

SÆCULUM III. ANNUS 253.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ

ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ ΠΑΝΤΑ.

ORIGENIS

OPERA OMNIA,

EX VARIIS EDITIONIBUS ET CODICIBUS MANU EXARATIS, GALLICIS, ITALICIS, GERMANICIS ET ANGLICIS COLLECTA ATQUE ADNOTATIONIBUS ILLUSTRATA, CUM COPIOSIS INDICIBUS, VITA AUCTORIS ET MULTIS DISSERTATIONIBUS,

OPERA ET STUDIO

DD. CAROLI ET CAROLI VINCENTII DELARUE,

Presbyterorum et monachorum Benedictinorum e congregatione S. Mauri:

ACCURANTE ET DENUO RECOGNOSCENTE J.-P. MIGNE,

Bibliothecæ Cleri universæ,

SIVE

CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PARS SECUNDA TOMI SEXTI,

CONTINENTIS PARTEM ALTERAM HEXAPLORUM QUÆ AD PRIMITIVUM REDUIT ORDINEM, NEMPE VERE HEXAPLAREN. INNUMERISQUE OMNIS GENERIS EXPURGAVIT ERRORIBUS, NOVIS AUXIT INTERPRETUM LECTIONIBUS, NOTISQUE ILLUSTRAVIT SUIS NON PAUCIS

P. L. B. DRACH,

CONGR. DE PROPAGANDA FIDE BIBLIOTHECARIUS HONORARIUS; PHILOSOPHIÆ ET LITTERARUM DOCTOR; PONTIFICIARUM ACADEMIARUM RELIGIONIS CATHOLICÆ ET ACADEMIÆ SOCIUS, RECTOR SOCIETATIS NANCEIÆ FIDEI ET LUCIS, PARIENSISQUE SOCIETATIS ASIATICÆ; LITTERARUM GRÆCARUM AC LATINARUM PROFESSOR; EQVES ORDINIS PIANI, GALLICÆ LEGIONIS HONORIS, S. GREGORII MAGNI, S. SYLVESTRI, S. LUDOVICI CIVILIS MERITI LUCENSIS SECUNDÆ CLASSEIS, ETC., OLIM VERO, DOMI IN SYNAGOGA, BARRONUM LEGISQUE DOCTOR, ET SCHOLÆ CONSISTORIALIS PARIENSIS DIRECTOR.

VENIUNT 9 VOLUMINA 95 FRANCIS GALLICIS.

EXCUEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA D'AMBOISE, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO D'ENFER
NOMINATAM, SEU PETIT-MONTRUGE, NUNC VERO INTRA MOENIA PARISIINA.

1863

SÆCULUM III. ANNUS 253.

ELENCHUS

OPERUM QUÆ IN HOC TOMO XVI CONTINENTUR.

ORIGENES.

HEXAPLORUM QUÆ SUPERSUNT.

In Proverbia.	eol.	1279
In Ecclesiasten.		1491
In Canticum Canticorum.		1567
In Hesaiam.		1611
In Jeremiam.		1985
In Threnos seu Lamentationes Jeremiæ.		2275
In Jeremiæ prophetiam e codice Syriaco-Hexaplari.		2299

256318

VIA SUI FORMATO

Parisii. — Ex typis L. MIGNE.

HEXAPLORUM

QUÆ SUPERSUNT.

PROVERBIA.

IN PROVERBIA MONITUM.

Ἡ δὲ μᾶλλον ἐν Πρὸςβια λείονων σὺνταμ, ἀ Πέτρο Μορίνο κολέκταμ, ἐδίδη Φλαμίνιος Νόβλιος, ἤσαν ἐν κἀτερος Σκρίπτουρα Σακρά λιβρος, κὺια νιδελικετ πρᾶσταντιορες Κωδικες ἐν ἠανκ Σκρίπτουρα πἀρτεμ, κὺαν ἐν κἀτερας, Ρομᾶ σὺππετεβαντ. Ἰς νερο λείονιβις αὺγενδῖς ἐτ ἐμηνδανδῖς σέκὺντες κωδικες ἐτ λῖβρῖ nobis usui fuere.

Codex Regius 1890. XI. sæculi.

TO EBPAIKON.

- 1 משלי
2 להבין אברי בינה
3 לקחת מוסר השכל צדק
משפט ומשלים
4 לפתאים
החכם
6 ובליצו
ל יכרתו
אזילים
9 כי ו לית חן הם לראשך
וענקים
11 נארבה לדם
לבקץ
13 דון
יקר
של
14 גורלך הפיל

CAPUT PRIMUM.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
2.
3.
4.
6.
7.
9.
11.
15.
14.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. Παραβολαί.
2.
3. Τοῦ λαβεῖν παιδείαν ἐπιστήμης, δικαιοσύνην.
4. Θελογόμενοις.
6. Καὶ ἐρμηνείαν.
7.
"Αφρονες.
9. "Οτι προσθήκη χάριτός εἰσι ἐπὶ κεφαλῇ σου.
Καὶ περιτραχήλια.
11. Ἐνεδρεύσωμεν εἰς αἷμα.
Ἄθῶον.
13. Ὑπαρξιν.
Τιμίαν.
Λαφύρων.
14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Parabolæ.
2. Ad intelligendum verba intelligentiæ.
3. Ad suscipiendum eruditionem intellectus, justitiam.

Judicium et rectitudines.

4. Simplicibus.
Et versutiam.
6. Et facundiam.
7. Timor Domini.
Stulti.
9. Quia copulatio gratiæ ipsæ sunt capiti tuo.
Et torques.
11. Insidiamur sanguini.
Ad innocentem.
13. Substantiam.
Pretiosam.
Spoliis.
14. Sortem tuam cadere fac.

VULGATA LATINA.

1. Parabolæ.
2. Ad intelligenda verba prudentiæ.
3. Et suscipiendam eruditionem doctrinæ, justitiam.

Et judicium et æquitatem.

4. Parvulis.
Intellectus.
6. Et interpretationem.
7. Timor Domini.
Stulti.
9. Ut addatur gratia capiti tuo.
Et torques.
11. Insidiamur sanguini.
Contra insontem.
13. Substantiam.
Pretiosam.
Spoliis.
14. Sortem mitte.

AQUILA.

1. Parabolæ.
2.
3. Ad accipiendum disciplinam scientiæ, justitiam.

4. Delinitis.

6. Et interpretationem.
7.
Stulti.
9. Quia additamentum gratiæ sunt capiti tuo.
Et torques.
11. Insidiamur in sanguinem.
Innocentem.
13. Substantiam.
Pretiosam.
Spoliis.
14.

IN PROVERBIA MONITUM.

Codex Reg. 2435. XII. circiter sæculi.

Codex Reg. 2436. Bombycinus X. vel XI. sæculi. Est Procopii Sophistæ Christiani opus.

Hieronymi locus Comment. in Epist. ad Ephesios pag. 381.

Codex Regius 2940. Bombycinus recens. Ejusdem Procopii.

Codex Reg. 199. X. circiter sæculi, est similiter Procopii.

CAPUT PRIMUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.
1.	1. Παροιμίαι.	1.
2. Ἐννοεῖν ῥήσεις συνετάς.	2. Νοῆσαι τε λόγους φρονήσεως. <i>Οἱ λοιποὶ, συνέσεως.</i>	2.
3. . . . παιδεῖαν φρονήσεως, δικαιοσύνην.	3. Δέξασθαι τε στροφάς λόγων, νοῆσαι τε δικαιοσύνην ἀληθῆ. <i>Καὶ κρίμα κατευθύνειν. Οἱ λοιποὶ, κρίσιν καὶ εὐθύτητα.</i>	3.
4. Νηπίοις. Αἰσθησιν.	4. Ἀκάκοις. Ἐννοϊαν.	4. Ἡπατημένοις. Συλλογισμόν.
6. Καὶ πρόδλημα.	6. Καὶ σκοτεινὸν λόγον.	6. Καὶ ἔρμηνειαν.
7. Ἄφρονες.	7. Φόβος Κυρίου. Ἄλλ., Θεοῦ. Ἄσεβεῖς.	7. Ἄφρονες.
9.	9. Στέφανον γὰρ χαρίτων δέξησθαι κορυφῆ. <i>Καὶ κλοιδὸν χρύσεον. Ἄλλ., περιθέρμα.</i>	9.
11. Ἐνεδρεύσωμεν εἰς αἷμα.	11. Κοινωνήσον αἵματος. Ἄνδρα δίκαιον.	11. Ἐνεδρεύσωμεν εἰς αἷμα.
13. Πλούτον. Τίμιον.	13. Κτήσιν. Πολυτελεῆ. Σκύλων.	13. Ὑπαρξιν. Τίμιαν.
14.	14. Τὸν δὲ σὸν κλῆρον βάλε. <i>Ἄλλος, κληρὸς σου πείστω.</i>	14.
SYMMACHUS.		
1.	1. Proverbia.	1.
2. Ad intelligendum sermones intelligentiæ.	2. Et ad intelligendum verba prudentiæ. <i>Reliqui, intelligentiæ.</i>	2.
3. (ad accipiendum) disciplinam prudentiæ, justitiam.	3. Ad suscipiendum versutias sermonum, et intelligendum justitiam veram. <i>Et iudicium dirigendum. Reliqui, iudicium et rectitudines.</i>	3.
4. Parvulis. Sensum.	4. Innocentibus. Cogitationem.	4. Deceptis. Ratiocinationem.
6. Et problema.	6. Et tenebrosum sermonem.	6. Et interpretationem.
7. Stulti.	7. Timor Domini. <i>Alius, Dei.</i> Impii.	7. Stulti.
9.	9. Coronam enim gratiarum accipies vertici tuo. <i>Et torqueam auream. Alius, circumpositionem.</i>	9.
11. Insidiamur in sanguinem.	11. Particeps esto sanguinis. Virum justum.	11. Insidiamur in sanguinem.
13. Divitias. Pretiosas.	13. Possessionem. Copiosam. Spoliis.	13. Substantiam. Pretiosam.
14.	14. Tuam autem sortem mitte. <i>Alius, sors tua cadat.</i>	14.
LXX INTERPRETES.		
THEODOTIO.		

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
בזכני 15 בני אל-תלך בדרך	15.	15.
מנע 16 כי רגליהם לרע ירדצו ויסתרו לשך-דם	16.	Κώλυσον. 16.
19 כל-בצע בצע את-נפש בעליו יקח	19.	19. Παντὸς πλεονεκτοῦντος πλεονεξίαν.
20 בדרך	20.	20.
תתן קולה 21 תקרא	21.	Δώσει φωνήν αὐτῆς. 21. Κηρύσσεται.
22 עד מתי ו פתים תאדבו שתי	22.	22. Ἔως πότε νήπιοι ἀγαπᾶτε νηπιότητα, Καὶ ἀσύνετοι. . . γνῶσιν;
וכסילים ישנאו-דעת		
23 תשב לזכרתך	23.	23.
אביעה לכם רוחי		Ἄναβλύσω ὑμῖν πνεῦμά μου.
24 נביתו ידי	24.	24. Ἐξέτετινον χεῖρά μου.
25 ותפרע	25.	25.
לא אביהם		
26 באידכם אלעג	26.	26. Ἐπιδυσμῶ. Μυκτηριῶ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
In medio nostrum.	Nobiscum.	
15. Fili mi, ne ambules in via.	15. Fili mi, ne ambules cum eis.	15.
Prohibe.	Prohibe.	Cohibe.
16. Nam pedes eorum ad malum current, et festinabunt ad effun- dendum sanguinem.	16. Pedes enim illorum ad ma- lum currunt, et festinant ut effun- dant sanguinem.	16.
19. Omnis concupiscentis con- cupiscentiam lucri.	19. Omnis avari.	19. Omnis avari avaritia.
Animam patronorum ipsius capi- pict.	Animas possidentium rapiunt.	
20. In platea.	20. Foris.	20.
Dabit vocem suam.	Dat vocem suam.	Dabit vocem suam.
21. Clamabit.	21. Clamitat.	21. Prædicat.
22. Usquequo simplices diligitis simplicitatem, Et stulti odio habebant scien- tiam?	22. Usquequo parvuli diligitis infantiam, Et imprudentes odibunt scien- tiam?	22. Usquequo infantes diligitis infantiam, Et imprudentes.. scientiam?
23. Convertimini ad increpationem meam.	23. Convertimini ad correptionem meam.	23.
Eructabo vobis spiritum meum.	Proferam vobis spiritum meum.	Scaturire faciam vobis spiritum meum.
24. Extendi manum meam.	24. Extendi manum meam.	24. Extendebam manum meam.
25. Et seruari fecistis.	25. Despexistis.	25.
Noluistis.	Neglexistis.	
26. In exitu vestro. Subsannabo.	26. In interitu vestro. Subsannabo.	26. Scatebra. Subsannabo.

15.
Ἀπόστρεψον.
16.
19. Παντὸς πλεονεκτοῦντος πλεονεξίαν.
Τὴν ψυχὴν αὐτῶν παρ' αὐτῶν λήφεται.
20.
Δώσει φωνὴν αὐτῆς.
21. Κηρύσσεται.
22.
Καὶ ἀνόητοι μισήσουσι γῶσιν.
23. Ἐπιστρέφητε ἐπὶ τὸν ἐλεγχόν μου.
24. Ἐξέτεινον χεῖρά μου.
25. Καὶ δισκαδεάσατε.
26. Συνταγῆ.
Μυκτηριῶ.

15.
Averte.
16.
19. Omnis avari avaritia.
Animam eorum ab ipsis capiet.
20.
Dabit vocem suam.
21. Prædicat.
22.
Et stulti odio habebunt scientiam.
23. Convertimini ad redargutionem meam.
24. Extendebam manum meam.
25. Et dissipastis.
26. Pacto.
Subsannabo.

- Ἐν ἡμῖν. Ἄλλ., ἐν μέσῳ ἡμῶν.
15. Μὴ πορευθῆς ἐν ὁδῷ. Ἄλλ., οὐκ, μὴ πορευθῆς ἐν ὁδῷ.
Ἐκκλινον.
16. Οἱ γὰρ πόδες αὐτῶν εἰς κακίαν τρέχουσιν, καὶ ταχινοὶ εἰσι τοῦ ἐκχέαι αἷμα.
19. Πάντων τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα.
Τὴν αὐτῶν ψυχὴν ἀφαιροῦνται.
20. Ἐν ἐξόδοις. Ἄλλος, ἐν ἀμφόδοις.
Παθήσῃσαν ἀγει.
21. Κηρύσσεται.
22. Ὅσον ἂν χρόνον ἀκακοὶ ἔχονται τῆς δικαιοσύνης.
Ἄσθεεῖς γενόμενοι ἐμίσησαν αἰσθησιν.
23. Καὶ ὑπεύθυνοι ἐγένοντο ἐλέγχους.
Προήσομαι ὑμῖν ἐμῆς πνοῆς ῥῆσιν.
24. Ἐξέτεινον λόγους.
25. Ἄλλὰ ἀκύρους ἐποιεῖτε. Ἄλλος, ἀκύρους ἐποίησατε.
Ἦπειθήσατε. Ἄλλος, οὐ προσείχετε.
26. Τῆ ὑμετέρῃ ἀπαλειῇ.
Καταχαροῦμαι.

- In nobis. *Alius*, in medio nostrum.
15. Ne ambules in via. *Alius*, filii, ne ambules in via.
Declina.
16. Pedes enim eorum in malitiam currunt, et veloces sunt ad effundendum sanguinem.
19. Omnium consummantium iniqua.
Suam ipsorum animam auferunt.
20. In exitibus. *Alius*, in biviviis. Cum libertate agit.
21. Prædicat.
22. Quanto tempore simplices inbærent justitiæ.
Impii facti oderunt sensum.
23. Et subjecti facti sunt redargutionibus.
Proferam vobis mei spiritus dictionem.
24. Extendebam sermones.
25. Sed irrita faciebatis. *Alius*, irrita fecistis.
Rebelles fuistis. *Alius*, non attendebatis.
26. Vestra perditione.
Gaudebo.

15.
Κώλυσον.
16.
19. Παντὸς πλεονεκτοῦντος πλεονεξίαν.
20.
Δώσει φωνὴν αὐτῆς.
21. Κηρύσσεται.
22.
23.
Ἀναβλύσω ὑμῖν πνευμά μου.
24. Ἐξέτεινον χεῖρά μου.
25. Καὶ δισκαδεάσατε.
26.
Μυκτηριῶ.

15.
Colibe.
16.
19. Omnis avari avaritia.
20.
Dabit vocem suam.
21. Prædicat.
22.
Scaturire faciam vobis spiritum meum.
23.
24. Extendebam manum meam.
25. Et dissipastis.
26.
Subsannabo.

TO EBPAIKON.

כספה 27	27.
רצקה אד יקראנני 28	28.
תחת כי-שנאו ויראת יהוה 29	29.
לא אבו נאצו 30	30.
וממעצותיהם 31	31.
כי משובח פתים תהרגם 32	32.
תשלוח כסילים תאבדם	
ישכן-בפח 33	33.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

27.
28.
29.
30.
31.
32.
33.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

27. (Ὅμοιος) συσσεισμός. Καὶ ἐπίχυσις.
28.
29.
30. Οὐκ ἐξεδέξαντο. Διέσπρον.
31. Βουλευμάτων.
32.
Καὶ εὐθηνία ἀφρόνων ἀνελεῖ αὐ- τούς.
33.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

27. Veluti turbo. Et coarctationem.
28. Tunc invocabunt me.
29. Pro eo quod odio habue- runt. Et timorem Domini.
30. Non acquieverunt. Spreverunt.
31. Et de consiliis suis.
32. Quia aversio simplicium in- terficiet eos. Et tranquillitas stultorum per- det eos.
33. Habitabit fiducialiter.

VULGATA LATINA.

27. Quasi tempestas. Et angustia.
28. Tunc invocabunt me.
29. Eo quod exosam habuerint. Et timorem Domini.
30. Non acquieverint. Et detraxerint.
31. Consiliis.
32. Aversio parvulorum interficiet eos. Et prosperitas stultorum perdet illos.
33. Absque terrore requiescet.

AQUILA.

27. Sicut turbo. Et inundatio.
28.
29.
30. Non susceperunt. Detrectabant.
31. Consiliis.
32.
Et prosperitas amentium inter- ficiet eos.
33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Proverbiorum.

V. 1. 'A., παραβολαί. Drusius. Sic solet Aquila vertere, et aliquando etiam Symmachus et Theodotion. Symmachus alibi vertit, παροιμίαι.

V. 2. Σ., ἐνοσείν βήσεις συνετάς. Aliter, συνετούς. In hunc locum hæc habet unus Regius, qui est Procopii, τοῦτο καὶ οἱ λοιποὶ ἐρμηνεύται σαφηνίζουσι ἐκδεχόμενοι, οὐ φρονήσεως, ἀλλὰ συνέσεως λόγους, id est, hoc reliqui interpretes clarius exprimunt, dicentes, non prudentiæ, sed intelligentiæ verba. Symmachi lectio forte aptius vertatur, ad cogitandum dicta prudentiæ. Sed cogitare magis consonat cum Græca voce ἐνοεῖν, quam cum Hebraica יתבון, quæ significat, intelligere. [Σ., συνετάς, malim vertere, intelligibiles. Cf. Stephani Thesaurum. DRACH.]

V. 3. In illud τῶν Ὁ, δικαιοσύνην ἀληθῆ, sic habent duo Regii, κατὰ δὴ τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ τοὺς λοιποὺς, οὐ κείται τὸ ἀληθῆ, id est, secundum Hebraicum et reliquos illud, veram, non habetur. Ibid. Ὁ λοιποὶ, κρῖον καὶ εὐθύτητα. Sic Regius unus ex Origene. Illi autem reliqui legisse videntur מִשְׁרִים, vel ob vocis affinitatem ita verterunt, ut sæpe contingit. [Docet masora esse hic defective scriptum absque ו primo; sed idem ac מִשְׁרִים. DRACH.]

V. 4. 'A., θελγομένοις etc. Drusius. Sic vocem תפח vertere solet Aquila. Vide Job v, 2; Prov. xiv,

15. et Osee vii, 11.

Ibid. Σ., ἀσθησιν etc. Drusius. Alibi autem vertere solet Symmachus ἔνοια, vel διαλογισμός.

V. 6. 'A., Θ., καὶ ἐρμηνεύται etc. Sic tres Regii. Drusius vero uni Aquilæ adscribit.

V. 7. Ἄλλος, Θεοῦ. Hoc quasi Scholion adfert Drusius; sed videtur altera interpretatio.

Ibid. 'A., Σ., Θ., ἀφρονες. Drusius. Sic vocem ἰληῖα vertere solent tres interpretes.

V. 9. 'A., ὅτι προσθήκη etc. Drusius.

Ibid. 'A., καὶ περιτραχήλια. Drusius. Scholion autem, sive alius int. habet, περίθεμα. Sic vocem קנע vertunt LXX Interpretes Jud. viii, 26.

V. 11. 'A., Σ., Θ., ἐνεδρεύσωμεν etc. Drusius.

Ibid. 'A., ἀθῶον. Drusius. Sic solet Aquila vocem יך vertere.

V. 13. 'A., Θ., ὑπαρξίν γη. Sic etiam Cant. viii, 7. Σ., πλοῦτον. Drusius.

Ibid. 'A., Θ., τίμιαν. Σ., τίμιον. Editio Romana habet, 'A., Σ., Θ., τίμιαν. Sed non dubium quin Symmachus τίμιον habuerit, ut quadraret cum voce πλοῦτον.

Ibid. 'A., λαφύρων. Drusius. Sic solet Aquila vocem לָפַד vertere.

V. 14. Ἄλλος, κληρὸς σου πεσέτω. Drusius, qui

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.
27.	27. Ὁμοίως καταγίδι. Καὶ πολιορκία.	27. Καὶ κατάσπαισις.
28.	28. Ἔσται γὰρ ὅταν ἐπικαλέση- σθῆ με. Ἄλλος, τότε ἐπικαλέων- ται με.	28.
29. Ἀνθ' ὧν ἐμίσησαν.	29. Ἐμίσησαν γὰρ. Τὸν δὲ λόγον Κυρίου. Ἄλλος, τὴν δὲ θεοσέβειαν.	29. Ἀνθ' ὧν ἐμίσησαν.
30. Οὐκ ἐξεδέξαντο. Παρώξυναν.	30. Οὐδὲ ἔθελον. Ἐμυκτήριζον.	30. Οὐκ ἐξεδέξαντο. Παρώξυναν.
31. Διαβουλιῶν.	31. Ἄσεβειας.	31. Διαβουλιῶν.
32. Ὅτι ἀποστροφή νηπίων ἀνε- λεῖ αὐτούς. Καὶ εὐθηνία ἀφρόνων ἀνελεῖ αὐ- τούς.	32. Ἀνθ' ὧν γὰρ ἠδίκουν νη- πίους, φονευθήσονται. Καὶ ἐξετασμός ἀσεβεῖς ὄλεῖ.	32.
33.	33. Κατασκηνώσει ἐν ἐλπίδι. Ἄλ- λος, ἀναπαύσεται ἐν εἰρήνῃ παποι- θῶς.	33.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

27.	27. Sicut procella. Et obsidio.	27. Et festinatio.
28.	28. Erit enim cum invocabitis me. <i>Alius</i> , tunc invocabunt me.	28.
29. Pro eo quod odio habuc- runt.	29. Oderunt enim. Verbum autem Domini. <i>Alius</i> , religionem autem.	29. Pro eo quod odio habuc- runt.
30. Non susceperunt. Irritaverunt.	30. Neque volebant. Subsannabant.	30. Non susceperunt. Irritaverunt.
31. Consultationibus.	31. Impletatē.	31. Consultationibus.
32. Quia aversio infantiam in- terficiet eos. Et prosperitas amentiam inter- ficiet eos.	32. Pro eo enim quod injuriam inferebant parvulis, interficientur. Et examinatio impios perdet.	32.
33.	33. Habitabit in spe. <i>Alius</i> , re- quiescet in spe confidens.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Proverborum.

id tanquam Scholion adfert, estque haud dubie versio cujusdam.

Ibid. Ἄλλος, ἐν μέσῳ ἡμῶν. Videtur Aquila esse. Drusius id quasi Scholion adfert, ut supra.

V. 15. Ἄλλος, ὡς, μὴ παρευθῆς etc. Drusius.

Ibid. Ἄ., Θ., κώλυσον. Σ., ἀπόστροφον. Drusius.

V. 16. Ὡς γὰρ πόδες etc. Hanc lectionem et sub-

junctam notam ex Procopio in codicibus Regis re-

perimus; nimirum: Τούτο ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐκδόσεσι οὐ κεῖται. Ἰστί δὲ ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ἐξ οὗ παρέθετο

τὴν λέξιν ὁ Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ.

I. e. *Hæc in reliquis editionibus non jacent; sed sunt in Hebraico, unde hoc dictum apposuit Paulus in epistola ad Romanos (III, 15).* [Eandem lectionem, ὡς γὰρ πόδες etc., habent Alex. cod. necnon edit. Aldina et Complutensis, quæ post ταχίνοι addunt εἰσι. DRACM.]

V. 19. Ἄ., Σ., Θ., παντὸς πλεονεκτοῦντος etc. Drusius.

Ibid. Σ., τὴν ψυχὴν αὐτῶν etc. Idem.

V. 20. Ἄλλος, ἐν ἀμφόδοις. Procopius sic habet, εἰς δὲ τῶν ἐρμηνευτῶν, ἐν ἀμφόδοις. Sic in Regii codicibus supra dictis.

Ibid. Ἄ., Σ., Θ., ὄψεσι etc. Drusius.

V. 21. Ἄ., Σ., Ο., Θ., κηρύσσεται. Hoc in schedis meis reperi: unde vero prodeat non memini.

V. 22. Ἄ., ἴως πότι etc. Drusius.

Ibid. Ἄ., καὶ ἀσύνετοι. Unus codex. Σ., καὶ ἀνόη-
τοι etc. Drusius.

V. 23. Σ., ἐπιστρέφῃτε etc. Drusius.

Ibid. Ἄ., Θ., ἀναβλύσω etc. Drusius. Sic item vertit Aquila psalm. IXXVII, 2.

V. 24. Ἄ., Σ., Θ., ἐξέτεινον χεῖρά μου. Drusius.

V. 25. Σ., Θ., καὶ διεσκέδασατε etc. Drusius.

Ibid. Ἄλλος, ὁδὸν προσέχετε etc. Sic unus codex.

V. 26. Ex Drusio. Vertuntur autem, ut videtur, Aquila, ἐπιδυσμῶ ὑμῶν, Symmachus vero, συν-
ταγῇ ὑμῶν.

Ibid. Ἄ., Σ., Θ., μυκτηριῶ. Drusius.

V. 27. Ἄ., συσσεισμῶ. Idem. Sic autem vertere solet Aquila.

Ibid. Ἄ., καὶ ἐπίγυσις etc. Idem.

V. 28. Ἄλλος, τότε ἐπικαλέσονται με etc. Drusius. Videtur esse lectio reliquorum.

V. 29. Σ., Θ., ἀνθ' ὧν ἐμίσησαν. Sic edit. Romana. Drusius illam versionem Aquila et Theodo-

tioni tribuit.

Ibid. Ἄλλος, τὴν δὲ θεοσέβειαν. Drusius.

V. 30. Ἄ., Σ., Θ., οὐκ ἐξεδέξαντο. Idem.

Ibid. Ἄ., διέσυρον. Σ., Θ., παρώξυναν. Idem.

V. 31. Ἄ., βουλευμάτων etc. Idem.

V. 32. Σ., ὅτι ἀποστροφή etc. Idem.

Ibid. Ἄ., Σ., καὶ εὐθηνία etc. Idem.

V. 33. Ἄλλος, ἀναπαύσεται etc. Idem.

TO EBPAIKON.

2	וְהִקְשִׁיב לְחִכָּתָךְ	2.
	חֶסֶד	
3	לְבִינָה	3.
4	וְכַסְסֵּם סוֹמְנִים	4.
6	מִפִּי	6.
8	דָּוָד	8.
9	מִצַּל	9.
10	בְּלֶב	10.
	יָנֵעַם	
11	חֲבִטָּה	11.
15	עֲקָשִׁים	15.
	וְנִחְיִים בְּמַעְגְלֵהֶם	
16	כִּי מֵאִשָּׁה זָרָה כְּנִסְיָהּ אֲמִירָתָה	16.
	וְהִי קִיָּה	
17	אֵלֶיךָ	17.
	וְהָיָה בֵּית אֱלֹהֶיךָ	
18	כִּי שָׂאָה אֶל-כֹּחַ בִּטְנָהּ	18.

בְּמַעְגְלֵהֶם

19	לֹא יִשְׁמָחַן	19.
20	אִרְדּוּת צְדִיקִים	20.
21	יִשְׁכַּח	21.
22	וְרָשָׁעִים	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2.	Ad attendendum ad sapientiam.
	Inclines.
3.	Ad intelligentiam.
4.	Et sicut thesauros.
6.	Ex ore ejus.
8.	Et viam.
9.	Orbitam.
10.	In cor tuum.
	Jucunda fuerit.
11.	Intelligentia.
15.	Obliqua.
	Et recedentes in orbitis eorum.
16.	A muliere extranea, ab aliena, eloquia sua lenificavit.
17.	Ducem.
	Et pacti Dei sui.
18.	Quia incurvata est ad mortem domus ejus.
	Orbitas ejus.
19.	Non revertentur.
20.	Semitas justorum.
21.	Habitabunt.
22.	Impii autem.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικὸς γράμμασι.

2.	
3.	
4.	
6.	
8.	
9.	
10.	
11.	
15.	
16.	
17.	
18.	

VULGATA LATINA.

2.	Ut audiat sapientiam.
	Inclina.
3.	Sapientiam.
4.	Et sicut thesauros.
6.	Ex ore ejus.
8.	Vias.
9.	Semitam.
10.	Cor tuum.
	Placuerit.
11.	Prudentia.
15.	Perversæ.
	Et infames gressus eorum.
16.	A muliere aliena, et ab extranea, quæ mollit sermones suos.
17.	Ducem.
	Et pacti Dei sui.
18.	Inclinata est enim ad mortem domus ejus.
	Semitæ ipsius.
19.	Non revertentur.
20.	Calles justorum.
21.	Habitabunt.
22.	Impii.

ΑΚΥΛΑΣ.

2.	Τοῦ προσέχειν τῇ σοφίᾳ.
	Ἄνακλινεῖς.
3.	
4.	
6.	Ἀπὸ στόματος αὐτοῦ.
8.	
9.	Καμπτοῦς.
10.	Εἰς καρδίαν σου.
	Ἐύπρεπῆσαι.
11.	Φρόνησις.
15.	
	Καὶ θρυλοῦσιν ἐν καμπαῖς αὐτῶν.
16.	
17.	Ἰγερμόνα.
	Καὶ [συνθήκην] Θεοῦ.
18.	
	Καμπὰς αὐτῆς.
19.	Οὐκ ἐπιστρέψουσιν.
20.	
21.	
22.	Ἄσεβεις.

AQUILA.

2.	Ad attendendum sapientia.
	Reclinabis.
3	
4.	
6.	Ab ore ejus.
8.	
9.	Flexiles.
10.	In cor tuum.
	Decora erit.
11.	Prudentia.
15.	
	Et susurrant in flexibus eorum.
16.	
17.	Ducem.
	Et fœdus Dei.
18.	
	Flexuras ejus.
19.	Non convertentur.
20.	
21.	
22.	Impii.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

2. Τοῦ προσέχειν τῇ σοφίᾳ.
3.
4. Καὶ τὰ ἀπόκρυφα.
6. Ἐκ στόματος αὐτοῦ.
8.
9. Ἐπικυλισμούς.
10. Εἰς καρδίαν σου.

11. Φρόνησις.
15. Σκαμβαί.

16. Ἐκ γυναικὸς ἀλλοτρίας,
ἠπὸ ξένης, ἧς οἱ λόγοι ὀλισθηροί.
17. Μάθησιν.
Καὶ [συνθήκην] Θεοῦ.
18. Ὄρισε . . .

'Ὀδοὺς αὐτῆς.'
19. Οὐκ ἐπιστρέφουσιν.
20.
21. Κατακληρονομήσουσιν.
22. Ἄσεβεις.

SYMMACHUS.

2. Ad attendendum sapientiae.
3.
4. Et arcana.
6. Ab ore ejus.
8.
9. Circulationes.
10. In cor tuum.

11. Prudentia.
15. Obliquæ.

16. A muliere aliena, ab extranea, cujus sermones lubrici sunt.
17. Disciplinam.
Et fœdus Dei.
18. Definivit.

Vias ejus.
19. Non convertentur.
20.
21. Possidebunt.
22. Impii.

Ο.

2. Ὑπακούσεται σοφίας.
Παραβαλεῖς.
3. Τὴν σοφίαν. Ἄλλος, σύνεσιν.
Ἄλλος, φρόνησιν.
4. Καὶ ὡς θησαυροὺς.
6. Ἐκ στόματος αὐτοῦ.
8. Ὀδόν. Ἄλλος, ὁδοὺς.
9. Ἄξονας.
10. Διδάσκων.
Καλὴ εἶναι δόξη.
11. Ἐννοια.
15. Σκολιαί.
Καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν.
16. Ἐκ ὁδοῦ εὐθείας, καὶ ἀλλοτριῶν τῆς δικαίας γνώμης.
17. Διδασκαλίαν.
Καὶ διαθήκην Θεοῦ.
18. Ἐθετο γὰρ παρὰ τῷ θανάτῳ τὸν οἶκον αὐτῆς. Ἄλλος, ἔκυψε γὰρ εἰς θάνατον οἶκος αὐτῆς.
Τοὺς ἄξονας αὐτῆς. Ἄλλος, αἱ τροχιαὶ αὐτῆς.
19. Οὐκ ἀναστρέφουσιν.
20. Τρίβους εὐθείας. Ἄλλος, ὁδοὺς δικαίων.
21. Κατὰ σκηνώσουσιν.
22. Παράνομοι.

LXX INTERPRETES.

2. Obediet sapientiae.
Adjicies.
3. Sapientiam. *Alius*, intelligentiam. *Alius*, prudentiam.
4. Et sicut thesauros.
6. A facie ejus.
8. Viam. *Alius*, vias.
9. Axes.
10. Mentem.
Pulcra videbitur.
11. Cogitatio.
15. Distortæ.
Et flexuosæ rotæ eorum.
16. A via recta, et alienum a justa sententia.
17. Doctrinam.
Et testamenti divini.
18. Posuit enim juxta mortem domum suam. *Alius*, inclinata est enim ad mortem domus ejus.
Orbitas suas. *Alius*, rotæ ejus.
19. Non revertentur.
20. Semitas rectas. *Alius*, vias justorum.
21. Habitabunt.
22. Iniqui.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Τοῦ προσέχειν τῇ σοφίᾳ.
3.
4. Καὶ τὰ ἀπόκρυφα.
6. Ἐκ στόματος αὐτοῦ.
8.
9.
10. Εἰς καρδίαν σου.

11. Φρόνησις.
15. Στρεβλαί.
Καὶ μυκτηρίζουσιν ἐν τοῖς επικυλισμοῖς αὐτῶν.
16.
17. Ἐγούμενον.
Καὶ [συνθήκην] Θεοῦ.
18.
Κυλισμούς.
19. Οὐκ ἐπιστρέφουσιν.
20.
21.
22. Ἄσεβεις.

THEODOTIUS.

2. Ad attendendum sapientiae.
3.
4. Et arcana.
6. Ab ore ejus.
8.
9.
10. In cor tuum.

11. Prudentia.
15. Tortuosæ.
Et subsannant in revolutionibus eorum.
16.
17. Ducem.
Et fœdus Dei.
18.
Convolutiones.
19. Non convertentur.
20.
21.
22. Impii.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Proverbiorum.

V. 2. 'A., Σ., Θ., τοῦ προσέχειν etc. Drusius.
Ibid. 'A., ἀνακλιναίς. Idem.
V. 3. 'A.λ.λ., σύνεσιν. 'A.λ.λ., φρόνησιν. Idem.
Initio cap. iv. 'A., σύνεσιν. Σ., φρόνησιν. Quorum videntur esse hæc interpretationes.
V. 4. Σ., Θ., καὶ τὰ ἀπόκρυφα. Drusius.
V. 6. 'A., Σ., Θ., ἀπὸ στόματος αὐτοῦ. Idem.
V. 8. 'A.λ.λ., ὁδοῦς. Idem.
V. 9. 'A., καμπτοῦς. Σ., ἐπικυλισμοῦς. Idem. Vocem בגבל καμπή vertere solet Aquila, ut videas mox. Vox vero καμπτός semel, hic nempe, reperitur; nec sine suspitione mendii.
Existimat Drusius hic legendum esse Θ. pro Σ., quia nempe Theodotio eod. cap. v. 15, eamd. Hebr.

vocem בגבל vertit ἐπικυλισμός. Verum si valeret hæc ratio potius dicendum esset in secundo exemplo Θ. positum esse pro Σ.: nam pro Theodotio unicum stat exemplum, nempe cap. ii, v. 15, pro Symmacho duo, nimirum hic et cap. v, v. 21. Nolim tamen hic nomina mutare: nam plerumque accidit ut modo in ead. explicanda voce convenient, modo differant: quare nil mirum si eam vocem, quam alibi ἐπικυλισμός vertit Symm., v. 18 ὁδός interpretatur.

V. 10. 'A., Σ., Θ., εἰς καρδίαν σου. Idem.
Ibid. 'A., εὐπρεπῆσαι. Idem.
V. 11. A., Σ., Θ., φρόνησις. Idem.
V. 15. Σ., σκαμβάλ etc. Idem.

PROVERBIORUM CAPUT III.

TO EBPAIKON.

3 וְיָדָה וְיָדָה
קָשָׁה
עַל-יָדָה
4 וְשָׁבַל
בְּעֵינֵי אֲדָמָה
5 בְּמִסַּח אֶל-יְהוָה
אֶל-חֶשֶׁן
6 וְיִשָּׁר
7 חָכָם
8 וְשָׁקִי
9 כֹּל-תְּבוּאָתָהּ
10 אֶסְבִּיךָ
יִרְעָה
11 אֶל-תְּבוּאָתָהּ
וְאֶל-חֶשֶׁן
12 וְיָדָה
13 וְיָשִׁיךְ
17 וְיָדָה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

3. Misericordia et veritas.
Liga eas.
Super tabula.
4. Et intellectum.
In oculis Dei.
5. Fide in Domino.
Ne innitaris.
6. Diriget.
7. Sapiens.
8. Et irrigatio.
9. Omnium proventus tui.
10. Horrea tua.
Rumpent se.
11. Ne reprobes.
Et ne fastidias.
12. Arguet.
13. Educet.
17. Semitæ ejus.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
17.

VULGATA LATINA.

3. Misericordia et veritas.
Circumda eas.
In tabulis.
4. Et disciplinam.
Coram Deo.
5. Habe fiduciam in Domino.
Ne innitaris.
6. Diriget.
7. Sapiens.
8. Et irrigatio.
9. Omnium frugum tuarum.
10. Horrea tua.
Redundabuunt.
11. Ne abjicias.
Ne delicias.
12. Corripit.
15. Affluit.
17. Semitæ ejus.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

3. Ἐλεος καὶ ἀλήθεια.
Σύνδησον αὐτάς.
4. Καὶ περινόησαι.
Ἐν ὀφθαλμοῖς Κυρίου.
5.
6.
7. Σοφός.
8. Καὶ ποτισμός.
9. Παντὸς γεννήματός σου.
10. Αἱ ἀποθήκαι σου.
11. Μὴ ἀποδοκίμασεν.
12.
13.
17.

AQUILA.

3. Misericordia et veritas.
Colliga eas.
4. Et recogita.
In oculis Domini.
5.
6.
7. Sapiens.
8. Et irrigatio.
9. Omnis fructus tui.
10. Horrea tua.
11. Ne reprobes.
12.
13.
17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Proverbiorum.

Ibid. 'A., καὶ θρυλοῦσιν ἐν χαμπαῖς etc. Drusius.

V. 16. Σ., ἀπὸ γυναικός etc. Idem.

V. 17. 'A., ἡγεμόνα etc. Drusius.

Ibid. 'A., Σ., Θ., καὶ συνθήκην Θεοῦ. Drusius et edit. Romana Θεοῦ tantum habent, nos συνθήκην pro תּוֹרַת posuimus, quia testificatur Hieronymus alios interpretes sic vertere solere, uncinis tamen inclusimus, ne quis aliunde desumptum putaret; nam cæteri etiam interpretes aliquando διαθήκην vertunt.

V. 18. Σ., ὠρισσ etc. Drusius.

Ibid. 'A., χαμπάς etc. Has omnes lectiones adfert idem.

V. 19. 'A., Σ., Θ., οὐκ ἐπιστρέψουσιν. Idem.

V. 20. Ἄλλος, ὁδοῦ δικαίων. Idem.

Notam vero sequentem mutuamur ex edit. Rom.: Post hunc versum ante, ὅτι εὐθεῖς, in quibusdam exemplaribus hæc habentur: Χρηστοὶ ἔσονται οἰκητορες γῆς· ἄκακοι δὲ ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. I. e. Man-ueti erunt habitatores terræ: innocentes autem relinquentur in ea. In uno autem sequitur, ὁδοὶ δὲ ἀσεβῶν. Ἄλλος, οὗτοι οἱ δύο στίχοι οὔτε ἐν ταῖς λοιπαῖς κέλονται, οὔτε ἐν πᾶσι τοῖς τῆς κοινῆς ἀντιγράφοις. I. e. Schol.: *Hi duo versus neque in reliquis versionibus existant, neque in omnibus Vulgatæ exemplaribus; id est, in nullis aliis quam in codice unde hi exscripti fuere.*

V. 21. Σ., κατακληρονομήσουσιν. Drusius.

V. 22. 'A., Σ., Θ., ἀσεβεῖς. Idem.

PROVERBIORUM CAPUT III.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ἐλεημοσύνη καὶ πίστις.	3.
Ἐπὶ τοῦ στήθους.	Ἄφασαι δὲ αὐτάς.	
4. Καὶ περινόησαι.	Ἐπὶ πλακός. Ἄλλος, ἐπὶ τὸ πλάτος.	4. Καὶ περινόησαι.
Ἐν ὀφθαλμοῖς Κυρίου.	4. Καὶ προνοῦ.	Ἐν ὀφθαλμοῖς Κυρίου.
5. Ἐλπίζον Κυρίου.	Ἐνώπιον Κυρίου.	5.
Μὴ ἴσθι πεποιθώς.	5. Ἴσθι πεποιθώς.	Μὴ ἐπερίδου.
6. Εὐθεῖς ποιήσῃ.	Μὴ ἐπαίρου.	6.
7. Σοφός.	6. Ὁρθοτομή.	7. Σοφός.
8. Καὶ πίστης.	7. Φρόνιμος.	8. Καὶ καταδροχῆ.
9. Παντὸς γεννήματός σου.	8. Καὶ ἐπιμέλεια.	9. Παντὸς γεννήματός σου.
10. Θησαυροί.	9. Ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης.	10.
11. Μὴ ἀπωθῆς.	10. Τὰ ταμιεῖά σου.	11.
12.	Ἐκβλύζωσιν. Ἄλλος, ὑπερεκβλύζωσιν.	Μηδὲ ἐγκακήσης.
13.	11. Μὴ ὀλιγώρει.	12.
17.	Μηδὲ ἐκλύου.	13.
	12. Ἐλέγχει. Ἄλλος, παιδεύει.	17.
	13. Ὅς οἶδα. Ἄλλος, ἔσχε.	
	17. Αἱ τρίβοι αὐτῆς. Ἄλλος, οἱ ἄζωνες αὐτῆς.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Eleemosynæ et fides.	3.
Super pectore.	Alliga autem eas.	
4. Et recogita.	Super tabula. <i>Al.</i> , super latitudinem.	4. Et recogita.
In oculis Domini.	4. Et provide.	In oculis Domini.
5. Spera in Domino.	Coram Domino.	5.
Ne sis fidens.	5. Esto fidens.	Ne innitaris.
6. Rectas faciat.	Ne exalteris.	6.
7. Sapiens.	6. Rectas statuatur.	7. Sapiens.
8. Et pinguedo.	7. Prudens.	8. Et madefactio.
9. Omnis fructus tui.	8. Et curatio.	9. Omnis fructus tui.
10. Thesauri.	9. A tuis fructibus justitiæ.	10.
11. Ne repellas.	10. Cellaria tua.	
12.	Redundent. <i>Alius</i> , superredundent.	11.
13.	11. Noli negligere.	Nec male habeas.
17.	Neque fatigeris.	12.
	12. Arguit. <i>Alius</i> , corripit.	13.
	13. Qui novit. <i>Alius</i> , habuit.	17.
	17. Semite ejus. <i>Alius</i> , orbitæ ejus.	

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
בדעו 20	20.	20.
אל-תירא מפחד פתאם בל 25	25.	25.
ושכח מלכ 26	26.	26.
אל-תרו- 30	30.	30. Μη δικάζου.
אל-תקנא 31	31.	31.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. In scientia sua.	20. Sapientia.	20.
Rorem.	Rore.	
25. Non timebis a timore re- pentino.	25. Ne paveas repentino terrore.	25.
26. Et custodiet. A captura.	26. Et custodiet. Ne capiaris.	26.
30. Ne contendas.	30. Ne contendas.	30. Ne litiga.
31. Ne æmuleris.	31. Ne æmuleris.	31.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Proverbiorum.

V. 3. 'A., ελσος και ἀλήθεια. Drusius.

Ibid. 'A., σύνδησον αὐτάς. Idem.

Ibid. Σ., ἐπὶ τοῦ στήθους. In editione Romana LXX hic vacant : sed alia quædam exemplaria habent ἐπὶ πλαγός, nonnulla vero ἐπὶ τὸ πλάτος. Hic notat Drusius : « Pectus פרוק dicitur, חלל magis est *tabula*, i. e. πλάξ. Forte quod in Hebræo על חול לבך Symmachus transtulit, ἐπὶ τοῦ στήθους, ut *tabula cordis* sit periphrasis pectoris. »

V. 4. 'A., Σ., Θ., και περινόησαι. Drusius.

Ibid. 'A., Σ., Θ., ἐν ὀφθαλμοῖς Κυρίου. Idem. Me-

lius legatur, ἐν ὀφθαλμοῖς Θεοῦ.

V. 5. Σ., Ἐπισον Κυρίω. Idem.

Ibid. Σ., μη ἴσθι etc. Idem.

V. 6. Σ., εὐθεὶς ποιήση. Idem.

V. 7. 'A., Σ., Θ., σοφός. Idem.

V. 8. Varias trium lectiones habet idem. Suscor autem illud Symmachi πισότης, pro ποτόν, ποτι vel alia voce positum esse.

V. 9. 'A., Σ., Θ., παντός γενν-. Idem.

V. 10. 'A., αὶ ἀποθήχαι etc. Drusius, qui sequetur etiam σχόλιον ex edit. Romana adfert.

V. 11. 'A., μη ἀποδοκίμασον etc. Idem.

PROVERBIORUM CAPUT IV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
בינה 1	1.	1. Σύνεσιν.
ויחיד 3	3.	3. Καὶ μονογενής.
וירגני 4	4.	4. Καὶ ἐφώτιζόν με.
יתכן-דבני חיה 5	5	Καὶ ζῆθι. 5. Μηδὲ ἐκκλίνης.
והשכח 6	6.	6. Καὶ φυλάξει σε.
מלטה 8	8.	8. 'Ανάλαβε αὐτήν.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Intelligentiam.	1. Prudentiam.	1. Intelligentiam.
3. Et unicus.	3. Et unigenitus.	3. Et unigenitus.
4. Et docebat me. Fulciat eloquia mea.	4. Et docebat me. Suscipiat verba mea.	4. Et illuminabant me.
Et vive.	Et vives.	Et vive.
5. Neque declines.	5. Neque declines.	5. Neque declines.
6. Et custodiet te.	6. Et custodiet te.	6. Et custodiet te.
8. Exalta eam.	8. Arripe illam.	8. Suscipe eam.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20.	20. Ἐν αἰσθήσει. Ἄλλος, ἐν γνῶσει.	20.
25.	Δρόσους. Ἄλλος, δρόσων. 25. Οὐ φοβηθήσῃ πτόησιν ἐπελθούσων. <i>Οἱ λοιποὶ</i> , ἐὰν πτοηθῆς, οὐ φοβηθήσῃ.	25.
26.	26. Καὶ ἐρείσει. Ἄλλ., τηρήσει. Ἴνα μὴ σαλευθῆς. Ἄλλος, ἀγρευθῆς.	26.
30.	30. Μὴ φιλεχθρήσῃς.	30.
31.	31. Μηδὲ ζηλώσῃς. Ἄλλος, μηδὲ ζήλου.	31.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20.	20. In sensu. <i>Alius</i> , in cognitione. Rores. <i>Alius</i> , rore.	20.
25.	25. Non timebis pavorem supervenientem. <i>Reliqui</i> , si attonitus fueris, non timebis.	25.
26.	26. Et firmabit. <i>Alius</i> , servabit. Ne commovearis. <i>Alius</i> , capiaris.	26.
30.	30. Ne inimicitias exerceas.	30.
31.	31. Neque zelaveris. <i>Alius</i> , noli æmulari.	31.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Proverbiorum.

Ibid. Θ., μηδὲ ἐγκαθήσῃς. Idem.
V. 15. Ἄλλος, ἴσχυς. Idem. Edit. Rom., εἶδα, *vidit*.
V. 17. Ἄλλος, οἱ ἀξονες αὐτῆς. Idem; ἀξονες autem ibi orbitæ, vel tramites significant. Drusius id pro scholio habet, et hanc notam adjicit: « Ἄξων proprie axis. Hoc significatu sumitur id nomen Sirach xxxiii, 5. Alio usurpant interpretes antiqui, videlicet pro calle sive orbita aut semita, ut Prov. ii, 9. כַּבְּרֵי בַּרְצֵי כַּבְּרֵי quod reddunt, omnem orbitam bonam, LXX exposuerunt, πάντας ἀξονας ἀγαθούς. Sic v. 10, הַיְתִיבְנֵי, ἀξονας αὐτῆς, ubi Aquila re-

tulit χαμπάς, et Symmachus ὄδους, et Theodotio κυλισμούς. Alibi eandem vocem τροχιάς, ut v. 15, et τρέχους Psalm. cxlii, 4, et Job xxxviii, 20, ubi Sym. ἀτραπούς et Hieron., *semitas*. Loquor de loco hoc ultimo: nam alios non consului. »
V. 20. Ἄλλος, ἐν γνῶσει. Et postea, δρόσων. Sic Drusius.
V. 25. *Οἱ λοιποὶ*, ἐὰν πτοηθῆς etc. Idem.
V. 26. Ἄλλος, τηρήσει. Idem.
Ibid. Ἄλλος, ἀγρευθῆς. Idem.
V. 30. Ἄ., μὴ δικάζου. Idem.
V. 31. Ἄλλος, μηδὲ ζήλου. Idem.

PROVERBIORUM CAPUT IV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Φρόνησιν.	1. Ἐνοιαν.	1.
3. Καὶ μονογενῆς.	3. Καὶ ἀγαπώμενος.	3. Καὶ μονογενῆς.
4. Κατεχέτω λόγους μου. Καὶ ζῆθι.	4. Καὶ ἐδιδασκόν με. Ἐρειδέτω ὁ ἡμέτερος λόγος. <i>Vacat.</i>	4. Καὶ ζῆθι.
5. Μηδὲ ἐκκλίνῃς.	5. Μηδὲ παρῆδῃς. Ἄλλος, μηδὲ ἐκκλίνῃς ἀπὸ ῥημάτων στόματός μου.	5. Μηδὲ ἐκκλίνῃς.
6. Καὶ φυλάξει σε.	6. Καὶ ἀνθήσεται σου.	6. Καὶ φυλάξει σε.
8. Βάσταζε αὐτήν.	8. Περιχαράκωσον αὐτήν.	8.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Prudentiam.	1. Cogitationem.	1.
3. Et unigenitus.	3. Et dilectus.	3. Et unigenitus.
4. Suscipiat verba mea. Et vive.	4. Et docebant me. Firmetur noster sermo. <i>Vacat.</i>	4. Et vive.
5. Neque declines.	5. Neque despexeris. <i>Alius</i> , neque declines a verbis oris mei.	5. Neque declines.
6. Et custodiet te.	6. Et adhærebit tibi.	6. Et custodiet te.
8. Gesta illam.	8. Circumda illam.	8.

TO EBPAIKON.

9 עמרת תפארת
11 דריתוך
במעגלי-ישר
12 לא-יער

לא תכשל
14 ואל-תאשר בדרך רעים

15 ועבר
17 לחם רשע
ויין הכוסים ישתו
18 וארת צדיקים סגור נגה הילך
ואר

עד-נכח היום
19 במה יכשל
20 הב
21 אל-יליח מעיניך

23 מכל-משמר
תוצאות חיים
24 הסר
עקשות פה
הרחק
25 עיניך לנבח יביסח

26 פלם מעגל רגלך
יבג

VERSIO HEBRAICI TEXT.

9. Corona decoris.
11. Institui te.
In orbitis rectitudinis.
12. Non coarctabitur.

Non impinges.
14. Et ne gradiaris in via ma-
lorum.
15. Et transi.
17. Panem impietatis.
Et vinum rapinarum bibent.
18. Et semita justorum veluti
lux splendens, vadens et illumi-
nans.
Usque ad paratam diem.
19. In quid corrueant.
20. Inclina.
21. Ne recedant ab oculis tuis.

23. Ex omni custodia.
Exitus vitarum.
24. Remove.
Perversitatem oris.
Longe fac.
25. Oculi tui ad rectum aspi-
ciant.
26. Pondera orbitam pedis tui.
Stabilientur.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

9.
11.
12.

14
15.
17.
18.

19.
20.
21.

23.
24.

25.
26.

VULGATA LATINA.

9. Coronam inelytam.
11. Monstrabo tibi.
Per semitas æquitatis.
12. Non arctabuntur.

Non habebis offendiculum.
14. Nec tibi placeat malorum
via.
15. Et desere eam.
17. Panem impietatis.
Et vinum iniquitatis bibent.
18. Justorum autem semita,
quasi lux splendens, procedit et
crescit.
Usque ad perfectam diem.
19. Ubi corrueant.
20. Inclina.
21. Ne recedant ab oculis tuis.

23. Omni custodia.
Vita procedit.
24. Remove.
Os pravum.
Sint procul.
25. Oculi tui recta videant.
26. Dirige semitam pedibus
tuis.
Stabilientur.

ΑΚΥΛΑΣ,

9. (Στέφανον) ἀσύχτησως.
11. Ὁδήγησά σε.
Ἐν καμπαῖς εὐθύτητος.
12.

Οὐ σκανδαλισθήση.
14. Μηδὲ μακαρίσης ὁδοὺς πονη-
ρῶν.
15. Καὶ πάρελθε.
17. Ἄρτον ἀσεβείας.
Καὶ οἶνον ἀδικιῶν πίνονται.
18.

Ἔως ἐτοιμῆς ἡμέρας.
19.
20. Κλίθον.
21.

23. Ἀπὸ παντὸς φυλάγματος.

24. Ἀπόστησον.
Στρεβλότητα στόματος.
Μάκρυνον.
25. (Οἱ ὀφθαλμοὶ σου) εὐθυνέτω-
σαν κατεναντίον.
26. Ὅδοποιεῖ καμπὴν ποδῶν σου.
Ἐτοίμαζε.

AQUILA.

9. (Coronam) gloriatiouis.
11. Deduxi te.
In flexuris rectitudinis.
12.

Non offenderis.
14. Neque beatas prædices vias
malorum.
15. Et transi.
17. Panem impietatis.
Et vinum iniquitatum bibunt.
18.

Usque ad paratam diem.
19
20. Inclina.
21.

23. Ex omni custodia.
24. Remove.
Distorsionem oris.
Longe fac.
25. Oculi tui dirigantur ex ad-
verso.
26. Sterne viam pedum tuo-
rum.
Præpara.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

9. (Στέφανον) ἔδειξας.
11. Ἐν τρίβῳ εὐθείᾳ.
12. Μὴ θλιβήσεται.
14.
15. Καὶ πάρελθε.
17. Καὶ οἶνον ἀδικῶν πίνοντι.
18.
Ἔως ἰδραίας ἡμέρας.
19. Ἐν τίνι ἀσθενήσουσιν.
20. Κλίνον.
21. Μὴ παρῤῥησάτωσαν ἐξ ὀφθαλμῶν σου.
23. Προσέλευσας ζωῆς.
24.
Μάκρυνον.
25. (Οἱ ὀφθαλμοὶ σου) εἰς τὸ εὐθὺ βλέπίτωσαν.
26. Διατήρησον τοῖς ποσὶ σου.
Ἐτοίμαζε.

SYMMACHUS.

9. (Coronam) gloriæ.
11. In semita recta.
12. Non tribulabuntur.
14.
15. Et transi.
17. Et vinum iniquitatum bibunt.
18.
Usque ad firmum diem.
19. In quo infirmabuntur.
20. Inclina.
21. Ne diffuant ab oculis tuis.
23. Accessus vitæ.
24.
Longe fac.
25. Oculi tui in rectum aspiciant.
26. Observa pedibus tuis.
Præpara.

Ο.

9. Στέφανον τρυφῆς.
11. Διδάσκω σε.
Τροχιαῖς ὀρθαῖς.
12. Οὐ συγκλεισθήσεται. Ἄλλος, στενωθήσεται.
Οὐ κοπιάσεις.
14. Μὴ δὲ ζηλώσης ἕδους παρανόμων.
15. Παράλλαξον.
17. Σίτα ἀσεθείας.
Οἶνω δὲ παρανόμῳ μεθύσκονται.
18. Αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν δικαίων ὁμοίως φωτὶ λάμπουσι, προπορεύονται καὶ φωτίζουνσι.
Ἔως κατορθώση ἡ ἡμέρα.
19. Πῶς προσκόπτουσιν.
20. Παράβαλλε.
21. Μὴ ἐκλίπῃς σε αἱ πηγαὶ σου.
23. Πάσῃ φυλακῇ.
Ἐξοδοὶ ζωῆς.
24. Περιεῖς.
Σκολιὸν στόμα.
Μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἀπώσαι.
25. (Οἱ ὀφθαλμοὶ σου) ὀρθὰ βλέπέτωσαν.
26. Ὅρθὰς τροχιάς ποίει.
Κατεύθυνε.

LXX INTERPRETES.

9. Coronam voluptatis.
11. Duceo te.
In orbitis rectis.
12. Non concludentur. *Al.*, angustabuntur.
Non laborabis.
14. Neque zelaveris vias iniquorum.
15. Abrecede.
17. Escas impietatis.
Vino autem iniquo inebriantur.
18. Vite autem justorum similiter ut lux splendent, procedant et illuminant.
Donec perfecta sit dies.
19. Quomodo offendant.
20. Admove.
21. Ne derelinquant te fontes tui.
23. Omni custodia.
Exitus vitæ.
24. Aufer.
Obliquum os.
Longe a te propelle.
25. Oculi tui recta videant.
26. Rectas orbitas fac.
Dirige

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

9. (Στέφανον) ὠραϊότητος.
11.
12.
14.
15. Καὶ πάρελθε.
17.
18. Ὡς φῶς φέγγους πορευόμενον καὶ φωτίζον.
Ἔως ἐτοιμασίας ἡμέρας.
19.
20. Κλίνον.
21. Μὴ χλευασθήτωσαν ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου.
23. Ἀπὸ παντὸς φυλόγματος.
24. Στραβλότητα στόματος.
Μάκρυνον.
25. (Οἱ ὀφθαλμοὶ σου) εὐθύνετωσαν κατεναντίον.
26. Ἐτοίμαζε.
THEODOTIO.

9. (Coronam) splendoris.
11.
12.
14.
15. Et transi.
17.
18. Ut lux splendoris vadens et illuminans.
Usque ad præparationem dici.
19.
20. Inclina.
21. Ne ludificentur ab oculis tuis.
23. Ex omni custodia.
24. Distorsionem oris.
Longe fac.
25. Oculi tui dirigantur ex adverso.
26.
Præpara.

Notæ et variæ lectiones ad cap. Proverbiorum IV.

V. 1. 'A., σύνεσιν. Σ., φρόνησιν. Drusius.

V. 3. 'A., Σ., Θ., καὶ μονογενής. Drusius.

V. 4. 'A., καὶ ἐφώτιζόν με. Drusius.

Ibid. Σ., κατεχέτω λόγους μου. Idem, qui addit :
 « *Suscipe illam vel assume aut sustolle.* Verbum
 Hebræum סלכא Abenezra quoque interpretatur
 « *evehē seu extolle illam.* Thema est סל. Ve-
 tus interpres, *arripe illam*; Santes, *exalta eam.*
Bajula vel porta. Sed βαστάζω proprie *bajulo.* Id
 bajulorum est qui onera *portant*: unde et simplici-
 ter pro *portare* usurpatur. Ab eadem origine סלחא
 dicuntur canistra quibus uvæ deportantur in vindem-
 ia. Cæterum quia vindemiator subinde *redit* ad
 canistra, ideo R. Salomo סלכא exponit, *subinde*

redi ad eam. Quid si *tere illam*? Nam תרעו *via*
trita. Sic *terere libros* in Latio. Quid dico? תרעו
 proprie *via elevata, non trita.* Interpretamentum
 quod ex Nazir laudat Nathan Justus Johielides, non
 est contemnendum. Est autem תרעו תרעו תרעו.
subinde versa eam, תרעו תרעו תרעו, ac si
diceret, exerce te in ea jugiter: studeto ei perpetuo. »

Ibid. 'A., Σ., Θ., καὶ ζῆθι. Drusius. Id vero in
 LXX desideratur.

V. 5. 'A., Σ., Θ., μηδὲ ἐκκλίνης etc. Has lectio-
 nes exhibet Drusius.

V. 6. 'A., Σ., Θ., καὶ φυλάξει σε. Idem. Post τη-
 ρήσει σε, in aliis libris: Ἀρχὴ σοφίας, κτήσαι σο-
 φίαν, καὶ ἐν πάση κτήσαι σου κτήσαι σύνεσιν. l. e.

PROVERBIORUM CAPUT V.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΑΑΣ.

אזן - דב - תבנתו 1	1	1.
דעת 2	2.	2. Καὶ γνώσιν.
דעה 3	3.	3. Ἄλλοτριος.
חלק משמן חנה		
כלעה 4	4.	4. Ὡς ἀψίνθιον.
מות 5	5.	5.
מעגלתיה 6	6.	6. Αἱ καμπαὶ αὐτῆς.
ואל - תסוד 7	7.	7. Καὶ μὴ ἀπόστητε.
פן - תן לאורי'ם היך 9	9.	9.
ושנתך		Καὶ τὰ ἔτη σου.
ונחמת 11	11.	11. Καὶ στενάξεις.
בנלות		
נאך 12	12.	12.
מדוי 13	13.	13. Φωτισόντων.
הביתה		Ἐκλίνα.
כבעש הייתי 14	14.	14. Ὡς ὀλίγον ἐγεγέμηγ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Intelligentiæ meæ inclina au- rem tuam.	1. Prudentiæ meæ inclina au- rem tuam.	1.
2. Et scientiam.	2. Et disciplinam.	2. Et scientiam.
3. Extraneæ. Et leue præ oleo palatum ejus.	3. Meretricis. Et nitidius oleo guttur ejus.	3. Alienæ.
4. Quasi absynthium.	4. Amariorem felle.	4. Quasi absynthium.
5. Mortem.	5. In mortem.	5.
6. Orbitæ ejus.	6. Gressus ejus.	6. Semitæ ejus.
7. Et ne recedatis.	7. Ne recedas.	7. Et ne recedatis.
9. Ne forte des alienis decorem tuum. Et annos tuos.	9. Ne des alienis honorem tuum. Et annos tuos.	9.
11. Et rugias.	11. Gemas.	11. Et gemes.
In consumendo.	Quando consumpseris.	
12. Sprevit.	12. Non acquievit.	12.
13. Docentium me.	13. Docentium me.	13. Illuminantium.
Inclinavi.	Inclinavi.	Inclinavi.
14. Quasi parum fui.	14. Pene fui.	14. Quasi parum factus sum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. Proverbiorum IV.

Principium sapientiæ, possidere sapientiæ, et in omni possessione tua possidere intelligentiam.

V. 8. 'A., ἀνάλαβε etc. Drusius.

V. 9. 'A., αὐχέσεως etc. Idem. Supple στίφανον ante singulas versiones.

V. 11. 'A., ὠδήγητά σε. Drusius.

Ibid. 'A., ἐν χαμπαῖς etc. Idem.

V. 12. Σ., μὴ θλιθῆσεται. Drusius. Alteram vero lectionem, quam ibidem adiert, putat esse Aquilæ; nempe στενωθῆσεται.

Ibid. 'A., οὐ σκανδαλισθήσῃ. Idem.

V. 14. 'A., μὴδὲ μακαρίσῃς etc. Idem.

V. 15. 'A., Σ., Θ., καὶ παρέλθε. Idem.

V. 17. 'A., ἄρτον ἀσεβείας. Idem.

Ibid. 'A., Σ., καὶ οἶνον etc. Idem.

V. 18. Θ., ὡς φῶς etc. Præmitte, αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν

δικαίων.

Ibid. 'A., ἕως ἐτοιμῆς etc. Has omnes lectiones profert idem.

V. 19. Σ., ἐν τίνι etc. Idem.

V. 20. 'A., Σ., Θ., κλίνον. Idem.

V. 21. Σ., μὴ παρ-. Symmachi et postea Theodotionis sic aufert idem.

V. 25. 'A., Θ., ἀπὸ παντὸς etc. Drusius.

Ibid. Σ., προσέλευσις etc. Idem.

V. 24. 'A., ἀπόστησον. Idem.

Ibid. 'A., Θ., στρεβλότητα etc. Idem.

Ibid. 'A., Σ., Θ., μάκρυνον. Idem.

V. 25. 'A., Θ., οἱ ὀφθαλμοὶ etc. Sic haud dubie præmittendum lectionibus Drusii.

V. 26. 'A., ὁδοποιεῖ etc. Drusius.

Ibid. 'A., Σ., Θ., ἐτοιμασε. Idem.

PROVERBIORUM CAPUT V.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. Ἐμοῖς δὲ λόγοις παράβαλλε σὸν οὖς.	1. Τῇ φρονήσει μου κλίνον τὸ οὖς σου.
2. Καὶ γνώσιν.	2. Αἰσθησις δέ.	2. Καὶ γνώσιν.
3. Ἄλλοτριας.	3. Πόρνης.	3. Ἄλλοτρίας.
Καὶ λείος ὑπὲρ ἑλαίου φάρυγγ αὐτῆς.	Ἡ πρὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα.	Καὶ λείος ὑπὲρ ἑλαίου φάρυγγ αὐτῆς.
4.	4. Πικρότερον χολῆς.	4.
5.	5. Μετὰ θανάτου. Ἄλλις, μετ' ὀδύνης.	5.
6. Οἱ ἐπικυλισμοὶ αὐτῆς.	6. Αἱ τροχαῖα αὐτῆς.	6.
7.	7. Καὶ μὴ ἀκύρους ποιήσεις.	7.
9. Μήποτε θῆς ἐτέρῳ τὴν δόξαν σου.	9. Ἴνα μὴ πρόη ἄλλοις τὴν ζωὴν σου.	9.
Καὶ τὰ ἔτη σου.	Καὶ σὸν βίον.	Καὶ τὰ ἔτη σου.
11. Καὶ στενάξεις.	11. Καὶ μεταμεληθήσῃ.	11. Καὶ στενάξεις.
Ἐν τῷ ἐκλείπειν.	Ἦνίκα ἂν κατατριβῶσι.	
12.	12. Ἐξέκλινεν.	12. Παρώξυνεν.
13. Φωτιζόντων.	13. Παιδεύοντός με.	13. Φωτιζόντων.
Ἐκλίνα.	Παρέβαλλον.	Ἐκλίνα.
14.	14. Παρ' ὄλιγον ἐγενόμην. Ἄλλος, ἐν βραχυτάτῳ.	14.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.	1. Et sermonibus meis admove aurem tuam.	1. Prudentiæ meæ inclina aurem tuam.
2. Et scientiam.	2. Sensus autem.	2. Et scientiam.
3. Alienæ.	3. Meretricis.	3. Alienæ.
Et lævius oleo palatum ejus.	Quæ ad tempus impinguat fauces tuas.	Et lævius oleo palatum ejus.
4.	4. Amariorem felle.	4.
5.	5. Cum morte. <i>Alius</i> , cum dolore.	5.
6. Orbitæ ejus.	6. Orbitæ ejus.	6.
7.	7. Et ne irritos facias.	7.
9. Nequando des alii gloriam tuam.	9. Ut non prodas aliis vitam tuam.	9.
Et annos tuos.	Et vitam tuam.	Et annos tuos.
11. Et gemes.	11. Et poenitebit te.	11. Et gemes.
In deficiendo.	Quando contritæ fuerint.	
12.	12. Declinavit.	12. Irritavit.
13. Illuminantium.	13. Erudientis me.	13. Illuminantium.
Inclinavi.	Admovi.	Inclinavi.
14.	14. Pene fui. <i>Alius</i> , in brevissimo.	14.

TO EBPAIKON.

מבדך 15
באך
פצע כעניןך תצא 16
ברך 18
ויעלתך 19
ידיה ירך
נבך 21
כעגלתיך
ועניתיך 22
ובגבלי חכמה יחכך
באין מוסר 23
תלת ישגה

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

15.
16.
18.
19.
21.
22.
23.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

15. Ἐκ λάκκου σου.
16. Μὴ διασκορπισθῆσθαι πηγὰς σου ἔξω.
18. Εὐλογημένη.
19. Τίτθοι αὐτῆς μεθυσμένωσάν σε.
21. Καμπὰς.
22. Ἀνομίαι αὐτοῦ.
Καὶ ἐν σχοινοῖς ἁμαρτίας αὐτοῦ.
23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

15. De cisterna tua.
Putei tui.
16. Dispergantur fontes tui foras.
18. Benedicta.
19. Et ibyx gratiæ.
Ubera ejus inebrient te.
21. Coram.
Orbitas ejus.
22. Iniquitates suæ.
Et in funibus peccati sui tenebitur.
23. In non eruditione.
Stultitiæ suæ errabit.

VULGATA LATINA.

15. De cisterna tua.
Putei tui.
16. Deriventur fontes tui foras.
18. Benedicta.
19. Et gratissimus hinnulus.
Ubera ejus inebrient te.
21. Respicit Dominus.
Gressus.
22. Iniquitates suæ.
Et funibus peccatorum suorum constringitur.
23. Quia non habuit disciplinam.
Stultitiæ suæ decipietur.

AQUILA.

15. De lacu tuo.
16. Ne dispergantur fontes tui foras.
18. Benedicta.
19.
Ubera ejus inebrient te.
21.
Semitas.
22. Iniquitates suæ.
Et in funiculis peccati sui.
23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Proverbiorum.

V. 1. Θ., τῆ φρονήσεως etc. Drusius.
V. 2. 'A., Σ., Θ., καὶ γνώσιν. Idem. Trium interpretatio voci פַּעַךְ jungenda est, non autem præcedenti פַּעַךְ, cui Drusius eam copulavit: et vero ipse in nota sua suspicatur illud καὶ γνώσιν Hebraicum פַּעַךְ respicere.
V. 3. 'A., Σ., Θ., ἀλλοτριὰς. Drusius.
Ibid. Σ., Θ., καὶ λείος etc. Idem. Ἰπὶ Aquila etiam λείος vertit Gen. xxvii, 16.
V. 4. 'A., ὡς ἀψίνθειον. Drusius.
V. 5. Ἄλλος, μετ' ἑδύνης. Idem.
V. 6. 'A., αἱ χαμπαί etc. Idem.
V. 7. 'A., καὶ μὴ ἀπόστητε etc. Idem.

V. 9. Σ., μήποτε δῶς etc. Drusius. Ed. Rom., δῶ-
Ibid. 'A., Σ., Θ., καὶ τὰ ἔτη σου. Drusius.
V. 11. 'A., Σ., Θ., καὶ στενάξεις. Inde Vulgata, gemas.
Ibid. Σ., ἐν τῷ ἐκλείπειν. Drusius (*).
V. 12. Θ., παρώξυνεν. Drusius. Hic idem: « Legit forte פָּרַךְ (in Piel) siquidem פָּרַךְ (in Kal) est *aversari*, in Piel vero *irritare, provocare*. Psalm. x, 3, וַיִּפְרֹץ פָּרַךְ. Alius, παρώξυνεν τὸν Κύριον, *acerbavit Dominum*. Alius, διέσυρε, *detrectavit, laceravit probris ac convitiis*. Psalm. lxxiv, 10, פָּרַךְ LXX, παρώξυνει, Prov. i, 30, פָּרַךְ A., διέσυρον. Sym., Th., παρώ-

(*) Θ', ἦνιχα ἂν κατατριβῶσι. Sic reposuimus, pro ἐπ' ἑσχάτων, quod oscitanter edidit Montf.; hoc enim respondet præcedenti verbo, פָּרַךְ-דַּרְבֵּי. DRACH.

PROVERBIORUM CAPUT VI.

TO EBPAIKON.

לרעך 1
כפיך תרעך

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Sodali tuo.
Defixisti alieno volas tuas.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

VULGATA LATINA.

1. Amico tuo.
Defixisti apud extraneum manum tuam.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

1. Σὸν ἐταῖρον.

AQUILA.

1. Amicum tuum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΩΤΙΑΝ.
15. Ἐκ λάκκου σου.	15. Ἀπὸ σῶν ἀγγείων. Φρεάτων. Ἔλλ., ὕδατων.	15. Ἐκ λάκκου σου.
16.	16. Μὴ ὑπερεκχείσθω σοι ὕδατα ἐκ τῆς σῆς πηγῆς.	16.
18. Εὐλογημένη.	18. Σοὶ ἰδία.	18. Εὐλογημένη.
19. Καὶ ελαφος χάριτος.	19. Καὶ πῶλος σῶν χαρίτων. Ἡ δὲ ἰδία ἠγεῖσθω σου. Ἔλλος, φιλία.	19. Καὶ ελαφος χάριτος.
21. Κατέναντι. Ἐπικυλισμούς.	21. Ἐνώπιον. Τροχιάς.	21. Κατέναντι.
22. Ἄνομιαὶ αὐτοῦ. Συλληφθήσεται.	22. Παρανομίαι. Σειραῖς δὲ τῶν αὐτοῦ ἁμαρτιῶν ἕκαστος σφίγγεται.	22. Ἄνομιαὶ αὐτοῦ.
23. Διὰ ἀπαιδευσίαν. Ἄφροσύνης αὐτοῦ κληνηθήσεται. <i>Aliter</i> , ἐν τῷ μὴ εἰδέναι παιδείαν.	23. Μετὰ ἀπαιδεύτων. Τῆς αὐτοῦ βιότητος ἐξεβρόφη, καὶ ἀπόλετο δι' ἀφροσύνην.	23. Ἐν τῷ μὴ εἰδέναι παιδείαν.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
15. De lacu tuo.	15. De tuis vasis. Puteorum. <i>Alius</i> , aquarum.	15. De lacu tuo.
16.	16. Non supereffundantur tibi aquæ extra tuum fontem.	16.
18. Benedicta.	18. Tibi proprius.	18. Benedicta.
19. Et cervus gratiæ.	19. Et pullus gratiarum tuarum. Et propria ducat te. <i>Al.</i> , ἀμι- citia.	19. Et cervus gratiæ.
21. In conspectu. Orbitas.	21. Coram. Orbitas.	21. Ἐνώπιον.
22. Iniquitates suæ. Comprehendetur.	22. Iniquitates. Catenis autem suorum peccato- rum unusquisque constringitur.	22. Iniquitates suæ.
23. Propter insipientiam.	23. Cum ineruditis.	23.
Stultitiæ suæ errabit. <i>Aliter</i> , quia non novit disciplinam.	Vite suæ defectus est, et perit propter stultitiam.	Ὁὐκ ἔσθ' ἡσυχία ἐπὶ τῷ ἄνομῳ.

Notæ et variorum lectiones ad cap. V Proverbiorum.

ξυνον. II Sam. XII, 14, ἔπειτα Ἄ., παρώξυνας. ὁ
V. 13. Ἄ., Σ., Θ., φωτιζόντων. Drusius.
Ibid. Ἄ., Σ., Θ., ἐκλίνα. Idem.
V. 14. Ἄ., ὡς ὀλίγον etc. Idem, qui etiam scholion
adfert. Est autem, ὅτι videtur, varia interpretatio.
V. 15. Ἄ., Σ., Θ., ἐκ λάκκου σου. Drusius.
Ibid. Ἔλλος, ὕδατων. Idem (*).
V. 16. Ἄ., μὴ διασκορπισθῆσαν etc. Idem. Hic
Drusius : « Aquila μὴ adhecti de suo, an potius ut
sit additum a librariis ex editione τῶν Ο? Hoc
postremum probabilius mihi videtur. Non enim
certe legitur in Hebræo. » At licet non legatur in
Hebræo, ad concinnam efferendam sententiam ita

(*) De hoc absolute silet Drusius. Nobilior vero tanquam *scholion* adfert. DRACON.

necessarium videtur, ut vel exciderit, vel subintel-
ligatur, ὀφείλει. Certe LXX Interpretes negationem
vel negaverunt, vel subintellexerunt, cum ita ver-
terunt : μὴ ὑπερεκχείσθω.

V. 18. Ἄ., Σ., Θ., εὐλογημένη. Drusius.
V. 19. Σ., Θ., καὶ ελαφος χάριτος. Idem.
Ibid. Ἄ., τίθησι etc. Idem.
V. 21. Σ., Θ., κατέναντι. Idem.
Ibid. Ἄ., κρηπιάς. Σ., ἐπικυλισμούς. Idem.
V. 22. Ἄ., Σ., Θ., ἀνομιαὶ. Idem.
V. 23. Σ., διὰ ἀπαιδευσίαν etc. Idem.
Ibid. Σ., ἀφροσύνης etc. Idem.
Ibid. Σ., Θ., ἐν τῷ μὴ εἰδέναι παιδείαν. Sic quidam
mas. sed hæc videntur esse scholion. Idem.

PROVERBIORUM CAPUT VI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΩΤΙΑΝ.
1. Σὸν πλησίον.	1. Σὸν φίλον. Παραδώσεις σὸν χεῖρα ἐχθρῷ. Ἔλλος, ἐνέπηξας εἰς ἄλυσιν χεῖρά σου.	1. Σὸν πλησίον.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Proximum tuum.	1. Amicum tuum. Trades manum tuam inimico. <i>Alius</i> , infixisti in catenam manum tuam.	1. Proximum tuum.

TO EBPAIKŌN.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΡΑΣ.

2 נִקְשַׁת בְּאֹזְרֵי-פִיךָ נִלְכַדְתָּ
בְּאֹזְרֵי-פִיךָ

2.

2.

3 לָךְ

3

3. Πορεύου.

רָהַב

רַעֲיֵךְ

4 שָׁנָה

4.

4.

וְהִנּוּמָה

Καὶ νυσταγμόν.

5 מִיַּד יְקוּשׁ

5.

5.

6 לָךְ

6.

6. Πορεύου.

7 שָׂטוּר

7.

7. Ἐκδυστήν.

8 אָגִידָה בְּקִצְרֵי מֵאֲנָלָה

8.

8.

9 עַד-מֹתִי

9.

9.

תִּשְׁכַּב

Κοιμηθήσῃ;

תִּקַּם

Ἄναστήσῃ;

10 תִּבְקַע

10.

10. Περιλαμβάνεις.

11 וְבָא

11.

11. Καὶ ἐλεύσεται.

כַּאֲשֶׁר מִן

12 עֲקֹשׁוּת פִּיהַ

12.

12.

13 קֹרֵץ

13.

13. Κνίζει.

מֹלֵל

Τρίβων.

מִדְּוָהּ בְּאֵצְבָעֶיהָ

14 וְהִפְסִיחָהּ

14.

14.

מִדְּוָהּ

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. Illaqueatus es in verbis oris
tui, captus es in verbis oris tui.2. Illaqueatus es verbis oris
tui, et captus propriis sermoni-
bus.

2.

3. Vade.

Róbora.

Sodales tuos.

4. Somnum.

Et dormitationem.

5. De manu aucupis.

6. Vade.

7. Præfectus.

8. Congregat in messe escam
suam.

9. Usquequo?

Dormies?

Surges?

10. Complicationis.

11. Et veniet.

Tanquam vir clypei.

12. Perversitate oris.

13. Annuens.

Loquens.

Docens in digitis suis.

14. Perversitates.

Contentiones.

5. Discurrere.

Suscita.

Amicum tuum.

4. Somnum.

Nec dormitent palpebræ tuæ.

5. De manu aucupis.

6. Vade.

7. Præceptorem.

8. Congregat in messe quod co-
medat.

9. Usquequo?

Dormies?

Consurges?

10. Conseres manus.

11. Et veniet.

Quasi vir armatus

12. Ore perverso.

13. Annuit.

Terit pede.

Digito loquitur.

14. Pravo corde.

Jurgia.

3. Vade.

4.

Et dormitationem.

5.

6. Vade.

7. Violentum.

8.

9.

Dormies?

Surges?

10. Complecteris.

11. Et veniet.

12.

13. Vellicat.

Terens.

14.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

2. Ἐπαγιδεύθης ἐν ῥήμασι στόματός σου, καὶ ἐάλως ἐν ῥήμασι στόματός σου.

3. Πορεύου.
Παρόρμησον.

4.
Καὶ νυσταγμόν.

5. Ἐκ χειρὸς ἰξευτοῦ.

6.

7. Γραμματέα.

8. Συνάγει ἐν ἀμητῶ τὰ δέοντα αὐτοῦ.

9.
Κοιμηθῆση ;

Ἄναστήση ;

10.

11. Καὶ ἤξει.

Ἦς ἀνήρ ἀσπίδος.

12. Στρεβλεύμασι στόματος.

13.

Προστρίβων.

Δακτυλοδεικτῶν.

14.

SYMMACHUS.

2. Illaqueatus es in verbis oris tui, et captus es in verbis oris tui.

3. Vade.

Incita.

4.

Et dormitationem.

5. De manu aucupis.

6.

7. Scriham.

8. Congregat in messe quæ illi opus sunt.

9.

Dormies ?

Surges ?

10.

11. Et veniet.

Tanquam vir clypei.

12. Tortuositateibus oris.

13.

Atterens.

Digito monstrans.

14.

Γ.

2. Παγὶς γὰρ ἰσχυρὰ ἀνδρὶ τὰ ἴδια χεῖλη, καὶ ἀλίσκεται χεῖλεσιν ἴδιου στόματος.

3. Πορεύου.

Παρόξυνε.

Φίλον σου. Ἄλλος, πολίτην.

4. Ὑπνον.

Μηδὲ ἐπινοστάξης. Ἄλλος, καὶ ἐξεγέρθητι.

5. Ἐκ παγίδος.

6. Ἰθι.

7. Ἀναγκάζοντα.

8. Πολλήν τε ἐν τῷ ἀμητῶ ποιεῖται τὴν παράθεσιν. Ἄλλος, συστρέφει ἐν θερισμῶ βρώματα αὐτοῦ.

9. Ἔως τίνος ; Ἄλλος, πότε ;

Κατάκεισαι ;

Ἐγερθῆση ;

10. Ἐναγκαλίξῃ.

11. Ἐμπαραγίνεται σοι.

Ὡσπερ ἀγαθὸς δρομεύς.

12. Ὅθου ; οὐκ ἀγαθός.

13. Ἐννεύει.

Σημαίνει (ποδί).

Διδάσκει δὲ νεύμασι δακτύλων. Ἄλλος, συμβιδάζει δὲ τοῖς δακτύλοις αὐτοῦ.

14. Διστραμμένη καρδία. Ἄλλος, στρεβλότητος.

Ταραχάς. Ἄλλ., ἀντιδικίας.

LXX INTERPRETES.

2. Laqueus enim fortis viro propria labia, et capitur labiis proprii oris.

3. Vade.

Stimula.

Amicum tuum. *Alius*, civem.

4. Somnum.

Neque indormites. *Alius*, et expurgiscere.

5. Ex reti.

6. Vade.

7. Cogentem.

8. Multamque in messe facit acervationem. *Alius*, cogit in messe cibos suos.

9. Usquequo ? *Alius*, quando ?

Jaces ?

Excitaberis ?

10. Amplecteris.

11. Supervenit tibi.

Tanquam bonus cursor.

12. Vias non bonas.

13. Innuit.

Significat (pede).

Docet autem nutibus digitorum. *Alius*, docet autem digitis suis.

14. Perversum cor. *Alius*, tortuositatis.

Turbationes. *Alius*, contradictiones.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.

3. Πορεύου.

Παρόρμησον.

4.

Καὶ νυσταγμόν.

5.

6. Πορεύου.

7. Ἐκδιαστήν.

8.

9.

Κοιμηθῆση ;

Ἄναστήση ;

10.

11. Καὶ ἤξει.

Ἦς ἀνήρ δορυφόρος.

12.

13. Κνίξει.

14.

THEODOTIO.

2.

3. Vade.

Incita.

4.

Et dormitationem.

5.

6. Vade.

7. Violentum.

8.

9.

Dormies ?

Surges ?

10.

11. Et veniet.

Ut vir hastatus.

12.

13. Vellicat.

14.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

- 15 פתאם
16 יהוה
ושבע תעבדת נפשו
17 רבאח
נקי
18 מבורח רדוץ לרעה
19 יפיה
כחזים
21 קשרם
על-לפך
ענדם
22 תנה אחת
הקיצות
23 תעודה אורי
תעבדת בוסרי
24 כאשת רע
מחלקת לשון נכרית
25 אל-תוכח יפיה בלבך
ואל-תקחך
27 היחזה איש
29 ואל-אשת רעדו
30 לא-יבדח לגנב

VERSIO HEBRAICI TEXT.

15. Extemplo.
16. Dominus.
Et septem abominatio animarum eius.
17. Sublimes.
Innocentis.
18. Festinantes currere ad malum.
19. Effrabit.
Dissidia.
21. Liga ea.
In corde tuo.
Vinci ea.
22. Deducet te.
Et expergefactus fueris.
23. Et lex lux.
Increpationes eruditionis.
24. A muliere mala.
A lenitate linguarum extranearum.
25. Ne concupiscas pulcritudinem eius in corde tuo.
Et non capiat te.
27. Numquid accipiet vir?
29. Et ad uxorem socii sui.
30. Non spernent furcem.

HEXAPLORUM QUAE SUPERSUNT.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

- Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
15.
16.
17.
18.
19.
21.
22.
23.
24.
25.
27.
29.
30.

VULGATA LATINA.

15. Extemplo.
16. Dominus.
Et septimum detestatur anima eius.
17. Sublimes.
Innoxium.
18. Veloces ad currendum in malum.
19. Proferentem.
Discordias.
21. Liga ea.
In corde tuo.
Circumda.
22. Gradiantur tecum.
Et evigilans.
25. Et lex lux.
Increpatio disciplinae.
24. A muliere mala.
Et a blanda lingua extraneae.
25. Non concupiscat pulcritudinem eius cor tuum.
Nec capiaris.
27. Numquid potest homo abscondere?
29. Ad mulierem proximi.
30. Non grandis est culpa, cum quis furatus fuerit.

ΑΚΥΛΑΣ.

15. Παραχρημα.
16.
Και επτα βδελύγματα ψυχης αυτού.
17. Υψηλός.
Ἄθωον.
18. Ταχύνοντες δραμεῖν εἰς κακίαν.
19.
21. Σύνηθσον αὐτούς.
22. Ὁδηγείτω σε.
23. Καὶ νόμος φῶς.
Ἐλεγχοὶ παιδείας.
24. [Γυναικός] ἑταίρου σου.
25. Μὴ ἐπιθυμήσης κάλλους αὐτῆς ἐν καρδίᾳ σου.
27. Μὴ ὑποθύψει ἀνὴρ;
29. [Γυναίκα] ἑταίρου αὐτοῦ.
30. Οὐκ ἐξουθενώσουσι τὴν κλέπτειν.

AQUILA.

15. Statim.
16.
Et septem abominatioes animae eius.
17. Excelsus.
Innocentem.
18. Festinantes currere ad malitiam.
19.
21. Colliga eos.
22. Ducat te.
23. Et lex lux.
Redargutiones disciplinae.
24. Muliere sodalis tui.
25. Ne concupiscas pulcritudinem eius in corde tuo.
27. Numquid accendet vir?
29. Ad uxorem socii sui.
30. Non spernent furcem.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

15. Ἄφνω.
16. Καὶ ἑπτὰ βδελύγματα ψυχῆς αὐ-
τοῦ.
17. Ὑψηλός.
Ἄναίτιον.
18. Ταχύνοντες δραμεῖν εἰς κα-
κίαν.
19. Ἐκφαίνει.
- 21.
- Σφίγγον.
22. Ὁδηγαίτω σε.
23. Καὶ νόμος φῶς.
Ἐλεγχοὶ παιδείας.
24.
- Ἄπὸ λειογλώσσου ξένης.
25. Μὴ ἐπιθυμήσης κάλλους αὐ-
τῆς ἐν καρδίᾳ σου.
27. Μὴ ὑποθύψει ἀνὴρ;
29. [Γυναῖκα] τοῦ πλησίον.
30. Οὐκ ἐξουτελίσους.

SYMMACHUS.

15. Subito.
16. Et septem abominaciones ani-
mæ ejus.
17. Excelsus.
Innoxium.
18. Festinantes currere ad ma-
litiã.
19. Profert.
- 21.
- Stringe.
22. Ducat te.
23. Et lex lux.
Redargutiones disciplinæ.
24.
- A leni lingua extraneæ.
25. Ne concupiscas pulcritudi-
nem ejus in corde tuo.
27. Numquid accendet vir?
29. Ad mulierem proximi.
30. Non despiciant.

Ο.

15. Ἐξαπίνης.
16. Ὁ Θεός. Ἄλλος, ὁ Κύριος.
Συντριβήσεται δὲ δι' ἀκαθαρσίαν
ψυχῆς.
17. Ὑδριστοῦ.
Δικαίου.
18. Ἐπισπεύδοντες κακοποιεῖν.
19. Ἐκκαίει.
Κρίσεις. Ἄλλος, ἀντιδικίας.
21. Ἄφασται αὐτούς.
Ἐπὶ σῆ ψυχῇ. Ἄλλος, ἐπὶ καρ-
δίᾳ.
Ἐγκλοῖσσαι.
22. Ἐπάγου αὐτήν.
Ἴνα ἐγειρομένῳ. Ἄλλος, ὡς δ'
ἂν διεγεροθῆς.
23. Νόμου καὶ φῶς.
Καὶ ἔλεγχος καὶ παιδεία.
24. Γυναικὸς ὑπανδρου. Ἄλλος,
[γυναικὸς] τοῦ φίλου σου.
Ἄπὸ διαβολῆς γλώσσης ἄλλο-
τρίας.
25. Μὴ σε νικήσῃ κάλλους ἐπι-
θυμία.
Μηδὲ ἀγρευθῆς. Ἄλλος, μηδὲ
ἐλθῆ σε.
27. Ἀποθύσει τις;
29. Πρὸς γυναῖκα ὑπανδρου.
30. Οὐ θαυμαστὸν ἐὰν ἀλῶ τις
κλίπτων.

LXX INTERPRETES.

15. Repente.
16. Deus. *Alius*, Dominus.
Conteretur autem propter im-
munditiam animæ.
17. Contumeliosi.
Justi
18. Festinantes ad malefacien-
dum.
19. Accendit.
Judicia. *Alius*, contradictiones.
21. Liga ea.
In tua anima. *Alius*, in corde.
Circumda.
22. Adducito eam.
Ut expergeflecto. *Alius*, ut au-
tem expergeflectus fueris.
23. Legis et læmen.
Et redargutio et disciplina.
24. Muliere conjugata. *Alius*,
muliere amici tui.
A calumnia linguæ alienæ.
25. Ne te vincat pulcritudinis
concupiscentia.
Nec capiaris. *Alius*, et non ca-
piat te.
27. Alligabit quis?
29. Ad mulierem conjugatam.
30. Non mirum si deprehenda-
tur quis furans.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

15.
16. Καὶ ἑπτὰ βδελύγματα ψυχῆς αὐ-
τοῦ.
17.
18. Ταχύνοντες δραμεῖν εἰς κα-
κίαν.
19. Ἐκφαίνει.
21. Σύνδησον αὐτούς.
22. Ὁδηγαίτω σε.
23. Καὶ νόμος φῶς.
Ἐλεγχοὶ παιδείας.
24. Γυναικὸς πόρνης.
Ἄπὸ λειογλώσσου ξένης.
25. Μὴ ἐπιθυμήσης κάλλους αὐ-
τῆς ἐν καρδίᾳ σου.

27. Μὴ ὑποθύψει ἀνὴρ;
29. [Γυναῖκα] ἐταίρου αὐτοῦ.
30.

THEODOTIO

15.
16. Et septem abominaciones ani-
mæ ejus.
17.
18. Festinantes currere ad ma-
litiã.
19. Profert.
21. Colliga eos.
22. Ducat te.
23. Et lex lux.
Redargutiones disciplinæ.
24. Muliere meretricæ.
A leni lingua extraneæ.
25. Ne concupiscas pulcritudi-
nem ejus in corde tuo.
27. Numquid accendet vir?
29. Ad uxorem socii sui.
30.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

נפש כי ירעב

32. אשה חסר-לב

33. נגע-וקלח יבוצא

34. ביום נקם

35. לא-ישא פני כל-כפר

כי תרבה-שחך

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Animam suam, cum esuricit.

VULGATA LATINA.

Ut esurientem impleat animam.

32. Γυναίκα, στερείται καρδίας.

33.

34. Ἐν ἡμέρᾳ ἐκδικήσεως.

35.

Δωροκοπίᾳ.

AQUILA.

32. Mulierem, deficit corde.

33. Plagam et ignominiam in-
veniet.

34. In die vindictæ.

35. Non accipiet facies omnis
prospitationis.

Cum multiplicaveris munus.

32. Qui autem adulter est, pro-
pter cordis inopiam.33. Turpitudinem et ignoran-
tiam.

34. In die vindictæ.

35. Nec acquiescet cuiusquam
precibus.

Pro redemptione dona plurima.

32. Mulierem, privatur corde.

33.

34. In die vindictæ.

35.

Corruptela munerum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Proverbiorum.

V. 1. 'A., σὸν ἐταῖρον etc. Drusius.

Ibid. Ἄλλος, ἐνέπηξας etc. Idem.

V. 2. Σ., ἐπαγιδεύθης etc. Idem.

V. 3. 'A., Σ., Θ., πορεύου. Idem.

Ibid. Σ., Θ., παρόρμησον. Idem.

Ibid. Ἄλλος, πολιτήν. Idem (*).

V. 4. 'A., Σ., Θ., νυσταγμόν. Idem (**).

Ibid. Ἄλλος, καὶ ἐξεγέρθητι. Idem (**).

V. 5. Σ., ἐκ χειρὸς ἰεζουτού. Sic vocem יקר ver-

tant Aq. et Sym. Jerem. v. 26.

V. 6. 'A., Θ., πορεύου. Drusius.

V. 7. 'A., Θ., ἐχθίασθην. Sic vocem שׂוּר vertit
etiam Symmachus, Esaiæ xlvi. Hic vero Symma-
chus γραμματέα vertit, longe diverso sensu. An le-
gerit ספּר? LXX quoque Num. xi, 16, וְשׂוּרֵיךָ
vertunt καὶ γραμματεῖς αὐτοῦ. Verum et ipsi passim
voces aliquatenus similes pro iisdem habent.

V. 8. Σ., συνάγει ἐν ἀμητῶ etc. Drusius. Alter

(*) Error; Drusius enim ut scholion exhibet. Sic etiam Nobilius. DRACH.

(**) Hanc trium Intt. versionem retulit Montf. ad שׂוּר, cum manifeste pertineat ad וְתוּכַח, ut recte di-
sertisque verbis monet Drusius, ad cuius tamen auctoritatem noster provocat. DRACH.

(***) De καὶ ἐξεγέρθητι prorsus tacet Drusius. Est autem merum scholion, ut docet Nobilius. DRACH.

PROVERBIORUM CAPUT VII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΤΑΑΣ.

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

2. חזיה

2.

2. Καὶ ζῆθι.

3. קשרם

3.

3. Σύνδησον αὐτούς.

כהבם

לכך

4. אחתי את

4.

4. Ἀδελφῆ μου εἶ σύ.

ובדע לביטה תקרא

Καὶ γνωστὴν τὴν σύνεσιν καλέ-
σεις.

5. אבריה הדליקה

5.

5.

8. אצל פנה

8.

8.

10. שית חנה

10.

10. Θέσιν πόρνης.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. Et vive.

2. Et vives.

2. Et vive.

3. Liga ea.

3. Liga ea.

3. Colliga eos.

Scribe ea.

Scribe ea.

Cordis tui.

Cordis tui.

4. Soror mea tu.

4. Soror mea es.

4. Soror mea es tu.

Et notam intelligentiam voca-
bis.Et prudentiam voca amicam
tuam.

Et notam intelligentiam vocabis.

5. Sermones suos lenificavit.

5. Quæ verba sua dulcia facit.

5.

8. Apud angulum.

8. Juxta angulum.

8.

10. Ornatu meretricis.

10. Ornatu meretricio.

10. Ornatum meretricis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

	Πεινῶν ψυχὴν. Ἄλλος, ψυχὴν πεινῶσαν. Ἄλλος, ψυχὴν αὐτοῦ ἕταν πεινάση.	
32.	32. Ὁ δὲ μοιχὸς δι' ἔνδειαν φρενῶν.	32.
33. Μάστιγα καὶ ὕβριν εὐρήσει.	33. Ὀδύνας τε καὶ ἀτημίας.	33.
34.	34. Ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως.	34. Ἐν ἡμέρᾳ ἐκδικήσεως.
35.	35. Οὐκ ἀνταλλάσσεται οὐδενὸς λύτρου.	35. Οὐ λήφεται πρόσωπον πάσης λυτρώσεως.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

	Animam esuriens. <i>Alius</i> , animam esurientem. <i>Alius</i> , animam suam, cum esurierit.	
32.	32. Adulterans autem propter inopiam mentis.	32.
33. Plagam et ignominiam inveniet.	33. Ac dolores et ignominias.	33.
34.	34. In die iudicii.	34. In die vindictæ.
35.	35. Non commutabit ulla redemptione.	35. Non accipiet faciem omnis redemptionis.

Multis donis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Proverbiorum.

vero, qui habet ἐν θερισμῷ videtur Aquila esse, qui ita vertit psalm. lxxix, 12.

V. 9. Ἄλλ., πότε. Drusius.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., κοιμηθήσῃ. Idem.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., ἀναστήσῃ. Idem.

V. 10. Ἀ., περιλαμβάνει. Idem.

V. 11. Ἀ., καὶ ἐλεύσεται etc. Idem.

Ibid. Σ., ὡς ἀνὴρ etc. Idem.

V. 12. Σ., στρεβλεύμασι etc. Idem.

V. 13. Ἀ., Θ., κνίξει. Drusius. Sic Ἀ., Σ., Θ. infra xvi, 30.

Ibid. Ἀ., τρίβων etc. Drusius.

Ibid. Σ., δακτυλοδεικτῶν etc. Idem, ut et sequentes.

V. 16. Συντριβήσεται. Edit. Rom., συντριβεται.

V. 27. Ἀ., Σ., Θ., ὑποθύψαι. Ita correctimus, etiamsi ὑποτύψαι scriptum existet in Montlaucouii Hexaplis, lexicæque ejusd. græco hexaplati, ad calcem Trommii Concordantiarum addito, necnon in Rom. editionis Drusiique variis lectionibus, et, quod magis miramur, in Schlessneri Thesaurō V. T. — Verbi simplicis τύψω (proθύψω) futurum et aoristus sunt,θύψω, ἐθύψα, littera aspirata θ, quæ ob sequentem aspiratam φ in tenuem mutata fuit, redeunte.—Præterea invenitur apud Polybium, ὑποθύψας, et nomen ὑπόθυψις. Cf. Schneideri lexic. græc.-german. et Stephani Thes. gr. a D. Didot editum. DRACH.

PROVERBIORUM CAPUT VII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Καὶ ζῆθι.	2. Καὶ βιώσεις.	2. Καὶ ζῆθι.
3. Ἄφασαι αὐτούς.	3. Περίθου αὐτούς.	3. Ἄφασαι αὐτούς.
Τοῦ στήθους σου.	Ἐπίγραφον. Ἄλλος, ἀπόγραψαι.	
4. Ἀδελφὴ μου εἰ σύ.	Τῆς καρδίας σου.	
	4. Σὴν ἀδελφὴν.	4. Ἀδελφὴ μου εἰ σύ.
	Τὴν δὲ φρόνησιν γινώριμον περιποίησαι σεαυτῷ.	Καὶ γνωστὴν τὴν σύνεσιν καλέσεις.
5.	5. Ἐάν σε λόγοις τοῖς πρὸς χάριν ἐμβάλληται.	5. Ἦς ῥήματα αὐτῆς ὀλισθηρά.
8.	8. Παρὰγωνίαν. Ἄλλος, ἐνγωνία.	8.
10. Τάξιν πόρνης.	10. Εἶδος ἔχουσα πορνικόν.	10.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. Et vive.	2. Et vives.	2. Et vive.
3. Alliga eos.	3. Circumpone illos.	3. Alliga eos.
Pectoris tui.	Inscribe. <i>Alius</i> , describe.	
4. Soror mea es tu.	Cordis tui.	
	4. Tuam sororem.	4. Soror mea es tu.
	Prudentiam vero notam redde tibi.	Et notam intelligentiam vocabis.
5.	5. Si te sermonibus ad gratiam adoriatur.	5. Cujus verba lubrica.
8.	8. Ad angulum. <i>Alius</i> , in angulo.	8.
10. Ordinem meretricis.	10. Speciem habens meretriciam.	10.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΕ.
11 המיה וסרה	11.	11. Σχολάζουσα. Καὶ ἀφισταμένη.
13 העזה פניה ותאמר לו	13.	15.
16 מרבדים רבדתי חבנות אכות סצרים	16.	16. Περιστρώμασι περιέστρωσα.
17 נפתי	17.	17.
18 נדה דים	18.	18. Μεθυσθῶμεν τιθῶν.
נתעלסה באהבים 20 צדור	20.	Συμπεριπλακῶμεν ἐν ἀγάπαις. 20.
ליום הבסא		Εἰς ἡμέραν πανσελήνου.
21 הבתו ברב לקחה תדיחנה	21.	21. Ἦγξεν αὐτόν.
22 פתאם	22.	Ἐξωσεν αὐτόν. 22. Πραχρῆμα.
וכעס אל - כוסה אויל 23 עד יפלה חץ כבוד	23.	23.
26 תעצוקים כל	26	26.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Tumultuosa. Et declinans.	11. Quietis impatiens. Nec valens consistere.	11. Otiosa. Et deficiens.
13. Rehoravit facies suam, et dixit ei.	13. Et procaci vultu blanditur, dicens.	13.
16. Tapetibus adornaavi. Inçisis fune Ægyptio.	16. Intexui funibus. Stravi tapetibus pictis ex Ægypto.	16. Stragulis stravi.
17. Perfudi.	17. Aspersi.	17.
18. Inebriemur uberibus. Collatamur in amoribus.	18. Inebriemur uberibus. Fruamur cupitis amplexibus.	18. Inebriemur uberibus. Circumplectemur amoribus.
20. Ligamen.	20. Sacculum.	20.
In diem statuti temporis.	In die plenæ lunæ.	In diem plenilunii.
21. Declinare fecit eum. In multitudine captationis suæ. Compulit eum.	21. Irretivit eum. Multis sermonibus. Protraxit illum.	21. Constrinxit eum.
22. Statim.	22. Statim.	22. Statim.
Et sicut comper ad castigati- onem stulti.	Et ignorans quod ad vincula stultus trahatur.	
23. Donec scindat sagitta jecur ejus.	23. Donec transigat sagitta je- cur ejus.	25.
26. Et fortes omnes.	26. Et fortissimi quique.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Proverbiorum.

V. 2. 'A., Σ., Θ., καὶ ζῆσι. Hæc, aliæque omnes hujus capituli lectiones, ex editione Romana et ex Drusio prodeunt. quippe פשו, posuit. Hic sumi videtur pro habitu aut vestis genere, quæ et σύνθεσις. Qua voce Latini quoque auctores utuntur. Suetonius in Nerone : *ac plerumque σύνθεσιν indutus etc.* Martialis : *synthesibus dum gaudet eques dominusque Senatus.*

V. 10. 'A., θέσις πρόρησις. Hebr. פתח דעה. In hæc verba Drusius : « θέσις proprie positio. Idem פתח,

PROVERBIORUM CAPUT VIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΕ.
1 הלוא - הכפה תקרא ותצוה תקן קילה	1.	1.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Numquid sapientia clamabit, et intelligentia dabit vocem suam?	1. Numquid non sapientia cla- mitat, et prudentia dat vocem suam?	1.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

11. Καὶ ἀφεστηκυῖα.
13. Ἐτόλμησε πρόσωπον αὐτῆς, καὶ εἶπε.
16.
17.
18. Μεθυσθῶμεν τιθῶν.
20.
21. Ἐξέκλινε αὐτόν.
Ἐξῶσεν αὐτόν.
22. Ἐξαίφνης.
Σχιρτῶν ἐπὶ δεσμῶν ἄφρων.
23.
26. Ἀναριθμητοὶ εἰσιν.
SYMMACHIUS.
11. Et rebellis.
13. Obdumavit faciem suam, et dixit.
16.
17.
18. Inebriemur uberibus.
20.
21. Declinare fecit eum.
Expulit eum.
22. Derepente.
Saliens ad vincula stultus.
23.
26. Innumerabiles sunt.

11. Ἀνεπτρωμένη.
Καὶ ἄσωτος.
13. Ἀναιδεὶ δὲ προσώπῳ προσεῖπεν αὐτῇ.
16. Κεῖρῖαις τέτακα.
Ἄμφιτάποις δὲ ἔστρωσα τοῖς ἀπ' Αἰγύπτου.
17. Διέρβαγκα.
18. Ἀπολαύσωμεν φιλίας.
Ἐγκυλισθῶμεν ἔρωτι.
20. Ἐνδεσμον. Ἄλλος, βαλάντιον.
Δι' ἡμερῶν πολλῶν. Ἄλλος, ἐν ἡμέρᾳ εὐσήμου.
21. Ἀπεπλάνησε αὐτόν.
Πολλῇ ὁμιλίᾳ.
Ἐξώκειλεν αὐτόν.
22. Κεπρωθεῖς.
Ὅσπερ κύων ἐπὶ δεσμούς.
23. Πεπληγῶς εἰς τὸ ἦπαρ.
26. Ἴσχυροὶ πάντες.
LXX INTERPRETES.
11. Vaga.
Et luxuriosa.
13. Impudenti autem vultu dixit ei.
16. Institis texui.
Tapetibus ab Ægypto stravi.
17. Aspersi.
18. Fruamur amicitia.
Volutemur amore.
20. Involuturum. *Alius*, erupenam.
Per dies multos. *Alius*, in die insignis festi.
21. Seduxit eum.
Multa colloctione.
Attraxit eum.
22. Infatuatus.
Tamquam canis ad vincula.
23. Vulneratus in jecore.
26. Fortes omnes.

11.
13. Ἦναιδεύσατο ἐν προσώπῳ αὐτῆς.
16. Περιστρώμασι περιέστρωσα. Διαγέγραμμένοι ζωγραφίαν Αἰγύπτου.
17. Ἐκαλλώπισα.
18. Μεθυσθῶμεν τιθῶν. Συμπεριπλακῶμεν ἐν ἀγάπαις.
20.
21.
Ἐν πλῆθει δομάτων.
Ἐξῶσεν αὐτόν.
22.
23. Ἔως διαπαρῆ βέλος ἦκατε αὐτοῦ.
26. Ἀναριθμητοὶ εἰσιν.
THEODOTIO.
11.
13. Impudenter se gessit vultu suo.
16. Stragulis stravi.
Delineatæ pictura Ægypti.
17. Adornavi.
18. Inebriemur uberibus.
Circumplicemur amoribus.
20.
21.
In multitudine donorum.
Expulit eum.
22.
23. Donec transfigatur sagitta jecori ejus.
26. Innumerabiles sunt.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Proverbiorum,

V. 16. Ἄ., Θ., περιστρώμασι περιέστρωσα, vi. ὁ At ego malim *stragulis stravi*, quoniam litteræ *stragulis stravi*. *Drusius*: « περιστρώματα, *tapetia* et *aulæa*, quibus triclinia vel lecti circumquaque sterni solent. Utuntur hac voce Latini auctores, ut Plautus et alii. Rectius igitur vertes, *peristromatis stravi* »

PROVERBIORUM CAPUT VIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
SYMMACHIUS.
1.

1. Σὺ τὴν σοφίαν κηρύξεις, ἵνα φρόνησίς σοι ὑπακούσῃ.
LXX INTERPRETES.
1. Tu sapientiam prædicabis, ut prudentia tibi obediat.

1. Ἴδοὺ ἡ σοφία κηρύσσεται, καὶ ἡ σύνεσις δώσει φωνὴν αὐτῆς.
THEODOTIO.
1. Ecce sapientia clamabit, et intelligentia dabit vocem suam.

TO EBPAIKON.

3	כיבא פתחים
5	הבינו לב
6	נגידים
8	נפתל ועקש
9	נכחים
11	מפנינים
12	ערמה
	ודעת מזכות אבנא
13	רע
	ופי הדפכת שאתי
14	ותרשיה
	גבדה
15	יחקקי צדק
16	שרים ישוד
	ונדיבים
17	ומשודרי יכנאנבי
18	אזי
	הן עתק
19	כוב פריי כחדוך ומפ
20	צדקה
21	לדגאל

VERSIO HEBRAICI TEXT.

3.	Ingressum ostiorum.
5.	Intelligite corde.
6.	Eximia.
8.	Pravum et obliquum.
9.	Recta.
11.	Præ margaritis.
12.	Astutia.
	Et scientiam cogitationum inveniam.
13.	Malum.
	Et os perversitatum odivi.
14.	Et essentia.
	Fortitudo.
15.	Decernent justitiam.
16.	Principes principatum gerent.
	Et magnifici.
17.	Et quærentes diluculo me, invenient me.
18.	Merum.
	Substantia durabilis.
19.	Bonus fructus meus præ auro et præ obryzo.
20.	Justitiæ.
21.	Ad hæreditare faciendum.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

3.	
5.	
6.	
8.	
9.	
11.	
12.	
13.	
14.	
15.	
16.	
17.	
18.	
19.	
20.	
21.	

VULGATA LATINA.

3.	In ipsis foribus.
5.	Animadvertite.
6.	De rebus magnis.
8.	Pravum quid, neque perversum.
9.	Recta sunt.
11.	Cunctis pretiosissimis.
12.	Astutia.
	Et eruditus intersum cogitationibus.
13.	Malum.
	Et os bilingue detestor.
14.	Et æquitas.
	Fortitudo.
15.	Justa decernunt.
16.	Principes imperant.
	Et potentes.
17.	Qui mane vigilant ad me, invenient me.
18.	Mecum.
	Opes superbæ.
19.	Melior enim est fructus meus auro, et lapide pretioso.
20.	Justitiæ.
21.	Ut dicem.

ΑΚΥΛΑΣ

5.	
5.	
6.	
8.	Περιπλεγμένον.
9.	
11.	
12.	
13.	
14.	Καὶ εὐνομία.
15.	Ἀκριθάσσονται δίκαιον.
16.	Ἄρχοντες ἀρξουσιν.
	Καὶ ἐκουσιαζόμενοι.
17.	
18.	Σὺν ἐμοί.
	Ἵπαρξίς μετ' εἰρήνης.
19.	Ἄγαθος καρπὸς μου παρὰ χρυσίον, καὶ παρὰ κιββόν.
20.	
21.	Τοῦ κληροδοτῆσαι.

AQUILA.

3.	
5.	
6.	
8.	Circumplicatum.
9.	
11.	
12.	
13.	
14.	Et æquitas.
15.	Accurate decernent quod justum est.
16.	Principes principatum gerent.
	Et arbitrarii.
17.	
18.	Mecum.
	Substantia cum pace.
19.	Bonus fructus meus præ auro et præ fulvo.
20.	
21.	Ut hæreditatis loco dem.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

3.
5. Νοήσατε τῇ καρδίᾳ.
6. Ἡγεμονικά.
8.
9. Ἐλεγξώμεθα.
11. Τῶν ἐσωτάτων.
12. Πανουργίαν.
13.
Καὶ στόμα στρεβλὸν ἐμίσησα.
14.
Κράτος.
15.
16. Ἄρχοντες ἀρξουσιν.
17.
18. Παρ' ἐμοῦ.
Βίος παλαιός.
19. Κρείσων καρπὸς μου χρυσίου Ὀφάξ.
20.
21. Τοῦ κληροδοτῆσαι.
SYMMACHIUS.
3.
5. Intelligite corde.
6. Imperatoria.
8.
9. Arguamus.
11. Penitissimis.
12. Calliditatem.
13.
Et os tortuosum odivi.
14.
Potentia.
15.
16. Principes principatum gerent.
17.
18. Apud me.
Vita antiqua.
19. Mellior fructus meus auro Ophax.
20.
21. Ut hæreditatis loco dem.

PROVERBIORUM CAPUT VIII.

Ο.

3. Ἐν δὲ εἰσόδοις.
5. Ἐνθεσθε καρδίαν.
6. Σεμνά.
8. Σκολιδὸν οὐδὲ στραγγαλιῶδες.
9. Ἐνώπια. Ἄλλος, εὐσκοπα, εἴνε εὐσκοπα.
11. Λίθων πολυτελῶν.
12. Βουλῆν.
Καὶ γνῶσιν καὶ ἔννοιαν ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην.
13. Ἄδικίαν. Ἄλλος, κακίαν.
Μεμίσηκα δὲ ἐγὼ διεστραμμένας ὁδοὺς κακῶν.
14. Καὶ ἀσφάλεια.
Ἴσχύς.
15. Γράφουσι δικαιοσύνην.
16. Μεγιστάνες μεγαλύνονται.
Καὶ τύραννοι.
17. Οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες εὐρήσουσιν. Ἄλλοι, εὐρήσουσι χάριν.
18. Ἐμοί.
Κετῆσις πολλῶν.
19. Βέλτιον ἐμὲ καρπίζεσθαι ὑπὲρ χρυσίου καὶ λίθου τιμίου.
20. Δικαιοσύνης. Ἄλλος, δικαιομάτος.
21. Ἴνα μερίσω.
LXX INTERPRETES.
3. In introitibus autem.
5. Apponite cor.
6. Præclara.
8. Pravum neque tortuosum.
9. Præsentia. *Alius*, facilia.
11. Lapidibus pretiosis.
12. Consilium.
Et scientiam et cogitationem ego vocavi.
13. Injustitiam. *Alius*, malitiam.
Odivi autem ego perversas vias malorum.
14. Et securitas.
Fortitudo.
15. Scribunt justitiam.
16. Magnates magnificentur.
Et tyranni.
17. Et querentes me invenient. *Alii*, invenient gratiam.
18. Mihi.
Possessio multorum.
19. Melius est me pro fructu percipere super aurum et lapidem pretiosum.
20. Justitiæ. *Alius*, justificatio.
21. Ut distribuam.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3. Εἰσοδὸν θυρῶν.
5.
6. Ἡγεμονικά.
8. Περιπεπλεγμένον καὶ διεστραμμένον.
9. Εὐθεΐα.
11.
12.
Καὶ γνῶσιν διαβουλιῶν εὐρήσω.
13.
Καὶ στόμα στρεβλὸν ἐμίσησα.
14.
15. Ἀκριβάσσονται δίκαιον.
16.
Καὶ ἐκουσιαζόμενοι.
17.
18. Μετ' ἐμοῦ.
Ἵπαρξις παλαιά.
19.
20.
21. Τοῦ κληροδοτῆσαι.
THEODOTIUS.
3. Introitum portarum.
5.
6. Imperatoria.
8. Circumplicatum et perversum.
9. Recta.
11.
12.
Et scientiam cogitationum inveniam.
13.
Et os tortuosum odivi.
14.
15. Accurate decernent quod justum est.
16.
Et arbitrarii.
17.
18. Mecum.
Substantia antiqua.
19.
20.
21. Ut hæreditatis loco dem.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

22 יהוה קנני ראשית דרכו קדם
מפעליו מאז

22. Adonai kanani.

22. Κύριος ἐκτῆσατό με κεφάλαιον τῶν ὁδῶν αὐτοῦ ἀρχήθεν κατεργασμάτων αὐτοῦ.

23 מעולם נססתי

23.

23.

23 לפני גבעות תללתי

25.

25. Πρὸ βουνῶν ὠδινῆθην.

26 עד - לא עשה ארץ ודיונות

26.

26. Πρὶν ἢ ἐποίησε γῆν καὶ ἐξόδους.

27 בזקד וזיג על-פני תנזע

27.

27. Ἐν τῷ ἀκριθάξειν γῦρον ἐπὶ πρόσωπον ἀβύσσου.

28 שחקי

28.

28. Ῥοπάς.

30 אבוך

30.

30. Τεθηνουμένην.

משחקת

Παίζουσα.

32, 33 ואשרי דרכי ישאדו :
שמעי מוסר וחנכו ואל-תפיעו

32, 33.

32, 33.

34 מזחת פחזי

34.

34.

35 כי מצאי מצאי חיים

35.

35. Ὁ γὰρ εὐρών με εὐρήσας ζώην.

ויפק רצון מיהרה

36.

36. Ἄδικεῖ ψυχὴν αὐτοῦ.

36 זבום נפשו

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

22. Dominus possedit me principium viarum suarum, ante opera sua ex tunc.

22. Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret a principio.

22. Dominus possedit me capitulum viarum suarum a principio operum suorum.

23. A scoulo principatum habui.

23. Ab aeterno ordinata sum.

23.

25. Ante colles formata sum.

25. Ante colles ego parturiebar.

25. Ante colles edita sum.

26. Adhuc non fecerat terram et plateas.

26. Adhuc terram non fecerat et flumina.

26. Priusquam faceret terram et exitus.

27. In describendo circulum super faciebus voraginis.

27. Quando certa lege et gyro vallabat abyssos.

27. Cum accurate describeret circulum in superficie abyssi.

28. Aethera.

28. Aethera.

28. Momenta.

30. Nutricius.

30. Cuncta componens.

30. Nutricia.

Ludens.

Ludens.

Ludens.

32, 33. Beati qui vias meas custodierint. Audite eruditionem, et sapientes estote : et ne feriamini.

32, 33. Beati qui eustodiunt vias meas. Audite disciplinam, et uolite abjicere eam.

32, 33.

34. Postes ostiorum meorum.

34. Postes ostii mei.

34.

35. Quoniam inueniens me inuenit uitam.

35. Qui me inuenit inueniet uitam.

35. Qui enim inuenit me inueniet uitam.

Et educet uoluntatem a Domino.

Et hauriet salutem a Domino.

36. Injurius est animae suae.

36. Laedet animam suam.

36. Laedit animam suam.

Notae et variae lectiones ad cap. VIII Proverbiorum.

V. 1. Θ., ἰδοὺ ἡ σοφία κεκράξεται etc. Ex editione Romana et ex Drusio, ut et sequentes.

V. 9. Σ., ἐλεγχώμεθα. Aliam lectionem proponit Drusius, nempe ἐκλεξώμεθα, quae minus conuenit cum uoce נבדקם, ut fatetur ipse Drusius.

V. 16. Α., Θ., καὶ ἐκουσιαζόμενοι. Sic uocem גריבים solet uertere Aquila.

V. 19. Σ., χρυσίου Ὠφάξ. Drusius haec habet : Legit, ut apparet, inuersis litteris כרפז ut I Reg.

x, 18; דרב כרפז, quod Hieron. interpretatur, aurum fuluam, i. e. χρυσίον κίρρον, Aquilam aut Symmachum aemulatus. Haec Drusius. Quid uero si dicamus Symmachum, nulla transposita littera, legisse Ὠμφάξ, et euphoniae causa Ὠφάξ ?

V. 22. Ἄδωναι κανανί. Sic Epiphanius pag. 749. Aquilae uero, Symmachus et Theodotionis lectiones mutuamur ex Eusebio contra Marcellum. Secunda uero pars interpretationis ex Hieronymo desumpta

22. Κύριος ἐκτήσατό με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ πρὸ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ.

23.

25. Πρὸ βουνῶν ἐμαιώθην.

26. Πρὶν ἢ ἐποίησε γῆν καὶ ἕξοδους.

27.

28. Αἰθέρα.

30. Ἐστηριγμένη.

Παίζουσα.

32, 33.

34.

35. Ὁ γὰρ εὐρών με ἐθήρησε ζωῆν.

Καὶ ἀρύεται εὐδοκίαν παρὰ Κυρίου.

36. Ἄδικαί ψυχὴν αὐτοῦ.

SYMMACHUS.

22. Dominus possedit me principium viarum suarum ante operationem suam.

23.

25. Ante colles obstetricem habui.

26. Priusquam faceret terram et exitus.

27.

28. Æthera.

30. Firmata.

Ludens.

32, 33.

34.

35. Qui enim invenerit me inveniet vitam.

Et haurit benevolentiam a Domino.

36. Lædit animas suas.

22. Κύριος ἐκτίσέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ.

23. Πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ με.

25. Πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾶ με.

26. Κύριος ἐποίησε χώρας καὶ ἀοικήτους.

27. Καὶ ὅτε ἀφώριζε τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ' ἀνέμων.

28. Νέφη.

30. Ἀρμόζουσα.

Εὐφραϊνόμενη.

32, 33. ✕ Καὶ μακάριοι οἱ ὁδοὺς ✕ μου φυλάξουσιν. Ἀκούσατε σοφίαν καὶ σοφισθητε, καὶ μὴ ἀποφραγῆτε.

34. Σταθμοὺς ἐμῶν εἰσόδων.

35. Αἱ γὰρ ἐξοδοί μου ἐξοδοὶ ζωῆς.

Καὶ ἐτοιμάζεται θάλασσις παρὰ Κυρίου.

36. Ἀσεβοῦσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν ψυχάς.

LXX INTERPRETES.

22. Dominus creavit me principium viarum suarum in opera sua.

23. Ante sæculum fundavit me.

25. Et ante omnes colles generat me.

26. Dominus fecit regiones et deserta.

27. Et cum secerneret thronum suum super ventos.

28. Nubecula.

30. Disponens.

Lætular.

32, 33. ✕ Et beati qui vias ✕ meas custodient. Audite sapientiam, et sapientes efficiamini : et ✕ ne obstruamini.

34. Limina introituum meorum.

35. Exitus enim mei exitus vitæ.

Et paratur voluntas a Domino.

36. Impie agunt in animas suas.

22. Κύριος ἐκτήσατό με ἀρχὴν ὁδοῦ αὐτοῦ, πρὸ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ἀπὸ τότε.

23. Πρὸ αἰῶνος προκεχειρίσμαι.

25. Πρὸ βουνῶν ὠδινήθην.

26.

27. Ἐν τῷ ἀκριθάζειν γῦρον ἐπὶ πρόσωπον ἀδύσσου.

28.

30. Ἐστηριγμένη.

Παίζουσα.

32, 33.

34. Φιλίαι θυρῶν μου.

35. Ὁ γὰρ εὐρών με ἐθήρησε ζωῆν.

36.

THEODOTIO.

22. Dominus possedit me principium vite sue, ante operationem suam ex tunc.

23. Ante sæculum edita sum.

25. Ante colles edita sum.

26.

27. Cum accurate describeret circuitum in superficie abyssi.

28.

30. Firmata.

Ludens.

32, 33.

34. Postes januarum mearum.

35. Qui enim invenerit me inveniet vitam.

36.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Proverbiorum.

fuit in editione Romana, ubi hæc leguntur in notis. De hoc vide S. Hieronymum in hunc locum, et cap. xxvi *Isaia*; in *Mich. c. iv*; in *Epist. ad Ephes. cap. ii*, et in *Epist. cxix*.

V. 27. 'Α., Θ., ἐν τῷ ἀκριθάζειν γῦρον etc. Pro γῦρον legitur alibi, 'Α., Σ., πύργον. Sed perperam, ut recte suspicatur Drusius. ἄπῃ vertitur γῦρος etiam Job xxvi, 10.

V. 28. 'Α., ῥοπάς. Eandem Hebraicam vocem

Aquila vertit, τροπάς, Job xxxvii, 18. Unde suspicio oritur hic ῥοπάς mendose positum fuisse pro τροπάς. Quæ postrema vox melius quadrare videtur ad sensum.

V. 32, 33. Καὶ μακάριοι etc. Sic ex aliquot exemplaribus edit. Rom. in notis.

Ibid. φυλάξουσιν. Complut. melius : φυλάσσοντες. DRACH.

TO EBPAIKON.

- חצבה 1
 ערסה 2
 נערתי 3
 מרמי קרת
 פתי 4
 עזבו 6
 ואשרו בדרך בינה
 7 ומוכיח לרשע במומו
 הלצת 12
 לבודך תשא
 רפאים 18
 בעמקי שאול ק-איה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Excidit.
 2. Disposuit.
 3. Puellas suas.
 Excelsorum civitatis.
 4. Simplex.
 6. Relinquite.
 Et incedite in via intelligentiæ.
 7. Et increpans impium maculam
 ejus.
 12. Et illusisti.
 Solus portabis.
 18. Manes.
 In profundis sepulchri invitati
 ejus.

HEXAPLORUM QUÆ SUPERSUNT.

PROVERBIORUM CAPUT IX.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

1.
 2.
 3.
 4.
 6.
 7.
 12.
 18.

VULGATA LATINA.

1. Excidit.
 2. Proposuit.
 3. Ancillas suas.
 Ad mœnia civitatis.
 4. Parvulus.
 6. Relinquite.
 Et ambulate per vias prudentiæ.
 7. Et qui arguit impium sibi
 maculam generat.
 12. Si autem illusor.
 Solus portabis malum.
 18. Gigantes.
 Et in profundis inferni convivæ
 ejus.

ΑΚΥΛΑΑΣ.

1. Ἐλατόμησε.
 2. Παρέταξε.
 3. Παιδίσκαας αὐτῆς.
 Ἐπὶ ὑψέων...
 4.
 6. Καταλίπετε.
 Καὶ κατευθυνθήτε ἐν ὁδῷ συν-
 ἔσεως.
 7.
 12.
 18. Ῥαφαεὶν.
 Καὶ ἐπὶ τοῖς βαθέσι τοῦ ἕδου οὐ
 κλητοὶ αὐτῆς.

AQUILA.

1. Excidit.
 2. Instruxit.
 3. Ancillas suas.
 In excelsis locis...
 4.
 6. Relinquite.
 Et dirigite vos in via intelligen-
 tiæ.
 7.
 12.
 18. Raphain.
 Et in profundis inferni vocati
 ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Proverbiorum.

V. 1. 'A., Σ., ἐλατόμησε. Sic editio Romana et Drusius, unde sequentes etiam lectiones mutuamur.

V. 7. Οἱ γὰρ ἑλεγχτοὶ etc. Hic versus asterisco haud dubie notabatur, etsi id non dicatur in nota

edit. Romanæ. [In plerisque libris post hanc lectio-
 nem τῶν Ο', quam habet editio Rom., ἐλέγχων δὲ
 τὸν ἀσεβῆ μωμήσεται ἑαυτόν. Et arguens impium
 maculabit seipsum, sequitur lectio Hexaplorum, οἱ

PROVERBIORUM CAPUT X.

TO EBPAIKON.

- א-י-יעוב 3
 אגד בקיץ בן משכיל 5
 בן מבויש
 רבוס 6
 לברכה 7
 ירקב
 ללבס 8

VERSIO HEBRAICI TEXT.

3. Non faciet esurire.
 5. Congregans in aestate filius
 intelligens.
 Filius confundens.
 6. Injuriam.
 7. In benedictionem.
 Putrescet.
 8. Præcipitabitur.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

3.
 5.
 6.
 7.
 8.

VULGATA LATINA.

3. Non affliget fame.
 5. Qui congregat in messe, fi-
 lius sapiens est.
 Filius confusionis.
 6. Iniquitas.
 7. Cum laudibus.
 Putrescet.
 8. Cæditur.

ΑΚΥΛΑΑΣ.

3.
 5.
 Υἱὸς ἀισχύνης.
 6. Ἄδικταν.
 7. Εἰς εὐλογίαν.
 Σαπήσεται.
 8. Δαρήσεται.

AQUILA.

3.
 5.
 Filius pudoris.
 6. Iniquitatem.
 7. In benedictionem.
 Putrescet.
 8. Verberabitur.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐλατόμησε.	1. Ὑπῆρξε.	1.
2. Προσέθηκε.	2. Ἠτοιμάσατο.	2. Ἐστοίχασε.
3. Κοράσια αὐτῆς. ... πόλεως.	3. Δούλους. Μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος.	3. Νεανίδας. ... πόλεως.
4. Νήπιος.	4. Ἄφρων.	4.
6. Καταλίπετε.	6. Ἀπολείπετε.	6. Καταλίπετε.
Καὶ κατευθυνθήτε ἐν ὁδοῦ συν- έσεως.	Καὶ κατορθώσατε ἐν γνώσει σύν- εσιν.	
7.	7. ✕ Οἱ γὰρ ἔλεγχοι τῷ ἀσεβεῖ ✕ μώλωπες αὐτῷ.	7.
12. Κὰν λοιμὸς γένη. Μόνος βαστάξεις.	12. Ἐὰν δὲ κακὸς ἀποθῆς. Μόνος ἀντλήσεις κακὰ.	12. Μόνος βαστάξεις.
18. Θεομάχοι.	18. Γηγενεῖς.	18. Γίγαντες.
Καὶ ἐπὶ τοῖς βαθέσι τοῦ ἄδου οἱ κλητοὶ αὐτῆς.	Καὶ ἐπὶ πέταυρον ἄδου συναναῖ. Καὶ ἐπὶ τοῖς βαθέσι τοῦ ἄδου οἱ κλητοὶ αὐτῆς.	Καὶ ἐπὶ τοῖς βαθέσι τοῦ ἄδου οἱ κλητοὶ αὐτῆς.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Excidit.	1. Suffulcit.	1.
2. Apposuit.	2. Præparavit.	2. Struxit.
3. Ancillas suas. ... civitatis.	3. Servos. Cum excelso præconio.	3. Adolescentulas. ... civitatis.
4. Infans.	4. Insipiens.	4.
6. Relinquit.	6. Relinquit.	6. Relinquit.
Et dirigite vos in via intelligen- tiæ.	Et corrigite in scientia intelli- gentiam.	
7.	7. ✕ Nam redargutiones impio ✕ stimuli ipsi.	7.
12. Etsi pestilens fueris. Solutus portabis.	12. Si autem malus evadas. Solutus hauries mala.	12. Solutus portabis.
18. Dei hostes.	18. Terrigenæ.	18. Gigantes.
Et in profundis inferni vocati ejus.	Et in profundum inferni occur- rit.	Et in profundis inferni vocati ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Proverbiorum.

γὰρ etc., cum hoc scholio : οὗτος ὁ στίχος οὐ κεῖται, οὔτε ἐν τοῖς λοιποῖς, οὔτε παρὰ τοῖς Ο. J. e. *Hic versus nec apud reliquos interpretes, nec apud LXX existat.* DRACH.]

V. 8. Ἄ., δαρήσεται, vapulabit. Fut. 2 pass.

verbi δέρω, verbero, cædo. DRACH.

V. 18. Ἄ., Σ., Θ., καὶ ἐπὶ τοῖς βαθέσι etc. In Medio uno ex Procopio ita legitur, τὸ δὲ ἐπὶ πέταυρον ἄδου, οἱ λοιποὶ, ἐν βαθέσιν εἶπον.

PROVERBIORUM CAPUT X.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Οὐ λιμαγχονήσει.	3. Οὐ λιμοκτονήσει.	3. Οὐ λιμαγχονήσει.
5. Συνάξας ἐν ἀμητῷ υἱὸς φρό- νιμος.	5. Διεσώθη ἀπὸ καύματος υἱὸς νόημων. Υἱὸς παράνομος.	5.
6. Ἄδικίαν.	6. Πένθος ἄωρον.	6. Ἀρπαγὴν.
7.	7. Μετ' ἐγκωμίων.	7.
Σαπήσεται.	Σθέννυται.	Σθέννυται.
8. Βασανισθήσεται.	8. Ὑποσκελισθήσεται.	8. Φυρήσεται.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Non necabit fame.	3. Non occidet fame.	3. Non necabit fame.
5. Congregans in messe filius prudens.	5. Incolumis evasit ab æstu filius intelligens. Filius iniquus.	5.
6. Iniquitatem.	6. Luctus intempestivus.	6. Rapinam.
7.	7. Cum encomiis.	7.
Putrescet.	Exstinguitur.	Exstinguitur.
8. Torquebitur.	8. Supplantabitur.	8. Fœdabitur.

TO EBPAIKON.

9 בתים
ומעקש
11 ופי צדק
12 מדנים
אריבה
13 בשפתי נבון תמצא חכמה
ושבטו לגו חכר-לב
14 יצפנו-דעת
15 קרית עזה
מוחזת דלים
16 תביאת
17 ארה לחיים שומר מוסר

ועוב תוכח
18 שפתי-שקר
דבה
19 פשע
20 נבחר
כמעט
21 ירעו רבים
בחסר-לב ימותו
23 כשהוקל לכסיל עשות זמה
25 רצוק יסד עולם

VERSIO HEBRAICI TEXT.

9. In integritate.
Et depravans.
11. Et os justi.
12. Contentiones.
Charitas.
13. In labiis intelligentis invenitur sapientia.
Et virga corpori carentis corde.
14. Abscondent scientiam.
15. Urbs fortitudinis ejus.
Contritio exhaustorum.
16. Proventus.
17. Semita ad vitam custodientis correptionem.
Et deserens increpationem.
18. Labiis mendacii.
Infamiam.
19. Prævaricatio.
20. Electum.
Ut parum.
21. Pascent multos.
In defectu cordis morientur.
23. Veluti ridere stulto, facere scelus.
25. Et justus fundamentum sæculi.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

9.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.

18.
19.
20
21.
23.
25.

VULGATA LATINA.

9. Simpliciter.
Qui autem depravat.
11. Et os justī.
12. Rixas.
Charitas.
13. In labiis sapientis invenitur sapientia.
Et virga in dorso ejus qui indiget corde.
14. Abscondunt scientiam.
15. Urbs fortitudinis ejus.
Pavor pauperum.
16. Fructus.
17. Via vitæ custodienti disciplinam.
Qui autem increpationes relinquit.
18. Labia mendacia.
Contumeliam.
19. Peccatum.
20. Electum.
Pro nihilo.
21. Erudiunt plurimos.
In cordis egestate morientur.
23. Quasi per risum stultus operatur scelus.
25. Justus autem quasi fundamentum sempiternum.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

9. Ἐν ἀπλότῃ.
11. Καὶ τὸ στόμα δικαίου.
12.
Ἄγάπη.
13. Ἐν χεῖλεσι σοφοῦ εὐρεθήσεται σοφία.
14. Συγκρούσουσι γνώσιν.
15.
16. Γενήματα.
17.
Ἵ δὲ ἐγκαταλιμπάνων ἐλέγχους.
18. Χεῖλη ψεύδους.
Ψόγον.
19.
20. Ἐκλεκτός.
Ὡς ὀλίγον.
21. Ποιμαίνουσι πολλούς.
Ἐν ἐνδείᾳ καρδίας ἀποθανοῦνται.
23. Ὡς γέλω· τῷ ἀνοήτῳ ποιῆσαι ἀνομίαν.
25. Ὁ δὲ δίκαιος θεμέλιος αἰώνιος.

AQUILA.

9. In simplicitate.
11. Et os justī.
12.
Charitas.
13. In labiis sapientis invenitur sapientia.
14. Abscondent scientiam.
15.
16. Fructus.
17.
Qui autem derelinquit reprehensiones.
18. Labia mendacii.
Vituperium.
19.
20. Electum.
Ut parum.
21. Pascunt multos.
In cordis egestate morientur.
23. Quasi risus stulto facere iniquitatem.
25. Justus autem fundamentum æternum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

9. Ἐν ἀπλότῃτι.
Καὶ στρεβλῶν.
11. Καὶ τὸ στόμα δικαίου.
12. Μάχας.
Ἀγάπη.
13. Ἐν χειλεσι σοφοῦ εὐρεθήσεται σοφία.

14.
15.

16. Γενήματα.
17. Τρίβος εἰς ζωὴν φυλάσσει τῶν παιδείαν.

Ὁ δὲ ἐγκαταλιμπάνων ἐλέγχους.
18. Χεῖλη ἀδίκων.

19. Παράπτωμα.
20. Ἐκλεκτός.
Εὐτελής.
21.

25.

25. Ὁ δὲ δίκαιος θεμέλιος αἰώνιος.

SYMMACHUS.

9. In simplicitate.
Et distortuens.
11. Et os justi.
12. Pugnas.
Charitas.
13. In labiis sapientis invenitur sapientia.

14.
15.

16. Fructus.
17. Callis ad vitam custodientium disciplinam.

Qui autem derelinquit reprehensiones.
18. Labia injusta.

19. Lapsus.
20. Electum.
Vile.
21.

25.

25. Justus autem fundamentum æternum.

Ω.

9. Ἀπλῶς.
Ὁ δὲ διαστρέφων.
11. Ἐν χειρὶ δικαίου.
12. Νεῖκος.
Φιλία.
13. Ὅς ἐκ χειλέων προφέρει σόφραν.
Ῥάβδῳ τύπτει ἄνδρα ἀκάρδιον.

14. Κρύψουσιν αἰσθησιν.
15. Πόλις ὀχυρά.
Συντριβὴ δὲ ἀσεβῶν. Ἄλλος, δειλία ἀσεβῶν.
16. Καρποί.
17. Ὅσους δικαία ζωὴς φυλάσσει παιδεία. Ἄλλος, ὁδὸς ζωὴς φυλάσσει ἀνάκους.

Παιδεία δὲ ἀνεξέλεγκτος.
18. Χεῖλη δίκαια.
Ἰοιδωρίας.
19. Ἀμαρτίαν.
20. Πεπυρωμένος.
Ἐκλείψει.
21. Ἐπίσταται ὄψηλά.
Ἐγ ἐνδείξ τελευτῶσιν.
23. Ἐν γέλωτι ἄφρων πράσσει κακά.
25. Δίκαιος δὲ ἐκκλίνας εὐζέται εἰς τὸν αἰῶνα.

LXX INTERPRETES.

9. Simpliciter.
Qui autem subvertit.
11. In manu justi.
12. Contentionem.
Amicitia.
13. Qui e labiis profert sapientiam.
Virga percudit virum exordem.

14. Abscondent sensum.
15. Civitas munita.
Contritio autem impiorum. Alius, pavor impiorum.
16. Fructus.
17. Vias justas vitæ custodit disciplina. Alius, via vitæ custodit innocentes.
Disciplina autem carens increpatione.
18. Labia justa.
Contumelias.
19. Peccatum.
20. Igne examinatum.
Deficiet.
21. Sciunt excelsa.
In egestate moriuntur.
23. In risu insipiens facit mala.

25. Justus autem declinans salvatur in sæculum.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

9.
11.
12. Μάχας.
13. Ἐγ χειλεσι σοφοῦ εὐρεθήσεται σοφία.
Καὶ ῥάβδος ἐν νώτῳ ὑστερουμένη καρδίας.
14.
15. Πόλις κράτους αὐτοῦ.

16. Γενήματα.
17.

Ὁ δὲ ἐγκαταλιμπάνων ἐλέγχους.
18. Χεῖλη ψεύδους.
Ψόγον.
19.
20.
Ὅς μικρόν.
21.

23.

25. Ὁ δὲ δίκαιος θεμέλιος αἰώνιος.

THEODOTIO.

9.
11.
12. Pugnas.
13. In labiis sapientis invenitur sapientia.
Et virga in tergo deficientis corde.
14.
15. Urbs potentiae ejus.

16. Fructus.
17.

Qui autem derelinquit reprehensiones.
18. Labia mendacii.
Vituperium.
19.
20.
Parvi est.
21.

23.

25. Justus autem fundamentum æternum.

TÓ EBPAIKON.

תחלת צדיקים 28
מענה להם 29

וכחתי
בל-יבומי 30
ידעך רצון 32

תבנתה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

28. Expectatio justorum.
29. Fortitudo simplici.

Et contritio.
30. Non nutabit.
32. Scient voluntatem.

Perversitates.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

28. -
29.

30.
32.

VULGATA LATINA.

28. Expectatio justorum.
29. Fortitudo simplicis.

Et pavor.
30. Non commovebitur.
32. Considerant placita.

Perversa.

ΑΚΥΛΑΣ.

28. Καταδοκία (δικαίων).
29. . . . τῷ ἀπλῶ.

30. Οὐ μὴ σφάλῃ.
32. Γινώσκονται.

AQUILA.

28. Expectatio justorum.
29... simplici.

38. Non labetur.
32. Scient.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Proverbiorum.

V. 3. Σ., Θ., οὐ λιμαγχονήσει. Sic editio Romana et Drusius, unde sequentes etiam lectiones eruimus.
V. 12. Σ., Θ., μάχας. Ο, νεῖκος. Unus Regius ex Procopio habet, ἀντὶ τοῦ νεῖκος, οἱ λοιποὶ, ἀντιδικίας. Qui ἀντιδικίας; vertit est fortasse Aquila, ut infra XIX, 13. Nam quod Procopius dicat, οἱ λοιποὶ, id nihil negotii facessit, quia, ut jam vidimus, ita sæpe de uno dicitur.
V. 15. Ἄλλος, δειλία ἀσεδῶν. Pro scholio adfertur a Drusio; sed est versio alicujus interpretis,

PROVERBIORUM CAPUT XI.

TO EBPAIKON.

מאדני מרמה 1
ואין שלמה
2 ואת-צנועים חכמה
3 חמת ישרים תחם וסף בגדים
4 לא-יועיל הן ביום עברה וצדקה
חציל ממח

5 וברשעתו יפל רשע

6 ישרים

ובדות בגדים לנכד

7 ותחלת

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Bilances doli.
Et lapis perfectus.
2. Et cum modestis sapientia.
3. Integritas rectorum ducet eos, et perversitas prævaricatorum devastabit eos.
4. Non proderit affluentia in die iræ: et justitia eruet a morte.
5. Et in impietate sua cadet impius.
6. Rectorum.
Et in pravitate prævaricadores capientur.
7. Et expectatio.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

1.
2.

3.
4.

5.
6.

7.

VULGATA LATINA.

1. Statera dolosa.
Et pondus æquum.
2. Ubi autem est humilitas, ibi et sapientia.
3. Simplicitas justorum dirigit eos: et supplantatio perversorum vastabit illos.
4. Non proderunt divitiæ in die furoris: justitia autem liberabit a morte.
5. Et in impietate sua corruet impius.
6. Rectorum.
Et in insidiis suis capiuntur iniqui.
7. Et expectatio.

ΑΚΥΛΑΣ

1. Ζύγια ἐπιθέσεως.
Τέλειον.

2.

3.

4.

5. Καὶ ἐν ἀσεθείᾳ αὐτοῦ πεσεῖται ὁ ἀσεβής.

6. Εὐθελίων.

Ἐν δὲ τῇ ἀδικίᾳ οἱ ἀδικούντες συλληφθήσονται.

7.

AQUILA.

1. Stateræ fraudulentæ.
(Pondus) perfectum.

2.

3.

4.

5. Et in impietate sua cadet impius.

6. Rectorum.

In iniquitate autem iniqui comprehendentur.

7.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

28. Ὑπομονή (δικαίων).
 29. Κραταίωμα τῷ τελείῳ.
 Καὶ δειλία.
 30. Οὐ σαλευθήσεται.
 32.

SYMMACHUS.

28. Patientia justorum.
 29. Firmamentum perfectio.
 Et pavor.
 30. Non commovebitur.
 32.

Ο'.

28. Ἐγχνρίζει δικαίους.
 29. Ὅχύρωμα ὀσίου. Ἄλλος, τῷ ἀκάκῳ.
 Συντριβὴ δέ.
 30. Οὐκ ἐνδύσει.
 32. Ἀποστάζει χάριτας. Ἄλλος, ἐπίσταται.
 Ἀποστρέφεται. Ἄλλος, καταστρέφεται.

LXX INTERPRETES.

28. Immoratur justis.
 29. Munitio sancti. *Alius*, innocentis.
 Contritio autem.
 30. Non nutabit.
 32. Distillant gratias. *Alius*, sciunt.
 Pervertit. *Alius*, subvertitur.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

28. Προσδοκία δικαίων.
 29. Κραταίωμα τῷ τελείῳ.
 30. Οὐ σαλευθήσεται.
 32. Γνώσονται.

THEODOTIO.

28. Expectatio justorum.
 29. Firmamentum perfectio.
 30. Non commovebitur.
 32. Scient.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Proverbiorum.

puta Symmachi, sed vitiosa. Πληρω, δειλία vertit Symmachus hoc capite v. 29: item, Sym. et Theod. Prov. xxi, 15. Hanc vero interpretationem hic secutus Vulgatus, interpretis pavor vertit. Illud vero ἀσεβῶν pro Δ'ητ ex versione LXX in hunc alium

interpretem irrepsisse videtur pro ἀτόνων. Vocem enim ἡτ ἀτονος vertit Aquila Job v, 16, et Symmachus psalm. lxxxi, 3, licet ibi mendose legatur ἀγονος.

PROVERBIORUM CAPUT XI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Ζύγια ἐπιθέσεως.
 Πληρες.
 2. Παρά δὲ τοῖς ἐπιμελείσι σοφία.
 3.
 4.
 5. Καὶ ἐν ἀσεβείᾳ αὐτοῦ πεσεῖται ὁ ἀσεβής.
 6. Εὐθείων.
 Ἐν δὲ τῇ ἀδικίᾳ οἱ ἀδικούντες συλληφθήσονται.

SYMMACHUS.

1. Stateræ fraudulentæ.
 (Pondus) plenum.
 2. Apud diligentes autem est sapientia.
 3.
 4.
 5. Et in impietate sua cadet impius.
 6. Rectorum.
 In iniquitate autem iniqui comprehendentur.
 7.

Ο'.

1. Ζυγοὶ δόλιοι.
 Στάθμιον δὲ δικαίων.
 2. Στόμα δὲ ταπεινῶν μελετᾷ σοφίαν.
 3. ✕ Τελειώτης εὐθείων ὁδηγήσει αὐτοῦ, καὶ ὑποσχελισμῶς ἀθετούντων προνομήσει αὐτοῦ.
 4. ✕ Οὐκ ὠφελήσει ὑπάρχοντα ✕ ἐν ἡμέρᾳ θυμοῦ, δικαιοσύνη δὲ ῥύσεται ἀπὸ θανάτου.
 5. Ἀσέβεια δὲ περιπίπτει ἀδικία.
 6. Ὅρθων.
 Τῇ δὲ ἀπωλείᾳ αὐτῶν ἀλίτχονται πρᾶνομοι. Ἄλλος, ἀδουλίᾳ. Ἄλλος, ἀσεβείᾳ.

LXX INTERPRETES.

1. Stateræ dolosæ.
 Pondus autem justum.
 2. Os autem humilium meditatur sapientiam.
 3. ✕ Perfectio rectorum ducet ✕ eos, et supplantatio perfidorum ✕ deprædabitur eos.
 4. ✕ Non proderunt bona in ✕ die furoris: iustitia vero liberabit a morte.
 5. Impietas autem incidit in iniquitiam.
 6. Rectorum.
 Sua autem perditione capiuntur iniqui. *Alius*, inconsiderantia. *Alius*, impietate.
 7. Gloriatio autem.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
 2. Καὶ μετὰ ἐπιεικῶν σοφία.
 3.
 4.
 5. Καὶ ἐν ἀσεβείᾳ αὐτοῦ πεσεῖται ὁ ἀσεβής.
 6. Εὐθείων.
 Ἐν δὲ τῇ ἀδικίᾳ οἱ ἀδικούντες συλληφθήσονται.
 7. Καὶ προσδοκία.

THEODOTIO.

1.
 2. Et cum equis est sapientia.
 3.
 4.
 5. Et in impietate sua cadet impius.
 6. Rectorum.
 In iniquitate autem iniqui comprehendentur.
 7. Et expectatio.

TO EBPAIKON.

- 8 מצרה נאלץ
9 בפה הקף ינדות רעף
ובדעת צדיקים יחלץ
10 ובאבד רשעים רנה
11 בברכת ישרים תרום קרת
תרום
12 בז
13 רכיל
סד
אנאן רח
מכסה דבר
14 באין תחבלות יפל-עם
ברב יועץ
13 ושונא תוקנים בוכח
16 אשת חן תחאך נבד
תעוצים יחמנו-עשר
17 גבל נפשו
תכר שארף
19 ומדוף רעה למוות
20 עקשי-לב
ורצנו

VERSIO HEBRAICI TEXT.

8. De angustia liberatus est.
9. In ore hypocrita corrumpit sodalem suum.
Et in scientia justi eruentur.
10. Et in pereundo impios exultatio.
11. In benedictione rectorum exaltabitur civitas.
Subvertetur.
12. Despicit.
13. Delator.
Secretum.
Et fidelis spiritu.
Operiens verbum.
14. In non (esse) industriæ cadet populus.
In multitudine consilii.
15. Et odians stipulantes, fidens.
16. Mulier gratiæ assequetur gloriam.
Et fortes adipiscentur opulentiam.
17. retribuens animæ suæ.
Et turbans carnem suam.
19. Et sequens malum, ad mortem suam.
20. Perversi corde.
Et beneplacitum ejus.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
19.
20.

VULGATA LATINĀ.

8. De angustia liberatus est.
9. Simulātor ore decipit amicum suum.
Justi autem liberabuntur scientia.
10. Et in perditione impiorum erit laudatio.
11. Benedictione justorum exaltabitur civitas.
Subvertetur.
12. Despicit.
13. Frandulenter.
Arcana.
Qui autem fidelis est animi.
Celat amici commissum.
14. Ubi non est gubernator, populus corruet.
Ubi multa consilia.
15. Qui autem cavet laqueos, securus erit.
16. Mulier gratiosa inveniet gloriam.
Et robusti habebunt divitias.
17. Benefacit animæ suæ.
Etiam propinquos abjicit.
19. Et sectatio malorum, mortem.
20. Cor pravum.
Et voluntas ejus.

AKYΛAΣ

8.
9. Ἐν στόματι ὑποκριτῶν διαφθείρει τὸν πλησίον αὐτοῦ.
Καὶ ἐν γνώσει δίκαιοι βυσθήσονται.
10.
11.
Καθαίρεθήσεται.
12. Ἐξουδενεῖ.
13. Διάβολος.
Ἀπόρρητον.
Πιστὸς δὲ πνεύματι.
14.
15.
16. Γυνὴ χάριτος.
17. Ἀμείβεται.
19. Καὶ καταδώπων κακίαν, εἰς θάνατον ἑαυτοῦ.
20. Στρεβλοκάριοι.

AQUILA.

8.
9. In ore hypocritarum corrumpit proximum suum.
Et in scientia justi eruentur.
10.
11.
Evertetur.
12. Despicit.
13. Calumniator.
Secretum.
Fidelis autem spiritu.
14.
15.
16. Mulier gratiæ.
17. Remuneratur.
19. Et qui sectatur malitiam, ad mortem suam.
20. Perversi corde.

8. Ἐκ ὀλίψεως ἐβρύσθη.
9. Ἐν στόματι ὑποκριτῶν δια-
φθεῖρει τὸν πλησίον αὐτοῦ.

10.

11. Ἀγαλλιάσονται πόλεις.

Καθαίρεθήσεται.

12. Ἐξουδενεῖ.

13. Δόλιος.

Μυστήριον.

Πιστὸς δὲ πνεύματι.

Σκοπεῖ (1. σκέπει) λόγους.

14.

Ἐν πολυβούλῳ.

15. Ὁ δὲ μισῶν ἐμπυγᾶς πέ-
ποιθε.

6. Γυνὴ ἀγαθὴ ἀνθίσταται δόξης.

17. Εὐεργετεῖ ψυχὴν αὐτοῦ.

Ἐτάσσει δὲ οἴκους ἑαυτοῦ.

19. Καὶ καταδιώκων κακίαν, εἰς
θάνατον ἑαυτοῦ.

20. Στρεβλοκάρδιοι.

Θίλιμα δὲ αὐτοῦ.

SYMMACHUS.

8. De angustia liberatus est.

9. In ore hypocritarum corrumpit
proximum suum.

10.

11. Exsultabunt civitates.

Evertetur.

12. Despicit.

13. Dolosus.

Mysterium.

Fidelis autem spiritu.

Tegit verba.

14.

In multo consilio.

15. Qui autem odit laqueos, se-
curus est.16. Mulier bona retinebit glo-
riam.

17. Benefacit animæ suæ.

Turbat autem domos suas.

19. Et qui sectatur malitiam,
ad mortem suam.

20. Perversi corde.

Voluntas autem ejus.

8. Ἐκ θήρας ἐκδύναται.
9. Ἐν στόματι ἀσεβῶν παγὶς πο-
λῖταις.

Αἰσθησις δὲ δικαίων εὐδοξία.

10. ✕ Καὶ ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβῶν
✕ ἀγαλλίαμα.11. ✕ Ἐν εὐλογίᾳ εὐθέων ὕψω-
✕ θήσεται πόλις.

Κατεσχάφη.

12. Μυκτηρίζει.

13. Δίγλωσσος.

Βουλάς.

Πιστὸς δὲ πνοῇ.

Κρύπτει πράγματα.

14. Οἷς μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις,
πίπτουσιν.

Ἐν πολλῇ βουλῇ.

15. Μισεῖ δὲ ἦχον ἀσφαλείας.

16. Γυνὴ εὐχάριστος ἐγείρει ἀν-
δρὶ δόξαν.

Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ ἐρείδονται πλούτῳ.

17. Τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ.

Ἐξολλύει δὲ αὐτοῦ σῶμα.

19. Διωγμὸς δὲ ἀσεβοῦς εἰς θά-
νατον.

20. Διεστραμμένοι ὁδοί.

Ἡρόδεκτοι δὲ αὐτοῦ.

LXX INTERPRETES.

8. E captura exit.

9. In ore impiorum laqueus ei-
vibus.Sensus autem justorum prospere
procedens.10. ✕ Et in perditione impio-
✕ rum exsultatio.11. ✕ In benedictione rectorum
✕ exaltabitur civitas.

Eversa est.

12. Subsannat.

13. Bilinguis.

Consilia.

Fidelis autem spiritu.

Abscondit res.

14. Quibus non est gubernatio,
cadunt.

In multo consilio.

15. Odit autem sonum securi-
tatis.16. Mulier grata suscitavit viro
gloriam.

Fortes autem fulciuntur divitiis.

17. Benefacit animæ suæ.

Perdit autem corpus suum.

19. Persecutio autem impii ad
mortem.

20. Perversæ viæ.

Accepti autem ei.

8. Ἐκ ὀλίψεως ἐβρύσθη.
9. Ἐν στόματι ὑποκριτῶν δια-
φθεῖρει τὸν πλησίον αὐτοῦ.

10.

11. Εὐφρανθήσονται.

Καθαίρεθήσεται.

12. Ἐξουδενεῖ.

15.

14. Ἐν ἀνοσίᾳ πεσεῖται λαός.

Ἐν πολυβούλῳ.

15. Καὶ μισῶν παγιδευθῆναι, πο-
ποιθήσει.

16.

Καὶ διακόπτοντες ἐπιλήψονται
πλούτου.

17. Ἀμείβεταί.

19. Καὶ καταδιώκων κακίαν, εἰς
θάνατον ἑαυτοῦ.

20. Στρεβλοκάρδιοι.

Εὐδοκία.

THEODOTIO.

8. De angustia liberatus est.

9. In ore hypocritarum corrumpit
proximum suum.

10.

11. Lactabuntur.

Evertetur.

12. Despicit.

15.

14. Per insipientiam cadet po-
pulus.

In multo consilio.

15. Et qui odit illaqueari, confi-
det.

16.

Et dirumpentes accipient divi-
tias.

17. Remuneratur.

19. Et qui sectatur malitiam,
ad mortem suam.

20. Perversi corde.

Beneficium.

TO EBPAIKON.

21. חרע צדיקים נבלם
22. כזם חרב
אשה יפה וסרת
25. עברה
24. מכפור
והשך
כוישר אך למחכור
25. תדשן
ומרה גם הוא יורא
26. כנע בר יקדה לאום
כושביר
27. שחר כזב יבקש רצון
28. כעלה צדיקים יסרת
29. עכר ביתו
30. פרי צדיק עץ חיים

VERSIO HEBRAICI TEXT.

21. Et semen justorum evasit.
22. Inauris aurea.
Mulier pu'era, et declinans.
23. Furor penetrans.
24. Dispergens.
Et prohibens.
A rectitudine, verumtamen ad defectum.
25. Impinguabitur.
Et inebrians, etiam ipse inebriabitur.
26. Prohibenti frumentum, maledicet ei populus.
Frangentis.
27. Quærens mane bonum, quæ: et placitum.
28. Et tanquam folium iusti germinabunt.
29. Qui conturbat domum suam.
30. Fructus iusti lignum vitæ.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

21.
22.
25.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30

VULGATA LATINA.

21. Semen autem iustorum salvabitur.
22. Circulus aureus.
Mulier pulcra et fatua.
23. Furor.
24. Dividunt.
Alii rapiunt.
Non sua, et semper in egestate sunt.
25. Impinguabitur.
Et qui inebriat, ipse quoque inebriabitur.
26. Qui abscondit frumenta, maledicetur in populis.
Vendentium.
27. Bene consurgit diluculo qui quærit bona.
28. Iusti autem quasi virens folium germinabunt.
29. Qui conturbat domum suam.
30. Fructus iusti lignum vitæ.

ΑΚΥΛΑΣ.

21. Καὶ σπέρμα δικαίων περισωθήσεται.
22.
25.
24. Σκορπίζοντες,
'Ὁ δὲ φειδόμενος.
25. Πλανθήσεται.
26. . . . καταράσσονται αὐτόν,
Πιπράσκοντος.
27. Ὁρθρισμὸς ἀγαθοῦ ζητεῖ εὐδοκίαν.
28.
29. Ταράσσων οἶκον αὐτοῦ.
30. Καρπὸς δικαίου ξύλον ζωῆς.

AQUILA.

21. Et semen iustorum salvabitur.
22.
25.
24. Dispergens.
Qui vero parcit.
25. Impinguabitur.
26...maledicent eum.
Vendentis.
27. Sectatio matutina boni quaerit benevolentiam.
28.
29. Qui conturbat domum suam.
30. Fructus iusti lignum vitæ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Proverbiorum.

V. 1. A., Σ., ζύγια ἐπιθέσεως. Sic edit. Romana et Drusius hanc et sequentes huius capituli interpretationes efferunt.

V. 3 et 4. Hæc asterisco notabantur in quodam ms., ut dicitur in notis edit. Romanæ, quia nempe desunt in O.

Ib. Heb., וְשָׂדֵם; secundum vero Keri, וְשָׂדֵם. DRACH.

V. 9. In trium Intt. lectione vox ὑποκρίτων conturbat sensum textus. Recte igitur Drusius: « Di-

vino legendum ὑποκρίτης. » Et sic habent Hebræus atque Volgatus Latinus. DRACH.

V. 10 et 11. Similiter asterisco notantur in quodam exemplari, quia decrant in O. Sic in notis ed. Rom.

V. 16. A., γυνὴ χάριτος etc. Hieronymus ad Ephesios tom. IV, pag. 381, hæc habet: « Et quia non est consuetudinis nisi inter doctos quosque apud Græcos εὐχαριστικὴν ad distinctionem Eucharistia dicere, hoc est gratiosum esse, et agere gratias: »

21.
22.
Γυνή καλή καὶ κακόφρων.
23.
24. Σχορπίζοντες.
Ὁ δὲ φειδόμενος.
25. Πιανθήσεται.
Ὁ δὲ μέθυσος καίγει αὐτὸς πρωϊνός.
26. Ὁ κωλύων σίτον λαοκατά-
ρατος.
Πωλοῦντος.
27.
28. Ὡς θαλλὸς δίκαιοι βλαστῆ-
σουσιν.
29. Ταράσων οἶκον αὐτοῦ.
30. Καρπὸς δικαίου ξύλον ζωῆς.

SYMMACHUS.

21.
22.
Mulier pulcra et maligna.
23.
24. Dispergentes.
Qui vero parcit.
25. Impinguabitur.
Ebrius vero etiam ipse mactatus
erit.
26. Qui cohibet frumentum, a
populo maledictus.
Vendentis.
27.
28. Ut ramus virens justus ger-
minabit.
29. Qui conturbat domum suam.
30. Fructus justus lignum vite.

PROVERBIORUM CAPUT XI.

O.

21. Ὁ δὲ σπείρων δικαιοσύνην
λήφεται μισθὸν πιστόν.
22. Ἐνώτιον. Ἄλλοι, ἐνώτιον
χρυσῶν.
Γυναίκα κακόφρωνι κάλλος.
23. Ἀπολείται. Ἄλλος, ἀπέλ-
λυται. Ἄλλος, ἀπέρχεται.
24. Σπείροντες.
Οἱ συνάγοντες. Ἄλλοι, οἱ συνά-
γοντες ἀλλότρια.
Ἐλαττοῦνται.
25. Πᾶσα ἀπλή.
Ἄνηρ δὲ θυμώδης οὐκ εὐσχήμων.
26. Ὁ συνέχων σίτον ὑπολείπειτο
αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι. Ἄλλος, ὁ τι-
μιούλκων σίτον δημοκατάρατος (al.
ἐπικατάρατος).
Μεταδιδόντος.
27. Τεκταινόμενος ἀγαθὰ ζητεῖ
χάριν ἀγαθῆν.
28. Ὁ δὲ ἀντιλαμβανόμενος δι-
καίων οὗτος ἀνατελεῖ.
29. Ὁ μὴ συμπεριφερόμενος τῷ
ἑαυτοῦ οἴκῳ.
30. Ἐκ καρποῦ δικαιοσύνης φύ-
εται δένδρον ζωῆς.

LXX INTERPRETES.

21. Qui autem seminat justi-
tiam, accipiet mercedem fidelem.
22. Inauris. Alii, inauris aurea.
Mulieri malignæ pulcritudo.
23. Perihit. Al., perit. Al., abs-
cedit.
24. Seminantes.
Congregantes. Alii, qui congreg-
ant aliena.
Minuuntur.
25. Omnis simplex.
Vir autem animosus inhone-
stus est.
26. Qui continet frumentum,
relinquat illud nationibus. Aliter,
captans pretia frumenti, maledic-
tus a populo.
Communicantis.
27. Fabricans bona querit gra-
tiam bonam.
28. Qui autem inhæret justis
hic germinabit.
29. Qui non conversatur domi
suiæ.
30. De fructu justitiæ nascitur
arbor vitæ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Proverborum.

propterea puto Apostolum quasi Hebræum ex He-
bræis, verbo usum esse vulgato, et sensum suum al-
terius significatione verbi explicare voluisse: maxime
cum apud Hebræos graciosus et gratias agens, uno,
ut aiunt, sermone dicatur. Unde et in Proverbiis
puto ita scriptum: γυνή εὐχάριστος ἐγείρει ἀνδρὶ
δόξαν, mulier grata suscitatur viro gloriam, pro eo
quod est, gratioſa. Videremur vim facere scripturæ,
et gratias agentem mulierem pro gratioſa audacter

accipere, nisi et cæteræ editiones nostræ opinioni
congruerent. Aquila enim et Theodotio et Symma-
chus ita pœnerunt, γυνή χάριτος, id est, mulier
gratioſa; et non εὐχάριστος quod ad actionem per-
tinet: gratiarum. Hic vides unam eandemque Aquila
et Symmachi lectionem proferri, nempe γυνή
χάριτος, cum contra in edit. Romana et apud Bru-
sium habeatur. Σ., γυνή ἀγαθή, sive id eujuspiam
lapsu factum sit; sive ex altera Symmachi editione

21.
22.
Γυνή καλή καὶ κακόφρων.
23.
24. Σχορπίζοντες.
Ἀπὸ εὐθύτητος εἰς ὑστέρημα.
25. Πιανθήσεται.
26. Ὁ κωλύων σίτον δημοκατά-
ρατος.
Πιπράσκοντος.
27.
28.
29. Ταράσων οἶκον αὐτοῦ.
30. Καρπὸς δικαίου ξύλον ζωῆς.

THEODOTIO.

- 21
22.
Mulier pulcra et maligna.
23.
24. Dispergentes.
A rectitudine ad defectum.
25. Impinguabitur.
26. Qui cohibet frumentum, a
populo maledictus.
Vendentis.
27.
28.
29. Qui conturbat domum suam.
30. Fructus justus lignum vite.

altera lectio allata fuerit. Vocem porro εὐχάριστος, dosum corrigere voluisse, et pro εὐχάριστος, εὐχα-
in allato Hieronymi loco, in εὐχαριστός codicis ριστός ponere. At præterquam quod vocem εὐχα-
unius auctoritate mutavit quidam vir doctus; existi- ριστός non novit Græca lingua; si recte mens Hier-
mans Hieronymum hic textum LXX, utpote men- onymi accipiatur, nequaquam ille vocem εὐχά-

PROVERBIORUM CAPUT XII.

TO EBPAIKON.

- 1 אהב דעה
2 כדב יפיק רצון מיהוה
3 לא יתן אדם ברשע
צדיקים
4 אשת חיל
בעצבותיו
5 תחבלות רשעים
6 ארב-דם
זשורים
8 לפי שנלך הלל-איש
יהיה זבל
9 נקלה תעבד לו
מחזקבד
10 ידע
ורדבוי
11 ומרדף ריקים
צדיקים 12
14 וגמל ידו-אדם

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Diligit scientiam.
2. Bonus educet benevolentiam a Domino.
3. Non erit stabilis homo in impietate.
Justorum.
4. Mulier virtutis.
In ossibus ejus.
5. Consilia callida impiorum.
6. Insidiari sanguini.
Rectorum.
8. Ad os intellectus ipsius laudabitur vir.
Erit in contemptum.
9. Despectus, et servus sibi ipsi.
Præ glorificante se.
10. Cognoscens.
Et miserationes.
11. Et sequens vacuos.
12. Justorum.
14. Et retributionem manuum hominis.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῦς γράμμασι.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
8
9.
10
11.
12.
14.

VULGATA LATINA.

1. Diligit scientiam.
2. Qui bonus est, hauriet gratiam a Domino.
3. Non roborabitur homo ex impietate.
Justorum.
4. Mulier diligens.
In ossibus ejus.
5. Consilia impiorum.
6. Insidiantur sanguini.
Justorum.
8. Doctrina sua noscetur vir.
Patebit contemptui.
9. Pauper et sufficiens sibi.
Quam gloriosus.
10. Novit.
Viscera autem.
11. Qui autem sectatur otium.
12. Justorum.
14. Et juxta opera manuum suarum (retribuetur ei).

ΑΚΥΛΑΣ.

1. Ἀγαπᾷ γνώσιν.
2. Ἀγαθὸς ὑπερεκχέει εὐδοκίαν παρὰ Κυρίου.
3. Οὐχ ἐτοιμασθήσεται ἄνθρωπος ἐν ἀσεβείᾳ.
4.
5.
6. Ἐνεδρεύουσιν εἰς αἷμα.
Εὐθειῶν.
8.
9.
Ἔσται εἰς ἐξουδένωσιν.
10. Γινώσκει.
Καὶ οἱ οἰκτιρμοί.
11. Κενά.
12.
14. Καὶ ἀμοιβὴ χειρῶν αὐτοῦ.

AQUILA.

1. Diligit scientiam.
2. Bonus supereffundit benevolentiam a Domino.
3. Non præparabitur homo in impietate.
4.
5.
6. Insidiabuntur in sanguinem.
Rectorum.
8.
Erit in despectum.
9.
10. Novit.
Et miserationes.
11. Inania.
12.
14. Et retributio manuum ejus.

ριστο; repudiandam ei mutandam esse opinatur; sed hic significare contendit, non gratiam, id est, gratias habentem vel agentem; sed, gratiosam.

V. 17. Σ., ταράσσει δὲ οἴκους. Ex Hebr. textu

repono οἴκτους, propinquos, ut vertit quoque vulg. lat. DRACH.

V. 23. Edit. Rom. et Drusius tanquam scholia adferunt ἀπόλλυται, ἀπέργεται. DRACH.

PROVERBIORUM CAPUT XII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Υ.	ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.
1. Ἀγαπᾷ γνῶσιν.	1. Ἀγαπᾷ αἰσθησιν. Ἄλλος, ἀγαπηθήσεται.	1. Ἀγαπᾷ γνῶσιν.
2.	2. Κρείσσων δούρων χάριν παρά Κυρίου.	2.
3. Οὐχ ἐτοιμασθήσεται ἄνθρωπος ἐν ἀσεβείᾳ.	3. Οὐ κατορθώσει ἄνθρωπος ἐξ ἀνόμου. Δίκαιων. Ἄλλος, εὐσεβῶν.	3.
4. Γυνὴ εὐπορίας.	4. Γυνὴ ἀνδρείᾳ. Ἐν ξύλῳ. Ἄλλος, ἐν ὄχυρώμασι.	4. Γυνὴ ισχύος.
5.	5. Κυβερνώσει δὲ ἀσεβεῖς. Ἄλλ., καὶ ἐννοήματα ἀσεβῶν.	5.
6.	6. Λόγῳ ἀσεβῶν δόλοισι. Ἄλλ., δόλοισι εἰς αἷμα. Ἵρθῶν.	6. Ἐνεδρεύουσιν εἰς αἷμα. Εὐθείων.
8. Κατὰ τὴν φρόνησιν αὐτοῦ ἐπαινεθήσεται ἄνθρωπος. Ἔσται εἰς καταφρόνησιν.	8. Στόμα συνετοῦ ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀνδρός. Μυκτηρίζεται.	8.
9. Ἄτιμος καὶ δουλεύων ἑαυτῷ. Ἦ δοξαζόμενος.	9. Ἄνθρωπος ἐν ἀτιμίᾳ δουλεύων ἑαυτῷ. Ἦ τιμὴν ἑαυτῷ περιτιθεῖς.	9.
10. Γινώσκει.	10. Οἰκτεῖρει. Τὰ δὲ σπλάγχνα.	10. Γινώσκει.
11. Ὁ δὲ ἐπισπεύδων εἰς ἀπραγίαν.	11. Οἱ δὲ διώκοντες μάταια.	11. Κενά.
12.	12. Τῶν εὐσεβῶν. Ἄλλοι, τῶν δικαίων.	12.
14. Καὶ ἀμοιβὴ χειρῶν αὐτοῦ.	14. Ἀνταπόδομα δὲ χειρῶν αὐτοῦ.	14. Καὶ ἀμοιβὴ χειρῶν αὐτοῦ.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Diligit scientiam.	1. Diligit sensum. <i>Alius</i> , diligitur.	1. Diligit scientiam.
2.	2. Melior qui invenit gratiam a Domino.	2.
3. Non præparabitur homo in impietate.	3. Non prosperabitur homo ex iniquo. <i>Justorum. Alius</i> , piorum.	3.
4. Mulier opulentia.	4. Mulier fortis. In ligno. <i>Alius</i> , in muritione.	4. Mulier fortitudinis.
5.	5. Gubernant autem impii. <i>Alius</i> , et cogitationes impiorum.	5.
6.	6. Verba impiorum dolosa. <i>Alius</i> , dolosa in sanguinem. Rectorum.	6. Insidiabuntur in sanguinem. Rectorum.
8. Secundum prudentiam suam laudabitur vir. Erit contemptui.	8. Os intelligentis laudatur a viro. Subsannatur.	8.
9. Inglorius, et serviens sibi ipsi. Quam is qui glorificatur.	9. Vir in ignominia serviens sibi ipsi. Quam honorem sibi circumponens.	9.
10. Novit.	10. Miseratur. Viscera autem.	10. Novit.
11. Qui autem festinat ad otium.	11. Qui autem persequuntur vana.	11. Inania.
12.	12. Piorum. <i>Alii</i> , justorum.	12.
14. Et retributio manuum ejus.	14. Retributio autem labiorum ejus.	14. Et retributio manuum ejus.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ
15 ושבע לעצו	15.	15.
16 ודע כעס	16.	16.
וכס קלן 17 יפח אמונה יגיד צדק	17.	17.
ועד שקרים מרמה 18 יש בפה כמדקחת	18.	Ἐπίθεσις. 18.
19 תבן לעד ארגיעה	19.	19. Ἐτοιμασθήσεται εἰς ἔτι.
20 הרשי ו' יעצו	20.	20. Τεκταινόντων. Καὶ συμβουλεύουσιν.
שכה 22 רצונו	22.	22. Εὐδοκία.
23 עדים	23.	23.
כסה דעת יקרא אלות 24 ד-ה הרצעים חמשול	24.	Καλέσει ἀφροσύνην. 24. (Χεῖρ) συντεμνόντων....
למס 25 דאגה בלב-איש ישחנה	25.	Εἰς φόρον. 25.
26 יחר מרעהו צדיק	26.	26. Περисσεύων τὸν πλησίον αὐ- τοῦ δίκαιος.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. Et audiens consilium.	15. Audit consilia.	15.
16. Cognoscetur ira ejus.	16. Indicat iram suam.	16.
Et operiens ignominiam.	Qui autem dissimulat injuriam.	
17. Effabit veritatem, annun- tiabit justitiam. Et testis mendaciorum dolus.	17. Qui quod novit loquitur, in- dex justitiæ est. Qui autem mentitur, testis est fraudulentus.	17. Fraus.
18. Est effutiens ut confossio- nes.	18. Est qui promittit, et quasi gladio pungitur conscientiæ.	18.
19. Firmum erit in perpetuum. Quiescere faciam.	19. Firmum erit in perpetuum. Repentinus.	19. Firmabitur adhuc.
20. Fabricantium. Et consiliariis.	20. Cogitantium. Qui autem (pacis) incunt con- silia.	20. Fabricantium. Et consulentibus.
Lætitia.	Sequitur eos gaudium.	
22. Voluntas ejus.	22. Placent ei.	22. B neplacitum.
23. Callidus. Operiens scientiam, Prædicabit stultitiam.	23. Versutus. Celat scientiam. Provocat stultitiam.	23. Vocabit stultitiam.
24. Manus sollicitorum domina- bitur.	24. Manus fortium dominabitur.	24. Manus conciditium.
In tributum.	Tributis serviet.	In tributum.
25. Sollicitudo in corde viri in- curvabit illum.	25. Mæror in corde viri humi- liabit illum.	25.
26. Abundans præ sociis suis justus.	26. Qui negligit damnum pro- pter amicum, justus.	26. Abundans præ proximo suo justus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Proverbiorum.

V. 1. 'A., Σ., Θ., ἀγαπᾷ γινώσκω. Sic editio Ro-
mana et Drusius hanc et sequentes hujus capituli
lectiones exhibent.

V. 4. Σ., γυνή εὐπορίας. Symmachus alibi ἡ

vertit πλοῦτος.

[Ibid. Incogitanter copulavit Montf. versionem
LXX Interpretum, ἐν ξύλῳ cum Hebr. הָרַבַּב, *mariti
sui*. Cur autem sic reddant LXX pro, *in ossibus*,

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

15. Ὁ δὲ ἀκούων βουλῆς.
16.
Ἵ δὲ σκέπων ἀτιμίαν αὐτοῦ.
17. Ἐκφραίνων πίστιν, ἀπαγγέλλει δικαιοσύνην.
Μάρτυς ψευδῆς, δόλος.
18. . . ὥσπερ κέντημα.
19. Ἐτοιμασθήσεται εἰς ἔτι.
20. Τεκταινόντων.
Εὐφραίνονται.
22. Εὐδοκία.
23.
Καλύψει γυνῶσιν.
24. Χεῖρ πλουσίων ἐξουσιάζει.
Εἰς φόρον.
25.
26.

SYMMACHIUS.

15. Audiens autem consilium.
16.
Qui vero tegit infamiam suam.
17. Qui patefacit fidem, annuntiat justitiam.
Testis mendax, dolus.
18. . . ut stimulus.
19. Firmabitur adhuc.
20. Fabricantium.
Lætantur.
22. Beneplacitum.
23.
Operiet scientiam.
24. Manus divitum dominabitur.
In tributum.
25.
26.

15. Εἰσακούει δὲ συμβουλίας.
16. Ἐξαγγέλλει ὀργὴν αὐτοῦ.
Ἄλλος, δηλώσει θυμὸν αὐτοῦ.
Κρύπτει δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀτιμίαν.
17. Ἐπιδεικνυμένην πίστιν, ἀπαγγέλλει δίκαιος.
Ἵ δὲ μάρτυς τῶν ἀδίκων δόλος.
18. Εἰσὶν οἱ λέγοντες τιτρώσκουσι, μάχαιραι.
19. Κατορθοῖ μαρτυρίαν.
Ταχύς. Ἄλλος, θυμώδης.
20. Τεκταινομένου.
Οἱ δὲ βουλόμενοι (εἰρήνην).
Εὐφρανθήσονται.
22. Δεκτὸς παρ' αὐτοῦ.
25. Συνετός. Ἄλλος, πανούργος.
Θρόνος αἰσθήσεως.
Συναντήσεται ἀραίς.
24. Χεῖρ ἐκλεπτῶν κρατήσει.
Ἐν προνομή.
25. Φοβερὸς λόγος καρδίαν τάρσσει ἀνδρὸς δικαίου.
26. Ἐπιγνώμων δίκαιος ἐξυτοῦ φίλος ἔσται.

LXX INTERPRETES.

15. Exaudit autem consilia (vet, consilium).
16. Ennuntiat iram suam. *Alius*, manifestabit furorem suum.
Abscondit autem ignominiam suam.
17. Planam fidem annuntiat justus.
Testis autem iniquorum dolosus.
18. Sunt qui dicentes vulnerant, enses.
19. Dirigunt testimonium.
Velox. *Alius*, animosus.
20. Fabricantis.
Qui autem volunt (pacem).
Lætabuntur.
22. Acceptus apud eum.
23. Intelligens. *Alius*, callidus.
Thronus sensus.
Occurret execrationibus.
24. Manus electorum dominabitur.
In direptionem.
25. Terribilis sermo cor turbat viri justii.
26. Cognitor justus sui ipsius amicus erit.

15.
16. Γνωρίσει.
Καὶ καλύπτων ὕδριν.
17.
18. Ἔστι πεποιθὼς ἐν κεντήματι μαχαίρας.
19. Ἐτοιμασθήσεται εἰς ἔτι.
20. Τεκταινόντων.
Καὶ συμβουλεύουσιν.
22. Εὐδοκία.
23.
Καλέσει ἀφροσύνην.
24. (Χεῖρ) ἀνδρείων κυριεύσει.
25. Μέρημα ἐν καρδίᾳ ἀνδρὸς κατισχεῖ αὐτόν.
26.

THEODOTIO.

15.
16. Notum faciet.
Et abscondens contumeliam.
17.
18. Est qui confidit in mucrone glad. i.
19. Firmabitur adhuc.
20. Fabricantium.
Et consulentibus.
22. Beneplacitum.
23.
Vocabit stultitiam.
24. Manus strenuorum dominabitur.
25. Sollicitudo in corde viri detinet illum.
26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Proverbiorum.

vide apud Corn. a Lapide. Ὁχυρώμασι vero est si holion, teste editione Rom. DRACH.]

V. 17. Ἄ., ἐπιθεσις, respondet voci כּוֹרֵם, quam

sic vertere solet Aquila.

V. 25. Ἄλλος, πανούργος. Est fortasse Aquila et Th., qui ita vertunt Gen. iii, 1.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛΛΣ.
1 בן חכם	1.	1. Υἱὸς σοφός.
3 בודעה לו	3.	3.
4 בתאנה ואין נכשו עני	4.	4.
תדין		
5 ויחפיר	5.	5.
6 צדקה תצר תם-הדין	6.	6.
ו-שנה תסלף חכמת		
7 מתודשש	7.	7.
8 כפר	8.	8. Ἐξέλασμα. . . . ἐπιτίμησιν.
לא-שמוע גערה		
10 בודן יתן כוזה	10.	10. Ἐν ὑπερηφανίᾳ δώσει μάχην.
ואת-נעצים חכמה		
11 מהבל	11.	11. Ἀπὸ ματαιότητος.
13 יתבל	13.	13.
יעלם		Εἰρηνεύει.
14 לסדר סמוקשי כוח	14.	14.
16 אלה	16.	16. Ἀφροσύνην.
17 מלאך רשע	17.	17. Ἄγγελος ἀσεβῆς.
וציר אכזבים מרפא		Ὁμηρος πίστεως ἱασις.
18 ריש וקלון פירע. מוסר	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Filius sapiens.
3. Contritio ei.
4. Concupiscens, et non anima
ipsius pigri.
Impinguabitur.
5. Et pudore afficiet.
6. Justitia custodiet perfectum
via.
Et impietas pervertet peccatum.
7. Depauperans se.
8. Redemptio.
Non audivit increpationem.
10. In superbia dabit litem.
Et cum consultis sapientia.
11. A vanitate.
13. Corruptetur.
Compensabitur.
14. Ad recedendum a laqueis
mortis.
16. Stultitiam.
17. Nuntius impius.
Et legatus veritatum sanitas.
18. Paupertas et ignominia de-
serenti cruditioem.

VULGATA LATINA.

1. Filius sapiens.
3. Sentiet mala.
4. Vult et non vult piger.
Impinguabitur.
5. Et confundetur.
6. Justitia custodit innocens
viam.
Impietas autem peccatorem sup-
plantat.
7. Est quasi pauper.
8. Redemptio.
Incepationem non sustinet.
10. Inter superbos semper jur-
gia sunt.
Qui autem agunt omnia cum
consilio, reguntur sapientia.
11. Festinata.
13. Ipse se in futurum obligat.
In pace versabitur.
14. Ut declinet a ruina mortis.
16. Stultitiam.
17. Nuntius impii.
Legatus autem fidelis, sanitas.
18. Egestas et ignominia ei qui
deserit disciplinam.

AQUILA.

1. Filius sapiens.
3.
4.
5.
6.
7.
8. Expiatio.
. . . increpationem.
10. In superbia dabit pugnam.
11. A vanitate.
13.
Pace fruitur.
14.
16. Stultitiam.
17. Nuntius impius.
Obses fidei, medela.
18.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Υἱὸς σοφός.
3.
4. Ἐπιθυμεῖ, καὶ οὐ θέλει ὀκνη-
ρός.
Πιανθήσονται.
5. Καὶ ἀτιμασθήσεται.
6.
Ἄδικία δὲ ἐπιπάσεται ἀμαρτίαν.
7. Πτωχεύονται.
8. Ἐξίλασμα.
. . . ἐπιτίμησιν.
10. Ἐν ὑπερηφανίᾳ δώσει μάχην.
11.
13.
Εἰρηνεύει.
14. Τοῦ ἐκκλίνει ἀπὸ σκανδάλου
θανάτου.
16. Ἀφροσύνην.
17. Ἄγγελος ἀσεβῆς.
Ἵμμηρος πίστεως, ἰασίς.
18. Πενία καὶ ἀτιμία διαλύει
παιδείαν.

SYMMACHUS.

1. Filius sapiens.
3.
4. Concupiscit, et non vult pi-
ger.
Impinguabuntur.
5. Et dedecore afficietur.
6.
Injustitia autem attrahet pec-
catum.
7. Qui se pauperes faciunt.
8. Expiatio.
. . . increpationem.
10. In superbia dabit pugnam.
11.
13.
Pace fruitur.
14. Ad declinandum a scandalo
mortis.
16. Stultitiam.
17. Nuntius impius.
Obscs fidei, medela.
18. Paupertas et ignominia dis-
ciplinam.

Ο΄.

1. Υἱὸς πανούργος.
3. Πτοήσει ἑαυτὸν.
4. Ἐν ἐπιθυμίαις ἐστὶ πᾶς ἀερ-
γός.
Ἐν ἐπιμελείᾳ.
5. Καὶ οὐχ ἔξει παρῶσιαν.
6. ✕ Δικαιοσύνη φυλάσσει ἀκά-
✕ κους.
✕ Τοὺς δὲ ἀπεβείς φαύλους ποιεῖ
✕ ἀμαρτία.
7. Ταπεινοῦνται ἑαυτοὺς.
8. Λύτρον.
Οὐχ ὑφίσταται ἀπειλήν. Ἄλλος,
οὐ φέρει.
10. Μεθ' ὕδρευς πράσσει κακά.
Οἱ δὲ ἑαυτῶν ἐπιγνώμονες σοφοί.
11. Ἐπισπουδαζομένη.
13. Καταφρονηθήσεται. Ἄλλος,
καταφθαρήσεται.
Ἵγιαίνει.
14. Ὁ δὲ ἄνους ὑπὸ παγίδος θα-
νεῖται.
16. Κακίαν.
17. Βασιλεὺς θρασύς.
Ἄγγελος δὲ σοφὸς ῥύσεται αὐτόν.
Ἄλλος, ἄγγελος πίστεως ἰώμενος.
18. Πενίαν καὶ ἀτιμίαν ἀφαιρεῖ-
ται παιδεία.

LXX INTERPRETES.

1. Filius astutus.
3. Terrebit seipsum.
4. In desiderii est omnis otio-
sus.
In sedulitate.
5. Et non habebit libertatem
loquendi.
6. ✕ Justitia custodit innocen-
✕ tes.
✕ Impios autem pravos facit
✕ peccatum.
7. Humiliant se.
8. Redemptio.
Non sustinet comminationem.
Alius, non fert.
10. Cum contumelia facit mala.
Qui autem sui ipsorum cogni-
tores sunt sapientes.
11. Festinata.
13. Contemnetur. Alius, cor-
rumpetur.
Sanus est.
14. Stultus autem sub laqueo
moriatur.
16. Nequitiam.
17. Rex audax.
Nuntius autem sapiens liberabit
eum. Alius, nuntius fidei sanans.
18. Paupertatem et ignominiam
aufert disciplina.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Υἱὸς σοφός.
3. Αἰσχύνῃ αὐτοῦ.
4.
5.
6.
7. Πτωχοφανής.
8. Ἐξίλασμα.
. . . ἐπιτίμησιν.
10. Ἐν ὑπερηφανίᾳ δώσει μάχην.
Καὶ ἐν συμβουλευομένοις σοφία.
11.
13.
14. Τοῦ ἐκκλίνει ἀπὸ σκανδάλου
θανάτου.
16. Ἀφροσύνην.
17. Ἄγγελος ἀσεβῆς.
Φύλαξ πίστεως, ἰασίς.
18.

THEODOTIO.

1. Filius sapiens.
3. Ignominia ejus.
4.
5.
6.
7. Ementitus pauper.
8. Expiatio.
. . . increpationem.
10. In superbia dabit pugnam.
Et in consultis sapientia.
11.
13.
14. Ad declinandum a scandalo
mortis.
16. Stultitiam.
17. Nuntius impius.
Custos fidei, medela.
18.

TO EBPAIKON.

19. ותעבת כסילים סור מרע

20. ותבם

ורעה

ירדע

22. ונחל

ורעף

24. שחד בוסר

25. לשבע נפשו

ובטן

VERSIO HEBRAICI TEXT.

19. Et abominatio stultorum recedere a malo.

20. Sapiens erit.

Et pascens.

Conteretur.

22. Hereditare faciet.

Et recondita.

24. Quæsiuit diluculo ei cor-
reptionem.

25. Ad saturitatem animæ suæ.

Et venter.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

19.

20.

22.

24.

25.

VULGATA LATINA.

19. Detestantur stulti eos, qui
fugiunt mala.

20. Sapiens erit.

Amicus.

Stultorum similitis erit.

22. Relinquit hæredes.

Custoditur.

24. Instanter erudit.

25. Replet animam suam.

Venter autem.

ΑΚΥΛΑΣ.

19. Βδελύγμα δὲ ἀνοήτων ἀπο-
στῆναι ἀπὸ κακοῦ.

20.

Κακωθήσεται.

22.

24.

25.

AQUILA.

19. Abominatio autem insipientia-
tium recedere a malo.

20.

Malo afficietur.

22.

24.

25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Proverbiorum.

V. 4. 'A., Σ., Θ. ὁδὸς σοφός. Sic editio Romana
et Drusius, et reliqua hujus capituli.

V. 4. Σ., πλανθήσονται. Ο', ἐν ἐπιμελείᾳ. Quid si

legendum dicamus ἐν πιμελείᾳ, in pinguedine? nam
ἐν ἐπιμελείᾳ nihil affinitatis habet cum voce ἴσθητι.

V. 6. Hic et sequens versiculus in uno Romano-

PROVERBIORUM CAPUT XIV.

TO EBPAIKON.

2. בישד

3. חסר באהן

תשבורם

4. באין אלפים אבוס בר ורב-

ת. ואות בכה שדר

5. וישח

6. בקש-לץ חכמה ואין

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. In rectitudine sua.

3. Bacius superbix.

Custodiant eos.

4. In non bobus præsepe mun-
dum : et multitudo proventuum
in potentia bovis.

5. Et efflabit.

6. Quæsiuit irrisor sapientiam,
et non est.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

2.

3.

4.

5.

6.

VULGATA LATINA.

2. Recto itinere.

3. Virga superbix.

Custodiant eos.

4. Ubi non sunt boves, præse-
pe vacuum est : ubi autem pluri-
mæ segetes, ibi manifesta est for-
titude bovis.

5. Profert autem.

6. Querit derisor sapientiam, et
non invenit.

ΑΚΥΛΑΣ

2. Ἐν εὐθύτητι.

3.

4. Ἐν τῷ μὴ εἶναι βόας, φατινά-
ζεται γένημα ἐκλεκτόν.

5. Ἐκφαίνει.

6. Ἐζήτησε χλευαστῆς σοφίαν,
καὶ οὐκ ἔστιν.

AQUILA.

2. In rectitudine.

3.

4. Cum non sunt boves, in præ-
sepe ponitur proventus electus.

5. Effert.

6. Quæsiuit irrisor sapientiam,
et non est.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Υ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
19.	19. Ἔργα δὲ ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ γνώσεως.	19.
20.	20. Σοφὸς ἔσῃ (αἰ. ἔσται). Ἄλλος, σοφισθῆσεται. Ὁ δὲ συμπορευόμενος. Ἄλλοι, συρρέμεδόμενος. Ἄλλος, συμπλανώμενος.	20.
Κακουργηθῆσεται.	Γνωσθῆσεται.	Κακωθῆσεται.
22.	22. Κληρονομῆσει. Ἄλλος, κληροδοτήσει.	22.
Πεφύλακται.	Θησαυρίζεται δέ.	
24.	24. Ἐπιμελῶς παιδεύει. Ἄλλος, ἀρθρίζει αὐτῆ παιδείαν.	24.
25.	25. Ἐμπίπλησεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Ἄλλος, ἐμπίπλησεν τὴν κοιλίαν αὐτοῦ.	25.
	Ψυχὰ δέ. Ἄλλος, καὶ καλίαι.	
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
19.	19. Opera autem impiorum longe a scientia.	19.
20.	20. Sapiens eris. (Aliter, erit.) Alius, sapiens evadet. Et qui simul ambulat. Alii, qui simul volvitur. Al., qui simul errat.	20.
Damno afficietur.	Cognoscetur.	Malis afficietur.
22.	22. Hereditare faciet. Alius, sorte distribuet.	22.
Custodita est.	Thesaurizatur autem.	
24.	24. Diligenter erudit. Alius, mane adhibet ei disciplinam.	24.
25.	25. Implet animam suam. Alius, implet ventrem suum. Animæ autem. Alius, et ventres.	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Proverbiorum.

rum exemplarium asterisco notabantur, utpote omissi in versione τῶν Υ.

5. vocem ἡβη vertit Aquila διαφθάρη, corrupta est; cujus est forte etiam hæc interpretatio.

V. 15. Ἄλλος, καταφθαρήσεται ἡβη. Cant. viii,

PROVERBIORUM CAPUT XIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Υ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ἐν εὐθύτητι.	2. Ὅρθως.	2. Ἐν εὐθύτητι.
3.	3. Βακτηρία ὕδρευς. Φυλάσσει αὐτούς. Ἄλλος, ἰσται.	3. Ῥαβδίον ὑπερηφανίας.
4. Ἐν τῷ μὴ εἶναι βόας, φάττης γένημα, καὶ πλήθος γεννημάτων ἐν ἰσχυρῷ μόσχου.	4. Οὐ μὴ εἰσι βόας, φάτται καθαρὰ· οὐ δὲ πολλὰ γενήματα, φανερά βόας ἰσχύς.	4. Ἐν ἰσχυρῷ βοῶν, φανευθήσεται γένημα, καὶ πλήθος γεννημάτων ἐν δυνάμει ταύρου.
5. Ἐκφαίνει.	5. Ἐκκαίει δέ.	5. Ἐκφαίνει.
6. Ἐζήτησε λοιμὸς σοφίαν, καὶ οὐκ ἔστι.	6. Ζητήσεις σοφίαν παρὰ κακοῖς, καὶ οὐκ εὐρήσεις.	6.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. In rectitudine.	2. Recte.	2. In rectitudine.
3.	3. Baculus contumelie. Custodiunt eos. Alius, sanant.	3. Virgula superbie.
4. Cum non sunt boves, præsepis fructus, et copia fructuum in robore vituli.	4. Ubi non sunt boves, præsepia munda: ubi autem multa genimina, manifesta bovis virtus.	4. In multitudine boum, in præsepe reponetur fructus, et multitudo fructuum in virtute tauri.
5. Effert.	5. Accendit autem.	5. Effert.
6. Quæsit pestilens sapientiam, et non est.	6. Quæres sapientiam apud malos, et non invenies.	

TO EBPAIKON.

דעת
נקל
7 זבל-דעת
8 מרמה
9 אילום יליץ אשם

ובין ישרים רצון
10 ידע מרת נפש

ובשבחות לא-יתערב זר

12 ואחריתה
דרכי
13 גם-בשחק יכאב-לב

ואחריתה שבחה תוגה

15 פתי יאמין לכל-דבר
יבין לאשר
17 קצר-אפים
ואיש מבכות ישגא

18 נחל
אילת
יכתור דעת
22 ולא יתעו
24 עצרת חכמים עשרם

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Et scientia.
Levis.
7. Et nescies.
8. Dolus.
9. Stultorum quisque palliabit delictum.
Et inter rectos benevolentia.

10. Cognoscens amaritudinem animæ suæ.
Et in lætitia ipsius non miscebitur alienus.
12. Et novissimum ejus.
Via.
13. Etiam in ridendo dolebit cor.
Et novissimum lætitiæ tristitia.

15. Simplex credet omni verbo.
Intelliget ad gressum suum.
17. Brevis naribus.
Et vir machinationum odietur.
18. Hæreditate possederunt.
Stultitiam.
Imponent coronam sibi scientiam.
22. Nonne errabunt?
24. Corona sapientium divitiæ eorum.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοῖς γράμμασι.

7.
8.
9.

10.

12.
13.

15.
17.

18.

22.
24.

VULGATA LATINA.

Doctrina.
Facilis.
7. Et nescit.
8. Errans.
9. Stultus illudet peccatum.
Et inter justos morabitur gratia.

10. Novit amaritudinem animæ suæ.
In gaudio ejus non miscebitur extraneus.
12. Novissima autem ejus.
Deducunt.
13. Risus dolore miscebitur.
Et extrema gaudii luctus occupat.

15. Innocens credit omni verbo.
Dirigitur via ejus.
17. Impatiens.
Et vir versutus odiosus est.
18. Possidebunt.
Stultitiam.
Expectabunt scientiam.
22. Errant.
24. Corona sapientium divitiæ eorum.

ΑΚΥΛΑΣ.

Kai γνώσις.

7. Kai οὐ μὴ γνῶς.
8. 'Επίθεσις.
9. "Αφρονας χλευάζει πλημμέλεια.

10. Γινώσκει πικρίαν ψυχῆς αὐτοῦ.

12. Τὰ δὲ ἔσχατα αὐτῆς.
'Οδόν.
13.

15. Θεελγόμενος.
Συνήσει τὸ βοηθημα αὐτοῦ.
17. "Αφρων.

18. 'Εκληρονόμησαν.

'Αναμενοῦσι γνῶσιν.
22.
24. Στέφανος σοφῶν πλοῦτος αὐτῶν.

AQUILA.

Et scientia.
7. Et nescia.
8. Dolus.
9. Amentes irridet delictum.

10. Cognoscit amaritudinem animæ suæ.

12. Novissima autem ejus.
Viam.
13.

15. Qui demulcetur.
Intelliget auxilium suum.
17. Stultus.

18. Hæreditate possederunt.
Expectabunt scientiam.
22.
24. Corona sapientium divitiæ eorum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

- Καὶ γνώσις.
 7.
 8.
 9. Ἄφρονες ἐκχλευάζουσι πλημμέλειαν.
 Καὶ ἀναμέσον εὐθειῶν εὐδοκία.
 10.
 Καὶ ἐν τῇ εὐφροσύνῃ αὐτῆς οὐ συμμιγῆσται ἄλλοτριός.
 12.
 Ὅδόν.
 13. Ἄλλὰ καί γε ἐν γέλωτι πονέσαι καρδία.
 15. Νήπιος.
 17. Ἄφρων.
 Συμβουλευτικός....
 18. Ἐκληρονόμησαν.
 22.
 24.

SYMMACHUS.

- Et scientia.
 7.
 8.
 9. Amentes irridunt delictum.
 Et inter rectos benevolentia.
 10.
 Et in lætitia sua non conturbabitur alienis.
 12.
 Viam.
 13. Sed etiam in risu dolebit cor.
 15. Infans.
 17. Stultus.
 Consiliarius.
 18. Hereditate possederunt.
 22.
 24.

Δ.

- Αἰσθησις δέ.
 Εὐχερής.
 7. Ὅπλα δὲ αἰσθήσεως.
 8. Ἐν πλάνῃ.
 9. Οἰκίαι παρανόμων ὀφειλήσουσι καθαρισμόν.
 Οἰκίαι δὲ δικαίων δεκταί.
 10. Λυπηρὰ ψυχὴ αὐτοῦ.
 Ὅταν δὲ εὐφραίνηται, οὐκ ἐπιμύγνεται ὕθρει.
 12. Τὰ δὲ τελευταία αὐτῆς.
 Ἔρχεται εἰς πυθμένα.
 13. Ἐν εὐφροσύναις οὐ προσμύγνεται λύπη.
 Τελευταία δὲ χαρὰ εἰς πένθος ἔρχεται. Ἄλλος, τὰ δὲ ἴσχατα αὐτῆς εὐφροσύνη κακὴ.
 15. Ἀκακος πιστεύει παντὶ λόγῳ.
 Ἔρχεται εἰς μετάνοιαν.
 17. Ὁξύθυμος.
 Ἄνηρ δὲ φρόνιμος πολλὰ ὑποφέρει.
 18. Μερῶνται.
 Κακίαν. Ἄλλ., ἀφροσύνην.
 Κρατήσουσιν αἰσθήσεως.
 22. Πλανώμενοι.
 24. Στέφανος σοφῶν πατοῦργος.

LXX INTERPRETES.

- Sensus autem.
 Facilis.
 7. Arma sunt sensus.
 8. In errore.
 9. Domus iniquorum debent mundationem.
 Domus autem iustorum acceptabiles.
 10. Tristis anima eius.
 Quando autem lætatur, non imiscetur contumelia.
 12. Novissima autem eius.
 Vadunt in fundum.
 13. In lætitiis non admiscetur tristitia.
 Novissime autem gaudium in luctum venit. Alius, novissima autem eius lætitia mala.
 15. Innocens credit omni verbo.
 Vadit ad poenitentiam.
 17. Impatiens.
 Vir autem prudens multa suffert.
 18. Divident.
 Mafiam. Alius, stultitiam.
 Tenebunt sensum.
 22. Errantes.
 24. Corona sapientium astutus.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- Καὶ γνώσις.
 Κούφη.
 7. Καὶ οὐ μὴ γνώς.
 8. Ἐπιθέσις.
 9. Ἄφρονος χλευάζει πλημμέλειαν.
 10. Γινώσκει περικραν ψυχῆς αὐτοῦ.
 12. Τὰ δὲ ἴσχατα αὐτῆς ὕθρον.
 13.
 15.
 17.
 Ἄνηρ διαβουλιῶν μισθῆσται.
 18. Ἐκληρονόμησαν.
 Στεφθήσονται γνώσιν.
 22. Ἴδου πλανηθήσονται.
 24. Στέφανος σοφῶν πατοῦργος αἰσθῶν.

THEODOTIŌ.

- Et scientia.
 Levis.
 7. Et inciens.
 8. Dolus.
 9. Amentes irridet delictum.
 10. Cognoscit amaritudinem anime suae.
 12. Novissima autem ejus.
 Viam.
 13.
 15.
 17.
 Vir consiliorum odietur.
 18. Hereditate possederunt.
 Coronabuntur scientia.
 22. Ecce errant.
 24. Corona sapientium divitiarum eorum.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

אֵלֶּה כְּסִילֵי אֵלֶּה
אֵלֶּה יִרְאָה 27
מִבְּרִית
עַם - בֵּית 28
וּבְאֵן
וְקִצְרֵי - רַח 29
קָטָה 30
פָּרַח 31
וּמִכְבֵּד חָן אֲבִיר
יִדְדָה 32
וְהָיָה בְּמוֹתוֹ צָדִיק
בְּלֵב נָבֵן חָסִיד 33
תִּדְעַ
וְהָיָה לְאִמִּים חֲסִידָת 34
רָצִין 35
וְעִבְדוֹתָ תְּהִיָּה מִבְּשִׁי

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

27

28. Ἐν πλήθει λαοῦ.

29.

30. Ζῆλος.

31. Ὀνειδίσαι.

32.

Πέποιθεν ἐν τῷ θανάτῳ ἑαυτοῦ
δικαίος.

33. Ἐν καρδίᾳ συνετοῦ ἀναπαύ-
σεται.

Γινώσκειται.

34.

35. Εὐδοκία.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Stultitia stultorum stultitia.

27. Timor.

A laqueis.

28. In multitudine populi.

Et in consumptione.

29. Et brevis spiritus.

30. Invidia.

31. Exprobravit.

Et honorat eum miserescens
egeni.

32. Expelletur.

Et sperans in morte sua justus.

33. In corde intelligentis re-
quiescet.

Cognoscetur.

34. Et misericordia populorum,
peccatum.

35. Benevolentia.

Et ira ejus erit confundens.

VULGATA LATINA.

Fatuitas stultorum, impruden-
tia.

27. Timor.

A ruina.

28. In multitudine populi.

Et in paucitate.

29. Qui autem impatiens est.

30. Invidia.

31. Exprobrat.

Honorat autem eum qui misere-
tur pauperis.

32. Expelletur.

Sperat autem justus in morte
sua.

33. In corde prudentis requie-
scit.

Erudiet.

34. Miseros autem facit populos
peccatum.

35. Acceptus est.

Iracundiam ejus inutilis susti-
nebit.

AQUILA.

27.

28. In multitudine populif.

29.

30. Zelus.

31. Exprobravit.

32.

Fiduciam habet in morte sua
justus.

33. In corde intelligentis re-
quiescet.

Cognoscitur.

34.

35. Benevolentia.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Proverbiorum.

V. 2. Ἄ., Σ., Θ., ἐν εὐθύτητι. Hæc et sequentia
hujus capituli habent editio Romana et Drusius.

V. 3. Θ., βαβδίων ὑπερηφανίας. Sic in notis edit.
Romanæ. Illud vero Drusius Aquilæ tribuit, nescio
unde expiscatus.

V. 4. Σ., ἐν ἰσχύϊ μόσχου. Hic notat Drusius :
In robore vituli, i. e., tauri aut bovis, quod דָּרָךְ
proprie significat. LXX quoque μόσχον eam vocem

reddunt Num. vii, 3 et alibi, ut Exod. xxii, 1. Hinc
Severus in *Historia sacra* : Si quis vitulum surri-
pserit, i. e. bovem. Augustinus Locut. iv ad locum,
et vitulum annorum septem. Hinc manifestum est,
inquit, quomodo vitulos appellet Scriptura. Bos
enim annorum septem secundum consuetudinem
locutionis nostræ, non est utique vitulus etc. Theo-
doretus Jeremiæ xlvi, vitulum electum vocat Apui.

PROVERBIORUM CAPUT XV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

מַעֲנֵה-דָר
VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Responsio mollis.

1.

VULGATA LATINA.

1. Responsio mollis.

1.

AQUILA.

1.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
'Η δὲ ἀμαθία ἀνοήτων ἀφροσύνη.	'Η δὲ διατριβὴ ἀφρόνων κακὴ.	
27. Σκανδάλων.	27. Πρόσταγμα. Ἄλλοι, φόθος.	27. Σκανδάλων.
28. Ἐν πλήθει λαοῦ.	28. Ἐν πολλῷ ἔθνει.	28. Ἐν πλήθει λαοῦ.
Ἐν δὲ σπάνει.	Ἐν δὲ ἐκλείψει.	
29.	29. Ὁ δὲ ὀλιγάψυχος. Ἄλλος, μικρόψυχος.	29.
30. Ζῆλος.	30. Καρδία αἰσθητικὴ.	30. Ζῆλος.
31. Ὀνειδιστε.	31. Παροξύνει.	31. Ἐβλασφήμησε.
Δοξάζει δὲ αὐτὸν ὁ ἐλεῶν πάντα.	Ἵ δὲ τιμῶν αὐτὸν ἐλεεῖ πτωχόν.	
32.	32. Ἀπωσθήσεται. Ἄλλος, ἀπολείται. Ἄλλος, ἐξωσθήσεται.	32.
Πέποιθεν ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ δίκαιος.	Ἵ δὲ πεποιθὼς τῇ αὐτοῦ ὁσώτητι δίκαιος.	Πέποιθεν ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ δίκαιος.
33.	33. Ἐν καρδίᾳ ἀγαθῆ ἀνδρὸς σοφία.	33. Ἐν καρδίᾳ συνετοῦ ἀνακαύσεται.
	Διαγινώσκειται.	Γινώσκειται.
34. Ὀνειδος δὲ λαοῖς ἀμαρτίαι.	34. Ἐλασσονοῦσι δὲ φυλάς ἀμαρτίαι.	34.
35. Εὐδοκία.	35. Δεκτός.	35. Εὐδοκία.
	Τῇ δὲ αὐτοῦ εὐστροφίᾳ ἀφαιρεῖται ἀτιμίαν.	Καὶ θυμὸς αὐτοῦ κατασχύνων.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Imperitia autem stultorum stultitia.	Conservatio autem insipientium mala.	
27. Scandalis.	27. Præceptum. <i>Alii</i> , timor. De laqueo.	27. Scandalis.
28. In multitudine populi. In raritate autem.	28. In multa gente. In defectu autem.	28. In multitudine populi.
29.	29. Pusillanimis autem. <i>Alius</i> , parvi animi.	29.
30. Zelus.	30. Cor sensitivum.	30. Zelus.
31. Exprobravit.	31. Irritat.	31. Blasphemavit.
Honorat autem eum qui miseretur egeni.	Qui autem honorat eum miseretur inopis.	
32.	32. Repelletur. <i>Alius</i> , peribit. <i>Alius</i> , expelletur.	32.
Fiduciam habet in morte sua justus.	Qui autem fudit suæ sanctitati justus.	Fiduciam habet in morte sua justus.
33.	33. In corde bono viri sapientia.	33. In corde intelligentis requiescit.
	Dignoscitur.	Cognoscitur.
34. Probrum vero populi sunt peccata.	34. Minuunt autem tribus peccata.	34.
35. Benevolentia.	35. Acceptus.	35. Benevolentia.
	Sua autem agilitate aufert ignominiam.	Et furor ejus pudescioma.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Proverbiorum.

Hic autem bos erat, qui ab ipsis alebatur et adorabatur. Rursum Augustinus *Quæst.* I. vii. quæst. 25, *vitulos* appellant Ægyptii boves qui grandes sunt, sicut apud nos (*Pænos* intelligit) *pulli* appellantur gallinæ cujuslibet ætatis. Et alibi, videlicet in libris Locutionum. In hac locutione notandum putavi eosdem dictos *vitulos*, quos boves dixerat, sed hoc etiam Græcum idioma esse perhibetur. Lexicon ve-

lus, *μόσχος*, *vitulus*, *juvencus*.

V. 7. LXX legerunt *ἰππὶ ἰπῶ*.

V. 15. Ἄ., θεαλγόμενος. Σ., νήπιος, puto singulis addendum esse πιστεύει παντὶ λόγῳ, *credis omni verbo*. Non enim alio modo vertere potuisse videntur.

Ibid. Ἄ., συνήσσι τὸ βοήθημα αὐτοῦ. Sic unus Regius.

PROVERBIORUM CAPUT XV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἀπόκρισις ἀπαλή.	1. Ἀπόκρισις ὑποπίπτουσα.	1. Ἀποκρινόμενοι τρυφερῶς.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Responso mollis.	1. Responso submissa.	1. Qui respondent delicate.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

ΑΚΤΑΑΣ.

דבר - ענב		λόγος ἀκλήρως.
2 יבוע	2.	2. Ἄναβλυσι.
4 כדפא לשון	4.	4. Προσηνῆς γλῶσσα.
5 ונאץ	5.	5.
כוסר		Ἐλέγχους.
7 יודד דעת	7.	7.
לא-כן		
8 ישרים	9.	8. Εὐθειών.
רענע		
10 כוסר דע לעזב ארזח	10.	10.
11 נגד קדוה	11.	11.
12 לץ	12.	12.
14 ידעה אלה	14.	14.
15 כל-ימו עני רעים וסודג-לב משעה תבוא	15.	15.
17 ואהבם	17.	17.
כשאר אבוס		
18 יגרה	18.	18. Ἐρεθίζετ.
19 ודד ענל כמשכת וזק	19.	19. Ὅδοι δακνηρῶν...
ישרים		Εὐθειών.
20 בזה	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Et verbum doloris.	Sermo durus.	Sermo durus,
2. Eructabit.	2. Ebullit.	2. Σπαυρίτ.
4. Remissio linguæ.	4. Lingua placabilis.	4. Benigna lingua.
5. Respuet.	5. Irridet.	5.
Correctionem.	Disciplinam.	Redargutiones.
	Cogitationes autem impiorum eradicabuntur.	
7. Spargent scientiam.	7. Disseminabunt scientiam.	7.
Non sic.	Dissimile erit.	
8. Rectorum.	8. Justorum.	8. Rectorum.
Voluntas ejus.	Placabilia.	
10. Corruptio mala relinquenti semitam.	10. Doctrina mala deserenti viam.	10.
11. Coram Domino.	11. Coram Domino.	11.
12. Illusor.	12. Pestilens.	12.
14. Pascetur stultitia.	14. Pascitur imperitia.	14.
15. Omnes dies pauperis, mali : et bonus corde convivium jube.	15. Omnes dies pauperis, mali : secura mens quasi jube convi- vium.	15.
17. Et dilectio.	17. Cum charitate.	17.
Præ bove saginato.	Quam ad vitulum saginatum.	
18. Excitabit.	18. Provocat.	18. Irritat.
19. Via pigri velut sepes spinæ.	19. Iter pigrorum quasi sepes spinarum.	19. Viæ pigrorum...
Rectorum.	Justorum.	Rectorum.
20. Despiciens.	20. Despicit.	20.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

- Λόγος θρασύς.
 2. Ἀναβλύει.
 4.
 5.
 7. Φυλάσσουσι γνῶσιν.
 8. Εὐθείων.
 10.
 11. Ἐνώπιον Κυρίου.
 12. Λοιμός.
 14. Ποιμαίνει ἀνομίαν.
 15. Πᾶσαι αἱ ἡμέραι τοῦ πτωχοῦ, πονηραὶ· ὁ δὲ εὐθυμῶν, ὡς ἐν πότι διαπαντός.
 17.
 18. Ἀγριζει.
 19. Ὅδοι ὀκνηροῦ ὡσπερ φραγμός ἐξ ἀκάνθης.
 Εὐθείων.
 20. Ἐκφαυλίζει.

SYMMACHUS.

- Sermo audax.
 2. Scaturit.
 4.
 5.
 7. Custodiunt scientiam.
 8. Rectorum.
 10.
 11. Coram Domino.
 12. Pestilens.
 14. Pascit iniquitatem.
 15. Omnes dies pauperis, mali : qui vero hilaris est, quasi in convivio semper.
 17.
 18. Exacerbat.
 19. Viae pigri quasi sepes ex spina.
 Rectorum.
 20. Vilipendit.

Ο΄.

- Λόγος δὲ λυπηρός.
 2. Ἀναγγέλλει.
 4. Ἰασις γλώσσης.
 5. Μυκτηρίζει. Ἄλλος, διασύρει. Ἐντολάς.
 Οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὀλόβριζοι ἐκ γῆς ἀπολοῦνται. Ἄλλος, λογισμοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκριζωθήσονται.
 7. Δέδεται αἰσθήσει.
 Οὐκ ἀσφαλεῖς. Ἄλλοι, οὐχ οὐτως.
 8. Κατευθυνόντων.
 Δεκταί. Ἄλλος, στήσονται.
 10. Παιδεία ἀκάκου γνωρίζεται ὑπὸ τῶν παριόντων. Ἄλλος, πονηρὸν τῷ καταλιπόντι ὁδόν.
 11. Φανερὰ παρὰ Κύριον.
 12. Ἀπαίδευτος.
 14. Γνώσεται κακά.
 15. Πάντα τὸν χρόνον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κακίων προσδέχονται κακά· οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσι διαπαντός.
 17. Πρὸς φίλων. Οἱ λοιποὶ, καὶ ἀγάπη.
 Ἡ παράθεσις μίσχων.
 18. Παρασκευάζει.
 19. Ὅδοι ἀέργων ἐστρωμέναι ἀκάνθαις.
 Ἀνδρείων.
 20. Μυκτηρίζει.

LXX INTERPRETES.

- Sermo autem tristis.
 2. Annuntiat.
 4. Sanitas linguæ.
 5. Subsannat. *Alius*, obtrectat. Mandata.
 Impii autem radicibus de terra peribunt. *Alius*, cogitationes autem impiorum eradicabuntur.
 7. Alligata sunt sensu.
 Non securæ. *Alii*, non sic.
 8. Recte ambulantium.
 Accepta. *Alius*, stabunt.
 10. Disciplina innocentis cognoscitur a prætereuntibus. *Alius*, malum relinquenti viam.
 11. Manifesta apud Dominum.
 12. Indisciplinatus.
 14. Cognosceat mala.
 15. Omni tempore oculi malorum suscipiunt mala : boni autem quiescunt semper.
 17. Ad amicitiam. *Reliqui*, et charitas.
 Quam appositio vitulorum.
 18. Parat.
 19. Viae otiosorum strætæ spinis.
 Fortium.
 20. Subsannat.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- Λόγος πονηρός.
 2.
 4.
 5.
 7.
 8. Εὐθείων.
 10.
 11. Ἐναντιον Κυρίου.
 12.
 14.
 15.
 17.
 Ὑπὲρ βοῦν σιτευτόν.
 18.
 19. Ὅδοι ὀκνηρῶν...
 Εὐθείων.
 20.

THEODOTIŌ.

- Sermo molestus.
 2.
 4.
 5.
 7.
 8. Rectorum.
 10.
 11. Coram Domino.
 12.
 14.
 15.
 17.
 Supra bovem saginatum.
 18.
 19. Viae pigrorum...
 Rectorum.
 20.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
21 אלה שמחה לחם-לב	21.	21.
22 הפר מושבות באין סוד	22.	22.
הרב יועצים תקום		Καὶ ἐν πλήθει συμβουλευόντων στήσεται.
26 וזהרים	26.	26.
27 עבר ביתך	27.	27.
ברצע בצע		
29 מרשעים	29.	29.
30 מאור-עינים	30.	30. Φωστὴρ ὀφθαλμῶν.
הדשן		
31 און שמעת תוכחת חיים בקרב	31.	31.
הבנים תלין		
35 תפני כבוד ענה	33.	33.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Stultitia lætitia carenti corde.	21. Stultitia gaudium stulto.	21.
22. Infringere cogitationes in non secreto.	22. Dissipantur cogitationes ubi non est consilium.	22.
Et in multitudine consiliario- rum stabit.	Ubi vero sunt plures consiliiarii, confirmantur.	Et in multitudine consiliario- rum stabit.
26. Et munda.	26. Et purus sermo.	26.
27. Turbans domum suam.	27. Conturbat domum suam.	27.
Appetens concupiscentiam.	Qui sectatur avaritiam.	
29. Ab impiis.	29. Ab impiis.	29.
30. Lux oculorum.	30. Lux oculorum.	30. Luminare oculorum.
Impinguabit.	Impinguat.	
31. Auris audiens increpationem vitæ, in medio sapientium commorabitur.	31. Auris quæ audit increpationem vitæ, in medio sapientium commorabitur.	31.
33. Et ante gloriam modestia.	33. Et gloriam præcedit humilitas.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Proverbiorum.

V. 1. Σ., ἀπόκρισις ἀπαλή etc. Sic editio Romana et Drusius, et in reliquis versiculis uno excepto qui notatur.
 V. 5. Οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὀλόβριζοι etc. Hæc quæ ab alio interprete diverso modo enuntiantur, et in Vulgata quoque exprimuntur, non exstant in Hebræo. Vul-
 gata alterum interpretem, a LXX diversum, sequitur. Ibid. Ἄλλος, διασύρει. Montf. prave reddidit latine, irridet. Drach.
 V. 10. Παιδεία ἀκάκου etc., mendose ut videtur ex κακοῦ factum est ἀκάκου : nam Hebraicum γὰρ κακοῦ postulat.

PROVERBIORUM CAPUT XVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
2 כל-דרכי-איש	2.	2.
דך בעיניך		Διαυγείς ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.
10 לא יבעל	10.	10. Οὐ παραθήσεται.
11 כלם ו ומאדני בשפט	11.	11. Σταθμὸς καὶ ζύγια δίκαια.
כל-אבני-כיס		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Omnes viæ viri.	2. Omnes viæ hominis.	2.
Mundæ in oculis ejus.	Patent oculis ejus.	Pellucidæ in oculis ejus.
10. Non transgrediatur.	10. Non errabit.	10. Non transgrediatur.
11. Statera et bilances judicii.	11. Pondus et statera judicis.	11. Pondus et stateræ justæ.
Omnes lapides marsupii.	Omnes lapides sacculi.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

21. Ἀφροσύνη χαρὰ τῷ ἐνδεεῖ φρενῶν.

22.

Καὶ ἐν πλήθει συμβουλευόντων στήσεται.

26. Καὶ ἀγναί.

27.

Ὁ πλεονεκτῶν πλεονεξίαν.

29. Ἀσείβειας.

30. Φωτισμὸς ὀφθαλμῶν.

31.

33. Καὶ ἐμπροσθεν δόξης πρᾶβ-
της.

SYMMACHUS.

21. Stultitia lætitia carenti mente.

22.

Et in multitudine consiliario-
rum stabit.

26. Et casti.

27.

Qui avaritia tenetur.

29. (Ab) impietate.

30. Illuminatio oculorum.

31.

33. Et ante gloriam mansuetudo.

21. Ἀνοήτου τρίβοι ἐνδεεῖς φρε-
νῶν.

22. Ὑπερτίθενται λογισμοὺς οἱ
μὴ τιμῶντες συνέδρια.

Ἐν δὲ καρδίαις βουλευομένων
μένει βουλή.

26. Ἄγνων δέ.

27. Ἐξόλυσιν ἑαυτὸν. Ἄλλος,
ταράσσει οἶκον αὐτοῦ.

Ὁ δωρολήπτης.

29. Ἀπὸ ἀσεβῶν.

30. Θεωρῶν ὀφθαλμὸς.

Πιάνει. Ἄλλος, λιπαίνει.

31. ✕ Ὁ εἰσακούων ἐλέγχους
ζωῆς, ἐν μέσῳ σοφῶν ἀλλισθή-
σεται.

33. Καὶ ἀρχὴ δόξης ἀποκριθήσε-
ται αὐτῇ. Ἄλλος, προπορεύεται δὲ
ταπεινοῖς δόξα.

LXX INTERPRETES.

21. Dementis semitæ indigentes mente.

22. Differunt cogitationes quæ
non honorant consensum.

In cordibus autem consultan-
tium manet consilium.

26. Castorum autem.

27. Disperdit seipsum. *Alius*,
conturbat domum suam.

Qui accipit munera.

29. Ab impiis.

30. Spectans oculus.

Impinguat. *Alius*, id.

31. ✕ Audiens redargutiones
vitæ, in medio sapientum ma-
nebit.

33. Et principium gloriæ re-
spondebit ei. *Alius*, præit autem
humilibus gloria.

21.

22. Διασκεδάζονται λογισμοὶ μὴ
ὄντος συμβουλίου.

Καὶ ἐν πλήθει συμβουλευόντων
στήσεται.

26. Καὶ καθαραί.

27.

29.

30.

31.

33. Καὶ ἐμπροσθεν δόξης πρᾶβ-
της.

THEODOTIO.

21.

Dissipantur cogitationes ubi non
est consilium.

Et in multitudine consiliario-
rum stabit.

26. Et mundi.

27.

29.

30.

31.

33. Et ante gloriam mansuetudo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Proverborum.

V. 17. *Οἱ λοιποὶ, καὶ ἀγάπη.* Sic unus Regius.

V. 31. Ὁ εἰσακούων etc. Hunc versiculum haberi
in uno codice dicitur in notis edit. Romanæ. (')

V. 33. Ἄλλος, προπορεύεται δὲ ταπεινοῖς δόξα.
Hoc ceu additamentum post hæc verba τῶν Ο΄,

(') Exhibet eundem versiculum Aldini editio. Drach.

ἀποκριθήσεται αὐτῇ, in uno codice reperiri in
editione Romana dicitur. Estque haud dubie altera
ejusdem loci versio quæ ut sæpe factum est, ver-
sioni τῶν Ο΄ subjuncta fuit.

PROVERBIORUM CAPUT XVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.

2. Πάντα τὰ ἔργα τοῦ ταπεινοῦ
(Ἄλλοι, πᾶσαι ὁδοὶ ἀνδρός)

2.

Φανερά παρὰ τῷ Θεῷ.

10. Οὐκ ἀδικήσει.

10. Οὐ μὴ πλανηθῆ.

10. Οὐ παραθήσεται.

11.

11. Ῥοπή ζυγοῦ δικαιοσύνη

11.

Στάθμια δίκαια.

Πάντα στάθμια μαρσίππου.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.

2. Omnia opera humilis (*Alii*,
omnes viæ viri).

2.

Manifesta apud Deum.

10. Non injuste aget.

10. Non errabit.

10. Non transgredietur.

11.

11. Momentum statera justitia.

11.

Pondera justa.

Omnes lapides marsupii.

TO EBPAIKON.

- 12 כי בצדקה יתן
13 רצון
15 באור - פני- מלך חיים
ורצו
17 שומר נפש נצר דרכו
18 לפני-שבר גאון
19 את-גאים
21 לחכם-לב
22 שכל
ומוסר
23 לקח
24 מוחק לנפש ומרפא לעצם
26 נפש עמל עמלה לו
27 איש בליעל
כאש צרבח
28 ישלח מוחק
ונרגן מפיה אלף
29 יפתה רעה
30 עצה
תהפכות

VERSIO HEBRAICI TEXT.

12. Quia in justitia firmabitur.
13. Benevolentia.
15. In luce vultus regis vita.
Et benevolentia ejus.
17. Custodiens animam suam servat viam suam.
18. Ante contritionem superbia.
19. Cum superbis.
21. Sapiens corde.
22. Intelligentia.
Et eruditio.
23. Doctrinam.
24. Dulcis animæ, et medela ossi.
26. Anima laborantis laboravit sibi.
27. Vir Belial.
Ut ignis ardens.
28. Mittet contentionem.
Et susurrator dividens ducem.
29. Decipiet amicum suum.
30. Claudens.
Perversitates.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

12.
13.
15.
17.
18.
19.
21.
22.
23.
24.
26.
27. Βελιαλ.
28.
29.
30.

VULGATA LATINA.

12. Quoniam justitia firmatur.
13. Voluntas.
15. In hilaritate vultus regis vita.
Et clementia ejus.
17. Custos animæ suæ servat viam suam.
18. Contritionem præcedit superbia.
19. Cum superbis.
21. Qui sapiens est corde.
22. Eruditio.
Doctrina.
23. Gratiam.
24. Dulcedo animæ, sanitas ossium.
26. Anima laborantis laborat sibi.
27. Vir impius.
Ignis ardescit.
28. Suscitatur lites.
Et verbosus separat principes.
29. Lactat amicum suum.
30. Qui attonitis (oculis).
Prava.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

- 12
13. Εὐδοκία.
15. Ἐν φωτὶ προσώπου βασιλέως ζωή.
Καὶ ἡ εὐδοκία αὐτοῦ.
17.
18. Εἰς πρόσωπον συντριβῆς ὑπερφέρεται.
19.
21.
22. Ἐπιστήμη.
23. Αἰψὺν.
24.
26. Ψυχὴ πονούντος ἐπόνεσεν ἑαυτῷ.
27. Ἄνηρ ἀποστασίας.
28.
Τονθροστῆς . . .
29. Ἀπατήσει φίλον αὐτοῦ.
30. Στερεῶν.

AQUILA.

12.
13. Benevolentia.
15. In luce vultus regis vita.
Et benevolentia ejus.
17.
18. In faciem contritionis elatio.
19.
21.
22. Scientia.
23. Acceptionem.
24.
26. Anima laborantis laboravit sibi.
27. Vir defectionis.
28.
Susurro . . .
29. Decipiet amicum suum.
30. Firmans.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

12. Ἐν γὰρ δικαιοσύνη ἰδρασθή-
σεται.
13. Θέλημα.
15. Ἐν φωτὶ προσώπου βασιλέως
ζωή.
Καὶ ἡ εὐμένεια αὐτοῦ.
17.
18.
19.
21.
22. Φρόνησις.
Καὶ ἔννοια.
23. Ἐπιδοχὴν.
24. Γλυκύτης ψυχῆς καὶ ἰαμα
δότηων.
26. Ψυχὴ κοπιήσωντος ἐκοπίασεν
ἐαυτῷ.
27. Ἀνυπόστατος.
28. . . . μάχας.
Ὁ δὲ ὑποκρινόμενος διαστέλλει
ἡγούμενον.
29.
30.

SYMMACHUS.

12. In justitia enim firmabitur.
13. Voluntas.
15. In luce vultus regis vita.
Et bona affectio ejus.
17.
18.
19.
21.
22. Prudentia.
Et cogitatio.
23. Receptionem.
24. Dulcedo animæ et medela
ossium.
26. Anima ejus qui laboravit,
laboravit sibi.
27. Intolerabilis.
28. . . . pugnas.
Simulator autem disjungit du-
cem.
29.
30.

12. Μετὰ γὰρ δικαιοσύνης ἐτοι-
μάζεται.
13. Δεκτά.
15. Ἐν φωτὶ ζωῆς βασιλέως
υἱός. Ἄλλος, υἱοῦ βασιλέως ζωῆ.
Ὅτι δὲ προσδεκτοὶ αὐτῷ.
17. Ὅς φυλάσσει τὰς ἑαυτοῦ ὀ-
δοὺς τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν.
18. Πρὸ συντριβῆς ἡγείται ὕδρις.
19. Μετὰ ὕδριστῶν. Ἄλλος, με-
τὰ ὑπερηφάνων.
21. Σοφούς καὶ συνετούς. Ἄλ-
λος, φρονίμων.
22. Ἐννοια.
Παιδεία δέ.
23. Ἐπιγνωμοσύνην.
24. Γλύκασμα δὲ αὐτοῦ ἰασις ψυ-
χῆς.
26. Ἄνηρ ἐν πόνοις πονεῖ ἑαυτῷ.
27. Ἄνηρ ἄφρων.
Θησαυρίζει πῦρ.
28. Διαπέμπεται κακά. Ἄλλος,
ἀποστέλλει ἀντιδικίαν.
Καὶ λαμπτήρα δόλου πυρσεύσει
κακοῖς, καὶ διαχωρίζει φίλους.
29. Ἀποπειράται φίλων.
30. Στηρίζων.
Διειστραμμένα. Ἄλλος, κακά.

LXX INTERPRETES.

12. Cum justitia enim paratur.
13. Accepta.
15. In luce vitæ regis filius.
Alius, filii regis vita.
Qui autem accepti sunt ei.
17. Qui custodit vias suas ser-
vat animam suam.
18. Ante contritionem præcedit
contumelia.
19. Cum contumeliosis. Alius,
cum superbis.
21. Sapientes et intelligentes.
Alius, prudentes.
22. Cogitatio.
Disciplina autem.
23. Doctrinam.
24. Dulcedo autem ejus sanitas
animæ.
26. Vir in laboribus laborat sibi
ipsi.
27. Vir stultus.
Thesaurizat ignem.
28. Transmittit mala. Alius,
mittit contradictionem.
Et facem doli accendet malis, et
disjungit amicos.
29. Palpat amicos.
30. Qui obfirmat.
Perversa. Alius, mala.

12.
13. Εὐδοκία.
15. Ἐν φωτὶ προσώπου βασιλέως
ζωή.
17. Τηρεῖ ψυχὴν αὐτοῦ φυλάσσω
ὁδοὺς αὐτοῦ.
18.
19.
21.
22.
23. Ἐπιδοχὴν.
24. Γλυκύτης ψυχῆς καὶ ἰαμα
δότηων.
26. Ὁ ἐν πόνοις πονῶν ἀμέτρως,
ἐπισπᾶται θάνατον.
27.
Ὅς πῦρ καίον.
28.
Γόγγυσος.
29. Ἀπατήσει φίλον αὐτοῦ.
30. Στερεῶν.

THEODOTIO.

12.
13. Benevolentia.
15. In luce vultus regis vita.
17. Servat animam suam qui
custodit vias suas.
18.
19.
21.
22.
23. Receptionem.
24. Dulcedo animæ et medela
ossium.
26. Qui in laboribus laborat
sine mensura, attrahit mortem.
27.
Ut ignis ardens.
28.
Murmurator.
29. Decipiet amicum suum.
30. Firmassa.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΤΑΣ.

ק-פ ששח כלל רעה

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

Κνίζων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Annucens labiis suis perfecit ma-
lum.

Mordens labia sua perficit ma-
lum.

Vellicans.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Proverbiorum.

V. 2. Ἄλλοι, πᾶσαι ὁδοὶ ἀνδρός. Hæc quasi scho-
lion adfertur in edit. Romana et a Drusio : estque,
ut videtur, versio reliquorum Interpretum. Cæ-
teræ hujus capituli lectiones ex editione Romana

prodeunt.

V. 28 Ἄλλος, ἀποστέλλει ἀντιδικίαν. Videtur
omnino Aquilæ esse, qui ἦν ἀντιδικίαν vertit im-
fra xix, 13, et alibi.

PROVERBIORUM CAPUT XVII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΤΑΣ.

1 חרבה
2 בבן מביש
ידלק נולה
3 ובזק לבות ידה

1.
2.
3.

1. Ἀνεξηραμμένος.
2.
Μεριεῖται κληρονομίαν.
3. Καὶ δοκιμάζων καρδίας Κύ-
ριος.

5 חרף
6 ותפארת בנים
7 לא - נאה
לנדיב
שפת

5.
6.
7.

5. Ὀνειδισα.
6.
7.
Χεῖλος.

8 אבן-חק
9 ושנה בדבר מפריד אלה

8.
9.

8.
9.

10 תחת גערה במבין מהסת כסל
בואה

10.

10. Πληξίς ἐπιτιμῆσεως ἐπὶ συν-
τόντι.

11 מרי
אכזרי

11.

11.

12 פגוש דב שכל באיש ואל-כסל
אלות

12.

12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Sicca.
2. In filium confundentem.
Dividet hæreditatem.
3. Et probans corda Dominus.

1. Sicca.
2. Filiis stultis.
Hæreditatem dividet.
3. Ita corda probat Dominus.

1. Siccata.
2.
Dividet hæreditatem.
3. Et probans corda Dominus.

5. Probro affectit.
6. Et gloria filiorum.
7. Non decorum.
Liberali.
Labium.
8. Lapis gratiæ.
9. Et iterans in verbo separans
ducem.

5. Exprobrat.
6. Et gloria filiorum.
7. Non decent.
Principem.
Labium.
8. Gemma gratissima.
9. Qui altero sermone repetit
separat fœderatos.

5. Probro affectit.
6.
7.
Labium.
8.
9.

10. Descendet increpatio in in-
telligentem, præ percutere stultum
centies.

10. Plus proficit correptio apud
prudentem, quam centum plagæ
apud stultum.

10. Percussio increpationis in
intelligente.

11. Rebellio.
Crudelis.

11. Jurgia.
Crudelis.

11.

12. Occurrere ursum orbatum
in virum, et non stultum in stulti-
tia sua.

12. Expedit magis ursæ occur-
rere raptis fœtibus, quam fatuo
confident in stultitia sua.

12.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Κνίζων.

Ὅριζι δὲ τοῖς χειλεσιν αὐτοῦ
πάντα τὰ κακά. Ἄλλος, ἐπιδάκνων
δὲ τοῖς χειλεσιν αὐτοῦ ὀρίζει πάντα
τὰ κακά.

Κνίζων.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Vellicans.

Definit autem labiis suis omnia
mala. *Alius*, mordens autem labia
sua, definit omnia mala.

Vellicans.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Proverbiiorum.

Ibid. Σ., ὁ δὲ ὑποκρινόμενος διαστέλλει. Ms., δια-
γέλλει. Suspiciatur Drusius, διαγγέλλει, mendose posi-
tum esse, et quidem recte. Sed substituendum pu-

lat διαχωρίζει, verum longe verisimilius est lectum
olim fuisse διαστέλλει, quod facile in διαγγέλλει
mutatum fuerit.

PROVERBIORUM CAPUT XVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1.
2. Υἱοῦ καταισχύοντος.
Μεριεῖται κληρονομίαν.
3. Καὶ δοκιμάζων καρδίας Κύ-
ριος.
5. Ὠνεΐδισε.
6. Καὶ δόξα υἱῶν.
7. Οὐ πρόπει.
8. Στάθμιον [χαρίτων].
9. Ὁ δὲ δευτέρων λόγον διαχω-
ρίζει συνήθειαν.
- 10.
11. Ἐρεθισμούς.
Ἄσπλαγχνον.
- 12.

1. Μεθ' ἡδονῆς.
2. Δεσποτῶν ἀφρόνων.
Διελεῖται μέλη.
3. Ἐκλεκτὰ καρδίαι παρὰ Κυ-
ρίου. Ἄλλος, ἐκλέγεται καρδίας
Κύριος.
5. Παροξύνει.
6. Καύχημα δὲ τέκνων.
7. Οὐχ ἀρμόσει.
Δικαίω.
Χεῖλῃ.
8. Μισθὸς χαρίτων.
9. Ὅς δὲ μισεῖ κρύπτειν διίστη-
σι φίλους καὶ οἰκείους.
10. Συντρίβει ἀπειλὴ καρδίαν
φρονίμου, ἀφρων δὲ μαστιγωθείς
οὐκ αἰσθάνεται.
11. Ἀντιλογίαν.
Ἄνελεήμονα. Ἄλλος, ὤμόν.
12. Ἐμπασεῖται μέριμνα ἀνδρὶ
νοήμονι, οἱ δὲ ἀφρονες διαλογιού-
νται κακά.

1. Καθ' ἑαυτόν.
2. Υἱοῦ καταισχύοντος.
Μεριεῖται κληρονομίαν.
3. Καὶ δοκιμάζων καρδίας Κύ-
ριος.
5. Ὠνεΐδισε.
- 6.
7.
Ἠγουμένῳ.
8. Λίθος.
9. Καὶ δευτέρων ἐν λόγῳ, θινρι-
ζει ἡγούμενον.
10. Ἠξει ἐπιτίμησις εἰς τὸν συν-
ετὸν ὑπὲρ τὸ πλῆξαι τὸν ἀφρονα.
11. Παραπικραζμόν.
12. Συναντῆσαι ἄροκτον ἡτεκνω-
μένῃ ἀνδρα, καὶ μὴ ἀσυνέτῳ ἐν
ἀφροσύνῃ αὐτοῦ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 1.
2. Filio pudefaciente.
Dividet hæreditatem.
3. Et probans corda Dominus.
5. Probro affecit.
6. Et gloria filiorum.
7. Non decent.
8. Pondus (gratiarum).
9. Qui vero iterat verbum, dis-
jungit consuetudinem.
- 10.
11. Irritationes.
Inimitem.
- 12.

1. Cum voluptate.
2. Dominos stultos.
Dividet partes.
3. Electa corda a Domino. *Alius*,
eligit corda Dominus.
5. Irritat.
6. Gloriatio autem filiorum.
7. Non convenient.
Justo.
Labia.
8. Merces gratiarum.
9. Qui autem odit celare, divi-
dit amicos et domesticos.
10. Conterunt minæ cor pru-
dentis, stultus autem flagellatus
non sentit.
11. Contradictionem.
Inimisericordem. *Alius*, crude-
lem.
12. Incidet sollicitudo viro in-
telligenti: stultus autem ex cogita-
tione mala.

1. Convenientem sibi.
2. Filio pudefaciente.
Dividet hæreditatem.
3. Et probans corda Dominus.
5. Probro affecit.
- 6.
7.
Duci.
8. Lapis.
9. Et qui iterat in sermone, di-
vidit ducem.
10. Veniet increpatio in intelli-
gentem, magis quam si percussus
stultus.
11. Exacerbationem.
12. Occurrere ursæ orbatæ vi-
rum, potius quam stulto in amen-
tia ejus.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
14 פּוֹרַר מִלֵּם רֵאשִׁית מִדָּן	14.	14.
16 לְמֵה - זֶה מִדָּר בִּיד כְּמֵל	16.	16. Ἴνατί τοῦτο ἀντάλλαγμα ἐν χειρὶ ἀνοήτου ;
17 בכל - עַת	17.	17.
18 תִּקַּע כֶּף	18.	18.
19 מִגִּבְיָה פִּתּוּחַ מִבְּקֶשׁ-שֹׁבֵר	19.	19.
20 עִקֵּשׁ-לֵב	20.	20.
21 נָבֵל	21.	21. Ἀποβρέοντι.
22 יִיטֵב גִּזָּה	22.	22.
וְדַח נִבְאָה		Καὶ πνεῦμα παληγγμένον.
23 רִשַׁע	23.	25.
24 אֶת - פְּנֵי מִבִּין חֲכָמָה	24.	24.
25 חֲסִמָּד	25.	25. Καὶ πικρῶνων.
26 נְדִיבִים	26.	26.
עַל-יִשְׂרָאֵל		Ἐπὶ εὐθύτητι.
27 יִדְעַע דַּעַת	27.	27. Ἐπιστήμων.
28 גַּם אִוִּיל מִחֲרִישׁ חֶסֶם יִהְשֵׁב	28.	28. Καίγε ἀφρων κωφεύων, σο- φῶς λογισθήσεται. Βύων. . .
אִסְמֵם שִׁפְחוּ נִבְוִן		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

14. Aperiens aquas principium
contentionis.
16. Ut quid hoc pretium in ma-
nu stulti ?

17. In omni tempore.
18. Percutiens volam.
19. Elevans ostium suum, quaerit
contritionem.
20. Perversus corde.
21. Stulti.
22. Benefaciet medicina.
Et spiritus contritus.
23. Impius.
24. Cum facie intelligentis sa-
pientia.
25. Et amaritudo.
26. Magnificos.
Super rectitudinem.
27. Sciens scientiam.

28. Etiam stultus tacens, sa-
piens reputabitur.
Obstruens labia sua intelligens.

VULGATA LATINA.

14. Qui dimittit aquam, caput
est iurgiorum.
16. Quid prodest stulto habere
divitias ?

17. Omni tempore.
18. Plaudet manibus.
19. Et qui exaltat ostium, quaerit
ruinam.
20. Qui perversi cordis est.
21. Fatuo.
22. Aetatem floridam facit.
Spiritus tristis.
23. Impius.
24. In facie prudentis lucet sa-
pientia.
25. Et dolor.
26. Principem.
Qui recta iudicat.
27. Doctus et prudens est.

28. Stultus quoque si tacuerit,
sapiens reputabitur.
Et si compresserit labia sua,
intelligens.

AQUILA.

14.
16. Cur hæc commutatio in ma-
nu amentis ?

17.
18.
19.
20.
21. Effluentis.
22.
Et spiritus percussus.
23.
24.
25. Et exacerbans.
26.
Super rectitudinem.
27. Peritus.

28. Etiam stultus si mutus sit,
sapiens reputabitur.
Obstruens. . .

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Proverbiorum.

V. 4. Ἄ, ἀνεξηραμμένος. Θ., καθ' ἑαυτόν. Sic editio Romana et Drusius, unde omnes hujus capituli lectiones mutuamur. Suspicio autem illud, καθ' ἑαυτόν ex versione Theodotionis ad sequentes Hebraicas voces בַּדַּח וְשִׁלְרָה pertinere. [In editione Montf- dcerat versio latina lectionis καθ' ἑαυτόν. Drach].

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

14.
16. Ἰνατί τοῦτο ἀντάλλαγμα ἐν χειρὶ ἀνοήτου;
17.
18.
19. Ὑψῶν θύραν αὐτοῦ, ζητεῖ συντριβήν.
20. Στρεβλοκάριος.
21. Μωροῦ.
22. Ἀγαθύνει ἡλικίαν.
Καὶ πνεῦμα τεταπεινωμένον.
23.
24. Κατὰ πρόσωπον συνετοῦ σοφία.
25. Καὶ πικραίνων.
26. Ἐκουσιαζόμενον.
27.
28. Κατὰ ἄφρων κωφεύων, σοφὸς λογισθήσεται.

SYMMACHUS.

14.
16. Cur hæc commutatio in manu amentis?
17.
18.
19. Elevans ostium suum, quaerit contritionem.
20. Perversus corde.
21. Stulto.
22. Bonam reddit ætatem.
Et spiritus humiliatus.
23.
24. In vultu intelligentis sapientia.
25. Et exacerbans.
26. Spontanum.
27.
28. Etiam stultus si mutus est, sapiens reputabitur.

Ο.

14. Προηγείται δὲ τῆς ἐνδείας στάσις καὶ μάχη.
16. Ἰνατί ὑπῆρξε χρήματα ἀφρονοί; . . . Ὅς ὕψηλόν ποιεῖ τὸν αὐτοῦ οἶκον, ζητεῖ συντριβήν, ὃ δὲ σχολιάζων τοῦ μαθεῖν ἐμπεσεῖται εἰς κακά. Ἄλλος, ἐμπηθήσεται.
17. Εἰς πάντα καιρόν. Ἄλλ., εἰς πάντα χρόνον.
18. Ἐπικροτεῖ.
19. Vacat.
20. Στρεβλοκάριος.
21. Ἀπαιδεύτω.
22. Εὐεκτεῖν ποιεῖ.
Ἄνδρὸς δὲ λυπηροῦ.
23. Ἀδίκως. Ἄλλος, ἀσεβῆς.
24. Πρόσωπον συνετὸν ἀνδρὸς σοφοῦ.
25. Καὶ ὀδύνη.
26. Δυνάσταις.
Δικαίοις.
27. Ἐπιγνώμων. Ἄλλος, γινώσκει γνῶσιν.
28. Ἀνοήτω ἐπερωτήσαντι σοφίαν σοφία λογισθήσεται.
Ἐνεδὸν δὲ τις αὐτὸν ποιήσας, δόξει φρόνιμος εἶναι. Ἄλλος, φημῶν χεῖλη αὐτοῦ, συνετός.

LXX INTERPRETES.

14. Præcedit autem egestatem contentio et iurgium.
16. Ut quid sunt divitiæ stulto? . . . Qui excelsam facit suam domum, quaerit contritionem, qui autem tortuose accedit ad discendum, incidet in mala. *Alius*, irruet.
17. In omne tempus. *Alius*, *id.*
18. Plaudit.
19. Vacat.
20. Perversus corde.
21. Indisciplinato.
22. Bene habere facit.
Viri autem tristes.
23. Injuste. *Alius*, impius.
24. Yulius intelligens viri sapientis.
25. Et dolor.
26. Magnatibus.
Justis.
27. Bene sentiens. *Alius*, novit scientiam.
28. Stulto interroganti sapientiam sapientia reputabitur.
Mutum autem quis se faciens, videbitur prudens esse. *Alius*, qui fræno comprimis labia sua, infelligens.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ

14. Ἀπολύων ὕδωρ ἀρχὴ μάχης.
16.
17.
18. Ἐπικροτήσει χεῖρα.
19. Ὑψῶν θύραν αὐτοῦ, ζητεῖ συντριβήν.
20. Στρεβλοκάριος.
21. Ἀναισθήτω.
22.
Καὶ πνεῦμα κατανενυγμένον.
23.
24.
25. Καὶ πικρασμός.
26.
27.
28.
Bōwn . . .

THEODOTIO.

14. Solvens aquam, initium pugnae.
16.
17.
18. Plaudet manus.
19. Elevans ostium suum, quaerit contritionem.
20. Perversus corde.
21. Stolido.
22.
Et spiritus compunctus.
23.
24.
25. Et exacerbatio.
26.
27.
28.
Obstruens . . .

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Proverbiorum.

V. 16. Ὅς ὕψηλόν... ἐμπεσεῖται. Ἄλλος, ἐμπηθήσεται. Hæc vox ἐμπεσεῖται, ac tota pars postrema huius versus, quæ habetur in τοὺς Ο' non exprimi-

tur in Hebræo, sed aliunde translata videtur; ἐμπηθήσεται vero esse potest varia τῶν Ο' lectiō.

TO EBPAIKON.

- 1 לתאוד
2 לא יח- צפסל כסיל בתבנה
3 בבא רשע בא גמ - בו
4 דבריו פי
נבע
מקד חכמה
5 שא
6 בריב
7 מחיה
מקש
9 מתרסה
10 מגדל עז
ב - ירדק צדיק ונשב
11 קרית עז
12 ולפני - נבד ענה
14 רח איש יכלכל מחלה
רחח נבאה מי ישאנה
15 יקנה - דעת
דעת
17 בריב

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Ad desiderium.
2. Non volet stultus in intelligentia.
3. In veniendo impium venit etiam contemptus.
4. Verba oris.
Scaturiens.
Fons sapientiae.
5. Accipere.
6. In litem.
7. Contritio.
Laqueus.
9. Remittens se.
10. Turris fortitudinis ejus.

- In ipsam curret justus et exaltabitur.
11. Urbs fortitudinis ejus.
12. Et ante gloriam mansuetulo.
14. Spiritus viri sufferet infirmitatem ejus.
Et spiritum contritum quis feret eum?
15. Acquiret scientiam.
Scientiam.
17. In lite sua.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
9.
10.
11.
12.
14.
15.
Γνωσιν.
17.

VULGATA LATINA.

1. Occasiones (querit).
2. Non recipit stultus verba prudentiae.
3. Impius, cum in profundum venerit peccatorum, contemnit.
4. Verba ex ore.
Redundans.
Fons sapientiae.
5. Accipere.
6. Rixis.
7. Contritio.
Ruina.
9. Qui mollis et dissolutus est.
10. Turris fortissima.

- Ad ipsum currit justus et exaltabitur.
11. Urbs roboris ejus.
12. Et antequam glorificetur, humiliatur.
14. Spiritus viri sustentat imbecillitatem suam.
Spiritus vero ad irascendum facilem quis poterit sustinere?
15. Possidebit scientiam.
Doctrinam.
17. Accusator sui.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. Εἰς ἐπιθυμίαν.
2. Οὐ βουλήσεται ἀνόητος ἐν φρονήσει.
3. Ἐν τῷ ἐλθεῖν ἀσεβῆ, ἦλθε καὶ ἐξουδένωσας.
4.
Ἄναβλύζων.
Φλὲψ σοφίας.
5. Λαθεῖν.
6. Ἐν δικασίᾳ.
7. Πτῆξις.
Σκῶλον.
9. Νωχελευόμενος.
10. Πύργος κράτους.
Ἐν αὐτῷ δραμεῖται δίκαιος, καὶ ἀρθήσεται.
11.
12.
14. Πνεῦμα ἀνδρὸς διοικήσει ἀβρωστίαν αὐτοῦ.
15.
Γνωσιν.
17.

AQUILA.

4. Ad desiderium.
2. Non volet stultus in prudentia.
3. In veniendo impium venit etiam contemptus.
4.
Scaturiens.
Vena sapientiae.
5. Accipere.
6. In lite.
7. Consternatio.
Offendiculum.
9. Qui segnus est.
10. Turris potentiae.

- In eo curret justus et exaltabitur.
11.
12.
14. Spiritus viri curabit morbum ejus.
15.
Scientiam.
17.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Υ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Εἰς ἐπιθυμίαν.	1. Προφάσεις [ζητεῖ].	1.
2.	2. Οὐ χρεῖαν ἔχει σοφίας ἐνδεῆς φρενῶν.	2.
3. Ἐν τῷ ἐλθεῖν ἀσεβῆ, ἦλθε καὶ ἐξουδένωσις.	3. Ὅταν ἔλθῃ ὁ ἀσεβὴς εἰς βάθος κακῶν, καταφρονεῖ.	3. Ἐν τῷ ἐλθεῖν ἀσεβῆ, ἦλθε καὶ ἐξουδένωσις.
4.	4. Λόγος ἐν καρδίᾳ. Ἄλλος, λόγος στόματι.	4.
Ἄναβλύζων. (Πηγῆ) σοφίας.	Ἄναπηδύει.	Ἄνομβρῶν.
5. Λαθεῖν.	Πηγῆ ζωῆς.	(Πηγῆ) σοφίας.
6. Εἰς μάχην.	5. Θαυμάσαι.	5. Λαθεῖν.
7. Πτήξις.	6. Εἰς κακά.	6.
Σκῶλον.	7. Συντριβή.	7. Πτήξις.
9. Στραγγευσμένος.	Παγίς.	Σκῶλον.
10.	9. Ὁ μὴ κώμενος ἑαυτόν.	9. Ἄνειμένος.
Ἐν αὐτῷ δραμεῖται δίκαιος, καὶ ἀρθήσεται.	10. Ἐκ μεγαλωσύνης ἰσχύος. Ἄλλος, ἐκ μεγέθους ἔργων.	10. Πύργος κράτους.
11. Πόλις ἰσχύος αὐτοῦ.	Ἀὐτῷ δὲ προσδραμοῦντες δίκαιοι ὀφθύνονται.	Ἐν αὐτῷ δραμεῖται δίκαιος, καὶ ἀρθήσεται.
12. Καὶ ἐμπροσθεν δόξης πρό- της.	11. Πόλις ὀχυρά.	11.
14.	12. Καὶ πρὸ δόξης ταπεινοῦται.	12. Καὶ ἐμπροσθεν δόξης πρό- της.
15. Κτήσεται γνῶσιν.	14. Θυμὸν ἀνδρὸς πρᾶξιν θερά- πων φρόνιμος.	14. Πνεῦμα ἀνδρὸς διοικήσει ἀρ- βωστίαν αὐτοῦ.
Γνῶσιν.	Ἵλιγόφυχον δὲ ἄνδρα τίς ὀποίσει;	Καὶ πνεῦμα πεπληγμένον τίς ὀποίσει αὐτό;
17. Ἐν κρίσει αὐτοῦ.	15. Κτάται αἰσθησιν.	15.
	Ἔννοιαν.	Γνῶσιν.
	17. Ἐαυτοῦ κατήγορος.	17.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Ad desiderium.	1. Occasiones (querit).	1.
2.	2. Non opus habet sapientia is qui indiget mente.	2.
3. In veniendo impium venit etiam contemptus.	3. Cum venerit impius in profundum malorum, contemnit.	3. In veniendo impium venit etiam contemptus.
4.	4. Verbum in corde. <i>Alius</i> , verbum ore.	4.
Scaturiens.	Scaturit.	Effundens.
Fons sapientiae.	Fons vitae.	Fons sapientiae.
5. Accipere.	5. Mirari.	5. Accipere.
6. Ad pugnam.	6. In mala.	6.
7. Consternatio.	7. Conditio.	7. Consternatio.
Offendiculum.	Laqueus.	Offendiculum.
9. Qui coarctatur.	9. Qui non medetur sibi.	9. Remissus.
10.	10. Ex magnitudine fortitudinis. <i>Alius</i> , ex magnitudine operum.	10. Turris potentiae.
In eo curret justus et exaltabitur.	Ei autem accurrentes justus exaltantur.	In eo curret justus, et exaltabitur.
11. Urbs fortitudinis ejus.	11. Urbs munita.	11.
12. Et ante gloriam mansuetudo.	12. Et ante gloriam humiliatur.	12. Et ante gloriam mansuetudo.
14.	14. Furorem viri mitigat servus prudens. Pusillanimum autem virum quis sustinebit?	14. Spiritus viri curabit morbum ejus. Et spiritum percussum quis portabit illum?
15. Possidebit scientiam.	15. Possidet sensum.	15.
Scientiam.	Cogitationem.	Scientiam.
17. In judicio suo.	17. Accusator sui.	17.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
18. ישיבת הגורל	18.	18.
19. אה נפשע סקרית עז ומחזנים בריוח ארמון	19.	19. Διαλείψει. Ἀδελφός ἀθετούμενος ἀπὸ πόλεως κράτους, καὶ δικασία ὡς μοχλὸς βάρους.
20. תבואת שפתיו ישבע	20.	20.
21. האהבה	21.	21. Καὶ ἀγαπῶντες αὐτήν.
22. כעזא טוב	22.	22.
רצן		Εὐδοκίαν.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
18. Cessare faciet sors.	18. Comprimit sors.	18.
Dividet.	Dijudicat.	Derelinquet.
19. Frater rebellans præ civitate forti : et contentiones sicut vectis palatii.	19. Frater, qui adjuvatur a fratre, quasi civitas firma.	19. Frater rejectus ab urbe valida, et litigium ut vectis domus.
20. Proventu labiorum suorum saturabitur.	20. Genimina labiorum ipsius saturabunt eum.	20.
21. Et diligentes eam.	21. Qui diligunt eam.	21. Et diligentes eam.
22. Invenit bonum.	22. Invenit bonum.	22.
Benevolentiam.	Jucunditatem.	Benevolentiam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Proverbiorum.

V. 1. 'A., Σ., εἰς ἐπιθυμίαν. Editio Romana et Drusius, unde mutuamur omnia hujus capituli.

V. 9. 'A., ὠχελευόμενος etc. Vide infra Prov. xxiv, 10.

V. 19. 'A., ἀδελφός..... βάρους. Hic Drusius :

ε *Amplæ domus, βάρους, a recto βάρης, unde pluralis βάρεις, magnæ domus.* Scholia Græca, βάρεις ἐπιχωρίως λέγονται παρὰ Σύροις αἱ μεγάλαὶ οἰκίαι. Amos 1, 12, תבואת, palatia. Aq., Sym., βάρεις

PROVERBIORUM CAPUT XIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
3. ועל-יודח ידעף לב	3.	3. Διασχεδάσει.
4. יפרד	4.	4.
5. לא ינקה לא ימלט	5.	5. Οὐκ ἀθωωθήσεται. Οὐ περιωθήσεται.
6. ומל-הרע לאיש מותן	6.	6.
7. מודדף	7.	7.
8. לב	8.	8.
10. לא-נאה	10.	10.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Pervertet. Et super Dominum sæviet cor ejus.	3. Supplantat. Et contra Deum fervet animo suo.	3. Dissipabit.
4. Separabitur.	4. Separantur.	4.
5. Non erit impunis. Non evadet.	5. Non erit impunitus. Non effugiet.	5. Non feret impune. Non salvabitur.
6. Et quisvis amicus viro doni.	6. Et amici sunt dona tribuentis.	6.
7. Sequens.	7. Sectatur.	7.
8. Cor.	8. Mentis.	8.
10. Non decora est.	10. Non decent.	10.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
18	18. Παύει σιγηρός. Ἄλλος, παύει κληρός.	18.
Διαστειλεῖ.	Ἵριζει.	Διαστειλεῖ.
19.	19. Ἄδελφος ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ὄχυρά καὶ ὑψηλή, ὡς τεθεμελιωμένον βασίλειον. Ἄλλος, ὡς μεμοχλευμένον βασίλειον.	19.
20. Τὰ γενήματα τῶν χειλέων αὐτοῦ ἐμπλησθήσεται.	20. Ἀπὸ δὲ καρπῶν χειλέων αὐτοῦ ἐμπλησθήσεται.	20.
21. Καὶ ἀγαπῶντες αὐτήν.	21. Οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτῆς.	21.
22.	22. Εὗρε χάριτας. Ἄλλος, εὗρε ἀγαθόν.	22.
Εὐδοκίαν.	Ἰλαρότητα.	Εὐδοκίαν.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
18.	18. Sedat taciturnus. <i>Alius</i> , cessare facit sors.	18.
Dividet.	Definit.	Dividet.
19.	19. Frater a fratre adjutus, tamquam urbs munita et excelsa, quasi fundata regia domus. <i>Alius</i> , quasi vectibus munita regia domus.	19.
20. Proventibus labiorum suorum implebitur.	20. A fructibus autem labiorum suorum implebitur.	20.
21. Et diligentes eam.	21. Tenentes autem eam.	21.
22.	22. Invenit gratias. <i>Alius</i> , invenit bonum.	22.
Benevolentiam.	Hilaritatem.	Benevolentiam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Proverbiorum.

id est, *domos*, ait Hieronymus ad illum locum. Item in Comment. Jeremiæ xvii scribit βάρεις esse turritas domos, quæ et πυργοβάρεις. Psal. cxxii, 7, **קִרְיָתוֹן**, LXX, ἐν πυργοβάρεσί σου. Item in explanatione psalmi xliiv, βάρεις verbum est, inquit,

ἐπιχώριον Παλαιστίνæ, et usque hodie domus ab omni parte conclusæ, et in modum ædificatæ turrium ac mœnium publicorum βάρεις appellantur. Ibid. Hebr., **בָּרַיִים**. Secundum Keri, **בָּרַיִים**. DRACH.

PROVERBIORUM CAPUT XIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Διασκεδάσει.	3. Λυμαίνεται.	3. Σκελιζει.
Καὶ κατὰ Κυρίου ὀργισθήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ.	Τὸν δὲ Θεὸν αἰτιᾶται τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.	
4. Χωρίζεται.	Λείπεται.	4.
5. Οὐκ ἀθωωθήσεται.	5. Οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται.	5. Οὐκ ἀθωωθήσεται.
Οὐ περιωθήσεται.	Οὐ διαφεύξεται.	
6. Καὶ πᾶς φίλος ἀνθρώπου δομάτων.	6. Πᾶς δὲ ὁ κακὸς γίνεται ἕνεκεν ἀνδρῶν.	6.
7.	7. Ἐρεθίζει. Ἄλλος, περικινεῖ.	7.
8.	8. Φρόνησιν. Ἄλλος, καρδίαν.	8.
10. Οὐ πρόπτει.	10. Οὐ συμφέρει.	10.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Dissipabit.	3. Vastat.	3. Supplantat.
Et contra Dominum irascetur cor ejus.	Deum autem accusat corde suo.	
4. Separatur.	4. Deseritur.	4.
5. Non feret impune.	5. Non impunitus erit.	5. Non feret impune.
Non salvabitur.	Non effugiet.	
6. Et omnis amicus est viri domorum.	6. Omnis autem malus fit opprobrium viro.	6.
7.	7. Contendit. <i>Alius</i> , perfodit.	7.
8.	8. Prudentiam. <i>Alius</i> , cor.	8.
10. Non decet.	10. Non conferunt.	10.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

כי- לעבד ו משל בשמים			
11 שכל אדם האריך אפי ותפארתו עבר על-פסע	11.	11. Φρόνησις ἀνθρώπου μακροθυμία αὐτοῦ. Καὶ καύχησις αὐτοῦ παρέρχεται ἐπὶ ἀθεσίᾳ.	
12 נדם רצוני	12.	12. Εὐδοκία αὐτοῦ.	
13 הוות חלף מרד מדיני אזה	13.	13. Ἐπιβουλῆ. Καὶ σταγετὸς σύντομος ἀντιδικία γυναικός.	
14 אשה כשכלת	14.	14. Γυνὴ ἐπιστήμων.	
15 עצלה תפיל תרדמה	15.	15. . . . καταφορὰν.	
17 וגמלו ישלם-לו	17.	17.	
18 ואל-דמיתו אל-חשא נפשך	18.	18. Καὶ πρὸς τὸ θανατῶσαι αὐτὸν μὴ ἄρης ψυχὴν σου.	
19 גרל-חמה	19.	19. Ὅτι ἐὰν ἀφέλῃς (al. βύστη), καὶ ἔτι προσθήσει.	
20 כי אם-תציל ועוד תוכף	20.	20.	
20 שמוע נעה וקבל מוסר	20.	20.	
25 ושבע ולין בל-יפקד רע	25.	25.	

24 בגלוח
ישיבה

21.

24. Μασχάλην.

VERSIÒ HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Quia servum dominari in principibus.

Nec servum dominari principibus.

11. Intellectus hominis prolongavit iram ejus.
Et gloria ejus transire super prævaiicationem.

11. Doctrina viri per patientiam noscitur.
Et gloria ejus est iniqua prætergredi.

11. Prudentia hominis longanimitas ejus.
Et gloriatio ejus transire super prævaiicationem.

12. Rugitus.
Benevolentia ejus.

12. Fremitus.
Hilaritas ejus.

12. Benevolentia ejus.

13. Contritiones.
Et stillatio continuans contentiones mulieris.

13. Dolor.
Et lecta jugiter perstillantia litigiosa mulier.

13. Insidiæ.
Et stillicidium continuum (vel repentinum), lites mulieris.

14. Mulier intelligens.
15. Pigritia cadere faciet soporem.

14. Uxor prudens.
15. Pigredo immittit soporem.

14. Mulier sciens.
15. ... profundum somnum.

17. Et retributionem ejus reddet ei.

17. Et vicissitudinem suam reddet ei.

17.

18. Et ad fremitum ejus ne elevas animam tuam.

18. Ad interfectionem autem ejus ne ponas animam tuam.

18. Et ad occidendum cum ne tollas animam tuam.

19. Magnus ira.
Quia si erueris, et adhuc addes.

19. Qui impatiens est.
Et cum rapuerit, aliud apponet.

19. Quia si abstuleris, et adhuc addet.

20. Audi consilium, et suscipe correptionem.

20. Audi consilium, et suscipe disciplinam.

20.

23. Et satur commorabitur, non visitabitur malo.

23. In plenitudine commorabitur absque visitatione pessima.

23.

24. In axilla.
Reducet eam.

24. Sub ascella.
Applicat.

24. Axillam.

Καὶ ἀγλάισμα αὐτοῦ ὑπερβαίνειν ἀδίκημα.

11.

Εὐδοκία αὐτοῦ.

13. Ὀδύνη.

Καὶ σταγόνες κατασπεύδουσαι μάχαι γυναικός.

14. Γυνὴ συνετὴ.

15. Ὀκνηρία ἐπιβάλλει ἔκστασιν.

17. Κατὰ τὸ ἀνταπόδομα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ.

18.

19.

20. Ἄκ' ὤων βουλῆς ἐπιπέξεται παιδείαν.

23.

24. Μάλιν.

SYMMACHUS.

11.

Et ornamentum ejus transire super injuriam.

12.

Benevolentia ejus.

13. Dolor.

Et stillæ celeres pugnae mulieris.

14. Mulier intelligens.

15. Pigritia injicit extasim.

17. Secundum retributionem ejus reddet ei.

18.

19.

20. Audiens consilium suscipiet disciplinam.

23.

24. Axilla.

Καὶ ἐὰν οἰκίτης ἀρξῆται μεθ' ὕβρεως δυναστεύειν. *Οἱ λοιποὶ*, δεσπότης, δυνάστος.

11. Ἐλεήμων ἀνὴρ μακροθυμεῖ.

Τὸ δὲ καύχημα αὐτοῦ ἐπέρχεται παρανόμοις. Ἄλλος, δικαίου καύχημα τιμωρήσασθαι παρανόμους.

12. Βρυγμῷ. Ἄλλος, στεναγμῷ.

Τὸ ἱλαρὸν αὐτοῦ.

13. Αἰσχύνῃ.

Οὐχ ἀγναὶ εὐχαὶ ἀπὸ μισθώματος ἑταίρας.

14. Γυνὴ ἀνδρὶ.

15. Δειλία κατέχει ἀνδρόγυνον.

17. Κατὰ δὲ τὸ δόμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ.

18. Εἰς δὲ ὕβριν μὴ ἐπαίρου τῇ ψυχῇ σου.

19. Κακόφρων.

Ἐὰν δὲ λοιμύηται, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ προσθήσει.

20. Ἄκουε, υἱέ, παιδείαν πατρός σου.

23. Ὁ δὲ ἄφοβος αὐλισθήσεται ἐν τόποις, οὐ οὐκ ἐπισκοπεῖται γνώσις. Ἄλλος, πλανώμενος καὶ ἑμπλησθεὶς αὐλισθήσεται ἄνευ ἐπισκοπῆς πονηρῶς.

24. Κόλπῳ.

Προσευαίχῃ. Ἄλλοι, προσαγάγῃ.

LXX INTERPRETES.

Etsi servus incipiat cum contumelia dominari. *Reliqui*, domini, dynastæ.

11. Misericors vir longanimis est.

Gloriatio autem ejus supervenit iniquis. *Alius*, justus gloriatio punire iniquos.

12. Rugitui. *Alius*, gemitui.

Hilaritas ejus.

13. Confusio.

Non pura vota de mercede meretricis.

14. Mulier viro.

15. Segnitias detinet effœminatium.

17. Et secundum donum ejus reddet ei.

18. Ad contumeliam autem ne eleveris animo tuo.

19. Male affectus.

Si autem corruperit, et animam suam addet.

20. Audi, fili, disciplinam patris tui.

23. Carens autem timore morabitur in locis, ubi non consideratur scientia. *Alius*, errans et repletus manebit sine visitatione mala.

24. Sinum.

Admovebit. *Alii*, adducet.

Οὐδὲ δούλω ἐξουσιάζειν ἔρχονται.

11. Φρόνησις ἀνθρώπου μακροθυμία αὐτοῦ.

12.

Εὐδοκία αὐτοῦ.

13. Ἐπιβουλῇ.

14. Γυνὴ ἐπιστήμων.

15. Ὀκνηρία ἐπιβάλλει ἔκστασιν.

17. Κατὰ τὸ ἀνταπόδομα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ.

18.

19. Μεγαλόθυμος.

Ἵτι ἐὰν ἀφέλῃς (αἰ. βύση), καὶ ἐτι προσθήσει.

20.

23.

24.

THEODOTIO.

Neque servo dominari principi.

11. Prudentia hominis longanimitas ejus.

12.

Benevolentia ejus.

13. Insidiæ.

14. Mulier sciens.

15. Pigritia injicit extasim.

17. Secundum retributionem ejus reddet ei.

18.

19. Magnanimus.

Quia si abstuleris, et adhuc addet.

20.

23.

24.

TO EBPAIKON.

25 תפי דעת
26 יבריך
27 חל-בני
28 עד בליעל
יחי משפט
רשעים יבלע ארץ
29 ללצים
ומהלכות לג כסילים

VERSIO HEBRAICI TEXT.

25. Simplex.

Scientiam.

26. Fugabit.

27. Cessa, fili mi.

28. Testis Belial.

Deridebit iudicium.

Impiorum deglutiet iniquitatem.

29. Derisoribus.

Et percussiones tergo stultorum.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

25.

26.

27.

28.

29.

VULGATA LATINA.

25. Stultus.

Disciplinam.

26. Fugat.

27. Non cesses, fili.

28. Testis iniquus.

Deridet iudicium.

Impiorum devorat iniquitatem.

29. Derisoribus.

Et mallei percussiones stultorum corporibus.

ΑΚΥΛΑΣ.

25. Θελόγμενος.

Γνώσιν.

26. Ἀπειδιδράσκων.

27.

28. Μάρτυς παράνομος.

Χλευάσει κρίσιν.

Ἀνόμων καταπίεται, καταπον-
τιεῖ.

29. Χλευασταῖς.

AQUILA.

25. Delinitus.

Scientiam.

26. Aufugiens.

27.

28. Testis iniquus.

Deridebit iudicium.

Iniquorum devorabit, demer-
get.

29. Derisoribus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Proverbiorum.

V. 3. Ἀ., Σ., διασχεδάσει. Editio Romana et Drusius, qui cæteras hujus capituli lectiones nobis suppeditarunt.

V. 19. Hebr. גרל; sed Keri, גדל. DRACH.

V. 25. Ἀ.Λ.Λ.,... ἐπισκοπῆς πονηρᾶς. Est Aquilæ aut Theodotionis, ut quidem videtur. Hebraicum habet בל-יפקד רע, LXX vero qui verterunt, οὐκ ἐπισκοπεῖται γνῶσις, legerunt haud dubie ultimam vocem דעה דעה vel דעה, γνῶσις.

V. 26. Ἀ., ἀποδιδράσκων. Hic annotat Drusius :

Verbum Hebræum, פרי-יב, magis denotat qui fugat. Forte Aquila eo sensu abusus est verbo ἀποδιδράσκω, quod novum videri nemini debet, cum alia hujus generis occurrant in auctoribus illis. Profecto Hellenistæ Judæi linguam habent peculiatrem, quæ ab aliis Græcis non æque intelligitur. Hic operam det oportet qui novum fœdus solide intelligere aut explicare satagit. Credit qui volet. Hujus dialecti ignoratio multos errores peperit in Ecclesia, multisque viris alioqui doctis tenebras offudit. »

PROVERBIORUM CAPUT XX.

TO EBPAIKON.

1 לץ היין

וכל-שנה בר לא יחנם

2 חם

מתעבר

3 שח מריב

יחגלע

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Derisor vinum.

Et omnis errans in eo non erit sapiens.

2. Rugitus.

Succensens ei.

3. Considerare a lite.

Miscet se.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

1.

2.

3.

VULGATA LATINA.

1. Luxuriosa res est vinum.

Quicumque his delectatur, non erit sapiens.

2. Sicut rugitus.

Qui provocat.

3. Qui separat se a contentioni-
bus.

Miscentur.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. Χλευαστῆς οἶνος.

2.

Ἵπερβαίνων.

3. Καθίσει ἀπὸ ἀντιδικασίας.

Ἐξυθρισθήσεται.

AQUILA.

1. Derisor vinum.

2.

Supergrediens.

3. Supersedere a litigatione.

Contumelia afficietur.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
25. Γνώσιν.	25. Ἄφρων. Αἰσθησιν.	25. Γνώσιν.
26.	26. Ἀποθούμενος.	26.
27.	27. Υἱὸς ἀπολειπόμενος. <i>Οἱ λοιποὶ, σχόλασον, υἱέ μου.</i>	27.
28. ... ἀνομίαν.	28. Ὁ ἐγγυόμενος παῖδα ἄφρονα. Καθυβρίσει δικαίωμα. Ἄσεδῶν καταπίεται κρίσεις.	28. Μάρτυς παράνομος. Χλευάσει κρίσιν. Ἄνόμων καταπίεται, καταποντιεῖ.
29. Λοιμοῖς. Καὶ σφυροκοπίαί... SYMMACHUS.	29. Ἀκολάστοις. Καὶ τιμωρίαὶ ὁμοίως ἄφροσιν. LXX INTERPRETES.	29. Καὶ συγκλάσεις νότιν ἀνομήτων. THEODOTIO.
25. Scientiam.	25. Stultus. Sensum.	25. Scientiam.
26.	26. Qui expellit.	26.
27.	27. Filius omittens. <i>Reliqui, vaca, fili mi.</i>	27.
28. ... iniquitatem.	28. Qui spondet puerum imprudentem. Contumelia afficiet justificationem. Impiorum devorabit iudicia.	28. Testis iniquus. Deridebit iudicium. Iniquorum devorabit, demerget.
29. Pestilentibus. Et percussiones. . .	29. Intemperantibus. Et supplicia similiter imprudentibus.	29. Et confractioes tergo amentium.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Proverbiorum.

Verum ut certum est multos errasse, quod Græcarum vocum apud Judæos Hellenistas usum ignorarent, nullatenus debet in omnes, multo minus in ipsam Ecclesiam, quæ columna est, et, firmamentum veritatis, refundi talis ignorantio. Nam probe sciunt periti verba per se deponentia et intransitiva, transitive usurpari sæpissime tum a LXX tum ab aliis interpretibus. Neque erat hic locus in exemplum adduceadus: nam Vulgata transitive *fugat* vertit, et sic omnes docti transitive intelligunt. An

vero ἀποδιδράσκειν pro *fugare* hic acceperit Aquila, an pro *fugere*, non ita certum est, cum utroque modo sententia quadret.

V. 28. Ἀ., Θ., ἀνόμων καταπίεται, καταποντιεῖ. Sic Drusius. Vox νόμον haud dubie corrupta est, pro ἀνόμων. Reliqua vero sic intelligenda, ut Aquila, καταπίεται, Theodotio autem καταποντιεῖ, verterit.

V. 29. Ο΄, ὁμοίως ἄφροσιν. Legendum prorsus videtur, ὤμοις ἄφροσιν. [Alex. editus: ὤμοις ἄφρόων. DRACH.]

PROVERBIORUM CAPUT XX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Λοιμὸς οἶνος.	1. Ἀκόλαστον οἶνος. Ἄλλος, ἀπαιδευσία οἶνος. Πᾶς δὲ ἄφρων τοιούτοις συμπλέκεται. Ἄλλος, πᾶς δὲ ὁ λυμαινόμενος οὐκ ἔσται σοφός.	1. Χλευαστῆς οἶνος.
2. Ἵπερβαίνων.	2. Θυμοῦ. Ἄλλος, βρυγμοῦ. Παροξύνων.	2. Ἵπερβαίνων.
3. Ἀποχωρῆσαι ἀπὸ ἀηδίας. Ἀποκαλυφθήσεται. SYMMACHUS.	3. Ἀποστρέφεισθαι λοιδορίας. Συμπλέκεται. LXX INTERPRETES.	3. THEODOTIO.
1. Pestilens vinum.	1. Dissolutum est vinum. <i>Alius, indisciplina res vinum.</i> Omnis autem stultus talibus complicatur. <i>Alius</i> , omnis autem corruptus non erit sapiens.	1. Derisor vinum.
2. Supergrediens.	2. A furore. <i>Alius</i> , a rugitu. Qui irritat.	2. Supergrediens.
3. Secedere a molestia. Revelabitur.	3. Aversari contumeliam. Complicatur.	3.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοὶς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
4 כחורף עצל לא יודש ישאל בקציר ואין	4.	4.
6 ואיש אבותים מי ימצא	6.	6. Ἄνδρα δὲ πιστὸν τίς εὕρησει ;
8 מזדה	8.	8.
9 מי יאמר זכיתי לבי פדהרתי כחשאתי	9.	9.
11 יתנבר - נער	11.	11.
אם-ך ואם-ישר פעלי		
13 שנה פן-תודש	15.	13.
20 באישון	20.	20.
21 מזלה מבדלה	21.	21.
25 מוקש אדם ילע קדש	25.	25. Σκῶλον ἀνθρώπου καταπίε- ται ἡγιασμένος.
27 נר	27.	27. Αὐχνος.
גשמת		
28 יצר	28.	28. Διατηρήσουσι.
29 כחם	29.	29. Ἴσχυς αὐτῶν.
הזר		
שיבה		Πολιά.
30 חברת פצע	30.	30. Μώλωπες τραυμάτων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

4. Propter hiemem piger non arabit : postulabit in messe , et non.

6. Et virum veritatum quis inveniet ?

8. Dispergens.

9. Quis dicet : Mundavi cor meum , mundus sum a peccato meo ?

11. Cognoscetur puer.

Utium mundum , et utium rectum opus ejus.

13. Somnum , ne forte pauper efficiaris.

20. In nigrore.

21. Hæreditas festinans.

25. Laqueus hominis devorabit sanctitatem.

27. Lucerna.

Spiritus.

28. Custodient.

29. Fortitudo eorum.

Et decor.

Canities.

30. Livores vulueris.

VULGATA LATINA.

4. Propter frigus piger arare noluit : mendicabit ergo æstate , et non dabitur illi.

6. Virum autem fidelem quis inveniet ?

8. Diasipat.

9. Quis potest dicere : Mundum est cor meum , purus sum a peccato ?

11. Intelligitur puer.

Si munda et recta sint opera ejus.

13. Somnum , ne te egestas opprimat.

20. In mediis tenebris.

21. Hæreditas , ad quam festinatur.

25. Ruina est homini devorare sanctos.

27. Lucerna.

Spiraculum.

28. Custodiunt.

29. Fortitudo eorum.

Et dignitas.

Canities.

30. Livor vulueris.

4.

6. Virum autem fidelem quis inveniet ?

8.

9.

11.

13.

20.

21.

25. Offendiculum hominis absorbet sanctificatus.

27. Lucerna.

28. Servabunt.

29. Fortitudo eorum.

Canities.

30. Vibices vulnerum.

AQUILA.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Proverbiorum.

V. 1. 'A., Θ., χλευαστής οἶνος etc. Edit. Romana et Drusius , ut et sequentes hujus capituli.

PROVERBIORUM CAPUT XXI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοὶς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
2 חכן	2.	2.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et ponderans.	2. Appendit.	2.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4. Διὰ ψύχος ὀκνηρὸς οὐκ ἀρο-
ερίασει, καὶ αἰτήσῃ ἐν ἀμητῶ καὶ
οὐκ εὐρήσει.

6. Ἄνδρα δὲ πιστὸν τίς εὐρήσει ;
8.

9. Τίς ἐρεῖ, Ἐλάμπρυνα τὴν καρ-
δίαν μου, κεκαθάρισμαι ἀπὸ ἁμαρ-
τίας μου ;

11. Ἐπιγνωρισθήσεται νέος.

13. Ὑπνον, ἵνα μὴ ἀπορηθῆς.

20. Ἐν σκοτομήνῃ.

21. Κληρονομία σπουδαζομένη.

25.

27. Λύχνος.

28. Διατηρήσουσι.

29. Ἴσχύς αὐτῶν.

Πολιά.

30.

SYMMACHUS.

4. Propter frigus piger non ara-
bit, et poscet in messe nec inve-
niet.

6. Virum autem fidelem quis in-
veniet ?

8.

9. Quis dicet : Lucidum reddidi
cor meum, mundatus sum a pec-
cato meo ?

11. Cognoscetur juvenis.

13. Somnum, ne indigeas.

20. In nocte illuni.

21. Hæreditas festinata.

25.

27. Lucerna.

28. Servabunt.

29. Fortitudo eorum.

Canities.

30.

4. Ὑνειδιζόμενος ὀκνηρὸς οὐκ
αἰσχύνεται, ὡσαύτως καὶ ὁ δανειζό-
μενος σίτον ἐν ἀμητῶ.

6. Ἄνδρα δὲ πιστὸν ἔργον εὐρεῖν.

8. Οὐκ ἐναντιοῦται.

9. Τίς καυχῆσεται ἀγνὴν ἔχειν
καρδίαν ; ἢ τίς παρβήσιάζεται κα-
θαρὸς εἶναι ἀπὸ ἁμαρτιῶν ;

11. Συμποδισθήσεται νεανίσκος.
Ἄλλοι, ὑποσκελισθήσεται.

Μετὰ ὀσίου, καὶ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς
αὐτοῦ.

13. Καταλαλεῖν, ἵνα μὴ ἐξαρηθῆς.

20. Ὀφονται σκότος.

21. Μερὶς ἐπισπουδαζομένη.

25. Παγίς ἀνδρὶ ταχύ τι τῶν ἰδίων
ἀγιάσαι.

27. Φῶς. Ἄλλοι, λαμπτήρ.

Πνοή. Ἄλλος, πνεῦμα.

28. Φυλακή.

29. Σοφία.

Δόξα δέ.

Πολιά.

30. Ὑπόπια καὶ συντρίμματα.

LXX INTERPRETES.

4. Exprobratus piger non con-
funditur : similiter et qui sænore
accipit frumentum in messe.

6. Virum autem fidelem opus
est invenire. (*Id est, difficile est.*)

8. Non adversatur.

9. Quis gloriabitur castum se
habere cor ? aut quis confidenter
dicet se mundum esse a peccatis ?

11. Compedietur adolescens.
Alii, supplantabitur.

Cum sancto, et recta via ejus.

13. Obloqui, ne de medio tolla-
ria.

20. Videbunt tenebras.

21. Pars festinata.

25. Laqueus viro cito quid ex
propriis sanctificare.

27. Lux. *Alii, fax.*

Spiraculum. *Alius, spiritus.*

28. Custodia.

29. Sapientia.

Gloria autem.

Canities, *plural.*

30. Livores et contritiones.

4.

6. Ἄνδρα δὲ πιστὸν τίς εὐρήσει ;

8. Λικμῆ.

9.

11.

Εἰ λαμπρά καὶ εὐθὺς ἐργασία
αὐτοῦ.

13.

20.

21. Κληρονομία σπουδαζομένη.

25.

27. Λύχνος.

28.

29. Ἴσχύς αὐτῶν.

Καὶ εὐπρέπεια.

Πολιά.

30. Μώλωπες τραυμάτων.

THEODOTIO.

4.

6. Virum autem fidelem quis
inveniet ?

8. Ventilat.

9.

11.

Si splendida et recta operatio
ejus.

13.

20.

21. Hæreditas festinata.

25.

27. Lucerna.

28.

29. Fortitudo eorum.

Et decor.

Canities.

30. Vibices vulnerum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Proverbiorum.

V. 2. Ἄλλος, βρυγμοῦ. Videtur esse Aquilæ qui ita vertit psalm. xxxvii, 9.

V. 21. Hebr. secundum Keri, פִּתְּוֹ. DRACH.

PROVERBIORUM CAPUT XXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Ἐτοιμάζει.

SYMMACHIUS

2. Præparat.

2. Κατευθύνει.

LXX INTERPRETES.

2. Dirigit.

2. Ἐτοιμάζει.

THEODOTIO.

2. Præparat.

TO EBPAIKON.

- 5 מוחשבת חרוץ אן למהדר וכל-
אן אן - למוסר
- 6 פעל אצרות בלשון שקר ובל
נוף מבטשי - מת
- 7 שד - רשעים יגורם
- 9 גג
מאשת מזהנים ובית חבר
- 10 נפש רשע אותה - רע לא - יחן
בעיני רעה
- 11 יחכם - פתי
- 12 מוסף רשעים לרע
- 14 ינפה - אף
- 15 ובחיתה לפעלי אן
- 16 רפאים
- 17 איש מוסר
לא יעשיר
- 18 כפר
רשע
- 19 וכעס
- 20 יבלעו
- 21 רדף צדקה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

5. Cogitationes solliciti vere ad
superabundantiam, et omnis festi-
nus vere ad defectum.
6. Opus thesaurorum in lingua
mendacii, vanitas expulsa, quæ-
rentes mortem.
7. Rapina impiorum terreat
eos.
9. Tecti.
Præ muliere contentionum, et
domo societatis.
10. Anima impii desideravit ma-
lum: non gratus erit in oculis
ejus amicus ejus.
11. Sapiens efficietur simplex.
12. Pervertens impios ad ma-
lum.
14. Teget furorem.
15. Et contritio operantibus ini-
quitatem.
16. Manium.
17. Vir defectus.
Non ditabitur.
18. Propitiatio.
Impius.
19. Et iracunda.
20. Deglutiet eum.
21. Sequens justitiam.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοὺς γράμματα.

- 5.
- 6.
- 7.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 18.
- 19.
- 20.
- 21.

VULGATA LATINA.

5. Cogitationes robusti, semper
in abundantia: omnis autem pi-
ger semper in egestate est.
6. Qui congregat thesauros lin-
gua mendacii, vanus et excors est,
et impingetur ad laqueos mortis.
7. Rapinæ impiorum detrahent
eos.
9. Domatis.
Quam cum muliere litigiosa, et
in domo communi.
10. Anima impii desiderat ma-
lum, non miserebitur proximo
suo.
11. Sapientior crit parvulus.
12. Ut detrahat impios a malo.
14. Extinguit iras.
15. Et pavor operantibus ini-
quitatem.
16. Gigantum.
17. In egestate erit.
Non ditabitur.
18. Pro justo datur.
Impius.
19. Et iracunda.
20. Dissipabit illud.
21. Qui sequitur justitiam.

ΑΚΥΛΑΣ.

- 5.
- 6.
7. Προνομή ἀσεδῶν ἐπισπᾶσ
αὐτούς.
9. Δώματος.
- 10.
- 11.
- 12.
- 14.
- 15.
16. Ῥαφαίην.
17.
Ὁὐ πλουτήσεται.
18. Ἐξίλασμα.
Ἄσεδής.
- 19
- 20.
21. Διούκων δικαιοσύνην.

AQUILA.

- 5.
- 6.
7. Vastitas impiorum detral
eos.
9. Domatis.
- 10.
- 11.
- 12.
- 14.
- 15.
16. Raphain.
17.
Non ditescet.
18. Propitiatio.
Impius.
- 19.
- 20.
21. Persequens justitiam.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5.
6. . . . ζητῶν θάνατον.
7.
9. Δώματος.
Ἡ μετὰ γυναικὸς μαχίμης καὶ οἴκου ἑταιρικοῦ.
10. Ψυχὴ ἀνόμου ἐπόθησε πονηρὸν, οὐκ ἐλεήσει ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ τὸν πλησίον αὐτοῦ.
11. Σοφισθήσεται ὁ νήπιος.
12. Ὑποσκίλλει ἀσεβεῖς εἰς κακόν.
14. Σδίσει ὀργήν.
15. Καὶ δειλία τοῖς ἐργαζομένοις ἀνομίαν.
16. Παρὰ θεομάχου.
17. Ἐνδεήσεται ἀγαθῶν. Οὐ πλουτήσει.
18. Ἐξέλασμα. Ἄσεβής.
19. Καὶ θυμῶδους.
20.
21. Διώκων δικαιοσύνην.

SYMMACHUS.

5.
6 ... querens mortem.
7.
9. Domatis.
Quam cum muliere litigiosa, et domo meretricia.
10. Anima iniqui desideravit malum : non miserebitur oculis suis proximi sui.
11. Sapiens evadet infaus.
12. Supplantat impios in malum.
14. Extinguet iram.
15. Et pavor operantibus iniquitatem.
16. A Dei hoste.
17. Indigebit bonis. Non ditescet.
18. Propitiatio. Impius.
19. Et iracunda.
20.
21. Persequens justitiam.

5. ✕ Λογισμοὶ συντέμνοντες ✕ πλὴν εἰς περισσεῖαν, καὶ πᾶς ✕ ἐπισπουδάζων πλὴν εἰς ὑστέρημα.
6. Ὁ ἐνεργῶν θησαυρίσματα γλῶσση ψευδεῖ, μάταια διώκει ἐπὶ παγίδας θανάτου.
7. Ὁλεθρὸς ἀσεβέσιν ἐπιξινωθήσεται.
9. Ὑπαίθρου.
Ἡ ἐν κεκοιταμένοις μετὰ ἀδικίας καὶ ἐν οἴκῳ κοινῷ.
10. Ψυχὴ ἀσεβοῦς οὐκ ἐλεηθήσεται ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀνθρώπων.
11. Πανουργότερο; γίνεται ὁ ἀκακος.
12. Φαυλίζει ἀσεβεῖς ἐν κακοῖς.
14. Ἀνατρέπει ὀργάς.
15. Ὅσιος δὲ ἀκάθαρτος παρὰ κακούργους.
16. Γιγάντων.
17. Ἄνθρωπος ἐνδεής.
Εἰς πλοῦτον.
18. Περικάθασμα.
Ἄνομος. Ἄλλος, ἄδικος.
19. Καὶ ὀργίλου.
20. Καταπλόνται αἰτόν. Ἄλλος, καταποντιοῦσιν.
21. Ὅδὸς δικαιοσύνης.

LXX INTERPRETES.

5. ✕ Cogitationes concidentes ✕ tantummodo ad superabundantiam, et omnis festinans dum ✕ taxat ad defectum.
6. Qui operatur thesauros lingua mendaci, vana sectatur in laqueos mortis.
7. Perditio impiis hospitio suscipiuntur.
9. Sub dio.
Quam in calce illius cum iniquitate et in domo communi.
10. Anima impii non consequetur misericordiam ab ullo hominum.
11. Astutior fit innocens.
12. Vilipendit impios in malis.
14. Evertit iras.
15. Sanctus autem immundus est apud malos.
16. Gigantum.
17. Vir egenus.
In divitias.
18. Circumpurgatio. Iniquus. Alius, injustus.
19. Et iracunda.
20. Devorabunt illum. Alius, demergent.
21. Via justitiæ.

5.
6. Ὁ ἐργαζόμενος θησαυροῦς ἐν γλῶσση ψευδεῖ, ἀτμὸς φερόμενος.
7.
9. Δώματος.
Ἡ μετὰ γυναικὸς μαχίμης, καὶ οἴκου ἑταιρικοῦ.
10.
11.
12.
14.
15. Καὶ δειλία τοῖς ἐργαζομένοις ἀνομίαν.
16.
17.
Οὐ πλουτήσει.
18. Ἐξέλασμα.
Ἄσεβής.
19.
20.
21. Διώκων δικαιοσύνην.

THEODOTIO.

5.
6. Qui operatur thesauros in lingua mendaci, vapor est qui fertur.
7.
9. Domatis.
Quam cum muliere litigiosa, et domo meretricia.
10.
11.
12.
14.
15. Et pavor operantibus iniquitatem.
16.
17.
Non ditescet.
18. Propitiatio. Impius.
19.
20.
21. Persequens justitiam.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
יבצא 22 עיר גברים עלה הכם	22.	22. Πόλιν δυνατῶν ἀνέβη σοφός.
24 עושה בעברת זרן	24.	24.
25 תאות עצל תביתני	25.	25.
27 אף כי-בזמה יביאני	27.	27. Καίπερ ὄτι ἐννοια οἴσει αὐτόν.
28 לנצח ידבר	28.	28. Εἰς νίκος πορεύσεται.
29 העז איש רשע בפניו	29.	29.
יכין 30 לנגר ידעה	30.	Ἐτοιμάσει. 30. Κατέναντι Κυρίου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Inveniet.	Inveniet.	
22. Civitatem fortium ascendit sapiens.	22. Civitatem fortium ascendit sapiens.	22. Civitatem fortium ascendit sapiens.
24. Faciens in ira superbiam.	24. Qui in ira operatur superbiam.	24.
25. Desiderium pigri interficiet eum.	25. Desideria occidunt pigrum.	25.
27. Etiam quia in cogitatione mala attulerit illud.	27. Quia offeruntur ex scelere.	27. Et utique quoniam cogitatio feret eum.
28. In finem loquetur.	28. Loquetur victoriam.	28. In victoriam ibit.
29. Roboravit vir impius in facie sua.	29. Vir impius procaciter obfirmat vultum suum.	29.
Præparabit.	Corrigit.	Præparabit.
30. Contra Dominum.	30. Contra impium.	30. Contra Dominum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Proverbiorum.

V. 2. Σ., Θ, ἐτοιμάζει. Sic editio Romana et quibusdam exemplaribus sequuntur, et desiderantur in τοῖς Θ* asterisco ut videtur notata erant.

V. 5. Λογισμοὶ συντέμνοντες etc. Hæc quæ in [V. 9. Hebr., בודינים. Secundum Keri, בודינים.]

PROVERBIORUM CAPUT XXII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
נבדד 1	1.	1. Ἐλεκτόν.
3 ראה רעה ויסוד	3.	3. Εἶδε κακίαν καὶ ἐνεκρύθη.
4 עקב ענה יראת ידעה	4.	4.
5 ירחק מהם	5.	5. Μακρυνθήσεται.
7 ועבד לזה לאיש בלה	7.	7.
8 חרע עליה יסעד-אין	8.	8. . . ἀνωφελές.
9 יביך	9.	9.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Eligibilis.	1. Melius.	1. Electum.
3. Vidit malum, et abscondit se.	3. Vidit malum, et abscondit se.	3. Vidit malum, et abscondit se.
4. Propter mansuetudinem timor Domini.	4. Finis modestiæ timor Domini.	4.
5. Se elongabit ab eis.	5. Longe recedit ab eis.	5. Procul recedet.
7. Et servus mutuans viro commodanti.	7. Et qui accipit mutuum servus est fœnerantis.	7.
8. Qui seminat iniquitatem metet calamitatem.	8. Qui seminat iniquitatem metet mala.	8. . . inutilitatem.
9. Benedicetur.	9. Benedicetur.	9.

23. Πόλιν δυνατῶν ἀνέβη σοφός.
24. Πράσσω ἐν ὀργῇ ὑπερήφανος.
25. Ἐπιθυμία ὀκνηροῦ θανατῶσει αὐτόν.
27.

28. Εἰς νίκος πορεύεται.
29.

Ἐτοιμάσει.

30. Κατέναντι Κυρίου.
4. SYMMACHUS.

22. Civitatem fortium ascendit sapiens.

24. Faciens in ira superbus.

25. Desiderium pigri interficiet eum.
27.

28. In victoriam ibit.
29.

Præparabit.

30. Contra Dominum.

Εὐρήσει. Ἄλλος, θησαυρίζει.

22. Πόλεις ὀχυράς ἐπέβη σοφός.

24. Ὅς δὲ μνησικακεῖ, παράνομος.

25. Ἐπιθυμία ὀκνηρὸν ἀποκτείνουσι. Ἄλλος, καταβάλλουσιν.

27. Καὶ γὰρ παρανόμως προσφέρουσιν αὐτάς.

28. Φυλασσόμενος λαλήσει.

29. Ἄσεβης ἀνὴρ ἀναιδῶς ὑφίσταται προσώπῳ.

Συνιεῖ.

30. Πρὸς τὸν ἀσεβῆ.

LXX INTERPRETES.

Inveniet. *Alius*, thesaurizat.

22. Civitates munitas ascendit sapiens.

24. Qui autem injuriarum memor est, iniquus.

25. Desideria occidunt pigrum. *Alius*, dejiciunt.

27. Etenim inique offerunt eas.

28. Custoditus loquetur.

29. Impius vir impudenter subsistit facie.

Intelliget.

30. Contra impium.

22. Πόλιν δυνατῶν ἀνέβη σοφός.
24.

25. Ἐπιθυμία ὀκνηροῦ θανατῶσει αὐτόν.

27.

28. Εἰς νίκος πορεύεται.

29. Ἐκραταίωσεν ἀνὴρ ἀσεβῆς πρόσωπον αὐτοῦ.

30. Κατέναντι Κυρίου.

THEODOTIO.

22. Civitatem fortium ascendit sapiens.

24.

25. Desiderium pigri interficiet eum.
27.

28. In victoriam ibit.

29. Obfirmavit vir impius faciem suam.

30. Contra Dominum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Proverbiorum.

DRACH.]

[Vers. 15. Ὁ, κακούργος. Ita omnes editiones. Monif. edidit græce πανούργος, ad nullum provo-

cans ms., latine vero, *malis*. Id.]

V. 16. Ἄ., Ῥαφαὶν. Σ, παρὰ θεομάχου. Melius legatur, παρὰ θεομάχων.

PROVERBIORUM CAPUT XXII.

1.

3.

4. Ὑστερον πραυτητος φόβος Κυρίου.

5. Μακρυνθήσεται.

7. Καὶ δοῦλος δανειζόμενος ἀνδρὶ δανείζοντι.

8. Ὁ σπείρων ἀνομίαν θερίσει ἀδικίαν.

9.

SYMMACHUS.

1.

3.

4. Post mansuetudinem timor Domini.

5. Procul recedet.

7. Et servus est qui mutuum accipit ei qui mutuum dat.

8. Qui seminat iniquitatem metet injustitiam.

9.

1. Αἰρετώτερον.

3. Ἰδὼν πονηρὸν τιμωρούμενον, καὶ κραταιῶς αὐτὸς παιδεύεται.

4. Γενεὰ σοφίας φόβος Κυρίου.

5. Ἀφέξεται αὐτῶν.

7. Καὶ οἰκέται ἰδίοις δεσπότησι δανειοῦσιν.

8. Ὁ σπείρων φαῦλα θερίσει κακά.

9. Εὐλογηθήσεται. Ἄλλος, εὐλογεῖ ὁ Θεός. Ἄλλος, ἀγαπᾷ ὁ Θεός.

LXX INTERPRETES.

1. Eligibilis.

3. Videns malignum punitum, et valide ipse eruditur.

4. Progenies sapientiæ timor Domini.

5. Abstinebit ab eis.

7. Et famuli propriis dominis scenerabunt.

8. Qui seminat mala metet mala.

9. Benedicetur. *Alius*, benedicit Deus. *Alius*, diligit Deus.

1. Ἐκλεκτόν.

3. Εἶδε κακίαν, καὶ ἐνεκρύθη.

4.

5. Μακρυνθήσεται.

7. Καὶ δοῦλος δανειζόμενος ἀνδρὶ δανείζοντι.

8. Ὁ σπείρων ἀδικίαν θερίσει ἀνομίαν.

9.

THEODOTIO.

1. Electam.

3. Vidit malum, et abscondit se.

4.

5. Procul recedet.

7. Et servus est qui mutuum accipit ei qui mutuum dat.

8. Qui seminat iniquitatem metet iniquitatem.

9.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
לץ 10	10.	10. Χλευαστήν.
כחן		
פחד-לב 11	11.	11. Καθαράς καρδίας.
קן שפתיו רעה בלך		
דעת 12	12.	12. Γνώσιν.
ארנח 13	13.	13. Φονευθήσομαι.
שם 14	14.	14. Ἐκεῖ.
קשורה בלב 15	15.	15. . . . ἐν καρδίᾳ.
נתן לעשיר אך לכוזר 16	16.	16.
יכנ 18	18.	18. Ἐτοιμασθήσονται.
דודעהך היום 19	19.	19. Γνωστὴν ἐποίησά σοι ζῶντα.
לשחוקך 21	21.	21. Τῷ ἀποστελλαντι.
אל-תגל-הל 22	22.	22.
כי-יהיה יריב ריבם וקבע את-קבעיהם נפש 23	23.	23. Ὅτι Κύριος δικάσει τὴν δίκην αὐτοῦ, καὶ καθήλωσει τοὺς καθηλώσαντας αὐτόν.
אל-תתערע 24	24.	24.
מוקש 25	25.	25. Σκῶλον.
חשכים 29	29.	29.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Derisorem. Contentio.	10. Derisorem. Jurgium.	10. Derisorem.
11. Cordis munditiam. Gratia laborum ejus amicus ejus rex.	11. Cordis munditiam. Propter gratiam laborum suorum habebit amicum regem.	11. Munda corda.
12. Scientiam.	12. Scientiam.	12. Scientiam.
13. Occidar.	13. Occidendus sum.	13. Occidar.
14. Illuc.	14. In eam.	14. Illuc.
15. Colligata in corde....	15. Colligata est in corde.	15. . . . in corde.
16. Dans diviti vere ad defectum.	16. Dabit ipse ditiori, et egebit.	16.
18. Dirigentur.	18. Et redundabit.	18. Præparabuntur.
19. Scire feci te hodie.	19. Et ostendi eam tibi hodie.	19. Notam feci tibi vitam.
21. Mittentibus te.	21. Illis qui miserunt te.	21. Mittenti.
22. Ne diripias tenuem.	22. Non facias violentiam pauperi.	22.
23. Quia Dominus litigabit litem eorum, et configet configentium eorum animam	23. Quia judicabit Dominus causam ejus, et configet eos qui confixerunt animam ejus.	23. Quia Dominus disceptabit causam ejus, et configet eos qui confixerunt eum.
24. Ne associeris.	24. Noli esse amicus.	24.
25. Laqueum.	25. Scandalum.	25. Offendiculum.
29. Tenebrosorum.	29. Ignobiles.	29.
Notæ et variorum lectiones ad cap. XXII Proverbiorum.		
V. 1. 'A., θ., ἀλαστόν. Hæc lectio et aliæ omnes hujus capituli ex editione Romana et ex Drusio.	V. 8. 'A., ἀνωφελές. Verisimile est Aquilæ ver-	sionem plenam ita habuisse, ὁ σπείρων ἀνομίαν θερίσει ἀνωφελές, scribam autem eam duntaxat νο-

PROVERBIORUM CAPUT XXIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
ושבמ ש-ן בלך 2	2.	2. Καὶ θήσεις μάχαιραν ἐν καταπέσει σου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et pones cultrum in faucibus tuis.	2. Et statue cultrum in gutture tuo.	2. Et pones gladium in gutture tua.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

10. Χλευαστήν.
Μάχη.
11. Ἄγνός καρδίας.
12. Γνώσιν.
13. Φονευθήσομαι.
14. Ἐκεῖ.
15. Ἐνδέεται ἐν καρδίᾳ.
16. Δώσει πλουσίῳ δι' ἔλου ὑπέ-
ρημα.
18. Ἐτοιμασθήσονται.
19. Γνωστὴν ἐποίησά σοι ζώην.
21.
22. Μὴ ἀρπιάσης πτωχόν.
23. . . . καὶ κολάσεται τοὺς κολα-
ζομένους ψυχὴν αὐτοῦ.
24. Μὴ φιλιάσης.
25. Σκάνδαλον.
29

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

10. Derisorem.
Pugna.
11. Casta corda.
12. Scientiam.
13. Occidar.
14. Illuc.
15. Illigatur in corde.
16. Dabit diviti, omnino ege-
stas.
18. Preparabuntur.
19. Notam feci tibi vitam.
21.
22. Ne diripias pauperem.
23. . . . et puniet eos qui pu-
niunt animam ejus.
24. Ne amicus sis.
25. Scandalum.
29.

Ο'.

10. Λοιμόν.
Νεῖκος.
11. Ὅσιος καρδίας.
Χεῖλεσι ποιμαίνει βασιλεύς. Ἄλ-
λος, χάρις χειλέων ἑταῖρος αὐτοῦ
βασιλεύς.
12. Αἰσθησιν.
13. Φονευταί.
14. Εἰς αὐτόν.
15. Ἐξήπται καρδίας.
16. Δίδωσι δὲ πλουσίῳ ἐπ' ἐλάσ-
σони. Ἄλλος, κατὰ τοῦ ἐλάττονος
δίδωσιν ἀφορμὰς κακοποιίας.
18. Εὐφρανοῦσί σε.
19. Καὶ γνωρίση σοι τὴν ὁδὸν
σου. Ἄλλος, τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Ἄλ-
λος, τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ.
21. Τοῖς προβαλλομένοις σοι.
22. Μὴ ἀποδιάζου πίνητα.
23. Ὁ γὰρ Κύριος κρινεῖ αὐτοῦ
τὴν κρίσιν, καὶ βύσση τὴν ἄσυλον
ψυχὴν.
24. Μὴ ἴσθι ἑταῖρος.
25. Βρόχους.
29. Ἄνδράσι νωθοῖς.

LXX INTERPRETES.

10. Pestilentem.
Jurgium.
11. Sancta corda.
Labiis pascit rex. *Alius*, gratia
labiorum amicus ejus rex.
12. Sensum.
13. Sicarii.
14. In eam.
15. Pendet e corde.
16. Dat autem diviti ad minus.
Alius, contra minorem dat occa-
siones maleficii.
18. Lætificabunt te.
19. Et notam tibi faciat viam
tuam. *Alius*, viam ejus. *Alius*,
vias ejus.
21. His qui proponunt tibi.
22. Non facias violentiam pau-
peri.
23. Dominus enim judicabit ju-
dicium suum, et crues tuam ani-
mam tutam.
24. Ne sis amicus.
25. Laqueos.
29. Viris socordibus.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

10. Χλευαστήν.
Μάχη.
11. Καθαράς καρδίας.
12. Γνώσιν.
13. Φονευθήσομαι.
14. Ἐκεῖ.
15. . . . ἐν καρδίᾳ.
16.
18. Ἐτοιμασθήσονται.
19.
21. Τῷ ἀποστειλαντι.
22.
23.
24.
25.
29. Σκτεινοῖς.

THEODOTIO.

10. Derisorem.
Pugna.
11. Munda corda.
12. Scientiam.
13. Occidar.
14. Illuc.
15. In corde.
16.
18. Preparabuntur.
19.
21. Miuenti.
22.
23.
24.
25.
29. Tenebrosis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Proverbiorum.

cem exscripsisse qua a Symmacho differebat.

Videtur scholion esse, et ut scholion notatur apud
V. 16. Ἄλλος, κατὰ τοῦ ἐλάττονος δίδωσιν etc. Drusium.

PROVERBIORUM CAPUT XXIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

2.

SYMMACHUS.
2.

Υ'.

2. Καὶ ἐπιβαλλε τὴν χεῖρά σου.

LXX INTERPRETES.
2. Et immitte manum tuam.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Καὶ θήσεις μάχαιραν τῷ λά-
ρυγγί σου.

THEODOTIO.
2. Et ponas gladium gutturi tuo.

TO EBPAIKON.

- 3 ודמא לחם כזבים
4 אל-תיגע להעשיר מבינתך חדל
5 ועוף השמים
6 רע עין
למסעמותי
7 שער בנפש
10 אל-תסב
11 גאלם חזק ודא-יריב
12 לאמרי-דעת
16 ותעלזנה כליותי בדבר שפתך
מי-גרים
18 לא-תברת
19 בדרך
20 אל-תהי בסמא-רין בללי בשא-
לכו
21 חתל
23 אמת קנה ואל-תמכר חכמה
תמוסר וגינה
26 תרצנה
27 כי-שחזה עכוקה חנה

נכריה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

3. Et hic panis mendaciorum.
4. Ne labores ad ditescendum, ab intelligentia tua cessa.
5. Et volabit in cœlos.
6. Mali oculi.
Ad cibos sapidos ejus.
7. Æstimavit in anima sua.
10. Ne moveas loca.
11. Redemptor eorum fortis, ipse litigabit.
12. Ad eloquia scientiæ.
16. Et exsultabunt renes mei in loquendo labia tua rectitudines.
18. Non succidetur.
19. In via.
20. Ne sis in potatoribus vini, in comessoribus carnis sibi.
21. Et edax.
23. Veritatem eme, et ne vendas, sapientiam et eruditionem et intelligentiam.
26. Custodiant.
27. Quia fovea profunda meretrix.
Aliena.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

3.
4.
5.
6.
7.
10.
11.
12.
16.
18.
19.
20.
21.
23.
26.
27.

VULGATA LATINA.

3. In quo est panis mendacii.
4. Noli laborare ut diteris, sed prudentiæ tuæ pone modum.
5. Et volabunt in cœlum.
6. Invido.
Cibos ejus.
7. In similitudinem arioli et conjectoris, æstimat quod ignorat.
10. Ne attingas.
11. Propinquus enim illorum fortis est.
12. Ad verba scientiæ.
16. Et exsultabunt renes mei, cum locuta fuerint rectum labia tua.
18. Non auferetur.
19. In via.
20. Noli esse in viis potatorum, nec in comessionibus eorum, qui carnes ad vescendum conferunt.
21. Et dantes symbola.
23. Veritatem eme, et noli vendere sapientiam, et doctrinam, et intelligentiam.
26. Custodiant.
27. Fovea enim profunda est meretrix.
Aliena.

ΑΚΥΑΑΣ.

3. Καὶ αὐτὸς ἄρτος ψευσιμάτων.
4. Μὴ κοπία τοῦ πλουτῆσαι ἀπὸ τῆς συνέσεώς σου.
5. Καὶ πετασθήσεται εἰς τὸν οὐρανόν.
6.
Τῶν ἰδεσμάτων αὐτοῦ.
7.
10.
11. Ἀγγιστεὺς αὐτῶν ἰσχύων, αὐτὸς δικάσεται.
12. Λόγοις γνώσεως.
16. Εὐθεῖα.
18. Οὐκ ἐξολοθρευθήσεται.
19. Ἐν ὁδῷ.
20.
21. Καὶ συμβολοκόπος.
23.
26.
27.

AQUILA.

3. Et ipse panis mendaciorum.
4. Ne labores ad ditescendum a prudentia tua.
5. Et volabit in cœlum.
6.
Cibos ejus.
7.
10.
11. Propinquus eorum robore valens, ipse disceptabit.
12. Verbis scientiæ.
16. Recta.
18. Non excindetur.
19. In via.
20.
21. Et symbolam dans.
23.
26.
27.

- 3
4.
5. Καὶ πετασθήσεται εἰς τὸν οὐρανόν.
6.
Τῶν ἰδεσμάτων αὐτοῦ.
7. Εἰκάζων ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.
10. Μὴ μετακινήσης.
11. Ἀγχιστεὺς αὐτῶν ἰσχύων, αὐτὸς δικάσεται.
12. Λόγοις γνώσεως.
16. Καὶ γαυριάσουσιν οἱ νεφροὶ μου ἐν τῷ λαλεῖν τὰ χειρῶν σου ἐδῆ.
18. Οὐκ ἐξολοθρευθήσεται.
19. Ἐν ὁδῷ.
20.
21. Καὶ συμβολοκόπος.
23.
26. Θαλεγάσασαν.
27. Ὅτι ἄρυγμα βαθὺ πόρνη.
Ἄλλοτριᾶ.

SYMMACHUS.

3.
4.
5. Et volabit in caelum.
6.
Cibus ejus.
7. Conjectans in anima sua.
10. Ne transmoveas.
11. Propinquus eorum robore valens, ipse disceptabit.
12. Verbis scientiæ.
16. Et exsultabunt remes mei cum loquentur labia tua rectum.
18. Non excindetur.
19. In via.
20.
21. Et symbolam dans.
23.
26. Velint.
27. Quia fovea profunda meretricis.
Aliena.

PATROL. GR. XVI.

3. Ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς ψεύδους.
4. Μὴ παρεκτείνου πένης ὡν πλουσίῳ, τῇ δὲ σὴ ἔννοια ἀπόσχου.
5. Καὶ ὑποστρέψει εἰς τὸν οἶκον τοῦ προστηκότος αὐτοῦ.
6. Βασκάνῳ. Ἄλλος, πονηροφθάλμῳ.
Τῶν βρωμάτων αὐτοῦ.
7. Ἐφτις καταπίοι τρίχα.
10. Μὴ μεταθῆς.
11. Ὁ γὰρ λυτροῦμενος αὐτοῖς Κύριος, κραταιὸς ἐστὶ.
12. Λόγοις αἰσθήσεως.
16. Καὶ ἐνδιατρήσει λόγοις τὰ σὰ χειρῶν πρὸς τὰ ἔμα χειρῶν, ἐὰν ἄρθῃ ὤψι.
18. Οὐκ ἀποστήσεται.
19. Κατεύθου ἐννοίας.
20. Μὴ ἴσθι οἰνοπότης, μηδὲ ἐκτείνου συμβολαῖς, κραίων τε ἀγορασμοῖς.
21. Καὶ πορνοκόπος.
23. ✕ Ἀλήθειαν κτῆσαι, καὶ μὴ ✕ ἀπόση σοφίαν καὶ παιδείαν καὶ ✕ σώσεις.
26. Τηρείτωσαν.
27. Πίθος γὰρ τετρημένος ἐστὶν ἀλλότριος οἶκος.
Ἄλλοτριον.

LXX INTERPRETES.

3. Hæc enim obtineat vitam salisam.
4. Ne extendas te, cum sis pauper, ad divitem : tua autem consideratione abstine.
5. Et revertit in domum præsidis sui.
6. Invido. Alius, mali oculi.
Escas ejus.
7. Si quis deglutiat pilum.
10. Ne transponas.
11. Qui enim redimit eos Dominus validus est.
12. Verbis sensus.
16. Et immorabuntur sermonibus tua labia ad mea labia, si recta fuerint.
18. Non recedet.
19. Dirige cogitationes.
20. Ne sis vini potator, neque extendas te ad symbolas, et carniem emptiones.
21. Et scortator.
23. ✕ Veritatem eme et ne repellas sapientiam et disciplinam ✕ et intelligentiam.
26. Servent.
27. Dolium enim perforatum est aliena domus.
Alienus.

3. Καὶ αὐτὸς ἄριστος ψευσμῶν.
4. . . . ἀπὸ τῆς συνέσεώς σου παύσαι.
5. Καὶ πετασθήσεται εἰς τὸν οὐρανόν.
6.
7.
10.
11. Ἀγχιστεὺς αὐτῶν ἰσχύων, αὐτὸς δικάσεται.
12. Λόγοις γνώσεως.
16.
18.
19. Ἐν ὁδῷ.
20. Ἐν συμβολοκοποῦσι κρέας ἐν ἑαυτοῖς.
21. Καὶ συμβολοκόπος.
23.
26.
27.
Σένη.

THEODOTIO.

3. Et ipse panis mendaciorum.
4. ... a prudentia tua cessa.
5. Et volabit in caelum.
6.
7.
10.
11. Propinquus eorum robore valens, ipse disceptabit.
12. Verbis scientiæ.
16.
18.
19. In via.
20. In iis qui symbolam dant carnes inter se.
21. Et symbolam dans.
23.
26.
27.
Peregrina.

TO EBPAIKON.

28. ובגדים באדם תוסף
29. חנם
הכללת
30. לבאים לחקר ממכר
33. והפכת
34. והיית כשכב
35. הכני
הלמני
אקרא

VERSIO HEBRAICI TEXT.

28. Et prævaricatores in hominibus addet.
29. Gratis.
Rubor.
30. Ingredientibus ad quærendum misturam.
33. Perversa.
34. Et eris quasi qui dormit.
35. Verberaverunt me.

Concusserunt me.
Evigilabo.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

28.
29.
30.
33.
34.
35.

VULGATA LATINA.

28. Et quos incautos viderit, interficiet.
29. Sine causa.
Suffusio oculorum.
30. Et student calicibus epotandis.
33. Perversa.
34. Et erit sicut dormiens.
35. Verberaverunt me.

Traxerunt me.
Evigilabo.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

28.
29. Δωρεάν.
Καθαροί.
30.
33.
34. Καὶ ἔση ὡσπερ κοιμώμενος.
35.

Ἐξυπνιασθήσομαι.
AQUILA.

28.
29. Gratis.
Pari.
30.
33.
34. Et eris quasi qui dormit.
35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Proverbiorum.

V. 2. 'A., καὶ θήσεις etc. Hæc lectio et sequentes ex Drusio et ex edit. Rom.

V. 5. Hebr. secundum Keri, יעץ. DRACH.

V. 10. Σ., μὴ μετακινήσης. Sic reposuimus ex edi-

tionem Rom. et Drusio, pro μὴ μετανοήσης, ne te pœniteat, a Montf. palam erronee edito. DRACH.

V. 23. ✕ Ἀλήθειαν, etc. Hæc desiderantur in τοὺς Ο', atque in uno libro asterisco notantur, ut moment

PROVERBIIORUM CAPUT XXIV.

TO EBPAIKON.

4. ובדעת
5. מאמץ-כח
6. ותשתה ברב יעץ
9. זכות אלת הכוח
10. ותעבת לאדם לץ
11. התרפית ביום צרה
12. הגל לקחים לכות
12. דלא-תבן לבח | הוא-יבן

VERSIO HEBRAICI TEXT.

4. Et in scientia.
5. Roborans potentiam.
6. Et salus in multitudine consiliorum.
9. Cogitatio stultitiæ peccatum.
Et abominatio hominis derisor.
10. Remissus fuisti in die angustiarum.
11. Erue captos ad mortem.
12. Nonne qui ponderat corda, ipse intelliget?

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

4.
5.
6.
9.
10.
11.
12.

VULGATA LATINA.

4. In doctrina.
5. Robustus et validus.
6. Et erit salus ubi multa consilia sunt.
9. Cogitatio stulti peccatum est.
Et abominatio hominum detractor.
10. Si desperaveris lassus in die angustiarum.
11. Erue eos qui ducuntur ad mortem
12. Qui inspector est cordis, ipse intelligit.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

4.
5.
6.
9. Ἐννοια ἀφροσύνης ἀμαρτία.
10. Νωχελευόμενος...
11.
12. Μητι οὐγὶ ὁ σταθμίζων καρδίας αὐτὸς συνήσει;

AQUILA.

4.
5.
6.
9. Cogitatio stultitiæ peccatum.
10. Qui segnis est...
11.
12. Nonne qui ponderat corda, ipse intelliget?

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
28.	28. Καὶ πᾶς παράνομος ἀναλωθήσεται.	28. Καὶ ἀσυνθετοῦντας ἐν ἀνθρώποις ἀπαλλάξει.
29. Δωρεάν. Χαροποί.	29. Διακενήs. Πελιδνοί.	29. Δωρεάν.
30.	30. Οὐ τῶν ἰχθυούτων ποῦ πάτοι γίνονται;	30. Οὐ τοῖς ἐξερχομένοις τοῦ ἐρευνῆσαι καράσματα;
33. Σερβιά.	33. Σκολιά.	33.
34. Καὶ ἔση ὥσπερ κοιμώμενος.	34. Καὶ κατακεῖσθι.	34. Καὶ ἔση ὥσπερ κοιμώμενος.
35.	35. Τύπτουσι. Ἄλλος, ἔτυπτον. Ἐνέπαιξάν μοι. Ὅρθρος ἔσται.	35. Ἄνεκρότησάν με. Ἐξυπνιασθήσομαι.
Ἐξυπνιασθήσομαι.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
28.	28. Et omnis iniquus absumetur.	28. Et prævaricatores inter homines immutabit.
29. Gratis. Gratiosi.	29. Supervacue. Lividi.	29. Gratis.
30.	30. Nonne vestigantium ubi computationes fiant?	30. Nonne egredientibus scrutari misturas?
33. Tortuosa.	33. Perversa.	33.
34. Et eris quasi qui dormit.	34. Et jacebis.	34. Et eris quasi qui dormit.
35.	35. Verberant. <i>Alius</i> , verberabant. Illuserunt mihi. Diluculum erit.	35. Exploserunt me. Evigilabo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Proverbiorum.

notæ Romanæ editionis.

V. 29. Ἄ., καθαροί πηλῶν epitheton oculorum.

Gen. XLIX, 12, ἰχθυῶν vertit Aquila κατάκοροι,

lividi, epitheton oculorum, fortasse mendo librariarum factum fuerit, quia κατάκοροι infrequens vox est.

PROVERBIORUM CAPUT XXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Μετὰ αἰσθήσεως. Ἄλλος, καὶ ἐν γνώσει.	4.
5. Ὅσπερ κράτος ἰσχύος.	5. Γεωργίου μεγάλου.	5.
6. Καὶ σωτηρία ἐν πολυβούλῳ.	6. Βοήθεια δὲ μετὰ καρδίας βουλευτικῆς.	6. Καὶ σωτηρία ἐν πολυβούλῳ.
9.	9. Ἀποθήσκει δὲ ἄφρων ἐν ἀμαρτίαις. Ἀκαθαρσία δὲ ἀνδρὶ λοιμῶ.	9. Ἐννοια ἀφροσύνης ἀμαρτία.
Καὶ βδέλυγμα ἀνθρώποις λοιμῶs.	10. Ἐμμολυνθήσεται ἐν ἡμέρῃ κακῇ.	10. Ἐξελύθη.
10. Στραγγεῦσθαι ἐν ὥρᾳ θλίψεως.	11. Ῥῦσαι ἀγομένους εἰς θάνατον.	11.
11. Σῶσον εὐλημένους εἰς θάνατον.	12. Ὅτι Κύριος καρδίας πάντων γινώσκει.	12.
12.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. Cum sensu. <i>Alius</i> , et in scientia.	4.
5. Sicut potentia fortitudinis.	5. Agro magno.	5.
6. Et salus in multo consilio.	6. Auxilium autem cum corde consilium habente.	6. Et salus in multo consilio.
9.	9. Moritur autem stultus in peccatis. Immunditia autem viro pestilenti.	9. Cogitatio stultitiæ peccatum.
Et abominatio hominibus pestilens.	10. Inquinabitur in die mala.	10. Soluta est.
10. Torqueri in hora afflictionis.	11. Libera eos qui ducuntur ad mortem.	11.
11. Serva captos ad mortem.	12. Quoniam Dominus corda omnium novit.	12.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοὺς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
כנצד נפשך אל-תאריב רשע לנה צדיק 15	15.	Διατηρῶν ψυχὴν σου. 15. . . . εἰς ὠραιότητα δικαίου.
אל-יגל לבך 17	17.	17. Μὴ ἀγαλλιάσθω ἡ καρδία σου. 18.
פן-יהאא ירחח כעליו מפ 18	18.	18.
אל-תתחר בבורעים 19	19.	19. Μὴ διαμάχου ἐν πονηρανομα- νοῖς.
אל-תקנא נר 20	20.	20. Λύχνος. 21.
תתערב 21	21.	21.
הגר 23	23.	23. Ἐπιγινώσκειν. 26.
שפתים ישק משיב דברים בכחים 26	26.	26.
ועודה בשדה 27	27.	27.
אל-תהי דופתית 28	28.	28. Μὴ γίνου. 32.
לקחתי מוסר 32	32.	32.
תנחמה 33	33.	33.
לשכב VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	Τοῦ κοιμηθῆναι. AQUILA.
Et custodiens animam tuam.	Servatorem animæ tuæ.	Custodiens animam tuam.
15. Ne insidieris impie habitaculo justī.	15. Ne insidieris, et quæras impietatem in domo justī.	15. . . . in speciositatem justī.
17. Ne exsulet cor tuum.	17. Ne exsulet cor tuum.	17. Ne exsulet cor tuum.
18. Ne forte videat Dominus. Desuper eo iram suam.	18. Ne forte videat Dominus. Ab eo iram suam.	18.
19. Ne succenseas in malignis.	19. Ne contendas cum pessimis.	19. Ne pugna cum improbis.
Ne æmuleris.	Nec æmuleris.	
20. Lucerna.	20. Lucerna.	20. Lucerna.
21. Te misceas.	21. Commiscearis.	21.
23. Cognoscere.	23. Cognoscere.	23. Cognoscere.
26. Labia osculabitur respondens verba recta.	26. Labia deosculabitur qui recta verba respondet.	26.
27. Et præpara illud in agro.	27. Et diligenter exerce agrum tuum.	27.
28. Ne sis. Et numquid pellicias.	28. Ne sis. Nec lactes.	28. Ne fias.
32. Accepi eruditionem.	32. Didici disciplinam.	32.
33. Dormitationum.	33. Dormitabis.	33.
Ad cubandum.	Ut quiescas.	Ad dormiendum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Proverbiorum.

V. 4. 'A. 11., καὶ ἐν γνώσει. Ex editione Romana et Drusio hujus capituli lectiones mutuamur, paucis exceptis, quæ infra notantur.

V. 12. 'A., μήτι οὐχὶ ὁ σταθμιζῶν καρδίας αὐτοῦ;

συνῆσαι; sic editio Romana. Regius autem unus ex Procopio hanc lectionem adferri: μήτι ὁ σταθμιζῶν καρδίας, οὐ γινώσκει;

V. 21. Hic adfertur in editione Romana sequens

15. Μὴ ἐνεδρεύσης ἀσίδειαν εἰς
δαίτην δικαίου.

17. Μὴ ἀγαλλιάσθω ἡ καρδία
σου.

18. Ἴνα μὴ ἴδῃ Κύριος.
Ἄπάνωθεν αὐτοῦ ὄργην αὐτοῦ.

19.

Μὴ παρερεθίζου.

20. Λύχνος.

21.

23. Ἐπιγινώσκειν.

26.

27. Καὶ φρόντισον ἐν ἀγρῷ.

28. Μὴ γίνου.

32.

33.

Τοῦ κοιμηθῆναι.

SYMMACHUS:

15. Ne insidieris improbitate ad
habitaculum justī.

17. Ne exsulet cor tuum.

18. Ne videat Dominus.

A supra eum iram suam.

19.

Ne laceſse.

20. Lucerna.

21.

23. Cognoscere.

26.

27. Et sollicitus esto in agro.

28. Ne ſias.

32.

33.

Ad dormiendum.

Ὁ πλάσας πνοήν.

15. Μὴ προσαγάγῃς ἀσεβῆ νομῆ
δικαίων.

17. Μὴ ἔπαίρου.

18. Ὅτι βίβεται Κύριος.

Τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ.

19. Μὴ χαίρει ἐπὶ κακοποιοῖς.

Μὴδὲ ζήλου.

20. Λαμπτήρ.

21. Ἀπειθήσης. Ἄλλος, ἐπιμί-
γνυσο.

23. Αἰδαῖσθαι. Ἄλλος, αἰσχυνεί-
σθαι.

26. Χεῖλη δὲ φιλήσουσιν ἀποκρι-
νόμενα λόγους ἀγαθοῦς.

27. Καὶ παρασκευάζου εἰς τὸν
ἀγρόν.

28. Μὴ ἴσθι.

Μὴδὲ πλατύνου. Ἄλλ., μὴ ἀπα-
τῶν.

32. Τοῦ ἐκλέξασθαι παιδείαν. Ἄλ-
λος, καὶ ἐξελεξάμην παιδείαν.

33. Καθυπνώ. Ἄλλος, νυστά-
ζεις, καθυπνοῖς.

Στήθη.

LXX INTERPRETES.

Qui formavit spiritum.

15. Noli admovere impium ad
pascuum justorum.

17. Ne extollaris.

18. Quia videbit Dominus.

Furorem suum ab eo.

19. Ne gaudeas in malefactori-
bus.

Nec æmuleris.

20. Fax.

21. Sis inobsequens. *Alius*, mi-
scearis.

23. Revereri. *Alius*, *id.*

26. Labia vero osculabuntur
respondentia verba bona.

27. Et præpara te in agrum.

28. Ne sis.

Neque dilates. *Alius*, non deci-
piens.

32. Ad eligendam disciplinam.
Alius, et elegi disciplinam.

33. Dormito. *Alius*, Dormitas,
dormis.

Pectora.

Διατηρῶν ψυχὴν σου.

15. . . . εἰς ὠραιότητα δικαίου

17. Μὴ ἀγαλλιάσθω ἡ καρδία
σου.

18.

19. Μὴ διαμάχου ἐν πονηρευομέ-
νοις.

20. Λύχνος.

21.

23. Ἐπιγινώσκειν.

26. Χεῖλεσιν καταφιληθήσεται
ἀποκρινόμενος ὀρθὰ ῥήματα.

27.

28. Μὴ γίνου.

32.

33.

Τοῦ κοιμηθῆναι.

THEODOTIO.

Custodiens animam tuam.

15. ... in speciositatem justī.

17. Ne exsulet cor tuum.

18.

19. Ne pugna cum improbis.

20. Lucerna.

21.

23. Cognoscere.

26. Labiis deosculabitur qui
respondet recta verba.

27.

28. Ne ſias.

32.

33.

Ad dormiendum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Proverbiorum.

scholion, quo notatur, ea quæ sequuntur in LXX,
usque ad finem hujus capituli præpositere posita
esse: Ἄλλος, ἐνταῦθεν ἐξηλλαχται ἡ θέσις τῶν με-
ταξὺ, καὶ μετὰ τὰ πρὸς τῷ τέλει πρὸ τοῦ, γυναικα

ἀνδρατα, ταῦτα ἐφέρτε. I. e. *Alius*, exinde com-
mutatur dispositio eorum, quæ in medio posita
erant, et post ea quæ in fine jacent ante illud, *mul-
lierem fortem*, hæc ferebantur.

TO EBPAIKON.

- 1 גם-אלה משלי שלמה אשר
העזיקו אנשי ו חזקיה
- 2 חקר דבר
- 3 וארץ לעמק
אין חקר
- 4 דגו סיגים מכסף
- 5 הגו
- 6 אל-תעמד
ויסן
- 7, 8 אשר ראו עינדך אל-תנא
לרב מדר
- 9 רינדך ריב את-רעך
- 10 ודבתך לא תשוב
- 11 במשכיות כסף
דבר דבר על-אפניו
- 12 נום ודב ודלי-כתם
- 14 במחת-שקר
- 15 ולשון רכה
- 17 וקר רגלך מבית רעך
- 18 שכן

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7, 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 14.
- 15.
- 17.
- 18.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. Καταγε αὐται παραβολαὶ ὡς
μετῆραν ἄνδρες Ἐζεχίου.
2. Ἐξιχνιάσει ῥήματα.
3. Εἰς βάθος.
Ἄνεξέταστος.
- 4.
5. Ἀπέλασον.
Καὶ ἐδρασθήσεται.
6. Μὴ ἐπιστήσῃς.
7, 8.
9. Δικασίαν σου δικάζει ἐν ἐπιείρῃ
σου.
- 10.
11.
Λαλῶν ῥῆμα ἐπὶ ἀρμόζουσιν αὐ-
τῷ.
- 12.
- 14.
15. Γλῶσσα ἀπλή (sive, ἀπαλή).
- 17.
- 18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Etiam hæ parabolæ Salomonis, quas congesserunt viri Ezechiae.
2. Investigare verbum.
3. Et terra in profunditate. Non investigatio.
4. Remove scorias de argento.
5. Remove. Et firmabitur.
6. Ne steteris.
- 7, 8. Quem viderunt oculi tui : ne egrediaris ad litigandum cito.
9. Litigium tuum litiga cum amico tuo.
10. Et infamia tua non revertatur.
11. In thecis transparentibus argenti. Verbum dictum super rationibus suis.
12. Inauris auri et ornamentum obrtzi.
14. In dono mendaci.
15. Et lingua mollis.
17. Rarum fac pedem tuum a domo socii tui.
18. Acuta.

VULGATA LATINA.

1. Hæ quoque parabolæ Salomonis, quas transtulerunt viri Ezechiae regis.
2. Investigare sermonem.
3. Et terra deorsum. Inscrutabile.
4. Aufer rubiginem de argento.
5. Aufer. Et firmabitur.
6. Ne steteris.
- 7, 8. Quæ viderunt oculi tui, ne proferas in iurgio cito.
9. Causam tuam tracta cum amico tuo.
10. Et exprobrare non cesset.
11. In lectis argenteis. Qui loquitur verbum in tempore suo.
12. Inauris aurea et margaritum fulgens.
14. Et promissa non complens.
15. Lingua mollis.
17. Subtrahe pedem tuum de domo proximi tui.
18. Acuta.

AQUILA.

1. Etiam hæ sunt parabolæ, quas transtulerunt viri Ezechiae.
2. Investigabit verba.
3. In profundum. Inscrutabile.
- 4.
5. Remove. Et firmabitur.
6. Ne steteris.
- 7, 8.
9. Jus tuum discepta cum socio tuo.
- 10.
11. Loquens verbum ad congruentes ei.
- 12.
- 14.
15. Lingua simplex (sive, mollis).
- 17.
- 18.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Καὶ ἐστὶ αὐταὶ παραβολαί...
2. Ἐξινιάζει ῥήματα.
3. Ἄνεξερεύνητος.
4. Κάθαιρε γίγαρτα ἐξ ἀργυρίου.
5. Καὶ ἰδρασθήσεται.
6. Μὴ ἐπιστῆς.
- 7, 8. Ἄ εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ σου, μὴ ἐξενέγκῃς εἰς κληθὸς ταχύ.
9. Δικασίαν σου δικάζε ἐν κταίρω σου.
- 10.
11. Ἐν περιδλέπτως ἀργυρίου. Ἀλλῶν λόγον ἐν καιρῷ αὐτοῦ.
- 12.
14. Δόσει ἀδίκῃ.
- 15.
17. Ὑπόστειλον, (φίμωσον) πόδα σου ἀπὸ οἴκου κταίρου σου.
- 18.

SYMMACHUS.

1. Et insuper hæ parabolæ...
2. Investigabit verba.
3. Non pervestigabile.
4. Emunda scoriæ de argento.
5. Et firmabitur.
6. Ne steteris.
- 7, 8. Quæ viderunt oculi tui, ne efferas in vulgus celeriter.
9. Jus tuum discepta cum socio tuo.
- 10.
11. In spectabilibus argenti.
- Loquens verbum in tempore suo.
- 12.
14. Domo injusto.
- 15.
17. Subtrahere (constringe) pedem tuum a domo socii tui.
- 18.

1. Αὐταὶ αἱ παιδεῖαι Σαλομῶντος, αἱ ἀδιάκριτοι, ἃς ἐξεγράφαντο οἱ φίλοι Ἐζεχίου τοῦ βασιλέως.
2. Τιμῆ πράγματα. Ἄλλοι, τιμῶν προστάγματα.
3. Γῆ δὲ βαθεῖα. Ἄνεξελεύχτος.
4. Τύπτε ἀδόκιμον ἀργύριον.
5. Κτείνε. Καὶ κατορθώσει.
6. Μὴ δὲ ὑφίστατο.
- 7, 8. Ἄ εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ σου λέγε· μὴ πρόσπιπτε εἰς μάχην ταχύως.
- 9.
10. Ἢ δὲ μάχῃ σου καὶ ἡ ἐχθρὰ οὐκ ἀπίσται.
11. Ἐν ὀρμίσκῃ σαρόδου. Οὕτως εἰπεῖν λόγον.
12. Εἰς ἐνώπιον χρυσοῦν καὶ σάργιδιον πολυτελέσ. Ἄλλος, ἐνώπιον χρύσειον, καὶ πίνωσις χρυσοῦ.
14. Δόσει ψευδεῖ.
15. Γλώσσα μαλακῆ.
17. Σπάνιον εἰσαγε σὺν πόδα πρὸς σεαυτοῦ φίλον.
18. Ἀκιδωτόν. Οἱ λοιποὶ, ἠχονημένον.

LXX INTERPRETES.

1. Hæ disciplinæ Salomonis indistinctæ, quas descripserunt amici Ezechie regis.
2. Honorat res. *Alii*, honorare mandata.
3. Terra autem profunda. Irreprehensum.
4. Percute non probatum argentum.
5. Occide. Et recte procedet.
6. Neque steteris.
- 7, 8. Quæ viderunt oculi tui dic: ne incide in pugnam cito.
- 9.
10. Pugna vero tua et inimicitia (tua) non aberit.
11. In monili sardii.
- Sic dicere sermonem.
12. In inaurem auream et sardium pretiosam. *Alius*, inauris aurea, et pinosis aurea.
14. Domo mendaci.
15. Lingua mollis.
17. Rarum introduce pedem tuum ad tuum amicum.
18. Acuta. *Reliqui*, id.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
5. Ἀπέλασον. Καὶ ἐτοιμασθήσεται.
6. Μὴ ἐπιστῆς.
- 7, 8.
9. Δικασίαν σου δικάζε ἐν κταίρω σου.
10. Καὶ ὁ φόγος σου οὐκ ἀπεστραφήσεται.
11. Ἐν περιδλέπτως ἀργυρίου. Ἀλλῶν ῥῆμα ἐπὶ ἀρμόζουσιν αὐτῷ.
- 12.
- 14.
- 15.
- 17.
- 18.

THEODOTIO.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
5. Remove. Et præparabitur.
6. Ne steteris.
- 7, 8.
9. Jus tuum discepta cum socio tuo.
10. Et vituperium tuum non avertetur.
11. In spectabilibus argenti.
- Loquens verbum ad congruentes ei.
- 12.
- 14.
- 15.
- 17.
- 18.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
20 חמץ אל-נתר ושרי בשמים על לב-רע	20.	20.
23 תחלה בשם	23.	23. Ὀδίνει δμβρον.
27 חקר כבדם נכד	27.	27.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Acetum super nitrum, et cantans in canticis super corde malo.	20. Acetum in nitro, qui cantat carmina cordi pessimo.	20.
23. Parturiet pluviam.	23. Dissipat pluvias.	23. Parturit imbriens.
27. Et investigatio gloriæ illorum gloria.	27. Qui scrutator est majestatis, opprimetur a gloria.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Proverbiorum.

V. 1. 'A., καὶ αὗται παραβολαὶ etc. Sic editio Romana atque Drusius hanc et sequentes lectiones adferunt. LXX interpretes, αὗται αἱ παιδεῖαι : quædam exemplaria habent, παροιμίαι, παραβολαί.
V. 4. Σ., ἀθάλας γίγαρυς etc. Notat Drusius : Γίγαρυς acini vinacii nucleus proprie : sed hic pro scoria sumi videtur, quæ remanet post purgatum argentum. Hieron. exponit *rubiginem*, quod est proprie, ferri vitium. Ezéch. xxii, 37. Aquila prima editio, στέμφυλον et γίγαρυον, i. e., interprete Hieronymo, *acinum vinacii* : secunda et LXX, *contaminionem*. Porro *scoria* sordes et purgamenta metallorum sunt, ait idem Hieron. psal. cxxvii, 149. **צפא**, Hieron., *quasi scoriæ*, Aquila, *στέμφυλα*, Symm.

PROVERBIORUM CAPUT XXVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 לֹא-נָאוּה	1	1.
2 קָלָה חָנָם	2.	2. Κατὰ δωρεάν.
3 פְּתוּגָה	3.	3. Κημός.
7 דְּלִי שָׁקִים מִפֶּסַח וּמִשָּׁל בְּפִי כַסִּיּוֹם	7.	7.
10 וְשֹׁנֵי כַסִּיּוֹם וְשֹׁנֵי עֲבָרִים	10.	10.
11 כַסִּיּוֹם שֹׁנֵה בְּאֵזְרָתוֹ	11	11. Ἀνόητος δευτερωῶν ἐπὶ ἀφροσύνη αὐτοῦ.
14 עַל-צִירָה	14	14. Ἐπὶ στροφέα αὐτῆς.
15 בְּצִלְחָה	15.	15. Ἐν τῇ μάλῃ. Ἐμόχθησεν.
16 מִשִּׁבְעָה מְשִׁיבֵי פָעָם	16.	16.
17 בְּאָזְנוֹ	17.	17.
18 כַּבֹּחַלָּה	18.	18. Κακοηθίζόμενος.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Non decens.	1. Indecens.	1.
2. Maledictio gratis.	2. Maledictum frustra.	2. Maledictio gratis.
3. Frenum. Corpori stultorum.	3. Camus. In dorso imprudentium.	3. Camus.
7. Defecerunt coxæ a claudo, et parabola in ore stultorum.	7. Quomodo pulcras frustra habet claudus tibias, sic iudecens est in ore stultorum parabola.	7.
10. Et mercedem dans stulto, et mercedem dans transgressoribus.	10. Et qui imponit stulto silentium, iras mitigat.	10.
11. Stultus iterans in stultitia sua.	11. Sic imprudens qui iterat stultitiam suam.	11. Stultus iterans in stultitia sua.
14. Super cardine suo.	14. In cardine suo.	14. In cardine suo.
15. In sinu. Laboravit.	15. Sub aequali. Laborat.	15. In axilla. Laboravit.
16. Quam septem referentes consilium sapidum.	16. Septem viris loquentibus sententias.	16.
17. Aures.	17. Auribus.	17.
18. Sicut insaniens.	18. Sicut noxius est.	18. Malis moribus imbuti.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

20. Ὅσπερ ἕξος ἐπὶ νῆτρον, καὶ ἔξων ἐν ἡσμασιν ἐπὶ καρδίαν λυπηράν.

23. Διαλύει βροχὴν.

27. Ἐξερκεῖν ἐστὶ τὴν ἐαυτοῦ δόξαν.

SYMMACHUS.

20. Sicut acetum super nitrum, et cantans in canticis super cor inæstum.

23. Dissolvit pluviam.

27. Persecrari vero honorem sibi gloriam.

20. Ὅσπερ ἕξος ἔλκει ἀσύφορον, οὕτως προσπίδον πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπαί.

23. Ἐξεγείρει νέφη.

27. Τιμᾶν δὲ χρὴ λόγους ἐνδόξους.

LXX INTERPRETES.

20. Sicut acetum trahit incommodum, sic incidens morbus in corpus cor mœrore afficit.

23. Excitat nubes.

27. Honorare autem oportet verba gloriosa.

20.

23.

27. Καὶ ἐξερκεῖν δὲ δοξασμένα δόξαν.

THEODOTIO.

20.

23.

27. Ἐτ' ἐπεσεύωντι γλῶσσαι γλῶσσαι.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Proverborum.

σκαωρίαν, aut, ut est in alio codice, σκαωρίαν. »
V. 12. Ἄλλος, πίνωσις χρυσῆ. Hoc est, interprete Bielio, αὐτὸν πίνωσις κελύς, seu potius, ornamentum elegans ex auro, proprie, nitor aureus. Drusus faletur se non intelligere quid sit πίνωσις. Vide Schleusnerum. DRACH.

V. 15. Ἄ., γλώσσα ἀπλή. Vera lectio est ἀπλή, quia sic semper Aquila interpretatur vocem ἄ.

V. 17. Σ., ὑπόστελλον, etc. Drusus in notis: ε φρίμων redundat. Aut sunt duæ interpretationes, ὑπόστελλον et φρίμων. » DRACH.

PROVERBIORUM CAPUT XXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

1. Οὐκ ἐπρεψεν.

2. Κατὰρα δωρεάν.

3. Φιμῶς.

7. Ἐξέλιπον κήμηαι ἀπὸ χλωῦ, καὶ παραβολὴ ἐν στόματι...

10. Καὶ ὁ φράσσων ἀφρονα ἐμφράσσει ὀργὰς αὐτοῦ.

11.

14.

15. Ἐν τῇ μάλῃ.

Ἄπενάρχησεν.

16. Ὑπὲρ ἐπέτ' ἀποσπινόμενος γνώμην.

17. Ὀπίου.

18. Πειρώμενοι.

SYMMACHUS.

1. Non decuit.

2. Maledictio gratis.

3. Capistrum(vel, frenum).

7. Defecerunt tibiæ a claudo, et parabola in ore...

10. Et qui obturat amentem, obturat iras ejus.

11.

14.

15. In axilla.

Obtorpuit.

16. Supra septem qui respondent sententiam.

17. Auriculam.

18. Conantes.

1. Οὐκ ἔστιν.

2. Ἄρὰ ματαία.

3. Κέντρον.

Ἐθνεὶ παρανόμῳ.

7. Ἀφελὸς πορείαν σκελῶν, καὶ παρανομίαν ἐκ στόματος ἀφρόνων. Ἄλλος, καὶ παροιμίαν ἐκ στόματος.

10. Πῶσα σὰρξ ἀφρόνων, συνερθεῖται γὰρ ἡ ἐκστασις αὐτῶν.

11. Οὕτως ἀφρων τῇ ἐαυτοῦ κακίᾳ ἀναστρέφεται ἐπὶ τὴν ἐαυτοῦ ἀμαρτίαν.

14. Ἐπὶ τοῦ στρόφιγγος.

15. Ἐν τῷ κώλπῳ.

Οὐ δυνήσεται ἐπιναγκεῖν.

16. Τοῦ ἐν κτητονοῦ ἀποσπινόμενος ἀγγελίαν.

17. Κέντρον.

18. Ὅσπερ οἱ τώμενοι.

LXX INTERPRETES.

1. Non est.

2. Maledictio vana.

3. Stimulus.

Geni iniqua.

7. Aufer gressum crurum, et iniquitatem ex ore stultorum. *Affus*, et proverbium ex ore.

10. Omnis caro imprudentum, conteritur enim extasis eorum.

11. Sic stultus sua ipsius malitia revertens ad peccatum suum.

14. Super cardine.

15. In sinu.

Non poterit inferre.

16. Eo qui in saturitate refert buntium.

17. Caudam.

18. Sicut qui curantur.

1. Οὐκ ἐπρεψεν.

2. Κατὰρα δωρεάν.

3. Κημῶς.

Σώματι ἀνοήτου.

7.

10. Καὶ φριμῶν ἀφρονα, φριμῶν κώλους.

11. Ἀνόητος δευτερεῶν ἐπὶ ἀφροσύνη αὐτοῦ.

14.

15. Ἐν τῇ μάλῃ.

Ἐμώχθησεν.

16.

17. Ὄπιον.

18.

THEODOTIO.

1. Non decuit.

2. Maledictio gratis.

3. Canis.

Corpori stulti

7.

10. Et qui capistrat amentem, capistrat iras.

11. Stultus iterans in stultitia sua.

14.

15. In axilla.

Laboravit.

16.

17. Aurea.

18.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
19. איש רמה	19.	19.
20. באפס עצים חבה-אש	20.	20.
נרגן		Τονθρυστής.
21. לחודר-ריב	21.	21. Ἀναξάναι δικασίαν.
22. דברי נרגן כחולדמים	22.	22. Λόγοι τονθρυστοῦ γοητικοί.
ירד		Κατίθησαν.
במך		
23. שפתים דלקים	23.	23. [Χεῖλη] καίόμενα.
רע		
24. בשפתו ינבר שונא	24.	24. Ἐν χεῖλεσιν αὐτοῦ ἐπιγνώσθησεται μισῶν.
26. חכסה שנאה במשאן תגלה	26.	26.
רעזו בקל		
27. שוח	27.	27. Διαφθοράν.
28. ופה חלק	28.	28. Στόμα δὲ λείον.
כדחה		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
19. Vir fraudavit.	19. Vir qui frauduleter nocet.	19.
20. In consumptione lignorum extinguetur ignis.	20. Cum defecerint ligna, extinguetur ignis.	20.
Susurro.	Susurrone.	Susurro.
21. Ad succendendum litem.	21. Suscitatur rixas.	21. Ad exacerbandam litem.
22. Verba susurronis veluti locumtia.	22. Verba susurronis quasi simplicia.	22. Verba susurronis incantatoria.
Descenderunt.	Perveniant.	Descenderunt.
Ventris.	Ventris.	
23. Labia ardentia.	23. Labia tumentia.	23. Labia ardentia.
Malum.	Pessimo.	
24. In labiis suis agnoscetur odio habens.	24. Labiis suis intelligitur inimicus.	24. In labiis suis agnoscetur odio habens.
26. Qui operiet odium in desolatione, manifesta erit malitia ejus in concione.	26. Qui operit odium fraudulenter, revelabitur malitia ejus in concilio.	26.
27. Foveam.	27. Foveam.	27. Corruptionem.
28. Et os blandum.	28. Et os lubricum.	28. Et os molle.
Expulsionem.	Ruinas.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Proverbiorum.

V. 1. Σ., Θ., οὐκ ἐπρεψεν. Ex editione Romana et Drusio, ut aliæ omnes hujus capituli. בְּנֵב הַדָּבָר haud dubie legisse videntur, et sæpe aliud omnino efferunt.

V. 17. באדני Σ., ὠτῶν. Θ., ὠτων. Ὁ, κέχρου. LXX,

PROVERBIORUM CAPUT XXVII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1. יום	1.	1. Ἡμέρα.
2. זר	2.	2. Ξένος.
4. אכזריות חבה	4.	4.
וכי יעמד לפני קנאה		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Dies.	1. Superventura dies.	1. Dies.
2. Alienus.	2. Alienus.	2. Peregrinus.
4. Crudelitas excandescentiæ.	4. Ira non habet misericordiam.	4.
Et quis stabit ante invidiam?	Et impetum concitati ferre quis poterit?	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

19. Ἄνθρωποι θαλιῶν.
20. Μὴ ὄντων ξύλων ἀποσβεσθή-
σεται πῦρ.
Ἄδλιος.
21.
22. Λόγοι γογγυστοῦ ἐν παρέργῳ.

Κατέβησαν.

23. [Χεῖλη] φλεγόμενα.

24. Ἐν χειλεσιν αὐτοῦ ἐπιγνω-
σθήσεται μισῶν.26. Καλύπτων μίσος διὰ λήμμα-
τα, ἀποκαλυφθήσεται κακία αὐτοῦ
ἐν ἐκκλησίᾳ.

27. Ἀκαθοράν.

28. Στόμα δὲ λείον.

Ὀλισθημα.

SYMMACHUS.

19. Vir fraudum.
20. Cum desunt ligna extingue-
tur ignis.

Dolus.

21.

22. Verba murmuratoris in trans-
cursu.

Descenderunt.

23. Labia incensa.

24. In labiis suis agnoscetur
odio habens.26. Qui abscondit odium propter
munera, revelabitur malitia ejus
in ecclesia.

27. Corruptionem.

28. Et os molle.

Lapsus.

Υ.

19. Οἱ ἐνεδρεύοντες.
20. Ἐν πολλῆς ξύλοις θάλλει
πῦρ.
Δίθυμος.
21. Εἰς ταραχὴν μάχης.
22. Λόγοι καρκώπων μαλακοί.

Τύπτουσι.

Σπλάγγων. Ἄλλος, κοιλίας.

23. Χεῖλη λεῖα. Ἄλλος, δόλια.

Λυπηράν. Ἄλλος, πονηράν.

24. Χεῖλεσι πάντα ἐπινεύει ἀπο-
κλαιόμενος ἰχθύρος.26. Ὁ κρύπτων ἔχθραν συνίστη-
σι θόλον, ἐκκαλύπτει δὲ τὰς αὐτοῦ
ἀμαρτίας εὐγνωστος ἐν συνεδρίᾳ.

27. Βόθρον.

28. Στόμα δὲ ὄστεγον.

Ἀκαταστασίας.

LXX INTERPRETES.

19. Qui insidiantur.
20. In multis lignis germinat
ignis.

Dissentiens (vel, duplex animo).

21. In tumultum rixæ.

22. Sermones assentatorum mol-
les.

Verberant.

Viscerum. *Alius*, ventris.23. Labia lævigata. *Alius*, dolosa.
Mœstum. *Alius*, malum.24. Labiis omnia annuit deplo-
rans inimicus.26. Qui occultat inimicitiam
componit dolum : revelat autem
sua peccata bene notus in conses-
sibus.

27. Foveam.

28. Os autem non tectum.

Ruinas.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

19.
20.
Γογγυστής.
21. Ἀναξάναι δικασίαν.
22. Λόγοι ἐνθυμίου (vel ἐνθυ-
μίου) ὡς ἐξαπλούμενοι.
Κατέβησαν.

23. [Χεῖλη] καιόμενα.

24. Ἐν χειλεσιν αὐτοῦ ἐπιγνω-
σθήσεται μισῶν.

26.

27.

28. Στόμα δὲ λείον.

THEODOTIO.

19.
20.
Susurro.
21. Ad exacerbandam litem.
22. Verba susurronis velut da-
plicitia.

Descenderunt.

23. Labia ardentia.

24. In labiis suis agnoscetur odio
habens.

26.

27.

28. Et os molle.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Proverbiorum.

V. 19. Σ., ἄνθρωποι θαλιῶν. Forte melius legatur, δο-
λιῶν, dolose agens, aut δόλου doli.

V. 22. Θ., λόγοι, etc. Schleusnerus ita vertit : Ser-

mones astuti tanquam expansi. Drusius : ἐνθυμίου
sive ἐνθυμίου, ejus qui nobis in animo versatur.
ВРАЩ.

PROVERBIORUM CAPUT XXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Ἡμέρα.
2. Ἔνος.
4. Κατακνίζων θυμός.

SYMMACHUS.

1. Dies.
2. Peregrinus.
4. Maligne rodens animus.

Υ.

1. Ἡ ἐπιούσα.
2. Ἄλλοτριος.
4. Ἀνελεήμων θυμός.
Ἄλλ' οὐδὲν ὑφίσταται ζῆλος. Ἄλ-
λος, ζῆλος ἀμφοτέρων χαλεπώτε-
ρος. Ἄλλος, τις δὲ ὑποστήσεται
κατὰ πρόσωπον (ζήλου).

LXX INTERPRETES.

1. Superveniens (dies).
2. Alienus.
4. Crudelis indignatio.
Sed nihil sustinet zelus. *Alius*,
zelus amborum molestior. *Alius*,
uis vero subsistet ante faciem
(zeli, vel invidia).

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἡμέρα.
2.
4.

THEODOTIO.

1. Dies.
2.
4.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

- 5 כּוּאֲהֶבָה מְסֻתֶרֶת
- 6 וּנְעֻזָּהּ
- 7 וּנְפֹשׁ רַעְבָּה
- 8 נִזְדָּזֵת
- 9 וּמִתְקַן רַעוּז מְעַצֵּת-נֶפֶשׁ
- 10 אֵל-תֵּבָא בַיּוֹם אִיֶּךָ
- שֶׁקֶת
- 11 וְאִשְׁיֵבָה חֲרָפִי דְבַר
- 13 כִּי-עָרֵב זֶר
- וּבַעַד נִבְרִיָּה הַבְּלוּזָה
- 15 מִחֲזִנִּים
- 16 צַפְנִיָּה צִפְן-רֵחַח וְשֶׁבֶן יִכְיֶטֶן
- יִקְרֵא
- 18 נֶצֶר
- 21 וּזְכָר
- 22 אִכְבֹּ-חֲכֹדֶשׁ אֶרֶץ-הָאֵיִלִּי-
- בְּמִנְתַּשׁ בְּתֶךָ הַרְיִפְרֵת בְּעָלֵי לֵא-חֲכֹד
- מִעַלְיָ אֵלֹהֵי
- 25 פָּנִי
- שֵׁת
- 27 לְלֶחֶם בֵּיתְךָ

VERSIO HEBRAICI TEXT.

- 5. Quam amor absconditus.
- 6. Et crebra.
- 7. Et animæ famelicæ.
- 8. Vagans.
- 9. Et dulcedo amici sui a consilio animæ.
- 10. Ne ingrediaris in die exitii tui.
- Vicinus.
- 11. Et respondebo exprobranti mihi verbum.
- 13. Quia sedit extranea.
- Et pro extranea cape pignus ejus.
- 15. Contentionum.
- 16. Abscondentes eam abscondit ventum et oleum dexteræ ejus clamabit.
- 18. Qui servat.
- 21. Et fornax.
- 22. Si contuderis stultum in mortario in medio triticorum contusorum in pistillo, non recedet desuper eum stultitia ejus.
- 23. Vultus.
- Pone.
- 27. In panem domus tuæ.

VULGATA LATINA.

- 5. Quam amor absconditus.
- 6. Quam fraudulenta.
- 7. Et anima esuriens.
- 8. Transmigrans.
- 9. Et bonis amici consiliis anima dulcoratur.
- 10. Ne ingrediaris in die afflictionis tuæ.
- Vicinus.
- 11. Ut possis exprobranti respondere sermonem.
- 13. Qui spondit pro extraneo.
- Et pro alienis aufer ei pignus.
- 15. Litigiosa.
- 16. Qui retinet eam, quasi qui ventum teneat, et oleum dexteræ suæ vocabit.
- 18. Qui servat.
- 21. Et in fornacem.
- 22. Si contuderis stultum in pila quasi ptisanas feriente desuper pila, non auferetur ab eo stultitia ejus.
- 23. Vultum.
- Considera.
- 27. In necessaria domus tuæ.

- 5.
- 6. Καὶ ἰκετικὰ.
- 7.
- 8.
- 9. Καὶ γλυκαίνει ἑταῖρον αὐτοῦ βουλή ψυχῆς.
- 10. Μὴ εἰσέλθῃς ὁ ἄγροικός.
- 11.
- 13. Ὅτι ἐνεγγυήσατο ἀλλότριον. Καὶ περὶ ξένης ἐνεχυράσατε αὐτόν.
- 15.
- 16. Κεχυρμένους βορέας ἀνεμος, καὶ ἔλαιον δεξιᾶς αὐτοῦ καλέσει.
- 18. Διατηρῶν.
- 21.
- 22. Ἐὰν κόπτῃς τὸν ἀφρονα ἐν ὀλμῷ ἐν μέσῳ ἐμπτισσομένων ἐν ὑπέρφ...
- 23. Πρόσωπα.
- Θοῦ.
- 27. Εἰς ἄρτον οἴκου σου.

AQUILA.

- 5.
- 6. Et supplicatoria.
- 7.
- 8.
- 9. Et edulcat socium suum consilio animæ.
- 10. Ne ingrediaris agrestis.
- 11.
- 13. Quoniam spondit pro extraneo.
- Et pro extranea auferit pignus ab eo.
- 15.
- 16. Absconditus aquilo ventus, et oleum dexteræ ejus vocabit.
- 18. Qui servat.
- 21.
- 22. Si contuderis amentem in mortario in medio eorum quæ tunduntur in pistillo...
- 23. Vultus.
- Pone.
- 27. In panem domus tuæ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

5. Ἡ φίλια κεκρυμμένη.
6. Καὶ τεταραγμένα.
7.
8. Μετακινούμενος.
9.
10. Μὴ εισέλθῃς ἐν ἡμέρᾳ κακώ-
σεώς σου.
11. Καὶ ἀποκριθήσομαι τῷ ὀνει-
δισάντι με ῥῆμα.
13. Ὅτι ἐνεγγυήσατο ἀλλότριον.
15. Μαχίμη.
16. Κεκρυμμένος βορέας ἄνεμος,
καὶ ελαῖον δεξιᾶς αὐτοῦ καλέσει.
18. Διατηρῶν.
21.
22.
23. Πρόσωπα.
Τάξον.
27. Εἰς τὰ δέοντα τῶν κορασιῶν
σου.

SYMMACHUS.

5. Quam amicitia occulta.
6. Et perturbata.
7.
8. Transmigrans.
9.
10. Ne ingrediaris in die affli-
ctionis tuæ.
11. Et respondebo exprobranti
mihi verbum.
13. Quoniam spondit pro ex-
traneo.
15. Pugnax.
16. Absconditus aquilo ventus,
et oleum dexteræ ejus vocabit.
18. Qui servat.
21.
22.
23. Vultus.
Statue.
27. Ad necessitatem puellarum
tuarum.

Ο.

5. Κρυπτομένης φίλιας.
6. Ἡ ἐκούσια.
7. Ψυχῇ δὲ ἐνδεῆ. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ
ψυχῇ πεινώση.
8. Ὅταν καταπετασθῇ.
9. Καταβῆγγονται δὲ ὑπὸ συμ-
πτωμάτων ψυχῇ.
10. Μὴ εισέλθῃς ἀτυχῶν.
Φίλος. Οἱ λοιποὶ, γείτων.
11. Καὶ ἀπόστρεψον ἀπὸ σοῦ
ἐπικνεϊδίτους λόγους.
13. Παρήλθε γὰρ ὄβριστης.
Ὅστις τὰ ἀλλότρια λυμαίνεται.
15. Λοῖδορος.
16. Βορέας σκληρὸς ἄνεμος, ὀνό-
ματι δὲ ἐπιδέξιος καλεῖται. *Οἱ λοι-
ποὶ*, κεκρυμμένος βορέας ἄνεμος,
καὶ ελαῖον δεξιᾶς αὐτοῦ καλέσει.
18. Ὅς φυτεύει.
21. Πύρωσις.
22. Ἐὰν μαστιγοῖς ἄφρονα ἐν
μέσῳ συνεδρίου ἀτιμάζων, οὐ μὴ
περιέλθῃς τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ.
23. Ψυχάς.
Ἐπιστήσης.
27. Εἰς τὴν ζωὴν σῶν θεραπόν-
των.

LXX INTERPRETES.

5. Abscondita amicitia.
6. Quam voluntaria.
7. Animæ autem indigenti. *Re-
liqui*, et animæ esurienti.
8. Cum avolaverit.
9. Disrumpitur autem a cala-
mitatibus anima.
10. Ne ingrediaris infortunatus.
Amicus. Reliqui, vicinus.
11. Et averte a te exprobrabiles
sermones.
13. Pertransiit enim contumeliosus.
Qui aliena vastat.
15. Contumeliosa.
16. Aquilo durus ventus, nomi-
ne autem dexter vocatur. *Reli-
qui*, absconditus aquilo ventus,
et oleum dexteræ ejus vocabit.
18. Qui plantat.
21. Probatio ignis.
22. Si flagellaveris insipientem
in medio consessu iuhonorans,
non auferes stultitiam ejus.
23. Animas.
Applicabis.
27. In vitam tuorum famulo-
rum.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5.
6. Καὶ τεταραγμένα.
7.
8.
9.
10. Ἐν ἡμέρᾳ ἐπαγωγῆς μὴ
εἰσέλθῃς.
11.
13. Ὅτι ἐνεγγυήσατο ἀλλότριον.
Καὶ περὶ ξένης ἐνεχυράσατε αὐ-
τόν.
15.
16.
18. Φυλάττων.
21. Χωνευτήριον.
22. Ἐὰν κόπῃς τὸν ἄφρονα ἐν
ὄλμῳ ἐν μέσῳ ἐμπτισσομένων ἐν
ὕπερῳ...
23. Πρόσωπα.
Θοῦ.
27. Εἰς τὰ δέοντα τοῦ οἴκου σου.

THEODOTIO.

5.
6. Et perturbata.
7.
8.
9.
10. In die calamitatis ne ingre-
diaris.
11.
13. Quoniam spondit pro ex-
traneo.
Et pro extraneo auferite pignus
ab eo.
15.
16.
18. Castodiens.
21. Conflatorium.
22. Si contuderis amentem in
mortario in medio eorum quæ tau-
duntur in pistillo...

23. Vultus.
I'one.
27. In necessitates domus tuæ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Proverbiorum.

V. 1. 'A., Σ., Θ., ἡμέρα. Omnes autem hujus capituli lectiones ex editione Romana et ex Drusio prodeunt, nisi aliter notetur.

V. 10. 'A., μη εἰσελθῆς ὁ ἀγροικός. Has lectiones

exhibet Martianæus noster ex Hieronymo. Verum vox illa ἀγροικός suspecta videtur.

V. 13. 'A., Θ., ἐνεχυράσατε, *auferite, capite*. Sic habent editio Rom. et Drusius, unde Montfauconius

PROVERBIORUM CAPUT XXVIII.

TO EBPAIKON.

- 2 רבים שדיה
3 גבר רש ועשק דלים
סוף ואין לחם
5 יבינו כל
6 חולך בתמו
7 ורעה חללים
9 גם-תפלתו תועבה
10 יחלך
11 יחקרנו
13 יצליח
ומודה
16 נגיד חסר תבינות
ורב מעשקות
יאריך ימים
17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Multi principes ejus.
3. Vir pauper et opprimens pauperes.
Trahens, et non panis.
5. Intelligent omnia.
6. Ambulans in simplicitate sua.
7. Et pascens comessatores.
9. Etiam oratio ejus abominatio.
10. Hæreditate accipient.
11. Scrutabitur eum.
13. Prosperabitur.
Et confitens.
16. Dux carens intelligentiis.
Et multus oppressionibus.
Prolongabit dies.
17.
18. Perfectus.
19. Vana.
20. Vir veritatum.

TO EBPAIKON

Ἑλληνιστὸς γράμμασι.

2.
3.
5.
6.
7.
9.
10.
11.
13.
16.
17.

VULGATA LATINA.

2. Multi principes ejus.
3. Vir pauper calumnians pauperes.
Vehementi, in quo paratur fames.
5. Animadvertunt omnia.
6. Ambulans in simplicitate sua.
7. Qui autem pascit comessatores.
9. Oratio ejus erit execrabilis.
10. Possidebunt.
11. Scrutabitur eum.
13. Dirigetur.
Qui autem confessus fuerit.
16. Dux indigens prudentia.
Multos opprimet per calumniam.
Longi fient dies ejus.
17.
18. Simpliciter.
19. Otium.
20. Vir fidelis.

AKYAAΣ.

2. Πολλοὶ ὄρχοντες αὐτῶν.
3. Ἄνηρ ἀπορὸς καὶ συκοφαντῶν πτωχοῦς.
Ἄνεσχηκῶς καὶ οὐκ ἔστιν ἄρτος.
5.
6. Περιπατῶν ἐν ἀπλότητι αὐτοῦ.
7. Καὶ νέμει συμβολοκόπους.
9. Καί γε προσευχὴ αὐτοῦ βδέλυγμα.
10. Κληροδοθήσονται.
11. Ἐξιχνιάσει αὐτόν.
13.
Καὶ ὁμολογῶν.
16.
17.

AQUILA.

2. Multi principes eorum.
3. Vir egenus et calumnians pauperes.
Retinens se, et non est panis.
5.
6. Ambulans in simplicitate sua.
7. Et pascit comessatores.
9. Etiam oratio ejus abominatio.
10. Hæreditate accipient.
11. Scrutabitur eum.
13.
Et confitens.
16.
17.
18. Perfectus.
19. Vana.
20. Vir credens.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Proverbiiorum.

præpropere, ut solebat, exscripsit, ἐνεχυράσατο, veritatem, abstulit. DRACH.

V. 15. Hebr. Secundum Keri, עִזְרָתָא. IDEM.

V. 22. Ad lectionem A et Θ., Schleusnerus in

Theo. V. T. : ὄλμος et ὀλμός. Sic etiam Trommii concordantiæ. Edit. autem Rom. et Kircheri concord., ὀλμός, cum leni spiritu. DRACH.

PROVERBIORUM CAPUT XXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.
3.
Ἄνεσχηκῶς καὶ οὐκ ἔστιν ἄρτος.
5.
6. Περιπατῶν ἐν ἀπλότῃ αὐτοῦ.
7.
9. Καίγε προσευχὴ αὐτοῦ βδέλυγμα.
10.
11.
13. Εὐδοθήσεται.
Καὶ ἐξαγορεύων.
16. Ἠγούμενος, ἢ δυνάστης, ἐνδεῆς συνέσεων.

2. Κρίσεις ἐγείρονται.
3. Ἄνδρες ἐν ἀρεταῖς συκοφαντεῖ πτωχοῦς.
Ἄβρος καὶ ἀνωφελής.
5. Συνήσουσιν ἐν παντί. Οἱ λοιποὶ, συνήσουσι πάντα.
6. Πορευόμενος ἐν ἀληθείᾳ.
7. Ὅς δὲ ποιμαίνει ἀσπίαν.
9. Καὶ αὐτὸς προσευχὴν αὐτοῦ ἐβδέλυκται.
10. Διελεύσονται.
11. Καταγνώσεται αὐτόν.
13. Εὐδοθήσεται.
Ὁ δὲ ἐξηγούμενος.
16. Βασιλεὺς ἐνδεῆς προσόδων.

2. Πολλοὶ ἄρχοντες αὐτῶν.
3. Ἄνηρ ἄπορος καὶ συκοφαντῶν πτωχοῦς.
Ἄνεσχηκῶς καὶ οὐκ ἔστιν ἄρτος.
5.
6. Περιπατῶν ἐν ἀπλότῃ αὐτοῦ.
7.
9. Καίγε προσευχὴ αὐτοῦ βδέλυγμα.
10. Διελούνται.
11. Ἐξιχνιάσει αὐτόν.
13.
Καὶ ὁμολογῶν.
16.

Μάγας συκοφάντης. Ἄλλος, καὶ πολὺστρεβλόν.

Μακρὸν χρόνον ζήσεται. Ἄλλος, μακρὸν βιώσεται βίον.

17. Ὅς φράσσει τὰ ὄρα μὴ εἰσακοῦσαι ἀσθενούς, καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ εἰσακούων.
18. Δίκαιος.
19. Σχολήν. Ἄλλος, ἀπραγίαν.
20. Ἄνηρ ἀξιόπιστος.

17.
18. Τέλειος.
19. Κενά.
20.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.
3.
Retinens se, et non est panis.
5.
6. Ambulans in simplicitate sua.
7.
9. Etiam oratio ejus abominatio.
10.
11.
13. Prosperabitur.
Et qui proficitur.
16. Dux, vel dynasta, indigens intelligentiis.

2. Judicia excitantur.
3. Robustus in impietatibus calumniatur pauperes.
Vehemens et inutilis.
5. Intelligent in omni. Reliqui, intelligent omnia.
6. Vadens in veritate.
7. Qui autem pascit luxuriam.

2. Multi principes eorum.
3. Vir egenus, et calumnians pauperes.
Retinens se, et non est panis.
5.
6. Ambulans in simplicitate sua.

9. Et ipse orationem suam abominabilem fecit.
10. Pertransibunt.
11. Condemnabit eum.
13. Prosperabitur.
Qui autem narrat.
16. Rex indigens preventibus.

9. Etiam oratio ejus abominatio.
10. Divident.
11. Scrutabitur eum.
13.
Et confitens.
16.

Magnus sycophanta. Alius, et valde perversum.

Longo tempore vivet. Alius, longam vitam ducet.

17. Qui obturat aures ut non audiat infirmum, et ipse invocabit, et non erit qui exaudiat.
18. Justus.
19. Otium. Alius, inertiam.
20. Vir fide dignus.

17.
18. Perfectus.
19. Vana.
20.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικαὶς γράμμασι.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

קמ תעשר לא יקח

22 רע עין
חבר יבאנו
23 מכותיק לשון

24 בחל

חבר
25 רחב נפש יגרה בודן

27 רב מארחת

28 יסתר

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Et festinus ad ditandum se non erit impunis.

22. Malus oculo.
Defectus veniet ei.
23. Præ leniente lingua.

24. Rapiens.

Socius.
25. Latus animo miscebit li-
teum.

27. Multitudo maledictionum.

28. Se abscondet.

22.

23.

24.

25.

27.

28.

VULGATA LATINA.

Qui autem festinat ditari, non erit innocens.

22. Et aliis invidet.
Egestas superveniet ei.
23. Magis quam ille qui per lin-
guæ blandimenta decipit.

24. Qui subtrahit.

Particeps.
25. Qui se jactat et dilatat, jur-
gia concitat.

27. Sustinebit penuriam.

28. Abscondentur.

22.

23. Παρὰ λειοῦντα γλῶσσων.

24. Ἀρπάζων.

Μέτοχος.

25. Πλάτῦς ψυχῆ ἐραθίζει ἀντι-
δικίαν.

27.

28. Κρυθήσονται.

AQUILA.

22.

23. Supra emollientem linguam.

24. Rapiens.

Particeps.

25. Latus anima irritat contra-
dictionem.

27.

28. Se abscondent.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Proverbiorum.

V. 2. Ἄ., Θ., πολλοὶ ἄρχοντες αὐτῶν. Hujus etiam Drusio.
capitis lectiones omnes ex editione Romana et V. 17. Ὅς φράσσει etc. Hæc in nonnullis τῶν Θ

PROVERBIORUM CAPUT XXIX.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικαὶς γράμμασι.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

1 ישבר
2 ברבות צדיקים
3 ורעה חנות
4 ואיש ותחמת
6 בפשע איש רע בוקש

8 אנשי לען

יפיד

10 יבקשו

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Conteretur.
2. Cum multiplicantur justi.
3. Et pascens scorta.
4. Et vir oblationum.
6. In prævaricatione viri malus laqueus.
8. Viri irrisionis.

Illaqueabunt.

10. Quærent.

1.

2.

3.

4.

6.

8.

10.

VULGATA LATINA.

1. (Repentinus ei) superveniet interitus.

2. In multiplicatione justorum.

3. Qui autem nutrit scorta.

4. Vir avarus.

6. Peccantem virum iniquum involvet laqueus.

8. Homines pestilentcs.

Dissipant.

10. Quærent.

1. Συντριβήσεται.

2. Ἐν τῷ πληθύναι δικαίους.

3. Καὶ ὁ νέμων πόρναις.

4. Ἄνθρωπος ἀφαιρεμάτων.

6. Ἐν ἁμαρτίᾳ ἀνδρὸς παρανό-
μου πρόσκρουσις.

8.

10.

AQUILA.

1. Conteretur.

2. Cum multiplicantur justī.

3. Et pascens scorta.

4. Vir donorum.

6. In peccato viri iniqui offen-
sio.

8.

10.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

	Ὁ δὲ κακὸς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται. Ἄλλος, ὃ δὲ σπεύδων τοῦ πλουτεῖν οὐκ ἀθωωθήσεται.	
22. Ἐνδεία ἐπιλεύσεται αὐτῷ.	22. Βάσκανος. Ἄλλ., φθονηρὸς. Ὅτι ἐλεήμων κρατήσει αὐτοῦ.	22.
23.	23. Μᾶλλον τοῦ γλωσσοχαριτοῦντος.	23.
24. Ἄδικῶν.	24. Ὅς ἀποβάλλει. Ἄλλος, ἀποβάλλεται, ἀτιμάζει.	24. Ἀρπάζων.
Μίτοχος.	Κοινωνός.	Μίτοχος.
25. Πλατύφυγος παροξύνει κρίσιν.	25. Ἀπιστος (Ἄλλ., ἀπλὸς) ἀνὴρ κρίνει εἰκῆ.	25.
27.	27. Ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ἔσται. Ἄλλος, οὐκ εὐδοθήσεται.	27.
28. Κρυθήσονται.	28. Στένουσι.	28. Κρυθήσονται.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Malus autem non impunitus erit. Alius, et festinus ad ditandum se non erit impunis.	
22. Egestas superveniet ei.	22. Invidus. Alius, id. Quia misericors obtinebit eum.	22.
23.	23. Magis quam is qui lingua gratificatur.	23.
24. Injuriam faciens.	24. Qui abjicit. Alius, violenter agit, inhonorat.	24. Rapiens.
Particeps.	Socius.	Particeps.
25. Latus anima incitat iudicium.	25. Incredulus (Alius, simplex) vir iudicat temere.	25.
27.	27. In multa penuria erit. Alius, non prosperabitur.	27.
28. Se abscondent.	28. Gemunt.	28. Se abscondent.

Notae et variae lectiones ad cap. XXVIII Proverborum. exemplaribus reperiantur. Quae, ut monet Drusius, primum sunt ex cap. xxi, v. 13, ubi in Hebraeo etiam ex-

PROVERBIORUM CAPUT XXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Συντριβήσεται.	1. Φλεγόμενου αὐτοῦ.	1. Συντριβήσεται.
2.	2. Ἐγκωμιαζομένων δικαίων.	2.
3.	3. Ὅς δὲ ποιμαίνει πρόβατα.	3.
4.	4. Ἄνθρωπος δὲ παράνομος.	4. Ἄνθρωπος ἀφαιρισμάτων.
6. Ἐν ἀδικίᾳ ἀνδρὸς πονηρὸν σκάνδαλον.	6. Ἀμαρτάνοντι ἀνδρὶ μεγάλη παγίς.	6.
8.	8. Ἄνδρες ἀνομοί. Ἄλλος, ἄνδρες λοιμοί.	8.
Ἐθυμίασαν.	Ἐξέκαυσαν.	
10. Ἐπιζητήσουσι.	10. Ἐκζητήσουσι.	10.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Conteretur.	1. Ardente eo (non est medela).	1. Conteretur.
2.	2. Dum laudantur iusti.	2.
3.	3. Qui autem pascit meretrices.	3.
4.	4. Vir autem iniquus.	4. Vir donorum.
6. In iniquitate viri malum scandalum.	6. Peccanti viro magnus laqueus.	6.
8.	8. Viri iniqui. Alius, viri pestilentes.	8.
Adolceverunt.	Combusserunt.	
10. Inquirent.	10. Exquirent.	10.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
11 באחד ישבחה	11.	11.
12 משרתיו	12.	12. Λειτουργοὶ αὐτοῦ.
13 נפגשו	13	13.
מאיר עיני שניהם יהיה		Φωτίζων ὀφθαλμοὺς ἀμφοτέρω δ Κύριος.
14 לעד	14.	14. Εἰς ἔτι.
15 ונער משלה	15.	15. ... ἐξαποστελλόμενος.
אבד		
17 מעדנים	17.	17.
18 באין חזון יפרע עם	18.	18. Οὐκ ὄντος ὀραματισμοῦ ἀπει σχεδασθήσεται λαός.
21 יהיה כנף	21.	21.
22 יגרה כדון	22.	22.
23 גאחת אדם תשפילנו	23.	23.
ושל-רח יחמך כבוד		
24 עם-גנב	24.	24. Μετὰ κλέπτου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. In posticum sedabit eum.	11. Differt, et reservat in postero- rum.	11.
12. Ministri ejus.	12. Omnes ministros.	12. Ministri ejus.
13 Obviaverunt sibi.	13. Obviaverunt sibi.	13.
Illuminans oculos amborum ipsorum Dominus.	Utiusque illuminator est Dominus.	Illuminans oculos amborum ipsorum Dominus.
14. In perpetuum.	14. In æternum.	14. Adhuc.
15. Et puer dimissus.	15. Puer autem qui dimittitur voluntati suæ.	15. ... dimissus.
Matrem suam.	Matrem suam.	
17. Delicias.	17. Delicias.	17.
18. In non visione feriabitur populus.	18. Cum prophetia defecerit, dissipabitur populus.	18. Non existente visione dissociabitur populus.
21. Erit filius.	21. Sentiet eum contumacem.	21.
22. Miscabit litem.	22. Provocat rixas.	22.
23. Superbia hominis humiliabit eum.	23. Superbum sequitur humilitas.	23.
Et humilis spiritu assequetur gloriam.	Et humilem spiritu suscipiet gloria.	
24 Cum fure.	24. Cum f. re.	24. Cum fure.

Nota ad cap. XXIX Proverbiorum.

V. 1. 'A., Σ., Θ., συντριβήσεται. Editio Romana et Drusius hanc et sequentes hujus capituli lectiones

PROVERBIORUM CAPUT XXX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 לאיתו לא ואל	1.	1. Τῷ ἐθιῆλ, καὶ τέλεισον.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Æthieli et Uchal.	1. (Vir cum quo est Deus) et qui Deo secum morante confortatus, ait.	1. Ethieli, et perfice.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ

11. Ἐπ' ἰσχύων καταπραῖνει αὐτόν.

12. Λειτουργοὶ αὐτοῦ.

13.

Φωτίζων ὀφθαλμοὺς ἀμφοτέρων Κύριος.

14. Εἰς ἀσί.

15. Νέος δὲ ἀφειμείνος.

17. Τρυφάς.

18.

21. Ἔσται γογγυσμός.

22. Ἐρεθίζει μάχην.

23.

24.

SYMMACHUS.

11. In novissimis mitigat eum.

12. Ministri ejus.

13.

Illuminans oculos amborum ipsorum Dominus.

14. In perpetuam.

15. Adolescens autem dimissus.

17. Delicias.

18.

21. Erit murmuratio.

22. Incitat litem.

23.

24.

adferunt.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.

SYMMACHUS.

1.

11. Ταμειύεται κατὰ μέρος.

12. Οἱ ὑπ' αὐτόν. Ἄλλος, ὑπηρείται.

13. Ἀλλήλοις συνελθόντων. Ἄλλος, ἐλθόντων ἐπιτοαυτό.

Ἐπισκοπὴν ἀμφοτέρων ποιεῖται ὁ Κύριος.

14. Εἰς μαρτύριον.

15. Παῖς δὲ κλιανώμενος.

Γονεὶς αὐτοῦ. Ἄλλος, μητέρα αὐτοῦ.

17. Κόσμον.

18. Οὐ μὴ ὑπάρξῃ ἐξηγητὴς ἔθνευ παρανόμω.

21. Ὑδνηθήσεται.

22. Ἐγείρει νεῖκος. Ἄλλος, ὀρύσσει.

23. Ὑβρις ἀνδρα ταπεινοί. Οἱ λοιποὶ, ὑπερηφανία ἀνδρὸς ταπεινώσει αὐτόν.

Τοὺς δὲ ταπεινόφρονας ἐρεῖδει ὁ Κύριος. Ἄλλος, καὶ ταπεινόφρων ἀντιλήφεται ὁδῆς.

24. Κλέπτῃ.

LXX INTERPRETES.

11. Dispensat per partes.

12. Subditi ejus. *Alius*, famuli.

13. Invicem concurrentibus. *Alius*, venientibus in idipsum.

Inspectionem amborum facit Dominus.

14. In testimoniam.

15. Puer autem errans.

Parentes suos. *Alius*, matrem suam.

17. Ornatum.

18. Non erit praeceptor genti iniquae.

21. Dolor erit.

22. Excitat contentionem. *Alius* solit.

23. Contumelia virum humiliat. *Reliqui*, superbia hominis humiliabit eum.

Humiliter autem sentientes firmat gloria Dominus. *Alius*, et humiliter sentiens apprehendet gloriam.

24. Furi.

Nota ad cap. XXIX Proverbiorum.

PROVERBIORUM CAPUT XXX.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Τοῖς πιστεύουσι τῷ Θεῷ, καὶ παύσονται. Ἄλλος, φάγομαι.

LXX INTERPRETES.

1. Credentibus Deo, et quiesco. *Alius*, comedam.

11.

12. Λειτουργοὶ αὐτοῦ.

13.

Φωτίζων ὀφθαλμοὺς ἀμφοτέρων ὁ Κύριος.

14.

15.

17. Τρυφάς.

18.

21.

22.

23.

24.

THEODOTIO.

11.

12. Ministri ejus.

13.

Illuminans oculos amborum ipsorum Dominus.

14.

15.

17. Delicias.

18.

21.

22.

23.

24.

1. Τῷ ἰθιῆλ, καὶ ἐνθήσομαι.

THEODOTIO.

1. Ethieli, et potero.

TO EBPAIKON.

- 2 בער אנכי מאיש
4 הירד
מי אסף-רחח | בחפניו
ציר
מי הקים כל-אפסי-ארץ
מה-שמו ומה-שם-בנו
מי תדע
5 מנגן הוא
לחם ב
7 אל-תמנע ממני בטרים אמות
8 שוא
דבריפני לחם הקי
9 וכחשתי ואברתי מי יהיה
דפן אדרש
10 אל-תלשן
ואשבו
12 וכצאתו לא רחץ

14 ומאכלת

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Stolidus ego præ viro.
4. Atque descendit.
Quis collegit ventum in pugillis suis?
Ligavit.
Quis statuit omnes fines terræ?
Quod nomen est ejus, et quod nomen filii ejus,
Si novisti?
5. Clypeus ipse.
Sperantibus in eo.
7. Ne prohibeas a me antequam moriar.
8. Vanitatem.
Prædam da mihi panem statuti mei.
9. Et mentiar, et dicam, Quis Dominus?
Et ne forte pauper efficiar.
10. Ne crimineris lingua.
Et delinquas.
12. Et a sorde sua non lota est.
14. Et cultri.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

2.
4.
5.
7.
8.
9.
10.
12.
14.
2. Stultissimus sum virorum.
4. Atque descendit.
Quis continuit spiritum in manibus suis?
Colligavit.
Quis suscitavit omnes terminos terræ?
Quod nomen est ejus, et quod nomen filii ejus,
Si nosti?
5. Clypeus ipse.
Sperantibus in eo.
7. Ne deneges mihi antequam moriar.
8. Vanitatem.
Tribue tantum victui meo necessaria.
9. Ad negandum, et dicam, Quis est Dominus?
Aut egestate compulsus.
10. Ne accuses.
Et corruas.
12. Et tamen non lota est a sordibus suis.
14. Et commandit.

ΑΡΧΑΙΑΣ.

2. Ἀσύνητος ἐγὼ εἶμι παρὰ ἄνδρα.
4. Καὶ κατήνεγκεν.
Τίς συνέλεξεν πνεῦμα ἐν θενάροῖς αὐτοῦ;
Τίς ἐστήσει πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς;
Τί ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τί ὄνομα τῶ υἱῷ αὐτοῦ;
5.
7.
8. Εἰκαιότητα.
... ἄρτον ἀκριθασμῶν μου.
9. Καὶ ἀρνήσωμαι καὶ εἶπω, Τίς ἐστὶ Κύριος;
10.
Καὶ πλημμελήσης.
12.
14. Κατεσθίουσας.
AQUILA:
2. Insiapiens ego sum præ viro.
4. Et detulit.
Quis collegit ventum volis suis?
Quis statuit omnes fines terræ?
Quod nomen ipsi, et quod nomen filio ejus?
5.
7.
8. Vanitatem.
... panem statutorum meorum.
9. Et abnegem, et dicam, Quis est Dominus?
10.
Et delinquas
12.
14. Comedentes.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.
4. Καὶ κατήνεγεν.
Τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν τοῖς
δραξίν αὐτοῦ;

Τί ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τί ὄνομα τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ;

5.

7. Μὴ κωλύσῃς ἀπ' ἐμοῦ πρὸ τοῦ
ἀποθανεῖν με.

8.

Δι' ἀταξὸν μοι διαίταν-ἰκανήν.

9. Καὶ ἀρνήσωμαι καὶ εἶπω, Τίς
ἐστὶ Κύριος;

10. Μὴ διαβάλης.

Καὶ πλημμελήσῃς.

12.

14. Κατεσθιούσας.

SYMMACHUS.

2.

4. Et detulit.

Quis congregavit ventos in pu-
gillis suis?

Quod nomen ipsi, et quod no-
men filio ejus?

5.

7. Ne prohibeas a me antequam
moriar.

8.

Statue mihi dietam sufficien-
tem.

9. Et abnegem, et dicam, Quis
est Dominus?

10. Ne calumniaris.

Et delinquas.

12.

14. Comedentes.

2. Ἀφρονέστατος γάρ εἰμι πάν-
των ἀνθρώπων.

4. Καὶ κατέδη.

Τίς συνήγαγεν ἀνεμον ἐν κόλπῃ;

Συνέστρεψεν.

Τίς ἐκράτησε πάντων τῶν ἀκρων
τῆς γῆς; *Οἱ λοιποὶ, τίς ἐστήσε
πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς;*

Τί ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τί ὄνομα τοῖς
τέκνοις αὐτοῦ;

Ἴνα γνῶς; Ἄλλος, ὅτι γνώσῃ;

5. Ὑπερασπίζει. Ἄλλ, ὑπερ-
ασπιεῖ.

Εὐλαβουμένων αὐτόν. Ἄλλος,
φοβουμένων.

7. Μὴ ἀφέλης μου χάριν πρὸ τοῦ
ἀποθανεῖν με.

8. Μάταιον λόγον.

Σύνταξον δέ μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ
αὐτάρκη.

9. Ψευδὴς γίνωμαι καὶ εἶπω,
Τίς με ὀρᾷ;

Ἡ πενηθείς. Ἄλλοι, πενής γε-
νηθείς. Ἄλλος, ὁ πενόμενος.

10. Μὴ πιραδῶς.

Καὶ ἀφανισθῆς.

12. Τὴν δὲ ἐξοδὸν αὐτοῦ οὐκ
ἀπέφυεν. Ἄλλος, καὶ ἀπὸ ῥύπου
οὐκ ἀπελούσατο.

14. Τομίδας.

LXX INTERPRETES.

2. Insipientissimus enim sum
omnium hominum.

4. Atque descendit.

Quis congregavit ventum in
sinu?

Convertit.

Quis tenuit omnes summitates
terræ? *Reliqui, quis statuit omnes
fines terræ?*

Quod nomen ipsi, et quod no-
men filii ejus

Ut noscas? *Alius, quia cogno-
sces?*

5. Protegit. *Alius, proteget.*

Reverentibus ipsum. *Alius, ti-
mentibus.*

7. Ne auferas a me gratiam an-
tequam moriar.

8. Vanum sermonem.

Statue autem mihi quæ opus
sunt, et quæ sufficiunt.

9. Mendax sum, et dicam: Quis
me videt?

Aut pauper effectus. *Alii, id.
Alius, pauper.*

10. Ne tradas.

Et delearis.

12. Exitum (*Aliter, excrementum*)
autem suum non abluit.
Alius, et a sorde non lota est.

14. Cultros.

2.

4.

Ἐνέδησεν.

Τί ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τί ὄνομα τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ;

5.

7.

8.

9.

10. Μὴ καταλήσῃς.

Καὶ πλημμελήσῃς.

12.

14. Κατεσθιούσας.

THEODOTIO.

2.

4.

Illigavit.

Quod nomen ipsi, et quod no-
men filio ejus?

5.

7.

8.

9.

10. Ne obloquaris.

Et delinquas.

12.

14. Comedentes.

TO EBPAIKON.

עניים
15 שתי בנות הב הב
שלוש הנח לא השבענה
לא - אמרו הן
16 ועצר רחם
לא אמרה
17 נחל
18 בפלא
19 בשמים
דרך נחש
ודרך גבר בעלמה
20 אכלה ומחזה
21 ותחת ארבע
23 ותחת שנואה כי תבעל
24 חכמים כדאמרים
26 שפנים

וישיבו
27 חנץ כלו

28 תרפש
בחיכלי

29 כושרי לכת

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Afflictos.
15. Duæ filiaë, da, da.
Tria ipsa non saturabuntur.
Non dicunt, Abundantia.
16. Et constrictio vulvæ.
Non dicit.
17. Torrentis.
18. Abscondita sunt.
19. In cœlis.
Viam serpentis.
Et viam viri in puella.
20. Comedit et tersit.
21. Et propter quatuor.
23. Propter exosam cum mari-
tata fuerit.
24. Sapientia sapienter edoeta.
26. Cuniculi.

Et posuerunt.
27. Dimidiâns totum ipsum.
28. Tractabit.
In palatiis.
29. Quæ bonum faciunt inces-
sum.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

15.
16
17.
18.
19.
20.
21.
23.
24.
26.

27.

28.

29.

VULGATA LATINA.

Inopes.
15. Duæ sunt filiaë dicentes, Af-
fer, affer.
Tria sunt insaturabilia.
Quod nunquam dicit, Sufficit.
16. Et os vulvæ.
Nunquam dicit.
17. De torrentibus.
18. Difficilia.
19. In cœlo.
Viam colubri.
Viam viri in adolescentia.
20. Quæ comedit, et tergens os
suum.
21. Et quartum.
23. Per odiosam mulierem,
cum in matrimonio fuerit as-
sumpta.
24. Sapientiora sapientibus.
26. Lepusculus.

Qui collocat.
27. Egreditur universa.
28. Nititur.
In ædibus.
29. Quod incedit feliciter.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

15.
Τρία δέ ἐστιν ἃ οὐ πλησθήσεται.
Οὐκ εἶπαν, Ἀρκεῖ.
16. Καὶ ἐποχὴ μήτρας
17. Χειμάρβου.
18. Ἐθαυμαστώθησαν.
19.
Ὅδον . . .
Ὅδον . . .
20. Ὅσει φαγοῦσης, καὶ ἀπονε-
ψαμένης.
21.
23
24.
26.

27.

28.

Ἐν ναοῖς.

29. Ἀγαθύνοντα πορεύων.

AQUILA.

15.
Tria vero sunt, quæ non imple-
buntur.
Non dixerunt, Sufficit.
16. Et retentio matricis.
17. Torrentis.
18. Mirabilia facta sunt.
19.
Viam....
Viam....
20. Velut comedentis et alitu-
tis.
21.
23.
24.
26.
27.
28.
In templis.
29. Quæ bonum faciunt inces-
sum.

15. Δύο θυγατέρες, φέρε, φέρε.
 Τρία δὲ ἔστιν ἃ οὐ πλησθήσεται.
 Οὐκ εἶπαν, Ἄρχεϊ.
 16. Καὶ συνοχὴ μήτρας.
 17.
 18.
 19.
 Ὅδον . . .
 Ὅδον ἀνδρὸς ἐν νεάνιδι.
 20. Ὅσαι φαγούσης, καὶ ἀπονι-
 ψαμένης.
 21. Τὰ δὲ τέσσαρα.
 23. Καὶ γυνὴ μισουμένη ὅταν
 συνοικήσῃ.
 24.
 26.
 Ἐταξαν.
 27. Ὡς ψηφίς πᾶσα.
 28.
 Ἐν ναοῖς.
 29.

SYMMACHUS.

15. Duæ filix, fer, fer.
 Tria vero sunt, quæ non imple-
 buntur.
 Non dixerunt, Sufficit.
 16. Et coarctatio matricis.
 17.
 18.
 19.
 Viam . . .
 Viam viri in puella.
 20. Velut comedentis et abluen-
 tis.
 21. Quatuor autem.
 23. Et mulier exosa cum coha-
 eritabit.
 24.
 26.
 Statuerunt.
 27. Ut calculus universa.
 28.
 In templis.
 29.

- Ταπεινούς. Ἄλλοι, ἄσθενεῖς.
 15. Τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγά-
 πῆσαι ἀγαπώμεναι.
 Καὶ αἱ τρεῖς αὐταὶ οὐκ ἐνεπίπλα-
 σαν αὐτήν.
 Οὐκ ἤρκεσθη εἰπεῖν, Ἰκανόν.
 16. Καὶ ἔρωσ γυναικός.
 Οὐ μὴ εἴπωσιν. Ἄλλος, οὐκ εἶπεν.
 17. Ἐκ τῶν φαράγγων.
 18. Ἀδύνατα νοῆσαι. Ἄλλος,
 ἀδυνατοῦντα.
 19. Πετομένου. Ἄλλος, πετομέ-
 νου ἐν οὐρανῷ.
 Ὅδοις ἔρωσ.
 Ὅδοις ἀνδρὸς ἐν νεότητι.
 20. Ὅταν πράξῃ ἀπονιψαμένη.
 21. Τὰ δὲ τέταρτον.
 23. Καὶ μισητὴ γυνὴ ἐν τύχῃ.
 24. Σοφώτερα τῶν σοφῶν.
 26. Χοιρογρύλλιοι. Ἄλλος, εἶδος
 τυχθός, ἦτοι οἱ λαγωοὶ, ἢ οἱ καλού-
 μενοι οἰστροὶ.
 Οἱ ἐποίησαντο.
 27. Ἄφ' ἐνὸς κλειύσματος εὐ-
 τάκτως.
 28. Ἐρειδόμενος.
 Ἐν ὄχυρώμασι.
 29. Ὅ καλῶς διαβαίνει.

LXX INTERPRETES.

- Humiles. *Alii*, infirmos.
 15. Tres filix erant dilectione
 diligentes (*vel*, dilectæ).
 Et tres istæ non impleverunt
 eam.
 Non sufficit ad dicendum, Satis
 est.
 16. Et amor mulieris.
 Non dicant. *Alius*, non dixit.
 17. De convallibus.
 18. Impossibilia ad cogitan-
 dum. *Alius*, impossibilia.
 19. Volantis. *Al.*, volantis in cælo.
 Vias serpentis.
 Vias viri in juventute.
 20. Cum fecerit abluens.
 21. Quartum autem.
 23. Et exosa mulier si consecuta
 fuerit.
 24. Sapientiora sapientibus.
 26. Chærogyryllii. *Alius*, genus
 piscis, sive lepores, sive qui vocan-
 tur œstri.
 Qui fecerunt.
 27. Ab una jussione ordinate.
 28. Innixus.
 In munitionibus.
 29. Quod pulcre transit.

15.
 Τρία δὲ ἔστιν ἃ οὐ πλησθήσεται.
 Οὐκ εἶπαν, Ἄρχεϊ.
 16.
 17. Καὶ μάρβδου.
 18.
 19.
 Ὅδον . . .
 Ὅδον . . .
 20. Ὅσαι φαγούσης, καὶ ἀπονι-
 ψαμένης.
 21.
 23.
 24. Σοφία σεσοφισμένα.
 26.
 27.
 28. Ἐλλαμβανόμενος.
 Ἐν ναοῖς.
 29. Ἀγαθύνοντα πορεύειν.
 THEODOTIO.

15.
 Tria vero sunt, quæ non imple-
 buntur.
 Non dixerunt, Sufficit.
 16.
 17. Torrentis.
 18.
 19.
 Viam . . .
 Viam . . .
 20. Velut comedentis et abluen-
 tis.
 21.
 23.
 24. Sapientia instructa.
 26.
 27.
 28. Comprehensus.
 In templis.
 29. Quæ bonum faciunt inces-
 sum.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΤΑΑΣ.

30 מפני כל
31 זרזיר בתנים

30.
31.

30. Ἀπὸ προσώπου παντός.
31. Ἀλεκτρυὼν κώτεφ.

32. אמן-נבלת בדתנשא

32.

32.

ואם-אכהת-לש

33.

33. Καὶ ἐκμύζησις θυμοῦ ἐξέλσει αἷμα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

30. A facie cuiuscumque.

30. Ad nullius pavebit occursum.

30. A facie cuiuscumque.

31. Accinctus lumbis.

31. Gallus succinetus lumbis.

31. Gallus gallinaceus dorso.

32. Si stulte egisti in elevando te.

32. Est qui stultus apparuit postquam elevatus est in sublime.

32.

Et si cogitasti manum ad os.

Si enim intellexisset, osi suo imposuisset manum

33. Et emunctio furoris educet sanguinem.

33. Et emunctior naris educet sanguinem.

33. Et qui vehementer emungit, elicit sanguinem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Proverbiorum.

V. 4. 'A., תָּפֹה עֲבֹתָהּ etc. Editio Romana et Drusius, unde sequentes etiam lectiones mutuamur, una excepta versu 4.

p. 403, pleniorē adfert quam editio Romana; sed Aquilæ et Theodotoni tantum ipsam tribuit, editio Romana etiam Symmacho.

V. 4. 'A., Σ., Θ., τί ὄνομα αὐτῶν, καὶ τί ὄνομα τῶν υἱῶν αὐτοῦ. Hanc lectionem Eusebius in Psalm.

Ibid. 'A., θανατοῖς. Schleusnerus, θανάτοις. Ceterum, apud Græcos scriptores invenitur solusmodo

PROVERBIORUM CAPUT XXXI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΤΑΑΣ.

1 דברי למואל

1.

1. Πητὰ Λαμμουῶν.

בשם

Ἄρμα.

3 הילך

3.

3.

ודרכך

Τὰ σὰ χρήματα.

לבוהת

5 וישגה דין כל-בני-עני

5.

5. Καὶ ἀλλοιώσει κρῖσιν υἱῶν πένητος.

6 לאובד

6.

6.

7 ועמלו

7.

7.

8 לאלם

8.

8. Ἀλάφ.

אל-דין כל-בני-הלך

9.

9.

9 ואביון

11.

11.

11 ושלל

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Verba Lamuel.

1. Verba Lamuelis.

1. Dicta Lammun.

Assumptio.

Visio.

Pondus.

3. Facultatem tuam.

3. Substantiam tuam.

3.

Et vias tuas.

Et divitias tuas.

Pecunias tuas.

Ad delendum.

Ad delendos.

5. Et mutet iudicium omnium filiorum afflicti.

5. Et mutent causam filiorum pauperis.

5. Et commutabit iudicium filiorum pauperis.

6. Pereunt.

6. Mœrentibus.

6.

7. Et laboris sui.

7. Et doloris sui.

7.

8. Muto.

8. Muto.

8. Muto.

Ad iudicium omnium filiorum transitus.

Et causis omnium filiorum qui pertranseunt.

9. Et egeni.

9. Et pauperem.

9.

11. Et spolio.

11. Et spoliis.

11.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

30. Ἀπὸ προσώπου παντός.
31. Περιεσφραγισμένος τὴν ὄσφυν.

30. Κτηνός.
31. Ἀλέκτωρ ἐμπεριπατῶν.

30. Ἀπὸ προσώπου παντός.
31. Ἀλεκτρυῶν νότιοι.

32.

32. Ἐάν πρόη σεαυτὸν ἐν εὐφροσύνῃ.
Καὶ ἐκτείνης τὴν χεῖρά σου μετὰ μάχης.

32. Εἰ ἠφρόνησας ἐν τῷ ἐπαίρεισθαι.
Καὶ ἐνενοήθης χεῖρα εἰς στόμα.

33.

35. Ἐάν δὲ ἐκπιέζης मुखήρας, ἐξελεύσεται αἷμα.

33.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

30. A facie cujuscumque.

30. Bestiam.

30. A facie cujuscumque.

31. Succinctus lumbos.

31. Gallus circumincedens.

31. Gallus gallinaceus dorso.

32.

32. Si profuderis te in lætitia.

32. Si stulte egisti in elevando te.

Et extendas manum tuam cum pugna.

Et cogitaveris manum ad os.

33.

33. Si autem expresseris nares, egredietur sanguis.

33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Proverbiorum.

τὸ θέναρ. Δρακ. V. 12.

Ἄλλος, καὶ ἀπὸ ῥύπου οὐκ ἀπελούσατο.
Hæc interpretatio videtur Aquilæ esse, qui Exodi xxxii, 25, Ἰσραὴλ virtutis εἰς ὄνομα ῥύπου, in nomen

sordis aut infamiae, ubi postremam syllabam τῶ accepisse videtur pro τῶ, ut scribitur hoc loco.
V. 31. Σ., περιεσφραγισμένος. Forte melius, περιεσφιγμένος.

PROVERBIORUM CAPUT XXXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Λόγοι Ἰαμουήλ.

1. Οἱ ἐμοὶ λόγοι εἰρηναῖοι ὑπὸ Θεοῦ.

1. Ῥήματα Ῥεβουήλ.

Λῆμμα.

Κρηματισμός. Οἱ λοιποὶ, λῆμμα.

3.

3. Τὴν ἰσχύ σου.

3. Σὸν πλοῦτον.

3.

Τὰ σὰ χρήματα.

Καὶ βίον.

Τὰ σὰ χρήματα.

5.

Εἰς ὑπεροβουλίαν.
5. Καὶ ὀρθὰ κρίναι οὐ μὴ δύνωνται τοὺς ἀσθενεῖς.

Εἰς μεταμέλειαν.

5. Καὶ ἀλλοιώσει κρίσιν υἱῶν πένητος.

6. Τῷ ἀπολλυμένῳ.

6. Τοῖς ἐν λύπαις.

6.

7. Καὶ τῶν κόπων αὐτῶν.

7. Καὶ τῶν πόνων.

7.

8. Ἀλάλῳ.

8. Λόγῳ Θεοῦ.

8. Ἀλάλῳ.

Εἰς κρίσιν πάντων υἱῶν ἀποιομένων.

Καὶ κρίνει πάντας ὑγιῶς.

9.

9. Καὶ πένητα. Ἄλλος, πτωχόν.

9.

11.

11. Σκύλων. Ἄλλος, λαφύρων.

11.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Verba Jemucl.

1. Mea verba dicta sunt a Deo. Oraculum. Reliqui, assumptio.

1. Verba Rebucl.

Assumptio.

3. Fortitudinem tuam.

3. Divitias tuas.

3.

Pecunias tuas.

Et vitam.

Pecunias tuas.

5.

Ad posterius consilium.
5. Et recta judicare non poterunt infirmos.

Ad pœnitentiam.
5. Et commutabit judicium filiorum pauperis.

6. Perdito.

6. Mœrentibus.

6.

7. Et laborum ipsorum.

7. Et laborum.

7.

8. Muto.

8. Verbo Dei.

8. Muto.

Ad judicium omnium filiorum abeuntium.

Et judica omnes sane.

9.

9. Et pauperem. Alius, mendicum.

9.

11.

11. Spoliis. Alius, manubiis.

11.

TO EBPAIKON.

כל ימי חייה 12

דרשה 13

בחפץ
תביא לחמה 14בעד לילה 15
פורץקח
מתניה 17

ותאבץ

סודה 18

בכישור 19

תכנו

לבש 21

מרבדים 22

נחצ 23

עם זקני

ותגור 24

ותשחק 25

בחכמה 26

ותדרת חסד על-לשונה

צופיה הילכת 27

VERSIO HEBRAICI TEXT.

12. Omnibus diebus vitæ suæ.

13. Quæsit.

In voluntate.

14. Adducet panem suum.

15. In adhuc nocte.

Prædam.

Et statutum.

17. Lumbos suos.

Et roboravit.

18. Circuitio ejus.

19. Ad verticillum.

Apprehenderunt.

21. Vestita domus.

22. Tapetia.

25. Notus.

Cum senioribus.

24. Et cingulum.

25. Et ridebit.

26. In sapientia.

Et lex misericordiæ super lin-
gua ejus.

27. Speculans vias.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

12.

13.

14.

15.

17.

18.

19.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

VULGATA LATINA.

12. Omnibus diebus vitæ suæ.

13. Quæsit.

Consilio.

14. Portans panem suum.

15. De nocte.

Prædam.

Et cibaria.

17. Lumbos suos.

Et roboravit.

18. Negotiatio ejus.

19. Ad fortia.

Apprehenderunt.

21. Vestiti sunt.

22. Stragulatam vestem.

25. Nobilis.

Cum senatoribus.

24. Et cingulum.

25. Et ridebit.

26. Sapientiæ.

Et lex clementiæ in lingua ejus.

27. Consideravit semitas.

ΑΚΥΛΑΣ.

12. Πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς
αὐτῆς.

13. Ἐζήτησεν.

Ἐν βουλή.

14.

15. Ἐτι οὐσῆς νυκτός.

17. Τὸν νῶτον.

Καὶ ἐκαρτέρωσε.

18. Ἐμπορία αὐτῆς.

19. Ἀνδρεία.

21.

22. Περιστρώματα.

23.

24.

25. Καὶ γελᾶσεται.

26.

27.

AQUILA.

12. Omnibus diebus vitæ suæ.

15. Quæsit.

In consilio.

14.

15. Dum adhuc nox esset.

17. Dorsum.

Et corroboravit.

18. Negotiatio ejus.

19. Fortia.

21.

22. Peristromata.

23.

24.

25. Et ridebit.

26.

27.

12. Πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῆς.
 13. Ἐζήτησεν.
 Ἐν θελήματι.
 14.
 15. Ἐτι οὖσης νυκτός.
 Καὶ πρόταγμα.
 17.
 Καὶ ἐκραταίωσε.
 18. Ἐμπορία αὐτῆς.
 19. Ἄνδρεία.
 21.
 22. Ἄμφιτάπους.
 23. Γνωστός.
 24.
 25. Καὶ γελάσεται.
 26.
 Καὶ νόμος ἐπιχαρὶς τῇ γλώσση αὐτῆς.
 27. Σκοπεύει πορείας.

SYMMACHUS.

12. Omnibus diebus vitæ suæ.
 13. Quæsitiv.
 In voluntate.
 14.
 15. Dum adhuc nox esset.
 Et præceptum.
 17.
 Et roboravit.
 18. Negotiatio ejus.
 19. Fortia.
 21.
 22. Amphitapetibus.
 23. Notus.
 24.
 25. Et ridebit.
 26.
 Et lex gratiosa linguæ ipsius.
 27. Speculatur incessus.

12. Πάντα τὸν βίον. Ἄλλος, χρόνον.
 13. Μηρυομένη. Ἄλλος, εὐραμένη.
 Εὐχρηστον.
 14. Συνάγει δὲ αὐτὴ τὸν βίον. Ἄλλος, συνάγει δὲ αὐτῆς τὸν πλοῦτον.
 15. Ἐκ νυκτῶν.
 Βρώματα.
 Καὶ ἔργα.
 17. Ὅσφον αὐτῆς.
 Ἥρεις.
 18. Τὸ ἐργάζεσθαι.
 19. Ἐπὶ τὰ συμφέροντα.
 Ἐρείθει. Ἄλλος, ἐκρίτησε.
 21. Ἐνδεδυμένοι εἰσὶ. Ἄλλος, ἐνδιδύσκονται.
 22. Χλαίνας.
 23. Περιδλεπτος.
 Ἐν συνεδρίῳ μετὰ τῶν γερόντων.
 Ἄλλος, μετὰ τῶν πρεσβυτέρων.
 24. Περιζώματα δέ. Ἄλλος, καὶ ζώνην.
 25. Καὶ εὐφρανθήσεται.
 26. Προσεχόντως. Ἄλλος, ἐν σοφίᾳ.
 Καὶ τάξιν ἐστειλατο τῇ γλώσση αὐτῆς.
 27. Σταγναὶ διατριβαί.

LXX INTERPRETES.

12. Per omnem vitam. *Alius* tempus.
 13. Filans. *Alius*, inveniens.
 Quod utile est.
 14. Congregat autem hæc vitam. *Alius*, congregat autem divitias suas.
 15. De noctibus.
 Escas.
 Et opera.
 17. Lumbos suos.
 Firmavit.
 18. Operari.
 19. Ad utilia.
 Firmat. *Alius*, tenuit.
 21. Vestiti sunt. *Alius*, vestiuntur.
 22. Chlænas.
 23. Conspicuus.
 In concilio cum senibus. *Alius*, cum senioribus.
 24. Cingula autem. *Alius*, et cingulum.
 25. Et lætabitur.
 26. Attente. *Alius*, in sapientia.
 Et statutum misit linguæ suæ.
 27. Constrictæ mansiones.

12. Πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῆς.
 13. Ἐζήτησεν.
 Ἐν βουλή.
 14.
 15. Ἐτι οὖσης νυκτός.
 Καὶ σύνταξιν.
 17. Τὸν κῆτον.
 Καὶ ἐκαρτέρωσε.
 18. Ἐμπορία αὐτῆς.
 19. Ἄνδρεία.
 21.
 22. Περιστρώματα.
 23.
 24.
 25. Καὶ γελάσεται.
 26.
 Νόμος χάριτος ἐπὶ γλώσση αὐτῆς.
 27.

THEODOTIO.

12. Omnibus diebus vitæ suæ.
 13. Quæsitiv.
 In consilio.
 14.
 15. Dum adhuc nox esset.
 Et constitutum.
 17. Dorsum.
 Et corroboravit.
 18. Negotiatio ejus.
 19. Fortia.
 21.
 22. Peristromata.
 23.
 24.
 25. Et ridebit.
 26.
 Lex gratiæ in lingua ejus.
 27.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ולחם עצלות

28. ויאשרה
29. עשו חיל

30. אשה יראת-יהוה היא נזוגל

31. מפרץ ידיה
ויהללה בשערים מעשיה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Et panem pigritia.

28. Et beatificaverunt eam.

29. Fecerunt virtutem.

30. Mulier timens Dominum ipsa
laudabitur.31. De fructu manuum suarum.
Et laudent eam in portis opera
ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Proverbiorum.

V. 1. A., βῆτὰ λαμμοῦν etc. Sic editio Romana
et Drusius, qui sequentia item addulerunt.V. 3. Suspiciatur Drusius utramque hujus versus
interpretationem ad vocem חילך pertinere, ita ut
sic restituendus esset textus: חילך, 'A., θ., τὰ σὰ

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

28.
29.

30.

31.

VULGATA LATINA.

Et panem otiosa.

28. Et beatissimam prædicave-
runt eam.

29. Congregaverunt divitias.

30. Mulier timens Dominum
ipsa laudabitur.31. De fructu manuum suarum.
Et laudent eam in portis opera
ejus.

ΑΒΓΛΑΣ.

28. Καὶ ἐμακάρισαν αὐτήν.
29.30. Γυνὴ φοβουμένη Κύριον αὐτὴ
ὕμνηθήσεται.31. Ἀπὸ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς
καὶ ὕμνήσουσιν αὐτὴν ἐν πύλαις
ποιήματα αὐτῆς.

AQUILA.

28. Et beatam prædicaverunt
eam.

29.

30. Mulier timens Dominum ip-
sa laudabitur.31. De fructu manuum suarum.
Et laudabunt eam in portis opera
ejus.V. 11. Ἄλλος, λαφύρων. Videtur esse Aquila,
qui sic solet vertere.

IN ECCLESIASTEN MONITUM.

Colligendis restaurandisque Ecclesiastæ lectionibus, hi maxime libri cum manuscripti tum editi sub-
sidio fuere:

Cod. Reg. 1890. Undecimi sæculi membranaceus.

Cod. Reg. 1990 membranaceus decimi sæculi: est Olympiodori.

Codex Regius 2435.

ECCLESIASTÆ CAPUT PRIMUM.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

2. תבל הבלים
3. מה-יחזן לאדם
עבולו שיעבול
4. והארץ לעולם עבדה
5. ואל-מקומו שואף

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Vanitas vanitatum.

3. Quid utilitatis homini?

Labore suo, quo laborabit.

4. Et terra in sæculum stans.

5. Et ad locum suum anhclans.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

2.
3.
4.
5.

VULGATA LATINA.

2. Vanitas vanitatum.

3. Quid amplius habet homo?

Labore suo, quo laborat.

4. Terra autem in æternum
stat.

5. Et ad locum suum revertitur.

ΑΒΓΛΑΣ.

2. Ἄτμις ἀτμίδων.
3. Τί πλέον ἀνθρώπου.
Κόπῳ ᾧ ἐκοπίασεν.
4.
5. Καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ εἰσ-
πνεῖ.

AQUILA.

2. Vapor vaporum.

3. Quid amplius homini?

Labore quo laboravit.

4.

5. Et in locum suum aspirat.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
28. Καὶ ἑμακάρισαν αὐτήν.	Σίτα δὲ ὀκνηρά. "Ἄλλος, καὶ ἄρτον ὀκνηρίας.	28. Καὶ ἑμακάρισαν αὐτήν.
29.	28. Καὶ ἐπλούτησαν.	29.
30.	29. Ἐκτήσαντο πλούτον. "Ἄλλος, ἐποίησαν δύναμιν. "Ἄλλοι, ἐποίησαν δυνατά.	30.
31. Ἀπὸ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς. . . αἰνεῖτω τὰ ἔργα αὐτῆς.	30. Γυνὴ γάρ συνετὴ εὐλογεῖται, φόβον δὲ Κύριον αὐτὴ αἰνεῖτω. 31. Ἀπὸ καρπῶν χειλέων αὐτῆς. Καὶ αἰνεῖσθω ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.	31. Ἀπὸ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
28. Et beatam prædicaverunt eam.	Cibus autem pigros. <i>Alius</i> , et panem pigritiæ. 28. Et ditati sunt.	28. Et beatam prædicaverunt eam.
29.	29. Possederunt divitias. <i>Alius</i> , fecerunt virtutem. <i>Alii</i> , fecerunt possibilia.	29.
30.	30. Mulier enim intelligens benedicitur, timorem vero Domini ipsa laudet.	30.
31. De fructu manuum suarum. . . laudent opera ejus.	31. De fructu laborum ejus. Et laudetur in portis vir ejus.	31. De fructu manuum suarum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Proverbiorum.

V. 15. Θ., καὶ σύνταξιν. Retulimus ad פרי, quo pertinet, contra nostrum et Drusium. DRACH.

V. 19. Montf. legendum inspicatur, ἐν ἀνδρείῳ. Schleusnerus in thesauro V. T. vertit ἀνδρεία et mox ἀνδρεία, *colum, verticillum*. Durum est hoc verbum. Hebraice vero קרניו est, *verticillus*, vernacule,

peson de fuseau. IREX.

V. 26. Ο., καὶ τάξιν ἐστειλάτο τῇ γλώσσῃ αὐτῆς. Non legitur in τοῖς ΟΥ ROMANÆ editionis; sed in aliis quibusdam exemplaribus habetur.

V. 27. Hebr. קרניו. Keri autem קרניו. DRACH.

IN ECCLESIASTEN MONITUM.

Cod. Reg. 2456 *bombycinus undecimi sæculi, qui est Procopii.*

Cod. item *alius Olympiodori.*

Hieronymi Commentarius in Ecclestasten.

Editionis Romanæ et Drusii notæ.

ECCLESIASTÆ CAPUT PRIMUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ἄτμος ἀτμῶν.	2. Ματαιότης ματαιότητων.	2.
3. Τί πλέον ἀνθρώπων.	3. Τίς περίσσεια ἐφ' ἀνθρώπων; Μόχθῳ αὐτοῦ ἢ μοχθεῖ.	3.
4. Καὶ ἡ γῆ αἰώνιο; ἔστηκε.	4. Καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν αἰῶνα ἔστηκε.	4.
5. Καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἐπανάστρέψει.	5. Καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἐπανάστρέψει.	5. Καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἐπανάστρέψει.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Vapor vaporum.	2. Vanitas vanitatum.	2.
3. Quid amplius homini?	3. Quænam utilitas homini? Labore suo, quo laborat.	3.
4. Et terra æterna stat.	4. Et terra in sæculum stat.	4.
5. Et ad locum suum revertitur.	5. Et ad locum suum trahit.	5. Et ad locum suum revertitur.

TO EBPAIKON.

- הולך אל-דרום וסובב אל-צפון
סובב וסובב וולך הרחוק ועל-מביתו
שב הרחוק
- 7 והים איננו מלא אל-מקום
שהנהלים והלכים שם הם שבים
ללכת
- 8 יגעים
לא-יוכל איש לדבר
- 9 הוא שיהיה
הוא שיעשה
חדש
- 10 יש דבר שיאמר ראיהו ויש
הוא כבר היה למלכים אשר היה
מלפנינו
- 11 עם שיהיו לאחדנה
- 13 ונתתי את-לבי
ולתור
- הוא ענין רע
לענות
- 14 הבל ורעות רוח
- 15 והסרן לא-יוכל להצטח
- 16 עם-לבי
הדספתי חכמה
- 17 והללח

VERSIO HEBRAICI TEXT.

6. Vadens ad austrum, et circumiens ad aquilonem, circumiens, circumiens, vadens spiritus, et super circuitus suos revertitur spiritus.

7. Et mare non ipsum plenum: ad locum, quo flumina euntia, illic ipsa revertuntur ad eundem.

8. Laboriosa.
Non poterit vir eloqui.

9. Ipsum quod erit.
Ipsum quod fiet.
Novum.

10. Est verbum, quod dicat: Vide hoc novum ipsum, jam fuit in sæculis quæ fuerunt ante nos.

11. Cum iis qui erunt in posterum.

13. Et dedi cor meum.
Et ad investigandum.
Hanc negotiationem malam.
Ad affligendum se.

14. Vanitas et passio spiritus.

15. Et defectus non poterit numerari.

16. Cum corde meo.
Et addidi sapientiam.
17. Insanias.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὺς γράμματα.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

13.

14.

15.

16.

17.

VULGATA LATINA.

6. Gyrat per meridiem, et flectitur ad aquilonem: lustrans universa in circuitu pergat spiritus, et in circulos suos revertitur.

7. Et mare non redundat: ad locum, unde exeunt flumina, revertuntur ut iterum fluant.

8. Difficiles.
Non potest eas homo explicare sermone.

9. Quod futurum est.
Ipsum quod faciendum est.
Novum.

10. Nec valet quisquam dicere: Ecce hoc recens est: jam enim præcessit in sæculis, quæ fuerunt ante nos.

11. Apud eos qui futuri sunt in novissimo.

13. Et proposui in animo meo.
Et investigare.
Hanc occupationem pessimam.
Ut occuparentur.

14. Vanitas et afflictio spiritus.

15. Et stultorum infinitus est numerus.

16. In corde meo.
Et præcessi omnes sapientia.
17. Errores.

ΑΚΥΛΑΣ.

6.

7.

8. Κοπιῶσαι.

9.

Καιῶν.

10.

11.

13.

Καὶ τοῦ ἐξερευνηῆσαι.

Τοῦτον περισπασμὸν πονηρὸν.

14. Ἄτμος καὶ νομὴ ἀνέμου.

15.

16. Μετὰ τῆς διανοίας μου.

17. Πλάνας.

AQUILA.

6.

7.

8. Laborant.

9.

Novum.

10.

11.

13.

Et ad investigandum.

Hanc distractionem malam.

14. Vapor et passio venti.

15.

16. Cum animo meo.

17. Errores.

6. Καταντῆ.
7. Καὶ ἡ θάλασσα οὐ πλημμυρεῖ· εἰς τὸν τόπον, ἀφ' οὗ οἱ ποταμοὶ πορεύονται, καὶ ἐκεῖ αὐτοὶ ἀναστρέφουσιν.
8. Κοπῶδεις.
Ἄδύνατόν ἐστιν ἄνθρωπον ἐκνικῆσαι λέγοντα.
9. Τὸ ἐσόμενον ἔσεσθαι.
Τὸ μέλλον ἔσεσθαι.
Καινόν.
10. Ἴδρα ἐστὶ τι ὃ ἐρεῖ τις, (Ἴδε, τοῦτο καινόν ἐστι; Καὶ ἤδη ἐγένετο ἐν τῷ αἰῶνι τῷ) πρὸς ἡμῶν.
11. Παρὰ τοῖς ἐσομένοις μετὰ ταῦτα.
13. Προσθέμην.
- Ταύτην ἀσχολίαν πονηράν.
Ἀσχολεῖσθαι.
14. Ἄτμος καὶ βόσκησις ἀνέμου.
15. Καὶ ὑστέρημα μὴ δυνάμενον ἀνακληρῶσαι ἀριθμόν.
16. Μετὰ τῆς διανοίας μου.
Καὶ ὑπὲρβαλλον σοφίᾳ.
- 17.

SYMMACHUS.

6. Vadit ad meridiem, et circumit ad boream: perambulans vadit ventus, et per quæ circumierat revertitur ventus.
7. Et mare non redundat: in locum, a quo flumina manant, et illuc ipsa revertuntur.
8. Laboriosa.
Impossibile est hominem vincere dicentem.
9. Quod futurum est.
Quod futurum est ut sit.
Novum.
10. Num est quidpiam quod dicet quis: Vide, hoc novum est? Et jam factum est in sæculo quod fuit ante nos.
11. Apud eos qui erunt postea.
13. Proposui.
Hanc occupationem malam.
Ut occuparentur.
14. Vapor et pastio ventū.
15. Et defectus non valens implere numerum.
16. Cum animo meo.
Et superavi sapientiam.
- 17.

6. Πορεύεται πρὸς νότον, καὶ κυκλοῖ πρὸς βορρᾶν· κυκλοῖ κυκλῶν, πορεύεται τὸ πνεῦμα, καὶ ἐπὶ κύκλους αὐτοῦ ἐπιστρέφει τὸ πνεῦμα.
7. Καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἐμπιπταμένη· εἰς τὸν τόπον οὗ οἱ χειμάρροι πορεύονται, ἐκεῖ αὐτοὶ ἐπιστρέφουσι τοῦ πορευθῆναι.
8. Ἐγκωποι.
Οὐ δυνήσεται ἀνὴρ τοῦ λαλεῖν.
9. Τὸ γενησόμενον.
Τὸ ποιηθὸςόμενον.
Πρόσφατον.
10. Ὅς λαλήσει καὶ ἐρεῖ, Ἴδε τοῦτο καινόν ἐστιν· ἤδη γέγονεν ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς γενομένοις ἀπὸ ἐμπροσθεν ἡμῶν.
11. Μετὰ τῶν γενησομένων εἰς τὴν ἐσχάτην.
13. Καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου.
Καὶ τοῦ κατασκέψασθαι.
Ὅσα περισπασμὸν πονηρόν.
Περιεπισθαι.
14. Ματαιότης, καὶ προαίρεσις πνεύματος.
15. Καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται ἀριθμηθῆναι.
16. Ἐν τῇ καρδίᾳ μου.
Καὶ προσέθηκα σοφίαν.
17. Παραβολάς.

LXX INTERPRETES.

6. Vadit ad austrum, et gyrat ad aquilonem: gyrat gyrans, vadit spiritus, et in circulos suos revertitur spiritus.
7. Et mare non est impletum. Ad locum quo torrentes eunt, illuc ipsi revertuntur ad eundem.
8. Onerosi.
Non poterit vir eloqui.
9. Quod futurum est.
Ipsum quod faciendum est.
Recens.
10. Qui loquetur, ac dicet: Vide, hoc novum est; jam fuit in sæculis, quæ fuerunt ante nos.
11. Cum eis qui futuri sunt in novissimo.
13. Et dedi cor meum.
Et ad considerandum.
Quoniam distractionem malam.
Ut occuparentur.
14. Vanitas et præsumptio spiritus.
15. Et imminutio non poterit numerari.
16. In corde meo.
Et addidi sapientiam.
17. Parabolas.

- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 13.
- Τοῦτον περισπασμὸν πονηρόν.
14. Ἄτμος καὶ νομὴ ἀνέμου.
- 15.
- 16.
17. Παραφοράς.
- THEODOTIO.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 13.
- Ἐκείνην ἀσχολίαν πονηράν.
14. Ἄτμος καὶ νομὴ ἀνέμου.
- 15.
- 16.
17. Furores.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοί; γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

שגם־זה־הא־רעיון־רח

18 מכאוב

18.

18. Βάσανον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Quod etiam hoc ipsum con-
fractio spiritus.

Quod in his quoque esset labor
et afflictio spiritus.

18. Dolorem.

18. Laborem.

18. Tormentum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Ecclesiastæ.

Titulus græce, Κωελέθ. Sic vocatur ab Origene.
V. 1. 'A., ἀτμὶς ἀτμίδων etc. Sic Martianæus.
Hieronymus sic habet : « ABAL ABALIM scriptum
est, quod exceptis LXX Interpretibus omnes simili-
liter transtulerunt, ἀτμὶς ἀτμίδων, vel ἀτμῶν. »
Eandem vocem Hebraicam uterque, Aquila nempe
et Symmachus, solet vertere ἀτμὶς et ἀτμός.
V. 3. 'A., Σ., τί πλέον ἀνθρώπων. Sic Drusius.
Ibid. 'A., κόπω etc. Idem.
V. 4. Σ., καὶ ἡ γῆ αἰώνιος ἔστηχε. Sic unus codex.
V. 5. 'A., καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ εἰσπνεῖ etc.
Sic ex Hieronymo Martianæus. Verba Hieronymi
sunt : « Pro eo autem quod Vulgatam editionem
sequentes posuimus, ad locum suum ducit, in Ebræo
habet SOEPH, quod Aquila interpretatur εἰσπνεῖ,
i. e. aspirat. Sym. vero et Theod., recurrit. » Male
in prius editis Hieronymi legebatur προσέπνευσε,
ut innotet Martianæus, atque ex mss. et ex notis

Romanæ editionis comprobatur.
V. 6. Σ., καταντᾶ. Hanc unicam vocem Græce
adfert ed. Rom. Hieronymus Latine versum totum
exprimit.
V. 7. Σ., καὶ ἡ θάλασσα οὐ πλημμυρεῖ etc. Ex
ed. Rom. et Drusio.
V. 8. 'A., κοπιῶσι etc. Ibidem.
Ibid. Σ., ἀδύνατον etc. Ibidem.
V. 9. Σ., τὸ ἐσόμενον etc. Ibidem.
Ibid. Σ., τὸ μέλλον ἔσεσθαι. Ibidem.
Ibid. 'A., Σ., καινόν. Ibidem.
V. 10. Σ., ἄρα ἔστι τι, etc. Hæc priora verba et
postrema in editione Romana adferuntur, cætera
uncinis inclusa supplementur. Hieronymus hunc Sym-
machi locum Latine sic effert : « Potasne est qui
possit dicere, Vide hoc novum est? Et jam factum
est sæculo, quod fui ante nos. »
V. 11. Σ., παρὰ τοῖς etc. Drusius et ed. Rom.

ECCLESIASTÆ CAPUT II.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοί; γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

הבל 1
לשוק אבודת מותל 2
מה־ה עשה
תרתי בלבי 3
לבי נהג בחכמה
אי־ה טוב
הגדלתי מעשי 4
עשיתי לי ברכת 6
כנסתי לי 8
וכבלת
ותענות
שדה ושחת

1
2
3
4
6
8

1. 'Ατμός, vel ἀτμὶς.
2. . . εἶπα πλάνησεν.
3. Καὶ ἐνοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου.
4.
6. Αἶμας.
8.
Καὶ οὐσίας.
Καὶ τροφάς.
Κυλικιον καὶ κυλίκια.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Vanitas.
2. Risui dixi, Insane.
Quid hoc facis?
3. Investigavi in corde meo.
Et cor meum ducens in sapien-
tia.
Ubi hoc bonum.
4. Magnificavi opera mea.
δ. Feci mihi piscinas.
8. Coacervavi mihi.
Et peculium.
Et delicias.
Captivam et captivas.

1. Vanitas.
2. Risum reputavi errorem.
Quid frustra deciperis?
3. Cogitavi in corde meo.
Ut animam meam transferrem
ad sapientiam.
Quid esset utile.
4 Magnificavi opera mea.
6. Et extruxi mihi piscinas.
8. Coacervavi mihi.
Et substantias.
Et delicias.
Scyphos et urceos in ministerio
ad vina fundenda.

1. Vapor.
2. . . dixi errorem.
3. Et cogitavi in corde meo.
4.
6. (Feci mihi) stagna.
8.
Et substantias.
Et delicias.
Parvum calicem et calices.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ϟ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

	Ἵτι καί γε τοῦτό ἐστι προαίρεσις πνεύματος. Ἄλλος, ὅτι πρὸς τοῦτό ἐστι προαίρεσις πνεύματος.	
18.	18. Ἄλγημα.	18.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Quia et hoc est præsumptio spi- ritus. <i>Alius</i> , quoniam ad hoc est præsumptio spiritus.	
18.	18. Dolorem.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Ecclesiastæ.

V. 13. Σ., προσθήμην. *Iidem.*
Ibid. Ἄ., καὶ τοῦ ἐξερευνησαι. *Iidem.*
Ibid. Ἄ., Θ., τοῦτον περισπασμὸν πονηρὸν etc.
 Sic Martianæus ex Hieronymo, cujus hæc sunt
 verba : « Verbum ANIAN Aquila, Septuaginta et
 Theodotio περισπασμὸν similiter transtulerunt, quod
 in distentionem Latinus interpres expressit, eo quod
 in varias sollicitudines mens hominis distenta lan-
 culetur. Symmachus vero ἀσχολλαν, id est, occupa-
 tionem, transtulit. »
Ibid. Σ., ἀσχολλισθαί. *Ed. Romana.*
 V. 14. Ἄ., ἀτμός καὶ νομὴ ἀνέμου. *Ex ed. Rom.*
 et ex Hieronymo, qui sic habet : « ROUTH (*al.*
 ROUTH) Aquila et Theodotio νομήν, Symmachus
 βόσκησιν transtulerunt. LXX autem Interpretes
 nom Hebræum sermonem expressere, sed Symum,
 dicentes προαίρεσιν. Sive ergo νομή, sive βόσκησις,
 a passione vocabulum est ; προαίρεσις autem melius

voluntatem, quam præsumptionem sonat. Et infra :
 « Dicebat mihi Hebræus, quo Scripturas sanctas in-
 stituente perlegi, quod supra scriptum ROUTH
 verbum, magis in hoc loco afflictionem et malitium,
 quam passionem et voluntatem significaret. »

V. 15. Σ., καὶ ὑπέρημα etc. *Drusius et ed. Rom.*V. 16. Ἄ., Σ., μετὰ τῆς διανοίας μου. *Iidem.**Ibid.* Σ., καὶ ὑπερέβαλλον σοφία. *Iidem.*

V. 17. Ἄ., πλάνας. Θ., παραφοράς. Hoc postre-
 mum *Drusius* vertit *errores mentis*, et postea ad-
 jicit : « Aut *furors et insanias*. Hoc modo *Santes*
 interpretatur. Alibi est περιφοράς, ut in LXX
 infra, vii, 26, et versu 8, ὅτι περιφέρει, quod
circulationem denotat. »

Ibid. Ἄλλος, ὅτι πρὸς τοῦτο etc. *Edit. Rom. et*
Drusius.

V. 18. Ἄ., βάσανον. *Iidem.*

ECCLESIASTÆ CAPUT II.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ϟ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἄτμός, vel ἀτμός.	1. Ματαιότης.	1.
2. Καὶ τὸν γέλωτα εἶπον θόρυβον. Τί αὐτὴ ποιεῖς;	2. Τῷ γέλωτι εἶπα περιφορὰν. Τί τοῦτο ποιεῖς;	2. . . . εἶπα περιφορὰν.
3. Καὶ ἐνοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου. Ἵνα τὴν καρδίαν μου μεταγάγω εἰς σοφίαν. Ποῖον τὸ σύμφερον.	3. Καὶ κατεσκεψάμην εἰ ἡ καρ- δία μου. Καὶ καρδία μου ᾤδηγησεν ἐν σο- φίᾳ. Ποῖον τὸ ἀγαθόν.	3.
4.	4. Ἐμεγάλυνα ποιημά μου. Ἄλ- λος, μεγάλη ἐποίησά μοι ἔργα.	4.
6. Δεξαμενὰς.	6. Ἐποίησά μοι κολυμβήθρας.	6.
8. Ἰθόρῃσα ἐμαυτῷ. Καὶ πεκούλια. Καὶ σπατάλας. [Μέτρων σχήματα καὶ ἐπιθήματα.]	8. Συνήγαγόν μοι. Καὶ περιουσιασμούς. Καὶ ἐντροφήματα. Οἶνοχόρον καὶ οἶνοχάας.	8.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Vapor.	1. Vanitas.	1.
2. Et risum dixi tumultum. Quid ipsa facis?	2. Risui dixi errationem. Quid hoc facis?	2. . . . dixi errationem.
3. Et cogitavi in corde meo. Ut cor meum traducam ad sa- pientiam. Quod utile.	3. Et consideravi, si cor meum. Et cor meum deduxit in sapien- tia. Quid sit bonum.	3.
4.	4. Magnificavi opus meum. <i>Alius</i> , magna feci mihi opera.	4.
6. Cisternas.	6. Feci mihi piscinas.	6.
8. Coacervavi mihi. Et peculia. Et delicias. Mensurarum species et apposi- tiones.	8. Congregavi mihi. Et opes. Et lautitias. Ministrum et ministras vini.	8.

PATROL. GR. XVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

9	וגדלתי לפני	9.
10	אל שאל	10.
11	מכל - עמלי ובעמל שעמלתי לעשה	11.
	הבל ורעות רוח	
12	החללות כזה האדם שיבא אחרי המלך	12.
13	מן הכבלות	13.
15	תלמה וחבתי	15.
17	רע עלי המעשה שעשאה	17.
19	וישלים שעמלתי	19.
20	ומבודח ליאש	20.
21	ובכשרון ודעה	21.
22	כי מה - דעה	22.
23	מנאבים וכעס	23.
24	בעמל	24.
25	ידוש	25.
26	שחוב לפניו	26.

ענין

VERSIO HEBRAICI TEXT.

9.	Et magnificatus sum. Ante me.
10.	Postulaverunt. De omni labore meo.
11.	Et ad laborem quo laboravi ad faciendum. Vanitas et pastio spiritus.
12.	Et stultitias. Quid homo qui venturus est post regem?
13.	Super stultitiam.
15.	Et ut quid sapui?
17.	Malum super me opus quod lit.
19.	Et auctoritatem habebit. Quo laboravi.
20.	Et versus sum. Ad desperare faciendum.
21.	Et in rectitudine. Et malum.
22.	Quia quid existens.
23.	Dolores et ira.
24.	In labore suo.
25.	Sentiet.
26.	Qui bonus ante eum. Negotium.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

9.	
10.	
11.	
12.	
13.	
15.	
17.	
19.	
20.	
21.	
22.	
23.	
24.	
25.	
26.	

VULGATA LATINA.

9.	Et supergressus sum. Ante me.
10.	Desideraverunt. Si uterer labore meo.
11.	Et ad labores, in quibus frustra sudaveram. Vanitatem et afflictionem animi.
12.	Erroresque. Quid est, inquam, homo, ut æ- qui possit regem?
13.	(Præcederet sapientia) stul- titiã.
15.	Quid mihi prodest quod ma- jorem sapientiæ dedi operam?
17.	Videntem mala universa esse.
19.	Et dominabitur. Quibus desudavi.
20.	Unde cessavi. Renuntiavitque (cor meum).
21.	Et solitudine. Et malum.
22.	Quid enim proderit?
23.	Doloribus et ærumnia.
24.	De laboribus suis.
25.	Deliciis affluet.
26.	Bono in conspectu suo. Afflictionem et curam super- fluum.

ΑΚΥΛΑΞ.

9.	
10.	
11.	
	Ἄτμος καὶ νομὴ ἀνέμου.
12.	Καὶ πλάνην. Τί θεὸς ὁ ἄνθρωπος, ἵνα παρακο- λουθήσῃ βουλῆ;
13.	
15.	
17.	
19.	Καὶ κυριεύσει.
20.	
21.	
22.	
23.	Βάσανος καὶ θυμός.
24.	
25.	Φείσεται.
26.	

AQUILA.

9.	
10.	
11.	
	Vapor et pastio venti.
12.	Et errorem. Quid vero est homo ut sequatur consilium?
13.	
15.	
17.	
19.	Et dominabitur.
20.	
21.	
22.	
23.	Tormentum et ira.
24.	
25.	Parcet.
26.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Θ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9. Καὶ μεγέθει ὑπερέβαλον. Ἄπὸ ἔμπροσθεν ἐμοῦ.	9. Καὶ ἐμεγαλύνθην. Ἄπὸ ἔμπροσθέν μου.	9.
10. Ἐπεθύμησαν. Ἐκ πάσης φιλοπονίας μου.	10. Ἦτησαν. Ἄπὸ παντὸς μόθου μου.	10.
11. Καὶ τὸν πόνον ὃν ἐπόνησα διαπρασσομένους.	11. Καὶ ἐν μόθῳ ᾧ ἐμόχθησα τοῦ ποιεῖν. Ματακότης, καὶ προαίρεσις πνεύ- ματος.	11.
12. Καὶ πλάνην.	12. Καὶ παραφοράν. Ἵτι τις ἄνθρωπος, ὅς ἐπελεύσει- ται ὀπίσω τῆς βουλῆς ;	12.
13. Ἵπὲρ τὴν ἀμεθίαν.	13. Ἵπὲρ τὴν ἀφοροσύνην.	13.
15. Καὶ εἰς τί μοι ἡ σοφία μου;	15. Καὶ ἵνατί ἐσοφισάμην ἐγὼ;	15.
17. Καθὼν γάρ μοι ἐφάνη τὸ ἔρ- γον τὸ γινόμενον.	17. Ὅτι πονηρὸν ἐπ' ἐμὲ τὸ ποι- ημαὶ τὸ πεπονημένον.	17.
19. Καὶ κυριεύσει. Εἰς θεὸν (ἐμόχθησα);	19. Καὶ εἰ ἐξουσιάζεται. Ἵ ἐμόχθησα.	19.
20. Καὶ περιττήθην.	20. Καὶ ἐπέστρεψα. Ἄποτάξασθαι. Ἄλλος, ἀποκα- μεῖν.	20.
21. Καὶ ἐν γοργότητι. Καὶ κάκωσις.	21. Καὶ ἐν ἀνδρείᾳ. Καὶ πονηρίᾳ.	21.
22. Ὅτι γὰρ περιγέγονεν.	22. Ὅτι γίνεται.	22.
23.	23. Ἀλημάτων καὶ θυμοῦ.	23.
24. Ἄπὸ κόπου αὐτοῦ.	24. Ἐν μόθῳ αὐτοῦ.	24.
25. Ἀλώσει.	25. Τίς πίεται ;	25.
26. Ἀρέσαντι αὐτῷ.	26. Τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσωποῦ αὐτοῦ.	26.
Ἄσχολίαν.	Περὶ σπασμόν.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9. Et magnitudine superavi. Ab ante me.	9. Et magnificatus sum. Ab ante me.	9.
10. Desideraverunt. Ex omni industria mea.	10. Postulaverunt. Ab omni labore meo.	10.
11. Et laborem, quem laboravi perlicieus.	11. Et in labore, quo laborave- ram faciendo. Vanitas et præsumptio spiritus.	11.
12. Et errorem. Qui possit ire post regem ?	12. Et errorem. Quoniam quis est homo, qui in- grediatur ad consilium ?	12.
13. Super incitiam.	13. Super stultitiam.	13.
15. Et ad quid mihi sapientia mea ?	15. Et ut quid sapiens factus sum ego ?	15.
17. Malum enim mihi visum est opus quod fit.	17. Quia malum super me opus quod factum est.	17.
19. Et dominabitur. In quem laboravi.	19. Et an potestatem habeat. Quo laboravi.	19.
20. Et circumverti me.	20. Et conversus sum. Ut renuntiarem. <i>Alius</i> , labori succumberet (cor meum).	20.
21. Et in solitudine. Et afflictio.	21. Et in virtute. Et nequitia.	21.
22. Quia enim superfuit.	22. Quia fit.	22.
23.	23. Dolorum et iracundiæ.	23.
24. A labore suo.	24. In labore suo.	24.
25. Consumet.	25. Quis bibit ?	25.
26. Qui ei placet. Occupationem.	26. Bono ante faciem ejus. Distractionem.	26.

TO EBPAIKON.

סנכל הָסֵכֶל

תַּחֲבֵרֵי לְפָנֵי דְאֵלֵינוּ

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Ad colligendum et ad congregandum.

Ad dandum bono in conspectu Dei.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

VULGATA LATINA.

Ut addat et congreget.

Et tradat ei qui placuit Deo.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

Τοῦ συλλέγειν καὶ τοῦ συναγαγεῖν.

AQUILA.

Ad colligendum et ad congregandum

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Ecclesiastæ.

V. 1. 'A., Σ., ἀτμός. Vide cap. 1, v. 2.

V. 2. 'A., εἶπα πλάνησιν. Sic Martianæus ex Hieronymo, cujus hæc sunt verba : « Ubi nos *amentiam* legimus, in Hebræo habet MOLAL, quod Aquila πλάνησιν, i. e. *errorem* : Sym. θόρυβον, hoc est, *tumultum* interpretati sunt. LXX vero et Theod. sicut in pluribus locis, ita hic quoque concordant, et transtulerunt περιφοράν, quam nos verbum de verbo exprimentes, *circumlationem* possumus dicere. »

Ibid. Σ., καὶ τὸν γέλωτα etc. Sic restituimus locum pleniorum ex editione Rom. DRACM.

Ibid. Σ., εἰ αὐτῆ etc. Drusius ex editione Romana de more.

V. 3. 'A., Σ., καὶ ἐνοήθην etc. Idem.

Ibid. Σ., ἔτα τὴν καρδ- etc. Idem.

Ibid. Σ., ποῖον τὸ etc. Idem.

V. 4. Ἄλλος, μεγάλα etc. Idem.

V. 6. 'A., λίμνας etc. Idem.

V. 8. Σ., ἤθροισα etc. Idem.

Ibid. 'A., καὶ οὐσία. Σ., καὶ πεκούλια. Idem. Pecunia, vox Latina, jam usu apud Græcos tempore Symmachi,

Ibid. 'A., καὶ τροφάς etc. Idem.

Ibid. 'A., κυλίχιον καὶ κυλίχια. Hieronymus. Σ., μέτρων σχήματα καὶ ἐπιθήματα. Sic Symmachi lectionem expressit Martianæus noster. Hieronymi verba sunt : « Nam de vini fusoribus, et vini fusticibus : (ad distinctionem quippe nunc masculini, feminino genere volui declinare, quod Latinus sermo non recipit) aliud multo quam in promptu est Aquila interpretatur. Non enim homines, viros videlicet et feminas, sed vasculorum species nominavit, κυλίχιον et κυλίχια vocans, quod Hebraice dicitur SADDA et SADDOTH. Denique Symmachus, licet verbum non potuerit exprimere de verbo, ab hac opinione non longe est, dicens *Mensurarum species et appositiones*. Sive igitur *urceos*, sive *scyphos*, sive *crateras*, qui in ministeriis ordinantur, anro gemmisque distinctos, Salomonem habuisse credendum est : et quod ex uno κυλίχιον, id est, *cratere*, aliis κυλίχιοις, minoribus scilicet vasculis, hauriretur : et per ministrorum manus potentium vinum turba susciperet. »

V. 9. Σ., καὶ μεγέθει ὑπερέβ-. Drusius.

Ibid. Edit. Rom. : καὶ προσέθηκα σοφίαν παρὰ

ECCLESIASTÆ CAPUT III.

TO EBPAIKON.

כָּל יוֹם 1

לְכָל-יָמֶיךָ 2

וְכָל-יָמֶיךָ 2

וְכָל-יָמֶיךָ 5

וְכָל-יָמֶיךָ 8

וְכָל-יָמֶיךָ 11

וְכָל-יָמֶיךָ 14

וְכָל-יָמֶיךָ 14

וְכָל-יָמֶיךָ 14

וְכָל-יָמֶיךָ 15

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Omnibus tempus.

Omni voluntati.

2. Evellendi.

5. Projiciendi lapides.

8. Diligendi.

11. Pulcrum in tempore suo.

Etiam sæculum.

Propter quod non inveniet homo.

14. Erit.

15. Et Deus quæret patientem persecutionem.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

1.

2.

5.

8.

11.

14.

15.

VULGATA LATINA.

1. Omnia tempus habent.

Et suis spatiis transeunt inversa.

2. Evellendi.

5. Spargendi lapides.

8. Dilectionis.

11. Bona in tempore suo.

Et mundum.

Ut non inveniat homo.

14. Perseverent.

15. Et Deus instaurat quod abiit.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

1.

2.

5.

8. Τοῦ ἀγαπᾶν.

11.

Καί γε σὺν τὸν αἰῶνα.

Ὡς οὐχ εὐρήσει: ἀνθρώπος.

14.

15.

AQUILA.

1.

2.

5.

8. Diligendi.

11.

Et quidem sæculum.

Ut non inveniet homo.

14.

15.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ἄθροισαι καὶ ἀποθέσθαι.	Τοῦ προσθεῖναι καὶ τοῦ συναγαγεῖν.
Ἵνα δοθῆ ἑκάστῳ ὡς ἀρέσει τῷ Θεῷ.	Τοῦ δοῦναι τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.
Concervandi et deponendi.	Ut augeat et congreget.
Ut detur ei, cui Deo placebit.	Ad dandum bono ante faciem Dei.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Ecclesiastæ.

πάντας. Ubi S. Hieronymus : *et adjeci sapientiam super omnes.*

- Ibid. Σ., ἀπὸ ἐμπροσθεν ἐμοῦ. Idem.
 V. 10. Σ., ἐπαθύμῃσαν. Idem.
 Ibid. Σ., ἐκ πάσης φιλοπονίας μου. Idem.
 V. 11. Σ., καὶ τὸν πόνον etc. Idem.
 Ibid. Α., ἀτμὸς καὶ νομὴ ἀνέμου. Idem ut supra.
 V. 12. Α., Σ., καὶ πλάνην. Hæc respondent haud dubie voci γήγητη ut recte suspicatus est Drusius. LXX habent παραφορὰν, sed in quibusdam exemplaribus legebatur περιφορὰν, cum scholio ad marg. παραφορὰν, ut monetur in edit. Romana. Eodem versu 12, Ο΄, τὰ ὅσα ἐποίησεν αὐτήν. S. Hieronymus, *ante factorem suum.*
 Ibid. Α., τί δὲ ὁ ἄνθρωπος etc. Drusius.
 Ibid. Sym., *qui possit* etc. Hanc interpretationem adfert quidem Hieron., sed Symmacho non ascribit : quare non liquet esse Symmachi.
 V. 13. Σ., ὑπὲρ τὴν ἀμαθίαν. Idem.
 V. 15. Σ., καὶ εἰς τί μοι etc. Idem.
 V. 17. Σ., κακὸν γὰρ μοι etc. Idem.
 V. 19. Α., Σ., καὶ κυριεύσει. Idem.
 Ibid. Σ., εἰς ὅν. Ed. Romana. Addas haud dubie

ἐμόχθησα : nam εἰς ὅν adfertur, quia in eo solum differebat a LXX.

- V. 20. Σ., καὶ περιήχθη. Drusius.
 Ibid. Α., ἀποκαμειν. Idem.
 V. 21. Σ., καὶ ἐν γοργότητι. Editio Romana illud quasi scholion adfert ; sed est haud dubie Symmachi, ut infra cap. iv, v. 4.
 Ibid. Σ., καὶ κάκωσις. Sic unus codex Regius. Ita solet Symmachus vertere.
 V. 22. Σ., ὅτι γὰρ etc. Drusius.
 V. 23. Α., βάσανος καὶ θυμός. Hæc ed. Romana sine interpretis nomine adfert. Sed est, ut videtur, Aquilæ, ut supra c. i, v. 18.
 V. 24. Σ., ἀπὸ κόπου αὐτοῦ. Drusius.
 V. 25. Α., φέρεται etc. Idem.
 Ibid. Symmachi lectio, ἀναλώσει, monente Doederleinio, in scholiis ad hunc locum, potius ad priorem vocem ἔσται ejusdem commatis pertinere videtur. DRACM.
 V. 26. Σ., ἀρέσαντι etc. Idem.
 Ibid. Σ., ἀσκολίαν. Idem.
 Ibid. Α., τοῦ συλλέγειν etc. Idem.
 Ibid. Σ., ἵνα δοθῆ etc. Idem ex edit. Romana, ut solet,

ECCLESIASTÆ CAPUT III.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Παντὸς ὥρα.	1. Τοῖς πᾶσιν ὁ χρόνος.	1.
Πάσης χρείας.	Τῷ παντὶ πράγματι.	
2. Ἐκριώσαι.	2. Ἐκτίλαι.	2.
5.	5. Βαλεῖν λίθους. Ἄλλος, ρίψαι λίθους.	5.
8.	8. Τοῦ φιλήσαι.	8.
11. Καλὸν ἑκάστον ἐν καιρῷ ἰδίῳ.	11. Καλὰ ἐν καιρῷ αὐτοῦ.	11.
	Καίγε σύμπαντα τὸν αἰῶνα. Ὅπως μὴ εὖρη ἄνθρωπος.	
14. Διαμνεῖ.	14. Ἔσται.	14.
15. Ὅ ἐκ Θεοῦ ἐπιζητήσῃ ὑπὲρ τῶν ἐκδικωμένων.	15. Καὶ ὁ Θεὸς ζητήσῃ τὸν δικώμενον.	15.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Omnis rei tempus.	1. Omnibus tempus.	1.
Omnis negotii.	Omni rei.	
2. Eradicandi.	2. Evellendi.	2.
5.	5. Mittendi lapides. <i>Alius</i> , proji- cendi lapides.	5.
8.	8. Amandi.	8.
11. Pulcrum unumquodque in tempore suo.	11. Bona in tempore suo.	11.
	Et quidem omne sæculum. Ut non inveniatur homo.	
14. Perseverent.	14. Erunt.	14.
15. Deus autem inquirat super eis qui persecutionem patiuntur.	15. Et Deus quaerit eum qui persecutionem patitur.	15.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON. Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
16. המקום הצדק	16.	16. Καὶ τόπον τῆς δικαιοσύνης.
17. לכל-הפץ	17.	17. Πάσης χρείας.
18. לברם האלהים ולראות	18.	18.
19. מקרה ורוח אחד לכל ומחזר האדם מן-הבדמה אין	19.	19.
20. הלך מן העפר	20.	20.
22. כי מי עמיתו לראות במדה שגזרה ארצו	22.	22.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
16. Et locum justitiæ.	16. In loco justitiæ.	16. Et locum justitiæ.
17. Omni voluntati.	17. Omnis rei.	17. Omnis necessitatis.
18. Ad purgandos eos Deus, et ad videndum.	18. Ut probaret eos Deus, et ostenderet.	18.
19. Eventus. Et spiritus unus omnibus. Et præstantia hominis præ auxilii nihil (est).	19. Interitus. Et similiter spirant omnia. Et nihil habet homo jumento amplius.	19.
20. Vadens. De pulvere.	20. Pergunt. De terra.	20.
22. Quia quis adducet eum ad videndum in illud quod erit post eum?	22. Quis enim eum adducet, ut post se futura cognoscat?	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Ecclesiastæ.

V. 1. Σ., παντός ὄρα. Drusius ex editione Romana, ut et *reliqua* usque ad versum undecimum.
 V. 11. 'A., καὶ γε σὺν τῶν αἰῶνα. Hæc in codice uno Regio annotantur ex Olympiodoro: καὶ γε σὺν τῶν αἰῶνα ἔδωκεν τὸ, σὺν, ἰδίωμα ἐστὶν Ἑβραϊκὸν παρεβριμμένως κείμενον ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ φωνῇ. I. e., καὶ γε σὺν τῶν αἰῶνα edidit (Aquila). Illud, σὺν, est proprietas Hebraica, quod interjectionis loco ponitur in Hebraica lingua. [Nimirum, particula Hebr. *im* et *cum* significat, et accusativum denotat casum.]

ECCLESIASTÆ CAPUT IV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1. העשקים דמע	1.	1.
2. מנחם ושבח אני	2.	2.
3. המעשה הרע אשר נעשה	3.	3.
4. ואת פלי כשרון	4.	4.
5. חבס את-קידו	5.	5.
6. נח	6.	6.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Oppressos. Lacryma. Consolator.	1. Calumnias. Lacrymas. Consolatorem.	1.
2. Et laudans ego.	2. Et laudavi.	2.
3. Opus malum, quod fit.	3. Mala, quæ sub sole fiunt.	3.
4. Et omnem rectitudinem.	4. Et industrias.	4.
5. Complicans manus suas.	5. Complicat manus suas.	5.
6. Requie.	6. Cum requie.	6.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
16.	16. Καὶ τόπον τοῦ δικαίου.	16.
17.	17. Τῷ παντὶ πράγματι.	17.
18.	18. Ὅτι διακρίνει αὐτοὺς ὁ Θεὸς, καὶ τοῦ δεῖξαι. Ἄλλος, τοῦ ἐλέγξει αὐτοὺς ὁ Θεὸς, καὶ τοῦ δεῖξαι αὐτοῖς.	18.
19. Σύμβαμα. Καὶ ἀναπνοὴ ὁμοία πᾶσιν. Καὶ τί πλέον ἀνθρώπος κτήνους;	19. Συνάντημα. Καὶ πνεῦμα ἐν τοῖς πᾶσιν. Καὶ τί ἐπερίσπευσεν ὁ ἀνθρώπος παρὰ τὸ κτήνος;	19. Καὶ τίς περισσεῖα τῷ ἀνθρώπῳ;
20. Ἐκ τῆς γῆς.	20. ✕ Πορεύεται. Ἐκ τοῦ χοῦ.	20.
22. Τί γὰρ αὐτὸν ἄξει θεάσασθαι τὰ ἴσόμενα μετὰ ταῦτα;	22. Ὅτι τίς ἄξει αὐτὸν τοῦ ἰδεῖν ἐν ᾧ ἐὼν γένηται μετ' αὐτόν;	22.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
16.	16. Et locum justi.	16.
17.	17. Omni rei.	17.
18.	18. Quia separabit illos Deus et ut ostendat. <i>Alius</i> , ut redargueret eos Deus, et ut ostenderet eis.	18.
19. Eventus. Et respiratio similis omnibus. Et quid amplius homo bestia?	19. Eventus. Et spiritus unus omnibus. Et quid abundavit homo a pecore?	19. Et quæ præstantia homini?
20. De terra.	20. ✕ Vadit. De pulvere.	20.
22. Quid enim eum adducet ad spectandum quæ futura sunt postea?	22. Quia quis adducet eum ut videat in illud quod futurum est post ipsum?	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Ecclesiastæ.

Solet Aquila pro accusativo ponere σύν. Θρακυ.]
Ibid. Ἄ., ὡς οὐχ etc. Drusius.
V. 14. Σ., διαμνηστέ. Idem.
V. 15. Σ., ὁ δὲ Θεὸς etc. Idem.
V. 16. Ἄ., καὶ τόπον τῆς δικαιοσύνης. Ex edit.

Romana et Drusio : pariterque sequentes hujus capituli lectiones.
V. 20. ✕ πορεύεται. S. Hieronymus : *Omnia vadunt ad locum unum.*

ECCLESIASTÆ CAPUT IV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Τοὺς συκοφαντούμενους. Δάκρυα. Παρηγορῶν.	1. Τὰς συκοφαντίας. Δάκρυον. Παρακαλῶν. Ἄλλος, παραμυθούμενος.	1.
2. Καὶ ἐμακάρισα.	2. Καὶ ἐπήνεσα.	2.
3. Τὰ κακὰ ἔργα τὰ γινόμενα.	3. Πᾶν τὸ ποίημα τὸ πονηρὸν τὸ πεπονημένον.	3.
4. Καὶ σύμπασαν γοργότητα.	4. Καὶ σύμπασαν ἀνδρίαν.	4.
5. Περιπλέκεται ταῖς χερσὶν αὐτοῦ.	5. Περιέβαλε τὰς χεῖρας αὐτοῦ.	5.
6. Μετὰ ἀναπαύσεως.	6. Ἐναπαύσεως.	6.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Calumniam sustinentes. Lacrymas. Consolator.	1. Calumnias. Lacryma. Consolator. <i>Alius</i> , id.	1.
2. Et beatos dixi.	2. Et laudavi.	2.
3. Opera mala, quæ fiunt.	3. Omne opus malum, quod factum est.	3.
4. Et omnem agilitatem.	4. Et omnem virtutem.	4.
5. Complicatur manibus suis.	5. Circumjecit manus suas.	5.
6. Cum requie.	6. Requieci.	6.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	AKYAAΣ.
ממלא הפנים ורעות רוח 7 ושבתו אני וארצתו	7.	7.
8 ואין שני סך מסדבה וענין	8.	8. Τέλος.
9 מדבים השנים מן-האחד אשר יש-להם שכר סדב	9.	9.
10 את-חברד ואין שני	10.	10. Τὸν φίλον αὐτοῦ.
12 יתקף האורך המשלש	12.	12.
13 מדב ילד מסכן חכם ממלך וקץ וכסיל	13.	13.
אשר לא-ידע להודר עד 14 כי-מבית הסודים יצא למלך כי גם במלכותו נולד רש	14.	14. Ὅς οὐ γινώσκεται τοῦ φυλάξασθαι.
15 ראיתי את-מלך-החיים המהלכים תחת השמש עם הילד השני אשר יעבד תחתיו	15.	15.
16 אין-קץ לכל-העם	16.	16. Οὐκ ἔστι τέλος πᾶσι παντὶ λαῶ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Quam plenitudo pugillorum. Et pastione spiritus. 7. Et conversus sum ego, et vidi. 8. Et non est secundus.	Quam plena utraque manus. Et afflictione animi. 7. Considerans reperi. 8. Et secundum non habet.	7. 8.
Finis. A bono. Et negotium. 9. Meliores duo quam unus, quia est eis merces bona.	Non cessat. Bonis. Et afflictio. 9. Melius est ergo duos esse si- mul, quam unum : habent enim emolumentum societatis suæ.	Finis. 9.
10. Socium suum. Et non secundus.	10. Ab altero (fulcietur). Non habet sublevantem se.	10. Amicum suum.
12. Prævaluerit ei unus.	12. Quispiam prævaluerit con- tra unum.	12.
Triplicatum. 13. Melior puer pauper et sa- piens, præ rege sene et stulto.	Triplex. 13. Melior est puer pauper et sapiens rege sene et stulto.	13.
Qui non novit moneri adhuc.	Qui nescit prævidere in poste- rum.	Qui non noscet custodire.
14. Quia e domo vincitorum egressus est ad regnandum : quia etiam in regno suo natus est pau- per.	14. Quod de carcere catenisque interdum quis egrediatur ad re- gnum ; et alius natus in regno ino- pia consumatur.	14.
15. Vidi cunctos viventes am- bulantes sub sole, cum puero se- cundo, qui stabit pro eo.	15. Vidi cunctos viventes, qui ambulant sub sole cum adolescen- te secundo, qui consurget pro eo.	15.
16. Non est finis omni populo.	16. Infinitus numerus est po- puli.	16. Non est finis omni populo.

Πληρώματα ἀμφοτέρων χειρῶν.
Καὶ κακώσεως πνεύματος.
7. Καὶ πάλιν ἀναστρέψας κατέ-
μαθον.

8. Καὶ οὐ μὴ ἔσται δεύτερος.

Ἄγαθοῦ.

Καὶ ἀσχολία.

9. Εἰσὶν ἀμεινους δύο ἐνός·
ἔχουσι γὰρ κέρδος ἀγαθόν.

10. Τὸν ἑταῖρον αὐτοῦ.

12. Ὑπερισχύση τις ἐνός.

Τετριπλωμένον, ἢ τριπλοῦν.

13. Κρείσσων παῖς πένης μετὰ
οὐσίας . . .

.

14. Ὁ μὲν γὰρ ἐκ φυλακῆς ἐξ-
ῆλθε βασιλεύσαι, ὁ δὲ καίπερ βασι-
λεύς γεννηθείς ἠπορήθη.

15. . . . μετὰ παιδός . . .

16. (Ἄπειρος πᾶς ὁ λαός.)

SYMMACHUS.

Plenitudines ambarum manuuum.

Et afflictione spiritus.

7. Et denuo convertens me di-
cisti.

8. Et non erit secundus.

A bono.

Et occupatio.

9. Sunt meliores duo uno: ha-
bent enim lacrum bonum.

10. Socium suum.

12. Prævaluerit quis uni.

Triplicatum, sive, triplex.

13. Melior est puer pauper cum
sapientia rege senes et insipiente.

Qui nescit præcavere vicissitu-
dinem.

14. Alter enim exiit de carcere
ad regnandum; alter vero cum es-
set rex natus, paupertate oppres-
sus est.

15. Vidi omnes viventes qui
gradiuntur sub sole cum adoles-
cente secundo, qui surrexit pro
eo.

16. Infinitus omnis populus.

Ἵπὲρ πληρώματα δύο δρακῶν.

Καὶ προαιρέσεως πνεύματος.

7. Καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ καὶ εἶδον. 7.

8. Καὶ οὐκ ἔστι δεύτερος. 8.

Περασμός.

Ἐπὶ ἀγαθωσύνης.

Καὶ περισπασμός.

9. Ἄγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα,
οἷς ἔστιν αὐτοῖς μισθὸς ἀγαθός. 9.

10. Τὸν μέτοχον αὐτοῦ. 10.

Καὶ μὴ ἦ δεύτερος. Ἄλλος, οὐκ
ἔστι δεύτερος.

12. Ἐπικραταιωθῆ ὁ εἷς. 12

Τὸ ἑντρῖτον.

13. Ἄγαθὸς παῖς πένης καὶ σο-
φός ὑπὲρ βασιλέα πρεσβύτερον καὶ
ἄφρονα. 15.

Ὅς οὐκ ἔγνω τοῦ προσέχειν ἔτι.

14. Ὅτι ἐξ οἴκου τῶν δεσμίων
ἐξελεύσεται τοῦ βασιλεῦσαι, ὅτι
καίγε ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐγενήθη
πένης. 14.

15. Εἶδον σύμπαντας τοὺς ζῶντας
τοὺς περιπατοῦντας ὑπὸ τὸν ἥλιον
μετὰ τοῦ νεανίσκου τοῦ δευτέρου,
ὃς στήσεται ἀντ' αὐτοῦ. 15.

16. Οὐκ ἔστι περασμός τῷ παντὶ
λαῷ. 16.

LXX INTERPRETES.

Super plenitudines duorum pu-
gillorum.

Et presumptionis spiritus.

7. Et conversus sum ego, et
vidi. 7.

8. Et non est secundus. 8.

Finis.

A bonitate.

Et distractio.

9. Boni duo super unum, qui-
bus est merces bona. 9.

10. Participem suum. 10.

Et non fuerit secundus. *Alius*,
non est secundus.

12. Invaluerit unus. 12.

Triples.

13. Bonus est puer pauper et
sapiens super regem seniore et
stultum. 13.

Qui nescit providere in poste-
rum.

14. Quoniam de domo vincito-
rum egredietur ut regnet: quia
etiam in regno suo factus est pau-
per. 14.

15. Vidi universos viventes, qui
ambulant sub sole cum adolescente
secundo, qui stabit pro illo. 15.

16. Non est finis omni populo. 16.

THEODOTIO.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

אשר-היה לפנייהם גם האחרונים לא ישמחו בו כיגם-זה הבל והענין
רח

1 וקרוב לשמע

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Qui fuit ante eos, etiam posteri non lætabuntur in eo, quia etiam hoc vanitas et pascio spiritus.

17. Et propinquus ad audientium.

17.

VULGATA LATINA.

Qui fuerunt ante eum, et qui postea futuri sunt, non lætabuntur in eo. Sed et hoc vanitas et afflictio spiritus.

17. Et appropinqua ut audias.

17. Καὶ ἐγγύζε-ἵνα ἀκούσῃς.

AQUILA.

17. Et accede ut audias.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Ecclesiastæ.

V. 1. Σ., τοὺς συκοφαντούμενους. Hæc lectio et omnes pene sequentes ex Drusio ex ed. Rom. produnt.

V. 3. Pro ἐγένετο, ut habent U, Sym. ἐγενήθη, ex edit. Rom.

V. 12. Σ., τετριπωμένον ἢ τριπλοῦν. Sic editio

Romana. Drusius vero τετριπωμένος, male.

V. 13. Σ., κρείσσων παῖς etc. Versionem Symmachi hujus et trium sequentium versuum plenam adfert Hieronymus in Ecclesiastæ : Græcorum vero partem tantum habemus.

Ibid. 'A., ὅς οὐ γινώσεται etc. Editio Romana ;

ECCLĒSIASTÆ CAPUT V.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

1 אל-תבדל על-פך

1.

1.

על-ק

2 כי בא החלום ברב ענין

2.

2.

3 אין חפץ בכסלים

3.

3.

4 מדב

4.

4.

5 לחסילא

5.

5

כי שגבה היא

חבל

6 כי ברב חלמות והגלים דברים

6.

6.

הרבה

7 כי גבה מעל נבה

7.

7.

8 בכל הוא מלך לשדה נעבד

8.

8.

10 ומה-כשרך לבעליה כי אם-

10.

10.

ראית עיניך

Ὅτι ἀκούσιόν ἐστι.

Καὶ διαλύσῃ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Ne festines in ore tuo. Idcirco.

1. Ne temere quid loquaris. Idcirco.

2. Quia venit somnium in multitudine negotii.

2. Multas curas sequuntur somnia.

3. Non voluntas in stultis.

3. Displicet enim ei infidelis et stulta promissio.

4. Melius.

4. Multoque melius.

5. Ad peccare faciendum.

5. Ut peccare facias.

Quia error istud. Et dissipabit.

Non est providentia. Dissipet.

6. Quia in multitudine somniorum et vanitates et verba multa.

6. Ubi multa sunt somnia, plurimæ sunt vanitates, et sermones innumeri

7. Quia excelsus desuper excelsum.

7. Quia excelso excelsior est alius.

8. In omnibus ipse rex agro fit servus.

8. Et insuper universæ terræ rex imperat servienti.

10. Et quid rectum dominis suis, nisi visio oculorum ejus?

10. Et quid prodest possessori, nisi quod cernit divitias oculis suis?

Quia non spontaneum est. Et dissolvat.

6.

7.

8.

10.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

17. Ἄλλὰ τοῦτο ἀτμός καὶ βό-
ακησις ἀνέμου.

17. Καὶ ἐγγύς τοῦ ἀκούειν.
17. Καὶ ἐγγύς τοῦ ἀκούειν.
17. Καὶ ἐγγύς τοῦ ἀκούειν.

17.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

17.

THEODOTIO.

Qui fuit ante utrumque : et pro-
steri non letabuntur in eo. Sed
hoc aura et pastio venti.

Qui fuerunt ante illos. Et qui-
dem novissimi non letabuntur in
eo. Sed et hoc vanitas et præ-
sumptio spiritus.

17.

17. Et propinquus ad audien-
dum.

17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Ecclesiastæ.

Græca vero Symmachi desiderantur.

Græca Symmachi ex ejus versione Latina sine pe-
riculo exprimuntur.

V. 14. Σ., ὁ μὲν γὰρ etc. Ex edit. Romana et
Drusio.

Ibid. Σ.,..... Ἄλλὰ τοῦτο etc., ut supra cap. 1,
v. 14.

V. 15. Græca Symmachi non exstant.

V. 16. Α., οὐκ ἔστι etc. Edit. Rom. et Drusius.

ECCLESIASTÆ CAPUT V.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Μὴ προπατήσῃς γίνου τῷ στό-
ματί σου.

1. Μὴ σπεῦδε ἐπὶ στόματί σου.

1.

2. Ἀποθήσεται ὄνειρος διὰ πλη-
θος ἀνομιᾶς.

Διὰ τοῦτο. Ἄλλος, ἐπὶ τούτῳ.
2. Ὅτι παραγίνεται ἐνὺπνιον ἐν
πλήθει πειρασμῶν.

2.

3. Οὐ πάρεστι χρεῖα ἀφρόνων.

3. Οὐκ ἔστι θέλημα ἐν ἀφροσι.

3.

4. Βέλτιον.

4. Ἄγαθόν.

4.

5.

5. Ἐξαμαρτῆσαι. Ἄλλος, ὥστε
ἐξαμαρτεῖν.

5.

Ὅτι ἀγνοία ἐστίν.

Καὶ διαφθεῖρη.

6. Διὰ γὰρ πλήθους ὄνειρων μα-
ταιότητες καὶ λόγοι πολλοί.

6. Ὅτι ἐν πλήθει ἐνυπνίων καὶ
ματαιότητων καὶ λόγων πολλῶν.

6.

7. Καὶ ὑψηλότερος ἐπάνω αὐτῶν.

7. Ὅτι ὑψηλὸς ἐπάνω ὑψηλοῦ.

7.

8. Ἐπὶ παντὶ αὐτός ἐστι βασι-
λεύς τῇ χώρᾳ εἰργασμένη.

8. Ἐπὶ παντὶ ἐστι βασιλεὺς τοῦ
ἀγροῦ εἰργασμένου.

8.

10. Τί γὰρ ἀνδραγάθημα τῷ
ἔχοντι αὐτήν, εἰ μὴ μόνον θεωρεῖ
ὀφθαλμῶν αὐτοῦ;

10. Καὶ τί ἀνδρεία τῷ παρ' αὐ-
τῆς; Ὅτι ἀρχὴ τοῦ ὀφθαλμοῦ
αὐτοῦ.

10.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Ne præceps sis ore tuo.

1. Ne festines in ore tuo.

1.

Propter hoc. *Alius*, super hoc.

2. Abibit somnus (vel, somnium)
ob multitudinem iniquitatis.

2. Quia advenit somnium in
multitudine sollicitudinis.

2.

3. Non est usus amentium.

3. Non est voluntas in stultis.

3.

4. Melius.

4. Bonum.

4.

5.

5. Ut peccare facias. *Alius*, ita
ut peccare facias.

5.

Quia ignorantia est.

Et disperdat.

6. Nam per multitudinem som-
niorum vanitates et verba multa.

6. Quia in multitudinis somnio-
rum et vanitatum et verborum
plurimorum.

6.

7. Et excelsior supra illos.

7. Quia excelsus supra excel-
sum.

7.

8. In omni ipse rex est agro
culto.

8. In omni est rex agri culti.

8.

10. Quid enim utiliter gestum
habenti eam, nisi tantum specu-
latio oculorum ejus?

10. Et quid fortitudo ei qui ab
ea? Quia principium videre oculis
suis.

10.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
11 והשבע לעשיר איננו כניח לו לישן	11.	11.
12 רעה תלה לרעתו	12.	12 Eis ponheron autō.
13 בענק רע	13.	13.
14 שילך	14.	14.
15 ומה - יתרוק לו שיעמל	15.	15.
17 הנה אשר - ראיתי אני מספר	17.	17.
18 גם ולשאת את - חלקו	18.	18. Ἀλλὰ καί.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Et saturitas divitis non ipsa permittit ei dormire.	11. Saturitas autem divitis non sinit eum dormire.	11.
12. Mala infirmitas. In malum suum.	12. Alia infirmitas pessima. In malum domini sui.	12. In malum ei.
13. In occupatione mala.	13. In afflictione pessima.	13.
14. Quod eat.	14. Caret.	14.
15. Et quid præstantiæ ei quod laboravit?	15. Quid ergo prodest ei quod laboravit?	15.
17. Ecce quod vidi ego. Numero.	17. Hoc itaque visum est mihi. Numero.	17.
18. Etiam. Et ad tollendum partem suam.	18. Et. Et fruatur parte sua.	18. Sed et.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Ecclesiastæ.

V. 1. Σ., μη προσητης etc. Omnes hujus capituli lectiones ex editione Romana et ex Drusio deunt, duabus solum exceptis.

V. 5. Ἄλλος, ὥστε ἔξαμ-. Symm. pro τοῦ habet ὥστε. Sic edit. Rom. Ibid. Ἄ., ὅτι ἀκούσιόν ἐστι. Ex Hieronymo in

ECCLESIASTÆ CAPUT VI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 על-האדם	1.	1.
2 ולא-ישליכנו	2.	2.
3 לא-תשבוע	3.	3.
8 כי-מה-יחזיר	8.	8.
9 מדב מראה עינים כוהלך-נפש גם-זה הגל ורעות רוח	9.	9. . . ματαιότης καὶ νομῆ ἀνέμου.
10 עם שדחקהו ממנו	10.	10.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Super hominem.	1. Apud homines.	1.
2. Et non dabit potestatem ei.	2. Nec tribuit ei potestatem.	2.
3. Non saturata fuerit.	3. Non utatur.	3.
8. Quia quid præstantius?	8. Quid habet amplius?	8.
9. Bona visio oculorum præ incessu animæ: etiam hoc vanitas et pastio spiritus.	9. Melius est videre quod cupias, quam desiderare quod nescias: sed et hoc vanitas est, et præsumptio spiritus.	9. ... vanitas et pastio venti.
10. Cum eo qui fortior se.	10. Contra fortiorem se.	10.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Ecclesiastæ.

V. 1. Σ., παρὰ τοῖς ἀνθρώποις. Hæc et sequentes lectiones ex editione Romana et Drusio.

V. 9. Σ., βέλτιον etc. Sic editio Romana. Hiero-

nymus vero hunc locum Latine sic adfert: *Melius est providere, quam ambulare ut libet.* Altera pars versus ex Hieronymo exprimitur, qui sic habet:

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11. Ἡ δὲ πλησμονὴ τοῦ πλουσίου οὐκ ἐξ̄ καθεῦδειν.	11. Καὶ τῷ ἐμπλησθέντι τοῦ πλουτήσαι, οὐκ ἔστιν ἀφίων αὐτὸν τοῦ ὑπνώσαι.	11.
12. Νόσος κακῆ.	12. Ἀβρωστία. Εἰς κακίαν αὐτῷ.	12.
13. Ἐπὶ ἀσχολίαν κακὴν.	13. Ἐν περισπασμῷ πονηρῷ.	13.
14. Ὁ συναπελεύσεται.	14. Ἴνα πορευθῆ.	14.
15. Τί οὖν περισσὸν αὐτῷ μοχθήσαντι;	15. Καὶ τίς ἡ περίσσεια αὐτοῦ ἢ μοχθεῖ;	15.
17. Ἐμοὶ οὖν ἐφάνη. Ψήφω.	17. Ἰδοὺ εἶδον ἐγώ. Ἀριθμόν.	17.
18. Καὶ ἀπολαῦσαι τῆς μερίδος αὐτῶν.	18. Καὶ γε. Καὶ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ.	18.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11. Satiatus vero divitis non sinit dormire.	11. Et ei qui saturatus est disciscendo, non est dimittens cum dormire.	11.
12. Morbus malus.	12. Languor. In malum ipsi.	12.
13. In occupatione mala.	13. In distractione mala.	13.
14. Quod una abibit.	14. Ut eat.	14.
15. Quid igitur amplius ei laboranti?	15. Et quid residuum ei, quo laborat?	15.
17. Mihi ergo visum est. Calculo.	17. Ecce ego vidi. Numero.	17.
18. Et frui parte sua.	18. Et quidem. Et accipere partem suam.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Ecclesiastæ.

Ecclesiasten.

V. 7. Posset forte Sym. hæc verba ⲙⲓⲧⲓⲛⲓ ⲙⲓⲧⲓⲛⲓ respicere.

V. 10. Σ., τί γὰρ ἀνδραγάθημα etc. Sic duo Regii codices ex Olympiodoro.

Ibid. Hebr., ⲓⲛⲁⲣⲏⲧⲏ. Sed Keri ⲓⲛⲁⲣⲏⲧⲏ DRACH.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Παρὰ τοῖς ἀνθρώποις.	1. Ὑπὸ τὸν ἄνθρωπον.	1.
2. Καὶ οὐ δίδωσιν.	2. Καὶ οὐκ ἐξουσιάζει αὐτῷ.	2.
3.	3. Οὐ πλησθήσεται.	3. Οὐ χορτασθήσεται.
3. Τί οὖν περισσὸν;	3. Ὅτι περίσσεια.	3.
9. Βέλτιον προβλέπειν, ἢ ὀδεύειν αὐταρξικῶς, καίγε τοῦτο ματαιότης καὶ [κάκωσις] πνεύματος.	9. Ἀγαθὸν ὄραμα ὀφθαλμῶν ὑπὲρ πορευόμενον ψυχῇ· καίγε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.	9. . . . ματαιότης καὶ νομὴ ἀνίμου.
10.	10. Μετὰ τοῦ ἰσχυροτέρου ὑπὲρ αὐτόν. Ἄλλος, μετὰ τοῦ ἰσχυροῦ ὑπὲρ αὐτόν.	10.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Apud homines.	1. Sub homine.	1.
2. Et non dat.	2. Et non dabit potestatem ei.	2.
3.	3. Non replebitur.	3. Non saturabitur.
3. Quid igitur amplius?	3. Quoniam abundantia.	3.
9. Melius est prævidere, quam ambulare pro arbitrio: et quidem hoc vanitas et afflictio spiritus.	9. Bona visio oculorum præ eo qui incedit anima: et quidem hoc vanitas et præsumptio spiritus.	9. ... vanitas et passio venti.
10.	10. Cum fortiori præ se. <i>Alius</i> , cum forti præ se.	10.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Ecclesiastæ.

• Rursum et hic præsumptionem spiritus, Aquila et Theodotio *passionem venti* interpretati sunt: Sym. exemplaria. V. 10. Ἄλλος, μετὰ τοῦ ἰσχ-. Sic quedam vero *afflictionem spiritus*.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῦς γράμματα.	AKYAAΣ.
1 כי מי יודע מה-סוד	1.	1.
2 סוד שם משכן סוד	2.	2.
3 והחי יתן על-לב	5.	3.
4 כי ברע פנים ייטב לב	4.	4. Κακώσει.
7 כי כקול הסירים תחת הסיר	7.	7.
8 יהלל הכם 9 יאבד את-לב מתנה	8.	8. Πλανήσει σοφόν. Ἄπολλύει τὴν καρδίαν εὐγενεῖας αὐτοῦ.
9 סוד אחרית דבר מראשית	9.	9.
10 ארך-רוח בודחך לכעוס	10.	10.
11 כעס כה היה כי לא מחכמה	11.	11. Διατλ.
13 כי בצל החכמה בצל הכסף ויתרון דעת החכמה תהיה בעליה	13.	13.
14 ראה את-מעשה האלהים כי מי יוכל לתקן את אשר עושה	14.	14.
15 ביום טובה היה במדב וביום רעה: ראה	15.	15.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Quia quis sciens quid bonum?	1. Cum ignoret quid conducat.	1.
2. Melius nomen quam oleum bonum.	2. Melius est nomen bonum, quam unguenta pretiosa.	2.
3. Et vivens dabit ad cor suum.	3. Et vivens cogitat quid futurum sit.	3.
4. Quia in tristitia faciei iucundum erit cor.	4. Quia per tristitiam vultus corrigitur animus delinquentis.	4. Tristitia.
7. Quia sicut vox spinarum sub olla.	7. Quia sicut sonitus spinarum ardentium sub olla.	7.
8. Insanire faciet sapientem. Et perdet cor donum.	8. Conturbat sapientem. Et perdet robur cordis illius.	8. Errare faciet sapientem. Perdit cor vigoris ejus.
9. Melius novissimum verbi, quam principium ejus. Longus spiritu.	9. Melior est finis orationis, quam principium ejus. Patiens.	9.
10. In spiritu tuo ad irascendum.	10. Velox ad irascendum.	10.
Ira.	Ira.	
11. Quid fuit. Quia non ex sapientia.	11. Quid putas cause est. Stulta enim est.	11. Quare.
13. Quia in umbra sapientiae, in umbra argenti. Et præstantia sapientiae scientiae vivificabit patronos suos.	13. Sicut enim protegit sapientia, sic protegit pecunia. Hoc autem plus habet eruditio et sapientia, quod vitam tribuunt possessori suo.	13.
14. Vide opus Dei: quia quis poterit dirigere quem depravaverit ipse.	14. Considera opera Dei, quod nemo possit corrigere quem ille despexerit.	14.
15. In die bona sis in bono, et in die mala vide.	15. In die bona frui bonis, et malam diem præcave.	15.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Τίς γὰρ οἶδεν ὃ συμφέρει;
2. (Βέλτιον ὄνομα ἀγαθὸν) ὑπὲρ μύρον εὐώδες.
3. Καὶ ὁ ζῶν προσέξει τῇ διακλίῃ.
4. Κακώσει (γὰρ προσώπου)...
7. Διὰ γὰρ φωνῶν τῶν ἀπαιδευτιῶν ἐν δεσμοτηρίῳ γίνεται τις.
8. Θορυβήσει σοφόν.
Τὴν καρδίαν ἡ ματθανὰ, τουτέστι: ἔωρον.
9. Βέλτιον τέλος λόγου τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ.
Ἰψήλοκαρδιον.
10. Διὰ λόγων σου παροργίσαι.
Ἵργη.
11. Οὐ γὰρ φρονίμως.
13. Σκέπει σοφία ὡς σκέπει τὸ ἀργύριον.
Ἡ σοφία διασώσει τοὺς ἔχοντα; αὐτήν.
14.
15. Ἐν ἡμέρῃ ἀγαθῇ ἔσο ἐν ἀγαθῷ . . .

SYMMACHIUS.

1. Quis enim novit quid utile sit?
2. Melius est nomen bonum quam unguentum bene olens.
3. Et qui vivit mente attendet. (*Hieron.*, respiciat ad mentem.)
4. Per tristitiam vultus mellor fiet animus.
7. Siquidem per voces imperitorum in vinculis quispiam habetur.
8. Turbabit sapientem.
Cor matthana, id est, donum.
9. Melior est illis orationis, quam principium ejus.
Elato corde præditum.
10. Verbis tuis provocare.
- Ira.
11. Non enim prudenter.
13. Protegit sapientia ut protegit pecunia.
Sapientia servabit eos qui ipsam habent.
14. Disce opera Dei, quia nemo poterit corrigere quod ille immittit.
15. In die bona esto in bono: diem vero malum intueri.

1. Ὅτι τις οἶδεν ἀγαθόν;
2. Ἀγαθὸν ὄνομα ὑπὲρ ἔλαιον ἀγαθόν.
3. Καὶ ὁ ζῶν δώσει ἀγαθὸν εἰς καρδίαν αὐτοῦ.
4. Ὅτι ἐν κακίᾳ προσώπου ἀγαθουθήσεται καρδία.
7. Ὡς φωνὴ ἀκανθῶν ὑπὸ τὸν λέγηται.
8. Περιφέρει σοφόν.
Ἀπολλύει τὴν καρδίαν εὐγενείας αὐτοῦ.
9. Ἀγαθὴ ἐσχάτη λόγων ὑπὲρ ἀρχὴν αὐτοῦ.
Ἰψήλῳ πνεύματι.
10. Ἐν πνεύματι σου τοῦ θυμοῦ σθαι. Ἄλλος, ἐπὶ στόματι σου.
Θυμός.
11. Τί ἐγένετο.
Ὅτι οὐκ ἐν σοφίᾳ.
13. Ὅτι ἐν σκιᾷ αὐτῆς ἡ σοφία ὡς σκιὰ ἀργυρίου.
Περίσσεια γνώσεως τῆς σοφίας ζωοποιήσει τὸν παρ' αὐτῆς.
14. Ἴδε τὰ ποιήματα τοῦ Θεοῦ, ὅτι τις δυνήσεται κοσμηῆσαι ἐν ἄνθ' ἑαυτοῦ διαστρέψῃ αὐτόν;
15. Ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθῆς ζῆθι ἐν ἀγαθῷ, καὶ ἴδε ἐν ἡμέρᾳ κακίας, ἴδε.

LXX INTERPRETES.

1. Quia quis novit bonum?
2. Bonum est nomen super oleum bonum.
3. Et qui vivit dabit bonum ad cor suum.
4. Quia in malo vultus fiet boni cor.
7. Sicut vox spinarum sub olla.
8. Circumfert sapientem.
Perdit cor vigoris ejus.
9. Bonum est novissimum sermonum super principium ejus.
Excelsum spiritu.
10. In spiritu tuo irasci. *Attus*, in ore tuo.
Furor.
11. Quid factum est.
Quia non in sapientia.
13. Quia in umbra ejus sapientia sicut umbra argenti.
Abundantia scientiæ sapientiæ vivificabit eum qui ab ipsa.
14. Vide opera Dei: quoniam quis poterit adornare, quem Deus perverterit eum?
15. In die bonitatis vive in bono, et vide in die mali, vide.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 7
- 8:
- Ἀπολλύει τὴν καρδίαν εὐγενείας αὐτοῦ.
- 9.
- 10.
- 11.
- 13.
- 14.
- 15.

THEODOTIO.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 7.
- 8.
- Perdit cor vigoris ejus.
- 9.
- 10.
- 11.
- 13.
- 14.
- 15.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

גם ארת-זה לעמרת-זה עשה
האלהים על-דברת שלא ימצא האדם
אחריו באומה

16. 16.
בארץ ברעו

17. 17.
למה השומם

19. 19.
אל-תנח

כי-ירא אלהים יצא את-כלם

20. 20.
החכמה תעז לחכם
22. 22.
גם לכל-הימים אשר יבחר
אל-תתן לבך

בוקלך

23. 23.
כי גם-פעמים רבות יעז לבך

גם-את קללת אחרים

24. 24.
כל-זה נסיתי בחכמה

אבורתי אחכמה

25. 25.
מי ימצאנו

26. 26.
סבחי אני ולבי לדעת ולחזק
ובקש

חכמה וחשבון

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Etiam hoc contra hoc fecit Deus
super verbum quod non inveniret
homo post ipsum quidquam.

Sicut enim hanc, sic et illam fe-
cit Deus, ut non inveniat homo
contra eum justas querimonias.

16. In justitia sua.
Prolongans in malitia sua.

16. In justitia sua.
Multo vixit tempore in malitia
sua.

16.
Prolongans in malitia sua.

17. Multum.
Ut quid desolaberis.

17. Pius quam necesse est.
Ne obstupescas.

17.

19. Ne quiescere facias.
Quia timens Deum egrediatur
omnia hæc.

19. Ne subtrahas.
Quia qui timet Deum nihil ne-
gligit.

19.

20. Sapientia roborabit sapien-
tiam.

20. Sapientia confortabit sa-
pientem.

20. Sapientia corroborabit sa-
pientem.

22. Etiam omnibus verbis quæ
loquuntur ne des cor tuum.

22. Sed et cunctis sermonibus
qui dicuntur, ne accommodes cor
tuum.

22.

Maledicentem tibi.

Maledicentem tibi.

23. Quia etiam vicibus multis
novit cor tuum.

23. Scit enim conscientia tua.

23. Quia sæpenumero improbe
aget cor tuum.

Etiam tu maledixisti aliis.

Quia et tu crebro maledixisti
aliis.

24. Omne hoc tentavi in sapien-
tia.

24. Cuncta tentavi in sapientia.

24.

Dixi, Sapiens ero.

Dixi, Sapiens efficiar.

25. Quis inveniet illud ?

25. Quis inveniet eam ?

25.

26. Circuivi ego et cor meum ad
sciendum, et ad investigandum, et
ad querendum.

26. Lustravi universa animo
meo, ut scirem, et considerarem,
et quererem.

26. Circuivi...

Sapientiam et supputationem.

Sapientiam et rationem.

Sapientiam et cogitationem.

Καὶ γὰρ τοῦτο ἀνάλογον τούτου ἐποίησεν ὁ Θεὸς, τοῦ μὴ εὐρεῖν ἄνθρωπον κατ' αὐτοῦ μέμψιν.

16. Τῆ δικαιοσύνη αὐτοῦ.

17. Πλέον.

Ἴνα μὴ ἀδημονῆς περισσῶς.

19. Μὴ ἀνήγ.

Ὁ γὰρ φοβούμενος τὸν Θεὸν διεξελεύσεται τὰ πάντα.

20.

22. Ἀλλὰ μὴδὲ πᾶσι τοῖς λαλουμένοις παράσχῃς τῆ καρδίᾳ σου.

Λοιδοροῦντός σε.

23.

Καὶ σὺ ἐλοιδύρησας ἄλλους.

24. Τούτων ἐπειράσθη ἐν σοφίᾳ.

Ἐπέλαθον σοφὸς γενέσθαι.

25. Οὐδέεις . . .

26. . . . καὶ διαθρῆσαι.

Σοφίαν καὶ λογισμὸν.

SYMMACHUS.

Etenim hoc consentaneum illi fecit Deus, ne inveniret homo contra ipsum reprehensionem.

16. Justitia sua.

17. Plus.

Ne animo concidas magis.

19. Ne remittas.

Nam qui timet Deum pervadet omnia.

20.

22. Sed ne omnibus quæ dicuntur accommodes te corde tuo.

Conviciantem tibi.

23.

Etiam tu maledixisti aliis.

24. Horum periculum feci in sapientia.

Arbitratus sum sapiens fieri.

25. Nemo [inveniet].

26. Perturbavi universa sensu meo, scire, et discere, et investigare.

Sapientiam et cogitationem.

ΠΑΡΟΛ. ΓΡ. XVI

Ἴδε. Καὶ γὰρ σὺν τούτῳ συμφώνως τούτο ἐποίησεν ὁ Θεὸς περὶ λαλιᾶς, ἵνα μὴ εὐρὴ ἄνθρωπος ὀπίσω αὐτοῦ οὐδέν.

16. Ἐν δικαίῳ αὐτοῦ.

Μένων ἐν κακίᾳ αὐτοῦ. Ἄλλος, μακρόβιος.

17. Περισσά.

Μὴ ποτε ἐκπλαγῆς.

19. Μὴ μίανης.

Ὅτι φοβούμενοις τὸν Θεὸν διεξελεύσεται τὰ πάντα.

20. Ἡ σοφία βοηθήσει τῷ σοφῷ.

22. Καίγε εἰς πάντας λόγους οὐς λαλήσουσιν ἀσεβεῖς, μὴ θῆς καρδίαν σου.

Καταρωμένου σε.

23. Ὅτι πλειστάκις πονηρεύσεται σε, καὶ καθόδους πολλὰς κακώσεται καρδία σου.

Ὅτι ὡς καίγε σὺ κατηράσω ἐτέροους.

24. Πάντα ταῦτα ἐπείρασα ἐν σοφίᾳ.

Εἶπα, Σοφισθήσομαι.

25. Τίς εὐρήσει αὐτό;

26. Ἐκύκλωσα ἐγὼ καὶ ἡ καρδία μου τοῦ γινῶναι καὶ τοῦ κατασκέψασθαι καὶ τοῦ ζητῆσαι.

Σοφίαν καὶ ψῆφον.

LXX INTERPRETES.

Vide. Et quidem huic congruenter istud fecit Deus de loquela, ut non inveniat homo post eum quidquam.

16. In justo suo.

Manens in malitia sua. *Alius*, longævus.

17. Plus quam oportet.

Nequando obstupescas.

19. Ne contamines.

Quoniam timentibus Deum egredientur omnia.

20. Sapientia auxiliabitur sapienti.

22. Et quidem in omnes sermones quos loquentur impii, ne ponas cor tuum.

Maledicentem tibi.

23. Quoniam frequenter malignabitur in te, et multis modis male afficiet cor tuum.

Quia sicut etiam tu maledixisti aliis.

24. Omnia hæc tentavi in sapientia.

Dixi, Sapiens efficiar.

25. Quis inveniet illud?

26. Circuivi ego et cor meum, ut cognoscerem, et ut considerarem, et ut quærerem.

Sapientiam et supputationem.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

הללות
 27 אסוד ם דיה
 כדב לפני האלהים
 תצטא ילכד
 28 אחת לאחת לכונא השבחן
 29 אשר עדי - בקשה נכשי ולא
 מצאתי
 30 לבד ראה
 בקשו השבנות רבים

27

28.

29.

30.

27. Δεδεμένααι αι χεῖρες αὐτοῦ.

28. Ἐν πρὸς ἐν εὐρεῖν λογισμόν.

29. Ἐπιζητεῖ ἡ ψυχὴ μου, καὶ οὐχ εὕρον.

30. Μόνον ἴδω.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Insaniarum.
27. Vincula manus ejus.

Bonus ad facies Dei.
Et peccans capietur.

28. Unam ad alteram ad inven-
niendum computationem.
29. Quam adhuc quæsit anima
mea, et non inveni.
30. Tantummodo vide.
Quæsierunt computationes mul-
tas.

Imprudentiam.
27. Vincula sunt manus illius.

Qui placet Deo.
Qui autem peccator est, capietur.

28. Unum et alterum ut inven-
nirem rationem.
29. Quam adhuc quærit anima
mea, et non inveni.
30. Solummodo.
Et ipse se infinitis miscuerit
quæstionibus.

27. Vinculis alligatæ manus
ejus.

28. Unum ad unum ad invenien-
dum ratiocinationem.
29. Quærit anima mea, et non
inveni.
30. Tantum vide.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Ecclesiastæ.

V. 1. Σ., τίς γὰρ οἶδεν ὃ συμφέρει; Sic ed. Rom. ubi lectio τῶν Ὁ varie habetur: nam in textu quidem legitur, ὅτι τίς οἶδεν ἀγαθόν; in nota vero, ὅτι τίς εἶδε τί ἀγαθόν; Et sic in quibusdam exemplaribus habetur.

V. 2. Σ., βέλτιον ὄνομα ἀγαθόν. Hæc utpote ex Græcis expressa, uncinis includuntur. Quod sequitur autem, ὑπὲρ μύρον εὐώδες, in tribus mss. Regiis adfertur ex Olympiodoro.

V. 3. Σ., καὶ ὁ ζῶν etc. Ex editione Romana et Hieronymo.

V. 4. Editio Romana, Σ., κακώσεται. Latine locum attulit Hieronymus, ut nos edimus.

V. 7. Σ., δὲ γὰρ φωνῶν etc. Hæc sine interpretis nomine adferuntur in editione Romana: sed versio Symmachi, quam adfert Hieronymus, probat esse ejusdem interpretis. Verba Hieronymi sunt: « Symmachus pro eo quod nos posuimus, quia sicut vox spinarum sub olla, sic risus stulti, hunc sensum interpretans, quem supra disseruimus, ait: Per vocem enim imperitorum vinculis quispiam colligatur, hoc est, ad vocem talium præceptorum magis auditor invertitur, dum vinculis peccatorum suorum unusquisque constringitur. »

V. 8. Α., πλανήσει etc. Ex editione Romana et Drusio.

Ibid. Α., Ὁ, θ., ἀπολλύσει τὴν καρδίαν εὐγενείας

αὐτοῦ. Σ., τὴν καρδίαν ἢ ματθανά. Ex Hieronymo, cujus hæc sunt verba: « Pro eo vero quod LXX et Aquila et Theodotio interpretati sunt, Perdit cor εὐγενείας αὐτοῦ, i. e. fortitudinis, sive vigoris ejus, Symmachus ait, Perdit cor matthana, id est, donum, tam verbum Hebraicum, quam interpretationem ejus copulans, et faciens illum sensum, qui alibi scriptus est, Excæcant munera etiam sapientium oculos. »

In notis editionis Romanæ dicitur nonnullos libros pro εὐγενείας, habere εὐτονείας, quæ sane lectio longe melius quadrat ad versionem Hieronymi, fortitudinis, sive vigoris ejus. Editi tamen Hieron. habent εὐγενείας.

V. 9. Σ., βέλτιον etc. Edit. Romana et Drusins.

Ibid. Σ., ὑψηλοκάρδιον. Ibidem.

V. 10. Σ., δὲ γὰρ λόγων σου etc. Ibidem.

Ibid. Σ., ὀργή. Edit. Rom.

V. 11. Α., διατί. Eadem.

Ibid. Σ., οὐ γὰρ φρον-. Ead.

V. 13. Σ., σκέπαι σοφία etc. Eadem. Hieronymus in Ecclesiasten: « Symmachus more suo etiam in hoc loco manifestius interpretatus est: Quomodo protegit sapientia, similiter protegit pecunia. »

V. 14. Σ., discite opera Dei etc. Hanc lectionem adfert Hieronymus, cujus Græca non habemus.

V. 15. Σ., ἐν ἡμέρῃ etc. Hujus Symmachi loci

ECCLESIASTÆ CAPUT VI. I.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

1 מי כהנא ומוי ידע
 2 ועל דברא שבועות אלהים
 3 אלהים

1.

2, 3.

1. Τίς οἶδε σοφόν;

2, 3.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Quis ut sapiens, et quis sciens?

2, 3. Et super verbum juramenti Dei ne festines.

1. Quis talis et sapiens est?

2, 3. Et præcepta juramenti Dei. Ne festines.

1. Quis novit sapientem?

2, 3.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
Ἐννοίαν θορυβώδη.	Περιφοράν.	
27. . . αι χεῖρες αὐτῆς.	27. Δεσμὸς εἰς χεῖρας αὐτῆς.	27.
Ἄρσετὸς τῷ Θεῷ.	Ἄγαθὸς πρὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ.	
Ὁ δὲ ἄμαρτωλὸς ἀλώσεται.	Καὶ ἄμαρτάνων συλληφθήσεται.	
28. . . λογισμὸν.	28. Μιᾶ τῇ μιᾶ τοῦ εὐρεῖν λογι- σμὸν.	28.
29.	29. Ὁν ἐπεζήτησεν ἡ ψυχὴ μου καὶ οὐχ εὔρον.	29.
30.	30. Πλήν ἔδε.	50.
Περὶ: ἰργάσαντο πολυπραγμοσύ- νην.	Ἐζήτησαν λογισμοὺς πολλοὺς.	
SYMMACHIUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Cogitationem turbulentam.	Circumlationem.	
27. . . manus ejus.	27. Vinculum in manibus ejus.	27.
Gratus Deo.	Bonus ante faciem Dei.	
Peccator autem capietur.	Ei peccans capietur.	
28. Unam ad unam ad invenien- dam rationem.	28. Una ad unam ad invenien- dum rationem.	28.
29.	29. Quam quæsit anima mea, et non inveni.	29.
30.	30. Cæterum vide.	30.
Curiosè sectati sunt negotium multam.	Quæsierunt cogitationes multas.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Ecclesiastæ.

versionem integram Latine effert Hieronymus; Græcè mutilam proferimus.

Ibid. Σ., καὶ γὰρ etc. Hujus loci versionem sic exhibet Hieronymus: *Siquidem hoc simile huic fecit Deus, ut non inveniret homo quod contra eum quæreretur.*

V. 16. Σ., τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ. Ed. Rom. et Drus.

Ibid. Ἀ., μακρῶν etc. Has lectiones exhibent lidem.

V. 17. Σ., πλεον. lidem.

Ibid. Σ., ἵνα μὴ ἄδ-. lidem.

V. 19. Σ., μὴ ἀνῆς. lidem.

Ibid. Σ., ὁ γὰρ φοβούμενος etc. lidem.

V. 20. Ἀ., ἡ σοφία etc. lidem, qui sequentes etiam lectiones adtulerunt usque ad versum 26.

V. 23. Ο', ὅτι πλειστάκις πονηρεύσεται σε, καὶ καθόδους πολλὰς κακώσει καρδίᾳ σου. Hic duæ versiones simul junctæ representantur: ita ut prima, quæ est τῶν Ο' sic habuerit in hæc Hebraica verba, קל ר' רבר סיגפגג יכ, ὅτι πλειστάκις πονηρεύσεται σε καρδίᾳ σου. Altera vero, ὅτι καὶ καθόδους πολλὰς κακώσει καρδίᾳ σου. Hanc vero postrema Aquilæ esse putamus: nam ea quæ ex editione Romana profertur supra, suspecta prorsus est, nec Aquilam sapit. Hæc contra, secundum Aquilæ morem concinnata est: siquidem ille עפג

perpetuo vertit κάθοδος, et alioquin multa ex Aquila in textum Ecclesiastis τῶν Ο' innecta sunt, ut in Preliminaribus dicitur. Porro γ' non γ' legerunt A. et O' ob frequentem τ et γ commutationem.

V. 26. Lectiones Græcæ Aquilæ et Symmachi mutilas adfert editio Romana. Symmachi plenam Latine tantum exhibet Hieronymus.

Ibid. Ἀ., Σ., σοφίαν καὶ λογισμὸν. Sic ex Hieronymo et editione Romana Martianæus.

Ibid. Σ., ἐννοίαν etc. Ex edit. Rom. et Drusio.

V. 27. Ἀ., δεδεμέναι etc. Ex Drusio et Hieron.

Ibid. Σ., ἀρσετὸς etc. Ex Drusio et ed. Rom. ut et sequens.

V. 28. Ἀ., ἐν πρὸς ἐν etc. Ex edit. Rom. In hunc vero locum Hieronymus: « ESEBON quippe, quod omnes voce consona λογισμὸν transtulerunt, secundum Hebræi sermonis *ambiguitatem*, et *numerum* possumus, et *unam*, et *rationem*, et *cogitationem* dicere. » Et postea: « Pro eo autem quod supra sermonem Hebræum interpretantes diximus, *unam ad unam*, ut inveniatur numerus, sive summa, sive ratio, aut cogitatio, apertius interpretatus est Symmachus, *unam ad unam invenire rationem.* » Martianæus autem noster ad Symmachum legit, *unum ad unum invenire rationem.*

V. 29. Ἀ., ἐπιζητεῖ etc. Hanc et duas sequentes lectiones adferunt Drusius et edit. Rom.

ECCLESIASTÆ CAPUT VIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Τίς οἶδε σοφοὺς;	1.
2, 3. Καὶ παραβῆναι ὄρκον Θεοῦ μὴ σπουδάζης.	2, 3. Καὶ περὶ λόγου ὄρκου Θεοῦ μὴ σπουδάζης.	2, 3.
SYMMACHIUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Quis novit sapientes?	1.
2, 3. Et violare juramentum Dei ne festines.	2, 3. Et de verbo juramenti Dei ne festines.	2, 3.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γραμμασι.	AKYAAΣ.
4 באשר-דבר-כלך שלפון	4.	4.
5 שומר מצוה לא ידע דבר רע	5.	5.
6 כי לכל-הפץ יש עת ומשפט	6.	6.
כי-רעת האדם רבה עליו		
7 כי-איננו ידע כי כאשר יהיה מי יגיד לו	7.	7.
8 ואין משלחת במלחמה	8.	8.
את-בעליו		
9 ערף אשר שלט האדם באדם לרע לו	9.	9. Καὶ ὥς ἐκυρτευσεν ὁ ἀν- θρώπος. . .
10 ובאו וממקום קדוש יהלכו	10.	10. Καὶ ἦλθον ἐκ τόπου ἁγίου.
אשר כן-עשו		
11 אשר אין-נעשה פתגם	11.	11. Ἐτόλμησαν. . .
על-כן מלא לב בני-האדם בדם לעשות רע		
12 אשר חבאו עשדה רע מארת ומארקך לו	12.	12. Κακοῦργος ἀπέθανεν.
כי גם - יודע אני אשר יהיה - טוב ליראי האלהים אשר יראו מלפניו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

4. In quo verbum regis imperium.	4. Et sermo illius potestate plenus est.	4.
5. Custodiens præceptum non cognoscet verbum malum.	5. Qui custodit præceptum, non experietur quidquam mali.	5.
6. Quia omni voluntati est tempus et iudicium.	6. Omni negotio tempus est et opportunitas.	6.
Quia malum hominis multum super eum.	Et multa hominis afflictio.	
7. Quia non ipse sciens.	7. Quia ignorat.	7.
Nam quomodo erit quis indicabit ei?	Et futura nullo scire potest nuntio.	
8. Nec dimissio in prelio.	8. Nec sinitur quiescere in-gruente bello.	8.
Patronos ejus.	Impium.	
9. Tempore quo dominatus est homo in hominem in malum sibi.	9. Interdum dominatur homini in malum suum.	9. Tempus cum dominatus est homo...
10. Et venerunt, et a loco sancto ambulabant.	10. Cum adhuc viverent, in loco sancto erant.	10. Et venerunt ex loco sancto.
Quia sic fecerant.	Quasi justorum operum.	
11. Quia non fit sententia.	11. Etenim quia non fertur cito contra malos sententia.	11.
Ideo plenum est cor filiorum hominum in eis ad faciendum malum.	Absque timore ullo filii hominum perpetrant mala.	Ausi sunt...
12. Quoniam peccans faciens malum centies, et prolongans ei.	12. Attamen peccator ex eo quod centies facit malum, et per patientiam sustentatur.	12. Maleficus mortuus est.
Quia etiam sciens ego, quod erit bonum timentibus Deum, qui timebunt a facie ejus.	Ego cognovi quod erit bonum timentibus Deum, qui verentur faciem ejus.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

4. Διὰ τὸν (1. τὸ) λόγον βασι-
λέως ἐξουσιαστικὸν εἶναι.
5. [Ὅς ἀν φυλάξῃ] πρόσταγμα οὐ
πειρασθήσεται πράγματος πονηροῦ.
6. Ὅτι παντὶ πράγματι ἐστὶ και-
ρὸς καὶ κρίσις.
Ἡ γὰρ κάκωσις τοῦ ἀνθρώπου
πολλὴ κατ' αὐτοῦ.
7. Ὅτι οὐκ ἐπίσταται.
Τίς γὰρ τὰ ἐσόμενα ἀναγγελεῖ
αὐτῷ;
8. Οὐδέ ἐστι παρατάξασθαι εἰς
πόλεμον.
Ἐχοντα αὐτήν.
9. Ἔστιν ὅτε ἐξουσίασεν ἄνθρω-
πος ἐν ἀνθρώπῳ εἰς κακὸν ἑαυτοῦ.
10. Καὶ ὅποτε περιῆσαν ἐν τόπῳ
ἀγίῳ, ἀνέστρεφον.
Ὡς δίκαια πράξαντες.
11. Διὰ γὰρ τὸ μὴ γίνεσθαι τὴν
ἀπόφασιν.
Ἄφ' ὅπου καρδίᾳ οἱ υἱοὶ τῶν ἀν-
θρώπων κακοῦργοῦσιν.
12. Ἄμαρτῶν γὰρ ὁ κακοῦργος
ἀπέθανεν μακροθυμίας γενομένης
αὐτῷ.
. . .

SYMMACHUS.

4. Eo quod verbum regis aucto-
ritatem præ se ferat.
5. Qui custodierit mandatum,
non experietur rem malam.
6. Quia omni rei est tempus et
judicium.
Afflictio enim hominis multa
contra eum.
7. Quia nescit.
Quis enim futura annuntiabit
ei?
8. Neque est aciem instruere ad
bellum.
Habentem eam.
9. Est quando homo potestate
usus est in hominem in malum
suum.
10. Et cum circumirent in loco
sancto, reverterunt.
Ut qui justa fecissent.
11. Nam eo quod non fiat de-
cretum.
Intrepido corde filii hominum
malefaciunt.
12. Peccans enim maleficus
mortuus est, postquam longanimitas
ipsi fuerat.
Porro ego scio quia erit bene
timentibus Deum, qui timuerunt
a facie ejus.

Υ'.

4. Καθὼς βασιλεὺς ἐξουσιάζων.
5. Ὁ φυλάσσω ἐντολὴν, οὐ γνώ-
σεται ῥῆμα πονηρὸν.
6. Ὅτι παντὶ πράγματι ἐστὶ και-
ρὸς καὶ κρίσις.
Ὅτι γνῶσις τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ
ἐπ' αὐτόν.
7. Ὅτι οὐκ ἐστὶ γινώσκων.
Ὅτι καθὼς ἐσται, τίς ἀναγγελεῖ
αὐτῷ;
8. Καὶ οὐκ ἐστὶν ἀποστολὴ ἐν
ἡμέρᾳ πολέμου.
Τὴν παρ' αὐτῆς.
9. Τὰ ὅσα ἐξουσιάσατο ὁ ἄνθρω-
πος ἐν ἀνθρώπῳ τοῦ κακῶσαι αὐτόν.
10. Εἰσαχθέντας, καὶ ἐκ τοῦ
ἀγίου, καὶ ἐπορεύθησαν.
Ὅτι οὕτως ἐποίησαν.
11. Ὅτι οὐκ ἐστὶ γινομένη ἀν-
τίρρησις.
Διὰ τοῦτο ἐπληροφορήθη καρδία
υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐν αὐτοῖς τοῦ
πειῆσαι τὸ πονηρὸν.
12. Ὅς ἡμαρτεν ἐποίησε τὸ πον-
ηρὸν ἀπὸ τότε, καὶ ἀπὸ μακρότη-
τος αὐτῶν.
Ὅτι καὶ γινώσκω ἐγὼ ὅτι ἐστὶν
ἀγαθὸν τοῖς φοβουμένοις τὸν Θεόν,
ὅπως φοβῶνται ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.

LXX INTERPRETES.

4. Sicut rex potestatem habens.
5. Qui custodit mandatum, non
cognoscet verbum malum.
6. Quia omni rei est tempus et
judicium.
Quia cognitio nominis multa
super ipsum.
7. Quia non est qui cognoscat.
Nam quomodo erit, quis annun-
tiabit ei?
8. Et non est emissio in die
belli.
Eum qui ab ea.
9. Quæ pro potestate fecit homo
in hominem, ut affligeret eum.
10. Introductos, et de sancto, et
iverunt.
Quia sic fecerunt.
11. Quia non facta est contra-
dictio.
Ideo repletum est cor filiorum
hominis in eis ut faciant malum.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 4.
- 5.
6. Ὅτι γνῶσις τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶ
πολλὴ ἐπ' αὐτόν.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
12. Κακοῦργος ἀπέθανεν.

THEODOTIO.

- 4.
- 5.
- 6.
- Quia cognitio hominis est multa
super ipsum.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
12. Maleficus mortuus est.

TO EBPAIKON.
 13 ומדב לא יהיה לרשע ולא יאריך ימים
 14 יש-הבל אשר נעשה על-הארץ
 אשר מגיע אלהם כמעשה
 הישעים
 ויש רשעים שמגיע אלהם כמעשה
 הצדיקים
 הבל
 15 והוא ילדו
 16 כאשר נתתי
 את-העין
 17 וראיתי את-כל-מעשה האלהים
 כי לא יוכל האדם למצוא

את-דמעשה אשר נעשה
 VERSIO HEBRAICI TEXT.
 13. Et bonum non erit impio, et non prolongabit dies.

14. Est vanitas quæ fit super terram.
 Quod pertingens ad eos secundum opus impiorum.
 Et sunt impii ad quos pertingit secundum opus justorum.

Vanitas.
 15. Et hoc comitabitur eum.
 16. Quæ:nadmodum dedi. Negotium.
 17. Et vidi omne opus Dei, quod non poterit homo invenire.

Opus quod factum est.

V. 1. 'A., τίς οἶδε σοφόν. Sic editio Romana et Drusius.
 V. 2. Σ., καὶ παραθεῖναι etc. lidem.
 V. 4. Σ., διὰ τὸν λόγον etc. lidem.
 V. 5. Σ., ὅς ἄν φυλάξῃ etc. Postremam tantum partem Græce adfert editio Romana : locum vero Symmachi plenum Latine exhibet Hieronymus.
 V. 6. Σ., οὐ παντὶ πράγματι etc. Sic Drusius. Postremam vero hujus loci partem ex Symmacho longe aliter effert edit. Romana, nimirum, καιρὸς χρῆστας καὶ τρέπος, *tempus necessitatis et modus* : quæ non videntur congruere cum Hebræo.
 Ibid. Σ., ἡ γὰρ ἀνάγκη etc. Edit. Romana et

TO EBPAIKON.
 1 כי את-כל-זה נתתי אל-לבי ולבר את-כל-זה אשר הצדיקים החכמים ועבדיהם ביד האלהים

VERSIO HEBRAICI TEXT.
 1. Quia omne hoc dedi in corde meo, et ad declarandum omne hoc : quia justus et sapientes et servi eorum in manu Dei.

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
 13.
 14.
 15.
 16.
 17.

VULGATA LATINA.
 13. Non sit bonum impio, nec prolongentur dies ejus.

14. Est et alia vanitas quæ fit super terram.

Quibus mala proveniunt, quasi opera egerint impiorum.
 Et sunt impii qui ita securi sunt, quasi justorum facta habeant.

Vanissimum.
 15. Et hoc solum secum auferet.
 16. Et apposui. Distentionem.
 17. Et intellexi quod omnium operum Dei nullam possit homo invenire rationem.

Eorum quæ sunt sub sole.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Ecclesiastæ.

Drusius. Ο' et Θ., γνῶσις, *scientia et cognitio*. Rationem hujus varietatis reddit Hieronymus : « In Hebræo *malitiam* habet, non *scientiam* ; sed quia RES et DALETH litteræ Hebraicæ excepto parvo apice similes sunt, pro RAATH, legerunt, DAATH, id est, pro *malitia, scientiam*. Hoc melius sciet qui ejus linguæ habuerit notitiam. »
 V. 7. Σ., ἔτι οὐκ ἐπίσταται. Edit. Rom. et Drusius, ut et sequentes.
 V. 10. Σ., ὡς δίκαια πράξαντες. Hebraicum habet, אשר כן - עש, Ubi illud כן ac si *rectum* significaret, accepisse videtur Symmachus.

ECCLESIASTÆ CAPUT IX.
 TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
 1. Omnia hæc tractavi in corde meo, ut curiose intelligerem : sunt justus atque sapientes, et opera eorum in manu Dei.

AKYAAΣ.
 13.
 14. ... ματαιότης...
 Ματαιότης.
 15.
 16.
 17.

AQUILA.
 13.
 14. ... vanitas...
 Vanitas.
 15.
 16.
 17.

14. ... vanitas...

Vanitas.
 15.
 16.
 17.

Eorum quæ sunt sub sole.

Drusius. Ο' et Θ., γνῶσις, *scientia et cognitio*. Rationem hujus varietatis reddit Hieronymus : « In Hebræo *malitiam* habet, non *scientiam* ; sed quia RES et DALETH litteræ Hebraicæ excepto parvo apice similes sunt, pro RAATH, legerunt, DAATH, id est, pro *malitia, scientiam*. Hoc melius sciet qui ejus linguæ habuerit notitiam. »
 V. 7. Σ., ἔτι οὐκ ἐπίσταται. Edit. Rom. et Drusius, ut et sequentes.
 V. 10. Σ., ὡς δίκαια πράξαντες. Hebraicum habet, אשר כן - עש, Ubi illud כן ac si *rectum* significaret, accepisse videtur Symmachus.

AKYAAΣ.
 1.
 1.

AQUILA.
 1.
 1.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
13. . . .	13. Καὶ ἀγροθὸν οὐκ ἔσται τῷ ἀσεβεί, καὶ οὐ μακρυνεῖ ἡμέρας.	13.
14. . . . ἀπορον...	14. Ἔστι ματαιότης ἢ πεποίηται ἐπὶ τῆς γῆς. Ἵτι φθάνει ἐπ' αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν ἀσεβῶν.	14.
Ὅς συμβαίνει κατὰ τὰ ἔργα τῶν ἀσεβῶν. Καὶ εἰσὶ παράνομοι, οἷς συμβαίνει ὡς πράξασι κατὰ τὰ ἔργα τῶν δικαίων.	Καὶ εἰσὶν ἀσεβεῖς, ὅτι φθάνει πρὸς αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν δικαίων.	
Ἄπορον.	Ματαιότης.	
15. Οὐ μόνον συμπροσέσται αὐτῷ.	15. Καὶ αὐτὸ συμπροσέσται αὐτῷ.	15.
16. Διὸ ἔταξα.	16. Ἐν οἷς ἔδωκα.	16.
Ἄσχαλλαν.	Περσπασμόν.	
17. Καὶ κατέμαθον ὅτι πάντων τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ οὐ δύναται ὁ ἄνθρωπος ἐξευρεῖν. Ὅτι ἐν ἔργον πρᾶσσόμενον.	17. Καὶ εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐ δυνήσεται ἄνθρωπος τοῦ εὐρεῖν. Σὺν τῷ ποιήμα πεποιημένον.	17.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
13. Bonum vero non erit iniquo, neque longo supererit tempore, quia non timuit a facie Domini.	13. Et bonum non erit impio, et non prolongabit dies.	13.
14. Est difficile cognitu quod sit super terram. Quibus accidit secundum opera impiorum. Et sunt iniqui, quibus accidit ac si fecissent secundum opera justorum.	14. Est vanitas quæ sit super terram. Quia venit super eos quasi factum impiorum. Et sunt impii, quod pertingit ad eos quasi factum justorum.	14.
Difficile.	Vanitas.	
15. Non solum adhærebit ei.	15. Et ipsum simul aderit ei.	15.
16. Propterea ordinavi Occupationem.	16. In quibus dedi Distentionem.	16.
17. Et didici quod nullum operum Dei potest homo invenire.	17. Et vidi omnia opera Dei, quod non poterit homo invenire.	17.
Neque unum opus factum.	Opus quod factum sit.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Ecclesiastæ.

V. 11. Σ., διὰ γὰρ τὸ etc. Drusius et edit. Rom.
 V. 12 et 13. Ex edit. Rom. Hieronymus in Ecclesiasten : « Symmachus hunc locum ita transtulit : *Peccans enim malus mortuus est, longævitate (al. longanimitate) concessa ei. Porro ego scio quia erit bene timentibus Deum, qui timuerunt a facie ejus. Bonum vero non erit iniquo, neque longo supererit tempore : quia non timuit a facie Dei.* Et quia manifestum est quid iste transtulerit, hoc dicendum est quod verbum Hebraicum MAATH, quod LXX ex tunc transtulerunt, et nos centies posuimus, Aquila et Symm. et Theod., *mortuus est* interpretati sunt. »
 V. 14. Σ., ἀπορον. Edit. Rom. et Drusius, ut infra. Locum Symmachi sic effert Hieronymus : *Est difficile cognitu quod sit super terram.*
 Ibid. Σ., οἷς συμβαίνει etc. lidem.
 Ibid. Σ., καὶ εἰσὶ παράνομοι. lidem.
 Ibid. Σ., ἀπορον. Ita edit. Rom.
 V. 15. Σ., οὐ μόνον etc. Ex Drusio et edit. Rom. et et sequentes hujus capituli lectione.
 V. 17. Ο΄, σὺν τῷ ποίημα etc. Illud, σ'ν, ex Aquila haud dubie prodiit, ut saepe sit, in editione τῶν Ο΄ ad Ecclesiasten. [Casum denotat accusativum. Cf. quæ adnotavimus supra, ad III, 11. DRACH.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἵτι σύμπαν τοῦτο ἔδωκα εἰς καρδίαν μου, καὶ καρδία μου σύμπαν εἶδε τοῦτο, ὡς οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοὶ καὶ αἱ ἐργασίαι αὐτῶν ἐν χειρὶ Θεοῦ.	1.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Omnia hæc ita statui in corde meo, ut ventilarem universa : quoniam et justi et sapientes et operationes eorum in manu Dei sunt.	1. Quare omne hoc dedi in corde meo; et cor meum omne vidit hoc : quomodo justii et sapientes et operationes eorum in manu Dei.	1.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

גם - אהבה גם - שנאה אין ידע
האדם הכל לפניהם2 הכל כאשר לכל מסרה אוד
לצדיק ולרשע3 בכל אשר-נעשה
וגם לב בני-האדם מלארע והללות
בלבבם בחייהם

ואחריו אל-המתים

4 כימי אשר יבדד אל כל-החיים

כי-לכלב חי הוא טוב בקדוהאריה
המת

7 בשבחה

רצה

8 אל-יחסר

9 ראה חיים

כל-ימי חייו הבלך

10 כל אשר תמצא

11 לא לקלים המרדף

ולא לגבורים המלחמה

לא לחכמים לחם

יקרה

12 את-עתו

רעה

13 וגדולה היא אלי

VERSI O HEBRAICI TEXT.

Etiam amorem, etiam odium
non sciens homo : omnia ad facies
eorum.2. Omnia sicut omnibus, eventus
unus justo et impio.

3. In omni quod fit.

Et etiam cor filiorum hominum
plenum est malo, et insanie in
corde eorum in vitis eorum.

Et post hoc ad mortuos.

4. Quia quisquis eligatur ad om-
nes viventes.Quia canis vivus ipse bonus
pro leone mortuo.

7. In gaudio.

Voluit.

8. Non deficiat.

9. Vide vitas.

Omnibus diebus vitæ vanitatis
tuæ.

10. Omne quod invenerit.

11. Non levium cursus.

Nec fortium bellum.

Nec sapientium panis.

Accidet.

12. Tempus suum.

Malo.

13. Et magna ipsa ad me.

VULGATA LATINA.

Et tamen nescit homo utrum
amore an odio dignus sit : sed om-
nia in futurum servantur incerta.2. Eo quod universa æque eve-
niant justo et impio.3. Inter omnia quæ sub sole
sunt.Unde et corda filiorum homi-
num implentur malitia, et con-
temptu in vita sua.Et post hæc ad inferos dedu-
centur.

4. Nemo est qui semper vivat.

Melior est canis vivus leone
mortuo.

7. Cum gaudio.

Placent.

8. Non deficiat.

9. Perfruere vita.

Cunctis diebus vitæ instabilitatis
tuæ.

10. Quodcumque facere potest.

11. Nec velocium esse cursum.

Nec fortium bellum.

Nec sapientium panem.

Casumque.

12. Finem suum.

Malo.

13. Et probavi maximam.

2.

3.

Πλάτη.

4.

7.

8.

9.

Πάσαι αἱ ἡμέραι ἀτμοῦ σου.

10.

11.

12.

Πονηρῶ.

13. . . . παρ' ἐμοῦ.

AQUILA.

2.

3.

Error.

4.

7.

8.

9.

Omnes dies vaporis tui.

10.

11.

12.

Malo.

13. ... apud me.

Πρὸς τε δὲ οὐ φίλιαν οὐδὲ ἔχθραν
ἐπίσταται ὁ ἄνθρωπος, τὰ πάντα
ἐμπροσθεν αὐτοῦ ἄδηλα.

2.

3. Πᾶσι τοῖς συμβαίνουσι.
. αὐθάδεια

Τὰ δὲ τελευταῖα εἰς νεκρούς.

4. Τίς γὰρ εἰς ἀεὶ διατελέσει
ζῶν;

Κυνὶ ζῶντι βέλτιόν ἐστιν ἢ λέοντι
τεθνηκότι.

7. Μετ' εὐφροσύνης.
Ἐξήτασε (f. ἐζήτησε).

8. Οὐ μὴ διαλιπέτω.

9. Ἀπόλαυσον ζωῆς.

10. Ὅσα ἂν ἐφίχται.

11. Τὸ φθάσαι δρόμον.

Τὸ κρατῆσαι πολέμου.

Πορίσαι τροφήν.

Συγκυρήσει.

12. Τὴν εὐκαιρίαν αὐτοῦ.

13. Καὶ μεγάλη δοκεῖ μοι.

SYMMACHUS.

Ad hæc vero non amicitiam,
neque inimicitiam novit homo,
omnia coram eo incerta.

2. Propterea quod omnibus eveniunt similia, justo et injusto.

3. Omnibus quæ eveniunt.

Sed et cor filiorum hominum repletur malitia et procacitate, juxta cor eorum in vita sua.

Novissima autem (eorum) ad mortuos.

4. Quis enim potest in sempiternum perseverare vivens?

Canis viventi melius est, quam leoni mortuo.

7. Cum lætitia.

Exquisivit.

8. Ne desinat.

9. Perfruere vita.

10. Quæcumque atigerit.

11. Assequi cursum.

Superare bello.

Præbere alimentum.

Eveniet.

12. Opportunitatem suam.

13. Et magna mihi videtur.

Καίγε ἀγάπην καίγε μίσος οὐκ
ἔστιν εἰδώς ὁ ἄνθρωπος, τὰ πάντα
πρὸ προσώπου αὐτῶν.

2. Ματαιότης ἐν τοῖς πᾶσιν, συνάντημα ἐν τῷ δικαίῳ καὶ τῷ ἀσεβεῖ.

3. Ἐν παντὶ πεπονημένῳ.

Καίγε καρθία υἱῶν ἀνθρώπου
ἐπληρώθη πονηροῦ, καὶ περιφέρεια
ἐν καρδίᾳ αὐτῶν, ἐν ζωῇ αὐτῶν.

Καὶ, ὅπισω αὐτῶν πρὸς τοὺς νεκρούς.

4. Τίς δὲ κοινωνεῖ πρὸς πάντας τοὺς ζῶντας;

Ὅτι ὁ κύων ζῶν αὐτὸς ἀγαθὸς ὑπὲρ τὸν λέοντα τὸν νεκρόν.

7. Ἐν εὐφροσύνῃ.

Εὐδόκησεν.

8. Μὴ ὑστερησάτω.

9. Ἴδε ζωὴν.

Πάσας τὰς ἡμέρας ζωῆς ματαιότητός σου.

10. Ὅσα ἂν εὕρῃ.

11. Οὐ τοῖς κούφοις ὁ δρόμος.

Οὐ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος.

Οὐ τῷ σοφῷ ἄρτος.

Συναντήσεται.

12. Τὸν καιρὸν αὐτοῦ.

Κακῷ.

13. Καὶ μεγάλη ἐστὶ πρὸς μέ.

LXX INTERPRETES.

Et quidem charitatem et quidem odium non est cognoscens homo, omnia ante faciem eorum.

2. Vanitas in omnibus : eventus unus justo et impio.

3. In omni quod factum est.

Et quidem cor filiorum hominis repletum est malo, et circumlatio in corde eorum, in vita eorum.

Et post hæc ad mortuos.

4. Quis est qui communicet ad omnes viventes?

Quia canis vivens ipse bonus super leonem mortuum.

7. In lætitia.

Complacuerunt.

8. Non desit.

9. Vide vitam.

Omnibus diebus vitæ vanitatis tuæ.

10. Quæcumque invenerit.

11. Non levibus cursus.

Nec potentibus prælium.

Non sapienti panis.

Occurret.

12. Tempus suum.

Malo.

13. Et magna est ad me.

THEODOTIO.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
מוצודים 14	14.	14.
בזיה 16	16.	16.
בנחז 17	17.	17.
כדעקת מושל בכסילים		
מכלי קרב 18	18.	18. Σκευή πολεμικά.
טובה הרבה		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Munitiones.	14. Munitiones.	14.
16. Contempta est.	16. Contempta est.	16.
17. Cum lenitate.	17. In silentio.	17.
Quam clamor dominantis in stultos.	Plus quam clamor principis inter stultos.	
18. Præ vasis conflictus. Bonum multum.	18. Quam arma bellica. Multa bona.	18. Vasa bellica.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Ecclesiastæ.

V. 1. S. omnia hæc etc. Ex Hieronymo, qui hæc ex Symmacho consequenter adfert: *Omnia hæc statui in corde meo, ut ventilarem universa: quia et justus et sapientes, et opera eorum in manu Dei sunt. Et insuper neque amicitias, neque inimicitias scit homo; sed omnia coram eis incerta: propterea quod omnibus eveniunt similia, justo et injusto.*

Ibid. Σ., πρὸς τὸ etc. Hæc prodeunt ex editione Romana et ex mss. duobus Regiis, qui Olympiodorum referunt.

V. 3. Σ., πᾶσι τοῖς etc. Edit. Rom. et Drusius.

Ibid. Locum Symmachi plenum sic adfert Hieronymus: *Sed et cor filiorum hominum repletur malitia et procacitate juxta cor eorum in vita sua. Novissima autem eorum veniunt ad mortuos. Quis enim potest in sempiternum perseverare vivens?*

Ibid. Ἀ., πλάνη. Σ., ἀσθάθεια. Ο', περιφέρεια. Omnes Græcæ versiones in recto ponuntur in editione Romana, unde hæc exscripta sunt: tametsi

ECCLESIASTÆ CAPUT X.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 זבובי מורת ובאיש יביע שבך רוקח	1.	1. Μύρου.
3 וגם בדרך כשהסכל הלך לב חסר ואמר לנל סכל הוא	3.	3.
4 אם רוח המושל תעלה עליך מקוםך אל-תנח כי מרפא יניח חבאים גדלים	4.	4.
5 יש רעה כשגנה שיצא כלפני השליט	5.	5. Ὡς ἀκούσιον ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου τοῦ ἐξουσιάζοντος.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Muscæ mortis fœtere facient, vaporare facient unguentum pigmentarii.	1. Muscæ morientes perdunt suavitatem unguenti.	1. Unguenti.
3. Sed etiam in via secundum quod stultus ambulans, cor ejus deficiens, et dicit omnibus, stultus ipse.	3. Sed et in via stultus ambulans, cum ipse insipiens sit, omnes stultos aestimat.	3.
4. Si spiritus dominantis ascenderit super te, locum tuum ne dimittas, quia sanitas quiescere faciet peccata magna.	4. Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te, locum tuum ne dimiseris: quia curatio faciet cessare peccata maxima.	4.
5. Est malum.	5. Est malum.	5.
Sicut error qui egreditur a facie dominantis.	Quasi per errorem egrediens a facie principis.	Sicut non spontaneum exiit a facie potestatem habentis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14. Ἀποτειχισμα.	14. Χάρακας.	14.
16. Καταφρονήθη.	16. Ἐξουδενωμένη.	16.
17.	17. Ἐν ἀναπαύσει. Ἄλλος, μετὰ προσηνίας.	17.
	Ἐπὲρ κραυγὴν ἐξουσιάζοντων ἐν ἀφροσύναις. Ἄλλος, μᾶλλον ἢ κραυγὴ ἐξουσιάζοντος ἐν ἀνοήτοις.	
18.	18. Ἐπὲρ σκευὴ πολέμου.	18.
Ἄγαθὰ πολλά.	Ἄγαθωσύνην πολλήν.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
14. Vallamentum.	14. Aggeres.	14.
16. Contempta est.	16. Pro nihilo habita.	16.
17.	17. In quiete. <i>Alius</i> , cum lenitate.	17.
	Supra clamorem eorum qui protestatem habent in stultitiis. <i>Alius</i> , magis quam clamor dominantis inter amentes.	
18.	18. Super vasa belli.	18.
Bona multa.	Bonitatem multam.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Ecclesiastæ.

certum est, apud Symmachum non in recto fuisse sed in obliquo casu, puta genitivo : nam interpretatio hujus loci Latina secundum Symmachum sic se habet ex Hieronymo : *Sed et cor filiorum hominum repletur malitia et procacitate juxta cor eorum in vita sua*, quæ Latina manare videntur ex his Græcis : ἀλλὰ καὶ ἡ καρδία τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων πληροῦται κακίας καὶ ἀυθαδείας, κατὰ τὴν καρδίαν αὐτῶν ἐν ζωῇ αὐτῶν. Sed qui prior Aquilæ et

Symmachi versionem cum interpretatione τῶν Ο΄ comparavit, omnia in nominativo posuit, ut ad vocem illam τῶν Ο΄ περιεῖρα quadarent. Quod passim observatur in hoc opere.

Ibid. Σ., τὰ δὲ τελευταῖα etc. Ex edit. Rom. et Drusio.

V. 4. Σ., τίς γὰρ etc. Ibidem.

Ibid. Σ., κοινὴ ζῶντι etc. Edit. Romana et Drusius, necnon sequentes hujus capituli lectiones.

ECCLESIASTÆ CAPUT X.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Μυῖων θάνατος σήψει ἔλαιον εὐώδες μυρεψῶ.	1. Μυῖαι θανατοῦται σαπιροῦσι σκευασίαν ἐλαίου ἡδύσματος.	1.
3. . . . ἃ ὑπολαμβάνει . . .	3. Καίγε ἐν ὁδῷ ὅταν ἀφρων πορεύεται, καρδία αὐτοῦ ὑστερήσει, καὶ ἃ λογίζεται πάντα ἀφροσύνη ἐστίν.	3.
4. Ἐὰν πνεῦμα ἄρχοντος ἐπέληθῃ σοι, τοῦ τόπου σου μὴ ἐκστής, ἔτι σωφροσύνη παύσει ἀμαρτήματα πολλά.	4. Ἐὰν πνεῦμα τοῦ ἐξουσιάζοντος ἀναβῆ ἔπι σέ, τόπον σου μὴ ἀφής, ὅτι ἱαμα καταπαύσει ἀμαρτίας μεγάλας.	4. . . ὅτι ἱαμα καταπαύσει ἀμαρτίας μεγάλας.
5. Ἔστι κακόν. Ἐν ἀγνωσίᾳ ἐξελθὼν ἐξ ἔμπροσθεν τοῦ ἐξουσιάζοντος.	5. Ἔστι πονηρία. Ὡς ἀκούσιον ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου τοῦ ἐξουσιάζοντος.	5. Ὡς ἀκούσιον ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου τοῦ ἐξουσιάζοντος.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTI'.
1. Muscarum mors putrefaciet unguentum bene oleus pigmentarii.	1. Muscæ morientes putrefaciunt compositionem olei suavitatis.	1.
3. Sed et in via stultus cum ambulat, ipse insipiens suspicatur de omnibus quia stulti sunt.	3. Etiam in via cum stultus ambulat, cor ejus deficiet : et quæ cogitabit omnia stultitia sunt.	3.
4. Si spiritus principis supervenerit tibi, de loco tuo ne excedas, quia temperantia sedabit peccata multa.	4. Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te, locum tuum ne dimittas, quia medela sedabit peccata magna.	4. . . quia medela sedabit peccata magna.
5. Est malum. In ignorantia egressum a conspectu potestatem habentis.	5. Est malitia. Sicut non spontaneum exivit a facie potestatem habentis.	5. Sicut non spontaneum exivit a facie potestatem habentis.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
6 נתן הסכל במרומים רבים	6.	6. Ἐδωκε τὸν ἀφρονα ἐν ὑψώμασι μεγάλους.
ועשירים בשפל ישוב		
8 גומץ	8.	8.
9 מסיע אבנים יעעב	9.	9. Μετατιθῶν λίθους σπασθήσεται.
10 ויתרחק הכשיר הכמה	10.	10.
11 בלוא-לחש	11.	11. Ἀπουσίας ἐπαθήσεται.
13 הזללות	13.	13.
14 והסכל ירבה דברים	14.	14.
מה-שיהיה ואשר יהיה מאחוריו		
15 הכפילים תיגענו	15.	15.
אשר לא-ידע ללכת אל-עיר		
16 אי-לך ארץ	16.	16.
17 בגבורה	17.	17.
19 והכסף יענה את-הכל	19.	19.
20 אל-תקלל ובעל הכנפים	20.	20. Καὶ τὰ πτερωτά.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Data est stultitia in sublimitatibus multis.	6. Positum stultum in dignitate sublimi.	6. Dedit stultum in sublimitatibus magnis.
Et divites in humilitate sedebunt.	Et divites sedere deorsum.	
8. Foveam.	8. Foveam.	8.
9. Proficisci faciens lapides dolore afficietur.	9. Qui transfert lapides affligetur.	9. Qui transponit lapides convellitur.
10. Et præstantia rectificandi sapientia.	10. Et post industriam sequetur sapientia.	10.
11. In non susurro.	11. In silentio.	11. Cum absit incantatio.
13. Insania.	13. Error.	13.
14. Et stultus multiplicabit verba.	14. Stultus verba multiplicat.	14.
Quid quod erit, et quod erit post se.	Quid ante se fuerit, et quid post se futurum sit.	
15. Stultorum laborare faciet cum.	15. Labor stultorum affiget.	15.
Qui nescit pergere ad civitatem.	Qui nesciunt in urbem pergere.	
16. Væ tibi terra.	16. Væ tibi terræ.	16.
17. In fortitudine.	17. Ad reficiendum.	17.
19. Et argentum respondebit omnibus.	19. Et pecuniæ obediunt omnia.	19.
20. Ne vilipendas. Et præditus alis.	20. Ne maledixeris. Et qui habet pennas.	20. Et alata.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Ecclesiastæ.

V. 1. Σ., μισῶν θάνατος etc. Sic editio Romana et Drusius, qui hunc locum quasi scholion adferunt. Sed non dubito esse Symmachi. Vide supra cap. 7.

V. 2. Ibidem Regius unus ex Olympiodoro hæc notat, ἑλατον σκευαστὸν τὸ μύρον, ὡς καὶ Ἀκύλας ἐκδέδωκεν.

V. 3. S. Sed et in via etc. Hæc Hieronymus latine refert; Græca desiderantur (*).

V. 4. Σ., ἐὰν πνεῦμα etc. Ex edit. Rom. et Drusio. Hieronymus in hunc locum: « Symmachus verbum Hebraicum MARPHE, quod omnes λαμα,

(*) Græcum Symmachi locum mutilum edidit Montf., & ὑπολαμβάνεται; sed editio Rom. et Drusius, unde prodit, habent, & ὑπολαμβάνει. Significat autem, quæ suspicatur, versio latina Hieronymi est. Βαλαα.

hoc est, sanitatem, vel curationem similiter transtulerunt, interpretatus est ad sensum, et ait: Si spiritus principis irruerit tibi, de loco tuo ne recedas, quia pudicitia comprimit peccata magna.

V. 5. Σ., ἔστι κακόν. Edit. Rom. et Drusius.

Ibid. 'A., O., Θ., ὡς ἀκούσιον etc. Hieronymus: « Aquila et Theodotio et LXX interpretati sunt, quasi non spontaneum, id est, ὡς ἀκούσιον, a facie principis. »

V. 6. 'A., ἔδωκε τὸν ἀφρονα etc. Editio Romana et Drusius. Hieronymus vero: « Cui subnectens

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6.	6. Ἐδόθη ὁ ἄφρων ἐν ὕψει μεγάλοις.	6.
Πλούσιους δὲ ταπεινοὺς καθημέρους.	Καὶ πλούσιοι ἐν ταπεινῷ καθήσονται.	
8.	8. Βόθρον.	8. Βόθρονον.
9. Μετεωρῶν λίθους κακωθήσεται.	9. Ἐξαίρων λίθους διαπονηθήσεται.	9.
10. Προέχει ὁ γοργευσάμενος εἰς σοφίαν.	10. Καὶ περισσεια τῷ ἀνδρὶ ἡ σοφία.	10.
11. Ἐν οὐκ ἐπασιδῶ.	11. Ἐν οὐ ψιθυρισμῶ.	11.
13. Θόρυθος.	13. Περιφέρεια.	13.
14. Καὶ ἀνόητος πολλὰ λαλήσει.	14. Καὶ ὁ ἄφρων πληθύνει λόγους.	14.
Τὰ γενόμενα, ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἐσόμενα.	Τί τὸ γενόμενον, καὶ τί τὸ ἐσόμενον.	
15.	15. Τῶν ἀφρόνων κακώσει. Ἄλλος, τῶν ἀφρόνων κοπώσει.	15.
Οὐ γὰρ ἐπίσταται ἀπελθεῖν εἰς πόλιν.	Ὅς οὐκ ἔγνω τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν.	
16. Οὐαί σοι γῆ.	16. Οὐαί σοι πόλις.	16.
17. Μετὰ ἀνδραγαθίας.	17. Ἐν δυνάμει.	17.
19. Ἀργύριον δὲ εὐχρηστήσει εἰς ἅπαντα.	19. Καὶ τοῦ ἀργυρίου ταπεινώσει ἐπακούσεται τὰ πάντα.	19.
20. Μὴ λοιδορήσης.	20. Μὴ καταράση.	20.
	Καὶ ὁ ἔχων τὰς πτέρυγας.	
	LXX INTERPRETES.	
	THEODOTIO.	
6. Positus stultus in sublimitate magna.	6. Datus est stultus in sublimitatibus magnis.	6.
Divites vero humiles sedentes.	Et divites in humili sedebunt.	
8.	8. Foveam.	8. Foveam.
9. Qui sublevat lapides malo afficietur.	9. Qui sublevarit lapides dolebit.	9.
10. Excellit agilis ad sapientiam.	10. Et abundantia viro sapientia.	10.
11. Absque incantatore.	11. In non susarro.	11.
13. Tumultus.	13. Circumlatio.	13.
14. Et insipiens multa loquetur.	14. Et stultus multiplicabit verba.	14.
Quæ facta sunt, sed nec quæ futura sunt.	Quid quod factum est, et quid quod futurum est?	
15.	15. Stultorum affiget. Alius, stultorum fatigabit.	15.
Non enim scit abire in urbem.	Qui nescit ire in civitatem.	
16. Væ tibi terra.	16. Væ tibi civitas.	16.
17. Cum fortitudine.	17. In virtute.	17.
19. Pecunia vero utilis erit ad omnia.	19. Et argento humilitione obediunt omnia.	19.
20. Ne conviciaris.	20. Ne maledixeris.	20.
	Et qui habet pennas.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Ecclesiastæ.

Symmachus ait: *Positum stultum in sublimitate magna, divites autem sedere humiles.* » Ubi Hieronymus Symmachii versionem ad seriem suam aptat, ut perspicuum est.

Ibid. Σ., πλουσίους δὲ etc. Edit. Rom. et Drusius.

V. 8. Θ., βόθρονον. Ibidem.

V. 9. Ἄ., μετατιθῶν etc. Ibidem. Hieronymus autem hæc habet: « Unde et signanter Aquila et Symmachus pro eo quod nos posuimus, *Qui subtrahit lapides dolebit in eis*, dixerunt, *Qui transfert lapides dilacerabitur in eis.* »

V. 10. Σ., προέχει etc. Drusius et edit. Romana.

V. 11. Ἄ., ἀπούσης etc. Ibidem.

V. 13. Σ., θόρυθος. Ibidem. Hieronymus vero dicit: « Sive ut Symmachus transtulit, *tumultus, et quædam verborum inconstantia.* »

V. 14. Σ., καὶ ἀνόητος etc. Sic ed. Rom. et Drus.

Ibid. Σ., τὰ γενόμενα etc. Ibidem.

V. 15. Ἄλλ., τῶν ἀφρόνων etc. Drus. et ed. Rom.

Ibid. Σ., οὐ γὰρ ἐπίσταται etc. Drusius et editio Romana.

V. 16. Σ., οὐαί etc. Ibidem.

V. 17. Σ., μετὰ ἀνδραγαθίας. Ibidem.

V. 19. Σ., ἀργύριον etc. Ibidem.

V. 20. Σ., μὴ λοιδορήσης. Ibidem.

Ibid. Ἄ., καὶ τὰ πτερωτά. Ibidem.

TO EBPAIKON.

3 ירוק
 עץ
 שם יהיא
 5 כאשר איך יודע בהדרך הרח
 6 בבקר
 ולערב אל-תנח ידך
 יכשר
 8 כי אם-שנים הרבה יהיה האדם
 בכלם ישבח ויזכר את-ימי החשך
 כי-הרבה יהיו כל-שבת הבל

9 ויטיבך

VERSIO HEBRAICI TEXT.

5. Evacuabunt.
 Lignum.
 Ibi erit.
 5. Quemadmodum non tu sciens
 quæ via venti.
 6. In mane.
 Et in vespera ne quiescere facias
 manum tuam.
 Rectum erit.
 8. Quia si annis multis vixerit
 homo, in his omnibus lætatus
 fuerit, et recordetur dierum tene-
 brositatis, quia multum erunt:
 quidquid evenit vanitas.
 9. Et bonum sit tibi.

ECCLESIASTÆ CAPUT XI.

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

3.
 5.
 6.
 8.

VULGATA LATINA.

3. Effundunt.
 Lignum.
 Ibi erit.
 5. Quomodo ignoras quæ sit via
 spiritus.
 6. Mane.
 Et vespere ne cesset manus
 tua.
 Magis oriatur.
 8. Si annis multis vixerit homo,
 et in his omnibus lætatus fuerit,
 meminisse debet tenebrosi tempo-
 ris, et dierum multorum, qui cum
 venerint, vanitatis arguentur præ-
 terita.
 9. Et in bono sit.

ΑΚΥΛΑΣ.

3. Ἐκενώσουσιν.
 5. Ἐν ᾧ οὐκ εἶ σὺ εἰδώς . . .
 6.
 Εὐθετήσεται.
 8. . . . μεμνήσθω τῶν ἡμερῶν...

AQUILA.

3. Evacuabunt.
 5. In quo non es tu sciens....
 6.
 Decenter componet.
 8. ... memor sit dierum....
 9.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Ecclesiastæ.

V. 3. 'A., ἐκενώσουσιν. Drusius et editio Rom.
 Ibid. Σ., δένδρα. Ibidem.
 Ibid. Σ., ἐκεῖ. Ibidem.

V. 5. 'A., ἐν ᾧ οὐκ etc. Ibidem.
 V. 6. Σ., πρώϊμον. Ibidem.
 Ibid. Σ., ἀλλὰ καὶ etc. Ibidem.

ECCLESIASTÆ CAPUT XII.

TO EBPAIKON.

1 עד אשר לא-יבאו ימי הרעה
 2 עד אשר לא
 3 והתעות אנשי החיל
 ובמלך הבחנות
 הראת בארבות
 4 בשל קל

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Usquequo non veniant dies
 mali.
 2. Usquequo non.
 3. Et perventur viri virtutis.
 Et cessabunt molares.
 Videntes in fenestris.
 4. In humilitate vocis.

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
 2.
 3.
 4.

VULGATA LATINA.

1. Antequam veniat tempus af-
 flictionis.
 2. Antequam.
 3. Et nutabunt viri fortissimi.
 Et otiosæ erunt molentes.
 Videntes per foramina.
 4. In humilitate vocis.

ΑΚΥΛΑΣ.

1.
 2.
 3. [Πλανηθήσονται.]

AQUILA.

1.
 2.
 3. Errabunt.
 4.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Δένδρα. Ἐκεῖ παρατεύξονται.	3. Ἐκχέουσιν. Εὐλον. Ἐκεῖ ἔσται.	5.
5. Μὴ οἶδας πότερον (f. πόθεν) παρέσται ὁ ἄνεμος.	5. Ἐν οἷς οὐκ ἔστι γινώσκων τίς ἡ ὁδὸς τοῦ πνεύματος.	5.
6. Πρώτμον. Ἄλλα καὶ ἔψιμον, καὶ μὴ κατα- λιμπανέτω ἡ χεὶρ σου.	6. Ἐν τῷ πρωτ. Καὶ ἐν ἐσπέρῃ μὴ ἀφ᾽έτω ἡ χεὶρ σου.	6.
Εὐρήσει.	Στοιχήσει.	
8. . . . καὶ διὰ πάντων εὐφραν- θήσεται . . .	8. Ὅτι καὶ ἐὰν ἔτη πολλὰ ζήσε- ται ὁ ἄνθρωπος, ἐν πάσιν αὐτοῖς εὐφρανθήσεται, καὶ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τοῦ σκότους, ὅτι πολλὰ ἔσονται. Πᾶν τὸ ἐρχόμενον ματαιό- της.	8.
9. Καὶ ἐν ἀγαθῷ ἔστω.	9. Καὶ ἀγαθυνάτω σε.	9.
ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Arbores. Ibi apparabuntur.	3. Effluent. Lignum. Ibi erit.	3.
5. Nescis utrum (f. unde) veniat ventus.	5. In quibus non est cogno- scens quæ sit via spiritus.	5.
6. Matutinum. Sed et vespertinum, et ne derel- linquat manus tua.	6. In matutino. Et in vespera ne remittat ma- nus tua.	6.
Inveniet.	Recte procedet.	
8. Si annis multis vixerit homo, et in omnibus his letatus fuerit, recordari debet et dierum tene- brarum, quia multe erunt: in quibus omnibus veniet esse desi- nere.	8. Quia etsi annis multis vixe- rit homo, in omnibus his letabi- tur, et recordabitur dierum tene- brarum, quia multi erunt. Omne veniens est vanitas.	8.
9. Et in bono sit.	9. Et bonum faciat te.	9.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Ecclesiastæ.

Ibid. 'A., εὐθετήσαι etc. Ibid. Symmachi mutila ex edit. Rom.
V. 8. S., *si annis multis* etc. Ex Hieronymo. Mar- V. 9. S., καὶ ἐν ἀγαθῷ ἔστω etc. Edit. Rom. et
tianæus noster legit, *letus fuerit*. Græca Aquilæ et Drusius.

ECCLESIASTÆ CAPUT XII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Πρὶν ἰλθεῖν τὰς ἡμέρας τῆς κακώσεώς σου.	1. Ἔως ὅτου μὴ ἔλωσιν αἱ ἡμέ- ραι τῆς κακίας.	1.
2. Πρὶν.	2. Ἔως οὐ μή.	2.
3. Διαφθαρῶσιν ἄνδρες οἱ ἰσχυ- ροί. Καὶ ἀργηθῶσιν οἱ μῦλοι. Αἱ ὀράσεις διὰ τῶν ὀπῶν.	3. Καὶ διαστραφῶσιν ἄνδρες τῆς δυνάμεως. Καὶ ἤργησαν αἱ ἀλήθουσαι. Αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς.	3.
4. Ἀχραιωθείσης τῆς φωνῆς.	4. Ἐν ἀσθαιεῖα φωνῆς.	4.
ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Antequam veniant dies af- flictionis tuæ.	1. Usquequo non veniant dies malitiæ.	1.
2. Antequam.	2. Usquequo non.	2.
3. Perdantur viri fortes. Et cessent molares. Visus per foramina.	3. Et pervertentur viri virtutis. Et cessaverunt molentes. Videntes in foraminibus.	3.
4. Inutili reddita voce.	4. In infirmitate vocis.	4.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὺς γράμματα.

AKYAAΣ.

וישדו כל-בנות השיר
5 גם כגבה ייראו וחתותים בדרך
וינאץ השקד ויסתכל החגב ותפר
האביונה כי-הלך האדם אל-בית
עלכו וסבבו בשוק הספדים

5.

Καὶ κλιθήσονται πάντα τὰ τῆς
ὥδης.
5. . . . τρόμῳ τρομήσασσι ἐν τῇ
ὁδῷ . . .

6 עד אשר לא-ירחק הבל הכסף

6.

6.

וחרץ גלת הזהב ותשבד

8 הבל הבלים

8.

8. Ἄτμῳς ἀτμίδων.

9 ויתר

9.

9.

ואזן וחקר

Ἦνωτίσατο καὶ ἤρουνῆσε.

10 בקש קהלת

10.

10.

חפץ

Χρείας.

וכתוב ישר

Καὶ συνέγραψεν ὀρθῶς.

11 נמדעים

11.

11. Πεφυτευμένοι.

בעלי אספת

12 הודר

12.

12.

13 כי-זה כל-האדם

13.

13.

14 כי את-כל-מעשה
על כל-נעלם אס-סודב ואס-דע

14.

14. Πᾶσαν γὰρ πρόξιν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Et incurvabuntur omnes filiae
cantici.

Et obsurdescunt omnes filiae car-
minis.

Et jacebunt omnia quæ sunt
cantici.

5. Etiam de excelso timebunt,
et consternati in via : et florebit
amygdalus, et oneri erit locusta,
et dissipabit aviditas : quoniam
vadens homo ad domum sæculi
sui, et circuibunt in platea plan-
gentes.

5. Excelsa quoque timebunt, et
formidabunt in via, florebit amyg-
dalus, impinguabitur locusta, et
dissipabitur capparitis : quoniam
ibit homo in domum æternitatis
suxæ, et circuibunt in platea plan-
gentes.

5. ... tremore trement in via...

6. Donec non elongetur funis
argenti.

6. Antequam rumpatur funicu-
lus argenteus.

6.

Et confringatur lenticula aurea,
et conteratur.

Et recurrat vitta aurea, et con-
teratur.

8. Vanitas vanitatum.

8. Vanitas vanitatum.

8. Vapor vaporum.

9. Et amplius.

9. Sapientissimus.

9.

Et auscultare fecit et investiga-
vit.

Et auris scrutabitur.

Percepit et scrutatus est.

10. Quæsitit Coheleth.

10. Quæsitit.

10.

Voluntatis.

Utilia.

Utilitatis.

Et scripturam rectitudinis.

Et conscripsit sermones rectis-
simos.

Et scripsit recte.

11. Plantati.

11. Defixi.

11. Plantati.

Auctores collectionum.

Per magistrorum consilium.

12. Sis monitus.

12. Ne requiras.

12.

13. Quia hoc omnis homo.

13. Hoc est enim omnis homo.

13.

14. Quia omne opus.

14. Et cuncta, quæ fiunt.

14. Omnem enim actionem.

Super omne occultum, sive bo-
num, sive malum.

Pro omni errato, sive bonum,
sive malum illud sit.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

	Και ταπεινωθήσονται πᾶσαι αἱ θυγατέρες τοῦ ἕσματος.	
5. . . και διαλυθῆ ἡ ἐπίπικος....	5. Καὶ εἰς τὸ ὕψος ὄψονται, καὶ θάμβοι ἐν τῇ ἰδέῃ, καὶ ἀνθήσῃ τὸ ἀμύγδαλον, καὶ παχυνθῆ ἡ ἀκρίς, καὶ διασκεδασθῆ ἡ κάππαρις, ὅτι ἐπορεύθη ὁ ἄνθρωπος εἰς οἶκον αἰῶνος αὐτοῦ, καὶ ἐκύκλωσαν ἐν ἀγορᾷ οἱ κοπτόμενοι.	5.
6. Καὶ πρηνὴ κοπῆναι ἀπὸ σχοινίου τοῦ ἀργυρίου.	6. Ἔως ὅτου μὴ ἀνατραπῆ τὸ σχοινίον τοῦ ἀργυρίου.	6.
Καὶ ἐλαθῆ τὸ περιφερὲς χρυσοῦ, καὶ συνθραυσθῆ.	Καὶ συντριβῆ τὸ ἀνθέμιον τοῦ χρυσοῦ, καὶ συντριβῆ.	
8.	8. Ματαιότης ματαιότητων.	8.
9. Ὑπερβάλλον.	9. Καὶ περισσόν.	9.
10. Κατεσκεύασε παροϊμισιᾶς. Κρειώδεις.	10. Ἐζήτησεν Ἐκκλησιαστής. Θελήματος.	10.
11.	Καὶ γεγραμμένον εὐθύτητος.	
	11. Πεφτυμένοι.	11. Πεπηγότες.
	Οἱ παρὰ τῶν συνθεμάτων. Ἄλλ., παρὰ τῶν συνταγμάτων. Ἄλλ., συναντημάτων.	
12.	12. Φύλαξαι. Ἄλλος, id.	12.
13.	13. Ὅτι τοῦτο πᾶς ὁ ἄνθρωπος. Ἄλλος, τοῦτο γὰρ ὅλος ὁ ἄνθρωπος.	13.
14.	14. Ὅτι σύμπαν τὸ ποίημα.	14.
Περὶ παντὸς παροραθέντος, ἐὰν τε ἀγαθόν, ἐὰν τε κακόν.	Ἐν παντὶ παρευραμένῳ, ἐὰν ἀγαθόν καὶ ἐὰν πονηρόν.	

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

	Et humiliabuntur omnes filie cantici.	
5. Super hæc etiam de excelso videbunt, et terror erit in via, et obdormient vigilantes, et dissolvetur spiritus fortitudo: ibit enim homo in domum æternitatis suæ, et circumibunt in platea plangentes.	5. Et in sublime aspicient, et terrores in via: et florebit amygdalum, et impinguabitur locusta, et dissipabitur capparitis: quoniam ivit homo in domum æternitatis suæ, et circumierunt in platea plangentes.	
6. Et priusquam abscindatur a funiculo argenti.	6. Usquequo non evertatur funiculus argenti.	6.
Et diducatur zona aurea, et conteratur.	Et conteratur vitta auri, et conteratur.	
8.	8. Vanitas vanitatum.	8.
9. Excellens.	9. Et amplius.	9.
	Et auris scrutabitur.	
10. Præparavit paræmiastes. Utiles.	10. Quæsitivus Ecclesiastes. Voluntatis.	10.
	Et scriptum rectitudinis.	
11.	11. Plantati.	11. Delixi.
	Qui a conciliis. <i>Alius</i> , a constitutis. <i>Alius</i> , a concursibus.	
12.	12. Cave. <i>Alius</i> , id.	12.
13.	13. Quia hoc omnis nomen. <i>Alius</i> , hoc est enim omnis homo.	13.
14.	14. Quia omne opus.	14.
De omni quod neglectum fuerit, sive bonum, sive malum.	De omni contempto, sive bonum, et sive malum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Ecclesiastæ.

V. 1. Σ., πρὶν ἔλαθν etc. Editio Romana et Drusus.

V. 2. Σ., πρὶν. Ibidem.

V. 4. Σ., διαφθαρωσιν etc. Ex edit. Rom. et ex Hieronymo, qui ait Symmachum vertisse, *fortes*, et Aquilam, *errabunt*.

Ibid. Σ., καὶ ἀργηθῶσιν. Edit. Rom. et Drusus.

Ibid. Σ., αὶ ὁράσεις. Ibidem.

V. 4. Σ., ἀχρηωθείσης etc. Ibidem, ut et sequens lectio.

V. 6. S. *Super hæc* etc. Sic Hieronymus versio-

nem Symmachi Latine refert. Græca desiderantur exceptis his verbis, καὶ διαλυθῆ ἡ ἐπίτονος, quæ cum Latinis Hieronymi non consonant. Hic etiam ab Hebraico deflectere Symmachum testificatur Hieronymus, additque Apollinarem Laodicenum ipsum sequutum esse.

V. 6. Σ., καὶ πρηνῆ etc. Drusus et edit. Rom.

Ibid. Σ., καὶ ἐλαθῆ etc. Ibidem.

V. 8. 'A., ἀτμός ἀτμίδων. Ibidem.

V. 9. Σ., ὑπερβάλλον. Ibidem.

Ibid. 'A., ἠνωτισατο etc. Ibidem.

MONITUM IN CANTICUM CANTICORUM.

His libris manuscriptis atque editis uti sumus in variis Hexaplorum lectionibus colligendis et emendandis :

Codice Regio 1890, X sæculi membranaceo.

Cod. Reg. 1990, X sæculi membranaceo : est Procopii, fuitque olim Archiepiscopi Rhemensis Caroli Mauritiæ Tellerii.

CANTICI CANTICORUM CAPUT PRIMUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
כשכני 4 הביאני נגילה מישרים אהבך שודרה 5 הנאה כאהלי ששופתני 6 נדר-בי שכוני נסדה את-הרמים	4. 5. 6.	4. Ἐλκυσόν με. 5. Ὡς σκηναί. 6. Ὅτι συνέκαυσέ με.
כעמיה 7 צאי-לך בעקבי הצאן 8	7. 8.	7. 8. Ἐξέλθε σεαυτῆ...
על משכנת הרעים		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

4. Trahe me.
Introduxit me.
Exsultabimus.
Rectitudines dilexerunt te.
5. Nigra.
Et pulcra.
Sicut tentoria.
6. Quia radiavit me.
Succensi sunt in me.
Posuerunt me custodem vinearum.
7. Sicut operiens se.
8. Egredere tibi in vestigia pecoris.
Super tabernacula pastorum.

VULGATA LATINA.

4. Trahe me.
Introduxit me.
Exsultabimus.
Recti diligunt te.
5. Nigra.
Sed formosa.
Sicut pelles.
6. Quia decoloravit me.
Pugnaverunt contra me.
Posuerunt me custodem in vineis.
7. Ne vagari incipiam.
8. Egredere, et abi post vestigia gregum.
Juxta tabernacula pastorum.

AQUILA.

4. Trahito me.

5.
Sicut tabernacula.
6. Quia adussit me.

7.
8. Egredere tibi ipsi....

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Ecclesiastæ.

V. 10. Σ., κατεσκευάσε etc. *Iidem.*
Ibid. 'A., χρείας. Σ., χρειώδεις. Editio Romana sine nomine interpretis et quasi scholion adfert: Symmachi certe videtur esse.
Ibid. 'A., καὶ συνέγραψεν ὀρθῶς. Edit. Rom. et Drusius.
 V. 11. *Iidem*: 'A., Θ., πεφτυμένοι, πεπηγότες. *Puto* πεφτυμένοι esse Aquilæ; πεπηγότες vero Theodotionis.
Ibid. 'Αλλος, παρὰ τῶν συνταγ- etc. Hæ lectiones ex *lisdem* prodeunt.

V. 12. Ο' καὶ 'Αλλος, φύλαξαι. *Iidem* ut et seq.
 V. 14. 'A., πᾶσαν etc. *Iidem.*
Ibid. Σ., περὶ παντός etc. *Iidem.* In hunc locum hæc notat Hieronymus: « Pro eo autem quod nos posuimus. *De omni abscondito, sive bonum, sive malum sit, Symmachus et LXX interpretati sunt, de omni contentu, vel certe, de omni ignorato, quod etiam de otioso verbo, et non voluntate, sed ignoratione prolato reddituri sumus rationem in iudicio.* »

MONITUM IN CANTICUM CANTICORUM.

Cod. Reg. 2435.
Cod. Reg. 2436, bombycino XI sæculi.
Cod. Reg. 2940, bombycino recente, qui continet Procopium in Cantica.
Hieronymi editione postrema in Cantica.
Theodoro in Cantica.
Lectionibus Romanæ editionis et Drusii.

CANTICI CANTICORUM CAPUT PRIMUM

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Ἔλα με. Εἰσαγάγετω με. Ἐπαρεσώμεθα. Οἱ εὐθεῖς οἱ ἀγαπῶντές σε.	4. Εἴλκυσάν με. Εἰσήνεγκέ με. Ἀγαλλιασώμεθα. Εὐθύτης ἠγάπησέ σε.	4.
5.	5. Μέλαινα. Καὶ καλή. 'Α.λ.λ., καὶ εὐπρεπής. 'Ὡς δέβρεις.	5.
'Ὡς σκηναί. 6. Ὅτι παρεδίβλεψέ με. Διμαχέσαντό μοι. Κατεστάθην φύλαξ ἀμπελώνων.	6. Ὅτι παρέδίβλεψέ με. 'Ἐμαχέσαντο ἐν ἐμοί. 'Ἐθεντό με φυλάκισσαν ἐν ἀμπελώσιν.	6. Ὅτι περιέφρυξέ με.
7. Ὡς βεμβομένη.	7. Ὡς περιβαλλομένη.	7.
8. Ἐξελθοῦσα πορεύου κατὰ τὰ ἔχη τῶν ποιμνίων. Παρὰ τὰς σκηνάς τῶν ποιμένων.	8. Ἐξελθε σὺ ἐν πτέρυναις τῶν ποιμνίων. 'Αλλος, ἐξελθε σὺ ὄπισθεν. 'Ἐπὶ σκηνώμασι τῶν ποιμένων. 'Αλλος, τῶν ποιμνίων σου.	8.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Trahe me. Introducat me. Exhilareretur. Recti qui diligunt te.	4. Traxerunt me. Introduxit me. Exsultabimus. Rectitudo dilexit te.	4.
5.	5. Nigra. Et pulcra. <i>Alius</i> , et decora. Sicut pelles.	5.
Sicut tabernacula. 6. Quia torve inspexit me. Pugnauerunt contra me. Constitutus sum custos vinearum.	6. Quia despexit me. Pugnauerunt in me. Posuerunt me eum-todem in vineis.	6. Quia torrefecit me.
7. Sicut vaga.	7. Sicut circumamicta.	7.
8. Egressa vade secundum vestigia gregum. Apud tabernacula pastorum.	8. Egredere tu in vestigiis gregum. <i>Alius</i> , egredere tu post. In tabernaculis pastorum. <i>Alius</i> ovilium tuorum.	8.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
11 תרני הזה	11.	11.
עם נקחת		
12 עד - שהבולך במסב	12.	12. Ὅτε ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλίσει αὐτοῦ.
13 צרור הזר	13.	13. Ἀπόδεκτος σμύρνης. Πατράδελφός μου.
ידד ילין		
14 הכפר	14.	14.
עין גדי		
15 רעיתי	15.	15. Φίλη μου.
16 אף נעים	16.	16.
רענבה		Εὐθαλής.
17 קרחת	17.	17.
ברחיים		Βορατίνα.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Murenulas aureas.	11. Murenulas aureas.	11.
Cum punctis.	Vermiculatas.	
12. Donec rex in circuitu suo.	12. Dum esset rex in accubitu suo.	12. Cum rex in accubitu suo.
13. Fasciculus myrrhæ. Dilectus meus.	13. Fasciculus myrrhæ. Dilectus meus.	13. Fasciculus myrrhæ. Patruus meus.
Commorabitur.	Commorabitur.	
14. Chopher. Engaddi.	14. Cypri. Engaddi.	14.
15. Amica mea.	15. Amica mea.	15. Amica mea.
16. Etiam jucundus.	16. Et decorus.	16.
Viridis.	Floridus.	Floridus.
17. Tigna.	17. Tigna.	17.
Abietes.	Cypressina.	Boratina.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Cantici Canticorum.

V. 4. 'A., ἔλκυσόν με etc. Editio Romana et Drusus.	V. 7. Σ., ὡς ῥεμβομένη. Ibidem et Theodoretus.
Ibid. Σ., εἰσαγαγέτω με. Ibidem.	V. 8. 'A., ἐξελεθε etc. Has omnes lectiones exhibent iidem.
Ibid. Σ., ἰλαρευσώμεθα. Ibidem.	Ibid. Σ., παρὰ τὰς σκηνάς etc. Ibidem.
Ibid. Σ., οἱ εὐθεῖς etc. Ibidem.	V. 11. Σ., περίβλεπτα etc. Ibidem.
V. 5. 'A. L. L., εὐπρεπής. Ibidem.	Ibid. E', στρεπτοῦ. Schleusnerus vult reponi, στρεπτόν. DRACH.
V. 6. 'A., ὅτι συνέκαυσέ με. Σ., ὅτι παρενόβλεψέ με. Ibidem. Theodoretus vero, Σ., ὅτι καθήψατό μου, quia tetigit me; quam lectionem præstare alteri puto.	Ibid. Σ., μετὰ ποικιλιμάτων etc. Ibidem.
Ibid. Σ., διεμαχέσαντο etc. Ibidem.	V. 12. 'A., ὅτε ὁ βασιλεὺς etc. Ibidem.
Ibid. Σ., καταστάθην etc. Ibidem.	V. 13. 'A., ἀπόδεκτος. Forte melius, ἀπόδετος. Ibidem. [Alii vero et LXX Intt. maluerunt rescribere, ἀπόδεσμος. DRACH.]

CANTICI CANTICORUM CAP. II.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 חבצלת השדה	1.	1. Καλύκωσις τοῦ Σαρών.
2 רעיתי	2.	2. Φίλη μου.
3 ידד	3.	3. Πατράδελφός μου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Rosa Saron.	1. Liliium convallium.	1. Calycosis Saron.
2. Amica mea.	2. Amica mea.	2. Amica mea.
3. Dilectus meus.	3. Dilectus meus.	3. Patruus meus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11. Περιβλεπτα χρυσία.	11. Ὁμοιώματα χρυσοῦ. Ε', στρεπτοῦ χρυσοῦ.	11.
Μετὰ ποικιλμάτων.	Μετὰ στιγμάτων. Ἄλλος, μετὰ βαντῶν. Ε', ἐν κέγχροις.	
12. . . . ἐν ἀναπαύσεσιν.	12. Ἔως οὗ ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλίσει αὐτοῦ.	12.
13.	13. Ἀπόδεσμος τῆς στακτῆς.	13.
Ὁ ἀγαπητός μου.	Ἀδελφιδός μου. Ε', ὁ ἐταῖρός μου.	
Αὐλιζόμενος.	Αὐλισθήσεται.	
14.	14. Τῆς κύπρου. Ε', κύπρινος.	14.
Τοῖς ἐν Γαδί.	Ἐγκαδί.	
15. Ἐταῖρα μου.	15. Ἡ πλησίον μου.	15.
16.	16. Καίγε ὠραῖος. Γ', καίγε τερπνός.	16.
	Σύσκιος.	.
17. Αἱ φατνώσεις.	17. Φατνώματα.	17.
	Κυπάρισσοι.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11. Monilia aurea.	11. Similitudines auri. V. Torquis aureæ.	11.
Cum varietatibus.	Cum distinctionibus. <i>Alius</i> , cum punctis aspersis. V, cum punctis milii figura.	
12. ... in requietibus.	12. Quoadusque rex (sit) in acubitu suo.	12.
13.	13. Alligamentum guttæ.	13.
Dilectus meus.	Fratruelis meus. V, amicus meus.	
Diversans.	Demorabitur.	
14.	14. Cypri. V, cyprinus.	14.
His qui sunt in Gaddi.	Engaddi.	
15. Socia mea (vel, amasia mea)	15. Proxima mea.	15.
16.	16. Et quidem speciosus. VI, et quidem jucundus.	16.
	Umbrosus.	
17. Laquearia.	17. Trabes.	17.
	Cypressi.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Cantici Canticorum.

Ibid. Ἄ., πατράδελφος. Sic mss. Symmachi vero lectionem efferunt Drusius et edit. Romana.

Ibid. Σ., αὐλιζόμενος. *Idem*.

V. 14. Ε', κύπρινος. *Idem*.

Ibid. Σ., τοῖς ἐν Γαδί. *Idem*. Probabile est vel Ἐγκαδί una voce legendum esse, aut si duæ voces legantur, ἐν propositionis loco non esse habendam, sed litteris Græcis referre γγ Hebraicum. Ne alteram affirmem vetat articulus τοῖς: nam illud קַיִן גַּדִּי vertit haud dubie Symmachus ἐν ἀμπελίωσι τοῖς ἐν Γαδί, ubi illud τοῖς ante ἐν positum

subindicare videtur potuisse Symmachum, non ita scrupulosum interpretem, ἐν hic præpositionis loco ponere.

Ibid. Ο', Ἐγκαδί. Sic omnes; Vaticanus autem codex, Ἐγγαδί. DRACH.

V. 15. Ἄ., φίλη μου. *Idem*.

V. 16. Γ', καίγε τερπνός. *Idem*.

Ibid. Ἄ., εὐθαλής. *Idem*.

V. 17. Σ., αἱ φατνώσεις. *Idem*.

Ibid. Ἄ., βορπίναι. *Idem*. Vide notam ad Psalm. ciii, v. 17.

CANTICI CANTICORUM CAP. II.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Κρίνον τῶν κοιλάδων.	1.
2.	2. Ἡ πλησίον μου. Ε', ἀγαπητή.	2.
3. Ὁ ἀγαπητός μου.	3. Ὁ ἀδελφιδός μου.	3.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Liliū convallium.	1.
2.	2. Proxima mea. V, dilecta.	2.
3. Dilectus meus.	3. Fratruelis meus.	3.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΑΑΣ

בצלח חבדתי
לחכי
4 אל-בית היין
חגלו עלי אהבה
5 סבטני באששת
רפדני בתפחים
כי-חולת אהבה אני
6 תחבקני
7 השבעתי אתכם בנות ירושלם
בצבאות או באילוח השדה

4.
5.
6.
7.

4.
Ἐταξεν ἐπ' ἐμὲ ἀγάπην.
5. (Στηρίσατέ με) οἰνανθῶν.
6.
7. Ὁρκισα ὑμᾶς, θυγατέρες Ἱε-
ρουσαλήμ, ἐν δορκάσιν ἢ ἐν ἐλάφοις
τῆς χώρας.

אם-תעירו : ואם-תעחררו

עד שתחפץ

8 דדי
הנה-זה בא מולג על-הדדים
מקפץ על-הגבעות
9 לעפר האלים
10 ענה
11 עבר
12 עת החסיד הגיע
13 תנמה
הגפנים סבד

8.
9.
10.
11.
12.
13.

8. Πατραδέλφου μου.
9. Τῷ πόλῳ τῶν ἐλάφων.
10.
11.
12. Καίρως τῆς κλαδεύσεως ἤγγι-
ξεν.
13. Προέβαλεν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

In umbra ejus concupivi.
Palato meo.
4. Ad domum vini.
Et vexillum ejus super me a-
mor.
5. Fulcite me in lagenis.
Roborate me in malis.
Quia ægra amore ego.
6. Amplexabitur me.
7. Adjuravi vos, filiz Jerusalem,
in capreis vel in cervis agri.

Sub umbra illius, quem deside-
raveram.
Gutturi meo.
4. In cellam vinariam.
Ordinavit in me charitatem.
5. Fulcite me floribus.
Stipate me malis.
Quia amore langueo.
6. Amplexabitur me.
7. Adjuro vos, filiz Jerusalem
per capreas cervosque campo-
rum.

4.
Ordinavit in me dilectionem.
5. Fulcite me labruscis.
6.
7. Adjuravi vos, filiz Jerusalem,
in capreis vel in cervis agri.

Si suscitaveritis et si evigilare
feceritis.

Ne suscitotis, neque evigilare
faciatis.

Donec voluerit.

Donec ipsa velit.

8. Dilecti mei.
Ecce ipse venit transiliens su-
per montes, accurrens raptim su-
per colles.

8. Dilecti mei.
Ecce iste venit saliens in monti-
bus, transiliens colles.

8. Patruī mei.

9. Hinnulo cervorum.

9. Hinnulo cervorum.

9. Pullo cervorum.

10. Respondit.

10. Vacat.

10.

11. Transiit.

11. Transiit.

11.

12. Tempus cantus pertigit.

12. Tempus putationis advenit.

12. Tempus putationis appropin-
quavit.

13. Protrusit.

13. Protulit.

13. Protulit.

Et vites uvæ minutæ.

Vincæ florentes.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ἰπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ ἐπεθύμησα.

Τῷ φάρυγγί μου.

4. Εἰς τὸν οἶνωνα.

Ἐπισωρεύσατέ μοι ἀγάπην.

5. Ἐπανακλινετέ με ἐν ἄνθει.

Περικυκλώσατέ με μῆλα.

Τέτρωμαι γὰρ φίλτρῳ.

6. Περιπλεκέσθω μοι.

7. Ὁρκισα ὑμᾶς, θυγατέρες Ἰερουσαλήμ, ἐν δορκάσιν ἢ ἐν ἐλάφοις τῆς χώρας.

8. Ἀγαπητοῦ μου.

Ἴδού οὗτος ἐρχεται βαίνων κατὰ τῶν ὄρειων, διαπηδῶν κατὰ τῶν βουνῶν.

9.

10. Φθεγγόμενος.

11. Διεπέρασεν.

12. Καίρως τῆς κλαδεύσεως ἤγγικεν.

13.

Καὶ τῶν ἀμπέλων ἢ οἰνάνθη.

SYMMACHUS.

Sub tegumento ejus concupivi.

Gutturī meo.

4. In cellam vinariam.

Concoervate mihi dilectionem.

5. Reclinate me in flore.

Circumdate me malis.

Sauciata enim sum amore.

6. Circumplicetur mihi.

7. Adjuravi vos, filiae Jerusalem, in capreis vel in cervis agri.

8. Dilecti mei.

Ecce ipse venit gradiens contra montes, transiliens contra colles.

9.

10. Loquens.

11. Finita est.

12. Tempus putationis appropinquavit.

13.

Et vinearum labrusca.

Ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύμησα.

Ἐν λάρυγγί μου.

4. Εἰς τὸν οἶκον τοῦ οἴνου.

Τάξατε ἐπ' ἐμὲ ἀγάπην.

5. Στηρίσατέ με ἐν μύροις.

Στοιβάσατέ με ἐν μήλοις.

Τετρωμένη ἀγάπης.

6. Περιλήψεται με.

7. Ὁρκισα ὑμᾶς, θυγατέρες Ἰερουσαλήμ, ἐν δυνάμεσι καὶ ἐν ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. Ἐγὼ, ὄρκισα ὑμᾶς, θυγατέρες Ἰερουσαλήμ, ἐν δορκάσιν ἢ ἐν ἐλάφοις τῆς χώρας.

Ἐὰν ἐγείρητε, καὶ ἐξεγείρητε. Ἄλλος, μὴ ἐγείρητε, μὴδὲ ἐξεγείρητε. Ἄλλος, ἐξυπνίσητε.

Ἔως οὐ θελήσῃ. Ἄλλος, ἕως ἂν θελήσῃ.

8. Ἀδελφιδου μου.

Ἴδού οὗτος ἦκει πηδῶν ἐπὶ τὰ ὄρη, διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς.

9. Νεβρῶ ἐλάφων.

10. Ἀποκρίνεται.

11. Παρῆλθεν.

12. Καίρως τῆς τομῆς ἐφθακε.

13. Ἐξήνεγκεν.

Ἄμπελοι κυπρίζουσιν.

LXX INTERPRETES.

In umbra ejus concupivi.

In faucibus meis.

4. In domum viui.

Ordinate in me charitatem.

5. Confirmate me in unguentis.

Stipate me in malis.

Vulnerata charitate.

6. Amplectetur me.

7. Adjuravi vos, filiae Jerusalem, in virtutibus et in viribus agri. V, adjuravi vos, filiae Jerusalem, in capreis vel in cervis agri.

Si suscitaveritis et excitaveritis. *Alius*, ne suscitetis, neque excite-tis. *Alius*, evigilare feceritis.

Donec voluerit. *Alius*, donec velit.

8. Fratruelis mei.

Ecce hic venit saliens super montes, transiliens super colles.

9. Hinnulo cervorum.

10. Respondet.

11. Transiit.

12. Tempus putationis advenit.

13. Produxit.

Vites florent.

4.

5.

6.

7.

8. Πατραδέλφου μου.

9.

10.

11.

12.

13.

THEODOTIO.

4.

5.

6.

7.

8. Patruī mei.

9.

10.

11.

12.

13.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
14 בסתר קולך	14.	14. Ἐν ἀποκρύφτοις.
15 אחד-לנו	15.	15.
16 מחבלים ואני לו הרעה בשושנים	16.	16.
17 עד שיפח הסו הצלילים על-הרי בתר	17.	17. Ἔως κοπάσῃ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. In abscondito. Vocem tuam.	14. In caverna. Vox tua.	14. In absconditis.
15. Apprehendite nobis. Corrumpentes.	15. Capite nobis. Quæ demoliantur.	15.
16. Et ego qui illi pascit in li- liis.	16. Et ego illi, qui pascitur in- ter lilia.	16.
17. Donec aspiret. Et fugiant umbræ. Super montes Bether.	17. Donec aspiret. Et inclinentur umbræ. Super montes Bether (<i>Al. Be- thel</i>).	17. Donec cesset.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Cantici Canticorum.

V. 1. 'A., καλύψεις etc. Ex edit. Rom. et Drusio.

V. 2. 'A., φλη μου. Ex iisdem.

V. 3. 'A., πατράδελφός μου etc. Vide cap. præcedenti v. 13.

Ibid. Σ., ὑπὸ τὴν σχέπτῃν etc. Edit. Rom. et Drusius, ut et sequens.

V. 4. Σ., εἰς τὸν οἰνῶνα. Ibidem.

Ibid. 'A., ἔταξεν etc. Unus Regius, qui est Procopii. Lectio autem Symm. prodit ex edit. Rom. et Drusio.

V. 5. 'A., στηρίσατέ με οἰνανθῶν. Sic Martianæus noster ex Hieronymo, qui ait: *Unus de interpretibus posuit οἰνανθῶν*. Alii legerunt οἰνανθίων, quæ utique lectio non spernenda. Si vero prior adoptetur, legendum erit οἰνανθῶν, cum circumflexo, ab οἰνάθη, ut infra versu 13. Hæc vero lectio haud dubie tribuenda erit Aquilæ, si Symmachus verte-

rit ἐν ἀνθει, ut habet editio Romana et Drusius. At unus Procopii codex Regius versionem Symmachi sic effert, ἐπανακλίνατέ με οἰνάθη, similiterque alter Regius codex. Rem in dubio relinquimus. Lectionem vero LXX interpretum sic effert in codice uno Regio Procopius ex Origene, στηρίσατέ με ἐν ἀμύραις. Vocem ἰσῆσα vertunt LXX, I Paralip. xvi, 3, ἀμορίτην. Drusius vero existimat legendum ἐν ἀμύροις. Sunt autem hæc genus placentæ.

Ibid. Unus Regius ex Origene habet, Σ., περικλινατέ με μῆλα, *circumsternite me malis*: quæ lectio melius quadrat ad Hebraicum. Alter, περικλινατέ με μῆλα. Editio Romana etiam περικλινατέ habet.

Ibid. Σ., τέτρωμαι γὰρ φληρω. Duos Regios Procopii codices sequimur. Editio Romana habet, Σ., τετρωμένη, quod ex LXX desumptum videtur.

V. 6. Σ., περιπλεξέσθω μοι. Editio Romana et Drusius.

CANTICI CANTICORUM CAPUT III.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
3 השמרים הסבבים	3.	3. Οἱ φυλάσσοντες ..
4 ולא ארפו	4.	4.
5 בצבאות או באילות השדה	5.	5.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Custodes circumeuntes.	3. Vigiles qui custodiunt.	3. Custodientes....
4. Et non dimittam eum.	4. Nec dimittam.	4.
5. In capreis, vel in cervis cam- pi.	5. Per capreas cervosque cam- porum.	5.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14.	14. Ἐχόμενα τοῦ προτειχίσματος. Τὴν φωνὴν σου. Ἄλλος, τοὺς λόγους σου.	14.
15. Διαφθείροντας.	15. Πιάσατε ἡμῖν. Ἄλλος, συλ- λάβετε ἡμῖν. Ἄφανίζοντας.	15.
16. Κἀγὼ αὐτοῦ, τοῦ ποιμαίνον- τος τὰ ἄνθη.	16. Κἀγὼ αὐτῷ ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις. Ἄλλος, ὁ νεμόμενος ἐν τοῖς κρίνοις.	16.
17. Καὶ κλιθῶσιν αἱ σκιαί.	17. Ἔως οὗ διαπνεύση. Καὶ κινήθωσιν αἱ σκιαί. Ἐπὶ ὄρη κοιλωμάτων.	17. Ἐπὶ τὰ ὄρη θυμιαμάτων.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
14.	14. Juxta antemurale. Vocem tuam. <i>Alius</i> , sermones tuos.	14.
15. Corruptentes.	15. Capite nobis. <i>Alius</i> , appre- hendite nobis. Exterminantes.	15.
16. Et ego ipsius, pascentis flo- res.	16. Et ego illi pascens in liliis. <i>Alius</i> , qui pascitur inter lilia.	16.
17. Et inclinatæ sint umbræ.	17. Donec respiret. Et moveantur umbræ. Super montes cavitatum.	17. Super montes thymiamatum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Cantici Canticorum.

V. 7. A., Σ., Ἐ, ὠρκίσα etc. Unus Reg. Procopii. **ἠρκασα** ἐν δορκάσι, plurale vocis **ἠρκα** i. e. δορκάς, et est verus hujus loci sensus. LXX et cum eis haud dubie Theodotion ex voce **ἠρκα** derivant, cum ver-
tunt ἐν δυνάμει.

Ibid. Ἄλλος, μὴ ἐγείρητε etc. Regius unus ex Procopio. Ἄλλος, ἐξυπνίσθητε. Editio Romana et Drusius.

Ibid. Ἄλλος, ἕως ἂν θελήσει. Ibidem.

V. 8. A., Θ., πατραδέλφου μου. Vide supra c. 1. [Θ., adjectivus ex iisdem. DRACH.]

Ibid. Σ., ἰδοὺ οὗτος etc. Theodoretus.

V. 9. A., τῷ πόλῳ etc. Edit. Rom. et Drusius.

V. 10. Σ., φθιγγόμενος. Ibidem.

V. 11. Σ., διεπέρασεν. Ibidem.

V. 12. A., Σ., καιρὸς τῆς κλαδεύσεως. Theodoretus. Editio Romana et Drusius uni Symmacho tribuunt.

V. 13. A., προέβαλεν. Edit. Rom. et Drusius.

Ibid. Σ., καὶ τῶν ἀμπέλων ἡ οἰνάνθη. Edit. Rom. et Drusius, qui recte annotat: *Oenanthe, flos vitis. Lexicon vetus*, οἰνάνθη τὸ ἄνθος τῆς ἀμπέλου. *Alius est flos labruscæ, seu vitis agrestis. Plinius lib. xii, cap. ult.*: Eodem oenanthæ pertinet. Est autem vitis labruscæ uvæ.

V. 14. A., ἐν ἀποκρύφοις. Sic Regii duo codices. Ibid. Ἄλλος, τοὺς λόγους σου. Drusius et edit. Rom.

V. 15. Ἄλλος, συλλάβετε ἡμῖν. Ibidem ut et seq.

V. 16. Σ., κἀγὼ αὐτοῦ τοῦ ποιμαίνοντος τὰ ἄνθη. Ἄλλος, ὁ νεμόμενος ἐν τοῖς κρίνοις. Sic Regius unus et editio Romana. Theodoretus vero lectionem Symmachi adfert, legitque οἱ ποιμαίνοντες, sed mendose, ut videtur.

V. 17. A., ἕως κοπάση. Edit. Rom. et Drusius.

Ibid. Σ., καὶ κλιθῶσιν αἱ σκιαί. Ibidem.

Ibid. Θ., ἐπὶ τὰ ὄρη θυμιαμάτων. Sic duo mas. Regii.

CANTICI CANTICORUM CAPUT III.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Οἱ φύλακες οἱ περιδεύοντες.	3. Οἱ τηροῦντες, οἱ κυκλοῦντες.	3.
4.	4. Καὶ οὐκ ἀφήκα αὐτόν. Ἄλλος, καὶ οὐκ ἀνήσω αὐτόν.	4.
5.	5. Ἐν ταῖς δυνάμει καὶ ἐν ταῖς ισχύσει τοῦ ἀγροῦ. Οἱ λοιποί, κατὰ τῶν δορκάδων καὶ κατὰ τῶν ἐλάφων τοῦ ἀγροῦ.	5.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Custodes circumcumbentes.	3. Custodientes, circumcumbentes.	3.
4.	4. Et non dimisi eum. <i>Alius</i> , et non dimittam eum.	4.
5.	5. In virtutibus et in viribus agri. <i>Reliqui</i> , per capreas et per cervos agri.	5.

TO EBPAIKON.

6 כתיב־הַ עֵשׂ בַּמִּקְרָא
אֲבָקָה
8 אִישׁ חֲרִבֵּי
מִפְּחַד בְּלִילֹת
10 תִּיכּוּ רֵצֵף

VERSIO HEBRAICI TEXT.

6. Sicut columna fumi sufflita.
Pulvere.
8. Viri gladius ejus.
A pavore in noctibus.
10. Medium ejus succensum.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

6.
8.
10.

VULGATA LATINA.

6. Sicut virgula fumi ex aromati-
tibus.
Pulveris.
8. Uniuscujusque ensis.
Propter timores nocturnos.
10. Media charitate constravit.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

6. Ὡς ὁμοίωσις καπνοῦ ἀπὸ θυ-
μιάματος.
8. Ἄνδρὸς μάχαιρα αὐτοῦ.
Ἄπὸ πτοήσεως.
10.

AQUILA.

6. Sicut similitudo fumi a thy-
miamate.
8. Viri gladius ejus.
A consternatione.
10.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Cantici Canticorum.

V. 3. A., οἱ φυλάσσοντες. Edit. Rom. et Drusius. eandem Symmacho tribuit; sed aliam Symmachi
V. 4. Ἄλλος, καὶ οὐκ ἀνήσω αὐτόν. Ibidem. lectionem adferunt Drusius et edit. Romana.
V. 5. Οἱ λοιποὶ, κατὰ τῶν ὄρχιδων etc. Ibidem. Ibid. γνός. In schedis meis hanc lectionem Theo-
V. 6. A., Ὡς ὁμοίωσις etc. Theodoretus, qui dotioni adscriptam reperi. Sed cum in editione

CANTICI CANTICORUM CAPUT IV.

TO EBPAIKON.

1 מִבְּעַד לְצַבְתָּךְ
2 מִחֲמִימָחַד
3 כְּדֹם הַשֶּׁבִי
וְחֲדָם־ךְ נֹאֵה
רָקֶתְךָ מִבְּעַד לְצַבְתָּךְ
4 לְחַלְפִיחַת
5 הָרָעִים בְּשִׁשְׁשָׁנִים
6 עַד שִׁפְחַת הַיּוֹם הַזֶּה
אֲלֶיךָ לִי אֶל-הַר הַבְּזָר וְאֶל-גְּבֻעַת
הַלְּבָנָה

7 כִּלְךָ יִשָּׂה רַעִיטִי וְכֹזֵם אִין בְּךָ
8 מִלְּבָנֶן

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Intra comam tuam.
2. Geminantes.
3. Sicut flum coccineum.
Et eloquium tuum decorum.
Tempus tuum intra comam
tuam.
4. In celsa acumina.
5. Pascentes in liliis.
6. Donec aspiret dies, et fugi-
ant.
Ibo mihi ad montem myrrhæ, et
ad collem thuris.
7. Tota tu pulcra, amica mea,
et macula non in te.
8. De Libanon.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
2.
3.
4.
5.
6.

VULGATA LATINA.

1. Absque eo quod intrinsecus
latet.
2. Gemellis foetibus.
3. Sicut vitta coccinea.
Et eloquium tuum dulce.
Ita genæ tuæ, absque eo quod
intrinsecus latet.
4. Cum propugnaculis.
5. Qui pascuntur in liliis.
6. Aspiret dies, et inclinentur.
Vadam ad montem myrrhæ, et
ad collem thuris.
7. Tota pulcra es amica mea,
et macula non est in te.
8. De Libano.

ΑΚΥΤΑΑΣ

1.
2. Διδυμοστόχοι.
3. . . . ἐκ κόκκου.
4. Εἰς ἐπάλξεις.
5.
6. Ἔως οὗ κοπάσῃ ἡμέρα, καὶ
κλιθῶσιν.
Πορεύσομαι ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄρος
τῆς σμύρνης, καὶ πρὸς τὸν βουνὸν
τοῦ λιθάνου.
7. Ὅλη καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου,
καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί.
8.

AQUILA.

1.
2. Geminos parientes.
3. ex cocco.
4. In pinnas.
5.
6. Donec cesset dies, et inclinatæ
fuerint.
Ibo mihi ad montem myrrhæ, et
ad collem thuris.
7. Tota pulcra es amica mea,
et macula non est in te.
8.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6. Ὡς ἀναθυμίασις...	6. Ὡς στελέχη καπνοῦ, τεθυμιαμένη.	6.
8.	Κονιορτῶν.	(Χνός.)
8. Διὰ φόβους νυκτερινούς.	8. Ἄνηρ βρομφαία αὐτοῦ.	8.
10.	Ἄπὸ θάμβους ἐν νυξί.	10.
	10. Ἐντὸς αὐτοῦ λιθόστρωτον. Ε', τὸ μέσον αὐτοῦ ἐψηφολόγησεν.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6. Tamquam suffitus....	6. Tamquam truncus fumi, incenso perfusa.	6.
8.	Pulveribus.	(Pulvere.)
8. Ob timores nocturnos.	8. Vir gladius ejus.	8.
10.	A pavore in noctibus.	10.
	10. In ipso stratum lapidum. V, medium ejus tessellavit.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Cantici Canticorum.

Rom. sine interpretis nomine jaceat, nec alibi, quod sciam, cuiquam adscribatur, uncinis inclusi, ut ne quis putaret id certum haberi.

V. 8. A., ἀνδρὸς etc. Edit. Rom. et Drusius.
Ibid. A., ἀπὸ πτοήσεως etc. Ex iisdem.
V. 10. Ε', τὸ μέσον etc. Ex iisdem.

CANTICI CANTICORUM CAPUT IV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐκτὸς τῆς σιωπῆσεώς σου. Ε', ἀπὸ πλήθους τοῦ κάλλους σου.	1.
2.	2. Διδυμεύουσαι.	2.
3.	3. Ὡς σπαρτίον κόκκινον. Ἄλλος, ὡς νῆμα κόκκινον.	3.
Καὶ ἡ διέλιξις σου καλή.	Καὶ ἡ λαλιά σου ὠραία.	
Αἱ παρειαὶ σου σκεπόμεναι καλύμματι.	Μῆλόν σου ἐκτὸς σιωπῆσεώς σου.	
4. Εἰς ὕψη.	4. Εἰς θαλπῶθ. Ε', εἰς ἐντολάς.	4.
5. Νέμοντες ἀνθη.	5. Οἱ νεμόμενοι ἐν κρίνοισ.	5.
6.	6. Ἔως οὗ διαπνεύσῃ ἡμέρα, καὶ κινήθωσιν.	6.
... εἰς τὴν νάπην τοῦ λιθάνου.	Πορεύσομαι ἐμαντῶ πρὸς τὸ ὄρος τῆς σμύρνης, καὶ πρὸς τὸν βουνὸν τοῦ λιθάνου.	
7.	7. Ὅλη καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου, καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί.	7.
8. Ἄπὸ τοῦ λιθάνου.	8. Ἄπὸ λιθάνου.	8.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Extra taciturnitatem tuam. V, a multitudine pulcritudinis tuæ.	1.
2.	2. Geminantes.	2.
3.	3. Sicut vitta coccinea. <i>Alius</i> , sicut filam coccineam.	3.
Et alloquium tuum pulcrum.	Et eloquium tuum decorum.	
Genæ tuæ opertæ tegumento.	Malum tuum extra taciturnitatem tuam.	
4. In altitudines.	4. In thalpioth. V, in præcepta.	4.
5. Pascentes flores.	5. Qui pascentur in liliis.	5.
6.	6. Donec aspiret dies et moveantur.	6.
... in saltum thuris.	Ibo mihi ad montem myrrhæ, et ad collem thuris.	
7.	7. Tota pulchra es amica mea, et macula non est in te.	7.
8. De Libano.	8. De Libano.	8.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

אמנא
מבועלתי
9 לבבתי

באני קנני מצדני
10 יפי
11 מיין
נפני 41
13 ערני פדני רדני
ex στόματός σου παράδεισος βωών.
מגדי
14 ואתני
15 ותני
16 תני
מגדי

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Amana.
De habitaculis.
9. Abstulisti cor meum.

In una torque de cervicibus
tuis.
10. Pulcri sunt.
A vino.
11. Favum.
13. Propagines tuæ paradisi
malorum puniceorum. *Heb. Int.* ex
ore tuo paradisi malorum puni-
corum.
Dulcedinum.
14. Et aloes.
15. Et fluentium.

16. Fluant.
Dulcedinum suarum.

VULGATA LATINA.

Amana.
De cubilibus.
9. Vulnerasti cor meum.

In uno cruce colli tui.
10. Pulcra sunt.
Vino.
11. Favus.
13. Emissiones tuæ paradisi
malorum puniceorum.
Pomorum.
14. Cinnamomum.
15. Quæ fluunt impetu.

16. Fluant.
Pomorum.

AQUILA.

Amana.
De habitaculo.
9.

In uno cincinno de collo tuo.
10. Ornata fuerunt.
11. Dulcedinem.
13.

14. Et aloes.
15.

16. Fluant.
Fructuum autumnalium ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV. Cantici Cantecorum.

V. 1. E', από πλήθους etc. Ed. Rom. et Drusius.

V. 2. 'A., διδυμοτόκοι. *Idem.*

V. 3. 'A., ex κόκκου. *Idem.* Apud Drusium hic locus reperitur ad versum 6, cap. vi, quo perperam translatus fuerat. Ibi vero ad Aquilam fertur τῆς κόκκου. Eodem loco sequens Symmachi versio, διάλεξις σου καλή.

Ibid. Σ., αὶ παρειὰ σου etc. Ed. Rom. et Drusius.

V. 4. 'A., εἰς ἐπάλξεις. Sic ed. Rom. et unus Reg. Verum tres alii Regii habent, ἐπάνω ἐπάλξεων, *supra pinnas.* Σ., εἰς ὕψη. Sic ed. Rom. et tres Regii: unus habet, εἰς ὕψος, *in altitudinem*, sed minus recte: nam vox Hebraica pluralis est. Quintæ editionis lectionem adferunt duo Regii. LXX Interpretes vocem Hebraicam חַיְלֵי תְּרַחֵם Græcis litteris expresserunt θαλιώθ.

V. 5. Σ., νέμοντες ἄνθη. Ex Theod., qui ait, Σ.,

ἄνθη νέμειν: sed Symm. modum mutavit, ut hæc ad seriem suam aptaret, ut quisque videre possit.

V. 6. 'A., ἕως οὐ κοπάση ἡμέρα etc. Ed. Romana et Drusius.

Ibid. 'A., πορεύσομαι etc. Hic et sequens versiculus, qui olim in τοῖς Ὁ desiderabantur (non enim ipse legit Theodoretus), ex Aquilæ versione in versionem τῶν Ὁ inducti sunt, ut monet hæc nota in codice uno Regio: Οὗτοι οἱ δύο στίχοι ἐκ τῶν 'Ακύλα προσετέθησαν. I. e. *Hi duo versiculi ex Aquila additi sunt.* Verum hic secundum veterem computandi modum non duo, sed quatuor versiculi haberentur; nempe,

Πορεύσομαι ἑμαυτῷ πρὸς τὸ ὄρος τῆς συμύρης,
Καὶ πρὸς τὸν βουνὸν τοῦ Λιβάνου,
Ὅλη καλὴ εἶ, ἡ πλησίον μου,
Καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί.

CANTICI CANTECORUM CAPUT V.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

אני חבתי 1
דודי
VERSIO HEBRAICI TEXT.
1. Comedi favum meum.
Dilecti.

1.
VULGATA LATINA.
1. Comedi favum.
Charissimi.

1.
Ἐταῖμα, ἀδελφίδοι.
AQUILA.
1.
Socii, fratrules.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Πίστεις.	
	'Απὸ μανδρῶν.	
9. Ἐθάρσυνάς με.	9. Ἐκαρδίωσας ἡμᾶς. Ε', ἐθάρ- 9.	
	συνάς με.	
Δι' ἐνὸς τῶν ὀρμίσκων τοῦ τρα- χήλου σου.	'Ἐν μιᾷ ἐνθέματι τραχήλων σου.	
10. Ὁραιώθησαν.	10. Ἐκαλλιώθησαν. 10.	
'Απὸ οἴνου.	'Υπὲρ οἴνον.	
11. Μέλι.	11. Κηρίον. 11.	
13.	13. Ἄποστολαί σου παράδεισος 13.	
	ροῶν.	
Ὀπωρῶν.	Ἄχροδρύων.	
14. Καὶ θυμίαμα.	14. Ἄλωθ. Ἄλλος, κιννάμωμον. 14.	
15.	15. Καὶ βουζούντος. Ε', βρόντων. 15.	
16.	16. ῤευσάτωσαν. 16.	
Ὀπωρῶν αὐτοῦ.	Ἄχροδρύων αὐτοῦ.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Fidei.	
	A latibulis.	
9. Audacem fecisti me.	9. Cor abstulisti nobis. V, au- 9.	
	dacem fecisti me.	
Per unum mouilium colli tui.	In uno ornamento cervicum 10.	
10. Speciosa fuerunt.	10. Pulcra facta sunt. 10.	
A vino.	Super vinum.	
11. Mel.	11. Favum. 11.	
13.	13. Emissiones tuæ paradisi 13.	
	malorum puniceorum.	
Fractuum autumnalium.	Nucum.	
14. Et thymiana.	14. Aloth. <i>Alius</i> , cinnamomum. 14.	
15.	15. Et cum strepitu fluentis. V, 15.	
	fluentium.	
16.	16. Fluant. 16.	
Fractuum autumnalium ejus.	Nucum ejus.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Cantici Canticorum.

ut frequenter videas in libro Job. Quare vel fortasse error est in numero, δύο στίχοι, vel duo tantum ex his quatuor ex Aquila desumpti sunt.

Ibid. Σ., εἰς τὴν νάπην etc. Edit. Rom.

V. 7. Nolumus præterire in Beatissima et sine macula concepta Virgine Maria impleri quod in hoc commate dicitur. Cf. S. Thom. Sum. iii, q. 27, art. 4. Et jampridem S. Mater nostra Ecclesia cecinit: *Tota pulcra es Maria, et macula originalis non est in Te.* DRACH.

V. 8. Σ., ἀπὸ τοῦ λιθ-. Edit. Rom. et Drusius.

Ibid. Ἄ., ἀμανά. Ibidem.

Ibid. Ἄ., ἀπὸ κατοικητηρίου. Ibidem.

V. 9. Σ., Ε', ἐθάρσυνάς με. Theodoretus Symmachi esse ait, Edit. Rom. et Drusius Quintæ editionis.

Ibid. Ἄ., ἐν ἐν etc. Edit. Rom. et Drusius.

V. 10. Ἄ., ἐκαλλιώθησαν etc. Ibidem.

Ibid. Σ., ἀπὸ οἴνου. Ibidem.

V. 11. Ἄ., γλυκασμὸν etc. Ibidem.

V. 13. Ἐβρ., ἐκ στόματός σου παράδεισος βροῶν.

Sic Reg. unus Procopii codex. Ubi interpres ille in voce τῆτῳ litteram τ pro particula habet, quales bene multæ reperiuntur in hoc libro. τῆτῳ vero quasi significet *maxilla tua*, vel *os tuum*. LXX vero qui litteram τ pro radicali habuerunt, vertunt ἀποστολαί σου, *emissiones tuæ*.

Ibid. Σ., ὀπωρῶν. Edit. Rom. et Drusius.

V. 14. Ἄ., καὶ ἀλωή etc. Ibidem.

V. 15. Ε', βρόντων. Ibidem.

V. 16. Ἄ., βρήτωσαν. Ibidem.

Ibid. Ἄ., Σ., αὐτοῦ ὀπωρῶν. Ibidem. In Vulgata hæc pertinent ad versum 4 capitis sequentis.

CANTICI CANTICORUM CAPUT V.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἐνεμήθην τὸν δρυμὸν μου.	1. Ἐφαγον ἄρτον μου. 1.	
Ἐταῖροι, ἀδελφίδοί.	Ἄδελφοί.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Depavi sylvam meam.	1. Manducavi panem meum. 1.	
Socii, fratruceles.	Fratres.	

ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ.

- 2 רסוסי לילה
4 וסעי הדם
5 על נפש
6 חמק עבר
נפשי יצאה בדבר
7 פצעני
את-רדיתי
10 נצ
דגל
11 נתם פו
12 מפיקי מים
13 כעדות הבשם
מדר עובר
14 כמלאים בתרשיש
15 עמדוי שש
17 אנה הגך

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Guttis noctis.
4. Et viscera mea tumultuaverunt.
5. Super manubria.
6. Circuierat, transierat.
Anima mea egressa est in loquendo ipsum.
7. Vulneraverunt me.
Pallium meum.
10. Candidus.
Vexillatus.
11. Massa auri Obrizi.
12. Torrentes aquarum.
13. Sicut areola aromatis.
Myrrham transeuntem.
14. Pleni in Tharsis.
15. Columnæ marmoreæ.
17. Quo abiit?

ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

2.
4.
5.
6.
7.
10
11.
12.
13.
14.
15.
17.

VULGATA LATINA.

2. Guttis noctium.
4. Venter meus intremult.
5. Pessulum ostii mei.
6. Declinaverat atque transierat.
Anima mea liquefacta est, ut locutus est.
7. Vulneraverunt me.
Pallium meum.
10. Candidus
Electus.
11. Aurum optimum.
12. Rivulos aquarum.
13. Sicut areolæ aromatum.
Myrrham primam.
14. Plenæ hyacinthis.
15. Columnæ marmoreæ.
17. Quo abiit?

ΑΚΥΛΑΣ.

2. Ψεκάδων νυκτερινῶν.
4.
5.
6. Ἐκλινε, παρήλθεν.
7. Ἐμολώπησάν με.
10.
Ἐκλελεγμένος.
11. Λιθέα τοῦ χρυσοῦ.
12. Ἐκχύσεις ὑδάτων.
13. Ὡς πρασιαὶ τοῦ ἀρώματος.
Σμύρναν ἐπιλεκτήν.
14.
15. Στύλοι Πάρινοι.
17. Ποῦ ἐπορεύθη;

AQUILA.

2. Stillie nocturnis.
4.
5.
6. Declinavit, transivit.
7. Vulneribus affecerunt me.
10.
Electus.
11. Lapidem (vel pondus) auri.
12. Effusiones aquarum.
13. Sicut areæ aromatis.
Myrrham electam.
14.
15. Columnæ Paris.
17. Quo abiit?

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Cantici Canticorum.

V. 1. Σ., ἐνεμήθη. Edit. Rom. et Drusius.
Ibid. Ἄ., Σ., ἐταίροι, ἀδελφοί. Secunda lectio, ἀδελφοί, est Symmachi. Ex edit. Rom. et Drusio.
Adde hoc in comate, ex edit. Rom., pro ἀπροδρύων, nucum, LXX Interpretum, Aquil., et Sym. vertisse, ὄπωρον, pomorum autumnalium. DRACH.
V. 2. Ἄ., Σ., ψεκάδων etc. Ex iisdem.

V. 4. Σ., καὶ τὰ ἔντερα etc. Ex iisdem. Ο', ἰθροῆθη. Theodoretus, ἰθερμάνθη, incaluit.
V. 5. Ἄλλος, ἐπὶ θύρας. Ex iisdem.
V. 6. Ἄ., ἐκλινεν etc. Ex iisdem.
Ibid. Σ., ψυχὴ μου. Ex iisdem.
V. 7. Ἄ., ἐμολώπησαν etc. Ex iisdem.
Ibid. Ἄλλος, ἐδ κάλυμμα. Ex iisdem.

CANTICI CANTICORUM CAPUT VI.

ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ.

- 1 לערדתי
לרש
VERSIO HEBRAICI TEXT.
1. Ad areolas.
Ad pascendum.

ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
1.
1.
1.

VULGATA LATINA.

1. Ad areolas.
Ut pascatur.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. Εἰς πρασιάς.
Τοῦ νέμεσθαι.
AQUILA.
1. In areas.
Ad pascendum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Θ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ψεκάδων νυκτερινῶν.	2. Ψεκάδων νυκτός.	2.
4. Καὶ τὰ ἔντερα μου ἐταράχθη.	4. Καὶ ἡ κοιλία μου ἐθροήθη.	4.
5.	5. Ἐπὶ χεῖρας. Ἄλλος, ἐπὶ θύρας.	5.
6. Ἀπονεύσας παρῆλθεν.	6. Παρῆλθε.	6.
Ψυχὴ μου ἐξήρχετο λαλοῦντος αὐτοῦ.	Ψυχὴ μου ἐξῆλθεν ἐν λόγῳ αὐτοῦ.	
7.	7. Ἐτραυμάτισάν με. Τὸ θέριστρόν μου. Ἄλλος, τὸ κάλυμμά μου.	7.
10. Λαμπρός.	10. Λευκός.	10.
Ἐπιλεκτός.	Ἐκλελοχισμένος.	
11. Χρυσίον.	11. Χρυσίον κεφαλῆς. Ε', ἐπίσημος χρυσῶ.	11. Ἐπίσημοι ἐν χρυσίῳ.
12.	12. Πληρώματα ὑδάτων.	12.
13.	13. Ὡς φιάλαι τοῦ ἀρώματος.	13.
Σμύρναν πρωτείαν.	Σμύρναν πλήρη.	
14. Πλήρεις ὑακίνθων.	14. Πεπληρωμένοι θαρσίς. Γ', πλήρεις χρυσολίθων.	14.
15.	15. Στύλοι μαρμάρينوι.	15. Στύλοι Πάρينوι.
17. Ποῦ ἀνεχώρησεν, SYMMACHUS.	17. Ποῦ ἀπῆλθεν; LXX INTERPRETES.	17. THEODOTIO.
2. Stillis nocturnis.	2. Guttis noctlis.	2.
4. Ei intestina mea turbata sunt.	4. Et venter meus conturbatus est.	4.
5.	5. Super manus. <i>Alius</i> , ad ostia.	5.
6. Renuens transivit.	6. Transivit.	6.
Anima mea egrediebatur eo loquente.	Anima mea egressa est in sermone ejus.	
7.	7. Vulneraverunt me. Theristrum meum. <i>Alius</i> , operimentum meum.	7.
10. Splendidus.	10. Candidus.	10.
Electus.	Electus.	
11. Aurum.	11. Aurum cephas. V, insignis auro.	11. Insignes in auro.
12.	12. Plenitudines aquarum.	12.
13.	13. Sicut phialæ aromatis.	13.
Myrrham primam.	Myrrham plenam.	
14. Plenæ hyacinthis.	14. Repletæ Tharsis. VI, plenæ chrysolithis.	14.
15.	15. Columnæ marmoreæ.	15. Columnæ Parizæ.
17. Quo recessit?	17. Quo abiit?	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Cantici Canticorum.

V. 10. Σ., λαμπρός. Ex iisdem.	V. 13. Ἀ., ὡς πρασιαί. Ex iisdem.
Ibid. Ἀ., ἐκλελεγμένος. Ex iisdem.	Ibid. Ἀ., σμύρναν ἐπιλ-. Ex iisdem.
V. 11. Ἀ., λιθέα etc. Ex iisdem. Theodoretus vero, Σ., ὡς λίθος τίμιος, ut lapis pretiosus. Ε', ἐπίσημον χρυσῶ.	V. 14. Σ., πλήρεις ὑακ- Ex iisdem.
V. 12. Ἀ., ἐγχύσεις. Ex edit. Rom. et Drusio.	V. 15. Ἀ., Θ., στύλοι Πάρينوι. Ex iisdem.
	V. 17. Ἀ., ποῦ ἐπορεύθη etc. Ex iisdem.

CANTICI CANTICORUM CAPUT VI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Θ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Εἰς πρασιάς.	1. Εἰς φιάλας.	1.
Τοῦ νέμεσθαι.	Ποιμαίνεσιν. Γ', τοῦ νέμεσθαι.	
SYMMACHIUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. In areas.	1. Ad phialas.	1.
Ad pascendam.	Pascere. VI, ad pascendum.	

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
2 הרדעה בשושנים	2.	2.
5 כתרצה אימה כנגלות	3.	3. Κατ' εὐδοκίαν.
4 מנגדי שגלשו	4.	4. Ἀπὸ κατέναντί μου.
5 שניך כעדר הדחלים	5.	5. Ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι πῶν προβάτων.
6 מבעד לעבותך	6.	6.
8 ויאשרה	8.	8. Καὶ ἐπήνεσαν αὐτήν.
9 הנשקפו	9.	9.
אימה כנגלות		
10 ירדתי לראות באבי הבבל	10.	10.
11 לא ידעתי נפשי שכותני מרכבות עמי נדיב	11.	11. Οὐκ ἔγνων ἢ ψυχὴ μου. . . Ἄρμασι λαοῦ ἐκουσιαζομένου ἀρ- χόντος.
12 שובי שובי השלמית רנחה	12.	12. Ἐπίστρεφε , ἐπίστρεφε , ἢ εἰρηνεύουσα.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2 Pascens in liliis.	2. Qui pascitur inter lilia.	2.
3. Secundum beneplacitum.	3. Suavis.	3. Secundum beneplacitum.
Terribilis ut vexillatae.	Terribilis ut castrorum acies ordinata.	
4. E regione mei. Quae depilarunt se.	4. A me. Quae apparuerunt.	4. Ex adverso mei.
5. Dentes tui sicut grex ovium.	5. Dentes tui sicut grex ovium.	5. Dentes tui sicut greges ovium.
6. Intra comam tuam.	6. Absque occultis tuis.	6.
8. Et beatam dixerunt eam.	8. Et beatissimam praedicave- runt.	8. Et laudaverunt eam.
9. Quae respicitur.	9. Quae progreditur.	9.
Terribilis ut vexillatae.	Terribilis ut castrorum acies or- dinata.	
10. Descendi ad videndum in fructus convallis.	10. Descendi ut viderem poma convallium.	10.
11. Non novi , anima mea po- suit me. Quadrigae populi mei munifici.	11. Nescivi : anima mea contur- bavit me. Propter quadrigas Aminadab.	11. Non novit anima mea... Curribus populi spontanei prin- cipis.
12. Revertere , revertere , Sula- mith. Et videbimus.	12. Revertere , revertere , Sula- mitis. Ut intueamur.	12. Convertere , convertere , pa- cifica.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Υ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ὁ ποιμαίνων ἄνθη.	2. Ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις. <i>Γ'</i> , τῷ νεμομένῳ ἐν τοῖς κρίνοις.	2.
3. Εὐδοκητή.	3. Ὡς εὐδοκία. <i>Ε'</i> , ἕως εὐδοκῶ.	3.
Ἐπιφοβος ὡς τάγματα παρεμβολῆς.	Θάμβος ὡς τεταγμένοι. Ἄλλος, θάμβος ὡς τεταγμένοι παρατάξεις.	
4.	4. Ἀπεναντίον μου.	4.
	Αἱ ἀνεφάνησαν. Ἄλλος, αἱ ἀνέβησαν.	
5. Ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν ἀμνάδων.	5. Ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων.	5.
6. Σκεπόμενοι καλύμματι.	6. Ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου.	6.
8. Καὶ ἐπήνεσαν.	8. Καὶ μακαριοῦσι αὐτήν.	8.
9.	9. Ἐκχύπτουσα. Ἄλλος, ἀναβαίνουσα.	9.
Ἐπιφοβος μετὰ σίφους.	Θάμβος ὡς τεταγμένοι. Ἄλλος, ὡς ἐπιφάνεια. <i>Ε'</i> , ἐπιφανῆς ὡς μεγαλυνομένοι. <i>Γ'</i> , καταπληκτικὴ ἐν μεμεγαλυμμέναις.	
10. Κατέβη καταμαθεῖν τὰς ὀπὰς τῆς φάραγγος.	10. Κατέβην ἰδεῖν ἐν γενήμασι τοῦ χειμάρρου. Ἄλλος, ... ἰδεῖν τὸν καρπὸν τῶν χειμάρρων.	10.
11. Οὐκ οἶδα, ἡ ψυχὴ μου ἤπλησέ με.	11. Οὐκ ἔγνω ἡ ψυχὴ μου· ἔθετό με.	11.
Ἄρμασι λαοῦ τοῦ ἡγουμένου.	Ἄρματα Ἀμιναδάβ. <i>Ε'</i> , ἔθευ με εἰς ἄρμα λαοῦ ἡγουμένου.	
12. . . . ἡ ἐσκυλυμένη.	12. Ἐπίστρεψε, ἐπίστρεψε, ἡ Σουναμίτις. <i>Ε'</i> , . . . εἰρηνεύουσα. Καὶ ὀψόμεθα. Ἄλλος, καὶ ὀραματισθησόμεθα.	12.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Pascens flores.	2. Qui pascit in liliis. VI, pascenti in liliis.	2.
3. Beneplacens.	3. Sicut beneplacitum. V, donec placuerit.	3.
Terribilis ut legiones castrorum.	Pavor ut ordinatae. <i>Alius</i> , pavor ut ordinatae acies.	
4.	4. E regione mei.	4.
	Quae apparuerunt. <i>Alius</i> , quae ascenderunt.	
5. Dentes tui sicut greges agnorum.	5. Dentes tui sicut greges tonsarum.	5.
6. Tectae operimento.	6. Extra taciturnitatem tuam.	6.
8. Et laudaverunt.	8. Et beatificabunt eam.	8.
9.	9. Quae progreditur. <i>Alius</i> , ascendens.	9.
Terribilis cum turma.	Pavor ut ordinatae. <i>Alius</i> , ut apparitio. V, illustris ut magnificatae. VI, terrorem afferens in magnificatis.	
10. Descendit ad discendum autumnales fructus vallis.	10. Descendi videre in genimina torrentis. <i>Alius</i> , ... videre fructum torrentium.	10.
11. Non novi, anima mea dubium fecit me.	11. Non novit anima mea: posuit me.	11.
Curribus populi ductoris.	Currus Aminadab. V, posuisti me in currum populi ductoris.	
12. (Revertere, revertere) spontanea.	12. Convertere, convertere, Sunamitis. V, . . . pacifica. Et videbimus. <i>Alius</i> , et visionem habebimus.	12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Cantici Canticorum.

- V. 1. 'A., Σ., εἰς ἑρασιὰς. Edit. Rom. et Drusius. *pavor ut ordinatæ acies.*
 Ibid. 'A., Σ., Γ', τοῦ νέμεσθαι. *Idem.*
 V. 2. Σ., ὁ ποιμαίνων ἀνθη. Theodoretus. Sextæ vero editionis lectionem habent editio Romana et Drusius.
 V. 3. 'A., κατ' εὐδοκίαν etc. Ed. Rom. et Drusius.
 Ibid. Σ., ἐπίφοβος etc. Sic ed. Rom. et Drusius. Sed duo Regii alteram lectionem Symmacho tribuunt, nempe, θάμβος ὡς τεταγμέναι παρατάξεις, *ut supra.* Cæteras lectiones ex edit.
 V. 4. Editio Romana et Drusius.
 V. 5. 'A., ὀδόντες σου etc. Duo Regii.
 V. 6. Σ., σκεπόμεναι καλύμματι. Edit. Rom. et Drusius.
 V. 8. 'A., Σ., καὶ ἐπήνεσαν. *Idem.*
 V. 9. Ἄλλος, ἀναβαίνουσα. *Idem.*
 Ibid. Σ., ἐπίφοβος μετὰ στίφους. Sic edit. Rom. et Drusius. Unus vero Regius habet ὡς τεταγμέναι παρατάξεις, *ut supra.* Cæteras lectiones ex edit.

CANTICI CANTICORUM CAPUT VII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
מִן-תְּחִיבָה בְּשׁוֹלְמִית כְּמִחֲלֵרַת רְמֻחִים	1.	1. Τί ὄραματισθήσεθε ἐν εἰρη- νευούσῃ;
בַּת-נְדִיב		Θυγάτηρ ἀρχοντος.
2 עֲרֻמָּת	2.	2.
4 בְּרִנּוֹת	4.	4.
בַּחֲשֵׁבָן		Ἐπιλογισμὸν.
בַּת-רַבִּים		
5 חֲלָה רֵאשֶׁךְ כְּאַרְבָּן כֶּלֶךְ אֶסֶד בְּרֵהִיבִים	5	5.
6 בַּתְּעֻגִים	6.	6. Θυγάτηρ τρυφῶν.
7 זֹאת קִרְבֹּתְךָ	7.	7. Αὕτη ἀνάστασις σου.
8 אַחֲזָה בְּסִנְסִנִּי	8.	8. Κρατήσω τῶν ἐλατῶν αὐτοῦ.
9 דִּלְךָ לְחֹדֵי לְמִישָׁרִים	9.	9.
דִּבְבֵי שְׁפָתַי יִשְׁעִים		Χεῖλεσι καὶ ὀδοῦσι.
12 אֶס-פְּרִתָּה	12.	12. Et ἐδλάστησεν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Quid videbitis in Sulamith, sicut chororum castrorum.

- Filia magnifici.
 2. Acervus.
 4. Piscinæ.
 In Hesebon.
 Filia multorum.
 5. Et coma capitis tui sicut purpura : rex ligatus in canalibus.

6. In deliciis.
 7. Hæc statura tua.
 8. Apprehendam ad ramos ejus.
 9. Vadens ad dilectum meum ad rectitudines.
 Loqui faciens labia dormientium.
 12. An gemmuerit.

VULGATA LATINA.

1. Quid videbis in Sulamite nisi choros castrorum?

- Filia principis.
 2. Sicut acervus.
 4. Piscinæ.
 In Hesebon.
 Filia multitudinis.
 5. Et comæ capitis tui sicut purpura regis vincita canalibus.

6. In deliciis.
 7. Statura tua.
 8. Et apprehendam fructus ejus.
 9. Dignum dilecto meo ad potandum.
 Labiisque et dentibus illius ad ruminandum.
 12. Si floruit.

AQUILA.

1. Quam visionem habebitis in pacifica?

- Filia principis.
 2.
 4.
 Cogitationem.
 5.

6. Filia deliciarum.
 7. Hæc resurrectio tua.
 8. Apprehendam abietes ejus.
 9.
 Labiis et dentibus.
 12. Si germinavit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Cantici Canticorum.

Rom. et Drusio mutuamur.

V. 10. Σ., κατέβη καταμαθεῖν etc. Sic Reg. unus. In edit. Rom. quæ sequentem etiam lectionem adfert, deest κατέβη:

V. 11. 'Α., οὐκ ἔγω etc. Itæ lectiones prodeunt ex edit. Rom. et Drusio.

Ibid. 'Α., ἄρμασι λαοῦ ἐκουσιαζομένου ἄρχοντος. Theodoretus. Illud autem, ἄρχοντος, videtur ad alteram versionem pertinere. Sequentem etiam Sym-

machi lectionem adfert Theodoretus; Quintæ editionis, Drusius et editio Romana. Prima vox, ἔθουμα, refertur ad lectionem præcedentem.

V. 12. 'Α., ἐπίστρεψε etc. Theodoretus et unus Regius. Symmachi lectionem habet editio Romana; Quintæ unus Regius ex Procopio:

Ibid. 'Αλλος, καὶ δραματισθησόμεθα. Edit. Rom. et Drusius. Est haud dubie Aquilæ, ut versu I capituli sequentis.

CANTICI CANTICORUM CAPUT VII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	V.	ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.
1. Τὴν ἐσχυλευμένην ἐν τρώσεσι τῶν παρεμβολῶν.	1. Τί ὄψεσθε ἐν Σουναμίτιδι, ἡ ἐρχομένη ὡς χοροὶ τῶν παρεμβολῶν. "Αλλος, διερχομένη ὡς χορὸν τῶν παρεμβολῶν.	1.
Θύγατερ ἡγεμόνος.	Θύγατερ Ναδάβ. "Αλλος, θύγατερ ἐκουσιαζομένου.	
2. Ὡς σιρὸς.	2. Θημωνία.	2.
4. Καλυμθῆθραι.	4. Λίμναι.	4.
Θυγατέρων πλήθους.	Ἐν Ἐσεβίων.	
5.	Θυγατῆς πολλῶν.	
6.	5. Καὶ πλόκιον κεφαλῆς σου ὡς πορφύρα· βασιλεὺς δεδεμένος ἐν παραδρομαῖς. "Αλλος, καὶ ἡ διακόσμησίς σου ὡς πορφύρα βασιλέως περιδεδεμένη εἰλήμασι. "Αλλος, . . . δεδεμένη βερατείμ.	5.
7. Αὐτὴ ἡλικία σου.	6. Ἐν τρυφαῖς. "Αλλος, ἀγαπητὴ ἐν σπατάλαις.	6.
8. Τῶν βαίων.	7. Τοῦτο μέγεθός σου.	7.
9. Ἀρμόζων τῷ ἀγαπητῷ μου εἰς εὐθύτητα.	8. Κρατήσω τῶν ὕψων αὐτοῦ.	8.
Ἐπροσιθέμενος χεῖλεσι.	9. Πορευόμενος τῷ ἀδελφιδῷ μου εἰς εὐθύτητα.	9.
12.	Ἰκανούμενος ἐν χεῖλεσί μου καὶ ὀδοῦσι.	
SYMMACHUS.	12. Εἰ ἦνθησεν. Γ', εἰ ἐβλάστησεν.	12.
1. Spoliatam in vulncribus castrorum.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Filia ducis.	1. Quid videbitis in Sunamitide, quæ venit sicut chori castrorum. <i>Alius</i> , pertranseuntem quasi chorum castrorum.	1.
2. Tanquam acervus.	Filia Nadab. <i>Alius</i> , filia sponsantici.	
4. Piscinæ.	2. Acervus.	2.
Filiarum multitudinis.	4. Stagna.	4.
5.	In Esebon.	
6.	Filiæ multorum.	
7. Hæc statura tua.	5. Et plexus capitis tui sicut purpura : rex ligatus in transcurribus. <i>Alius</i> , et ornatus tuus sicut purpura regis circumligata involueris. <i>Alius</i> ,... vincita beratim.	5.
8. Rames palmæ.	6. In deliciis. <i>Alius</i> , dilecta in deliciis.	6.
9. Convivens dilecto meo in rectitudinem.	7. Hæc magnitudo tua.	7.
Coniunctus labiis.	8. Tenebo cacumina ejus.	8.
12.	9. Vadens fratrucli meo in rectitudinem.	9.
	Sufficiens in labiis meis et dentibus.	
	12. Si floruit. VI, si germinavit.	12.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΛΛΑΣ.

תנח
 וְיִפְתָּח לִי
 VERSIO HEBRAICI TEXT.

Floruere ius.
 13. Abscondi tibi.

13.
 VULGATA LATINA.

Floruere ius.
 13. Servaui tibi.

Ἦνοιξαν.
 13. Ἀπέκρυψά σοι.
 AQUILA

Aperuerunt.
 13. Abscondi tibi.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Cantici Canticoꝝ.

V. 1. Ἄ., τί δραματισθήσεσθε etc. Drusius et edit. Rom.
 Ibid. Σ., τὴν ἐσχυλευμένην etc. lidem.
 Ibid. Ἀ., θυγατέρ ἀρχοντος. Theodoretus. Symmachi lectionem habent Drusius et edit. Rom. pariterque sequentes.

V. 2. Σ., ὡς εὐφρόν. lidem.
 V. 4. Σ., κολυμβήθραι. lidem.
 Ibid. Ἀ., ἐπιλογισμὸν. Theodoretus.
 Ibid. Σ., θυγατέρων πλήθους. Edit. Romana et Drusius.
 V. 5. Ἄλλος, καὶ ἡ διακόσμησίς σου etc. Παρ-

CANTICI CANTICORUM CAPUT VIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΛΛΑΣ.

1 מי יתן כח לי
 אכצאך בדרך אצחק

1.

1. Τίς δώσει σε ὡς ἀδελφὸν ἐμοί;

גם לא יבדל לי

Οὐκέτι μνηστῆροισί με.

2 תלמדני

2.

2.

מין הרקק

3 עלה מן הרמדבר

3.

5.

כחורפת

תחת רתקך עזרתך

טובה חלתך

6 שימי

6.

Ἰποκάτω τοῦ μήλου ἐξήγειρά σε.
 Ἐκεῖ διεφθάρη.

כי ענה נבות אהבה

רשפיה רשפי אש

7 אם יתן איש את-כל-הן ביתי

7.

7. Ἐάν δῶ ἀνὴρ σύμπασαν ὑπαρξίν τοῦ οἴκου αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Quis dabit te ut fratrem mihi?

1. Quis mihi det te fratrem meum?

1. Quis dabit te ut fratrem mihi?

Inveniam te in platea, osculer te.

Ut inveniam te foris, et deosculer te.

Etiam non contemnant me.

Et jam me nemo despiciat.

Non amplius subsannabunt me.

2. Docebis me.

2. Ibi me docebis.

2.

De vino condituræ.

Ex vino condito.

5. Ascendens de deserto.

5. Quæ ascendit de deserto.

5.

Adjungens se.

Delictis affluens, innixa.

Sub malo excitavi te.

Sub arbore malo suscitavi te.

Sub malo excitavi te.

Ibi concepit te.

Ibi corrupta est.

Ibi corrupta est.

6. Pone me.

6. Pone me.

6.

Quia fortis est ut mors dilectio.

Quia fortis est ut mors dilectio.

Prunæ ejus, prunæ ignis.

Lampades ejus, lampades ignis.

7. Si dederit vir omnem substantiam domus suæ.

7. Si dederit homo omnem substantiam domus suæ.

7. Si dederit vir omnem substantiam domus suæ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
13. Ἀπέκρυψά σοι. SYMMACHUS.	Ἦθησαν. 13. Ἐτήρησά σοι. LXX INTERPRETES. Floruerunt.	13. THEODOTIO.
13. Abscondi tibi.	13. Servavi tibi.	13.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Cantici Canticorum.

ciiones prædeant ex edit. Romana et Drusio. [Ειλή- βαίων. Edit. Rom. et Drusius.
μασι. Sic, ab ειλέω. Noster autem atque Lamb. Bos Ibid. Σ., προστιθέμενος etc. Ibidem.
perperani cum spiritu aspero ediderunt. DRACH.] V. 12. Ἄ., Γ', εἰ ἐβλάστησεν. Ibidem.
V. 6. Ἄ., θυγάτηρ etc. Ex iisdem. Ibid. Ἄ., ἤνοιξαν. Ibidem.
V. 7. Ἄ., αὐτὴ ἀνάστασις etc. Ex iisdem. V. 13. Ἄ., Σ., ἀπέκρυψά σοι. Ibidem.
V. 8. Ἄ, κρατήσω etc. Theodoretus. Σ., τῶν V. 9. Σ., ἀρμόζων etc. Ibidem.

CANTICI CANTICORUM CAPUT VIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ἵνα εὐροῦσά σε ἔξω φιλήσω σε.	1. Τίς δὴρ σε, ἀδελφιδέ μου ; Εὐροῦσά σε ἔξω φιλήσω σε. Ἄλ- λος, εὐρήσω σε ἐν ἀγορᾷ, φιλήσω σε. Ἄλλος, ἐν ἀγρῷ. Καίγε οὐκ ἐξουδενώσουσί με. Γ', καὶ μηδεὶς ἐξευτελίξῃ με.	1.
2. Οἴνου ἤρτυμένου,	2. Διδάξεις με. Ἄπὸ οἴνου τοῦ μυρεψικοῦ.	2.
3. Ἵπὸ τὴν μηλίαν. Ἵπου . . .	3. Ἄναβαίνουσα λελευκανθισμέ- νη. Ἄλλος, ἀναβαίνουσα ἐκ τῆς ἐρήμου. Ἐπιστηριζομένη. Γ', ἐπαρειθα- μένη. Ἵπὸ μῆλον ἐξήγειρά σε. Ἐκεῖ ὠδίνῃσέ σε.	3.
4. Ἵτι ἀκαταμάχητος ὡς θάνατος ἡ ἀγάπη. Αἱ ὄρμαὶ αὐτῆς ὄρμαὶ πύρινοι.	4. Θές με. Ἄλλος, περιθου με. Ἵτι κραταῖα ὡς θάνατος ἀγάπη. Περίπτερα αὐτῆς περίπτερα πυ- ρός. Ἄλλος, λαμπάδες αὐτῆς λαμ- πάδες πυρός. Γ', σπίνθρακες αὐ- τῆς σπίνθρακες πυρός.	4.
5. 7.	7. Ἐάν δῶ ἀνὴρ πάντα τὸν βίον αὐτοῦ.	7.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Ut inveniens te foris, osculer to.	1. Quis det te, fratruelis mi ? Inveniens te foris, osculabor te. Alius, inveniā te in platea, oscu- labor te. Alius, in agro. Et quidem non spernent me. VI, et nemo vilipendat me.	1.
2. Vino condito.	2. Docebis me. De vino unguentarii.	2.
3. Sub malo arbore. Ubi...	3. Quæ ascendit dealbata. Alius, ascendens de deserto. Innitens se. VI, innixa. Sub malo excitavi te. Ibi parturivit te.	3.
4. Quoniam inexpugnabilis est ut mors dilectio. Impetus ejus, impetus ignei.	4. Pone me. Alius, circumpono me. Quia fortis est ut mors dilectio. Alæ ejus, alæ ignis. Alius, lam- pales ejus, lampades ignis. VI, scintille ejus, scintillæ ignis. 7. Si dederit vir omnem vitam suam.	4. 6. 7.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμματα.	AKYAAΣ.
באהבה בוד יבדח לו		
8 אחות לנו קטנה ושדים אין לה	8,	8.
9 געזר עליה לח אח	9.	9.
10 או היתני בעיני כבודא	10.	10. Τότε ἐγενόμενῃ ἐν ὀφθαλμοῖς
שלים		αὐτοῦ εὕρισκουσα εἰρήνην.
11 בבבל ובחן	11.	11. Ἐν ἔχοντι πλῆθος.
איש יבא בפיו אלך כסף		
12 נרמי עלי לפט	12.	12.
ומאתים		
13 הירשבת בגנים	13.	13. Καθημένη ἐν κήποις,
מקשיבים		
14 הרי בשכום	14.	14.

VERSIO HEBRAÏCI TEXT.

In dilectione, contemnendo contemnent eum.

8. Soror nobis parvula, et ubera non ei.

9. Muniamus super eam tabula cedri.

10. Tunc fui in oculis ejus sicut reprensus pacem.

11. In Baal Hamon.

Vir adduceret in fructu ejus mille argenteos.

12. Vineæ meæ quæ mihi ad faciendam meam.

Et ducenti.

13. O habitans in hortis.

Attendentes.

14. Montes aromatum.

VULGATA LATINA.

Pro dilectione, quasi nihil despiciet eam.

8. Soror nostra parva, et ubera non habet.

9. Compingamus illud tabulis cedrinis.

10. Ex quo facta sum coram eo quasi pacem reprensus.

11. In ea quæ habet populos.

Vir affert pro fructu suo mille argenteos.

12. Vineæ meæ coram me est.

Et ducenti.

13. Quæ habitas in hortis.

Auscultant.

14. Montes aromatum.

AQUILA.

8.

10. Tunc fiebam in oculis ejus reprensus pacem.

11. In habente multitudinem.

12.

13. Sedens in hortis.

14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Cantici Canticorum.

V. 1. 'A., εἰς δώσει etc. Edit. Rom. et Drusius.

Ibid. Σ., ἵνα εὕρισσα etc. Ibidem.

Ibid. 'A., οὐκέτι etc. Ibidem.

V. 2. Διδάξεις με. Hæc in nonnullis libris reperiri testificatur editio Romana. Ambrosiusque legit, *docebis me*. Sed in τοῖς Ὁ desiderantur. [Habentur in edit. Aldina. DRACH.]

Ibid. Σ., οἴνου ἡρτυμένου. Sic edit. Rom.

V. 4. Ὁ, ἐν ταῖς ἰσχύσει τοῦ ἀγροῦ, vel, ut habent Alex., Ald. et Complut., ἐν ταῖς δυνάμειν, καὶ ἐν ταῖς ἰσχ. τ. ἀ. Alius, vel scholion, ἐν ταῖς δορκάσιν ἢ ἐν ἐλάφοις τῆς χώρας, in *capreis vel in cervis campi*. Cf. supra II, 7; III, 5. Sed de hoc nihil in Hebr. DRACH.

V. 5. Ἄλλος, ἀναβαίνουσα etc. Edit. Rom. et

Drusius.

Ibid. Γ, ἐπιπεδομένη. Ibidem. [Ad hunc locum ita Origenes ex interpretatione S. Hieronymi: « Et quo manifestius mysterium perfectæ describatur, non ait, ut in plerisque codicibus legitur: *Innixa super fratrualem suam*, i. e., *ἐπιστηριζομένη, sed, ἐπιστηθιζομένη, i. e., super pectus ejus recumbens.* » DRACH.]

Ibid. 'A., ὑποκάτω etc. Ibidem.

Ibid. 'A., ἐκεῖ διεφθάρη. Σ., ἔπου scilicet διεφθάρη. Ibidem.

V. 6. Ἄλλος, περιθου με. Ibidem.

Ibid. Σ., ὅτι ἀκαταμ. Ibidem.

Ibid. Σ., αὐ ὄρματ etc. Hæc lectiones procedunt ex iisJom. Postrema vero, λαμπάδες etc., videtur

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ἵπὲρ τῆς ἀγάπης, ἐξευτελιζόμενος ἐξευτελισθήσεται.

8.

9 Περισφιγξωμεν αὐτὴν σανίσι καθρίναις.

10.

11. Ἐν κατοχῇ λαοῦ.

12.

13. Κατοικοῦσα ἐν κήποις.

14.

SYMMACHIUS.

Pro dilectione, vilipensus vilipendetur.

8.

9. Constringamus ipsam tabulis cedrinis.

10.

11. In detentione populi.

12.

13. Habitans in hortis.

14.

Ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐξουδενώσει ἐξουδενώσουσιν αὐτόν.

8.

8 Ἀδελφὴ ἡμῶν μικρὰ, καὶ μαστούς οὐκ ἔχει. Ἐ', ἀδελφὴ ἡμῶν εἰ μικρὰ, καὶ μαστούς οὐκ ἔχεις.

9 Διαγράφωμεν ἐπ' αὐτὴν σανίδα καθρίνην. Ἄλλος, ἐπάνω αὐτῆς.

9.

10. Ἐγὼ ἤμην ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ὡς εὐρίσκουσα εἰρήνην.

10.

11. Ἐν Βεελαμών. Ἄλλος, ἐν κατοχῇ ὄχλου.

11.

Ἄνθρωπος οἶσει ἐν καρπῷ αὐτοῦ χιλιούς ἀργυρίου. Ἄλλος, ἐνέγκη ὑπὲρ καρποῦ αὐτοῦ χιλιούς ἀργυρίου. Ἄλλοι, ἐν καιρῷ.

12. Ἀμπελών μου ἐμὸς ἐνώπιόν μου. Ἄλλος, ἀμπελών ἐμὸς εἰς πρόσωπόν μου.

12.

Καὶ οἱ διακόσιοι. Ἄλλος, καὶ οἱ διασχιλιοί.

13. Ὁ καθήμενος ἐν κήποις. Ἐ', id. Ἄλλος, οἱ καθήμενοι.

13. Καθήμενος ἐν κήποις.

Προσέχοντες. Ἄλλος, ἀκροῶνται.

14. Ὄρη τῶν ἄρωμάτων. Ἄλλος, ὄρη τῶν ἡδυσμάτων.

14.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

In charitate, contemptu contemnent eum.

8.

8. Soror nostra parva, et ubera non habet. V, soror nostra parva es, et ubera non habes.

9. Sculpamus super eam tabulam cedrinam. Alius, supra eam.

9.

10. Ego eram in oculis eorum quasi repiciens pacem.

10.

11. In Beelamon. Alius, in detentione turbæ.

11.

Vir feret in fructu suo mille argenti. Alius, ferat pro fructu suo mille argenti. Alii, in tempore.

12. Vineam mihi meam in conspectu meo. Alius, vineam meam ad faciem meam.

12.

Et ducenti. Alius, et bis mille.

13. Habitans in hortis. V, id. Alius, habitantes.

13. Habitans in hortis.

Attendentes. Alius, auscultant.

14. Montes aromatum. Alius, montes dulcedinum.

14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Cantici Canticorum.

omnino Aquilæ esse, quem sequitur Vulgata.

V. 7. Ἄ., ἐν ὄρῃ etc. Ibidem.

Ibid. Σ., ὑπὲρ τῆς ἀγάπης. Ibidem.

V. 8. Ἐ', ἀδελφὴ ἡμῶν etc. Ibidem.

V. 9. Σ., περισφιγξωμεν etc. Hæ lectiones procedunt ex iisdem.

Ibid. Ἄλλος, ἐπ-. Edit. Rom. et Lamb. Bos quintæ tribuunt editioni. DRACH.

V. 10. Ἄ., τότε ἐγενόμην etc. Ibidem. [Ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ὡς etc. Edit. Rom. Textus vero Alex., Ald. et Complut. loco αὐτῶν habent αὐτοῦ, quod consonant cum Hebraico. Vox sequens ὡς deest in Alex. et Ald. Eam supplevit Breitingerus in edit. sua. DRACH.]

V. 11. Ἄ., ἐν ἔχοντι πλῆθος. Theodoretus, qui

legit πλῆθος, male, ni fallor. Σ., ἐν κατοχῇ λαοῦ. Ibidem. Hæ lectiones sine interpretum nomine adferunt Drusius et edit. Romana, qui hanc postremam lectionem sic efferunt, ἐν κατοχῇ ὄχλου.

Ibid. Ἄλλος, ἐνέγκη etc. Drusius et edit. Rom.

Ibid. Ἄλλοι, ἐν καιρῷ. Addidimus ex edit. Rom. DRACH.

V. 12. Ἄλλος, ἀμπελών ἐμὸς etc. Editio Romana, ut et sequens lectio.

V. 13. Ἄ., καθήμενη etc. Hæ lectiones adferunt duo Regii codices. Aliam Symmachi, οἱ καθήμενοι, adferunt, edit. Rom. et Drusius.

Ibid. Ἄλλος, ἀκροῶνται. Edit. Rom. et Ursusius.

V. 14. Ἄλλος, ὄρη τῶν ἡδυσμάτων. Ibidem.

PROPHETÆ MAJORES ET MINORES,
IN HESAIAM MONITUM.

Veterum interpretum lectiones in Hesaiam bene multas nondum observatas representamus; prius editas passim restituimus, ope manuscriptorum et editorum, quorum catalogus subjicitur.

Codex RR. PP. Jesuitarum VIII circiter sæculi, cujus specimen dedimus in Palæographia Græca: estque egregiæ notæ unciali caractere descriptus cum accentibus et spiritibus prima manu. Qui complectitur omnes Prophetas, nempe duodecim Minores primum, deinde quatuor Majores cum variis lectionibus veterum interpretum in margine, et notis Hexaplorum in textu: præcipue autem in Hesaiu, Jeremia et Ezechiele; nam in reliquis paucula observantur. Eo olim usus est Joannes Curterius, qui Procopii in Hesaiam commentarium passim mutilum edidit, et Græcum Hesaiæ textum ad hujus manuscripti fidem publicavit, additis etiam notis marginalibus, et variis interpretum lectionibus, ut in eodem codice exprimebantur. Verum in lectione sæpe lapsus est, ut monetur in notis infra. Eiusdem codicis rogante Eminentissimo Card. d'Estrées, nobis ad dies quatuor duntaxat copiam fecerunt RR. PP. Jesuitæ: indeque multa ad Jeremiam et Ezechielem excerpimus. Lapsus Curterij non paucos sarcivimus, majorem in eo operam posituri, si per tempus licuisset. [Hic idem codex est quem Lambertus Bos aliique, codicem Marchali, vel Marchalianum nuncupant. DRACH.]

Cod. Reg. 1935, olim 1891, x sæculi membranaceus initio mutilus: incipit enim a cap. 26, v. 12. Est Catena in Hesaiam.

HESAIÆ CAPUT PRIMUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
על ד ירהיה וירושלם 1	1.	1.
במים		Ἐν ἡμέραις.
יהה 2 IIIII	2.	2.
בנים גדלתי ודמכותי		3. Ἴσραηλ δέ μου οὐκ ἔγνω.
3 ישראל לא ידע	3.	4.
4 כבד	4.	
זרע מרעים		Σπέρμα πονηρομένων.
בנים משחיתים		
עזבו את-יהה נאצו את-קדשו		
נורא אדור		* Ἀπὸλλοτριώθησαν εἰς τὰ ὀπίσσω.
5 סדה	5.	5.
לדלי		Εἰς ἀβρώστημα.
6 מכף	6.	6.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Super Juda et Jerusalem.	1. Super Judam et Jerusalem.	1.
In diebus.	In diebus.	In diebus.
2. Dominus. Script., IIIII.	2. Dominus.	2.
Filios magnificavi et exaltavi.	Filios eutrivi et exaltavi.	
3. Israel non cognovit.	3. Israel autem me non cognovit.	3. Israel autem meus non cognovit.
4. Gravi.	4. Gravi.	4.
Semini malignantium.	Semini nequam.	Semen pessimorum.
Filiis corruptoribus.	Filiis sceleratis.	
Dereliquerunt Dominum, irasci fecerunt Sanctum.	Dereliquerunt Dominum, blasphemaverunt Sanctum.	
Abalienati sunt retrorsum.	Abalienati sunt retrorsum.	* Abalienati sunt retrorsum.
5. Defectionem.	5. Prævaricationem.	5.
Ad ægritudinem.	Languidum.	In infirmitatem.
6. A planta.	6. A planta.	6.

PROPHETÆ MAJORES ET MINORES.
IN HESAIAM MONITUM.

Cod. Reg. 2437, x sæculi, membranaceus. Est item Catena.
Cod. Reg. 1892, bombycinus, xii sæculi. Est Catena in omnes Prophetas.
Codex alius Regius, xiii sæculi, qui incipit a capite 25, desinit in 41.
Lectiones codicis Barberini ad caput 27 et 28. Hesaiæ, a Briano Waltono curæ.
Codex vetustissimus Sangermanensis commentariorum Hieronymi in Isaiam.
Origenes in Cantica, et ejusdem Philocalia.
Eusebii commentarii in Hesaiam, et ejusdem Demonstratio Evangelica.
Basilii in Hesaiam, cujus commentarius ad sextum decimum caput tantum pertingit.
Hieronymus in Hesaiam, et ejusdem Epistola ad Damasum.
Theodoretus in Hesaiam.
Procopius in Hesaiam, editus a Joanne Curterio.
Augustinus de Doctrina Christiana.
Cyrillus Alexandrinus.
Ihilastrius Brixienis.

} in aliquot locis.

HESAIÆ CAPUT PRIMUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
<p>1. Περὶ Ἰουδα καὶ Ἱερουσαλήμ. Ἐν ἡμέραις. 2. Υἱὸς ἐξέθρεψα καὶ [ὑψωσα]. 3. 4. Σπέρμα πονηρευμένων. Κατέλιπον τὸν Κύριον, δίδουρον τὸν Ἄγιον</p> <p>3. Εἰς νόσον. 6. Ἀπὸ ἰχνους.</p> <p style="text-align: center;">SYMMACHUS.</p> <p>1. De Juda et Jerusalem. In diebus. 2. Filios enutrivit et exaltavi. 3. 4. Semen pessimorum. Dereliquerunt Dominum, tra- duxerunt Sanctum. 5. In morbum. 6. A vestigio.</p>	<p>1. Κατὰ τῆς Ἰουδαίας καὶ κατὰ Ἱερουσαλήμ. Ἐν βασιλείᾳ. 2. Κύριος. Υἱὸς ἐγέννησα καὶ ὑψωσα. 3. Ἰσραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω. 4. Πλήρης. Οἱ λοιποὶ, βεβαρη- μένον. Σπέρμα πονηρῶν. Υἱὸὶ ἄνομοι. Οἱ λοιποὶ, υἱοὶ δια- φθείροντες. Ἐγκατέλιπατε τὸν Κύριον, καὶ παρωργίσατε τὸν Ἄγιον. ✕ Ἀπηλοτριώθησαν εἰς τὰ ὄπι- ✕ σω. 5. Ἀνομίαν, Εἰς πόνον. 6. Ἀπὸ ποδῶν.</p> <p style="text-align: center;">LXX INTERPRETES.</p> <p>1. Contra Judæam, et contra Je- rusalem. In regno. 2. Dominus. Filios genui et exaltavi. 3. Israel autem me non cogno- vit. 4. (Populus) plenus. <i>Reliqui</i>, (gens) aggravata. Semen nequam. Filii iniqui. <i>Reliqui</i>, filii cor- ruptantes. Dereliquistis Dominum, et ir- ritastis Sanctum. ✕ Abalienati sunt retrorsum. 5. Iniquitatem. In laborem. 6. A pedibus.</p>	<p>1. Κατὰ τῆς Ἰουδαίας καὶ κατὰ Ἱερουσαλήμ. Ἐν ἡμέραις. 2. Υἱὸς ἐξέθρεψα καὶ [ὑψωσα]. 3. Ἰσραὴλ δέ μου οὐκ ἔγνω. 4. Σπέρμα πονηρευμένων. ✕ Ἀπηλοτριώθησαν εἰς τὰ ὄπι- ✕ σω. 5. (Ἐκκλισιν.) 6. Ἀπὸ ἰχνους.</p> <p style="text-align: center;">THEODOTIO.</p> <p>1. Contra Judæam, et contra Jerusalem. In diebus. 2. Filios enutrivit et exaltavi. 3. Israel autem meus non co- gnovit. 4. Semen pessimorum. ✕ Abalienati sunt retrorsum. 5. Declinationem. 6. A vestigio.</p>

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

אין-בו כותם פצע ותבורה ומכה
בוריה לא-זרד ולא חבשו ולא רבכה
בשבך

Μότωςιν.

9 ידה צבאות	9.
10 תורת אלהינו	10.
11 שבעתי	11.
13 קרא מקרא לא-אוכל	13.
14 לסדח	14.
נלאיתי נשא	
16 הרע	16.
18 נא	18.
אם-יאדימו כחלע	
21 לין	21.
22 סבאך כחל במים	22.
23 סדרים	23.
כלו אדב	
שלמינים	
אלמנה	
24 ידה צבאות	24.
אביר ישראל	
25 ואצרף כבר סגך	25

בדיליך

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Non in eo integritas, vulnus, et
livor et plaga recens, non com-
pressa sunt, et non circumligata,
nec mollita in oleo.

Non est in eo sanitas, vulnus
et livor et plaga tumens non est
circumligata, nec curata medica-
mine, neque fota oleo.

25. Καὶ πύρωσω εἰς ἐκλεκτὸν
στέμφυλά σου,
Κασσίτερόν σου.

9. Dominus exercituum.
10. Legem Dei nostri.
11. Satur sum.
13. Vocare convectionem non potero.
14. In defatigationem. Laboravi sustinendo.
16. Malefacere.
18. Nunc.
Si fuerint rubra tanquam ver- miculus.
21. Morata est.
22. Potus tuus mixtus in aquis.
23. Contumaces. Totus ipse diligens. Retributiones. Viduae.
24. Dominus exercituum.

Fortis Israel.

25. Et purgabo ut purificativum
scorias tuas.
Stannum tuum.

9. Dominus exercituum.
10. Legem Dei nostri.
11. Plenus sum.
13. Et festivitates alias non fe- ram.
14. Molesta. Laboravi sustinens.
16. Agere perverse.
18. Vacat.
Si fuerint rubra quasi vermicu- lus.
21. Habitavit.
22. Vinum tuum mistum est aqua.
23. Infideles. Omnes diligunt. Retributiones. Viduae.
24. Dominus exercituum.

Fortis Israel.

25. Et excoquam ad purum sco-
riam tuam.
Stannum tuum.

Curationem.

9. Dominus exercituum.
10. Legem Dei nostri.
11. Impletus sum.
13. Celebrem....
14. In molestiam. Laboravi sustinens,
16.
18. Quæso.
21.
22. Convivium tuum...
23. Recedentes. Totus ipse diligens.
24. Dominus exercituum,

25. Et excoquam ad purum aci-
num tuum.
Stannum tuum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο,

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὕγιες, ἀλλὰ τραῦμα καὶ μύλων, καὶ πληγὴ κρούσματος, οὔτε σφιγγομένη, οὔτε ἀπαλυνομένη ἐλαίῳ.

9. Κύριος τῶν δυνάμεων.
 10. Νόμον Θεοῦ ἡμῶν.
 11. Ἐμπέπλησμαι.
 13. Κλητὴν ἐπὶ κλησιν οὐκ ἀνέχομαι.
 14. Εἰς ἐνόχλησιν.
 Ἐκοπύθην ἱλασκόμενος.
 16. Πονηρευόμενοι.
 18. Δή.
 Ἐὰν δὲ πυρῶν ὡσιν ὡς κόκκινον.
 21. Ἡύλιζετο.
 22. Ὁ οἶνός σου. . .
 23. Ἄπειθεις.
 Ἄπας ἀγαπᾷ.
 (Ἄμοιθός.)
 Χήρας.
 24. Κύριος τῶν δυνάμεων.

25. Καὶ πυρώσω εἰς καθαρὸν τὴν σφωριαν σου.
 Κασσίτερόν σου.

SYMMACHIUS.

Non est in eo sanitas, sed vulnus et vibex, et plaga percussionis non constricta, neque colligata, neque oleo emollita.

9. Dominus virtutum.
 10. Legem Dei nostri.
 11. Impletus sum.
 13. Celebrem convocationem non sustinebo.
 14. In molestiam.
 Defeci miserans.
 16. Malignantes.
 18. Quæso.
 Si autem rubra sint ut coccinum.
 21. Diversabatur.
 22. Vinum tuum mixtum est.
 23. Inobedientes.
 Totus diligit,
 Vicissitudines,
 Viduæ.
 24. Dominus virtutum.
 25. Et excoquam ad purum scoriæ tuam.
 Stannum tuum.

✠ Οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὀλοκληρία· οὔτε τραῦμα, οὔτε μύλων, οὔτε πληγὴ φλεγμαίνουσα· οὐκ ἔστι μάλαγμα ἐπιθειναι, οὔτε ἔλαιον, οὔτε καταδέσµους.

9. Κύριος Σαβαώθ.
 10. Νόμον Θεοῦ.
 11. Πλήρης εἰμί.
 13. Καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι.
 14. Εἰς πλησμονήν.
 Οὐκέτι ἀνήσω τὰς ἀμαρτίας ὑμῶν.
 16. Ἀπὸ τῶν πονηρῶν ὑμῶν.
 18. Vacat.
 Ἐὰν δὲ ὡσιν ὡς κόκκινον.
 21. Ἐκοιμήθη.
 22. Οἱ κάπτελοί σου μίγξουσι τὸν οἶνον ὕδατι.
 23. Ἄπειθοῦσι.
 Ἀγαπῶντες.
 Ἄνταπόδομα.
 Χηρῶν.
 24. Κύριος ὁ δεσπότης Σαβαώθ.
 Οἱ ἰσχύοντες Ἰσραήλ. Οἱ λοιποὶ, Ἰσχυρὸς Ἰσραήλ.
 25. Καὶ πυρώσω εἰς καθαρὸν τοὺς δὲ ἀπειθοῦντας ἀπολέσω.
 Τοὺς ἀνόμους ἀπὸ σοῦ.

LXX INTERPRETES.

✠ Non est in eo integritas; neque vulnus, neque livor, neque plaga tumens: non est malagma imponere, neque oleum, neque ligamina.

9. Dominus Sabaoth.
 10. Legem Dei.
 11. Plenus sum.
 13. Et diem magnum non fero.
 14. Ad saturitatem.
 Non ultra dimittam peccata vestra.
 16. A nequitia vestris.
 18. Vacat.
 Et si fuerint ut coccinum.
 21. Dormivit.
 22. Caupones tui miscent vinum aqua.
 23. Inobedientes sunt.
 Diligentes.
 Retributionem.
 Viduarum.
 24. Dominus dominator Sabaoth.
 Fortes Israel. Reliqui, Fortis Israel.
 25. Et excoquam ad purum: immorigeros autem perdam.
 Improbos a te.

9. Κύριος τῶν δυνάμεων.
 10. Νόμον Θεοῦ ἡμῶν.
 11.
 13. Κλητὴν ἐπὶ κλητον οὐκ ἀνέχομαι.
 14. Εἰς ἐνόχλησιν.
 16.
 18. Δή.
 21.
 22.
 23. Ἐκκλίνοντες.
 Πᾶς τις ἀγαπᾷ.
 Χήρας.
 24. Κύριος τῶν δυνάμεων.

25. Καὶ πυρώσω εἰς καθαρὸν τὸ γιγαρτώδες σου.
 Κασσίτερόν σου.

THEODOTIO.

9. Dominus virtutum.
 10. Legem Dei nostri.
 11.
 13. Celebrem insignem (diem) non sustineo.
 14. In molestiam.
 16.
 18. Quæso.
 21.
 22.
 23. Declinantes.
 Unusquisque diligit.
 Vidua.
 24. Dominus virtutum.
 25. Et excoquam ad purum acinum tuum.
 Stannum tuum.

TO EBPAIKON:	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γραμμασι.	AKYAAΣ.
ואשיבה 26	26.	26.
בצדקה 27	27.	27.
יבטח מאילים 29	29.	29. Αισχυνοθήσονται ἀπὸ τῶν εἰ- δύλων.
מהגנות אשר בחדום		Ἀπὸ τῶν κήπων.
כאלה 30	30.	30. Ὡσπερ δρυς.
לבערה 31	31.	31.
לניצוץ ובערה		Εἰς σπινθήρα καὶ ἀνάψθῃσιν.
שניהם יחד		Δύο αὐτοί.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
26. Et restituam.	26. Et restituam.	26.
27. In justitia.	27. In justitia.	27.
29. Pudore afficientur a quercu- bus.	29. Confundentur enim ab ido- lis.	29. Confundentur ab idolis.
Ab hortis quos eligistis,	Super hortis quos elegeratis.	Ab hortis.
30. Ut quercus.	30. Veluti quercus.	30. Veluti quercus.
31. In stuppam.	31. Ut favilla stuppæ.	31.
In favillam et succendentur.	Quasi scintilla, et succendetur.	In scintillam et exustionem.
Ambo ipsi pariter.	Utrumque simul.	Duo ipsi.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Hesaiæ.

V. 1. Σ., περὶ Ἰουδα καὶ Ἱερουσαλήμ. Aliter Eusebius in *Demonstratione evangelica*, nempe p. 66, et iterum p. 68, ὑπὲρ τῆς Ἰουδαίας, καὶ ὑπὲρ τῆς Ἱερουσαλήμ, *super Judæam et super Jerusalem*. Et tamen Hieronymus initio Commentarii sui hæc habet: « *Pro Juda, in qua significantur duæ tribus, LXX et Theodotio posuere Judæam, quæ totam terram duodecim tribuum ostendit, Et pro eo quod nos ex Hebræo vertimus super Judam et Jerusalem, illi interpretati sunt, contra Judæam et Jerusalem. Symmachus more suo manifestus, de Juda et Jerusalem.* » Legerit ergo Hieronymus apud Symmachum, περὶ Ἰουδα καὶ Ἱερουσαλήμ. [Vide infra II, 1. DRACH.]

V. 2. ΠΙΠΙ. Sic ad vocem Κύριος; annotare ad marginem solet ms. RR. PP. Jesuitarum, quando scilicet ΠΠΠ in Hebraico legitur. Hoc modo nominis τετραγράμμου litteræ Hebraicæ figurantur: quod semel monuisse satis erit.

Ibid. Σ., υἱὸς ἐξέθραψα καὶ ὕψωσα. Ex Curterio in edit. Procopii, et Drusio.

V. 3. Ἀ., Θ., Ἰσραὴλ δὲ μου οὐκ ἔγνω. Sic Curterius et Drusius.

V. 4. Οἱ λοιποὶ, βεβαρημένον, supple ἔθνος. Ex Curterio.

Ibid. Οἱ Γ, σπέρμα πονηρευομένων. Curterius, qui ex codice olim Renati Marchali, hodie autem RR. PP. Jesuitarum Collegii Ludovici Magni, textum Isaïæ, lectionesque marginales exscripsit et publicavit, legit πονηρευομένων sine præfixa nota; sed ipse codex habet, οἱ Γ πονηρευομένων, quam lectionem Latine sic exprimit Hieronymus: « *Semen pessimum. Quod cæteri, inquit, sequentes Hebraicum, MERELM, interpretati sunt, pessinorum.* »

Ibid. Οἱ λοιποὶ, υἱὸς διαφθερόντας. Edit. Romana et Drusius ex Hieronymo, qui ait: « *Reliqui consona*

vocæ dicerunt, filii corrumpentes, id est, υἱὸς διαφθερόντας. »

Ibid. Σ., κατέλιπον etc. Theodoretus.

Ibid. Ἀ., Θ., ἀπηλλοτριώθησαν εἰς τὰ ἔπιω. Hæc Aquila, præmisso asterisco, tribuit Curterius ex codice Jesuitarum. Basilius vero et Theodoretus Theodotio adscribunt.

V. 5. Θ., ἐκκλίσι ex Latino factum: nam Hieronymus ait Theodotionem vertisse, *declinationem*.

Ibid. Ἀ., εἰς ἀρρώστημα etc. Curterius.

V. 6. Ἀ., Θ., ἀπὸ ἔγχους. Curterius.

Ibid. Σ., οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὕγις etc. Sic Theodoretus, et Procopius; sed hic postremus legit τραύματος, pro κρούματος. (*) Aquila habet, *μότωσιν*. Hieronymus: « *Aquila interpretatus est μότωσιν [melius μότωσιν] linteola videlicet, quæ ad exsiccandam saniem et purulentias extrahendas injiciuntur vulneribus.* » Ibi vero Hieronymus accusativo casu μότωσιν ait, ut eam vocem ad seriem suam accommodet: nam μότωσις, ut videtur, habuit Aquila, significatquo, *curationem vulneris*. Ibid. illud, οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὀλοκληρία, asterisco notatur in cod. Jes. utpote ex altero interprete, puta Theodotione, desumptum.

V. 9. Ἀ., Κύριος στρατειῶν etc. Curterius.

V. 10. ὕπνισθ, *auscultate*. LXX, προσέχετε, *attendite*. Ἐσπεροι, ἐνωτίζεσθε. Alii, *auribus percipite*. Addendum ex Procopio. DRACH.

Ibid. Οἱ Γ, νόμον θεοῦ ἡμῶν. Curter.

V. 11. Ἀ., Σ., ἐμπέπλησμαι. Curterius.

V. 13. Ἀ., κλητήν. Curterius. Cæteræ lectiones prodeunt ex Basilio, qui sic habet: ἀνεὶ δὲ τῆς μεγάλης ἡμέρας, οἱ λοιποὶ ἐξεδώκασι κλητήν. Ὁ μὲν γὰρ Θ., κλητήν ἐπικλητορ οὐκ ἀρέχομαι ὁ δὲ Σ., κλητήν ἐπικλησιν οὐκ ἀρέχομαι.

(*) Parum accurate descripsit Montf. locum Procopii qui in comment. in Is. his verbis offert Symmachi versionem: οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὕγις, ἀλλὰ τραύμα καὶ μώλωψ καὶ πληγὴ τραύματος οὐ σφιγγομένου, οὔτε ἐπιδανομένου (marg. ἐπιδασμούμενου), οὔτε ἀπαλυνομένου ἐλατῶ. Non immerito reponitur in margine ἐπιδασμούμενου, Symmachus enim fere semper verbum שָׁרַף per ἐπιδέω vertere solet, v. g. Job. v. 18; xxxiv. 16; Os. vi. 1. Præterea, Monifauconii versio latina hæc supponit verba græca: οὐ σφιγγομένη, οὔτε ἐπιδασμούμενη, οὔτε ἀ. ἐ. DRACH.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ,
26. Καὶ ἀποκαταστήσω.	26. Καὶ ἐπιστήσω.	26. Καὶ ἀποκαταστήσω.
27.	27. Μετὰ ἐλεημοσύνης. <i>Οἱ λοιποὶ, μετὰ δικαιοσύνης.</i>	27.
29. Αἰσχυνθήσονται ἀπὸ τῶν εἰδῶλων.	29. Αἰσχυνθήσονται ἀπὸ τῶν εἰδῶλων.	29. Αἰσχυθήσονται ἀπὸ τῶν εἰδῶλων.
Ἄπὸ τῶν κήπων.	Ἐπὶ τοῖς κήποις, ἃ ἐπεθύμησαν.	Ἄπὸ τῶν κήπων.
30. Ὡσπερ δρυς.	30. Ὡς τερέβινθος.	30. Ὡσπερ δρυς.
31. Ἀποτίναγμα.	31. Ὡς καλάμη στιπύου.	31.
Εἰς σπινθήρα καὶ ἀνάφθισιν.	Ὡς σπινθήρες, καὶ κατακχυθήσονται.	
Ἄμφότερα.	Ἄμα.	Ἄμφότεροι.
SYMMACHIUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
26. Et restituiam.	26. Et instituiam.	26. Et restituiam.
27.	27. Cum misericordia. <i>Reliqui, cum iustitia.</i>	27.
29. Confundentur ab idolis.	29. Confundentur ab idolis.	29. Confundentur ab idolis.
Ab hortis.	Super hortis quos concupierunt. <i>Athus, super sculptilibus eorum, quæ ipsi fecerunt.</i>	Ab hortis.
30. Veluti quercus.	30. Sicut terabinthus.	30. Veluti quercus.
31. Decusum (ex stuppa).	31. Ut stipula stuppæ.	31.
In scintillam et exustionem.	Sicut scintillæ et comburentur.	
Ambo.	Pariter.	Ambo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Hesaiæ.

V. 14. Ἄ., Σ., Θ., εἰς ἐνόγησιν. Curterius. Ibid. Ἄ., [ἐκοπίασα etc.] Sumtum ex Hieronymo, qui habet : « *Pro quo interpretatus est Aquila, laboravi sustinens, Symmachus, ἐκοπώθην ἱλασόμενος, quod est, defeci miserans, ut ostendat se nequaquam ultra miserari.* » [Aquilæ Græca genuina exhibet L. Bos : κακοπίασα ἀνέγων. DRAC.]

V. 16. Σ., πονηρευόμενοι. Curterius.

V. 18. Οἱ Γ', δὴ. Curterius. Id est. Aquila, Symmachus, et Theodotio, ut probatur in Præliminariis.

Ibid. Σ., ἐὰν ἐκ πυρῶν ὄσιν etc. Curterius. Sic autem legendum, non πυρῶσιν, ut Curterius, aut πυρῶσιν, ut Drusius. Πυρῶν autem supple ἀμαρτίαι.

V. 21. Σ., ἠύλιζετο. Curterius male κολίζετο legit. At in ms. Jes. ἠύλιζετο perspicue legitur : atque ita solet Symmachus vertere vocem Hebraicam eandem. Hieronymus in hunc locum : « *Verbum Hebraicum IALIN, pro quo LXX transtulerunt dormivit, et requievit, et requiescet ; id est, et præteritum et futurum tempus significat. Unde et Aquila et Theodotio quasi de futuro dicunt.* » Puto Aquilam et Theodotionem vertisse, ἀύλισθησεται : nam eadem voce Latina usus Hieronymus, indicare videtur eandem Græcam vocem in præterito apud Σ., in futuro apud Ἄ., Θ., fuisse.

V. 22. Ἄ., συμπόσιόν σου. Ex Hieronymo, qui sic habet : « *Caupones tui miscent vinum aqua. Pro quo Symmachus transtulit : Vinum tuum mixtum est aqua.* » Et quibusdam interpositis : « *Unde pro vino Aquila συμπόσιον, i. e. convivium, interpretatus est : quod apud Græcos ἀπὸ τοῦ πότου, apud nos a convictu vocatus appellatur.* » Quibus verbis exploditur Drusii conjectura, divinantis apud Hieronymum legendum esse πότον pro συμπόσιον. Nam si πότον legendum est, alia certe interpretatio substituenda, quam convivium. Atqui sequentia Hieronymi verba manifeste declarant vocem Græcam ἀπὸ τοῦ πότου derivari ut Latinam a convictu, quo quid aliud indicetur, quam συμπόσιον, et convivium? Ne quid vero dubii supersit, Deuterion. xxi, 20, vocem מַדְבִּי vertit Aquila, συμποσιάζει. Certe codex

noster octavi vel noni sæculi, Longobardicis litteris scriptus, qui Græca ut plurimum accurate repræsentat. συμπόσιον habet.

V. 23. Lectionem Aquilæ adfert Hieronymus Latine, recedentes : Symmachi et Theodotionis Joani. Curterius ex ms. Jes. Θ., ἐκκλινόντες. Σ., ἀπειθείς. Contra Hieron. ait Symmachum vertisse, *declinantes* : quæ in cod. Jes. est versio Theodotionis. Ibid. Ἄ., πᾶς αὐτὸς etc. Hæ lectiones ex eodem Curterio. Ibid. Σ., ἀμοιβάς. Ex Latino Hieronymi factum, ut indicant uncini. Sic Hieronymus : « *Pro retributionibus Symmachus vicissitudines, vel ultiones interpretatus est.* »

Ibid. Σ., Θ., γήρας. Curterius.

V. 24. Ἄ., Κύριος στρατειῶν etc. Procopius et Theodoretus. *Οἱ λοιποὶ Ἰσχυρὸς Ἰσραήλ.* Hieron. « *Propter hoc ait Dominus exercituum Fortis Israel Pro Fortis Israel, quod omnes similiter transtulerunt, soli LXX, nescio quid volentes, posuerunt : Væ fortes Israel.* »

V. 25. Ἄ., καὶ πυρῶσω εἰς καθ- etc. Has omnes lectiones sic exhibet Curterius ex ms. Jes., atque sic in quodam ms. se legisse testificatur Drusius. Eusebius autem in hunc locum, eam quæ Theodotionis supra fertur lectionem Aquilæ tribuit. Hieronymus vero ait : « *Symmachus et Aquila, στέμφυλα. Theodotio, γυγαρωδὴς.* » In hac lectionum varietate, ut priorem sequamur, suadet locus Ezech. xxii, 18, et psal. cxviii, v. 119.

Ibid. Ἄ., Σ., Θ., καστέρρον σου. Procop. [Apud Procopium sic legitur : οἱ λοιποὶ (non autem, οἱ Γ') καστέρρον ἐκδεδώκασιν. i. e., Reliqui (non tres) castulerunt. DRACU.]

V. 26. Σ., Θ., καὶ ἀποκαταστήσω. Curterius.

V. 27. *Οἱ λοιποὶ, μετὰ δικαιοσύνης.* Procopius.

V. 29. Ad hunc locum codex Jes. in margine, Θ., καταισχυθήσονται, Ἄ., Σ., ὁμοίως τοῖς Ο'. Οἱ Γ', ἀπὸ τῶν εἰδῶλων.

Curterius hic et alibi semper male legit ὁμῶς τε Ο'. Non advertit scilicet in voce ὁμῶς ductum calami superne ducti, quo legendum indicatur ὁμῶς τε Ο'.

in littera τ alterum ductum suprascripti, quo significatur legendum esse τοῖς. Cæteri mss. cum eandem notam habent, ὁμοίως τοῖς Ὁ scribunt. Vide Notas ad psalmum III, et alibi passim in Psalmis ex codice Vaticano vetustissimo. Sed de his pluribus in Præ-

liminaribus.
Ibid. 'A., Σ., Θ., ἀπὸ τῶν κήπων. Ms. Jesuit. Hoc vero prætermiserat Curterius. Ἄλλος, ἐπὶ τοῖς γλυπτοῖς etc. Ex Procopio.
V. 30. 'A., Σ., Θ., ὡς περ δρυς. Ex Procopio.

HESAIÆ CAPUT II.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 על - יהודה וירושלם	1.	1.
2 נבך יהיה הר בית - יהודה	2.	2. Ἐτοιμον ἔσται ὄρος οἴκου Κυρίου.
3 עמים רבים	3.	3. λαοὶ πολλοί.
אל - הר - יהודה	4.	Εἰς τὸ ὄρος Κυρίου.
4 לא - ישא גוי	4.	4.
ולא - ילמד	6.	6. Εἶσα; γάρ.
6 כי נמשחה	9.	9. Οὐ μὴ ἀνῆς αὐτούς.
ובלדי נגרים ישפיק	12.	12. Καὶ ταπεινωθήσεται.
9 ואל - תשא להם	13.	13. Δρύας Βασάν.
12 ושפל	14.	14. Πᾶν ὄρος ὑψηλόν.
13 אלני הבטן	16.	16.
14 כל - ההרים הרמים	20.	20. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη.
16 כל - אנוח תרשיש	22.	Ἵρουκτά.
20 ביום ההוא		22. ✕ Παύσαθε ὑμῖν ἀπὸ τοῦ
לחפר פירח		✕ ἀνθρώπου, ὃ ἀναπνοῇ ἐν μυκτῆ-
22 חולד לכם מן - האדם אשר		✕ ρι αὐτοῦ, ὅτι ἐν τῆνι ἐλογίσθη
נשכה באפי כי - במה נדשב דוא		✕ αὐτός;

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Super Juda et Jerusalem.	1. Super Juda et Jerusalem.	1.
2. Paratus erit mons domus Domini.	2. Et erit (in novissimis diebus) præparatus mons domus Domini.	2. Paratus erit mons domus Domini.
3. Populi multi.	3. Populi multi.	3. Populi multi.
Ad montem Domini.	Ad montem Domini.	Ad montem Domini.
4. Non levabit gens.	4. Non levabit gens.	4.
Neque discent.	Nec exercebuntur.	
6. Quia dimisisti.	6. Projecisti enim.	6. Dereliquisti enim.
Et in natis alienorum sufficientes fuerunt.	Et pueris alienis adhæserunt.	
9. Et non parces eis.	9. Ne ergo dimittas eis.	9. Ne remittas illos.
12. Et humiliavit se.	12. Et humiliabitur.	12. Et humiliabitur.
13. Quercus Basan.	13. Quercus Basan.	13. Quercus Basan.
14. Omnes montes excelsos.	14. Omnes montes excelsos.	14. Omnem montem excelsum.
16. Omnes naves Tharsis.	16. Omnes naves Tharsis.	16.
20. In die illa.	20. In die illa.	20. In die illa.
Ad fodiendum foveas.	Talpas.	Fossilia.
22. Desinite vobis ab homine, cujus status in naso ejus : nam in quo reputatur ipse ?	22. Quiescite ergo ab homine, cujus spiritus in naribus ejus est, quia excelsus reputatus est.	✕ 22. Cessate vobis ab homine, cui respiratio in naribus ejus est, ✕ quia in quo reputatus est ipse ?

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Hesaiæ.

V. 1. Σ., ὑπὲρ τῆς Ἰουδαίας etc. Sic Eusebius in *Demonstratione evangelica*. Sed Hieronymus ait Symmachum transtulisse, *pro Juda et Jerusalem*, ὑπὲρ Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλήμ. Quæ lectio melior videtur, ut annotavit Drusius. [Procopius in *Comm.* ad h. l.: Ἡ μὲν πρώτη, κατὰ τῆς Ἰουδαίας ὁρασις ἐπαγγέγραπτο, ἡ δὲ νῦν, περὶ τῆς Ἰουδαίας, κατὰ δὲ Σύμ., ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ. l. e. Prima quidem visio *contra Judæam* inscripta fuerat; quæ nunc autem, *de Judæa*, secundum Sym., *super*

Israel. Et paulo post: *καὶ Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὑπὲρ Ἰουδαίας, κατὰ τὸν Σύμ. l. e. Et Jerusalem. Sec. Sym., et super Judæam. DRACM.]*
V. 2. Sic habet codex Jes. Θ., Σ., ετοιμον ἔσται τὸ ὄρος τοῦ οἴκου Θεοῦ. Θ., ὄρος οἴκου Κυρίου. Curterius vero sic legerat, 'A., Σ., ετοιμον ἔσται τὸ ὄρος τοῦ οἴκου Κυρίου.
V. 3. 'A., Σ., Θ., λαοὶ πολλοί. Curterius. [In eod. codice cum obelo, quia non habetur in Hebr. textu. DRACM.]

V. 31. Σ., ἀποτίναγμα Hieron. « *Pro favilla ἀποτίναγμα interpretatus est Symmachus, quando sturpa pectitur, et quidquid sordidum habet projicitur.* »

Ibid. 'A., Σ., εἰς σπινθήρα etc. Curterius ex ms. Jes.

Ibid. 'A., δύο αὐτοί. Sic haud dubie legendum in codice Jesuit. non autem ὄς αὐτοί, ut legit Curterius, deceptus similitudine literarum O et C in libris unciali caractere descriptis, nec ὄς αὐτοί, ut legendum putat Drusius.

HESAIÆ CAPUT II.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Ὑπὲρ τῆς Ἰουδαίας καὶ ὑπὲρ Ἱερουσαλήμ.
2. Ἐτοιμον ἔσται τὸ ὄρος τοῦ οἴκου Θεοῦ.
3. Λαοὶ πολλοί.
Εἰς τὸ ὄρος Κυρίου.
4.
Οὐδὲ μὴ μάθωσιν.
6. Ἀπέβριψας γάρ.
.....
9. Καὶ μὴ ἀφῆς αὐτοῖς.
12. Καὶ ταπεινωθήσεται.
13. Βαλάνους Βασάν.
14. Πᾶν ὄρος ὑψηλόν.
- 16.
20. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
.....
- 22.

SYMMACHUS.

1. Super Judæam et Jerusalem.
2. Paratus erit mons domus Dei.
3. Populi multi.
Ad montem Domini.
4.
Neque discent.
6. Abjecisti enim.
Et cum filiis alienis applausurunt.
9. Et ne dimittas illis.
12. Et humiliabitur.
13. Glandes Basan.
14. Omnem montem excelsum.
- 16.
20. In die illa.
Infructuosa.
- 22.

ΟΨ.

1. Περὶ τῆς Ἰουδαίας, καὶ περὶ Ἱερουσαλήμ.
2. Ἐμφανὲς τὸ ὄρος Κυρίου.
3. Ἐθνη πολλά.
Εἰς τὸ ὄρος Κυρίου.
4. Οὐ λήψεται ἔθνος.
Καὶ οὐ μὴ μάθωσιν.
6. Ἀνῆκε γάρ.
Καὶ τέκνα πολλὰ ἀλόφουλα ἐγενήθη αὐτοῖς.
9. Καὶ οὐ μὴ ἀνῆσω αὐτούς.
12. Καὶ ταπεινωθήσονται.
13. Δένδρον βαλάνου Βασάν.
14. Πᾶν ὑψηλὸν ὄρος.
16. Πᾶν πλοῖον θαλάσσης. *Οἱ λοιποὶ, (πάντα πλοῖα) Θαρσίς.*
20. Τῇ γὰρ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
Τοῖς ματαίοις.
- 22.

LXX INTERPRETES.

1. De Judæa, et de Jerusalem.
2. Manifestus mons Domini.
3. Gentes multæ.
Ad montem Domini.
4. Non accipiet gens.
Et non discent.
6. Dimisit enim.
Et filii multi alienigenæ facti sunt eis.
9. Et non dimittam eos.
12. Et humiliabuntur.
13. Arborem glandis Basan.
14. Omnem excelsum montem.
16. Omne navigium maris *Resiqui, omnes naves Tharsis.*
20. Die enim illa.
Vana.
- 22.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1.
2. Ἐτοιμον ἔσται τὸ ὄρος τοῦ οἴκου Θεοῦ.
3. Λαοὶ πολλοί.
Εἰς τὸ ὄρος Κυρίου.
4. Καὶ οὐ μὴ ἀρῆ ἔθνος.
- 6 Ἀνῆκε γάρ.
9. Αὐτούς.
12. Καὶ ταπεινωθήσονται.
13. Βαλάνους Βασάν.
14. Πᾶν ὄρος ὑψηλόν.
- 16.
20. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
Ἀφαρφερώθ (al. φαρφαρώθ).
- 22.

THEODO110.

- 1.
2. Paratus erit mons domus Dei.
3. Populi multi.
Ad montem Domini.
4. Nequaquam levabit gens.
6. Dimisisti enim.
9. Eos.
12. Et humiliabuntur.
13. Glandes Basan.
14. Omnem montem excelsum.
- 16.
20. In die illa.
Apharpherot (al. pharpharoth).
- 22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Hesaiæ.

Ibid. 'A., Σ., ΟΨ, Θ., εἰς τὸ ὄρος Κυρίου. Idem. V. 4. Θ., καὶ οὐ μὴ etc. Codex Jes. Curterius omisit καί.

Ibid. Σ., οὐδὲ μὴ. Ibidem.

V. 6. 'A., εἰσας etc. Procopius [qui observat : ἰστίον μέντοι ὡς οἱ λοιποὶ... πρὸς τὸν Θεὸν τὸν λόγον ἀπέστρεψαν. I. e., Sciendum vero quod reliqui dicuntur ad Deum converterunt. Idem dicendum de Sym. versione eorumatiz 9 infra. Dracu]

Ibid. Σ., et cum filiis alienis applausurunt. Ex Hieronymo, qui sic prosequitur : « *Pro quo scriptum est in Hebræo, IESPHICU, quod Hebræi interpretantur, ἐσσηνώθησαν, et nos vertimus, adhaeserunt, ut vitiorum in gente Judæa turpitudine monstretur.* »

V. 9. 'A., οὐ μὴ ἀνῆς etc. Drusius. Curterius tamen legit 'A., Σ., Θ., αὐτούς.

V. 12. Codex Jes. sic habet, 'A., Σ., ταπεινωθήσεται. Θ., ὁμοίως τοῖς ΟΨ. Hanc notam prorsus vitiat

Carterius, cum legit, 'Α., Σ., Θ., ὁμοῦς τε οἱ Ο', ταπεινωθήσεται. Nam sensus notæ est: *Aquila et Symmachus ταπεινωθήσεται habent; Theodotus autem ut LXX, ταπεινωθήσονται.*

V. 13. 'Α., δρυὶς Βασάν etc. Drusius.

V. 14. 'Α., Σ., Θ., πᾶν ἕρος etc. Drusius.

V. 16. Hieronymus: *Pro Tharsis quod omnes similiter transtulerunt, soli LXX mare interpretati sunt. Hebræi putant lingua sua propria mare appellari; quando autem dicitur IAM, non Hebraico sermone appellari, sed Syriaco.* Ille Drusius: *Tharsis: Hieron. naves Tharsis, i. e. πλοῖα Θαρσίς. Est autem proprie regio quæ nobis Cilicia dicitur: unde et metropolis ejus portu mercatuque nobilis nomen habuit. Græci enim Ταρσόν dixere. Hæc Paulo fuit patria. Sunt qui Africæ urbem fuisse censent, quæ nunc Tunis, olim Carthago nominabatur. Hanc opinionem secuti LXX תרשׁוֹת Ezech. xxvii, reddunt Καρχηδό-*

vici. Eustathius in Dionysium Alexandrinum De situ orbis, ἰστόρηται δὲ καὶ οἱ Θαρσίς ἢ θεία Γραφή οὐ τὸν Ταρσόν κατὰ τινὰς, ἀλλὰ τὴν Καρχηδόνα καλεῖ, προκαθημένην τῆς Ἀφρικῆς. Sed vide sis quæ scripsimus Observat. lib. vi, cap. 3. Qui non sat consulto dicit Tunem hodiernam, esse Carthaginem: quæ autem præterea adfert de *Tharsis*, variorum opiniones sunt, quarum singulæ non vacant difficultate. Sed hæc pluribus indagare, non est præsentis instituti.

V. 20. 'Α., Σ., Θ., ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Carterius. Ibid. Hieronymus *talpas* vertit, atque in Commentariis: *Est autem animal absque oculis, quod semper terram fodit et humum egerit, et radices subter comedens, frugibus noxium est, quod Græci ἀσπάλαχα vocant.* Rursus Hieron.: *Pro talpis quas nos interpretati sumus, LXX, vana, i. e. τοῖς ματατοῖς: Aquila, δρυκτά, Symmachus, infructuosa: Theodo-*

HESAIÆ CAPUT III.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

- 1 משען המשענה
- 2 גבור
- וקם
- 5 חכם חרשים
- תבון לחש
- 4 ותעללים
- 6 קצץ
- והבכשלה
- 8 לטובם וכעז ליהם
- אל - יהיה לטובה
- 9 הגיד
- 12 ונשים
- 15 נאם-אדני יהיה צבאות
- 17 יעידה
- 18 השגבים
- והשרנים

VERSIO HEBRAICI TEXT.

- 1. Fulcimentum et fulcimentum.
- 2. Fortem.
Et divinum.
- 3. Et sapientem artificum.
Et prudentem eloquii.
- 4. Et parvuli.
- 6. Gubernator.
Et ruina.
- 8. Lingua eorum, et conata eorum.
Contra Dominum ad irritandum.
- 9. Nuntiaverunt.
- 12. Et mulieres.
- 15. Dicit Dominus Dominus exercituum.
- 17. Nudabit.
- 18. Et reticula.
Et lunulas

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 6.
- 8.
- 9.
- 12.
- 15.
- 17.
- 18.

VULGATA LATINA.

- 1. Validum et fortem.
- 2. Fortem.
Et ariolum.
- 3. Et sapientem de architectis.
Prudentem eloquii mystici.
- 4. Et effeminati.
- 6. Princeps.
Ruina.
- 8. Lingua eorum et adinventio-
nes eorum.
Contra Dominum, ut provocarent.
- 9. Prædicaverunt.
- 12. Et mulieres.
- 15. Dicit Dominus Dominus exer-
cituum.
- 17. Nudabit.
- 18. Vacat.
Et lunulas.

ΑΚΥΛΑΣ.

- 1. Ἐρεῖσμα καὶ ἔρεῖσμόν.
- 2. Δυνατόν.
- 3. . . .
- Καὶ συνετόν ψιθυροσμφῶ.
- 4. Καὶ ἐναλλάσσεται.
- 6.
- 8. Αἱ γλιῦσαι αὐτῶν καὶ τὰ ἐπι-
τηδεύματα αὐτῶν.
Κατὰ τοῦ Κυρίου γέγονεν...
- 9. Ἀπήγγειλαν.
- 12. Καὶ ἀπαιτοῦντας.
- 15. Φησὶ Κύριος Κύριος πῶν
στρατιῶν.
- 17.
- 18. Καὶ τοὺς τελαμώννας.

AQUILA.

- 1. Fulcimentum et fulcimentum.
- 2. Potentem.
- 3. Et sapientissimorum artifi-
cem.
Et prudentem susurrationis.
- 4. Et immutatores (vel effemina-
nati).
- 6.
- 8. Linguae eorum et studia eo-
rum.
Contra Dominum fuerant...
- 9. Nuntiaverunt.
- 12. Et exactores.
- 15. Dicit Dominus Dominus exercituum.
- 17.
- 18. Et fascias.

tio ipsum verbum *Hebraicum* posuit, **HARPHARPHE-ROTII**, vel **PHARPHAROTH**, ut legit *Martianæus* noster. Duo manuscripti *Sangermanenses*, ddo *Colbertini*, et *Regius* unus habent *Farfaroth*: quibus confirmatur lectio *Martianæi*. Lectionem *Aquilæ* sic effert *Sangermanensis* unus omnium optimus ac vetustissimus, qui *Græca* verba accurate solet exprimere, *δρυκτά*: et sic etiam habet *Reg.* num. 3756. At *Colbertinus* 2628, *oricta*, pro *δρυκτά*, *Sangermanensis* alius noster **OPYKΣA**, pro *δρυκτά*, unus tantum *Colbert.* *orictas*. Auctoritate manuscriptorum ducti *δρυκτά* legimus. Veteres *Hieronimi* editi *δρυγός* habent, postrema editio, *δρυκτάς*. *Drusius* qui *δρυγός* legit, putat significare posse *talpas*. Sed vix crederem, etiamsi vera lectio esset.

V. 22. 'A., *παύσασθε* etc. Sic *Curterius* ex cod. *Jes.* cum asterisco. Huic suffragatur *Hieronymus*, qui dicit in *Commentariis*: « *Hoc prætermisere LXX*

et in *Græcis exemplaribus ab Origene sub asterisco de editione Aquilæ additum est.* » Idipsum habet *Cyriillus*. *Basilius* vero, sive is qui ejus nomine in *Hesaiam* scripsit, τοῦτο ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ χειμενον ἐκ τῶν λοιπῶν μετεχομισθη. I. e. *Hoc in Hebraico positum ex reliquis interpretibus huc translatum est.* Pergit postea *Hieronymus*: « *Quod in Hebræo ita legitur: HEDALU LACHEM MEN AADAM ASER NASAMA BAAPHPHO GHI BAMA NESAB HU. Ubi nos diximus, excelsus reputatus est ipse: Aquila interpretatus est, in quo reputatus est ipse. Verbum Hebraicum BAMA, vel ὑψωμα dicitur, id est, excelsum; quod et in Regnorum libris et in Ezechiele legimus; vel certe, in quo; et eisdem litteris scribitur BETH, MEM, HE: ac pro locorum qualitate, si voluerimus legere, in quo, dicimus BAMMA; sin autem excelsum, vel excelsus, legimus BAMA.* »

HESAIÆ CAPUT III.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Στηριγμα και στηριγμόν.	1. Ἰσχύοντα και ἰσχύουσιν.	1.
2. Ἄνδρες.	2. Γίγαντα. Ἄλλος, ἰσχύοντα. Και στοχαστήν. Οἱ λοιποί, . . .	2. Δυναστὴν.
3. (Συνετὸν) ὁμιλία μυστικῆ.	3. Καὶ σοφὸν ἀρχιτέκτονα. Καὶ συνετὸν ἀκροατήν.	3. (Συνετὸν) ἐπιρῶν.
4.	4. Καὶ ἐμπαίχεται.	4. Καὶ ἐμπαίχεται.
6. Ἀρχηγός. Καὶ ἡ ἀσθένεια.	6. Ἀρχηγός. Καὶ τὸ βρῶμα.	6. Ἐπιθεσμεύων. Καὶ ἡ ἀσθένεια.
8. Κατὰ τοῦ Κυρίου γέγονεν εἰς τὸ παραπικράναι αὐτόν.	8. Αἱ γλῶσσαι αὐτῶν μετὰ ἀνομίας. Τὰ πρὸς Κύριον ἀπειθοῦντες.	8.
9. Ἀπήγγειλαν.	9. Ἀνήγγειλαν.	9. Ἀπήγγειλαν.
12. Καὶ γυναίκας.	12. Καὶ οἱ ἀπαιτοῦντες.	12. Καὶ δανειστάς.
15. Λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων.	15. Vacat.	15. Λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων.
17.	17. Ἀνακαλύψει. Ἄλλ., ἀποκαλύψει.	17.
18. Καὶ τοὺς μαντάκας.	18. Καὶ τοὺς κοσμήτους. Καὶ τοὺς μηνίσκους.	18.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Stabilimentum et stabilimentum.	1. Validum et validam.	1.
2. Virilem.	2. Gigantem. <i>Alius</i> , validum. Et conjectorem. <i>Cæteri</i> , et divinum.	2. Dynastam.
3. Prudentem eloquii mystici.	3. Et sapientem architectum.	3. Prudentem incantationis.
4.	4. Et illusores.	4. Et illusores.
6. Dux. Et infirmitas.	6. Dux. Et cibus.	6. Colligans. Et infirmitas.
8. Contra Dominum fuerunt ad irritandum eum.	8. Lingue eorum cum iniquitate. In iis, quæ ad Dominum, increduli.	8. 9. Nuntiauerunt.
9. Nuntiauerunt.	9. Annuntiauerunt.	9. Nuntiauerunt.
12. Et mulieres.	12. Et exactores.	12. Et fœneratores.
15. Dicit Dominus virtutum.	15. Vacat.	15. Dicit Dominus virtutum.
17.	17. Denudabit. <i>Alius</i> , revelabit.	17.
18. Et collaria.	18. Et cincinnos. Et lunulas.	18.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
הנשיה 19	19.	19. Κροκουφάντους.
הנצחת 20	20.	20.
המעטת 22	22.	22.
הרדדים 23	23.	23.
וחת פתיל 24	24.	24. . . .
כי חתת יפי כותך בדרב ישל 25	25.	25. Ὅτι ἀντὶ κάλλους σου οἱ ἄνδρες σου ἐν μαχαίρᾳ πεσοῦνται.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
19. Collaria.	19. Et torques.	19. Peplos.
20. Et periscelides.	20. Et periscelidas.	20.
22. Et operimenta.	22. Et palliola.	22.
23. Et palliola.	23. Theristra.	23.
24. Et pro fascia pectorali.	24. Et pro fascia pectorali.	24. Cingulum exultationis.
25. Adustio loco pulchritudinis. Viri tui in gladio cadent.	25. Pulcherrimi quoque viri tui gladio cadent.	25. Quia pro pulchritudine tua viri tui in gladio cadent.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Hesaiæ.

V. 1. 'A., Ἐρεισμα etc. Ex Euseb. Cæsariensi in Hesaiam.

V. 2. 'A., δυνατόν etc. Ex Curterio, qui ad Symmachum legit ἀνδρῖον. Apud LXX legit Hieronymus γίγαντα καὶ ἰσχύοντα, *gigantem et fortem*. Drusus vero putat posteriorem vocem ex altera editione desumptam fuisse. [Procopius : *Γίγαντα δὲ, ὅσπερ Ἑβραίων ἢ φωνῆ, ὅσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἑρμηνευσάντων ὠνόμασαν*. I. e. *Gigantem* autem, neque Hebræorum textus, neque cæteri interpretes nominarunt. Concludendum est ἰσχύοντα genuinam esse versionem vocis דַּרְבָּן. DRACH.]

Ibid. Cæteri, *divinum*. Sic Hieronymus.

V. 3. 'A., *et sapientissimum artificem*. Ex Hieron.

Ibid. 'A., καὶ συνετόν ψιθυρισμῶ etc. Idem Curterius. Vocem vero συνετόν ad Symmachum et ad Theodotionem eorum lectionibus præmisimus, quia in cod. Jes. id solum exprimitur in quo differunt, non autem in quo conveniunt : et quia Hieronymus, qui singulorum versiones Græcæ adfert, ad singulos prudentem legit. Verba Hieronymi sunt : *Et prudentem eloquii mystici : Pro quo LXX interpretati sunt, prudentem auditorem : Theodotio, prudentem incantatorem : Aquila, prudentem susurratorem : Symmachus, prudentem eloquii mystici.*

V. 4. 'A., καὶ ἐναλλάτται etc. Ex Hieronymo. Id est, immutatores, vel effæminati, cinædi. In libro Osee iv, 14. Aquila, ἐντλαγμένῃ, meretrix.

V. 6. Hieronymus : *Pro medico, Symmachus et LXX transtulerunt principem : Theodotio, ἐπιδεσμεύοντα, qui liget vulnera, et provideat sanitati.*

Ibid. Hieronymus vertit *et ruina*, et hæc adjicit : *Pro ruina, Symmachus et Theodotio infirmitatem transtulerunt : LXX cibum.* Legerint haud dubie LXX כַּבְשֵׁל *coctium, vel coctionem, ב* pro כ ut sæpe contingit.

V. 8. 'A., αὐ γλώσσαί αὐτῶν etc. Sic Eusebius in Commentario, atque Drusus.

Ibid. 'A., κατὰ τοῦ Κυρίου γέγονεν. Ex Eusebio

et ex ms. Regio uno.

V. 9. 'A., Σ., Θ., ὁμοίως τοῖς Θ', ἀπήγγειλαν. Sic codex Jes. Curterius perperam de more ὁμοως τε Θ'. LXX tamen in hodiernis exemplaribus habent, ἀνήγγειλαν.

V. 12. Hieron. : *Pro mulieribus, quas solus interpretatus est Symmachus, et Hebraice dicitur NASIM ; Aquila et LXX transtulerunt ἀπαιτούντας, qui significant, exactores : Theodotio, δανειστάς, id est, fœneratores.* Has vero interpretationes melius legas in nominativo casu, ἀπαιτούντες, δανεισταί. Nam, ut liquidum est, in accusativo ponit Hieronymus, ut ad seriem suam adaptet : et LXX habent ἀπαιτούντες. Idipsum passim apud Hieronymum observatur. [Sym. legit, ut massoretæ, ׀ַשָּׁן, cæteri autem ׀ַשָּׁן. DRACH.]

V. 15. 'A., φησὶ Κύριος etc. Curterius ex cod. Jes.

V. 17. Ἄλλος, ἀποκαλύψει. Idem ad marg. notat, οἱ Θ' ἀνακαλύψει. Sic nempe legebatur in edit. τῶν Θ' Hexaplatari. [Perperam retulit Montf. loca τῶν Θ' et incerti ad רַעַשׁ, *et scabie inficiet, quod LXX reddunt, καὶ ταπεινώσει, et humiliabit.*—De his rei vestiarie nominibus, usque ad v. 24, consulenda sunt duo insignia opera : 1° N. G. Schroederi, *De vestitu mulierum Hebræarum*. 2° A. T. Hartmanni, *Die Hebræerin am Putzische*. I. e., *Mulier Hebræa ad mensam ornatoriam (à sa toilette)*. DRACH.]

V. 18. 'A., καὶ τοὺς τελαμώνας. Curter. Theodor. vero, 'A., *τελαμώνας* τοὺς κοσσύμβους καλεῖ, ἀντίκειται δὲ τὰ κρηδέμνα τοὺς δὲ μηνίσκους, ὁ Σ., *μηνιάχας*. I. e. *Aquila cosymbos telamonas, sive fascias vocat ; Symmachus vero pro lunulis mentiacas, sive torques habet.*

Ibid. Σ., καὶ τοὺς μανιάχας. Idem, ut supra. In hunc locum Drusus : *Et collaria, sive armillas, vel torques : μανιάχης enim torques a collo dependens, unde collare vocatur. Origo nominis ut apparet ex Chaldæo מַנְיָאָן quo torquem significant,*

HESAIÆ CAPUT IV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
הזה לצבי לכבוד 2	2.	2. Θεός εἰς δόξαν καὶ δόξαν.
ואת-דבוי ירושלם 4	4.	4. Καὶ τὸ αἶμα Ἱερουσαλήμ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. (Germen) Domini in decorem et gloriam.	2. (Germen) Domini in magnificentia et gloria.	2. Deus in virtutem et gloriam.
4. Et sanguines Jerusalem.	4. Et sanguinem Jerusalem.	4. Et sanguinem Jerusalem.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 19. Χαλαστά.
- 20.
- 22. Καὶ τὰ ἀναβόλαια.
- 23 Καὶ σπαθαρικά.
- 24.
- 25.

- 19. Τὸ κάθεμα.
- 20. Καὶ τοὺς χλιδῶνας.
- 22. Καὶ τὰ μεσπορφύρα.
- 23. Καὶ θέριστρα κατάκλιτα.
- 24. Καὶ ἀντὶ τοῦ χιτῶνος τοῦ μεσπορφύρου.
- 25. Καὶ ὁ υἱός σου ὁ κάλλιστος, ἐν ἀγαπῆς, μαχαίρᾳ πεσσεῖται.

- 19. Τὰ καθέματα.
- 20. Καὶ τὰ βραχιάλια, τὰ ἐγκομβώματα.
- 22.
- 23.
- 24. Φετιγίλ.
- 25.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 19. Catenas.
- 20.
- 22. Et amictus.
- 23. Et spatharica.
- 24. Et pro fascia pectorali.
- 25.

- 19. Monile demissum.
- 20. Et armillas.
- 22. Et purpuras clavatas.
- 23. Et theristra accubitoria.
- 24. Et pro tunica clavatae purpuræ.
- 25. Et filius tuus pulcherrimus, quem diligis, gladio cadet.

- 19. Monilia demissa.
- 20. Et brachialia, encombomata.
- 22.
- 23.
- 24. Phetigil.
- 25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Hesaiæ.

vel, ut alii volunt, armillam, quod est ornamentum manuum. Sunt qui ornamentum brachiorum esse tradunt. In centone Eusebiano, (erat codex ms. de quo sæpe loquitur,) etiam torques. Idem pro armillis, quod paulo post dixit pensilia. Cæterum ὁ Θ' hic ediderunt μηνίσκος, ut Latinus interpres, qui a vulgo nomen habet lunulas. Sic Judic. viii, 21, מִנְיָוֹתַי הֵינִי Epidico, lunulam atque anellum aureolum in digitum : exponunt, lapillum sive gemmam rotundam instar lunæ. Alii, μηνίσκοι sunt monilia ad lunæ similitudinem in rotundum formata. Contextus postea תַּרְסָנַי i. e. torques appellat, videlicet v. 26. »

V. 19. Ἄ., χρυσοφάντους etc. Ex Procop. Drusius : « Si quid video in his rebus, μανιάκας potius respondet τῷ תַּרְסָנַי (sic) i. e. torques aut monilia, sic dicta quod in pectus a collo stillarent. Appellatio a stillando, ut stalagnia et σταλαγμούς dicimus gemmas oblongas aurium lobis appendentes, a guttæ, quæ σταλαγμός dicitur, similitudine. Sane χαλαστά cum catenas denotet, potius interpretamentum est vocis proxime sequentis תַּרְסָנַי : unde et σεῖρά ἢ ἄλυσος i. e. catena, quæ et σεῖρά. Obvia hæc dictio II Paralip. iii, 5, Ἐγλυψεν ἐπ' αὐτοῦ φοινίκας καὶ χαλαστά. Ubi Complutensis editio ἄλυσεις habet, ut et paulo post ἀλύσεων, pro eo quod in aliis est χαλαστών, id est, catenarum. » Sed hæc sunt conjecturæ meræ, quas lectoris iudicio mittimus.

V. 20. Θ., καὶ τὰ βραχ- etc. Ex Curterio. Hæc autem ornamenta muliebria Græcis verbis expressa, cui sint voci Hebraicæ applicanda, non nisi conjectando dici potest. Βραχιάλια igitur voci תַּרְסָנַי respondere credimus, quia Aquila II Reg. i, 10, תַּרְסָנַי vertit βραχιάλιον. Ἐγκομβώμα est genus vestis. [Versio τὰ ἐγκομβώματα, ut recte observat Schleusnerus, referenda est ad Hebraicum עִיִּרְשָׁרְתִי, et Aquilæ vindicanda.

Hujusce versus verba שְׁשַׁבַּת יְהוָה ab Aquila translata fuisse στομάχου χειρῶν, stomachi fasciæ, testa-

tur Thalmud Hieros., tract. Schabbath, cap. vi, Halacha iv, ubi habetur : אַחַד מִלְּבָבֵינוּ אֵינוֹ מְקִיָּם לְדַבְּרָא ל. e., Interpretatus est Aquila (sic), estomukiria. Quod ita exponit Thalmud : דְּבַר שְׁשַׁבַּת עַל בֵּית הַנְּשֵׁפָה l. e. Res quæ datur (induitur) super thoracem. DRACH.]

V. 22. Hieronymus : « Mutatoria autem et pallia, quæ significantius Symmachus transtulit, ἀναβόλαια, ornamenta sunt vestium muliebrium, quibus humeri et pectora proteguntur. » [Hic etiam bonus dormitavit Homerus : nimirum, per oscitantiam copulavit Montfauconius cum תַּרְסָנַי versionem τὰ περιπόρφυρα, quæ respondet voci præcedenti תַּרְסָנַי. Nos posuimus, μεσπορφύρα, pariter a S. Hier. prave alio translatum. Vide notam ad v. 24. DRACH]

V. 23. Σ., καὶ σπαθαρικά. Ex Curterio.

V. 24. Hieronymus : « Pro fascia pectorali, quam interpretatus est Symmachus, LXX tunicam μεσπορφύραν, i. e. clavatam purpuram transtulerunt : quod Aquila cingulum exsultationis expressit ; Theodotio ipsum verbum Hebraicum ΠΗΕΤΙΓΙΛ posuit. »

V. 25. In hæc verba τῶν Θ', καὶ ὁ υἱός σου ὁ κάλλιστος etc. Sic notatur apud Curterium ex cod. Jex. ὁ Γ' στοῖχοι (l. στίχοι) ὁ ὑποκειµένου οὐκ ἔκειντο ἐν τῷ πεντασέλιδῳ, οὐδὲ Ὁριγένης ἐξηγούµενος τούτων ἐμνήσθη. l. e., Tres subijuncti versiculi non erant in libro quinque columnarum, neque eorum meminit Origenes in expositione sua. Quid sit πεντασέλιδος, in Præliminaribus excutitur. Tres porro versiculi, qui deerant in Pentaselido, et in Hebræo, in versione τῶν Θ' bodierna exstant. Postea sequitur ibidem majusculo characterē NA ΟΤΙ ΑΥΤΙ ΚΑΜΟΥΣ ΑΝΑΠΕΣ ΣΟΥ ΕΝ ΜΑΧΑΙΡΑ ΠΕΘΟΥΝΤΑΙ. Priora verba mire vitata apud Curterium, ipso codice destituti, sic restituiimus. Litera N quæ præit, est forte signum quo remittitur in textum ; aut litera perperam lecta pro Σ. Σύμμαχος. A. significat haud dubie Aquilam. Illud, ΟΤΙ ΑΥΤΙ ΚΑΜΟΥΣ, sic procul dubio legendum est, ὅτι ἀντὶ κάλλους, ut ex Hebræo arguitur. Cætera optime quadrant.

HESALÆ CAPUT IV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ω

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 2.
- 4. Καὶ τὸ αἷμα Ἱερουσαλήμ.
- SYMMACHUS.
- 2.
- 4. Et sanguinem Jerusalem.

- 2. Θεὸς ἐν βουλῇ μετὰ δόξης.
- 4. Καὶ τὸ αἷμα.
- LXX INTERPRETES.
- 2. Deus in consilio cum gloria.
- 4. Et sanguinem.

- 2. Θεὸς εἰς δύναμιν καὶ δόξαν.
- 4. Καὶ τὸ αἷμα Ἱερουσαλήμ.
- THEODOTIO.
- 2. Deus in virtutem et gloriam.
- 4. Et sanguinem Jerusalem.

TO EBPAIKON.

5 ועשן תבנה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

5. Et fumum et splendorem.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι

5.

VULGATA LATINA.

5. Et fumum et splendorem.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

5. Καὶ καπνὸν καὶ φέγγος.

AQUILA.

5. Et fumum et splendorem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Hesaiæ.

V. 2. 'A., O., Θεὸς εἰς δύναμιν καὶ δόξαν. Eusebius *Demonstratione evang.* p. 60. Hic 'A., O', O., vocem ἡσθ' disjungunt a ἡσθσ, coniungunt vero tum Vulgata, tum hodierni Hebraici textus interpretes.

TO EBPAIKON.

1 אנשירה נא ליהדי שדית דדי
לכרמך

נרם היה ליהדי בקרן בן-שמן

2 שדך

3 ועש באשים

3 שפסד-נא

4 מדדע

5 מא

6 ושית

7 צבאות

משפח

8 עד אפס מקום

9 והשבחם לבגדם בקרב הארץ

10 בת

11 הוי משכמי בבקר

שכר

12 והיה כסדר ונבל חף חליל וק

משחיהם

HESAIÆ CAPUT V.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

10.

11.

12.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

1. Ἄσμα τοῦ πατραδέλφου μου... ἀμπελώνι αὐτοῦ.

... ἐν κέρατι υἱῷ ἐλαίου.

2. Σωρήχ.

Καὶ ἐποίησε σαπρίας.

3. Κρίνατε δῆ.

4. Τί οὖν ;

5. Δῆ.

6. Καὶ ἀκανθαί.

7. Στρατειῶν.

(Διασκέδασιν.)

8. Ἔως πέρατος τόπου.

Ἄρα κατοικήσαθε μόνοι ὁμοῖς ἐν τῇ γῆ ;

10.

11.

Μέθυσμα.

12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Cantabo nunc dilecto meo canticum dilecti mei vineæ ejus.

Vinea facta est dilecto meo in cornu filii olei.

2. Palmite palcro.

Et fecit uvas putidas.

3. Judicate nunc.

4. Quare ?

5. Nunc.

6. Et sentis.

7. Exercituum.

Vulnus.

8. Usque ad defectum loci.

Et habitabitis vos soli in medio terræ.

10. Batum.

11. Væ surgentibus mane.

Sechar.

12. Et erit cithara et nebel, tympanum et tibia et vinum, convivia eorum.

VULGATA LATINA.

1. Cantabo dilecto meo canticum patruelis mei vineæ suæ.

Vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei.

2. Electam.

Et fecit labruscas.

3. Judicate.

4. An quod ?

5. Nunc.

6. Et spinæ.

7. Exercituum.

Iniquitas.

8. Usque ad terminum loci.

Numquid habitabitis vos soli in medio terræ ?

10. Lagunculam.

11. Væ qui consurgitis mane.

Ebrietatem.

12. Cithara et lyra, et tympanum, et tibia, et vinum in conviviis vestris.

AQUILA.

1. Canticum patruī mei... vineæ ejus.

... in cornu filio olei.

2. Sorec.

Et fecit fructus foetidos.

3. Judicate, quæso.

4. Quid igitur ?

5. Utique (vel nunc).

6. Et spinæ.

7. Exercituum.

Dissipationem.

8. Usque ad terminum loci.

Num habitabitis vos soli in terra ?

10.

11.

Ebrietatem.

12.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5. Καὶ καπνὸν καὶ φέγγος.

5. Καὶ ὡς καπνοῦ καὶ φωτός.

5. Καὶ καπνὸν καὶ φέγγος.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

5. Et fumum et splendorem.

5. Et tamquam fumo et luce.

5. Et fumum et splendorem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Hesaiæ.

V. 4. Curter. ex ms. Jes. ol Γ', Ἱερουσαλήμ. In DRACH.]
LXX deest. [Habent Ald. atque Complut. editi. V. 5. 'A., Σ., Θ., καὶ καπνὸν etc. Idem.

HESAIÆ CAPUT V.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἄσω δὴ τῷ ἠγαπημένῳ μου
ἄσμα τοῦ ἀγαπητοῦ μου, εἰς τὸν
ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

Ἄμπελῶν ἐγενήθη τῷ ἀγαπητῷ
μου, ἐν κέρατι (ἐν μέσῳ ἐλαιῶν).

2. Ἐκλεκτήν.

Ἐποίησε δὲ ἀτελεῆ.

3. Κρίνατε δὴ.

4. Τί ὅτι;

5. Δὴ.

6. Καὶ ἀκανθαί.

7. Στρατειῶν.

8. Ἔως τοῦ μὴ εἶναι τόπον.

Ἄρα κατοικήσεσθε μόνοι ὑμεῖς
ἐν τῇ γῆ;

10.

11.

Μέθυσμα.

12.

SYMMACHUS.

1. Cantabo utique dilecto meo
canticum dilecti mei in vineam
suam.

Vinea facta est dilecto meo in
cornu, in medio olivarum.

2. Electam.

Fecit autem imperfecta.

3. Judicate, quaeso.

4. Cur?

5. Uti que (vel nunc).

6. Et spinæ.

7. Exercituum.

8. Donec non sit locus.

Num habitabitis vos soli in ter-
ra?

10.

11.

Ebrietatem.

12.

1. Ἄσω δὴ τῷ ἠγαπημένῳ ἄσμα
τοῦ ἀγαπητοῦ μου τῷ ἀμπελῶνι
μου.

Ἄμπελῶν ἐγενήθη τῷ ἠγαπημέ-
νῳ ἐν κέρατι ἐν τόπῳ πίονι.

2. Σωρήκ.

Καὶ ἐποίησαν ἀκάνθας.

3. Κρίνατε.

4. Διότι.

5. Vacat.

6. Καὶ ἀκανθαί.

7. Σαβαώθ.

Ἄνομίαν.

8. Ἴνα τοῦ πλησίον ἀφέλωνται τι.

Μὴ οἰκήσετε μόνοι ἐπὶ τῆς γῆς;

10. Κεράμιον. Οἱ λοιποὶ, βάτον.

11. Οὐαὶ οἱ ἐχειρόμενοι τοπρωῖ.

Σίκερα.

12. Μετὰ γὰρ κιθάρας καὶ ψαλ-
τηρίου καὶ τυμπάνων καὶ αὐλῶν τὸν
οἶνον πίνουσιν. Ἄλλος, καὶ ἐγένε-
το κιθάρα καὶ νάβλα, καὶ τύμπανον
καὶ αὐλός, καὶ οἶνος πότοι αὐτῶν.

LXX INTERPRETES.

1. Cantabo nunc dilecto canti-
cum dilecti mei vineæ meæ.

Vinea facta est dilecto in cornu
in loco pingui.

2. Sorec.

Et fecit spinas.

3. Judicate.

4. Quoniam.

5. Vacat.

6. Et spinæ.

7. Sabaoth.

Iniquitatem.

8. Ut a proximo auferant ali-
quid.

Numquid habitabitis soli super
terram?

10. Lagunculam. Reliqui, ba-
tum.

11. Væ qui surgunt mane.

Siceram.

12. Nam cum cithara, et psal-
terio, et tympanis, et tibiis vinum
bibunt. Alius, et fuit cithara, et
nabla et tympanum, et tibia, et vi-
num convivia eorum.

1. Ἄμπελῶνι αὐτοῦ.

. . . . ἐν κέρατι υἱῷ ἐλαίου.

2. Σωρήκ.

Ἐποίησε δὲ ἀκάνθας.

3. Κρίνατε δὴ.

4. Τί ὅτι;

5. Δὴ.

6. Καὶ ἀκανθαί.

7. Τοῦ δυνάμεων.

8. Ἔως τοῦ μὴ ὑπάρχειν τόπον.

10.

11. Οὐαὶ οἱ ἐχειρόμενοι τοπρωῖ.

12.

THEODOTIO.

4. Vineæ ejus.

... in cornu filio olei.

2. Sorec.

Fecit autem spinas.

3. Judicate, quaeso.

4. Cur?

5. Uti que (vel nunc).

6. Et spinæ.

7. Virtutum.

8. Donec non existat locus

10.

11. Væ qui surgunt mane.

12.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΛΑΣ.
פיה 14	14.	14. Τὸ στόμα αὐτοῦ.
ועליו בה		
במשפט 16	16.	16. Ἐν κρίσει.
ודיעו נבשים בדברים וחרבות	17.	17.
מחיים גרים יאכלו		
18. הוי בשני העץ בחבלי השדא וכעבית העגלה חטאה	18.	18. Τὴν ἀνομίαν ὡς σχοινίους ματαιότητος.
20. הוי האמרים לרע טוב ולטוב רע	20.	20. Οὐαὶ οἱ λέγοντες τῷ πονηρῷ, Καλὸς εἶ· καὶ τῷ καλῷ, Πονηρὸς εἶ.
שכר 22	22.	22.
על-כן חדה 25	25.	25.
וירגזו ההרים		Καὶ ἐκλονήθησαν τὰ ὄρη.
אפי		Ὁ θυμὸς αὐτοῦ.
ושק לוי 26	26.	26. Καὶ συρῖσει αὐτῷ.
בעליו 27	27.	27. Ὑποδήματος.
פרכות 28	28.	28.
כספה		Ὡς συσσεισμὸς.
שאגה לו 29	29.	29. Βρόχημα αὐτῷ.
ויגדם עליו 30	30.	30.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Os suum.	14. Os suum.	14. Os suum.
Et letus in eo.	Gloriosique ejus ad eum.	
16. In judicio.	16. In judicio.	16. In judicio.
17. Et pascentur agni juxta ductum suum, et deserta medullatorum peregrini comedent.	17. Et pascentur agni juxta ordinem suum, et deserta in ubertatem versa advenæ comedent.	17.
18. Væ trahentibus iniquitatem in funibus mendacii: et veluti funibus plaustrum peccatum.	18. Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, et quasi vinculum plaustrum peccatum.	18. Iniquitatem quasi vinculis vanitatis.
20. Væ dicentibus malum bonum, et bonum malum.	20. Væ qui dicitis malum bonum, et bonum malum.	20. Væ qui dicunt malo, Bonus es; et bono, Malus es.
22. Sechar.	22. Ebrietatem.	22.
25. Ideo iratus est.	25. Ideo iratus est.	25.
Et contremuerunt montes.	Et conturbati sunt montes.	Et commoti sunt montes.
Furor ejus.	Furor ejus.	Furor ejus.
26. Et sibilabit ei.	26. Et sibilabit ad eum.	26. Et sibilabit ei.
27. Calceamentorum ejus.	27. Calceamenti ejus.	27. Calceamenti.
28. Ungulae.	28. Ungulae.	28.
Quasi tempestas.	Quasi impetus tempestatis.	Quasi turbo.
29. Rugitus ei.	29. Rugitus ejus.	29. Rugitus ei.
30. Et fremet super eum.	30. Et sonabit super eum.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Hesaiæ.

V. 1. Symmachi lectio ex Theodoro. Ἄ., παρὰ δὲ λέγου μου, ex Hieronymo. Vide in Canticis passim. Ἄ., Θ., ἀμπαλῶνι αὐτοῦ, Curter. [Curter pleniorrem dat Aquilæ versionem: ἄσμα τοῦ π. μ. DRACH.]
Ibid. Hieronymus: « Hoc juxta Hebraicum Theodotio et Aquila transtulerunt: Symmachus autem more suo manifestius: *Vinea facta est dilecto meo in cornu in medio olivarum.* Porro LXX sensum magis quam verbum interpretati sunt: *Vinea facta est dilecto meo in cornu in loco pingui, sive uberi.* »
Ad vocem ἐν κέρπει annotatur in Cod. Jes. ὁμοίως οἱ Ἰ', id est, *similiter tres interpretes, nempe Ἄ., Σ., Θ.*
V. 2. Ἄ., Ὁ, Θ., Σωρήχ. Curterius notam mis. Jes. ita legit, Σ., ἐλακτῆν. Ἄ., Θ., ὅμως τὸ οἱ Ὁ,

quod sane pugnat contra veram lectionem, quæ sic exprimitur, Σ., ἐκλεχτήν. Ἄ., Θ., ὁμοίως τοῖς Ὁ, quod significat Symmachum ἐκλεχτήν habere; Aquilam vero et Theodotionem ut LXX Σωρήχ. Symmachi lectionem item circumferunt Eusebius, Basilios et Cyrillus. In hunc vero locum Hieronymus: « *Et plantavit eam vineam Sorec; quam solus Symmachus electam interpretatus est, non verbum e verbo, ut mihi videtur, exprimens; sed sensum qui tenetur in verbo. Aiunt enim Hebræi, Sorec genus esse vitis optimæ, quod uberes fructus faciat atque perpetuos. Denique Sorec a quibusdam καλλικαρπὸς interpretatur: quod nos in pulcherrimos fructus vertere possumus.* » [Alex. Ald. et Complut. scri-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

14. Τὸ στόμα αὐτοῦ.
Καὶ ὁ ἀγαλλιώμενος ἐν αὐτῇ.
16. Ἐν κρίματι.
17. Καὶ νεμεθῆσονται οἱ ἀμνοί... αὐτῶν· τὰ δὲ ἔρημα τῶν παρανόμων πάροικοι φάγονται.
18. Οὐαὶ οἱ ἔλκοντες τὰς ἀνομίας ὡς σχοινίω (*aliter*, σχοινίοις) ματαϊότητος, καὶ ὡς βρόχῳ τῆς ἀμάξης τὴν ἀμαρτίαν.
20.
22.
25.
Καὶ ἐπαράχθη τὰ ὄρη.
Ὁ θυμὸς αὐτοῦ.
26. Καὶ συριεῖ αὐτῷ.
27. Ἐποδήματος.
28.
29. Ὄρυγμα αὐτοῦ.
30. Καὶ ἠχῆσει ἐπ' αὐτοῦ.

SYMMACHUS.

14. Os suum.
Et qui exsultat in ea.
16. In iudicio.
17. Et pascentur agni... eorum : deserta autem iniquorum advenæ comedent.
18. Væ trahentes iniquitates, quasi funiculo (*aliter*, funiculis) vanitatis, et quasi laqueo currus peccatum.
20.
22.
25.
Et conturbati sunt montes.
Furor ejus.
26. Et sibilabit ei.
27. Calceamenti.
28.
29. Rugitus ejus.
30. Et clamabit super eum.

Ο'.

14. Τὸ στόμα τοῦ.
Καὶ οἱ λοιμοὶ αὐτῆς.
16. Ἐν κρίσει.
17. Καὶ βοσκηθῆσονται οἱ διερπασμένοι ὡς ταῦροι, καὶ τὰς ἐρήμους τῶν ἀπειληγμένων ἔρνες φάγονται.
18. Οὐαὶ οἱ ἐπισπώμενοι τὰς ἀμαρτίας ὡς σχοινίω μακρῷ, καὶ ὡς ζυγοῦ ἱμάντι δαμάλευς τὰς ἀνομίας.
20. Οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν καλὸν, καὶ τὸ καλὸν πονηρὸν.
22. Σίκερα. Οἱ λοιποὶ, μέθυσμα.
25. Καὶ ἐθυμώθη.
Καὶ παρωξύνθη τὰ ὄρη.
Ὁ θυμὸς αὐτοῦ.
26. Καὶ συριεῖ αὐτῷ. Ἄλλως, καὶ συριεῖ αὐτούς.
27. Τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν.
28. Οἱ πόδες. Ἄλλος, αἱ ὀπλαί.
Ὁς καταγίς.
29. Ὄργισῶν.
30. Καὶ βοήσει δι' αὐτούς.

LXX INTERPRETES.

14. Os ipsius.
Et pestilentes ejus.
16. In iudicio.
17. Et pascentur direpti quasi tauri : et deserta eorum, qui capti sunt, agni comedent.
18. Væ qui trahunt peccata quasi funiculo longo, et quasi jugi corrigia vitulae iniquitates.
20. Væ qui dicunt malum bonum, et bonum malum.
22. Siceram. *Reliqui*, ebrietatem.
25. Et indignatus est.
Et exacerbati sunt montes.
Furor ejus.
26. Et sibilabit ei. *Aliter*, et sibilabit eos.
27. Calceamentorum eorum.
28. Pedes. *Alius*, ungulae.
Quasi tempestas.
29. Fremunt.
30. Et clamabit propter eos.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

14. Τὸ στόμα αὐτοῦ.
Καὶ ὁ ἀγαλλιώμενος ἐν αὐτῇ.
16. Ἐν κρίματι.
17.
18. Τὴν ἀνομίαν ὡς σχοινίοις ματαϊότητος.
20.
22.
25. Διὰ τοῦτο ἐθυμώθη.
Καὶ ἐπαράχθη τὰ ὄρη.
Ὁ θυμὸς αὐτοῦ.
26. Καὶ συριεῖ αὐτῷ.
27. Τοῦ ὑποδήματος αὐτοῦ.
28.
29. Ὄρυγμα αὐτοῦ.
30. Καὶ βοήσεται ἐπ' αὐτόν.

THEODOTIO.

14. Os suum.
Et qui exsultat in ea.
16. In iudicio.
17.
18. Iniquitatem quasi vinculis vani a'is.
20.
22.
25. Propter hoc indignatus est.
Et conturbati sunt montes.
Furor ejus.
26. Et sibilabit ei.
27. Calceamenti ejus.
28.
29. Rugitus ejus.
30. Et clamabit super eum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Hesaiæ.

bunt Σωφῆχ. Rectius, π enim communiter per χ exprimitur. DRACH.] Ibid. 'A., καὶ ἐποίησε σαπρίας etc. Ex Drusio et Curterio. Vide Hieronymum, qui vocem Hebraicam legit BUSIM.

V. 8. Οἱ Γ', κρήναι δὲ. Curterius ex Cod. nunc Jes. [Et quidem sub asterisco. DRACH.]

V. 4. 'A., τί οὖν; Σ., Θ., τί ὅτι; Idem. [Sed idem codex offert trium versiones tanquam pertinentes ad, τί ἐγὼ ποιήσω, LXX, v. 5 proxime seq. Vide Lamb. Bos. DRACH.]

V. 5. Οἱ Γ', δὴ. Idem.

V. 6. Οἱ Π. (πάντες), καὶ ἀφανθαί. Hieronymus : « Verbum Hebraicum SAITU omnes voce simili spinas interpretati sunt. Si ergo SAITU in presenti lo-

co, spinæ dicuntur juxta Aquilam et Theodotionem, et LXX, respondeant quomodo supra BUSIM, non labruscas, sed spinas transtulerunt? »

V. 7. 'A., στρατιῶν, etc. Curterius. [Ex eod. addidimus Symmachi lectionem. DRACH.]

Ibid. 'A., διασκέδασι. Drusius ex Hieronymo, qui ait Aquilam vertisse *dissipationem*, seu *dissipatio*, ut habet ille, ut eam vocem ad seriem suam adaplet.

V. 8. 'A., ἕως πάρατος etc. Curterius. Hieronymus in hunc locum : « Pro eo quod nos diximus, usque ad terminum loci, LXX transtulerunt, ut auferatis proximo; Symmachus et Theodotio, donec deficiat, vel, non sit locus; ut deficiente terra nequaquam saturetur avaritia. »

Ibid. 'A., Σ., ἄρα κατ'εἰρησθε etc. Theodoretus.
 V. 10. *Oi λοιποὶ βᾶτον.* Hieronymus : « Pro κα-
 ραμίω, id est, *laguncula*, quam soli LXX transtu-
 lerunt, omnes alii *batum* interpretati sunt. »
 V. 11. *Ο, Θ., οὐαὶ οὐαὶ etc.* Curterius, qui legit in
 memorato Codice, Θ., *μόνος ὁμοίως.*
 Ibid. 'A., Σ., μέθυσμα. Sic Theodoretus et Hie-
 ronymus, qui ait : « Pro *ebrietate*, quam Aquila est
 interpretatus et Symmachus, LXX ipsum Hebrai-
 cum posuerunt *σῖκερα*, quo omnem significant po-
 tionem, quæ inebriare potest, et statum mentis
 evertere. » Eusebius Caesariensis, et scholion quod-
 dam dicunt, *Oi λοιποὶ μέθυσμα.* Sed hinc non se-
 quitur etiam Theodotionem ita legisse, ut sæpe di-
 ximus; nam *Oi λοιποὶ* dicitur frequenter quando
 duo tantum, imo interdum unus, lectionem quam-
 piam habet.
 V. 12. *Ἄλλος, καὶ ἐγένετο κισθᾶρα etc.* Sic sine
 interpretis nomine Curterius ex ms. Jês. Est autem,

ut videtur, Aquila, vel Aquila: et Symmachi. [Non
 autem *πότοι*, sed *πότος, convivium*, edidit Curter.,
 si fides adhibenda Lamberto Bos. DRACH.]
 V. 14. *Οὐ Γ, τὸ στόμα αὐτοῦ. Ο, τὸ στόμα τοῦ.*
 Curterius. Plenum est apud LXX, τὸ στόμα τοῦ μὴ
 διαλιπεῖν. Sed in edit. Rom., τὸ στόμα αὐτοῦ τοῦ
 μὴ διαλιπεῖν. [Secundum Lamb. Bos, sic legit et
 edidit Curter. textum LXX : στ. αὐτοῦ μ. δ., quæ
 lectio probabilior. DRACH.]
 Ibid. Σ., Θ., καὶ ὁ ἀγαλλιώμενος etc. Idem, [Et
 quidem sub asterisco. DRACH.]
 V. 16. Σ., Θ., ἐν κρίματι. 'A. καὶ οὐ Ο, ἐν κρί-
 σετ. Curterius.
 V. 17. Σ., καὶ νεμεθῆσονται οὐ ἀμνοὶ... αὐτῶν.
 Sic Procop. et Curter. qui hiatum illum ad vocem
 Hebraicam מִבְּרַב supplemum putat his verbis,
 κατὰ τάξιν αὐτῶν. Sic autem habet Procopius,
 ὁ Σύμμαχος, ΝΕΜΕΘΗΣΟΝΤΑΙ, φησὶν ΟΙ ΑΜΝΟΙ...
 αὐτῶν. Ubi Curterius in margine scribit, κατὰ

HESALÆ CAPUT VI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 וַיֵּרָא אֶת-אֲדֹנָי יוֹשֵׁב עַל-כִּסֵּא וְשִׁלְשֵׁי מַלְאִים אֹת-הַהֵיכָל	1.	1.
2 שְׁנַיִם עֹמְדִים מִבְּמַעַל לֹו	2.	2.
פָּנָיו 3 צְבָאוֹת	3.	3. Στρατιῶν.
5 אִי-לִי כִי-נִדְבִיתִי כִי אִישׁ מִבְּמִשְׁפָּתַי אָנֹכִי וּבִתְךָ עִם-בְּמִתָּי שְׁפָתַי אָנֹכִי יוֹשֵׁב	5.	5.
6 וַיִּגַּע אֵלַי אֶחָד מִן-הַשְּׂרָפִים וּבְיַד רִצְפָּה בְּמַלְקָחִים לָקַח מִעַל הַמִּזְבֵּחַ	6.	6. (Καὶ ἐπετάσθη πρὸς μὲ ἐν τῶν Σεραφείμ. Καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἄνθραξ. Ἐν λαβίδι, ὃν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου.)
7 וַיִּגַּע עַל-פִּי הִנֵּה נֹגַע דָּבָר עַל-שִׁפְתְּךָ וְסָד עֵינֶיךָ וְהִטְאָתְךָ תִּכְפֹּר	7.	7. [Καὶ ἤψατο τοῦ στόματός μου.] Ἴδου ἤψατο οὗτος τῶν χειλέων σου...

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Vidi Dominum sedentem su- per solium excelsum. Et simbriz ejus replebant pala- tium.	1. Vidi Dominum sedentem su- per solium excelsum. Et ea quæ sub ipso erant, re- plebant templum.	1.
2. Seraphim stantes supra il- lud. Facies suas.	2. Seraphim stabant super il- lud. Faciem ejus.	2.
3. Exercituum.	3. Exercituum.	3. Exercituum.
5. Væ mihi, quia tacui, quia vir pollutus labiis ego : et in me- dio populi polluti labiis ego habi- tans.	5. Væ mihi, quia tacui, quia vir pollutus labiis ego sum, et in me- dio populi polluta labia habentis ego habito.	5.
6. Et volavit ad me unus de Seraphim. Et in manu ejus carbo. In forcipibus tulerat desuper al- tari.	6. Et volavit ad me unus de Se- raphim. Et in manu ejus calculus. Quem forcipe tulerat de al- tari.	6. Et volavit ad me unum de Seraphim. Et in manu ejus carbunculus. In forcipe, quem acceperat de altari.
7. Et tangere fecit super os meum. Ecce tetigit hoc super labia tua, et recessit iniquitas tua, et pecca- tum tuum expiabitur.	7. Et tetigit os meum. Ecce tetigit hoc labia tua, et au- feretur iniquitas tua, et peccatum tuum mundabitur.	7. Et tetigit os meum. Ecce tetigit hic labia tua, et re- cedet iniquitas tua, et peccatum tuum propitiabitur.

τάξιν, nec monet an lectio hæc in codice suo dubie jaceat, an vero ex conjectura restituitur.

V. 18. Σ., οὐαὶ οἱ ἔλκοντες etc. Procopius.

Ibid. 'A., Σ., Θ., ὡς σγοινίοις ματαιότητος. Hieron. : « Quod autem juxta Hebraicum, et omnes alios interpretes appellantur *funiculi vanitatis*, hoc significat, quod facientibus peccatum facile textitur, et tam inane ac futile est, ut aranearum fila texuntur : sed cum inde voluerimus exire, solidissimis vinculis neclimur. » Legerunt haud dubie tres interpretes ἄλλοι : ο pro α, ut sæpe accidit.

Ibid. 'A., Θ., τὴν ἀνομίαν. Curterius.

V. 20. 'A., οὐαὶ οἱ λέγοντες etc. Hieronymus : « A., væ qui dicunt malo, Bonus es ; et bono, Malus es. »

V. 22. *Oi λοιποὶ, μέθυσα.* Eusebius in Comm.

V. 25. Θ., διὰ τοῦτο ἐθυμώθη. Curterius.

Ibid. 'A., καὶ ἐκλονήθησαν etc. Curterius. At Procop., 'A., ἐκλονήθη. Σ., ἐπαράχθη. Hieronymus

vero : « Et omnes Judææ montes *turbati sunt*, ut interpretatus est Theodotio et Symmachus ; vel *commoti*, ut Aquila posuit ; vel *acerbati*, ut LXX transtulerunt. »

Ibid. Γ', ὁ θυμὸς αὐτοῦ. In hæc notatur apud Curterium, οἱ Γ' ὁμοίως.

V. 26. 'A., Σ., καὶ συρῖσαι etc. Codex Jes., 'A., Σ., συρῖσαι. Θ., ὁμοίως τοῖς Ο'. Curterius male legerat, 'A., Σ., συρῖσαι. Θ., ὁμοίως τε Ο', quæ significarent, 'A., Σ., Θ., Ο', οὐρῖσαι, habere, quod absurdum est. Nos veram lectionem sequimur. 'A. λως, καὶ συρτεῖ αὐτούς. Sic edit. Rom.

V. 27. 'A., Σ., ὑποδήματος etc. Curter.

V. 28. Curterius, οἱ Ο', αἱ ὀπλαί. Notat scilicet lectionem τῶν Ο' Hexaplaem diversam ab ea quæ ἐν τῇ κοινῇ legebatur.

Ibid. 'A., ὡς σπασισμός. Curterius.

V. 29. 'A., βρώχημα etc. Curterius.

V. 30. Σ., καὶ ἤχησει etc. Curterius.

HESAIÆ CAPUT VI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Εἶδον τὸν Κύριον κατήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ.

Καὶ τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ ἐπλήρουν τὸν ναόν.

2. Σεραφὶν ἐστῶτα ἐπάνωθεν.

Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

3.

5. Οἱμοὶ ὅτι ἐσώπησα, ἀνὴρ γὰρ ἀκάθαρτος χεῖλεσιν ἐγώ, καὶ ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκαθάρτου χεῖλεσιν ἐγὼ οἰκῶ.

6. (Καὶ ἐπετάσθη πρὸς με εἰς τῶν Σεραφείμ.)

Καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀνθραξ.

Ἐν λαβίδι, ἐν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θουσιαστηρίου.

7.

1. Εἶδον τὸν Κύριον κατήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ.

Καὶ πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ.

2. Καὶ Σεραφίμ εἰστήκεισαν κύκλῳ αὐτοῦ. Ἄλλοι, ἐπάνω αὐτοῦ.

Τὸ πρόσωπον.

3. Σαβαώθ.

5. Ὡ τάλας ἐγὼ ὅτι κατανένυγμαί, ὅτι ἀνθρώπος ὢν, καὶ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχων, ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχοντος, ἐγὼ οἰκῶ.

6. Καὶ ἀπεστάλη πρὸς με ἐν τῶν Σεραφείμ.

Καὶ ἐν τῇ χειρὶ εἶχεν ἀνθρακα

Ἐν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θουσιαστηρίου.

7. Καὶ ἤψατο τοῦ στόματός μου.

Ἰδοὺ ἤψατο τοῦτο τῶν χειλέων σου, καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου, καὶ τὰς ἀμαρτίας σου περικαθαριεῖ.

1.

Καὶ τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ ἐπλήρουν τὸν ναόν.

2.

3.

5.

6. (Καὶ ἐπετάσθη πρὸς με ἐν τῶν Σεραφείμ.)

Καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀνθραξ.

Ἐν λαβίδι, ἐν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θουσιαστηρίου.

7. [Καὶ ἤψατο τοῦ στόματός μου.]

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Vidi Dominum sedentem super thronum excelsum.

Et ea quæ ad pedes ejus replebant templum.

2. Seraphim stantia supra.

Faciem suam.

3.

5. Væ mihi, quia tacui : vir enim immundus labiis ego : et in medio populi immundi labiis ego habito.

6. Et volavit ad me unus de Seraphim.

Et in manu ejus carbunculus.

In forcipibus, quem acceperat de altari.

7. Et detulit ad os meum.

1. Vidi Dominum sedentem super thronum excelsum.

Et plena domus gloria ejus.

2. Et Seraphim stabant in circuitu ejus. *Alii*, supra ipsorum.

Faciem.

3. Sabaoth.

5. O miser ego, quia compunctus sum : quia homo cum sim, et immunda labia habens, in medio populi immunda labia habentis ego habito.

6. Et missum est ad me unum de Seraphim.

Et in manu habebat carbonem.

Quem forcipe sumpsit ab altari.

7. Et tetigit os meum.

1.

Et ea quæ ad pedes ejus replebant templum.

2.

3.

5.

6. Et volavit ad me unum de Seraphim.

Et in manu ejus carbunculus.

In forcipe, quem acceperat de altari.

7. Et tetigit os meum.

Ecce tetigit hoc labia tua, et auferet iniquitates tuas, et peccata tua circumpurgabit.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
אמר את-מי אשאל ומי ילך-לנו הנני שלהני 10 העם הזה ואזניו הבד ועיניו השע פך-יראה בעיניו ובאזניו ישמע ולבבו יבין ושב ורפא לו	8. 10.	8. [Καὶ ἤκουσα τῆς φωνῆς τοῦ Κυρίου λέγοντος, τίνα ἀποστελῶ, ἢ τίς. . . ;] (Ἰδοὺ πάρεμι, ἀπόστειλόν με). 10.
12 ירחק יהוה את-האדם	12.	12.
13 והיתה לבער כאלה וכאלון אשר בשלכת מצבת	13.	13.
ורע קדש מצבתה		Καὶ σπέρμα ἄγιον ἢ στήλωσις αὐτῆς.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Et audiui vocem Domini dicentis : Quem mittam, et quis ibit nobis ? Ecce ego, mitte me. 10. Populi hujus, et aures ejus aggravata, et oculos ejus obline, ne forte videat in oculis suis, et in auribus suis audiat, et corde suo intelligat, et convertatur, et curretur ipsi. 12. Et elongabit Dominus hominem. 13. Et erit ad conflagrandum sicut quercus, et sicut ilex, quibus in ejectione statio.	8. Et audiui vocem Domini dicentis : Quem mittam, et quis ibit nobis ? Ecce ego, mitte me. 10. Populi hujus, et aures ejus aggravata : et oculos ejus claude : ne forte videat oculis suis, et auribus suis audiat, et corde suo intelligat, et convertatur, et sanein eum. 12. Et longe faciet Dominus homines. 13. Et erit in ostensionem sicut terebinthus, et sicut quercus, quæ expandit ramos suos.	8. Et audiui vocem Domini dicentis : Quem mittam, aut quis ibit nobis ? Ecce adsum, mitte me. 10. 12. 13.
Semen sanctitatis statio ejus.	Semen sanctum erit id quod steterit in ea.	Et semen sanctum statio ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Hesaiæ.

V. 1. Σ., Ὁ, εἶδον τὸν Κύριον etc. Procopius.
Ibid. Σ., Θ., καὶ τὰ πόδες ποδῶν etc. Curterius et Procopius, qui postremus id uni Symmacho tribuit. Hieronymus vero : « *Theod. et Symm. transulerunt*, Et ea quæ sub pedibus ejus erant, replebant templum. » [L. Bos habet ἐπλήρου. DRACH.]
V. 2. Σ., Στρατεύειν ἐστῶτα etc. Procopius. Ἄλλοι, ἐπάνω αὐτοῦ. Drusius.
Ibid. Σ., τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Procopius. [Sym. apud Procop. habet πρ. ἐαυτοῦ. DRACH.]
V. 3. Ἀ., στρατιῶν. Sic unus cod. et Origenes in Cant. homil. 3.
V. 5. Σ., ὁμαι δτι ἐσιώπησα etc. Ex Procopio et Theodoro. In hunc locum Curterius notat ex cod. Jes., οἱ Ὁ, ἐσιώπησα, scilicet in editione τῶν Ὁ Hexaplatari.
V. 6. Ἀ., Θ., καὶ ἐπετάσθη etc. *Et volavit etc.* Ex Latino Hieronymi Epist. ad Damasum.
Ibid. Ἀ., Σ., Θ., καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἄνθραξ. Sic Drusius. Hieronymus item Epist. ad Damasum : « A., S., Th., et in manu ejus calculus. » Curterius ex cod. Jes., οἱ Γ, αὐτοῦ, id est, ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. [In comment. et in epist. (xviii) ad Dam. interpretatur S. Hier. ἄνθραξ, carbunculus; ideoque et nos carbunculus rescripsimus. DRACH.]
Ibid. A., Th., in forcipe etc. Latinas versiones mutuamur ex Epistola ad Damasum, subjuncta Commentario in Hesaiam. Ad hunc locum Curterius habet ex cod. Jes., οἱ Γ ὁμοίως, i. e., tres Interpretes similiter ut LXX. In LXX vero legitur, ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν etc. In aliis autem ὃν erat post λαβίδι, vel λαβίσι, quæ res, utpote levis, ab annotatore neglecta est.

HESAIÆ CAPUT VII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 מלך-א-ם 2 כנע עזי-יער מפני-רח	1. 2.	1. Βασιλεὺς Συρίας. 2.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Rex Aram. 2. Sicut moventur ligna sylvæ a fa: je venti.	1. Rex Syria. 2. Sicut moventur ligna sylvarum a facie venti.	1. Rex Syriæ. 2.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

8. [Καὶ ἤκουσα τῆς φωνῆς τοῦ Κυρίου λέγοντος, Τίνα ἀποστείλω, ἢ τίς . . .]

(Ἴδοῦ, ἀπόστειλόν με.)

10. Ὁ λαὸς οὗτος τὰ ὦτα ἐβάρυνε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐμύσσε, μήπως ἴδῃ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ὠσίν αὐτοῦ ἀκούῃ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ συνῆ, καὶ ἐπιστραφῆ, καὶ ἰαθῆ.

12. Καὶ μακρὴν ποιήσει ὁ Κύριος τοὺς ἀνθρώπους.

13. Καὶ πάλιν ἔσται εἰς καταδόσκησιν ὡς δρυὶς καὶ ὡς βάλανος, ἥτις ἀποβαλοῦσα ἴσταιται μόνη.

Καὶ σπέρμα ἅγιον ἢ στάσις αὐτῆς.

SYMMACHUS.

8. Et audiivi vocem Domini dicentis : Quem mittam, aut quis ibit nobis ?

Ecce, mitte me.

10. Populus hic aures aggravavit, et oculos suos clausit : ne forte videat in oculis suis, et in auribus suis audiat, et cor ejus intelligat, et convertatur, et sanetur.

12. Et longe faciet Dominus homines.

13. Et rursum erit in devastationem, tanquam quercus, et ut glans, quæ dejectis foliis stat sola.

Et semen sanctum statio ejus.

8. Καὶ ἤκουσα τῆς φωνῆς Κυρίου λέγοντος, Τίνα ἀποστείλω, καὶ τίς πορεύσεται πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον ;

Ἴδοῦ ἐγὼ εἰμι, ἀπόστειλόν με.

10. Τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσίν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσίν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσονται αὐτούς.

12. Καὶ μετὰ ταῦτα μακρυνεῖ ὁ Θεὸς τοὺς ἀνθρώπους.

13. Καὶ πάλιν ἔσται εἰς προνομήν ὡς περὶ δρυὸς, καὶ ὡς βάλανος, ὅταν ἐκπέσῃ ἐκ τῆς θήκης αὐτῆς. *Οἱ λοιποὶ*, ὡς δρυὶς καὶ βάλανος.

Vacat.

LXX INTERPRETES.

8. Et audiivi vocem Domini dicentis : Quem mittam, et quis ibit ad populum hunc ?

Ecce ego sum, mitte me.

10. Populi hujus, et auribus suis graviter audierunt, et oculos compresserunt, ne forte videant oculis, et auribus audiant, et corde intelligant, et convertant se, et sanabo eos.

12. Et post hæc longe faciet Deus homines.

13. Et rursum erit in deprædationem sicut terebinthus, et sicut glans, cum exciderit e thera sua. *Reliqui*, tanquam quercus et glans.

Vacat.

8. [Καὶ ἤκουσα τῆς φωνῆς τοῦ Κυρίου λέγοντος, Τίνα ἀποστείλω, ἢ τίς . . . ;]

(Ἴδοῦ πάρεμι, ἀπόστειλόν με.)

10.

12.

13.

* Καὶ σπέρμα ἅγιον τὸ στήλωμα αὐτῆς.

THEODOTIO.

8. Et audiivi vocem Domini dicentis : Quem mittam, aut quis ibit nobis ?

Ecce adsum, mitte me.

10.

12.

13.

* Et semen sanctum statio ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Hesaiæ.

V. 7. Lectiones Aquilæ, Theodotionis et Symmachi Latine adfert Hieronymus ibidem.

Ibid. Hieronymus : « Aquila, *Ecce tetigit hic labia tua* etc. » ut supra. Deinde adjicit Hieronymus : « *Cæteri interpretes in Aquilæ verba consentiunt.* »

V. 8. Hieron. ibid. : « A., S., Th., *Et audiivi vocem* etc. » [Pro ἀποστείλω malimus ἀποστειλῶ, ut habet in textu cod. March. DRACH.]

Ibid. Hieron. : « A., Th., *Ecce adsum* etc. »

V. 10. Σ., ὁ λαὸς οὗτος etc. Totum hunc locum adfert Theodoretus.

V. 12. Σ., καὶ μακρὴν ποιήσει etc. Sic Eusebius in Hesaiam, Regius unus atque Procopius. [Versio LXX, ut eam opposuerat Montf. parum consona erat textui Hebr. DRACH.]

V. 13. Σ., καὶ πάλιν ἔσται etc. Procopius. [Drusius : « *Ἀποβαλοῦσα, dejiciens, vel postquam de-*

jecit, nempe fructum aut folia. DRACH.]

Ibid. A., καὶ σπέρμα ἅγιον etc. Ex Procopio atque Curterio, qui postremus Theodotionis lectionem cum asterisco adfert, quia cum id in τοῖς Ο΄ desideraretur, ex Theodotionis edit. adjectum fuerat. Id vero notat etiam Procopius his verbis : ἐν τῷ γενέσθαι τὸ σπέρμα ἅγιον ἐν τῇ στάσει καὶ βεβαιότητι αὐτῶν, κατὰ τὴν προσθήκην Θεοδοτίωνος. Et Basil., ἐκ τῶν Θεοδοτίωνος πρόσκειται, μὴ κείμενον παρὰ τοῖς Ο΄. « Et Hieronymus, qui sic habet in hunc locum : « *Quod diximus, semen sanctum erit, quod steterit in ea ; vel juxta Aquilam, semen sanctum erit germen ejus ; in LXX Interpretibus non habetur : sed de Hebraico et Theodotionis editione ab Origene additum, in Ecclesiæ fertur exemplaribus.* » [Fertur in Ald. atque Complut. editis. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT VII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Βασιλεὺς Συρίας.

2.

SYMMACHIUS.

1. Rex Syriæ.

2.

1. Βασιλεὺς Ἀράμ.

2. Ὅν τρόπον ἐν δρυμῶ ξύλων ὑπὸ πνεύματος σαλευθῆ. Ἄλλος,

LXX INTERPRETES.

1. Rex Aram.

2. Quomodo in sylva lignum a spiritu commoveatur. *Alius*, sicut

1.

2.

THEODOTIO.

1.

2.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΟΣ.

- 3 כּוֹבֵם
4 השׁמֵר וְהִשְׁקֵט
5 אֶפְרַיִם וּבֶן-רֹמְלִיָּה
6 וּבִקְעָה
8 רֹאשׁ אֲרָם
9 שְׁמֶרֶן
אִם לֹא תֵאֱמָרְנָה כִּי לֹא תֵאֱמָרְנָה
11 שׂאֵל-לְךָ אֵימָת מִמֶּנּוּ יִהְיֶה
אֱלֹהֶיךָ הַעֲסֹק שׂאֵלָה אוֹ הַגְּבָה לְמַעַלָּה
12 וְלֹא-אִסְּסָה אֶת-יְהוָה
13 וְהִאֲמֹר שְׁמַעֲנִי-נָא בֵּית דָּח
הַמְעַנֵּת מִכֶּם הַלְאוֹת אֲנָשִׁים כִּי תֵלֹא
גַם אֶת-אֱלֹהֵי
14 לִכֵּן יִקַּח אֲדֹנָי הוּא כֶּנֶם אֶרֶץ
הַנָּה הַעֲלֵמָה הִרָה וַיִּלְדֹת בֶּן וְקָרָאת
שְׁמוֹ עִמְנוּאֵל
15 לְדַעְתּוֹ מֵאוֹס בְּרַע וּבְדֹר בְּטוֹב
16 תַּעֲזֹב הָאֲדֹמָה אֲשֶׁר-אֶתָּה קָץ
מִצַּנִּי שׂוֹי מַלְכִּיָּה

3.
4.
5.
6.
8.
9.
11.
12.
13.
14.
15.
16.

5. Τοῦ κναφέως.
4. Φύλαξι· καὶ ἡσύχαζε.
5.
6. Καὶ ἀποσχίσωμεν αὐτήν.
8. Κεφαλῆ Συρίας.
9. Σαμάρεια.
11. Ἐπερώτησον σεαυτῷ σημεῖον παρὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου· βάθυνον εἰς ἄβυσσον, μετεώρισον εἰς ὕψος.
12. Οὐδὲ μὴ πειράσῃς Κύριον.
13. Ἀκούσατε δὴ, οἶκος Δαυὶδ, μήτι ὀλίγον μοχθοῦν ἄνδρα, ὅτι μοχθεῖτε καί γε τὸν Θεόν μου;
14. Διὰ τοῦτο δώσει Κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ νεανίς ἐν γαστρὶ συλλαμβάνει, καὶ τίκτει υἱὸν, καὶ καλέσεις ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ.
15. Τοῦ γινῶναι αὐτὸν ἀπορρίψαι ἐν κακῷ, καὶ ἐκλείξασθαι ἐν ἀγαθῷ.
16. Ἐγκαταλειφθήσεται ἡ χθὼν ἣν σὺ σιγκαίνεις ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων αὐτῆς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

3. Fullonis.
4. Observa te et quiesce.
5. Ephraim et filius Romeliæ.
6. Et perumpamus eam.
8. Caput Aram.
9. Someron.
Si non credatis, quia non fideles eritis.
11. Pete tibi signum a Domino Deo tuo : profundam fac petitionem, vel eleva teipsum in excelsum.
12. Et non tentabo Dominum.
13. Et dixit, Audite nunc, domus David, Numquid parum a vobis fatigare homines, quia fatigabitis etiam Deum meum?
14. Ideo dabit Dominus ipse vobis signum : Ecce virgo prægnans et pariens filium : et vocabis nomen ejus Emmanuel.
15. Ad sciendum ipsum reprobare in malo, et eligere in bono.
16. Derelinquetur terra, quam tu fastidiens a facie duorum regum ejus.

3. Fullonis.
4. Vide ut silceas.
5. Ephraim et filius Romeliæ.
6. Et avellamus eam.
8. Caput Syriæ.
9. Samaria.
Si non credideritis, non permanebitis.
11. Pete tibi signum a Domino Deo tuo in profundum inferni, sive in excelsum supra.
12. Et non tentabo Dominum.
13. Et dixit, Audite ergo, domus David, Numquid parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis et Deo meo?
14. Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum : Ecce virgo concipiet et pariet filium, et vocabitur nomen ejus Emmanuel.
15. Ut sciat reprobare malum, et eligere bonum.
16. Derelinquetur terra, quam tu detestaris, a facie duorum regum suorum.

3. Fullonis.
4. Cave et quiesce.
5.
6. Et absceindamus eam.
8. Caput Syriæ.
9. Samaria.
11. Postula tibi signum a Domino Deo tuo : deprime in infernum, eleva in altum.
12. Neque tentabo Dominum.
13. Audite ergo, domus David, Numquid parum est molestare virum, quoniam molesti estis etiam Deo meo?
14. Propterea dabit Dominus ipse vobis signum : Ecce adolescentula in utero concipit et parit filium, et vocabis nomen ejus Emmanuel.
15. Ut sciat ipse abjicere in malo, et eligere in bono.
16. Derelinquetur terra, quam tu fastidis a facie duorum regum ejus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3. Τοῦ κναφέως.
 4. Φύλαξαι καὶ ἡσύχασον.
 5.
 6.
 8. Κεφαλὴ Συρίας.
 9. Σαμάρεια.
 Ἐάν μὴ πιστεύσητε, οὐ διαμνείτε.
 11. Αἰτήσαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, βάθυνον εἰς ἄβυσσον, ἢ εἰς ὕψος ἄνω.
 12. Οὐδὲ μὴ πειράσω Κύριον.
 13. Ἀκούσατε δὴ, οἶκος Δαυὶδ, μὴ οὐκ αὐταρκεῖς ὑμῖν κοποῦν ἀνθρώπους, ὅτι κοποῦτε ἔτι καὶ τὸν Θεόν μου;
 14. Διὰ τοῦτο δώσει (Κύριος) αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ νεανὶς συλλαμβάνει, καὶ τίκτει υἱόν, καὶ καλέσει· ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ.
 15. Εἰς τὸ γινῶναι αὐτὸν ἀποδοκιμάσαι τὸ κακόν, καὶ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν.
 16. Ἐγκαταλειφθήσεται ἡ γῆ ἀφ' ἧς σὺ ἐγκακίεις, ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων αὐτῆς.

- ὡς σαλεύεται ξύλα δρυμοῦ ἐκ προσώπου ἀνέμου.
 3. Τοῦ κναφέως.
 4. Φύλαξαι τοῦ ἡσυχάσαι.
 5. Τοῦ Ἀράμ, καὶ ὁ υἱὸς Ῥωμελίου.
 6. Ἀποστρέψομεν αὐτούς.
 8. Κεφαλὴ Ἀράμ.
 9. Σομόρων.
 Ἐάν μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνῆτε.
 11. Αἰτήσαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ Κυρίου Θεοῦ σου εἰς βάθος, ἢ εἰς ὕψος.

3. Τοῦ κναφέως.
 4. Πρόσχεες καὶ ἡσύχασον.
 5. ✕ Ἐφραὶμ καὶ ὁ υἱὸς Ῥωμελίου.
 6.
 8. Κεφαλὴ Ἀράμ.
 9.
 Ἐάν μὴ πιστεύσητε, οὐδ' οὐ μὴ πιστευθεῖτε.
 11. Αἰτήσαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, βάθυνον εἰς ἄβυσσον, ὕψωτον ἄνω.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETÉS.

THEODOTIO.

3. Fullonis.
 4. Cave et quiesce.
 5.
 6.
 8. Caput Syriæ.
 9. Samaria.
 Si non credideritis, non permanebitis.
 11. Pete tibi signum a Domino Deo tuo : deprime in infernum, aut in excelsum supra.
 12. Neque tentabo Dominum.
 13. Audite ergo, domus David, annon sufficit vobis defatigare homines, quia defatigatis etiam Deum meum ?
 14. Propterea dabit Dominus ipse vobis signum : Ecce adolescentula concipit et parit filium, et vocabis nomen ejus Emmanuel.
 15. Ut sciat ipse reprobare malum, et eligere bonum.
 16. Derelinquetur terra a qua tu vexaris, a facie duorum regum ejus.

moventur ligna sylvæ ex facie venti.

3. Fullonis.
 4. Cave quiescas.
 5. Aram, et filius Romeliæ.
 6. Avertemus eos.
 8. Caput Aram.
 9. Somoron.
 Si non credideritis, neque intellegitis.
 11. Pete tibi signum a Domino Deo tuo, in profundum, aut in altum.
 12. Neque tentabo Dominum.
 13. Et dixit, Audite ergo, domus David, Numquid parum vobis est certamen præbere hominibus, et quomodo Domino certamen præbetis ?
 14. Propterea dabit Dominus ipse vobis signum : Ecce virgo in utero concipiet et pariet filium, et vocabis nomen ejus Emmanuel.
 15. Priusquam sciat ipse, aut præeligere mala, eligere bonum.
 16. Et derelinquetur terra, quam tu times, a facie duorum regum.

3. Fullonis.
 4. Attende et quiesce.
 5. ✕ Ephraim et filius Romeliæ.
 6.
 8. Caput Aram.
 9.
 Si non credideritis, nequaquam credetur vobis.
 11. Pete tibi signum a Domino Deo tuo : deprime in infernum, eleva in altum.
 12. Neque tentabo Dominum.
 13. Et dixit, Audite ergo, domus David, Numquid parum vobis est certamen præbere viris, quia certamen præbetis etiam Deo meo ?
 14. Propterea dabit Dominus ipse vobis signum : Ecce adolescentula in utero concipit et parit filium, et vocabis nomen ejus Emmanuel.
 15.
 16. Derelinquetur terra, quam tu abominaris, a facie duorum regum ejus.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
לכיום סרראפיים מעל יהודה 17	17.	17. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἕς ἀπέστη Ἐφραῖμ ἀπὸ Ἰούδα.
ישרק 18	18.	18. Συρίσει.
אשר בקצה יארי מצרים		
ולבירה <i>Ἐφραῖος καὶ Σύρος,</i> καὶ τῷ σφραγί.		
ובא 19	19.	19. Καὶ ἐλεύσονται.
בתקר השכירה בעברי נדר 20	20.	20. Ἐν τῷ ξυρῶ τῷ μεμισθωμένῳ ..
		Ἐν βασιλείᾳ Ἀσσυρίων.
במלך אשר 22	22.	22. ✕ Φάγεται βούτυρον.
יאכל חמאה 23	23.	23. ✕ Ἔσται πᾶς.
יהיה כל 24	24.	24. Ἐν βέλσει καὶ ἐν τόξῳ.
בזעים ובקשת		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. A die recedendi Ephraim desuper Juda.	17. A diebus separationis Ephraim a Juda.	17. A die qua secessit Ephraim a Juda.
18. Sibilabit.	18. Sibilabit.	18. Sibilabit.
Quæ in extremo fluminum Ægypti.	Quæ est in extremo fluminum Ægypti.	
Et api. <i>Hebr. et Syrus interpr. et vespæ.</i>	Et api.	
19. Et venient.	19. Et venient.	19. Et venient.
20. In novacula mercede conducta in trans flumen.	20. In novacula conducta, in his qui trans flumen sunt.	20. In novacula mercede conducta.
In rege Assur.	In rege Assyriorum.	In regno Assyriorum.
22. Comedet butyrum.	22. Comedet butyrum.	22. ✕ Comedet butyrum.
23. Erit omnis.	23. Omnis.	23. ✕ Erit omnis.
24. In sagittis et in arcu.	24. Cum sagittis et arcu.	24. In sagittis et in arcu.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Hesaiæ.

V. 1. 'A., Σ., βασιλεὺς Συρίας. Curterius ex ms. Jes.
 V. 2. Ἄλλος, ὡς σαλεύεται etc. Idem.
 V. 3. Ἰ', τοῦ κναφέως. Curter. Οἱ Γ' ὁμοίως.
 V. 4. 'A., φύλαξαι etc. Has lectiones mutuamur ex Theodoro et Procopio.
 V. 5. Θ., Ἐφραῖμ etc. Sic cum asterisco habet Curterius ex ms. Jes. LXX legerunt haud dubie ארם, qui reddunt Ἀράμ.
 V. 6. 'A., καὶ ἀποσχ. Idem.
 V. 8. 'A., Σ., κεφαλή Συρίας. Θ., κεφαλή Ἀράμ. Idem.
 V. 9. 'A., Σ., Σαμάρεια. Idem.
 Ibid. Σ., ἐὰν μὴ πιστεύσῃς etc. Theodoretus. Latina vero Symmachi tantum adfert Hieronymus, ut nos edidimus.
 V. 11. 'A., ἐπερώτησον etc. Hasce lectiones trium interpretum plenas adfert Eusebius in Hesaiam. Ad Aquilam autem ante μεταώρισον videtur excidisse ἦ, vel, ut respondeat Hebraico אַר הַגְּבָהּ, ἦ μεταώρισον, vel eleva, aut vel tolle.
 V. 12. Hieronymus : « Quauquam juxta Hebræi sermonis ambiguitatem, in quo scriptum est, ULO ENASSE ADONAI, et omnes similiter transtulerunt, non tentabo Dominum, possit legi, non exaltabo Dominum. »
 V. 15. 'A., ἀκούσατε δὴ etc. Hæ lectiones plene ex Eusebii Commentario in Hesaiam prodeunt.
 V. 14. 'A., Θ., διὰ τοῦτο etc. Sic Eusebius in *Demonstratione evangelica*, itemque in *Historia ecclesiastica* Valesii, pag. 172. Hieronymus in hunc versiculum : « In presenti loco non scribitur BETHULA, sed ALMA, quod præter LXX qui posuerunt ἢ παρθένος, omnes adolescentulam transtulerunt. Porro ALMA apud nos verbum ambiguum est. Dicitur enim et adolescentula et abscondita, i. e. ἀπόκρυφος. In Genesi legimus, ubi Rebecca dicitur ALMA, Aquilam non adolescentulam, nec puellam, sed absconditam transtulisse. » Et paulo post : « Ergo ALMA non solum puella, vel virgo, sed cum ἐπιτάσῃ virgo abscondita dicitur et secreta, quæ nunquam virorum patuerit aspectibus, sed magna parentum diligentia custodita sit. Lingua quoque Punica, quæ de Hebræorum fontibus manare dicitur, proprie virgo ALMA appellatur. » Item Hieronymus libro *Adversus Jovinianum*, tom. IV, col. 173; Irenæus item

HESAIÆ CAPUT VIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
גלן גדל 1	1.	1. Κεφάλαια μεγάλην.
אמ אוריה הכהן 2	2.	2. Τὸν Οὐρίαν τὸν ἱερέα.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Volumen grande.	1. Librum grandem.	1. Volumen magnum.
2. Uriah sacerdotem.	2. Uriam sacerdotem.	2. Uriam sacerdotem.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
17. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἀπέστη Ἐφραΐμ ἀπὸ Ἰουδᾶ.	17. Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀφείλεν Ἐφραΐμ ἀπὸ Ἰουδα.	17.
18. Αἱ κυριεύσουσιν, ὃ ἐστὶν ἐν μέρει ποταμοῦ Αἰγύπτου.	18. Συριεῖ. Ὁ κυριεύσει μέρος ποταμοῦ Αἰγύπτου. Καὶ τῆ μελίση.	18. Αἱ κυριεύσουσιν, ὃ ἐστὶν ἐν μέρει ποταμοῦ Αἰγύπτου.
19. Καὶ ῥξουσιν.	19. Καὶ ἐλεύσονται.	19. Καὶ ἐλεύσονται.
20. Τοὺς μεμισθωμένους ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ. Ἐν τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀσσυρίων.	20. Ἐν τῷ ξυρῷ τῷ μεγάλῳ. Ἄλιως, ἐν τῷ ξυρῷ τῷ μεμισθωμένῳ πέραν τοῦ ποταμοῦ. Βασιλέως Ἀσσυρίων.	20. Ἐν τῷ ξυρῷ τῷ μεμισθωμένῳ. Ἐν τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀσσυρίων.
22. ✕ Φάγεται βούτυρον.	22. Vacat.	22. ✕ Φάγεται βούτυρον.
23. ✕ Ἔσται πᾶς.	23. Πᾶς.	23. ✕ Ἔσται πᾶς.
24.	24. Μετὰ βέλους καὶ τοξέματος.	24.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
17. A die qua secessit Ephraim a Juda.	17. Ex qua die abstulit Ephraim a Juda.	17.
18. Quæ dominabuntur, quod est in parte fluvii Ægypti.	18. Sibilabit. Qui dominabitur parti fluvii Ægypti. Et api.	18. Quæ dominabuntur, quod est in parte fluvii Ægypti.
19. Et venient.	19. Et venient.	19. Et venient.
20. Mercede conductos in transitu fluminis. In rege Assyriorum.	20. In novacula magna. <i>Aliter</i> , in novacula conducta trans flumen. Regis Assyriorum.	20. In novacula mercede conducta. In rege Assyriorum.
22. ✕ Comedet butyrum.	22. Vacat.	22. ✕ Comedet butyrum.
23. ✕ Erit omnis.	23. Omnis.	23. ✕ Erit omnis.
24.	24. Cum sagitta et arcu.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Hesaiæ.

lib. iii ait Theodotionem et Aquilam vertisse, *Ecce adolescentula, νεανίς*.

Eusebius in Hesaiam dicit omnes interpretes vertisse, καὶ καλέσαις. Codex item Jes., αἱ ἰ' καλέσαις ἡμοῖς. Philastrius autem Brixianus ait Aquilam vertisse, *potens cum hominibus*: quæ verba respondent voci Hebraicæ *קַיִסָּוּ*. Sed vel auctoris. vel librorum lapsu hæc interpretatio Aquilæ falso adscripta videtur.

V. 15. Ἀ., τοῦ γνῶναι etc. Curterius ex codice Jes.

V. 16. Ἀ., ἐγκαταλειφθήσεται etc. Hanc Aquilæ et Symmachi lectionem exhibet Eusebius in *Demonstratione evangelica*. [In Aquilæ lectione variant libri. P10 *σικχάνεις*, cod. Marchal. habet *ἐγγάνεις*, Procopius, *συχάνεις*. Utraque lectio manifeste corrupta. DRACH.]

V. 17. Ἀ., Σ., ἀπὸ τῆς ἡμέρας etc. Sic unus codex et Theodoretus.

V. 18. Ἀ., συριεῖ. Curterius ex cod. Jes. Ibid. Σ., Θ., αἱ κυριεύσουσιν etc. Theodoretus. Ibid. Ὁ Ἐβρ. καὶ ὁ Σύρος, σφηκί. Sic unus.

V. 19. Ἀ, Ο', Θ., καὶ ἐλεύσονται etc. Curterius.

V. 20. Ἀ., Θ., ἐν τῷ ξυρῷ etc. In codice Jes. habetur in textu τῶν Ο', ἐν τῷ ξυρῷ τῷ μεγάλῳ τῷ μεμισθωμένῳ, ὃ ἐστὶ πέραν τοῦ ποταμοῦ. In margine vero a1 vocem μεμισθωμένῳ, notatur, Ἀ., ἡμοῖς, quo significatur Aquilam μεμισθωμένῳ habuisse: deinde sequitur, Θ., μεμισθωμένῳ Σ., τοὺς μεμισθωμένους ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ. Postea in margine, ἐν ἄλλοις οὐκ ἐστὶ τὸ, ὃ ἐστὶ. Curterius hæc male legerat.

Ibid. Ἀ., ἐν βασιλεῖ Ἀσσυρίων etc. Eusebius in *Demonstratione evangelica*, pag. 522.

V. 22. Π., i. e. πάντες, φάγεται βούτυρον. Curterius ex ms. Jes., præmisso asterisco.

V. 23. Π., ἔσται πᾶς. Ex eodem, præmisso item asterisco. [Prave atque contra ipsum Curterium, necnon Procopium, retulit Montf. τῶν πάντων versionem ad ΠΠΠ, sic enim edidit: ΠΠΠ Π., ✕ ἔσται. Sed Curter. ad πᾶς LXX Interpretum annotat: Π., ✕ ἔσται πᾶς, et Drusius in lectionibus ex Procopio: ΠΠΠ Π., ἔσται. DRACH.]

V. 24. Ἀ., ἐν βέλεις etc. Ex eodem.

HESAIÆ CAPUT VIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Τόμος μέγα.	1. Τόμον καινοῦ μεγάλου.	1. Διφθέρομα.
2. Τὸν Οὐρίαν τὸν ἱερέα.	2. Τὸν Οὐρίαν	2. Τὸν Οὐρίαν τὸν ἱερέα.
SYMMACHIUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Volumen grande.	1. Tomum novi magni.	1. Diphtheron.a.
2. Uriam sacerdotem.	2. Uriam.	2. Uriam sacerdotem.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικαῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
4 חיל	4.	4.
לפני מלך אשור		Εἰς πρόσωπον βασιλέως Ἀσσυρίων.
5 לאמר	5.	5.
6 מאם	6.	6.
השלה		Σίλωά.
רצין		Ῥασίν.
8 מלא רחב ארצך	8.	8. Τὸ πλάτος τῆς χώρας σου.
9 רעו עמים וחתו והאזינו כל	9.	9. Συναθροσθητε, λαοί, καὶ ἤκουσθε, καὶ ἐνωσίσασθε πάντα τὰ πρόβρωθεν τῆς γῆς, περιζώνουσθε καὶ ἤκουσθε.
בִּחְקֵי ארץ התאוד וחתו		10. Βουλευέσθε βουλήν καὶ διασχεδασθήσεται, λαλήσετε λόγον καὶ οὐ στήσεται.
10 עצה וחסד דברו דבר ורא	10.	10. Ὅτι μεθ' ἡμῶν ὁ Ἰσχυρός.
יקום		11.
11 כי עמתי אל	11.	
היה אבד יהיה אלי בחוקת		
היה ויסרני כלת בדרך העם-היה		
לאמר		
12 לא-תאמרון קשר לכל אשר-	12.	12.
יאבר העם הזה קשר		
13 את-יהה	13.	13. ✕ Τὸν ὃ Κύριον.
צאאת		
14 והיה למקדש ולאבן נזף: לצור	14.	14. . . . καὶ εἰς στερεὸν σκαπέλου τοῖς δυσὶν οἴκοις Ἰσραήλ. . . .
מכשול לשני בני ישראל לפח		
ולמוקש ליושב ירושלים		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

4. Facultatem.
 4. Al faciem regis Assur.
 5. Dicens.
 6. Reprobavit.
 Siloa.
 Rasin.
 8. Plenitudo latitudinis terræ tuæ.
 9. Confringimini, populi, et conterimini, et percipite auribus, universi longinqui terræ: accingite vos et conterimini.
 10. Consiliamini consilium, et dissipabitur: loquimini verbum, et non stabit.

Quia nobiscum Deus.

11. Quia sic dicit Dominus ad me in fortitudine manus, et erudit me ab eundo in via populi hujus, dicendo.

12. Non dicatis, Conjuratio: ad omnia quæ dicet populus iste, Conjuratio.

13. Dominum.
 Exercituum.

14. Et erit in sanctuarium, et in lapidem percussio, et in petram offensionis duabus domibus Israel: in laqueum et in rete habitanti Jerusalem.

VULGATA LATINA.

4. Fortitudo.
 Coram rege Assyriorum.
 5. Dicens.
 6. Abjecit.
 Siloe.
 Rasin.
 8. Latitudinem terræ tuæ.
 9. Congregamini, populi, et vincimini, et audite, universæ procul terræ: confortamini et vincimini: accingite vos, et vincimini.
 10. Inite consilium, et dissipabitur: loquimini verbum, et non flet.

Quia nobiscum Deus.

11. Hæc enim ait Dominus ad me: Sicut in manu forti erudit me, ne irem in via populi hujus, dicens.

12. Non dicatis, Conjuratio: omnia enim quæ loquitur populus iste, conjuratio est.

13. Dominum.
 Exercituum.

14. Et erit vobis in sanctificationem. In lapidem autem offensionis et in petram scandali, duabus domibus Israel, in laqueum et in ruinam habitantibus Jerusalem.

AQUILA.

4.
 In faciem regis Assyriorum.
 5.
 6.
 Siloa.
 Rasin.
 8. Latitudinem regionis tuæ.
 9. Congregamini, populi, et superamini, et auribus percipite omnia, quæ a longinquo terræ: circumcingimini et superamini.
 10. Consilium inietis et dissipabitur, loquimini verbum, et non stabit.

Quia nobiscum Fortis.

11.

12.

13. Dominum.

14. . . . et in solidum scandali duabus domibus Israel. . .

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 4.
- 5.
6. Ἀπεδοκίμασαν.
Σιλωά.
Ῥασίν.
8. Τὸ πλάτος τῆς χώρας σου.
9. Συναθροίσθητε, λαοὶ, καὶ ἤτ-
τάσθε, καὶ ἐνωτίσασθε πάντα τὰ
πόρθωθεν τῆς γῆς, περιζώνουθε
καὶ ἤττάσθε.
10. Βουλευέσασθε βουλήν καὶ δια-
σκεδασθήσεται, λαλήσετε λόγον, καὶ
οὐ στήσεται.

Μεθ' ἡμῶν γὰρ ὁ Θεός.

11. Εἶπεν Κύριος πρὸς μετὰ ὡς ἐν
κράτει τῆς χειρὸς, καὶ ἀπέστησέν
με μὴ πορεύεσθαι τῇ ὁδῷ τοῦ λαοῦ
τούτου, λέγων.
12. Οὐκ ἐρεῖτε Ἄνταρσις. Πᾶν ὃ
ἐστὶν ἐπιτῆ ὁ λαός, ἄνταρσις.

13.

✕ Τῶν δυνάμεων.

14. Καὶ εἰς λίθον προσκόμματος,
καὶ εἰς πέτραν πτώματος, τοῖς δύο
οἴκοις Ἰσραὴλ, εἰς παγίδα καὶ εἰς
σκάβαλον τῶν οἰκούντων Ἰερουσα-
λήμ.

SYMMACHUS.

- 4.
- 5.
6. Reprobarunt.
Siloa.
Rasin.
8. Latitudinem regionis tuæ.
9. Congregamini, populi, et su-
peramini, et auribus percipite om-
nia, quæ a longinquo terræ : cir-
cumcingimini et superamini.
10. Consilium inietis et dissipa-
bitur, loquemini verbum, et non
stabit.
Nobiscum enim Deus.
11. Dixit Dominus ad me tan-
quam in fortitudine manus, et re-
ceslere fecit me ne ambularem in
via populi hujus, dicens.
12. Non dicetis, Conjuratio.
Quidquid dixerit populus, con-
juratio.
13.
✕ Virtutum.
14. Et in lapidem offensionis, et
in petram ruinæ, duabus domibus
Israel, in laqueo et in scanda-
lo habitantium Jerusalem.

PAROL. GA. XVI.

4. Δύναμιν. Ἄλλ., ✕ τὴν ὃ δύ-
ναμιν.
Ἐναντι βασιλέως Ἀσσυρίων.
5. Vacat. Ἄλλος, ✕ λέγων.
6. Διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι.
Σιλωάμ.
Ῥασίν. Ἄλλως, Ῥασσών.
8. Τὸ πλάτος τῆς χώρας σου.
9. Γινώτε, ἔθνη, καὶ ἤττάσθε· ἐπα-
κούσατε ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς, ἰσχυ-
ρότερες, ἤττάσθε.

10. Καὶ ἦν ἂν βουλευήσασθε βου-
λήν, διασκεδάσει Κύριος· καὶ λόγον
ὃν ἂν λαλήσητε, οὐ μὴ ἐμμεῖνῃ ἐν
δμῖν.

Ἵτι μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός.

11. Οὕτω λέγει Κύριος, Τῇ ἰσχυ-
ρᾷ χειρὶ ἀπειθούσι τῇ πορείᾳ τῆς
ὁδοῦ τοῦ λαοῦ τούτου, λέγοντες.
12. Μήποτε εἴπωσι, Σκληρόν· πᾶν
γὰρ ὃ ἐστὶν ἐπιτῆ ὁ λαός οὗτος, σκλη-
ρόν ἐστι.

13. Κύριον.

Vacat.

14. Καὶ οὐχ ὡς λίθου προσκόμ-
ματι συναντήσεσθε, οὐδὲ ὡς πέτρας
πτώματι. Οἱ δὲ οἴκοι Ἰακώβ ἐν πα-
γίδι, καὶ ἐν κολάσματι ἐγκαθήμε-
νοι ἐν Ἰερουσαλήμ.

LXX INTERPRETES.

4. Virtutem. *Alius, id.*
Coram rege Assyriorum.
5. Vacat. *Alius, ✕ dicens.*
6. Eo quod non vult.
Siloam.
Rasin. *Aliter, Raasson.*
8. Latitudinem regionis tuæ.
9. Cognoscite, gentes, et vinci-
mini : exaudite. usque ad extre-
mum terræ : qui prævaluistis, vin-
cimini.
10. Et quodcumque consilium
consultaveritis, dissipabit Domi-
nus : et verbum quodcumque lo-
cuti fueritis, non manebit in vo-
bis.
Quia nobiscum Deus.
11. Sic dicit Dominus, Forti ma-
nu detrectant incessum viæ populi
hujus, dicentes.
12. Ne forte dicant, Durum :
omne enim quodcumque dixerit
populus hic, durum est.
13. Dominum.
Vacat.
14. Et non ut lapidi offensionis
occurreritis, neque ut petreæ ruinæ.
Domus autem Jacob in laqueo, et
in convalle sedentes in Jerusa-
lem.

- 4.
- 5.
- 6.
- Σιλωά.
Ῥασίν.
8. Τὸ πλάτος τῆς χώρας σου.
9. Συναθροίσθητε, λαοὶ, καὶ ἤτ-
τάσθε, καὶ ἐνωτίσασθε πάντα τὰ
πόρθωθεν τῆς γῆς, περιζώνουθε
καὶ ἤττάσθε.
10. Βουλευέσασθε βουλήν καὶ δια-
σκεδασθήσεται, λαλήσετε λόγον καὶ
οὐ στήσεται.

Ἵτι μεθ' ἡμῶν ὁ Ἰσχυρός.

11.

12.

13. ✕ Τὸν ὃ Κύριον.

✕ Τῶν δυνάμεων.

14. Καὶ λίθον προσκόμματος, καὶ
εἰς πέτραν πτώματος τοῖς δύο
οἴκοις.

THEODOTIO.

- 4.
- 5.
- 6.
- Siloa.
Rasin.
8. Latitudinem regionis tuæ.
9. Congregamini, populi, et su-
peramini, et auribus percipite om-
nia, quæ a longinquo terræ : cir-
cumcingimini et superamini.
10. Consilium inietis et dissipa-
bitur, loquemini verbum, et non
stabit.
Quia nobiscum Fortis.
11.
12.
13. Dominum.
✕ Virtutum.
14. Et lapidem offensionis, et in
petram ruinæ duabus domibus.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

15 וכשל ונקשו וילכו
 16, 17 צד תעודה חתם תודה
 בלכדי : הזכיתי ליהודה הבסתיר פניו
 מבית יעקב וקויתי לו
 18 הנה אנכי היולדים אשר נתן-
 לי יהוה לאותות ולמופתים בשר אל
 מעם יהוה צבאות השכן בהר ציון

19 ידרש
 21 רעבר בה נקשה ורעב ויה
 כי-ירעב והתקצף

וקלל במלכו

הבאלהיו

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

15. Et impingent.
 Et irretientur et capientur.

15. Offendent.
 Et irretientur et capientur.

15. Et scandalizabuntur.

16, 17. Liga contestationem :
 ob signa legem cum discipulis
 meis. Et praestolabor Dominum
 abscondentem facies suas a domo
 Jacob : et exspectabo eum.

16, 17. Liga testimonium, si-
 gua legem in discipulis meis. Et
 exspectabo Dominum, qui abscon-
 dit faciem suam a domo Jacob, et
 praestolabor eum.

16, 17. Liga testimonium, si-
 gna legem in discipulis meis, et
 excipiam Dominum abscondentem
 faciem suam a domo Jacob et
 exspectabo eum.

18. Ecce ego et nati, quos de-
 dit mihi Dominus in signa, et in
 portenta in Israel a Domino exer-
 cituum, habitante in monte Sion.

18. Ecce ego et pueri mei, quos
 dedit mihi Dominus in signum, et
 in portentum Israel a Domino
 exercituum, qui habitat in monte
 Sion.

18.

19. Requiret.
 21. Et transibit per ipsam indu-
 ratus, et esuriens : et erit cum
 esurierit, et irascetur.
 Et maledicet in regem suum.
 Et in diis suis.

19. Requiret.
 21. Et transibit per eam, cor-
 ruet et esuriet : et cum esurierit,
 irascetur.
 Et maledicet regi suo.
 Et Deo suo.

19. Exquiret.
 21.

Et maledicet in rege suo.

Notæ et variae lectiones ad cap. VIII Hesaiæ.

V. 1. 'A., κεφαλίδα etc. Ex Eusebio in Hesaiam, qui habet, ἡ τεύχος, ἡ διφθέρωμα, ἡ κεφαλίδα κατὰ τοὺς λοιπούς : quæ verba ex Eusebio, ut videtur, desumpta repetit Procopius. Et ex Curterio, apud quem Aquilæ et Symmachi tantum lectiones habentur sic, 'A., κεφαλίδα μεγάλην. Σ., τεύχος μέγα. Κεφαλίδα, ad litteram capitulum; sed hic usurpatur pro volumine.

V. 2. Curterius ex ms. Jes., οἱ Γ', τὸν ἱερέα.

V. 4. 'Αλλος, τὴν δύναμιν. Articulum τὴν cum asterisco notat ad marginem Curterius, ut indicetur sic in Hexaplarī τῶν Ὁ' editione restitutum fuisse.

Ibid. 'A., εἰς πρόσωπον etc. Eusebius *Demonstr. evang.*, pag. 331.

V. 5. 'Αλλ., * λέγων. Sic cum asterisco in marg. habet Curterius, quo notatur id a LXX omissum ex aliis editionibus positum fuisse.

V. 6. Σ., ὁπαδοκίμασαν. Procopius.

Ibid. Curterius, οἱ Γ', Σιλώδ.

Ibid. In textu τῶν Ὁ' ms. Jes. legitur 'Ραασών. Ad marg., οἱ Γ', 'Ρασίν, et sic habetur in edit. Rom. Proclivis est commutatio τοῦ ρ in λ.

V. 8. Ad illud, τὸ πλάτος τῆς χώρας σου, notat Curter. ex ms. Jes., οἱ Γ' ὁμοῦς, lege ὁμοίως. [Ilic cod. Marchal., qui ms. Jesuit., et Procopius in margine : Ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις ἀντὶ τοῦ, μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, Ἐμμανουήλ περιέχει. Καὶ αὐθις (Procop., αὐθις) ἐν τῷ τέλει, πρὸς τὸ λέγεσθαι, καὶ λόγον διὰ τὸ (pro nostro idem) λαλήσητε, οὐ μὴ ἐμμοίγη ὁμῖν, δεῖ μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, Ἐμμανουήλ εἰρηναί. DRACM.]

V. 9. Hieronymus : « Pro congregamini, sive infirmamini, et confringimini, ut interpretati sunt alii, LXX posuerunt, scitote. Verbum enim Hebraicum ROU, propter RES litteræ et DALETH similitudinem, intellexerunt DOU. » Cum his pugiare videtur Theodoretus, qui ait, σαφέστερον ἔστι εἰ τρεῖς ἠρμήνευσαν τὸ χωρὶον τοῦτο συναθροίσθητε, λαοί, καὶ ἠτάσθη etc., ubi consequenter hunc et sequentem versum secundum trium interpretationem

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Υ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
15. Προσκόβουσι. Και παγιδευθήσονται, και συληφθήσονται.	15. Διὰ τοῦτο ἀδυνατήσουσιν. Και ἐγγιούσι και ἀλώσονται.	15.
16, 17. Αἴσον μαρτύριον, σφράγισαι τὸν νόμον ἐν τοῖς διατάγμασί μου. Καὶ προσδοκήσω τὸν Κύριον τὸν κρυβόντα τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου Ἰακώβ, και ἀναμενῶ αὐτόν.	16, 17. Τότε φανεροὶ ἔσονται οἱ σφραγιζόμενοι τὸν νόμον τοῦ μή μαθεῖν. Καὶ ἔρει, Μενῶ τὸν Θεὸν τὸν ἀποστρέψαντα τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου Ἰακώβ, και παποιθῶς ἔσομαι ἐπ' αὐτῷ.	16, 17.
18.	18. Ἰδοὺ ἐγὼ και τὰ παιδία ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός, και ἔσται σημεῖα και τέρατα ἐν τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ. Οἱ λοιποὶ, ἰδοὺ ἐγὼ και τὰ παιδία μου, ἃ δέδωκέ μοι ὁ Κύριος εἰς σημεῖα, και εἰς τέρατα ἐν Ἰσραὴλ παρά Κυρίου τῶν δυνάμεων τοῦ κατοικοῦντος ἐν ἧρει Σιών.	18.
19.	19. Ἐκζητοῦσι.	19. Ἐκζητήσῃ.
21. Καὶ παρελεύσεται ἐξ αὐτοῦ ἐσκανδαλισμένος, και πεινάσει. Ἔσται δὲ ὅταν πεινάσῃ και παροξυνθῇ. Και καταράσεται βασιλέα αὐτοῦ.	21. Καὶ ἤξει ἐφ' ὑμᾶς σκληρὰ λιμὸς, και ἔσται ὡς ἂν πεινάσητε, λυπηθήσεσθε. Και κακῶς ἐρεῖτε τὸν ἄρχοντα.	21. Και καταράσεται ἐν τῷ βασιλεὺς αὐτοῦ.
Και τὰ πάτραρχα εἰδωλα.	Και τὰ πάτρια.	
SYMMACHIUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
15. Offendent. Et irretientur et capientur	15. Ideo infirmi erunt. Et appropinquabunt, et capientur.	15.
16, 17. Liga testimonium : signa legem in præceptis meis. Et expectabo Dominum, abscondentem faciem suam a domo Jacob, et præstolabor eum.	16, 17. Tunc manifesti erunt, qui obsignant legem, ut non discant. Et dicet, Expectabo Deum, qui avertit faciem suam a domo Jacob, et fidens ero super eum.	16, 17.
18.	18. Ecce ego et pueri, quos mihi dedit Deus : et erunt signa et prodigia in domo Israel. <i>Reliqui</i> , ecce ego et pueri mei, quos dedit mihi Dominus in signa, et in portenta in Israel a Domino virtutum, habitante in monte Sion.	18.
19.	19. Exquirunt.	19. Exquiret.
21. Et transibit ab eo scandalizatus, et esuriet. Erit autem cum esurierit et exacerbatus fuerit. Et maledicet regi suo. Et patriarcha idola.	21. Et veniet super vos dura fames : et erit ut esurieritis, contristabimini. Et maledicetis principem. Et paterna.	21. Et male licet in rege suo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Hesaiæ.

adfert. Certum quidem est οἱ τρεῖς et οἱ Γ significare Aquilam, Symmachum, et Theodotionem. Hieronymus vero, cum tres alias interpretationes memorat, intelligit fortasse Aquilæ et Symmachi secundas editiones, vel Syrum; vel si tres illos interpretes intelligat, dicendum erit Theodoretum hic trimum simul interpretationem adferre, neglecta quarumdam vocum discrepantia: quod sæpissime contigisse jam passim vidimus. Et hanc verisimiliorem esse sententiam existimo.

V. 10. Οἱ Γ, βουλευσάθε etc. Theodoretus.

V. 11. Σ., εἶπεν Κύριος πρὸς μὲ etc. Procopius.

V. 12. Σ., οὐκ ἐρεῖτε, Ἄνταρσις etc. Ex Procopio. Hieronymus in hunc locum: « Noli duorum regum timere conjurationem: sed hoc magis considera, quod omne quod loquitur hic populus adversum me, conjuratio sit. Et secundum Symmachum, qui interpretatus est ἄνταρσιν, in me existiterit perduellio. » LXX, qui vertunt σκληρόν, durum, videntur legisse τῶν pro τῶν. [Altera pars Sym-

machi versionis plane aliter habetur apud Procopium. Scilicet: Πάν ὃ ἐὰν εἴποι ὁ λαὸς οὗτος, ἄνταρσις. Sed itidem Drusius male, quia nimis obiter, legit Procopium, et evenit quod prædixit noster propheta, xxxi, 3: *Et corruet auxiliator, et cadet cui præstatur auxilium.* DRACH.]

V. 15. 'A., Θ., τὸν Κύριον. Sic Curterius ex mss. Jes. qui τὸν præmisso asterisco habet.

Ibid. Σ., Θ., τῶν δυνάμεων, item cum asterisco. Idem.

V. 14. 'A., και εἰς στερεὸν etc. Hæ lectiones prodeunt ex mss. Jes. et ex Procopio. [Ad illud τῶν Ὁ, ἐν κοιλιάματι, March. cod. (qui habet, ἐν κοιλώματι) adnotat: 'A., εἰς σκῶλον, in offendiculum. Quod addendum. DRACH.]

V. 15. 'A., και σκανδαλισθήσονται etc. Theodoretus. Ibid. Σ., και παγιδευθ-. Procopius.

V. 16. 'A., ἐνδύσον etc. Ex *Demonstr. evang. Eusebii*, pag. 450. (τῷ initio commatis sic reddunt LXX: ἐν ἀσφαλτί, in lutione, connectunt autem

eum serie commatis 15. — Cod. March. : 'A., ἐνδυσσον μαρτύριον· σφράγισαι νόμον ἐν τοῖς διδακτοῖς μου. Sic plane Syni. apud Proc., qui subiungit : οἱς καὶ τὰ 'Ακύλου συνάδει. I. e., quibus et consonant Aquilæ. DRACH.]

V. 18. *Oi λοιποὶ, ἰδοὺ ἐγὼ* etc. Procopius. Codex vero Jes. ad marg., Θ., 'A., ἔδωκέ μοι. Σ., 'A.,

ὁμοίως τοῖς Ο'. Sed Theodoretus pleniorē habet lectionem.

V. 19. 'A., Θ., ἐκζητήσει. Curterius.

V. 21. Σ., καὶ παρελεύσεται etc. Procopius.

Ibid. 'A., Θ., καὶ καταράσσεται etc. Codex Jes. et Procopius. [Cod. Jesuit. secundum Lambert. Bos

TO EBPAIKON.

1 כעס הראשון הקל ארצה זבלך
וארצה נפתלי וארדן הכביד דרך
הים עבר הירדן גליל הנחם

3 הרבית הנני לא הנולת השבחה
שבחו לפניך כשמוחת בקציר

4 הנגש

5 כי כל-סאון סאון בעש ושכלה
מגללה בדמים היהודה לשרפה
מאכלת אש

6 כי-ילד ילד-לנו בן נחך-לנו
וחזי המשרה על-שכמו ויקרא שכו
פלא ידעץ אל גבד אבי-עד שר-
שלום

7 לפרבה המשרה
ולשלום אין-קץ

ועד-עולם ק-מת

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Secundum tempus primum alleviavit terram Zabulon et terram Nephthali et postremum aggravari fecit viam maris trans Jordanem Galilæ gentium.

3. Multiplicasti gentem, non magnificasti lætitiā : lætati sunt ad facies tuas secundum lætitiā in messe.

4. Exactoris.

5. Quia omnis pugna confligens in strepitu, et vestimentum involutum in sanguinibus, et erit ad combustionem, cibus ignis.

6. Quia gnatus natus est nobis, filius datus est nobis, et erit principatus super humerum ejus, et vocabitur nomen ejus admirabilis, consiliarius, Deus, fortis, pater æternitatis, princeps pacis.

7. Ad multiplicandum principatum.

Et ad pacem non finis.

Et usque in sæculum, zelus.

HESAIÆ CAPUT IX.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοῖς γράμμασι.

1.

3.

4.

5.

6. Πλ γιβουρ.

7.

VULGATA LATINA.

1. Primo tempore alleviata est terra Zabulon, et terra Nephthali : et novissimo aggravata est via maris trans Jordanem Galilæ gentium.

3. Multiplicasti gentem, non magnificasti lætitiā. Lætabuntur coram te, sicut qui lætantur in messe.

4. Exactoris.

5. Quia omnis violenta prædatio cum tumultu, et vestimentum mistum sanguine erit in combustionem, et cibus ignis.

6. Parvulus enim natus est nobis, et filius datus est nobis, et factus est principatus super humerum ejus : et vocabitur nomen ejus admirabilis, consiliarius, Deus, fortis, pater futuri sæculi, princeps pacis.

7. Multiplicabitur ejus imperium.

Et pacis non erit finis.

Et usque in sempiternum, zelus.

AKYAAΣ.

1. Ἔβνας τῶν ἐθνῶν.

3.

4.

5.

6. Ὅτι παιδίον ἐγενήθη ἡμῖν, υἱὸς ἐδόθη ἡμῖν, καὶ ἐγένετο τὸ μέτρον ἐπ' ὤμου αὐτοῦ. Καὶ ἐκλήθη (al. ἐκάλεσε) τὸ ὄνομα αὐτοῦ θαυμαστος, σύμβουλος, ἰσχυρὸς, δυνατός, πατήρ ἐτι, ἀρχῶν εἰρήνης.

7. Πολλῆς ἐπὶ μέτρον.

Καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας.

Καὶ ἕως αἰῶνος, ζῆλος.

AQUILA.

1. Oras gentium.

3.

4.

5.

6. Quia puer natus est nobis, filius datus est nobis, et facta est mensura super humerum ejus : et vocatum est (al. vocavit) nomen ejus, admirabilis, consiliarius, fortis, potens, pater adhuc, princeps pacis.

7. Multæ mensura.

Et pacis ejus non est finis.

Et usque in sæculum, zelus.

sic habet : 'Α., Θ., και κατάρα ἔσται ἐν τῷ β. α., *et maledictio erit in r. s. DRACH.*]

Ibid. Σ., και τὰ πάτραρχα ἐδώλα. Sic unus codex. Carterius ex cod. Jes. paulo aliter hæc postrema affert : διὸ δὴ και οἱ τρεῖς, Ἀκύλας και Σύμμαχος και Θεοδοτίων οὕτως ἠρμήνευσαν· και καταρᾶται ἐν

βασιλείᾳ αὐτοῦ και ἐν θεοῖς αὐτοῦ. Sed jam sæpe diximus duas fuisse Symmachi editiones; ex altera vero prodiisse potuit illud πάτραρχα ἐδώλα, ubi notandum est LXX Interpretes infra, cap. xxxvii, v. 39, vocem Π'Π'Κ vertere πάτραρχον, quod significare videtur patriæ principem, vel ducem.

HESALÆ CAPUT IX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ὁ πρῶτος ἐτάχυνεν γῆν Ζαβουλῶν, και γῆν Νεφθαλείμ, και ὁ ἔσχατος ἐδάρυνεν ὄδον τὴν κατὰ θάλασσαν, πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἑρίου τῶν ἐθνῶν.

3. Ἐπλήθυνας τὸ ἔθνος, ὃ οὐκ ἐμεγάλυνας. Εὐφροσύνη εὐφρανθήσαν ἐνώπιόν σου, ὡς εὐφροσύνη ἐν θερισμῷ.

4.

5. Πᾶσα βία ἐδιάσθη ἐν σεισμῷ, και περιδόλαιον ἐφόρη ἐν αἵματι, και ἔσται εἰς καῦσιν, και εἰς κατάθρωμα πυρός.

6. Νεανίας γὰρ ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς ἐδόθη ἡμῖν, και ἔσται ἡ παιδεία αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, και κληθήσεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ παραδοξασμὸς, βουλευτικὸς, ἰσχυρὸς, δυνατὸς, πατήρ αἰῶνος, ἀρχὼν εἰρήνης.

7.

SYMMACHUS.

1. Primus acceleravit terram Zabulon et terram Nephthalim : et ultimus aggravavit viam, quæ juxta mare est trans Jordanem, terminum gentium.

3. Multiplicasti gentem, quam non magnificasti. Lætitia lætati sunt in conspectu tuo, sicut lætitia in messe.

4.

5. Omnis vis violenter adhibita est in concussionibus, et amictus volutus est in sanguine, et erit in combustionem et in cibum ignis.

6. Adolescens enim natus est nobis, filius datus est nobis; et erit disciplina ejus super humerum ejus, et vocabitur nomen ejus, admirabilitas, consiliarius, fortis, potens, pater sæculi, princeps pacis.

7.

1. Τοῦτο πρῶτον πίε, ταχὺ ποιεῖ, χώρα Ζαβουλῶν, ἡ γῆ Νεφθαλείμ, και οἱ λοιποὶ οἱ τὴν παραλίαν, και πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν. Οἱ λοιποὶ, ὁ πρῶτος ἐτάχυνεν γῆν Ζαβουλῶν, και γῆν Νεφθαλείμ, και ὁ ἔσχατος ἐδάρυνεν ὄδον τὴν κατὰ θάλασσαν, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ἑρίου τῶν ἐθνῶν.

3. Τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ, ὃ κατήγαγες ἐν εὐφροσύνῃ σου. Καὶ εὐφρανθήσονται ἐνώπιόν σου, ὡς οἱ εὐφρανόμενοι ἐν ἀμῆτι.

4. Ἀπαιτούντων. Ἄλλος, ἀπειθούντων.

5. Ὅτι πᾶσαν στολὴν ἐπισυνηγμένην δόλω, και ἱματίον μετὰ καταλλαγῆς ἀποτίσουςι, και θελήσουσιν, εἰ ἐγένοντο πυρκαυστοὶ.

6. Ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς και ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, και καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, μεγάλης βουλῆς ἀγγελος· ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τοῦς ἀρχοντας, και ὑγίειαν αὐτῷ.

7. Μεγάλη ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ.

Και τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὄριον.

Και εἰς τὸν αἰῶνα, ζῆλος.

LXX INTERPRETES.

1. Hoc primum bibe : cito fac, regio Zabulon, terra Nephthalim, et cæteri, qui maritima et trans Jordanem, Galilæa gentium. Reliqui, primus acceleravit terram Zabulon et terram Nephthalim : et ultimus aggravavit viam, quæ juxta mare est trans Jordanem, terminum gentium.

3. Plurima pars populi, quam deduxisti in lætitia tua. Et lætabantur in conspectu tuo, sicut qui lætantur in messe.

4. Exigentium. Alius, inobsequentium.

5. Quia omnem stolam congregatam dolo, et vestimentum cum commutatione restituent : et cupient, si flant igne combusti.

6. Quia parvulus natus est nobis, filius et datus est nobis, ejus principatus factus est super humerum ejus : et vocatur nomen ejus magni consilii angelus. Adducam enim pacem super principes, et sanitatem ei.

7. Magnus principatus ejus.

Et pacis ejus non est terminus. Et in sæculum, zelus.

1.

5. Τὸ πλήθος.

4. Ἀπαιτούντος.

5.

6. . . . και ἔσται ἡ παιδεία αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, και ἐκάλυψε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θαυμαστῶς βουλευτῶν, ἰσχυρὸς, δυνάστης, πατήρ αἰῶνος, ἀρχὼν εἰρήνης.

7. Ἐπληθύνθη παιδεία.

Και τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος.

THEODOTIO.

1.

3. Multitudo.

4. Exactoris.

5.

6. . . . et erit disciplina ejus super humerum ejus : et vocavit nomen ejus, admirabiliter consulens, fortis, potens, pater sæculi, princeps pacis.

7. Multiplicata est disciplina.

Et pacis ejus non erit finis.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 דבר	8.	8. Ῥῆμα.
10 שקמים	10.	10.
11 ואת - איבז	11.	11. Καὶ τοὺς ἐχθροὺς ✕ αὐτοῦ.
12 ופלשתים	12.	12.
14 ויכרת	14.	14. Καὶ ὀλοθρεύσει.
15 ונשדא פנים	15.	15.
הוא הראש		Αὐτὸς κεφαλῆ.
17 ואת - יתמוז ואת - אלמנתז	17.	17. Καὶ τοὺς ὄρφανούς αὐτοῦ καὶ τὰς χήρας αὐτοῦ.
21 יד	21.	21. Ἡ χεὶρ ✕ αὐτοῦ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Verbum.	8. Verbum.	8. Verbum.
10. Sycomor.	10. Sycomoros.	10.
11. Et inimicos ejus.	11. Et inimicos ejus.	11. Et inimicos ✕ ejus.
12. Et Philisthim.	12. Et Philistiim.	12.
14. Et excidet.	14. Et disperdet.	14. Et perdet.
15. Et acceptus facie.	15. Et honorabilis.	15.
Ipse caput.	Ipse est caput.	Ipse caput.
17. Et pupillorum ejus, et viduarum ejus.	17. Et pupillorum ejus et viduarum.	17. Et pupillos ejus et viduas ejus.
21. Manus ejus.	21. Manus ejus.	21. Manus ✕ ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Hesaiæ.

V. 1. Σ. καὶ οἱ λοιποὶ, ὁ πρῶτος ἐτάχυνεν etc. Sic Procopius, qui dicit reliquos interpretes ut Symmachum habuisse, quia non tantum differabant a Symmacho, quantum a LXX Interpretibus. Cod. unus tamen notat A. et Th. habuisse, ὄδον θαλάσσης, *viam maris*. Hieronymus et Procopius aiunt Aquilam legisse, θῖνας τῶν ἐθνῶν, *oras gentium*. Hieronymus : « Pro Galilæa gentium, Aquila θῖνας gentium : Symmachus terminos gentium interpretati sunt. »

V. 3. Σ., ἐπλήθυνας τὸ ἔθνος etc. Lectionem Symmachi habet Procopius; Theodotionis Curterius. In hunc locum ait Hieronymus alios, *magnificasti*, vertisse : hic LXX negativam \neg vel non legerunt, vel pro particula \neg habuerunt; quod etiam alibi contigit. Symmachus vocem \neg cum sequenti \neg conjungit, *εὐφροσύνη εὐφρανθήσονται, lætitia lætabitur*. Alii cum præcedenti copulant.

Ibid. Σ., εὐφροσύνη etc. Sic Eusebius Comment. in Hesaiam.

V. 4. Θ., ἀπαυτῶντος etc. Eusebius. Hieronymus

vero ait Theodotionem vertisse *exactorem*. [Ibid. Ο', (juxta Alex. et Marchal.) ἀφαιρεθήσεται. Cod. Jesuit. vel March., 'A., ἀφήρηται, *ablatum est*, quæ nunc est lectio Rom. editionis τῶν Ο'. DRACB.]

V. 5. Σ., πᾶσα βία ἐδιάσθη etc. Ex Procopio.

V. 6. 'A., ὅτι παῖδιον etc. Has lectiones mutuamur ex Curterio, Eusebio et Theodoreto, qui ait Illud Aquilæ, *ισχυρὸς, δυνατὸς*, sic Hebraice exprimi εἰ γεβῶρ. Procopius vero, ἡλ γιβῶρ. Eusebius ait *Demonstr. evang.* Symmachum habere. *νεανίας γὰρ ἐδόθη*. Sed præstat lectio Curterii ex cod. Jes., *νεανίας γὰρ ἐγεννήθη*. Hallucinetur porro Drusius cum ait in Procopio, id est, in editione textus Hesaiæ a Jo. Curterio ex cod. Jes. cum Procopio posita, legi *παρεγεννήθη*; nam ibi mendose legitur *Παρεγεννήθη* pro *γὰρ ἐγεννήθη*, ut liquet. In illud Aquilæ, *μέτρον*, Hieronymus : « Aquila verbi ambiguitate deceptus μέτρον, i. e. *mensuram*, interpretatus est, quæ Hebraice et Latine eodem appellatur nomine. » Quæ nota pertinet etiam ad versum sequentem. \neg *מִשְׂרָה misra*, est principatus : \neg *מִשְׂרָה mesura*, est

HESAIÆ CAPUT X.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 להכות מדין דלים ולהגל משפט עיני עמי להיות אלמות שלם ואת - יתמים יבז	2.	2. ✕ Καὶ ἄρπάζοντες κριζῖν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Ad pervertendum iudicium tenuium, et ad rapiendum iudicium afflictorum populi mei, ut essent viduæ spolia eorum, et pupillus diriperent.

VULGATA LATINA.

2. Ut opprimerent in iudicio pauperes; et vim facerent causæ humilium populi mei : ut essent viduæ præda eorum, et pupillos diriperent.

AQUILA.

2. ✕ Et : rapientes iudicium.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
8.	8. Θάνατον. <i>Οι λοιποί</i> , τὸν λόγον.	8.
10.	10. Συκαμίους. <i>Οι λοιποί</i> , συκαμύρων.	10.
11. Καὶ τοὺς ἐχθροὺς ✕ αὐτοῦ.	11. Καὶ τοὺς ἐχθροῦς.	11. Καὶ τοὺς ἐχθροὺς ✕ αὐτοῦ.
12.	12. Καὶ τοὺς Ἑλληνας. <i>Οι λοιποί</i> , καὶ τοὺς Φιλιστιεῖμ.	12.
14. Καὶ ἐξολοθρεύσει.	14. Καὶ ἀφείλε.	14. Καὶ ἀφείλε.
15. Καὶ αἰδέσιμον.	15. Καὶ τοὺς τὰ πρόσωπα θαυμάζοντας.	15.
Αὐτὸς κεφαλῆ.	Αὐτὸς κεφαλῆ. Ἄλλως, αὕτη ἡ ἀρχή.	Αὐτὸς κεφαλῆ.
17. Καὶ τοὺς ὄρφανούς αὐτοῦ καὶ τὰς χήρας αὐτοῦ.	17. Καὶ τοὺς ὄρφανούς αὐτῶν καὶ τὰς χήρας αὐτῶν.	17. Καὶ τοὺς ὄρφανούς αὐτοῦ καὶ τὰς χήρας αὐτοῦ.
21. Ἡ χεὶρ ✕ αὐτοῦ.	21. Ἡ χεὶρ.	21. Ἡ χεὶρ ✕ αὐτοῦ.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
8.	8. Mortem. <i>Reliqui</i> , verbum.	8.
10.	10. Sycaminos. <i>Reliqui</i> , sycamoros.	10.
11. Et inimicos ✕ ejus.	11. Et inimicos.	11. Et inimicos ✕ ejus.
12.	12. Et Græcos. <i>Reliqui</i> , et Philistiim.	12.
14. Et disperdet.	14. Et abstulit.	14. Et auferet.
15. Et honorabilis.	15. Et eos qui facies admirantur.	15.
Ipse caput.	Ipse caput. <i>Aliter</i> , hoc est principium.	Ipse caput.
17. Et pupillos ejus et viduas ejus.	17. Et pupillos eorum et viduas eorum.	17. Et pupillos ejus et viduas ejus.
21. Manus ✕ ejus.	21. Manus.	21. Manus ✕ ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Hesaiæ.

mensura. Primo autem modo legitur. [Aliquanto variant qui hunc locum allegant SS. Patres. De iis proluxe in notis ed. Rom. Nobilius, quem adeas velimus. Juxta Eusebium, Aquila vertit, καὶ καλεῖται, et Theodotio, θαυμαστὸς, συμβουλευών.—Notandum ab omnibus Hebr. חַ, ἰσχυρός, fortis, redditum esse, exceptis LXX senibus, qui Θεός, Deus, translulerunt.—Hebraicam lectionem adjecimus in textu ex Procopio. DRACH.]

V. 7. Ἄ., πολλῆς τῷ μέτρῳ. Curterius ex ms. Jes. et ibid. Θ., καὶ ἐπληθύνθη παιδεία, πρὸ ἐπληθύνθη. Sed Eusebius in *Demonstr. evang.* habet, Θ., τοῦ πληθύνειν τὴν παιδείαν, ad multiplicandam disciplinam. [Ibid. Hebr. תַּרְבִּיחַ. Sic, non autem sine mysterio. Cf. tractatum nostrum, *De l'Harmonie entre l'Eglise et la Synagogue*, t. II, p. 55 et seq. DRACH.]

Ibid Ἄ., καὶ τῆς εἰρήνης etc. Eusebius in *Demonstr. evang.* Theodotionis vero lectionem adfert idem in Comment. [Cod. Marchal., Σ., Θ., πέρας. DRACH.]

Ibid. Ἄ., καὶ ἕως αἰῶνος, ζῆλος. Curterius ex ms. Jes.

V. 8. Ἄ., ῥῆμα etc. Ex Curterio et Procopio. Cyrillus, λόγον ἀπέστειλε ἐπὶ Ἰακώβ, κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν Ἑβραίων.

V. 10. Συκαμίους. Eusebius, Comment. in Hesaiam: Ο, συκαμίους ἀπὸ συκαμίων, ἢ συκαμύρων κατὰ τοὺς λοιπούς.

V. 11. Ἄ., Σ., Θ., καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Curterius, cum asterisco ad vocem, αὐτοῦ.

V. 12. *Οι λοιποί*, καὶ τοὺς Φιλιστιεῖμ. Sic unus codex.

V. 14. Ἄ., καὶ ὀλοθρεύσει etc. Ex Procopio et Eusebio.

V. 15. Σ., καὶ αἰδέσιμον. Sic Eusebius in Hesaiam, et Procopius.

Ibid. *Οι Δ'*, αὐτὸς κεφαλῆ. Curterius. Vide quæ diximus in Preliminaribus (col. 407) de nota *οι Δ'*.

V. 17. Curterius ex ms. Jes., *οι Γ'*, his αὐτοῦ pro αὐτῶν, quod habetur in τοὺς Ο'.

V. 21. *Οι Γ'*, αὐτοῦ. Curterius.

HESAIÆ CAPUT X.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. ✕ Καὶ : ἀρπάζοντες κρίσιν.

2. Ἐκκλίνοντες κρίσιν πτωχῶν, ἀρπάζοντες κρίμα πενήτων τοῦ λαοῦ μου, ὥστε εἶναι αὐτοῖς χήραν εἰς διαρπαγὴν, καὶ ὄρφανόν εἰς προνομήν. Ἄλλος, διαστρέφοντες τὸ δίκαιον.

2. ✕ Καὶ : ἀρπάζοντες κρίσιν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. ✕ Et : rapientes judicium.

2. Declinantes iudicium inopum, rapientes causam pauperum populi mei; ita ut sit ipsis vidua in direptionem, et pupillus in prædam. *Alius*, pervertentes iustum

AQUILA.

2. ✕ Et : rapientes judicium.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

4 בלחי כרע תחת אסיר	4.	4. . . . αιχμαλωσιαν.
תחת הרזגים יפל		
אפי		
6 לשלל שלל	6.	6. ✕ Του : ποιησαι σκυλα.
7 גוים לא מעט	7.	7. Ἔθνη οὐκ ὀλίγως.
10 כאשר מצארה ידי למסלרת	10.	10.
האליל		
13 בכח ידי עשיתי	13.	13.
14 ידי	14.	14. Τῆ χειρὶ ✕ μου.
תפצה פה ומצפצפה		
17 וקדשו ללהבה	17.	17.
ואכלה שיתו ושמיירו ביום אחד		
18 וכבוד יעדר וטרמול מנפש	18.	18.
ועד-בשר יכלה והיה כבסס נסס		
19 ושאר עץ יעדר מספר יהיו	19.	19. Παις.
ונער יתבם		
22 עסך	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

4. Absque me corrui sub vinculo.	4. Ne incurvemini sub vinculo.	4. ... captivitatem.
Et sub interfectis cadent.	Et cum interfectis cadatis.	
Furor ejus.	Furor ejus.	
6. Ad spoliandum spoliū.	6. Ut auferat spolia.	6. ✕ Ad : faciendum spolia.
7. Gentes non parum.	7. Gentium non paucarum.	7. Gentes non parum.
10. Quemadmodum invenit manus mea ad regna vanitatis.	10. Quomodo invenit manus mea regna idoli.	10.
13. In fortitudine manus meæ feci.	13. In fortitudine manus meæ feci.	13.
14. Manus mea.	14. Manus mea.	14. Manu ✕ mea.
Et aperiens os, et garruens.	Et aperiret os, et ganniret.	
17. Et sanctus ejus in flammam.	17. Et sanctus ejus in flamma.	17.
Et devorabit spinam ejus, et veprem ejus, in die una.	Et devorabitur spina ejus, et vepres ejus, in die una.	
18. Et gloria sylvæ ejus et Carmeli ejus, ab anima et usque ad carnem consumet : et erit sicut liquescere vexilliferum.	18. Et gloria saltus ejus et Carmeli ejus ab anima usque ad carnem consumetur ; et erit terrore profugus.	18.
19. Et residuum lignum sylvæ ejus, numerus erunt : et puer scribet ea.	19. Et reliquias ligni saltus ejus præ paucitate numerabuntur : et puer scribet eos.	19. Puer.
22. Populus tuus.	22. Populus tuus.	22.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

4. . . . αιχμαλωσίαν.
- 6.
7. Οὐκ ὀλίγα.
- 10.
13. Ἐν τῇ δυνάμει τῆς χειρὸς ἐποίησα.
14. Τῇ χειρὶ ~~μου~~.
17. Καὶ ὁ ἅγιος αὐτοῦ εἰς φλόγα.
Καὶ καταφάγεται τὰ ἀποκείμενα αὐτοῦ, καὶ τὰ πεφυλαγμένα αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ.
18. Καὶ ἡ δόξα τοῦ δρυμοῦ αὐτοῦ, καὶ τοῦ Καρμηλοῦ αὐτοῦ ἀπὸ ψυχῆς ἕως σαρκὸς ἀναλωθήσεται, καὶ ἔσται ὡς τετμημένως φεύγων.
19. Τὰ δὲ ἐπιλοιπα τῶν ξύλων τοῦ δρυμοῦ αὐτοῦ ἀριθμῶ ἔσονται, καὶ παῖδιον γράψει αὐτά.
- 22.

καιον κρίμα ἐπὶ τῶν πτωχῶν, καὶ διαρπάζοντες τὰ τῶν πενήτων τοῦ λαοῦ, ὥστε εἶναι αὐτοῖς χήραν εἰς κατάβρωμα, καὶ ὄρφανὸν εἰς κέρδος.

4. Τοῦ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς ἀπαγωγὴν.
- Ἡ ὀργή. Ἄλλος, θυμὸς αὐτοῦ.
6. Ποιῆσαι σκύλα.
7. Οὐκ ὀλίγα.
10. Ὅν τρόπον ταύτας ἔλαβον, καὶ πάσας τὰς ἀρχὰς λήψομαι.
13. Ἐν τῇ ἰσχύϊ ποιήσω.
14. Τῇ χειρὶ.
Ἡ ἀντίπη μοι.
17. Καὶ ἀγιάζει αὐτὸν ἐν πυρὶ.
Καὶ φάγεται ὡσεὶ χόρτον τὴν ὕλην ἐν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
18. Ἀποσβεσθήσεται τὰ δρυ-καὶ οἱ βουνοὶ, καὶ οἱ δρυμοὶ, καὶ καταφάγεται ἀπὸ ψυχῆς ἕως σαρκῶν, καὶ ἔσται ὁ φεύγων ὡς ὁ φεύγων ἀπὸ φλογὸς καιομένης.
19. Καὶ οἱ καταλειφθέντες ἀπ' αὐτῶν ἀριθμὸς ἔσονται, καὶ παῖδιον γράψει αὐτούς.
22. Ὁ λαός.

4. Τοῦ μὴ κάμψαι ὑπὸ δεσμῶν.
~~Καὶ ὑποκάτω ἀνηρημένων πε-
σοῦνται.~~
6. ~~Τοῦ :~~ ποιῆσαι σκύλα.
7. Οὐκ ὀλίγα.
10. Καθάπερ εὔρεν ἡ χεὶρ μου τὰς βασιλείας τοῦ εἰδώλου.
- 13.
14. Τῇ χειρὶ ~~μου~~.
~~Καὶ ἀνοίγων τὸ στόμα, καὶ
στρουθίζων.~~
- 17.
- 18.
19. Παιδῆρον.
22. Ὁ λαός σου.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

4. . . . captivitatem.
- 6.
7. Non paucas.
- 10.
13. In virtute manus feci.
14. Manu ~~mea~~.
17. Et sanctus ejus in flamma.
Et devorabit reposita ejus, et quæ ab ipso servantur in die una.
18. Et gloria sylvæ ejus, et Carmeli ejus, ab anima usque ad carnem consumetur, et erit tanquam cæsus fugiens.
19. Residua autem lignorum sylvæ ejus numero erunt : et puer scribet ea.
- 22.

- judicium super pauperibus, et diripientes quæ sunt inopum populi ; ita ut sit eis vidua in cibum, et pupillus in lucrum.
4. Ut non incidatis in abductionem.
- Ira. Alius, furor ejus.
6. Ut faciat spolia.
7. Non paucas.
10. Sicut has cepi, sic omnes principatus capiam.
13. In fortitudine faciam.
14. Manu.
Aut contradicat mihi.
17. Et sanctificabit eum in igne.
Et comedet sicut scævum sylvam die illa.
18. Extinguantur montes, et colles, et saltus, et devorabit ab anima usque ad carnes ; et erit qui fugit quasi qui fugit a flamma ardenti.
19. Et qui relictus sunt ab eis numerus erunt : et puer scribet eos.
22. Populus.

4. Ne incurvemini sub vinculo.
~~Et sub interfectis cadent.~~
6. ~~Ad :~~ faciendum spolia.
7. Non paucas.
10. Sicut invenit manus mea regna idoli.
- 13.
14. Manu ~~mea~~.
~~Et aperiens os, et sicut passer
stridens.~~
- 17.
- 18.
19. Puerulus.
22. Populus tuus.

TO EBPAIKON.

23. אדני קדח צבאיה
 בקרב כל-הארץ
 24. בשבט יכנה ומסדה יסא
 עלך בדרך מצרים
 26. בצד ערב
 27. תנבל על
 28. במגרון
 29. מלך
 30. צלי קולך
 33. פארה
 ותגבהים ישעל

VERSIO HEBRAICI TEXT.

23. Dominus, Dominus exercituum.
 In medio universæ terræ.
 24. In virga percutiet te, et baculum suum levabit super te in via Ægypti.
 26. In petra Oreb.
 27. Et corrumpetur jugum.
 28. In Magron.
 29. Diversorium.
 30. Intona vocem tuam.
 Laisa.
 33. Ramum.
 Et sublimes humiliabuntur.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
 23.
 24.
 26.
 27.
 28.
 29.
 30.
 33.

VULGATA LATINA.

23. Dominus Deus exercituum.
 In medio universæ terræ.
 24. In virga percutiet te, et baculum suum levabit super te in via Ægypti.
 26. In petra Oreb.
 27. Et computrescet jugum.
 28. Magron.
 29. Sedes.
 30. Inni voce tua.
 Laisa.
 33. Lagunculam.
 Et sublimes humiliabuntur.

ΑΚΥΛΑΣ.

23. Κύριος ὁ Θεὸς στρατειῶν.
 24. Ἄρει.
 26. Ἐν πέτρα Ὀρήθ.
 27.
 28. Μαγρών.
 29. Αὐλιστήριον.
 30.
 Ἐν Λαῖς.
 33. Κεραμεῖον.
 Καλοὶ μετεωροὶ ταπεινωθήσονται.
 AQUILA.
 23. Dominus Deus exercituum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Hesaiæ.

V. 2. Ἄλλος, διαστρέφοντες τὸ δίκαιον κρίμα etc. Ex ms. quodam Basilii in Isaiam.
 Ibid. Curterius ad vocem ἀρπάζοντες ex ms. Jes. notat ad marg. cum asterisco, οἱ Γ', καί. Ibid. pro κρίμα πενήτων, in textu legitur χρήματα πενήτων. Ad marg. vero, οἱ Γ', κρίσιν.
 V. 4. Ἄ., Σ., αἰχμαλωσίαν. Theodoretus, qui sic habet: ἀπαγωγὴν ἐκάλεισεν τὴν αἰχμαλωσίαν· οὕτω γὰρ ὁ Σύμμαχος ἠρμήνευσε, καὶ οἱ λοιποὶ ὁμοίως. Curterius ex ms. Jes. notat ibidem, Ὁ, τοῦ μὴ κάμφαι etc., ut supra.
 Ibid. Θ. cum asterisco, καὶ ὑποκάτω etc. Curterius. [Prorsus nihil de hoc in cod. Jesuit., si Lamberto Bos Ides adhibenda. Eamdem lectionem habent in textu Alex., Ald. et Complut. hoc modo: καὶ ὑπ. (Alex. τῶν) ἀν. πεισ., et apud Proc. margini adscripta est sub asterisco. DACH.]
 Ibid. Curterius in textu, θυμός: ad marginem vero, οἱ Ὁ, ἡ ὄργη.
 V. 6. Ἄ., Θ., τοῦ. Curterius, præmisso asterisco. Illud, ποιῆσαι, non puto esse Aquilæ.
 V. 7. In cod. Jes. sic legitur, Ἄ., ἔθνη οὐκ ὀλίγως.

Θ., Σ. ὁμοίως τοῖς Ὁ. Curterius vero male, Ἄ., Σ., Θ. ὅμως τε Ὁ, ἔθνη οὐκ ὀλίγως.
 V. 10. Θ., καθάπερ εὔρεν etc. Curterius. In ms. Jes., in textu τῶν Ὁ habetur χώρας, ad marg. vero, ἀρχάς.
 V. 13. Σ., ἐν τῇ δυνάμει etc. Euseb. in Hesaiam.
 V. 14. Curterius ex ms. Jes., Π., μου, cum asterisco ante μου.
 Ibid. Θ., καὶ ἀνοίγων etc., præmisso asterisco. Idem.
 V. 17. Σ., καὶ ὁ ἄγιος etc. Procopius, et Euseb. in Hesaiam.
 Ibid. Σ., καὶ καταφάγεται etc. Idem Procopius.
 V. 18. Σ., καὶ ἡ δόξα τοῦ δρυμοῦ etc. Idem.
 V. 19. Σ., τὰ δεῖ ἐπιλοιπα etc. Idem. Curter. vero ex ms. Jes. notat, Σ., παιδίων. Θ., παιδάριον. Ἄ., παῖς.
 V. 22. Curterius, Θ., Ὁ, λαός σου.
 V. 23. Cod. Jes., Ἄ., στρατειῶν. Θ., Σ. ὁμοίως τοῖς Ὁ, Κύριος τῶν δυνάμεων. Curterius male, Θ., Σ. ὅμως τε οἱ Ὁ.
 Ibid. Σ., Θ., ἐν μέσῳ πάσης τῆς γῆς. Sic unus codex.

CAPUT XI HESAIÆ.

TO EBPAIKON.

1. הבר
 כונן
 ונצר

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Virga.
 De stirpe.
 Et surculus.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
 1.

VULGATA LATINA.

1. Virga.
 De radice.
 Et flos.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. Ῥαβδῖον.
 Ἄπὸ κορμοῦ.
 (Ἄχρεμόνα.)

AQUILA.

1. Virgula.
 De trunco.
 (Virgultum.)

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

23. Κύριος ✕ ὁ Θεὸς τῶν δυνά-
μεων.

Ἐν μέσῳ πάσης τῆς γῆς.

24. Ἐν ῥάβδῳ πλήξει σε, καὶ
τὴν βακτηρίαν αὐτοῦ ἐπαρεῖ ἐπὶ σέ
διὰ τὴν ὁδὸν Αἰγύπτου.

26. Ἐν Σούρ Χωρήθ.

27.

28. Μαγρών.

29. Αὐλισμός.

30.

33. Ἀγνόν.

Καὶ οἱ μετέωροι ταπεινωθήσονται.

SYMMACHUS.

23. Dominus ✕ Deus virtutum.

In medio universæ terræ.

24. In virga percutiet te, et ba-
culum suum elevabit super te per
viam Ægypti.

26. In Sur Choreb.

27.

28. Magron.

29. Pernocatio.

30.

33. Torcular.

Et sublimes humiliabuntur.

23. Κύριος.

Ἐν τῇ οἰκουμένῃ ὅλη.

24. Ὅτι ἐν ῥάβδῳ πατάξει σε ἡ
πληγὴν γὰρ ἐπάγω ἐπὶ σέ τοῦ ἰδεῖν
ὁδὸν Αἰγύπτου.

26. Ἐν τόπῳ θλιψέως.

27. Καὶ καταφθαρήσεται ὁ ζυγός.

28. Μαγγεδών.

29. Vacat.

30. Vacat. Ἄλλος ✕ χρεμέτι-
σον φωνὴν σου.

Λαῖσά.

33. Τοὺς ἐνδόξους.

Καὶ οἱ ὑψηλοὶ ταπεινωθήσονται.

LXX INTERPRETES.

23. Dominus.

In orbe toto.

24. Quia in virga percutiet te :
plagam enim inducam super te ad
videndum viam Ægypti.

26. In loco tribulationis.

27. Et corrumpetur jugum.

28. Maggedo.

29. Vacat.

30. Vacat. Alius, ✕ hinni voce tua.

Laisa.

33. Gloriosos.

Et excelsi humiliabuntur.

23. Κύριος ✕ ὁ Θεὸς τῶν δυνά-
μεων.

Ἐν μέσῳ πάσης τῆς γῆς.

24.

26. Σὺρ Ὀρήθ.

27. Καὶ διαφθαρήσεται ὁ κλοιός.

28. Μαγγεδών.

29. Κατάλυμα.

30.

Ἐν Λαῖς.

33. Ἀγνόν.

Καὶ οἱ μετέωροι ταπεινωθήσονται.

THEODOTIO.

23. Dominus ✕ Deus virtutum

In medio universæ terræ.

24.

26. Sor Oreb.

27. Et corrumpetur catena (sive
jugum).

28. Maggedon.

29. Diversorium.

30.

In Lais.

33. Torcular.

Et sublimes humiliabuntur.

Notæ et variae lectiones ad cap. X Hesaiæ.

V. 24. Σ., ἐν ῥάβδῳ πλήξει σε etc. Procopius et Theodoretus, qui legit πατάξει pro πλήξει : et infra, ἐπάγει pro ἐπάρει. Curterius, Ἀ., ἀρεῖ. Ο΄, Σ., ἐπαρεῖ. Scilicet LXX sic habuerunt in editione Hexaplatari.

V. 26. Ἀ., ἐν πέτρῃ Ὀρήθ. Hieronymi. De locis Hebraicis. Symmachii vero lectionem habet Procopius. [Ibid. In LXX, ὁ Θεός. Marchal., Κύριος ὁ Θεός, cum ✕ Θ., τῶν δυνάμεων. Et Drusius ex Proc. : Th., Κύριος τῶν δυνάμεων. Quod addendum. DRACM.]

V. 27. Θ., καὶ διαφθαρήσεται κλοιός. Curterius ex ms. Jes.

V. 28. Curterius, Ἀ., Σ., κατὰ τὸ Ἑβραϊκόν, Μαγρών. Α., Σ., secundum Hebraicum, Μαγρον. LXX qui habent Μαγγεδών, et Θ. qui legit Μαγγεδών, ἢ pro ἡ legerunt : quæ mutatio τοῦ ἡ in ἡ et vicissim frequentissima occurrit, ut exemplis probatur in Præliminaribus.

V. 29. Ἀ., αὐλιστήριον etc. Curterius. Quod sequitur autem ibidem post singulorum interpretationem ὁμοῦς ἢ Γ΄ vel melius ὁμοῦς ἢ Γ΄, ad notam

versus sequentis pertinet χρεμέτισον etc., ita ut significetur tres interpretes sic habuisse. Hebraicum יָחַד יָחַד hic alio modo legisse videntur LXX, apud quos habetur, καὶ ἤξει εἰς Ἀγγαί. Postremam autem vocem יָחַד legerunt, ut putamus, unde Ἀγγαί.

V. 30. ✕ χρεμέτισον φωνὴν σου. Sic Curterius ex ms. Jes. ubi trium lectio exprimitur, ut iam diximus. [Apud Procopium sub asterisco et sine nomine interp. DRACM.]

Ibid. In ms. Jes. ex Curterio, Θ., Λαῖς. Ἀ., Λαῖς. Ἀ., καὶ τὸ Ἑβραϊκόν, ὁμοῦς τε Ο΄, lege, ὁμοῦς τοῖς Ο΄. Suspicio autem hanc postremam notam partem, Ἀ., καὶ τὸ Ἑβρ., ad aliam vocem pertinere ; nisi forte dicatur in LXX editione Hexaplatari scriptum fuisse Λαῖς.

V. 33 Ἀ., κεραμεῖον etc. Drusius.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., καὶ οἱ μετέωροι etc. Curterius ex ms. Jes., qui post hanc lectionem adjicit, ὁμοῦς τε Ο΄ lege ὁμοῦς τοῖς Ο΄, quia videlicet in editione Hexaplatari sic ex tribus interpretationibus emendatum fuerat.

CAPUT XI HESAIÆ

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.

Ἀπὸ κορμοῦ.

(Καὶ βλαστόν.)

SYMMACHUS.

1.

De trunco.

(Et germen.)

1. Ῥάβδος.

Ἐκ τῆς ῥίζης.

Καὶ ἄθος.

LXX INTERPRETES.

1. Virga.

De radice.

Et flos.

1.

Ἀπὸ κορμοῦ.

(Καὶ βλαστόν.)

THEODOTIO.

1.

De trunco.

(Et germen.)

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 ולא-לכוראה עיניו ישפוט ולא- למשמע אהניו יזכיר	3.	3.
4 והזכיר במישור לעני-ארץ	4.	4. Καὶ ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τοῖς πραέσι τῆς γῆς.
5 היה צדק אחד מתבין האכותה אחד תלציו	5.	5.
7 ופרה ודב תרעינה יחד ירבע ילדיון	7.	7. Καὶ δάμαλις καὶ ἄρκος νεμε- θήσονται ὁμιως, κατακλεισθήσονται παιδία αὐτῶν.
כבקר		Ἵς βουκόλιον.
10 אשר עמד לנס עמים	10.	10. Ὅς ἀνίσταται εἰς σύστημα λαῶν.
מנחם		Ἴη ἀνάπαυσις αὐτοῦ.
כבוד		Δόξα.
11 היה בידם הדא יוסף אדני שנית יד לקנות את-שאר עכו אשר-ישאר מאשר	11.	11. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί- νῃ προσθήσει Κύριος δευτέρον τὴν χεῖρα αὐτοῦ, τοῦ κτήσασθαι ὑπό- λειμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ὃ ὑπολει- φθήσεται ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων.
14 אדם ומואב משלוח ידם	14.	14. Ἰδουμαία καὶ Μωὰδ ἀποστο- λῆ χειρὸς αὐτῶν.
15 והזרים יהיה את לשון יכ- מצרים	15.	15. Καὶ ἀναθεματίσει Κύριος τὴν γλῶσσαν θαλάσσης Αἰγύπτου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA	AQUILA.
3. Nec ad visionem oculorum suarum iudicabit, neque ad audi- tum aurium suarum arguet.	3. Non secundum visionem oculo- rum iudicabit, neque secundum auditum aurium arguet.	3.
4. Et arguet in rectitudine man- suetis terræ.	4. Et arguet in æquitate pro mansuetis terræ.	4. Et arguet in rectitudine man- suetis terræ.
5. Et erit justitia cingulum lum- borum ejus, et fides cingulum re- num ejus.	5. Et erit justitia cingulum lumborum ejus, et fides cincto- rium renum ejus.	5.
7. Et vacca et ursus pascentur simul, accubabunt nati earum.	7. Vitulus et ursus pascentur : simul requiescent catuli eorum.	7. Et vacca et ursus pascentur simul, claudentur parvuli eorum.
Quasi bos.	Quasi bos.	Quasi bucolium.
10. Quæ stans in vexillum popu- lorum.	10. Qui stat in signum populo- rum.	10. Qui consurgit in signum po- polorum.
Requies ejus.	Sepulcrum ejus.	Requies ejus.
Gloria.	Gloriosum.	Gloria.
11. Et erit in die illo : adjiciet Dominus secundo manum suam ad possidendum residuum populi sui, quod remanebit ab Assur.	11. Et erit in die illa : adjiciet Do- minus secundo manum suam ad possidendum residuum populi sui, quod relinquetur ab Assyriis.	11. Et erit in die illa adjiciet Dominus secundo manum suam, ad possidendum residuum populi sui, quod relinquetur ab Assy- riis.
14. Edom et Moab missio ma- nus eorum.	14. Idumæa et Moab præceptum manus eorum.	14. Idumæa et Moab missio manus eorum.
15. Et feriet anathemate Domi- nus linguam maris Ægypti.	15. Et desolabit Dominus lin- guam maris Ægypti.	15. Et anathematizabit Domi- nus linguam maris Ægypti.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Hesaiæ.

V. 1. 'A., βαββίον. Procopius.
Ibid. 'A., Σ., Θ., ἀπὸ κορμοῦ. Sic Eusebius in
Hesaiam, et Hieronymus, qui interpretationem Latinam sic offert, *ex trunco*.
Ibid. Hieronymus : « Pro flore, qui Hebraice dicitur NESER, Aquila, Symmachus et Theodotio *germen* transtulerunt. » Idem porro Hieronymus Hesaiæ xiv, 19. « NESER proprie virgultum appellatur, quod ad radices arborum nascitur, et quasi inutile ab agricolis amputatur. » Drusius qui hæc loca adfert, adjicit : « In schedis meis נצר A., ἀκρί-

μονα, virgultum, Th., βλαστόν. » Hoc autem accepit ex Hieronymo, libro vi, in cap. 14 Hesaiæ, ubi legitur : « Theodotio, *germen* : Aquila, ἀκρίμονα. »
V. 3. Σ., οὐ τῇ ὀράσει etc. Procopius.
V. 4. 'A., καὶ ἐλέγξει etc. Procopius et Drusius. [Ad Symmachum, Drusius *ex Procopio*, et ex Drusio Montfauconius, habet, καὶ ἐλέγξει. Ipse autem Procopius non ita, sed, ἀλλὰ κρινεῖ. Cf. L. Bos notam ad h. l. Дрaчн.]
V. 5. Σ., καὶ ἔσται δικαιοσύνη etc. Procopius.
V. 7. 'A., Θ., καὶ δάμαλις καὶ ἄρκος νεμεθήσονται

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3. Οὐ τῆ ὄρασει τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ κρινεῖ, οὐδὲ τῆ ἀκοῆ τῶν ὠτων αὐτοῦ ἐλέγξει.

4. Καὶ ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι πτωχοῦς γῆς.

5. Καὶ ἔσται δικαιοσύνη περίωμα τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις περίωμα τῶν λαγόνων αὐτοῦ.

7. Καὶ βοῦς καὶ ἄρκτος βοσκησονται ὁμοθυμαδὸν, κατακλεισθήσονται τὰ παιδία αὐτῶν.

10. Ὃς ἀνίσταται εἰς σύσημον τῶν ἐθνῶν.

Ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ.

Δόξα.

11. . . . προσθήσει Κύριος ἐκ δευτέρου τὴν χεῖρα αὐτοῦ τοῦ ζηλώσαι τὸ ὑπόλειμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ . . .

14. Ἐδὼμ καὶ Μωὰβ ἔκτασις χειρῶν αὐτῶν.

15. Καὶ ἀναθεματίσει Κύριος τὴν γλῶσσαν θαλάσσης Αἰγύπτου.

SYMMACHUS.

3. Non visu oculorum suorum iudicabit, neque auditu aurium suarum arguet.

4. Et arguet in rectitudine pauperes terræ.

5. Et erit iustitia cingulum lumborum ejus, et fides cingulum renum ejus.

7. Et bos et ursus pascentur unanimiter, claudentur parvuli eorum.

10. Qui consurgit in signum gentium.

Requies ejus.

Gloria.

11. . . . adjiciet Dominus secundo manum suam ad zelandum residuum populi sui.

14. Edom et Moab extensio manus eorum.

15. Et anathematizabit Dominus linguam maris Ægypti.

3. Οὐ κατὰ τὴν ὄρασαν κρινεῖ, οὐδὲ κατὰ τὴν λαλίαν ἐλέγξει.

4. Καὶ ἐλέγξει τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς.

5. Καὶ ἔσται δικαιοσύνη ἐζωσμένος τὴν ὀσφύν αὐτοῦ, καὶ ἀληθεῖς εἰλημένος τὰς πλευράς.

7. Καὶ βοῦς καὶ ἄρκτος ἅμα βοσκηθήσονται, καὶ ἅμα τὰ παιδία αὐτῶν ἔσονται.

Ὡς βοῦς.

10. Καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν.

Ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ.

Τιμή.

11. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ προσθήσει ὁ Κύριος τοῦ δεῖξαι τὴν χεῖρα αὐτοῦ, τοῦ ζηλώσαι τὸ καταλειφθὲν ὑπόλοιπον τοῦ λαοῦ, ὃ ἂν καταλειφθῆ ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων.

14. Καὶ Ἰδομαίαν καὶ ἐπὶ Μωὰβ πρῶτον τὰς χεῖρας ἐπιβαλοῦσι.

15. Καὶ ἐρημώσει Κύριος τὴν θάλασσαν Αἰγύπτου.

LXX INTERPRETES.

3. Non secundum opinionem iudicabit, neque secundum loqueliam arguet.

4. Et arguet humiles terræ.

5. Et erit iustitia cinctus lumbum suum, et veritate involutus costas.

7. Et bos et ursus pascentur simul, et simul catuli eorum erunt.

Quasi bos.

10. Et qui consurgit ut princeps sit gentium.

Requies ejus.

Honor.

11. Et erit in die illa adjiciet Dominus ostendere manum suam, ad zelandum relictum residuum populi, quod relictum fuerit ab Assyriis.

14. Et Idumæam et super Moab primum manus mittent.

15. Et desolabit Dominus mare Ægypti.

3.

4. Καὶ ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς.

5.

7. Καὶ δάμαλις καὶ ἄρκτος νεμεθήσονται ὅμως, κατακλεισθήσονται παιδία αὐτῶν.

Ὡς βουκόλιον.

10.

Ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ.

11. . . . τοῦ κτήσασθαι τὸ ὑπόλειμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ὃ ἂν καταλίπη ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων.

14. Ἰδομαία, Μωὰβ ἔκτασις χειρῶν αὐτῶν.

15. Καὶ ἀναθεματίσει Κύριος τὴν γλῶσσαν θαλάσσης Αἰγύπτου.

THEODOTIO.

3.

4. Et arguet in rectitudine humiles terræ.

5.

7. Et vacca et ursus pascentur simul, claudentur parvuli eorum.

Quasi bucolium.

10.

Requies ejus.

11. . . . ad possidendum residuum populi sui, quod relictum fuerit ab Assyriis.

14. Idumæa, Moab extensio manus eorum.

15. Et anathematizabit Dominus linguam maris Ægypti.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Hesaiæ.

ται etc. Sic haud dubie legendum in cod. Jes. (') Curterius omisit illud, καὶ ἄρκτος.

Ibid. 'A., Θ., ὡς βουκόλιον. Curterius, 'A., Θ., ὡς βουκόλιον ὅμως τε Ὁ lege, ὁμοίως τοῖς Ὁ, scilicet in editione τῶν Ὁ Hexaplari.

V. 10. 'A., ὃς ἀνίσταται etc. Procopius.

Ibid. II., ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ. Drusius.

Ibid. 'A., Σ., δόξα. Procopius.

V. 11. 'A., καὶ ἔσται etc. In Demonstrat. evang. Eusebii, p. 75 et apud Procopium. Ad Symmachum pro τοῦ ζηλώσαι, in Comment. Eusebii legitur, τοῦ

κτῆσασθαι. [Aquilæ vero ibidem adscribit τοῦ ζηλώσαι. Duas igitur varias tribuit eidem lectiones. DRACH.]

V. 14. 'A., Ἰδομαία καὶ Μωὰβ etc. Curterius ibid. ex ms. Jes.

V. 15. Eusebius in Hesaiam : Οἱ τρεῖς συμφώνως οὕτως ἠρμήνευσαν, καὶ ἀναθεματίσει Κύριος τὴν γλῶσσαν θαλάσσης Αἰγύπτου. Hieronymus vero : « Desolabit igitur, sive interficiet, hoc est, ἀναθεματίσει, ut Theodotio, Aquila et Symmachus translatorunt, linguam maris Ægypti. »

(') Nimirum cod. Jesuit. habet, 'A., Θ., καὶ δαμάλια νεμεθήσονται etc. Sed iisdem verbis exhibet. Procopius duorum versionem. Sagacius reponit Drusius, δαμάλις. DRACH.

TO EBPAIKON.

אָדך 1
 יִשְׁעֵהי אֲבִיךָ 2
 יְהוָה יְהוָה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Confitebor tibi.
2. Salus mea, confidam.

la Dominus.

HESAIÆ CAPUT XII.

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικαῖς γράμμασι.

- 1.
- 2.

VULGATA LATINA.

1. Confitebor tibi.
2. Salvator meus, fiducialiter agam.

Dominus.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

1. Ἐξομολογήσομαι σοι.
- 2.

✕ Ἰα : Κύριος.

AQUILA.

1. Confitebor tibi.
- 2.

✕ Ια : Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Hesaiæ.

V. 1. 'A., Σ., Θ., ἐξομ.-. Curterius ex ms. Jes. V. 2. Θ., Σωτήρ μου, ἐλπῶ. I lem.

TO EBPAIKON.

עַל הַר-נִשְׁפָּה 2
 קַל לְהֵם
 הַנִּיפֹר יָד וַיִּבֹא פִתְחֵי נְדִיבִים
 אֲנִי צִיִּיתִי לְמוֹקְדָשִׁי גַם קְרִיאָתִי
 גְּבִירִי לְאַשִׁי עֲלִיזֵי גִּאֲוִתִּי

כַּמְלִנְחָה 4
 יְהוָה יִכְלִי דַעְמוֹ 5
 וַנְּבַהֲדֵי צִירִים 8

קִיְלִיךָ
 תְּעַבְרָה וְחָרָךְ אֶף 9
 וְנִכְלִיָּהֶם 10

אֵרִים
 הַשֶּׁבֶשׁ בְּצִנְאוֹתָי
 נֶאֱחָץ 11
 מִצִּבּוֹר 12

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Super montem prærumpitum.

Vocem ipsis.
 Agitate manum, et ingrediantur ostia magnificorum.

3. Ego prærepi sanctificationis meis, etiam vocavi fortes meos in furore meo, exsultantes celsitudinis meæ.

4. Regnorum.
 5. Dominus, et vasa indignationis ejus.

8. Et terrebutur, torsiones. Dolebunt.

9. Et excauescentia et ira furoris.

10. Et constellationes eorum. Lumen suum.

11. Superbiam.

12. Præ obrizo. Præ massa auri Ophir.

HESAIÆ CAPUT XIII.

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικαῖς γράμμασι.

- 2.

- 3.

- 4.

- 5.

- 8.

- 9.

- 10.

- 11.

- 12.

VULGATA LATINA.

2. Super montem caliginosum.

Vocem.
 Levate manum, et ingrediantur portas, duces.

3. Ego mandavi sanctificationis meis, et vocavi fortes meos in ira mea, exsultantes in gloria mea.

4. Dominus et vasa furoris ejus.

8. Et conteretur; torsiones. Dolebunt.

9. Et indignationis plenus, et iræ furorisque.

10. Et splendore earum. Lumen suum.

11. Superbiam.

12. Auro. Munde obrizo.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

- 2.

Φωνὴν αὐτῶν.
 Ἐξάρητε χεῖρα, καὶ εἰσελθέτωσαν ἀνοίγματα ἐκουσιαζομένων.

3. Ἐγὼ ἐνετείλαμην ταῖς ἁγιασμένοις μου, καὶ ἐκάλεσα δυνατοὺς μου τῷ θυμῷ μου γαυρωμένους (ὑπερηφανείας μου).

4. Βασιλειῶν.

- 5.

- 8.

Ἰδινήσουσιν.

- 9.

10. Καὶ χεσιλεῖμ (ἦ, ξιλεῖμ).

- 11.

12. Μᾶλλον ἢ τὸ κίρβον. Μᾶλλον ἢ τὸ σπλωμα Ὀφείρ.

AQUILA.

- 2.

Vocem eorum.
 Elevate manum, et ingrediantur aperitiones spontaneorum.

3. Ego prærepi sanctificationis meis, et vocavi potentes meos furore meo, gloriantes superbia meæ.

4. Regum.

- 5.

- 8.

- 9.

10. Et chesileem (sel, xileem).

- 11.

12. Magis quam rubidum.

Præ tinctura Ophir.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Ἐξομολογήσομαι σοί.

2.

✕ Ἰα : Κύριος.

SYMMACHUS.

1. Confitebor tibi.

2.

✕ Ia : Dominus.

Ibid. ✕ Π., Ia etc. Idem.

Ο'.

1. Εὐλογῶ σε.

2. Σωτήρ μου, πεποιθώς ἔσομαι.
Κύριος.

LXX INTERPRETES.

1. Benedico te.

2. Salvator meus, fidens ero.

Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Hesaiæ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἐξομολογήσομαι σοί.

2. Σωτήρ μου, ἐλπιδῶ.

✕ Ἰα : Κύριος.

THEODOTIO.

1. Confitebor tibi.

2. Salvator meus, sperabo.

✕ Ia : Dominus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

2.

Φωνὴν αὐτῶν.

Κινήσατε χεῖρα, καὶ ἐξελεύσασθε
ἐκ τῆς θύρας.3. . . . δυνατοὺς . . . ἐν τῷ δο-
ξασμῷ μου.

4. Βασιλειῶν.

5. Κύριος καὶ σκευὴ ὀρμῆς αὐτοῦ.

8.

Ἰδινήσουσιν.

9.

10. . . .

Ἥλιος ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτοῦ.

11.

12.

SYMMACHUS.

2.

Vocem eorum.

Movete manum, et egrediantur
portas.

3. . . . potentes . . . in gloria mea.

4. Regnorum.

5. Dominus et vasa impetus
ejus.

8.

Dolebunt.

9.

10. Et stelle eorum.

Sol in exitu suo.

11.

12.

Ο'.

2. Ἐπ' ὄρους πεδινοῦ. Ἄλλος,
ἐπ' ὄρους νεφώδους.

Φωνὴν αὐτοῖς.

Παρακαλεῖτε χεῖρι, ἀνοίξατε, οἱ
ἄρχοντες.3. Ἐγὼ συντάσσω, καὶ ἐγὼ ἄγω
αὐτούς. Ἰγάντες ἔρχονται πληρῶ-
σαι τὸν θυμὸν μου χαίροντες ἅμα
καὶ ὑβρίζοντες.

4. Βασιλείων.

5. Κύριος καὶ οἱ ὀπλομάχοι αὐτοῦ.

8. Καὶ παραχθήσονται οἱ πρέ-
σβεις.

Συμφοράσουσιν.

9. Ἀνίατος, θυμοῦ καὶ ὀργῆς.

10. Καὶ ὁ Ὄριων.

Τὸ φῶς ✕ αὐτῶν.

Τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος.

11. Ὑδριν.

12. Μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον.

Μᾶλλον ἢ ὁ λίθος ὁ ἐν Σουφίρ.

LXX INTERPRETES.

2. Super montem campestrum.
Alius, super montem nebulosum.

Vocem ipsius.

Adhortamini manu, aperite,
principes.3. Ego præcipio, et ego adduco
eos. Gigantes veniunt implere fu-
rorem meum gaudentes simul, et
contumeliam facientes.

4. Regum.

5. Dominus et armati bellatores
ejus.

8. Et turbabuntur legati.

Condolebunt.

9. Insanabilis furoris et iræ.

10. Et Orion.

Lumen ✕ ipsorum.

Sole oriente.

11. Contumeliam.

12. Magis quam aurum.

Magis quam lapis qui in Su-
phir.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.

Φωνὴν αὐτῶν.

Ἀφορίσατε χεῖρι.

3. Καίγε ἐκάλεσα τοὺς γίγαντας
μου (χαίροντας τῇ ὑβρεὶ μου).

4. Βασιλειῶν.

5.

8. Καὶ παραχθήσονται περιόχαι.

Ἰδινήσουσιν.

9. Μήνιδος, καὶ ὀργῆς, καὶ θυμοῦ.

10. Καὶ χειλεῖμα (ἢ. φιλεῖμα).

Ἥλιος ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτοῦ.

11. Ὑδριν.

12.

THEODOTIO.

2.

Vocem eorum.

Separate manu.

3. Et quidem vocavi gigantes
meos (gaudentes contumelia mea).

4. Regnorum.

5.

8. Et turbabuntur periochæ.

Dolebunt.

9. Indignationis, et iræ et fu-
roris.10. Et chesiloem (vel, xileem).
Sol in exitu suo.

11. Contumeliam.

12.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
13 שמים ארצו	13.	13. Οὐρανοῦς κλονήσω.
14 ואין מקבץ איש אל-עמו יפני ואיש אל-ארצו ינוס	14.	14. Καὶ οὐκ ἔστιν ἀθροίζων, ἀνήτη πρὸς λαὸν αὐτοῦ νεύσουσιν, καὶ ἀνήτη πρὸς γῆν αὐτοῦ φεύξονται.
15 חקר	15.	15. Ἐκκεντηθήσεται.
17 אשר-ככה לא יקשב הזהב לא יפצו-ב	17.	17. Οἱ ἀργύριον οὐ λογίζονται, καὶ χρυσίον οὐκ εὐδοκῆσουσιν.
20 ולא-יהל שם ערבי	20.	20.
21 ציים	21.	21. Στείν
אחים		Τυφῶνων.
בנות יעה.		Στρουθοκάμηλοι.
ושעירים		Καὶ τριχιῶνται.
22 איים	22.	22. Ἴσίν.
תנים		
וימיה לא ימשכו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

13. Caelum movere faciam.
14. Et non congregans, vir ad
populum suum respicient, et vir
ad terram suam fugient.

15. Perfodiatur.

17. Qui argentum non æstimabunt,
et aurum non volent in eo.

20. Neque tentorium tendet ibi
Arabs.

21. Siim.

Furunculibus.

Filiæ ululæ.

Et pilosi.

22. Cauti (vel, ululæ).

Et dracones.

Et dies ejus non protrahentur.

VULGATA LATINA.

13. Caelum turbabo.

14. Et non erit qui congreget:
unusquisque ad populum suum
convertetur, et singuli ad terram
suam fugient.

15. Occidetur.

17. Qui argentum non querant,
et aurum non velint.

20. Nec ponet ibi tentoria
Arabs.

21. Bestiæ.

Draconibus.

Struthionibus.

Et pilosi sunt.

22. Ululæ.

Et sirenes.

Et dies ejus non elongabuntur.

AQUILA.

13. Cælos commovebo.

14. Et non est qui congregat,
vir ad populum suum declinabunt,
et vir ad terram suam fugient.

15. Transigetur.

17. Qui argentum non reputant,
et erga aurum non bene affecti
sunt.

20.

21. Siin.

Typhonibus.

Struthocameli.

Et pilosi sunt.

22. Iin.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Hesaiæ.

V. 2. 'A. L., ἐπ' ἄβρους νεφώδους. In Basilii Comment.
in Hesaiam.

Ibid. Curterius ex cod. Jes. of Γ', φωνὴν αὐτῶν.
Ibid. 'A., ἐξάρετα etc. Curterius ex ms. Jes. et
Procopius.

Ibid. Σ., κινήσατε χεῖρα, καὶ ἐξελεύθησαν. Forte
εἰσελεύθησαν, *ingrediantur*

V. 3. 'A., ἐγὼ ἐντετιλάμην etc. Pro ἐγὼ Curterius
male Σιών. (*) Lectiones Symmachi et Theodotionis
ex Regio uno, Eusebio, Theodoro et Procopio. In
fine hujus versus lectiones perplexæ jacent apud
Curterium sic, ὑπερηφανίας μου. Σ., ἐν τῷ δοξα-
σμῷ μου. Σ., χαίροντας τῇ ὕβρει μου. Hæc autem
respiciunt has voces Hebraicas יתקא יתלץ. Primam
igitur lectionem Aquilæ putamus esse, quia post
ejus versionem in ms. statim consequitur, et quia
ipse יתקא vertit ὑπερηφανίαν psal. xlv, 4. Secun-
dam, ἐν τῷ δοξασμῷ μου, Symmachi, cuius nomen
præfert: ipseque יתקא solet vertere ἐνδοξασμόν.
Tertiam Theodotionis, qui יתקא vertit ὕβριν infra

v. 11. [Ubi vulgatus textus Græcus habet χαίροντας,
codex Jes. hæc addit: ὁ ὑπερ-
φανίας, et immerito obelo signatur, habeturenim in
Hebr. יתקא) μου. ὁ Σ., ἐν τῷ δοξασμῷ μου. ὁ χαί-
ροντας τῇ ὕβρει μου. Duas igitur exhibet Symmachi
versiones, Drusius vero in notis ex Procopio:

(*) Etiam apud Procopium legitur Σιών. Sed perspicue pro ἐγὼ, quod respondet Hebraico יתקא. Facile
permutare potuit librarius ΕΓΩ cum ΣΙΩ, et addendum existimavit litteram v. ΔΡΑΚΑ.

« יתקא יתלץ. Symm., χαίροντας τῇ ὕβρει μου »
gaudentes de contumelia mea. Alias, ἐν τῷ δοξασμῷ
μου. Reperio etiam hoc loco, ὑπερηφανίας μου. »
[DRACH.]

V. 4. Curterius, of Γ', βασιλειῶν.

V. 5. Σ., Κύριος καὶ σκεύη etc. Idem.

V. 8. Θ., καὶ παραχθήσονται περιοχαί. Theodore-
tus.

Ibid. Of Γ', ὠδινήσουσιν. Cod. Jes. Curterius male,
ὠδικήσουσι.

V. 9. Θ., μῆνιδος etc. Idem.

V. 10. 'A., Θ., καὶ χειλεῖμ (ἦ, ἐλεῖμ). Ita Drusius,
qui hæc scripsisse videtur ex Hieronymo,
cujus hæc sunt verba p. 151: « Pro eo quod nos
interpretati sumus, *splendor earum*, haud dubium
quin stellarum. Aquila et Theodotio ipsum verbum
posuerunt Hebraicum, CHISILEEM, pro quo LXX
Orionem transtulerunt, addentes de suo *et omnia*
ornatus cæli, quod obelo prænotandum est. » Et p.
110: « Verbum Hebraicum CHISILE LXX ὠρίωνα
transtulerunt, Hebræus quo ego præceptioe usus
sum, *Arcturum* interpretatus est. Nos generaliter
sequentes Symmachum, *stellas* diximus. »

Ibid. αὐτῶν, præmisso asterisco. Curterius ex
cod. Jes. Asteriscus autem indicat vocem αὐτῶν,
quæ in Hebræo exprimitur, non habitam fuisse pri-
mitus in LXX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 13. Οὐρανὸν ταραξω.
- 14.
- 15. Ἐκκεντηθήσεται.
- 17.
- 20. Οὐδὲ σκηνοποιήσεται ἐκεῖ Ἄραψ.
- 21. Σειν.
Ἰχέιμ.
Στρουθοκάμηλοι.
- 22. Ἰεῖν.

- 13. Οὐρανὸς θυμωθήσεται.
- 14. Καὶ οὐκ ἔσται ὁ συνάγων, ὥστε ἄνθρωπον εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀποστραφῆναι, καὶ ἄνθρωπος εἰς τὴν χώραν ἑαυτοῦ διώξεται.
- 15. Ἦττηθήσεται.
- 17. Οἱ ἀργύριον οὐ λογίζονται, οὐδὲ χρυσίου χρεῖαν ἔχουσι.
- 20. Οὐδὲ μὴ διέλθωσιν αὐτὴν Ἄραβες.
- 21. Θηρία.
Ἦχου.
Σειρῆνες.
Καὶ δαιμόνια.
- 22. Ὀνοκένταυροι.
Καὶ ἔχίνοι. Π., καὶ σειρῆνες.
Καὶ οὐ χρονοί.

- 13. Οὐρανὸν θυμώσω.
- 14.
- 15. Ἐκκεντηθήσεται.
- 17.
- 20.
- 21. Σειν.
Ἦχου.
Στρουθοκάμηλοι.
Καὶ ὀρθοτριχοῦνται.
- 22. Ἰεῖν.
Καὶ αἱ ἡμέραι αὐτῆς οὐ μὴ ἐφέλ-
κυσθῶσι.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 13. Cælum turbabo.
- 14.
- 15. Transfigetur.
- 17.
- 20. Neque tentorium tendet ibi Arabs.
- 21. Siin.
Ochim.
Struthocameli.
- 22. Iin.

- 13. Cælum indignabitur.
- 14. Et non erit qui congreget : ita ut homo ad populum suum revertatur, et homo in regionem suam expelletur.
- 15. Opprimetur.
- 17. Qui argentum non reputant, nec auro opus habent.
- 20. Neque permeabunt eam Arabes.
- 21. Bestiæ.
Sonitu.
Sirenes.
Et dæmonia.
- 22. Onocentauri.
Et hericii. Omnes, et sirenes.
Et non tardabit.

- 13. Cælum ad iram concitabo.
- 14.
- 15. Transfigetur.
- 17.
- 20.
- 21. Sfin.
Sonitu.
Struthocameli.
Et horripiti sunt.
- 22. Iin.
Et dies ejus non protrahentur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Hesaiæ.

Ibid. Σ., Θ., ἥλιος ἐν τῇ etc. Idem.
 V. 11. Ο. Θ., ὄβριον. Hieronymus : « Verbum Hebraicum GAON, quod perspicue arrogantiam et superbiam sonat, Theodotio et LXX semper injuriam transtulerunt. »
 V. 12. Ἀ., μάλλον ἢ τὸ κίρρον. Hieronymus : « Tunc pretiosior erit vir auro, quod Hebraice dicitur PIAZ, et Aquila interpretatus est κίρρον (ms. noster CIRRON) quod coloris optimi atque sanguinei est. » Drusius arbitratur legendum κίρρον, quia sic vocem ἄ vertit Aquila Prov. viii, 19. Id confirmat codex CIRRON, quod coloris optimi atque sanguinei, quæ ad vocem κίρρον optime quadrant.
 V. 13. Ἀ., οὐρανὸς κλονήσω etc. Curter. [Sunt qui Th. lectionem sic exhibeant : οὐρ. ὀρμώσω. DRACM.]
 V. 14. Ἀ., καὶ οὐκ ἔστιν ἄθρ- etc. Idem.
 V. 15. Curterius ex cod. Jes. οἱ Γ', ἐκκεντηθήσεται. Procopius habet, κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐρμηνεύταις, ἐκκεντηθήσονται.
 V. 17. Ἀ., οἱ ἀργύριον etc. Curterius ex ms. Jes. [Curter. legit et edidit, καὶ χρ. οὐκ εὐλογήσουσιν. Nihil erat mutandum; εὐλογέω enim hic significat, laudo vel honoro. Suidas ad Ps. xlviii, 19, εὐλογῆσαι, ἐπαινέσαι, ἐγκωμιάσαι. Infra, xiv, 3, senes reddunt verbum ἄ, honoro, εὐλογέω. DRACM.]
 V. 20. Σ., οὐδὲ σκηνοποιήσεται etc. Procopius. [Et ex cod. Proc. addidimus ἐκεῖ. DRACM.]
 V. 21. Ἀ., Σ., Θ., σειν. Sic legit Procopius, qui

hæc notat : Διὰ τε τῶν θηρίων τὸ ἀγνωστον, τὴν Ἑβραϊκὴν θέντες λέξιν ΣΙΕΙΝ οἱ λοιποὶ τῶν ἐρμηνευτῶν ἐκδεδώκασι. I. e. Reliqui Interpretes, eo quod nomen ferarum ignotum esset, Hebraicam ponentes vocem SHN ediderunt. Eusebius vero idipsum habet, sed in ejus Commentario legitur σείειν. Vulgare est Hebraica nomina per □ desinentia, ab interpretibus Græcis per v terminari. Hieronymus : « SIM soli LXX θηρία, i. e. bestias, transtulerunt. » Et alibi : « Pro quibus Aquila, et Symmachus, et Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuerunt SHM. »
 Ibid. Ἀ., τυφῶνων etc. Curterius, φῶνων, perperam. Hieronymus : « Et replebantur domus, ut nos diximus, draconibus : ut Aquila transtulit, typhonibus : Symm. ὠχέιμ (al. OCHM) ipsum verbum Hebraicum exprimens. LXX vero et Theodotio ἦχους, i. e. clamores, vel sonitus interpretati sunt. » Drusius : « Typhonibus, τυφῶν (sic accentus) nomen dæmonis, quem Hieronymus inter Ægyptios deos numerat, inquit, significat quod Ægyptii heroes et deos auctores suæ gentis simulent, Oron et Isin et Osirin et Typhonem. De Ægyptio autem Typhone videndi sunt Herodotus et Diodorus Siculus. Est et nomen gigantis. » [Φωνῶν Aquilam reddidisse, pro ἦχου LXX senum, testis est Procopius. Typhones autem nihil ad rem, οὐδὲν πρὸς ἔπος, ut jam observavit Bochartus, Hieroz. l. iii, cap. 15. Ita Schleusnerus. DRACM.]
 Ibid. Ἀ., Σ., Θ., στρουθοκάμηλοι. Sic Eusebius,

Basilii et Theodoretus.

Ibid. Curterius ex ms Jes. 'A., τριχιώνται. Θ., ὀρθοτριχιώνται. Τριχιώνται vero, quasi ex τριχιάω, pilosus sum : et tamen Levit. xvii, 7, וְיִשְׂרָאֵלִיִּם אֲשֶׁר יִשְׂרָאֵלִיִּם אֲשֶׁר יִשְׂרָאֵלִיִּם, non autem τριχιώσι, quasi a τριχιάω. In hac certe voce multum variatur : nam Josue xv, 14, ex incerto legitur τριχιώσα, pilosum :

Hesaiæ cap. 34, ἄγγω 'A., τριχιών. Θ., ὀρθοτριχιών. In hunc autem Hesaiæ locum hæc habet Procopius : Τούτους δὲ, φασὶ, τριχιώντας 'Ακύλας ὠνόμασε, δηλῶν κάθυλον καὶ ἐσκοτισμένον δαίμονα. Quæ sic vertit Curterius : *Itaque istos, aiunt, hirsutos nominavit Aquila ; ut obscænum dæmonem et caliginosum indicaret.*

HESAIÆ CAPUT XIV.

TO EBPAIKON.

הג' 1	1.
המשל 4	4.
מחנה	
מכה 6	6.
ברדשים 8	8.
הגדה 9	9.
עדר לך רפאים	
ומכסך 11	11.
חילל בן-שחר 12	12.
אל-ירכתי בור 15	15.
פרגז נארץ 16	16.
כמדבר 17	17.
אסירי	
איש 18	18.
כנצר 19	19.
אל-אבני-בור	
כפגור מרבם לא-תחז אדם בקבורה 20	20.
ודע מדעים	
אתם 21	21.
ותלאו פני-תבל ערים	

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Peregrinus.
4. Parabolam.
- Auræ pensio.
6. Pertutientem.
8. Abietes.
9. Contremuit.
- Suscitavit tibi Raphaim.
11. Et operientes te.
12. Lucifer filii auroræ.
15. Ad latera cisternæ.
16. Tremefaciens terram.
17. Sicut desertum.
- Vinctis ejus.
18. Vir.
19. Quasi stirps.
- Ad lapides cisternæ.
20. Veluti cadaver concucatum non unies te cum eis in sepultura.
- Semen pessimorum.
21. Patrum suorum.
- Atque impleant facies orbis urbibus.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

1.	4.	6.	8.	9.	11.	12.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

VULGATA LATINA.

1. Advena.
4. Parabolam.
- Tributum.
6. Cædentem.
8. Abietes.
9. Turbatus est.
- Suscitavit tibi gigantes.
11. Et operimentum tuum.
12. Lucifer qui mane oriebaris.
15. In profundum lacu.
16. Qui conturbavit terram.
17. Desertum.
- Vinctis ejus.
18. Vir.
19. Quasi stirps.
- Ad fundamenta lacu.
20. Quasi cadaver putridum. Non habebis consortium neque cum eis in sepultura.
- Semen pessimorum.
21. Patrum suorum.
- Neque implebunt faciem orbis civitatum.

ΑΚΥΤΑΣ.

1. Ὁ προσήλυτος.
4. Παραβολήν.
- Λιμός.
- 6.
- 8.
9. Ἐκλονήθη.
- Ἐξέγειρέν σοι Ῥαφαίμ.
- 11.
12.
15. Εἰς μήρους λάκκου.
16. Ὁ κλονήσας τήν γῆν.
17. Ὡς ἔρημον.
- Δεσμίους ἄαυτοῦ.
18. Ἀνήρ.
19. Ὡς ἰχώρ.
20. Ὡς

Σπέρμα πονηρευομένων.
21. Πατέρων αὐτῶν.
Καὶ πληρώσουσι πρόσωπον οἰκουμένης πόλεων.

AQUILA.

1. Advēna.
4. Parabolam.
- Fames.
- 6.
- 8.
9. Commotus est.
- Suscitavit tibi Raphaim.
- 11.
12. Ululanteem auroræ filium.
15. In latera lacu.
16. Qui commovit terram.
17. Sicut desertum.
- Vinctos ἄ ejus.
18. Vir.
19. Sicut tabes.
20. Sicut cadaver concucatum . . .
- Semen pessimorum.
21. Patrum suorum.
- Et implebunt faciem orbis urbibus.

V. 22. 'Α., Σ., Θ., *λείν*. Procopius legit *σιείν*, sicque habet : Οἱ λοιποὶ τῶν ἑρμηνευτῶν... ἀντὶ τοῦ, *ὄνοκένταυροι, σιείν* πάλιν ἐξέδωκαν. I. e. *Reliqui interpretes... pro illo*, onocentauri, Siin ediderunt. Ubi litteram Σ male præposuit, ut arguitur non solum ex Hebraico hodierno \square ן, sed etiam ex Hieronymo, qui sic habet : *Pro utulis quoque omnes*

ipsam verbum Hebraicum HM, soli LXX *onocentaurus* transtulerunt. Legendum itaque *λείν* : nam ut paulo ante dicebamus, Græci \square Hebraicum finale sæpe terminant per ν.

Ibid. Π., καὶ *σειρήνες*. Alii, 'Α., Σ., Θ., *σειρήνες*. Ibid. Θ., καὶ αἱ ἡμέραι αὐτῆς εἰς. Curterius, qui legerat αὐτῶν, perperam.

HESAIÆ CAPUT XIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Ὁ προσήλυτος.	1. Ὁ γεώρας.	1. Ὁ προσήλυτος.
4. Παραβολήν.	4. Τὸν θρῆνον. Ἐπισπουδαστής.	4. Παραβολήν.
6.	6. Πατάξας. Ἄλλος, ἐπάταξεν.	6.
8. Πίτυας.	8. Τὰ ξύλα.	8.
9. Ἐσαλεύθη.	9. Ἐπικράνηθι. Συνεγέρθησάν σοι πάντες οἱ γίγαντες.	9. Ἐξέγειρέν σοι Ἰαφαείμ.
11.	11. Καὶ τὸ κατακάλυμμά σου. Οἱ Π., ✕ σου.	11.
12.	12. Ὁ ἑωσφόρος ὁ πρῶτ' ἀνατέλλων.	12.
15.	15. Εἰς τὰ θεμέλια τῆς γῆς.	15. Εἰς μῆρους λάκκου.
16. Ὁ παράξας τὴν γῆν.	16. Ὁ παροξύνων τὴν γῆν.	16. Παροργίζων τὴν γῆν.
17. Ὡς ἔρημον. Δεσμίους ✕ αὐτοῦ.	17. Ἐρημον. Τοὺς ἐν ἐπαγωγῇ.	17. Ὡς ἔρημον. Δεσμίους ✕ αὐτοῦ.
18. Ἐκαστος.	18. Ἄνθρωπος!	18. Ἄνθρω.
19. Ὡς ἑκπρωμα. Εἰς θεμέλια λάκκου.	19. Ὡς νεκρός. Εἰς ἕδου.	19. Ὡς βλαστόν.
20.	20. Ὅν τρόπον ἱμάτιον ἐν αἵματι πεφυρμένον οὐκ ἔσται καθαρὸν, οὕτως οὐδὲ σὺ ἔση καθαρός.	20.
Σπέρμα πονηρευομένων.	Σπέρμα πονηρόν.	Σπέρμα πονηρευομένων.
21. Πατέρων αὐτῶν. Καὶ πληρώσουσι τὸ πρόσωπον τῆς οἰκουμένης πόλεων.	21. Πατὴρ αὐτῶν. Καὶ ἐμπλήσουσι τὴν γῆν πολέμων.	21. Πατὴρ αὐτοῦ. Καὶ πληρωθῶσι πρόσωπον τῆς οἰκουμένης πόλεων.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Advena.	1. Gloras.	1. Advena.
4. Parabolam.	4. Lamentationem. Sollicitator.	4. Parabolam.
6.	6. Percutens. <i>Alius</i> , percussit.	6.
8. Pini.	8. Ligna.	8.
9. Concussus est.	9. Exacerbatus est. Concitati sunt tibi omnes gigantes.	9. Suscitavit tibi Raphaim.
11.	11. Et operimentum tuum. <i>Omnes</i> , ✕ tuum.	11.
12.	12. Lucifer qui mane oriebatur.	12.
15.	15. Ad fundamenta terræ.	15. In latera laci.
16. Qui conturbavit terram.	16. Qui irritabat terram.	16. Qui ad iram provocabat terram.
17. Sicut desertum. Vinctos ✕ ejus.	17. Desertum. Qui in abductione.	17. Sicut desertum. Vinctos ✕ ejus.
18. Unusquisque.	18. Homo.	18. Vir.
19. Sicut abortivum. Ad fundamenta laci.	19. Sicut mortuus. Ad infernum.	19. Sicut germen.
20. Etiam cum his qui occiduntur in bello, non mereberis habere consortium sepulturæ.	20. Quemadmodum vestimentum in sanguine conspersum non erit mundum, ita neque tu eris mundus.	20.
Σεμεν pessimorum.	Σεμεν malum.	Σεμεν pessimorum.
21. Patrum suorum. Et implebant faciem orbis urbibus.	21. Patris eorum. Et implebunt terram bellis.	21. Patris sui. Et impleantur facies orbis urbibus.

TO EBPAIKON.

לבבל 22
בארצי 25
הבולך 28
נחש 29
כנען 31
כולאכי - גוי 32

VERSIO HEBRAICI TEXT.

22. Ipsi Babel.
25. In terra mea.
28. Rex.
29. Serpentis.
31. Ab Aquilone.
32. Nunciis gentis.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

22.
25.
28.
29.
31.
32.

VULGATA LATINA.

22. Babylonis.
25. In terra mea.
28. Rex.
29. Colubri.
31. Ab Aquilone.
32. Nunciis gentis.

ΑΚΥΛΑΣ.

22. Τῆς Βαβυλωνος.
25. Ἐν γῆ μου.
28. Ὁ βασιλεύς.
29. Ὀφειως.
31. Ἀπὸ Βορρᾶ.
32. Βασιλευσιν ἔθνους.

AQUILA.

22. Babylonis.
25. In terra mea.
28. Rex.
29. Serpentis.
31. Ab Aquilone.
32. Regibus gentis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Hesiæ.

V. 4. Ἄ., Σ., Θ., ὁ προσήλυτος. Ita Curterius. Eusebius vero ait, ἀντὶ τοῦ, ὁ γειώρας, οἱ λοιποὶ ἐρμηνευταὶ ὁ προσήλυτος ἐκδεδώκασιν, et sic etiam Procop. Γειώρας autem est vox Syra מִדְּיָג. [Drusius : « Idem Procopius male interpretatur, γειώρας, ὁ τῆ γεωργίᾳ προσκελμένος, cum sit vox Syra, non Græca, מִדְּיָג γειώρας, ut מִדְּיָג תוֹדָס. » DRACH.]

V. 4. Hieron. : « A., S., Th., parabolam transtulerunt, quos et nos secuti sumus. »

Ibid. Hieronymus : « Pro tributo Aquila famem interpretatus est. »

V. 6. Ἄλλος, ἐπάταξεν. Sic legit Origenes, ut notatur ad marg. cod. Jes. Nam sigla Ω hic Origenem haud dubie significat. Curterius hic recte posuit : alibi Φ ponit, sed perperam. [Drusius : « Sic est littera Ω, qua Origenem designari putant. » Eadem sigla in aliis quoque invenitur exemplaribus, nec ejus significatus ignorabatur. DRACH.]

V. 8. Σ., πέτραις. Sic Eusebius in Hesiæ. [Ex Eusebii comment. ad h. l. addendum : יְרֵי לִבְנֵי חֶבְרֹן Hebr., cedri Libani. Symm., κέδροι, cedri. LXX et Th., τὰ ξύλα τοῦ Λιβάνου, ligna Libani. DRACH.]

V. 9. Ἄ., ἐκλονήθη etc. Curterius. [Et Procopius. DRACH.]

Ibid. Ἄ., Θ., ἐξέγειρέν σοι Παφασίμ. Idem. [Aide Procop. Euseb. in Comment. : οἱ, κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐρμηνευτάς, Παφασίμ. I. e., juxta reliquos interpretes, Raphaim. DRACH.]

V. 11. Cod. Jes. sic habet ad marg. οἱ Π., κατὰ σου. Id est, omnes secundum Origenem habent σου. Ibi Curterius κατὰ Φ habet, et in hac nota passim habetur.

V. 12. A., ululantem auroræ filium. Sic Hieronymus.

V. 15. Ἄ., Θ., εἰς μήρους λάκκου. Curterius ex ms. Jes. [Et Procopius. DRACH.]

V. 16. Ἄ., ὁ κλονήσας etc. Theodoretus. Curterius vero legit, Ἄ., ὁ κλονῶν τὴν γῆν. Σ., ὁ παράσων etc. [Cod. March., ex quo Curter. sic habet : Ἄ., ὁ κλονῶν τὴν γῆν. Σ., ὁ παράξας. Θ., ὁ παροργίζων. Ita etiam Procop. DRACH.]

V. 17. Hieron. « Omnes, quasi desertum. » Ibid. Ἄ., Σ., Θ., δεσμούς αὐτοῦ. Drusius. Curterius vero ex ms. Jes. ita legit, αὐτοῦ οἱ ὀδεσμούς. Ubi suspicor mendum. LXX, τοὺς ἐν ἐπα-

HESIAE CAPUT XV

TO EBPAIKON.

משא מואב 1
עד
וברחבתיה 3
ואלעלה 4
הלצי מואב
כי ו בעלה הלוחית בבני יעלה-
ב כי דרך הרנים יעקת-שבד יעעד
הועקה 8

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Onus Moab.
Ar.
3. Et in plateis ejus.
4. Et Eleale.
Expediti Moab.
5. Quia per ascensum Luith in fletu ascendit in ea : quia via Oronaim clamorem contritionis suscitabunt.
8. Clamor.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
3.
4.
5.
8.

VULGATA LATINA.

1. Onus Moab.
Ar.
3. Et in plateis ejus.
4. Et Eleale.
Expediti Moab.
5. Per ascensum enim Luith fletus ascendit, et in via Oronaim clamorem contritionis levabunt.
8. Clamor.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. Ἄρμα Μωάβ.
Πόλις.
3. Καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς.
4. Καὶ Ἐλεαλή.
Ἐξωμοι Μωάβ.
5. Ὅτι ἀναβάσει τῆς Λουιθ ἐν κλαυθμῷ ἀναθήσεται ἐν αὐτῷ, ἐπεὶ ὁδὸν Ὀρονάιμ κραυγὴν, συντριμμένων ἔξαναγερούσιν.
8. Ἡ κραυγή.

AQUILA.

1. Onus Moab.
Civitas.
3. Et in plateis ejus.
4. Et Eleale.
Expediti Moab.
5. Quia ascensu Luith, cum planctu ascendit in eo, quia via Oronaim clamorem, contritionem suscitabunt.
8. Clamor.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
22. Τῆς Βαβυλῶνος.	22. <i>Vacat.</i>	22.
25. Ἐν τῇ γῆ μου.	25. Ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἐμῆς.	25. Ἐν τῇ γῆ μου.
28. Ὁ βασιλεύς.	28. Ὁ βασιλεύς.	28. Ὁ βασιλεύς.
29. Ὁφείως.	29. Ὁφείως.	29. Ὁφείως.
31. Ἀπὸ Βορρᾶ.	31. Ἀπὸ Βορρᾶ.	31. Ἀπὸ Βορρᾶ.
32. Ἀγγέλοις ἔθνους.	32. Βασιλεῖς ἔθνῶν.	32. Βασιλεῦσιν ἔθνους.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
22. Babylonis.	22. <i>Vacat.</i>	22.
25. In terra mea.	25. Super terram meam.	25. In terra mea.
28. Rex.	28. Rex.	28. Rex.
29. Serpentis.	29. Serpentis.	29. Serpentis.
31. Ab Aquilone.	31. Ab Aquilone.	31. Ab Aquilone.
32. Nunciis gentis.	32. Reges gentium.	32. Regibus gentis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Hesaiæ.

γῶγῃ. Forte, ἐν ἀπαγωγῇ, ut habent quidam libri.
 V. 18. 'A., Θ., ἀνὴρ etc. Curter. ex ms. Jes. [Et Procopius, qui omnes profert lectiones sequentium compositum 24, 22, 25, 28, 29, 31. Et sic sæpissime hoc in libro, quod semel monuisse sufficiat. DRACH.]
 V. 19. Hieronymus : « *Quasi sanies, quæ Hebraice dicitur NESER, quam Aquila ἰχώρα interpretatus est, tabem videlicet et pedorem : quem Symmachus ἔκτρομα, i. e. abortivum, Theodotio γερμεν : quainquam hoc ipsum supra (II, 1.) Th. γερμεν, Aquila ἀκρέμονα i. e. virgultum, interpretati sunt. Proprie autem NESER dicitur virgultum, quod ad radices arborum nascitur, et ab agricola avulsam quasi inutile proficitur : unde nos stirpem inutilem transtulimus.* »
 Ibid. Σ., εἰς θεμέλια λάκκου. Hieron. : « *Fundamenta autem laci, pro lapidibus laci, interpretatus est Symmachus, ut aliis verbis et profundum et tartarum significaret inferni.* »
 V. 20. A., sicut cadaver conculcatum. Hieronymus, qui etiam versionem Symmachi Latine adfert, qualem nos edidimus.
 Ibid. Hieron. : « *Pro semine pessimo, cæteri semen pessimorum interpretati sunt.* » Vide notam ad

cap. I, versu 4.
 V. 21. 'A., Σ., πατέρων etc. Curterius ex ms. Jes.
 Ibid. 'A., καὶ πληρώσουσι etc. Has lectiones ex eodem mutuamur. In LXX πολέμων libroriorum vitio irrepsit pro πόλεων. [Lamb. Bos : « *Qui omnes (A., S., Th.) pro πολέμων (scil. τῶν Ο')* habent πόλεων. edit. In aliquibus libris legitur πολεμίων. » Sic etiam Rom. : « *In aliquibus est, πολεμίων, hostibus.* » — In Th., verbum πληρώσουσι poscit subjectum pl., πρόσσωπα, ut habet Hebr. DRACH.]
 V. 22. 'A., Σ., τῆς Βαβυλῶνος. Idem.
 V. 25. 'A., ἐν γῆ μου etc. Idem.
 V. 28. Ad vocem, ὁ βασιλεύς, cod. Jes. οὐ Γ', ὁμοίως.
 V. 29. Idem οὐ Γ', ὁμοίως.
 V. 31. Idem οὐ Γ', ὁμοίως.
 V. 32. Hieron. : « *Pro nuntiis, id est, angelis, quos solus Symmachus transtulit, omnes reges interpretati sunt, verbi ambiguitate decepti : quia præter unam litteram ALEPH, quæ in Angelorum vocabulo addita est, eodem reges et Angeli appellantur nomine, i. e., MALACHIE.* »

HESAIÆ CAPUT XV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Λῆμμα Μωάβ.	1. Τὸ ῥῆμα τὸ κατὰ τῆς Μωαβίτιδος.	1. Λῆμμα Μωάβ.
Πόλις.	<i>Vacat.</i>	Ἄρ.
3. Καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς.	3. Καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις αὐτῆς.	3. Καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς.
4. Καὶ Ἐλεαλή. (Εὐζωνοὶ) Μωάβ.	4. Καὶ Ἐλεαλή. Ἡ ὄσφὺς τῆς Μωαβίτιδος.	4. Καὶ Ἐλεαλή.
5. Ἄρπυνη.	5. Ἐπὶ δὲ τῆς ἀναβάσεως Λουεὶθ πρὸς σὲ κλαίοντες, ἀναθήσονται τῇ ὁδοῦ Ἄρπυνη· βοᾶ σὺντριμμα καὶ σεισμός.	5.
8. Ἡ κραυγὴ.	8. Ἡ βοή.	8. Ἡ κραυγὴ.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Assumptio Moab.	1. Verbum, quod contra Moabitidem.	1. Assumptio Moab.
Civitas.	<i>Vacat.</i>	Ar.
3. Et in plateis ejus.	3. Et in vicis ejus.	3. Et in plateis ejus.
4. Et Eleale.	4. Et Eleale.	4. Et Eleale.
Accincti Moab.	Lunibus Moabitidis.	
5. Orannim.	5. Super ascensum autem Luith ad te flentes ascendent via Arannim : clamat contritio et concussio.	5.
8. Clamor.	8. Clamor.	8. Clamor.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

אִים יִלְלוּ
9 דִּיבֹן
חֻמִּי

9.

9. Διμών.
Χθονός.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Elim ululatus ejus.
9. Dimon.
Humi.

Elim clapor ejus.
9. Dibon.
Terræ.

9. Dimon.
Humi.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Hesaiæ.

V. 1. 'A., ἀρμα Μωάβ. Drauius. Sic solet Aquila vertere ארמא et Σ., Θ., λήμμα. Hieronymus hic : « S., Th., assumitio Moab. »

Ibid. Hieron. : « Pro AR, quod solus Theodotio ita posuit, ut legitur in Hebræo, Aquila et Symmachus urbem interpretati sunt : non considerantes quod inter AIN et RES elementa Hebraica, IOD litteram non haberet ; quæ si esset, recte civitas diceretur. »

V. 3. 'A., Σ., Θ., καὶ ἐν ταῖς πλατεῖαις αὐτῆς. Carter. [cum obelo. DRACH.] Ο', καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις αὐτῶν. In edit. Romana τῶν Ο' utraque lectio con-

sequenter habetur : ita ut lectio trium in textum invecata sit hoc modo : καὶ ἐν ταῖς πλατεῖαις αὐτῆς, καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις αὐτῆς. [Καὶ ἐν τ. πλατ. α. δεσσι in nonnullis codd. Polyglotten-Bibel. DRACH.]

V. 4. Ms. Jes. 'Ελεαλή οἱ Γ' ὁμοίως.

Ibid. Hieronymus : Super hoc expediti Moab etc. : « Verbum Hebraicum ELUSE, pro quo Aquila ἐξώμους, id est, expeditos, et exertis humeris, Symm. accinctos interpretatus est. » Hic Hieronymus pro more suo accusativum pro nominativo posuit, ut hæc ad veritatem quadrarent. [« In versionem Aquilæ », sic Schleusnerus, « irrepsit apertum vitium. »

HESAIÆ CAPUT XVI.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

1 דָּר בַּת-צִיּוֹן
2 הָיָה כְעָר-נִדָּה קֵן בְּשֵׁלָה
3 תְּהִינָה בְנֵי מוֹאָב מְעַבְדֵי לְאַרְנוֹן

1.

1. Τὸ ἕρος θυγατρὸς Σιών.

3 הַבְּיָא עֵצָה
4 דָּד אֶל-הָאֵלִי
4 הָיָה-סֵתֶר לְמֹד

3.
4.

2. Καὶ ἔσται ὡς πετεινὸν μεταναστεύον, νοσσιὰ ἐξαπεσταλμένη ἔσονται θυγατέρες Μωάβ. Διαβάσεις τοῦ Ἀρνών.
3. Φέρετε βουλήν.

5 כֵּן-רֵארוּ
5 הָיָה כֵן בְּדָסָה כֹּסֶם

5.

4.
'Απὸ τῆς γῆς.
5. Καὶ ἐτοιμασθήσεται ἐν ἔλλειψι θρόνος.
6.

6 גַּם מִדָּד גִּמְלוֹתָי וְגִמְלוֹתָי
6 לֹא-כֵן בְּדָד

6.

7 לֹא-שִׁשִׁי קִיר-הַדְּשָׁתָה תִּהְיֶה
8 שְׂכֹחֹת

7.

7. Τοῖς πολυχρονίοις μου τοῖχοι ὀστρακίνοι μελετήσατε.
8. Ἀρouraι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Montem filiae Sion.
2. Et sicut avis vagans nido emissa : erunt filiae Moab vada Arnon.
3. Afferte consilium. Vagum ne reveles.
4. Esto latibulum eorum.
A terra.
5. Et preparabitur in misericordia solium.
6. Superbus valde : superbia ejus, et elatio ejus et iracundia ejus : non sic mendacia ejus.
7. Longævis meis muro testaceo, meditamini.
8. Arva.

1. Montem filiae Sion.
2. Et erit sicut avis fugiens, et pulli de nido avolantes, sic erunt filiae Moab in transcensu Arnon.
3. Ini consilium. Et vagos ne prodas.
4. Esto latibulum coram.
Terram.
5. Et preparabitur in misericordia solium.
6. Superbus est valde : superbia ejus et arrogantia ejus, et indignatio ejus plus quam fortitudo ejus.
7. His qui lætantur super muros cocti lateris loquimini.
8. Suburbana.

1. Montem filiae Sion.
2. Et erit sicut avis transmigrans : nidus dimissus erunt filiae Moab. Transitus Arnon.
3. Ferte consilium.
4.
A terra.
5. Et preparabitur in misericordia thronus.
6.
7. Longævis meis muro testaceo, meditamini.
8. Arva.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9. Διμών. Χθονός.	Αίλειμ ✕ ὄλογυμὸς αὐτῆς. 9. Δειμών. Ἄλλως, Ῥεμμών. Ἄδαμά.	9. Διμών. Τῆς γῆς.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9. Dimon. Humi.	Ælim ✕ ululatus ejus. 9. Dimon. <i>Aliter</i> , Remmon. Adama.	9. Dimon. Terræ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Hesaiæ.

Scribendum enim est εὐζώνοι, quod quoque postulat textus Hebraicus. » DRACH.]

V. 5. Eusebius et Hieron. de locis Hebraicis : « Aronim, juxta Hesaiam, viæ nomen est, in visione contra Moab : pro quo Aquila *Oronaim* posuit ; et Symmachus, *Oranim*. » Quare putamus lectionem a Curterio allatam, ὅτι ἀναβάσει... Ὁρωνάιμ, Aquilæ esse. Pro συντριμμὸν forte legendum συντριμμοῦ, *contritionis*.

V. 8. Curterius ex ms. Jes. οἱ Γ΄, ἡ κραυγῆ.

Ibid. Curterius, ὄλογυμὸς αὐτῆς, cum asterisco ad marg. quia 𐤒𐤓𐤕 bis repetitum in Hebræo, se-

mel tantum legebatur in edit. τῶν Ο΄. Ideoque additum et asterisco notatum fuerat in Hexaplis.

V. 9. Ms. Jes. Διμών, ὁμοίως οἱ Γ΄ καὶ τὸ Ἑβραϊκόν. In textu τῶν Ο΄ ms. Jes. legitur bis Ῥεμμών pro Διμών : in Commentario autem Procopii modo Ῥεμμών, modo Δαιμών (pro Δειμών) modo etiam Δειδών legitur. Hieronymus, *Dibon*;

Ibid. Eusebius de locis Hebraicis Ἄδαμά. Ἄ., Σ., Θ., χθονός τῆς γῆς. Sic restituas, Ἄ., Σ., χθονός. Θ., τῆς γῆς. Nam Hieronymus vertit : « Adama in Hesaiæ : pro quo Aquila et Symmachus, *humus* ; Theodotio *terram* interpretatur. »

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

HESAIÆ CAPUT XVI.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Τὸ ὄρος θυγατρὸς Σιών.	1. Τὸ ὄρος θυγατρὸς Σιών.	1. Τὸ ὄρος θυγατρὸς Σιών.
2.	2. Ἔση γὰρ ὡς πετεινοῦ ἀνιπταμένου νεοσσὸς ἀρηρημένος, ἔση θυγάτηρ Μωάβ. Ἐπτα δὲ Ἀρνών.	2. Αἱ διαβάσεις Ἀρνών.
3.	3. Βουλεύου.	3. φέρετε βουλὴν.
Ἄνάστατον μὴ ἀποδώξης.	Ἐξέστησαν· μὴ ἀχθῆς.	Μὴ μεταναστεύοντα ἀποκαλύψης.
4.	4. Ἔσονται σκέπη ὑμῖν. Ἄλλος, γίνου ἀποκρυβὴ αὐτοῖς.	4.
Ἐκ τῆς γῆς.	Ἀπὸ τῆς γῆς.	Ἐκ τῆς γῆς.
5. Καὶ ἐτοιμασθήσεται μετ' ἐλέους θρόνος.	5. Καὶ διορθωθήσεται μετ' ἐλέους θρόνος.	5. Καὶ ἐτοιμασθήσεται μετ' ἐλέους θρόνος.
6. Ὑπερήφανος σφόδρα κατὰ τὸ ἔπαρμα αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ, οὐχ οὕτως οἱ βραχίονες αὐτοῦ.	6. Ὑβριστὴς σφόδρα, τὴν ὑπερηφανίαν ἐξῆρα· οὐχ οὕτως ἡ μακροχρῆστα σου, οὐχ οὕτως. Ἄλλος, καὶ ἡ ὕβρις αὐτοῦ, καὶ ἡ μῆνις αὐτοῦ.	6.
7. Τοῖς εὐφραينوμένοις ἐν τῷ τείχῃ τῷ ὀστρακίνῳ φθίγγεσθε.	7. Τοῖς κατοικοῦσι Δεσὲθ μελετήσεις.	7. Τοῖς αὐχμώδεσιν.
8. Κλήματα.	8. Τὰ πεδία.	8. Ἄγροι θανάτου.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Montem filia Sion.	1. Montem filia Sion.	1. Montem filia Sion.
2.	2. Eris enim velut avis avolantis pullus ablatas, eris filia Moab. Deinde vero Arnon.	2. Transitus Arnon.
3.	3. Consulta.	3. ferte consilium.
Instabilem ne persequaris.	Obstupuerunt : ne moleste feras.	Ne transmigrantem reveles.
4.	4. Erunt tegmen vobis. <i>Alius</i> , esto latibulum eis.	4.
De terra.	A terra.	De terra.
5. Et preparabitur cum misericordia thronus.	5. Et dirigetur cum misericordia thronus.	5. Et preparabitur cum misericordia thronus.
6. Superbus valde secundum elationem ejus, et secundum superbiam ejus, et iram ejus, non ita brachia ejus.	6. Contumeliosus valde : superbiam sustuli : non sic divinatio tua, non sic. <i>Alius</i> , et contumelia ejus, et indignatio ejus.	6.
7. Lætantibus in muro testaceo dicite.	7. Habitantibus Deseth meditationes.	7. Squallidis.
8. Clivata.	8. Campi.	8. Agri mortis.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

AKYAAΣ.

שלחתי עברו ים 9 השבן ואלעלה 10 כן-החרמל ויברכום לא-ירנן	9. 10.	✕ Ἀπ' αὐτῆς. Διέβησαν τὴν θάλασσαν. 9. Καὶ Ἐλεαλή. 10. Ἀπὸ τοῦ Καρμηλοῦ. Καὶ ἐν ἀμπελώσι οὐκ αινέσει.
11 כעני למואב כננד יהמו וקרבי (קיר הרש)	11.	11.
14, 15 מאו : ועתה דבר יחה לאכר בשלש שנים כשגני שכיר	15, 14.	15, 14. . . ἐν τριῶν ἔτεσι μι- σθωτοῦ.
ויקיה כבוד מואב בכל הדמון דרב		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Emissiones ejus. Transierunt mare. 9. Hesebon. Et Eleale. 10. A Charmel. Et in vincis non exsultabit.	Propagines ejus. Transierunt mare. 9. Hesebon. Et Eleale. 10. De Carmelo. Et in vincis non exsultabit.	✕ Ab ea. Transierunt mare. 9. Et Eleale. 10. A Carmelo. Et in vincis non laudabit.
11. Viscera mea ad Moab ut cithara tumultuabuntur : et intestinum meum super Chir Hares.	11. Venter meus ad Moab quasi cithara sonabit, et viscera mea ad murum cocti lateris.	11.
15, 14. Ex tunc. Et nunc locutus est Dominus dicendo : In tribus annis tanquam annis mercenarii.	15, 14. Ex tunc : et nunc locutus est Dominus dicens : In tribus annis, quasi anni mercenarii.	15, 14. . . In tribus annis mercenarii.
Et vilipendetur gloria Moab in omni turba multa.	Auferetur gloria Moab super omni populo multo.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Hesaiæ.

V. 1. In textu LXX Interpretum codicis Jes. legitur τὸ ἄρος Σιών, ad marg. vero, θυγατρὸς, ὁμοίως οἱ Γ'. Scilicet tres Interpretes habebant ut hodie legitur in edit. Rom. τῶν Ο', τὸ ἄρος θυγατρὸς Σιών.
V. 2. Ἀ., καὶ ἔσται etc. Curterius ex cod. Jes. Sed in edito Curterii vox νοσσιὰ desideratur. [Aliter quam Montf. edidimus A. et Th. lectiones hujus et sequentis versus, ex ipso Curterio qui ita habet : Θ., αὶ διαβάσεις τοῦ Ἀρνῶν φέρετε βουλὴν. Ἀ., διαβάσεις τοῦ Ἀρνῶν φ. β. DRACH.]
V. 3. Ἀ., φέρετε βουλὴν. Lectio Aquilæ et Theodotionis ex Curterio. A Massoretis notatur legendum וְבִינֵי, et sic legerunt LXX et Vulgatus interpres. Alii וְבִינֵי legerunt. [Idem dicendum de verbo subsequenti. Chetib, וְעָ, facite. Edit. Ald., ποιείτε. Keri, וְעָ, fac. Aliæ edit., ποίει τε. Sed cum hoc τε non sit in textu Hebr., verisimile videtur librariis scidisse ποιείτε in ποίει τε. DRACH.]
Ibid. Σ., ἀνάστατον etc. Ex Theodoro pleniores lectiones mutuamur, quam ex Curterio.
V. 4. Ἄλλος, γίνου ἀποκρυβὴ αὐτοῖς. Sic Curterius sine interpretis nomine. Suspicio esse Aquilæ. Ibid. Cod. Jes. Θ., Σ., ἐκ τῆς γῆς [cum obelo. DRACH.], Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο'.
V. 5. Ἀ., καὶ ἐτοιμασθήσεται etc. Eusebius in

Hesaiam, et Procopius.
V. 6. Σ., ὑπερήφανος etc. Lectio Symmachi ex Curterio et Procopio ; alterius interpretis ex Curterio. [Ibid. Ἄλλος, καὶ etc. In textu habent Ald. et Compl., καὶ τὴν ὕβριν (Ald., ἡ ὕβρις) αὐτοῦ, καὶ ἡ μῆτις αὐτοῦ, quæ apud Procop. sub asteriscis margini addita sunt. DRACH.]
V. 7. Ἀ., τοῖς πολυχρονίοις etc. Hæ omnes lectiones ex Curterio. [L. Bos legit in Aquil., ὀστράκου, testæ.—Ibid. Δεσέθ. Aliter, δὲ Σέθ, et ija ed. Rom. Iterumque aliter, Ῥεσέθ. DRACH.]
V. 8. Ἀ., ἀρουραι etc. Ex eodem. [L. Bos in Th. effert, ἀγρός, ager. DRACH.]
Ibid. Curterius, ✕ Ἀ., Σ., ἀπ' αὐτῆς. Asterisco significatur hæc in LXX ommissa fuisse. [Cod. Jes., Ἀ., Σ., ✕ ἀπ' αὐτῆς κατελεῖφθησαν. Cf. Vulg. Græc. DRACH.]
Ibid. Ἀ., Σ., Θ., διέβησαν τὴν θάλασσαν. Sic Drusius, atque ita legisse videtur Procopius, qui sic habet : Ἀδοθήτοι γάρ εἰσιν ἐκ Θεοῦ, ὡς μὴ διαβιθῶντες, τὴν θάλασσαν, καὶ τοὺς πειρασμοὺς περιφεύγοντες. Quæ sic vertit Curterius : Divina signi- dem ope ideo sunt destituti, quod mare non transierunt, nec tentationes effugerunt. Curterius vero ex ms. Jes. in margine ponit θάλασσαν οἱ Γ' quia vi-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

✕ Ἀπ' αὐτῆς.
Διέβησαν τὴν θάλασσαν.
9. Ἐσβών.
Καὶ Ἐλεαλή.
10. Ἐκ τοῦ Καρμήλου.

11. Ἡ κοιλία μου τῷ Μωάβ ὡς ψαλτήριον ἤχησει· καὶ τὰ ἐντός μου τῷ τείχει τῷ ὀστρακίνῳ.

13, 14. Ἐκτοτε καὶ νῦν ἐλάλησε Κύριος λέγων, Ἐν τρισὶν ἔτεσιν ὡς ἐπὶ [f. ἐτη] μισθωτοῦ.

SYMMACHUS.

✕ Ab ea.
Transierunt mare.
9. Esbon.
Et Eleale.
10. De Carmelo.

11. Venter meus ipsi Moab ut psalterium sonabit, et intestina mea muro testaceo.

13, 14. Ex tunc et nunc locutus est Dominus dicens, In tribus annis tanquam anni mercenarii.

Οἱ ἀπεισταλμένοι ✕ ἀπ' αὐτῆς.
Διέβησαν γὰρ πρὸς τὴν θάλασσαν.
9. Ἐσεβών.
Καὶ Ἐλεαλή.
10. Vacat.

Καὶ ἐν τοῖς ἀμπελώσι σου οὐ μὴ εὐφρανθήσονται.

11. Ἡ κοιλία μου ἐπὶ Μωάβ ὡς κιθάρα ἤχησει, καὶ τὰ ἐντός μου ὡς τείχος ἐνεκαίνισας.

13, 14. Ὅποτε ἐλάλησε. Καὶ νῦν λέγω, Ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἐτῶν μισθωτοῦ.

Ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα Μωάβ παντὶ τῷ πλούτῳ τῷ πολλῷ. Οἱ λοιποὶ, καὶ ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα Μωάβ, σὺν παντὶ τῷ πλήθει πολλῷ.

LXX INTERPRETES.

Qui missi estis ✕ ab ea.
Transierunt enim ad mare.
9. Eschon.
Et Eleale.
10. Vacat.

Et in vineis tuis non lactabuntur.

11. Venter meus super Moab ut cithara sonabit, et intestina mea quasi murum renovasti.

13, 14. Quando locutus est. Et nunc dico: In tribus annis annorum mercenarii.

Inhonorabitur gloria Moab omnibus divitiis multis. Reliqui, et inhonorabitur gloria Moab, cum omni turba multa.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Hesaiæ.

delicet in eodem codice in textu τῶν Ο΄ legitur, διέβησαν γὰρ τὴν Ἐρημον, lapsu graphico, ut videtur: nam in editione Romana legitur, διέβησαν γὰρ πρὸς τὴν θάλασσαν, ut nos edimus.

V. 9. Σ., Ἐσβών. Curterius.

Ibid. Curterius, Ἐλεαλή ὁμοίως τε οἱ Γ'. Curterius perperam legit ὁμοίως τε, de more. [Idem codex aliam exhibet Symmachii versionem, καὶ ἐλάλησεν. Sic etiam in textu LXX Alex. et Ald. DRACH.]

V. 10. Ἀ., ἀπὸ τοῦ Καρμ-. Curter. ex ms. Jes. [Nimirum sub obelo. Attamen habetur in Hebr. DR.]

Ibid. Ἀ., καὶ ἐν ἀμπελώσι etc. Idem.

V. 11. Σ., ἡ κοιλία μου etc. Hanc lectionem plenam effert Theodoretus. Theodotio autem habet, ad murum dissipatum. Sic Hieronymus. Septuaginta vero qui sic interpretantur, ὡς τείχος ἐνεκαίνισας, haud dubie legisse videntur פִּתְחֵי יְרִיכָה: mutatio autem τοῦ 7 in 7 et vicissim, frequentissima est, ut supra diximus.

V. 13, 14. Quæ sequuntur hujus capituli profertur ex Eusebio in Hesaiam, qui sic habet: Ἡ κατὰ [Aliter, κατὰ Ἑβραϊκὴν φωνήν, ἢ κατὰ. DR.] τοῦ λοιποῦ ἐρμηνευτῆς διαστολή μεταξὺ βληθεῖσα σαφιστέρα κατέστησε τὴν διάνοιαν. Κατὰ μὲν γὰρ τὸν Ἀκύλαν εἶρηται: ἐν τρισὶν ἔτεσι μισθωτοῦ,

Διέβησαν τὴν θάλασσαν.
9.

Καὶ Ἐλεαλή.
10. Ἐκ τοῦ Καρμήλου.

11. (Εἰς τὸν τοῖχον ἀφανισθέντα.)

13, 14. Ἀπὸ τότε καὶ νῦν ἐλάλησε Κύριος λέγων, Ἐν τρισὶν ἔτεσιν ὡς ἐνικυτοῖς μισθωτοῦ. Ἄλλως, ἔτεσιν ὡς ἐπὶ μισθωτῶν ἐνικυτοῖς.

THEODOTIO.

Transierunt mare.
9.
Et Eleale.
10. De Carmelo.

11. Ad murum dissipatum.

13, 14. Ex tunc et nunc locutus est Dominus dicens: In tribus annis, quasi annis mercenarii. Aliter, annis quasi super mercenariis.

κατὰ δὲ τὸν Σύμμαχον· Ἐκτοτε καὶ νῦν ἐλάλησε Κύριος λέγων· ἐν τρισὶν ἔτεσιν ὡς ἐπὶ μισθωτοῦ· κατὰ δὲ τὸν Θεοδοτίωνα· ἀπὸ τότε καὶ νῦν ἐλάλησε Κύριος λέγων· ἐν τρισὶν ἔτεσιν ὡς ἐνικυτοῖς μισθωτοῦ. Ἐἴτα ἀπὸ ἐτέρας ἀρχῆς εἶρηται παρὰ τοῖς λοιποῖς ἐρμηνευταῖς [Alii II. addunt, καὶ κατὰ τὴν Ἑβρ. φωνήν, τὸ DR.] καὶ ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα Μωάβ σὺν παντὶ τῷ πλήθει [Alii II., τῷ πλούτῳ. DR.] τῷ πολλῷ. Ὁ γὰρ, καὶ, συνδεσμος μέσος παρεμβληθεὶς, ἐτέραν διάνοιαν παρέστησε τὴν, ἀπὸ τοῦ, καὶ ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα Μωάβ. I. e. Interposita apud reliquos interpretes distinctio clariorem sententiam efficit: nam secundum Aquilam dicitur, in tribus annis mercenarii; secundum Symmachum vero, Ex eo tempore et nunc locutus est Dominus, dicens: In tribus annis quasi super mercenario; secundum Theodotionem autem, Ab eo tempore et nunc locutus est Dominus dicens: In tribus annis, quasi annis mercenarii. Deinde alio resumto principio, dicitur apud reliquos interpretes, Et inhonorabitur gloria Moab cum omni turba multa. Nam conjunctio et, quæ media interponitur, aliam effert sententiam, ab his verbis, et inhonorabitur gloria Moab.

TO EBPAIKON.	HESAIÆ CAPUT XVII. TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 מִשָּׂא דַמְסַק מִסְרֵי מַעֲרִי	1.	1. (*Ἄρμα Δαμασκού.)
2 עֲזַבְתָּ עָרֶיךָ	2.	2. Καταλελειμμένοι πόλεις.
9 הִחְרַשׁ הָאָמִיר	9.	9. . . . καὶ ἐμίρ.
10 נִסְעֵי נַעֲמָנִים	10.	10. . . . καλήν.
11 בְּיוֹם נִלְהָה	11.	11. (Ἐν ἡμέρᾳ κληρονομίας.)
דָּבָא אֲנִישׁ	 ἄνθρωπος.
13 וְגַעַר בִּי וְגַם מִמְרֻחָק	13.	13. Καὶ ἐπιτιμήσει ἐν αὐτῷ, καὶ φεύξεται μακρὰν.
דְּרִים 14 לְשָׁר עֲרִיב	14.	14.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Onus Dammesec. Remota. a civitate.	1. Onus Damasci. Desinet esse civitas.	1. Onus Damasci.
2. Derelictæ civitates.	2. Derelictæ civitates.	2. Derelictæ civitates.
9. Virgulti et verberis.	9. Aratra et segetes.	9. Testa et Emir.
10. Plantationes jucundas.	10. Plantationem fidelem.	10. Plantationem pulcram.
11. In die hæreditatis.	11. In die hæreditatis.	11. In die hæreditatis.
Et doloris desperati.	Et dolebit graviter.	Et dolebit homo.
13. Et increpabit eum et fugiet a longe. Montium.	13. Et increpabit eum, et fugiet procul. Montium.	13. Et increpabit in eo, et fugiet procul.
14. In tempore vesperæ.	14. In tempore vesperæ.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Hesaiæ.

V. 1. [Ἄ., ἄρμα Δαμασκού.] Σ., Θ., λήμμα Δαμασκού. Vide supra cap. xv. Hieronymus : Sym., Th., *assumptio Damasci*. Aquilam non nominat, quia ipsum sequitur. De voce ἄρμα vide infra in nota ad vers. 4, cap. xix. Ibid. Θ, μεταστήσεται ἐκ πόλεως. Eusebius in Hesaiam.

V. 2. Curterius ex manusc. Jes. οἱ Γ, καταλελειμμένοι πόλεις.

Ad hæc LXX senum, eis τὸν αἰῶνα observat Euseb. in Comment., οὕτε ἐν τῷ Ἑβρ. οὕτε παρὰ τοῖς

λοιποῖς ἐρμηνευταῖς φέρεται. I. e., neque in Hebr. neque apud reliquos interpretes fertur. Δασκ.

V. 9. Hieronymus : « Miror pro aratris et acervis frugum voluisse Aquilam interpretari, *testam et Emir*; Symmachum, *sybam et Amir*; LXX *Amorrhæos et Hevæos*. Solus Theodotio Hebraicum verbum posuit, ARS et EMIR : quod apud eos emendatius legitur, HORES et AMIR, i. e. *vomeres et acervi segetum*. » Habuerit ergo Aquila pro שָׂרִי *δοτρακον, testa*; quo pacto eandem vocem Hebrai-

TO EBPAIKON.	HESAIÆ CAPUT XVIII. TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 וְהָיָה אֶרֶץ צִלְבָּל כְּנַפְיָם אֶשׁ מִעֵבֶר לְטַרְדֵי-כֶסֶף	1.	1. (Ὅσαι γῆς σχιά περὺγων.)
2 הַשָּׂלָה בֵּים צִידִים וּבְנֵלִי - גִּבְאִי	2.	2. Ὁ ἀποστειλλων ἐν θαλάσση πρεσβευτὰς, καὶ ἐν σκεύεσι βιβλίου.
לֹא		
כֶּן - וְדָא תְּלָהָה		
נִי קָר - קָר וְצִיִּסָּה		Ἔθνος ὑπομένον καὶ συμπεπατημένον.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Væ terræ umbræ alarum, quæ trans flumina Æthiopiæ.	1. Væ terræ cymbalo alarum, quæ est trans flumina Æthiopiæ.	1. Væ terræ umbra alarum...
2. Mittens per mare legatos, et in vasis juncti. Ite.	2. Qui mittit in mare legatos, et in vasis papyri. Ite.	2. Mittens in mare legatos, et in vasis papyri.
Ex ipso et ultra.	Post quem non est alius.	
Gentem lineæ, lineæ, et conculcationis.	Ad gentem expectantem et conculcatam.	Gens tolerans et conculcata.

HESAIÆ CAPUT XVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1. Λῆμμα Δαμασκοῦ.
- 2. Καταλελειμμένοι πόλεις.
- 9. . . . καὶ ἀμίρ.
- 10. . . . ἀγαθὴν.
- 11. (Ἐν ἡμέρᾳ κληρονομίας.)
- 13. Καὶ ἐμβριμήσεται αὐτῷ, καὶ φύξεται πῶρος.
- Ἵρέων.
- 14. Τὸ πρὸς ἑσπέραν.

SYMMACHIUS.

- 1. Assumptio Damasci.
- 2. Derelictæ civitates.
- 9. Sylva et Amir.
- 10. Plantationem bonam.
- 11. In die hæreditatis.
- 13. Et fremet in eum, et fugiet procul.
- Montium.
- 14. Quod ad vesperam.

- 1. Τὸ ῥῆμα τὸ κατὰ Δαμασκοῦ. Ἄρθήσεται ἀπὸ πόλεων.
- 2. Καταλελειμμένη.
- 9. Οἱ Ἀμορραῖοι καὶ οἱ Εὐαῖοι.
- 10. Φύτευμα ἀπιστον.
- 11. Ἡ ἂν ἡμέρᾳ κληρώσῃ. Καὶ ὡς πατὴρ ἀνθρώπου.
- 13. Καὶ ἀποσκοραχίει αὐτὸν, καὶ πῶρῳ αὐτὸν διώξεται.
- Ἀχύρου.
- 14. Πρὸς ἑσπέραν.

LXX INTERPRETES.

- 1. Verbum quod contra Damascum. Tolleitur de civitatibus.
- 2. Derelicta.
- 9. Amorrhæi et Evæi.
- 10. Plantationem infidelem.
- 11. Quacumque die hæreditaveris.
- Et ut pater hominis.
- 13. Et exterminabit eum, et longe eum persequetur.
- Paleæ.
- 14. Ad vesperam.

- 1. Λῆμμα Δαμασκοῦ. Μεταστήσεται ἐκ πόλεως.
- 2. Καταλελειμμένοι πόλεις.
- 9. Ἄρς, καὶ Ἐμίρ.
- 10. . . . καλήν.
- 11. . . . ἀνθρώπος.
- 13.
- Ἵρέων.
- 14. Τὸ πρὸς ἑσπέραν.

THEODOTIO.

- 1. Assumptio Damasci. Transferetur ex civitate.
- 2. Derelictæ civitates.
- 9. Ars et Emir.
- 10. Plantationem pulcram.
- 11.
- Et dolebit homo.
- 13.
- Montium.
- 14. Quod ad vesperam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Hesaiæ.

cam vertit ille, Job xli, 21, et cap. 16 supra, ἡ δστράκινος : Symmachus autem, δρυμός, sylva, ut in Judicum libro, et alibi.

V. 10. Drusius ex Hieronymo.

V. 11. Ἄ., Σ., ἐν ἡμέρᾳ κληρονομίας. Sic ex Hieronymo, qui ait : « Pro eo quod nos juxta Aquilam et Symm. et LXX interpretati sumus, in die hæreditatis, quod Heb aice dicitur BIOM NEHELA, legi potest in Hebraico, in die pessima. »

Ibid. Hieronymus consequenter ad priora : « Et

pro eo quod Aquila et Theodotio interpretati sunt, et dolebit homo, nos docti ab Hebræis, pro homine qui lingua eorum dicitur, ENOS, interpretati sumus, ANUS, id est, graviter. »

V. 13. Ἄ., καὶ ἐπιτιμήσει etc. Eusebius in Hesaiam. Hic puto labi Procopium, qui legit ἐπιτιμήσειεν una voce, nisi sit error librarii.

Ibid. Σ., Θ., ὄρειων. Curterius.

V. 14. Σ., Θ., τὸ πρὸς ἑσπέραν. Idem. [Sine καὶ quod sequitur in LXX. Βαλαχ.]

HESAIÆ CAPUT XVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1. Οὐαὶ γῆς ὁ ἥχος περρωτός, ἢ πέραθεν ποταμῶν Αἰθιοπίας.
- 2. Ἀποστέλλων ἀποσπόλους ἐν θάλασση, καὶ διὰ σκευῶν παπυρίων.

Μεθ' ἔν οὐκ ἔστιν ἐπέκεινα.

SYMMACHIUS.

- 1. Væ terræ sonus alatus, quæ trans flumina Æthiopiæ.
- 2. Mittens legatos in mari, et per vasa papyracea.

Post quem non est ultra.

- 1. Οὐαὶ γῆς πολλῶν πτέρυγες, ἐπέκεινα ποταμῶν Αἰθιοπίας.
- 2. Ὁ ἀποστέλλων ἐν θαλάσση ὄμηρα, καὶ ἐπιστολὰς βιβλίνας.

Πορεύονται. Οἱ λοιποὶ, πορεύεσθε.

Τίς αὐτοῦ ἐπέκεινα;

Ἐθνος ἀνέλπιστον καὶ καταπατημένον.

LXX INTERPRETES.

- 1. Væ terræ navium alæ, ultra flumina Æthiopiæ.
- 2. Qui mittit in mare obsides, et epistolas liblinas.
- Ibunt. Reliqui, ite.
- Quis ultra illum?
- Gentem absque spe et conculcatam.

- 1.
- 2. (Ὁ ἀποστέλλων ἐν θαλάσση) ὄμηρα, καὶ ἐν σκεύεσι παπύρου.

Πορεύονται.

THEODOTIO.

- 1.
- 2. (Qui mittit in mare) obsides et in vasis papyri.
- Eunt.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
אשר-בוואו נהרים ארבע		
3 תראו	3.	3. Ὁψεσθε.
4 במנוני	4.	4. (Ἐν στερεώματι.)
7 ומעם נדא	7.	7.
גוי וקרקד ומבוסה		Ἐθνους ὑπομένουτος καὶ συμπεπατημένου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Cujus diripuerunt flumina terram ejus.	Cujus diripuerunt flumina terram ejus.	
3. Videbitis.	3. Videbitis.	3. Videbitis.
4. In loco parato meo.	4. In loco meo.	4. In sinimento.
7. Et a populo terribili.	7. A populo terribili.	7.
Gens lineæ lineæ, et conculcationis.	A gente expectante et conculcata.	Gentis tolerantis et conculcatæ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Hesaiæ.

V. 1. 'A., οὐαί γῆς σκιά περὺγων. Ex Hieronymo, qui ait Aquilam vertisse, *umbra alarum*. Symmachi lectio ex Eusebio, qui habet πτέρυγος pro περὺγος, ex Procopio item et ex miss. prodit. Unus vero legit πέραν pro πέραθεν.

V. 2. 'A., ὁ ἀποπέλλων ἐν θαλάσῃ πρῆσβευτὰς etc. Eusebius, Procopius et Reg. unus habent πρῆσ-

βυτὰς. Curterius legit πρῆσβευτὰς, et hæc videtur vera esse lectio. Symmachi autem lectio ex Eusebio et Curterio; Theodotionis ex Curterio. Editio Rom. Aquilæ lectionem Symmacho tribuit.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ*, πορεύεσθε. Procopius.

Ibid. Σ., μεθ' ὧν etc. Eusebius et unus Regius.

Ibid. 'A., ἔθνος ὑπομένον etc. Procopius.

HESAIÆ CAPUT XIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 משה מצרים הנה יזנה רכב על-עב קל ובא מצרים ללב ימס	1.	1. Ἄρμα Αἰγύπτου. Ἴδοὺ Κύριος ἐπιβαίνει ἐπὶ πάχους ἐλαφροῦ, καὶ ἔρχεται ἐπ' Αἰγύπτου. Καὶ ἡ καρδία.
2 ומסכתי מצרים במצרים ואיש	2.	2. Καὶ στασιάσω Αἰγυπτίους Αἰγυπτίους. Καὶ ἀνήρ.
3 ובקה רחם-מצרים בקרב	3.	3. Καὶ πλαδαρωθήσεται πνεῦμα Αἰγύπτου ἐν ἐγκάτῳ αὐτῆς.
4 ומרתתי את-מצרים ומלך עז ימשל-בם	4.	4. Καὶ παραδώσω τὴν Αἰγύπτου. Καὶ βασιλεὺς χειρατωμένους βασιλεύσει ἐν αὐτοῖς.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Onus Ægypti. Ecce Dominus equitans super nubem levem, et ingreditur Ægyptum. Et cor. Liquescet.	1. Onus Ægypti. Ecce Dominus ascendet super nubem levem, et ingreditur Ægyptum. Et cor. Tabescet.	1. Onus Ægypti. Ecce Dominus equitat super crassitiem levem, et venit super Ægyptum. Et cor.
2. Et confundam Ægyptum cum Ægypto. Et vir.	2. Et concurrere faciam Ægyptios adversus Ægyptios. Et vir.	2. Et seditiones movebo inter Ægyptios et Ægyptios. Et vir.
3. Et evacuabitur spiritus Ægypti in medio ejus.	3. Et dirumpetur spiritus Ægypti in visceribus ejus.	3. Et laxabitur spiritus Ægypti in intestino ejus.
4. Et concludam Ægyptum. Et rex fortis dominabitur in eos.	4. Et tradam Ægyptum. Et rex fortis dominabitur eorum.	4. Et tradam Ægyptum. Et rex roboratus regnabit in eis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- Nūn oi ποταμοι τῆς γῆς πάντες.
Οἱ λοιποὶ, οὐ διήρπασαν ποταμοὶ
τὴν γῆν.
3. Ὁψεσθε.
4.
7.
3. Ἀρθῆ.
4. Ἐν τῇ ἐμῇ πόλει.
7. Καὶ ἀπὸ λαοῦ φοβεροῦ. Ἄλλως, καὶ ἀπὸ λαοῦ μεγάλου.
Ἔθνος ἐλπίζον καὶ καταπεπατημένον.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- Nunc fluvii terræ omnes. *Reliqui*,
cujus diripuerunt flumina terram.
3. Videbitis.
4.
7.
3. Elevabitur.
4. In mea civitate.
7. Et a populo terribili. *Aliter*,
et de populo magno.
Gens sperans et conculcata.
3. Videbitis.
4.
7.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Hesaiæ.

- Ibid. *Oi λοιποὶ, οὐ διήρπασαν* etc. Procopius.
V. 3. Ἄ., Σ., Θ., ὄψεσθε. Curterius.
V. 4. Ἄ., ἐν στερεώματι. Ex Hieronymo, qui sic
habet: « Quiescit et contemplatur Deus in loco
suo, sive juxta Aquilam, in firmamento. »
V. 7. Ο΄, καὶ ἀπὸ λαοῦ φοβεροῦ. Sic ad marg. oi
Ο΄ φοβεροῦ, in ms. Jes. quæ lectio videtur ex aliis
interpretibus desumpta.
Ibid. Ἄ., ἔθνος ὑπομένοντος etc. Curter. [Hoc
in sticho resarcivimus quæ Montf. omiserat.
In fine commatis, γῆς τῆς Ο΄, ὄρος Σιών. Ἄλλως,
εἰς ὄρος ἁγίου. H., *Vulg. et LXX*, montem Sion. *LXX
aliter* (Alex. et Ald.), in montem sanctum. Cod.
March. quoque, in textu ὄρος ἁγίου. DRACM.]

HESAIÆ CAPUT XIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Λῆμμα Αἰγύπτου.
Καὶ ἡ καρδία.
2. Καὶ συμβαλῶ Αἰγυπτίους Αἰγυπτίοις.
Καὶ ἀνὴρ.
3. Καὶ βαγθήσεται τὸ πνεῦμα Αἰγύπτου ἐν αὐτῇ.
4. Καὶ παραδώσω τὴν Αἰγυπτον.
Καὶ βασιλεὺς σκληρὸς ἐξουσιάζει αὐτῶν.
1. Ὅρασις Αἰγύπτου.
Ἰδοὺ Κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέλης
κούφης, καὶ ἦξει εἰς Αἰγυπτον.
Καὶ ἡ καρδία.
Ἦττηθήσεται. *Oi λοιποὶ, τακήσεται.*
2. Καὶ ἐπιγεροθήσονται Αἰγυπτίοι ἐπ' Αἰγυπτίους.
Καὶ ἀνθρῶπος.
3. Καὶ παραχθήσεται τὸ πνεῦμα τῶν Αἰγυπτίων ἐν αὐτοῖς.
4. Καὶ παραδώσω τὴν Αἰγυπτον.
Καὶ βασιλεὺς σκληροὶ κυριεύσουσιν αὐτῶν.
1. Λῆμμα Αἰγύπτου.
Καὶ ἡ καρδία.
2.
Καὶ ἀνὴρ.
3. Καὶ σχισθήσεται πνεῦμα Αἰγύπτου ἐν αὐτῇ.
4. Καὶ παραδώσω τὴν Αἰγυπτον.
Καὶ βασιλεὺς ἰσχυρὸς κυριεύσει αὐτῶν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Assumptio Ægypti.
Et cor.
2. Et committam Ægyptios cum Ægyptiis.
Et vir.
3. Et rompetur spiritus Ægypti in ipsa.
4. Et tradam Ægyptum.
Et rex durus potestatem habebit in eos.
1. Visio Ægypti.
Ecce Dominus sedet super nubem levem, et veniet in Ægyptum.
Et cor.
Deficiet. *Reliqui*, tabescent.
2. Et incitabuntur Ægyptii super Ægyptios.
Et homo.
3. Et turbabitur spiritus Ægyptiorum in ipsis.
4. Et tradam Ægyptum.
Et reges duri dominabuntur eorum.
1. Assumptio Ægypti.
Et cor.
2.
Et vir.
3. Et scindetur spiritus Ægypti in ipsa.
4. Et tradam Ægyptum.
Et rex fortis dominabitur eorum.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

5. ונשתו - מים מהים
9. פשתים ש-יקת
10. שתתה כדכאי
13. ודתע
14. את-מזרים
בכל-מעשה
15. כפה-ואבוק
17. לזנא
18. ונשבעת
עיר הררם
20. מדשוע
21. זבח
וכנחה
22. נגף ורפא
24. ול'אשד

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

5.
9.
10.
13.
14.
15.
17.
18.
20.
21.
22.
24.

ΑΚΥΑΑΣ.

5. Καὶ ἀναποθήσεται ὕδατα ἀπὸ θαλάσσης.
9.
10. Αἱ ἀποθήκαι αὐτῆς τεταπεινωμένααι.
13. Καὶ ἐπλάνησαν.
14. ✕ Τὴν Ἰ Αἴγυπτον.
Ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῆς.
15. . . . καὶ στρεβλοῦντα.
17. Εἰς γύρωσιν.
18. Ὀμνύοντες.
Πόλις Ἄρες.
20. Σωτήρα.
21. Θυσίᾳ.
✕ Καὶ δώρω.
22.
24.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

5. Et deficient aquæ de mari.
9. Lina pectinata.
10. Retia ejus contrita.
13. Et errare fecerunt.
14. Ægyptum.
In omni opere suo.
15. Ramus et juncus
17. In timorem.
18. Et jurantes.
Civitas Ares.
20. Salvatorem.
21. Sac. ificium.
Et munus.
22. Percutiendo et sanando.
24. Et Assur.

VULGATA LATINA.

5. Et arescet aqua de mari.
9. Linum, pectentes.
10. Irrigua ejus flaccetia.
13. Deceperunt.
14. Ægyptum.
In omni opere suo.
15. Incurvantem et refrænantem.
17. In pavorem.
18. Jurantes.
Civitas solis.
20. Salvatorem.
21. In hostiis.
Et muneribus.
22. Plaga, et sanabit eam.
24. Et Assyrio.

AQUILA.

5. Et absorbebuntur aquæ de mari.
9.
10. Horrea ejus humiliata.
13. Et errare fecerunt.
14. ✕ Ipsam Ἰ Ægyptum.
In omnibus operibus ipsius.
15. Incurvum atque perversum.
17. In circumlationem.
18. Jurantes.
Civitas Ares.
20. Salvatorem.
21. Sacrificio.
✕ Et dono.
22.
24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Hesaiæ.

V. 1. 'A., ἄρμα Αἰγύπτου. Apud Hieronymum in edhis legitur δραμα. Verba ejus sic habent : « LXX visio Ægypti. Ubi in Hebræo scriptum est, MASSA MESRAIM, quod nos interpretati sumus, *onus*, vel *pondus Ægypti* : pro quo Aquila transtulit, δραμα Αἰγύπτου. Possumus dicere ab eo quod tollat Propheta et portet jugum Domini, eum existisse condignum, qui prophetiam Ægypti cerneret, sive portaret. » Nos legendum omnino dicimus, ἄρμα Αἰγύπτου, ut legit Drusius his adductis argumentis : « Ita legendum, *inquit*, non ut in quibusdam libris, δραμα, i. e. *visio*. Quæ interpretatio magis sensum exprimit, cum Aquila ipsas etiam etymologias amet exprimere. Unde non est credibile ipsum vertisse δραμα, sed potius ἄρμα, i. e. *onus*, vel *pondus*. » His adjicimus, sic perpetuo vertere Aquilam ubi *משא* legitur, ut cap. xxi Proverb. initio, cap. xxi. Hesaiæ v. 13, cap. xxi Hesaiæ v. 1 et alibi, ubi ἄρμα semper legitur in probatissimis libris atque codicibus. Ad hæc vero ipsa Hieronimi series ita legendum indicat : nam in his quæ supra addimus, a lectione LXX orditur, qui habebant, *visio*

Ægypti : deinde postquam suam et Aquilæ versionem adtulerat, ita claudit, *eum existisse condignum qui prophetiam Ægypti cerneret, sive portaret* : ubi illud, *cerneret*, versionem LXX respicit ; illud vero, *portaret*, suam et Aquilæ, quas postea retulit. Symmachi vero et Theodotionis postremo representat, ut nos edimus. Utque nihil dubii relinquatur, codex noster Comment. Hieronimi in Hesaiam Latine, omnium quos vidimus antiquissimus, hoc loco habet *arma*, sic.

Ibid. 'A., ἰδοὺ Κύριος etc. Ex *Demonstr. evang.* Eusebii, ubi in editis legitur, ἐπὶ πάχος ἐλαφροῦ, in mss. vero, ἐπὶ πάχους ἐλαφροῦ.

Ibid. Cod. Jes. ὁμοίως οἱ Γ'.

Ibid. Οἱ λοιποὶ, ταχῆσεται. Procopius. [Sic refert reliquorum versionem Drusius, ex quo noster Montf. Sed ipse Procopius ita : κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐρμηνείας, ταχῆσονται. URACH.]

V. 2. 'A., καὶ στασιάσω etc. Aquilæ et Symmachi lectiones exhibet Eusebius in Hesaiam.

Ibid. Curterius ex ms. Jes. οἱ Γ', καὶ ἀντήρ.

V. 3. 'A., καὶ πλαδερωθήσεται etc. Hæ lectiones

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5. Καὶ ἀφανισθήσεται ἀπὸ θαλάσσης ὕδατα.
9. Τὸ λίνον τὸ κτενιστόν.
10.
13. Καὶ ἐπλάνησαν.
14. ✕ Τὴν ὃ Αἴγυπτον.
Ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῆς.
15. Ἀρχὴν καὶ τέλος.
17.
18. Ὁμνούντες.
Πόλις ἡλίου.
20. Σωτήρα.
21. Θυσίαν.

22.

24.

SYMMACHUS.

5. Et debentur de mari aquæ.
9. Linum pectinatum.
10.
13. Et errare fecerunt.
14. ✕ Ipsam ὃ Ægyptium.
In omnibus operibus ipsius.
15. Principium et finem.

17.

18. Jurantes.

Civitas solis.

20. Salvatorem.

21. Sacrificium.

22.

24.

5. Καὶ πίνονται Αἰγύπτιοι ὕδωρ τὸ παρὰ θάλασσαν.
9. Τὸ λίνον τὸ σχιστόν.
10. Καὶ ἔσονται οἱ ἐργαζόμενοι αὐτὰ ἐν ὁδῷ.
13. Καὶ πλανήσουσι.
14. Αἴγυπτον.
Ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῶν.
15. Ἀρχὴν καὶ τέλος.
17. Εἰς φόβητρον.
18. Ὁμνύντες.
Πόλις Ἀσεδέκ.
20. Ὅς σώσει αὐτούς.
21. Θυσίας.

Vacat.

22. Πληγῆ, καὶ ἰάσεται αὐτούς ἰάσει.

24. Καὶ ἐν τοῖς Ἀσσυρίοις. Οἱ λοιποὶ, καὶ Ἀσσοῦρ.

LXX INTERPRETES.

5. Et bibent Ægyptii aquam, quæ juxta mare.
9. Linum fissile.
10. Et erunt operantes ea in dolore.
13. Et errare facient.
14. Ægyptium.
In omnibus operibus ipsorum.
15. Principium et finem.

17. In timorem.

18. Jurantes.

Civitas Asedec.

20. Qui salvabit eos.

21. Sacrificia.

Vacat.

22. Plaga, et sanabit eos sanatione.

24. Et in Assyriis. Reliqui, et Assur.

THEODOTIO.

5

9.

10. Humilia ejus humiliata.

13. Et errare fecerunt.

14. ✕ Ipsam ὃ Ægyptium.

In omnibus operibus ipsius.

15. Cheppha et agmon.

17.

18. Jurantes.

Civitas Ares.

20. Salvatorem.

21.

22. Percutiet et sanabit.

24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Hesaiæ.

prodeant ex Eusebio in Hesaiam, cujus mss. quidam ad Aquilam habent παραδοθήσεται pro πλαδαρωθήσεται. Sed hæc postrema lectio germana est, et sic restituendum in edito nostro. [Eusebius in Symmachi lectione non habet art. τὸ, nec in ead. lectione habent edit. Rom., Drusius et Lamb. Bos. DRACU.]

V. 4. Drusius, A., Σ., Θ., καὶ παραδώσω. Ex Curterio, nempe, ubi ad marg. legitur, ὁμῶς οἱ Γ' pro ὁμοίως, de more. Textus habet, καὶ παραδώσω τὴν Αἴγυπτον. Sed sigla ante τὴν Αἴγυπτον ponitur: unde dubium videtur an ad subsequentem vocem pertineat, quod tamen non verisimile est, an ad præcedentem, καὶ παραδώσω, an ad utramque, quod probabilius videtur. Nam circa vocem דַּרְכֵי אֱלֹהִים nulla potuit esse interpretationum varietas: quare nota, ὁμοίως οἱ Γ' debet præcipue respicere vocem דַּרְכֵי אֱלֹהִים καὶ παραδώσω, et tradam.

Ibid. A., καὶ βασιλεύς etc. Hæ lectiones prodeunt partim ex Eusebio Demonstratione evangelica, partim ex ejusdem Comment. in Hesaiam.

V. 5. A., καὶ ἀφανισθήσεται etc. Ex Eusebio in

Hesaiam.

V. 9. Σ., τὸ λίνον τὸ κτενιστόν. Ex Curterio.

V. 10. A., αὶ ἀποθήκαι etc. Ex Curterio, ubi LXX in textu habent, διαλογιζόμενοι, ad marginem vero, ἐργαζόμενοι.

V. 13. Curterius, οἱ Γ', ἐπλάνησαν.

V. 14. Curterius, ✕ οἱ Γ', τὴν.

Ibid. A., Σ., Θ., ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῆς. Drusius ex Curterio. Forte legerunt תַּשְׁבֵּחַ. [Non ex Curterio, sed ex Procopio affert Drusius, additque: « An legerunt תַּשְׁבֵּחַ? » quod ei subripuit noster. — Illud αὐτῆς habet in textu ed. Compl. Cod. autem March. τοῖς Γ' tribuit. DRACU.]

V. 15. Hieronymus habet: « Pro principio et fine, quod et Symmachus et LXX transtulerunt, ἀρχὴν καὶ τέλος, Theodotio more suo ipsa verba Hebraica posuit, CHEPPHA et AGMON, quod Aquila interpretatus est, incurram atque perversum. » Alibi vero dicit Aquilam AGMON vertisse, στρεβλοῦντα. [Edit. Rom. dat στρέβλοντα. DR.]

V. 17. Hieronymus: « In Hebraico legitur AGGA, quod interpretari potest, et festivitas.... quod signi-

ficantius Aquila transtulit, γύρωσιν, quum aliquis pavidus et tremens circumfert oculos, et advenientem formidat inimicum. »

V. 18. *Ὁ Γ, ὀμνύοντες.* Curterius ex ms. Jes.

Ibid. 'A., πόλις Ἄρες etc. Idem. [ms. autem memoratus habet, 'A., Θάρες— Et ed. Rom. t Alios,

inquit S. Hier., ὄστρακον, h. e. *testam, ostracinam urbem*, intelligi voluisse. Dicitio enim Hebraica et *solem* et *testam* significat. » Dracu.]

V. 20. Curterius, 'A., Σ., Θ., σωτήρα, ὅπερ ἐρμηνεύεται Ἰησοῦς.

V. 21. 'A., θυσία. Σ., θυσίαν. Idem.

HESAIÆ CAPUT XX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
תרחק 1	1.	1.
כרגון		Σαραγών.
ונעץ 2	2.	2. Καὶ τὰ ὑποδήματά σου.
ויעש		Καὶ ἐποίησε.
ובשו מרגש מבטם 5	5.	5.
ביום הדוא 6	6.	6. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Tharthan.	1. Tharthan.	1.
Sargon.	Sargon.	Saragon.
2. Et calceamentum tuum.	2. Et calceamenta tua.	2. Et calceamenta tua.
Et fecit.	Et fecit.	Et fecit.
5. Et erubescunt ab Æthiopia aspectu suo.	5. Et confundentur ab Æthiopia spe sua.	5.
6. In die illa.	6. In die illa.	6. In die illa.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Hesaiæ.

V. 1. Ἄλλος, Θαρθάν. Curter. ex ms. Jes. [Alex. et Ald., Νάθαν. Drusius : In Vulgata Θαναθάν (sic) legitur pro Θαραθάν, quod se tuetur ex antiquitate. Tharathan. ut סרגון Saragon. Dracu.]

Ibid. 'A., Θ., Σαραγών. Σ., Σαργών. Idem. [Com-

plut., Ναρονδ. Dr.]

V. 2. 'A., Σ., καὶ τὰ ὑποδήματά σου. Idem. Hic notat Drusius : « Prius erat, τὰ σανδάλιά σου. I. e. sandalia sive calceamenta tua. Gen. xiv, 22, ἕλα ὑπόδημα, Hieron. caliga. Jonathan et auctor Jero-

HESAIÆ CAPUT XXI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
מדבר-ים 1	1.	1.
בונג השחד שחד 2	2.	2.
עלי עולם צדו מדי		
את נשף 4	4.	4. (Σκότος.)
צפה הצפית 5	5.	5.
7, 6 אשר יראה יגיד : וראה	6, 7.	6, 7. Καὶ ὅσα ὄψεται ἀναγγελεῖ καὶ ὄψεται.
רכב צמד פרשים		
קשב		
אריה 8	8.	8. Λέοντα.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Deserti maris.	1. Deserti maris.	1.
2. Prævaricator prævaricator, et vastator vastator.	2. Qui incredulus est, infideliter agit. et qui depopulator est, vastat.	2.
Ascende Ælam, obside Mede.	Ascende Ælam, obside Mede.	
4. Crepusculum.	4. Babylon.	4. Tenebræ.
5. Speculando speculam.	5. Contemplare in specula.	5.
6, 7. Qui viderit indicabit. Et vidit.	6, 7. Quocumque viderit, annuntiet. Et vidit.	6, 7. Et quæcumque videbit, annuntiabit et videbit.
Currum par equitum.	Currum duorum equitum.	
Attentione.	Diligenter.	
8. Leo.	8. Leo.	8. Leonem.

Ibid. 'A., καὶ δῶρον. Sic cum asterisco Curterius.
V. 22. Θ., θραύσει, καὶ ἴασει. Curterius. [Sub
obelo. Da.]
Ibid. Ο', εἰσακούσεται. Cod. Jesuit., ut et Alex.,
ἐπακούσεται. DRACH.
V. 24. Οἱ λοιποὶ, καὶ Ἀσσοῦρ. Procopius. [Qui

sic : καὶ Ἀσσοῦρ ἐξέδωκαν οἱ λοιποὶ. Ὡς ἂν μὴ τις
τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Συρίᾳ νομίσαιεν Ἰουδαίους,
ἀλλ' αὐτοὺς Αἰγυπτίους καὶ αὐτοὺς Ἀσσυρίους. I. e.
Reliqui ediderunt, et Assur, ne quis putaret Iudæos
in Ægypto et Syria versantes, sed ipsos Ægyptios,
ipsosque Assyrios. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Σαργών.	1. Τανάθαν. Ἄλλος, Θαρθάν. Ἄρον.	1. Σαράγών.
2. Καὶ τὰ ὑποδήματά σου.	2. Καὶ τὰ σανδάλιά σου. Καὶ ποίησον.	2.
5.	5. Καὶ αἰσχυνοθήσονται ἡττηθέν- τες ἐπὶ τοῖς Αἰθίοψιν.	5. Καὶ καταισχυνοθήσονται ἀπὸ Αἰθιοπίας ἐλπίδος αὐτῶν.
6. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη. SYMMACHUS.	6. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη. LXX INTERPRETES.	6. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη. THEODOTIO.
1. Sargon.	1. Tanathan. Alius, Tharthan. Arna.	1. Saragón.
2. Et calceamenta tua.	2. Et sandalia tua. Et fac.	2.
5.	5. Et confundentur victi super Æthiopicibus.	5. Et confundentur ab Æthiopia spe sua.
6. In die illa.	6. In die illa.	6. In die illa.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Hesaiæ.

tolymitanzē κῆτις. Onceles κῆτις i. e. calceus, ὑπο-
δήματα proprie soleæ, quibus plantæ pedis dumtaxat
obteguntur. Vide Gel. lib. xiii, cap. 20. Viucula
pedum vocantur a pueris.
Ibid. 'A., καὶ ἐποίησεν. Idem.
V. 5. Θ., καὶ καταισχυνοθήσονται etc. Sic ms. Jes.
Curterius legit, αἰσχυνοθήσονται.

V. 6. Curterius, σι Γ', ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη. Sic
etiam habent in editionibus hodiernis LXX Inter-
pretes : sed hæc desunt in textu codicis Jes. [De-
sunt etiam textui Alex. et Complut., codicumque
ut asseritur in Polyglotten-Bibel, nonnullorum.
DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Τῆς ἐρήμου ✕ θαλάσσης.	1.
2. Ὁ ἀθετῶν ἀθιτῆται, καὶ ὁ ταλαιπωρῶν ταλαιπωρεῖ. Ἀνάστηθε Ἐλῆμ, πολιτορχεῖτε Μηθού.	2. Ὁ ἀθετῶν ἀθετεῖ, ὁ ἀνομῶν ἀνομεῖ. Ἐπ' ἐμοὶ οἱ Ἐλαμίται, καὶ οἱ πρέσβεις τῶν Περσῶν.	2.
4.	4. Ἡ ψυχὴ μου.	4. (Σκότος)
5.	5. ✕ Σκόπευσον τὴν σκοπίαν.	5.
6, 7. Ὁ ἂν ἴδῃ ἀναγγελεῖ καὶ ἔσται. Ἄρμα ζεύγος ἵππων. ✕ Ἀκρόασιν.	6, 7. Καὶ ὁ ἂν ἴδῃ ἀνάγγελλον. Καὶ εἶδον. Ἀναβάτας ἵπποις δύο. ✕ Ἀκρόασιν.	6, 7. Ὁ ἂν ἴδῃ ἀναγγελεῖ καὶ ἔσται. ✕ Ἀκρόασιν.
8. Λέαιναν.	8. Οὐρίαν.	8. Ἀριήλ.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Deserti ✕ maris.	1.
2. Qui spernit spernitur, et qui affligit affligitur.	2. Prævaricans prævaricatur, iniquus inique agit.	2.
Surge Elam, obside te Medi.	Super me Elamitæ et legati Per- sarum.	
4.	4. Anima mea.	4. Tenebræ.
5.	5. ✕ Speculare speculam.	5.
6, 7. Quodcumque viderit, nun- tiet et vidit. Currum jugum equorum. ✕ Auditionem.	6, 7. Et quodcumque videris, annuntia. Et vide. Ascensores equites duos. ✕ Auditionem.	6, 7. Quodcumque viderit, annun- tiet et videbit. ✕ Auditionem.
8. Leænam.	8. Uriam.	8. Ariel.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
9 נְבִלָה נְבִלָה בְּבַל	9.	9. Πέπτωκε, πέπτωκε Βαβυλών.
11 דִּיבָה	11.	11. Δοῦμα.
אֵלֵי קְרָא מִשְׁעִיר		Πρὸς ἐμὲ κάλει τοὺς φεύγοντας παρα τοῦ Σηείρ.
12 אִם - תִּבְעִיזוּן בְּעִי	12	12. Ἐὰν ἐπ.ζητήτε, ἐπιζητεῖτε.
שׁוּב יָחִי		Ἐπιστρέφητε, ἤκατε.
13 מִשָּׂא בְּעֵרַב	13	13. Ἄρμα Ἀραβίας.
דְּדָנִים		Δωδανίμ.
15 חֲרִבּוֹת	15.	15. Μαχαίρων.
17 כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֵי-יִשְׂרָאֵל דָּבַר	17.	17. Ὅτι Κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἐλάλησε.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Cecidit, cecidit Babel.	9. Cecidit, cecidit Babylon.	9. Cecidit, cecidit Babylon.
11. Duma.	11. Duma.	11. Duma.
Ad me clamat ex Seir.	Ad me clamat ex Seir.	Ad me voca fugientes a Seir.
12. Si quæretis, quærite.	12. Si quæritis, quærite.	12. Si perquisieritis, perqui- rite.
Revertimini, venite.	Convertimini, venite.	Convertimini, venite.
13. Onus in Arab.	13. Onus in Arabia.	13. Onus Arabiae.
Dedanim.	Dedanim.	Dodanim.
15. Gladium.	15. Gladium.	15. Gladium.
17. Quia Dominus Deus Israel locutus est.	17. Dominus enim Deus Israel locutus est.	17. Quia Dominus Deus Israel locutus est.

Notæ et variae lectiones ad cap. XXI Hesaiæ.

V. 1. Sic θαλάσσης cum asterisco Curterius ex ms. Jes. Procopius hæc habet : Τὸ δὲ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποὶ τὸ θαλάσσης προσέθηκαν, ὡς τῆς πόλεως κάλει κυμαίνουσης τοῖς πλῆθεσι. I. e. *Hebraicum et reliqui, maris, addiderunt, eo quod olim civitas multitudine populi quasi fluctuans esset.*
V. 2. Σ., ὁ ἀθετῶν etc. Ex Theodoreto.
Ibid. Σ., ἀνάστηθι etc. Procopius. [Qui addit : καὶ οἱ λοιποὶ δὲ, καὶ τὸ Ἑβραϊκὸν, Μῆδοι φασιν. Da.]
V. 4. Hieron. « Pro Babylon Aquila et Theodotio tenebras interpretati sunt. » [Pro ἤρω, legerunt LXX נַפְשִׁי. DRACH.]
V. 5. ✕ Σκόπευσον τὴν σκοπιάν. Sic cum asterisco Curterius, quia ex aliis editionibus in editionem τῶν Ὁ Hexapla rem advectum fuit. [Etiam nunc

desiderantur in ed. Rom. et Al. x. DRACH]
V. 6. 7. Ἄ., καὶ ὅσα etc. Curterius ex ms. Jes. Ibid. Σ., ἄρμα ζευγος ἵππων, Procopius. [Lamb. Bos : « S. apud Procopium, ἄρμα ζευγος ἵππων. » Sed Drusius ex Procopio, ἄρμα ζευγος ἱ. DRACH.]
Ibid. Curterius, ✕ Θ., Σ., ἀκρόασιν. Quæ vox asterisco notatur, quia olim deerat in LXX.
V. 8. Ἄ., λέοντα etc. Curterius, et Eusebius in Hesaiam, qui adjicit : Οὐδεὶς τοίνυν Ὀθρίαν ἀνόμασεν, ἐπεὶ οὐδὲ ἡ Ἑβραϊκὴ φωνὴ ἐμνημόνευσε τοῦ Ὀθρίου. I. e. *Nemo igitur Uriam nominavit, quoniam nec Hebraica vox Uriam memorat.*
V. 9. In hæc verba τῶν Ὁ, πέπτωκε, πέπτωκε Βαβυλών, notatur in cod. Jes. ὁμοίως οἱ Γ'.
V. 11. Ἄ., Δοῦμα. Sic Drusius ex Hieronymo,

HESAIÆ CAPUT XXII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 מִשָּׂא בְּיַם חַיִּיק	1.	1. Ἄρμα . . .
כִּי		Καίπερτοι.
2 קְרִיָה עֲלִיזָה	2.	2.
בְּחַיִּי בְּלִזְבָּה		. . . πόλεμος.
3 נָדוּד	3.	3.
אֲכָדוּ יִחָד		
6 בְּרֶגֶב אָדָם פְּרִשִׁים	6.	6. Ἐν ἄρματι ἀνθρώπων ἐπ- πέτων.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Onus vallis visionis.	1. Onus vallis visionis.	1. Onus...
Ubi, quod.	Quoque, quia.	Et quidem.
2. Civitas leta.	2. Civitas exsultans.	2.
Mortui bello.	Mortui in bello.	... bellum.
3. Vagati sunt.	3. Fugerunt.	3.
Vincti sunt pariter.	Vincti sunt pariter.	
6. In curru hominis equitum.	6. Currum hominis equitis.	6. In curru hominum equitum,

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

9. Πέπτωκε, πέπτωκε Βαβυλών.
11.
Πρὸς ἐμὲ κάλει τοὺς φεύγοντας
παρὰ τοῦ Σηείρ.
12.
13. Λῆμμα Ἀραβίας.
Δωδανίμ.
15. Μαχαιρῶν.
17. Ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ
ἐλάλησε.

SYMMACHUS.

9. Cecidit, cecidit Babylon.
11.
Ad me voca fugientes a Seir.
12.
13. Assumptio Arabiæ.
Dadanim.
15. Gladiorum.
17. Quia Dominus Deus Israel
locutus est.

Υ'.

9. Πέπτωκε, πέπτωκε Βαβυλών.
11. Τῆς Ἰθουμαίας.
Πρὸς ἐμὲ κάλει παρὰ τοῦ Σηείρ.
12. Ἐάν ζητῆς ζῆτει.
Καὶ παρ' ἐμὸι οἶκει.
13. Vacat.
Δαιδάν.
15. Πεφονευμένων.
17. Ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ
ἐλάλησε.

LXX INTERPRETES.

9. Cecidit, cecidit Babylon.
11. klumææ.
Ad me voca de Seir.
12. Si quæras, quære.
Et apud me habita.
13. Vacat.
Dædan.
15. Occisorum.
17. Quia Dominus Deus Israel
locutus est.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

9. Πέπτωκε, πέπτωκε Βαβυλών.
11.
Πρὸς ἐμὲ κάλει τοὺς φεύγοντας
παρὰ τοῦ Σηείρ.
12.
13. Λῆμμα ἐν τῇ Ἀραβίᾳ.
Δαιδάν.
15. Μαχαιρῶν.
17. Ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ
ἐλάλησε.

THEODOŒIO.

9. Cecidit, cecidit Babylon.
11.
Ad me voca fugientes a Seir.
12.
13. Assumptio in Arabia.
Dælan.
15. Gladiorum.
17. Quia Dominus Deus Israel
locutus est.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Hesaiæ.

qui habet, *Duma*.

Ibid. 'A., Σ., Θ., πρὸς ἐμὲ κάλει etc. Procopius. Illud τοὺς φεύγοντας non videtur ad textum Aquilæ et Symmachi pertinere; sed adjectum putamus a Procopio. In hunc vero locum Hieronymus: « Verbum Hebraicum ELAI, (cod. San Germanensis HELN; pro HELH sive HELE forsans) quod omnes interpretati sunt, ad me, si volueris legere ELL, interpretatur, *Deus meus*, vel *fortis meus*. Quodque nos diximus *clamat*, vel *vocat*, id est, καλεῖ, secundum Hebræi et Græci sermonis ambiguitatem dici potest *clama*, vel *voca*. » [Ed. Rom.: « Eusebius, secundum ceteros interpretes, φεύγοντας παρὰ τοῦ Σηείρ. *Fugientes de Seir*. » DRACM.]

V. 12. 'A., ἐν ἐπις-. Curterius ex ins. Jes.

Ibid. 'A., ἐπιστράφητα etc. Idem.

V. 13. 'A., Ἄρμα Ἀραβίας etc. Idem. [Ed. Rom.: « In quibusdam sequitur, λῆμμα ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, *assumptio in Arabiam*, aut, τὸ ῥῆμα τὸ ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, *terribum quod in Arabiam*, aut, τὸ ὄραμα τὸ ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, *visio quæ in Arabiam*. » DRACM.]

Ibid. 'A., Σ., Δωδανίμ. Idem.

V. 15. Curterius ex ins. Jes. et Ο', πεφονευμένων. Οἱ Γ', μαχαιρῶν φ κατὰ τοὺς Ο'; ubi φ pro more suo ponit pro Ω id est, Ὀριγένης, qui legisse dicitur ut LXX.

V. 17. In cod. Jes. in textu legitur, διότι Κύριος ἐλάλησεν, ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ. Ad marg. vero, οἱ Γ', ὁμοίως, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ ἐλάλησε. Quas est hodierna τῶν Υ' lectio.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Λῆμμα φάραγος ὄρασιως.
2.
Νεκροὶ πολέμου.
3. Ἀνεστατώθησαν.
6.

SYMMACHUS.

1. Assumptio vallis visionis.
2.
Mortui bello.
3. Extortos facti sunt.
6.

HESAIÆ CAPUT XXII.

Υ'.

1. Τὸ ῥῆμα τῆς φάραγος Σιών.
Ὅτι νῦν. Ἄλλως, νῦν, ὅτι.
2. ✕ Ἡ πόλις γαυριώσα.
Νεκροὶ πολέμου.
3. Πεφεύγασι.
Vacat.
6. Ἀναβάται ἀνθρώποι ἐφ' ἑπ-
πους.

LXX INTERPRETES.

1. Verbum vallis Sion.
Quia nunc. *Aliter, nunc, quia*.
2. ✕ Civitas exultans.
Mortui bello.
3. Fugerunt.
Vacat.
6. Ascensores homines super
equos.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Λῆμμα φάραγος ὄρασιως.
2.
... πόλεμος.
3. Μετακινήθησαν.
✕ Ἐδέθησαν ὁμοθυμαδόν.
6. Συνεπιβάται ἀνθρώπων ἑπ-
πέων.

THEODOŒIO.

1. Assumptio vallis visionis.
2.
... bellum.
3. Amoti sunt.
✕ Ligati sunt unanimiter.
6. Vectores cum hominibus
equitibus.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

7 סבחר-עסקך
9 וארת בקיעו עיר-חד ראיתם
כי-דבר

7.
9.

7. Ἐκλογαὶ κοιλάδων σου.
9.

10 ואת-בתי ירושלם ספתם

10.

10.

11 וסקה עשיתם בין ההכותים
למי הגרנה הישנה

11.

11.

כרדוק

14 אמר אדני יהוה צבאות

14.

14.

15 בא

אל-הסן

שבנא

17 גבר

21 ואבנך

15

17.

21.

15. ✕ Εἰσελθε.
Πρὸς τὸν σκηνοῦντα.
Σομνάμ.

17.

21. ✕ σου.

אחזקני

22 ותתי כפתח בית-חד על-
שכר ופתח ואין סגר וסגר ואין פתח

22.

22. Καὶ δώσω τῆν κλεῖδα οἴκου
Δαυὶδ ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, καὶ
ἀνοίξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀποκλειόμενος,
καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνοί-
γτων.

23.

23 יתד

23.

24. . . .

24 הצאנאים והנפעות
כל גלי הקפק ככלי האבנת

24.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

7. Electio vallium tuarum.
9. Et scissuras civitatis David
vidistis, quia multiplicatae sunt.

7. Electae valles tuae.
9. Et scissuras civitatis David
videbitis, quia multiplicatae sunt.

7. Electiones vallium tuarum.
9.

10. Et domos Jerusalem nume-
rastis.

10. Et domos Jerusalem nume-
rastis.

10.

11. Et lacum fecistis inter duos
muros aquis piscinae veteris.

11. Et lacum fecistis inter duos
muros ad aquam piscinae veteris.

11.

De longe.

De longe.

14. Dixit Dominus Dominus
exercituum.

14. Dicit Dominus Deus exerci-
tuum.

14.

15. Ingredere.

15. Ingredere.

15. ✕ Ingredere.

Ad thesaurarium.

Ad eum qui habitat in taberna-
culo.

Ad tabernacula figentem.

Schebna.

Sobnam

Somnam.

17. Viri.

17. Gallus gallinaceus.

17.

21. Et balteo tuo.

21. Et cingulo tuo.

21. ✕ tuam.

Confortabo eum.

Confortabo eum.

22. Et dabo clavem domus Da-
vid super humerum ejus; et ape-
riet, et non claudens; et claudet
et non aperiet.

22. Et dabo clavem domus Da-
vid super humerum ejus; et ape-
riet, et non erit qui claudat; et
claudet, et non erit qui aperiat.

22. Et dabo clavem domus Da-
vid super humerum ejus, et ape-
riet et non erit qui claudat; et
claudet, et non erit qui aperiat.

23. Paxillum.

23. Paxillum.

23.

24. Filii et nepotes.

24. Vasorum diversa genera.

24. SASAIM et SEPROTH.

Omnia vasa parva, a vasis cra-
terarum.

Omne vas parvulum a vasis
craterarum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ω.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

7. Ἐκλεκταὶ κοιλάδες σου.
9.
10. Καὶ οἰκίας Ἱερουσαλήμ ἀρι-
θμήσαντες.
11. Καὶ ἐποίησατε. . . . καὶ τὸ
τῆς ἀρχαίας κολυμβήθρας ὕδωρ εἰς
τὴν πόλιν μετοχετεύσαντες.
14. ✕ Εἶπεν Κύριος Κύριος τῶν
✕ δυνάμεων.
15. ✕ Εἰσελθε.
Πρὸς τὸν σκηνοποιῶντα.
Σομνάν.
17.
21. ✕ σου.
22. Καὶ ἐπιθήσω.
- 23.
24.

SYMMACHUS.

7. Electæ valles tuæ.
9.
10. Et domos Jerusalem nume-
rantes.
11. Et fecistis... et veteris pisci-
næ aquam in urbem derivantes.
14. ✕ Dixit Dominus Dominus
✕ virtutum.
15. ✕ Ingredere.
Ad tabernaculorum artificem.
Somnam.
17.
21. ✕ tuam.
22. Et imponam,
23.
24. Nepotes atque connixtos.

7. Ἐκλεκταὶ φάραγγές σου.
9. Καὶ ἀνακαλύψουσι τὰ κρυπτά
τῶν οἰκῶν τῆς ἀκρας Δαυὶδ, καὶ
εἰδοσαν ὅτι πλείους εἰσὶ. Ἄλλοις,
καὶ τὰ ῥήγματα οἴκου Δαυὶδ ὕψους
ὅτι ἐπληθύνθη.
10. Καὶ ὅτι καθείλοσαν τοὺς οἴ-
κους Ἱερουσαλήμ.
11. Καὶ ἐποίησατε ἑαυτοῖς ὕδωρ
ἀναμέσον τῶν δύο τειχῶν ἐσώτερον
τῆς κολυμβήθρας τῆς ἀρχαίας.
✕ Πόρρωθεν.
14. *Vacat.*
15. *Vacat.*
Εἰς τὸ παστοφόριον.
Σομνάν.
17. Ἄνδρα. Πάντες, ἀνδρός.
21. Καὶ τὸν ἀτέφανόν ✕ σου.

- Δώσω αὐτῷ κατὰ κράτος.
22. Καὶ δώσω αὐτῷ τὴν κλεῖδα
οἴκου Δαυὶδ ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ,
καὶ ἀνοίξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀπο-
κλείων, καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔσται
ὁ ἀνοίγων.
23. Ἄρχοντα. Πάντες, πάσσα-
λον.
24. Ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου.
Vacat.

LXX INTERPRETES.

7. Electæ convalles tuæ.
9. Et revelabunt occulta domo-
rum arcis David, et viderunt, quia
plures sunt. *Alius*, et rupturas
domus David videbitis, quia mul-
tiplicatæ sunt.
10. Et quia destruxerunt domos
Jerusalem.
11. Et fecistis vobis aquam in-
ter duos muros intra piscinam ve-
terem.
✕ De longe.
14. *Vacat.*
15. *Vacat.*
Ad pastophorium.
Somnam.
17. Virum. *Omnes*, viri.
21. Et coronam ✕ tuam.
Dabo ei per imperium.
22. Et dabo ei clavem domus
David super humerum ejus, et
aperiet, et non erit qui claudet;
et claudet, et non erit qui ape-
riat.
23. Principem. *Omnes*, paxillum
24. A parvo usque ad magnum.
Vacat.

7.
9.
- 10.
11. Καὶ ἐποίησατε.
14. ✕ Εἶπεν Κύριος Κύριος τῶν
✕ δυνάμεων.
15. ✕ Εἰσελθε,
Πρὸς τὸν σκῆην τοῦτον.
Σομνάν.
17.
21. ✕ σου.
- Κραταίωσω αὐτόν.
22. Καὶ δώσω τὴν κλεῖδα οἴκου
Δαυὶδ ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, καὶ ἀνοι-
ξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀποκλείων, καὶ
κλείσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνοίγων.
23.
24.
✕ Πᾶν τὸ σκεῦος τὸ μικρὸν ἀπὸ
✕ σκεύους τῶν ἀγαθῶν.

THEODOTIO.

7.
9.
- 10.
11. Et fecistis.
14. ✕ Dixit Dominus Dominus
✕ virtutum.
15. ✕ Ingredere.
Ad socen istum.
Somnam.
17.
21. ✕ tuam,
Roborabo eum.
22. Et dabo clavem domus Da-
vid super humerum ejus; et ape-
riet, et non erit qui claudat; et
claudet, et non erit qui aperiat.
23.
24.
✕ Omne vas parvum a vase aga-
nothi.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
תנח 25. Paxillus. Et exciudetur.	25. 25. Paxillus. Et peribit.	25. 25. AQUILA.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Hesaiæ.

V. 1. 'A., ἀρμα . . . ut supra frequenter. Σ., Θ., λήμμα τῆς φάραγγο; ὁράτως. Curterius ex ms. Jes. Ibid. 'A., καίπερτοι. Sic Drusius ex Hieronymo, qui ait, *quam conjunctionem Latinus sermo non explicat.*
V. 2. Curterius, ἡ πόλις γαυριῶσα, cum asterisco, quia deerat in O'. Videtur autem esse Aquilæ et Symmachi, qui ita vertere solent.
Ibid. ms. Jes., Θ., 'A., πόλεμος. O', πολέμω. Σ., ὁμοίως τοῖς O'. In textu vero legitur, πολέμου. Ed. H., πολέμων.
V. 3. Θ., ἐδέθησαν ὁμοθυμαδόν. Sic cum asterisco Curterius ex cod. Jes. LXX aliud legisse videntur. [Probabile videtur eos legisse, ὁμοθυμαδόντες, et ἰσοθύντες ἐν σφί. Cf. text. Hebr. hodiern. מִבְּרָא.]
V. 6. 'A., ἐν ἀρματι etc. Idem.
V. 7. 'A., ἐκλογαί etc. Idem.

V. 9. Ἄλλοι, καὶ τὰ ῥήματα etc. Sic unus codex sine interpretis nomine. [Hanc versionem Procopius, p. 290, Symmacho tribuit. ΒΡΑΧΗ.]
V. 10. Σ., καὶ οὐκίαι etc. Drusius ex Procopio.
V. 11. Curterius ad marg. Θ., Σ., καὶ ἐποίησατε. Ibid. Σ., καὶ τὸ τῆς ἀρχαίας etc. Procopius, qui videtur magis sensum Symmachi spectasse, quam verba.
Ibid. κόρρωθεν, præmisso asterisco. Curterius ex ms. Jes., quia deerat in O'.
V. 14. Σ., Θ., ✕ εἶπαν etc. Idem. Sed perperam ibi 'A., Θ., ponitur : legendum enim Σ., Θ. Nam Aquila semper στρατιῶν ponit, Σ., Θ., δυνάμεων.
V. 15. 'A., Σ., Θ., εἰσελθε, præmisso asterisco. Idem. Ibid. 'A., πρὸς τὸν σκηνοῦντα etc. Sic Eusebius, Procopius et editio Rom. Hieron. vero : ε A., ad degentem in tabernaculo. S., tabernaculorum opitulentem. Alibi ait Theodotionem vertisse *Ingrederere ad socen istum.*

HESAIÆ CAPUT XXIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
כשן אר 1 אִיִת תִּשִׁישׁ כתימ דמו 2 ישבי אי תִּשְׁשֶׁה 6 יבִלְחָה רגליה כודוק לעד 7 כנעניה 8 אין כחך עד 10 הרגיץ 11 בתלת בת-ציון 12 יטה לציים הקימו כדנד עדרד ארמנותיה 13	1. 2. 6. 7. 8. 10. 11. 12. 13.	1. Τὸ ἀρμα Τύρου. Πλοῖα θαρσίς. 2. Σιωπήσατε. 6. Εἰς θαρσίς. 7. 8. Ἐμποροί. 10. 11. 12. ✕ Παρθένον : θυγατέρα Σιδώνας. 13.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Onus Tyri. Naves Tharsis. Chetim. 2. Silete. Habitatores insulae. 6. In Tharsis. 7. Ducent eam pedes ejus e loppinquo ad peregrinandum. 8. Negotiatores ejus. 10. Non cingulum ultra. 11. Perterrefecit. 12. Virgo filia Sidonis. 13. Fundavit eum deserticolis : erexerunt arces ejus, suscitaverunt ades ejus.	1. Onus Tyri. Naves maris. Cethim. 2. Tacete. Qui habitatis in insula. 6. Maria. 7. Ducent eam pedes sui longe ad peregrinandum. 8. Negotiatores. 10. Non est cingulum ultra tibi. 11. Conturbavit. 12. Virgo filia Sidonis. 13. Fundavit eam : in captivitate traduxerunt robustos ejus, suffoderunt domos ejus.	1. Onus Tyri. Naves Tharsis. 2. Silete. 6. In Tharsis. 7. 8. Negotiatores. 10. 11. . 12. ✕ Virginem : filiam Sidonis. 13.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
25.	25. Ὁ ἄνθρωπος. Πάντες, ὁ πάσσαλος.	25.
	✕ Καὶ ἐξολοθρευθήσεται.	✕ Καὶ ἐξολοθρευθήσεται.
SYMMACHUS,	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
25.	25. Homo. Omnes, paxillus.	25.
	✕ Et disperdetur.	✕ Et disperdetur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Hesaiæ.

Ibid. Σομάν, ὁμοίως οἱ Γ'. Idem.

V. 17. Hieronymus : « GEBER, quod omnes virum interpretati sunt. Hebræus autem, qui nos in veteris Instrumenti lectione erudit, gallum gallinaceum transtulit. »

V. 21. Curterius ex ms. Jes. ὁμοίως οἱ Γ', perperam ille ὄμωσ. Hic porro intelligas vocem σου tantum ex 'A., Σ., Θ., adjectam fuisse, ubi tunc non aderat, etsi modo adsit. Verisimile enim non est tres illos interpretes hic vocem שָׁפָן στέφανον verisimile, qui alibi eam vocem interpretantur 'A., διαζώνην, Σ., Θ., ζώνην, zonam, vel cingulum, quæ est ejus vera significatio. [Ibid. Ο', δώσω αὐτῷ κατὰ κράτος. Alex. Ald. et Complut., δώσω αὐτῷ κατὰ κράτος, quam lectionem Cyrill. habet, et Procop. in textu. DRACH.]

Ibid. Θ., κραταιώσω αὐτόν. Idem.

V. 22. 'A., Θ., καὶ δώσω etc. Has item lectiones

exhibet Curterius ex ms. Jes.

V. 23. Hieronymus : « Pro paxillo, qui Hebraice dicitur IATHED, et ab omnibus similiter effertur, soli LXX supra principem, hic hominem interpretati sunt. »

V. 24. A., SASAIM etc. Sic ex Hieronymo exscripsimus.

Ibid. Θ., πᾶν τὸ σκεῦος etc. Curterius ex ms. Jes. Hieronymus quoque ait : « a vasis craterarum... ; pro quibus Theodotio ἀγυαθὴ posuit. » [Perperam apposuit editor Hexaplorum ad hunc asterum stichum versionem LXX, ἀπὸ μικροῦ... quæ respondet priori sticho Hebr. hic adscripto, ..שָׁפָן. DRACH.]

V. 25. Π., πάσσαλος. Vide supra ad vers. 23.

Ibid. Curterius ex ms. Jes. præmissio asterisco, Θ., καὶ ἐξολοθρευθήσεται. Cum enim abesset a LXX, ex Theodotione inductum est, ac in Romana editione τῶν Ο' legitur.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	HESAIÆ CAPUT XXIII. Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Λῆμμα Τύρου. Πλοῖα Θαρσίς.	1. Τὸ βῆμα Τύρου. Πλοῖα Καρχηδόνας. Κιτιῶν Οἱ λοιποὶ, Χετιεῖμ.	1. Λῆμμα Τύρου. Πλοῖα Θαρσίς.
2. Σιγήσατε. Κατοικοῦντες τὴν νῆσον.	2. Τίνι ὅμοιοι γέγονασι; Οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ.	2.
6. Εἰς Θαρσίς.	6. Εἰς Καρχηδόνα.	6. Εἰς Θαρσίς.
7.	7. Πρὶν ἢ παραδοθῆναι αὐτήν.	7. ✕ Ἀπάξουσιν αὐτὴν οἱ πόδες ✕ αὐτῆς πέρρωθεν εἰς ἀποικίαν.
8.	8. Ἐμποροί.	8. ✕ Χαναάν.
10.	10. Οὐκ ἐτι ἐρχεται.	10.
11.	11. Παροξύνουσα.	11.
12. ✕ Παρθένον ; θυγατέρα Σιδῶνος.	12. Τὴν θυγατέρα Σιδῶνος.	12. ✕ Παρθένον ; θυγατέρα Σιδῶνος.
13.	13. Vacat.	13. ✕ Ἐομελίωσεν αὐτὴν εἰς ✕ Σηεῖμ, ἐστησαν ἐπάλξεις αὐτοῦ, ✕ ἐξήγειραν βάρεις αὐτῆς.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Assumptio Tyri. Naves Tharsis.	1. Verbum Tyri. Naves Carthaginis. Citiazorum. Reliqui, Chetiim.	1. Assumptio Tyri. Naves Tharsis.
2. Tacete. Habitanτες insulam,	2. Cui similes facti sunt? Qui habitant in insula.	2.
6. In Tharsis.	6. In Carthaginem.	6. In Tharsis.
7.	7. Priusquam ipsa traderetur.	7. ✕ Abducent eam pedes ejus ✕ longinquo in transmigracionem.
8.	8. Negotiatores.	8. ✕ Chanaan.
10. Non poteris ultra resistere.	10. Non ultra veniunt.	10.
11. Conturbabat.	11. Irritans.	11.
12. ✕ Virginem ; filiam Sidonis.	12. Filiam Sidonis.	12. ✕ Virginem ; filiam Sidonis.
13.	13. Vacat.	13. ✕ Fundavit eam in Siim, ✕ statuerunt propugnacula ejus, ✕ suscitaverunt domos ejus.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
אנחה תרשיש 14	14.	14. Πλοῖα Θαρσίς.
מלך אחז 15	15.	15. Βασιλέως ἐνόζ.
לצר		Τύρω.
על-פני המדבחה 17	17.	17.
והיה סתרה ואמתנה קדש ליהיה 18	18.	18. Καὶ ἔσται ἐμπόριον αὐτῆς καὶ μίσθωμα ἡγιασμένον τῷ Κυρίῳ.
לישבים לפני יהיה יהיה סתרה לאכל לשבעה ולכנסה עתה		Τοῖς καθήμενοις εἰς τὸ πρόσωπον Κυρίου ἔσται ἐμπόριον αὐτῆς τοῦ φαγεῖν εἰς πλησμονήν, εἰς ἐσθῆσιν μετάρσεως.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Naves Tharsis.	14. Naves maris.	14. Naves Tharsis.
15. Regis unius.	15. Regis unius.	15. Regis unius.
Tyro.	Tyro.	Tyro.
17. Super facies humi.	17. Super faciem terræ.	17.
18. Et erit negotiatio ejus, et præstus ejus sanctitas Domino.	18. Et erunt negotiationes, et mercedes ejus sanctificatæ Domino.	18. Et erit emporium ejus, et merces sanctificata Domino.
Habitantibus ad facies Domini: erit negotium ejus ad comedendum ad saturitatem, et in operimentum vetus.	Quia his, qui habitaverint coram Domino, erit negotiatio ejus, ut manducent in saturitatem, et vestiantur ad vetustatem.	His qui coram facie Domini sedent, erit emporium ejus ut edant ad saturitatem, et mutatoris vestiantur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Hesaiæ.

V. 1. 'A., τὸ ἄρμα Τύρου. Σ., Θ., λῆμμα Τύρου. Curter, ex ms. Jes.
 Ibid. 'A., Σ., Θ., Θαρσίς. Ex Procopio. Curterius ex ms. Jes. οἱ Γ', Θαρσίς. Hieron. vero : « Pro Carthagine in Hebræo scribitur THARSIS, quod omnes similiter transtulerunt. »
 Ibid. *Oi λοιποὶ, Χερυεμ, Procopius, qui addit, λέγεται δὲ Κύπρος οὕτω δηλοῦσθαι, καὶ Κίτιον εἶναι ἐδὲν ἐν αὐτῇ. I. e. Narrant Cypriam ita significari, et in ea esse Citiium urbem.*
 V. 2. 'A., σιωπήσατε etc. Idem Procopius. Ibi LXX postrema præcedentis versus voce adjuncta, sic דבר דבר verterunt, τίνοι ὅμοιοι γεγονάσι; *cui similes facti sunt?* [Legerunt autem דבר. DRACH.]
 Ibid. Σ., κατοικοῦντες τὴν νῆσον. Idem. [Procop., ut clare liquet, Aquilæ pariter et Symmacho tribuit κατοικ. τ. ν. Ita enim scribit : 'Ανεὶ δὲ τοῦ (scil. LXX senum), τίνοι ὅμοιοι γεγονάσιν, ὁ μὲν 'Ακύλ., σιωπήσατε ὁ δὲ Σύμμ. σιγήσατε κατοικοῦντες τὴν νῆσον, εἰρήκασιν. DRACH.]
 V. 6. Curterius ex ms. Jes. οἱ Γ', Θαρσίς.

V. 7. Θ., ἀπάξουσιν etc. Sic cum asterisco Curterius, ut notetur hæc deesse in τοῖς Ο' non quidem omnino prætermissa, sed cursim et compendioso versa. [Longe errat Montf. Versio τῶν LXX, πρὶν ἢ π. α. præcedenti respondet uni verbo ἱπποστρ (ab) antiquitate ejus. Quæ autem subsequuntur, hic adscripta, quatuor verba, omnino desiderantur in LXX; et propter hoc alii libri addunt, ἀπάξουσιν etc., quæ versio apud Procopium, ut de Th. sumata, notatur asterisco, ἀστερίσσεται. — Ald. et Complut., πρὶν ἢ. Rom. et Alex., πρὶν ἢ. DRACH.]
 V. 8. Curterius cum asterisco, Θ., Χαναάν. Hieronymus autem hæc habet : « Verbum Chanaan de Theodotionis editione additum est : pro quo Aquilæ megottiores edidit. »
 V. 10. S., non poteris ultra resistere. Hieron.
 V. 11. S., conturbabat. Hieron.
 V. 12. Curterius ex ms. Jes. primo ponit ad marg. præmisso asterisco, Θ., 'A., Σ., παρθένον : deinde vero, οἱ Γ', Σιδῶνος. In textu enim ibi legatur Σιών.
 V. 13. X Θ., ἐθεμελίωσεν αὐτὴν etc. Curterius

HESAIÆ CAPUT XXIV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
פניו 1	1.	1.
ישביה		Καὶ διασκορπίσει (τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ).
כעבד כנאני 2	2.	2. Ὡς ὁ δούλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Facies ejus.	1. Faciem ejus.	1.
Et disperget habitatores ejus.	Et disperget habitatores ejus.	Et disperget inhabitantes in ea.
2. Sicut servus sic dominus ejus.	2. Sicut servus sic dominus ejus.	2. Sicut servus sic dominus ejus.

ΣΥΜΜΑΧΟΕ.

14. Πλοῖα Θαρσίς.
15. Βασιλείως ἐνός.
Τύρω.
17.
18.

Τοὺς γὰρ κατοικοῦσιν ἐνώπιον Κυρίου ἔσται ἡ ἐμπορία αὐτῆς, φαγεῖν εἰς πλησμονὴν, καὶ περιβαλέσθαι εἰς τὸ παλαιῶσαι.

SYMMACHIUS.

14. Naves Tharsis.
15. Regis unius.
Tyro.
17.
18.

Iis enim qui habitant coram Domino erit ejus negotiatio, ut edant ad satietatem, et vestiantur, ut veterascant.

Ο.

14. Πλοῖα Καρχηδόνας.
15. Βασιλείως.
Τύρος.
17. ✕ Ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς.
18. Καὶ ἔσται αὐτῆς ἡ ἐμπορία καὶ ὁ μισθὸς ἀγίου Κυρίου.

Ἄλλὰ τοὺς κατοικοῦσιν ἐναντι Κυρίου, πᾶσα ἡ ἐμπορία αὐτῆς φαγεῖν, καὶ πιεῖν καὶ ἐμπλησθῆναι, καὶ εἰς συμβολὴν μνημόσυνον ἐναντι Κυρίου.

LXX INTERPRETES.

14. Naves Carthaginis,
15. Regis.
Tyros.
17. ✕ Super faciem terræ.
18. Et erit ejus negotiatio, et merces sanctum Domino.

Sed habitantibus ante Dominum, omnis negotiatio ejus edere et bibere, et impleri, et in symbolam memoriale coram Domino.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

14. Πλοῖα Θαρσίς.
15. Βασιλείως ἐνός.
Τύρω.
17. ✕ Ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς.
18.

... καὶ περιβαλέσθαι εἰς παλαιῶσαι.

THEODOTIO.

14. Naves Tharsis.
15. Regis unius.
Tyro.
17. ✕ Super faciem terræ.
18.

... utque amiceantur ad vestitatem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Hesaiæ.

ex ms. Jes. ubi subjungitur nota sequens: τούτων τῶν ἡσπερισμένων Ω ὡς τῶν Ο, μέμνηται ἐν τῷ κε' τόμῳ τῶν εἰς Ἡσαΐαν. Horum vero sensus est: *Hæc quæ asteriscis notantur, quasi LXX Interpretum memorat Origenes in XXV tomo commentariorum in Hesaiam.* (*) Hieronymus vero: « Quodque sequitur de Theodotionis editione sub asteriscis additum est: *Fundavit eam Siim, statuerunt propugnacula ejus, suscitaverunt turrin ejus.* » Et postea: « *Siim* etymologiam nec nos potuimus invenire; et cæteri interpretes ipso quo apud Hebræos scribitur nomine transulerunt. »

V. 14. Hieronymus in Ezechielem cap. xviii, v. 12. Carthaginenses negotiatores tui a multitudine cunctarum divitiarum, argento, ferro, stannio plumboque repleverunt nundinas tuas. « Non solum in præsentem loco, inquit, sed et in Hesaiâ, ubi scriptum est, *Ululate naves Carthaginis*, cæteri interpretes

(*) Idem scholion habet Procopius his verbis: Τούτων γὰρ ἡσπερισμένων, Ὀριγένης, ὡς τῶν Ο, μέμνηται ἐν τῷ κε' τόμῳ τῶν εἰς Ἡσαΐαν. Nota vocem Ὀριγ. — Addere volumus multos codd. librosque impressos habere Ἡσαΐας, cum spiritu leni, et sic etiam scribit Georg. Pæsor in *Etymis nominum priorum.* ΔΑΔΗ.

verbum Hebraicum transtulerunt, THARSIS, quam coloniam esse Tyriorum nulli dubium est. Ipsi de Occidentis partibus argento, ferro, stanno et plumbo Tyri nundinas repleverunt. *Tharsis* in lingua nostra sonat, *exploratio gaudii.* » [ἤτ] et ἠτῶ. ΔΑ.]

V. 15. Curterius, οὐ Γ, ἐνός.

Ibid. Οὐ Γ, Τύρω. Idem.

V. 17. Θ., ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς. Curterius, præmissis asterisco. Hodie tamen in τοὺς Ο habetur, ut et multa alia, quæ quia olim deerant, postea iudicia, et asteriscis notata sunt: deinde vero asteriscis expunctis remanserunt.

V. 18. Ἀ., καὶ ἔσται etc. Procopius. [In Symmachi loco edi jussit Montfauconius ἐμπόριον. Sed Procopius habet, ἡ ἐμπορία, quod reposuimus. ΔΑΔΗ.]

Ibid. Ἀ., τοὺς καθημένους etc. Has omnes lectiones exhibet Procopius.

HESAIÆ CAPUT XXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.
2.

SYMMACHIUS.

1.
2.

Ο.

1. Τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Ἄλλος, τὰ ὄρια αὐτῆς.
Καὶ διασπερεῖ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ.
2. Καὶ ὁ παῖς ὡς ὁ κύριος.

LXX INTERPRETES.

1. Faciem ejus. *Alius*, terminos ejus.
Et disseminabit inhabitantes in ea.
2. Et puer sicut dominus.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
Καὶ διασκορπίσει (τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ).
2.

THEODOTIO.

1.
Et disperget inhabitantes in ea.
2.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΛΣ.

כְּשֶׁה כְּאִשׁר נִשָּׂא בִי		
3 את-הדיבר הודן	3.	3.
4 נבלה	4.	4.
נבלה		
5 והארץ הנפה תחת ישביה	5.	5.
עברד		
הפיר		Ἐχύρωσαν.
6 על-כן הוד	6.	6.
והשאר אנש כדענ		Καὶ ὑπολειφθήσεται ἄνθρωπος ἐλάχιστος.
7 אבל תירוש	7.	7. Ἐπένηθεν δ̄ παρωρισμός.
11 גלה משוש	11.	11.
13 כעללות אם כרה בעיר	13.	13.
14 המה ישאר כלם	14.	14.
עגלו כים		
16 פכנף הארץ זכרת שמענ	16.	16. Ἀπὸ τῶν πτερύγων τῆς γῆς μελωδίας ἤκούσαμεν.
ואמר רוי-לי רוי-לי		Καὶ ἐρεῖ, Τὸ μυστήριόν μου ἐμοί, τὸ μυστήριόν μου ἐμοί.
אי לי בגדים בגוד		Ἵ οἱμοί, ἀθετοῦντες ἠθέτησαν.
ובגד בגדים		
19 רעה התרענה הארץ פד התפירה ארץ	19.	19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Ut foenerator, sic fuenas ferens ab eo.	Sicut qui reperit, sic qui debet.	
3. Verbum hoc.	3. Verbum hoc.	3.
4. Defluxit, Defluxit.	4. Defluxit. Defluxit.	4.
5. Et terra hypocrisi est usa sub incolis suis.	5. Et terra infecta est ab habitatoribus suis.	5.
Transgressi sunt.	Transgressi sunt.	
Dissipaverunt.	Dissipaverunt.	Irritum fecerunt.
6. Ideo combusti sunt.	6. Ideoque insanient.	6.
Et remanebit hominis pusillum.	Et relinquentur homines pauci.	Et relinquetur homo minimus.
7. Luxit mustum.	7. Luxit vindemia.	7. Luxit intempestivitas.
11. Migravit gaudium.	11. Translatum est gaudium.	11.
13. Sicut racemi si consummata fuerit vindemia.	13. Et racemi, cum fuerit finita vindemia.	13.
14. Hi elevabunt vocem suam.	14. Ili elevabunt vocem suam.	14.
Vocem efferent a mari.	Illinient de mari.	
16. Ab ala terræ cantus audivimus.	16. A sinibus terræ laudes audivimus.	16. Ab alis terræ melodias audivimus.
Et dixi : Secretum meum mihi, secretum meum mihi.	Et dixi : Secretum meum mihi, secretum meum mihi.	Et dicet, Mysterium meum mihi, mysterium meum mihi.
Væ mihi, prævaricantes prævaricati sunt,	Væ mihi, prævaricantes prævaricati sunt.	Heu, væ mihi, prævaricantes prævaricati sunt.
Et prævaricatione prævaricantium.	Et prævaricatione transgressorum.	
19. Confringendo confregit se terra, dissipando dissipavit se terra.	19. Confrictione confringetur terra, contritione conteretur terra.	19.

Ὡς ὁ ἀπαιτῶν, οὕτως ὁ ἀπαιτούμενος.

3.

4. ✕ Κατεβρίφη.

✕ Κατεβρίφη.

5. Ἡ γῆ ἐφονοκτονήθη ὑπὸ τῶν κατοικούντων αὐτήν.

Διεσπίδασαν.

6. Διὰ τοῦτο ἐκτροχυθήσονται.

. . . ἄνθρωπος ὀλίγος.

7.

11.

13. Ὡς ἐπιφυλλίδες ἐὰν συντελεσθῇ τρυγητός.

14. Οὗτοι ἐπαροῦσι τὴν φωνὴν αὐτῶν.

16. Ἀπὸ τῶν περῶν τῆς γῆς ψαλμοὺς ἠκούσαμεν.

Καὶ εἶπεν, Τὸ μυστήριόν μου ἐμοί, τὸ μυστήριόν μου ἐμοί.

Ὁμοί, ἀθετοῦντες ἠθέτησαν.

19.

SYMMACHIUS.

Ut qui exigit, ita qui exigitur.

3.

4. ✕ Dejecta est.

✕ Dejecta est.

5. Terra eade contaminata fuit ab habitatoribus suis.

Dissipaverunt.

6. Propterea conterentur.

. . . homo parvus.

7.

11.

13. Tanquam racemi, si confecta fuerit vindemia.

14. Hi elevabunt vocem suam.

16. Ab aliis terræ psalmos audivimus.

Et dixit: *Mysterium meum mihi, mysterium meum mihi*

Vae mihi, prævaricantes prævaricati sunt,

19.

Ὁ ὄρελων ὡς ἢ ὄρελις.

3. Ταῦτα.

4. *Vacat.**Vacat.*

5. Ἡ δὲ ἠνόμησε διὰ τοὺς κατοικούντας αὐτήν.

Παρήλθοσαν. Ἄλλος, παρήλθον, Ἄλλος, παρέβησαν.

✕ Διεσπίδασαν.

6. Διὰ τοῦτο πτωχοὶ ἔσονται.

Καὶ καταλειφθήσονται ἄνθρωποι ὀλίγοι.

7. Πενθήσει οἶνος.

11. Ἀπῆλθε πάντα εὐφροσύνη.

13. Καὶ ἐὰν παύσῃται ἡ τρυγητός.

14. Οὗτοι βοῆ φωνήσουσιν.

Παραχθήσεται τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης.

16. Ἀπὸ τῶν περῶν τῆς γῆς τέρατα ἠκούσαμεν.

Καὶ ἐροῦσιν.

Ὁμοί τοῖς ἀθετοῦσι οἱ ἀθετοῦντες τὸν νόμον.

19. Ταραχῆ παραχθήσεται ἡ γῆ, καὶ ἀπορία ἀπορηθήσεται ἡ γῆ.

LXX INTERPRETES.

Qui debet, ut is cui debet.

3. *Hæc.*4. *Vacat.**Vacat.*

5. Illa vero inique egit propter habitatores suos.

Transgressi sunt. *Alius, præterierunt. Alius, id.*

✕ Dissipaverunt.

6. Propterea pauperes erunt.

Et relinquentur homines pauci.

7. Lugebit vinum.

11. Abiit omnis lætitia.

13. Et si quiescat vindemia.

14. Isti clamore vociferabuntur.

Conturbabitur aqua maris.

16. Ab aliis terræ prodigia audivimus.

Et dicent.

Vae prævaricatoribus qui prævaricantur legem.

19. Furcatione turbabitur terra, et egestate egebit terra.

5. Τὸ ῥῆμα τοῦτο.

4. ✕ Κατεβρίφη.

✕ Κατεβρίφη.

5.

Διεσπίδασαν.

6.

Ἄνθρωποι ὀλίγοι.

7.

11. ✕ Ἀπεσχίσθη χαρὰ.

13.

14.

Ἦχησαν ὕδατα θαλάσσης.

16. Ἀπὸ τῶν περῶν τῆς γῆς ψαλμοὺς ἠκούσαμεν.

Καὶ εἶπεν, Τὸ μυστήριόν μου ἐμοί, τὸ μυστήριόν μου ἐμοί.

✕ Καὶ ἀθεσίαν ἀθετοῦντων.

19. Θραύσει θραυσθήσεται ἡ γῆ, καὶ διασκειδάσει διασκεδάσθεται γῆ, κλινομένη κλιθήσεται ἡ γῆ.

THEODOTIO.

5. Verbum hoc.

4. ✕ Dejecta est.

✕ Dejecta est.

5.

Dissipaverunt.

6.

Homines pauci.

7.

11. ✕ Abscissum est gaudium.

13.

14.

Sonuerunt aquæ maris.

16. Ab aliis terræ psalmos audivimus.

Et dicit, *Mysterium meum mihi, mysterium meum mihi.*

✕ Et prævaricatione prævaricantium.

19. Fractione frangetur terra, et dissipatione dissipabitur terra, reclinata reclinabitur terra.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΞ.

20 נע נע ארץ כשכר ותנחמה
כבולה וכבד עליה פשעה ותפלה ולא
תוסף קים

20. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

20.

21 היה ביום ההוא
22 ואספו אספה אסיר על-בד
וסגרו על-כסגרו

21.
22.

21. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
22.

23 והפרה הלבנה ובשעה החכה

23.

23.

בדר ציון

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

20. Movendo movebit se terra sicut ebrius, et vacillabit sicut tugurium : et gravis erit super eam prævaricatio ejus, et cadet, et non adjiciet surgere.

20. Agitatione agitabitur terra sicut ebrius, et auferetur quasi tabernaculum unius noctis : et gravabit eam iniquitas sua, et corruet, et non adjiciet ut resurgat.

20.

21. Et erit, in die illa.

21. Et erit, in die illa.

21. Et erit, in die illa,

22. Et colligentur collectione vincli super lacum : et claudentur super clausuram.

22. Et congregabuntur in congregatione unius fascis in lacum, et claudentur ibi in carcere.

22.

23. Et erubescet luna, et pudore afficietur sol.

23. Et erubescet luna, et confundetur sol.

23.

In monte Sion.

In monte Sion.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Hesaiæ.

V. 1. Ἄλλος, τὰ ὄρ-. Curter. sine nomine interpretis.

licit in LXX exstet, non suo loco jacet ut in Hebræo.

Ibid. Ἄ., Θ., καὶ διασκορπίσται. Sic quidam codices, melius, ni fallor, quam in edito, et in uno codice, ubi legitur, διασκορπίσει. [Aliter profert Eusebius duorum lectionem. Ἡ κατὰ τὸν Ἀκύλαν, αἰτ, καὶ θεοδοσίωνα, διασκορπίζει ἄλλους ἀλλαγῶ, dissipat alios alibi. Sed nequit talis lectio conciliari cum Hebr. DRACH.]

V. 6. Σ., διὰ τοῦτο etc. Drusius.

V. 2. Ἄ., ὡς ὁ δοῦλος etc. Curterius.

Ibid. Ἄ., καὶ ὑπολειφθήσεται etc. Has lectiones adfert Curterius ex ms. Jes.

Ibid. Σ., ὡς ὁ ἀπαιτῶν etc. Curterius ex ms. Jes.

V. 7. Ἄ., ἐπέθησεν ὁ παρωρισμός. Procopius. Notat vero Curterius, γρ. παρωραϊσμός.

V. 3. Θ., τὸ ῥῆμα τοῦτο. Idem.

V. 11. Θ., ἀπεσγίσθη χαρά. Curterius, cum asterisco. [Afert Nobilius ut incerti. DRACH.]

V. 4. Σ., Θ., κατεβόθη. Idem cum asterisco bis, quia binæ erant in LXX Interpretibus omissiones.

V. 13. Σ., ὡς ἐπιφυλλίδες etc. Procopius.

V. 5. Σ., ἡ γῆ ἐφρονεοκτονήθη etc. Procopius.

V. 14. Σ., οὗτοι etc. Idem. [Operæ pretium est integre afferre locum Procopii, qui ita : Διαστολῆ χρησάμενος ὁ Σύμμ. δύο κατὰ τὸ αὐτὸ παρέστεις διανοίας, εἰπόν· ὡς ἐπιφ. ε. σ. τ. εἶτ' ἐξ ἐτέρας φησὶν ἀρχῆς· οὗτοι ἐπαρούσι (absque art. τῆν, quem addidit noster ex errore Drusii) φ. α. His autem mox subjungit : κατὰ δὲ Ἐβδομήκοντα, οἱ ἀσεβεῖς τρυγητὸν παθόντες ἔσχατον φωνὰς ἀποδώσουσι. DRACH.]

Ibid. Ἄ., ἡκύρωσαν. Σ., Θ., ὁμοίως τοῖς Ὁ.

Ibid. Θ., ἤχησαν etc. Idem et Eusebius.

Ibid. In ms. Jes. hæc nota habetur, ✕ οἱ Ὁ, διεσείδασαν. Ἄ., ἡκύρωσαν. Σ., Θ., ὁμοίως τοῖς Ὁ. Lectio autem διεσείδασαν, asterisco notatur, quia

HESAIÆ CAPUT XXV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΞ.

אמן 1
יבדוך 3

1. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1. Πεπιστωμένως.
3.

5 זרים תגניע דרב בעל עב זמיר
עריצים יענה

5

5.

6 משעה שבנים משתה שבורים

6.

6. Πόσον λιπασμάτων (πόσον) δουλιαμένον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Amen.
3. Glorificabunt te.

1. Amen.
3. Laudabit te.

1. Fideliter.
3.

5. Alienorum humillibus : æstus in umbra nubis propago fortium humiliabitur.

5. (Tumultum) alienorum humiliabis, et quasi calore sub nube torrente, propaginem fortium marcescere facies.

5.

6. Convivium pinguium, convivium fecum.

6. Convivium pinguium, convivium vindemiæ.

6. Convivium pinguedinum, convivium defæcatum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ

- 20.
- 21. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
- 22. Καὶ ἀθροισθήσονται ἀθροισμὸν δεσμοῦ εἰς λάκκον, καὶ συγκλεισθήσονται εἰς συγκλεισμὸν.
- 23. Καὶ ἐντραπήσεται ἡ σελήνη, καὶ αἰσχυνθήσεται ὁ ἥλιος.

- 20. Ἐκλινεν ὡς ὁ μεθύων καὶ κραιπαλῶν, καὶ σεισθήσεται ὡς ὀπωροφυλάκιον ἢ γῆ· κατισχυσε γὰρ ἐπ' αὐτῆς ἡ ἀνομία, καὶ πεσεῖται, καὶ οὐ μὴ δύνηται ἀναστῆναι.
- 21. *Vacat.*
- 22. Καὶ συνάξουσι συναγωγὴν αὐτῆς εἰς δεσμωτήριον, καὶ ἀποκλείσουσιν εἰς ὄχυρωμα.
- 23. Καὶ ταχέσεται ἡ πλίνθος, καὶ πεσεῖται τὸ τεῖχος.
Ἐν Σιών. Ἄ. 11., ἐν ✕ τῷ ὄρει Σιών.

- 20. Σάλῳ σαλευθήσεται ἡ γῆ ὡς μεθύων, καὶ σεισθήσεται ὡς ὀπωροφυλάκιον, καὶ καταθερυνθήσεται ἐπ' αὐτῆς ἡ ἀνομία αὐτῆς, καὶ πεσεῖται, καὶ οὐ προσθήσει ἀναστῆναι.
- 21. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
- 22.
- 23.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 20.
- 21. Et erit, in die illa.
- 22. Et colligentur collectione vinciti in lacum, et concludentur in carcerem.
- 23. Et erubescet luna, et confundetur sol.

- 20. Declinavit sicut ebrius et plenus crapulae. Et concutietur quasi pomorum custodia terra: invaluit enim super eam iniquitas: et cadet et non poterit resurgere.
- 21. *Vacat.*
- 22. Et congregabunt congregationem ejus in carcerem, et claudent in munitionem.
- 23. Et liquescet later, et cadet murus.
In Sion. *Alias, in ✕ mont: Sion.*

- 20. Agitatione agitabitur terra sicut ebrius, et concutietur ut pomorum custodia, et aggravabitur super ipsam iniquitas ejus: cadetque, nec addet surgere.
- 21. Et erit, in die illa.
- 22.
- 23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Hesaiæ.

V. 16. Ἄ., ἀπὸ τῶν πεπερῶν τῆς γῆς μελωδίας etc. Eusebius. Hieronymus item ait, Symm. et Theodotionem *melicos*, Aquilam *melodias* edidisse. Ibid. Ἄ., Θ., καὶ ἐρεῖ, τὸ μυστήριόν μου ἔμοι. Sic ex Curterio, Procopio et Hieronymo. (†) Hebræa ἡ-γῆ ἡ-γῆ [in LXX omitta. DR.] sic vertunt hodierni hebraizantes, *macies mea mihi, macies mea mihi*: sed veteres omnes secundum significationem Chaldaicam, *secretum, vel mysterium* interpretantur: quos sequi vizum est. Ibid. Ἄ., ὡ ὄμοι etc. Sic legunt Eusebius et Procopius, qui tamen postremus ad Symmachum habet, *ὄμοι μοι*. [Loco ὡ forte ὠ, quod melius. DRACH.] Ibid. ✕ Θ., καὶ ἀθεσίαν ἀθετούντων. Sic cum asterisco Curterius.

V. 19. Θ., θραύσει etc. Idem. [Marchal. cod. ita habet posteriorem stichum, Κλινομένη κλειθήσεται (εἰ pro ι. Drusius perperam, κλεισθήσεται) ἢ γῆ. Quæ respondent Hebraico, *וְהָאֵרֶץ תִּפְּצָץ וְתִשָּׁע, commovendo commota est terra. DRACH.]*

V. 20. Θ., σάλῳ σαλευθήσεται etc. Curter.

V. 21. Ἄ., Σ., Θ., καὶ ἔσται. Idem, præmisso asterisco.

V. 22. Σ., καὶ ἀθροισθήσονται etc. Procopius.

V. 23. Σ., καὶ ἐντραπήσεται etc. Procopius, qui addit reliquos etiam similia, τὰ ὄμοια, edidisse. [LXX aliis quam receptis legerunt vocabulis; nimirum, *hallebena* et *hakhoma. DRACH.]*

Ibid. Curterius ad marg. τῷ ὄρει, præmisso asterisco.

(†) Apud Procopium quidem hæc apponuntur post καὶ ἐροῦσι, ac monet S. Hieron. in LXX non haberi, sed de Tb. translatione esse addita. Non habet S. Cyrillus; S. quidem Chrys. et Theodor. ea legunt. Testatur L. Bos in aliis esse libris: καὶ εἶπε, τὸ μυστ. μου ἔμοι, τ. μ. μ. ἔμ., καὶ τοῖς ἔμοις. Qui hæc addidit, καὶ τ. ἔ., sane quidquam aliud legit pro ἡ γῆ. DRACH.

HESAIÆ CAPUT XXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1. Πίστει.
- 3.
- 5.
- 6. Πόσον τρυγίων, (πόσον) διυλισμένων.

- 1. Γένοιτο.
- 3. Εὐλογήσει σε. *Οἱ λοιποὶ, δοξάσουσι σε.*
- 5. *Vacat.* Ἄλλος, ✕ ταπεινώσεις.
- 6. Πίνονται εὐφροσύνην, πίνονται οἶνον.

- 1. Γένοιτο.
- 3.
- 5. ✕ Ἄλλογενῶν κατασχυνεῖς ✕ καύσωνα, ἐν σκέπη νέφους κλη- ✕ ματίδα ἰσχυρῶν.
- 6.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 1. Fide.
- 3.
- 5.
- 6. Convivium fœtam, convivium delicatiorum.

- 1. Fiat.
- 3. Benedicet te. *Reliqui, glorificabunt te.*
- 5. *Vacat. Alius, ✕ humiliabis.*
- 6. Bibent lætitiā, bibent vinum.

- 1. Fiat.
- 3.
- 5. ✕ Allenigenarum confundes ✕ æstum, sub tegmine nubis palmitem fortium.
- 6.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΤΑΑΣ.

Ἑλληνικαῖς γραμμασί.

7 ובלע בדר הזה פני-הלוח
הלוח על-כל-העמים המוסר
הנסכה על-כל-הגוים

7.

... ἐπὶ τὸ δρος τοῦτο τὸ
πρόσωπον τῆς σκοτίας. . . .

8 בלע ובחרת לבנה ומורה אדני
יהה דמעה מעל כל-פנים וחרפת
עמר יסיר מעל כל-הארץ כי יהה
דבר

8.

8. Καταπονίσει τὸν θάνατον εἰς
νίκος. . . .

9 וישוענו זה יהה קינו לו

9.

9.

ונשכחה בישועת

10 ומדש מאב ותחית כהדש
מתבן בבו כחמנה

10.

10.

11 תפרש יהו בקרב כאשר יפרש
השחה לשחות

11.

11.

12 ומבצר משגב תמוחק השח
השפיל

12.

12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

7. Et absorbabit in monte hoc
facies operimenti operti super om-
nes populos, et velamen obiectum
super omnes gentes.

7. Et præcipitabit in monte isto
faciem vinculi colligati super om-
nes populos, et telam quam ordi-
tus est super omnes nationes.

7. . . . supra montem hunc
faciem tenebrarum. . . .

8. Deglutivit mortem in sempi-
ternum, et delebit Dominus, Do-
minus lacrymam desuper omnem
faciem, et opprobrium populi sui
removebit desuper universa terra,
quia Dominus locutus est.

8. Præcipitabit mortem in som-
pitemum : et auferet Dominus
Deus lacrymam ab omni facie, et
opprobrium populi sui auferet de
universa terra : quia Dominus lo-
cutus est.

8. Præcipitabit mortem in vi-
ctoriam. . . .

9. Et servabit nos iste Dominus,
expectavimus eum.

9. Et salvabit nos : iste Domi-
nus, sustinimus eum.

9.

Et lætabimur in salute ejus.

Et lætabimur in salutari ejus.

10. Et conculcabitur Moab sub
eo, ut conculcari paleam in fimo.

10. Et triturbabitur Moab sub eo,
sicuti teruntur paleæ in plastro.

10.

11. Et extendet manus suas in
medio ejus, quemadmodum exten-
deret natans ad nataandum.

11. Et extendet manus suas sub
eo, sicut extendit natans ad na-
tandum.

11.

12. Et munitionem sublimitatis
murorum tuorum incurvabit, hu-
miliabit.

12. Et munimenta sublimium
murorum tuorum concident.

12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Hesaiæ.

V. 4. Ms. Jes. 'A., πιστωμένως. Σ., πισται. Θ.,
δμοτως τοῖς ὄ.

V. 5. Οἱ λοιποὶ, δεξάζουσι σε. Procopius, qui
in LXX legit, εὐλογήσουσὶ σε. [Eusebius, κατὰ τοὺς
λοιποὺς ἐρμηνεύσας, δ. σε. DRACU.]

V. 5. ✕ Θ., ἀλλογενῶν κατατρυφεῖς καύσωνα etc.
Sic haud dubie legendum. Curterius sic habet,
✕ Θ., ... γενῶν κατατρυφ- etc. Sed ἀλλογενῶν legen-
dum probat vox Hebraïca דריי. Ibid. ✕ ταπεινώ-
σαι. Curterius. [Edit. Rom. : « In quibusd. ll. hæc
adjunguntur, καύσων ἐν σκ. v. κλ. ἰσχ. ταπεινώσαι.
Aestas in umbraculo nubis propaginem fortium hu-
miliabit. Quæ neque apud S. Hier. neque apud Cyp.
habentur, et apud Procop. fere omnia sub asterisco
Th. tribuuntur. » Drusius : Th., καύσων... ἰσχυρῶν
ταπεινώσαι a ditque, leguntur apud Procop. sub

aster., cum littera Theodotionem significante. Sed
paulo post in lectionibus ex Procopio, καύσωνα...
ἰσχυρῶν. Mira levitas in tanto viro. DRACU.]

V. 6. 'A., πότον λιπασμάτων etc. Ex Eusebio,
Curterio et Procopio. Sed hæc dubie apud Aquila
et Symmachum πότον ab his auctoribus semel
positum repetendum est.

V. 7. Trium lectionem Latine adfert Hieronymus ;
Symmachii Græce Procopius. 'A., Θ., ἐπὶ τὸ δρος.
Curterius ex ms. Jes. ubi adfertur alia nescio cuius
lectio, nempe, καὶ παραδόσαι παραδοθήσονται ἐν τῷ
δρει. Ibid. 'A., Θ., πρόσωπον τῆς σκοτίας. Idem
Procopius, qui pro Aquila posuit Symmachum con-
tra quam ante dixerat. Ibid. illud, τὸ συμπόσιον ἐν
δρει, non Aquilæ et Theodotionis est, sed Procopii,
qui eorum non verba, sed sensum refert. Quod ut

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

7. Καταποντιεί εν τῷ ἔρει τούτῳ πρόσωπον τοῦ ἐξουσιαστοῦ, τοῦ ἐξουσιάζοντος πάντων τῶν ἔθνων, καὶ ἡ κρίσις ἡ κεκριμένη κατὰ πάντων τῶν ἔθνων.

8. Καταποθῆναι ποιήσει τὸν θάνατον εἰς τέλος, καὶ ἐξαλείψει Κύριος ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου πᾶν δάκρυον, καὶ τὸ θνεῖδος τοῦ λαοῦ αὐτοῦ περιελεί ἀπὸ πάσης τῆς γῆς, οὕτως Κύριος ἐλάλησεν.

9. ✠ Καὶ σώσει ἡμᾶς οὗτος Κύριος, ὑπεμείναμεν αὐτῷ.

10. Καὶ ἀλόησομεν τὴν Μωὰβ ὑποκάτω αὐτῆς, ὡς ἀλοηδὸν ἀχῦρου, ὡς πηλόν.

11. Καὶ ἐξαπλώσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καθὼς ἀναπλώσει ὁ λουόμενος εἰς τὸ κολυμβησαί.

12. Καὶ τὸ ὄχύρωμα τοῦ ὕψους τῶν τειχῶν σου κύψει.

SYMMACHIUS.

7. Præcipitabit in monte hoc faciem dominatoris, qui dominatur in omnes gentes : et iudicium, quod iudicatum est in omnes gentes.

8. Absorberi faciet mortem in finem : et absterget Dominus Deus a facie omnem lacrymam, et opprobrium populi sui tollet ab omni terra, quia Dominus locutus est.

9. ✠ Et salvabit nos iste Dominus, exspectavimus eum.

10. ✠ Et triturabimus Moab sub ca, ut triturationem paleæ, ut lutum.

11. Et extendet manus suas in medio ejus, quemadmodum extendet qui lavatur ad urinandum.

12. Et munimentum altitudinis murorum tuorum inclinare faciet.

7. Χρίσονται μύρον ἐν τῷ ἔρει τούτῳ. Παράδος ταῦτα πάντα τοῖς ἔθνεσιν, ἡ γὰρ βουλή αὐτῆ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη.

8. Κατέπιεν ὁ θάνατος ἰσχύσας, καὶ πάλιν ἀπέτρε Κύριος ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ παντὸς προσώπου· τὸ θνεῖδος τοῦ λαοῦ ἀπέτρε ἀπὸ πάσης τῆς γῆς, τὸ γὰρ στόμα Κυρίου ἐλάλησε.

9. Καὶ σώσει ἡμᾶς, οὗτος Κύριος, ὑπεμείναμεν αὐτῷ.

✠ Καὶ εὐφρανθησόμεθα ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ ἡμῶν.

10. Καὶ καταπατηθήσεται ἡ Μωαβίτις, ὡς τρόπον πατούσιν ἄλωνα ἐν ἀμάξαις.

11. Καὶ ἀνήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ὡς τρόπον αὐτοῦ ἐταπεινώσει τοῦ ἀπολέσαι.

12. Καὶ τὸ ὕψος τῆς καταφυγῆς τοῦ τοίχου ταπεινώσει.

LXX INTERPRETES.

7. Ungentur unguento in monte isto. Trade hæc omnia gentibus: consilium enim hoc super omnes gentes.

8. Devoravit mors prævalens : et rursum abstulit Dominus Deus omnem lacrymam ab omni facie : opprobrium populi abstulit ab omni terra : os enim Domini locutum est.

9. Et salvabit nos iste Dominus, sustinimus ei.

✠ Et lætabitur in salute nostra.

10. Et conculcabitur Moabitie, quemadmodum calcant aream in plaustris.

11. Et remittet manus suas, quemadmodum ipse humiliavit ad perdendum.

12. Et altitudinem refugii muri humiliabit.

7. . . . ἐπὶ τὸ ἔρει τούτο τὸ πρόσωπον τῆς σκοτίας.

8. Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκην.

9. ✠ Καὶ σώσει ἡμᾶς οὗτος Κύριος, ὑπεμείναμεν αὐτῷ.

10

11.

12.

THEODOTIO.

7. super montem istum facies tenebrarum. . .

8. Absorpta est mors in victoria.

9. ✠ Et salvabit nos iste Dominus, exspectavimus eum.

10.

11.

12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Hesaiæ.

clarius evadat, Procopii verba referre ne pigeat : σαφῶς γὰρ οὕτως ἐξέδωκεν ὁ Σύμμαχος, ΚΑΤΑΠΟΝΤΙΕΙ ΕΝ Τῷ Ο΄ΡΕΙ ΤΟΥΤῷ ΠΡΟΣΩΠΟΝ ΤΟΥ ΕΞΟΥΣΙΑΣΤΟΥ etc. usque ad ΕΛΛΑΗΣΕΝ, quo desinit interpretatio Symmachi. Postea sic resumit Procopius : Οἷς Ἄ. κ. καὶ Θεοδοτίων συμφώνως ἐξέδωκεν, δηλοῦντες, ὡς ἔστιν ΤΟ ΣΥΜΠΟΙΣΙΟΝ ΕΝ Ο΄ΡΕΙ τῷ προειρημένῳ ποιήσει τοῖς ἔθνεσι Κύριος etc. Paucis autem interpretis : ἀντὶ τοῦ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΟΥ ΕΞΟΥΣΙΑΣΤΟΥ, ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟΝ ΤΗΣ ΣΚΟΤΙΑΣ Σύμμαχος τε καὶ Θεοδοτίων ἐξέδωκαν. Sic ille non advertens se paulo ante Symmachi lectionem posuisse sic : πρόσωπον τοῦ ἐξουσιαστοῦ, atque adeo illam alteram quam adfert, πρόσωπον τῆς σκοτίας, non Σ., Θ., sed Ἄ., Θ., esse : nisi forte sit Librarii lapsus. [Pro καταποντιεί, cod. Marchal., κατα-

πιεται, deglutiet. DRACH.]

V. 8. Ἄ., καταποντιίσει etc. Lectiones Aquilæ et Theodotionis imperfectas adfert Curterius ex ms. Jesuit. Lectionem Symmachi plenam habet Procopius.

V. 9. ✠ Σ., Θ., καὶ σώσει etc. Curterius ex ms. Jes.

Ibid. ✠ Καὶ εὐφρανθησόμεθα etc. Mem. Pro ἡμῶν forte αὐτοῦ, sua.

V. 10. Σ., καὶ ἀλόησομεν etc. Eusebius Demonstratione evang. LXX qui vertunt ἐν ἀμάξαις, postremam vocem sic legisse videntur מִבְּרִיחַיָּם pro

V. 11. Σ., καὶ ἐξαπλώσει etc. Ex Curterio.

V. 12. Σ., καὶ τὸ ὄχύρωμα etc. Drusius.

TO EBPAIKON.

HESAIE CAPUT XXVI.

AKYAAΣ.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

1 ביתם והוא ישאר השיר-הזה
בארץ יהודה עיר עד-לנו ישעיה
ישית חומותיה

1.

1. Τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀσθήσεται τὸ
ἔθνος τοῦτο ἐν τῇ γῇ Ἰούδα, Πόλις
κράτους ἡμῶν σωτήριον...

2, 3, 4 פתחו שערים ויבא בני-
צדיק שבוך אמונים : יעד סבוך חצר
שלום ו שלום כי בך במוח : במוח
ביתה עדי-עד כי ביה יהיה צד
עולמים

2, 3, 4. φθόου σαραειμ οὐνα-
βωτων σαδικ, σωμηρ εμμουνειω
ισερο σμοωχ, θεσαρ σαλωμ, σα-
λωμ χιδαχ βατοου, βετου βαδωναι
αδδωθ, χι βατια αδωναι στωδωλε-
μειμ.

2, 3, 4. Ἀνοίξτε πύλας, εἰσελ-
θέτω ἔθνος δίκαιον, φύλαττον πί-
στιν. Πλάσμα ἐστηριγμένον, φύλα-
ξις εἰρήνης, ἐπὶ αὐτῷ πεποιθα-
σι. Πεποιθατε ἐπὶ τῷ Κυρίῳ ἕως
αἰῶνος, ἐπὶ ἐν τῷ Κυρίῳ Κύριος ὁ
στερεῶσας τοὺς αἰῶνας.

5 קריה
עד-עפר

5.

5. Πολίτην.

6 דלים
10 יחך רשע בל-למד צדק

6.

6.
10. Ἦλεθθῃ ἀσεβῆς, οὐ μὴ ἔμα-
θε δικαιοσύνην.

11 ויבשך
12 תשפת שלום לנו

11.

11. Καὶ αἰσχυνθείησαν.
12.

14 מתים בל-יחיו רפאים בל-
יקדו לכן פקדת ותשמידם ותאבד
כל-זכר למד

14.

14. Ἀποθνήσκοντες οὐ μὴ ζήσω-
σιν, Ῥαφαὶν. . . πᾶν τὸ μνημό-
συνον αὐτῶν.

15 יספת לגוי נבחר

15.

15.

רחקת כל-קצוי-ארץ

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. In die illa cantabitur canti-
cum illud in terra Juda : Urbs
fortitudinis nobis, salutem ponet
muros et antemurale.

1. In die illa cantabitur canti-
cum istud in terra Juda : Urbs
fortitudinis nostrae Sion Salvator,
ponetur in ea murus et antemu-
rale.

1. Die illa cantabitur canticum
hoc in terra Juda : Urbs roboris
nobis salutare...

2, 3, 4. Aperite portas, et in-
gredietur gens justa custodiens
veritates. Figmento fulto custodies
pacem, pacem quia in te confisi-
sum est. Fidite in Domino usque
in perpetuum, quia in Ia Domino
petra saeculorum.

2, 3, 4. Aperite portas, et in-
gredietur gens justa, custodiens
veritatem. Vetus error abiit, ser-
vabis pacem, pacem, quia in te
speravimus. Sperastis in Domino
in saeculis aeternis, in Domino
Deo forti in perpetuum.

2, 3, 4. Aperite portas, ingre-
diatur gens justa, custodiens fi-
dem. Figmentum fultum, custodia
pacis, quia in ipso confisi sunt.
Confidite in Domino usque in ex-
culum, quia in Domino Dominus
qui firmavit saecula.

5. Civitatem.
Usque ad pulverem.

5. Civitatem.
Usque ad pulverem.

5. Civitacula.

6. Tenuium.
10. Gratia fiat impio, non didi-
cit justitiam.

6. Egenorum.
10. Misereamur impio, et non
discet justitiam.

6.
10. Misericordiam consecutus
est impius, nequaquam didicit ju-
stitiam.

11. Et pudore affliciantur.
12. Dabis pacem nobis.

11. Et confundantur.
12. Dabis pacem nobis.

11. Et pudore affliciantur.
12.

14. Mortui non vivent, Raphaim
non resurgent : propterea visita-
sti, et delevisti eos, et perdidisti
omnem memoriam eorum.

14. Morientes non vivant, gi-
gantes non resurgent : propterea
visitasti et contrivisti eos, et per-
didisti omnem memoriam eorum.

14. Morientes nequaquam vi-
vant, Raphaim. . . omne memo-
riale eorum.

15. Addidisti genti, glorificasti
te.

15. Indulxisti genti : numquid
glorificatus es ?

15.

Elongasti omnes terminos ter-
rae.

Elongasti omnes terminos ter-
rae.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. [Τῆ] ἡμέρα ἐκεῖνη] ἐρούσιν οἱ ἔδοντες τὸ ἄσμα, Πόλιν ἰσχυράν ἔχομεν . . . στερέωμα.

2, 3, 4. . . . τὸ πλάσμα ἡμῶν ἐπηρμένον (ἦτοι, ἐπηρεισμένον).

5.

6.

10. Ἐδωρήθη ἀσεθῆς, οὐκ ἔμαθε δικαιοσύνην.

11. Καὶ αἰσχυνθήτωσαν.

12.

14. πᾶσαν τὴν μνήμην αὐτῶν.

15.

SYMMACHUS.

1. Illa die dicent cantantes canticum : Urbem fortem habemus.... firmamentum.

2, 3, 4. . . . signatum nostrum armatum.

5.

6.

10. Donatus est impius, non didicit justitiam.

11. Et pudore afficiantur.

12.

14. Mortui non vivificabunt, gigantes non suscitabunt : propterea visitasti et contrivisti eos, et perdidisti omnem memoriam eorum.

15.

HESAIÆ CAPUT XXVI.

Ο΄.

1. Τῆ ἡμέρα ἐκεῖνη ἄσονται τὸ ἄσμα τοῦτο ἐπὶ τῆς γῆς τῆς Ἰουδαίας, Ἰσοῦ πόλις ἰσχυρά, καὶ σωτήριον θήσει τὸ τεῖχος, καὶ περίτειχος.

2, 3, 4. Ἄνοιξατε πύλας, εἰσελθέτω λαὸς φυλάσων δικαιοσύνην. καὶ φυλάσων ἀληθειαν, ἀντιλαμβάνόμενος ἀληθείας, καὶ φυλάσων εἰρήνην ✕ εἰρήνην : ὅτι ἐπὶ σοὶ ἔλπιόν ἠλπισαν, Κύριε, ἕως τοῦ αἰῶνος, ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ὁ αἰώνιος.

5. Πόλεις.

Ἔως ἐδάφους. Ἄλλος, ἕως χώματος.

6. Ταπεινῶν.

10. Πέπαιται γὰρ ὁ ἀσεθῆς, πᾶς δὲ οὐ μὴ μάθη δικαιοσύνην.

11. Καὶ αἰσχυνθήσονται.

12. Εἰρήνην ὁδὸς ἡμῖν. Ἄλλος, θήσεις εἰρήνην ἡμῖν.

14. Οἱ δὲ νεκροὶ ζῶν οὐ μὴ ἴδωσιν, οὐδὲ ἰατροὶ οὐ μὴ ἀναστήσουσι. Διὰ τοῦτο ἐπήγαγες, καὶ ἀπώλεσας, καὶ ἤρας πᾶν ἄρσεν αὐτῶν.

15. Προσθὲς κακὰ τοῖς ἐνδόξοις τῆς γῆς. Οἱ λοιποὶ, προσέθηκας τῷ ἔθνει ἐν ᾧ ἐδοξάσθης.

✕ Ἐμάκρυνας πάντα τὰ πέρατα ✕ τῆς γῆς.

LXX INTERPRETES.

1. Die illa cantabunt canticum istud super terram Judæam : Ecce civitas fortis, et salutare ponet murum et circummurale.

2, 3, 4. Aperite portas, ingrediatur populus custodiens justitiam, et custodiens veritatem, apprehendens veritatem, et custodiens pacem ✕ pacem : quoniam in te spe speraverunt, Domine, usque in sæculum, Deus magne, æterne.

5. Civitates.

Usque ad pavementum. *Alius*, usque ad aggerem.

6. Humilium.

10. Cessavit enim impius, omnis qui non didicerit justitiam.

11. Et confundentur.

12. Pacem da nobis. *Alius*, ponas pacem nobis.

14. Mortui autem vitam non videbunt, neque medici suscitabunt. Idcirco induxisti et perdidisti, et tulisti omne masculinum eorum.

15. Adde mala gloriosis terræ. *Reliqui*, adjecisti genti, in qua glorificatus es.

✕ Elongasti omnes terminos ✕ terræ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

2, 3, 4.

5.

6. Πενήτων.

10. Ἠλεήθη ἀσεθῆς, οὐκ ἔμαθε δικαιοσύνην.

11. Καὶ αἰσχυνθήτωσαν.

12.

14. Οὐ μὴ ἀναστῶσιν οἱ νεκροί, οὐ μὴ ζωοποιήσωσι πᾶν τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.

15.

THEODOTIO.

1.

2, 3, 4.

5.

6. Pauperum.

10. Misericordiam consecutus est impius, non didicit justitiam.

11. Et pudore afficiantur.

12.

14. Non resurgent mortui, non vivificabunt. . . . omne memoriale eorum.

15.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

19 יהיו מתיך
הקיצו ורננו שכני עב-

רפאים
21 במקדמו

לפקד עך ישב-הארץ

VERSIO HEBRAICI TEXT.

19. Vivent mortui tui.
Expergiscimini, et exsultate habitatores pulveris.
Raphaim.
21. De loco suo.

Ad visitandum iniquitatem habitatoris terræ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

19.

21.

VULGATA LATINA.

19. Vivent mortui tui.
Expergiscimini, et laudate qui habitatis in pulvere.
Gigantum.
21. De loco suo.

Ut visitet iniquitatem habitatoris terræ.

ΑΚΥΛΑΣ.

19. Ζήσονται οἱ τεθνεώτες σου.
Ἐξυπνισθήσονται καὶ αἰνέσουσιν οἱ ἐν τοῖς μνημείοις.
Ῥαφαεῖμ.
21. ✕ Ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ.

AQUILA.

19. Vivent mortui tui.
Expergiscentur et laudabunt qui in monumentis.
Raphaim.
21. ✕ De loco suo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Hesaiæ.

V. 1. 'A., τῆ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ etc. Has lectiones mutuamur ex Eusebio, Procopio et Curterio. In versione Symmachi στερέωμα, sive *firmamentum*, est pro *antemurale*, teste Hieronymo. [Ad h. l. Eus. in Comin., ἡ δὲ Ἑβρ. λέξις ἀντὶ τοῦ σωτήριον, τὸ ὄνομα Ἰησοῦ λευκῶς οὕτω περιέχει αὐτοῖς γράμμασιν ὁ Σωτήρ ἡμῶν ἑβραϊκῶς γράφεται, scil. יהושי. Multum autem inter doctos disceptatur de germana hujus adorabilis nominis Hebraica scriptio. Nos constanter ponimus, יהושי. DRACH.]

V. 2, 3, 4. Hæc mutuamur ex Epiphanio: at quæ in verbis Hebraicis Græce expressis male jacent, servata nihilominus priori lectione sic emendamus: Ουναδων, lege, ουιαδω γωι. Εμμουνειω, lege, εμμουνειμ. Σωδωλεμειμ, lege, σωρ ωλεμειμ. Aquilæ item versionem ex eodem desumimus. Hieronymus tamen dicit, 'A., Σ., πλάσμα ἐπηρησιζόμενον. Epiphanius ad Aquilam, πλάσμα ἐστηριζόμενον. Sed Hieronymus ambos simul posuit, quia modicum erat discrimen. [L. Bos ex cod. March., i. e. Jes., 'A., Θ., ✕ εἰρήνην, scil., pro altero יהושי. DRACH.]

V. 5. 'A., πολίχνη. Hieron. « Nec vocatur civitas, quæ Hebraice dicitur IR; sed CARIA, quam Aquila πολίχνην interpretatus est, et quam nos vel *civita-*

tulam, vel *viculum*, vel *oppidulum* possumus dicere. » Ibid. Ἄλλος, ἕως χύματος. Curterius ex ms. Jes. sine interpretis nomine. Videtur esse Theodotionis, qui sic solet vertere Ἑβρ.

V. 6. Θ., πνήτων. Idem.

V. 10. 'A., ἠλεῖθῃ ἀσεβῆς etc. Has lectiones partim ex ms. Reg. partim ex Eusebio et Curterio mutuamur. Apud Curterium sic habetur ex ms. Jes. Θ., Σ., οὐκ ἔμαθε. 'A., οὐ μὴ μάθη, οὐ μὴν ἔμαθε.

V. 11. 'A., καὶ αἰσχυνθεῖσαν etc. Curterius.

V. 12. Ἄλλος, θῆσεις εἰρήνην ἡμῖν. Idem.

V. 14. 'A., ἀποθήσκοντες οὐ μὴ ζήσωσιν etc. Has lectiones Græce exhibent mss., Eusebius, Theodoretus et Curterius, apud quem legitur, οἱ Δ', ὁμοίως τοῖς Ο'. Sed hæc ad aliud spectare videntur. Lectionem Symmachi Latine pleniorē excerpsumus ex Hieronymo, qui dicit eum hæc *manifestius* interpretari. Pro voce Ῥαφαεῖμ vide notam ad versum 19.

V. 15. Οἱ λοιποὶ, προσέθηκας etc. Drusius et mss. nostri. [Euseb., τὰ μὲν κακὰ οὐτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἐρμηνευταῖς, οὐτε ἐν τῇ Ἑβρ. ἀναγκῶσει εὐρομεν. Κατὰ δὲ τοὺς ἐρμηνευτὰς, προσέθηκας ἐφ' ἔθρει ἐν ᾧ δοξάσθης, εἰρηται. I. e., *Ille* quidem κακὰ (*mala*) neque apud reliquos interpretes,

HESAIÆ CAPUT XXVII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

1 הקשה
לדיתן נחש ברח ועל לדיתן נחש
עקלתן ודרג את-התנין אשר ביב

2 ביום הדג
4 שכור שית
6 ישרש
8 בסמנה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Duro (gladio).
Leviathan serpentem vectem, et super Leviathan serpentem tortuosum: et occidet cetum qui in mari.
2. In die illa.
4. Veprem, sentem.
6. Radicabit.
8. In sato.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

2.

4.

6.

8.

VULGATA LATINA.

1. Duro (gladio).
Super Leviathan serpentem vectem, et super Leviathan serpentem tortuosum, et occidet cetum, qui in mari est.
2. In die illa.
4. Spinam et veprem.
6. Impetu.
8. In mensura contra mensuram.

ΑΚΥΛΑΣ.

1.
Ἐπὶ Λευιαθάν ὄφιν μόχλον, καὶ ὄφιν ἐσκιβρωμένον, ἢ ἐπειρωμένον, καὶ ἀποκτενεῖ σὺν τῷ κήτος τὸ ἐν τῇ θαλάσῃ.
2. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
4.
6. Ῥιζώσει.
8. Ἐν σάτω σάτων.

AQUILA.

1.
Super Leviathan serpentem vectem, et serpentem squallidum, aut invalidum, et occidet cetum qui in mari.
2. In die illa.
4. Spinam et veprem.
6. Radicabit.
8. In sato satum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

19. Ζήσονται οἱ νεκροὶ σου.
Ἐξυπνισθήσονται καὶ ἀγαλλιά-
σονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις.

Γιγάντων.

21. ✕ Ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ.

Ἐπισκέψασθαι τὴν ἀνομίαν τῶν
κατοικοῦντων αὐτήν.

SYMMACHUS.

19. Vivent mortui tui.

Expergiscuntur et exsultabunt
qui in monumentis.

Gigantum.

21. ✕ De loco suo.

Visitare iniquitatem inhabitantium eam.

19. Ἀναστήσονται οἱ νεκροί.
Καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνη-
μείοις.

Ἄσεδῶν.

21. ✕ Ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ.
Ἄλλως, ἀπὸ τοῦ ἁγίου.

Ἐπάγει τὴν ὀργὴν ἐπὶ τοὺς ἐνοι-
κούντας ἐπὶ τῆς γῆς.

LXX INTERPRETES.

19. Resurgent mortui.

Et expergiscuntur qui in monn-
mentis.

Impiorum.

21. ✕ Deloco suo. *Aliiter*, de san-
cto.

Inducet iram super habitatores
terræ.

19. Ζήσονται οἱ νεκροὶ σου.
Ἐξυπνισθήσονται, καὶ ἀλαλάξου-
σιν οἱ ἐν τοῖς μνημείοις.

21. ✕ Ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ.

THEODOTIO.

19. Vivent mortui tui.

Expergiscuntur et jubilabunt,
qui in monumentis.

21. ✕ De loco suo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Hesaiæ.

neque in Hebr. lectione invenimus. Secundum vero (alios) interpretes dictum est, *adjecisti genti in qua glorificatus es*. De hoc etiam S. Hieron. in Comm., quem vide. DRACH.]

Ibid. ✕ Ἐμάκρυνε; e c. Sic cum asterisco Curterius ex ms. Jes. [Apud S. Hieron. ita sequitur textus LXX: *longe fecisti omnes terminos terræ*. « Quod, inquit Nobilius, in nullo codice est inventum. » Utpote eum latuit cod. Marchal. DRACH.]

V. 17. LXX. οὕτως ἐγενήθημεν τῷ ἁγαπητῷ σου, *sic facti sumus dilecto tuo*. Ad quæ S. Hieron.: « Pro quo cæteri transtulerunt, *sic facti sumus a facie tua, Domine*. Obelo prænotandum est. » Nimirum illud *dilecto tuo*, quia in Hebr. non habetur. Versio vero cæterorum probe concinit Hebraico. DRACH.

V. 19 Ἄ., ζήσονται etc. Sic omnes mss., Eusebius et Procopius.

Ibid. Ἄ., ἐξυπνισθήσονται etc. Has lectiones mutuanur ex Reg. uno, Eusebio et Procopio. [Euseb. in Comm.: Ἄντι δὲ τοῦ, *ἐγερθήσονται*, οἱ λοιποὶ ἠρμήνευσαν ὡς κοιμηθέντων αὐτῶν, οὐχὶ δὲ τεθνεώτων (ac si dormiant, non autem mortui sint). Διὸ ὁ τῶν ἁγίων θάνατος, *κοίμησις* (somnia) ὀνομάζεται. Ἀκαλοῦθως δὲ τῇ κοιμήσει ἢ ἀνάστασις *ἐξυπνι-*

σμός ἀν λεχθείη. Διὸ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἠρμηνευτὰς *ἐξυπνισθήσεσθαι οἱ ἐν τοῖς μνημείοις κατὰ τὸ πρῶτον εἰρηται* (dicitur)· κατὰ δὲ τὸ δεύτερον *ἀγαλλιάσονται, ἢ ἀνέσονται*, κατὰ τὸν Ἄκ., ἢ ἀλαλάξουσι κατὰ τὸν Θεοδ. DRACH.]

Ibid. Ἄ., Ῥαφαὴμ etc. Hieronymus in Hesaiam hæc habet: « Terram autem, id est, corpora *Raphaim*, *gigantum* videlicet, et *impiorum*, Dominus in poenas detrahet sempiternas. Denique pro *RAPHAÏM* soli LXX *impios* transtulerunt. Et quia supra legimus: *Mortui vitam non videbunt, nec medici suscitabunt*, pro quo Aquila et Symmachus, *Raphaim et gigantes*, interpretati sunt; quaerimus quæ erroris causa sit, ut pro *RAPHAÏM* Hebraico, alii *gigantes*, alii *medicos* posuerint? Verbum Hebraicum *RAPHAÏM*, si post *RES* primam literam sequentem habeat *VAU*, legitur *ROPHAÏM*, et significat *medicos* [Nomen *roph-im*, *medici*, quater occurrit in textu Hebr., Gen. 2, 2; Job, xiii, 4; 2 Paralip. xvi, 12; et semper absque *Vau* scripto. DRACH.]: sin autem absque *VAU* litera scribatur, legitur *RAPHAÏM*, et transfertur in *gigantes*. »

V. 21. Ἄ., Σ., Ο., Θ., ✕ ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ. Ex Curterio et ex mss.

Ibid. Σ., ἐπισκέψασθαι etc. Curterius ex ms. Jes.

HESAIÆ CAPUT XXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

Κατὰ Λευιαθάν τοῦ ὄφειος τοῦ συγκλειόντος, καὶ κατὰ τοῦ ὄφειος τοῦ σκολιοῦ, καὶ ἀποκτενεῖ τὸν δράκοντα τὸν ἐν τῇ θαλάσῃ.

2. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

4.

6. Ῥιζώσει.

8. Ἐν σάτῳ σάτων.

SYMMACHUS.

1.

Contra Leviathan serpentem concludentem, et contra serpentem tortuosum: et occidet draconem qui in mari.

2. In die illa.

4.

6. Radicabit.

8. In sato satum.

1. Ἄγιον. Οἱ λοιποὶ, σκληρὰν.

Ἐπὶ τὸν δράκοντα ὄφιν φεύγοντα, ἐπὶ τὸν δράκοντα ὄφιν σκολιὸν, ἀνελεῖ τὸν δράκοντα.

2. Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

4. Φυλάσσειν καλάμην.

6. Τέκνη.

8. Μαχόμενος καὶ ὄνειδιζων.

LXX INTERPRETES.

1. Sanctum. *Reliqui*, durum.

Super draconem serpentem fugientem, super draconem serpentem tortuosum: occidet draconem.

2. Die illa.

4. Custodire stipulam.

6. Filii.

8. Rixans et exprobrans.

1.

Ἐπὶ Λευιαθάν ὄφιν σκιρῶμενον, καὶ ἀποκτενεῖ τὸ κῆτος ἐν θαλάσῃ.

2. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

4.

6. Ῥιζώσει.

8. Ἐν μέτρῳ μέτρον.

THEODOTIO.

1.

Super Leviathan serpentem squallidum, et occidet cetum in mari.

2. In die illa.

4.

6. Radicabit.

8. In mensura mensura.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

בשלה תריבנה הגה ברוח הקשה
ביום קדים

9 יכפר
כל-פר הס- הכיאות
מנפצת
אשרים
והזנים
10 כי עיר בצורה בוד נה משלה
ונעזב כמדבר שם ירעה עגל ושם
ירבץ וכלה סעפיה

11 ביבש קצירה תשברנה

בשים באות במירות איה

12 יקבט
מיגבלה הנר - גד - נהל מיצרים

13 בשפר

VERSIO HEBRAICI TEXT.

In emittendo eam judicabis eam,
removit in vento suo duro in die
Euri.

9. Propitiabitur.

Omnis fructus removere pecca-
tum suum.

Comminutos.

Luci.

Et delubra (vel solis imagines).

10. Nam civitas munita solita-
ria, habitaculum dimissum et de-
relictum velut desertum : ibi pas-
cetur vitulus : et ibi accubabit,
et consumet ramos ejus.

11. In arescendo messem ejus
conterentur.

Mulieres venientes illuminantes
eam.

12. Excutiet.

Ab alveo fluminis usque ad tor-
rentem Ægypti.

13. In tuba.

9.

10.

11.

12.

13.

VULGATA LATINA.

Cum abjecta fuerit, judicabis
eam : meditatus est in spiritu suo
per diem æstus.

9. Dimittetur.

Omnis fructus ut auferatur pec-
catum ejus.

Allisos.

Luci.

Et delubra.

10. Civitas enim munita deso-
lata erit, speciosa relinquetur, et
dimittitur quasi desertum : ibi
pascetur vitulus, et ibi accubabit,
et consumet summitates ejus.

11. In siccitate messes illius
conterentur.

Mulieres venientes et docentes
eam.

12. Percutiet.

Ab alveo fluminis usque ad tor-
rentem Ægypti.

13. In tuba.

9. Ἐξίλασθήσεται.

Πᾶς δὲ καρπὸς τοῦ περιαιρεθῆναι
τὴν ἀμαρτίαν αὐτοῦ.

Προσεβραγμένους.

Ἄλση.

Καὶ τεμένη.

10.

11.

Γυναῖκες ἐρχόμεναι φωτίσουσιν
αὐτήν.

12. Ῥαδίσει.

13. Ἐν κερρατίνῃ.

AQUILA.

9. Propitiabitur.

Omnis fructus ut auferatur pec-
catum ejus.

Allisos.

Luci.

Et delubra.

10.

11.

Mulieres venientes illuminabunt
eam.

12. Virga excutiet.

13. In cornea.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Hesaiæ.

V. 1. הקשה. Legisse videntur הקשה LXX qui
vertunt ἀγίαν. Reliqui, σκληράν, ait Procopius.
« Non enim, inquit Hieronymus, ut LXX arbitrati
sunt, CADESA dicitur : quod si esset, sanctum son-
naret ; sed CASA, quod proprie transfertur durum,
unde et CIS, pater Saul, durus appellatur. »

Ibid. 'A., ἐπὶ Αενιαθάν etc. Hæ lectiones pro-
deunt ex Procopio et ex Curterio. Hieronymus
vero : « In Hebraico dicitur BARI, quod Aquila inter-
pretatus est vectem ; Symmachus, concludentem ;
Theodotio, robustum. » Bari, sic Martianus nos-
ter, atque ita legitur in antiquissimo codice nos-
tro Sangermanensi. At fortasse melius legatur
Bare : nam terminata in η per e legere solebant.
[Operæ pretium est notam adducere Lamb. Bos :
« M. (cod. Marchal.), 'A., ἐπὶ Α. ὄφιν μ. Quem

repetit paulo aliter Proc. ad locum, ὡς δὲ Ἀκύλας,
ἐπὶ Α. ὄφιν ἐσκιρωμένον (sic, pro ἐσκιρῶ.) ἢ ἐπεβ-
ρωμένον (vel corroboratum), καὶ ἀποκτενεῖ etc.
Θ., ἐπὶ Α. ὄφιν ἐνεσκιρωμένον (sic), καὶ ἀποκτε-
νεῖ etc. Hunc Proc. omisit. Σ., κατὰ Α. etc. (ut su-
pra). Quem Proc. ad verbum repetit, omisso duntaxat,
τοῦ συγκλειόντος, καὶ κατὰ τοῦ ὄφως. »
DRACHB.]

V. 2. 'A., Σ., Θ., ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Ita Proco-
pius, qui in tribus interpretibus hæc cum superioribus
copulari ait, secus quam apud LXX interpretes,
ubi cum subsequentibus conjunguntur.

V. 4. Hieronymus : « Ubi Aquila posuit, spinam
et veprem, in Hebraico scriptum est, SAMIR et
SAITH, quod adamantem et loca sentium plena sig-
nificat. » [Prius acceperunt LXX ut infinitivum

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ἐξαποσταλεῖ αὐτούς. Οὐ σὺ ἦσθα μελετῶν τῷ πνεύματι τῷ σκληρῷ, ἀνελεῖν αὐτούς πνεύματι θυμοῦ;

Ἐν τῇ ἔξαποστολῇ αὐτῆς κρινεῖ αὐτὴν, ἐμελέτησεν ἐν τῷ πνεύματι αὐτῆς τῷ σκληρῷ ἐν ἡμέρᾳ καύσω-
νος.

9. Ἐξίλασθήσεται.
Ἢδὲ ὁ καρπὸς τοῦ περιαιρεθῆναι τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ.
Λελεπτοκοπημένους.
Ἄλση.
Καὶ τεμένη.

9. Ἀφαιρεθήσεται.
Ἡ εὐλογία αὐτοῦ, ὅταν ἀφέλωμαι τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ.
Κατακεκομμένους.
Δένδρα.
Καὶ τὰ εἶδωλα.

9. Ἐξίλασθήσεται.
Ἢδὲ ὁ καρπὸς τοῦ περιαιρεθῆναι τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ.
Ἐκτετιναγμένους.
Ἄλση.
Καὶ τεμένη.

10. Πόλις γὰρ ὠχυρωμένη μόνη, καλὴ ἀφελεῖται, καὶ ἐγκαταλείπεται ὡς ἔρημος. Ἐκεῖ νεμηθήσεται μόσχος, καὶ ἐκεῖ κοιτασθήσεται, καὶ ἀναλώσει τοὺς κλάδους αὐτῆς.

10. Τὸ κατοικοῦμενον ποιμνιον ἀνειμένον ἔσται ὡς ποιμνιον καταλειμμένον, καὶ ἔσται πολὺν χρόνον εἰς βόσκημα, καὶ ἐκεῖ ἀναπαύσονται ποιμνία.

10.

11. Ἐν τῷ ξηρανθῆναι τὸν θερῖσμον αὐτῆς συντριβήσονται.

11. Καὶ μετὰ χρόνον οὐκ ἔσται ἐν αὐτῷ πᾶν χλωρὸν διὰ τὸ ξηρανθῆναι.

11.

Γυναῖκες ἐρχόμεναι καὶ δηλοῦσαι αὐτήν.

Γυναῖκες ἐρχόμεναι ἀπὸ θεᾶς, δεῦτε.

Γυναῖκες ἐρχόμεναι δηλοῦσαι αὐτήν.

12. Ραβδίσει.
Ἀπὸ βεῖθρου ποταμοῦ ἕως τοῦ χειμάρρου Αἰγύπτου.

12. Συμφράξει. Ἄλλοι, πατάξει.
Ἀπὸ τῆς διώρυγος τοῦ ποταμοῦ ἕως Τρινοκοροῦρων. Οἱ Λοιποὶ, ἕως τοῦ χειμάρρου Αἰγύπτου.

12. Ραβδίσει.

13. Ἐν κερατίνῃ.
SYMMACHUS.

13. Τῇ σάλπιγγι.
LXX INTERPRETES.

13. Ἐν κερατίνῃ.
THEODOTIO.

9. Propitiabitur.
Omnis fructus ut auferatur peccatum ejus.
Comminutos.
Luci.
Et delubra.

Emitte eos. Nonne tu eras qui meditaberis spiritu duro interficere eos spiritu furoris?

In emissione ejus judicabit eam : meditata est spiritu suo duro in die æstus.

10. Civitas enim munita sola, pulchra reliquetur, et dimissa est inquam desertum. Ibi pascetur vitulus, et ibi accubabit, et consumet ramos ejus.

9. Auferetur.
Benedictio ejus eum abstulero peccatum ejus.
Contritos.
Arbores.
Et idola.

9. Propitiabitur.
Omnis fructus ut auferatur peccatum ejus.
Excussos.
Luci.
Et delubra.

11. In arcescendo messem ejus conterentur.

10. Habitans grex dimittetur, sicut grex derelictus : et erit multo tempore in pastionem : et ibi requiescent greges.

10.

Mulieres venientes et indicantes eam.

11. Et post tempus non erit in eo omne viride, quia exsiccatum est.

11.

12. Virga excutiet.
A rivo fluminis usque ad torrentem Ægypti.

Mulieres venientes a spectaculo, venite.

Mulieres venientes ostendentes ipsi.

13. In cornea.

12. Concludet. Reliqui, percutiet.
A fossa fluminis usque ad Rhinocoruras. Reliqui, usque ad torrentem Ægypti.

12. Virga excutiet.

13. Tuba.

13. In cornea.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Hesaiæ.

verbi **יָצְאוּ**. Ideo addidimus φυλάσσειν. DRACH.]
V. 5. Procopius, ἀντὶ δὲ τοῦ ποιήσωμεν εἰρήνην. Οἱ ἐρχόμενοι, παρθενοὶ τινες κατὰ τοὺς ἄλλους; ἔρμηνευτὰς, εἰρηνοποιήσει μοι τοὺς ἐρχόμενους. I. e., Pro versione τῶν LXX, quidam apposuerunt juxta alios interpretes, *pacificabit michi venientes*. Quod addendum. DRACH.
V. 6. Ἄ., Σ., Θ., **ρίζωσι**. Codex Barberinus, ubi **οὐνοσ** Hebraicæ sequenti τῶν Ο' voci βλαστήσει applicatur, quæ respondet voci **יָצְאוּ**. Sed perspicuum est illud, **ρίζωσι**, esse versionem vocis Hebraicæ **וַיֵּצְאוּ** quæ respicit vocem **יָצְאוּ** in τῷ Ο'. Hebraica verba sunt **וַיֵּצְאוּ** **וַיֵּצְאוּ** **וַיֵּצְאוּ** **וַיֵּצְאוּ** **וַיֵּצְאוּ** **וַיֵּצְאוּ**, ubi LXX habent, οἱ ἐρχόμενοι **יָצְאוּ**. Βλαστήσει καὶ ἐξανθήσει Ἰσραὴλ. Venientes filii Jacob.

Germinabit et florebit Israel.

V. 8. Hujus versus interpretationes omnes ex codice Barberino. [Memoratus codex ita habet, Ἐν τῇ ἀπ. αὐτῆς κρινεῖς αὐτήν. Ἐμελέτησεν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ τῷ σκλ. etc. In emissione ejus judicabis illam. Meditatus est in spiritu suo duro in d. æ. Et sic per omnia consonat cum Hebr. — Præterea, male disposuit noster versionem LXX. Nemo enim ignorat per **μαχόμενος** et **ὄναδίζων** duo voluisse senes reddere verba Hebraica. Et reipsa binæ Græcæ concordantiæ. Kircheri scilicet et Trommii, apponunt **μαχ.** ad **יָצְאוּ**, et **ὄναδ.** ad **וַיֵּצְאוּ**. Nobis autem persuasum est, quod jam suspicatus fuit Schleusnerus, **μαχόμενος** respicere verbum **וַיֵּצְאוּ**. Porro, **ἐξαποσταλεῖ αὐτούς** respondet τῷ **וַיֵּצְאוּ**. DRACH.]

V. 9. 'A., Σ., Θ., ἐξίλασθήσεται. Idem, qui similiter sequentes hujus versus interpretationes adfert.

V. 10. Σ., πῶλις γὰρ ὠχυρωμένη etc. Hunc Symmachi locum plenum adfert Procopius, qui addit Reliquos etiam cum Symmacho consentire, οἷς καὶ τὰ τῶν λοιπῶν ἐρμηνευτῶν συμφωνεῖ. [Perperam edidit Montf., καὶ νεμηθ. Proc. enim habet, ἐκεῖ νεμ. DRACH.]

V. 11. Σ., ἐν τῷ ξηρανθῆναι. Procopius et Barberinus codex sine interpretis nomine.

Ibid. 'A., γυναῖκες etc. Lectiones Aquilæ et Symmachi ex duobus mss. prodeunt, itemque ex Eusebio Cæsariensi et ex Procopio; Theodotionis ex Barberino codice. [Euseb., Procop. ut et Barberin. cod. habent in Aq., φωτίζουσιν, *illuminant*. Dr.]

V. 12. 'A., Σ., Θ., ῥαβδίσει. Curterius ex ms. Jes.

HESAIÆ CAPUT XXVIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 הי עזרת גאון	1.	1.
שכרי וציני ראש		Οἱ μεθύοντες.
2 כורם ברד	2.	Φάραγγος λιπαριῶν. Οἱ κατηλασμένοι οἴνω.
שער קמב		2.
3 תרומסה עזרת גאון שכרי	3.	3. Καταπατηθήσεται. Ὁ στέφανος ὑπερηφανίας.
4 כבסרה	4.	4. Ὡς πρωτογέννημα.
5 ולצפירת תפארה	5.	5. Καὶ εἰς πλέγμα τῆς δόξης.
6 ולרחח בשופט ליושב על-המשפט	6.	6. Καὶ εἰς πνεῦμα κρίσεως τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς κρίσεως.
ולגבורה משיבי מלחמה שפחה		
7 שג ובשכר	7.	7. Ἠγνόησαν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Væ coronæ superbiæ.	1. Væ coronæ superbiæ.	1.
Ebriis. Et flori. Caput. Vallis pinguium. Quassatis vino.	Ebriis. Et flori. Vertice. Vallis pinguissimæ. Errantes a vino.	Ebrii. Vallis pinguedinum. Dejecti vino.
2. Sicut inundatio grandinis.	2. Sicut impetus grandinis.	2.
Turbo excisionis.	Turbo confringens.	
3. Calcabuntur. Corona superbiæ. Ebriorum.	3. Conculcabitur. Corona superbiæ. Ebriorum.	3. Conculcabitur. Corona superbiæ.
4. Sicut præcox.	4. Quasi temporaneum ante maturitatem.	4. Sicut primogenitum.
Ante ætatem.	Ante maturitatem autumnî.	
5. Et in cidarim gloriæ.	5. Et sertum exsultationis.	5. Et in sertum gloriæ.
6. Et in spiritum iudiciî sedenti super iudicium. Et in robur avertentibus prælium ad portam.	6. Et spiritus iudiciî sedenti super iudicium. Et fortitudo revertentibus de bello ad portam.	6. Et in spiritum iudiciî sedenti super iudicium.
7. Erraverunt. Et in sechar.	7. Nescierunt. Præ ebrietate.	7. Ignoraverunt.

atque Barberinus. [Ibid. Ἄλλοι, πατάξει. Addidimus ex Procopio, qui ita : ὅπερ πατάξει ἡρμήνευσαν οἱ λοιποί. Ἄ., Σ., Θ., βιβλίσαι. — Pro συμφράξει, alii libri, συβράξει, excusiet. Ex Lamb. Bos. DRACH.]

Ibid. Σ., ἀπὸ βείθρου ποταμοῦ etc. Procopius, qui

(*) Non potest esse mendum. Hoc enim reliquorum ἔσω, intra, allegat ad confirmandum verum situm oppidi Rhinoc. Vide ipsum Patris textum. DRACH.

hæc subiungit, κατὰ τὸν Σύμμαχον, ὡς ἐπερ ἰσοδυναμοῦσι καὶ οἱ λοιποί. Eusebius vero in Hesaiam : οἱ λοιποί, ἔσω τοῦ χειμάρρου Αἰγύπτου, ubi ἔσω mendose existimo pro ἔως. (*) Barberin. habet, Ἄ., Σ., Θ., τοῦ χειμάρρου Αἰγύπτου.

V. 15. Ἄ., Σ., Θ., ἐν κερατίνῃ. Barberinus.

HESAIÆ CAPUT XXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	(P.	ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.
1.	1. Οὐαὶ τῷ στεφάνῳ τῆς ὑβρεως. <i>Oi λοιποί, οὐαὶ τῷ στεφάνῳ τῆς ὑπερηφανίας.</i>	1.
Οἱ μεθύοντες.	Οἱ μισθωτοί. Τὸ ἄνθος. Ἄλλος, ὄρατον. Κορυφῆς. Ἄλλος, κεφαλῆς.	Οἱ μεθύοντες.
Φάραγος πισότητων. Οἱ πεπλανημένοι ὑπὸ οἴνου.	Τοῦ ὄρους τοῦ παχέως. Οἱ μεθύοντες ἀνευ οἴνου.	Φάραγος πίνων. Οἱ κατανευγμένοι οἴνω.
2.	2. Ὡς χάλαια. Ἄλλος, ὡς ἐκτίναγμα χαλάζης. Καταφερομένη. Ἄλλος, καταιγίς κυκλώσα.	2.
3. Καταπατηθήσεται. Ὁ στέφανος ὑπερηφανίας.	3. Καταπατηθήσεται. Ὁ στέφανος τῆς ὑβρεως. Μισθωτοί.	3. Καταπατηθήσεται. Ὁ στέφανος ὑπερηφανίας. Μεθύοντες.
4.	4. Ὡς πρόδρομος σύκου. <i>Vacat.</i>	4. Ὡς πρῶτος.
5. Καὶ εἰς κίδαριν δοξάσματος.	5. Ὁ πλακεὶς τῆς δόξης.	5. Καὶ εἰς πλέγμα τῆς δόξης.
6. Καὶ εἰς πνεῦμα κρίσεως τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς κρίσεως. Εἰς δύναμιν ἀποστρέψουσαν ἀπὸ πολέμου.	6. Καταλειφθήσονται ἐπὶ πνεύματι κρίσεως ἐπὶ κρίσιν. Καὶ ἰσχὺν κωλύοντων ἀνελεῖν.	6. Καὶ εἰς πνεῦμα κρίσεως τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς κρίσεως. Καὶ εἰς κράτος ἀποστρέψουσι πόλεμον ἀπὸ πύλης.
7. Ἐταράχθησαν.	7. Ἐξέστησαν. Διὰ τὸ σίκερα. <i>Oi λοιποί, διὰ τὸ μέθυσμα.</i>	7.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.	1. Væ coronæ contumeliæ. <i>Reliqui, væ coronæ superbæ.</i>	1.
Ebrii.	Mercenarii. Flos. <i>Alius, speciosum.</i> Vertice. <i>Alius, capite.</i>	Ebrii.
Vallis pinguedinum. Errantes a vino.	Montis crassi. Ebrii absque vino.	Vallis pinguium. Compuncti vino.
2.	2. Sicut grando. <i>Alius, sicut excussio grandinis.</i> <i>Delapsa. Alius, procella circumdans.</i>	2.
3. Conculcabitur. Corona superbæ.	3. Conculcabitur. Corona contumeliæ. Mercenarii.	3. Conculcabitur. Corona superbæ. Ebrii.
4.	4. Sicut præmatura ficus. <i>Vacat.</i>	4. Sicut præmaturus.
Ante ætatem.	5. Quæ compacta est gloriæ (corona).	5. Et in sertum gloriæ.
5. Et in cidarim gloriæ.	6. Relinquentur in spiritu iudicii super iudicium. Et fortitudinem vetantium interficere.	6. Et in spiritu iudicii sedenti super iudicium. Et in robur avertentibus prælium a porta.
6. Et in spiritum iudicii sedenti super iudicium. In virtutem quæ avertet a bello.	7. Exciderunt mente. Propter siceram. <i>Reliqui, propter ebrietatem.</i>	7.
7. Turbati sunt.		

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

כֶּן-הַשֵּׁכַר
בְּרֵאשִׁית פֶּקֶד פְּלִילִיָּה
8 כִּי כָל-שְׁלֵחֹת בְּלֹא קִיָּא צִיֵּר
בְּיָ מִקְדָּם
9 דַּעָה
10 קִי לִקֵּץ
11 כִּי בִלְעָגִי שִׁפָּה וּבִלְשׁוֹן אֹהֶרֶת
דִּבֶּר אֶל-הָעָם הַזֶּה
12 וְזֹאת הַמְּרִגְנָה
13 צִי צִי צִי לִצִּי קִי לִקֵּץ קִי לִקֵּץ
14 לִצִּי
15 בְּרִית
הַחַיִּים
שִׁיב שִׁיבָה
כֹּזֵב
16 יִסָּד
אֶבֶן בִּזְיוֹן
הַבֹּמְבִיחַ לֹא יִחַי
17 לִקֵּץ
וְצִדְקָה לְמִשְׁקָלָהּ
וְעֵינָה בְּרֵד כֹּחֶסֶת כִּב וְסֹדֵר מִים
יִשְׁפָּץ

8.
9.
10.
11.
12.
13. Σαυλασαυ σαυλασαυ καυλα-
καυκ καυλακαυκ.
14.
15.
16.
17.

Ἀπὸ τοῦ μεθύσματος.
8. Ὅτι πᾶσαι αἱ ἐράπειζαι ἐπλη-
ρώθησαν ἐμετοῦ.... ὥστε μὴ θάρα-
χειν τόπον.
9.
10.
11. Ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν
χειλεσιν ἑτέροις λαλήσω τῷ λαῷ
τούτῳ.
12. Καὶ αὕτη ἡ ἀνάψυξις
13.
14. Χλευασμοῦ.
15.
Μᾶστιξ κλύζουσα.
Ψεῦδος.
16. Θεμελιῶν.
Λίθον ὄχιμον.
Ὁ πιστεύων οὐ σπεύσει.
17. Εἰς μέτρον.
Καὶ δικαιοσύνη εἰς στάθμῳ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Per sechar.
In visione impegerunt iudicio.
8. Quia omnes mensæ repletæ
sunt vomitu sorde absque loco.
9. Scientiam.
10. Linea ad lineam.
11. Quia in blæsitatibus labii et
in lingua altera loquetur ad po-
pulum hunc.
12. Et hæc requies.
13. Præceptum ad præceptum,
præceptum ad præceptum, linea
ad lineam, linea ad lineam.
14. Irrisionis
15. Fœdus.
Visionem.
Flagellum inundans.
Mendacium.
16. Fundans.
Lapidem probatum.
Credens non festinabit.
17. Lineæ.
Et iustitiam ad perpendiculum.

In ebrietate.
Nescierunt videntem, ignorave-
runt iudicium.
8. Omnes enim mensæ repletæ
sunt vomitu sordiumque, ita ut
non esset ultra locus.
9. Scientiam.
10. Exspecta, reexpecta.
11. In loquela enim labii, et
lingua altera loquetur ad populum
istum.
12. Et hoc est meum refrigerium.
13. Manda, remanda; exspecta,
reexpecta.
14. Illusores.
15. Fœdus.
Pactum.
Flagellum inundans.
Mendacium.
16. Mittam in fundamentis.
Lapidem probatum.
Qui crediderit non festinet.
17. In pondere.
Et iustitiam in mensura.

Ab ebrietate.
8. Quia omnes mensæ repletæ
sunt vomitu sordium, ita ut non
sit locus.
9.
10.
11. In alienis linguis, et in la-
biis aliis, loquar populo huic.
12. Et hoc refrigerium.
13.
14. Irrisionis.
15.
Flagellum inundans.
Mendacium.
16. Fundans.
Lapidem probatum.
Credens non festinabit.
17. In mensuram.
Et iustitia ad trutinam.

Et verret grando spem menda-
cii, et latibulum aquæ inundabunt.

Et subvertet grando spem men-
dicii: et protectionem aquæ inun-
dabunt.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ἐν ὀράσει διέλυσαν κρίσιν.

8. Ὅτι πᾶσαι αἱ τράπεζαι ἐπληρώθησαν ἐμετοῦ..., ὥστε μὴ ὑπάρχειν τόπον.

9.
10.
11.

12. Καὶ αὕτη ἡ ἐρημία.

13. Ἐντολὴ οὐκ ἐντολή.....

14. Χλευασταί.

15. Συνθήκην.

Μάστιξι κλύζουσα.

Ψεῦδος.

16. Θεμελιῶν.

Λίθον δόκιμον.

Ὁ πιστεύων οὐ σπεύσει.

17.

Καὶ δικαιοσύνη εἰς διάβητον.

Ἀπὸ τῆς μέθης.

Τουτέστι φάσμα.

8. Ἀρὰ ἔδεται ταύτην τὴν βουλήν, αὕτη γὰρ ἡ βουλή ἕνεκα πλεονεξίας.

9. Κακά. *Οἱ λοιποὶ*, ἐπιστήμην.

10. ✕ Προσδέχου, προσδέχου.

11. Διὰ φαυλισμὸν χειλέων, διὰ γλώσσης ἑτέρας, ὅτι λαλήσουσι τῷ λαῷ τούτῳ. Ἄλλος, ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χειλεσὶν ἑτέροις λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ.

12. Καὶ τοῦτο τὸ σύντριμμα.

13. Θλίψις ἐπὶ θλίψιν, ἐλπίς ἐπ' ἐλπίδι.

14. Τεθλιμμένοι.

15. Διαθήκην.

Συνθήκας. Ἄλλος, καταφυγὴν.

Καταιγίς φερομένη.

Ψεῦδος.

16. Ἐμβάλλω εἰς τὰ θεμέλια.

Λίθον πολυτελεῖ.

Ὁ πιστεύων οὐ μὴ καταίχυνθῃ.

17. Εἰς ἐλπίδα.

Ἡ δὲ ἐλεημοσύνη μου εἰς σταθμούς.

Καὶ οἱ πιπιθότες μάτην ψεῦδει· ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ὑμᾶς καταιγίς.

Ἐν τῇ μέθῃ ἤσπευσθησαν ὑπερύγκως.

8. Ὅτι πᾶσαι αἱ τράπεζαι ἐπληρώθησαν ἐμετοῦ δεισαλίας, ὥστε μὴ ὑπάρχειν τόπον.

9.
10.
11.

12. Καὶ οὗτος ὁ ἀγνός.

13. Δεισαλία εἰς δεισαλίαν, ἐμετὸς εἰς ἐμετόν.

14. Χλευασταί.

15.

Κατακλυσμός φερόμενος.

Ψεῦδος.

16. Θεμελιῶν.

Λίθον δόκιμον.

Ὁ πιστεύων οὐ σπεύσει.

17. Εἰς μέτρον.

Καὶ δικαιοσύνη εἰς στάθμιον.

Καὶ ταραξεί χάλαζα ἐλπίδα ψεύδους, καὶ σκέπη ὑδατος καταλύσει.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

In visione dissolverunt iudicium.

8. Quia omnes mensæ repletæ sunt vomitu, ... ita ut non sit locus.

9.
10.
11.

12. Et hæc tranquillitas.

13. Præceptum non præceptum. . . .

14. Illusores.

15. Pactum.

Flagellum inundans.

Mendacium.

16. Fundans.

Lapidem probatum.

Credens non festinabit.

17

Et iustitia in circinum.

A temulentia.

Hoc est phasma.

8. Malelictio comedet hoc consilium; siquidem istud consilium propter avaritiam.

9. Mala. *Reliqui*, scientiam.

10. ✕ Exspecta, exspecta.

11. Propter irrisionem labiorum, per linguam aliam, quia loquentur populo huic. *Alius*, in alienis linguis, et in labiis aliis, loquar populo huic.

12. Et hæc contritio.

13. Tribulatio super tribulationem, spes super spem.

14. Tribulati.

15. Testamentum.

Pacta. *Alius*, per fugium.

Tempestat irruens.

Mendacium.

16. Immitto in fundamenta.

Lapidem pretiosum.

Qui credit non confundetur.

17. In spem.

Misericordia autem mea in pondere.

Et qui considerunt frustra mendacio; quoniam non præteribit vos tempestas.

In temulentia obruti sunt supra modum.

8. Quia omnes mensæ repletæ sunt vomitu sordium, ita ut non sit locus.

9.
10.
11.

12. Et hic castus.

13. Sordes in sordes, vomitus in vomitum.

14. Illusores.

15.

Diluvium irruens.

Mendacium.

16. Fundans.

Lapidem probatum.

Credens non festinabit.

17. In mensuram.

Et iustitia ad trutinam.

Et turbabit grando spem mendacii, et tegumentum aquæ dissolvat.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

- 18 וכפר בריחכם
שט
19 כי-בבקר
ובלילה
רק-וועה
20 הבין שמועה כי-קצר הביצע
מהשתרע והבוסכה צרה כרתנכם
- 21 כי טהר-פרצים יקדם יהיה
ולעבד עבדתי נכריה עבדתי
- 22 אל-תתלוצצו
מוסריכם
כי כלה והוצרעה
- שמעתי מאת אדני יהה
24 הכל היום וחרש החרש
לדע יפצה וישדו אדמתי
- 25 והפיץ קצח
נכמן וכסבת
26 ויסד למשפט אלהיו
- 27 כי לא בודף יחדש קצח

18.
19.
20.
21.
22.
24.
25.
26.
27.

- 18
Μάστιγες.
19.
Καὶ ἐν νυκτί.
Ἐκτός βραχυός.
20.
21. Ὡς ὄρει διακοπῶν.
Καὶ τοῦ δουλεύσαι τὴν δουλείαν
αὐτοῦ, ξένη ἡ δουλεία αὐταῦ.
22. Χλευάζετε.
Αἱ πέδαι ὑμῶν.
Συντέλειαν γὰρ καὶ συντομίην.
Ἦκουσα παρὰ Κυρίου Κυρίου.
24. Μὴ ὄλην τὴν ἡμέραν ἀρο-
τριάζει ὁ ἀροτριῶν;
25. Καὶ διασκορπίσει μελάνθιον.
Καὶ κέγχρον καὶ ζέαν.
26. Τῷ κρίματι.
27. Οὐκ ἐν τῷ συντέμνοντι ἀλοη-
θήσεται μελάνθιον

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

18. Et abolebitur fœdus vestrum.
Flagellum.
19. Quia in mane.
Et in nocte.
Tantum commotio.
20. Intelligere auditum, quia brevius est stratum, quam ut extendatur, et operimentum angustius est quam ut colligat.
21. Quia sicut montePharasim surget Dominus.
Et ad operandum operationem suam, extranea ejus operatio.
22. Ne deludatis vos.
Vincula vestra.
Quia consumptionem et decisionem.
Audi a Domino Domino.
24. Numquid tota die arabit arans?
Ad seminandum aperiet et occabit terram suam?
25. Et disperget nigellam.
Milium et speltam.
26. Et erudiet illum ad iudicium Deus ipse.
27. Quia non in tribula tritabitur nigella.

18. Et delebitur fœdus vestrum.
Flagellum.
19. Quoniam mane.
Et in nocte.
Et tantummodo sola vexatio.
20. Intellectum dabit auditui.
Coangustatum est enim, utrumque operire non potest.
21. Sicut in monte divisionum stabit Dominus.
Ut operetur opus suum, peregrinum est opus ejus ab eo.
22. Nolite illudere.
Vincula vestra.
Consummationem enim et abbreviationem.
Audi a Domino Deo.
24. Numquid tota die arabit arans?
Ut serat, proscindet, et sarriet humum suam?
25. Feret gith.
Et milium et viciam.
26. Et erudiet illum in iudicio : Deus suus.
27. Non enim in serris tritabitur gith.

18.
Flagella.
19.
Et in nocte.
Foris æstus.
20.
21. Sicut monte discissionum.
Et ad serviendum servitutem suam, extranea ejus servituta.
22. (Ne) irridete.
Compedes vestræ.
Consummationem enim et decisionem.
Audi a Domino Domino.
24. Numquid tota die arabit arans?
25. Et disperget nigellam.
Et milium et speltam.
26. Iudicio.
27. Non in conscindente tritabitur nigella.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

18. Καὶ ἐξελειφθήσεται ἡ συνθήκη ὑμῶν.

19. ✕ Ὅτι κατὰ πρωΐ.

Καὶ νυκτός.

Μόνον σεισμός.

20. Σύνεσις ἀκοῆς· ἐκολοδώθη γὰρ ἡ στρωμνὴ ὥστε μὴ ἀναπεσεῖν, καὶ ἡ σκηνὴ ἐγένετο εἰς τὸ μὴ εἰσελθεῖν.

21. Ἐν τῷ ὄρει τῶν διακοπτῶντων ἀναστήσεται Κύριος.

Καὶ ἐργάσασθαι τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, ἀμαρτία ἢ ἐργασία αὐτοῦ.

22.

Ἦκουσα παρὰ Κυρίου Κυρίου.

24. Μὴ ὄλην τὴν ἡμέραν ἀροτρίασι ὁ ἀροτριῶν;

Εἰς τὸ σπείρειν ὑποσχέσει (ὑποσχίσει), καὶ βωλοκοπήσει;

25.

26. Καὶ παιδεύσει αὐτὸν εἰς κρίμα ὁ Θεὸς αὐτοῦ.

27.

SYMMACHUS.

18. Et delebitur fœdus vestrum.

19. ✕ Quia mane.

Et nocte.

Tantum commotio.

20. Intelligentia auditus: decurtatum est enim stratum, ut non decidat, et tabernaculum factum est, ut non intretur.

21. In monte discindentium resurget Dominus.

Et ad operandum operationem suam, peccatum operatio ejus.

22.

Audivi a Domino Domino.

24. Numquid tota die arabit arans?

Ad seminandum subscindet et occabit?

25.

26. Et erudiet illum ad iudicium Deus ipsius.

27.

Ο.

18. Μὴ καὶ ἀφέλη ὑμῶν τὴν διαθήκην?

Καταιγίς.

19. Πρωτὶ πρωΐ.

Καὶ ἐν νυκτί.

Ἐλπὶς πονηρά.

20. Μάθετε ἀκοῦειν, στενοχωρούμενοι οὐ δυνάμεθα μάχεσθαι, αὐτοὶ δὲ ἀσθενοῦμεν τοῦ ὑμᾶς συναχθῆναι.

21. Ὡσπερ ὄρος ἀτεθῶν ἀναστήσεται Κύριος.

Καὶ ἡ σαπρία αὐτοῦ ἄλλοτρια.

22. Μὴ εὐφρανθεῖτε.

Ἵμῶν οἱ δεσμοί.

Διότι συντετελεσμένα καὶ συντετημένα πράγματα.

Ἦκουσα παρὰ Κυρίου.

24. Μὴ ὄλην τὴν ἡμέραν ἀροτρίασι ὁ ἀροτριῶν;

Ἦ σπόρον προετοιμάσει, πρὶν ἐργάσασθαι τὴν γῆν;

25. Τότε σπείρει μικρὸν μελάνθιον.

Καὶ κέγχρον καὶ ζέαν.

26. Καὶ παιδευθήσῃ κρίματι Θεοῦ σου.

27. Οὐ γὰρ μετὰ σκληρότητος καθαιρεται τὸ μελάνθιον.

LXX INTERPRETES.

18. Nonne etiam auferet testamentum vestrum?

Tempestas.

19. Mane mane.

Et in nocte.

Spes mala.

20. Discite audire, angustiati non possumus pugnare: ipsi autem infirmi sumus ut vos congregemini.

21. Sicut mons impiorum con-surget Dominus.

Et corruptio ejus aliena.

22. Nolite lætari.

Vincula vestra.

Quia consummatas et abbreviatas res.

Audivi a Domino.

24. Numquid tota die arabit arans?

Aut sementem præparabit autem quam operetur terram?

25. Tunc seminat parvum melanthium.

Et milium et speltam.

26. Et erudieris iudicio Dei tui.

27. Non enim cum duritia muneratur melanthium.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ

18.

19.

Καὶ ἐν νυκτί.

Πλὴν κίνημα.

20. Συνῆκεν ἀκοῆ ὅτι ἐκολοδώθη τὸ ὑπόστρωμα τοῦ διαλυθῆναι, κηδίασις στενὴ τοῦ μὴ συναχθῆναι.

21. Ἐν τῷ ὄρει τῶν διακοπτῶντων ἀναστήσεται Κύριος.

Καὶ ἐργάσασθαι τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, ἀμαρτία ἢ ἐργασία αὐτοῦ.

22.

Αἱ πέδα ὑμῶν.

Ἦκουσα παρὰ Κυρίου Κυρίου.

24. Μὴ ὄλην τὴν ἡμέραν ἀροτρίασι ὁ ἀροτριῶν;

25.

Καὶ κέγχρον καὶ ζέαν.

26. Εἰς κρίμα.

27. Οὐ γὰρ τριβόλω. . .

THEODOTIO.

18.

19.

Et in nocte.

Cæterum commotio.

20. Intellexit auditus, quia decurtatum est stragulum, ut non dissolvatur; cediavis angusta est ut non colligatur.

21. In monte discindentium resurget Dominus.

Et ad operandum operationem suam, peccatum operatio ejus.

22.

Compedes vestræ.

Audivi a Domino Domino.

24. Numquid tota die arabit arans?

25.

Et milium et speltam.

26. In iudicium.

27. Non enim tribula...

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

יהבו

28. וכבן בשבט לחם יודק 28.

כי לא לנצח אדש ידשו והבם
גלגל עגלתו ויששו לא ידקו29. גם זאת כעם יהוה צבאות
ינאה הפליא עצה הגדול תשיה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Executietur.

Executietur.

Executietur.

28. Et cyminum in baculo panis
comminuetur.Quia non in perpetuum tritu-
rando triturabit illum : et conteret
rotam plaustrum ejus, et dentibus
ejus, non comminuet eum.29. Etiam hoc a Domino exer-
cituum exivit : mirificavit consi-
lium, magnificavit substantiam.28. Et cyminum in baculo. Panis
autem comminuetur.Verum neque vexabit eum rota
plaustrum, nec unguis.29. Et hoc a Domino Deo exer-
cituum exivit, ut mirabile faceret
consilium, et magnificaret justiti-
am.28. Καὶ κύμινον ἐν σκήπτρῳ ἀρ-
του λεπτοκοπηθήσεται.29 . . . ἐθαυμάστωσε βουλήν,
μεγαλῦναι σωτηρίαν.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Hesaiæ.

V. 1. *Οἱ λοιποὶ, οὐαὶ τῷ* etc. Sic duo mss. Regii
et Eusebius in Hesaiam.Ibid. 'A., Σ., Θ., *οἱ μεθύοντες*. Barberin. [Lege-
runt LXX, יִכְרִי. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, ὠραῖον. Barberin.

Ibid. 'A., φάραγγος etc. Regius unus et Eusebius,
qui quemdam vallem Gethsemani גֵּתְשֶׁמַן esse
putantem inducit. Ad Aquilam Barberinus optime
λίπαρων. Alii male ῥυπαριῶν.V. 2. Hoc in commate, ut in pluribus aliis nostri
capitis, LXX non vertunt sed potius παραφρά-
ζουσι, eorumque verba cum textu Hebraico collata,
admodum incertum est quorsum referenda sint.
Concordantiæ, tam Kircheri quam Trommii, pro-
sus sileant de דרר, ערר, ררר, hujus versiculi, ut et
de καταφερομένη, et σκέπη. Sed valde suspicamur
non bene retulisse Montfauconium. DRACH.V. 3. 'A., Σ., Θ., καταπάτηθήσεται. Curterius
ex ms. Jes.Ibid. 'A., Σ., Θ., ὁ στέφανος ὑπερηφανίας, ut
vers. 1. In ms. Jes. ad marg. ὑπερηφανίας, sine
interpretum nomine.V. 6. 'A., Σ., Θ., καὶ εἰς πνεῦμα etc. Curterius
ex ms. Jes. *Οἱ Γ', καὶ εἰς πνεῦμα* etc. [In cod. Mar-
chal. signatur asterisco τῷ καθημένῳ. DRACH.]Ibid. *Εἰς* quod habent codd. Barber. et Marchal.
restituimus loco ὡς a Montf. editi in S. et Th. le-
ctionibus. DRACH.

V. 7. 'A., ἠγνόησαν etc. Barberin.

Ibid. *Οἱ λοιποί, διὰ τὸ μέθυσμα*. Eusebius. Barbe-
rinus codex Aquilæ tantum tribuit. [Ad prius σίκερα,
textus LXX, Ἀρ., μέθυσμα. Ex Lamb. Bos. Euseb.
autem, οἱ λοιποὶ, σίκερα, μέθυσμα ὀνόμασαν.
DRACH.]

Ibid. 'A., ἀπὸ τοῦ μεθύσματος etc. Ex eodem.

Ibid. Σ., ἐν ὀράσει. Idem.

V. 8. 'A., Σ., Θ., ὅτι πᾶσαι αἱ τράπεζαι etc. Id.
Ibid. Hieronymus : « *Miror autem quid voluerit
Theodotio, ut pro verbo Hebraico, quod dicitur Cl
SOA, pro quo Aquila interpretatus est, vomitum
sordium; et Symmachus tantum, vomitum; ille dice-
ret, ἐμετὸν δυσαλίας, i. e., vomitum dysaliæ etc.* »
Verisimile autem est in Barberino codice, ubi to-
tius versus eadem trium interpretum versio exhi-betur, solius Symmachi interpretationem referri
quandoquidem ipse solus μετὸν simpliciter vert-
erat, ut ait Hieronymus. Quid porro legerint LXX
Interpres, qui vertunt ἀρὰ ἔδεται etc., et tam
disparatam sententiam efferunt, non ita facile est
divinare.V. 9. *Οἱ λοιποί, ἐπιστήμην*. Idem Hieronymus :
« *Quod autem verbum Hebraicum, DEA, quod
omnes verterunt scientiam, soli LXX mala interpre-
tati sunt, error perspicuus est. Prima enim littera
DALETH, vel RES, parvo apice distinguuntur etc.* »

V. 10. ✕ προσδέχου. Curter. ex ms. Jes.

V. 11. Origenes in *Philocalia Spenceri*, p. 35,
Ἀκύλας τὰ ἰσοδυναμοῦντα τῇ λέξει ταύτῃ. Quæ tu-
men lectio hic allata, cum non sit LXX interpretum,
ad quem pertineat, ignoratur. (Ignoratur
tamen a nomine qui ipsum perspexit Philocaliæ
textum. Origenes ibid. cap. ix, ita scribit : Ἄλλὰ καὶ
ἡ τοῦ Ἰσοῦ προφητεία νόμος παρὰ τῷ ἀποστόλῳ
λέγεται, φάσκοντι : Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται : ἐν
ἔκτρογλώσσοις καὶ ἐν χεῖλεσιν ἐτέροις λαλήσω
τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσεται μου,
λέγει Κύριος.) Additque : εἶρον γὰρ τὰ ἰσοδυνα-
μοῦντα τῇ λέξει ταύτῃ ἐν τῇ τοῦ Ἀκύλου ἐρμηνείᾳ
καίμενα. I. e., *Inveni enim jacentia in Aquilæ inter-
pretatione quæ huic lectioni ex æquo respondent.*
Lectio ergo allata indubitanter ad Aquilam pertinet.
—Ultima verba ab οὐδ' οὕτως non exstant in textu
Hebraico hodierno. — S. Hier. ad h. l. : « *Legimus
in Apostolo : In aliis linguis, et in labiis aliis lo-
quar populo huic, et nec sic exaudient me, dicit Do-
minus. Quod mihi videtur juxta Hebraicum de præ-
senti sumtum capitulo.* » DRACH.]V. 12. 'A., καὶ αὕτη ἡ ἀνάψ- etc. Has omnes ver-
siones exhibet Barberinus.V. 13. Symmachi et Theodotionis lectiones ha-
bet idem Barberinus, ubi legitur δεισαλία men-
dose. [E contrario, lectionem δεισαλία, quam resti-
tuimus, vel δισαλία (Græci enim, ut non semel mo-
net Waltonus, ponunt ei pro i, et vice versa) de-
fendunt primarii docti viri : Vallarsius cum Scip.
Maffeo, Lamb. Bos (quem vide cap. iii, proleg.),
Bielius alique non pauci. Pesychius, Δισαλία,
ἀκαθάρσια. Adde Suidam, qui : Δεισαλία, κοπρώδι,
δεισα γὰρ κόπρος. Δισαλία autem nunquam, ut vi-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

28. Καὶ κύμινον βακτηρίᾳ ἄρτου λεπτοκοπηθήσεται.

Ἄλλὰ οὐκ εἰς τέλος ἀλοῶν ἀλοῆσαι αὐτὸν, οὐδὲ ταραξεί τρόχος ἀμάξης αὐτοῦ, οὐδὲ ταῖς ὄπλαις αὐτοῦ λεπτυνεῖ αὐτόν.

29 Καί γε τοῦτο παρὰ Κυρίου δυνάμεων ἐξῆλθεν πάλα, ἐδόξασε βουλήν, ἐμεγάλυνε σωτηρίαν.

SYMMACHUS.

28. Et cyminum baculo panis comminuetur.

Sed non in finem triturans triturabit illum, neque turbabit rota plaustrī ejus, neque unguis suis comminuet eum.

29. Etiam hoc a Domino virtutum olim exiit, glorificavit consilium, magnificavit salutem.

Ἐκτινάσσεται. Ἄλλος, βαδισθήσεται.

28. Τὸ δὲ κύμινον μετὰ ἄρτου βρωθήσεται.

Ὁ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ἐγὼ εἰμι (sic) ὑμῖν ὀργισθήσομαι, οὐδὲ φωνῆ τῆς πικρίας μου καταπατήσει ὑμᾶς.

29. Καὶ ταῦτα παρὰ Κυρίου Σαβαὼθ ἐξῆλθε τὰ τέρατα. Βουλεύσαθε, ὑψώσατε ματαίαν παράκλησιν.

LXX INTERPRETES.

Excuitur. *Alius*, virga excutitur.

28. Cyminum autem cum pane comedetur.

Neque enim in sæculum ego vobis irascar, nec vox amaritudinis meæ conculcabit vos.

29. Et hæc a Domino Sabaoth sunt egressa portenta. Inite consilium, exaltate vanam consolationem.

28. Καὶ κύμινον ἄρτου λεπτοκοπηθήσεται.

Ἄλλὰ οὐκ εἰς τέλος ἀλοῶν ἀλοῆσαι αὐτόν, οὐδὲ ταραξεί τρόχος ἀμάξης αὐτοῦ, οὐδὲ ταῖς ὄπλαις αὐτοῦ λεπτυνεῖ αὐτόν.

29. . . . ἐξῆλθεν τὸ θαυμάσιον, ἐμεγάλυνε ἰσχύον.

THEODOTIO.

28. Et cyminum. . . panis comminuetur.

Sed non in finem triturans triturabit illum, neque turbabit rota plaustrī ejus, neque unguis suis comminuet eum.

29. . . . egressum est mirabile, magnificavit fortitudinem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Hesaiæ.

detur, novit lingua Græca. De hac enim forma ita S. Hier. « quod verbum ubi apud Græcos lectum sit, invenire non potui. » Cæterum, qui vertit *σαλα*, pro *ϖ*, legit *πινϖ*. — Lectionem Hebraicam addidimus ex S. Epiphanio, qui ipsa verba Hebr. adfert cum interpretatione in hæresi xxv. Τὸ γὰρ, *ἰνκὴν, σαλασαὺ σαλασαὺ* ἑρμηνεύεται, θλίψις ἐπὶ θλίψιν. *Καυλακὰν καυλακὰν* (sic nobis, edit. Colon. sed manifeste mendose pro *καυλακὰν*), ἐλπὶς ἐπὶ ἐλπίδι. *Ζηροσὰμ Ζηροσὰμ* (צו זרע צו זרע), ἔτι μικρόν ἐτι μικρόν προσδέχου. Interpretationem nou suam apponit, dicit enim ἑρμηνεύεται, *veritatis*, sed LXX senum, qui pro *ϖ*, legerunt *ϖ*. Vide et Theodotium, *Hæret. fab. c. iv.* Eamd. lectionem Hebr. exhibet Latinis litteris S. Hier., *Sau lasau, sau lasau. Cau lacau, cau lacau. Zer sam, zer sam.* DRACH.]

V. 14. Ἄ., χλευασμοῦ etc. Ex Barberino.

V. 15. Σ., συνθήκην. Barberin.

Ibid. Ἄλλ., καταφυγήν. Idem.

Ibid. A., S., *flagellum*. Ex Commentariis Hieronymi. Sed Barberinus lectiones Græce pleniores adfert, et Theodotionem adjicit.

Ibid. Hieronymus : Omnes, *mendacium*.

V. 16. Ἄ., Σ., Θ., θεμελιῶν. Barberin. [Cod. Barb. et Lamb. Bos scribit θεμελιῶν, a θεμέλιος, vel θεμελιῶν; legerunt enim οἱ Γ', τῶ'. Montf. mutavit ex proprio Marte in θεμελιῶν (θεμελιῶν). DRACH.]

Ibid. Ἄ., Σ., Θ., λίθον δόκιμον. Idem.

Ibid. Οἱ Γ', ὁ πιστεύων οὐ σπένδεται. Curter. [Euseb., *οἱ λοιποὶ, πιστ. οὐ σπ. LXX pro σπῆρ, legerunt σπῆρ.* DRACH.]

V. 17. Ἄ., Θ., εἰς μέτρον. Barberin.

Ibid. Barberin. Ἄ., Σ., Θ., καὶ ἡ δικαιοσύνη εἰς στάθμον. Σ., ἰς διάστητον. Θ., εἰς σήκωμα. [Σήκωμα, perpendicularum, quo rerum rectitudo examinatur. Ita Schleusnerus in Thes. DRACH.]

Ibid. Θ., καὶ ταραξεί. Barberinus, qui male habet *ὑδατος* pro ψεύδους.

V. 18. Σ., καὶ ἐξάλ-. Idem.

Ibid. Ἄ., μάστιγες. Idem.

V. 19. Σ., *χ* ἔτι κατὰ etc. Curter.

Ibid. Ἄ., Ο', Θ., καὶ ἐν νυκτὶ. Σ., καὶ νυκτός. Id.

Ibid. Ἄ., ἐκτός etc. Has lectiones exhibet Barbe-

rinus.

V. 20. Hunc insignem Symmachi et Theodotionis locum exhibet idem. Pro *συναχθῆναι* in Symm. versione, legunt alii *συναφθῆναι, συνμηγαίται*. [Sed *χ* suprascripto τῷ φ in cod. Barber., qui in Syn. habet ὥστε pro quo Montf. edidit εἰς τό. DRACH.]

V. 21. Ἄ., ὡς ὄρει etc. Curterius, qui legit ad Aquilam *διακόπτων*, sed melius *διακοπῶν*, ex Barberino, qui sic habet, Ἄ., Σ., Θ., *διακοπῶν*, omnes simul proferens de more, qui parum discrepabant. [Lamb. Bos ex cod. Marchal. : « Ἄ., ὡς ὄρει διακοπῶν. Θ., Σ., ἐν τῷ ὄρει τῶν διακοπῶν ἄ. K. » DRACH.]

Ibid. Ἄ., καὶ τοῦ δουλ-. Has lectiones habet Barberinus. [In Aquil. non habet Barber. art. τῆν. DRACH.]

V. 22. Ἄ., χλευάζετε. Barberin.

Ibid. Ἄ., Θ., αἱ πέδαι ὑμῶν. Idem.

Ibid. Ἄ., συντ-. Idem.

Ibid. Ἄ., Σ., Θ., ἤκουσα παρὰ Κυρίου Κυρίου. Drusius ex Curterio.

V. 24. Ἄ., Σ., Ο', Θ., μὴ ὄλην etc. Hæc lectio videtur ex tribus in LXX inducta fuisse. [Trium lectio prodit ex Procop. et Marchal. cod. DRACH.]

Ibid. Σ., εἰς τό etc. E cod. Barber. qui habet, *βολοκοπήσει*, sed corrigendum, *βωλοκ.* a nomine βῶλος, *gleba*. DRACH.]

V. 25. Ἄ., καὶ διασκορπίσει etc. Curterius.

Ibid. Ἄ., Ο', Θ., καὶ λέγῃρον καὶ ζέαν. Idem.

V. 26. Σ., καὶ παιδεύσει etc. Procopius. Ἄ., τῷ κριματι. Curterius. Θ., εἰς κριμα. Idem.

V. 27. Ἄ., οὐκ ἐν τῷ συντ-. Ex Barberino. [Barber. non habet τῷ. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, βαδισθήσεται. Ex eodem.

V. 28. Trium lectio vitata videtur in codice Barberino, ubi *βακτηρία* et *σχήπτρον* duæ sunt versiones vocis *צב*. Existimo itaque tres Interpretes in hac versione ita consensisse, ut vox κύμινον trium esset. Sic autem vocem *צב* interpretatur Symmachus versu præcedenti. Deinde *צב* Aquila expresserit ἐν *σχήπτρω*, Symmachus *βακτηρία*, uti solent ambo : qui Theodotio posuerit, ignoratur : voces vero ἄρτου λεπτοκοπηθήσεται, trium esse videntur. [Procopius sic exhibet lectionem Symmachi : Κύμινον δὲ ἐν βακτηρία, ἄρτος δὲ λεπτοκοπη-

θήσεται. *Cuminum autem in baculo, panis autem comminuetur.* Additque idem : τὸ ἄρτος ἀντὶ τοῦ σίτου εἰπὼν. 1. e., *Usurpans panis pro frumentum,* —Cod. Barber.. 'A., Σ., Θ., βακτηρία ἐν σήπτρω ἔρτου λεπτῷ κοπηθήσεται. DRACH.]

ibid. Σ., Θ., ἀλλὰ οὐκ εἰς etc. Procopius. Hanc vero interpretationem codex Barberinus uni Symmacho tribuit, ac pro εἰς τέλος, habet εἰς τὸν αἰῶνα. [Et notat asterisco, ἀλοήση (sic) αὐτόν. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XXIX.

TO EBPAIKON.

- 1 אַרְיֵאל קְרִית הַנָּה וְדָד סָפָּר הַיְיִוְהָה וְהַגְּבִיָּה וְהַגְּבִיָּה
- 2 הַיְיִוְהָה וְהַגְּבִיָּה וְהַגְּבִיָּה
- 3 וְצַחֲתִי עָלֶיךָ מִצַּב הַקִּימֹתִי עָלֶיךָ מִצַּרְחָה
- 4 וְשַׁלַּת מִאֲרֶץ הַדְּבָרִי וְמַעֲפָר תִּשָּׂח אִמְרֹתָי וְהָיָה כְּאִבּוֹ מִאֲרֶץ קֶלֶךְ וְמַעֲפָר אִמְרֹתָי תִּצְפָּץ
- 5 הַבּוֹן וְרִיק
- 7 כְּזָלוֹם
- 9 לַיְלָה אַרְיֵאל הַשְּׁחָעֵשְׁעֵנִי וְשָׁעַר
- נָגַד וְלֹא שָׂכַר
- 10 רִיחַ תְּרִדְמָה
- 11 הַסֵּפֶר הַדְּדָמִים
- קְרָא נֶאֱמָרָה
- 13 בְּפִי
- 17 מִנְטָה מִוֶּעֶר

VERSIO HEBRAICI TEXT.

- 1. Ariel
Civitas castrametationis David.
Addite.
- 2. Et erit planctus et luctus.
- 3. Et coarctabo super te munimentum, et statuam contra te munitiones.
- 4. Et humiliabis te de terra loqueris, et e pulvere humile erit eloquium tuum. Et erit sicut pythonis de terra vox tua, et de pulvere eloquium tuum garriet.
- 5. Turba alienorum tuorum.
- 7. Sicut somnium.
- Noctis.
Ariel.
- 9. Vociferati sunt et clamaverunt.
Moti sunt, et non sechar.
- 10. Spiritum soporis.
- 11. Libri sigillati.
Lege nunc istum.
- 13. In ore suo.
- 17. Parum pusillum.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικὸς γράμμασι.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 7.
- 9.
- 10.
- 11.
- 15.
- 17.

VULGATA LATINA.

- 1. Ariel.
Civitas quam expugnavit David.
Additus est.
- 2. Et erit tristis et mærens.
- 3. Et jaciā contra te aggerem, et munimenta ponam in obsidionem tuam.
- 4. Humiliaberis, de terra loqueris, et de humo audietur eloquium tuum : et erit quasi pythonis de terra vox tua, et de humo eloquium tuum mussitabit.
- 5. Multitudo ventilantium te.
- 7. Sicut somnium.
- Nocturnæ.
Ariel.
- 9. Fluctuate et vacillate.
Movemini, et non ab ebrietate.
- 10. Spiritum soporis.
- 11. Libri signati.
Lege istum.
- 13. Ore suo.
- 17. In modico, et in breve.

ΑΚΥΛΑΣ.

- 1. Λέων Θεοῦ.
Πολύγνη παρεμβλήσεως Δαυὶδ.
.....
- 2.
- 3.
- 4. Μάγος.
- 5.
- 7.
- 9. ✕ Noctós.
Ἄριήλ.
- 10. Πνεῦμα καταφορᾶς.
- 11. Τοῦ βιβλίου τοῦ ἐσφραγισμένου.
Ἀνάγνωθι ✕ δὴ.
- 13. Ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ.
- 17.

AQUILA.

- 1. Leo Dei.
Civitas castrametationis David.
Subtractus est.
- 2.
- 3.
- 4. Magus.
- 5.
- 7.
- ✕ Noctis.
Ariel.
- 9.
- 10. Spiritum soporis.
- 11. Libri sigillati.
Lege, ✕ quæso.
- 13. In ore suo.
- 17.

V. 29. Aquilæ et Theodotionis lectiones adfert Barberinus. Σ., καί γε τούτο etc. Sic Procopius. Symmachi etiam partem postremam exhibet Barberinus, in quo legitur, παρεδόξασε pro ἐδόξασε.

Cætera fragmenta, quæ in textu supra feruntur, nec memorantur in notis, ex Barberino desumpta sunt. [In Aq. habet Barber., θαυματώσαι (lege, θαυμαστώσαι) βουλήν. Dnaich.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	HESAIÆ CAPUT XXIX. Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Λέων Θεοῦ. Πόλις (παρμυβολῆς Δαυίδ).	1. Ἀριήλ. Πόλις, ἣν ἐπολέμησε Δαυίδ. Συναγάγετε γεννήματα.	1. Πόλις. . . Δαυίδ.
2. Καὶ ἔσται κατόδυνος καὶ ὀδυμένη.	2. Καὶ ἔσται αὐτῆς ἡ ἰσχύς καὶ ὁ πλοῦτος.	2.
3. Καὶ χαρὰ κώσω κατὰ σοῦ στάσιν, καὶ ἀναστήσω κατὰ σοῦ πολιορκίαν.	3. Καὶ βαλῶ περὶ σὲ χάρακα, καὶ θήσω περὶ σὲ πύργους.	3.
4. Καὶ ταπεινωθήσῃ, ἀπὸ τῆς γῆς λαλήσεις, καὶ ὑπὸ γῆν ἔδαφισθήσεται ἡ λαλιά σου. Καὶ ἔσται ὡς ἐγγαστριμυθος, ἀπὸ τῆς γῆς ἡ φωνή σου, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς ἡ λαλιά σου ροιζέται.	4. Καὶ ταπεινωθήσονται εἰς τὴν γῆν οἱ λόγοι σου, καὶ εἰς τὴν γῆν οἱ λόγοι σου δύσονται· καὶ ἔσονται ὡς οἱ φωνούντες ἐκ τῆς γῆς ἡ φωνή σου, καὶ πρὸς τὸ ἔδαφος ἡ φωνή σου ἀσθενήσει.	4.
5. ✕ Τὸ πλῆθος τῶν καταδυνα- ✕ στευόντων σε.	5. ✕ Τὸ πλῆθος τῶν καταδυνα- ✕ στευόντων σε.	5. ✕ Τὸ πλῆθος τῶν καταδυνα- ✕ στευόντων σε.
7.	7. Ὡς ἐνυπνιαζόμενος. Ἄλλος, καθ' ὕπνου. ✕ Νυκτός. Ἀριήλ.	7. Ἀριήλ.
9. ✕ Ἐξαπατήθητε καὶ ἀπα- ✕ τᾶσθε.	9. Vacat.	9.
10.	Καὶ κραιπαλήσατε οὐκ ἀπὸ σίκερα.	✕ Κινοῦμενοι, καὶ οὐ σίκερα.
11. Τοῦ βιβλίου τοῦ ἐσφραγισμέ- νου.	10. Πνεύματι κατανύξεως. 11. Τοῦ βιβλίου τοῦ ἐσφραγισμέ- νου.	10. Πνεῦμα ἐκστάσεως. 11. Τοῦ βιβλίου τοῦ ἐσφραγισμέ- νου.
Ἀνάγνωθι ✕ δὴ.	Ἀνάγνωθι ταῦτα.	Ἀνάγνωθι ✕ δὴ.
13. Ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ.	13. Ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ.	13. Ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ.
17.	17. Μικρόν.	17. Μικρόν ✕ βραχύ.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Leo Dei. Civitas castrorum David.	1. Ariel. Civitas quam expugnavit David. Congregate genimina.	1. Civitas circumvallationis David.
2. Et erit tristis et mœrens.	2. Et erit fortitudo illius, et divitiarum.	2.
3. Et circumvallabo contra te stationem, et excitabo contra te obsidionem.	3. Et jaciám circa te vallum, et ponam circa te turres.	3.
4. Et humiliaberis, de terra loqueris, et sub terra prosternetur loquela tua. Et erit quasi ventri- loquus e terra vox tua, et de terra loquela tua stridebit.	4. Et humiliabuntur in terram sermones tui, et in terram intrabunt verba tua; et erit vox tua sicut il qui loquuntur e terra, et ad pavementum vox tua infirmabitur.	4.
5. ✕ Multitudo opprimentium te.	5. ✕ Multitudo opprimentium te.	5. ✕ Multitudo opprimentium te.
7.	7. Sicut somnians. Alius, per somnos. ✕ Noctis. Ariel.	7. Ariel.
9. ✕ Decipiamini et decipiat.	9. Vacat.	9.
10.	Et crapulamini, non a sicera.	✕ Commoti, et non sicera.
11. Libri sigillati. Lege, ✕ quæso.	10. Spiritu compunctionis. 11. Libri sigillati. Lege hæc.	10. Spiritum stuporis. 11. Libri sigillati. Lege, ✕ quæso.
13. In ore suo.	13. In ore suo.	13. In ore suo.
17.	17. Parum.	17. Parum ✕ breve.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
18 ומאפל ומחשך עיני עורים הראינה	18.	18.
19 יגיל	19.	19.
20 וכלה לץ ונברתו כל-שקדי און	20.	20. ✕ Πάντες.
21 מחטיאי אדם בדבר	21.	21.
צדיק 22 אשר פדה את-אברהם ולא עתה פניו יחור	22.	Δίκαιον. 22.
23 כי ב-א-הו ולדי מנשה ידו בקרבו יקדישו שמי והקדישו את- קדשו יעקב וארת-אלהי ישראל יעריצו	23.	23.
24 וידעו העי-רוח בינה ורוגנים ילכוד-לקח	24.	24.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
18. Et de tenebris et caligine oculi cæcorum videbunt.	18. Et de tenebris et caligine oculi cæcorum videbunt.	18. Tenebras et caliginem oculi cæcorum videbunt.
19. Exsultabunt.	19. Exsultabunt.	19.
20. Et defecerit illusor : et succidentur omnes invigilantes iniquitati.	20. Consummatus est illusor, et succisi sunt omnes qui vigilabant super iniquitatem.	20. ✕ Omnes.
21. Peccare facientes hominem in verbo.	21. Qui peccare faciebant homines in verbo.	21.
Justum.	A justo.	Justum.
22. Qui redemit Abraham.	22. Qui redemit Abraham.	22.
Et non nunc facies ejus albescent.	Nec modo vultus ejus erubescet.	
23. Quia in videndo ipsum natos suos opus manuum mearum in medio ejus, sanctificabunt nomen meum, et sanctificabunt sanctum Jacob, et Deum Israel formidabunt.	23. Sed cum viderit filios suos, opera manuum mearum, in medio sui sanctificantes nomen meum, et sanctificabunt sanctum Jacob, et Deum Israel prædicabunt.	23.
24. Et scient errantes spiritu intelligentiam, et murmuratores dicent doctrinam.	24. Et scient errantes spiritu intellectum, et mussitatores discent legem.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Hesaiæ.

V. 1. A., λέων Θεοῦ. Ex Eusebio *De locis Hebraicis*, et Hieronymo, qui sic habet : « Pro eo quod nos interpretati sumus *væ*, in Hebræo scriptum est *Ol*, quod apud eos interdum vocativo casu dicitur, ut non plangat *Ariel*, sed vocet; licet in præsentī loco pro planetu accipiendum sit. *Ariel* quoque interpretatur *leo Dei*. »

Ibid. Eusebius sic habet : Τὸ δὲ, πόλις, ἣν ἐπολέμησε Δαυὶδ, οὐ φαστὶν εἰρησθαι ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ· ἀλλὰ κατὰ μὲν τὸν Ἀκύλαν, πόλιγγη βιοτεύσεως (victus) Δαυὶδ, ἦτοι, παρεμβλήσεως. Duo mss. Regii et Procopius habent παρεμβλήσεως tantum. Hieronymus in hunc locum : « Et pro *civitate*, quam Aquila interpretatus est πόλιγγην, hoc est, *oppidulum*, sive *viculum*, in Hebræo legitur *CARIATH*, quod proprie *villam* significat, et lingua Syra dicitur *Cartha*, unde et villa Sylvarum appellatur *CARIATH IARIM*. Denique et in superioribus, ubi legitur : *Quomodo facta est meretrix civitas fidelis Sion?* Pro civitate *Cariath* scribitur; id est, *villa*, quam nos, ut translationem Aquilæ exprimamus, ad verbum *civitatulam* possumus dicere.... Quod-

que sequitur : *quam expugnavit David*; pro quo interpretatus est Symmachus, *castrum David*, et Theodotio, *circumvallatio David*; in Hebræo legitur *HANA*, quod eruditissimus Hebræorum *habitaculum* significare voluit. » [Cf. supra xxvi, 5. Da.]

Ibid. A., *subtractus est*. Hieronymus.

V. 2. Σ., καὶ ἔσται κατόδυνος etc. Procop. [Alias, κατόδυνος. Vid. Jud. xviii, 25. DRACM.]

V. 3. Σ., καὶ χαρὰ κώσω etc. Idem.

V. 4. Σ., καὶ ταπεινώθη etc. Idem.

Ibid. Hieronymus : « Ut per hæc verba significet magorum *νεχρομαντείας*, per quam animas evocare dicuntur, et tenues unbrarum, imo demonum, audire voces. Denique pro pythone Aquila *magum* interpretatus est, qui Hebraice dicitur *CHEB*, pro quo LXX *de terra loquentes* transtulerunt. » *CHEB* : ita legitur non solum in editione Martianæi nostri, sed etiam in vetustissimo nostro codice : ut certum videatur ita legisse Hieronymum : quem miror non indicasse litteram *ç* esse loco particulæ, ut, *sicut*, et *כאן* *OD* esse *magum*. Sic vero legitur in hodiernis Hebraicis Bibliis cum *Holein* pleno, quod in exemplari

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
18.	18. Καὶ οἱ ἐν τῷ σκότει, καὶ οἱ ἐν τῇ ὀμίχλῃ· ὀφθαλμοὶ τυφλῶν ὄψονται.	18.
19.	19. Ἀγαλλιάσονται. Ἄλλος, εὐφρανθήσονται.	19
20. Καὶ ἀνηλώθησαν γλευάζοντες, καὶ ἐξέκόπησαν ἄ πάντες· οἱ εἰς ἀδικίαν.	20. Καὶ ἐπώλετο ὑπερήφανος, καὶ ἐξωλοθρεύθησαν οἱ ἀνομοῦντες ἐπὶ κακίᾳ.	20. ✕ Πάντες.
21. Ἐξαμαρτάνοντες ἀνθρώπους ἐν λόγῳ.	21. Καὶ οἱ ποιοῦντες ἁμαρτεῖν ἀνθρώπους ἐν λόγῳ.	21.
Δίκαιον.	Δίκαιον.	Δίκαιον.
22. Ὁ λυτρωσάμενος τὸν Ἀβραάμ.	22. Ὅν ἀφώρισεν ἐξ Ἀβραάμ. Οὐδὲ νῦν τὸ πρόσωπον μεταβαλεῖ.	22. Οὐδὲ νῦν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐντραπήσεται.
23. Ἄλλ' ὅταν ἴῃ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ἔργα χειρῶν μου ἐν μέσῳ αὐτοῦ, ἀγιάσονται τὸ ὄνομά μου, καὶ ἀγιάσουσι τὸν Ἅγιον Ἰακώβ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰσραὴλ κραταιώσουσι.	23. Ἄλλ' ὅταν ἴδωσι τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ἔργα μου, δι' ἐμὲ ἀγιάσουσι τὸ ὄνομά μου, καὶ ἀγιάσουσι τὸν Ἅγιον Ἰακώβ, καὶ τὸν Θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ φοβηθήσονται.	23. Ὅτι ἐν τῷ ἴδίῳ.
24. Καὶ μαθήσονται οἱ πεπλανημένοι τῷ πνεύματι σύνεσιν, καὶ γογγυσταὶ μαθήσονται παιδεῖαν.	24. Καὶ γνώσονται οἱ πλανώμενοι τῷ πνεύματι σύνεσιν, οἱ δὲ γογγύζοντες μαθήσονται ὑπακούειν.	24.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
18. Tenebras et caliginem oculi cæcorum videbunt.	18. Et qui in tenebris, et qui in caligine : oculi cæcorum videbunt.	18. Tenebras et caliginem oculi cæcorum videbunt.
19.	19. Exsultabunt. <i>Alius</i> , lætabuntur.	19.
20. Et absorpti sunt irridentes, et excisi sunt ✕ omnes : qui ad iniquitatem.	20. Et periit superbus, et disperierunt iniquæ agentes super malitia.	20. ✕ Omnes.
21. Qui peccare faciunt homines in verbo.	21. Et qui peccare faciunt homines in verbo.	21.
Justum.	Justum.	Justum.
22. Qui redemit Abraham.	22. Quam separavit ex Abraham.	22.
	Neque nunc faciem mutabit.	Neque nunc vultus ejus confundetur.
23. Sed cum viderit filios suos, opera manuum mearum in medio sui, sanctificabunt nomen meum, et sanctificabunt Sanctum Jacob, et Deum Israël roborabunt.	23. Sed cum viderint filii eorum opera mea, propter me sanctificabunt nomen meum, et sanctificabunt Sanctum Jacob, et Deum Israël timebunt.	23. Quia in videndo.
24. Et discent errantes spiritu scientiam, et murmuratores discent disciplinam.	24. Et scient qui errant spiritu intelligentiam, et murmurantes discent obedire.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Hesaiæ.

suo non habuisse videtur Hieronymus.

Ibid. Ο΄, καὶ ἔσονται... ἡ φωνὴ σου. Sic edit. Rom. Melius edit. Alex. Ald. et Compl., ἔσται. DRACH.

V. 5. Curterius ex ms. Jes. præmisso asterisco, Σ., Θ., τὸ πλῆθος etc., ex Symmacho igitur et ex Theodotione in LXX inductum est.

V. 7. Ἄλλος, καθ' ὅπνους. Curterius.

Ibid. Ἀ., νυκτός, præmisso asterisco, quia inde in LXX translata. Ibid. Ο΄ Γ΄, Ἀριήλ. Idem.

V. 9. Σ., ✕ ἐξαπατήθητε etc. Curterius.

Ibid. Θ., ✕ κινούμενοι etc. Idem.

V. 10. Ἀ., πνεῦμα καταφορᾶς. Θ., πνεῦμα ἐκστάσεως. Male ἐκτίσεως in edit. Rom. Hieronymus : « Pro sororis spiritu LXX compunctionem : Theodotio, mentis excessum ; Aquila, καταφορᾶν, id est, gratiam somnum, interpretatus est, qui Hebraice dicitur THARDEMA, quem in Adam missum a Deo Scriptura commemorat, quando de costa lateris ejus mulier efficta est. Et Jonas hoc eodem somno stertebat in navi. »

V. 11. Ἀ., Σ., Ο΄, Θ., τοῦ βιβλίου τοῦ σφραγισμένου. In hæc verba notat Curter. ad marg. ὁμοίως οἱ Γ΄.

PATROL. GR. XVI.

Ibid. Δη, οἱ Γ΄. Idem, præmisso asterisco.

V. 15. Curter. οἱ Γ΄, ✕ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, quo notatur ex tribus in LXX inductum esse.

V. 17. Curter. Θ., ✕ βραχύ.

V. 18. Hieronymus : « Quodque nos vertimus, de tenebris et caligine oculi cæcorum videbunt, quorum facilis interpretatio est, Aquila, Theodotio et Symmachus transtulerunt, tenebras et caliginem oculi cæcorum videbunt, ut ostenderent gentium populo, qui prius cæcus erat, Christi Sacramenta mandanda, juxta illud quod dicitur, tenebrosa aqua in sabibus aëris. » [Ps. xix, 12.]

V. 19. Ἄλλος, εὐφρανθήσονται. Curter.

V. 20. Σ., καὶ ἀνηλώθησαν etc. Procopius.

Ibid. Curter. habet, οἱ Γ΄, ✕ πάντες.

V. 21. Σ., ἐξαμαρτάνοντας etc. Idem.

Ibid. Curterius, οἱ Γ΄ ὁμοίως, δίκαιον.

V. 22. Σ., ὁ λυτρωσάμενος etc. Procopius.

Ibid. Θ., οὐδὲ νῦν etc. Curter.

V. 23. Σ., ἀλλ' ὅταν ἴῃ etc. Procopius. Ibid. Θ., ὅτι ἐν τῷ ἴδίῳ. Curter.

V. 24. Σ., καὶ μαθήσονται etc. Procopius.

TO EBPAIKON.

1 וְדֵי בָנִים סֹדְרִים נָאִם - יְהוָה

4 שָׂרֵיךְ
4 וְכֹלְאֲנִיךְ
5 כֹּל
6 מִשָּׂא בְדִמְזוֹת נֶגֶב

עַל-נֶחֱף
עוֹרִים

עַל-עַם כִּי אֵינִי עֹלֵלךְ

7 וּמִצָּרִים הִבֵּל וְרִיגָה יַעֲזֹרְךָ

8 רֹדֵב הֵם שִׁבְתָּ
עַל-לֶחֶם
10 וְלֹחֲזִים לֹא-תִחַזְוּ-לָנוּ נִבְחָזֶת
דְּבַר-לָנוּ וְלִקְרֹת חַזֵּן מִדְּהַלְלֹת

11 סֹדֵר מִנִּי-וְדֶרֶךְ הַפֶּה מִנִּי-אֶרֶץ
הַשְּׁבִיתוּ מִפְּנֵינוּ אֶת-קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל

12 לֵךְ כִּי אָמַר קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל

14 בַּעֲשָׂק וְנִלְחֵן
14 וְלִחְשׂוֹף מִים מִגֹּבָא

15 כִּי כֵה-אָמַר

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Væ filiis declinantibus, dicit Dominus.

4. Principes ejus.
Et nuntii ejus.

5. Omnes.

6. Onus animalium meridici.

Super humeram.
Pullorum.

Super populo (qui) non proderunt.

7. Et Ægyptii vane et inutiliter auxiliabuntur.
Robur eis sedere.

8. Super tabella.

10. Et aspicientibus: Non aspicietis nobis recta, loquimini nobis blanda: videte illusiones.

11. Recedite de via, declinate de semita: cessare facite a conspectu nostro Sanctum Israel.

12. Propterea sic dicit Sanctus Israel.
In extorsione et perversitate.

14. Et ad hauriendum aquam de fovea.

15. Quia sic dixit.

HESAIE CAPUT XXX.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

4.

5.

6.

7.

8.

10.

11.

12.

14.

15.

VULGATA LATINA.

1. Væ filii desertores, dicit Dominus.

4. Principes tui.
Et nuntii tui.

5. Omnes.

6. Onus jumentorum austri.

Super humeros.
Jumentorum.

Ad populum, qui eis prodesse non poterit.

7. Ægyptus enim vane et frustra auxiliabitur.
Superbia tantum est, quiesce.

8. Super buxum.

10. Et aspicientibus, Nolite aspiciere nobis ea, quæ recta sunt: loquimini nobis placentia, videte nobis errores.

11. Auferre a me viam, declinate a me semitam, cesset a facie nostra Sanctus Israel.

12. Propterea hæc dicit Sanctus Israel.
In calumnia et in tumultu.

14. Aut hauriatur parum aquæ de fovea.

15. Quia hæc dicit.

ΑΚΥΛΑΣ.

1.

4. Ἀρχηγοὶ ✕ αὐτοῦ.
Καὶ ἄγγελοι ✕ αὐτοῦ.

5. ✕ Πάντες.

6. Ἄρμα κτηνῶν νότου.

Πύλων.

7.

8. Ὅρημα. . . .

10.

11.

12.

14. Καὶ τοῦ ἀνασύραι ὕδαρ ἀπὸ βοθῶνου.

15. ✕ Ὅτι: οὕτω λέγει.

AQUILA.

1.

4. Principes ✕ ejus.
Et nuntii ✕ ejus.

5. ✕ Omnes.

6. Onus jumentorum austri.

Pullorum.

7.

8. Impetus. . .

10.

11.

12.

14. Et ad hauriendum aquam de fovea.

15. ✕ Quia: sic dicit.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1.
4. Ἀρχηγοὶ ✕ αὐτοῦ.
Καὶ ἄγγελοι ✕ αὐτοῦ.
5. ✕ Πάντες.
6. Λῆμμα κτηνῶν νότου.
Πῶλων.
- 7.
- Ταραχαὶ εἰσι κατοικεῖν.
8. Ἐπὶ πτυχί.
10. Καὶ τοῖς ὀρώσι, Μὴ ὀράτε
ἡμῖν ὀρθῶς· λαλήσατε ἡμῖν λεία,
ὄρατε ἡμῖν πλάνας.
11. Ἀπόστητε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, ἐκ-
κλίνατε ἀπ' ἐμοῦ τρίβον· παύσατε
ἐκ προσώπου ἡμῶν τὸν Ἅγιον τοῦ
Ἰσραήλ.
12.
.....
14.
15. ✕ Ὅτι ὁ οὕτω λέγει.
SYMMACHUS.
- 1.
4. Principes ✕ ejus.
Et nuntii ✕ ejus.
5. ✕ Omnes.
6. Assumptio jumentorum austri.
Pullorum.
- 7.
- Tumultus sunt ut habitent.
8. Super tabella.
10. Et videntibus, Ne videatis
nobis recte: loquimini nobis molia,
videte nobis errores.
11. Absistite a via, declinate a
me semitam: cessare facite a facie
nostra Sanctum Israel.
12.
Super contradictione et super-
bia.
14.
15. ✕ Quia ὁ sic dicit.

1. Οὐαὶ τέκνα ἀποστάται, λέγει
Κύριος. Ἄλλος, ὃ υἱοὶ ἀφιστάμε-
νοι, φησὶ Κύριος.
4. Ἀρχηγοί.
Καὶ ἄγγελοι αὐτοῦ.
5. Vacat.
6. Ἡ ὄρασις τῶν τετραπόδων τῶν
ἐν τῇ ἐρήμῳ.
Ἐπὶ δυνῶν.
Καὶ καμήλων.
Πρὸς ἔθνος, ὃ οὐκ ὠφελήσει αὐ-
τούς.
7. Αἰγύπτιοι μάταια καὶ κενὰ
ὠφελήσουσιν ὑμᾶς.
Ματαία ἡ παράκλησις ὑμῶν αὐτῆ.
8. Ἐπὶ πτυχίου.
10. Καὶ τοῖς τὰ ὄραματα ὀρώσι,
Μὴ λαλεῖτε ἡμῖν, ἀλλὰ ἡμῖν λαλεῖτε
καὶ ἀναγγέλλετε ἡμῖν ἐτέραν πλά-
νησιν.
11. Καὶ ἀποστρέψατε ἡμᾶς ἀπὸ
τῆς ὁδοῦ ταύτης· ἀφέλετε ἀφ' ἡμῶν
τὸν τρίβον τούτον, καὶ ἀφέλετε ἀφ'
ἡμῶν τὸ λόγιον τοῦ Ἰσραήλ.
12. ✕ Διὰ τοῦτο τάδε λέγει ὁ
Ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ.
Ἐπὶ ψεύδει, καὶ ὅτι ἐγόγγυσας.
14. Καὶ ἐν ᾧ ἀποσυριεῖς ὕδωρ
μικρόν.
15. Οὕτω λέγει.
LXX INTERPRETES.
1. Væ filii desertores, dicit Do-
minus. Alius, heu, filii deserto-
res, dicit Dominus.
4. Principes.
Et nuntii ejus.
5. Vacat.
6. Visio quadrupedum in de-
serto.
Super asinos.
Et camelorum.
Ad gentem, quæ eis non pro-
derit.
7. Ægyptii ad vana et inutilia
proderunt vobis.
Vana consolatio vestra hæc.
8. Super buxum.
10. Et videntibus visiones, Ne
loquimini nobis: sed nobis lo-
quimini et annuntiate nobis alium
errorem.
11. Et avertite nos a via hac,
auferte a nobis semitam hanc, et
auferte a nobis eloquium Israel.
12. ✕ Propterea hæc dicit San-
ctus Israel.
In mendacio, et quia murmura-
sti.
14. Et in qua hauries squam
pusillam.
15. Sic dicit.

- 1.
4. Ἀρχηγοὶ ✕ αὐτοῦ.
Καὶ ἄγγελοι ✕ αὐτοῦ.
5. ✕ Πάντες.
6. Λῆμμα κτηνῶν νότου.
Ἐπὶ ὤμων.
Πῶλων.
Ἐπὶ λαβὴν μὴ ὠφελούντα.
7. Καὶ Αἰγύπτιος μάταια καὶ κενὰ
βοηθήσουσι.
Πλάτος.
8.
10.
11.
12.
.....
14.
15. ✕ Ὅτι ὁ οὕτω λέγει.
THEODOTIO.
- 1.
4. Principes ✕ ejus.
Et nuntii ✕ ejus.
5. ✕ Omnes.
6. Assumptio jumentorum au-
stri.
Super humeros.
Pullorum.
Ad populum qui non proderit.
7. Et Ægyptus vane et frustra
opem ferent.
Latitudo.
8.
10.
11.
12.
Super contradictione et super-
bia.
14.
15. ✕ Quia ὁ sic dicit.

TO EBPAIKON.

TO ERPAIKON
Ἑλληνικοὶ γράμμασι.

ΑΚ ΓΛΑΣ.

בשׁוּבָה תִּזְכֹּר תִּשְׁעֵן בְּהִשְׁקֵט
וּבְבִטְחָה תִּהְיֶה גְבוּרָתְכֶם

- 17 אֶלֶף אֶחָד מִפְּנֵי גֵרֵת אֶחָד
כִּתְּךָ עַל-רֹאשׁ הָדָר וְכַנֶּם עַל-
הַגְּבֵעָה
18 אִשָּׁה מִל-חַיֵּי לֹה
19 בִּירוּשָׁלַם בְּנו לֹא-תִבְנֶה
לִקְוֹל תַּעֲקֹךְ כִּשְׂמֹעַת עֵקֶךְ
25 וְעַל כָּל-גְּבֵעָה נִשְׂאָה פְּלִגְיֹכִי
יְבִלִי-בַיּוֹם
בַּיּוֹם הָרִג רַב בְּנַפְלֵי מְגֻלִים
26 הַלְּבָנָה
הַדְּחִיבָה
בַּיּוֹם תִּבְשׂ יְהוָה אֶת-שֹׁבֵר עֲצֵי
27 בָּא מִמְרוֹחַק
בְּעַר אִפְסֵי
30 יִלְדֵב אִשׁ אֶמְלֵהָ
31 כִּי מִקְוֹל
32 וּבְמִלְחָמֹת תִּגְוֶה

17.
18.
19.
25.
26.
27.
30.
31.
32.

17. Χιλιάς μία ἀπὸ προσώπου
ἐπιτιμήσεως ἑνός.
18.
19. οὐ κλαύσεις.
25.
Ἐν ἡμέρᾳ ἀποκαταμένου πολλοῦ,
ἐν τῷ πεσεῖν μεγαλυνομένων.
26. Λευκῆς.
.....
Ὅταν ἰάσῃται Κύριος τὸ σύν-
τριμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.
27. Ἔρχεται μακρόθεν.
30.
31. Ὅτι ἀπὸ φωνῆς.
32.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

In reversione et requie salvi eritis in quiescendo, et in spe erit fortitudo vestra.

Si revertamini et quiescatis, salvi eritis: in silentio et in spe erit fortitudo vestra.

17. Chilias una a facie increpationis unius.

17. Chilias una a facie increpationis unius.

Sicut malus super capite montis, et sicut vexillum super collem.

Quasi malus navis in vertice montis, et quasi signum super collem.

18. Beati omnes qui expectant eum.

18. Beati omnes qui expectant eum.

19. In Jerusalem plorando non plorabis.

19. In Jerusalem: plorans nequaquam plorabis.

Ad vocem clamoris tui secundum auditionem ejus respondebit tibi.

Ad vocem clamoris tui statim ut audieris, respondebit tibi.

25. Et super omnem collem elevatum rivi deductus aquarum.

25. Et super omnem collem elevatum rivi currentium aquarum.

In die interfectionis multae in cadendo turres.

In die interfectionis multorum, cum ceciderint turres.

26. Lunae.
Solis.

26. Lunae.
Solis.

In die alligare Dominum contritionem populi sui.

In die qua alligaverit Dominus vulnus populi sui.

27. Venit de longinquo.
Ardens furor ejus.

27. Venit de longinquo.
Ardens furor ejus.

30. Et flamma ignis comedentis.

30. Et flamma ignis devorantis.

31. Quia a voce.
32. Et in bellis agitationis.

31. A voce enim.
32. Et in bellis praecipuis.

In die cum multi caesi fuerint, cum cadent magnifici.

26. Albæ.
Caloris.

Quando sanaverit Dominus contritionem populi sui.

27. Venit de longinquo.

30.

31. Quia a voce.
32.

Notae et variae lectiones ad cap. XXX Hesaiæ.

V. 4. Ἄλλοις, ὡς οἱ ἀπίστοι- etc. Curter. ex ms. V. 4. Οἱ Γ', αὐτοῦ. Idem, et mox repetitur post ἄγγελοι.

ΣΥΜΜΑΧΟΥΣ.

Ἐν μετανοίᾳ καὶ ἀναπαύσει σωθήσεσθε, καὶ ἐν ἐλπίδι ἔσται ἡ δύναμις ὑμῶν.

17. Χιλιάς μία ἀπὸ προσώπου ἐπιτιμήσεως ἐνός.

Ὡς ἰσθὺς ἐπάνω ἕρουσ, καὶ ὡς ἰσθία ἐπὶ βουνοῦ.

18. Μακάριοι πάντες οἱ ὑπομένοντες αὐτόν.

19. Ἱερουσαλήμ κλαυθμῶ οὐ κλύσεις.

Ἦρῃς τὴν φωνὴν τῆς βοῆς σου, καθὼς ἂν ἀκουσθῆ, ἀκούει σου.

25. Καὶ ἐπὶ παντὸς βουνοῦ ἐπηρμένου διαιρέσεις ἀγωγῶν ὕδατων.

Ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς πολλῆς, ἐν τῷ πεσεῖν μεγάλους.

26.

27. Ἔρχεται μακρόθεν.

Φλεγόμενος θυμὸς αὐτοῦ.

30.

31. Ἀπὸ γὰρ φωνῆς.

32.

SYMMACHUS.

In penitentia et requie servabimini, et in spe erit virtus vestra.

17. Chilias una a facie increpationis unius.

Tanquam malus super montem, et tanquam vela in colle.

18. Beati omnes qui expectant eum.

19. Jerusalem ploratu plorabit.

Ad vocem clamoris tui, sicut auditum fuerit, audit te.

25. Et super omnem collem excelsum divisiones aqueductuum.

In die cædis multæ, in cadendo magnos.

26.

27. Venit de longinquo.

Ardens furor ejus.

30.

31. A voce enim.

32.

Ο.

Ὅταν ἀποστραφῆς στεινῆς, τότε σωθήσῃ, καὶ γνώσῃ ποῦ ἦσθα, ὅτε ἐπαποῖθεις ἐπὶ τοῖς μεταίοις, ματαία ἢ ἰσχύς ὑμῶν ἐγενήθη.

17. Χῆλοι διὰ φωνῆν ἐνός φεύζονται.

Ὡς ἰσθὺς ἐπ' ἕρουσ, καὶ ὡς σημαῖαν φέρον ἐπὶ βουνοῦ.

18. Μακάριοι οἱ ἐμμένοντες ἐπ' αὐτῷ.

19. Ἱερουσαλήμ κλαυθμῶ ἐκλαυσεν.

Τὴν φωνὴν τῆς κραυγῆς σου, ἦνίκα εἶδεν, ἐπήκουσέ σου.

25. Καὶ ἐπὶ παντὸς βουνοῦ μετεώρου ὕδαρ διαπορευόμενον.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκαίνῃ, ὅταν ἀπώλωνται πολλοί.

26. Τῆς σελήνης.

Τοῦ ἡλίου.

Ὅταν λάσῃται Κύριος τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

27. Ἔρχεται διὰ χρόνου.

Κατόμενος θυμὸς.

30. Καὶ φλογὸς κατεσθιούσης. Ἄλλος, καὶ φλογὸς πυρός.

31. Διὰ γὰρ τῆς φωνῆς.

32. Πολεμήσουσιν αὐτόν ἐκ μεταβολῆς.

LXX INTERPRETES.

Cum conversus ingemueris, tunc salvus eris et cognosces ubi eras, cum confidebas super vana, vana fortitudo vestra facta est.

17. Mille ad vocem unius fugient.

Quasi malus navis super montem, et quasi signum ferens super collem.

18. Beati qui immanent in eo.

19. Jerusalem ploratu ploravit.

Vocem clamoris tui, quando vidit, exaudivit te.

25. Et super omnem collem elevatum aqua transiens.

In die illa cum perierint multi.

26. Lunæ.

Solis.

Quando sanaverit Dominus contritionem populi sui.

27. Venit post tempus.

Ardens furor.

30. Et flammæ devorantis. *Alius,* et flammæ ignis.

31. Per vocem enim.

32. Pugnabunt contra eum ex commutatione.

ΘΕΟΔΟΤΩΝ.

17. Χιλιάς μία ἀπὸ προσώπου ἐπιτιμήσεως ἐνός.

18.

19. Ἐν Ἱερουσαλήμ κλαυθμῶ οὐ κλαυθήσεται.

25.

26.

27. Ἔρχεται μακρόθεν.

30.

31. Ὅτι ἀπὸ φωνῆς.

32. ✕ Καὶ ἐν πολέμοις ἀφερῶν ✕ σμοῦ.

THEODOTIO.

17. Chilias una a facie increpationis unius.

18.

19. In Jerusalem ploratu non plorabitur.

25.

26.

27. Venit de longinquo.

30.

31. Quia a voce.

32. ✕ Et in bellis separationis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Hesaiæ.

V. 5. Οἱ Γ', πάντες. Id. præmissio asterisco.

V. 6. Ἄ., ἄρμα πτηγῶν νότου etc. Eusebius, et

Procopius. Hieronymus vero : e Pro quo Hebraice

dicitur, MASSA BEEMOTU NEGEB, quod LXX

transtulerunt, *visio quadrupedum in deserto.* » [Belle hic adnotat S. Hier. : « Pro regulo volante, quem LXX *genimina aspidum volantium* transtulerunt in Hebr. *εμπρηστής* dicitur (scil. *קרוש*, quod proprie est, *prester*, *πρηστήρ*. Non autem audiendi editores Sancti nostri, qui crediderunt respondere voci Hebr. *subsequenti* et *volans* (scil. *מפדת*), quem (presterem) nos appellare possumus *comburentem*, et Hebraice vocatur *saraph.* » DRACH.]

Ibid. Θ., ἐπὶ ὤμων. Curter. Ο', ἐπὶ ὄνων, vox vitiosa quod nou semel accidit; ex ὤμων nempe factum est ὄνων. (*)

Ibid. 'A., Σ., Θ., πῶλων. Hieronymus : « Rursum in eo loco ubi nos interpretati sumus, *portantes*

(*) Jam plures docti viri animadverterunt oscitantiam Montfauconii hoc in loco. Nam LXX Interpretam ὄνων vere genuinum est, et pertinet ad *על כתף ערבים* (super humero pullorum; Keri enim, *קרוש*), quod, brevitati studentes, transtulerunt, ἐπὶ ὄνων. Versio autem eorundem, καὶ καμήλων, ad ejusdem versus verba hebraica *ובליים גבליים דבשת* (et super dorso camelorum) referenda est. Omnia hic in LXX recta concordantiaque cum hebraico, quæ vero Montf. edi jussit in duobus his stichis omnia perversa. Sic ad versionem τῶν LXX, τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, addidit, quasi aliam lectionem, ✕ *θησαυρούς* (sic) αὐτῶν. Sed non ita se habet res. Textus hebr. sonat : « Portant super humero asinorum *opes suas*, *וקח*, et super dorso camelorum *thesauros suos*, *וקח*. » LXX reddiderunt breviter, *εφερον* ἐπὶ ὄνων καὶ καμήλων τὸν πλοῦτον αὐτῶν. Marchal. cod. supplet post *εφερον*, et quidem sub asterisco, *θησαυρούς αὐτῶν*, quod non exprimitur in LXX. DRACH.

super humeros jumentorum, pro jumentis, omnes enim iliter transtulerunt, πῶλους, id est, pullos asinorum. »

Ibid. Θ., ἐπὶ λαδν μὴ ὠφελούοντα. Idem.

V. 7. Θ., καὶ Αἰγυπτος etc. Idem.

Ibid. Hieronymus : « Porro Symmachus interpretatus est, *ταραχῆ εἰσι κατοικεῖν*, id est, *tumultus sunt ut habitent*. Verbum Hebraicum REEB Aquila *δρμημα*, id est, *impetum et superbiam*; Symmachus, *turbationem*; LXX, *vanitatem*; Theodotio, *latitudinem*, interpretati sunt : quod tribus litteris scribitur RES et HE et BETH; et ipsum est quod in Psalmis legitur, *Memor ero Raab et Babylonis scientium me.* »

HESAIÆ CAPUT XXXI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON	AKYAAΣ.
3 ונפל עז	3. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	3.
4 מלא רעים מקולם לא יחד וכהתנם לא יעה	4.	4.
5 גבן פסח	5.	5. Θυραῶν.
6 עזב לאשר העמיקו סדה בני ישראל	6.	6. ✕ Ἰσὶς Ἰσραήλ.
7 ימסוך איש אלילי כסף ואלילי זהב	7.	7. Ἀποκρύφουσι. . .
9 וכלע מבוגד יעמר וחדו כסף שריו נאם-ינה	9.	✕ Ἀμάρτυμα.
10 אשר אור לו בצוקן חגוד ול בירושלם		Φῶς αὐτῷ ἐν Σιών, καὶ κλίθονε αὐτῷ ἐν Ἰερουσαλήμ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et cadet adjutus.	3. Et cadet cui præstatur auxilium.	3.
4. Cum plenitudine pastorum, a voce eorum non consternabitur, et a tumultu eorum non humiliabitur.	4. Multitudo pastorum, a voce eorum non formidabit, et a multitudine eorum non pavebit.	4.
5. Protegendo. Transiliendo.	5. Protegens. Transiens.	5. Clypeo municiens. Transcendens.
6. Convertimini ad quem profunderunt defectionem filii israel.	6. Convertimini, sicut in profundum recesseratis, filii israel.	6. ✕ Filii israel.
7. Reprobabunt unusquisque vana argenti sui, et vana auri sui.	7. Abjiciet vir idola argenti sui, et idola auri sui.	7. Abscon.lent....
Peccatum.	In peccatum.	✕ Peccatum.
9. Et rupem suam præ timore transibit, et pavebunt a vexillo principes ejus, dicit Dominus.	9. Et fortitudo ejus a terrore transibit, et pavebunt fugientes principes ejus, dixit Dominus.	9.
Cui ignis ei in Sion, et clybanus ei in Jerusalem.	Cujus ignis est in Sion, et clybanus ejus in Jerusalem.	Ignis ei in Sion, et clybanus ei in Jerusalem.

V. 8. Σ., ἐπὶ πτυχί. Hieronymus : *Id est, super latissimam tabulam.*

V. 10. Σ., καὶ τοῖς ὄρωσι etc. Procopius.

V. 11. Σ., ἀπόστημα ἀπὸ τῆς ὁδοῦ etc. Idem.

V. 12. ✕ Διὰ τοῦτο etc. Curter. Hæc decerant olim in O, ideo asterisco notantur.

Ibid. S., Th., *Super contradictione et superbia.* Hieronymus. [Καὶ ὅτι ἐγόγγυσας, quod respondet τῷ ἤησι, addidimus. DRACH.]

V. 14. 'A., καὶ τοῦ ἀνασῦραι etc. Curter. [Qui scribit ἀπὸ τοῦ β. DRACH.]

V. 15. Οἱ Γ, ✕ ὅτι. Idem.

Ibid. Σ., ἐν μετανοίᾳ etc. Procopius. Porro LXX plura hic legisse videntur, quam Hebraicus textus bodiernus habet. [Jam diximus LXX sæpe paraphrastas agere; at quoad sensum nihil plus habent hic quam Hebraica veritas. DRACH.]

V. 17. Οἱ Γ, χιλιάς μία etc. Curter.

Ibid. Σ., ὡς ἵπτος etc. Idem.

V. 18. Σ., μακάριοι πάντες etc. Ex Eusebio et Procopio.

V. 19. Σ., Ἱερουσαλήμ etc. Hæc lectiones procedunt ex omnibus mss., ex Eusebio, Procopio et

Curterio.

Ibid. Σ., πρὸς τὴν φωνὴν etc. Sic Procopius, necnon mss. et Eusebius; sed hi postremi non habent, πρὸς.

V. 25. Σ., ἐπὶ παντός etc. Ex Procopio.

Ibid. 'A., ἐν ἡμέρᾳ etc. Hæc lectiones procedunt ex Eusebio, Procopio et mss.

V. 26. Hieronymus : « Labana, et Hamma, quæ Aquila interpretatur, albam et calorem, per quæ sanam solemque significat. »

Ibid. 'A., ὅταν ἰάσται etc. Procopius.

V. 27. Ms. Jes. οἱ Γ, ἔρχεται μακρόθεν. Eusebius et tres mss., οἱ λοιποὶ ἐρμηνευταί, μακρόθεν.

Ibid. Σ., φλεγόμενος etc. Curter. ex mss. Jes.

V. 30. Ἄλλος, καὶ φλογὸς πυρός. Ex Curterio.

V. 31. 'A., Θ., ὅτι ἀπὸ φωνῆς etc. Curter.

V. 32. Θ., ✕ καὶ ἐν πόλεμοις etc. Idem.

V. 33. Ο', σὺ γὰρ πρὸ ἡμερῶν ἀπαιτηθήσῃ, *tu enim ante dies exigeris.* Paraphrasis textus Hebraici quem ad literam sic reddit S. Hier., *Præparata est enim ab heri Topheth.* Alii, οὐ γὰρ πρὸ ἡμερῶν ἀδικηθήσῃ, *non enim ante dies reproberis, aut ἀπαιτηθήσῃ, decipieris, aut ἀπαιτηθήσῃ, exigeris.* Ex ed. Rom. DRACH.

HESAIÆ CAPUT XXXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.

4. Πληρώματος ποιμένων, ἀπὸ φωνῆς αὐτῶν οὐχ ἠττηθήσεται, οὐδὲ ἀπὸ πλήθους αὐτῶν οὐχ ὑποταγέσεται.

5. Ὑπερασπιζῶν.

Ὑπερβαίνων.

6. Μετανοήσατε ὡς ἔδαθύνετε παραδῆναι, ✕ υἱοὶ Ἰσραὴλ.

7. Ἀποκαλοῦνται . . .

9. Πέτρα αὐτοῦ ἢ φοβερὰ παρελεύσεται, καὶ ἠττηθήσονται ἄρχοντες αὐτοῦ, φησὶ Κύριος.

Ὅς ἔχει πῦρ ἐν Σιών, καὶ κλίβανον ἐν Ἱερουσαλήμ.

SYMMACHUS.

3.

4. Plenitudinis pastorum, a voce eorum non vincetur, et a tumultu eorum non subjicietur.

5. Protegens.

Transcendens.

6. Pœnitentiam agite ut profunde transgressi estis, ✕ filii Israel.

7. Revocantur...

9. Petra ejus formidabilis pertransibit, et vincuntur principes ejus, dicit Dominus.

Qui habet ignem in Sion, et ciliabum in Jerusalem.

3 ✕ Καὶ πισειται ὁ βοηθούμενος.

4. Ἔως ἂν ἐμπλησθῇ τὰ ὄρη τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἠττηθήσων, καὶ τὸ πλήθος τοῦ θυμοῦ ἐπιοθήσων.

5. Ὑπερασπιεῖ.

Περιποτήσεται.

6. Ἐπιστράφητε οἱ τὴν βαθεῖαν βουλήν βουλευόμενοι, καὶ ἄνομον, υἱοὶ Ἰσραὴλ.

7. Ἀπαρνήσονται οἱ ἄνθρωποι τὰ χειροποίητὰ αὐτῶν τὰ ἀργυρᾶ, καὶ τὰ χειροποίητὰ τὰ χρυσᾶ.

Vacat.

9. Πέτρα γὰρ περιληφθήσονται, ὡς γάρρακι, καὶ ἠττηθήσονται· ὁ δὲ φεγγῶν ἀλώσεται. Τάδε λέγει Κύριος.

Μακάριος ὃς ἔχει ἐν Σιών σπέρμα, καὶ οἰκίους ἐν Ἱερουσαλήμ.

LXX INTERPRETES.

3. ✕ Et cadet adjutus.

4. Donec impleantur montes voce ejus, et victi fuerint, et multitudinem furoris expraverint.

5. Proteget.

Conservabit.

6. Convertimini, qui profundum consilium iniistis; et iniquum, filii Israel.

7. Abnegabunt homines manufacta sua argentea, et manufacta aurea.

Vacat.

9. Petra enim circumdabuntur quasi vallo, et vincuntur: qui autem fingerit capietur. Hæc dicit Dominus.

Beatus qui habet in Sion semen, et domesticos in Jerusalem.

3.

4. Πλήρη ποιμένων καὶ ἀπὸ τῆς φωνῆς αὐτῶν οὐ μὴ ἠττηθῇ, καὶ ἀπὸ πλήθους αὐτῶν οὐ μὴ ὑπετάγη.

5. Ὑπερασπιζῶν.

Ὑπερβαίνων.

6. ✕ Υἱοὶ Ἰσραὴλ.

7. Ἀπῶσο (sic) νῦν ἄνηρ τὰ εἰδωλα αὐτοῦ, ἀργυρίου αὐτοῦ, καὶ τὰ εἰδωλα τοῦ χρυσοῦ αὐτοῦ.

9.

Φῶς αὐτῷ ἐν Σιών, καὶ κλίβανος αὐτῷ ἐν Ἱερουσαλήμ.

THEODOTIO.

3.

4. Plena pastorum, et a voce ipsorum non victus fuerit, et a multitudine ipsorum non subjectus fuerit.

5. Protegens.

Transcendens.

6. ✕ Filii Israel.

7. Abjiciat nunc vir idola sua argenti sui, et idola auri sui.

9.

Ignis ei in Sion, et ciliabus ei in Jerusalem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Hesaiæ.

V. 3. * Καὶ παύεται etc. Curterius ex ms. Jes. [In Vatic. et Alex. vacat.]
 V. 4. Σ., πληρώματος etc. Lectionem Symmachi adfert Procopius; Theodotionis Curter. ex ms. Jes.
 V. 5. 'A., θυρώων etc. Curter. ex ms. Jes.
 Ibid. Hieronymus : « Pro transouente, in Hebraico, PHASE, in tribus, præter LXX, Interpretibus, ὑπερβαλῶν ponitur. Ex quo manifestum est Pascha, hoc est, Phase Domini, non passionem significare, sed transitum. »

V. 6. Σ., μετανοήσατε etc. Procopius. Curterius vero ex ms. Jes., οἱ Ἰσραήλ. Hieronymus hunc Symmachi locum sic adfert : S., Agite poenitentiam, qui profundo consilio atque peccato a Domino recessistis. [Juxta Procopium Symmachus scripsit, οἱ υἱοὶ Ἰσρ. Drusius corrigendum putat, ὧ υ. Ἰ. ΔΡΑΧΩ.]
 V. 7. 'A., ἀποκρύψουσι etc. Curter. ex ms. Jes. qui lectionem Theodotionis pleniorē exhibet. [In textu LXX, pro ἀπαρνῆσονται, Marchal. codex ha-

HESAIÆ CAPUT XXXII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKTAAΣ.
תְּלִישִׁים לְחֹשֶׁבֶת יִשְׂרָאֵל 1	1.	1. Καὶ ἄρχοντες εἰς κρῖμα ἄρξουσιν.
2 וְהָיָה אִישׁ כְּמִתְחַבֵּר רִחוּ וְסוּרָה	2.	2. Καὶ ἔσται ἀνὴρ ὡς κρύπτων πνεῦμα, καὶ ἀποκρυφῆ ἐν τινάγματι.
3 בְּצִיחַ וְלֹא תִשְׁעִינָה עֵינַי	3.	3.
4 וְלִבְבֵי נְבוֹנִים יִבֶּן לְדָשׁ	4.	4.
7 לְדַבֵּר צְדָקָה וְעַץ	7.	7. Ἐβουλεύσατο.
8 וְהָיָה נְדִיבֹתָ יַעֲצֵב וְהָיָה עַל-לֵב נְדִיבֹתָ יָקָם	8.	8.
9 וְנָשִׁים שְׂמֵחֹת קַמְנָה	9.	9.
10 בְּמַחְזֵת אֲבֹרְתֵי וְאִסְףָּ בְלֵי יְבוּמָה	10.	Τὸ λόγιόν μου. 10. Συλλογὴ οὐ μὴ ἔλθῃ.
11 וְעָרָה וְחָגְרָה עַל-הַלְצִים	11.	11. Καὶ ζώσασθε ἐπὶ ὀσφύας.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ecce in iustitia regnabit rex. Et principes ad iudicium præstant.	1. Ecce in iustitia regnabit rex. Et principes in iudicio præstant.	1. Et principes ad iudicium præstant.
2. Et erit vir sicut latibulum venti et absconditio inundationis.	2. Et erit vir sicut qui absconditur a vento, et celat se a tempestate.	2. Et erit vir ut abscondens spiritum, et absconditio excussionis.
In siccitate.	In Sign.	3.
3. Et non hallucinabuntur oculi.	3. Non caligabunt oculi videntium.	3.
4. Et cor præcipitatorum intelliget scientiam.	4. Et cor stultorum intelliget scientiam. (Velociter) loquetur et plane.	4.
Ad loquendum candida.	7. Concinnavit.	7. Consultavit.
7. Consultavit.	8. Princeps vero ea quæ digna sunt principe cogitabit, et ipse super duces stabit.	8.
8. Et liberalis liberalia consulit, et ipse propter liberalia stabit.	9. Mulieres opulentæ.	9.
9. Mulieres tranquillæ.	Surgite.	Surgite.
Surgite.	Confidentes.	Eloquium meum.
Confidentes.	Eloquium meum.	10. Collectio ne veniat.
Eloquium meum.	10. Collectio ultra non veniet.	11.
10. Collectio non veniet.	11. Et confundimini.	Et accingimini super lumbos.
11. Et muda es.	Accingite lumbos vestras.	
Et accinge te super lumbos		

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Hesaiæ.

bet, ἀφαιρούνται, *rejiçient*. — Lamb. Bœs ex eod. codice: « Θ., ἀπώσον (sic) τε (lege, ἀπώσσονται, non vero, ἀπώσει τε, ut vult vir doctus) ἀνήρ τὰ ἐδωλα etc. » ut supra, et absque nūn ante ἀνήρ. DRACH.]

Ibid. 'A., ✕ ἀμάρτημα. Idem.

V. 9. Σ., πέτρα αὐτοῦ etc. Procopius. [Qui addit, δηλαδὴ τοῦ Ἀσσυρίου. DRACH.]

Ibid. 'A., Θ., φῶς αὐτῷ etc. Has lectiones exhibent Procopius et Eusebius, qui postremus ait vo-

cem μακάριος non haberi apud reliquos interpretes. LXX vero ideo μακάριος transtulerunt, quia ✕ habuerunt pro ἵππῳ quam vocem vertere solent, μακάριος. In hunc autem locum Hieronymus: « *Ignis et lumen Hebraice eisdem scribuntur litteris, ALEPH, VAU, RES; quod si legatur UR, ignem sonat; si OR, lucem. Hoc ideo dictum est, quia pro igne, quem solus interpretatus est Symmachus, Aquila et Theodotio lumen transtulerunt.* »

HESAIÆ CAPUT XXXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἰδοὺ εἰς δικαιοσύνην βασιλεύσει βασιλεύς.

Καὶ ἄρχοντες εἰς κρίμα ἄρξουσιν.

2. Καὶ ἔσται ἀνὴρ ὡς ἀποκρυφὴ ἀπὸ πνεύματος, καὶ λαίλαπος.

3. Καὶ οὐκ ἀμαυρωθήσονται ὀφθαλμοὶ αὐτῶν.

4. Καὶ ἡ καρδία τῶν ἀκούοντων προσίξει τοῦ ἀκούειν.

Λαλεῖν τρενά.

7. Ἐβουλεύσατο.

8. Ἄρχων δὲ ἀρχοντικὰ βουλευσεται, καὶ ἡγεμὼν ἀναστήσεται.

9.

Τὰς βήσεις μου.

10. Ἐκωλύθη Ἰνα μὴ ἔλθῃ.

11.

SYMMACHIUS.

1. Ecce in iustitia regnabit rex. Et principes ad iudicium præerunt.

2. Et erit vir quasi abscondio a spiritu et procella.

3. Et non obscurabuntur oculi eorum.

4. Et cor audientium attendet ad audiendum.

Ad loquendum perspicua.

7. Consultavit.

8. Princeps vero quæ principis sunt cogitabit, et dux erigetur.

9.

Dicta mea

10. Impedita est ne veniret.

11. Nudamini.

1. Ἰδοὺ γὰρ βασιλεὺς δίκαιο, βασιλεύσει.

Καὶ ἄρχοντες μετὰ κρίσεως ἄρξουσιν.

2. Καὶ ἔσται ὁ ἄνθρωπος κρυπτῶν τοῦς λόγους αὐτοῦ, καὶ κρυβήσεται ὡς ἀπ' ὕδατος φερομένου.

Ἐν Σιών.

3. Καὶ οὐκέτι ἔσονται πεποιθότες ἐπ' ἀνθρώποις.

4. Καὶ ἡ καρδία τῶν ἀσθενούντων προσίξει τοῦ ἀκούειν.

Λαλεῖν εἰρήνην.

7. Βουλεύσεται.

8. Οἱ δὲ εὐσεβεῖς συνετὰ ἐβουλεύσαντο, καὶ αὕτη ἡ βουλή μνησεί.

9. Γυναῖκες πλούσιαι. Οἱ λοιποὶ, γυναῖκες εὐθηνούσαι.

Ἀνάστητε. Οἱ λοιποὶ, ἀνάστητε ✕ ὁ.

Ἐν ἑλπίδι. Οἱ λοιπ., πεποιθῆναι.

Λόγους μου.

10. Πάπταιται, οὐκέτι μὴ ἔλθῃ.

11. Γυμνασθε.

Περιζώσασθε τὰς ὀσφύας.

LXX INTERPRETES.

1. Ecce enim rex justus regnabit. Et principes cum iudicio præerunt.

2. Et erit homo occultans sermones suos, et abscondetur quasi ab aqua quæ fertur.

In Sion.

3. Et nequaquam ultra erunt confidentes in hominibus.

4. Et cor infirmantium attendet ad audiendum.

Loqui pacem.

7. Consultabit.

8. Pii autem prudentia cogitant, et hoc consilium manebit.

9. Mulieres divites. Reliqui, mulieres prospere habentes.

Surgite. Reliqui, surgite, ✕ quæso.

In spe. Reliqui, confidentes.

Verba mea.

10. Cessavit, non ultra veniet.

11. Nudæ efficiamini.

Accingite lumbos.

1.

Καὶ ἄρχοντες εἰς κρίμα ἄρξουσιν.

2.

Ἐν Σιών.

3.

4.

7. Ἐβουλεύσατο.

8.

9.

Τὰ βήματά μου.

10.

11.

THEODOTIO.

1.

Et principes ad iudicium præerunt.

2.

In Sion.

3.

4.

7. Consultavit.

8.

9.

Verba mea.

10.

11.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
על-שד 12	12.	12. Ἐπὶ ἀγροῦ.
על-גפן פריה		Ἐπὶ ἀμπέλω ἀύξητικῆ,
על אדמת עמי 13	13.	13.
קריה עליה		
ובחן 14	14.	14.
עדרים		Ἄγελῶν.
רח כמרום 15	15.	15.
והיה בדבר לנרמל		
ובסח עד-עולם 17	17.	17. Καὶ πεποιθήσεις ἕως αἰῶνος.
ובשפה 19	19.	19. Καὶ ἐν πεδινῇ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Super agros.	12. Super regione.	12 Super agro.
Super vitem fructificantem.	Super vinea fertili.	Super vineam augescentem.
13. Super humum populi mei.	13. Super humum populi mei.	13.
Civitatem exultantem	Civitatis exultantis.	
14. Et fortalitiuum.	14. Et palpatio.	14.
Gregum.	Gregum.	Gregum.
15. Spiritus de excelso.	15. Spiritus de excelso	15.
Et erit desertum in Charmel.	Et erit desertum in Chærmel.	
17. Et fiducia usque in sæculum.	17. Et securitas usque in sempiternum.	17. Et fiduciæ usque in sæculum.
19. Et in humili loco.	19. Et humilitate.	19. Et in campestri.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Hesaiæ.

V. 1. Σ., ἰδοῦ etc. Procopius, qui addit aliorum interpretationi consonare Symmachum, συμφῶνως τοῖς ἄλλοις.
 Ibid. Eusebius, *οἱ λοιποὶ, καὶ ἀρχοντες* etc.
 V. 2. Ἄ., καὶ ἔσται etc. Eusebius et Procopius, itemque tres mss. quorum unus ad Symmachum legit, ἀποκρυβή.
 Ibid. Hieronymus : « *Verbum Hebraicum, BASSAION, quod dicitur, in siti, sive in siccitate et in invio, LXX et Theodotio, in Sion, interpretati sunt : pro SAION, id est, siti, legentes SION, quæ eisdem litteris scribitur.* » Certum videtur reliquos, ἐν ξηρότητι, et ἐν δίψει, vertisse; scilicet, *in siccitate, et in siti.*
 V. 3. Σ., καὶ οὐκ ἀμαυρ- etc. Procopius. [Qui habet *οἱ* ante *ὀφθαλμοί*. DRACH.]
 V. 4. Σ., καὶ ἡ καρδία etc. Idem.
 Ibid. Σ., λαλεῖν τρανά. Idem.
 V. 7. *Οἱ Γ', ἐθουλεύσατο.* Curter. ex ms. Jes.
 V. 8. Σ., ἀρχων δὲ etc. Procopius.
 V. 9. *Οἱ λοιποὶ, γυναῖκες εὐθηνούσαι.* Idem.
 Ibid. *Οἱ Γ', ✕ δὴ.* Ita Curter. ex ms. Jes.
 Ibid. *Οἱ λοιποὶ, πεποιθυῖαι.* Procopius.
 Ibid. Ἄ., τὸ λόγιόν μου etc. Curter. ex ms. Jes.
 V. 10. Ἄ., συλλογὴ οὐ μὴ etc. Idem. [In senum textu, Alex., Ald., Complut. Marchalianusque cæc. habent, *πέπαιται ὁ σπόρος (seminatio), καὶ οὐκέτι. DRACH.*]
 V. 11. Symmachus, *nudamini.* Ex Hieronymo.
 Ibid. *Ο', περιζ-.* Edit. Rom. : « *In aliis est, περιζ. σάκκοις ὀσφύας, et in aliquo additur, ὄμων.* » DRACH.
 Ibid. Ἄ., καὶ ζώσαθε etc. Curt.
 V. 12. Ἄ., ἐπὶ ἀγροῦ. Σ., Θ., περὶ ἀγροῦ. Idem.
 Ibid. Ἄ., ἐπὶ ἀμπέλω etc. Procopius.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
והיה שדד ואתה לא שדד ובגד 1	1.	1.
ולא בגדו בך		
נהתימך שדד תישד כגלותך לבגד 2		
ובגדו בך		
3 מקל המן נדדו עבים 3	3.	3. Ἄπὸ φωνῆς δγλου ἀνεχώρησαν λαοί.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Væ prædanti, et tu non direptus, et prævaricanti, et non prævaricati sunt in te.	1. Væ qui prædaris, nonne et ipse prædaberis? et qui spernis, nonne et ipse sperneris?	1.
Cum consummaveris devastans, devastaberis : cum compleveris prævaricari, prævaricabuntur in te.	Cum consummaveris deprædationem, deprædaberis : cum fatigatus desieris contemnere, contemneris.	
3. A voce turbæ vagati sunt populi.	3. A voce angeli fugerunt populi.	3. A voce turbæ recesserunt populi.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12. Περὶ ἀγροῦ. Περὶ ἀμπέλου πολυφόρου.	12. Ἀπὸ ἀγροῦ. Καὶ ἀμπέλου γεννήματος.	12. Περὶ ἀγροῦ.
13. Ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ λαοῦ μου. Πόλιν γαυριῶσαν.	13. Ἡ γῆ τοῦ λαοῦ μου. Πόλις πλουσία.	13.
14.	14. Ἐπιθυμήματος. Ποιμένων.	14.
15. Ἀνάψυξις ἐξ ὕψους. Καὶ ἔσται ἡ ἔρημος εἰς Κάρμηλον.	15. Πνεῦμα ἀφ' ὑψηλοῦ. Καὶ ἔσται ἔρημος ὁ Χέρμελ.	15.
17. Καὶ πεποιθήσεις ἕως αἰῶνος.	17. Καὶ πεποιθότες ἕως τοῦ αἰῶνος.	17. Καὶ ἐλπίστω; ἕως αἰῶνος.
19. Καὶ ἐν κοιλάδι.	19. Ἐν τῇ πεδινῇ.	19.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12. De agro. De vinea fertili.	12. Ab agro. Et vite geniminis.	12. De agro.
13. Super terram populi mei. Civitatem exultantem.	13. Terra populi mei. Civitas opulenta.	13.
14. Inquisitio.	14. Desiderii. Pastorum.	14.
15. Refrigerium ex alto. Et erit desertum in Carmelum.	15. Spiritus de excelso. Et erit desertum Chermel.	15.
17. Et fiducia usque in sæculum.	17. Et confidentes usque in sæculum.	17. Et spei usque in sæculum.
19. Et in valle.	19. In campestri.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Hesaiæ.

V. 13. Σ., ἐπὶ τὴν γῆν etc. Idem.
Ibid. Σ., πόλιν γαυριῶσαν. Idem.
V. 14. Hieronymus : « *Quod in Hebraico dicitur, OPHEL et BEEN, quas Hebræi duas turres in Jerusalem fuisse arbitrantur, excelsas atque firmissimas, quæ his appellantur nominibus : quarum prior interpretatur, tenebræ, sive nubilum, quod usque ad nubes erigeret caput : altera, probamentum, seu firmitas, sive ut Symmachus vertit, inquisitio : eo quod in contemplando culmine ejus oculi fallerentur.* »
Ibid. Ο΄, ἐπιθυμήματος. Alex., Ald., Complut. et March. cod., ἐπιθυμητούς (desiderabiles, vel desideratos).—Ad al. κώμαι ejusd. commatis, ed. Rom. : « *Apud S. Hieron. additur, sou.* » Et revera sanctus doctissimusque Scripturarum scrutator ita scribit : « *LXX pro tenebris et palpatione, quæ factæ sunt super speluncas usque in sempiternum, transtulerunt, et erunt villæ tuæ speluncæ usque in æternum.* »

DRACH.
Ibid. Ἀ., ἀγελῶν. Procopius.
V. 15. Σ., ἀνάψυξις ἐξ ὕψους. Idem.
Ibid. Σ., καὶ ἔσται etc. Eusebius in Hesaiam.
V. 17. Ἀ., Σ., καὶ πεποιθήσεις etc. Curter. ex ms. Jes.
Ibid. Ο΄, καὶ πεποιθότες. March. cod. addit. ἔσονται. Sic etiam Alex., Ald. et Complut. DRACH.
V. 19. Euseb. *De locis Hebraicis* : Σεφηλὰ ἐν Ἡσαΐ. Ἀ., πεδινή. Σ., κοιλάς· καὶ εἰς ἔτι νῦν Σεφηλὰ καλεῖται· αὕτη ἐστὶ πᾶσα ἡ περὶ τὴν Ἐλευθερόπολιν χώρα πρὸς βορρᾶν καὶ δυσμᾶς. Quem locum sic vertit Hieronymus : « *Sephela, sicut scribit Hesaias : pro qua Aquila, campestem ; Symmachus, vallem, interpretatur. Usque hodie omnis regio juxta Elzutheropolim campestris et plana, quæ vergit ad Aquilonem et Occidentem, Sephela dicitur.* »

HESAIÆ CAPUT XXXIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Οὐαὶ ὁ τάλαιπωρίζων, αὐτὸς δὲ μὴ τάλαιπωρηθῆς, καὶ ἀθετῶν, αὐτὸς δὲ οὐκ ἀθετηθεῖς. Ὅταν συντελέσῃς τάλαιπωρίζων, τάλαιπωρηθῆς, καὶ ὅταν κοπιᾷς ἀθετῶν, ἀθετησοῦσί σε.	1. Οὐαὶ τοῖς τάλαιπωροῦσιν ὑμεῖς, ὑμεῖς δὲ οὐδεὶς ποιεῖ τάλαιπώρους, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμεῖς οὐκ ἀθετεῖ. Ἄλῳσονται οἱ ἀθετοῦντες, καὶ παραδοθήσονται, καὶ ὡς σῆς ἐφ' ἱματίου οὕτως ἠττηθήσονται.	1.
3. Ἀμών.	3. Διὰ φωνὴν τοῦ φόβου ἐξέστησαν λαοί.	3. Ἀπὸ φωνῆς ὄχλου ἀνεχώρησαν λαοί.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Væ qui miseros facis, miser et ipse non factus ; et qui reprobas, ipse autem non reprobatus. Cum compleveris miseros facere, miser et ipse fies ; et cum defensus fueris reprobando, reprobandus eris.	1. Væ qui vos miseros faciunt, vos autem nemo facit miseros ; et qui reprobat vos, non reprobatur. Capientur reprobandi, et tradentur, et quasi linea in vestimento, sic superabuntur.	1.
3. Hæmon.	3. Propter vocem timoris obstuerunt populi.	3. A voce turbæ recesserunt populi.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΞ.
מַרְבֵּחַתְךָ נִצַּח גַּיִם		
4 כְּמִשְׁק גַּבִּים	4.	4.
6 הִזְיָה אֲבוֹנֶת עֵתִיךָ חֶסֶן יִשְׁעֶת	6.	6.
חֲכֵמֶת וְדַעַת יִרְאַת יְהוָה הִיא אֲרִיזָה		
7 הֵן אֲרֵאֲלֶם צַעְקוֹ חֲצָה	7.	7. Ἰδοὺ ἐραθήσονται αὐτοῖς, βοήσω ἕκτενώς. Ἄγγελοι εἰρήνης παρῶς κλαύσονται.
מִלֵּאזִי שְׁלֹם כִּר יִבְחִין		9. Ἐπένθησεν.
9 אָבֵל	9.	12.
12 עַמִּים	12.	15. Λαλεῖ.
15 דַּבֵּר	15.	16.
16 הִיא מְרֻמִּים יִשְׁק מִצְדֹּת	16	
סִלְעִים כְּשֹׁבֵר		
18 סֵפֶר אֶת-הַבְּגֹדִים	18.	18. Ὁ ἀριθμῶν τοὺς μεμεγαλυμένους.
19 אֶת-עַם נִעַנְו לֹא תִרְאֶה עַם	19.	19.
עֹמְקֵי שֵׁפֶה מִשְׁמֹעַ נִלְעַג לְשֹׁן		
20 חֲזָה צִיִּן קְרִית מְרֻעָה	20.	20. Ὁραματίσθητι Σιών πόλις ἑορτῶν.
21 כִּי אִם-שֵׁם אֲדִיר יִהְיֶה לָּהּ	21.	21. . . . οὐ μὴ πορευθῆ ἔν αὐτῇ καὺς κώπης, καὶ ἐριήρης ὑπερμεγέθης οὐ διαθήσεται αὐτόν.
מִקְדָּם-נִזְדִּים יֵאָרִים רַחְבֵּי חַיִּים בְּלֹא-תֵלֶךְ בָּ אֲנִי-שֵׁיב וְצִי אֲדִיר לֹא יִעֲבֹרָה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA

AQUILA.

Ab exaltatione tua dispersæ sunt gentes.	Ab exaltatione tua dispersæ sunt gentes.	
4. Sicut incessus locustarum.	4. Velut eum fossæ plenæ fuerint.	4.
6. Et erit fides temporum tuorum, fortitudo salutem, sapientia et scientia : timor Domini ipse thesaurus ejus.	6. Et erit fides in temporibus tuis : divitiæ salutis sapientia et scientia : timor Domini ipse est thesaurus ejus.	6.
7. Ecce Ere tam clamabunt foris.	7. Ecce videntes clamabant foris.	7. Ecco videbor ipsis, clamabo impense.
Nuntii pacis amare se bunt.	Angeli pacis amare se bunt.	Angeli pacis amare se bunt.
9. Luxit.	9. Luxit.	9. Luxit.
12. Populi.	12. Populi.	12.
15. Et loquitur.	15. Loquitur.	15. Loquitur.
16. Ipse excelsa habitabit, munimenta saxorum sublimitas ejus.	16. Iste in excelbis habitabit, munimenta saxorum sublimitas ejus.	16.
18. Numerans turres.	18. Doctor parvulorum.	18. Numerans eos qui grandes facti sunt.
19. Populum roboratum non videbis, populum profundo labio ab audiendo, blæsum lingua.	19. Populum impudentem non videbis, populum alti sermonis, ita ut non possis intelligere disertitudinem linguæ ejus.	19.
20. Vide Sion civitatem solemnitate nostræ.	20. Recipice Sion civitatem solemnitate nostræ.	20. Vide Sion civitas solemnitate.
21. Quia si ibi magnificus Dominus nobis, locus fluviorum, rivorum latorum manibus. Non ibit per eum navis remigii, et navis magna non transeat eum.	21. Quia solemnitate ibi magnificus est Dominus noster : locus fluviorum rivi latissimi et patentes : non transibit per eum navis remigum. neque triceris magna transgredietur eum.	21. . . . non ibit in ea navis remi, et triceris maxima non transibit eum.

Ἀπὸ τοῦ ὑψωθῆναι σε, διεσπάρησαν ἔθνη.

4.

6. Ἡ πίστις τοῦ καιροῦ σου, πλοῦτος σωτηρίας σοφία καὶ γνώσις, φόβος Κυρίου αὐτὸς ὁ θησαυρός σου.

7. Ἰδοὺ ὀφθήσονται αὐτοῖς, ἔκρῆξαν ἔκτενῶς.

Ἄγγελοι εἰρήνης πικρῶς ἔκλαυσαν.

9. Ἐπένθησεν.

12.

15. Λαλεῖ.

16. Αὐτὸς ἐν ὑψηλοῖς κατασκευάσει, ὡς περιχαρὰ πετρῶν τὸ ὕψος αὐτοῦ.

18. Ὁ ἀριθμῶν τοὺς ἔκτετραμμένους.

19. Τὸν λαὸν τὸν ἀναίδῃ, οὐκ εἶπει λαὸν βαρὺν χεῖλασιν, ὥστε μὴ ἀκούειν διάλεκτον γλώσσης.

20. Ἴδε Σιών πόλις τῶν ἁγίων ἡμῶν.

21. Ἐκεῖ κραταῖς ἡμῖν Κύριος, τόπος ποταμῶν, διώρυγες εὐρύχωροι, ὅπου μὴ πορευθῆ πλοῖον κωπηλάτου, οὐδὲ ἐντολὴ κραταιοῦ διαπεράσει αὐτόν.

SYMMACHUS.

Ab exaltatione tua dispersæ sunt gentes.

4.

6. Fides temporis tui, divitiæ salutis sapientia et scientia, timor Domini ipse thesaurus tuus.

7. Ecce videbor ipsis, clamaverunt vehementer.

Angeli pacis amare fleverunt.

9. Luxit.

12.

15. Loquitur.

16. Ipse in excelsis habitabit, ut munitiones petrarum altitudo ejus.

18. Numerans alumnos.

19. Populum impudentem, non videlicet populum gravem labiis, ita ut non audiant dialectum linguæ.

20. Vide Sion civitas sanctorum nostrorum.

21. Ibi potens nobis Dominus, locus fluviorum, canales latissimi, quo non ibit remigis navigium, neque præceptum potentis pertransibit eum.

Ἀπὸ τοῦ φόβου σου, καὶ διεσπάρησαν τὰ ἔθνη.

4.

6. Ἐν νόμῳ παραδοθήσονται, ἐν θησαυροῖς ἡ σωτηρία ἡμῶν. Ἐκεῖ σοφία καὶ ἐπιστήμη καὶ εὐσέβεια πρὸς τὸν Κύριον· οὗτοί εἰσι θησαυροὶ δικαιοσύνης.

7. Ἴδοὺ δὴ ἐν τῷ φόβῳ ὑμῶν οὗτοι ὀφθήσονται.

Ἄγγελοι ἀποσταλήσονται πικρῶς κλαίοντες.

9. Ἐπένθησεν.

12. Ἔθνη. Πάντες, λαοί.

15. Λαλῶν.

16. Οὗτος οἰκήσει ἐν ὑψηλῷ σπηλαίῳ πέτρας ἰσχυρᾶς.

18. Ὁ ἀριθμῶν τοὺς τρεφομένους.

19. Μικρὸν καὶ μέγαν λαὸν, ᾧ οὐ συνεβουλεύσατο, οὐδὲ ᾗξει βαθύφωνον, ὥστε μὴ ἀκούσαι λαὸς πεφασλισμένος.

20. Ἴδοὺ Σιών ἡ πόλις, τὸ σωτήριον ἡμῶν.

21. Ὅτι τὸ ὄνομα Κυρίου μέγχα ὑμῖν, τόπος ὑμῖν ἔσται, ποταμοὶ καὶ διώρυγες πλατεῖς· καὶ εὐρύχωροι· οὐ πορεύσῃ ταύτην τὴν ὁδὸν, οὐδὲ πορεύσεται πλοῖον ἐλαύνον.

LXX INTERPRETES.

A timore tuo, et dispersæ sunt gentes.

4.

6. In lege tradentur, in thesauris solus nostra. Ibi sapientia, et scientia, et pietas erga Deum: hi sunt thesauri justitiæ.

7. Ecce nunc in timore vestro ipsi videbuntur.

Angeli mittentur amare flentes.

9. Luxit.

12. Gentes. Omnes, populi.

15. Loquens.

16. Hic habitabit in excelsa speculca petræ fortis.

18. Numerans alumnos.

19. Parvum et magnum populum, cui non dedit consilium, neque sciebat profundæ vocis hominem, ita ut non audiret populus contemptus.

20. Ecce Sion civitas, salutare nostrum.

21. Quia nomen Domini magnum vobis, locus vobis erit. flumina et canales latæ et spatiosi: non ibis hanc viam, neque ibit navis procedens.

4. Ἐκ τῶν ἀπὸ τῶν βοθῶνων.

6.

7. Ἰδοὺ ὀφθήσονται αὐτοῖς, ἰδὲθσαν ἔκτενῶς.

Ἄγγελοι εἰρήνης πικρῶς κλαύσονται.

9. Ἐπένθησεν.

12.

15. Λαλεῖ.

16.

18. Ὁ ἀριθμῶν τοὺς μεμεγαλυμένους.

19.

20.

21.

THEODOTIO.

4. Quasi a foveis.

6.

7. Ecce videbor ipsis, clamaverunt impense.

Angeli pacis amare flebunt.

9. Luxit.

12.

15. Loquitur.

16.

18. Numerans eos qui grandes facti sunt.

19.

20.

21.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

23. נמשך תבליך בל-יחזקך כ-
תרנם בל-פרשו נם אז חלק עד-
של ברבה

23.

23. Ὁ ἰσθὸς αὐτῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

23. Extensi sunt funes tui, non roborabunt recte malum suum, non extenderunt vexillum: tunc divisa est præda spoliū multi.

VULGATA LATINA.

23. Laxati sunt funiculi tui, et non prævalebunt: sic erit malus tuus ut dilatare signum non queas. Tunc dividuntur spolia prædarum multarum.

AQUILA.

23. Malus ipsorum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Hesaiæ.

V. 1. Σ., οὐαὶ ὁ ταλαιπωρῶν etc. Procopius. [Apud ipsum Procopium aliquanto aliter legitur. Συμ. οὕτως ἐξέδωκεν· Οὐαὶ ὁ τ. α. δὲ μ. ταλαιπωρῶν καὶ ὁ ἀθετῶν, αὐτὸς δὲ οὐκ ἀθετηθεὶς (pro quo legitur in Montfauconii editione, ἀθετήσεις, quæ lectio palam erronea). DRACH.]

Ibid. Σ., ὅταν συντελέσῃ etc. Idem.

V. 3. Ἄ., Θ., ἀπὸ φωνῆς ὄχλου etc. Procopius. [Procopius autem ita: κατὰ δὲ Ἄξ. καὶ Θεοδ., ἀπὸ φωνῆς ὄχλου, ἤγουν πλήθους α. λ. DRACH.]

Ibidem Hieronymus: « A voce angeli, quem Symmachus, ita ut in Hebræo scriptum est, transtulit AMUN (al. HAMON), quem Hebraei Gabrielem autumant, et habere etymologiam populi. » Ex opinione igitur Hebræorum sui ævi Hieronymus ἰχθὺν angelum interpretatus est.

Ibid. Σ., ἀπὸ τοῦ ὑψωθῆναι etc. Procopius. [Qui

non habet σ. DRACH.]

V. 4. Θ., ✕ ὡς ἀπὸ τῶν βοθῦνων. Curter.

V. 6. Σ., ἡ πίστις etc. Procopius. [Addit Proc., τῶν ἐβδομήκοντα λεγόντων· ἦκει (venit) σοφία καὶ ἀπ. καὶ εὐσ. Sic etiam refert S. Hieron. verba LXX, venit sapientia etc. DRACH.]

V. 7. Ἄ., ἰδοὺ δραθήσομαι etc. Idem. (*) In tunc locum Hieronymus: « Verbum ARELLAM, pro quo Aquila, Symmachus et Theodotio interpretati sunt, apparebo eis, extremam syllabam dividendes, et legentes ARE LAHEM, Hebræi significare angelos arbitrantur. »

Ibid. Ο', ἀγγελοι ἀπ-. Ante πικρῶς κλ. Alex. addit ἀξιούντες εἰρήνην. Complut. autem, λαλοῦντες εἰρ. Marchal. etiam habet, ἀξιούντες. DRACH.

Ibid. Ἄ., ἀγγελοι εἰρήνης etc. Curterius et Procopius.

(*) Lectiones interpretum male exscripsit Montf. ex Procopio, nec satis diligenter inspecto Procopii loco, qui p. 393 reperitur, et a Druslo recte exhibetur. Nos omnia ad normam fontis restitimus. In Ἄ. pro βοθῶω sine dubio legendum est ἐδόσαν, clamant. DRACH.

HESAIÆ CAPUT XXXIV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

1. הקשבו 1
3. יעלה באשם 3
4. ובמקד כל-צבא השמים 4
דל-צבאם יבול כנבל עלה כנגן
וכנבלת מתאנה
5. כי 5
6. בדם כרים יעמדו 6
10. לזר תחדב 10

1.

3.

4.

5.

6.

10.

1.

3.

4. ✕ Καὶ ταχέσονται πάσαι αἱ δυνάμεις τοῦ οὐρανοῦ.

Καὶ πάσα στρατιὰ αὐτῶν ἀποβρέσει ὡς ἀποβρεῖ φύλλον ἀπὸ ἀμπέλου, καὶ ὡς ἀπόπτωμα ἀπὸ σὺκῆς.

5. ✕ Ὅτι.

6.

10. Εἰς γενεάν ἐρημωθήσεται.

Εἰς νίκος νικέων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Attendite.
3. Ascendet fœtor eorum.
4. Et tabescent omnis exercitus caelorum.
Et omnis exercitus eorum decidet, ut decidit folium de vite, et sicut decidit de ficu.
5. Quoniam.
6. De sanguine agnorum et hircorum.
10. In generationem desolabitur.
In sæculum sæculorum.

VULGATA LATINA.

1. Attendite.
3. Ascendet fœtor eorum.
4. Et tabescent omnis militia caelorum.
Et omnis militia eorum defluet, sicut defluit folium de vinea et de ficu.
5. Quoniam.
6. De sanguine agnorum et hircorum.
10. In generationem desolabitur.
In sæcula sæculorum.

AQUILA.

1.
3.
4. ✕ Et ta'escent omnes virtutes caeli.
Et omnis militia eorum defluet, sicut defluit folium de vite, et sicut lapsum de ficu.
5. ✕ Quoniam.
6.
10. In generationem desolabitur.
In victoriam victoriarum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

23. Ἐξεβρίφη τὰ σχοινία σου ὥστε μὴ κρατεῖν, οὕτως ὁ ἰσθὸς αὐτῶν, ὥστε μὴ ἀπλώσαι ἰστίον, τότε διένειμεν ἕως σκύλων πολλῶν.

23. Ἐβράγησαν τὰ σχοινία σου, οὗτοι οὐκ ἐνίσχυσαν· ὁ ἰσθὸς σου ἐκλίενεν, οὐ χαλάσει τὰ ἰστία, οὐκ ἀρεῖ σημεῖον, ἕως οὐ παραδοθῆ εἰς προνομῆν.

23. Ὁ ἰσθὸς αὐτῶν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

23. Projecti sunt funes tui ita ut non retineant : sic malus eorum, ita ut non expandat velum : tunc distribuit usque ad spolia multa.

23. Disrupti sunt funiculi tui, quia non prævaluerunt : malus tuus inclinatus est : non demittet vela, non elevabit signum, donec tradatur in direptionem.

23. Malus ipsorum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Hesaiæ.

V. 8. Ad hæc verba LXX Interpretum, *πέπαιται ὁ φόβος τῶν ἐθνῶν*, observat Proc., *ὀβελίζεται ὡς μὴ κείμενον*. Reapse tale nihil habetur in Hebr., sed nulli dubitamus senes aliquid aliud legisse pro פִּיט רַבַּי פִּיט. DRACH.

V. 9. Ad illud, *ἐπένησεν*, Curter. ex cod. Jes. ad marg. *ὁμῶς (lege ὁμοίως) οἱ Γ΄*.

V. 12 Procop. *λαοὶ πάντες ἐξέδωκαν*. [Sicque reposuimus in textu. DR.]

V. 15. *Οἱ Γ΄, λαλεῖ*. Curter. ex ms. Jes.

V. 16. Σ., *αὐτὸς ἐν ὕψηλοις* etc. Eusebius et Procopius.

V. 18. Ἀ., Θ., *ὁ ἀριθμῶν* etc. Ex Procopio et Curterio.

V. 19. Σ., *τὸν λαὸν τὸν ἀναιδῆ* etc. Procopius. [Pro *χεῖλαι* alii ll. habent, ἐν χεῖλαι. DR.]

V. 20. Ἀ., *ὄραματίσθητι* etc. Procopius. Ubi Curterius male, *ὄρα, ματίσθητι*, quod ipse vertit, *vide, quare*. Drusius item hanc vitiatam lectionem sequitur. Ὅραματίζω est verbum Aquilæ familiare. [Symmachi lectionem pariter Theodotio explicite

tribuit Proc. Συμ. δὲ καὶ Θεοδ., *ἴδε* etc. DRACH.]

V. 21. Ἀ..... *οὐ μὴ πορευθῆ* etc. Procopius. [In Sym. lectione pro *κωπηλάτου* alii ll. habent *κωπηλάτου*. DR.]

V. 23. Σ., *ἐξεβρίφη* etc. Idem.

Ibid. Ἀ., Θ., *ὁ ἰσθὸς αὐτῶν*. Ita Drusius ex Curterio. Et tamen in ms. Jes. ut a Curterio prodiit, in textu legitur, *ὁ ἰσθὸς σου*, et ad marginem notatur, Ἀ., οἱ Γ΄, *οὕτως*, licet Symmachus legat, *ὁ ἰσθὸς αὐτῶν*. Quare suspicor esse mendum in lectione Curterii : nisi forte dicatur Vulgatum interpretem ideo *malus tuus* vertisse, licet in Hebræo legatur *malus eorum*, quia Aquila et Theodotio perinde atque LXX, *ὁ ἰσθὸς σου* legebant : atque ita stare posset lectio Curterii. Rem eruditi lectoris iudicio permittimus. [Vere hallucinatur auctor. Nonne omnium oculis patet Symmachum habere οὕτως? Idem tribuitur duobus aliis interpretibus. Et merito *ἀστερίζεται* quia exstat in Hebr., ק, et *consideratur* in LXX. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XXXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
3. Καὶ ἀναβήσεται ἡ δυσωδία αὐτῶν.

4. ✕ Καὶ ταχέσονται πᾶσαι αἱ δυνάμεις τοῦ οὐρανοῦ.

Καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ πεσεῖται, ὡς πίπτει φύλλον ἀπὸ ἀμπέλου, καὶ ὡς ἀπόπτωμα ἀπὸ συκῆς.

5. ✕ Ὅτι.

6. ✕ Ἀπὸ αἵματος ἀρῶν καὶ τράγων.

10. Εἰς γενεὰν ἐρημωθήσεται.

SYMMACHUS.

1.
3. Et ascendet foetor eorum.
4. ✕ Et tabescent omnes virtutes cæli.

Et omnis virtus ejus cadet, sicut cadit folium de vite, et ut id quod decidit de ficu.

5. ✕ Quoniam.

6. ✕ De sanguine agnorum et hircorum.

10. In generationem desolabitur.

1. ✕ Προσέχετε.
3. Καὶ ἀναβήσεται αὐτῶν ἡ ὄσμη.

4. Καὶ ταχέσονται πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν.

Καὶ πάντα τὰ ἀστρα πσεῖται ὡς φύλλα ἐξ ἀμπέλου, καὶ ὡς πίπτει φύλλα ἀπὸ συκῆς.

5. Vacat.

6. Ἀπὸ τοῦ αἵματος τράγων καὶ ἀρνῶν.

10. Εἰς γενεὰς αὐτῆς ἐρημωθήσεται.

Εἰς χρόνον πολύν.

LXX INTERPRETES.

1. ✕ Attendite.
3. Et ascendet eorum odor.
4. Et tabescent omnes virtutes cælorum.

Et omnes stellæ cadent sicut folia de vite, et ut cadunt folia de ficu.

5. Vacat.

6. De sanguine hircorum et agnorum.

10. In generationes suas desolabitur.

In tempus multum.

1.
3.

4. ✕ Καὶ ταχέσονται πᾶσαι αἱ δυνάμεις τοῦ οὐρανοῦ.

5. ✕ Ὅτι.

6.

10. Εἰς γενεὰν ἐρημωθήσεται.

Καὶ εἰς ἑσχάτα ἑσχάτων.

THEODOTIO.

1.
3.
4. ✕ Et tabescent omnes virtutes cæli.

5. ✕ Quoniam.

6.

10. In generationem desolabitur.

Et in novissima novissimorum.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΞ.
אין עבר בה		
11 ישכנו-בה	11.	11.
12 יקרא	12.	12. ✕ Καλέσουσι.
ובל-שריה		Καὶ ✕ πάντες ; οἱ ἄρχοντες αὐ- τῆς.
14 ושעיר	14.	14. Καὶ τριχῶν.
על-רעה		Πρὸς ἕτερον (<i>al.</i> ἐταῖρον) αὐτοῦ.
שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנח		Ἐκεῖ ἀνέψυξεν Λιλίθ, καὶ εὗρεν ἐαυτῇ ἀνάπαυσιν.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Non est qui transeat in ea.	Non erit qui transeat per eam.	
11. Habitabunt in ea.	11. Habitabunt in ea.	11.
12. Vocabunt.	12. Invocabunt.	12. ✕ Vocabunt.
Et omnes principes ejus.	Et omnes principes ejus.	Et ✕ omnes ; principes ejus.
14. Et satyrus.	14. Et pilosus.	14. Et pilosus.
Ad socium suum.	Alter ad alterum.	Ad socium suum.
Ibi refocillata est strix, et invenit sibi requiem.	Ibi cubavit lamia, et invenit sibi requiem.	Ibi recreavit se Liliti, et invenit sibi requiem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Hesaiæ.

V. 1. ✕ Προσῆγατε. Sic Carter. ex ms. Jes. quia deerat in τοῖς Ο'. [Deest in codd. Vatic. et Alex., habetur autem in nonnullis aliis codd. DRACH.]

V. 3. Σ., καὶ ἀναθήσεται etc. Sic Eusebius in Hesaiam, ac codex unus Reg. ex Eusebio Emiseno.

V. 4. Οἱ Γ', ✕ καὶ ταχῆσονται etc. Carter. Euseb. autem in Hesaiam idipsum confirmat his verbis : Μὴ κείμενον δὲ ἐν τῇ τῶν Ο' ἐρμηνείᾳ, τὸ καὶ ταχῆσονται..... μετὰ ἀστερίσκων ἐκ τῆς τῶν λοιπῶν ἐρμηνείας προσετέθη. I. e., Cum autem illud καὶ ταχῆσονται..... in LXX Interpretum versione non jaceat, cum asteriscis ex reliquorum interpretationis additum fuit. Ex editione igitur Hexaplaris, ubi cum asterisco additum fuerat, in hodiernis τῶν Ο' exemplaribus remansit.

Ibid. 'A., καὶ πᾶσα στρατιά etc. Hæc lectiones ex Eusebio et ex uno codice Regio sic produnt. [Addit Euseb. hæc notatu digna : Τετρηται δὲ ταῦτα ἡμῖν, εἰς τὸ δεῖξαι ὅτι τὰ παρὰ τοῖς ἑβδομήκοντα εἰρημμένα ἀστρα παρὰ τοῖς λοιποῖς ἐρμηνευταῖς δυοῦν-

μεις τοῦ οὐρανοῦ ἀνομήσθησαν. I. e., Hæc porro observavimus ut ostenderemus ea quæ a LXX *astra* dicuntur apud reliquos interpretes *virtutes cælorum* vocari. DRACH.]

V. 5. Οἱ Γ', ✕ δτι. Carter. ex ms. Jes.

V. 6. Σ., ✕ ἀπὸ αἵματος etc. Idem. Si vera sit asterisci nota, hæc Origenis tempore deerrat in LXX. Eusebius, τῶν μὲν ἀμῶν, ἢ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐρμηνευτὰς, ἀρνῶν. I. e., ἀμῶν (agnorūm) nomine, sive secundum reliquos interpretes, ἀρνῶν. [Euseb., ut vides, τοῖς Γ' adscribit hanc lectionem quam ita reponere oportet : 'A., Σ., Θ., ἀπὸ αἵματος τράγων καὶ ἀρνῶν : nam ἀρνῶν et ἀμῶν sibi invicem respondent. DRACH.]

V. 10. Οἱ Γ', εἰς γενεάν etc. Carter. ex ms. Jes.

Ibid. 'A., Θ., εἰς νίκος νικέων καὶ εἰς ἔσχατα ἐσχάτων. Sic ms. Jes. quod omissum fuerat a Carterio. Suspicio autem illud, εἰς νίκος νικέων, esse Aquilæ; et εἰς ἔσχατα ἐσχάτων, Theodotionis.

Ibid. Θ., ✕ οὐκ ἔστιν ὁ παρακ-. Carter. ex ms.

HESAIÆ CAPUT XXXV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΞ.
1 ע-יבה	1.	1. Ὀμαλή.
כתבצולח		Ὡς κάλυξ (<i>al.</i> καλύκωσις).
2 חדר הכרמל והשרן רמה ירא	2.	2. Διακρέπειτα τοῦ Καρμηλίου καὶ τοῦ Σαρῶν, αὐτοὶ ὄνεται ὄξαν Κυρίου.
7 לקח	7.	7. Κάλαμον.
10 ושכחתי	10.	10.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Solitudo.	1. Solitudo.	1. Planities.
Veluti rosa.	Quasi liliūm.	Ut rosa tumens.
2. Decor Charinel et Saron, ipsi videbunt gloriam Domini,	2. Decor Carmeli et Saron, ipsi videbunt gloriam Domini.	2. Decor Carmeli et Saron, ipsi videbunt gloriam Domini.
7. Calamo,	7. Calami.	7. Calamum.
10. Et laticiani.	10. Et laticiani.	10.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

11.
12.
Καὶ ✕ πάντες ; οἱ ἄρχοντες αὐ-
τῆς.
13. Καὶ τριγῶν.
Ἐκεῖ ἠρέμησαν λαμῖαι.

Vacat.

11. ✕ Κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ.
12. Vacat.
Οἱ ἄρχοντες αὐτῆς.
14. Vacat.
Ἴτερος πρὸς τὸν ἕτερον.
Ἐκεῖ ἀναπαύσονται ὄνοκένταυ-
ροι.

- ✕ Οὐκ ἔστιν ὁ παραπορευόμενος
✕ ἐν αὐτῇ.
11. ✕ Κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ.
12. ✕ Καλέσουσι.
Καὶ ✕ πάντες ; οἱ ἄρχοντες αὐ-
τῆς.
14. Καὶ ὀρθοτριγῶν.
Πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

11.
12.
Et ✕ omnes ; principes ejus.
14. Et pilosus.
Ibi quieverunt lamiae.

Vacat.

11. ✕ Habitabunt in ea.
12. Vacat.
Principes ejus.
14. Vacat.
Alter ad alterum.
Ibi requiescent onocentauri.

- ✕ Non est qui transeat in ea.
11. ✕ Habitabunt in ea.
12. ✕ Vocabunt.
Et ✕ omnes ; principes ejus.
14. Et horripilus.
Ad proximum suum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Hesaiæ.

Jes. [Varii mss. transferunt in LXX, ut et Græbius. DRACH.]

V. 11. Θ., ✕ κατοικήσουσιν etc. Idem. Hæc lectio in LXX translata fuit.

V. 12. Ἀ., Θ., ✕ καλέσουσι. Idem.

Ibid. Οἱ Γ', ✕ πάντες. Idem. In ms. Jes. in textu legitur οἱ ἄρχοντες μεγιστάνες. In edit. Rom. μεγιστάνες tantum.

V. 13. Ο, σιρῆνων. Scholion, Σιρῆνας καλεῖ τὰ ἐν νυκτὶ θρηνώδη φωνῆν ἴετα τῶν πτηνῶν μονοσύλῳ καταλούζοντα, ὅσον ἡ γλαῦξ καὶ τὰ εὐκίοντα. I. e., Sirenas vocat ea quæ inter volatilia emittunt noctu querulam vocem, ac prope ululant, quemadmodum poëta, et similia. DRACH.

V. 14. Ἀ., Σ., καὶ τριγῶν. Idem. In LXX vero non exprimitur, nisi fortasse aliud legerint, quod sæpe contingit. In hunc locum Hieronymus : « Et occurrunt sibi in ea juxta LXX diversa daemonum phantasmata ; sive ut omnes alii juxta Hebraicum transtulerunt, SIM et IIM, onocentauri, et pilosi, et

lamiae, quæ gentilium fabulæ, et poetarum figmenta describunt. Hericium quoque ibi enutrire catulos, et stationem habere fidissimam. »

Ibid. Ἀ., πρὸς ἕτερον (I. ἐταῖρον) etc. Idem.

Ibid. Ἀ., ἐκεῖ ἀνέψυξεν etc. Idem. Hieronymus autem ibidem : « Et lamiam, quæ Hebraice dicitur LILITH, et a solo Symmacho translata est lamia, quam quidam Hebræorum ἑριννόν, id est, furiam, suspiciantur. » In lectione Symmachi substituendum videtur ἠρέμησεν λαμία, pro ἠρέμησαν λαμία : nam in singulari videtur legisse Hieronymus, qui ait : « Et a solo Symmacho translata est lamia, quam quidam etc. » Et alioquin vox λαμία feminina est, ita ut vel ἠρέμησεν λαμία legendum sit, vel ἠρέμησαν λαμῖαι. Pro priore vero lectione stare videtur Hieronymus. [Nos reposuimus λαμῖαι pro λαμίς, quod discrepabat a verbo. Nomen hoc accentuatur λαμία et λάμια.—In Theod. lectione Marchal. cod. non habet πρὸς, sed ἐπί. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XXXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Πεδινή (αἱ. πεδιάς).
2. Εὐπρόκτια τοῦ Καρμήλου καὶ τοῦ πεδίου, αὐτοὶ εἶπονται δόξαν τοῦ Κυρίου.
7. Κάλαμον.
10.

1. Ἐρημος.
Ἵς κρίνον.
2. Καὶ ἡ τιμὴ τοῦ Καρμήλου, καὶ ὁ λαὸς μου εἶπται τὴν δόξαν Κυρίου.
7. Κάλαμον.
10. Καὶ εὐφροσύνη. Ἄλλος, σωτηρία.

1.
2. Ὁραϊότης τοῦ Καρμήλου καὶ τοῦ Σαρὼν, αὐτοὶ εἶπονται τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου.
7. Κάλαμον.
10.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Campestris.
2. Decor Carmeli et campi, ipsi videbunt gloriam Domini.
7. Calamum.
10.

1. Solitudo.
Quasi lilium.
2. Et honor Carmeli, et populus meus videbit gloriam Domini.
7. Calami.
10. Et lætitia. Alius, salus.

1.
2. Pulchritudo Carmeli et Saron, ipsi videbant gloriam Domini.
7. Calamum.
10.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Hesaiæ.

V. 1. 'A., ὄμαλή etc. Sic semper. Ibid. Hieronymus : « Sive ut significantius expressit, Aq. ὡς κάλυξ, quam nos tumentem rosam, et necdum foliis dilatatis possumus dicere. » Notat Martianæus noster in mss. codicibus reperiri, KAUCOSIS, vel KALICASIS. Codex vero Sangermanensis antiquissimus habet, ΚΑΥΚΩΣΙΣ, haud dubie pro καλύκωσις, ut recte legendum conjicit idem Martianæus. Hanc autem puto veram esse lectionem.

V. 2. Ο', ἐξανθήσει, effloebunt (deserta). Severus, ὀλογαρήσει, læte sylvescent. DRACH.

Ibid. 'A., διαπρέπεια etc. Hæc lectiones prodeunt ex Eusebii *Demonstr. evang.* et in Hesaiam, itemque ex Curterio, qui postremus hanc notam habet : Κάρυλλος καὶ Σαρῶν τόπος τῶν ἀλλοφύλων ὠραιό-

HESAIÆ CAPUT XXXVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
הבזכר 3	3.	3.
תקבה 6	6.	6.
אלי 7	7.	7. ✕ Πρὸς μέ.
נא 8	8.	8. ✕ Δῆ.
והאך תשיב את פני פדת אדך עבדי אדני הקסנים	9.	9.
יהוה אמר אלי עלי ענדאך והאך תשיב	10.	10. ✕ Κύριος εἶπεν πρὸς μέ, ✕ Ἀνάθηθι πρὸς τὴν γῆν ταύτην, ✕ καὶ διαφθεῖρον αὐτήν.
דבר נא 11	11.	11. Ἀλέησον ✕ δῆ.
את הראיהם אני שניהם	12.	12. ✕ Τὴν κόπρον αὐτῶν. Θῶρον ✕ αὐτῶν.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Commonefaciens.	3. A commentariis.	3.
6. Et perforabit eam.	6. Et perforabit eam.	6.
7. Ad me.	7. Mihi.	7. ✕ Ad me.
8. Quæso.	8. Vacat.	8. ✕ Quæso.
9. Et quomodo vertere facies vultum ducis unius servorum do- mini mei mimorum?	9. Et quomodo sustinebis fa- ciem iudicis unius loci ex servis domini mei mimoribus?	9.
10. Dominus dixit ad me, As- cende ad terram istam et corrup- pe eam.	10. Dominus dixit ad me, As- cende super terram istam, et dis- perde eam.	10. ✕ Dominus dixit καὶ ἐγώ, Ἀσκέτω ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην, καὶ ἀσπέτω τὴν γῆν ταύτην.
11. Loquere, quæso.	11. Loquere.	11. Loquere, ✕ quæso.
12. Stercora sua. Urinam suam.	12. Stercora sua. Urinam pedum suorum.	12. ✕ Stercus suum. Urinam ✕ suam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Hesaiæ.

V. 5. Ἄλλος, ὁ ἀναμνησκῶν. Curt. Est Aquilæ, vel Symmachi.

V. 4. Ο', εἴπατε Ἐζεχίη. Cod. Marchal., εἴπατε δὴ πρὸς Ἐζεχίαν. DRACH.

Ibid. Ο', τί πεποιθὼς εἶ; Cod. Marchal., τί τι πεπ. Ita etiam Ald. IDEM.

V. 5. Ο', καὶ λόγοις. Cod. Marchal. et Ald., ἦ λ., pro quo Alex. et Complut., ἦ ἐν λ. IDEM.

V. 6. Ο', ὡς ἂν ἐπιστηρισθῆ. Cod. Marchal., ὡς ἂν ἐπιστηριχθῆ. Formam ἐπιστηριχθῆ habent etiam Alex. et Complut. editæ, quæ posterior pro ὡς fert ἦ. IDEM.

Ibid. Θ., ✕ καὶ τρήσει αὐτήν. Curt. Hæc olim in LXX deerant, et ex edit. Theodotionis cum asterisco addita fuerant. Sed in hodiernis τῶν Ο' exemplaribus habentur. [Alex. alique codd. non habent. DRACH.]

Ibid. Ο', ἐπ' αὐτῶ. Cod. Marchal., ἐπ' αὐτόν. DRACH.

V. 7. 'A., Σ., Θ., ✕ πρὸς μέ. Curt.

Ibid. Ο', πεποιθήμεν, *confidimus*. Desideratur autem maxima pars commatis. In Hebraica enim veritate sic acquiritur : *הַמֶּלֶךְ... אֱלֹהֵי*, *Nonne hic est cuius removit Ezechias excelsa, et altaria; dixitque Judæ et Jerusalem, Coram altari hoc incurvabitis vos?* Eadem leguntur in textu Hebr. IV Reg. xviii, 22, ubi additur in fine. *וַיִּשְׁתַּחֲוֶינָהּ בְּיְרוּשָׁלַיִם*, in *Jerusalem*; nec omittitur ibi a LXX. Ideo hic alii addunt: οὐκ αὐτὸς ἴσταν ᾧ (Ald. οὐ) ἀπεθάν Ἐζεχίης τὰ ὄρηλά αὐτοῦ, καὶ θυσιαστήρια αὐτοῦ, καὶ εἶτε τῶ Ἰούδα καὶ τῆ

HESAIÆ CAPUT XXXVII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
את אליקים 2	2.	2. ✕ Τὸν : Ἐλιακίμ.
את מלך אשור לבנה	8.	8. ✕ Τὸν βασιλέα Ἀσσυρίων. Λαβανά.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Eliachim.	2. Eliacim.	2. ✕ Ipsum : Eliacim.
8. Regem Assur. Libna.	8. Regem Assyriorum. Lobnam.	8. ✕ Regem Assyriorum. Lahana.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Hesaiæ.

της τοῦ Καρμήλου καὶ τοῦ Σαρὼν, οὗτοι εἰσὶν αἱ τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου. I. e. *Carmelus et Saron locus Alienigenarum: pulchritudo Carmeli et Saron, hi videbunt gloriam Domini.* Hieronymus autem in hunc locum: «*Omnis igitur candor, cultus Dei, et circumcisionis scientia, et loca uberrima atque campestria, quæ appellantur Saron, pro quibus Symmachus interpretatus est, campos, dabuntur desertæ*

quosdam Ecclesiæ etc. »

V. 3. Ο', ἰσχύσατε, confortamini. Marchal., ὑψώσατε, extollite. DRACH.

V. 7. Ο', καλάμου, arundinis. Alii, ποιμῶν καλάμου, gregum ar. Vocem gregum legit etiam S. Hier. in LXX. Idem. Ibid. ὄψ Γ', κάλαμον. Carter.

V. 10. In textu ms. Jes. legitur σωτηρία. Ad marg. notatur, ἔσφοδύνη.

HESAIÆ CAPUT XXXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.
6.
7. ✕ Πρὸς μέ.
8. ✕ Δή.
9. Καὶ πῶς ὑποστήσει τὸ πρόσωπον ἄρχοντος ἑνὸς τῶν δούλων τοῦ κυρίου μου τῶν μικρῶν;
10. ✕ Κύριος εἶπεν πρὸς μέ, ✕ Ἀνάθητι πρὸς τὴν γῆν ταύτην, ✕ καὶ διάφθειρον αὐτήν.
11. Ἀάλησον ✕ δή.
12. ✕ Τὴν κόπρον αὐτῶν. Οὖρον ✕ αὐτῶν.

SYMMACHUS.

3.
6.
7. ✕ Ad me.
8. ✕ Quæso.
9. Et quomodo sustinebit faciem principis unius servorum domini mei parvorum?
10. ✕ Dominus dixit ad me, ✕ Ascende ad terram hanc, et disperde eam.
11. Loquere, ✕ quæso.
12. ✕ Stercus suam. Urinam ✕ suam.

5. Ὑπομνηματογράφος. Ἄλλος, ὁ ἀναμνησκίων.
6. ✕ Καὶ τρήσει αὐτήν.
7. Vacat.
8. Vacat.
9. Καὶ πῶς δύνασθε ἀποστρέψαι εἰς πρόσωπον τῶν τοπαρχῶν;
10. Κύριος εἶπε πρὸς μέ, Ἀνάθηθι ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην, καὶ διάφθειρον αὐτήν.
11. Ἀάλησον.
12. Κόπρον. Οὖρον.

LXX INTERPRETES.

3. A commentariis. Alius, commonefaciens.
6. ✕ Et perforabit eam.
7. Vacat.
8. Vacat.
9. Et quomodo potestis avertere in faciem toparcharum?
10. Dominus dixit ad me, Ascende ad terram hanc, et disperde illam.
11. Loquere.
12. Stercus. Urinam.

3.
6. ✕ Καὶ τρήσει αὐτήν.
7. ✕ Πρὸς μέ.
8. ✕ Δή.
9.
10. ✕ Κύριος εἶπεν πρὸς μέ, ✕ Ἀνάθηθι πρὸς τὴν γῆν ταύτην, ✕ καὶ διάφθειρον αὐτήν.
11. Ἀάλησον ✕ δή.
12. ✕ Τὴν κόπρον αὐτῶν. Οὖρον ✕ αὐτῶν.

THEODOTIO.

3.
6. ✕ Et perforabit eam.
7. ✕ Ad me.
8. ✕ Quæso.
9.
10. ✕ Dominus dixit ad me, ✕ Ascende ad terram hanc, et disperde eam.
11. Loquere, ✕ quæso.
12. ✕ Stercus suam. Urinam ✕ suam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Hesaiæ.

Ἱερουσαλήμ. Κατὰ πρόσωπον τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ του προσκυνήσατε. Quæ nec Cyrillus habet. DRACH.

V. 8. Ἀ., Σ., Θ., ✕ δή. Curt.

V. 9. Σ., καὶ πῶς ὑποστήσει etc. Procopius.

Ibid. Ο', τῶν τοπαρχῶν. Marchal., τοῦ τοπαρχοῦ ἑνὸς. Alex., τὸ πρόσωπον τοπαρχοῦ ἑνὸς. Et etiam Hebr. habet, faciem (absque præp. in) ducis unius, et Vulg., iudicis unius. Idem.

V. 10. Ἀ., Σ., Θ., ✕ Κύριος εἶπεν etc. Carter. ex ms. Jes. Hæc clausula tota deerat in editione τῶν Ο' ac ex trium editionibus inducta fuit, præmissis asterisco, habeturque in edit. Romana, mutilato πρὸς in ἐπὶ. [Scil. ante τὴν γῆν τ. DRACH.]

V. 11. Ἀ., Σ., Θ., ✕ δή. Curt.

Ibid. Post ἀνθρώπων cod. Marchal., ut et Ald. et

Complut. addunt, τῶν ἐστηκότων. Scil obelo notandum. DRACH.

V. 12. Ἀ., Σ., Θ., ✕ τὴν etc. Curt.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., ✕ αὐτῶν. Idem.

Ibid. Hebr. עֲתִירָה et עֲתִירָה. Secundum vero Keri, עֲתִירָה et עֲתִירָה. DRACH.

V. 16. Ο', μὴ ἀκούετε. Marchal. cod., μὴ ἀκούσατε. DRACH.

V. 19. Ο', Ἐμφαροαίμ. Id. eod., Σεμφαροαίμ. Pro quo Alex., Σεμφαρείμ, Ald. autem et Compl., Σεμφαροαίμ. Idem.

V. 21. Ο', μηδένα. Cod. Marchal., μηδέν. Sic etiam Ald. et Complut. Idem.

HESAIÆ CAPUT XXXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. ✕ Τὸν Ἐλιακίμ.
8. ✕ Τὸν βασιλεῖα Ἀσσυρίων. Λαβανά.

SYMMACHUS.

2. ✕ Ipsum Ἐliacim.
8. ✕ Regem Assyriorum. Labana.

LXX INTERPRETES.

2. Eliacim.
8. ✕ Regem Assyriorum. Lobnam.

2. ✕ Τὸν Ἐλιακίμ.
8. ✕ Τὸν βασιλεῖα Ἀσσυρίων. Λαβανά.

THEODOTIO.

2. ✕ Ipsum Ἐliacim.
8. ✕ Regem Assyriorum. Labana.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γραμμασι.	AKYΛAΣ.
כי נסע בלכיש	9.	✕ Ὅτι ἀπῆρεν ἀπὸ Λαχίς.
9 וישכוע	11.	9. Καὶ ἤκουσεν.
11 הנה ואתה	13.	11. Ἴδου ✕ σὺ.
אשר עשו	14.	Ἄ συνεποίησαν.
ואתה תנצל	13.	✕ Καὶ σὺ ῥυσθήσῃ;
13 הנע ועדה	14.	13. [Ἄνὲ καὶ Γαυά.]
14 ויקראדו ויעל בית יהה	22.	14.
22 אחריך ראש הניעה	23.	22.
23 חרפת	24.	23.
24 ברדשו	25.	24. Ἐλάτας.
מרום קצו יער	27.	25.
כרמלו	29.	27. Χλόη χώρας.
25 אני קרתו ושתימי מים ואחד	29.	29.
בכף-פעמי כל יאודי מצוד		
27 עשב שדה		
29 ושאנך עלה באדני		
ושבותי החי באפך ובתני בשפתך		
30 ספיה	30.	30.
שחיס	33.	Αὐτοφυῆ.
33 לא יבוא אלהיעיר הזאת		33.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Quod profectus erat de Lachis.	Quia profectus esset de Lachis.	✕ Quia moverat de Lachis.
9. Et audivit.	9. Quod cum audisset.	9. Et audivit.
11. Ecce tu.	11. Ecce tu.	11. Ecce ✕ tu.
Quæ fecerunt.	Quæ fecerunt.	Quæ fecerunt.
Et tu liberaberis?	Et tu poteris liberari?	✕ Et tu liberaberis?
13. Ana et Ava.	13. Ana et Ava.	13. Aue et Gava.
14. Et legit illum, et ascendit in domum Domini.	14. Et legit eos, et ascendit in domum Domini.	14.
22. Post te caput movit.	22. Post te caput movit.	22.
23. Probris affecisti.	23. Exprobrasti.	23.
24. Abietum ejus.	24. Abietes.	24. Abietes.
Altitudinem extremitatis ejus, saltum.	Altitudinem summitatis ejus, saltum.	
Carmeli ejus.	Carmeli ejus.	
25. Ego excidi, et bibi aquas: et siccabo in planta pedum meorum omnes rivos munitionis.	25. Ego fodi, et bibi aquam, et exsiccavi vestigio pedis mei omnes rivos aggerum.	25.
27. Herba agri.	27. Fœnum agri.	27. Herba agri.
29. Et arrogantia tua ascendit in aures meas.	29. Superbia tua ascendit in aures meas.	29.
Et ponam hamum meum in nare tua, et frenum meum in labiis tuis.	Ponam ergo circulum in naribus tuis, et frenum in labiis tuis.	
30. Quæ sponte nascuntur.	30. Quæ sponte nascuntur.	30.
Repullulans.	Poma.	Sponte nata.
33. Non ingredietur in urbem hanc.	33. Non intrabit civitatem hanc.	33.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

✕ Ὅτι ἀπήρην ἀπὸ Λαχεῖς.
9. Καὶ ἤκουσεν.
11. Ἰδοὺ ✕ σύ.
Ἄ συνεποίησαν.
✕ Καὶ σὺ ῥυσθήσῃ;
13. Ἄνεστάτωσε καὶ ἐταπείνωσε.
14. ✕ Καὶ ἀνέγνω αὐτὸ, καὶ ἀν-
✕ ἔβη εἰς οἶκον Κυρίου.
22. Ὅπισθὲν σου κεφαλὴν ἐκί-
νησε.
23.

21. Ἀρκεύθους.

Εἰς ὕψος τοῦ ἄκρου αὐτοῦ εἰς τὸν
δρυμόν.

Τοῦ Καρμήλου αὐτοῦ.

25. Ἐγὼ ὤρυξα καὶ ἔπιον ὕδωρ,
καὶ ἠρήμωσα ἐν ἔγχει ποδός μου
πάντας ποταμούς συνεχομένους.

27. Χόρτος ἀγροῦ.

29. Καὶ ἡ ἀλαζόνηιά σου ἀνέβη
εἰς τὰ ὠτά μου.

Καὶ δώσω κρίκον εἰς τὸν μυκτῆ-
ρά σου, καὶ χαλινὸν εἰς τὰ χεῖλη
σου.

30.

Ἀπὸ δένδρων.

33.

SYMMACHUS.

✕ Quia moverat de Lachis.
9. Et audivit.
11. Ecce ✕ tu.
Quæ fecerunt.
✕ Et tu liberaberis?
13. Exterminavit, et humili-
avit.

14. ✕ Et legit illum et ascendit
✕ in domum Domini.

22. Post te caput movit.

23.

24. Juniperos.

In altitudinem summitatis ejus
in saltum.

Carmeli ejus.

25. Ego fodi et bibi aquam, et
devastavi in vestigio pedis mei
omnes fluvios coherentes.

27. Fœnum agri.

29. Et arrogantia tua ascendit
in aures meas.

Et dabo annulum in nasum
tuum, et frenum in labia tua.

30.

Ab arboribus.

33.

Ο.

✕ Ὅτι ἀπήρην ἀπὸ Λαχεῖς.
9. Καὶ ἀκούσας ἀπέστρεψε.
11. Σύ.
Ἄ ἐποίησαν.
✕ Καὶ σὺ ῥυσθήσῃ;
13. Ἄναγουγάνα.
14. ✕ Καὶ ἀνέγνω αὐτὸ, καὶ ἀν-
✕ ἔβη εἰς οἶκον Κυρίου.
22. Ἐπὶ σοὶ κεφαλὴν ἐκίνησε.

23. Παρώξυνας. *Οἱ λοιποὶ*, ἐδλασ-
φήμησας.

24. Τῆς κυπαρίσσου αὐτοῦ. Ἄλ-
λων, τὰς δὲ κυπαρίττους.

Εἰς ὕψος μέρους τοῦ δρυμοῦ.

Vacat.

25. Καὶ ἔθηκα γέφυραν, καὶ ἠρή-
μωσα ὕδατα καὶ πᾶσαν συναγωγὴν
ὕδατος.

27. *Vacat.*

29. Καὶ ἡ πικρία σου ἀνέβη πρὸς
μέ.

Καὶ ἐμβάλω φιδὸν εἰς τὴν βίνα
σου, καὶ χαλινὸν εἰς τὰ χεῖλη σου.

30. Ἄ ἔσπαρμας. *Οἱ λοιποὶ*,
αὐτόματα.

Τὸ κατάλειμμα.

33. Οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν
ταύτην.

LXX INTERPRETES.

✕ Quia moverat de Lachis.
9. Et audiens revertit.
11. Tu.
Quæ fecerunt.
✕ Et tu liberaberis?
13. Anagugana.

14. ✕ Et legit illum, et ascendit
✕ in domum Domini.

22. Super te caput movit.

23. Irritasti. *Reliqui*, blasphe-
masti.

24. Cupressi ejus. *Aliter*, cu-
pressos autem.

In altitudinem partis saltus.

Vacat.

25. Et posui pontem, et deso-
lavi aquas et omnem congregatio-
nem aquæ.

27. *Vacat.*

29. Et acerbitas tua ascendit ad
me.

Et injiciam capistrum in narem
tuam, et frenum in labia tua.

30. Quæ seminasti. *Reliqui*, quæ
sponte nascuntur.

Reliquias.

33. Non ingredietur in urbem
hanc.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

✕ Ὅτι ἀπήρην ἀπὸ Λαχεῖς.
9. Καὶ ἤκουσεν.
11. Ἰδοὺ ✕ σύ.
Ἄ συνεποίησαν.
✕ Καὶ σὺ ῥυσθήσῃ;
13.
14. ✕ Καὶ ἀνέγνω αὐτὸ, καὶ ἀν-
✕ ἔβη εἰς οἶκον Κυρίου.
22.

23.

21.

25.

27. Χόρτος ἀγροῦ.

29.

30.

Αὐτοφυῆ.

33. ✕ Καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην
✕ οὐ μὴ εἰσέλθῃ.

THEODOTIO.

✕ Quia moverat de Lachis.
9. Et audivit.
11. Ecce ✕ tu.
Quæ fecerunt.
✕ Et tu liberaberis?
13.

14. ✕ Et legit illum, et ascendit
✕ in domum Domini.

22.

23.

24.

25.

27. Fœnum agri.

29.

30.

Sponte nata.

33. ✕ Et in civitatem hanc non
✕ ingredietur.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

יְצַדֵּק יְיָ בְּעַבְדֵּי

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

35.

ΑΚΥΤΑΛΣ.

35.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

35. Et propter David servum meum.

VULGATA LATINA.

35. Et propter David servum meum.

AQUILA.

35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Hesaiæ.

V. 1. ΟΙ Γ', ✕ τὸν etc. Curter. ex ms. Jes.
 V. 4. Ο', βασιλεὺς Ἀσσυρίων. Cod. March. addit, ὁ Κύριος αὐτοῦ, quod exstat in Hebr. et in Vulg., *Dominus suus*. Sic etiam Ald. et Compl.—Ο', λόγους οὖς. Marchal., λόγοις οὖς, ut Vulg., *sermonibus*. — Ο', πρὸς Κύριόν σου. Marchal. dum Ald. et Complut., πρὸς Κ. τὸν Θεόν σου. Sed omnia ista obelo notanda, Hebr. tantummodo habente, et *offeret deprecationem*. DRACH.
 V. 8. Ἀ., Σ., Θ., ✕ τὸν βασιλέα. Idem. Sed non dubium est etiam Symmachum ita vertisse, nec potuisse alio modo vertere. Hæc vox olim in LXX de-erat, et cum asterisco addita fuit, mansitque haec-tenus.
 Ibid. ΟΙ Γ', Λαθανά. Idem.
 Ibid. Ο', καὶ ἤκουσεν. Addit Marchal., βασιλεὺς Ἀσσυρίων, quod videtur fuisse prius nota explicativa marginalis, quæ postmodum in textum irrepsit. DRACH.
 Ibid. Ἀ., Σ., Θ., ✕ ὅτι ἀπῆρεν etc. Curt. In LXX

hodie habetur.

V. 9. Ἀ., Σ., Θ., καὶ ἤκουσεν etc. Sic unus. [Omnes istæ versiones referuntur ad alterum hujus commatis γρσθγ, non autem ad prius. DRACH.]

V. 11. Ἀ., Σ., Θ., ✕ σὺ, præmisso asterisco. Curter. Sed habetur hodie in LXX.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., & συνεποίησαν. Sic Drusius ex edit. Procopii in Hesaiam: ubi tan-en nihil aliud habetur, quam ad marg. textus ms. Jes. Ἀ., ✕ σὺν.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., ✕ καὶ σὺ ρυσθ. Curter. ex ms. Jes. Habetur etiam hodie in LXX.

V. 13. Ἀ. [Ἄνε καὶ Γαυά.] Vide notas ad IV Reg. cap. xviii. In hunc vero locum Hieronymus: « In enumeratione autem gentium cæterarum ponit ANA et AVA, quas LXX miscuerunt dicentes Anavogava, conjunctionemque, et, id est, V, inter duas gentes, Ana et Ava, lingua ponere Hebræa, ut ignorantibus una gens videatur aut civitas. » [Marchal. ut et Ald., Ἄνα καὶ Ἄβα. Complut., Ἀνανοῦ καὶ Γαυά. Alii, Ἄνα καὶ Γαυά. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XXXVIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

לְמוֹת 1
 אֲנִי יְהוָה 3
 אֲצִיחֶךָ 6
 אֶת-אֶת-עַל הַמַּעֲלֹת 8
 בַּמַּעֲלֹת
 מִמֶּנִּי 9
 בְּדַמִּי יִמֵּי 10
 הַחַיִּים 11
 עַד-עַם-יִשְׂרָאֵל 11
 וְחַל דַּחֲדִי 12
 כִּסּוּס עֲגוּר כֵּן אֲצַפְּנָה 14
 לִי וְהָאֵת עָשָׂה אֲדַדָּה כֹּל-שְׁנֹתַי 15
 עַל-מֵרֶם נַפְשִׁי

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

3.

6.

8.

9.

10.

11.

11.

12.

14.

15.

ΑΚΥΤΑΛΣ.

1. Τοῦ ἀποθανεῖν.
 3. ✕ Ἦ, δὴ, Κύριε.
 6. Ὑπόσσωμαί σε.
 8.
 9.
 10. . . .
 11. ✕ Ζώντων.
 12. Ἐπαύσατο γενεά μου.
 14. . . .
 15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Ad moriendum.
 3. Obsecro, Domine.
 6. Eruam te.
 8. Umbram graduum.
 Per gradus.
 9. Scriptura.
 10. In excisione dierum meorum.
 11. Viventium.
 Ultra cum habitatoribus.
 12. Cessavit. Generatio mea.
 14. Sicut grus hirundo sic pipiebam.
 15. Mihi et ipse fecerit? Vagabor omnibus annis meis super amaritudine animæ meæ.

VULGATA LATINA.

1. Usque ad mortem.
 3. Obsecro, Domine.
 6. Eruam te.
 8. Umbram linearum.
 In horologio.
 9. Scriptura.
 10. In dimidio dierum meorum.
 11. Viventium.
 Ultra, et habitatorem.
 12. Quietis. Generatio mea.
 14. Sicut pullus hirundinis sic clamabo.
 15. Cum ipse fecerit? Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ.

AQUILA.

1. Ad moriendum.
 3. Heu, quæso, Domine.
 6. Liberabo te.
 8.
 9.
 10. In infirmitate et silentio dierum meorum.
 11. ✕ Viventium.
 12. Cessavit generatio mea.
 14. Sicut equus Agur...
 15.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

35.

35. Καὶ διὰ Δαυὶδ τὸν παῖδά μου.
Οἱ λοιποὶ, καὶ διὰ Δαυὶδ τὸν δούλόν μου.

35.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

35.

35. Et propter David puerum meum. *Reliqui*, et propter David servum meum.

35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Hesaiæ.

V. 14. Σ., Θ., ✕ καὶ ἀνέγνω etc. Curter. ex ms. *Jes.* In LXX etiam legitur. [Post αὐτό habet Marchal., 'A., Θ., Σ., 'Εξελίας, cum asterisco. Potius obelo signandum, non enim legitur in Hebr. DRACH.]

V. 22. Σ., δπισθὲν σου etc. Procopius.

V. 17. Ο΄, καὶ ἴδε τοὺς λόγους. Hebr. autem, ut Vulg., sonat, et vide et audi omnia verba. Marchal. habet cum Ald. et Complut., καὶ ἴδε καὶ ἀκουσον πάντας τοὺς λόγους. DRACH.

V. 23. Οἱ λοιποὶ, ἐβλασφήμησαζ. Procopius.

V. 24. 'A., ἐλάταξ etc. Idem et Eusebius.

Ibid. 'Aλλως, τὰς etc. Ita Procopius. DRACH.

Ibid. Σ., εἰς ὕψος τοῦ ἀπρου. Procopius.

Ibid. Σ., τοῦ Καρμήλου αὐτοῦ. Idem.

V. 25. Σ., ἐγὼ ὠρυξα etc. Idem.

V. 27. 'A., χλόη etc. Curter. ex ms. *Jes.*

V. 29. Σ., καὶ ἡ ἀλαζονεία etc. Procopius.

Ibid. Σ., καὶ ὄσω etc. Idem.

V. 30. Οἱ λοιποὶ, αὐτόματα. Idem.

Ibid. 'A., Θ., αὐτοφυῆ. Σ., ἀπὸ δένδρων. Idem. Hieron. vero : S., *romis vescere.*

V. 32. Ο΄, ἔσσονται. In nonnullis est, ἐξελεύσονται. Sicque Alex. et Complut. Hebr. et Vulg., *exibunt* (reliquiæ). DRACH.

V. 33. Θ., ✕ καὶ εἰς τὴν πόλιν etc. Curter. ex ms. *Jes.* Ex Theodotione in LXX translatum est.

V. 34. Ο΄, καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην οὐ μὴ εἰσέλθῃ. Marchal. adscribit hæc verba in margine sub asterisco, Theodotioni tributa. DRACH.

V. 35. Οἱ λοιποὶ, καὶ διὰ Δαυὶδ etc. Drusius ex Procopio.

V. 37. Hebr. et Vulg., et profectus (Vulg., *egressus*) est, et abiit et reversus est. Ο΄, καὶ ἀπῆλθεν ἀποστραφεὶς. Marchal. autem addit, καὶ ἀπίστρεψεν. Sic etiam Ald. et Complut. DRACH.

V. 38. Hebr. et Vulg., *Nearoch, deum suum.* Ο΄, *Nasarach.* Marchal., Ald. et Complut., θεοῦ αὐτοῦ. Idem.

HESAIÆ CAPUT XXXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Εἰς θάνατον.

3. ✕ 'Ω, ὃη, Κύριε.

6. Ἐξελούμαι σε.

8.

(Ἐν ὠρολογίῳ.)

9.

10.

11.

12.

14.

15.

1. Ἔως θανάτου.

3. *Vacat.*

6. Ἦσομαι σε.

8. Τὴν σκίαν τῶν ἀναβαθμῶν.

Τοὺς δέκα ἀναβαθμούς.

9. Προσευχή. Οἱ λοιποὶ (γραφή).

10. Ἐν ὕψει τῶν ἡμερῶν μου.
Οἱ ἕτεροι, ἐν ἡμίσει τῶν ἡμερῶν μου.

11. ✕ Ζώντων.

12. Ἐξέλιπεν ἐκ τῆς συγγενείας μου.

14. Ὡς χελιδῶν, οὕτω φωνήσω.

15.

1. Εἰς θάνατον.

3. ✕ 'Ω, ὃη, Κύριε.

6.

8.

9.

10.

11.

✕ Ἐτι μετὰ κατοικούντων.

12. Ἐξέλιπεν ἡ γενεὰ μου.

14. Σὺς Ἀγούρ. . . .

15. ✕ Αὐτῷ, καὶ αὐτὸς ἐποίησε
✕ καθοδηγήσιν, πάντας ἐνιαυτούς
✕ μου ἐπὶ πικρῶν ψυχῆς μου.

THEODOTIO.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

1. Ad mortem.

3. Heu, quæso, Domine.

6. Ervam te.

8. Umbram linearum.

In horologio.

9.

10. In infirmitate et silentio dierum meorum.

11.

12.

14. Sicut hirundo inclusa sic cantabo.

15.

1. Usque ad mortem.

3. *Vacat.*

6. Liberabo te.

8. Umbram graduum.

Decem gradus.

9. Oratio. *Reliqui*, scriptura.

10. In sublimi dierum meorum.
Ceteri, in dimidio dierum meorum.

11. ✕ *Viventium.*

12. Defecit ex cognatione mea.

14. Sicut hirundo, sic vociferabor.

15.

1. Ad mortem.

3. ✕ Heu, quæso, Domine.

6.

8.

9.

10. In infirmitate et silentio dierum meorum.

11.

✕ Ultra cum habitatoribus.

12. Defecit generatio mea.

14. Sis Agur...

15. ✕ Ipsi, et ipse fecit deductionem, omnes annos meos scilicet per amaritudinem animæ meæ.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
17 הגנה לשלום מר-לי	17.	17.
18 כי-לא שאול תודך מות יהלך	18.	18.
יהודי-בור אל-אברהם		
21 על-השוחץ	21.	21. Ἐπὶ τὸ ἔλκος.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Ecce in pace amaritudo mihi.	17. Ecce in pace amaritudo mea.	17.
18. Quia non infernus confitebitur tibi, (nec) mors laudabit te.	18. Quia non infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit te.	18.
Descendentes cisternam in veritate tua.	Qui descendunt in lacum, veritatem tuam.	
21. Super inflammationem.	21. Super vulnus.	21. Super ulcus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Hesaiæ.

V. 1. 'A., τοῦ ἀποθανεῖν. Σ., Θ., εἰς θάνατον. Eusebius et tres mss. qui habent, οἱ λοιποὶ, εἰς θάνατον.

V. 3. Οἱ Γ', ✕ ὦ, δη, Κύριε. Curter. ex ms. Jes. Hæc vero desunt in τοῖς Ο'.

V. 6. Sic legit Curterius, οἱ Ο', ῥύσομαι σε. Σ., ἐξελοῦμαι σε. 'A., ὁμοίως τε Ο'. Ubi bene quidem præter morem legit ὁμοίως, sed vocem sequentem perperam τε: uam legendum τοῖς, ut jam dictum fuit; alioquin dicendum esset 'A. et Ο' ut Σ. legisse, quod est absurdum.

V. 8. Hieronymus: « Datur autem signum, ut sol decem gradibus revertatur, quos nos juxta Symmachum in *lineas* et *horologium* vertimus. » Hinc vero sequitur Symmach. על-הבערתך - את-umbra linearum vertisse. [Symmachi integram lectionem ita adfert Lamb. Βος: στρέψω τὴν σκιάν τῶν γραμμῶν (linearum) ἢ κατέβη ἐν ὥρολογίῳ 'Αγασ. Βραχ.]

V. 9. Hieronymus: « Miror quomodo soli Septuaginta pro *scriptura*, *orationem* posuerint, cum *oratio* THEPHELLATH dicatur, et non MACHTHAB, quæ in præsentī loco scribitur; alioquin consequenter diceretur *oratio*, si de præsentī esset tempore, et non de præterito. Manifestum est enim, quod post reddatam sanitatem, de infirmitate consurgens ista

conscripserit; ex quo non *oratio* est, sed *gratiarum actio*, pro beneficio quod acceperat. »

V. 10. Regius unus ex Cyrillo: Οὗ γε μὴν ἕτεροι τῶν ἐρμηνευτῶν, ἐν ἡμίσει τῶν ἡμερῶν μου ἐδέδωκασιν. Hieronymus vero notat LXX legisse RAME דמי pro DAME דמי et A., S., Th. vertisse, in *infirmitate* et *silentio dierum meorum*; ita ut scilicet alii in *infirmitate*, alii in *silentio* verterint. Hieronymi verba non præterminenda: « Dixi, inquit, in corde meo in dimidio dierum meorum; sive ut Aquila et Symmachus et Theodotio interpretati sunt, in *infirmitate* et *silentio dierum meorum*; pro quo LXX *excelsum* interpretati sunt ob litteræ similitudinem RAME pro DAME legentes: licet quidam DAME, sanguinem verterint, ut sit sensus, in *sanguine dierum meorum*, quando meus cruor meusque expectabatur interitus. » Hinc vero questio oritur, quandoquidem A., S., Th. in *infirmitate* et in *silentio* illud דמי verterunt, quinam sint Reliqui, οἱ ἕτεροι, qui secundum Cyrillum interpretati sunt ἐν ἡμίσει, in *dimidio*: et quinam illi, qui secundum Hieronymum verterunt, in *sanguine*. Certe de Quinta, Sexta et Septima editione hoc dicere nequimus, cum ne vestigium quidem earum habeatur in tanta variarum interpretationum collectione, quantam in Hesaiam exhibemus. Verisimilius forte dicatur utrumque ad alteram tum Aquilæ tum

HESAIÆ CAPUT XXXIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
2 את-בית נכתי	2.	2. Τὸν οἶκον τῶν ἀρωμάτων αὐτοῦ.
ובנל במשלת		
7 אשר יצא ממך	7.	7.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Domum pinacothecæ suæ.	2. Cellam aromatum.	2. Domum aromatum suorum.
Et in omni potestate sua.	Et in omni potestate sua.	
7. Qui exhibunt de te.	7. Qui exhibunt de te.	7.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Hesaiæ.

V. 2. Procopius, καὶ τὸν οἶκον τοῦ γεωθᾶ, ὅπερ οἶκον ἀρωμάτων Ἀκύλας ἔφη καὶ Σύμμαχος. Γάζα δὲ παρὰ Πέρσαις τὴν περιουσίαν σημαίνει. Hic, ut jam annotavit Drusius, labitur Curterius, qui vocem sequentem, Γάζα, putat esse lectionem Symmachi. Ms. Jes. ad marg., 'A., Σ., τῶν ἀρωμάτων. Hiero-

nymus: « Ostenditque eis juxta Septuaginta domum NECBOTHIA, pro qua Symmachus transtulit, *aromatum suorum*, et thesauros argenti et auri, et odoramentorum, et unguenti optimi: quod in Hebraico scribitur, *olei boni*: et omnes thesauros vasorum gazæ, sive, ut ibi legitur, *vasorum suorum*. Gaza

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Θ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
47.	17.	17. ✕ Ἴδου εἰς εἰρήνην περικρα μου.
18.	18.	18.
Οἱ καταβαίνοντες εἰς λάκκον τὴν ἀλφειάν σου.	Οἱ ἐν ἤδου τὴν ἐλεημοσύνην σου.	
21. Ἐπὶ τὸ ἔλκος.	21. Vacat.	21. Ἐπὶ τὸ ἔλκος.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
47.	17.	17. ✕ Ecce in pacem amaritudo ✕ mea.
18.	18.	18.
Qui descendunt in lacum, veritatem tuam.	Qui in inferno, misericordiam tuam.	
21. Super ulcus.	21. Vacat.	21. Super ulcus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Hesaiæ.

Symmachi editionem respexisse: aut certe Hieronymum alicujus sui temporis Hebræi interpretationem illam, in sanguine, adferre, ut sæpe contingit. V. 11. 'A., ✕ ζώντων. Curter. ex ms. Jes. unde et in LXX invecum est, habeturque hodie.

Ibid. Θ., ✕ ἔτι μετὰ etc. Idem. Deest hodie in LXX Interpretibus. [In edit. Rom. hæc notantur. « Illud μετὰ κατοικούντων non habet Cyrillus. Apud Procopium de Theod. margini adscribitur cum asterisco, ἔτι μετὰ κατ.; atque illud ἔτι additur in nonnullis libris, et pro ἐξέλειπεν in cæteris libris est ἐξέλειπον, quod Procop. habet in textu. » DRACH.]

V. 12. 'A., ἐπαύσατο etc. Idem. In textu codicis Marchaliani, nunc RB. PP. Jesuitarum, legitur: ἐξέλειπον ἐκ τῆς συγγενείας μου. In margine vero ἐξέλειπεν. 'A., ἐπαύσατο γενεά μου. Θ., ἐξέλειπεν ἡ γενεά μου. Ibi illud, ἐξέλειπεν, est emendatio textus τῶν Θ.

V. 14. Hieronymus: « Pro pullo hirundinis, sive hirundine, ut LXX transtulerunt, in Hebraico scriptum est. SUS AGOR, quod interpretatus est Aquila, equus Agor; Theodotio, SIS AGUR; media enim vocalis littera VAU, si ponatur inter duas SAMECH, legitur SUS, et appellatur equus; si IOD, legitur SIS, et hirundo dicitur. Symmachus autem ita transtulit: Sicut hirundo inclusa sic cantabo. Quod verbum AGOR et in Jeremia legitur, ubi scriptum

est: *Milvus in caelo cognovit tempus suum: turtur et hirundo et ciconia custodierunt tempora sua.* » (Jerem. viii, 7.) [Trium lectionem sic exhibet L. Bos: Aq., ὡς ἵππος Ἄγωρ. Th., ὡς χελιδὼν Ἄγωρ. Sym., ὡς χελιδὼν ἐγκλεισθεῖσα. DRACH.]

V. 15. Θ., ✕ αὐτῷ, καὶ αὐτὸς etc. Curter. ex ms. Jes. In LXX hæc omnino perplexa sunt.

V. 17. Θ., ✕ ἴδου εἰς etc. Idem. Hæc porro desunt in τοῖς Θ.

V. 18. Ἄλλος, οὐδὲ γὰρ ὁ ἄδης etc. Idem sine interpretis nomine. Videtur esse Symmachi.

Ibid. Σ., οἱ καταβαίνοντες etc. Idem.

V. 21. 'A., Σ., Θ., ἐπὶ τὸ ἔλκος. Hieronymus: « Ajunt Hebræi verbum SHN, quod prætermisere LXX *ulcus* sonare, non *vulnus*. Nam et Aquila, Symmachus et Theodotio ἔλκος interpretati sunt, quod *morbum regium* intelligi volunt: cui contraria putantur, vel sumta in cibo, vel apposita corpori quæcumque sunt dulcia. Ergo ut Dei potentia monstraretur, per res noxias et adversas sanitas restituta est. Alii SHN non *ulcus*, sed *apostema* suspicantur: quando tumens corpus, cocto et putrescente pure completur. » Manuscriptus codex noster antiquissimus bis habet SHN. [Euseb., καὶ οἱ λοιποὶ πάντας ἔλκος ὀνόμασαν τὸ διὰ τῆς παλάθης θεραπευθέν (quod per massam sanatum est). DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XXXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Θ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Τὸν οἶκον τῶν ἀρωμάτων αὐτοῦ.	2. Τὸν οἶκον τοῦ νεχωθᾶ.	2.
	✕ Καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ.	
7.	7. Vacat.	7. ✕ Οἱ τινες ἐλεύσονται ἐκ σοῦ.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Domum aromatum suorum.	2. Domum nechotha.	2.
	✕ Et in omni potestate sua.	
7.	7. Vacat.	7. ✕ Qui exhibunt de te.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Hesaiæ.

autem lingua Persarum *divitiæ* nuncupantur: nec est Hebræus sermo, sed barbarus. Lectionem igitur illam uni Symmacho tribuit Hieronymus; sed Aquilæ etiam adscribitur Procopius et codex Jesuitarum.

Ibid. ✕ καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ. Curter. ex

ms. Jes. Hæc hodie in editionibus τῶν Θ habentur; sed olim deerant, atque ideo in Hexaplari editione cum asterisco addita fuerant.

V. 7. Θ., ✕ οἱ τινες etc. Idem. Hæc desunt etiam hodie in LXX.

HESAIÆ CAPUT XL.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYTAAS.
1 נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם	1.	1.
2 דברד על-לב ירושלם	2.	2.
3 קל קדא ישד בערבה מסלה לאלהינו	3.	3. Φωνὴ καλοῦντος.
4 לבקעה	4.	4. Εἰς πεδίον.
7 כי רח יהה נשבה בו	7.	7.
8 אן חציר העם יבש חציר נבל ציץ	8.	8. Πράσον ὀλάος. 8. Ἐξηράνθη πρᾶσον, ἀπέβρυσεν ἄνθος.
דבר אלהינו יקום לעלם		
9 על הר-גבה עלי-ך מבשרח ציץ הימו בנח קלך מבשרח ירושלם	9.	9. Ἐπὶ ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι ἑαυτῆ, εὐαγγελιζομένη Σιών, καὶ ἐπαρον ἰσχυρῶς τὴν φωνὴν, εὐαγγε- λιζομένη Ἱερουσαλήμ.
10 חדעו	10.	10. ✕ Αὐτοῦ.
11 עודד ידעה מלאים ובחיקי ישא	11.	11. Ἄρνια. ✕ Καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ βα- στασει.
12 מי-מדד בשלל מים בגלש	12.	12. ✕ Τίς ἐμέτρησε λιχανῶ αὐτοῦ ὔδατα; ✕ Ἐν τρισώμῳ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Consolamini, consolamini populum meum, dicit Deus vester.	1. Consolamini, consolamini, popule meus, dicit Deus vester.	1.
2. Loquimini ad cor Jerusalem.	2. Loquimini ad cor Jerusalem.	2.
3. Vox clamantis. Rectam facite in solitudine semitam Deo nostro.	3. Vox clamantis. Rectas facite in solitudine semitas Dei nostri.	3. Vox vocantis.
4. In vallem.	4. In vias planas.	4. In campum.
7. Quia spiritus Domini sufflavit in eo. Vere herba populus. 8. Aruit herba, cecidit flos.	7. Quia spiritus Domini sufflavit in eo. Vere fœnum est populus. 8. Exsiccatum est fœnum, et cecidit flos.	7. Porrum populus. 8. Exaruit porrum, defluxit flos.
Verbum autem Dei nostri stabit in æternum.	Verbum autem Domini nostri manet in æternum.	
9. Super montem excelsum ascende tibi quæ evangelizas Sion : exalta in fortitudine vocem tuam, quæ evangelizas Jerusalem.	9. Super montem excelsum ascende tu, qui evangelizas Sion : exalta in fortitudine vocem tuam, qui evangelizas Jerusalem.	9. In montem excelsum ascende tibi, quæ evangelizas Sion, et exalta fortiter vocem, quæ evangelizas Jerusalem.
10. Et brachium ejus.	10. Et brachium ejus.	10. ✕ Ejus.
11. Gregem suum pascet. Agnellos. Et in sinu suo portabit.	11. Gregem suum pascet. Agnos. Et in sinu suo levabit.	11. Agnellos. ✕ Et in sinu suo portabit.
12. Quis mensus est in pugillo suo aquas?	12. Quis mensus est pugillo aquas?	12. ✕ Quis mensus est minimo ✕ digito suo aquas?
In mensura ternaria.	Tribus digitis.	In triplici.

HESAIÆ CAPUT XL.

- ΣΥΜΜΑΧΟΣ.
1. Παρηγορεῖτε, παρηγορεῖτε τὸν λαόν μου, λέγει ὁ Θεὸς ὑμῶν.
2. Παραμυθήσαθε τὴν καρδίαν Ἱερουσαλήμ.
3. Ὑμάλισατε ἐν ἀβάτῳ ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.
4. Εἰς πεδίον.
7. ✕ Ὅτι πνεῦμα Κυρίου ἐπνευσεν εἰς αὐτόν.
- ✕ Ἀληθῶς χόρτος ὁ λαός.
8. ✕ Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, ἐξέπεσε τὸ ἄνθος.
- Ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ ἡμῶν στήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.
9. Εὐαγγελιζομένη Σιών εὐαγγελιζομένη Ἱερουσαλήμ.
10. ✕ Αὐτοῦ.
11. Τὴν ἀγέλην αὐτοῦ ἐβόσκει.
- ✕ Καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ βασταίσει.
12. ✕ Αὐτοῦ.
- Ἐν τρίτῳ.

- SYMMACHUS.
1. Consolamini, consolamini populum meum, dicit Deus vester.
2. Consolamini cor Jerusalem.
3. Complamate in invia viam Deo nostro.
4. In campum.
7. ✕ Quia spiritus Domini sufflavit in eum.
- ✕ Vere fœnum est populus.
8. ✕ Exaruit fœnum, decidit flos.
- Verbum autem Dei nostri stabit in æternum.
9. Quæ evangelizas Sion.... quæ evangelizas Jerusalem.
10. ✕ Ejus.
11. Gregem suum pascebat.
- ✕ Et in sinu suo portabit.
12. ✕ Suo.
- In tertio.

- ΟΨ.
1. Παρακαλεῖτε, παρακαλεῖτε τὸν λαόν μου, λέγει ὁ Θεός. *Οἱ λοιποὶ*, παρηγορεῖτε, παρηγορεῖτε τὸν λαόν μου, λέγει ὁ Θεός ὑμῶν.
2. — Ἱερεῖς; λαλήσατε εἰς τὴν καρδίαν Ἱερουσαλήμ.
3. Φωνὴ βοῶντος.
- Εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Ἄλλ., διὰ τῆς ἀβάτου.
4. Εἰς πεδία.
7. *Vacat.*
- Vacat.*
8. Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσε.
- Τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν μένει εἰς τὸν αἰῶνα.
9. Ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι, ὁ εὐαγγελιζόμενος Σιών. Ὑψώσον τὴν ἰσχυρίαν τὴν φωνήν σου, ὁ εὐαγγελιζόμενος Ἱερουσαλήμ.
10. Καὶ ὁ βραχίον.
11. Ποιμανεῖ τὸ ποιμνίον αὐτοῦ. Ἄρνας.
- Vacat.*
12. Τίς ἐμέτρησε τὴν χειρὶ τὸ ὕδωρ;
- Δρακί.

- LXX INTERPRETES.
1. Consolamini, consolamini populum meum, dicit Deus. *Reliqui*, consolamini, consolamini populum meum, dicit Deus vester.
2. — Sacerdotes; loquimini ad cor Jerusalem.
3. Vox clamantis.
- Rectas facite semitas Dei nostri. *Alius*, per inviam.
4. In campos.
7. *Vacat.*
- Vacat.*
8. Exaruit fœnum, et flos decidit.
- Verbum autem Dei nostri manet in æternum.
9. Super montem excelsum ascende, qui evangelizas Sion: exalta in fortitudine vocem tuam, qui evangelizas Jerusalem.
10. Et brachium.
11. Pascet gregem suum. Agnos.
- Vacat.*
12. Quis mensus est manu aquam?
- Pugillo.

- ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
- 1.
- 2.
- 3.
4. Εἰς πεδίον.
7. ✕ Ὅτι πνεῦμα Κυρίου ἐπνευσεν εἰς αὐτόν.
- ✕ Ἀληθῶς χόρτος ὁ λαός.
8. ✕ Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, ἐξέπεσε τὸ ἄνθος.
9. Εὐαγγελιζομένη Σιών. εὐαγγελιζομένη Ἱερουσαλήμ.
10. ✕ Αὐτοῦ.
- 11.
12. ✕ Αὐτοῦ.

- THEODOTIO.
- 1.
- 2.
- 3.
4. In campum
7. ✕ Quia spiritus Domini sufflavit in eum.
- ✕ Vere fœnum est populus.
8. ✕ Exaruit fœnum, decidit flos.
9. Quæ evangelizas Sion... quæ evangelizas Jerusalem.
10. ✕ Ejus.
- 11.
12. ✕ Suo.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	AKYAAΣ.
13 מִי-תִכַּן אֶת-רַחֵם יְהוָה וְאֵשׁ עֲצָתוֹ יִדְעֶנּוּ	13.	15.
14 אֶת-מִי נָתַן וַיְבִינֵהוּ וְלִמְדֵהוּ בְּאֵרָה מִשְׁפָּט וַיְלַמְדֵהוּ דַעַת וְדָרַךְ תְּבוּנָתוֹ יִדְעֶנּוּ	14.	14
15 כִּדְק יִסְחַל	15.	15. Ὡς λεπτόν βαλλόμενον.
17 נַחֲשֵׁב-לִי	17.	17. ✕ Αὐτῷ.
25 תְּדַמְיוּנִי	25.	25. Ἐξισωθήσομαι;
27 לִמְדָה תֹאמַר יַעֲקֹב וְהִדְבַר יִשְׂרָאֵל	27.	27.
28 לֹא יִוְעֶךָ	28.	28.
50 יִכְשַׁל	30.	30. Σκανδαλισθήσονται.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13. Quis instruxit spiritum Domini, et vir consilium ejus scire faciet eum?	13. Quis adjuvit spiritum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit, et ostendit illi?	13.
14. Cum quo consiliatus est, et instruxit eum, et docuit eum in semita iudicium, et erudit eum scientia, et viam intelligentiarum scire fecit eum?	14. Cum quo iniit consilium, et instruxit eum, et docuit eum semitam justitiæ, et erudit eum scientiam, et viam prudentiæ ostendit illi?	14.
15. Sicut minutum dejectum.	15. Quasi pulvis exiguus.	15. Sicut minutum dejectum.
17. Reputatæ sunt ei.	17. Reputatæ sunt ei.	17. ✕ Ei.
25. Assimilabatis me?	25. Assimilastis me?	25. Exæquabor?
27. Ut quid dices, Jacob, et loqueris, Israel?	27. Quare dices, Jacob, et loqueris, Israel?	27.
28. Non fatigabitur.	28. Non deficiet.	28.
30. Corruent.	30. In infirmitate cadent.	30. Scandalizabuntur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Hesaiæ.

V. 1. Σ. καὶ οἱ λοιπ., κατηγορεῖτε, κατηγορεῖτε τὸν λαόν μου etc. Sic Procopius. Hieronymus vero ait: « Juxta interpretes cæteros jubentur alii, ut populum Dei et Jerusalem pariter consolentur. »

V. 2. Σ., παραμυθησασθε etc. Procopius. (') In LXX vox ἱερεῖς, quæ in Hebræo non exstat, notatur obelo in editione Hieronymi, — Sacerdotes.

V. 3. 'A., φωνὴ καλοῦντος. Idem Procopius. Ibid. Σ., ὀμαλίσσατε etc. Procopius. Curter. vero ad marg., διὰ τῆς ἀδάτου.

V. 4. Apud Curterium πεδία deest in textu; sed ad marg. notatur, πεδία. Σ., Θ., 'A., εἰς πεδίων ὄμως τε Ο', lege, ὁμοίως τοῖς Ο', ubi de editione τῶν Ο' Hexaplarī, secundum alios interpretes correctā, loquitur.

V. 7. Curter. ex ms. Jes., ✕ Σ., Θ., ὅτι πνεῦμα Κυρίου ἐπνευσεν εἰς αὐτόν· ἀληθῶς χόρτος ὁ λαός· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, ἐξίπεσε τὸ ἄνθος. Hæc porro asteriscis notata fuisse confirmat etiam Hieronymus: « Hoc quod asteriscis notatur, quia spiritus Dei flavit in eo: vere sœnum est populus: aruit sœnum, cecidit flos; ex Hebræo et Theodotionis editione additum est. Ex quo manifestum est, vel a LXX prætermissum, vel paulatim scriptorum vitio ab-

(') Ita etiam reliquos interpretes transtulisse priores capituli duos versus testatur idem Procopius; Symmachi enim versioni addit ᾧ καὶ συνεφώνησαν οἱ λοιποί. l. o., cum quo consenserunt reliqui. Idem ad vocem τῶν LXX ἱερεῖς, adnotat, τὸ δὲ, ἱερεῖς, ὡς μὴ κίμενον παρὰ τοῖς ἄλλοις, ὠδέλισται παρὰ τοῖς ἔδδομήκοντα. Sanctus item Hieron., « Quotique additur a LXX, sacerdotes, obelo prænotandum est. » Et obelo quidem in Vaticanis codd. prænotatur. DRACH.

HESAIÆ CAPUT XLI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1. תַּרְעֵתֵי אֵי אִי	1.	1. Κωφεύσατε πρὸς με, κῆσοι.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Tarcete ad me, insula.	1. Taceant ad me, insulae.	1. Surdæ estote ad me, insulae.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

13. Τίς κατασκεύασε τὸ πνεῦμα Κυρίου, καὶ ἄνδρα τῆς βουλῆς αὐτοῦ τίς ἔδειξεν αὐτῷ;

14.

15. Ὡς

17. ✕ Αὐτῷ.

25. Καὶ ἰσθησομαι;

27. Διὰ τί λέγεις, Ἰακώβ, καὶ λαλεῖς, Ἰσραήλ;

28.

30. Ἀσθενήσουσι.

SYMMACHUS.

13. Quis paravit spiritum Domini, et virum consilii ejus quis ostendit ei?

14. Cum quo iniiit consilium, deditque ei intelligentiam, et docuit eum viam iudicii, et instruxit illum scientia, et iter prudentiæ monstravit ei?

15. Sicut Doc quod decedit.

17. ✕ Ei.

25. Et æquabor?

27. Utquid dicis, Jacob, et loqueris, Israel?

28.

30. Infirmabuntur.

Ο΄.

13. Τίς ἔγνω νοῦν Κυρίου, καὶ τίς αὐτοῦ σύμβουλος ἐγένετο, ὅς συμβιβῆ αὐτόν;

14. Ἡ πρὸς τίνα συνεβουλεύσατο, καὶ συνεβίβασεν αὐτόν; ἢ τίς ἔδειξεν αὐτῷ κρίσιν; ἢ ὁδὸν συνέσεως τίς ἔδειξεν αὐτῷ;

15. Ὡς σίελος λογισθήσονται.

17. Ἐλογίσθησαν.

25. Μὲ ὠμωώσατε;

27. Μὴ γὰρ εἴπῃς, Ἰακώβ, καὶ τί ἐλάλησας, Ἰσραήλ;

28. Οὐ πεινάσει. *Οἱ λοιποὶ*, οὐκ ἐξελεύθη.

30. Ἀνίσχυες ἔσονται.

LXX INTERPRETES.

13. Quis novit mentem Domini, et quis ejus consiliarius factus est, qui doceat eum?

14. Aut cum quo consilium iniiit, et instruxit eum? vel quis ostendit ei iudicium? vel viam intelligentiæ quis ostendit illi?

15. Sicut saliva reputabuntur.

17. Reputatae sunt.

25. Assimilastis me?

27. Non enim dicas, Jacob, et quid locutus es, Israel?

28. Non esuriet. *Reliqui*, non dissolutus est.

30. Infirmi erant.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

13.

14.

15. Ὡς

17. ✕ Αὐτῷ.

25. Καὶ ἰσθησομαι;

27.

28.

30. Ἀσθενήσουσι.

THEODOTIO.

13.

14.

15. Sicut Doc quod decedit.

17. ✕ Ei.

25. Et æquabor?

27.

28.

30. Infirmabuntur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Hesaiæ.

rem vocant, omnis aquarum vastitas ponderetur. » Martianeus noster legit: *Hoc enim λιγὰς sonat*. Et sic quoque habetur in codice Sangermanensi antiquissimo. At vox λιγανός minimum digitum aptius exprimit. Ad LXX, post vocem χειρῖ, notat Curtius ex ms. Marchaliano, ✕ οἱ Γ', αὐτοῦ.

Ibid. Hieronymus: « Pro pugillo, quem in comprehensione terræ, LXX transtulerunt, in Hebraico scriptum est, SALIS, quem Symmachus τρίτων, Aquila τρίσωμον interpretati sunt; et nos, ut manifestius faceremus, in tres digitos vestimus: quod scilicet molem terræ et excelsa montium colliumque quasi tribus digitulis et stateræ parvo momento appenderit; per quæ Dei majestas, et Creatoris potentia demonstratur. » Vox Aquilæ τρίσωμον non vacat suspitione mendii. Manuscr. Sangermanensis habet TPICCOM.

V. 13 et 14. Hanc Symmachi interpretationem Latine sic adfert Hieronymus: *Quis paravit etc.* [Symmachi versionem Græcæ versiculi 13 addidimus ex Lamberto Bos, qui etiam exhibet ejusdem versionem v. 14, his verbis: Σὺν τίνι ἐβουλεύσατο, καὶ ἔγνωεν ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ ἔδειξεν αὐτόν τὴν ὁδὸν κρίσεως; Ad v. 13 adscripsit Montf. quasi Sym. versionem, sed proprio, ut videtur, Marte Græcam factam: Τίς ἔσκευασε πνεῦμα Κυρίου, et postea, viribus deficientibus, sequuntur puncta. — In textu

LXX, pro συμβιβῆ, habent συμβιβάσει Marchal., Ald. et Complut.— Ad alterum τῶν LXX ἑταίρων in v. 14, habet Lamb. Bos: Sym., ἐγνώρισεν. DRACH.]

V. 15. Hieronymus: « Insulæ quoque quasi saliva reputantur, sive ut Symmachus et Theodotio ipsum ponentes Hebraicum *sicut Doc quod decedit*; pro quo Aquila, λεπτὸν βαλλόμενον transtulit. Aiunt autem Hebræi hoc verbo significari tenuissimum pulverem, qui vento rapiente sæpe in os mittitur, et sentitur potius quam videtur. Minutissima ergo frustra pulveris et pene invisibilia hoc verbo appellantur, quas forsitan Democritus cani suo Epicuro *atomos* vocat. » [Sym. et Theod., ὡσαύτῃ δάκ ἐκπίπτον. Ex L. Bos. Et etiam Hebr. habet *daç*, דַּךְ cum vocali *patahh*. DRACH.]

V. 17. Οἱ Γ'. ✕ αὐτῷ. Curter. ex ms. Jes.

V. 25. Ἄ., ἐξισθησομαι etc. Idem, qui habet ad Θ., Σ., σωθήσομαι, perperam.

V. 27. Σ., διὰ τί λέγεις etc. Idem. (*)

V. 28. *Οἱ λοιποὶ*, οὐκ ἐξελεύθη. Procopius. [Non autem ad οὐ πεινάσει pertinet reliquorum lectio, sed ad οὐδὲ κοπιᾷσει, γὰρ κτλ, Vulg., *neque laborabit*. Procop. enim et Origenes sic tradunt, ἀντὶ δὲ τοῦ, οὐ κοπιᾷσει, οὐκ ἐξελεύθη φανὸν οἱ λοιποὶ. DRACH.]

V. 30. Ἄ., σκανδαλισθήσονται etc. Curter.

(*) Hæc Symmachi lectio etiam reliquis interpretibus reddenda est; Procopius enim addit: καὶ οἱ λοιποὶ συμφώνως. DRACH.

HESAIÆ CAPUT XLI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Δουλεύσατε ἐπ' ἐμοῦ, νῆσοι.

SYMMACHUS.

1. Servite ad me, insulæ.

Ο΄.

1. Ἐγκαινίζεσθε πρὸς με, νῆσοι.

LXX INTERPRETES.

1. Innovamini ad me, insulæ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Σιγήσατε πρὸς με, νῆσοι.

THEODOTIO.

1. Tacete ad me, insulæ.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
לְאֻמִּים	2.	2.
2 לְפָנָיו		Ὡς χροῦν.
כַּעֲפָר		
כַּקֶּשׁ נֶדְף	3.	5.
3 לֹא יָבִיא	4.	4.
4 קָמָה הַדְּדוּת בְּרֵאשׁ	5.	5.
5 יִדְרֹו		Ἠγγισαν καὶ ἤκασιν.
קָרַב וַיִּאֲחֹזוּ	6.	6. Ἄνθρω σὺν ἐτέρῳ (al. ἐταίρῳ) αὐτοῦ βοηθήσουσι, καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἶπεν.
6 אִישׁ אֶרֶץ-רַעְוָה יַעֲזֹד וְלֹאֲחֹז		7. Τῇ κέλλῃ ἀγαθόν ἐστιν.
7 לְדַבֵּק מִדָּב וְהָא	8.	8.
8 וְהָאֵשׁ יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי		Σπέρμα Ἀβραάμ ἀγαπητοῦ μου.
9 וְרַמְצֵלִיָּה	9.	9.
עַבְדִּי		
13 אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	15.	15. Ἐγὼ ἄ Κύριος ὁ Θεός σου.
14 אֲנִי עֹזְרֶיךָ	14.	Ἐγὼ ἐβοήθησά σοι.
14 אֵל-תִּירָאֵי תִלְעַת יַעֲקֹב		14. Μὴ φοβῶ, σκέληξ Ἰακώβ.
כֹּתֵי יִשְׂרָאֵל		Τεθνεώτες Ἰσραήλ.
קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל		ἄ Ἅγιος Ἰσραήλ.
16 וְהָאֵשׁ יִרְחַח תְּשָׂאם	16.	16. Λιχμήσεις αὐτοῦς, καὶ ἀνε- μος ἀρεῖ αὐτούς.
וְסַעֲרָה		Καὶ λαλαψ.
וְהָאֵשׁ תְּגִיל בְּיָהּ בְּקָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל		Καὶ σὺ ἀγαλλιάσῃ ἐν Κυρίῳ καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ Ἰσραήλ.
וְתִזְדַּל		Καυχῆσῃ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et nationes.	Et gentes.	
2. Ad faciem ejus.	2. In conspectu ejus.	2.
Quasi pulverem.	Quasi pulverem.	Quasi pulterem.
Ut stipulam propulsam.	Sicut stipulam vento raptam.	
3. Non ingreditur.	3. Non apparet.	3.
4. Vocans generationes a capite.	4. Vocans generationes ab exordio.	4.
5. Timuerunt.	5. Et timuerunt.	5.
Appropinquaverunt et venerunt.	Appropinquaverunt et accesserunt.	Appropinquaverunt et venerunt.
6. Vir socio suo auxiliabuntur et fratri suo dicet.	6. Vir cum socio suo auxiliabuntur, et fratri suo dicet.	6. Vir cum socio suo auxiliabuntur, et proximo suo dixit.
7. Ad juncturam bonum hoc.	7. Glutino bonum est.	7. Glutino bonum est.
8. Et tu, Israel, serve meus.	8. Et tu, Israel, serve meus.	8.
Semen Abraham amici mei.	Semen Abraham amici mei.	Semen Abraham dilecti mei.
9. Et a selectis ejus.	9. Et a longinquo ejus.	9.
Servus meus.	Servus meus.	
13. Ego Dominus Deus tuus.	13. Ego Dominus Deus tuus.	13. Ego ἄ Dominus, Deus tuus.
Ego auxiliatus sum tibi.	Ego adjuvi te.	Ego auxiliatus sum tibi.
14. Ne timeas, vermis Jacob.	14. Noli timere, Jacob.	14. Ne timeas, vermis Jacob.
Viri pauci Israel.	Qui mortui estis ex Israel.	Mortui Israel.
Sanctus Israel.	Sanctus Israel.	ἄ Sanctus Israel.
16. Sparges eos, et ventus tollet eos.	16. Ventilabis eos, et ventus tollet.	16. Ventilabis eos, et ventus tollet eos.
Et turbo.	Et turbo.	Et turbo.
Et tu exultabis in Domino in Sancto Israel.	Et tu exultabis in Domino in Sancto Israel.	Et tu exultabis in Domino, et in Sancto Israel.
Lætaberis.	Lætaberis.	Gloriaberis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

- Καὶ ἔθνη.
 2. Ἐμπροσθεν αὐτοῦ.
 Ὡς χούν.
 3.
 4.
 5.
 6.
 7. Εἰς κόλλησιν ἀγαθὸν ἔστιν.
 8.
 Σπέρμα Ἀβραὰμ τοῦ φίλου μου.
 9. Τῶν ἀγκύων αὐτῆς.
 13. Ἐγὼ ~~καὶ~~ Κύριος ὁ Θεός σου.
 Ἐγὼ ἐβοήθησά σοι.
 14. Μὴ φοβοῦ, σκώληξ Ἰακώβ.
 Ἀρεθὸς Ἰσραὴλ.
~~καὶ~~ Ἅγιος Ἰσραὴλ.
 16. Λιχμήσεις αὐτούς, καὶ ἄνεμος
 λήψεται αὐτούς.
 Καὶ σὺ ἀγαλλιάσῃ ἐν Κυρίῳ, καὶ
 ἐν τῷ Ἅγιῳ Ἰσραὴλ.
 Ἐπαινεθήσῃ.

SYMMACHUS.

- Et gentes.*
 2. *In conspectu ejus.*
Quasi pulverem.
 3.
 4.
 5.
 6.
 7. *Ad conglutinationem bonum est.*
 8.
Semen Abraham amici mei.
 9. *Cubitibus ejus.*
 13. *Ego ~~et~~ Dominus : Deus tuus.*
Ego auxiliatus sum tibi.
 14. *Ne timeas, vermis Jacob.*
Numerus Israel.
~~et~~ *Sanctus Israel.*
 16. *Ventilabis eos, et ventus rapiet eos.*
Et tu exultabis in Domino, et in Sancto Israel.
Laudaberis.

Ο.

- Οἱ γὰρ ἄρχοντες.
 2. Ἐναντίον.
 Ὡς χούν. Ἄλλως, εἰς γῆν.
 Ὡς φρύγανα ἐξωσμένα.
 3. *Vacat.*
 4. Ὁ καλῶν αὐτὴν ἀπὸ γενεῶν
 ἀρχῆς.
 5. *Vacat.*
 Ἦγγισαν καὶ ἦλθον.
 6. Κρίνων ἕκαστος τῷ πλησίον,
 καὶ τῷ ἀδελφῷ βοηθήσαι, καὶ ἔρει.

7. Σύμβλημα καλὸν ἔστι.
 8. Σὺ δὲ, Ἰσραὴλ, πῶς μου. *Οἱ λοιποὶ*, σὺ δὲ, Ἰσραὴλ, δοῦλέ μου.
 Σπέρμα Ἀβραὰμ, ὃν ἠγάπησα.
 9. Ἐκ τῶν σκοπιῶν αὐτῆς.
 Παῖς μου. *Οἱ λοιποὶ*, δοῦλός μου.
 13. Ἐγὼ ὁ Θεός σου.
Vacat.
 14. Μὴ φοβοῦ, Ἰακώβ.
 Ὀλιγοσπύρος Ἰσραὴλ.
 Ἰσραὴλ.
 16. Καὶ λιχμήσεις, καὶ ἄνεμος
 λήψεται αὐτούς.
 Καὶ καταταίγῃς.
 Σὺ δὲ εὐφρανθήσῃ ἐν τοῖς ἁγίοις
 Ἰσραὴλ.
 Καὶ ἀγαλλιάσονται.

LXX INTERPRETES.

- Principes enim.*
 2. *Contra.*
Quasi pulverem. Alit., in terram.
Sicut stipulas projectas.
 3. *Vacat.*
 4. *Qui vocat eam a generationibus principum.*
 5. *Vacat.*
Appropinquaverunt et venerunt.
 6. *Judeans unusquisque proximo, et fratri ad auxiliandum, et dicit.*
 7. *Commisura bona est.*
 8. *Tu autem, Israel, puer mi. Reliqui, tu autem, Israel, serve mi.*
Semen Abraham, quem dilexi.
 9. *Ex speculis ejus.*
Puer meus. Reliqui, servus meus.
 13. *Ego Deus tuus.*
Vacat.
 14. *Ne timeas, Jacob.*
Parvule Israel.
Israel.
 16. *Et ventilabis, et ventus rapiet eos.*
Et tempestas.
Tu autem letaberis in sanctis Israel.
Et exultabunt.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

2. Κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ.
 Ὡς χούν.
 Ἐξισθούμενα.
 3. ~~καὶ~~ Οὐχ ἔξει.
 4. Ὁ καλῶν τὰς γενεὰς ἐξ ἀρχῆς.
 5. ~~καὶ~~ Καὶ ἐξέστησαν.
 6.
 7. Τῇ κόλλῃ ἀγαθὸν ἔστιν.
 8.
 9.
 13. Ἐγὼ ~~καὶ~~ Κύριος ὁ Θεός σου.
 Ἐγὼ ἐβοήθησά σοι.
 14. Μὴ φοβοῦ, σκώληξ Ἰακώβ.
 Νεκροὶ Ἰσραὴλ.
~~καὶ~~ Ἅγιος Ἰσραὴλ.
 16. Λιχμήσεις αὐτούς, καὶ ἄνεμος
 λήψεται αὐτούς.

Καυχῆση

THEODOTIO.

2. *Ad faciem ejus.*
Quasi pulverem.
Expulsas.
 3. ~~et~~ *Non veniet.*
 4. *Qui vocat generationes a principio.*
 5. ~~et~~ *Et obstupuerunt.*
 6.
 7. *Glutino bonum est.*
 8.
 9.
 13. *Ego ~~et~~ Dominus : Deus tuus.*
Ego auxiliatus sum tibi.
 14. *Ne timeas, vermis Jacob.*
Mortui Israel.
~~et~~ *Sanctus Israel.*
 16. *Ventilabis eos, et ventus rapiet eos.*
 Gloraberis.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
17 הענייבם והאביוניבם מבקשים מים ואין מים 18	17.	17.
19 בערה ברוש תדר ותאמר יחד	18. 19.	18. ✕ Ὑδάτων. 19. Ἐν τῇ ἀδάτῳ ἐλάτην καὶ πτελέαν, καὶ πύξον.
21 הגישו עצמותיכם	21.	21. (Ἐγγίσατε) τὰς στερεώσεως ὁμῶν.
22 לב הראשונות	22.	22. Ἡμῖν.
25 העירתי	25.	25.
29 הן כלם און אפס מעשיהם רח ותו נסכיחם	29.	29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Afflicti et egeni quærentes aquis, et non sunt.	17. Egeni et pauperes quærent aquis, et non sunt.	17.
18. Aquarum.	18. Aquarum.	18. ✕ Aquarum.
19. In deserto abietem, sapinum et buxum pariter.	19. In solitudine cedrum, et spinam, et myrtum, et lignum olivæ.	19. In invia abietem, et ul- mum et buxum.
21. Accedere facite fortia ve- stra.	21. Afferte si quid forte habetis.	21. Admovete firmitudines ve- stras.
22. Nobis. Priora.	22. Nobis. Priora.	22. Nobis.
25. Suscitavi.	25. Suscitavi.	25.
29. En omnes ipsi iniquitas, nihil opera eorum : ventus et inane conflabilia eorum.	29. Ecce omnes injusti, et vana opera eorum : ventus et inane si- mulacra eorum.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLI Hesaiæ.

V. 1. Ἀ., κωφεύσατε etc. Eusebius et Procopius. (')

Ibid. Σ., καὶ ἔθνη. Procopius.

Ibid. Ο. ἐγκαινίζεσθε, *innouamini*. Bene observat Drusius LXX legisse, *וַיַּחַדְדוּ*, *daleth* pro *resch*. — Ad conuulsi. ἀλλάξουσιν ἰσχὺν, notat Procopius, ἀλλάξάτωσαν ἰσχὺν, κατὰ Σύμμ. DRACH.

V. 2. Σ., ἔμπροσθεν αὐτοῦ etc. Curter. ex ms. Jes.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., ὡς χοῦν. Curter. [Curter. sic edidit trium lectionem : οἱ Γ', εἰς χοῦν; Procop. autem : Ἀ., Σύμμ., Θεοδ., ὡς χοῦν. Senes quoque vertunt εἰς, in, Hebr. vero veritas fert *o*, *tanquam*. Vulg., *quasi*. DRACH.]

Ibid. Θ., ἐξωθούμενα. Idem.

V. 3. Θ., ✕ οὐχ ἤξει. Idem. In LXX non habetur.

V. 4. Θ., ὁ καλῶν etc. Idem.

V. 5. Θ., ✕ καὶ ἐξέστησαν. Idem. Omittitur autem in Ο'.

Ibid. Ἀ., ἤγγισαν etc. Idem.

V. 6. Ἀ., ἀνὴρ σὺν ἐτέρω αὐτοῦ etc., lege *ἐταίρω*, ut supra sæpius.

V. 7. Ἀ., Θ., τῇ κόλλῃ ἀγαθόν ἐστιν. Σ., εἰς κόλλῃσιν ἀγαθόν ἐστιν. Idem. Theodoretus vero sic habet : Τὸ δὲ σύμβλημα καλόν ἐστιν, οἱ τρεῖς εὖτω τεθείκασιν, εἰς κόλλῃσιν καλόν ἐστιν. Parvam siquidem, quæ inter eos intererat, differentiam neglexit.

V. 8. Οἱ Λοιπ., σὺ δὲ, Ἰσραὴλ, δοῦλέ μου. Curter.

Ibid. Ἀ., σπέρμα Ἀβραάμ ἀγαπητοῦ μου. Σ., σπέρμα etc. Euseb. qui habet ἀγαπητόν : sed aliquot mss. ἀγαπητοῦ. [Iterum monemus in V. T. Ἀβραάμ scribi aspero cum spiritu. Pasor, in tractatu, *Etyma nominum propriorum* : « Nota in Græca V. T. versione Ἀβραάμ semper spiritu aspero scribi. » DRACH.]

V. 9. Σ., τῶν ἀγκύλων αὐτῆς. Procopius.

Ibid. Οἱ Λοιπ., δοῦλός μου. Idem.

V. 13. Ἀ., Σ., Θ., ✕ Κύριος. Curter.

Ibid. Οἱ Γ', ἐγὼ ἐβοήθησά σοι. Idem.

V. 14. Οἱ Γ', μὴ φοβοῦ etc. Idem. Vide Hieronymum in hunc locum.

Ibid. Ἀ., τεθνεώτες etc. Procopius. [In quibusd. ll., μὴ φοβοῦ, Ἰακώβ σκόληξ, ἐλιγοστός Ἰσραὴλ. Cyrillus, μὴ φ. σκ. Ἰακώβ. Ostendit S. Hieron. σκόληξ, quod habet Hebr. textus, ex aliis esse editu. — Idem S. Pater cum Aq. et Theod. legit *יְהוּד*, *mortui*, quod nunc massoretice punctatur

יְהוּד, *viri*, vel *caterva*; et bene reddit Scholz Germanice, *Voelkchen*. Monendum, statum constructum nominis pl. *יְהוּד*, *mortui*, nunquam aliter esse quam *יְהוּד*, et solummodo legi Hes. xxii, 2.

Psal. cxliiii, 3. Thren. iiii, 6. DRACH.]

Ibid. Οἱ Γ', ✕ Ἅγιος Ἰσραὴλ. Curter. ex ms. Jes.

V. 16. Ἀ., λιχμήσεις αὐτούς etc. Idem.

Ibid. Ἀ., καὶ λατῆψ. Idem.

(') Sed Heracle a iter Procopius, cujus verba hæc sunt : Σύμμαχος μὲν, δουλεύσατε, φησὶν, ἐπ' ἐμοῦ, νῆσοι. Ἀκύλας δὲ καὶ Θεοδοτίων· κωφεύσατε πρὸς μὲν, νῆσοι. Ita ut eandem versionem et Aquilæ et Theodotioni tribuat Eusebius vero sic : Κατὰ Θεοδοτίωνα κωφεύειν καὶ σιγῆν. I. e., secundum Theodotionem *omniscere et tacere*. DRACH.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

17.
18. ✕ Ὑδάτων.
19. Ἐν τῇ ἀδάτῃ κυπάρισσον, πετέλειαν, καὶ πύξον.
21. Φέρετε εἰς μέσον τὰ ἰσχυρὰ ὕμῶν.
22. Ἡμῖν.
Τὰ πρῶτα.
25. Ἐγερῶ.
29.

SYMMACHUS.

17.
18. ✕ Aquarum.
19. In invia cupressum, ulmum et Luxum.
21. Ferte in medium fortia vestra.
22. Nobis.
Prima.
25. Suscitabo.
29.

ΟΨ.

17. Οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐνδεδεῖς ζήτησουσι γὰρ ὕδωρ, καὶ οὐκ ἔσται.
18. ✕ Ὑδάτων.
19. Εἰς τὴν ἀνυδρον γῆν κέδρον καὶ πύξον, μυρσίνην καὶ κυπάρισσον, καὶ λευκὴν.
21. Ἠγγισαν αἱ βουλαὶ ὑμῶν.
22. Ἡμῖν.
Τὰ πρότερον.
25. Ἠγειρα.
29. Εἰσὶ γὰρ οἱ ποιοῦντες ὑμᾶς, καὶ μάτην οἱ πλανῶντες ὑμᾶς. Ἄλλος, . . . ἄδικοι, καὶ ματαιότης οἱ πλάσσοντες ὑμᾶς.

LXX INTERPRETES.

17. Pauperes et egeni : quærent enim aquam, et non erit.
18. ✕ Aquarum.
19. In terram inaquosam cedrum et buxum, myrtum et cyparissum, et populum.
21. Appropinquaverunt consilia vestra.
22. Vobis.
Priora.
25. Suscitavi.
29. Sunt enim qui faciunt vos, et vani qui errare faciunt vos. Alii, . . . iniusti, et vanitas qui conflungunt vos.

ΘΕΟΔΟΤΙΟΥ.

17. Οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐνδεδεῖς ζήτησουσιν ὕδωρ, καὶ οὐκ ἔσται.
18. ✕ Ὑδάτων.
19.
21. (Ἐγγίσατε) τὰ κραταιώματα ὑμῶν.
22. Ἡμῖν.
Τὰ ἀρχαῖα.
25.
29. Ἴδοὺ πάντες αὐτοὶ ἄδικοι, ἄνεμος καὶ κενὸν τὸ χώνευμα αὐτῶν.

THEODOTIO.

17. Pauperes et egeni quærent aquam, et non erit.
18. ✕ Aquarum.
19.
21. Admovere robora vestra.
22. Nobis.
Antiqua.
25.
29. Ecce omnes ipsi iniusti, ventus et inane fusile ipsorum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLII Hesaiæ.

Ibid. 'A., Σ., καὶ οὐ ἀγαλλιάση etc. Idem.
Ibid. 'A., Θ., καυχῆση etc. Idem. [Procop. hic, ὠδελίσται δὲ τὸ ἀγαλλιάσονται. Immerito; habet enim textus Hebr. *lataberis*, ut vertit Vulg. DRACH.]
V. 17. Θ., οἱ πτωχοὶ etc. Idem. (*)
V. 18. Οἱ Γ, ✕ ὕδάτων. Idem. Olim deerat in editis τῶν ΟΨ, sed ex tribus interpretibus restitutum est.
V. 19. Σ., ἐν τῇ ἀδάτῃ κυπάρισσον, πετέλειαν καὶ πύξον. 'A., ἐλάτην. Idem. Hieronymus in hunc locum sic habet : « Juxta Hebraicum et cæteros interpretes, *cedrus, setta, et myrtus, et lignum olivæ, et abies, et ulmus, et buxus simul*. Quæ varietates arborum, diversitatem significant gratiæ spiritualis. Et quia omnibus natura earum nota est, de *setta* tantum Hebraico edisseramus, quam *spinam* Theodotio transtulit. Est autem genus arboris nascentis in eremo, spinæ albæ habens similitudinem : unde omnia lignea aræ et tabernaculi facta sunt instrumenta, quæ appellantur *settim* : quod lignum imputribile et leyissimum, omnium lignorum tam in fortitudine, quam in nitore soliditatem superat et pulchritudinem. » Priora autem lignorum genera, quorum interpretationem Græcam non habemus, nempe, *cedra, setta et myrtus*, his He-

braicis vocibus respondent *דָּוָה פְּסָה תַּיִם*.
V. 21. 'A., ἐγγίσατε τὰς στερεώσεις etc. Sic ex Theodoretto, Procopio et mss. (**)
V. 22. Οἱ Γ, ἡμῖν. Curter.
Ibid. Σ., τὰ πρῶτα. Θ., τὰ ἀρχαῖα. Idem.
V. 25. Hieronymus : « Hæc quæ ego juxta consuetudinem prophetalem fecisse me dico, quasi jam præterita sint ; vel juxta Symmachum futura polliceor ; nullus dæmonum et idolorum potest prædicere. »
V. 29. Ἄλλος, . . . ἄδικοι καὶ ματαιότης etc. Lectionem sine interpretis nomine adfert Curterius ex ms. Jes. estque, ut videtur, Symmachi, qui ματαιότης pro τῷ ponit ps. cvi, 40. Curter. male ἄδικοι pro ἄδικοι. Sequentem item Theodotionis lectionem adfert idem. [Per solitam et nimiam festinationem detruncavit Montf. Symmachi lectionem, quæ sic se habet in Marchal. codice : Ἴδοὺ πάντες αὐτοὶ ἄδικοι, οὐδὲν τὰ ἔργα αὐτῶν (Hebr. et Vulg., nihil [Vulg., vana] opera eorum) ἄνεμος καὶ κενὸν τὸ χώνευμα αὐτῶν. — Pro ultimo sticho τῶν LXX, habet Marchal. in textu, ἄδικοι καὶ ματαιότης οἱ πλάσσοντες ὑμᾶς. Editio Rom. : « In quibusd. pervetustis est, οἱ ποιοῦντες ὑμᾶς, ἄδικοι (al., μάταιοι) καὶ ματαιότης οἱ πλάσσοντες ὑμᾶς. » DRACH.]

(*) Hæc Theodotionis versio etiam reliquis interpretibus tribuitur a Procopio. DRACH.
(**) In ipso Procopii textu loco τὰς στερεώσεις ὁ reperitur, τὰς ὀσσωσιτάς (quasi, *ossuositates*) ὁ, quæ lectio accuratius, et quidem secundum morem Aquilæ, respondet Hebraico *בְּיָמָיו*. Sed operæ pretium est ipsa Procopii adferre verba : ἀνὸ' οὗ Σύμμ. ἐγγίσατε, φησὶ, τὰ ἰσχυρὰ ὑμῶν. Ὁ δὲ Ἄπ., ὀσσωσιτάς (sic in ipso Procopii textu p. 402, et lectio στερεώσεις in marg'no tantum est notata a Curterio). — Theodoretus : φέρετε εἰς μέσον τὰ ἰσχυρὰ ὑμῶν ἢ κατὰ τὸν Θεοδ., κραταιώματα ὑμῶν. DRACH.

HESAIÆ CAPUT XLII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γραμμασι.	AKYAAZ.
הן עבדי אהבתי בחרו רעה נפשי 1	1.	
2 ולא ישא	2.	2.
3 ופשעה פדה	3.	3. Καὶ λίνον ἀμαυρόν.
4 לא יכה ולא ירדף עד - יש'פ בארץ משפט	4.	4. . . .
לחורו אים יחלו ἐν τῷ ψόμφῳ αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσι.		
5 להלכים בה	5.	5.
6 לברית	6.	6.
8 והולתי	8.	8. Καὶ τὴν ὑμνησίῳ μου.
9 והישות אני מגיד בסדרם תצמחנה אשכנע אהנם	9.	9. Καὶ καινὰς ἐγὼ ἀναγγέλλω. Πρὸ τοῦ ἀναφυῆναι. . .
10 שיה	10.	10.
11 ישא	11.	11. Ἀράτωσαν.
בדבר ועדיו		
13 ידה נגבד יצא נאיש מלחכות	13.	13.
14 וחשיתי	14.	14. Ἐσίγησα.
15 אחריב הרים הגבעות וכל - עשבם ארביש	15.	15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ecce servus meus, innitar in eo : electus meus, voluit anima mea.	1. Ecce servus meus, suscipiam eum : electus meus, complacuit sibi in illo anima mea.	1.
2. Et non elevabit.	2. Neque accipiet personam.	2.
3. Et liuum caligans.	3. Et linum fumigans.	3. Et linum obscurum.
4. Non caligabit et non frange- tur, donec ponat in terra judi- cium. Et ad legem ejus insulæ exspe- ctabunt. H. Int., et in lege ejus gentes sperabunt.	4. Non erit tristis neque turbu- lentus, donec ponat in terra judi- cium. Et legem ejus insulæ expecta- bunt.	4. Non obscurabit et non curret, donec ponat in terra judicium.
5. Ambulantibus in ea.	5. Calcantibus eam.	5.
6. In foedus.	6. In foedus.	6.
8. Et laudem meam.	8. Et laudem meam.	8. Et laudati nem meam.
9. Et nova ego indicans. Antequam pullulent audire fa- ciam vos.	9. Nova quoque ego annuntio. Antequam oriantur, audita vo- bis faciam.	9. Et novas ego annuntio. Antequam pullulent...
10. Canticum.	10. Canticum.	10.
11. Levabunt. Desertum, et civitates ejus.	11. Sublevetur. Desertum, et civitates ejus.	11. Tollant.
13. Dominus sicut fortis egredie- tur, sicut vir bellorum.	13. Dominus sicut fortis egre- diatur, sicut vir praeliator.	13.
14. Tacebam.	14. Tacui.	14. Tacui.
15. Vastabo montes et colles, et omnem herbam eorum arfaciam.	15. Desertos faciam montes et colles, et omne gramen eorum exsiccabo.	15.

HESAIÆ CAPUT XLII.

ΣΥΜΜΑΧΟΥΣ.

- 1.
2.
3. Καὶ λίνον ἀμαυρόν.
- 4.
5. Καὶ τὰ πορευόμενα ἐπ' αὐτῆς.
- 6.
8. Καὶ τὸν ἔπαινον μου.
9. Καὶ καινὰ ἰσοῦ ἀπαγγέλλω.
Πρὸ τοῦ ἀνατεῖλαι αὐτὰ ἀκουστὰ ποιήσω ὑμῖν.
- 10.
11. Ἐπαράτωσαν.
13. Κύριος ὡς δυνατὸς ἐξελεύσεται, ὡς ἀνὴρ πολεμιστῆς.
- 14.
15. ✕ Ἐρημώσω ὄρη καὶ βουνοὺς, καὶ πάντα τὸν χόρτον αὐτῶν ξηρανῶ.

SYMMACIUS.

- 1.
2. Et non decipietur.
3. Et linum obscurum.
- 4.
5. Et que in ea ambulat.
- 6.
8. Et laudem meam.
9. Et nova ecce annuntio.
Antequam oriantur ipsa, audita faciam vobis.
- 10.
11. Sustollant.
13. Dominus ut potens egredietur, ut vir bellator.
- 14.
15. ✕ Devastabo montes et colles, et omne fœnum eorum exsiccabo.

Ο΄.

1. Ἰακώβ ὁ παῖς μου, ἀντιλήφεται αὐτοῦ, Ἰσραὴλ ὁ ἐκλεκτός μου, προσεδέξατο αὐτὸν ἡ ψυχὴ μου. Ἄλλος, ὃν ἠρέτισεν ἡ ψυχὴ μου.
2. Οὐδὲ ἀνήσει.
3. Καὶ λίνον καπνιζόμενον.
4. Ἀναλάμψει καὶ οὐ θραυσθήσεται, ἕως ἀνθῆ ἐπὶ τῆς γῆς κρίσιν.
Καὶ ἐπὶ τῶ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσιν. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ ἐν τῶ νόμῳ αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσιν.
5. Τοῖς πατοῦσιν αὐτήν.
6. Εἰς διαθήκην. *Οἱ λοιποὶ*, εἰς συνθήκην.
8. Τὰς ἀρετὰς μου.
9. Καὶ καινὰ ἃ ἐγὼ ἀναγγέλλω.
Πρὸ τοῦ ἀναγγεῖλαι ἐδηλώθη ὑμῖν.
10. Ὑμνον. *Οἱ λοιποὶ*, ᾄσμα.
11. Εὐφράνθητι.
Ἐρημος καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς. *Οἱ λοιποὶ*, ἔρημος καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς.
13. Κύριος ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων ἐξελεύσεται, καὶ συντρίψει πόλεμον.
14. Ἐσκόπησα.
15. ✕ Ἐρημώσω ὄρη καὶ βουνοὺς, καὶ πάντα τὸν χόρτον αὐτῶν ξηρανῶ.

LXX INTERPRETES.

1. Jacob puer meus, assumam eum: Israel electus meus, suscipit eum anima mea. *Alius*, quem elegit anima mea.
2. Neque dimittet.
3. Et linum fumigans.
4. Splendebit et non conteretur, donec ponat super terra iudicium.
Et in nomine ejus gentes sperabunt. *Reliqui*, et in lege ejus gentes sperabunt.
5. Calcantibus eam.
6. In testamentum. *Reliqui*, in fœdus.
8. Virtutes meas.
9. Et nova quæ ego annuntio.
Antequam annuntientur, manifesta sunt vobis.
10. Hymnum. *Reliqui*, canticum.
11. Lactare.
Desertum, et villæ ejus. *Reliqui*, desertum, et civitates ejus.
13. Dominus Deus virtutum egredietur, et conteret bellum.
14. Tacui.
15. ✕ Devastabo montes et colles, et omne fœnum eorum exsiccabo.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἴδοὺ ὁ παῖς μου ἀντιλήφεται αὐτὸν, καὶ ἐκλεκτός μου, ὃν ἠρέτισεν ἡ ψυχὴ μου.
- 2.
3. Καὶ λίνον ἀμαυρόν.
4.
- 5.
- 6.
- 8.
9. Καινὰ δὲ ἀπαγγέλλω.
Πρὸ τοῦ βλαστῆσαι.
- 10.
- 11.
- 13.
- 14.
15. ✕ Ἐρημώσω ὄρη καὶ βουνοὺς, καὶ πάντα τὸν χόρτον αὐτῶν ξηρανῶ.

THEODOTIO.

1. Ecce puer meus suscipiet eum, et electus meus, in quo complacuit anima mea.
- 2.
3. Et linum obscurum.
4. Non obscurabit et non curret, donec ponat in terra iudicium.
- 5.
- 6.
- 8.
9. Nova autem annuntio.
Antequam germinent.
- 10.
- 11.
- 13.
- 14.
15. ✕ Devastabo montes et colles, et omne fœnum eorum exsiccabo.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
17 יבש בשת הבסחים בפסל	17.	17.
19 מי עדר כי אם-עבדי חרש כבלאכי אשלח מי עדר כמשלם ועדר כעבד ידה	19.	19.
20 ראית רבוח ולא תשמר פקח אזנים ולא ישמע	20.	20.
21 ידה חפץ לכונן צדקי יגדיל תורה ויאדיר	21.	21.
25 ועוד מלחמה תלהבה	25.	25. Καὶ κραταίωσιν πολέμου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Confundentur confusione fidentes in sculptili.	17. Confundantur confusione qui confidunt in sculptili.	17.
19. Quis cæcus nisi servus meus, et surdus sicut angelum meum missurus sum? Quis cæ- cus sicut perfectus, et cæcus sicut servus Domini?	19. Quis cæcus, nisi servus meus, et surdus, nisi ad quem nuntios meos misi? quis cæcus, nisi qui venundatus est? et quis cæcus, nisi servus Domini?	19.
20. Vidisti multa, et non obser- vabis, aperire aures, et non audi- et.	20. Qui vides multa, nonne cu- stodies? qui apertas habes aures, nonne audies?	20.
21. Dominus voluit propter ju- stitiam suam: magnificabit legem et extollet.	21. Et Dominus voluit ut san- ctificaret eum, et magnificaret legem, et extolleret.	21.
25. Et fortitudinem belli.	25. Et forte bellum.	25. Et robur belli.
Et inflammavit illum.	Et combussit eum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLII Hesaiæ.

V. 1. Θ., ἰδοὺ ὁ παῖς μου etc. Curter. ex ms. Jes. Eusebius in *Demonstr. evang.*: Παρὰ τοῖς Ὁ ὠδὶ-
λισται τὸ τοῦ Ἰακώβ, καὶ τὸ τοῦ Ἰσραὴλ ὄνομα·
καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς δὲ ἐρμηνευταῖς παρασεσιώ-
πηται· ἐπεὶ μηδὲ ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ φέρεται. I. Θ.
Apud LXX obelo notatur illud, Jacob, necnon illud
no.nen, Israel, quod ab aliis interpretibus tacetur,
quia in Hebræo non existat. "Α.Α., ὃν ἠρέτισεν etc.
Eusebius. [Locum Eusebii allatum invenies in li-
bro 9. In libro 2 sic nostrum citat textum, ἰδοὺ ὁ
παῖς μου, ἀντιλήψομαι αὐτοῦ· ὁ ἐκλεπτὸς μου.
S. Hieron.: « Jacob et Israel in præsentī capitulo
non habentur, quod nec Mathæus Evangelista po-
suit (xii, 18), secutus Hebr. veritatem. » Et post
addit: « Et interim notandum, quod ubi de Apo-
stolorum scribitur choro, et Jacob et Israel, et se-
men appellantur Abraham: quibus quasi hominibus
ac servis consequenter dicitur: Noli timere, vermis
Jacob, et parvus numerus Israel. Ubi autem de
CHRISTO est vaticinium, absque Jacob et Israel
legitur. » — "Ὁν ἠρέτισεν etc. ipsius est lectio Eu-
sebii. Severus, ἰδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ἠρέτισα· εἰς ὃν
εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ μου. DRACH.]

V. 2. Sym., non decipietur. Hieronymus.

V. 3. 'A., Σ., Θ., καὶ λίνον ἀμαυρόν. Curter. ex
ms. Jes. Hieronymus: « Linum fumigans, sive ut
alii transtulerunt, obscurum atque tenebrosum non
eriuget. » [S. Justinus pro καπνίζόμενον habet
τυφόμενον, ut etiam legitur apud S. Matth. xii, 20.
DRACH.]

V. 4. A., Th., non obscurabit etc. Hieronymus.

Ibid. τὸ Ἑβρ. καὶ οἱ λοιπ., καὶ ἐν τῷ νόμῳ etc.
Euseb. in Psalm., p. 197, similiterque Procopius.

V. 5. Σ., καὶ τὰ πορευόμενα etc. Procopius. [Pro-
copius aliquanto aliter: τὸ Ἑβραϊκὸν δὲ, καὶ οἱ
λοιποὶ, ἀντὶ τοῦ ἔθρη, ρῆσαι φασίν. Καὶ ἀντὶ τοῦ
ὀνόματι, νόμῳ. DRACH.]

V. 6. Theodoretus in psalm. xcvi, v. 5, de hæc
Hesaiæ loco agens dicit: Τὴν γὰρ διαθήκην οἱ ἄλ-
λοι ἐρμηνεύται συνθήκην εἰρήχασι.

V. 8. Hebr. et Vulg., et gloriam meam alteri non
dabo. LXX, τὴν δόξαν μου ἐτέρῳ οὐ δώσω. Belle
pariter et pie hic S. disserit Stridonensis Presbyter:
« Neque enim dixit, gloriam meam nulli dabo, quod
si dixisset, exclusisset et FILIUM, sed, gloriam
meam alteri non dabo, præter Te, cui dedi, cui
daturus sum. Unde proprietatem S. Scripturæ
vehementer admiror, quod verbum aher (ἄηρ)
omnes interpretes voce consona transtulerunt,
alterum, qui in multis aliis soliti sunt discrepare. »
DRACH.

Ibid. 'A., καὶ τὴν ὕμνησιν etc. Procopius, et
Hieronymus, qui addit omnes voce consona ALTERI
vertisse: quod vocem præcedentem respicit ἄηρ.

V. 9. 'A., καὶ κρινάς etc. Curter. ex ms. Jes.

Ibid. 'A., πρὸ τοῦ ἀναφ- etc. Idem, qui ad Sym-
machum pro ἀνατεῖλαι habet ἀναγγεῖλαι. [Et quidem
recte habet ἀναγγεῖλαι. Ms. Jes. habet in textu, ut
et Alex., ἀνατεῖλαι, adnotatque, οἱ Γ', ἀναγγεῖλαι.
Θ., βλαστῆσαι. 'A., ἀναφυῆσαι. Cum vero videas
οἱ Γ', et Θ., 'A., perspicuum est amanuensem le-
gisse Γ' pro Σ. et proprio Marte addidisse οἱ. Temer-
ritas quippe soror est ignorantæ et semidoctrinæ.
Legendum igitur cum Curterio, Σ., ἀναγγεῖλαι.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
17. Αισχυνθήσονται αισχύνην οί πεποιθότες τοῖς γλυπτοῖς.	17. Αισχύνθητε αισχύνην οί πεποιθότες ἐπὶ τοῖς γλυπτοῖς.	17.
19. Καὶ τίς τυφλός, εἰ μὴ ὁ δοῦλός μου, καὶ κωφός ὡς ὁ ἄγγελός μου; Τίς τυφλός ὡς ὁ τέλειος, καὶ κωφός ὡς ὁ δοῦλός μου;	19. Καὶ τίς τυφλός ἀλλ' ἢ οἱ παῖδές μου, καὶ κωφοὶ ἀλλ' ἢ οἱ κωφιοῦντες αὐτῶν; καὶ ἐτυφλώθησαν οἱ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ.	19.
20. Εἶδες πολλὰ καὶ οὐ φυλάξεις, ἀνεωγμένα τὰ ὦτα αὐτοῦ [1. σου] καὶ οὐ μὴ ἀκούσεις.	20. Εἶδετε πλεονάκεις, καὶ οὐκ ἐφυλάξαθε ἠνοιγμένα τὰ ὦτα, καὶ οὐκ ἤκούσατε.	20.
21. Κύριος ἠθέλησεν ἵνα δικαιώσῃ αὐτόν, μεγαλύναι νόμον καὶ θαυμάσαι.	21. Κύριος ὁ Θεὸς ἐβουλεύσατο ἵνα δικαιωθῇ, καὶ μεγαλύνῃ αἰνεσιν.	21.
25. Καὶ κράτος πολέμου.	25. Καὶ κατίσχυσεν αὐτοὺς πάλεμος. Καὶ οἱ συμφλέγοντες αὐτούς.	25. Καὶ κράτος πολέμου. Καὶ συνεφλόγισεν αὐτούς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO

17. Confundentur confusione qui confidunt sculpsilibus.	17. Confundamini confusione qui confiditis super sculpsilibus.	17.
19. Et quis cæcus, nisi servus meus, et surdus sicut angelus meus? Quis cæcus sicut perfectus, et surdus ut servus meus?	19. Et quis est cæcus, nisi pueri mei, et surdi nisi dominantes eis? Et excæcati sunt servi Dei.	19.
20. Vidisti multa, et non custodias, apertæ aures tuæ, et non audies.	20. Vidistis sæpe, et non custodistis, apertæ sunt aures, et non audistis.	20.
21. Dominus voluit ut justificaret eum, ad magnificandum legem, et admirandum.	21. Dominus Deus consultavit, ut justificaretur, et magnificaret laudem.	21.
25. Et potentiam belli.	25. Et prævaluit adversus eos bellum. Et qui comburebant eos.	25. Et potentiam belli. Et simul inflammavit eos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLII Hesaiæ.

Confirmat hanc correctionem Procopius, qui ita scribit: ὁ Σύμμαχος εἶπεν· πρὸ τοῦ ἀναγγεῖλαι αὐτὰ ἀκουσάτ᾽ ποιήσω ὄμν.—In Symmachi lectione antecedenti, καὶ καινὰ ἰδοῦ ἀναγγέλλω, illud ἰδοῦ mendum est pro ἐγώ. DRACH.]

V. 10. Οἱ λοιποὶ, ἔσμα. Procopius.

V. 11. 'A., ἀράτωσαν. Σ., ἐπαράτωσαν. Male Curterius hasce Aquilæ et Symmachi interpretationes refert ad sequentem τῶν Ο΄ vocem, εὐφρανθήσονται, quæ respondet Hebræo עָרַן, eumque sequitur Drusius. Certum quippe est hæc respicere vocem עָרַן. Aquila enim עָרַן αἰρεῖν, et Symmachus ἐπαίρειν solent interpretari.

Ibid. Οἱ λοιποὶ, ἔρημος etc. Idem et Eusebius.

V. 13. Σ., Κύριος ὡς δυνατὸς etc. Procopius.

V. 14. 'A., ἐσίγησα. Idem.

V. 15. Σ., Θ., ✕ ἔρημώσω etc. Idem. Hæc vero lectio ex Σ. Θ. translata in τοὺς Ο΄ in hodiernis editionibus adest. [Totum hunc versiculum habet cod. Marchal. in margine, Sym. et Th. adscriptum, sub asterisco.—Procop., κατὰ δὲ τὴν Ἑβραῖδα καὶ τοὺς λοιποὺς ἔρημωσάς, ἔρημώσω ὄρη etc. prout hic sequuntur in Vaticano textu. DRACH.]

V. 16. Ο΄, ταῦτα τὰ ῥήματα ποιήσω. Alii, Ald., Complut., addunt, αὐτοῖς, Beatusque Hieron. in LXX, illis. Nimirum interpretati sunt עָרַן עָרַן, sensu עָרַן עָרַן. Ita etiam nonnulli Hebræorum et Grotius. DRACH.

V. 17. Σ., αισχυνθήσονται etc. Procopius. [Ex eodem Procopio ista lectio Aquilæ pariter et Theo-

dotioni tribuenda est, nisi pro αισχυνθήσονται modo habent imperativo, Aquila, αισχυνθήτωσαν Theod. vero, καταισχυνθήτωσαν. DRACH.]

V. 19. Σ., καὶ τίς τυφλός etc. Idem. [Apud Symm. pro δοῦλός μου, Schleusnerus reponi vult, δοῦλος Κυρίου. MOY et ΚΡΟΥ facile in codd. antiquis permutari invicem potuerant. — In cæteris codd., in Complut. et apud Procopium, post αὐτῶν additur: τίς τυφλός ὡς ἀπεστηκώς; (qui recessit), et quidam H., ἀφεστηκώς. S. Hieron. in LXX, quis cæcus, nisi qui recessit? *Recessit*, mendum manifestum, pro *recessit*. DRACH.]

V. 20. Σ., εἶδες πολλὰ etc. Idem.

Ibid. Hebr. עָרַן עָרַן. Secundum vero Keri, עָרַן עָרַן, quod est, videndo. — Pro ἠνοιγμένα, Marchal. ἀνεωγμένα. DRACH.

V. 21. Σ., Κύριος ἠθέλησεν etc. Procopius. [Pro ἐβουλεύσατο, Marchal., Ald., Complut. aliiquo, ἐβούλετο. LXX apud S. Hieron., *voluit*. DRACH.]

V. 23. Complut., δὲ ταῦτα εἰσακούσεται, καὶ εἰς τὰ ἐπερχόμενα γνώσῃ, quod apud S. Hieron. ita sonat, *qui hæc audiat et futura cognoscat*. Hebr. et Vulg., audiat hoc, attendat et auscultet futura. DRACH.

V. 24. Ο΄, οἷς; Cæteræ editiones et maxima codicum pars, τίς; Et sic apud SS. Hieron. et Cyprianum, quis? Hebr. et Vulg., quis? Idem.

V. 25. 'A., καὶ κραταῖωσιν etc. Curter. ex ma. Jes.

Ibid. Θ., καὶ συνεφλόγισεν etc. Id.

HESAIÆ CAPUT XLIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΔΣ.
2 אֲנִי אִתְּךָ אֲנִי לֹא תִבְהַה 3 וּסְבֵא	2. 5.	2. Οὐ καύσουςί σε. 3.
7 וּלְכַבְּדִי בְרֵאשִׁיתִי	7.	7.
9 יִשְׁמְעֵנִי	9.	9.
11 אֲנִי אֲנִי יְהוָה	11.	11. ✕ Ἐγὼ ἰ ἐγὼ Κύριος.
12 וְהִשְׁבַּעְתִּי	12.	12.
14 בְּרִיחִים בְּאֲנִיחֵי	14.	14.
15 אֲנִי יְהוָה קוֹדֶשְׁכֶם בְּרַא יִשְׂרָאֵל כֹּלְכֶם	15.	15.
16 כֹּה	16.	16. ✕ Ὅτι.
18 אֶל-תִּתְבַּנְּנוּ	18.	18.
19 הַנְּבִי	19.	19. Ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ.
20 תְּנִים וּבְחַת יַעֲנֵה	20.	20. Σειρήνες.
21 תְּהַלְּתִי	21.	21.
22 וְלֹא-אֲחִי קְרָאָה יַעֲקֹב	22.	22. Καὶ οὐκ ἐμὲ ἐκάλεισας, Ἰα- κώβ.
כִּי-יַגְעַת בִּי		
23 לֹא הָעַבְדְּתִיךָ	23.	23. Οὐκ ἐδούλωσά σε.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Tecum ego. Non adureberis.	2. Tecum ero. Non combureris.	2. Non urent te.
3. Et Saba.	3. Et Saba.	3.
7. Et in gloriam meam creavi cum.	7. In gloriam meam creavi cum.	7.
9. Audire facient nos.	9. Audire nos faciet.	9.
11. Ego ego Dominus.	11. Ego sum, ego sum Dominus.	11. ✕ Ego ἰ ego Dominus.
12. Et audire feci.	12. Auditum feci.	12.
14. Fugitivos. In navibus.	14. Vectes. In navibus.	14.
15. Ego Dominus Sanctus vester, creans Israel, rex vester.	15. Ego Dominus Sanctus vester, creans Israel, rex vester.	15.
16. Sic.	16. Hæc.	16. ✕ Quoniam.
18. Ne consideretis.	18. Ne intueamini.	18.
19. Ecce ego.	19. Ecce ego.	19. Quia ecce ego.
20. Dracones. Et filix ululæ.	20. Dracones. Et struthiones.	20. Sirenes.
21. Laudem meam.	21. Laudem meam.	21.
22. Et non me invocasti, Jacob. Cum laborasti in me.	22. Non me invocasti, Jacob. Nec laborasti in me.	22. Et non me vocasti, Jacob.
23. Non te servire feci.	23. Non te servire feci.	23. Non te servire feci.

HESAIÆ CAPUT XLIII

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Οὐ κατακαύσουσί σε.	2. Μετὰ σοῦ εἰμι. Οὐ μὴ κατακαυθῆς.	2. Μετὰ σοῦ εἰμι.
3.	3. Καὶ Σοφίην. <i>Οἱ λοιποὶ, καθ' Σαδά.</i>	3.
7.	7. Ἐν γὰρ τῇ δόξῃ μου κατεσκεύασα αὐτόν. <i>Οἱ λοιποὶ, καὶ εἰς τὴν δόξαν μου ἔκτισα αὐτόν.</i>	7.
9. Ἀκουισάτωσαν ἡμᾶς.	9. Ἀναγγελεῖ ἡμῖν.	9. Ἀκουισάτωσαν ἡμᾶς.
11. ✕ Ἐγὼ ἰδὼ ἑγὼ Κύριος	11. Ἐγὼ ὁ Θεός.	11. ✕ Ἐγὼ ἰδὼ ἑγὼ Κύριος.
12.	12. Ὀνειδίσα. <i>Οἱ λοιποὶ, καὶ ἠκούτισα.</i>	12.
14.	14. Φεύγοντας. Ἐν πλοίοις. <i>Ἄλλος, ἐν ναυσί.</i>	14. . .
15. Ἐγὼ Κύριος ὁ Ἅγιος ὑμῶν κτιστῆς Ἰσραὴλ, βασιλεὺς ὑμῶν.	15. Ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός ὁ Ἅγιος ὑμῶν, ὁ καταβεβῆκας Ἰσραὴλ βασιλεὺς ὑμῶν.	15.
16. ✕ Ὅτι.	16. Οὕτως.	16. ✕ Ὅτι.
18. Μὴ ἐννοήσθε.	18. Μὴ-συλλογίζεσθε.	18.
19. Ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ.	19. Ἴδου ἐγὼ.	19. Ὅτι ἰδοὺ ἐγώ.
20. Σειρήνες.	20. Σειρήνες. Καὶ θυγατέρες στρουθῶν. <i>Οἱ λοιποὶ, καὶ στρουθοκάμηλοι.</i>	20. Θαννίμ.
21. Τὸν ὕμνον μου.	21. Ἰὰς ἀρετᾶς μου.	21.
22. Οὐδὲ ἐμὲ ἐκάλεσας, Ἰακώβ.	22. Οὐδὲ νῦν ἐκάλεσά σε, Ἰακώβ.	22. Καὶ οὐκ ἐμὲ ἐκάλεσας, Ἰακώβ.
Ἐκοπίασθης δὲ εἰς ἐμέ.	Οὐδὲ κοπιάσαι σε ἐποίησα. <i>Ἄλλοι, ἐκοπίαςας ἐν ἐμοί.</i>	
23. Οὐ καταδουλωσάμην σε.	23. Οὐκ ἐδούλωσά σε.	23. Οὐ καταδουλωσάμην σε.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Non comburent te.	2. Tecum sum. Non combureris.	2. Tecum sum.
3.	3. Et Soënem. <i>Reliqui, et Saba.</i>	3.
7.	7. In gloria enim mea efformavi eum. <i>Reliqui, et in gloriam meam creavi eum.</i>	7.
9. Audire faciant nos.	9. Annuntiabit nobis.	9. Audire faciant nos.
11. ✕ Ego ἰδὼ ἑγὼ Dominus.	11. Ego Deus.	11. ✕ Ego ἰδὼ ἑγὼ Dominus.
12.	12. Exprobravi. <i>Reliqui, et audire feci.</i>	12.
14.	14. Fugientes. In naviculis. <i>Alius, idem.</i>	14. Vectes ejus.
15. Ego Dominus Sanctus vester, creator Israel, rex vester.	15. Ego Dominus Deus Sanctus vester, qui ostendi Israel regem vestrum.	15.
16. ✕ Quoniam.	16. Sic.	16. ✕ Quoniam.
18. Ne cogitetis.	18. Ne recogitetis.	18.
19. Quia ecce ego.	19. Ecce ego.	19. Quia ecce ego.
20. Sirenes.	20. Sirenes. Et filix struthionum. <i>Reliqui, et struthocameli.</i>	20. Thannim.
21. Hymnum meum.	21. Virtutes meas.	21.
22. Neque me vocasti, Jacob. Defatigatus autem es in me.	22. Non nunc vocavi te, Jacob. Neque laborare te feci. <i>Alii, laborasti in me.</i>	22. Et non me vocasti, Jacob.
23. Non servitio te subjeci.	23. Non te servire feci.	23. Non servitio te subjeci.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶ γράμμασι.	AKYAAΣ.
בְּחַטֹּאתַי הִגַּעְתִּי 24	24.	24.
אֲנִי אֲנִי דָא לְמַעַנֵי חַטֹּאתַי 25	25.	25. Ἐγὼ ἐγὼ ✕ αὐτός.
וּמְלִיצִיךָ 27	27.	27. Καὶ ἑρμηνεὺς σου.
לְגֹדְפִים 28	28.	28.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
24. In peccatis tuis laborare fecisti me.	24. In peccatis tuis, præbuiisti mihi laborem.	24.
25. Ego, ego ipse. Propter me, et peccatorum tuorum (non recordabor.)	25. Ego sum, ego sum ipse. Propter me, et peccatorum tuorum (non recordabor.)	25. Ego, ego ✕ ipse.
27. Et interpretes tui.	27. Et interpretes tui.	27. Et interpretes tui.
28. In couvitia	28. In blasphemiam.	28.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIII Hesaiæ.

V. 2. Ms. Jes., Θ. ὁμοίως τοῖς Ὁ.
Ibid. 'A., οὐ καύσουςι etc. Idem. [Ita etiam Procop., quod dicendum de aliis fere omnibus lectionibus codicis Marchal. Versiones Aq. et Sym. hujus commatis perperam applicuit Montf., pertinent enim ad hæc τῶν LXX, (φλδξ) οὐ κατακαύσει σς. Hebr. et Vulg., et flamma non ardebit in te, ut recte indicat Drusius. DRACH.]
V. 2. *Oi λοιπ., καὶ Σαβά.* Hieronymus : « Pro Syene, reliqui interpretes posuerunt SABA, unde fuit regina Austri, quæ venit sapientiam audire Salomonis. »
V. 7. *Oi λοιπ., καὶ εἰς τὴν δόξαν* etc. Procop.
V. 9. Σ., Θ., ἀκουσιτάτωςαν etc. Ms. Jes.
V. 11. *Oi Γ', ✕ ἐγὼ.* Idem, ut significat eam vocem ab aliis interpretibus bis repeti, ut in Hebræo: cum contra LXX semel eam habeant.
V. 12. *Oi λοιπ., καὶ ἠκούτισα.* Eusebius et Pro-

copius.
V. 14. Hieronymus : « *Detrazi omnes vectes ejus,* qui Hebraice appellantur BARIHIM, et quos Theodotio *fortes* interpretatus est. »
Ibid. *Ἄλλος, ἐν ναυσί.* Curter. ex ms. Jes., sine interpretis nomine.
V. 15. Σ., ἐγὼ Κύριος etc. Procopius.
V. 16. 'A., Σ., Θ., ✕ ὅτι. Curter. ex ms. Jes.
V. 18. Σ., μὴ ἐννοεῖσθε. Procop.
V. 19. *Oi Γ', ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ.* Curter.
V. 20. Hieronymus : « *Pro draconibus,* quod solus Theodotio, ut in Hebræo scriptum est, appellavit *Thannim*, reliqui *Sirenas* interpretati sunt, animalia portentosa, quæ dulci carmine atque mortifero navigantes Scyllæis canibus lacerandos præcipitabant. » Curter., Θ., θέννιν.
Ibid. *Oi λοιπ., στροθοκάμηλοι.* Sic. Reg. unus, Euseb. et Theodor. Curter. vero ex ms. Jes. habet,

HESAIÆ CAPUT XLIV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶ γράμμασι.	AKYAAΣ.
וְיִשְׂרָאֵל 2	2.	2.
כִּי 3	3.	3. Ὅτι.
וּבְרַכְתִּי 4	4.	Καὶ εὐλογίαν μου.
יִקְרָא 5	5.	5.
יְדֹ 6	6.	✕ Χεῖρα αὐτοῦ.
אֶל-תַּפְחֹד וְאֶל-תִּרְדֹּ 8	8.	8.
וְעֵדֵיהֶם הֵמָּה בְּלִי-רָאָה וּבְלִי-יָדַע לְמַעַן יִבְשׂוּ 9	9.	9.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et rectus.	2. Et rectissime.	2.
3. Quia. Et benedictionem meam.	3. Enim. Et benedictionem meam.	3. Quia. Et benedictionem meam.
5. Invocabit. Manu sua.	5. Vocabit. Manu sua.	5. ✕ Manum suam.
8. Ne timeatis et ne formidētis.	8. Nolite timere, neque conturbemini.	8.
9. Et testes eorum ipsi non vident, et non cognoscent, ut confundantur.	9. Ipsi sunt testes eorum, quia non vident, neque intelligunt ut confundantur.	9.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
24.	24. Ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου προ- έστης μου. <i>Οἱ λοιποὶ</i> , ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου ἐκόπωσάς με.	24.
25. Ἐγὼ ἐγὼ ✕ αὐτός.	25. Ἐγὼ εἰμι, ἐγὼ εἰμι. ✕ Ἐνεκεν ἐμοῦ, καὶ τὰς ἁμαρ- ✕ τίας σου.	25. Ἐγὼ ἐγὼ ✕ αὐτός. ✕ Ἐνεκεν ἐμοῦ, καὶ τὰς ἁμαρ- ✕ τίας σου.
27. Καὶ ἑρμηνεῖς σου:	27. Καὶ ἄρχοντες ὑμῶν.	27.
28.	28. Εἰς ὀνειδισμόν. <i>Οἱ λοιποὶ</i> , εἰς βλασφημίαν.	28.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
24.	24. In peccatis tuis ante me stetisti. <i>Reliqui</i> , in peccatis tuis fatigasti me.	24.
25. Ego, ego ✕ ipse.	25. Ego sum, ego sum. ✕ Propter me, et peccata tua.	25. Ego, ego ✕ ipse. ✕ Propter me, et peccata tua.
27. Et interpretes tui.	27. Et principes vestri.	27.
28.	28. In opprobrium. <i>Reliqui</i> , in blasphemiam.	28.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIII Hesaiæ.

*A., στρουθοκάμηλοι.

V. 21. Σ., τὸν ὕμνον μου. Procop.

V. 22. A., Θ., καὶ οὐκ ἐμὲ etc. Procopius et
Curter.Ibid. Procopius, Σ., ἐκοπίασθης etc. [Juxta Ro-
manian ed. et Lambertum Bos, hæc Symmachii
versio refertur ad hæc senam commatis 23, οὐδὲ
ἔγκοπον ἐποίησά σε (ἐν λιθάω). Confirmatur ex
hoc scholio ab Eusebio addito: καὶ τοὶ ἐμοῦ μὴ
ποίησαντός σε κοπίασαι. Hebr. et Vulg., nec labo-
rem tibi præbui (in thure). Montf., ut sæpe, sibi
errorem offundi a Drusio passus est. DRACH.]V. 23. A., Ο, οὐκ ἐδούλωσά σε. Σ., Θ., οὐ
κατ- etc. Curter. ex ms. Jes. [Procop., Σ, Θ., οὐ
κατεδούλωσά σε. — Ο, οὐκ ἐδούλωσά σε ἐν θυσίαις.
Ed. Rom.: « In aliquot libris est οὐκ ἐδ. σε ἐν
δώροις. Aliqui et Cyrillus, οὐκ ἐδούλευσας (al. ἐδού-
λωσας) ἐν Θ., apud quem etiam sequitur, ut inmultis, οὐδὲ ἔγκοπον ἐποίησας. Theodor. autem, et
Euseb., *Demonstr.* lib. 2, οὐκ ἐδούλευσάς μοι ἐν
δώροις. » DRACH.]V. 24. *Οἱ λοιπ.*, ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου ἐκόπωσάς
με. Hanc notam Curterius sic adfert ex ms. Jes.,
A., Σ., Θ., ἐκόπωσάς με. Σ., A., ἔγκοπον ἐποίη-
σάς με, ubi duæ varietate Aquilæ et Symmachii
interpretationes adferuntur. [Ead. nota habetur apud
Procopium in margine. DRACH.]V. 25. A., Σ., Θ., ✕ αὐτός. Curter. ex ms. Jes.
[In Marchal. cod. trium lectio sic est, ἐγὼ εἰμι αὐ-
τός ὁ etc. DRACH.]Ibid. Θ., ✕ ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ τῆς ἁμαρτίας σου.
Idem. Asterisco notatur, quia non erat in LXX ubi
hodie habetur. [Marchal. hæc verba in margine ha-
bet sub asterisco Θ. adscripta. DRACH.]

V. 27. A., Σ., καὶ ἑρμηνεῖς σου. Procopius.

V. 28. *Οἱ λοιπ.*, εἰς βλασφημίαν. Idem.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.	2. Καὶ ἠγαπημένος. <i>Οἱ λοιποὶ</i> , εὐδύς (al. εὐθύτατος).	2.
3. Ὅτι. Καὶ τὴν εὐλογίαν μου.	3. Ὅτι. Καὶ τὰς εὐλογίας μου.	3. Καὶ τὴν εὐλογίαν μου.
5. Κληθήσεται. ✕ Χεῖρα αὐτοῦ.	5. Βοήσεται. Χεῖρι αὐτοῦ.	5.
8.	8. Μὴ παρακαλύπτεσθε, μηδὲ πλανᾶσθε.	8. Μὴ θαμβεῖσθε ✕ καὶ μὴ πλα- ✕ νᾶσθε.
9.	9.	9. ✕ Καὶ μάρτυρες αὐτῶν εἰσιν, ✕ οὐκ ἔψονται, καὶ οὐ γνώσονται, ✕ ἵνα αἰσχυθῶσι.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Et dilecte. <i>Reliqui</i> , rectus (al. rectissimus).	2.
3. Quia. Et benedictionem meam.	3. Quia. Et benedictiones meas.	3. Et benedictionem meam.
5. Vocabitur. ✕ Manum suam.	5. Clamabit. Manu sua.	5.
8.	8. Ne abscondamini, neque er- retis.	8. Ne obstupescatis ✕ et ne ✕ erretis.
9.	9.	9. ✕ Et testes eorum sunt, non ✕ videbunt, et non cognoscent, ✕ ut pudore afficiantur.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΑΑΣ.
10 כּי- יצר אל ופסל נסך לבלו הועיל	10.	10.
11 הן כל-הבריו	11.	11.
12 בפסחם	12.	12. ✕ Ἐν ἄνθραξι. Καὶ ἐν σφύραις ἐπλασεν αὐτό.
13 ומקבת יצודד ותאדהו בשדה ישעוהו במקענתו	13.	15. ✕ Καὶ ἐμόρφωσεν αὐτὸ ἐν ✕ παραγραφίδι, ἐποίησεν αὐτὸ ἐν ✕ περιγυλίσι.
14 לו זרנים ויקה תרזה ואלן ויאמץ לו	14.	14. ✕ Ἐαυτῷ κέδρους. ✕ Καὶ ἔλαθεν ἀγριοβάλανον καὶ ✕ ὄρυν, καὶ ἐκαρτέρωσεν αὐτῷ.
15 ארץ עשדו פסל ויסגד-למד	15.	15.
16 יצלה צלו	16.	16. ✕ Ὀπτῆσεν ὀπτόν.
23 הריעע	23.	23.
ובישראל יהפאר		
24 עשה כל	24.	24.
28 האמור לנודש רעי והיכל השכד	28.	28.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Quis formavit deum, et sculptile confavit, ut non prosit?	10. Quis formavit deum, et sculptile confavit ad nihil utile?	10.
11. Ecce omnes participes ejus.	11. Ecce omnes participes ejus.	11.
12. In carbone. Et in malleis formabit illud.	12. In prunis. Et in malleis formavit illud.	12. ✕ In carbonibus. Et in malleis formavit illud.
13. Delineabit illud in filo tin- cto, faciet illud in ascis.	13. Formavit illud in runcina : fecit illud in angularibus.	13. ✕ Et formavit illud in peni- ✕ cillo, fecit illud in angularibus.
14. Sibi cedros. Et tollet tirza et cedrum, et ro- borabit sibi. Ornum.	14. Cedros. Tulit ilicem et quercum, quæ steterat. Pinum.	14. ✕ Sibi cedros. ✕ Et accepit glandem agrestem ✕ et quercum, et roboravit sibi.
15. Fecit illud sculptile, et in- curvabit se ei.	15. Operatus est deum, et ado- ravit.	15.
16. Assabit assaturam.	16. Coxit pulmentum.	16. ✕ Coxit opsonium.
23. Jubilate.	23. Jubilate.	23.
Et in Israel gloriabitur.	Et Israel gloriabitur.	
24. Faciens omnia.	24. Faciens omnia.	24.
28. Dicens ad Chores, Pastor meus. Et templo, Fundaberis.	28. Qui dico Cyro, Pastor meus. Et templo, Fundaberis.	28.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIV Hesaiæ.

V. 2. Hieronymus : « ISURUN verbum Hebraicum, quod ceteri εὐθύτατον, sive εὐθῆ, id est, rectissimum, sive rectum, interpretati sunt. Soli LXX, dilectissimum, jungentes de suo Israel. Proprie autem juxta Hebræos et litterarum fidem, Israel rectus Dei dicitur. »

V. 5. 'A., Σ., δτι. Curter. ex ms. Jes. ubi in LXX legitur ετι. Edit. Rom. δτι.

Ibid. 'A., καὶ τὴν εὐλογίαν etc. Ex Procopio et

Curterio.

V. 5. Σ., κληθήσεται. Procopius. [Non ad prius βοήσεται (מקרי), sed alterum (קרי), quod in Marchal. deest, refertur a Procopio hæc Sym. tertio. Sed error est Drusii, quem noster de more sine examine secutus est. DRACH.]

Ibid. 'A., Σ., ✕ χεῖρα αὐτοῦ. Curter. ex ms. Jes. quia olim deerat in LXX. Certe in codice Marchaliano non legitur : sed hodie in edit. Rom. χεῖρῃ

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

10.
11.
12. ✕ Ἐν ἀνθραξι.
Καὶ ἐν τρετέρω ἐρρύθμισεν αὐτό.
13.
14.
15.
16. ✕ Ὀπτησεν ὀπτόν.
23.
21.
28. Ὁ λέγων Κύρω, Ποιμὴν μου.
Ὁ δὲ ναὸς θεμελιωθήσεται.

10. Οἱ πλάσσαντες θεὸν, καὶ γλύφοντες πάντες ἀνωφελεῖ;
11. Καὶ πάντες ὅθεν ἐγένοντο.
12. Σχεπάρω.
Καὶ ἐν τρετέρω ἔστησεν αὐτό.
13. Ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέτρῳ, καὶ ἐν κόλλῃ ἐρρύθμισεν αὐτό.
14. Ἐύλον.
✕ Πίνον.
15. Εἰργάσαντο θεοὺς, καὶ προσκυνούσιν αὐτοῖς.
16. Ὀπτήσας.
23. Σαλπύσατε. Οἱ λοιποὶ, ἀλάξασθε.
Καὶ Ἰσραὴλ δοξασθήσεται. Οἱ λοιποὶ, καὶ ἐν τῷ Ἰσραὴλ δοξασθήσεται.
24. Ὁ συντελῶν πάντα. Οἱ λοιποὶ, ὁ ποιήσας πάντα.
28. Ὁ λέγων Κύρω φρονεῖν.
Καὶ τὸν οἶκον τὸν ἁγίον μου θεοελιώσω.

10. ✕ Τίς πλάσσει ἰσχυρὸν, καὶ ✕ γλυπτὸν χωνεύσει εἰς ἀνωφελεῖ;
11. ✕ Ἴδοὺ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῶ.
12. ✕ Ἐν ἀνθραξι.
. . . ρυθμίζει αὐτό.
13.
14. ✕ Ἐαυτῶ κέδρους.
✕ Καὶ ἔλαβεν ἀγριοβάλανον καὶ ✕ ὄρν, καὶ ἐκαρτέρωσεν αὐτῶ.
15. ✕ Ἐποίησεν αὐτὸ γλυπτὸν, ✕ καὶ κάμπτεται αὐτῶς.
16. ✕ Ὀπτησεν ὀπτόν.
23.
21.
28.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 10
11.
12. ✕ In carbonibus.
Et in terebro concinnavit illud.
13.
14.
15.
16. ✕ Coxit opsonium.
23.
21.
28. Qui dico Cyro, Pastor meus.
Templum autem fundabitur.

10. Qui plasmant deum et sculptentes omnes inutilia?
11. Et omnes unde facti sunt.
12. Dolabra.
Et in terebro statuit illud.
13. Statuit illud in mensura, et in glutino concinnavit illud.
14. Lignum.
✕ Pinum.
15. Fabricati sunt deos, et adorant eos.
16. Cum coxisset.
23. Canite tuba. Reliqui, jubilate.
Et Israel gloriabitur. Reliqui, et in Israel gloriabitur.
24. Complens omnia. Reliqui, qui fecit omnia.
28. Dicens Cyro, ut sapiat.
Et domum sanctam meam fundabo.

10. ✕ Quis fingit fortem, et ✕ sculptile conflabit ad inutile?
11. ✕ Ecce qui communicant ✕ cum eo.
12. ✕ In carbonibus.
... concinnabit illud.
13.
14. ✕ Sibi cedros.
✕ Et accepit glandem agrestem ✕ et quercum, et roboravit sibi.
15. ✕ Fecit illud sculptile, et ✕ flectit se illis.
16. ✕ Coxit opsonium.
23.
24.
28.

Notæ et varis lectiones ad cap. XLIV Hesaiæ.

αὐτοῦ.

V. 8. Θ., μὴ θαμβεῖσθε etc. Idem. Illud vero, καὶ μὴ πλανᾶσθε, non legitur in codice Marchaliano, seu RR. PP. Jesuitarum; et ad marginem præmisso asterisco ponitur cum nota Θ. Septuaginta e lit. Rom. habent, μηδὲ πλανᾶσθε.

V. 9. Θ., ✕ καὶ μάρτυρες αὐτῶν etc. Hujus et duorum sequentium versiculorum lectionem Theodotionis, præmisso asterisco, adfert idem, quia

τῶν Ο' versio ad textum Hebraicum non quadrabat, et perplexa jacet. [Edit. Rom.: « In quibusd. hæc sequuntur, καὶ μάρτυρες αὐτῶν εἰσιν, οὐκ ἔχονται, καὶ οὐ γνώσκονται: ἵνα ἀισχυρθῶσι· τίς πλάσσει ἰσχυρὸν, καὶ γλυπτὸν χωνεύσει εἰς ἀνωφελεῖ; ἴδοὺ πάντες οἱ κοινωνοῦντες αὐτῶ. Ista vero neque Cyrillus habet, et apud Procop. sub asterisco tribuuntur Theodotioni. » Διακμ.]

V. 12. Οἱ Γ', ✕ ἐν ἀνθραξι. Idem.

Ibid. 'A., καὶ ἐν σφύραις etc. Idem. [In Sym., Marchal. scribit ἐρρύθμισεν, Procop., ἐρρύθμισαν. Drusius: « ῥυθμῶ, quod sibi non facile invenies. » Sed de hoc verbo vide Stephani Thes., ed. Didot. DRACH.]

V. 13. 'A., * καὶ ἐμόρψωσεν etc. Idem. [Lectio Aquilæ, apud Procopium sub asteriscis, non autem in Marchal. Eamd. habent in textu Ald. et Compl. Pro περιγωνίους, alii παραγωνίσκοις, alii περιγωνίσκοις. DRACH.]

V. 14. 'A., Θ., * ταυτῶ κέδρους. Hanc et sequentem 'A. Θ. lectionem cum asterisco adfert idem. LXX una voce ζύλον ἐκ τοῦ δρυμοῦ, omnes istas arbores expresserunt.

Ibid. Ο', * πῖτον. Idem hoc modo, * οἱ Ο', πῖ-
-τον, quo significatur hanc vocem in LXX Hexapla-
ris editionis inductam fuisse. Deest vero in textu
τῶν Ο' Marchaliano: sed est in edit. Rom. [Ald. et
Complut. habent in textu ταυτῶ κέδρους usque ad
αὐτῶ, et a Procopio, non autem Marchal., Aq. et
Th. sub asterisco assignantur. Alii, ἐκαρτέρησεν

αὐτό. Sed verbum καρτέρῶ non bene quadrat.
DRACH.]

V. 15. Θ., * ἐποίησεν αὐτὸ etc. Idem. Non modo
autem quod omissum fuerat, sed etiam quod secus
antea positum corrigebatur in τοῖς Ο' asterisco no-
tatur, ut pluribus monemus in Præliminaribus.
[Sed hic aliquid in LXX omissum est, et supple-
tum in codd. et editis, ut Ald. et Complut. ex
Theod., cui hæc sub asterisco attribuit Procopius,
non Marchal. Stichus alter hujus versiculi in textu
Hebr. sic sonat ad literam: *etiam operatur deum,
et incurvat se, facit ex eo sculptile, et adorat illud.*
LXX vero solummodo: *residuum autem fabricati
sunt deos, et adorant eos.* DRACH.]

V. 16. Οἱ Γ', * ὤπησεν ὀπτόν. Idem.

V. 17. Hebr. et Vulg., curvatur ante illud et
adorat illud. Ο', καὶ προσκυνεῖ. Alii, Marchal., Ald.,
Complut., κάμπτει (nonnulli mss., καὶ προσπίπτει)
αὐτῶ, καὶ προσκυνεῖ. Apud Procop., καὶ κάμπτει
αὐτῶ, asterisco notata assignantur Theodolioni.
DRACH.

HESAIÆ CAPUT XLV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
בשכך 4	4.	4. Τῷ ὀνόματί σου.
אאודך 5	5.	5.
שמש 6	6.	6.
דדי רב את-יצר 9	9.	9. . . . μὴ δικαζόμενος σὺν πλάσ- σοντι αὐτόν.
חרש את-חרשי אדבה		
מה-תליד 10	10.	10.
ועל-פעל 11	11.	11.
וכל-דרכיו אישר דא-יבנה עירי 13	13.	13.
יגיע מצרים 14	14.	14.
יעברד		
אך בק אל ואין עוד אפס אלהים		Πλὴν ἐν σοὶ Ἰσχυρὸς, καὶ οὐχ ἔστιν ἔτι παρὰ σοὶ θεός.
אכן אתה אל מסתתר אלהי 15	15.	15. Ἄρα Ἰσχυρὸς ἀποκρυπτόμε- νος, θεὸς Ἰσραὴλ σώζων.
ישאל כושיע 19	19.	19.
ועד בקשני		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
4. In nomine tuo.	4. Nomine tuo.	4. Nomine tuo.
5. Accinxi te.	5. Accinxi te.	5.
6. Solis.	6. Solis.	6.
9. Væ contententi cum plasma- tore suo.	9. Væ qui contradicit fictori suo.	9. ...numquid disceptans cum fictore suo.
Testa cum testis humi.	Testa de samiis terræ.	
10. Quid genuisti ?	10. Quid generas ?	10.
11. Et super opus.	11. Et super opus.	11.
13. Et omnes vias ejus dirigam, ipse ædificabit civitatem meam.	13. Et omnes vias ejus dirigam, ipse ædificabit civitatem meam.	13.
14. Labor Ægypti.	14. Labor Ægypti.	14.
Transibunt.	Pergent.	
Tantum in te Deus, et non amplius præter Deum.	Tantum in te est Deus, et non est absque te Deus.	Verumtamen in te Fortis, et non est adhuc apud te Deus.
15. Ideo tu Deus absconditus, Deus Israel salvator.	15. Vere tu es Deus abscondi- tus, Deus Israel salvator.	15. Utique Fortis absconditus, Deus Israel salvans.
19. Frustra quærite me.	19. Frustra quærite me.	19.

V. 22. Heor. et Vulg., (et quasi nebulam) peccata tua. Ὁ, τὴν ἁμαρτίαν σου. Marchal., Alex., Ald., Complut., τὰς ἁμαρτίας σου. IDEM.

V. 23. *Oi λοιποὶ, ἀλαλάξατε.* Procopius. [Hanc primam commatis partem aliter dedimus quam editor Origenianorum Hexaplorum, qui edidit: « τῶ 23. *Oi λοιποὶ, ἀλαλάξατε.* Ὁ, εὐφράνθητε. Hebr., *Reliqui, jubilate.* LXX, *lætamini.* Vulg., *laudate.* »

De qua nota sic Schleusnerus: « Quæ satis superque evincit, quam neglegenter (sic) fragmenta versionum Græcarum V. T. ex Patribus collecta sint a Montfauconio. Verba enim Procopii hæc sunt: *σαλπίζειν* δὲ βούλεται, καὶ εἰ τινὲς εἰσιν καὶ τὴν γῆν αὐτὴν ὑποστηρίζουσαι θεῖαι δυνάμεις, ἤγουν ἀλαλάξαι κατὰ τοὺς λοιποὺς, ὕμνον ἀναπεμπούσας τῷ Θεῷ. »

Quis hic non sponte sua videt *Reliquorum* ἀλαλάξατε manifeste referri ad *σαλπίζουσαι* LXX Interpret-

tum, quod verbum respondit Hebraico שָׁרַרְרַר, et illi *jubilare* Vulgatæ Latinæ? Merito igitur reprehenditur a docto viro Germano Montfauconius, qui persæpe interpretum lectiones præpropere corrasit et præpostere posuit. DRACH.]

Ibid. *Oi λοιποὶ, καὶ ἐν τῷ Ἰσραὴλ* etc. Procopius. V. 24. *Oi λοιποὶ, ὁ ποιήσας πάντα.* IDEM.

V. 26. Hebr. et Vulg., (et civitatibus) Juda. Ὁ, τῆς Ἰουδαίας. Cyrillus, Alex. et Complut., τῆς Ἰουδαίας. Apud S. Hieron., Judæ. DRACH.

V. 28. Σ., ὁ λέγων Κύρω etc. Procop. In hunc locum Hieronymus: « Dicit quoque Cyro regi Persarum, qui primus destruxit Babylonem atque Chaldaeos: *Pastor meus es*; sive, ut LXX transtulerunt, *ut sapiat.* Cujus differentie causa manifesta est. Verbum enim Hebraicum ROL, si per RES litteram legamus, intelligitur, *pastor meus*; si per DALETH, *sciens*, vel *intelligens*: quarum similitudo parvo apice distinguitur, ac per hoc sæpe confunditur. » Ibid. Σ., ὁ δὲ νῶς etc. IDEM.

HESAIÆ CAPUT XLV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

4. Τῷ ὀνόματί σου.
5.
6. ✕ Αὐτοῦ.
9. Οὐαὶ ὁ ἀντιλέγων τῷ πλάσαντι αὐτόν.
10. Τί ἐγέννησας;
11.
13. Καὶ πάσας τὰς ἑδοὺς αὐτοῦ εὐθύνῃ, καὶ οὕτως οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου.
14.

Μόνον ἐν σοὶ Θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι. οὐδ' ὑπάρχει Θεός.

15. Ὅπως σὺ Θεὸς κρυφαῖος, Θεὸς Ἰσραὴλ σώζων.
19. Ματαίως ζητήσατέ με.

ΣΥΜΜΑΧΙΟΣ.

4. Nomine tuo.
5.
6. ✕ Ejus.
9. Væ qui contradicit fictori suo.
10. Quid genuisti?
11.
13. Et omnes vias ejus dirigam, et ipse ædificavit civitatem meam.
14.

Tantum in te Deus, et non est adhuc, neque existit Deus.

15. Vere tu Deus absconditus, Deus Israel salvans.
19. Frustra quaerite me.

Ὁ.

4. Τῷ ὀνόματί σου.
5. Ἐνίσχυσά σε.
6. Ἠλίου.
9. Μὴ ἀποκριθῆσεται τὸ πλάσμα πρὸς τὸν πλάσαντα αὐτό;
Ἄροτριῶν ἀροτριάζει τὴν γῆν.
10. Τί γεννήσεις;
11. Καὶ περὶ τῶν ἔργων.
13. Καὶ πᾶσαι αἱ ἑδοὶ αὐτοῦ εὐθύνονται. Οὕτως οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου.
14. Ἐχοπίασεν Αἴγυπτος. *Oi λοιποὶ, κόπος Αἰγύπτου.*
✕ Καὶ διαθήσονται πρὸς σέ.
Ἄρα: ἐν σοὶ ὁ Θεὸς ἔστι, καὶ οὐκ ἔστι Θεὸς πλὴν σου.
15. Σὺ γὰρ εἶ Θεὸς, καὶ οὐκ ἤδειμεν, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ σωτήρ.
19. Μάταιον ζητήσατε. Ἄλλοι, κενῶς ζητήσατέ με.

LXX INTERPRETES.

4. Nomine tuo.
5. Confortavi te.
6. Solis.
9. Numquid respondebit figmentum fictori suo?
Arans arabit terram.
10. Quid generabis?
11. Et de operibus.
13. Et omnes viæ ejus rectæ. Hic ædificabit civitatem meam.
14. Laboravit Ægyptus. *Reliqui, labor Ægypti.*
✕ Et transibunt ad te.
Quia in te Deus est, et non est Deus præter te.
15. Tu enim es Deus et nescivimus, Deus Israel salvator.
19. Vanum quaerite. *Alii, frustra quaerite me.*

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4. Τῷ ὀνόματί σου.
5. ✕ Ἐνίσχυσας.
6. ✕ Αὐτοῦ.
9. Οὐαὶ ὁ κρινόμενος μετὰ τοῦ πλάσαντος αὐτόν.
Ἄροτριῶν τοὺς ἀροτριῶντας τὴν γῆν.
10.
11. Καὶ περὶ τῆς ἐργασίας.
13.
14.
✕ Καὶ διαθήσονται πρὸς σέ.
Πλὴν ἐν σοὶ Ἰσχυρὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν αὐτοῦ.
15. Διὰ τοῦτο Ἰσχυρὸς κρυφαῖος, Θεὸς Ἰσραὴλ σώζων.
19.

THEODOTIO.

4. Nomine tuo.
5. ✕ Confortatus es.
6. ✕ Ejus.
9. Væ qui disceptat cum fictore suo.
Qui arat arantes terram.
10.
11. Et de opere.
13.
14.
✕ Et transibunt ad te.
Verumtamen in te Fortis, et non est amplius præter eum
15. Propterea Fortis absconditus, Deus Israel salvator.
19.

TO EBPAIKON.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ἌΚΥΤΑΑΣ.
הַדְּבָרִים הַלְלוּ יְהוָה 20	20.	20.
מַצִּי 23	23.	23. Et μή ἐξελεύσεται.
וַיֵּצֵא 24	24.	24.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Accedite simul, liberati gentium.	20. Et accedite simul, qui salvati estis ex gentibus.	20.
23. Exiit.	23. Egredietur.	23. Si non egredietur.
24. Et fortitudo.	24. Et imperium.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLV Hesaiæ.

V. 1. Hebr. et Vulg., et portæ. Ο', καὶ πόλεις, sed in plerisque ll., πόλεις. DRACH.
 V. 2. Hebr., concidam. Ο', συγκλάσω. Marcbal. aliiq. codd. et Aldina, συνθλάσω. IDEM.
 V. 4. 'A., Σ., Θ., σου. Et sic habent etiam hodie et Ο'. Sed in textu ms. Jes. legitur μου. [Et addit, oi Γ', σου. DRACH.]
 V. 5. Θ., ✕ ἐνίσχυσας. Curter. ex ms. Jes.
 V. 6. Σ., Θ., ✕ αὐτοῦ. Idem. Sed non video quid hic faciat asteriscus et vox αὐτοῦ, nisi fortasse Symmachus et Theodotio legerint שׂוֹכֵשׁ.
 V. 9. 'A., μη δικάζόμενος etc. Idem. Drusus suspicatur illud μή, in versione Aquilæ vitiatum esse. Hieronymus Theodotionis lectionem sic exhibet : *Væ ei qui contendit contra factorem suum, arans arantes terram.* In editionibus Hieronymi legitur, *arantis*: sed *arantes* legendum esse probat tum ipsa series, tum vox Græca ἀροτριῶντας, ut habetur apud Procopium. Hanc lectionem confirmant etiam textus Hebraicus, et antiquissimus codex noster Hieronymi in Hesaiam, qui habet, *arans arantes*. [Textus τῶν Ο', quem hic adscripsit Montf., mera additio est cod. Vatic., in fine commatis post vocem χεῖρας, de qua ne gry quidem in Hebr., deestque in

Alex. et Complut. Textus Hebraici hic adscripti, sed cui in fine addendum שׂוֹכֵשׁ, senum versio sic est : ποῖον βέλτιον κατεσκεύασα ὡς πηλὸν κεραμῆως ; pro qua versione Sym. aliter, et ad verbum, absque שׂוֹכֵשׁ, quod secundum accentum tonicum ad sequentem pertinet phrasin. Ita explicite docent Procop., ἀντὶ δὲ τοῦ, ποῖον βέλτιον etc., Σύμμ. ἔφησεν οὐαὶ ὁ ἀντιλέγων etc., et S. Hieron. qui : « Quid sibi autem velint Septuaginta, qui transtulerunt : *Quid melius feci quam lutum figuli?* etc. scire non valeo : nisi forte Theodotionis nequam editionem, qui pro hoc posuit : *Væ ei qui contendit contra factorem suum.* »—Cyrillus, Procopius, atque plures codd. habent, ποῖων βέλτιω, *faciens meliorem, aut meliora.* In aliquo etiam est, ποῖων βέλτιον κατεσκεύασά σε, *faciens melius composui te.* Ex ed. Rom. DRACH.]
 V. 10. Σ., τί ἐγέννησας. Procopius.
 V. 11. Θ., καὶ περὶ τῆς ἐργασίας. Curter. ex ms. Jes.
 V. 13. Σ., καὶ πάσας τὰς etc. Sic Regius unus codex.
 V. 14. Sic habet codex unus, ἀντὶ τοῦ, ἐκοπίασεν Αἴγυπτος, τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποὶ πάντας

HESAIÆ CAPUT XLVI.

TO EBPAIKON.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΑΣ
נָבֹ 4 הוּ עַבְדֵּימָלְאָה	4.	1. Nabō.
אֵל 6 מֵאֶרֶץ מְרוֹמָה עִם מֵאֶרֶץ מְרוֹמָה	6. 11.	6. Ἴσχυρόν. 11.
מֵאֶרֶץ מְרוֹמָה עִם מֵאֶרֶץ מְרוֹמָה 12	12.	12.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Nabo. Fuerunt simulacra eorum bestiarum.	1. Nabo. Facta sunt simulacra eorum bestiis.	1. Nabo.
6. Deum. 11. Vocans ab Oriente volucrum : de terra longinqua virum consilii sui.	6. Deum. 11. Vocans ab Oriente avem, et de terra longinqua virum voluntatis meæ.	6. Fortem. 11.
Etiam locutus sum.	Et locutus sum.	
12. Audite ad me fortes corde.	12. Audite me duro corde.	12.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20. Προσεγγίσατέ μοι οἱ διαπεφυγότες τῶν ἐθνῶν.	20. Βουλευσασθε ἅμα, οἱ σωζόμενοι ἀπὸ τῶν ἐθνῶν.	20.
23.	23. Εἰ μὴ ἐξελεύσεται.	23. Εἰ μὴ ἐξελεύσεται.
24. Καὶ ἰσχύς.	24. Καὶ δόξα.	24.
SYMMACHIUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20. Accedite ad me, qui de gentibus effugistis.	20. Consulite simul, qui salvamini de gentibus.	20.
23.	23. Si non egredietur.	23. Si non egredietur.
24. Et fortitudo.	24. Et gloria.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLV Hesaiæ.

Ἐρμηνεύεται, κόπος Αἰγύπτου. Ex Eusebii *Demonstr. evang.*

Ibid. Θ., ✕ καὶ διαθήσονται πρὸς σέ. Curter. ex ms. Jes. cum asterisco, quia in editione Hexaplatari repositum fuerat. In editione vero Romana legitur, ἀπὸ οἱ διαθήσονται. (*)

V. 15. Ἄ., πλὴν ἐν σοὶ etc. Has omnes interpretationes ex Eusebii *Demonstr. evangel.* et ex Procopio mutavimus. [A plerisque sic exhibetur Aquilæ versio: Θεὸς ἄρα, ἰσχυρὸς, ἀποκρ. etc. *Deus certe, fortis* etc. Montf. rejicit Θεὸς ad vers. antecedentem. Euseb. *Demonstr.* lib. 5, κατὰ δὲ τὸν Ἀκύλαν οὕτως ἔχει: πλὴν ἐν σοὶ ἰσχυρὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἐτι

παρὰ σοὶ. Θεὸς ἄρα ἰσχυρὸς καὶ ἀποκρυπτόμενος, Θεὸς σώζων. Sed paulo supra, Θεὸς Ἰσραὴλ σώζων. In Theodotionis lectione non habet Eusebius vocem Ἰσραὴλ. Habet autem *Israel* S. Hieron., qui eam Latine adfert. DRACH.]

V. 19. Ἄλλοι, κενὸς ζητήσατε etc. Procopius.

V. 20. Σ., προσεγγίσατε etc. Idem.

V. 21. Hebr. et Vulg., numquid non ego Dominus? Ο΄, ἐγὼ ὁ Θεός. Marchal. aliique codd., Ald., Complut., οὐχὶ ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός; DRACH.

V. 25. Ἄ., Ο΄, Θ., εἰ μὴ ἐξελεύσεται. Ex Curter.

V. 24. Σ., καὶ ἰσχύς. Procopius.

(*) Etiam hic nimix festinationis deprehendimus peccatum, et quidem grave peccatum. Nimirum textus Hebraicus nostri versiculi bis habet verbum *transibunt*. Prius, præcedente *ἔπι*, *super te*; sic, *transibunt*, *super te transibunt*, quod LXX reddiderunt ad verbum, *ἐπὶ σέ διαθήσονται*. Alterum, sequente *ἔπι*, *et ad te*, cujus versio deerat apud LXX Intt., Theodotio vero interpretatus est ad verbum, καὶ διαθήσονται πρὸς σέ. Hæc igitur Theodotionis interpretatio inserta fuit cum asterisco textui LXX virali. Et etiam nunc oculis omnium, exceptis tamen oculis Montsauronii, comparat, tam in editione Rom., quam in cod. Vatic.

Ad confirmandum quæ adhuc dicta sunt, adhibere liceat testimonium Lamberti Bos, qui in editione sua, *V. T. ex versioe LXX Intt.*, adnotat: « Hæc verba (scil. textus LXX), καὶ διαθήσονται πρὸς σέ, ms. Marchal. habet in margine sub asterisco, Θ adscripta. » DRACH.

HESAIÆ CAPUT XLVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Νεβούς.	1. Ναβώ.	1. Ναβώ.
Ἐγένετο τὰ εἰδωλα αὐτῶν ζώοις ἐκδοτά.	Ἐγένετο τὰ γλυπτὰ αὐτῶν εἰς θηρία.	
6. Θεόν.	6. Χειροποίητα.	6. Ἰσχυρόν.
11.	11. Καλῶν ἀπὸ ἀνατολῶν πετεινῶν, καὶ ἀπὸ γῆς πέρρωθεν περὶ ὧν βεβούλευμαι. Οἱ λοιποὶ, καλῶν ἀπὸ ἀνατολῶν θρῆν, ἀπὸ γῆς πέρρωθεν ἄνδρα βουλῆς μου.	11.
✕ Καίγε; ἐλάλησα.	Ἐλάλησα.	
12. . . οἱ σκληροκάριοι.	12. Ἀκούσατε μου, οἱ ἀπολωλότερες τὴν καρδίαν.	12. Ἀκούσατέ μου, οἱ ἀπολωλότερες τὴν καρδίαν.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Nebus.	1. Nabo.	1. Nabo.
Facta sunt idola eorum bestiis tradita.	Facta sunt sculptilia eorum in bestias.	
6. Deum.	6. Opera manuum.	6. Fortem.
11.	11. Vocans ab Oriente avem, et de terra longinqua ea de quibus cogitavi. <i>Reliqui</i> , vocans ab Oriente volucrum, de terra longinqua virum consilii mei.	11.
✕ Et quidem; locutus sum	Locutus sum.	
12. ...duri corde.	12. Audite me, qui perdidistis cor.	12. Audite me, qui perdidistis cor.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
קח לא תרחק 13 תשתדתי ותתני ביצין תשועה לישראל תשמתי	13.	13. Καὶ σωτηρία μου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. Non elongabit se. Et salus mea. Et dabo in Sion salutem, Israeli gloriam meam.	13. Non elongabitur. Et salus mea. Dabo in Sion salutem, et in Israel gloriam meam.	13. Et salus mea.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVI Hesaiæ.

V. 1. 'A., Θ., Ναβώ. Σ., Neboús. Curter. ex ms. Jez. In hunc locum Theodoretus: Ἐνια τῶν ἀντιγράφων Δαγῶν ἔχει· εἰδῶλον δὲ ἦν τοῦτο τῶν ἀλλοφύλων· τὴν δὲ Βῆλ Κρόνον ἔφασάν τινες. [Codd., Alex., Ald., Complut., Δαγῶν. S. Hieron. « Juxta LXX, Dagon, qui tamen in Hebraico non habetur. » DRACH.]

V. 4. Hebr. et Vulg., portabo. Θ., ἀνήσω, quod et portabo verti solet, et dimittam, ut verbum Hebr. אָשָׂא. IDEM.

Ibid. Σ., ἐγένετο τὰ εἰδῶλα αὐτῶν etc. Procop.

V. 6. 'A., Θ., ἰσχυρόν. Σ., Θεόν. Curter. ex ms. Jez. Huc referri potest in LXX χειροποίητα. [Et restituendum censuimus. DRACH.]

V. 11. Οἱ Λοιποὶ, καλῶν ἀπὸ ἀνατολῶν etc. Procopius. Ibi vero Reliqui legerunt ἰσχυρῶς μου: quos sequitur Vulgata, ubi legitur, voluntatis mee. Hic Hieronymus: « LXX pro eo quod nos de Hebraeo expressimus, virum voluntatis mee, posue-

HESAIÆ CAPUT XLVII.

TO EBPAIKON	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
שְׁבִי-לְאֶרֶץ אֵין-כֶּסֶם 1	1.	1.
גְּלִי צִמְצֵם 2	2.	2. Σεμμάτεχ.
נָקַם אֶקַח וְלֹא אֶפְנֵעַ אֶדָם 3	3.	3. καὶ οὐκ ἀπαντήσω ἀνθρώπῳ.
גָּאֻלוֹ יִהְיֶה 4	4.	4. Ἀγχισταύων ἡμῶν Κύριος.
דַּמְמָם 5	5.	5.
גְּבַרְתַּת מִמְּלִכּוֹת 6	6.	6.
תִּלְלוֹתֵי נִטְלוֹתֵי 6	6.	6.
10 דַּעְתְּךָ הִיא שׁוֹבְבָתְךָ 10	10.	10.
12 אֹלֵי תַעֲרֹדְצִי 12	12.	12.
13 יַעֲמֹדְדָנָא וְיִשְׁעֶךָ הִבְרֹדוּ שְׁמַיִם 13	13.	13.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Sede in terra: non solium.	1. Sede in terra, non est solium.	1.
2. Detege comam tuam.	2. Denuda turpitudinem tuam.	2. Semmatech.
3. Ultionem capiam, et non occurram homo.	3. Ultionem capiam, et non resistet mihi homo.	3. ... et non occurram homini.
4. Redemptor noster Dominus.	4. Redemptor noster Dominus.	4. Propinquus noster Dominus.
5. Tacens. Dominam regnorum.	5. Tacens. Domina regnorum.	5.
6. Contaminavi hæreditatem meam.	6. Contaminavi hæreditatem meam.	6.
10. Et scientia tua ipsa avertit te.	10. Scientia tua hæc deceptit te.	10.
12 Si forte robores te.	12. Aut si possis fieri fortior.	12.
13. Stent nunc et salvent te speculantes cælos.	13. Stent et salvent te augures cæli.	13.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
13. Καὶ ἡ σωτηρία μου. Δώσω ἐν Σιών σωτήριον, καὶ τῷ Ἰσραὴλ δόξαν μου.	13. <i>Vacat.</i> Καὶ τὴν σωτηρίαν τὴν παρ' ἐμοῦ. Δέδωκα ἐν Σιών σωτηρίαν τῷ Ἰσραὴλ εἰς δόξασμα.	13. ✕ Οὐ μὴ μακρυνθῆ. Τὸ σωτήριον.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
13. Et salus mea. Dabu in Sion salutare, et Israeli gloriam meam.	13. <i>Vacat.</i> Et salutem quæ a me est. Dedi in Sion salutem Israeli in gloriam.	13. ✕ Non elongabitur. Salutare.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVI Hesaiæ.

ראי, de quibus cogitavi. » [Ketib (scriptum) ראי, consilii sui; sed Keri (lectum) ראי, consilii mei. Dnacc.]

Ibid. Σ., ✕ καί γε ἐλάλησα. Curter. ex ms. Jes.
V. 12. Σ., οἱ σκληροκάρδιοι. Procopius. Θ., ἀκούσατε etc. Curter. ex ms. Jes.

V. 13. Θ., ✕ οὐ μὴ μακρυνθῆ. Idem. Ex Theodotione inducia fuerant in textum τῶν Ὁ Hexapla-rem, quia ibi non exprimebatur ריטי מל, qua de re

supra. [Verba οὐ μὴ μακ. desunt in Vat. et Alex. textibus; exstant autem in edit. Ald. et Complut. Habent quoque aliquot mss. Hieron. non legit illa verba, nec Cyrillus, atque apud Procopium Theodotioni tribuuntur, addito asterisco. Dnacc.]

Ibid. 'A., καὶ σωτηρία etc. Idem.
Ibid. Σ., δώσω etc. Procopius. [In Sym. loco reposuimus ἐν pro εἰς quod erronee ediderat Montf. Dnacc.]

HESAIÆ CAPUT XLVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Κάθισον εἰς τὴν γῆν, ✕ οὐκ ✕ ἔστι θρόνος.	1.
2. Κάλυψαι τὰ ὦτα. <i>Aliter</i> , τὸ σωτηριόν σου.	2. Ἀποκάλυψαι τὸ κατακάλυμμά σου.	2. Σαμθέχ.
3. Ἐκδικησίν σου λήψομαι, καὶ οὐκ ἀντιστήσεται ἐν ἐμοὶ ἀνθρώ- πος.	3. Τὸ δίκαιον ἐκ σοῦ λήψομαι, οὐκέτι μὴ παραδῶ ἀνθρώποις.	3.
4.	4. Ὁ ρυσάμενός σε Κύριος.	4.
5. Σιωπῶσα. Δίσποινα βασιλειῶν.	5. Κατανευγμένη. Ἰσχύς βασιλείας.	5.
6. Ἐδεθῆλυσσα. . . .	6. Ἐμίανας τὴν κληρονομίαν μου.	6. Ἐδεθῆλυσαν τὸν κληρὸν μου.
10. Ἡ γνώσις σου αὐτὴ ἐξηπά- τησέ σε.	10.	10.
12.	12. <i>Vacat.</i>	12. ✕ Εἰπως δυνήση ἰσχύσαι.
13. (. . . οἰωνοσκόποι . . .)	13. Στήτωσαν δὲ καὶ σωσάτωσάν σε οἱ ἀστρολόγοι τοῦ οὐρανοῦ.	13. (. . . οἰωνοσκόποι . . .)
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Sede in terra, ✕ non est ✕ thronus.	1.
2. Obtege aures. <i>Aliter</i> , taciturni- tatem tuam.	2. Revela operimentum tuum.	2. Samthech.
3. Ulzionem tuam capiam, et non obsistet mihi homo.	3. Justum ex te capiam, nequa- quam ultra tradam hominibus.	3.
4.	4. Qui eruit te Dominus.	4.
5. Tacens. Domina regnorum.	5. Compuncta. Fortitudo regni.	5.
6. Profanavi. . . .	6. Contaminasti hereditatem meam.	6. Profanaverunt sortem meam.
10. Scientia tua ipsa decepit te.	10.	10.
12.	12. <i>Vacat.</i>	12. ✕ Si forte poteris prævalere.
13. Stent et salvent te augures caeli.	13. Stent tunc et salvum te fa- ciant astrologi caeli.	13. Stent et salvent te augures caeli.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶ γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
15 סודך מנעודך איש לעבר תני אין מושקך	15.	15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. Negotiatores tui a pueritiis tuis, unusquisque ad latus suum erraverunt : non (est) salvans te.	15. Negotiatores tui ab adolescentia tua, unusquisque in via sua erraverunt : non est qui salvet te.	15.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVII Hesaiæ.

V. 1. Κάθισον etc. Curter. ex ms. Jes.
 V. 2. Σ., κάλυψαι τὰ ὦτα. Procopius. Sed hæc Symmachi versio nec cum Hebræo, nec cum sequenti Hieronymi loco quadrare potest.
 Ibid. Hieronymus : « Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuit SAMTHECH; Aquila, SEMMATHTECH; Symmachus, τὸ σιώπηλόν σου, quod nos exprimere possumus, *taciturnitatem tuam*, quod taceri debeat præ verecundia..... Ergo SEMMATHTECH, quod Aquila posuit, ut diximus, verenda mulieris appellantur : cujus etymologia apud eos sonat, *sitiens tuus*, ut inexpletam Babylonis indicet voluptatem. » Alii legunt σιώπησιν. Hæc autem versio nihil habet affinitatis cum illa, Σ., κάλυψαι τὰ ὦτα. Forsitan ex duabus Symmachi editionibus hæc duæ admodum diversæ interpretationes prodierunt. Loco illius, τὸ σιώπηλόν σου, in ms. nostro antiquissimo legitur corrupte, το σωτωλανον σου. [Lamb. Bos : « Complut. , κάλυμμά σου. Ald., κατάλειμμά σου. Aq., σαρμαθέχ. Sym., τὴν σιώπησιν σου. Th., σαμλαθέχ., » scil. ἸΠΙΣΩ. DRACH.]
 V. 3. 'A., καὶ οὐκ ἀπαντήσω etc. Curter. et Procopius.
 V. 4. 'A., ἀγγιστεύων etc. Procopius.
 V. 5. Σ., σωπῶσα. Procopius.
 Ibid. Σ., δέσποια βασιλειῶν Idem.
 V. 6. Σ., ἐθεθήλωσα etc. Ex Drusio et Curterio. [Hanc versionem, de qua nihil apud Curterium, etiam Aquilæ tribuit Procop. Ita pariter Drusius ex Procopio. — Pro ἐμλινας in LXX, Marchal., cum

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶ γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 רבמי יהודה 4 מדעתי 6 השמעתיך חדשה 7 ולא שמעתם	1. 4. 6. 7.	1. 4. 6. Ἡκούτισά σε καινά. 7. ✕ Καὶ οὐκ : ἤκουσας αὐτά.
12 מוקראי אני ראשון אה אני אודרך	12.	12. Κλητέ μου.
13 שמים אני	13.	13. Τοὺς οὐρανοὺς. ✕ Ἐγώ.
14 מוי בהם רגיד את-אלה יהה אדבר יעשה השפז	14.	14. Τίς ἐν ἀνθρώποις ἀπήγγειλε ταῦτα; Κύριος ἠγάπησεν αὐτόν....
19 כמענותי	19.	19. Ὡς οἱ κέγγροι αὐτῆς.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et de aquis Juda.	1. Et de aquis Juda.	1.
4. Ex scientia mea.	4. Scivi enim.	4.
6. Audire feci te nova.	6. Audita feci tibi nova.	6. Audire feci te nova.
7. Et non audisti ea.	7. Et non audisti ea.	7. ✕ Et non : audisti ea.
12. Vocatus meus. Ego primus, etiam ego novissimus.	12. Quem ego voco. Ego primus, et ego novissimus.	12. Vocate mi.
13. Caelos. Ego.	13. Caelos. Ego.	13. Caelos. ✕ Ego.
14. Quis inter eos annuntiavit ista? Dominus dilexit eum; faciet voluntatem ejus.	14. Quis de cis annuntiavit hæc? Dominus dilexit eum, faciet voluntatem suam.	14. Quis in hominibus annuntiavit hæc? Dominus dilexit eum...
19 Sicut viscera ejus.	19. Ut lapilli ejus.	19. Sicut milia ejus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

15.

15. Ἐκοπίσας ἐν τῇ μεταβολῇ ἐκ νεότητος, ἄνθρωπος καθ' ἑαυτὸν ἐπλανήθη· σοὶ δὲ οὐκ ἔσται σωτηρία. Οἱ λοιποὶ, οἱ ἔμποροὶ σου ἀπὸ νεότητός σου, ἕκαστος εἰς τὸ πέραν ἑαυτοῦ ἐπλανήθησαν, ἐξ ὧν οὐδεὶς εὐρήθη σοὶ σωτήρ.

15.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

15.

15. Laborasti in commutatione ab adolescentia : homo in semetipso erravit : tibi autem non erit salus. Reliqui, negotiatores tui ab adolescentia tua, unusquisque in eo quod ultra seipsum est erraverunt : ex quibus nullus inventus est tibi servator.

15.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVII Hesaiæ.

Ald. et Complut., habet ἐμίνα, ut fons Hebr. Similiter LXX apud S. Hieron., *contaminavi*. DRACH.]

Ibid. Locum Theodotionis edidit Montf., ἐ6. τὴν κληῖρον, cum artic. fem., sic etiam edit. Rom. et Drusius, quod valde miramur. DRACH.]

V. 10. Σ., ἡ γνώσις σου etc. Procopius. (*) Editio τῶν Ὑ Romana hic non quadrat ad Hebræum.

V. 12. Θ., ✕ εἰπὼς δύνηση ἰσχύσαι. Curter. ex ms. Jes. [Aldina editio LXX Interpretum, et aliquot codd., versionem habent ut Theodotionis, addito asterisco. DRACH.]

V. 13. Hieronymus : « Pro eo quod nos juxta Symmachum et Theodotionem interpretati sumus,

(*) Non exscripsit noster e Procopio, qui habet καὶ ante ἡ γνώσις, sed e Drusio qui non edidit illud καὶ. Præterea, Procopius scribit ἐξηπάτησάν σε, scil., ὡς ante σ. DRACH.]

stent et salvent te augures cæli, LXX manifestius transtulerunt, *stent et saluum te faciant astrologi cæli*, qui vulgo appellantur *mathematici*, et ex astrorum cursu, lapsuque siderum, res humanas regi arbitrantur. »

Ibid. Hebr. ךַּבִּל, secundum Keri autem, ךַּבִּל. DRACH.]

V. 15. Οἱ λοιπ., οἱ ἔμποροὶ σου etc. Procopius. [Hunc locum, de more, exscripsit noster e Drusio, sed apud ipsum Procopium est πέραν pro πέραν, et εὐρήται σοὶ pro εὐρήθη σοὶ. Præterea, in hoc Procopii loco ita sequitur : Διὸ οὐκ ἔστιν ὁ σώζων σε, κατὰ Σύμμαχον. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XLVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

4. ✕ Διὰ τὸ γινῶναι με.

6.

7. ✕ Καὶ οὐκ : ἤκουσας αὐτά.

12. Ὁ κλητός μου.

13. Τοὺς οὐρανοὺς.

✕ Ἐγώ.

14. Τίς αὐτῶ ἀπήγγειλε ταῦτα ; ὃν ὁ Κύριος ἠγάπησε, ὃς ποιήσει τὸ θέλημα αὐτοῦ.

19. Ὡς οἱ κέγχροι αὐτῆς.

SYMMACHUS.

1.

4. ✕ Eo quod sciam.

6.

7. ✕ Et non : audisti ea.

12. Vocatus meus.

13. Cælos.

✕ Ego.

14. Quis ei annuntiavit hæc ? quem Dominus dilexit, qui faciet voluntatem ejus.

19. Sicut milia ejus.

1. Ἐξ Ἰούδα.

4. Γινώσκω.

6. Ἀκουσά σοι ἐποίησα τὰ καινά.

7. Καὶ οὐ πρότεραις ἡμέραις ἤκουσας αὐτά.

12. Ὅν ἐγὼ καλῶ.

Ἐγὼ εἰμι πρῶτος, καὶ ἐγὼ εἰμι εἰς τὸν αἰῶνα. Οἱ λοιποὶ, ἐγὼ πρῶτος, καὶ ἐγὼ ἔσχατος.

13. Τὸν οὐρανόν.

Vacat.

14. Τίς αὐτοῖς ἀνήγγειλε ταῦτα ; ἀγαπῶν σε ἐποίησα τὸ θέλημά σου.

19. Ὡς ὁ χοῦς τῆς γῆς

LXX INTERPRETES.

1. Ex Juda.

4. Scio.

6. Audita feci tibi nova.

7. Et non prioribus diebus audisti ea.

12. Quem ego voco.

Ego sum primus, et ego sum in sæculum. Reliqui, ego primus, et ego novissimus.

13. Cælum.

Vacat.

14. Quis ipsis annuntiavit hæc ? diligens te, feci voluntatem tuam.

19. Sicut pulvis terræ.

1. ✕ Ὑδατος : Ἰούδα.

4. ✕ Διὰ τὸ γινῶναι με.

6. Ἠκούτισά σε καινά.

7. ✕ Καὶ οὐκ : ἤκουσας αὐτά.

12.

13. Τοὺς οὐρανοὺς

✕ Ἐγώ.

14.

19. Ὡς οἱ κέγχροι αὐτῆς.

THEODOTIO.

1. ✕ Aqua : Juda.

4. ✕ Eo quod sciam.

6. Audire feci te nova.

7. ✕ Et non : audisti ea.

12.

13. Cælos.

✕ Ego.

14.

19. Sicut milia ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVIII Hesaiæ.

V. 1. Θ., ✕ ὕδατος. Curter. ex ms. Jes. [In mss., Ald. et Complut. legitur in textu. Apud Procop. autem, et non apud Curterium, Th. assignatur sub asterisco. DRACH.]

V. 4. Σ., Θ., ✕ διὰ τὸ γνῶναί με. Sic ms. Jes. Curter. ms. omisit.

V. 6. Α., Θ., ἡκούτισά σε καινά. Curter. ex ms.

Jes. V. 7. Οἱ Γ', ✕ καὶ οὐκ. Idem.

V. 12. Α., κλητέ μου etc. Curterius.

Ibid. Οἱ Λοιπ., ἐγὼ εἰμι πρῶτος etc. Idem.

V. 15. Α., Σ., Θ., τοὺς οὐρανοὺς. Idem.

Ibid. Οἱ Γ', ✕ ἐγώ. Curter. ex ms. Jes. [Ἐγὼ habet Complut., sed post αὐτούς. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XLIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 שמעו איום אלי והקשיבו לאמים מרחק	1.	1.
5 וישאל לא יאסף	5.	5.
6 לי עבד	6.	6.
ונתחזק לאור גוים		
7 לבזה - נפש למתעב גוי לעבד משלום	7.	7.
ויבחר 8 לביתה	8.	8.
להקים ארץ להגדיל גדלות עממתו		✕ Ἰφρανισμένας.
10 יצמחו	10.	10. Διψάσουσιν.
12 סינים	12.	12. Σινεῖμ.
13 וגולי ארץ	13.	13. Καὶ ἀγαλλιώ, γῆ. Καλαθήσατε, ἔρη, ἀΐνεσιν.
15 יפעזו הרים רנה	15.	15.
16 מרחם	16.	16. Ἴδοῦ ἐπὶ τῶν ταραῶν ἡμεῖς θωσά σε.
21 הן על - כפים חקתיך	21.	21.
22 גולה וסירה	22.	22.
בחצן		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

- 1. Audite, insulæ, ad me, et attendite, populi de longe.
- 5. Et Israel non congregabitur.
- 6. Mihi servum.

Et dedi te in lucem gentium.

7. Ad contemptum animæ, ad abominatam gentem, ad servum dominorum.

Et elegit te.

8. In fœdus.

Ad suscitandum terram, ad hæreditare faciendum hæreditates desolatas.

- 10. Sitient.
- 12. Sinim.
- 13. Et exsulta, terra.
- Conclament montes exultatione.
- 15. A miserendo.
- 16. Ecce super volis exaravi te.
- 21. Demigrans et recedens.
- 22. In sinu.

VULGATA LATINA.

- 1. Audite, insulæ, et attendite, populi de longe.
- 5. Et Israel non congregabitur.
- 6. Mihi servus.

Ecce dedi te in lucem gentium.

7. Ad contemptibilem animam, ad abominatam gentem, ad servum dominorum.

Qui elegit te.

8. In fœdus.

Ut suscitares terram, et possideres hæreditates dissipatas.

- 10. Sitient.
- 12. Australi.
- 13. Et exsulta, terra.
- Jubilare, montes, laudem.
- 15. Ut non misereatur.
- 16. Ecce in manibus meis descripsi te.
- 21. Transmigrata et captiva.
- 22. In ulnis.

AQUILA.

- 1.
- 5. Et Israel ei congregabitur.
- 6.

7.

8.

✕ Dissipatas.

- 10. Sitient.
- 12. Sinim.
- 13. Et exsulta, terra.
- Modulamini, montes, laudem.
- 15.
- 16. Ecce in volis accurate concinnavi te.
- 21.
- 22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVIII Hesaiæ.

V. 14. 'Α., τίς ἐν ἀνθρώποις etc. Sic unus Reg. ex Apollinario, et Procopius. [In Symmachi loco addidimus δς ex ipso Procopio. DRACH.]

V. 17. Hebr. et Vulg., ego Dominus Deus tuus. Ο., ἐγὼ εἰμι ὁ Θεός σου. Marchal. aliique miss., Αἰδ., Complut., ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός σου. DRACH.

V. 19. Οἱ Γ', ὡς οἱ κέγγροι αὐτῆς. Curter. Sicut

milia ejus; sive arenæ minutæ partes sicut milium tenues. [Marchal. qui *tribus* adscribit, et Procopius qui *cæteris* assignat, habent et κέγγροι, cum articulo fem., quod jam observavit Drusius de Procop. Vide Stephani Thes., nova ed., κέγγρος, ὁ et ἦ. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XLIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. 'Ακούσατέ μου, νῆσοι, καὶ ἀκρόασαθε, ἔθνη, μακρόθεν.	1. 'Ακούσατέ μου, νῆσοι, καὶ προσέχετε, ἔθνη, διὰ χρόνου πολλοῦ.	1.
5.	5. Καὶ Ἰσραήλ. Συναχθήσομαι.	5.
6.	6. Παῖδά μου. Οἱ λοιποὶ, δούλον μου.	6.
	Εἰς φῶς ἔθνῶν. Οἱ λοιποὶ, καὶ τέθεικά σε εἰς φῶς ἔθνῶν.	
7.	7. Τὸν φαυλίζοντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, τὸν βδελυσσόμενον ὑπὸ τῶν ἔθνῶν, τῶν δούλων τῶν ἀρχόντων. Οἱ λοιποὶ, ἐξουθενημένον.	7. τὸν δούλον τῶν ἀρχόντων.
'Ὅς ἐξελέξατό σε.	Καὶ ἐξελέξαμην σε.	
8.	8. Εἰς διαθήκην. Οἱ λοιποὶ, εἰς συνθήκην.	8.
'Ανεγείραι τὴν γῆν, καὶ κληροδοτῆσαι κληροδοσίας ✕ ἠφανισμένας.	Ταῦ καταστήσαι τὴν γῆν, καὶ κληρονομήσαι κληρονομίας ἐρήμους.	✕ ἠφανισμένας.
10. Διψήσουσιν.	10. Διψήσουσιν.	10. Διψήσουσιν.
12. Σινεῖμ.	12. Περσῶν.	12. Σινεῖμ.
13. Εὐφραίνου, γῆ.	13. 'Αγαλλιᾶσθω ἡ γῆ.	13. Εὐφραίνου, γῆ.
'Ἰαρεύσεται ὄρη ἐπὶ πᾶσιν.	'Ἐρηξάτωσαν τὰ ὄρη εὐφροσύνην.	
15. 'Ὅστε μὴ οἰκτειρῆσαι.	15. Τοῦ μὴ ἐλεῆσαι.	15. Τοῦ μὴ οἰκτεῖραι.
16. . . . ἐστῆριζά σε.	16. Ἴδου ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐζωγράφηκά σου τὰ τέλιχ.	16. . . . διεχάραξά σε.
21	21. Vacat.	21. ✕ Πάροικος καὶ ἐγκεκλεισμένη.
22.	22. Ἐν κόλπῳ. Οἱ λοιποὶ, ἐν ἀγκάλαις.	22.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Audite me, insulæ, et auscultate, populi, procul.	1. Audite me, insulæ, et attendite, gentes, per multum tempus.	1.
5. Et Israel non congregabitur.	5. Et Israel. Congregabor.	5. Et Israel non congregabitur.
6.	6. Puerum meum. <i>Reliqui</i> , servum meum.	6.
	In lucem gentium. <i>Reliqui</i> , et posui te in lucem gentium.	
7.	7. Eum qui despicit animam suam, qui abominationi est gentibus, servis principum. <i>Reliqui</i> , despectum.	7. Ei qui despicit animam, qui abominationi est genti, qui servus est principum.
Qui elegit te.	Et elegi te.	
8.	8. In testamentum. <i>Reliqui</i> , in fœdus.	8.
Ut suscitares terram, et divideres hæreditates ✕ dissipatas.	Ut constitueres terram, et divideres hæreditates desertas.	✕ Dissipatas.
10. Sitient.	10. Sitient.	10. Sitient.
12. Sinim.	12. Persarum.	12. Sinim.
13. Lætare, terra.	13. Exsultet terra.	13. Lætare, terra.
Exhilarabuntur montes in omnibus.	Erumpant montes lætitiâ.	
15. Ita ut non sit miseratio.	15. Ut non sit miseratio.	15. Ut non sit miseratio.
16. . . . firmavi te.	16. Ecce super manus meas depinxi muros tuos.	16. . . . delineavi te.
21.	21. Vacat.	21. ✕ Peregrina et inclusa.
22.	22. In sinu. <i>Reliqui</i> , in ulnis.	22.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

וְשִׁיתָם בְּיָמֵי קִוְיָךְ 23

Ἑλληνικοὺς γράμμασι. 23.

23. Καὶ οὐκ ἀισχυθήσονται οἱ ὑπομένοντές με.

לא-יבשר קר 24
היקח מנגד בלוקח אים- 24
שבי צדיק ימלם Tò 'Ebr., δικαίως.

24. . . . καὶ ὁ ἀτχμαλωτέζων δίκαιον σωθήσεται;

כי פה ו אמי 25
גם-שבי גבור יקח ומלוקח ער- 25
ימלם

25. ✕ Ὅτι : οὕτω λέγει.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

23. Et dominæ eorum lactatrices tuæ.

23. Et regiæ nutrices tuæ.

23. Et non confundentur qui sustentant me.

Non pudore afficientur expectantes te.

Non confundentur qui expectant te.

24. Numquid tollitur a forti captiva, et an captivitas justi evadet? Hebr. Int., juste.

24. Numquid tollitur a forti præda? aut quod captum fuerit a robusto, salvum esse poterit?

24. ...et qui captivum abducit justum, salvabitur?

25. Quia sic dicit. Etiam captivitas fortis tollitur, et captura violentis evadet.

25. Quia hæc dicit. Equidem et captivitas a forti tollitur: et quod ablatum fuerit a robusto, salvabitur.

25. ✕ Quia : sic dicit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIX Hesaiæ.

V. 1. Σ., ἀκούσατέ μου et. Euseb. in Hesaiam, et Reg. unus. [Procopius: Τὸ δὲ, διὰ χρόνον πολλοῦ, μακρόθεν ἐξέδωκαν οἱ λοιποὶ· οὕτω γ' ὄν Σύμμαχος, καὶ ἀκροῶσθε (al. ἀκροάσασθε) ἔθρη μακρόθεν ἠρμήνευσεν. DRACM.]

R. David. Massoretæ quoque וְקָרָךְ ἥ ad marginem notarunt. [Trium loca sic exhibet Græce L. Bes: Αἰ., καὶ Ἰσραὴλ αὐτῷ συναχθήσεται. Sym. et Th., καὶ Ἰσραὴλ οὐ συναχθήσεται. DRACM.]

V. 5. Hieronymus ait Theodotionem et Symmachum suæ interpretationi congruere. Et postea: « De Aquila autem non miror, quod homo eruditissimus linguæ Hebraicæ, et verbum de verbo exprimens, in hoc loco aut simularit imperitiam, aut Pharisæorum perversa interpretatione deceptus sit, qui interpretari voluit, et Israel ei congregabitur, hoc est, Deo: cum verbum Hebraicum LO in hoc loco non scribatur per LAMED et VAU; quod si esset, significaret ei, vel illi: sed per LAMED et ALEPH, quod proprie, non, sonat. » Hæc Hieronymus. Verum, ut recte annotavit Drusius, hæc interpretationum varietas ex varietate lectionum prodit: nam alia exemplaria לוּ alia לָּ habebant. Hanc vero postremam lectionem secutus est Jonathan Chaldæus Paraphrasta. Utramque agnoscit

V. 6. Οἱ λοιπ., δούλον μου. Procopius. Ibid. Οἱ λοιπ., καὶ τέθεικά σε etc. Idem.

V. 7. Theodoretus, τὸν φαυλίζοντα ἐξουθενήμενον οἱ λοιπ. ἠρμήνευσαν. Hieronymus vero ait: « Theodotio translulit, ei qui despicit animam, qui abominationi est genti, qui servus est principum: quod manifeste Christi personæ convenit. Ipse enim bonus pastor posuit animam suam pro ovibus suis, et contempsit eam, qui abominationi est genti Judæorum, cui ter per singulos dies sub nomine Nazareorum maledicunt in synagogis suis (*) : qui servus fuit principum, et tam humilis ut staret ante Annam et Calpham, crucifigendus Pilato et Herodi mitteretur. Cui interpretationi Aquila consentit, et ex parte LXX, licet in eo mutaverint sensum, et extenuaverint, quod (sic ms.) pro gente, gentes, et pro servo, servos interpretati sunt. » In

(*) Scil. in precatione Octodecim dicta, quæ ter singulis diebus in synagoga recitatur. Cæterum cf. Buxtorfii Lexicon Talmudicum sub voce שְׁבַד DRACM.

HESAIÆ CAPUT I.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

אִי זֶה סֵפֶר 1

Ἑλληνικοὺς γράμμασι. 1.

1. Ποῖον τοῦτο βιβλίον.

כִּנְשֵׁי אִשְׁרֵי לִי

2. Διότι ἤλθον.

2 סודע באחי

הן בערתני אחריב ים אשים 2
נתיח סודע

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Ubi iste liber?

1. Quis est hic liber?

1. Qualis hic liber?

Ex feneratoribus meis, cui. Ei.

Creditor meus, cui.

2. Cur veni?

2. Quia veni.

2. Quia veni.

Ecce in increpatione mea siccare faciam mare: ponam flumina desertum.

Ecce in increpatione mea desertum faciam mare, et ponam flumina in siccum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

23. Καὶ ἀρχουσαὶ αὐτῶν γαλουχήσουσί σε.

Καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται εἰ προσδοκῶντές με.

24. Μὴ ληφθῆσεται παρὰ θυναιτοῦ λῆψις, ἢ αἰχμαλωσία δικαίου διασωθήσεται;

25. ✕ Ὅτι : οὕτω λέγει.

.....

SYMMACHUS.

23. Et principes feminæ eorum lactabunt te.

Et non confundentur qui expectant me.

24. Num capietur a potenti captura, aut captivitas iusti conservabitur?

25. ✕ Quia : sic dicit.

Sed et captivitas fortis auferetur, et rapina horribilis salva erit.

23. Αἱ δὲ ἀρχουσαὶ αὐτῶν τροφοί σου.

Καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται οἱ ὑπομένοντές με.

24. Μὴ λήψεται τις παρὰ γίγαντος σκύλα; καὶ ἐὰν αἰχμαλωτεύσῃ τις ἀδίκως, σωθήσεται;

25. ✕ Ὅτι : οὕτω λέγει.

Ἐὰν τις αἰχμαλωτεύσῃ γίγαντα, λήψεται σκύλα λαμβάνων δὲ παρὰ ἰσχύοντος σωθήσεται.

LXX INTERPRETES.

23. Et principes feminæ eorum nutrices tuæ.

Et non confundentur qui sustinent me.

24. Num accipiet quis a gigante spolia? et si captivum duxerit quis iniuste, salvabitur?

25. ✕ Quia : sic dicit.

Si quis captivaverit gigantem, accipiet spolia : qui autem accipit a forti salvabitur.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

23.

Καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται εἰ ὑπομένοντές με.

24. . . . καὶ ὁ αἰχμαλωτίζων δίκαιον σωθήσεται;

25. ✕ Ὅτι : οὕτω λέγει.

THEODOTIO.

23.

Et non confundentur qui sustinent me.

24. ... et qui captivum abducit iustum, salvabitur?

25. ✕ Quia : sic dicit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIX Hesaiæ.

edit. Rom. habetur, Θ., τὸν δοῦλον τῶν ἀρχόντων. Illud autem, ἐξουθενημένον, non videtur esse Theodotionis, etiamsi Reliquorum esse dicatur. Nam ut sæpe diximus, vox οἱ λοιποὶ, non reliquos omnes semper complectitur.

Ibid. Σ., δεξελέξατο etc. Idem, et Eusebius.

V. 8. Theodore us, τὴν διαθήκην, συνθήκην οἱ λοιποὶ ἠρμήνευσαν. [Hæc reliquorum versio non pertinet ad εἰς; διαθήκην versiculi 8, Hebr., תּוֹבָה, sed ad vers. 6 εἰς διαθήκην, Hebr., תּוֹבָה, quo illam referunt edit. Rom., Drusius, L. Bos omnesque alii. DRACH.]

Ibid. Σ., ἀνεγείραι etc. Procopius. Ibid. Curter. ex ms. Jes., οἱ Γ', ✕ ἠφανισμένας.

V. 10. Ἄ. ὁμοίως τοῖς Θ', διψάσουσιν. Σ., Θ., διψήσουσιν. Sic ms. Jes.

V. 12. Hieronymus : « Pro Australi plaga, in Hebræo legitur SINIM, quod LXX Persarum, interpretati sunt. Cæteri ut in Hebræo legitur, expresserunt SINIM. »

V. 13. Ἄ., καὶ ἀγαλλῶ etc. Curter. ex ms. Jes.

Ibid. Ἄ., κελადήσατε etc. Procopius.

Ibid. Hebr. Chetib, תַּשְׁבַּח, conclament; at Keri, תַּשְׁבַּח, et conclamate. DRACH.

V. 15. Σ., ὥστε μὴ etc. Curter. ex ms. Jes.

V. 16. Ἄ., ἰδοὺ etc. Procopius.

V. 21. Θ., ✕ πάροικος καὶ ἐγκαλεισμένη. Curter. ex ms. Jes. [Ead. verba habentur in O' editi. Ald. et Complut. Sed nec leg. Hieron., nec Cyrillus. Apud Procopium sub asterisco Theod. attribuantur. DRACH.]

V. 22. Οἱ λοιπ., ἐν ἀγκάλαις. Procopius.

V. 25. Σ., καὶ ἀρχουσαὶ etc. Reg. unus, Euseb. et Drusius.

Ibid. Ἄ., Θ., καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται etc. Ex Curterio.

V. 24. Ἄ., Θ., καὶ ὁ αἰχμαλωτίζων etc. Curter.

Ibid. τὸ Ἐβρ., δικαίως. Adjectivus ex Eusebio, qui ita : Ἄντι δὲ τοῦ, ἀδίκως, ἢ ἐβραϊκῆ λέξις, δικαίως, περιέχει I. c., Pro illo autem, iniuste, Hebraica lectio, iuste, habet. Cod. Marchal., Ἄ., Θ. καὶ Θ', αἰχμαλωτίζων δίκαιον περισωθήσεται. Da.

V. 25. Οἱ Γ', ✕ δεῖ. Idem.

Ibid. Symm., sed et captivitas fortis etc. Sic Hieronymus Symmachi lectionem Latine adtulit.

HESAIÆ CAPUT L.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Ποῖον τὸ βιβλίον.

2. Διότι ἦλθον.

Ἰδοὺ ἐν τῇ ἐπιτιμῆσει μου ἐξήρανα θάλασσαν, ἐποίησα ποταμούς ἐρημον.

SYMMACHUS.

1. Qualis est liber?

2. Quia veni.

Ecce in increpatione mea exsicavi mare : feci flumina desertum.

Θ.

1. Ποῖον τοῦτο βιβλίον. Ἄλλως, ποῖον τὸ βιβλίον.

Ἰπὸ χρεῖ.

2. Τί ὅτι ἦλθον;

Ἰδοὺ τῷ ἐλεγμῷ μου ἐξηρημώσω τὴν θάλασσαν, καὶ θήσω ποταμούς ἐρήμους.

LXX INTERPRETES.

1. Qualis hic liber? Aliter, qualis est liber?

Creditori.

2. Quid quod veni?

Ecce increpatione mea desertum faciam mare, et ponam flumina deserta.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ποῖον τοῦτο βιβλίον.

✕ Τῶν πρασσόντων με, ψ.

✕ Αὐτῷ.

2. Τί ὅτι ἦλθον;

THEODOTIO.

1. Qualis hic liber?

✕ Exactorum meorum, cui.

✕ Ei.

2. Quid quod veni?

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
4 דעך לעך בבקר יעיר לי און לשכח	4.	4. Τοῦ γινῶναι τοῦ ὑποστηρίσαι. Ἐν πρώτῃ ἐξεγερᾷ μοι ὤτιον τοῦ ἀκούειν.
9 יעיר - לי עש יאכלם	9.	9. Βοηθεῖ μοι. Βρωτῆρ. . . .
11 למענעך השכחך	11.	11. Εἰς διαπόνησιν. . . .
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Ad sciendum loqui opportune.	4. Ut sciam sustentare.	4. Ad sciendum fulcire.
In mane excitabit mihi aurem ad audiendum.	Mane erigit mihi aurem ut audiam.	In mane excitabit mihi aurem ad audiendum.
9. Auxiliabitur mihi.	9. Auxiliator meus.	9. Auxiliatur mihi.
Tinea comedet eos.	Tinea comedet eos.	Tinea (seu vermis)...
11. In dolore jacebitis.	11. In doloribus dormietis.	11. In labore...

Notæ et variæ lectiones ad cap. L Hesaiæ.

V. 1. Curter. ex ms. Jes., Σ., ποῖον τὸ βιβλίον. 'A., Θ. ὁμοίως τοῖς Ο', ποῖον τοῦτο βιβλίον. Et vere in textu τῶν Ο' nis. Jes. legitur, ποῖον τοῦτο βιβλίον. In editione autem Romana. ποῖον τὸ βιβλίον. Ibid. Θ., ✕ τῶν πρᾶσσόντων με, ψ. Curter. ex ms. Jes.
Ibid. Θ., ✕ αὐτῶ. Idem. Nimirum hæc vox ex Theodotione in LXX editionem Hexaplarem inducta fuerat, quia est in Hebræo. [Habetque Complut. DNACH.]
V. 2. Οἱ Γ'. διότι ἤλθον. 'A., Σ. ὁμοίως τοῖς Ο'. Θ., τί ὅτι ἤλθον. Ms. Jes. Lectio autem Theodotio-

nis in edit. τῶν Ο' Romana habetur. Vulgatus Interpres Aquilam et Symmachum secutus, vertit. quia veni. [Sic LXX apud S. Hier., quia veni. DN.]
Ibid. Σ., ἰδοὺ τῆ ἐπιτιμήσει etc. Procopius. LXX vero in textu ms. Jes. habent, ἰδοὺ τῆ ἀπειλή, ecce comminatione.
V. 4. 'A., τοῦ γινῶναι etc. Curter. ex ms. Jes.
Ibid. 'A., ἐν πρώτῃ etc. Totum hoc comma aliter disponere debuimus quam Montf., qui omnia invertit et confudit, quia male legerat Procopium, ita ut merito vapulet a Schleusnero. Hic etenim :

HESAIÆ CAPUT LI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
4 ואל-מקמת בוד נקתם עמץ	4.	4. Καὶ πρὸς ἐκκοπήν τοῦ λάκκου, ὄθεν ἐξεκόπητε.
4 ואלמי	4.	4.
6 גמלך	6.	6. Ἠλοήθησαν.
9 עורי עורי לבשי-עו ודע עת	9.	9.
12 הלא ארת-היא המחצבת רוב מחללך תנן	12.	12. Τίς σύ;
12 היא כי את	12.	12.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Excisi estis.	1. Undo excisi estis.	1.
Et ad perforationem cisternæ eruti estis.	Et ad cavernam laci, de qua præcisi estis.	Et ad excisionem lacus, unde excisi estis.
4. Et populus meus.	4. Et tribus mea.	4.
6. Consumti sunt.	6. Liquescent.	6. Comminuti sunt.
9. Suscita te, suscita te, indue fortitudinem, brachium Domini.	9. Consurge, consurge, induere fortitudinem, brachium Domini.	9.
Nonne tu ipsum excidens superbum, vulnerans draconem ?	Nunquid non tu percussisti superbum, vulnerasti draconem ?	
12. Ipse. Quæ tu ?	12. Ipse. Quis tu ?	12. Quæ tu ?

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Θ'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Τοῦ γνῶναι ὁμίλιαν. Ἔθηκέ μοι πρῶτ' γνῶσιν.	4. Τοῦ γνῶναι ἤνικα δεῖ εἰπεῖν. (Ἔθηκέ μοι) πρῶτ', προσέθηκέ μοι ὡτίον ἀκούειν.	4.
9. Βοηθεῖ μοι. Εὐρώς καταφάγεται.	9. Βοηθήσει μοι. Σῆς καταφάγεται ὕμας.	9. Βοηθεῖ μοι. Σῆς καταφάγεται ὕμας.
11. Ἐν ὀδύνη κοιμηθήσεσθε. SYMMACHUS.	11. Ἐν λύπῃ κοιμηθήσεσθε. LXX INTERPRETES.	11. THEODOTIO.
4. Ad sciendum colloquium. Posuit mihi mane cognitionem.	4. Ad sciendum quando oportet loqui. (Posuit mihi) mane : addidit mihi aurem ad audiendum.	4.
9. Auxiliatur mihi. Rubigo comedit.	9. Auxiliabitur mihi. Tinea comedit vos.	9. Auxiliatur mihi. Tinea comedit vos.
11. In dolore cubabit.	11. In mœrore dormietis.	11.

Notæ et variæ lectiones ad cap. L Hesaiæ.

ε In hujus commatis versionibus hexaplaribus summa reperitur confusio, quæ meræ Montfauconii negligentia (sic) tribuenda est. »

Verba autem Procopii talia sunt : 'Ο δὲ Σύμμαχος, ἔθηκέ μοι πρῶτ' γνῶσιν, φησὶν, ὁ δὲ Ἀκύλας, ἐν πρῶτ' ἐξεγερᾷ μοι ὡτίον τοῦ ἀκούειν. Aquila de verbo ad verbum, Symmacho autem secundum sensum, utroque proprio more suo, interpretante. DRACH.

V. 9. 'A., Σ., Θ., βοηθεῖ μοι. Curter. ex ms. Jes. Ibid. 'A., βρωτήρ..... (') Procopius. Symmachi

(') Al., ὡς Al., σκώληξ. In loco Aquilæ. DRACH.

vero et Theodotionis lectiones exhibet Curter. ex ms. Jes. Hieronymus autem : « Pro tinea, in præsentī loco, Symmachus rubiginem, Aquila vermem interpretati sunt. » Curter. autem sic habet, Σ., εὐρώς καταφάγεται. Θ., ὅμως τε Θ', lege ὁμοίως τοῖς Θ'. Theodotio igitur ut LXX habuit σῆς καταφάγεται : an item habuerit ὕμας, incertum. Si legerit ut hodie legitur ὄρνις καταφάγεται αὐτούς haud dubie verterit.

V. 11. 'A., εἰς διαπόννησιν. Procopius. Σ., ἐν ὀδύνη etc. Eusebius in Hesaiam.

HESAIÆ CAPUT LI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Θ'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Καὶ εἰς τὴν τρυμαλίαν τοῦ λάκκου, ὅθεν ἐξεκόπητε.	1. Ἦν ἐλατομήσατε. Καὶ εἰς τὸν βίθυον τοῦ λάκκου, ὃν ὠρύξατε.	1. Ἐξ ἧς ἐλατομήθητε. Καὶ εἰς τὴν ὀπήν τοῦ λάκκου, ὅθεν ἐξεκόπητε.
4. [Καὶ τὸ ἔθνος μου.]	4. Καὶ οἱ βασιλεῖς.	4. [Καὶ τὸ γένος μου.]
6. Ἀλίσουσιν.	6. Ἐστερεώθη.	6.
9.	9. Ἐξεγείρου, ἐξεγείρου, Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐνδύσαι τὴν ἰσχὺν τοῦ βραχίονός σου. <i>Oi λοιποὶ</i> , ἐξεγείρου, ἐξεγείρου, ἐνδύσαι κράτος, βραχίων Κυρίου. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, οὐ σὺ εἶ ἡ κατακόψασα ἀλαζονείαν, καταστρώσασα δράκοντα;	9. Οὐ σὺ εἶ ✕ ἡ λατομήσασα πλάτος, διαλύσασα δράκοντα;
12. Τίς εἶ;	12. <i>Vacat.</i> <i>Oi λοιποὶ</i> , αὐτός. Τίς οὖσα.	12. Τίς οὖσα.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Et in foramen lacus, unde excisi estis.	1. Quam excidistis. Et in foveam lacus, quam fodistis.	1. E qua excisi estis. Et in foramen lacus, unde excisi estis.
4. Et gens mea.	4. Et reges.	4. Et genus meum.
6. In salis modum conterentur.	6. Firmatum est.	6.
9.	9. Exsurge, exsurge, Jerusalem, et induere fortitudine brachii tui. <i>Reliqui</i> , consurge, consurge, induere fortitudinem, brachium Domini. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , nonne tu es quæ amputas arrogantiam, quæ stravisti draconem?	9. Nonne tu es ✕ quæ incidisti latitudinem, quæ dissolvisti draconem?
12. Quæ es?	12. <i>Vacat.</i> <i>Reliqui</i> , ipse. Quæ cum esses.	12. Quæ cum esses.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYTAAS.
14 מדר צעה להפתח לא-יבוח לשוח לא יחסר לחמו	14.	14.
16 ואשם דברי בפיך ובעל יד נמיתך לנפע שמים תיסד ארץ ולאמר לצידן עמי אתה	16.	16. . . . καὶ τοῦ εἰπεῖν τῇ Σιών, Λαός μου.
17 ארז-טס חמותו ארז-קבשת טס התדעלה שתית מצית	17.	17. Ἐξστράγγισας.
18 אין מנהל לה	18.	18.
20 בנקד עלש שכבו בראש כל- היצות נחוא מכמר	20.	20. Ὡς ὄρυξ ἠμφοδληστρομεύμενος.
21 שבעי-נא זאת	21.	21.
22 יריב עמו	22.	22.
23 ושמתיה ביד מוגד בך	23.	23. Σῶμά σου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

14. Festinavit demigrans solvi,
et non morietur in fovea, nec de-
ficiet panis ejus.

16. Et posui verba mea in ore
tuo, et in umbra manus meæ protexi
te ad plantandum cœlos, et ad
fundandum terram, et ad dicen-
dum ad Sion : Populus meus tu.

17. Calicem furoris ejus, fecem
calicis mortiferi veneni bibisti,
expressisti.

18. Non ductor ei.

20. Filii tui defecerunt, jacue-
runt in capite omnium platearum,
ut hos sylvestris retis.

21. Audi quæso hoc.

22. Litigabit populo suo.

23. Ei ponam illum in manum
contristantium te.

Corpus tuum.

VULGATA LATINA.

14. Cito veniet gradiens ad apo-
riendum, et non interficiet usque
ad interneccionem, nec deficiet
panis ejus.

16. Posui verba mea in ore tuo,
et in umbra manus meæ protexi te,
et plantes cœlos, et fundes ter-
ram, et dicas ad Sion : Populus
meus es tu.

17. Calicem iræ ejus : usque ad
fundum calicis soporis bibisti, et
potasti usque ad fæces.

18. Non est qui sustentet eam.

20. Filii tui projecti sunt, dor-
mierunt in capite omnium viarum,
sicut oryx illaqueatus.

21. Audi hoc.

22. Qui pugnabit pro populo
suo.

23. Et ponam illum in manu
eorum qui te humiliaverunt.

Corpus tuum.

AQUILA.

14.

16. Posui verba mea in ore tuo,
et in umbra manus meæ protexi te,
ut plantes cœlos, et fundes ter-
ram, et dicas ad Sion : Populus
meus es tu.

17. Exsorbuisti.

18.

20. Sicut oryx irrelitus.

21.

22.

23.

Corpus tuum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LI Hesaiæ.

V. 1. Θ., ἐξ ἧς ἐλατομήθητε. Curter. ex ms. Jes.
seu Marchaliano.

Ibid. Ἀ., καὶ πρὸς ἐκκοπήν etc. Ex Procopio,
itemque ex Curterio, qui hanc notam codicis Jes.
exhibet, Θ., ἐξ ἧς ἐλατομήθητε καὶ εἰς τὴν ὀπήν τοῦ
λάκκου, ὅθεν ἐξεκόπητε. Ἀ., Σ. ὁμοίως, τὰ τούτων
ἐχόμενα. Quo significatur Aquilam et Symmachum
in postrenis verbis cum Theodotione convenire.

V. 4. S., et gens mea. Th., et genus meum. Hiero-
nymus.

V. 6. Ἀ., ἠλοήθησαν. Σ., ἀλίσουσιν. Sic ex mss.
restituendum putamus. Locus enim Hieronymi,
unde has lectiones mutuamur, in editis omnino
vitiatus est, sicque habet : « Et in Hebraico dicitur :
Cœli sicut fumus liquescent ; sive juxta Aquilam
et Symmachum, comminuentur, in nihili et in
salis modum conterentur, et evanescent : quorum

prior dixit, μειωθήσεται, alter, ἀλώσονται, quod
a comminutione et deliquio salis ἐτοιμολογίαν tra-
here manifestum est. » Voces illas, μειωθήσεται,
et ἀλώσονται, ex Latinis Hieronymi divinando fe-
cit Erasmus, ex quo in posteriores editiones man-
narunt. Priorem autem inauspicato posuit, μειω-
θήσονται : quid enim affinitatis habeat cum voce
comminuerere, et in minutas partes solvere? Codices
igitur manuscriptos adiimus, quorum noster San-
germanensis, 800 saltem annorum, sic habet : « Sive
juxta Aquilam et Symmachum, comminuentur, in
nihili et in salis modum conterentur et evanescent :
quorum prior dixit πᾶσαν εἶπεν (in marg. neansan),
alter ἀνοῦσαν (sic) quod a comminutione et de-
liquio salis ἐτοιμολογίαν (sic) trahere manifestum
est. » Codex Reg. 3756, « quorum prior dixit

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

14.

16. και εις τὸ εἰπεῖν τῇ
Σιών, Δαός μου εἶ.17. Τὸ ποτήριον τοῦ θυμοῦ αὐ-
τοῦ, τὸν κρατήρα τοῦ σπαραγμοῦ,
καὶ ἐξεστράγγισας.18. Καὶ οὐκ ἔστιν ὁ παρηγορῶν
αὐτήν.20. Οἱ υἱοὶ σου ἐπορεύθησαν
ἀγόμενοι ἐπ' ἀρχῆς πάντων ἀμφι-
βλήστρον, ὡς ὄρυξ ἐν ἀμφιδλή-
στρῳ.

21. ✕ Τοῦτο.

22. Ὑπερμαχήσει τοῦ λαοῦ αὐ-
τοῦ.23. Καὶ θήσω αὐτὸ εἰς χεῖρας
τῶν ἀποικισάντων σε.

Τὸν νῶτόν σου.

SYMMACHUS.

14. Celo infernus aperietur, et
non morietur in corruptionem.16. Ponam verba mea in ore tuo,
et in umbra manus meæ protegam
te, in qua plantavi cælum et fun-
davi terram, et ut dicam Sion,
Populus meus es.17. Calicem furoris ejus, crate-
rem lacerationis, et exsorbuisti.18. Et non est qui consolaretur
eam.20. Filii tui ierunt ducti in
principio omnium retiaculorum,
ut oryx in retiaculo.

21. ✕ Hoc.

22. Decertabit pro populo suo.

23. Et ponam illum in manus
eorum qui te captivum duxerunt.
Tergum tuum.

14.

16. Θήσω τοὺς λόγους μου εἰς τὸ
στόμα σου, καὶ ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς
χειρὸς μου σκεπάσω σε, ἐν ᾗ ἔστη-
σα τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐθεμελίωσα
τὴν γῆν, καὶ ἐρεῖ Σιών, Δαός μου
εἶ σύ.17. Τὸ ποτήριον τοῦ θυμοῦ αὐ-
τοῦ, τὸ ποτήριον γὰρ τῆς πτώσεως,
τὸ κόνδυ τοῦ θυμοῦ ἐξέπιες, καὶ
ἐξεκένωσας.

18. Καὶ οὐκ ἦν ὁ παρακαλῶν σε.

20. Οἱ υἱοὶ σου οἱ ἀπορούμενοι,
οἱ καθεύδοντες ἐπ' ἄκρου πάσης
ἐξόδου ὡς στυλιὸν ἡμίεφθον.

21. Ἄκουε.

22. Ὁ κρίων τὸν λαὸν αὐτοῦ.

23. Καὶ δώσω αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας
τῶν ἀδικησάντων σε.Τὰ μέσα σου. Ἄλλως, τὰ μετά-
φρενά σου.

LXX INTERPRETES

14.

16. Ponam verba mea in os tuum,
et sub umbra manus meæ prote-
gam te, in qua statui cælum, et
fundavi terram, et dicit Sion,
Populus meus es tu.17. Calicem furoris ejus, cali-
cem enim ruinæ, condy furoris
ebibisti et evacuasti.18. Et non erat qui consolare-
tur te.20. Filii tui indigentes, dor-
mientes, in capite omnium viar, sicut
beta semicocta.

21. Audi.

22. Qui iudicat populum suum.

23. Et dabo eum in manus eo-
rum qui te iuque oppresserunt.Media tua. *Aliter*, terga tua.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LI Hesaiæ.

ⲛⲉⲥⲛⲥⲁⲛ, alter ⲁⲛⲥⲟⲮϸⲒⲛ. » Codex autem Regius
3756, quorum prior dixit ⲛⲉⲥⲛⲥⲁⲛ, alter ⲁⲛⲥⲟⲮϸⲒⲛ. »Hi vero codices longo minoris vetustatis sunt,
quædam nosler Sangermanensis. Erasmus qui,
se ei comminueret idem esset atque minuire, μετα-
θήσεται præsuit, Latina Hieronymi secutus, vocem
illam in futuro exprimendam censuit, quia Hiero-
nymus ait, liquescent, sive juxta Aquilam et Sym-
machum, comminuentur, etc., non advertens Hiero-
nymum, cum veterum interpretum lectionibus
utilitur, sæpe casus in nominibus, et tempora in
verbis mutare, ut ad seriem suam quadrent, quod
jam sæpe vidimus. Illic autem ex manuscriptis om-
nibus comprobatur lectionem Aquilæ in ΗΞΑΝ ter-
minatam fuisse, atque adeo in aoristo jacere: le-14. . . . ✕ καὶ οὐ θανατώσει εἰς
✕ διαφθοράν, καὶ οὐ μὴ ὀστερήσει
✕ ὁ ἄρτος αὐτοῦ.

16.

17. Ἐξεστράγγισας.

18.

20. Ὡς ὄρυξ συνειλημμένος.

21. ✕ Τοῦτο.

22.

23.

Τὰ μέσα σου.

THEODOTIO.

14. ... ✕ et non occidet in cor-
✕ ruptionem, neque deficiet panis
✕ ejus.

16.

17. Exsorbuisti.

18.

20. Sicut oryx comprehensus.

21. ✕ Hoc.

22.

23.

Media tua.

gendum ἠλοήθησαν non dubito; nam hæc vox com-
minuti sunt significat ex ἀλόω; etique Aquilæ et
Symmacho in usu, et alioquin vocem præteriti
γῆρῳ Aquilæ scrupulosus interpret per præteritum
haud dubie expresserit. Lectionem vero Symmachii
esse ἀλίσουσιν, non est quod dubitemus: nam vox
ⲁⲛⲥⲟⲮϸⲒⲛ non nisi ex ἀλίσουσιν fieri potuit; siqui-
dem mutatione τοῦ ΑΙ in Ν nihil frequentius, ubi
præsertim unciali characteri scribitur, ut tempore
Hieronymi in usu erat. Nec quempiam moveat,
quod hic videatur passiva significatio desiderari:
siquidem perlude potest hic activa tota sententia
exprimi: *Cæli sicut fumus salis morem imitabuntur*;
videlicet in minutissimas sese partes diffundentes.

V. 9. Ὁ .λοῖτ . ἐξεγείρου etc. Ἠ προσθήκη, ἰα-

ρουσαλήμ, ὡς (1. οὐτε) ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ ἀναγνώσει, οὐτε ἐν τοῖς λοιποῖς ἐρμηνευταῖς φέρεται· ἀλλὰ πάντες οὕτως ἐξέδωκαν, ἐξεγείρου etc. Ex Eusebio et ex mss. quibusdam : quo significatur illud, Ἱερουσαλήμ, nec in Hebræo, nec apud reliquos interpretes haberi. [Locus Eusebii sic sonat latine : *Additamentum, Jerusalem, nec in Hebraica lectione nec apud reliquos interpretes fertur ; sed omnes ita ediderunt : Exsurge etc. DRACH.*]

V. 10. Θ., οὐ σύ εἶ etc. Ex Curterio, qui Theodotionis interpretationem præmisso asterisco adfert.

V. 12. Curter. ex ms. Marchal., II., αὐτός.

Ibid. Curter. ex eodem ms., 'A., τίς σύ ; Σ., τίς εἶ ; OI O' , τίς οὐσα. Θ., ὁμῶς τε O' , lege ὁμοίως τοῖς O'.

Ibid. Θ., διαλύσασα. Quidam libri habent διαρρή-

(*) Ut in Vulgata, supra. DRACH.

ξασα, quæ disruptisti, et iterum nonnulli, καταστρώσασα, quæ straxisti. DRACH.

V. 14. Hieronymus versionem Symmachi Latine adfert ; Drusius Theodotionis Græce. Addit Hieronymus, *et non deficiet panis ejus*, de Theodotionis editione additum esse. Hæc vero desunt in edit. Rom. [Desunt etiam in Alex. Habent autem Ald. et Complut. DRACH.]

V. 16. Hieronymus : « Juxta Hebraicum et Aquilam vertimus, *Posui verba mea etc.* (*) » Græca mutila Aquila; et Symmachi adfert Curterius ex ms. Marchaliano.

V. 17. Σ., τὸ ποτήριον etc. Procopius, ex quo corrigas Hieronymi editiones, ubi legitur : « Jubetur de ebrietate consurgere, eo quod biberit, et vacue-

HESAIÆ CAPÛT LII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYΛAΣ.

- 2. הַתַּעֲרִי 2.
- 4. יהוה 4.
- 5. יהוה - נאם - יהוה - לי - מה - לך 5.
- מַלְאךְ יְהוָה
- וְתַבִּיד כָּל-הַיּוֹם שְׂבִי בְנָאָךְ
- 6. לֶכֶן 6.
- 7. מה - נִיחַ - עַל-הַהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מִשְׁבִּיעַ שְׁלוֹם מְבַשֵּׂר כְּבוֹד מִשְׁבִּיעַ יִשְׁעָהּ אִמֹר לְצִוּן בְּלֶךְ אֱלֹהֶיךָ .
- 8. קָל צַפְיָךְ נִשְׂאוּ קָל יַחַד יִרְנֵנוּ 8.
- כִּי עֵץ בְּעֵץ יִרְאֵי בְּשׁוֹב יְהוָה צִיָּךְ
- 9. פְּצוּ רַנְנוּ יַחַד חֲרֹבוֹת יִרְשָׁלַם 9.

2.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

- 2. Περιλυται.
- 4. ✕ Ὁ Θεός σου.
- 5. Καὶ νῦν τί μοι ᾄδε ; φησὶ Κύριος.
Οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτοῦ (κλαύσουσιν).
- 6. ✕ Διὰ τοῦτο.
- 7. Τί ὠραιοῦθησαν ἐπὶ τὰ ὄρη πόδες εὐαγγελιζομένου, ἀκουτίζοντος εἰρήνην, εὐαγγελιζομένου ἀγαθῶν, ἀκουτίζοντος σωτηρίαν, λέγοντος τῇ Σιών, Ἐβασίλευσεν ὁ Θεός σου.
- 8. Φωνὴ τῶν σκοπευτῶν σου.....

9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

- 2. Excutere.
- 4. Dominus.
- 5. Et nunc, quid mihi hic? dicit Dominus.
Dominatores ejus ululare facient.
Et jugiter tota die nomen meum spernitur.
- 6. Propterea.
- 7. Quam decori sunt super montes pedes evangelizantis, audire facientis pacem, evangelizantis bonum, audire facientis salutem, dicentis ad Sion : Regnavit Deus tuus.
- 8. Vox speculatorum tuorum, levaverunt vocem, simul exsultabunt.
Quia oculo ad oculum videbunt in convertendo Dominus Sion.
- 9. Proclamate, exsultate simul, deserta Jerusalem.

- 2. Excutere.
- 4. Dominus.
- 5. Et numquid mihi est hic? dicit Dominus.
Dominatores ejus inique agunt.
- 6. Propter hoc.
- 7. Quam pulcri sunt super montes pedes annuntiantis et prædicantis pacem; annuntiantis bonum, prædicantis salutem : dicentis Sion : Regnabit Deus tuus.
- 8. Vox speculatorum tuorum : levaverunt vocem, simul laudabunt.
Quia oculo ad oculum videbunt, cum converterit Dominus Sion.
- 9. Gaudete et laudate simul, deserta Jerusalem.

- 2. Exsolve.
- 4. ✕ Deus tuus.
- 5. Et nunc quid mihi hic? dicit Dominus.
Dominantes ejus flebant.
- 6. ✕ Propter hoc.
- 7. Quam speciosi facti sunt super montes pedes evangelizantis, audire facientis pacem, evangelizantis bonum, audire facientis salutem, dicentis Sion, Regnavit Deus tuus.
- 8. Vox speculatorum tuorum ...
- 9.

fecerit, et potaverit eum usque ad fæces, quod Tres uno indicavere sermone, ἐξεστράπησας. Ibi illud: ἐξεστράπησας, haud dubie mendose positum est pro ἐξεστράγγισας, quæ vox frequens est apud interpretes, et Procopii lectione firmatur. Ms. vero noster Latinus antiquissimus habet ἐξεστράττισας, corruptum ab ἐξεστράγγισας, quod nemo inficietur. Idem Hieronymus ait, Symm. et Theodotionem vertisse, *calicem.... lacerationis et commotionis*. Verisimile est Hieronymum ideo non attulisse Aquilæ interpretationem, quia ipsum sequitur: hic enim mos illi. Vertit Hieronymus, *soporis*. Habuerit ergo Aquila, καρώσεως, quod certum videtur: nam vocem ἤντη sic vertit Ps. LIX, 5. Bis ait Hieronymus Symmachum pro *condy* vertisse *craterem*.

V. 20. Σ., οἱ υἱοὶ σου etc. Sic ex Eusebio, Procopio et Curterio, qui postremus habet. 'A., Σ., Θ., ὡς βρωξ. Hieronymus: i Pro *beta semicocta*, reliqui interpretes, *orygem captum et illaqueatum* translulerunt: qui Hebraice appellatur *TIU*, quod genus bestie nascentis in eremo, inter munda animalia, in Levitico et Deuteronomio ponitur. Pro quo *LXX* Syra lingua opinati sunt thoreth, quæ dicitur *beta*.

V. 22. Σ., ὑπερμαχῆται. Procopius.

V. 23. Σ., καὶ θήσω etc. Hanc primam commatis partem addidimus ex Procopio, qui ita: κατὰ Σύμμ., τῶν ἀποικισάντων σε. *Dialcp.*

Ibid. 'A., σῶμά σου etc. Has omnes lectiones exhibet Curter. ex ms. Jes.

HESAIÆ CAPUT LII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

2. Ἀπόλυσαι.
4. ✕ Ὁ Θεός σου.
5. Καὶ νῦν τί μοι ᾧδε; λέγει Κύριος.
Οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτοῦ ὀλοῦζουσιν.
Διὰ παντὸς ἄλην τὴν ἡμέραν τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται.
6. ✕ Διὰ τοῦτο.
7. Τί εὐπρεπεῖς ἐπὶ τῶν ὀρέων πόδες εὐαγγελιζομένου, ἀκουστήν ποιούντος εἰρήνην, εὐαγγελιζομένου ἀγαθὰ, ἀκουστήν ποιούντος σωτηρίαν, λέγοντος τῇ Σιών, Ἐβασίλευσεν ὁ Θεός σου.
8. Φωνὴ τῶν σκοπῶν σου, ἐπῆραν φωνὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἰνέσουσιν.
Ὅφθαλμοφανῶς γὰρ ἔβησαν ἐν τῷ ἐπιστρέψαι Κύριον τὴν Σιών.
9. Πλαρυνθῆτε καὶ ἀγαλλισθε ὁμοῦ, τὰ ἔρημα Ἱερουσαλήμ.

SYMMACHIUS.

2. Solve.
4. ✕ Deus tuus.
5. Et nunc quid mihi hic? dicit Dominus.
Dominatores ejus ululant.
Semper tota die nomen meum blasphematur.
6. ✕ Propter hoc.
7. Quam decori super montes pedes evangelizantis, auditam facientis pacem, evangelizantis bona, auditam facientis salutem, dicentis Sioni, Regnavit Deus tuus.
8. Vox speculatorum tuorum, levaverunt vocem, pariter laudabunt.
Ad oculum enim videbunt, cum converterit Dominus Sion.
9. Exhilarimini et exultate simul, deserta Jerusalem.

Ο΄.

2. Ἐκτίναξαι.
4. Vacat.
5. Καὶ νῦν τί ἐστε ᾧδε; τάδε λέγει Κύριος.
Θαυμάζετε καὶ ὀλοῦζετε.
Διὰ παντὸς τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι.
6. ✕ Διὰ τοῦτο.
7. Ὡς ὦρα ἐπὶ τῶν ὀρέων, ὡς πόδες εὐαγγελιζομένου ἀκοῆν εἰρήνης, ὡς εὐαγγελιζόμενος ἀγαθὰ, ὅτι ἀκουστήν ποιήσω τὴν σωτηρίαν σου, λέγων, Σιών, βασιλεύσει σου ὁ Θεός.
8. Ὅτι φωνὴ τῶν ψυλασσόντων σε ὑψώθη, καὶ τῇ φωνῇ ἅμα εὐφρανθήσονται.
Ὅτι ὀφθαλμοὶ πρὸς ὀφθαλμοὺς ἔβησαν, ἡνίκα ἂν ἐλεῆσῃ Κύριος τὴν Σιών.
9. Ἐρηξάτω εὐφροσύνην ἅμα τὰ ἔρημα Ἱερουσαλήμ.

LXX INTERPRETES.

2. Excute.
4. Vacat.
5. Et nunc quid estis hic? Hæc dicit Dominus.
Admiramini et ululate.
Semper nomen meum blasphematur in gentibus.
6. ✕ Propter hoc.
7. Quanta species super montes, sicut pedes evangelizantis auditum pacis, sicut evangelizans bona: quia auditam faciam salutem tuam dicens, Sion, regnabit Deus tuus.
8. Quia vox custodientium te elevata est, et voce simul lætabuntur.
Quia oculi ad oculos videbunt, quando misertus fuerit Dominus Sion.
9. Erumpant lætitiā simul deserta Jerusalem.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Διάλυσον.
4. ✕ Ὁ Θεός σου.
5. Καὶ νῦν τί μοι ᾧδε; λέγει Κύριος.
Ἄρχοντες ὀλοῦζουσιν.
6. ✕ Διὰ τοῦτο.
- 7.
8. Φωνὴ τῶν σκοπῶν σου ἐπῆρε φωνὴν, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀγαλλιάσονται.
Ὅτι ὀφθαλμὸν ἐν ὀφθαλμοῖς ἔβησαν. . . .
- 9.

THEODOTIO.

2. Dissolve.
4. ✕ Deus tuus.
5. Et nunc quid mihi hic? dicit Dominus.
Principes ululant.
6. ✕ Propter hoc.
- 7.
8. Vox speculatorum tuorum elevavit vocem, pariter exultabunt.
Quia oculum in oculis videbunt. . . .
- 9.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
10 חשף	10.	10.
12 תלכך	12.	12. Πορεύεσθε.
13 הנה ישכיל עבדי	13.	13. Ἴδοὺ ἐπιστημονισθήσεται δοῦλός μου.
14 ובה כאשר שוכר	14.	✕ Καὶ μεταωρισθήσεται. 14.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Denudavit.	10. Paravit.	10.
12. Ambulabitis.	12. Properabitis.	12. Ite.
13. Ecce prudenter ager servus meus.	13. Ecce intelliget servus meus.	13. Ecce docebitur servus meus.
Et sublimis erit.	Et sublimis erit.	✕ Et sublimis erit.
14. Quemadmodum obstupuerunt.	14. Sicut obstupuerunt.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LII Hesaiæ.

V. 4. 'A., περιουσαι etc. Curter. ex ms. Jes.
 V. 4. OI Γ, ✕ ὁ θεός σου. Idem.
 V. 5. 'A., καὶ vñ τ' etc. Idem.
 Ibid. 'A., οἱ ἐξουσιάζοντες etc. Ex Procopio, itemque ex Hieronymo, qui ait, Aquilam vertisse, *hebunt*; Symmachum vero et Theodotionem, *u-labunt*.
 Ibid. Hebr. כַּשְׁלֵךְ, *dominator ejus*. Keri autem כַּשְׁלֵיךְ, in plur. num. ut verterunt OI Γ et Vulg. Lat. DRACH.
 Ibid. Σ., διὰ παντός etc. Totum hanc stichum addidimus ex Procopio, quem Montf. evidenter tegit ut canis Nilum. Ecce locus Procopii a Montf.

non observatus: Κατὰ τοὺς λοιποὺς οὐ πρόκειται τῷ. τὸ δρομὸν μου βλ., τὸ, ἐν ἔθνεσιν. Τεταροῦν ὁ Σύμμ. φησιν· διὰ παντός δ. τ. ἡ. τ. δ. μ. βλ. Idem.
 V. 6. OI Γ, ✕ διὰ τοῦτο. Curter. ex ms. Jes., quia ex tribus interpretibus in LXX inductum fuit, ubi hodie legitur.
 V. 7. 'A., τί ὠραιώθησαν etc. Hæ interpretationes partim habentur apud Curterium; sed plentiores in *Demonstr. evang.* Eusebii. (In Aquilæ lectione restituumus τῇ Σιών, ut habetur apud Euseb. — In Symmachi loco, pro πόδες εὐαγγελιζομένου, ἀκουσθὴν ποιούντος εἰρήνην, Procopius habet, π. εὐαγγ.

TO EBPAIKON.	HESAIÆ CAPUT LIII. TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 על-מי	1.	1. ✕ Ἐπὶ ; τίνοι ;
2 ויעל כותק לפניו וכשרש מארך ציה	2.	2. Καὶ ἀναθήσεται ὡς τιθηνίζομενον (al. τιθιζόμενον) εἰς πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ὡς βίζα ἀπὸ γῆς ἀβάτου.
לא-תאר לה ולא הדר ונראה ויא-מראה וגמחהו		
3 נבזה וחל אישים איש מכאבת ויודע חלי	3	3.
והמסודר פנים מזה		Ὡς ἀποκεκρυμμένον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Super quem ?	1. Cui ?	1. ✕ Super ; quem ?
2. Et ascendit ut tener ramus coram eo, et sicut radix de terra siccitatis. Non forma ei neque decor : et vidimus eum, et non aspectus ut desiderarem eum.	2. Et ascendet sicut virgultum coram eo, et sicut radix de terra sitiienti. Non est species ei neque decor : et vidimus eum, et non erat aspectus, et desideravimus eum.	2. Et ascendet sicut factens in faciem ejus, et sicut radix de terra invia.
3. Despectus est, et desiit viris, vir dolorum, et notus ægritudine.	3. Despectum et novissimum virorum, virum dolorum, et scientem infirmitatem.	3.
Et quasi abscondens faciem ab eo.	Quasi absconditus vultus ejus.	Quasi absconditus vultus ejus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

10. Ἀπεκάλυψεν.
 12. Ἀπελεύσεσθε.
 13. Ἰδοὺ ἐπιστημονισθήσεται
 δοῦλός μου.
 ✕ Καὶ μετεωρισθήσεται.
 14.

SYMMACHUS.

10. Revelavit.
 12. Exhibitis.
 13. Ecce docebitur servus meus.

- ✕ Et sublimis erit.
 14.

Ο΄.

10. Ἀποκαλύψει.
 12. Πορεύεσθε.
 13. Ἰδοὺ συνήσει ὁ παῖς μου.

Vacat.

14. Ὅν τρόπον ἐκστήσονται.
 LXX INTERPRETES.

10. Revelabit.
 12. Ibitis.
 13. Ecce intelliget puer meus.

Vacat.

14. Sicut stupebunt.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

10. Ἀπεκάλυψεν.
 12. Πορεύεσθε.
 13.

✕ Καὶ μετεωρισθήσεται.

14. Ὅν τρόπον ἐθαύμασαν.
 THEODOTIO.

10. Revelavit.
 12. Iitis.
 13.

✕ Et sublimis erit.

14. Quemadmodum admirati
 sunt.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LIII Hesaiæ.

ἀκοήν, ποιούντος εἰρήνην. — In Aquilæ loco, pro πόδες εὐαγγ., codex Marchal. fert, π. εὐαγγ. ἀγαθόν. DRACH.]

V. 8. Ἀ., φωνὴ τῶν σκοπ. etc. Eusebius in Hesaiam, et in *Demonstr. evang.* itemque Procopius.

Ibid. Σ., ὀφθαλμοφανῶς γάρ etc. Procopius. Theodotionis autem versionem habent Eusebius et Theodoretus, uterque in commentariis in Hesaiam. [Aliter autem Procopius, qui post lectionem Symmachi addit: Ἀντὶ δὲ τοῦ ὀφθαλμοφανῶς, οἱ λοιποὶ φασιν, ὀφθαλμὸν ἐν ὀφθαλμῷ δὴσονται. I. e. Pro Symmachi ὀφθαλμοφανῶς, reliqui dicunt, *oculum in oculo videbunt.* DRACH.]

V. 9. Σ., ἠλαυνήθητε etc. Procopius.

V. 10. Σ., Θ., ἀπεκάλυψεν. Curter. ex ms. Jes.

V. 12. Σ., ἀπελεύσεσθε. Ἀ, Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Sic ms. Jes. ubi in textu τῶν Ο΄ legitur πορεύεσθε.

V. 13. Ἀ., Σ., ἰδοὺ ἐπιστημονισθήσεται etc. Procopius.

Ibid. Οἱ Γ΄, ✕ μετεωρισθήσεται. Curter. ex ms. Jes. [Ο΄ vacat in edit. Rom. et Alex.; nam quod apposuit Montf., Ο΄, δοξασθήσεται pertinet ad præcedens ΝΩΨ. Edit. cum in Aht. et Compl. insertam habent lectionem τῶν Γ΄. DRACH.]

V. 14. Θ., ὃν τρόπον etc. Procopius.

HESAIÆ CAPUT LIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.
 2. Καὶ ἀνέβη ὡς κλάδος ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ὡς ῥίζα ἀπὸ γῆς διψώσης.

Ὅχι εἶδος αὐτῷ οὐδὲ ἀξίωμα, ἵνα εἰδῶμεν αὐτὸν, οὐδὲ θεωρία, ἵνα ἐπιθυμηθῶμεν αὐτόν.

3. Ἐξουθενωμένος καὶ ἐλάχιστος ἀνθρώπων, ἀνὴρ ἐπίπικτος καὶ γνωστὸς νόσφ.

SYMMACHUS.

1.
 2. Et ascendit ut ramus coram eo, et sicut radix de terra sitiēti.

Non species ei neque dignitas, ut videamus eum; neque aspectus, ut concupiscamus eum.

3. Despectus et minimus virorum, vir laboriosus et notus verbo.

Ο΄.

1. Τίνι;
 2. Ἀνηγγελαμεν ὡς παιδίον ἐναντίον αὐτοῦ, ὡς ῥίζα ἐν γῆ διψώσῃ.

Ὅχι ἐστὶν εἶδος αὐτῷ, οὐδὲ δόξα· καὶ εἶδομεν αὐτόν, καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος.

3. Ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον, καὶ ἐκλείπον παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων· ἀνθρώπος ἐν πληγῇ ὄν, καὶ εἰδῶς φέρειν μαλακίαν. Οἱ λοιποὶ, καὶ ἐξουθενωμένος.

Ὅς ἀπεστραμμένον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ἄλλως, ὅτι ἀπέστραπται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

LXX INTERPRETES.

1. Cui?
 2. Annuntiavimus quasi parvulum in conspectu ejus, sicut radix in terra sitiēti.

Non est species ei, neque gloria; et vidimus eum, et non habebat speciem, neque decorem.

3. Sed species ejus inhonorata et deficiens præ illis hominum. Homo in plaga positus, et sciens ferro infirmitatem. *Reliqui, et despectus.*

Quasi aversus vultus ejus. *Aliter, quia aversa est facies ejus.*

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. ✕ Ἐπὶ τίνι.
 2. Καὶ ἀναθήσεται ὡς θηλάζων ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ὡς ῥίζα ἐν γῆ διψώσῃ.

- 3.

THEODOTIO.

1. ✕ Super quem?
 2. Et ascendet ut lactens coram eo, et sicut radix in terra sitiēti.

- 3.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

נבזה ולא חשבננה

4 אכן חלינו היא נשא ומכאבני
מבלם ואנחנו חשבננה נגוע מכה
אלהים ומענה

4.

4. Ἀφῆμενον... ✕ ὑπὸ Θεοῦ.

5 והוא מוחלל מפשעינו מדיא

5.

5. Αὐτὸς βεβηλωμένος ἀπὸ ἀθε-
σιῶν ἡμῶν, συνετριβή.

6 ויהיה הפגיע בו את עון כלנו

6.

6.

7 נגש והיא נענה

7.

7.

לא יפתח-פיו

כשה לסבח יבלי

8 כי נגזר מארץ חיים מפשע
נכחי נגע למד

8.

8.

9 ויהן את-רשעים

9.

9. Καὶ δώσει.

10 וחפץ יהיה בידו יצלח

10.

10. Ἐν χειρὶ αὐτοῦ.

11 ישבע בדעותו

11.

11. Ἐμπλησθήσεται ἐν τῇ γνώ-
σει αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Despectus erat, et non reputa-
vimus eum.Despectus, unde nec reputavi-
mus eum.4. Vere languores nostros ipse
tulit, et dolores nostros bajulavit:
et nos reputavimus eum plagis af-
fectum, percussum Dei et humili-
atum.4. Vere languores nostros ipse
tulit, et dolores nostros ipse por-
tavit: et nos putavimus eum quasi
leprosum, et percussum a Deo et
humiliatum.4. Plaga (vel lepra) affectum...
✕ a Deo.5. Et ipse vulneratus a prævarica-
tionibus nostris, attritus.5. Ipse autem vulneratus est
propter iniquitates nostras, attri-
tus est.5. Ipse profanatus a prævarica-
tionibus nostris, contritus est.6. Et Dominus fecit occurrere
in eum iniquitatem omnium no-
strorum.6. Et posuit Dominus in eo ini-
quitate omnium nostrorum.

6.

7. Oppressus est, et ipse affli-
ctus est.

7. Oblatus est, quia ipse voluit.

7.

Et non aperuit os suum.

Et non aperuit os suum.

Sicut agnus ad occisionem du-
cetur.Sicut ovis ad occisionem duce-
tur.8. Quoniam abscissus est de
terra viventium, propter prævari-
cationem populi mei plaga ei.8. Quia abscissus est de terra
viventium: propter scelus populi
mei percussi eum.

8.

9. Et dedit cum impiis.

9. Et dabit impios.

9. Et dabit...

10. Et voluntas Domini in manu
ejus prosperabitur.10. Et voluntas Domini in manu
ejus dirigetur.

10. In manu ejus.

11. Saturabitur: in scientia
sua.11. Saturabitur: in scientia
sua.

11. Implebitur in scientia sua.

4. Ὅπως τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνέλαθε, καὶ τοὺς πόνους ὑπέμεινεν. Ἡμεῖς δὲ ἐλογισάμεθα αὐτὸν ἐν ἀφῆ ὄντα, πεπληγὸτα ὑπὸ Θεοῦ καὶ τεταπεινωμένον.

5.

6. Κύριος δὲ καταντῆσαι ἐποίησεν εἰς αὐτὸν τὴν ἀνομίαν πάντων ἡμῶν.

7. Προσηνέχθη καὶ αὐτὸς ὑπήκουσα.

Ἰπακούων οὐκ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ.

Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν προσ-
γνήχθη.

8. Ἀπειμῆθη γὰρ ἐκ γῆς ζώντων, καὶ διὰ τὴν ἀδικίαν τοῦ λαοῦ μου πληγὴ αὐτοῖς.

9. Καὶ δώσει τοὺς ἀτελεῖς.

10. Καὶ θέλημα Κυρίου ἐν χειρὶ αὐτοῦ εὐδοθήσεται.

11. Χορτασθήσεται ἐν τῇ γνώσει αὐτοῦ.

4. Vere peccata nostra ipse suscepit, et labores sustinuit. Nos autem reputavimus eum in lepra esse, percussum a Deo et humiliatum.

5.

6. Dominus autem fecit occurrere in eum iniquitatem omnium nostrum.

7. Oblatus est, et ipse obedivit.

Audiens (sive obediens) non aperuit os suum.

Sicut ovis ad mactationem oblatu-
sus est.

8. Abscissus enim est de terra viventium, et propter iniquitatem populi mei plaga ipsis.

9. Et dabit impios.

10. Et voluntas Domini in manu ejus prosperabitur.

11. Saturabitur: in scientia sua.

Ἡπιμάσθη, καὶ οὐκ ἐλογίσθη. Οἱ λοιποὶ, ἐξουδενωμένους, διὸ οὐκ ἐλογισάμεθα αὐτὸν.

4. Ὅπως τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται, καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ καὶ ἐν πληγῇ καὶ ἐν κακίᾳ. Οἱ λοιποὶ, ὅπως τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνέλαθε, καὶ τοὺς πόνους ὑπέμεινεν. Ἡμεῖς δὲ ἐλογισάμεθα αὐτὸν ἐν ἀφῆ ὄντα, πεπληγὸτα ὑπὸ Θεοῦ καὶ τεταπεινωμένον.

5. Αὐτὸς δὲ ἐβραυματίσθη διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, καὶ μεμλάχισται.

6. Καὶ Κύριος παρέδωκεν αὐτὸν ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν.

7. Καὶ αὐτὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι.

Οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.

ώς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη.

8. Ὅτι ἀφαιρῆται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν τοῦ λαοῦ μου ἤχθη εἰς θάνατον.

9. Καὶ δώσω τοὺς πονηροὺς.

10. Καὶ βούλεται Κύριος ἀφελεῖν.

11.

Despectus est, et non reputatus est. *Reliqui*, despectus, unde nec reputavimus eum.

4. Hic peccata nostra portat, et pro nobis dolet, et nos reputavimus eum esse in labore, et in plaga et in afflictione. *Reliqui*, vere peccata nostra ipse suscepit, et labores sustinuit. Nos autem reputavimus eum in lepra esse, percussum a Deo et humiliatum.

5. Ipse autem vulneratus est propter peccata nostra, et infirmatus est.

6. Et Dominus tradidit eum peccatis nostris.

7. Et ipse propter afflictionem.

Non aperit os suum.

Sicut ovis ad occisionem ductus est.

8. Quia tollitur de terra vita ejus, ab iniquitatibus populi mei ductus est in mortem.

9. Et dabo improbos.

10. Et vult Dominus auferre.

11.

Οὐκ ἐλογισάμεθα αὐτὸν.

4. Μεμαστιγωμένον . . . ✕ ὑπὸ Θεοῦ.

5.

6.

7.

Ἰπακούων οὐκ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ.

8. Ὅτι ἀπειμῆθη ἀπὸ γῆς ζώντων, ἀπὸ ἀθεσίας τοῦ λαοῦ μου ἤψατο αὐτῶν.

9. Καὶ δώσει.

10. Ἐν χειρὶ αὐτοῦ,

11. Ἐμπλησθήσεται ἐν τῇ γνώσει αὐτοῦ.

Non reputavimus eum.

4. Flagellatum... ✕ a Deo.

5.

6.

7.

Audiens (sive obediens) non aperuit os suum.

8. Quia abscissus est de terra viventium, ob iniquitatem populi mei tetigit eos.

9. Et dabit...

10. In manu ejus.

11. Implebitur in scientia sua.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

לעונתם ואת ימבל

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Et iniquitates ipsorum ipse habebit.

Et iniquitates eorum ipse portabit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LIII Hesaiæ.

V. 1. A., Θ., ἐπί. Procopius.

V. 2. 'A., καὶ ἀναθήσεται etc. Sic Procopius. At Eusebius in *Demonstr. evang.*, καὶ ἀναβήθησεται, habet: suspicor mendum. Hieronymus ait, Symmachum pro *virgulto*, interpretatum esse *rainum*, Græce κλάδος, ut referunt Eusebius et Procopius; et Aquilam pro *sitienti*, vertisse *invia*, i. e., ἀβάτω, ut legunt iidem. [Procopius aliquanto aliter refert initium istorum locorum, 'A., καὶ ἀναβήθησεται (idem significat quod ἀναθήσεται) ὡς τιθιζόμενος εἰς πρ... Σύμμ., ἀνέβη ὡς κάλλος (pulcritudo) ἐνώπ... DRACH.]

Ibid. Σ., οὐκ εἶδος αὐτῶ etc. Procopius. [Sed Procopius pro αὐτόν habet αὐτό, refertur enim ad εἶδος aut ἀξίωμα; pro vero ἐπιθυμηθῶμεν, habet ἐπιθυμήσωμεν. DRACH.]

V. 3. Σ., ἐξουδενωμένος etc. Procopius, qui docet etiam Reliquos vertisse ἐξουδενωμένος. [Procopius ita: διὸ Σύμμαχος φησιν: οὐκ εἶδος... ἐξουδενούμε-

νος. Formam ἐξουδενωμένος mutuatus est noster ex Drusio qui non recte descripserat e Procopio. DRACH.]

Ibid. 'A., ὡς ἀποκεκρυμμένον etc. Idem.

V. 4. Σ., ὅπως τὰς ἀμ-. Idem Procopius. [Post hanc Symmachi lectionem addit Procopius: ὃ συμφῶνας ἐξέδωκαν οἱ λοιποί. Reliquorum igitur versionem inseruimus nostræ Hexaplorum editioni. DRACH.]

Ibid. 'A., Θ., ✕ ὑπὸ Θεοῦ. Curter. ex ms. Jes. [Etiam apud Procopium Aq. et Th. tribuitur sub asterisco. DRACH.]

Ibid. Hieronymus ait Aquilam vertisse, ἀφημένον: Symmachum, ἐν ἀφῇ ὄντα: utriusque versionem sic Latine exprimit, *leprosum*: Theodotionem autem vertisse, *flagellatum*. Illud autem, ἀφημένον, in optimis manuscriptis legitur; imo tempore Hieronymi sic legebatur. Hæc porro vox secundum eam, quam hic habet, significationem, vix uspiam repe-

HESAIÆ CAPUT LIV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

1 רני עקרה לא ילדה

1.

1.

פצוד רנה וצולי

Ἠλάρυον ἐν ἀγαλλίᾳσσι καὶ χερμέτισον.

לא חלה כי רבים בני שומרון
מבני בעולה אמר יהוה

3 וערם נשמות יושיבו

3.

3.

9 כירמי נח זאת לי אשר נשבעתי
מעבר מי-נח ער על-הארץ כן
נשבעתי מקצף עלך והגער-בך

9.

9.

10 כי הדרים ימוש והגבעות
תכרטינה חסדי מאתך לא-ימוש
ובירת שלומי לא תחטט אמר
מרחמך יהוה

10.

10. Εἶπεν οἰκτιρῶς σε Κύριος.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Exsulta sterilis, quæ non peperit.
Vocifera exsultationem, et hinni.

1. Lactare sterilis, quæ non parit.
Decanta laudem, et hinni.

1.

Hilaris esto in exsultatione, et hinni.

Non parturivit: quia plures filii desertæ, quam filii maritæ, dicit Dominus.

Quæ non pariebas: quoniam multi filii desertæ magis quam ejus quæ habet virum.

1.

3. Et civitates desolatas inhabitare facient.

3. Et civitates desertas inhabitabit.

3.

9. Quia aquæ Noe hoc mihi, cui juravi a transeundo aquas Noe ultra super terram, sic juravi ab irascendo contra te, et ab increpando in te.

9. Sicut in diebus Noe istud mihi est, cui juravi ne inducerem aquas Noe ultra super terram: sic juravi ut non irascar tibi, et non increpem te.

9.

10. Nam montes recedent, et colles nutabunt, et misericordia mea a te non recedet, et fœdus

10. Montes enim commovebuntur, et colles contremiscent: misericordia autem mea non recedet

10. Dixit qui tui miserus est Dominus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Καὶ τὰς ἀσεβείας αὐτῶν αὐτὸς ὀκνεῖται.

SYMMACHUS.

Et impietates eorum ipse sustinet.

Καὶ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν αὐτὸς ἀνοίσει.

LXX INTERPRETES.

Et peccata eorum ipse auferet.

THEODOTIO.

Notæ et varisæ lectiones ad cap. LIV Hesaiæ.

riatur : derivatur enim ab ἀπτομαι : hinc ἀφή, unde ἀφήμανος, plaga, vel lepra percussus : sed præter morem efformatur : quare tempore Hieronymi, nonnulli secus accipiebant. Verba Hieronymi sunt : « Et nos putarimus eum esse immundum, sive in dolore, ut LXX transtulerunt : pro quo Aquila et Symmachus posuerunt, leprosum ; Theodotio, παγγελλatum. Quod aliis verbis Hebraico idiomate lepra intelligitur..... Pro eo quod Symmachus transtulit, ἐν ἀφῆ ὄντα, hoc est, in lepra, Aquila posuit, ἀφήμενον, id est, leprosum : quod multi non intelligentes putant, relictum, et alii legunt, καθήμενον, id est, sedentem. » [Non ἀφήμενον sed ἡφημένον, forma Hellenistarum, a perf. act. ἦφα. DRACH.]

V. 5. 'A., αὐτὸς βεβηλ-. Procopius. Euseb. vero legit, ἐδεβηλώθη.

V. 6 Σ., Κύριος δὲ καταντῆσαι etc. Idem.

V. 7 Σ., προσηγέθη etc. Eusebius in Hesaiam, atque Procopius.

Ibid. Σ., Θ., ὑπακούων οὐκ ἤνοιξε etc. Hieronymus : « Synm. et Theol., audiens non aperuit os suum. » Ὑποσῶν πῶς vertunt alibi Symmachus et Theodotio, ὑπακούειν et ἑπακούειν. Eusebius et Procopius ad Symmachum habent, ὑπήκουσε : Hieronymus vero, audiens, ὑπακούων, quasi lectionem Symmachi et Theodotionis adfert.

Ibid. Σ., ὡς πρόδατον etc. Drusius.

V. 8 Σ., ἀπετμήθη γὰρ etc. Procopius.

V. 9 Σ., καὶ δώσει etc. Procopius. Theodoretus vero, τὸ, δώσει, οἱ τρεῖς, δώσω, ἔρασαν. I. e. Tres Int. pro dabit, dixerunt, dabo.

V. 10 Σ., καὶ θέλημα etc. Procopius.

Ibid. Curter. ex ms. Jes., οἱ Γ', ✕ ἐν χειρὶ αὐτοῦ.

V. 11. 'A., Θ., ἐμπλησθήσεται etc. Idem. In LXX hæc perplexa sunt.

Ibid. Σ., καὶ τὰς ἀσεβείας etc. Procopius.

HESAIÆ CAPUT LIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

Κελεύει αἰνεῖσιν καὶ χρεμέτισον.

. ἡφανισμένης

3. Καὶ πόλεις ἡφανισμένας κατα οικίῳσι.

9. Ὡς αἱ ἡμέραι Νῶε τοῦτο μοι, ὡς ὤμοσα μὴ ἐπιθεῖν ὕδωρ Νῶε ἐπὶ τὴν γῆν· οὕτως ὤμοσάμην μὴ ὀργισθῆναι σοι, μηδὲ ἐπιτιμῆσαι σοι.

10. Τὰ γὰρ ὄρη σαλευθήσονται, καὶ βουνοὶ παρακθῆσονται· τὸ δὲ ἔλεός μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀποστραφῆσεται, οὐδὲ ἡ διαθήκη τῆς εἰρήνης μου ἀνακληθῆσεται, εἶπεν ὁ οἰκτερῶν σε Κύριος.

SYMMACHUS.

1. Εὐφράνθητι, στεῖρα ἢ οὐ τίκτουςα.

'Ρῆξον καὶ βόησον.

'Η οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου, μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.

3. Καὶ πόλεις ἡρημασμένας κατα οικίῳσι.

9. Ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπὶ Νῶε τοῦτο μοι ἐστὶ· καθότι ὤμοσα αὐτῷ ἐν τῷ χρόνῳ ἐκεῖνον, τῇ γῆ, μὴ θυμωθῆσεσθαι ἐπὶ σοὶ ἐτι, μηδὲ ἐν ἀπειλῇ σου.

10. Μηδὲ... τὰ ὄρη μεταστῆσεσθαι· οὐδ' οἱ βουνοὶ σου μετακινήθησονται· οὕτως οὐδὲ τὸ παρ' ἐμοῦ σοι ἔλεος ἐκλείψει, οὐδὲ ἡ διαθήκη τῆς εἰρήνης σου οὐ μὴ μεταστῆ. Εἶπε γὰρ ἰσχυρῶς σοι Κύριος.

LXX INTERPRETES.

1.
1. Ῥῆξον εὐφροσύνην ✕ καὶ τέρπου.

3.

9. Κατὰ τὰς ἡμέρας Νῶε τοῦτο μοι, ὅτι ὤμοσα μὴ ἐπαγαγεῖν ὕδωρ Νῶε ἐπὶ τὴν γῆν, οὕτως ὤμοσα τοῦ μὴ ὀργισθῆναι ἐπὶ σέ, καὶ τοῦ μὴ ἐπιτιμῆσαι ἐν σοὶ.

10. Τὰ γὰρ ὄρη σαλευθήσονται... τὸ δὲ ἔλεός μου ἀπὸ σοῦ οὐ σαλευθήσεται. Εἶπεν οἰκτερῶν σε Κύριος.

THEODOTIO.

1. Lætare, sterilis, quæ non peperisti.

Modulare laudem, et hinni.

Quæ non parturisti : plures enim filii dissipatæ, magis quam ejus quæ erat sub viro.

3. Et civitates desolatas inhabitare facient.

9. Sicut dies Noe hoc mihi : sicut juravi non superventuram aquam Noe ultra super terram, sic juravi, quod non irascar tibi, neque increpam te.

10. Montes enim commovebuntur, et colles turbabuntur : misericordia autem mea a te non avertetur, neque testamentum pœcis

1. Lætare, sterilis, quæ non paris.

Erumpe et clama.

Quæ non parturis : quia multi filii desertæ, magis quam ejus quæ habet virum.

3. Et civitates desertas habitare facies.

9. Ab aqua quæ fuit sub Noe, hoc mihi est : sicut juravi ei in tempore illo, terræ, nequaquam ultra irasci super te, neque in comminatione tua.

10. Neque... montes transferendos esse : neque colles tui transmovebuntur ; sic neque quæ a me tibi misericordia deficiet, neque

1.

Erumpe lætitiā ✕ et jucundare.

3.

9. Secundum dies Noe hoc mihi, quia juravi non inducturam me aquam Noe super terram, sic juravi me non iratum fore tibi, nec increpaturum te.

10. Montes enim commovebuntur... misericordia autem mea a te non removebitur. Dixit qui tui misertus est Dominus.

TO EBPAIKON.
 11. הכה אנכי מרביץ בפך אבניך
 12. כדנד
 ושעריך לאבני ארץ
 16. באש
 17. ויהי
 וכל-לשון תקדום-אך למשפט

VERSIO HEBRAICI TEXT.
 pacis meæ non movebit se, dixit
 miserator tuus Dominus.

11. Ecce ego faciens accubare
 in carbunculo lapides tuos.
 12. Crystallum.
 Et portas tuas in lapides gem-
 mæ rutilantis.
 16. In igne.
 17. Fictum.
 Et omnis lingua surget tecum
 ad iudicium.

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
 11.
 12.
 16.
 17.

VULGATA LATINA.
 a te, et fœdus pacis meæ non
 movebitur: dixit miserator tuus
 Dominus.

11. Ecce ego sternam per ordi-
 nem lapides tuos.
 12. Jaspidem.
 Portas tuas lapides sculptos.
 16. In igne.
 17. Quod fictum est.
 Et omnem linguam resistantem
 tibi in iudicio.

AKYAAΣ.
 11. Ἰδοὺ κατακλίνω ἐν στίβῳ
 τοῦς λίθους σου.
 12.
 Τὰς πύλας σου λίθους τρυπαν-
 σμοῦ.
 16. ✕ Ἐν πυρὶ.
 17. Πλασσομένον.

AQUILA.

11. Ecce depono in stibio la-
 pides tuos.
 12.
 Portas tuas lapides cœlaturæ.
 16. ✕ In igne.
 17. Formatum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LIV Hesaiæ.

V. 1. Hieronymus: « Symmachus hunc locum
 ita interpretatus est: *Lætare, sterilis, quæ non pe-
 peristi: gaude in exultatione, et hinni, quæ non par-
 turisti; plures enim filii dissipatæ magis quam ejus
 quæ erat sub viro; a quo Theodotio et Aquila, præ-
 ter pauca verba, non discrepant.* »
 Ibid. 'A., ἰλάρυον etc. Ex Curterio et Procopio.
 Illud autem, καὶ τέρπου, præmisso asterisco adfert
 Curterius ex cod. Marchaliano. [Aquila et Symma-
 chi versiones invicem permutavit, a Drusio in er-
 rorem inductus, Montf., qui, ait Schleusn., oculis
 nimis fugientibus, aut potius nullis, inspexit verba
 Procopii. Et revera hæc in commentario sic legun-
 tur: Ἄνεϊ δὲ τοῦ ῥήξον καὶ βήσσον, Σύμ. μὲν, κα-
 λάδει... εἰρηκεν, ὁ δὲ Ἄκ., ἰλάρυον... DRACH.]

V. 3. Σ., καὶ πόλεις ἤφαν-. Procopius.
 V. 9. Σ., ὡς αἱ ἡμέραι Νῶε etc. Procopius. Theo-
 dotionis vero versionem ex Curterio et ms. Jes.
 mutuamur hoc et sequenti versu. [In Symmachi
 lectione addidimus ex ipso Procopio particulam ἐτι.
 In Marchaliano cod. Θ. connectit ἐν σοὶ sequenti
 versiculo; hoc modo: Ἐν σοὶ γὰρ τὰ ὄρη σαλευθή-
 σονται. Sic etiam LXX connectunt. DRACH.]
 V. 10. Σ., τὰ γὰρ ὄρη etc. Procopius.
 Ibid. οἱ Γ', εἶπεν οἰκτεῖρας etc. Curter. ex m. Jes.
 Ibid. Ο', ἰλεὺς σοὶ Κύριος. Ita Compl. Ed. Rom.,
 ἰλεὺς σοὶ, Κύριε. Alex. vero, Κύριος ἰλ. σοὶ. DRACH.
 V. 11. 'A., ἰδοὺ etc. Euseb., Procop., Drusius et
 unus Reg. Eusebius ad Symmachum legit, στυμ-
 μίτ, ad Theodotionem, στυμμῆ. Procopius in tri-

HESAIÆ CAPUT LV.

TO EBPAIKON.
 1. לכו שבדו
 בלא-כסף ובלא מחיר ויק חלב
 2. למה תשקלו-כסף בלא-חלב
 ויגיעכם בלא לשבעה
 שבעו שבוע אלי
 3. חסדי דוד

VERSIO HEBRAICI TEXT.
 1. Ite, emite.
 Absque argento et absque pre-
 tio vinum et lac.
 2. Quare appenditis argentum
 absque pane, et laborem vestrum
 absque saturitate.
 Audite audiendo ad me.
 3. Misericordias David.

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
 1.
 2.
 3.

VULGATA LATINA.
 1. Properate, emite.
 Absque argento et absque ulla
 commutatione vinum et lac.
 2. Quare appenditis argentum
 non in panibus, et laborem ve-
 strum non in saturitate.
 Audite audientes me.
 3. Misericordias David.

AKYAAΣ.
 1.
 Ἄνευ ἀλλάγματος ✕ οἶνον: καὶ
 γάλα.
 2.
 3.

AQUILA.
 1.
 Sine commutatione ✕ vinum:
 et lac.
 2.
 3.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ω.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

11. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ συντίθημι στίμεις τοὺς λίθους σου.

12. Καρχηδόνιον.

Τὰς πύλας σου λίθους γλυφῆς.

16. ✕ Ἐν πυρὶ.

17. Πεπλασμένον.

11. Ἴδοὺ ἐγὼ ἐτοιμάζω σοὶ ἀνθρακα τὸν λίθον σου.

12. Ἴασπιν.

Τὰς πύλας σου λίθους κρυστάλλου.

16. *Vacat.*

17. Σκευαστόν.

Καὶ πᾶσα φωνὴ ἀναστήσεται ἐπὶ σὲ εἰς κρίσιν.

11. Ἴδοὺ ἐγὼ εἰμι ἐμβάλων στίμμη τοὺς λίθους σου.

12.

Λίθους γλυφῆς.

16. ✕ Ἐν πυρὶ.

17. Κεραμείως.

Καὶ πᾶσα γλῶσσα ἀναστήσεται εἰς τὰ σου εἰς κρίσιν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

meæ revocabitur, dixit qui tui miseretur Dominus.

11. Et ecce ego compono stibio lapides tuos.

12. Calchedonium.

Portas tuas lapides sculpturæ.

16. ✕ In igne.

17. Fictum.

testamentum pacis tuæ transfere-
tur. Dixit enim propitius tibi Do-
minus.

11. Ecce ego præparo tibi carbunculum lapidem tuum.

12. Jaspidem.

Portas tuas lapides crystalli.

16. *Vacat.*

17. Quod paratum est.

Et omnis vox surget super te in
judicium.

11. Ecce ego sum qui injeci
stibio lapides tuos.

12.

Lapides sculpturæ.

16. ✕ In igne.

17. Figuli.

Et omnis lingua exsurget in ea,
quæ ad te pertinent, ad judicium.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LIV Hesaiæ.

bus habet, στίμεις. Drusius ad Symm., στίμιας, ad Theodotionem, στίμη. Codex unus Reg. mendose ad Sym., τιμῶν, ad Theodot., τιμή. [In ed. Rom., ut apud Drusium Lambertumque Bos, vox στίμιας, scripta est proparoxytona, a recto στίμις, ἡ. Nomen autem στίμια non agnoscit lingua græca. DRACA.]

V. 12 Hieronymus: «Ubi nos diximus, *sternam per ordinem lapides tuos*, in Hebraico scriptum est, BAPHPHUCH, quod omnes præter LXX similiter transtulerunt, *sternam in stibio lapides tuos*, in similitudinem corruptæ mulieris, quæ oculos pingit stibio, ut pulcritudinem significet civitatis. Et ubi nos *jaspidem*, sequentes LXX, diximus, in Hebraico scriptum habet, CHODCHOD, quod solus Sym. *καρχηδόνιου* transtulit. Pro *crystallo* quoque, in cuius loco

apud Hebræos ECDA legitur, Symmachus et Theodotio *sculpturæ*, i. e., γλυφῆς, Aquila *τροπανισμοῦ* posuit. Sic vero legendum, non autem *τροπανισμοῦ*, *perforationis*, ut habent quidam editi. Codex noster Latinus antiquissimus habet *τροπανισμοῦ*, Π mutato in IT, quod frequenter accidit.

Ibid. 'A., τὰς πύλας σου etc. Procopius. Adi nota precedentem. [In Symmachi lectione pro γλύφους, ut prave ediderat Montf., reposuimus ex ipso Procopio γλυφῆς, quam lectionem veram esse ex Hieronymi testimonio modo allato colligi potest. DRACA.]

V. 16. Οἱ Γ', ✕ ἐν πυρὶ. Curter. ex ms. Jes.

V. 17. 'A., πλασσομένον etc. Idem.

Ibid. Θ., καὶ πᾶσα γλῶσσα. Idem.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

HESAIÆ CAPUT LV.

Ω.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

Ἄνευ ἀλλάγματος ✕ οἶνον : καὶ γάλα.

2. Δείσατε ἀργύριον, οὐκ ὑπὲρ ἔργων, καὶ τοὺς κέπους ὑμῶν οὐκ ὑπὲρ πλησμονῆς.

3. Τὰ ἔλεθ Δαυὶδ.

SYMMACHUS.

1.

Sine commutatione ✕ vinum :
et lac.

2. Impenditis argentum, non in
pænes, et labores vestros non in
saturitatem.

3. Misericordias David.

1. Βαδίσαντες ἀγοράσατε.

Ἄνευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς οἶνον
καὶ στέαρ.

2. Ἴνατί τιμᾶσθε ἀργυρίου, καὶ
τὸν μόχθον ὑμῶν οὐκ εἰς πλησμο-
νήν.

Ἀκούσατέ μου. Οἱ λοιποὶ, ἀκού-
σατε ἀκούοντες.

3. Τὰ ἔσια Δαυὶδ.

LXX INTERPRETES.

1. Euntes emite.

Sine argento et pretio, vinum
et adipem.

2. Quare emitis pecunia, et la-
borem vestrum non in saturita-
tem.

Audite me. *Reliqui*, audite au-
dientes.

3. Sancta David.

1. ✕ Καὶ πορεύεσθε καὶ ἀγορά-
σατε.

✕ Οἶνον.

2. Ἐν οὐκ ἔργοις.

✕ Ἀκοήν πρὸς μέ.

3.

THEODOTIO.

1. ✕ Et ite et emite.

✕ Vinum.

2. In non panibus.

✕ Auditum ad me.

3.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON <i>Ἑλληνικοὶς γράμμασι.</i>	ΑΚΥΤΑΑΣ.
עד 4	4.	4. Μάρτυρα.
הן 5	5.	5. ✕ Ἰδοῦ.
גוי לא-תדע		
כי פאך		
קראת 6	6.	6.
לא ישוב אלי ריקם 11	11.	11.
תחת הנעצץ יעלה ברוש תחת הסופר יעלה הים 13	13.	13. Κονύζης.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Testem.	4. Testem.	4. Testem.
5. Ecce. Gentem non scies. Quia decoravit te.	5. Ecce. Gentem, quam nescicbas. Quia glorificavit te.	5. ✕ Ecce.
6. Invoke eum.	6. Invoke eum.	6.
11. Non revertetur ad me vacuum.	11. Non revertetur ad me vacuum.	11.
13. Pro spina alba ascendet abies, pro urtica ascendet myrtus.	13. Pro saliuunca ascendet abies, et pro urtica crescet myrtus.	13. Conyza.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LV Hesa'æ.

V. 1. Θ., ✕ καὶ πορεύεσθε καὶ ἀγοράσατε. Curter. ex ms. Jes.
 Ibid. 'A., Σ., ἀνευ ἀλλ-. Procopius, itemque Curterius, qui habet, οἱ Γ'. ✕ οἶνον. Fortasse quia cum vox οἶνον olim in LXX desideraretur, ex tribus Interpretibus addita fuit : nam id significatur hac nota, ✕ οἱ Γ', οἶνον.
 V. 2. Σ., δὲίστατε etc. Procopius. Theodotionis vero lectionem habent Curterius et Drusius.
 Ibid. Οἱ λοιπ., ἀκούσατε ἀκούοντες. Procopius.
 Θ., ✕ ἀκοήν πρὸς μέ. Curter. ex ms. Jes.
 V. 3. Σ., τὰ ἔλεθ Δαυὶδ. Procopius.
 V. 4. 'A., Σ., μάρτυρα. Theodoret. et Reg. unus.
 V. 5. Οἱ Γ', ✕ ἰδοῦ. Curter. ex ms. Jes. [Ἰδοῦ habent Ald. et Complut. editt. Drach.]
 Ibid. Σ., Θ., ἔθνος δ' οὐ γνώσης. Curter. ex ms. Jes.
 Ibid. Σ., ὅτι ἐποίησεν etc. Procopius.

HESAÏE CAPUT LVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON <i>Ἑλληνικοὶς γράμμασι.</i>	ΑΚΥΤΑΑΣ.
תקתי 1	1.	1.
לאמר הבול 3	3.	3.
כי כה אבד יהיה 4	4.	4. ✕ Ὅτι τάδε.
יד ושם כדב כבנים ומבנות 5	5.	5.
שם עלם אמן- לו אשר לא יכרת		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et justitia mea.	1. Et justitia mea.	1.
3. Dicendo, separatione.	3. Dicens : separatione.	3.
4. Quia sic dicit Dominus.	4. Quia hæc dicit Dominus.	4. ✕ Quia hæc.
5. Manum et nomen melius quam filii et quam filiarum.	5. Locum et nomen melius a filiis et filiabus.	5.
Nomen sæculi dabo ei, quod non succidetur.	Nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit.	
9. Omnis fera.	9. Omnes bestiarum.	9. Omne animal ejus.
10. Speculatores ejus cæci.	10. Speculatores ejus cæci.	10. Speculatores ejus cæci.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4. Μάρτυρα.
 5. ✕ Ἰδοῦ.
 Ἔθνος δ' οὐ γνώσῃς.
 Ὅτι ἐποίησέν σε καύχημα.
 6. Αἰνεῖτε καὶ καλέσατε αὐτόν.
 11. Οὐ μὴ ἀποστραφῆ ✕ πρὸς
 ✕ μὲ κενόν.
 13. Ἄντι στοιδῆς ἀναθήσεται
 βραθύ, ἀντι δὲ κνιδῶς ἀναθήσεται
 μυρσίνη.

SYMMACHUS.

4. Testem.
 5. ✕ Ecce.
 Gentem quam nescies.
 Quia fecit te gloriationem.
 6. Laudate et vocate eum.
 11. Non revertetur ✕ ad me
 ✕ vacuum.
 13. Pro stœba ascendet brathy,
 et pro urtica ascendet myrtus.

4. Μαρτύριον.
 5. Vacat.
 Ἔθνη δ' οὐκ οἶδασίν σε.
 Ὅτι ἐδόξασέ σε.
 6. Αὐτόν ἐπικαλέσασθε.
 11. Οὐ μὴ ἀποστραφῆ.
 13. Καὶ ἀντι τῆς στοιδῆς ἀναθή-
 σεται κυπάρισσος, ἀντι δὲ τῆς κο-
 νύζης ἀναθήσεται μυρσίνη.

LXX INTERPRETES.

4. Testimonium.
 5. Vacat.
 Gentes, quæ non noverunt te.
 Quia glorificavit te.
 6. Eum invocate.
 11. Non revertetur.
 13. Et pro stœba ascendet cy-
 parissus, et pro conyza ascendet
 myrtus.

4.
 5. ✕ Ἰδοῦ.
 Ἔθνος δ' οὐ γνώσῃς.
 6.
 11. Οὐ μὴ ἀποστραφῆ ✕ πρὸς
 ✕ μὲ κενόν.
 13. Κονύζης.

THEODOTIO.

4.
 5. ✕ Ecce.
 Gentem quam nescies.
 6.
 11. Non revertetur ✕ ad me
 ✕ vacuum.
 13. Conyza.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LV Hesaiæ.

- V. 6. Σ., αἰνεῖτε καὶ etc. Idem.
 V. 11. Σ., Θ., οὐ μὴ ἀποστραφῆ πρὸς μὲ κενόν.
 Procop. Curt. vero ex ms. Jes., Σ., Θ., ✕ πρὸς
 μὲ κενόν. quia hæc desunt in LXX.
 V. 13. Σ., ἀντι στοιδῆς ἀναθ-. Eusebius in He-
 saiam et Procopius. Ἄ., Θ., κονύζης. Ex Hiero-
 nymo cujus verba non prætermittenda : « Sed et
 στοιδῆ quoque et κονύζη, sive salivuncula et urtica,
 in abietem vertuntur, ac myrtum et cyparissum.

- Στοιδῆ juxta Symmachum et LXX in Hebræo scri-
 bitur NESUS : quem Aquila et Theodotio κονύζην
 interpretati sunt. Est autem κονύζη herba vilissima
 et amara, odorisque pessimi. Ubi autem Septua-
 ginta transtulerunt κονύζη, quæ in Hebraico dicitur
 SARPHER, Symmachus vertit, *urticam*. [Pro κονύ-
 ζης alii habent, ἀκαλήφης, *urticæ*. DRACA.]
 Ibid. Hebr., קרית, secundo. Keri vero, קרית, et
 pro. DRACA.

HESAIÆ CAPUT LVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
 3.
 4. ✕ Ὅτι τάδε.
 5.
 9.
 10. Οἱ σκοποὶ αὐτοῦ τυφλοί.

SYMMACHUS.

1.
 3.
 4. ✕ Quia hæc.
 5.
 9.
 10. Speculatores ejus cæci.

1. Καὶ τὸ ἑλεός μου. Οἱ λοιποὶ,
 καὶ τὴν δικαιοσύνην μου.
 3. Vacat.
 4. Τάδε λέγει Κύριος.
 5. Τόπον ὀνομαστῶν, κρείττω
 υἰῶν καὶ θυγατέρων. Οἱ λοιποὶ,
 χεῖρα καὶ ὄνομα βέλτιον υἰῶν καὶ
 θυγατέρων.
 Ὅνομα αἰώνιον δώσω αὐτοῖς, καὶ
 οὐκ ἐκλείψει. Οἱ λοιποὶ, ὄνομα
 αἰώνιον δώσω αὐτῷ δ' οὐκ ἐξαρθή-
 σεται.

9. Πάντα τὰ θηρία.
 10. Ἴδετε ὅτι ἐκτετύφλωνται.

LXX INTERPRETES.

1. Et misericordia mea. *Reli-
 qui*, et justitiam meam.
 3. Vacat.
 4. Hæc dicit Dominus.
 5. Locum nominatum meliorem
 filiis et filiabus. *Reliqui*, manum
 et nomen, melius filiis et filiabus.
 Nomen sempiternum dabo illis,
 et non deliciet. *Reliqui*, nomen
 sempiternum dabo ei, quod non
 succidetur.
 9. Omnes feræ.
 10. Videte quia excecati sunt.

1.
 3. ✕ Λέγων, ἀφορισμῶν.
 4. ✕ Ὅτι τάδε.
 5.
 9.
 10. Οἱ σκοποὶ αὐτοῦ τυφλοί.

THEODOTIO.

1.
 3. ✕ Dicens : separatione.
 4. ✕ Quia hæc.
 5.
 9.
 10. Speculatores ejus cæci.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
לֹא יָדַע אִי־כֹחַ הַזֵּים שֹׁכְבִים אֲהָבֵי לַנֵּים		Οὐκ ἔγνωσαν. Μογιῶλοι. Φανταζόμενοι, κοιμώμενοι, ἀγα- πώντας νυστάξαι.
11 והבא רעים	11.	11.
איש לבצע מקצתו		Ἀνὴρ εἰς πλεονεξίαν αὐτοῦ...
12 אהיה אהיה-יין ונמבאה שכר היה כזה יום בחר גדול יותר מאד	12.	12.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Nescierunt. Muti. Deliria loquentes, jacentes, di- ligentes dormire.	Nescierunt. Muti. Videntes vana, dormientes et amantes somnia.	Non noverunt. Lingua impediti. Vana imaginantes, dormientes, diligentes dormire.
11. Et ipsi pastores.	11. Ipsi pastores.	11.
Vir ad cupiditatem suam ab extremo ejus.	Unusquisque ad avaritiam suam a summo.	Vir ad avaritiam suam...
12. Venite, capiam vinum, et potabimus sechar, et erit secun- dum hunc diem cras magnus abundanter valde.	12. Venite, sumamus vinum, et impleamur ebrietate: et erit sicut hodie, sic et cras, et multo am- plius.	12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LVI Hesaiæ.

V. 1. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ τὴν δικαιοσύνην μου. Procopius. [Edidit Montf., *Ο*, δικαιοσύνην, quod nullum fert exemplar. DRACH.]

V. 3. *Θ*, ✕ λέγων ἀφορισμῶ. Curtius ex ms. Jes. Hæc autem verba desunt in LXX, prætermissa scilicet, quia his demtis nihil deficiet ad sensum, ut ex conspectu palam erit: *Μὴ λέγῃτω ὁ ἀλλογενὴς ὁ προσκείμενος πρὸς Κύριον Θ. ✕ λέγων ἀφορισμῶ: ἀφοριεῖ με ἄρα Κύριος* etc. [*Λέγων ἀφορισμῶ* habent editi. Ald. et Complut. DRACH.]

V. 4. *Οἱ Γ*, ✕ ὄτι. Idem. [*Τάδε* adjecimus ex Procopio. DRACH.]

V. 5. *Οἱ λοιπ.*, χεῖρα καὶ ὄνομα etc. Procopius. Ibid. *Οἱ λοιπ.*, ὄνομα αἰώνιον etc. Idem.

V. 9. *Ἀ.*, πᾶν ζῶον αὐτοῦ. Idem. [Procop. ita: *Κατὰ τὸν Ἀ.* ἀντὶ τοῦ, *πάντα τὰ θηρία, πᾶν ζῶον αὐτοῦ εἶρηται*: καὶ πάλιν, *πάντα τὰ ζῶα αὐτοῦ*, et

(*) Adde *הַבַּר יָדַע לֹא*. Et ipsi pastores græce vertit Montf. DRACH.

iterum, *omnia animalia ejus*. DRACH.]

V. 10. *Ἀ.*, σκοπευταί etc. Idem.

Ibid. Hebr., *עַרְיָ כַרִי*, *עַרְיָ*. DRACH.

Ibid. *Οἱ Γ*, οὐκ ἔγγ-. In hæc verba τῶν *Ο* notatur ad marg. in ms. Jes., *οἱ Γ ὁμοίως*.

Ibid. *Σ.*, ἄλαοι. Procopius. [Ex Procopio addidimus versionem Aquilæ, quam non animadvertit Montsfaucounius. DRACH.]

Ibid. *Ἀ.*, *Θ.*, φανταζόμενοι etc. Procopius. [Procopius uni tribuit Aquilæ: ὁ δὲ Ἀ., φαντ.... Sed Drusius, *alias Th*. Itaque alterutri solummodo tribuda est versio. DRACH.]

V. 11. Hieronymus: *Et ipsi pastores ignoraverunt intelligentiam*. (*) Verbum enim Hebraicum ROIM, quod quatuor litteris scribitur, RES et AIN et JOD et MEM, si legatur ROIM, *pastores*; si RAIM, *pes-*

TO EBPAIKON.	HESAIÆ CAPUT LVII. TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
איש 1 קרבו 3 בני ענבה סעפי הסלעים 5 בדלקי-נתל 6 לבוה זבח 7	1. 3. 5. 6. 7.	1. ✕ Ἀνὴρ. 3. Ἐγγίσατε. 5. ✕ Ἀκρων: τῶν πετρῶν 6. 7. Θυσίας ✕ θυσιάσαι.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et non quisquam. 3. Appropinquate. Filii auguratricis. 5. Ramos petrarum. 6. In lævibus torrentis. 7. Ad immolandum sacrificia,	1. Et non est qui. 3. Accedite. Filii auguratricis. 5. Eminentes petras. 6. In partibus torrentis. 7. Ut immolares hostias.	1. ✕ Vir. 3. Accedite. 5. ✕ Summitatibus: petra- rum. 6. 7. Ut hostias ✕ immolares.

ΣΥΜΒΙΑΧΟΣ.

Οὐκ ἔγνωσαν.
 Ἄλαλοι.
 Ὅραματισταὶ κοιμώμενοι, ἀγα-
 πῶντες νυστάζειν.
 11
 Ἐκαστος εἰς τὴν πλεονεξίαν αὐ-
 τοῦ. . . .

12.

SYMMACHIUS.

Non noverunt.
 Muti.
 Visionarii dormientes, diligen-
 tes dormitare.

11.

Unusquisque ad avaritiam suam.

12.

Θ.

Οὐκ ἔγνωσαν.
 Ἐνσοί.
 Ἐνυπνιαζόμενοι κοίτην, φιλοῦν-
 τες νυστάζειν.
 11. Καὶ εἰσι πονηροί. Οἱ ἄλλοι,
 καὶ αὐτοὶ οἱ ποιμένες.

Ἐκαστος κατὰ τὸ ἑαυτοῦ. . . .

12.

LXX INTERPRETES.

Non noverunt.
 Muti.
 Somniantes lectulum, diligentes
 dormitare.

11. Et sunt mali. *Alii*, et ipsi
pastores.

Unusquisque juxta suum...

12.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Οὐκ ἔγνωσαν.
 Φανταζόμενοι, κοιμώμενοι, ἀγα-
 πῶντες νυστάζειν.
 11.

Ἐκαστος εἰς τὴν πλεονεξίαν αὐ-
τοῦ ἐπ' ἄκρα αὐτοῦ.

12. ✕ Δεῦτε λάβωμεν οἶνον, καὶ
 ✕ οἶνοφλυγῶμεν μέθην, καλεῖται
 ✕ τοιαύτη ἡμέρα μεγάλη, περὶ σὲ
 ✕ (περισσὴ) ὡς σφόδρα.

THEODOTIO.

Non noverunt.
 Vana imaginantes, dormientes,
 diligentes dormitare.

11.

Unusquisque ad avaritiam suam
ad summa sua.

12. ✕ Venite, sumamus vinum,
 ✕ et ingurgitemus nos ebrietate,
 ✕ eritque hujusmodi dies, magna
 ✕ dies valde.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LVI Hesaiæ.

simos sonat. Hoc diximus, ut variæ interpretationis
causas monstrarem.

Ibid. Ἄ., ἀνὴρ etc. Curter. ex ms. Jes. Postrema
Theodotionis verba sic adfert Procopius, ἐπ' ἄκρα
αὐτοῦ. Curterius vero sic, ἀπ' ἄκρου αὐτοῦ, a
summo suo: et hæc sequentibus præmittit sic cum
asterisco, Θ., ✕ ἀπ' ἄκρου αὐτοῦ· δεῦτε λάβωμεν
οἶνον καὶ οἶνοφλυγῶμεν etc. In hæc porro verba
Hieronymus: « Quodque sequitur: *Unusquisque ad
avaritiam suam, a summo usque ad novissimum, ve-
nite, sumamus vinum, et impleamur ebrietate: et erit
sicut hodie sic et cras, et multo amplius; in LXX
interpretibus non habetur, sed ex hebraico additum
stellis illuminantibus prænotatur.* » Sic ille quæ
asterisco notantur, prius incipit quam ms. Jes.

Ibid. Quæ desiderantur in Vat. et Alex. Ita sup-

plentur in edit. Ald. et Complut. ex antiqua ver-
sione quam Procopius Theodotioni tribuit sub aste-
risco. Nimirum post ἑαυτοῦ, Ald.: πλεονέκτημα
ἐπ' ἄκρα αὐτῶν (unusquisque juxta suam) *avaritiam
ad summities eorum*. Complut.: πλεονέκτημα ἄρα
ἀπ' ἄκρου αὐτοῦ (u. j. s.) *avaritiam simul a summi-
tate ejus*. DRACH.

V. 12. Δεῦτε etc. Hæc quæ apud Procopium
Theodotioni tribuuntur, ita habentur Græce et La-
tine in edit. Rom.: Δεῦτε, λάβωμεν οἶνον, καὶ οἶνο-
φλυγῶμεν μέθην, καὶ ἔσται τοιαύτη ἡμέρα αὐριον,
μεγάλῃ περισσῶς (*al.*, περὶ σὲ ὡς) σφόδρα. Venite,
sumamus vinum, et inebriemur ebrietate; et erit
talis dies crastina, magna amplius nimis. — Pro
περὶ σὲ Drusius dicit scribendum esse, περισσὴ, et
quidem optime. DRACH.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. ✕ Ἀνὴρ.
 3. Ἐγγίσατε.
 Υἱοὶ ἐνοωνιστρας.
 5.
 6.
 7. Θυσίας ✕ θυσιάσαι.

SYMMACHIUS.

1. ✕ Vir.
 3. Accedite.
 Filii inauguratricis.
 5.
 6.
 7. Ut hostias ✕ immolares.

HESAIÆ CAPUT LVII.

Θ.

1. Καὶ οὐδεὶς.
 3. Προσαγάγετε.
 Υἱοὶ ἄνομοι.
 5. Ἀναμέσον τῶν πετρῶν.
 6. ✕ Ἐν ταῖς μερίσι φάραγγος.
 7. Θυσίας σου.

LXX INTERPRETES.

1. Et nullus.
 3. Accedite.
 Filii iniqui.
 5. In medio petrarum.
 6. ✕ In partibus torrentis.
 7. Sacrificia tua.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. ✕ Ἀνὴρ.
 3. Προσαγάγητε.
 Υἱοὶ ὠνενά.
 5.
 6.
 7. Θυσίας ✕ θυσιάσαι.

THEODOTIO.

1. ✕ Vir.
 3. Adducamini.
 Filii onena.
 5.
 6.
 7. Ut hostias ✕ immolares.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
8 הרחבת משכנך ותגדת-לך מחם אגבת משכנם	8.	8
9 חתבתי רקודך ותשלחי צידך עד-מרחוק חתשפילי עד-שאל 10 לא תלית 11 הלא אני כחשה ובעתלם ואחתי לא תיראי	9. 10. 11.	9. Καὶ ἐπλήθυνας τὰς συνθέσεις σου, ἀπέστειλας. . . . ἕως εἰς μακράν. Καὶ ἐταπεινώθης ἕως ἕθου. 10. Οὐκ ἐλιτάνευσας. 11. Διέμεινες ἐξ αἰῶνος ἀφοβος καὶ ἄνευ λάθης. 12. Τὴν δικαιοσύνην σου. Οὐκ ὠφελήσαι σε. 13.
12 צדקתך לא תעילך 13 יצילך קבוצך	12. 13.	12. Τὴν δικαιοσύνην σου. Οὐκ ὠφελήσαι σε. 13.
הדסה בי יגל-ארץ וירש דד קדשי		
14 ואמר כל-סל פני-הך כי 15 תסדף 16 לבו 17 הורשעים כים נגרש כי השקם 20 לא יוכל וירשו במימי רפש ומים	14. 15. 16. 17. 20.	14. 15. ✕ Ὅτι. 16. Περιελεύσεται. 17. 20. καὶ ἐκθράσσει ὕδατα αὐτῆς, καταπάτημα καὶ πηλόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

8. Dilatasti cubile tuum, et ex- cidisti tibi ex eis. Dilexisti cubile eorum.	8. Dilatasti cubile tuum, et pe- digisti cum eis foedus. Dilexisti stratum eorum.	8.
9. Et multiplicasti pigmenta tua, et misisti legatos tuos usque ad longinquum. Et humiliata es usque ad infe- ros.	9. Et multiplicasti pigmenta tua. Misisti legatos tuos procul. Et humiliata es usque ad in- feros.	9. Et multiplicasti syntheses tuas, misisti... usque ad longin- quum. Et humiliata es usque ad in- feros.
10. Non ægotasti.	10. Non rogasti.	10. Non precata es.
11. Nonne ego tacere faciens ? Et a sæculo, et me non timebis.	11. Quia ego tacens. Et quasi non videns, et mei oblita es.	11. Ego sum qui semper tacui. Manebas a sæculo sine timore et sine damno.
12. Justitiam tuam. Non proderunt tibi.	12. Justitiam tuam. Non proderunt tibi.	12. Justitiam tuam. Non proderunt tibi.
13. Liberent te congregationes tuæ. Et sperans in me hæreditabit terram, et possidebit montem sanctitatis meæ.	13. Liberent te congregati tui. Qui autem fiduciam habet mei, hæreditabit terram, et possidebit montem sanctum meum.	13.
14. Et dicet, Munite, munite, complanate viam.	14. Et dicam, Viam facite, præ- bete iter, declinate de semita.	14.
15. Quia.	15. Quia.	15. ✕ Quia.
16. Involvet se.	16. Egredietur.	16. Circuibit.
17. Cordis sui.	17. Cordis sui.	17.
20. Et impii veluti mare impul- sum : nam quiescere non poterit : et impellent se aquæ ejus cæno et luto.	20. Et impii quasi mare fer- vens, quod quiescere non potest, et redundabit fluctus ejus in con- culcationem et lutum.	20. et ebulliunt aquæ ejus, conculcamentum et lutum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

8.

8. *Vacat.*

8. ✕ Ἐπλάτυνας τὴν κοίτην σου, καὶ δίδου σαυτὴν παρ' αὐτοῦ.

9. Καὶ ἐπλήθυνας τὰ μυρμήδια σου, ἀπίστευτος θυμὸς σου ἕως μακρᾶν.

Καὶ ἐταπεινώθης ἕως ἄδου.

10.

11

12. Τὴν δικαιοσύνην σου.

Οὐκ ὠφελήσει σε.

13. Ἐξελίσθωσάν σε αἱ συναγωγαὶ σου.

Ὁ δὲ ἐν ἔμοι πεποιθὼς, κτήσεται γῆν, καὶ κληρονομήσει τὸ μέρος τοῦ ἁγίου μου.

14. Καὶ ἐρεῖ, Εὐθείαν ὁδὸν ποιεῖτε.

15. ✕ Ὅτι.

16. Περιελεύσεται.

17.

20. Οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὡς θάλασσα ἐκβρασσομένη, ἠσυχάσαι γὰρ οὐ δύνησονται, καὶ ἐκβρασθήσονται παρὰ τὰ ὕδατα αὐτῆς, καὶ καταπάτημα καὶ πηλός.

Ἠγάπησας τοὺς κοιμωμένους μετὰ σοῦ. Οἱ λοιποὶ, ἠγάπησας τὴν κοίτην αὐτῶν.

9. Καὶ πολλοὺς ἐποίησας τοὺς μακρὰν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπίστευτος πρέσβεις, ὑπὲρ τὰ ὄρια.

Καὶ ἐταπεινώθης ἕως ἄδου.

10. Οὐ κατεδέθης μου σύ.

11. Καὶ ἐγὼ σε ἰδὼν

Παρορῶ, καὶ ἐμὲ οὐκ ἐφοβήθης.

12. Τὴν δικαιοσύνην σου.

Οὐκ ὠφελήσει σε.

13. Ἐξελίσθωσάν σε ἐν τῇ θλίψει σου.

Οἱ δὲ ἀντεχόμενοί μου κτήσονται γῆν, καὶ κληρονομήσουσι τὸ μέρος τοῦ ἁγίου μου.

14. Καὶ ἐροῦσι, Καθαρίσατε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ὁδοὺς.

15. *Vacat.*

16. Ἐξελεύσεται.

17. ✕ Τῆς καρδίας αὐτοῦ.

20. Οἱ δὲ ἄδικοι κλυδωνισθήσονται, καὶ ἀναπαύσασθαι οὐ δύνησονται.

9. Καὶ ἐπλήθυνας τοὺς μυρμήκους σου, καὶ ἀπίστευτος . . . ἕως εἰς μακρὰν.

Καὶ ἐταπεινώθης ἕως ἄδου.

10.

11.

12. Τὴν δικαιοσύνην σου.

Οὐκ ὠφελήσει σε.

13.

14.

15. ✕ Ὅτι.

16. Περιελεύσεται.

17.

20. ✕ καὶ ἀποδάλλεται ὕδωρ αὐτῆς, καταπάτημα καὶ πηλός.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

8.

8. *Vacat.*

8. ✕ Dilatasti cubile tuum, et disposuisti teipsam in eo.

9. Et multiplicasti pigmenta tua, misisti obsides tuos usque longe.

Et humiliata es usque ad inferos.

10.

11. Ego sum qui semper tacui.

12. Justitiam tuam.

Non proderunt tibi.

13. Eruant te synagoga tua.

Qui autem confidit in me possidebit terram, et hereditate consequetur montem sanctum meum.

14. Et dicet, Rectam viam facite.

15. ✕ Quia.

16. Circuibit.

17.

20. Impii autem tamquam mare quod ebullit: quiescere enim non poterunt, et ejicientur ad aquas ipsius, et conculcamentum et lutum.

Dilexisti cubantes tecum. Reliqui, dilexisti lectum eorum.

9. Multosque fecisti eos qui procul a te, et misisti legatos ultra terminos.

Et humiliata es usque ad inferos.

10. Non supplicasti mihi tu.

11. Et ego te videns.

Despicio, et me non timeisti.

12. Justitiam tuam.

Non proderunt tibi.

13. Eruant te in tribulatione tua.

Qui autem innituntur mihi possidebunt terram, et hereditate accipient montem sanctum meum.

14. Et dicent, Mundas facite a facie ejus vias.

15. *Vacat.*

16. Egredietur.

17. ✕ Cordis sui.

20. Iniqui autem fluctuabunt, et requiescere non poterunt.

9. Et multiplicasti unguentarios tuos, et misisti... usque ad longinquum.

Et humiliata es usque ad inferos.

10.

11.

12. Justitiam tuam.

Non proderunt tibi.

13.

14.

15. ✕ Quia.

16. Circuibit.

17.

20. ✕ Et eiecit aqua ejus, conculcamentum et lutum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LVII Hesaiæ.

V. 1. *ΟΙ Γ',* ✕ ἀνήρ. Curterius ex ms. Jes.
 V. 3. 'A., Σ., ἐγγίστατε etc. Idem.
 Ibid. Hieronymus : « Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuit, ONENA, quod nos juxta Symmachum in *auguratricem* vertimus, quod scilicet Jerusalem, quæ est mater audientium, idololatriæ dedita fuerit. » [Prave scripserunt editores operum S. Hieronymi, et post eos Montf., et in *auguratricem*, pro *inauguratricem*. Symmachi porro vocem Græcam, ἐνοωνιστριάς, quam ignorarunt Drusius et Montf., et nos inseruimus textui nostro, suppeditavit nobis Lambertus Bos in notis. DRACH.]
 V. 5. 'A., ἀκρων. Curterius ex ms. Jes.
 V. 6. ✕ ἐν ταῖς μερίαι. Curter. ex ms. Jes. [Absque nomine interpretis. Cod. autem Marchal. ista cum asterisco, tanquam inserenda textui LXX. DRACH.]
 V. 7. *ΟΙ Γ',* ✕ θυσιάσαι. Curterius. Ibi vero notatur θυσιάσαι legendum esse post θυσίας. Sed potest melius locari ante ✕ θυσιάσαι θυσίας, ut respondeat Hebraico וְבָרַח וְבָרַח.
 V. 8. Θ., ✕ ἐπλάτυνας etc. Idem.
 Ibid. *ΟΙ ΛΟΙΠ.*, ἡγάπησας etc. Idem.
 V. 9. 'A., καὶ ἐπλήθυνας τὰς συνθέσεις etc. Ex Procopio et Curterio, συνθέσεις hic de vestimentis intelligi forte potest. Sic Hermas Pastor, cujus Græca edidimus tom. II Operum S. Athanasii,

p. 261, πῆδα ἐνδεδυμένον σύνθεσιν ἐνδυμάτων κοκκαίων. Ab aliis quoque scriptoribus σύνθεσις aliquando pro genere vestis usurpatur : verum aptius de pigmentorum compositione intelligatur ; idque postulat Hebraicum. [Apud Procopium et in cod. Marchal. Symmachus habet, ἕως εἰς μ., usque ad longinquam. DRACH.]
 Ibid. 'A., Σ., Ο', Θ., καὶ ἐταπεινώθησ etc. Ex Curterio.
 V. 10. Ex Procopio. Curterius autem hic Aquila verba multiplicat, ejusque nomine hæc adfert, οὐκ ἐλιτάνυσσας ὥστε τυχεῖν ἀφέσεως. Verum hæc postrema verba, ὥστε τυχεῖν ἀφέσεως, Procopii sunt, ad explanationem adjecta, ut liquidum est ; neque enim in Hebræo exprimuntur. [Ὡστε τ. ἀ. Latine, ut veniam consequeris. DRACH.]
 V. 11. A., S., *Ego semper tacui.* Hieronymus, qui videtur magis sensum quam verba retulisse. Sic enim habet : « *Ego sum qui, juxta Symmachum et Aquilam, semper tacui peccata tua : et scelera quæcumque faciebas, quasi non viderem, dissimulatione neglecti, ut si non timore mei, saltem patientia ad me redires etc.* » [Ego sum qui semper, Græce habetur in codice non nominato, quem citat *Polyglotten-Bibel* edita in Germania : καὶ ἐγὼ εἶμι ὁ ἀπαίτωνος. Congrue respondet Hebr. וְבָרַח וְבָרַח. Quod

HESAIÆ CAPUT LVIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
כשפר 1	1.	1. Ὡς κερατίνη.
וכל-עצביכם הנגש 3	3.	3.
הן 4	4.	4. ✕ Ἰδού.
ויום רצון 5	5.	5.
מזבח 6	6.	6. Πλάνης.
וכל-מזבח הנחק 7	7.	7.
וארכק מדרה הנצח 8	8.	8. Καὶ ἡ οὐλή τοῦ τραύματος σου ταχὺ ἐπούλωθήσεται.
אם-הסיר מתוך מזבח שחא אצבע דבר-אין 9	9.	9. Ἐάν ἀρέλης ἀπὸ σοῦ σύνθεσμον (l. πλάνην) ἐκτείνοντα δάκτυλον καὶ λαλοῦντα ἀνεφελές.
מים אשר 11	11.	11. ✕ ὕδατος, ἤ.
תקום 12	12.	12. ✕ Ἀναστήσεις.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Quasi tuba.	1. Quasi tuba.	1. Tanquam buccina.
3. Et omnes labores vestros exigitis.	3. Et omnes debitores vestros repetitis.	3.
4. Ecce.	4. Ecce.	4. ✕ Ecce.
5. Et diem beneplaciti.	5. Et diem acceptabilem.	5.
6. Jugi. Et omne jugum dirumpatis.	6. Deprimentes. Et omne onus dirumpo.	6. Erroris.
7. Et a carne tua non abscondas te.	7. Et carnem tuam ne despereris.	7.
8. Et medela tua cito germinabit.	8. Et sanitas tua citius oritur.	8. Et cicatrix vulneris tui cito obducetur.
9. Si removeris de medio tui jugum mittendo digitum, et loquendo iniquitatem.	9. Si abstuleris de medio tui catenam, et desieris extendere digitum, et loqui quod non prodest.	9. Si auferas a te vinculum (l. errorem) extendentem digitum, et loquentem inutile.
11. Aquarum cujus.	11. Aquarum cujus.	11. ✕ Aquæ cujus.
12. Stare facies.	12. Suscitabis.	12. ✕ Suscitabis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LVII Hesaiæ.

antem in Aq. et Sym. additur, *tacui*, refertur ad præcedentem $\pi\omega\pi\omega$, non autem ad verbum $\epsilon\iota\gamma\gamma\omega$, ut illud legerunt LXX et S. Hier. DRACH.]

Ibid. 'A., *διέμεινες ἐξ αἰῶνος ἀφοβος, καὶ ἀνευ λάθης*. Ex Procopio. Melius, *βλάβης*. Hæc porro omnia Aquilæ non sunt, sed aliis versionibus intermixta videntur. [*Ἄνευ λάθης*. Sic legerunt quasi omnes critici, et mire vexati sunt ut sensum rectum invenirent, ita ut varias proposuerint correctiones: *ἀνευ βλάβης*, Montf.; *ἀνευ εὐλαβίας*, Bielins etc. Drusius declarat hunc locum suspectum. Adert postea interpretationem Curterii: «*At Aquilæ pro quo, quem timens perterrita es? legimus, Mansisti, inquit, a sæculo sine metu et sine pietate, exclamatque: «Juva me, lector, tuo iudicio.» Sed res ipsa versio Aquilæ nihil habet difficultatis. Ecce locum Procopii sicut eum dat Lambertus Bos: ὁ δὲ 'A. ἀντὶ τοῦ, τίνα... Διέμεινες δὲ, φησὶν, ἐξ αἰῶνος ἀφοβος καὶ ἀνευλαθής. Itaque vera genuinaque lectio est ἀνευλαθής, irreverens, Deum non timens, quam subodorare debuerint critici ex versione Curterii; et accurate respondet Hebraico, ימרת נל. DRACH.]*

V. 12. OI Γ', *τὴν δικαιοσύνην σου*. Curterius ex

ms. Jes.

Ibid. OI Γ', *οὐκ ὠφελήσει σε*. Idem.

V. 13. Σ., *ἐξελεσθωσάν σε*. Procopius.

Ibid. S., *eruant te synagogæ tuæ*. Hieronymus. [Græca autem ex Procopio addidimus. DRACH.]

Ibid. S, *Qui autem confidit etc.* Idem Hieronymus. [Græca Symmachi hujus stichi, et proxime sequentis comminatis, quæ ignorabant Drusius et Montf., nobis suppeditavit Lamb. Bos, et hic adjectimus. DRACH.]

V. 14. S., *et dicet, Rectam viam facite*. Hieron.

V. 15. OI Γ', *✕ δτι*. Curterius ex ms. Jes.

V. 16. 'A., Σ., Θ., *περιελύσεται*. Hieronymus in Commentariis: «*Spiritus quoque meus, qui ex me egreditur; sive, qui, juxta Hebraicum, Aquilam, Symmachum et Theodotionem, cuncta circumdat; hoc enim significat περιελύσεται, vegetator est omnium.*»

V. 17. *✕ τῆς καρδίας αὐτοῦ*. Curterius. [In Marchal. cod. sine nomine interpretis, et cum asterisco, tanquam textui LXX inserenda. DRACH.]

V. 20. Aquilæ et Symmachi lectiones exhibet Procopius; Theodotionis cum asterisco Curterius ex ms. Jes.

HESAIÆ CAPUT LVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. 'Ως κερατίνης.
3. Καὶ πάντας τοὺς ὑπόχρεωσ ὁμῶν ἀπαιτεῖτε.
4. ✕ 'Ἰδοῦ.
5. Καὶ ἡμέραν ✕ δεκτὴν.
6. Ἐκκλίσεις.
- Καὶ πᾶν συνάλλαγμα ψευδὲς διάρρηξον.
- 7.
- 8.
9. Ἐν ἀφῆλῃς ἐκ μέσου σου κλοιὸν ἐκταίνοντα δάκτυλον. . .
11. ✕ Ὑδατος, ἤς.
12. ✕ Ἀναστήσεις.

1. 'Ως σάλπιγγι.
3. Καὶ πάντας τοὺς ὑποχειρίους ὁμῶν ὑπονόσσετε.
4. Εἰ.
5. Καὶ ἡμέραν.
6. Βιαιῶν συναλλαγμάτων. Καὶ πᾶσαν συγγραφὴν ἀδικῶν διάτπα.
7. Καὶ ἀπὸ τῶν οικειῶν τοῦ σπέρματός σου οὐκ ὑπερόψει. Ἄλλος, *idem*.
8. Καὶ τὰ λάματά σου ταχὺ ἀνατελεῖ.
9. Ἐν ἀφῆλῃς ἀπὸ σοῦ σύνδεσμον, καὶ χειροτονίαν, καὶ ῥῆμα γογγυσμοῦ.
11. Vacat.
12. Vacat.

1. 'Ως κερατίνης.
3. Καὶ πάντας τοὺς ὑπόχρεωσ ὁμῶν ἀπαιτεῖτε.
4. ✕ Ἰδοῦ.
5. Καὶ ἡμέραν ✕ δεκτὴν.
6. Κλοιοῦ.
- 7.
- 8.
9. Ἐν ἀφῆλῃς ἐκ μέσου σου κλοιὸν ἐκταίνοντα ἥακτυλον. . .
11. ✕ Ὑδατος, ἤς.
- 12.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Tanquam buccinæ.
3. Et omnes debitores vestros repetitis.
4. ✕ Ecce.
5. Et diem ✕ acceptabilem.
6. Declinationis. Et omnem cautionem falsam dirumpc.
- 7.
- 8.
9. Si auferas de medio tui torquem extendentem digitum...
11. ✕ Aquæ cujus.
12. ✕ Suscitabis.

1. Quasi tuba.
5. Et omnes subjectos vestros affligitis (vel, compungitis).
4. Si.
5. Et diem.
6. Violentorum contractuum. Et omnem scripturam iniquam conscinde.
7. Et domesticos seminis tui ne despexeris. *Alius, idem*.
8. Et sanationes tuæ cito orientur.
9. Si auferas a te vinculum, et ordinationem, et verbum murmurationis.
11. Vacat.
12. Vacat.

1. Tanquam buccinæ.
3. Et omnes debitores vestros repetitis.
4. ✕ Ecce.
5. Et diem ✕ acceptabilem.
6. Torquis.
- 7.
- 8.
9. Si auferas de medio tui torquem extendentem digitum ..
11. ✕ Aquæ cujus.
- 12.

TO EBPAIKON. וקרא תי גור פרו שבת VERSIO HEBRAICI TEXT. Et vocabitur tibi sapiens fra- cturam. Ad habitandum.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι. VULGATA LATINA. Et vocaberis ædificator se- pium. In quietem.	ΑΚΥΛΑΣ. ... διακοπῆς (vel ἀνακοπῆς). Τοῦ καθῆσθαι. AQUILA. ... diruptionis. Ad sedendum.
--	---	---

Notæ et variæ lectiones ad cap. LVIII Hesaiæ.

V. 1. 'A., ὡς κερατίνη etc. Curterius ex ms. Jes. et Hieronymus, qui sic habet : « Et quia surdas aures habeant, et audire vix possint, juxta Symmachum et Aquilam, guttur suum vertat in buccinam, quæ Hebraice dicitur SOPHAR, quam κερατίνην, id est, *corneam*, interpretati sunt. »

V. 3. Hieronymus : « Quodque sequitur juxta LXX, et omnes subjectos vobis compungitis, sive, *affligitis*, melius Theodotio et Symmachus transtulerunt, quos nos in hoc loco secuti sumus : *Et omnes debitores vestros repetitis.* » [Versio Græca amborum interpretum, quam non habebant Drusius et Montf., nos autem adjecimus, prodit e notis Lamb. Bos. DRACH.]

V. 4. Oī Γ', ✕ ἰδοῦ. Curterius ex ms. Jes.

V. 5. In textu ms. J's., post νηστειαν legitur δεστήν, et ad marg., Θ., Σ., ✕ καὶ ἡμέραν. Contra vero in editione Romana legitur, καὶ ἡμέραν, et omittitur δεστήν.

V. 6. Hieronymus [ad γ. 10.] : « Verbum Hebraicum, MOTA, quod in Jeremia *torques ferrea* interpretatur, in presenti capitulo bis legitur. In eo enim loco, ubi supra juxta LXX diximus : *Dissolve obligationes violentarum commutationum*, pro uno verbo MOTA, sciamus eos posuisse, *violentas cautiones*, pro qui-

bus Aquila *errorem*; Symmachus, *declinationem*; Theodotio, κλοιόν, i. e. *torquem*, transtulerunt. Rursum in presenti loco, ubi nos vertimus : *Si abstuleris de medio tui catenam*; et pro *catena*, LXX, σύνδεσμον, i. e. *colligationem*, sive *vinculum*, transtulerunt; Aquila sicut supra, *errorem* interpretatus est; Symmachus in Theodotionis scita concedens, *torquem* posuit. » [Aquilæ et Symmachi Græcas restituimus voces ex Lamb. Bos. In Th. reposuimus ex eod. κλοιού, pro κλοιόν, quod dedit Montf. haud animadvertens S. Hieronymum in æcus. posuisse ut adaptaret phrasi suæ. Hebr. autem et sensus textus genitivum indicant. DRACH.]

Ibid. S., et omnem cautionem etc. Hieronymus. [Etiam hic ex L. Bos Græcum restituimus textum. DRACH.]

V. 7. Alius interpres, et domesticos etc. August. *De doctrina Christiana*, lib. 11.

V. 8. A., et cicatrix etc. Hieronymus. [Aquilæ textum Græcum, quem hic addidimus, suppeditavit idem L. Bos. DRACH.]

V. 9. 'A., τὰν ἀφελῆς etc. Procopius, qui Aquilæ nomen non exprimit : sed videtur omnino Aquilæ esse, quia Symmachi et Theodotionis versio alia adfertur ex ms. Jes. a Curterio, et quia γὰρ vertitur

HESAIÆ CAPUT LIX.

TO EBPAIKON. 5 דאבל מביציהם ימות הזרה תבקע אפשה 6 ועל חמס בנפדם 7 וימהרו לשקך דם נק ןא 8 לא ידעו	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι. 5. 6. 7. 8.	ΑΚΥΛΑΣ. 5. Καὶ τὸ θαλάσθην ἐσχίσθη ἐχιθνα. 6. 7. Ἄνωφελούς. 8.
VERSIO HEBRAICI TEXT. 5. Comedens de ovis eorum morietur. Et compressum erumpet vipera. 6. Et opus rapinæ in volis eorum. 7. Et festinabunt ad effundendum sanguinem innocensem. Iniquitatis. 8. Non cognoverunt.	VULGATA LATINA. 5. Qui comederit de ovis eorum, morietur. Et quod confotum est, erumpet in regulum. 6. Et opus iniquitatis in manibus eorum. 7. Et festinant ut effundant sanguinem innocensem. Inutiles. 8. Nescierunt.	AQUILA. 5. Et fotum, erupit vipera. 6. 7. Inutilitatis. 8.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Κληθήση τειχιζων διακοπήν.

Καὶ κληθήση οἰκοδόμος φραγμῶν.

Εἰς τὸ οἰκίσθαι.

Παύσεις.

Τοῦ οἰκίσθαι.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Vocaberis, muro cingens diruptionem.

Et vocaberis ædificator sepium.

Ad habitandum.

Quiescere facies.

Ad habitandum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LVIII Hesaiæ.

ἀναφέλις, ut perpetuo Aquilæ interpretatur. Vide notam ad versum 6, ubi tamen dicitur Aquilam vertisse errorem. Quare existimo σύνδαμον huc irrepsisse ex versione Symmachi, quod sæpissime accidit, ut plerumque vidimus, legendumque esse, πλάνην, vel quid simile. [Et vera lectio est πλάνην, quam ferunt nonnulli codd. Cf. Lamberti Bos notam ad hunc locum. In Aquilæ et Symmachi versione, post δάκτυλον adde ἐκτεταμένον, extensum, quod habet idem L. Bos. Eadem vox, nisi fallamur, supplementum est lacunæ quæ existit in textu Theodotiois. Διαση.]

V. 11. Οἱ Γ', ✕ ἔδατος, ἤς. Curter. ex ms. Jes. Ibi vero ἤς ad πηγὴ referitur.

V. 12. 'Α., Σ., ✕ ἀναστήσεις. Idem.

Ibid. Hieronymus: «GODER PHERES, quod Aquila interpretatus est, παφράκτισμα χολῆς, quod nos possumus juxta sensum dicere, qui se opponit Dei iracundiæ sævienti. Denique Symmachus transalut, murum opponens cadenti.» Symmachi versio apud Procopium Græce sic legitur, κληθήση τειχιζων διακοπήν. Versio autem Aquilæ omnino corrupta est in editis. Illud autem, παφράκτισμα χολῆς, ab Erasmo excogitatum, in alias exinde Hieronymi

editiones manavit. Codex noster vetustissimus, de quo supra, sic habet,

ΠΕΦΡΑΡΗΕΑΙΑΚΟΠΗΣ,

ubi duæ voces exprimentur, quarum postrema est haud dubie διακοπής, Δ mutato in Α pro more. Unus codex Reg. habet, ΠΗΦΡΗΡΗΕΑ ΝΑΚΟΠΗΣ; alter Regius, ΠΕΦΡΗΡΗΕΑ ΝΑΚΟΠΗΣ. Colbertinus unus, ΜΗΦΡΑΡΗΕΑ ΑΙΑΚΟΠΗΣ (sic). Alius Colbertinus, πεφραριες αιακοπες. Ultimam autem vocem esse διακοπής, ut habet etiam Symmachus, non dubitamus, tum quia ex διακοπής factum esse αιακοπής, suadent exempla frequentissima mutationis τοῦ α in δ, quæ in Præliminariis adserimus, tum quia vocem ὕψος solet vertere Aquila διακοπή. Nihil fere me movet vox Νακοπής, quæ in duobus mss. fertur, ut legam ἀνακοπής, quia hæc vox nunquam reperitur in versione Aquilæ. Primam vero vocem, ΠΕΦΡΑΡΗΕΑ, ne conjectura quidem restituere audeamus, usque adeo vitiata est. [Ad οἰκοδόμος φραγμῶν Lamb. Bos scholion exhibet hujusmodi: τοῖχον (sic) ἀντιστῶν τῷ κλήσσοντι, murus resistens percussanti. Cf. et Tronimii Concordantias ad κλήσσω et φραγμός. Διαση.]

Ibid. 'Α., τοῦ καθίσθαι etc. Curter. ex ms. Jes.

HESAIÆ CAPUT LIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5.

5. Καὶ ὁ μέλλον τῶν ὠῶν φάγειν. Οἱ λοιποὶ, ὁ ἐσθίων ἐκ τῶν ὠῶν αὐτῶν ἀποθάνεται.

5.

Τὸ δὲ συνστραμμένον ἀπορῥαγνὴν ἔσται ἀσπίς.

Συντρίψας οὐριον, εὔρε καὶ ἐν αὐτῷ βασιλίσκον.

Τὸ θαρσοῦν ἐρράγγη ἀσπίς.

6.

6. Vacat.

6. ✕ Καὶ ἔργον ἀδικίας ἐν χερσὶν αὐτῶν.

7.

7. Ταχινοὶ ἐχθραὶ αἶμα. Οἱ λοιποὶ, ταχινοὶ ἐχθραὶ αἶμα ✕ ἀνατίων.

7.

'Ανομίαις.

'Αφρόνων.

'Αδικίας.

8.

8. Οὐκ οἶδαςιν. Ἄλλος, οὐκ ἐγώσασιν.

8.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

5.

5. Et qui de ovis eorum comederit. Reliqui, comedens de ovis eorum morietur.

5.

Quod autem convolutum est, ubi fractum fuerit, erit aspis.

Frangens putridum, reperit etiam in ipso regulum.

Fotum erupit aspis.

6.

6. Vacat.

6. ✕ Et opus iniquitatis in manibus eorum.

7.

7. Veloces ad effundendum sanguinem. Reliqui, veloces ad effundendum sanguinem ✕ innocentem.

7.

Iniquitatis.

Insipientium.

Injustitiæ.

8.

8. Nesciunt. Alius, non cognoverunt.

8.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΞ,

9 על-כן רחק משפטו מבנו ולא
תשיגו צדקה בקיה לאור ה:גה-חשך

9.

9.

נדלך

10 נגששה

11 וכיתים תנה בנה

13 פשע וכחש בידה

כאחד

16 וחדשע לו זרע

10.

11.

13.

16.

Περιπατήσομεν.

10.

11. Καὶ ὡς περισσευαὶ φθογγῆ
φθεγγόμεθα.

13. . . ἀρνήσασθαι ἐν Κυρίῳ.

Ἵπισθεν.

16.

תצדקתו היא סמכותו

18 לאיום גבול ישלם

19 כי-יבוא כנור צר רוח יהיה
בכסה בו

20 ובה לציון גואל

ולשבו פשע ביעקב

21 בריחו

18.

19.

20.

21

18.

19. Ὅτι ἐλεύσεται ὡς ποταμὸς
... πνεῦμα Κυρίου σύσημιον
ἐαυτῷ.

20. Καὶ ἐλεύσεται τῇ Σιών ἀγ-
χιστεύων.

Καὶ τοὺς ἀποστρέψασιν ἀθεσίαν
ἐν Ἰακώβ.

21.

אביר יהיה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

9. Propterea elongavit se iudi-
cium a nobis, et non apprehendit
nos justitia. Expectavimus ad
lucem, et ecce tenebrositas.

Ambulabimus.

10. Palpabimus.

11. Et quasi columbae gemendo
gemuimus.

13. Praevicari, et mentiri in
Dominum.

De post.

16. Et salvavit sibi brachium
suum.

Et justitia ejus ipsa fulcivit
eum.

18. Insularibus retributionem
reddet.

19. Cum venerit veluti fluvius
hostis, spiritus Domini erigens
vexillum in eum.

20. Et veniet ad Sion redem-
ptor.

Et redeuntibus praevicacione
Jacob.

21. Pactum meum.

Dixit Dominus.

VULGATA LATINA.

9. Propter hoc elongatum est
iudicium a nobis, et non appreh-
endet nos justitia : expectavimus
lucem, et ecce tenebrae.

Ambulabimus.

10. Palpavimus.

11. Quasi columbae meditantem
gememus.

13. Peccare et mentiri contra
Dominum.

Ne iremus post tergum.

16. Et salvavit sibi brachium
suum.

Et justitia ejus ipsa confirmavit
eum.

18. Insulis vicem reddet.

19. Cum venerit quasi fluvius
violentus, quem spiritus Domini
cogit.

20. Et veniet Sion redem-
ptor.

Et eis qui redeunt ab iniquitate
in Jacob.

21. Foedus meum.

Dicit Dominus.

9.

Ambulabimus.

10.

11. Et quasi columbae vocem
emittemus.

13. abnegare in Dominum.

Retro.

16.

18.

19. Quia veniet quasi fluvius...
spiritus Domini signum sibi.

20. Et veniet Sion redemptor.

Et iis qui aversati fuerint praevicacionem in Jacob.

21.

AQUILA.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXX Hessiæ.

V. 5. *Oi λοιπ., ὁ ἐσθίων* etc. Procopius et Eu-
sebius. Hic LXX vocem יצירת quam non expri-
munt, aliter legisse videntur.

Ibid. 'A., καὶ τὸ θαλάσθιον etc. Procopius. Hiero-
nymus vero : « Quod confotum est inveniet regulum,
sive, juxta Symmachum et Theodotionem, *aspidem* :

Aquila autem *viperam* posuit, pro quo in Hebraico
legitur, EPHEE. »

V. 6. Θ., καὶ ἔργον etc. Curter. ex ms. Jes. Hæc
vero desiderantur in LXX.

V. 7. *Oi λοιπ., ταχινόι ἐχέαι αἶμα ἀναίτιον.*
Procopius. In marg. vero textus ms. Jes. legitur,

9. Διὰ τοῦτο μακρὰν ἐγένετο κρίσις ἀπ' ἡμῶν, καὶ οὐ καταλήφεται ἡμᾶς δικαιοσύνη. Προσδοκῶμεν εἰς τὸ φῶς, καὶ ἰδοὺ σκότος.

Περιπατήσομεν.

10. Διαψηλαφήσομεν.

11. Καὶ ὡς περισσότερὰ μελέτη μελετήσομεν.

13. Ἐγνωμεν ἀδικεῖν, καὶ ψεύδεσθαι κατὰ Κυρίου.

Ἄπὸ δπισθεν.

16.

18. ✕ Ταῖς νήσοις ἀνταπόδομα ✕ ἀνταποδώσει.

19. Ἦξει ὡς ποταμὸς θλίβων τὸ πνεῦμα Κυρίου, ἐπείγει καὶ ἤξει.

20. Καὶ ἤξει τῇ Σιών ἀγγιστεύων.

Καὶ τοῖς ἀποστρέψασιν ἀσεβειαν ἐν Ἰακώβ.

21.

✕ Εἶπε Κύριος.

SYMMACHUS.

9. Propter hoc longe factum est iudicium a nobis, et non apprehendet nos iustitia. Expectemus in lucem, et ecce tenebrae.

Ambulabimus.

10. Palpabimus.

11. Et quasi columba meditatione meditabimur.

13. Novimus praevicari, et mentiri contra Dominum.

A tergo.

16.

18. ✕ Insulis retributionem re ✕ tribuet.

19. Veniet quasi fluvius tribulans spiritus Domini, urget et veniet.

20. Et veniet Sion redemptor.

Et iis qui aversati sunt impietatem in Jacob.

21.

✕ Dixit Dominus.

9. Διὰ τοῦτο ἀπέστη ἡ κρίσις ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτοὺς δικαιοσύνη. Ὑπομεινάντων αὐτῶν φῶς ἐγένετο αὐτοῖς σκότος.

Περιεπάτησαν.

10. Ψηλαφήσουσιν.

11. Καὶ ὡς περισσότερὰ ἅμα πορεύσονται.

13. Ἦσεδήσαμεν καὶ ἐψεύσαμεθα.

Ἵπισθεν.

16. Καὶ ἡμύνατο αὐτοὺς τῷ βραχίονι αὐτοῦ. Ἄλλος, καὶ ἔσωσεν αὐτῶν βραχίον αὐτοῦ.

Καὶ τῇ ἐλεημοσύνῃ ἐστηρίσατο. Οἱ λοιποὶ, καὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ ἐπεστηρίσατο.

18. Vacat.

19. Ἦξει γὰρ ὡς ποταμὸς βίαιος ἢ ὀργὴ παρὰ Κυρίου, ἤξει μετὰ θυμοῦ.

20. Καὶ ἤξει ἕνεκεν Σιών ὁ ρυόμενος.

Καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ.

21. Ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη. Οἱ λοιποὶ, τὴν συνθήκην μου.

✕ Εἶπε Κύριος.

LXX INTERPRETES.

9. Propterea recessit iudicium ab eis, et non apprehendet eos iustitia. Cum expectarent lucem, factae sunt eis tenebrae.

Ambulaverunt.

10. Palpabunt.

11. Et quasi columba pariter ambulabunt.

13. Impie egimus et mentiti sumus.

Retro.

16. Et ultus est eos brachio suo. Alius, et salvavit sibi brachium suum.

Et misericordia fulcivit. Reliqui, et iustitia sua fulcivit.

18. Vacat.

19. Veniet enim quasi fluvius violentus ira a Domino, veniet cum furore.

20. Et veniet propter Sion qui liberat.

Et avertet impietates a Jacob.

21. A me testamentum. Reliqui, foedus meum.

✕ Dixit Dominus.

Notae et variae lectiones ad cap. LIX Hesaiæ.

✕ ἀνάτιον, quia deerat in τοῖς Ο', ut notat asteriscus.

Ibid. Ἄ., ἀνωφελοῦς etc. Curter. ex ms. Jes. ubi in textu τῶν Ο' legitur ἀπὸ φόνων, de homicidiis, ut in edit. Rom.; in marg. vero ἀφρόνων emendatur: quæ videtur esse vera τῶν Ο' lectio.

PATR. GR. XVI.

9.

Περιπατήσομεν.

10. Ψηλαφήσουσιν.

11. Καὶ ὡς περισσότερὰ μελέτη μελετήσομεν.

13.

Ἄπὸ δπισθεν.

16.

18. ✕ Ταῖς νήσοις ἀνταπόδομα ✕ ἀνταποδώσει.

19. Ἦξει γὰρ ὡς ποταμὸς πολιορκητῆς, πνεῦμα Κυρίου, ἐσημειώθη ἐν αὐτῷ.

20.

21.

THEODOTIO.

9.

Ambulabimus.

10. Palpabunt.

11. Et quasi columba meditatione meditabimur.

13.

A tergo.

16.

18. ✕ Insulis retributionem ✕ retribuet.

19. Veniet enim quasi fluvius obsidens urbes, spiritus Domini, signatus est in eo.

20.

21.

V. 8. Ἄλλος, οὐκ ἔγνωσαν. Curter. ex ms. Jes.

V. 9. Procopius sic habet: Καὶ τοῦτο δὲ ῥητὸν καὶ τὰ ἐξῆς, ἀπὸ προσώπου τοῦ κατηγορουμένου λαοῦ ἐξέδωκαν οἱ λοιποὶ. Ἐπιφέρει γοῦν ὁ Σύμμαχος· διὰ τοῦτο μακρὰν ἐγένετο κρίσις ἀπ' ἡμῶν, καὶ οὐ καταλήφεται ἡμῖς δικαιοσύνη· προσδο-

κησώμεν εἰς φῶς, καὶ ἰδοὺ σκότος, καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ οἱ Ὁ δὲ τὰ ἐπαγόμενα τῷ προσώπῳ τοῦ λαοῦ περιέβηκαν· ἀνεμίτραμεν κρόσιον, καὶ οὐκ ἔστι σωτηρία, i. e. «Cæterum et verba hæc, et sequentia, tanquam ab accusati populi persona Reliqui ediderunt. Infert igitur Symmachus : *Propter hoc longe factum est iudicium a nobis, et non apprehendet nos iustitia : exspectemus in lucem, et ecce tenebræ etc.* LXX quoque ea quæ post sequuntur, personæ populi tribuerunt : *Exspectavimus iudicium, et non est salus.* » Quæ si cum supra positis in textu comparentur, clara erunt. Porro Curterius ad hoc Symmachi verbum, προσδοχῶμεν, in margine notat, γρ. προσδοχῶμεν, *exspectavimus*, quæ sane lectio melius quadrat.

Ibid. Οἱ Γ', περιπατήσομεν. Idem.

V. 10. Σ., διαψηλαφήσομεν. Idem.

V. 11. 'A., καὶ ὡς περισσότερα etc. Procopius. [Initiū hujus commatis vocem דברים dedit Montf. cum versione eminentia aliorum, ὡς ἄρκτος ἀτεχνουμένη, sicut *ursa orbata*, et hanc subiecit notam : «'Ἄλλοι, ὡς etc. Eusebius in Hesaiam.» Sed palam male in-

tellexit verba Eusebii, qui nempe in commentario ad h. l. ita scripsit : καὶ ἐν ἄλλοις δὲ εἶρηται, ὡς ἄρκτος ἀτεχνουμένη. Quibus verbis, ut optime observat Schleusnerus, cum hi textu Hebraico nihil respondeat, quis non sponte videt, per τοὺς ἄλλους non *Reliquos*, exceptis Alexandrinis, *interpretes*, qui κατ' ἐξοχὴν, οἱ ἄλλοι dicuntur, sed ἄλλους τούτους, h. e. *alia* S. Script. *loca*, in quibus similis loquendi formula reperiat, intelligenda esse ; v. g. Prov. xvii, 12, *ursa raptis fœtidus*; Hos. xiii, 8, *ursa raptis catulis etc.* DRACH.]

V. 15. 'A.,..... ἀρηθασθαί ἐν Κυρίῳ etc. Procopius. In margine autem ms. Jes. legitur, 'A., Θ., ἄ ἐν IIIII. Quæritur vero cur Aquila, qui vertit ἐν Κυρίῳ, posuisse item dicatur, ἐν IIIII? Dicendum est, Aquilam vel utrumque posuisse in textu, vel cum vertisset ἐν Κυρίῳ, in margine annotasse ἐν IIIII, vel denique illud ἐν IIIII, ex altera ejus editione desumptum esse. Nam duas Aquilam versiones fecisse certum est. Hieronymus item ait : *Aquila, negare Deum.* [Lectionem Symmachi sic dedit Montf., tanquam e Procopio haustam, ἔγνωμεν ἀδι-

HESAIÆ CAPUT LX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικὸς γράμμασι.	AKYAAΣ.
קָמוּ אֲדוֹי כִּי-בָא אֲדָךְ 1	1.	1. Ἀνάστηθι, φωτισθήτι δι: ἕλθε φῶς σου.
2 כִּי-הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ 2.	2.	2.
יִרְחַח יְהוָה		
3 זֶרֶךְ 3.	3.	3. ἄ Τῆς ἀνατολῆς σου.
4 כֻּלֵּם נִקְבַּע 4.	4.	4. ἄ Πάντα : συνηγμένα.
5 וַתִּרְחַח 5.	5.	5.
כִּי-יִדְבֹק עֲלֶיךָ הַמֶּן יִם חֵלַל גִּמִּים		
6 וְעִשָּׂה 6.	6.	6. Καὶ Γαιφά.
7 יַעֲלֶה 7.	7.	7.
8 אֶל-אַרְבֻּזֵיהֶם 8.	8.	8. Καταράκτας αὐτῶν.
9 לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל 9.	9.	9. Ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ σου, καὶ τῷ Ἁγίῳ Ἰσραήλ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Surge, illuminare, quia venit lumen tuum.	1. Surge, illuminare, Jertusalem: quia venit lumen tuum.	1. Surge, illuminare, quia venit lumen tuum.
2. Quia ecce tenebræ.	2. Quia ecce tenebræ.	2.
Orietur Dominus.	Orietur Dominus.	
3. Ortus tui.	3. Ortus tui.	3. ἄ Orientis tui.
4. Omnes ipsi congregaverunt sc.	4. Omnes isti congregati sunt.	4. ἄ Omnia : congregata.
5. Et splendebis.	5. Et afflues.	5.
Quando conversa fuerit ad te multitudo maris, fortitudo gentium.	Quando conversa fuerit ad te multitudo maris, fortitudo gentium.	
6. Et Epha.	6. Et Epha.	6. Et Gæpha.
7. Ascendent.	7. Offerentur.	7.
8. Ad columbaria sua.	8. Ad fenestras suas.	8. Cataractas suas.
9. Nomini Domini tui, et Sancto Israel.	9. Nomini Domini tui, et Sancto Israel.	9. In nomine Domini Dei tui, et Sancto Israel.

κον, καὶ φεῦδεσθαι κατὰ Κύριον. Procopius autem sane aliter : ὁ δὲ Σύμ., ἔγνωμεν, φησὶν, ἀδικεῖν καὶ φεῦδεσθαι κατὰ Κυρίου. Verbum ἀδικεῖν, præterea, postulant et Hebr. textus et quæ sequuntur. DRACH.]

Ibid. 'A., ἔπισθεν etc. Curter. ex ms. Jes. [Etiam hic errorem suspicamur; Marchalianus enim cod. habet : οἱ Ὁ, ἔπισθεν, 'A., ἀπὸ ἔπισθεν. Et revera probabilis est Aquilam sic transtulisse ad litteram Hebr. תפסו, de post. DRACH.]

V. 16. Ἄλλος, καὶ ἔσωσεν etc. Procopius.

Ibid. Οἱ λοιποὶ, καὶ τῇ δικαιοσύνῃ. Idem.

V. 18. Σ., Θ., καὶ ταῖς νήσοις etc. Curter. ex ms. Jes. [Aliud præterea desideratur in LXX virorum versione præsentis versiculi. Nempe, Hebr. textus habet (iram) inimicis suis, restitutionem hostibus suis. Ὁ autem tantum, τοῖς ὑπεναντιοῖς. Græbius ita supplet, ... αὐτοῦ. ἔμυναν τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ. Ut autem de more, tacet unde deprompserit. DRACH.]

V. 19. 'A., ὅτι ἐλεύσεται ὡς ποταμὸς... πνεῦμα etc. Procopius. Hieronymus verò : 'A., quasi flumen angustum, spiritus Domini signaculum ejus. Th., quasi fluvius oppugnans, spiritus Domini signatus est. In lectione Aquilæ apud Procopium desideratur

vox Græca, quæ respondeat Latine, angustum. Ea autem erat, ut videtur, στενόν.

Ibid. Ἥξει γὰρ etc. Ad hæc Procopius : Ὀργῆς δὲ καὶ θυμοῦ οὕτε τὸ Ἑβρ. οὕτε οἱ λοιποὶ μέμνηνται. I. e., Ira autem et furoris neque Hebr. neque reliqui mentionem fecerunt. DRACH.

V. 20. 'A., καὶ ἐλεύσεται τῇ Σιών ἀγγιστεύων. Procopius. Hieronymus verò : 'Sive juxta Hebraicam veritatem, qui propinquus est Sion, et de Israel stirpe generatus. Hoc enim GOEL, i. e., ἀγγιστεύς, sonat. ' (Montf., a Drasio deceptus, edidit : 'A., Σ., καὶ ἥξει τ. Σ. ἀ. notamque subjecit : 'A., Σ., καὶ ἥξει etc. Procopius. At cæco cæcus duratum præstitit, et ambo in foveam ceciderunt. Procopius enim ita scripsit : Ἀντὶ δὲ τοῦ, Καὶ ἥξει etc. 'A., Καὶ ἐλεύσεται τῇ Σιών ἀγγιστεύων, φησὶν, ὁ δὲ Σύμ., Καὶ ἥξει τ. Σ. ἀ. DRACH.]

Ibid. 'A., καὶ τοῖς ἀποστρέψ- etc. Procopius.

V. 21. Οἱ λοιποὶ, τὴν συνθήκην μου. Hieronym. : 'Hoc est fœdus meum, sive pactum, ut omnes alii transtulerunt. ' Sæpe diximus Reliquos vocem תנ"ך συνθήκην fere semper vertere.

Ibid. Σ., καὶ εἶπε Κύριος. Curterius ex ms. Jes. Asterisco notatur ex Symmacho in LXX, ubi decriat, translatum esse, ubi hodie habetur.

HESALÆ CAPUT LX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἀνάστηθι, φωτίσθητι, ὅτι ἤλθε φῶς σου.

2.

3. καὶ τῆς ἀνατολῆς σου.

4. καὶ πάντα : συνηγμένα.

5.

Ὅταν ἐπιστραφῇ ἐπὶ σὲ τὸ πλῆθος τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ δύναμις τῶν ἐθνῶν.

6. Καὶ Γαιφά.

7.

8. Εἰς θυρίδας αὐτῶν.

9. Ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ σου, καὶ τῷ Ἁγίῳ Ἰσραήλ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Surge, illuminare, quia venit lumen tuum.

2.

3. Orientis tui.

4. Omnia : congregata.

5.

Quando conversa fuerit super te multitudo maris, et virtus gentium.

6. Et Gæpha.

7.

8. Ad fenestras suas.

9. In nomine Domini Dei tui, et Sancto Israel.

1. Φωτίζου, φωτίζου, Ἰερουσαλήμ, ἥκει γὰρ σου τὸ φῶς.

2. Ἴδου σκότος. Ἄλλος, καὶ ὅτι : ἰδου σκότος.

Φανήσεται Κύριος. Οἱ λοιποὶ, ἀνατελεῖ Κύριος.

3. Vacat.

4. Συνηγμένα (τὰ τέκνα σου).

5. Vacat.

Ὅτι μεταβαλεῖ εἰς σὲ πλοῦτος θαλάσσης, καὶ ἐθνῶν.

6. Καὶ Γαιφά.

7. Ἀνενεχθήσεται.

8. Σὺν νοσσοῖς ἐπ' ἐμέ.

9. Διὰ τὸ ὄνομα Κυρίου τὸ ἕγιον, καὶ διὰ τὸν Ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ ἐνδοξον εἶναι.

1.

2.

3. καὶ τῆς ἀνατολῆς σου.

4. καὶ πάντα : συνηγμένα.

5. καὶ Καὶ χάριση.

6. Καὶ Γαιφά.

7. Ἐαυτοὺς ἀνοίσουσι.

8. Εἰς θυρίδας αὐτῶν.

9. Ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ σου, καὶ τῷ Ἁγίῳ Ἰσραήλ.

1.

2.

3. Orientis tui.

4. Omnia : congregata.

5. Et gratificaberis.

6. Et Gæpha.

7. Offerent se.

8. Ad fenestras suas.

9. In nomine Domini Dei tui, et Sancto Israel.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
13 ברשׁתה תדדא האשור	13.	13. Σὺν ἐλάτῃ, καὶ θαδαὰρ καὶ θαασσοῦρ. ✕ Καὶ τὸν τόπον τῶν ποδῶν μου δοξάσω.
זמקם רגלי אכבד		✕ Καὶ προσκυνήσουσιν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν σου πάντες οἱ παροξύναντες.
14 והשתחו על-כפתי רגליך כל-מנאריך	14.	14. ✕ Et adorabunt ad vestigia pedum tuorum omnes exacerbantes.
16 יעקב	16.	16.
18 תהיה	18.	18. Ὑμνησις.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13. Abies, sapinus et ulmus.	13. Abies, et buxus, et pinus.	13. Cum abiote, et thadaar et thaassur. ✕ Et locum pedum meorum glorificabo.
Et locum pedum meorum glorificabo.	Et locum pedum meorum glorificabo.	✕ Et adorabunt ad vestigia pedum tuorum omnes exacerbantes.
14. Et incurvabunt se ad plantas pedum tuorum omnes repro- bantes te.	14. Et adorabunt vestigia pedum tuorum omnes qui detrahebant tibi.	14. ✕ Et adorabunt ad vestigia pedum tuorum omnes exacerbantes.
16. Jacob.	16. Jacob.	16.
18. Laudem.	18. Laudatio.	18. Laudatio.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LX Hesaiæ.

V. 1. 'A., Σ., ἀνάστηθι, φωτίσθητι etc. Sic bis Procopius. Legitur etiam φωτίζου. [Operæ pretium judicamus ipsa Procopii verba exscribere, quæ aliquanto aliter sonant. Ἡ κατὰ τοὺς ἄλλους· Ἀνάστηθι, φωτίσθητι. Τὸ δὲ Ἱεροσολήμι οὐ κείται παρὰ τοῖς ἄλλοις· ἀλλ' ὁ μὲν 'Ακ., Ἀνάστηθι, φωτίζου, φησὶν, ὅτι ἦλθεν φῶς σου καὶ Σύμ. ὁμοίως, καὶ τὸ Ἑβρ. l. e., Vel, secundum alios: Surge, illuminare. Illud autem Jerusalem non jacet apud alios: sed Aq., Surge, illuminare (φωτίζου), ait, quia venit lux tua: et Sym. similiter, ut et Hebr. DRACH.]

V. 2. Ἄλλος, ✕ ὅτι. Curter. ex ms. Jes. [Absque nomine interpretis. Sub asterisco tanquam textui inserendum. DRACH.]

Ibid. Οἱ λοιπ., ἀνατελεῖ Κύριος. Procopius.

V. 3. Οἱ Ἰ', ✕ ἡτῆς ἀνατολῆς σου. Curter. ex ms. Jes.

V. 4. Οἱ Γ', ✕ πάντα. Idem.

V. 5. Θ., ✕ καὶ χάριση. Idem. [Lege, χάριση. DRACH.]

Ibid. Σ., ὅταν ἐπιστραφῇ etc. Procopius.

Ad illud LXX Interpretum, καὶ φοβηθήση, et timebis, sic Procopius: Τὸ δὲ, καὶ φοβηθήση, παρὰ μὲν τοῖς λοιποῖς οὐκ ἐμφέρεται. l. e. Illud autem κ. φ. apud reliquos non fertur. DRACH.

V. 6. Οἱ Γ', καὶ Γαιφά. In textu ms. Jes., καὶ Γαιφάρ.

V. 7. Hieronymus ait Theodotionem vertisse, offerent se. Græcum non habemus. [Supplevimus ex Lamb. Bos. DRACH.]

V. 8. Hieronymus: ε Juxta Symm. et Theodotionem, ad fenestras suas: juxta Aquilam, ad cataractas suas. » [Sym. et Th. Græca supplevimus ex L. Bos. Dr.]

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 דודי אדני	1.	1.
ענים לחבש לנשברי-לב		Κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν.
1 לקרא לשבויים דודי תלאסודים פקח-קוח שנת-רצון 2	2.	2.
ליודה לאלהיני		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Spiritus Domini.	1. Spiritus Domini.	1.
Mansuetis. Ad obligandum fractos corde.	Mansuetis. Ut mederer contritis corde.	
Ad prædicandum captivis libertatem. Et vincitis apertionem carceris.	Et prædicarem captivis indulgentiam. Clausis apertionem.	Prædicare captivis remissionem.
2. Annum voluntatis.	2. Annum placabilem.	2.
Domino. Deo nostro.	Domino. Deo nostro.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

13.
 ✕ Καὶ τὸν τόπον τῶν ποδῶν
 ✕ μου δοξάσω.
 14. ✕ Καὶ προσκυνήσουσιν ἐπὶ
 ✕ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν σου πάντες
 ✕ οἱ παροξύναντες.
 16.
 18. Αἰνεσις.
 SYMMACHUS.
 13.
 ✕ Et locum pedum meorum
 ✕ glorificabo.
 14. ✕ Et adorabunt ad vestigia
 ✕ pedum tuorum omnes exacer-
 ✕ bantes.
 16.
 18. Laus.

13. Ἐν κυπαρίσῳ καὶ πεύκῃ
 καὶ κέδρω.
 Vacat.
 14. Vacat.
 16. Ἰσραήλ. Ἄλλοι, Ἰακώβ.
 18. Γλύμμα.
 LXX INTERPRETES.
 13. In cyparisso, et pino, et ce-
 dro.
 Vacat.
 14. Vacat.
 16. Israel. Alii, Jacob.
 18. Sculptura.

13. Βραθύ, θαδαάρ καὶ θαασ-
 σούρ.
 ✕ Καὶ τὸν τόπον τῶν ποδῶν μου
 ✕ δοξάσω.
 14. ✕ Καὶ προσκυνήσουσιν ἐπὶ
 ✕ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν σου πάντες
 ✕ οἱ παροξύναντες.
 16.
 18.
 THEODOTIO.
 13. Brathy, thadaar, et thaas-
 sur.
 ✕ Et locum pedum meorum glo-
 ✕ rificabo.
 14. ✕ Et adorabunt ad vestigia
 ✕ pedum tuorum omnes exacer-
 ✕ bantes.
 16.
 18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LX Hesaiæ.

V. 9. Οἱ Γ', ἐν ὀνόματι Κυρίου etc. Curter. ex ms. Jes. [Melius cod. Marchal., οἱ Γ', τῷ ὀνόματι Κυρίου etc. DACH.]

V. 13. Hieronymus : « De quo etiam nunc Scriptura promittit, abietem, et burum, et pinum ; sive juxta LXX, cyparissum, et pinum, et cedrum ; aut juxta Aquilam, abietem, Thadaar (al. Thadaor) et Thaassur ; vel juxta Theodotionem, brathi (al. brais) Thadaar et Thaassur. » Martianæus noster legit, brais. Vocem שַׁרְבִּי בראָדוּ recidit supra Symmachus 55, 13. Ms. noster Commentariorum Hieronymi in Hesaiam, hic habet Brati. [Aquilæ textum Græcum supplevimus e Lamberto Bos. Theodotionis vero nostro periculo. DACH.]

Ibid. Ἄ., Σ., Θ., ✕ καὶ τὸν τόπον etc. Curterius ex ms. Jes. Hieronymus item sic, ✕ et locum pe-

dum meorum glorificabo :

V. 14. Οἱ Γ', ✕ καὶ προσκυνήσουσιν etc. Idem.

V. 16. Ἄλλοι, Ἰακώβ. Idem.

V. 18. Ἄ., ὕμνησις etc. Procopius. LXX vero qui vertunt γλύμμα, aliud quam ἰδῆτη haud dubie legerunt.

Ad illud τῶν Ο΄, ἀλλὰ κληθήσεται σωτήριον τὰ τεῖχη σου, sed vocabuntur salutare muri tui, ita Eusebius in Commentario : Ἄνεὶ δὲ τὸ Σωτήριον ἡ Ἑβραϊκὴ ἀνάγνωσις τὸν Ἰησοῦν αὐτὸν τε περιέχει αὐτοῖς στοιχείοις καὶ χαρακτήρσιν, οἷος ὁ Σωτήρ ἡμῶν ἀναγράφεται. I. e., Pro autem illo Salvatore, Hebraica scriptura Jesum præfert, ipsissimis elementis et characteribus quibus ipse Salvator noster scribitur. (Nempe, יְהוֹשֻׁעַ.) DACH.

HESAIÆ CAPUT LXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
 Δήσασθαι τὰ τραύματα ἁμαρτω-
 λῶν.
 Κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφροσιν.
 (Δεδεμένοις λύσιν).
 2.
 SYMMACHUS.
 1.
 Ad alliganda vulnera peccato-
 rum.
 Prædicare captivis remissionem.
 Vincitis solutionem.
 2.

1. Πνεῦμα Κυρίου. Ἄλλος,
 πνεῦμα ✕ Κύριος.
 Πτωχοῖς. Ἄλλος, ταπεινοῖς.
 Ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους
 τὴν καρδίαν.
 Κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφροσιν.
 Καὶ τυφλοῖς ἀνάδραψιν.
 2. Ἐνιαυτὸν δεκτόν. Οἱ λοιποί,
 ἐνιαυτὸν εὐδοκίας.
 Τοῦ Κυρίου. Ἄλλος, τῷ Κυρίῳ.
 ✕ Τῷ Θεῷ ἡμῶν.
 LXX INTERPRETES.
 1. Spiritus Domini. Alius, spi-
 ritus ✕ Dominus.
 Pauperibus. Alius, humilibus.
 Sanare contritos corde.
 Prædicare captivis remissionem.
 Et cæcis visus restitutionem.
 2. Annum acceptabilem. Reli-
 qui, annum beneplaciti.
 Domini. Alius, Domino.
 ✕ Deo nostro.

1.
 Δήσασθαι τὰ τραύματα ἁμαρτω-
 λῶν.
 Κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφροσιν.
 2.
 THEODOTIO.
 1.
 Ad alliganda vulnera peccato-
 rum.
 Prædicare captivis remissionem.
 2.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΞ.
עָלְמָא דְּפָרְסָא 3	3.	3. ✕ Δοῦναι αὐτοῖς.
אֲרָמָיִם 4	4.	4. Πρώτων.
מְלָכֵינוּ 6	6.	6. ✕ Θεοῦ ἡμῶν. Ῥηθήσεται ἡμῖν. Τὴν εὐπορίαν τῶν ἰθῶν. Καὶ ἐν δόξῃ αὐτῶν πορφύρα ἐν- δύσεσθε.
יְאֹמַר לָכֵן הֲלֵא גֵימִים וּבְכִבְדוֹם חַתּוּמֹדֵר	7.	7.
7. יְחַזֵּק בְּשִׁתְּכֶם מִשְׁנָה וּלְמִמָּה יִרְצֶה חֲלִיקִים	8.	8.
8. בְּאֵמֶת	9.	9.
9. בְּרִצְחַת הָעַמִּים	10.	10. Καθῶν γὰρ ἡμεῖς ἐν Θεῷ, εὐφρανθήσεται ἡ ψυχὴ μου ἐν τῷ Θεῷ μου. Ἦς νύμφον ἱερατευμένον στεφά- νη, καὶ ὡς νύμφην κοσμουμένην σπαύσειν αὐτῆς.
10. עָרַשׁ אֲשֵׁר בְּיָדָהּ תִּגְלַל בְּפִשֵׁי בְּאֵלֶיהָ	11.	11.
בְּרִצְחַת יִסְחָר פֶּאֶר וּבְכֵלָה תַעֲדָה כְּלִיָּה	11. VULGATA LATINA.	11. AQUILA.
11. תְּצִיא	3. Ad dandum eis. Querens.	3. ✕ Ad dandum eis,
VERSIO HEBRAICI TEXT.	4. Antiquas.	4. Primorum.
4. Priscorum.	6. Dei nostri. Dicetur vobis.	6. ✕ Dei nostri. Dicetur vobis.
6. Dei nostri.	Fortitudinem gentium.	Abundantiam gentium.
Dicetur vobis.	Et in gloria eorum superbie- tis.	Et in gloria eorum purpura in- duemini.
Facultatem gentium.	7. Pro confusione vestra duplici et rubere laudabunt partem suam.	7.
Et in gloria eorum prædicabitis vos.	8. In veritate.	8.
7. Pro pudore vestro duplici, et ignominia, exsultabunt parte sua.	9. In medio populorum.	9.
8. In veritate.	10. Gaudens gaudebo in Domi- no, et exsultabit anima mea in Deo meo.	10. Gaudens gaudebo in Deo, exsultabit anima mea in Deo meo.
9. In medio populorum.	Quasi sponsam decoratum co- rona, et quasi sponsam ornatam monilibus suis.	Tanquam sponsam sacerdotio functum cum corona, et tanquam sponsam ornatam vasis suis.
10. Gaudendo gaudebo in Do- mino, exsultabit anima mea in Deo meo.	11. Profert.	11.
Tanquam sponsam consecrabit gloria, et tanquam sponsam orna- bit vasis suis.		
11. Proferet.		

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXI Hesaiæ.

V. 1. Ἄλλος, ✕ Κύριος. Curter. ex ms. Jes.
Ibid. Ἄλλος, ταπεινοῖς. Idem.
Ibid. Hieronymus : « Sive juxta Symmachum et Theodotionem, ad alliganda vulnera (peccatorum), prædicare captivis remissionem, cæcis ut videant, vel clausis apertionem, quod manifestius interpretatus est Symmachus, vinculis solutionem. » [Symmachi et Th. lectionem Græcam adjecimus ex cod. Marchal. DRACH.]
Ibid. Κηρύξαι ἀρχαῖς ἀρεσῶν. Videtur Hieronymus innuere supra, eandem hic esse τῶν Ὁ' et aliorum versionem; sed res non sat explorata est.
V. 2. Οἱ λοιπ., ἐνιαυτὸν εὐδοκίας. Procopius.
Ibid. Ἄλλος, τῷ Κυρίῳ. Curter. ex ms. Jes.
Ibid. ✕ Τῷ Θεῷ ἡμῶν. Idem. [Sine nomine interpretis, et cum asterisco, quia in LXX deerat. DRACH.]
V. 3. Ἄ., Θ., ✕ δοῦναι αὐτοῖς. Idem, et mox ✕ αὐτοῖς post κληθήσονται. [Drusius, ex Procopio, δοῦναι αὐτοῖς, absque nomine interpretis, et αὐτοῖς, post κληθήσονται τῶν Ὁ', Symmacho et Th. tribuens. Sic etiam Marchal. codex, qui utriusque lectioni asteriscum præfigit. DRACH.]
Ibid. Σ., ἰσχυροί. Procopius. Hic Hieronymus : « Tunc vocabuntur generationes justitiæ, plantatio Domini gloriosa : vel juxta Hebraicum, ELE, per extensam utramque syllabam, fortes, Delique justitiæ, aut plantatio Domini ad glorificandum. »
V. 4. Ἄ., πρώτων. Σ., Θ., ἀρχαίων. Curter. ex ms. Jes.
V. 6. Ἄ., Σ., Θ., ✕ Θεοῦ ἡμῶν ῥηθήσεται ἡμῖν. Idem.
Ibid. Ἄ., τὴν εὐπορίαν τῶν ἰθῶν. Procopius. [Secundum autem Marchal. cod., οἱ Γ', ἰσχυρὸν ἰθῶν. DRACH.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.
Ἴσχυροί.
4. Ἀρχαίων.
6. ✕ Θεοῦ ἡμῶν.
Ῥηθήσεται ὅμιν.
7.
8.
9.
10. Ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσομαι ἐν
Θεῷ, εὐφρανθήσεται ἡ ψυχὴ μου
ἐν τῷ Θεῷ μου.
Ὅσπερ νυμφίον κεκοσμημένον
στεφάνῳ, καὶ ὡς νύμφην περικειμέ-
νην τὴν σκευὴν αὐτῆς.

11. ✕ Ἀνατέλλει.

SYMMACHUS.

3.
Fortes.
4. Antiquorum.
6. ✕ Dei nostri.
Dicetur vobis.
7.
8.
9.
10. Exsultatione exsultabo in
Deo, lætabitur anima mea in Deo
meo.
Quasi sponsam ornatum corona,
et quasi sponsam circumdatam
suppellectili sua.
11. ✕ Pullulat.

3.
Γενεαί.
4. Πρότερον.
6. Θεοῦ.
Deest.
Ἴσχυν Ἰθινῶν.
Καὶ ἐν τῷ πλούτῳ αὐτῶν θαυμα-
σθήσασθε.
7. Deest.

8. Τοῖς δικαίοις. *Oi λοιποί*, ἐπ'
ἀληθείᾳ.

9. ✕ Ἐν μέσῳ τῶν λαῶν.

10. Καὶ εὐφροσύνη εὐφρανθή-
σονται ἐπὶ Κύριον, ἀγαλλιάσθω ἡ
ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ.Ὅς νυμφίον περιέθηκε μοι μι-
τραν, καὶ ὡς νύμφην κατακόσμησά
με κόσμῳ.

11. Ἀνατελεῖ.

LXX INTERPRETES.

3.
Generaciones.
4. Prius.
6. Dei.
Deest.
Fortitudinem gentium.
Et in divitiis eorum critis admi-
rabiles.
7. Deest.

8. Justis. *Reliqui*, in veritate.

9. ✕ In medio populorum.

10. Et lætitia lætabor super
Dominum : exultet anima mea in
Domino.Sicut sponso circumposuit mihi
mitram, et sicut sponsam ornavit
me mundo muliebri.

11. Orietur.

3. ✕ Δούναι αὐτοῖς.
4. Ἀρχαίων.
6. ✕ Θεοῦ ἡμῶν.
Ῥηθήσεται ὅμιν.

7. ✕ Ἐντὶ τῆς ἀσχύνης ἡμῶν
✕ διπλᾶς, καὶ ἐντροπῆς, ἀγαλλιά-
✕ σονται μερὶς αὐτῶν.

8.

9.

10. Ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσομαι ἐν
Θεῷ, εὐφρανθήσεται ἡ ψυχὴ μου
ἐν τῷ Θεῷ μου.

Στεφάνῳ.

11.

THEODOTIO.

3. ✕ Ad dandum eis.
4. Antiquorum.
6. ✕ Dei nostri.
Dicetur vobis.
7. ✕ Pro pudore vestro duplici,
✕ et ignominia, exsultabunt pars
✕ eorum.
8.
9.
10. Exsultatione exsultabo in
Deo, lætabor anima mea in Deo
meo.
Corona.
11.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXI HESALIE.

Ibid. 'A., καὶ ἐν ἄξῃ αὐτῶν etc. Hieronymus.

V. 7. Θ., ✕ ἐντὶ τῆς ἀσχύνης etc. Curter. ex
ms. Jes. Confirmatur autem ex Hieronymo, qui ha-
bet : « Quodque sequitur : Pro confusione duplici,
et pro pudore laudabunt partem suam, quod in LXX
non habetur, sic mihi explanandum videtur : Pro
eo quod duplicem habebatis confusionem, tam su-
per populo Judæorum, qui a Deo recesserat, quam
super nationibus, quæ idolis serviebant, videbitis
eos conversos ad timorem Dei, laudare partem
suam. Haud dubium quin Dominum, de quo lo-
quebatur et sanctus, Pars mea Dominus. »

V. 8. *Oi λοιπ.*, ἐπ' ἀληθείᾳ. Procopius.

V. 9. ✕ ἐν μέσῳ τῶν λαῶν. Curter. ex ms. Jes.
Hæc autem hodie habentur in τοῖς Ο, sed ex aliis
versionibus cum asterisco olim istuc inducta.
[Marchal. cod. in margine tantum habet, absque
nomine interpretis, sub asterisco, tanquam in LXX

transferendum. DRACH.]

V. 10. 'A., χαίρων χαρήσομαι etc. Curter. ex
ms. Jes. [Marchal. cod. aliter refert versionem
Aquilæ. 'A., χαίρων χαρήσομαι ἐν Κυρίῳ, ἀγαλ-
λιάσεται ἡ ψυχὴ μου. DRACH.]

Ibid. 'A., ὡς νυμφίον ἱερατευμένον στεφάνῳ etc.
Sic Procopius Aquilæ et Symmachi lectiones ad-
fert. Ubi notes apud Procopium desiderari vocem
στεφάνῳ : sed ea habetur apud Hieronymum, qui
hoc ex Aquilæ adfert, ἱερατευμένος στεφάνῳ : quod
lingua nostra dicitur, sacerdotii portans coronam.
Theodoretus vero ait, οἱ τριεῖς, στέφανον. [Scil., in
Aquilæ tantum lectione desideratur apud Proco-
pium vox στεφάνῳ. Sic etiam desideratur in Mar-
chal. cod., qui loco ἱερατευμένον, habet ἱερατευ-
μένον. DRACH.]

V. 11. Σ, ✕ ἀνατέλλει. Curter. ex ms. Jes. In
edit. τῶν Ο Rom. legitur ἀνατελεῖ.

TO EBPAIKON.

צדקה 1 וישועה	1.
2 וכל-מלכים 4 בעולה	2. 4.
כי-חפץ יהיה בך וארץ תבעל	
6 את-יהיה אל-דמי	6.
7 ואל-תתנו דמי לו עד-יסקן ועד-ישם את-ירושלם תגלה בארץ	7.
8 בימים	8.
9 בחצרות	9.
10 עבד עבד פנו דרך	10.
11 את	11.
12 להם	12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Justitia ejus. Et salus ejus.
2. Et cuncti reges.
4. Possessa.
Quia complacuit Dominus in te, et terra tua maritabitur.
6. Dominum. Ne silentium.
7. Et ne detis silentium ei, do- nec stabiliat, et donec ponat Jeru- salem laudem in terra.
8. In dextera sua.
9. In atriis.
10. Transite, transite. Complanate viam.
11. Cum eo.
12. Eos.

HESAIÆ CAPUT LXII.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῦ γράμματος.

1.

2.

4.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

VULGATA LATINA.

1. Justus ejus.
Et salvator ejus.

2. Et cuncti reges.

4. Inhabitata.

Quia complacuit Domino in te,
et terra tua inhabitabitur.

6. Domini.

Ne taceatis.

7. Et ne detis silentium ei, do-
nec stabiliat, et donec ponat Jeru-
salem laudem in terra.

8. In dextera sua.

9. In atriis.

10. Transite, transite.

Præparate viam.

11. Cum eo.

12. Eos.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. Ἡ δικαιοσύνη αὐτῆς.

2. Καὶ ἄ πάντες ἰ βασιλεῖς.

4. Ἐσχημένη.

6. ἄ Τὸν Κύριον.

7.

8. Ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ.

9.

10.

11.

12.

AQUILA.

1. Justitia ejus.

2. Et ἄ cuncti ἰ reges.

4. Possessa.

6. ἄ Dominum.

7.

8. In dextera sua.

9.

10.

11.

12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXII Hesaiæ.

V. 1. Οἱ Γ', ἡ δικαιοσύνη αὐτῆς. Curter. ex ms. Jes.

Ibid. Οἱ λουκ., αὐτῆς. Idem.

V. 2. Ἀ., Σ., ἄ πάντες. Idem.

V. 4. Ἀ., ἔσχημένη. Σ., Θ., συναρισμένη. Hieronymus in hunc locum: « Sed quæ prius voca-
laris relicta, quod Hebraice dicitur AZUBA, voca-
beris EPHSI-BA, quod interpretatur, voluntas mea
in ea; et terra tua, quæ prius vocabatur SEMEMA,desolata, sive deserta, postea vocabitur BULA, quod
Aquila interpretatus est ἔσχημένη: Symmachus et
Theodotio, συναρισμένη: LXX, οικουμένη: quæ
omnia, habitam possessamque significant. »

Ibid. Σ., Θ., ἄ ὅτι εὐδοχήσει etc. Curter. ex ms. Jes.

V. 6. Οἱ Γ', ἄ τὸν Κύριον. Idem.

Ibid. Σ., μὴ ἠσυχάσατε. Procopius.

V. 7. Σ., μὴ ὄντε etc. Symmachi lectionem adfert

TO EBPAIKON.

1 מבצרה בלבוש
אני מדבר בצדקה רב לדושיע

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. De Bosra.
In stola sua.
Ego loquens in justitia, magnus ad salvandum.

HESAIÆ CAPUT LXIII.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῦ γράμματος.

1.

1. De Bosra.

In stola sua.

Ego qui loquor justitiam, et pro-
pugnator sum ad salvandum.

ΑΚΥΛΑΣ.

1.

1.

AQUILA.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Ἡ δικαιοσύνη αὐτῆς.
2. Καὶ ✕ πάντες : βασιλεῖς.
4. Συμφωρισμένη.
- ✕ Ὅτι εὐδόκησεν Κύριος ἐν σοί,
✕ καὶ ἡ γῆ σου συνοικισθήσεται.
6. ✕ Τὸν Κύριον.
Μὴ ἠσυχάσατε.
7. Μὴ δῶτε ἠσυχάσαι αὐτῷ, ἕως
ἐτοιμάσῃ, καὶ ἕως θῆ τὴν Ἱερουσα-
λήμ ἀνεσιν ἐν τῇ γῆ.
- 8.
- 9.
- 10.
11. ✕ Μετ' αὐτοῦ.
- 12.

SYMMACHUS.

1. *Justitia ejus.*
2. Et ✕ *cuncti* : reges.
4. *Cohabitata.*
✕ *Quia complacebit Dominus*
✕ *in te, et terra tua inhabitabitur.*
6. ✕ *Dominum.*
Ne quiescatis.
7. *Ne detis quiescere ei, donec*
paraverit, et donec posuerit Jeru-
salem laudem in terra.
- 8.
- 9.
- 10.
11. ✕ *Cum eo.*
- 12.

HESAIÆ CAPUT LXII.

V.

1. Ἡ δικαιοσύνη αὐτῆς.
Τὸ δὲ σωτήριόν μου. *Οἱ λοιποί,*
καὶ τὸ σωτήριον αὐτῆς.
2. Καὶ βασιλεῖς.
4. Οἰκουμένη.
- ✕ Ὅτι εὐδόκησεν Κύριος ἐν σοί,
✕ ἡ γῆ σου συνοικισθήσεται.
6. Τοῦ Κυρίου.
7. Οὐκ ἔστι γὰρ ὑμῖν ὄμοιος. Ἐὰν
διορθώσῃ, καὶ ποιήσῃ Ἱερουσαλήμ
γαυρίαμα ἐπὶ τῆς γῆς.
8. Κατὰ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ.
9. Ἐν ταῖς ἐπαύλεσι. *Οἱ λοιποί,*
ἐν ταῖς αὐλαῖς.
10. Πορεύεσθε.
Ὅδοποιήσατε.
11. *Vacat.*
12. Αὐτόν. *Οἱ λοιποί,* αὐτούς.

LXX INTERPRETES.

1. *Justitia ejus.*
Et salutare meum. Reliqui, et
salutare ejus.
2. Et reges.
4. *Habitata.*
Quia complacebit Dominus in te,
et terra tua inhabitabitur.
6. *Domini.*
7. *Non est enim vobis similis. Si*
correxerit, et fecerit Jerusalem
gaudium super terram.
8. *Per gloriam suam.*
9. *In villis. Reliqui, in atriiis.*
10. *Ite.*
Ite facite.
11. *Vacat.*
12. *Eum. Reliqui, eos.*

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἡ δικαιοσύνη αὐτῆς.
- 2.
4. Συμφωρισμένη.
- ✕ Ὅτι εὐδόκησεν Κύριος ἐν σοί,
✕ καὶ ἡ γῆ σου συνοικισθήσεται.
6. ✕ Τὸν Κύριον.
7. Καὶ μὴ δῶτε σιγὴν αὐτῷ, ἕως
ἐτοιμάσῃ καὶ ἕως θῆ τὴν Ἱερουσα-
λήμ καυχῆμα ἐν τῇ γῆ.
8. Κατὰ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ.
- 9.
10. ✕ Ὅδοποιήσατε.
✕ Σκαυάσατε τὴν ὁδόν.
11. ✕ Μετ' αὐτοῦ.
- 12.

THEODOTIO.

1. *Justitia ejus.*
- 2.
4. *Cohabitata.*
✕ *Quia complacebit Dominus in*
✕ *te, et terra tua inhabitabitur.*
6. ✕ *Dominum.*
7. *Et ne detis silentium ei, do-*
nec paraverit, et donec posuerit
Jerusalem gloriationem in terra.
8. *Per dexteram suam.*
- 9.
10. ✕ *Ite facite.*
✕ *Parate viam.*
11. ✕ *Cum eo.*
- 12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXII Hesaiæ.

Procopius; Theodotionis, Curterius ex ms. Jes. Hieronymus: « Mirorque quid voluerint LXX pro eo quod habetur in Hebræo, *ne detis silentium ei, donec stabiliat et ponat Jerusalem laudem in terra, dicere (sic) cujus sensus in superioribus non coheret: Non est enim vobis similis, si corrigat et faciat Jerusalem gaudium super terram.* [In Sym. lectione Græcus Procopii textus pro αὐτῷ, quod edidit Montf. habet λίθῳ, et ejusd. interpretes Latini:

neque permittatis lapidi quiescere. Αὐτῷ correxit Drusius. DRACH.]

V. 8. Ἀ., ἐν δεξιᾷ etc. Curter. ex ms. Jes.

V. 9. *Οἱ λοιπ.*, ἐν ταῖς αὐλαῖς. Procopius.

V. 10. Θ., ✕ ὁδοποιήσατε. Curter. ex ms. Jes.

Ibid. Θ., ✕ σκαυάσατε τὴν ὁδόν. Idem.

V. 11. Σ., Θ., ✕ μετ' αὐτοῦ. Idem.

V. 12. *Οἱ λοιπ.*, αὐτούς. Procopius.

HESAIÆ CAPUT LXIII.

V.

- 1.
- Ἐγὼ λαλῶ ἐν δικαιοσύνῃ, ὑπερ-
μαχῶ εἰς τὸ σῶσαι.

SYMMACHUS.

- 1.
- Ego loquor in justitia, propu-
gno ad salvandum

1. Ἐκ Βοσῶρ. Ἀλλ., ἐκ Βοσρᾶ.
Ἐν στολῇ ✕ αὐτοῦ.
Ἐγὼ διαλέγομαι δικαιοσύνην καὶ
χρίσιν σωτηρίου.

LXX INTERPRETES.

1. Ex Bosor. *Alins, de Bosra.*
In stola ✕ sua.
Ego loquor justitiam, et judi-
cium salutaris.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1.

THEODOTIO.

- 1.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶ γράμμασι.	AKYΛAΣ.
2 כדוך בעת	2.	2.
3 פירה ו דדכתי לבני ותעמזים אין-איש אזי	3.	3.
דיו נצחם על-בגדי		
וכל-בגדישי אנאלתי		
5 הוא	5.	5. ✕ Αὐτός.
6 ואשמים בזכותי	6.	6.
נצחם		
7 אמרתי ותגלת ידה	7.	7.
כעל כל אשר-גבולתי ידה הרב- סודב לבית ישראל		
8 אך-עמי נחמה בנים לא ישקדו	8.	8.
10 את-רוח קדשו	10.	10. Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.
11 משנה עבדו	11.	11.
12 בוקע מים מפניהם	12.	12.
ל		
15 הנבז	15.	15. Ἐπίβλεψον.
19 הייתי בשלום לא-משלח בם לא-נקרא שוכך עליהם	19.	19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Sicut calcantis in torculari?
3. Torcular calcavi solus ego,
et de populis non vir mecum.
Et spargetur victoria eorum super
vestimenta mea.

Et omnia indumenta mea inquinavi.

5. Ipsa.

6. Et inebriabo eos in ira mea.

Victoriam eorum.

7. Memorare faciam laudes Domini.

Quasi super omnibus, quæ reddidit
nobis Dominus, et multitudinem
boni domui Israel.

8. Vere populus meus ipsi, filii
non mentientur.

10. Spiritum sanctitatis ejus.

11. Moze, populi sui.

12. Scindentis aquas a facie eorum.

Sibi.

15. Aspice.

19. Fuimus a sæculo, non dominatus
es in eos, non invocatum est nomen
tuum super eos.

VULGATA LATINA.

2. Sicut calcantium in torculari?
3. Torcular calcavi solus, et de
gentibus non est vir mecum.
Et aspersus est sanguis eorum
super vestimenta mea.

Et omnia indumenta mea inquinavi.

5. Ipsa.

6. Et inebriavi eos in indignatione
mea.

Virtutem eorum.

7. Miserationum Domini recordabor.

Super omnibus, quæ reddidit
nobis Dominus, et super multitudinem
bonorum domui Israel.

8. Verumtamen populus meus
est, filii non negantes.

10. Spiritum Sancti ejus.

11. Moysi et populi sui.

12. Qui scidit aquas ante eos.

Sibi,

15. Attende.

19. Facti sumus quasi in principio,
cum non dominareris nostri,
neque invocaretur nomen tuum
super nos.

AQUILA.

2.

3.

5. ✕ Ipse.

6.

7.

8.

10. Spiritum sanctum ejus.

11.

12.

15. Aspice.

19.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.
3. Αἰῶν ἐπέτησα μονώτατος,
καὶ ἀπὸ τῶν λαῶν οὐκ ἔστιν οὐδεὶς
σὺν ἐμοί.
Καὶ ἐβραντίσθη τὸ ἐκινέκιον αὐ-
τῶν ἐπὶ τὰ ἱμάτια μου.
✕ Καὶ πάντα τὰ ἐνδύματά μου
✕ ἐμόλυνα.
5. ✕ Αὐτός.
6. ✕ Καὶ ἐμέθυσα αὐτοὺς ἐν θυ-
✕ μῷ μου.

7.

Περὶ πάντων ὧν εὐεργέτησεν
ἡμᾶς ἐκ πλῆθους ἀγαθωσύνης . . .

8. Πλὴν λαός μου εἰσὶν υἱοὶ ἀσυν-
θηκούντες.
10. Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.
11.

12. Ὁ ῥήξας ὕδατα ἐμπροσθεν
αὐτῶν.

Αὐτῷ.

15. Ἐπίβλεψον.

19. Ἐγενήθημεν ὡς ἀπ' αἰῶνος,
ὧν οὐκ ἔξουσιάζεις, οὐδὲ ἐπεκλήθη
τὸ ὄνομά σου ἀφ' ἡμᾶς.

SYMMACHUS.

2.
3. Torcular calcavi plantæ solus,
et de populis nemo est mecum.
Et aspersus est triumphus eor-
um super vestimenta mea.
✕ Et omnia indumenta mea in-
✕ quinavi.
5. ✕ Ipse.
6. ✕ Et inebriavi eos in furore
✕ meo.

7.

Pro omnibus quæ benefecit no-
bis, et pro multitudine bonitatis,
quam super domum Israel exer-
cuit.

8. Verum populus meus suscitavit
filii rebelles.

10. Spiritum sanctum ejus.

11.

12. Scindens aquas coram eis.

Sibi.

15. Aspice.

19. Fuimus velut a sæculo, quo-
rum non dominaberis, neque in-
vocatam est nomen tuum eis.

2. Ὡς ἀπὸ ✕ πατητοῦ ; ληνοῦ ;
3. Πλήρης καταπατημένης, καὶ
τῶν ἐθνῶν οὐκ ἔστιν ἀνὴρ μετ' ἐμοῦ.

Καὶ κατήγαγον τὸ αἷμα αὐτῶν
εἰς γῆν. Οἱ λαοὶ, ἕρις αὐτῶν.

Deest.

5. Deest.

6.

Τὸ αἷμα αὐτῶν. Οἱ λαοὶ, τὸ
νίκος αὐτῶν.

7. Τὸν ἔλεον Κυρίου ἐμνήσθην.
Ἄλλος, ✕ ἀναμνήσω τὴν ἀλυσιν
✕ Κυρίου.

Ἐν πᾶσιν οἷς ἡμῖν ἀνταποδίδωσι,
Κύριος κριτὴς ἀγαθῶς τῷ οἴκῳ Ἰσ-
ραήλ.

8. Οὐχ ὁ λαός μου ; τέκνα οὐ μὴ
ἀθετήσωσι.

10. Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.

11. ✕ Μωσῆ λαοῦ αὐτοῦ.

12. Κατίσχυσεν ὕδωρ ἀπὸ προσ-
ώπου αὐτοῦ.

Ἐαυτῷ.

15. Ἐπίστρεψον.

19. Ἐγενόμεθα ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς
ὄτε οὐκ ἤρξας ἡμῶν, οὐδὲ ἐκλήθη
τὸ ὄνομά σου ἐφ' ἡμᾶς.

LXX INTERPRETES.

2. Sicut de ✕ calcato, torculari ?
3. Plenus percalcato, et de gen-
tibus non est vir mecum.
Et deduxi sanguinem eorum in
terram. Reliqui, contentio eo-
rum.

Deest.

5. Deest.

6.

Sanguinem eorum. Reliqui, vi-
ctoriam eorum.

7. Misericordiam Domini recor-
datus sum. Alius, ✕ memorabo
✕ laudem Domini.

In omnibus quæ nobis retribuit,
Dominus iudex bonus domui
Israel.

8. Nonne populus meus? Illi
non reprohabunt.

10. Spiritum sanctum ejus.

11. ✕ Mose, populi sui.

12. Superavit aquam a facie
ejus.

Sibi ipsi.

15. Convertere.

19. Facti sumus quasi a prin-
cipio, cum non dominaberis no-
stri, neque invocatum esset no-
men tuum super nos.

2.
3. Φωρά.

✕ Καὶ πάντα τὰ ἐνδύματά μου
✕ ἐμόλυνα.

5. ✕ Αὐτός.

6. ✕ Καὶ ἐμέθυσα αὐτοὺς ἐν θυ-
✕ μῷ μου.

7.

8.

10. Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.

11.

12.

15. Κατίθε.

19.

THEODOTIO.

2.
3. Phura.

✕ Et omnia indumenta mea in-
✕ quinavi.

5. ✕ Ipse.

6. ✕ Et inebriavi eos in furore
✕ meo.

7.

8.

10. Spiritum sanctum ejus.

11.

12.

15. Considera.

19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXIII Hesaiæ.

V. 1. Βασάρ. Curter. ex ms. Jes. Hieronymus : « Quod multi, pio errore lapsi, putant de carne Domini intelligi : id est, BASAR, quod verbum si *carne* significaret, scriberetur per mediam litteram SIN : nunc autem per SADE scribitur, et interpretatur *firma* atque *munita*. »

Ibid. ✕ αὐτοῦ. Idem.

Ibid. Σ., ἐγὼ λαλῶ etc. Eusebius et Procopius.

V. 2. ✕ πατητοῦ. Curter. ex ms. Jes.

V. 3. Σ., ληθόν. Θ., φουρά. Hieronymus : « Pro *torculari*, quod Hebraice scribitur GETH, Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuit PHURA. Sed melius in hoc loco Symmachus, quem et nos secuti sumus. Verbum enim PHURA ambiguum est, et tam *torcular*, quam *lagunculam*, plerumque significat. »

Ibid. Σ., ληθὸν ἐπάτησα etc. Ex Procopio et Curterio. [Ad hunc locum adnotat Lambertus Bos : « Tertull. 1. iv *adv. Marc.*, sicut de foro *torcularis*

pleno conculcato; ac Procop. leg. ὡς ἀπὸ πατήματος ληθοῦ. Et Cypr. ep. 63, ad *Cæcil.*, *vesit a calcatione torcularis pleni et percalcati*. Hieronym., *plenum conculcatum*. Atque in nonnull. ll. post *καταπεπατημένης* seq. ληθὸν ἐπάτησα μονώτατος, quod Just. Mart. habet, quodque apud Procop. pro alia interpretatione in margine appositum est ad πλήρους καταπεπατημένης. Et apud Cyp. in Expositione in Synh. Apost., *tanquam a torculari calcato, torcular calcavi solus*. » Sed vide ad Cypriani locum notam Rigaltii. DRACH.]

Ibid. Οἱ λοιπ., ἔρις αὐτῶν. Ex Hieronymo, qui ait cæteros vertisse, *contentionem*. [Pro Hebr. *ספסא. DRACH.*]

Ibid. Σ., καὶ ἐρραντίστη τὸ ἐπινίκιον αὐτῶν etc. Procopius.

Ibid. Σ., Θ., ✕ καὶ πάντα τὰ ἐνδύματά μου ἐμόλυνα. Curter. ex ms. Jes. [Ald. edit. LXX, καὶ

TO EBPAIKON.

לֹא-קָרַע שָׁמַיִם יַדְיָ כַפְנִיךָ 1
דְּיָם נִזְרָה

שָׁמַיִם כִּיִּם תִּבְעֶה- 2
אֵשׁ חֲסִים מִיָּם תִּבְעֶה-

שָׁכַךְ

עַיִן לֹא-רָאָה 4

כָּלֵנוּ 6

עֵדִים

וְאֵתָה יִצְרָנוּ 8

עַד-מָוֵד 9

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Utinam dirumperes caelos, descenderes, a facie tua montes diffluerent.
2. Ut ardet ignis liquefactionum, aquas bulliet ignis.

Nomen tuum.

4. Oculus non vidit.

6. Omnes nos.

Centonum.

8. Et tu fictor noster.

9. Usque valde.

HESAIÆ CAPUT LXIV.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

1.

2.

4.

6.

8.

9.

VULGATA LATINA.

1. Utinam dirumperes caelos, et descenderes : a facie tua montes defluerent.
2. Sicut exustio ignis tabescerent, aquæ arderent igni.

Nomen tuum.

4. Oculus non vidit.

6. Omnes nos.

Menstruatæ.

8. Et fictor noster tu.

9. Satis.

ΑΚΥΛΑΣ.

1.

2.

Τὸ θνομά σου.

4.

6. ✕ Πάντες ἡμεῖς.

Μαρτυρίων.

8. ✕ Καὶ σὺ πλαστής ἡμῶν.

9. ✕ Ἔως : σφόδρα.

AQUILA.

1.

2.

Nomen tuum.

4.

6. ✕ Omnes nos.

Testimoniorum.

8. ✕ Et tu fictor noster.

9. ✕ Usque ; valde.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXIV Hesaiæ.

V. 1. Σ., οὐδὲ ῥήξας etc. Procopius.

V. 2. Σ., ὡς ἔκχασις etc. Idem. Ibi Symmachus vocem *ים תבועה*, *liquefactionum*, quasi duas distinctas voces legit *ים תבועה* *ים תבועה*, *tabuit mare*.

Ibid. Hieronymus : « Hebræi hunc locum ita edisserunt : *Sic comburet ignis iniquos, quomodo aquæ fervent ignis ardore*. AMASIM enim non con-

sumtionem et tabem, ut cæteri interpretati sunt, sed *iniquos* intelligi volunt. »

Ibid. Of Γ', τὸ θνομά σου. Curter. ex ms. Jes. in quo legitur in textu, τὸ θνομα Κυρίου.

V. 4. Ἄλλοι, ὀφθαλμοὶ οὐκ ἴδον. Idem.

V. 6. Ἄ., Θ., ✕ πάντες ἡμεῖς. Idem. Olim de-erat in τοῖς Θ' et in textu codicis Jes. non legitur ;

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXIII Hesaiæ.

πάντα τὰ ἰμάτιά μου ἐμίαινα. Cyrill. autem LXX Interpretibus, quæ Procopius S. et Th. sub asterisco, tribuit. DRACH.]

V. 5. Οἱ Γ', ✕ αὐτός. Curter. ex ms. Jes.

Ibid. Ad textum τῶν Ο', ὁ βραχίων μου (ἕγρη) Marchal. cod., οἱ Γ', αὐτοῦ. DRACH.

V. 6. Σ., Θ., ✕ καὶ ἐμέθυσα αὐτούς etc. Curter.

Ibid. Οἱ λοιπ., τὸ νίκος αὐτῶν. Procopius.

V. 7. Ἄλλος ✕ ἀναμνήσω τὴν etc. Curter. ex ms. Jes.

Ibid. Σ., περὶ πάντων etc. Procopius. Sed Hieronymus plenior locum Latine adfert : « *Pro omnibus benefecit nobis, et pro multitudine bonitatis, quam super dumum Israel exercuit.* »

Ibid. Pro ἐπάγει ἡμῖν (legerunt עָרַבָּא pro עָרַבָּא), adducit nobis, Symmachus vertit, εὐποιεῖ, benefacit. Sic March. cod. DRACH.

V. 8. Σ., πλὴν λαός etc. Curter. ex ms. Jes. In versione Symmachi forte legendum, οὐκ ἀσυνθε-

τοῦντες. [Procopii verba sunt : Κατὰ Σύμ. εἴρηται, πλὴν λαός μου εἶσιν υἱοὶ οὐκ ἀσυνθηκούντες. Particula οὐκ desideratur in notis Drusii ex Procopio. Sed talis omissio purum vitium typographicum est, siquidem Latine reddit Drusius, non prævaricantes : et iterum noster a Drusii notis decipi se passus est. Quod autem attinet ad vocem ἀσυνθηκούντες eam non mutandam defendit Schleusnerus, quia partim receptam lectionem Procopii auctoritas tuetur, partim in versionibus Græcis V. T. multa vocabula nova et inusitata reperiri satis constat. DRACH.]

V. 10. 'Α., Σ., Ο', Θ., τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτοῦ. Ex eodem et ex Drusio.

V. 11. ✕ Μωσῆ λαοῦ αὐτοῦ. Curter. ex ms. Jes.

V. 12. Σ., ὁ ῥήξας ὕδατα etc. Procopius.

Ibid. Σ., αὐτῶ. Procopius, qui male habet, αὐτῶν.

V. 15. 'Α., Σ., ἐπιέβλεψον etc. Curter. ex ms. Jes.

V. 19. Σ., ἐγενήθημεν etc. Procopius.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Οὐδὲ ῥήξας οὐρανοῦς κατέβη, ἀπὸ προσώπου σου ἤρη κατέβρευσεν.

2. Ὡς ἐκκαυσίς πυρὸς ἐτάκη θάλασσα, ὕδατα ἐπτοήθησαν.

Τὸ ὄνομά σου.

4.

6
κρουσῶν.

8.

9. ✕ Ἔως : σφόδρα.

SYMMACHUS.

1. Neque ruptis cœlis descendisti, a facie tua montes defluerunt.

2. Tanquam combustio ignis tabuit mare, aquæ consternatæ sunt.

Nomen tuum.

4.

6.
Parientium.

8.

9. ✕ Usque : valde.

HESALÆ CAPUT LXIV.

Ο'.

1. Ἐὰν ἀνοίξης τὸν οὐρανόν, τρόμος λήφεται ἀπὸ σοῦ ἤρη, καὶ τακῆσονται.

2. Ὡς κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρὸς τήκεται, καὶ κατακαύσει πύρ (τοὺς ὑπεναντίους). Οἱ λοιποί,

Τὸ ὄνομά σου. Ἄλλως, τὸ ὄνομα Κυρίου.

4. Οὐδὲ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν εἶδον. Ἄλλοι, ὀφθαλμὸς οὐκ ἶδε.

6. ✕ Πάντες ἡμεῖς.
Ἄποκαθημένης.

8. Deest.

9. Σφόδρα.

LXX INTERPRETES.

1. Si aperueris cœlum : tremor apprehendet ex te montes, et liquefcent.

2. Sicut cera a facie ignis liquefcent, et comburet ignis (adversarios). Cæteri, consumptionem et tabem.

Nomen tuum. Aliter, nomen Domini.

4. Neque oculi nostri viderunt. Alii, oculus non vidit.

6. ✕ Omnes nos.

Sedentis.

8. Deest.

9. Valde.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

2.

Τὸ ὄνομά σου.

4.

6. ✕ Πάντες ἡμεῖς.
Ἐδδίμ.

8. ✕ Καὶ σὺ πλάστης ἡμῶν.

9. ✕ Ἔως : σφόδρα.

THEODOTIO.

1.

2.

Nomen tuum.

4.

6. ✕ Omnes nos.

Eddim.

8. ✕ Et tu fictor noster.

9. ✕ Usque : valde.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIV Hesaiæ.

sed cum asterisco ex A., Th. additum, in hodiernis exemplaribus habetur.

Ibid. 'Α., μαρτυριῶν etc. Hieronymus : « Pro quo Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuit, EDDIM, quod Symmachus interpretatus est κρουσῶν, id est, parientium ; Aquila, μαρτυριῶν, hoc

est, testimoniorum ; quando sanguis in primo coitu maritali virgini (sic) approbatur. » [Lamb. Bos : Th., γεδδίμ. DRACH.]

V. 8. 'Α., Θ., ✕ καὶ σὺ πλάστης ἡμῶν. Curter. ex ms. Jes.

V. 9. Οἱ Γ', ✕ ἕως. Idem.

TO EBPAIKON.	HESAIÆ CAPUT LXV. TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
הבני 1	1.	1.
הואלכנים הדרך לא-בוכ 2	2.	2. . . . ὁδῶ οὐκ ἀγαθῆ.
זחך 7	7.	7.
הא 8	8.	8.
הערכים לה שלחן ומבמלאים לכני במסך 11	11.	11. Κέρασμα.
לשבעה 15	15.	15.
ולעבדו יקרא שם אחר		Καὶ τοὶς δούλοις αὐτοῦ καλέσει ὄνομα ἕτερον.
אשר הזכירך בארץ יהוד באלהי מכר 16	16.	16. Ὃ εὐλογημένος ἐν τῇ γῆ εὐ- λογηθήσεται (ἐν τῷ Θεῷ) πεπι- στωμένως.
אשר אני בדא 18	18.	18. ✕ Τὴν : Ἱερουσαλήμ.
את-יודשלים 20	20.	20. Ὁ νέος ✕ αὐτός :
הנער		✕ Υἱός :
בן-באה שמה לבאה 23	23.	23. Εἰς σπεῦσιν.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ecce ego.	1. Ecce ego.	1.
2. Ambulantes in via non bona.	2. Qui graditur in via non bona.	2. ... in via non bona.
7. Simul.	7. Simul.	7.
8. Sic dixit.	8. Hæc dicit.	8.
11. Parantes Jovi (<i>al.</i> fortunæ) mensam, et impletentes Meni libamen.	11. Qui ponitis fortunæ mensam, et libatis super eam.	11. Mixtam potionem.
15. In iuramentum.	15. In iuramentum.	15.
Et servis suis vocabit nomen aliud.	Et servos suos vocabit nomine alio.	Et servis suis vocabit nomen aliud.
16. Qui benedictus in terra benedicetur in Deo veritatis.	16. In quo qui benedictus est super terram, benedicetur in Deo amen.	16. Cui benedictus in terra benedicetur (in Deo), fideliter.
18. Quæ ego creans.	18. Quæ ego creo.	18.
Ipsam Jerusalem.	Jerusalem.	✕ Ipsam : Jerusalem.
20. Infans dierum.	20. Infans dierum.	20.
Puer.	Puer.	✕ Ipse : puer.
Filius centum annorum.	Centum annorum.	✕ Filius :
23. Ad turbationem.	23. In conturbatione.	23. Ad festinationem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXV Hesaiæ.

V. 1. ✕ ἰσοῦ εἶμι. Sic ad marg. cum asterisco Curter. ex ms. Jes. in cuius textu desideratur; sed in hodiernis exemplaribus legitur. Alii, ἰσοῦ ἐγὼ, habent.

V. 2. Curter. ex nis. Jes. ad marg., τοὶς ἐπομύ-
νοις ὁδῶ οὐ καλῆ. Ol T, ὁδῶ οὐκ ἀγαθῆ.

V. 7. O., ✕ ἐπὶ τὸ αὐτό. Idem.

V. 8. Idem ad marg., ✕ δτι. Verum mendose, nisi fortasse τὸ quod respondet τῷ, δτι, ex Hebraico textu exciderit.

V. 11. Hieronymus : « Quodque LXX transtulerunt, *dæmoni*, in Hebraico habet, *MENNI*, quod Symmachus interpretatus est, *absque me*; ut sit sensus : *Qui paratis fortunæ mensam, et impletis absque me potionem.* »

Ibid. Omnes, κέρασμα. Curter.

V. 15. Ol *λοτ.*, εἰς ὄρχον. Procopius atque Hieronymus, qui ait : « Pro *saturitate*, quæ Hebraice dicitur *SABAA*, cæteri *iuramentum* interpretati sunt : quod verbum multas habet intelligentias, et pro diversitate accentuum variatur. Intelligitur enim et *iuramentum*, et *saturitas*, et *satietas*, et *plures*, et *septem.* »

Ibid. 'A., καὶ τοὶς δούλοις etc. Sic Procopius has lectiones adfert pleniores quam Hieronymus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.
2. . . . ὁδῷ οὐκ ἀγαθῇ.
7.
8.
11. . . . κέρασμα.
15.
Τοῖς δὲ δούλοις αὐτοῦ καλέσει
ὄνομα ἕτερον.
16. Ἐν ᾧ εὐλογημένος ἐπὶ τῆς
γῆς εὐλογηθήσεται ἐν τῷ θεῷ ἀμην.

18.
✕ Τὴν : Ἱερουσαλήμ.
20.

23. Εἰς σπαῦσιν.

SYMMACHUS.

1.
2. ... in via non bona.
7.
8.
11. Qui paratis fortunæ men-
sam, et impletis absque mixtam
portionem.
15.
Servis autem suis vocabit no-
men aliud.
16. In quo qui benedictus est
super terram, benedicetur in Deo
amen.

18.
✕ Ipsam : Jerusalem.
20.

23. Ad festinationem.

1. ✕ Ἴδοῦ εἰμι. Ἄλλοι, ἰδοῦ
ἐγώ.
2. Τοῖς πορευομένοις ὁδῷ οὐ κα-
λῇ. Ἄλλος, ἐπομένοις.
7. *Deest.*
8. ✕ Ὅτι : οὕτως λέγει.
11. Καὶ ἐτοιμάζοντες τῷ δαιμο-
νίῳ τράπεζαν, καὶ πληροῦντες τῆ
τύχῃ κέρασμα.
15. Εἰς πλησμονήν. Οἱ λοιποὶ,
εἰς ὄρκον.

- Τοῖς δὲ δουλεύουσί μοι κληθήσε-
ται ὄνομα καινόν.
16. Ὁ εὐλογηθήσεται ἐπὶ τῆς
γῆς, εὐλογησούσι γὰρ τὸν θεὸν ἀλη-
θινόν.

18. *Deest.*
Ἱερουσαλήμ.
20. Ἄωρος.
Ὁ νέος.
Ἐκατὸν ἐπῶν.
23. Εἰς κατάραν. Ἄλλος, εἰς
ἀνυπαρξίαν.

LXX INTERPRETES.

1. ✕ Ecce sum. *Alii*, ecce ego.
2. *Iis* qui ambulabant in via non
bona. *Alius*, sequentibus.
7. *Deest.*
8. ✕ Quia : sic dicit.
11. Et qui paratis daemonei men-
sam, et impletis fortunæ portionem
mixtam.
15. In saturitatem. *Reliqui*, in
juramentum.

- Servientibus autem mihi voca-
bitur nomen novam.
16. Cui benedicetur super ter-
ram : benedicent enim Deum ve-
rum.

18. *Deest.*
Jerusalem.
20. *Immaturus.*
Adolescens.
Centum annorum.
23. In maledictionem. *Alia*, in
non existentiam.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
2. . . . ὁδῷ οὐκ ἀγαθῇ.
7. ✕ Ἐπὶ τὸ αὐτό.
8.
11. Κέρασμα.

- 15.

- 16.

18. ✕ Ὅσα ἐγὼ κτιζώ.
✕ Τὴν : Ἱερουσαλήμ.
20. ✕ Ἡμέραις :
Ὁ νέος ✕ αὐτός :
✕ Υἱός :
23. Εἰς σπαῦσιν.

THEODOTIO.

1.
2. ... in via non bona.
7. ✕ In idipsum.
8.
11. Mixtam portionem.

- 15.

- 16.

18. ✕ Quaecumque ego cœo.
✕ Ipsam : Jerusalem.
20. ✕ Diebus.
✕ Ipse : puer.
✕ Filius :
23. Ad festinationem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXV Hesaiæ.

V. 16. Ex ipso Procopio reposuimus cum L. Bos, in Aquilæ versione : ᾧ εὐλογημ... pro ὁ εὐλ... quod noster a Drusii notis ex Procopio mutuatus est ; in utriusque versione εὐλογηθήσεται, pro εὐλογισθήσεται ('A.) et ἐπιλογισθήσεται (Σ.), quæ edidit Montf. illud e Drusio, hoc autem Deus scit uude expiscatus. DRACU.

V. 18. Θ., ✕ ὅσα ἐγὼ κτιζώ. Curter. ex ms. Jes. Ibid. Οἱ Γ', ✕ τὴν : Idem.

V. 20. Θ., ✕ ἡμέραις. Item.

Ibid. 'A., Θ., ✕ αὐτός. Idem, qui post vocem νέος, ponendum notat αὐτός : sed debet ante locari,

quia in voce ἡγιστὸς exprimit particulam emphaticam præpositivam ἢ HA, quæ tamen alibi non solet ut amissa per asteriscum suppleri.

Ibid. 'A., Θ., ✕ υἱός : Idem.

V. 23. Hieronymus : « Neque generabunt in conturbatione, sive in maledictione, et ut in Hebraico expressius ponitur, εἰς ἀνυπαρξίαν, quod lingua eorum dicitur LABAALA, hoc est, ut esse desistant, et finem substantiæ suæ habeant, pro quo Aquila, Symmachus et Theodotio festinationem interpretati sunt. » [Græca trium verba, ut et alius lectionem, addidimus ex Lamberto Bos. DRACU.]

TO EBPAIKON.	HESAIÆ CAPUT LXVI. TO EBPAIKON Ἑλληνικῶς γράμμασι.	ΑΚΥΑΑΣ.
1 אי-זה בית	1.	4.
3 שחבט השווי	3.	3.
 מכה איש		
 זבח השנה		
5 ונראה בשמחתכם	5.	5.
7 במרם תחיל ילדה במרם יבוא	7.	7.
חבל לה והמליטה זכר		
8 אם-יולד גוי פעם אחת	8.	8. Ἡ καὶ ἐτέχθη ἔθνος εἰσάπαξ ;
9 האני אשביר ולא אוליד יאמר	9.	9.
יחה אם-אני המוליד ועצרתני אמר		
אלהיך		
10 שמד את-ירושלם	10.	10. Εὐφράνθητε σὺν Ἱερουσαλήμ.
אודה		
11 בשד	11.	11. Ἀπὸ μαστοῦ.
תנחמיה		... ✕ αὐτῆς.
מזיז נבחה		Ἀπὸ παντοδακίας.
14 תפרחנה	14.	14.
15 באש	15.	15.
17 המוקדשים והמטהרים אל-	17.	17.
הגנות אודר אחד בדרך אכלי בשר		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ubi ista domus.	1. Quæ est ista domus.	1.
3. Mactans bovem.	3. Qui immolat bovem.	3.
 Percutiens virum.	 Quasi qui interficit virum.	
 Immolans agnum.	 Qui mactat pecus.	
5. Et videbimus gaudium vestrum.	5. Et videbimus in lætitia vestra.	5.
7. Antequam parturiret peperit, antequam veniret dolor ei, et enixa est masculum.	7. Antequam parturiret, peperit : antequam veniret partus ejus, peperit masculum.	7.
8. Num parietur gens una vice?	8. Aut parietur gens simul?	8. Aut etiam nata est gens una vice?
9. Num ego frangam (matricem), et non generem, dicit Dominus? Num ego generare faciens, et concluderim, dixit Deus tuus?	9. Numquid ego, qui alios parere facio, ipse non pariam? dicit Dominus : si ego, qui generationem cæteris tribuo, sterilis ero? ait Dominus Deus tuus.	9.
10. Lætamini cum Jerusalem. Cum ea.	10. Lætamini cum Jerusalem. Cum ea.	10. Lætamini cum Jerusalem.
11. Ab ubere. Consolationis ejus.	11. Ab ubere. Consolationis ejus.	11. Ab ubere. ... ✕ ejus.
A splendore gloriæ ejus.	Ab omnimoda gloria ejus.	Ab omnimoda (gloria ejus).
14. Germinabunt.	14. Germinabunt.	14.
15. In igne.	15. In igne.	15.
17. Sanctificantes se et purificantes se in hortis post unum in medio comedentes carnem porci,	17. Qui sanctificabantur, et mundos se putabant in hortis post januam intrinsecus : qui comede-	17.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.
3.
- ✕ Ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα.
✕ Ὁ θουσιάζων ἐκ ποιμνίου.
5. Καὶ ὀφόμεθα ἐν τῇ εὐφροσύνῃ ὑμῶν.
7. Πρὶν ἢ ὠδινῆσαι ἔτεκε, πρὶν ἔλθειν ὠδίνα αὐτῆς ἔσωσεν ἄρσεν.
8. Εἰ καὶ ἐτέχθη ἔθνος εισάπαξ;
9. Μὴ ἐγὼ ὁ καθίζων ἐπὶ τὸ τεκαῖν, οὐκ ἐκτοκίζω, εἶπεν Κύριος; ἢ ἐγὼ συνεκτοκίζων, καὶ συνέξω, εἶπεν ὁ Θεός σου;
10. Εὐφράνθητε....
11. Μαστῆ.
... ✕ αὐτῆς.
'Απὸ πληθους.
14. ('Ανθήσουσι.)
15.
17. ὀπίσω ἀλλήλων ἐν μέσῳ ἐσθιόντων τὸ κρέας τὸ χοιρίον.

SYMMACHUS.

1.
3.
- ✕ Quasi qui percutiet virum.
✕ Qui sacrificat ex grege.
5. Et videbimus in lætitia vestra.
7. Antequam parturiret peperit, antequam veniret dolor ejus, servavit mascululum.
8. Si etiam nata sit gens una vice?
9. Numquid ego qui sedere facio ad parturiendum, non parere faciam, dixit Dominus? aut ego qui simul parere facio, etiam in-hibebo, dixit Deus tuus?
10. Lætamini...
11. Ubere.
... ✕ ejus.
A multitudine (gloriæ ejus).
14. Florebunt.
15.
17. Qui sanctificamini et lustramini in hortis alter post alterum inter eos qui comedunt carnem

PATROL. GR. XVI.

HESAIÆ CAPUT LXVI.
HESAIÆ CAPUT LXVI.
Ο'.

1. Ποῖον ✕ τοῦτον ; οἶκον;
3. Ὁ δὲ ἄνομος ὁ θύων μοι μόσχον. *Oi λοιποί, ὁ δὲ σφαδάζων μόσχον.*
Deest. Ἄλλος, ✕ ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα.
Deest. Ἄλλος, θουσιάζων πρόβατον.
5. Καὶ ὀφθῆ ἐν τῇ εὐφροσύνῃ αὐτῶν.
7. Πρὶν τὴν ὠδίνουσαν τεκεῖν, πρὶν ἔλθειν τὸν πόνον τῶν ὠδίνων, ἐξέφυγε καὶ ἔτεκεν ἄρσεν.
8. Ἡ καὶ ἐτέχθη ἔθνος εισάπαξ;
9. Ἐγὼ δὲ ἔδωκα τὴν προσδοκίαν ταύτην, καὶ οὐκ ἐμνήσθης μου, εἶπε Κύριος. Οὐκ ἰδοὺ ἐγὼ γεννώσαν καὶ στειραν ἐποίησα, εἶπεν ὁ Θεός σου;
10. Εὐφράνθητι, Ἰερουσαλήμ.
✕ Ἄμα αὐτῆ.
11. Ἀπὸ μαστοῦ.
Παρακλήσεως αὐτῆς.
'Απὸ εισόδου δόξης αὐτῆς.
14. Ἀνατελεῖ.
15. Ὡς πῦρ. *Oi λοιποί, ἐν πυρὶ.*
17. Οἱ ἀγνιζόμενοι καὶ καθαριζόμενοι εἰς τοὺς κήπους, καὶ ἐν τοῖς προθύροις, ἔσθοντες κρέας ὑεῖον,

LXX INTERPRETES.

1. Quam ✕ Hanc ; domum?
3. Iniquus autem qui immolat mihi vitulum. *Reliqui, qui autem jugulat vitulum.*
Deest. Alius, ✕ quasi qui percutiet virum.
Deest. Alius, sacrificans ovem.
5. Et appareat in lætitia eorum.
7. Antequam parturiens pariat, antequam veniat labor partus, effugit et peperit mascululum.
8. Aut etiam nata est gens una vice?
9. Ego autem dedi expectationem hanc, et non meministi me, dixit Dominus. Nonne ego parientem et sterilem feci, dixit Deus tuus?
10. Lætare Jerusalem.
✕ Simul cum ea.
11. Ab ubere.
Consolationis ejus.
Ab introitu gloriæ ejus.
14. Pullulabunt.
15. Ut ignis. *Cæteri, in igne.*
17. Qui purificantur et mundantur in hortis, et in liminibus, comedentes carnem porcinam, et

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ

1. ✕ Τοῦτον ; οἶκον;
3.
✕ Ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα.
✕ Ὁ θουσιάζων ἐκ ποιμνίου.
5.
7.
8. Ἡ καὶ ἐτέχθη ἔθνος εισάπαξ;
9.
10. Εὐφράνθητι ἅμα Ἰερουσαλήμ.
✕ Ἄμα αὐτῆ.
11. Ἀπὸ μαστοῦ.
... ✕ αὐτῆς.
'Απὸ πληθους.
14.
15.
17. ὀπίσω ἀλλήλων ἐν μέσῳ ἐσθιόντων τὸ κρέα; τὸ χοιρίον.

THEODOTIO.

1. ✕ Hanc ; domum.
3.
✕ Quasi qui percutiet virum.
✕ Qui sacrificat ex grege.
5.
7.
8. Aut etiam nata est gens una vice?
9.
10. Lætare simul cum Jerusalem.
✕ Simul cum ea.
11. Ab ubere.
... ✕ ejus.
A multitudine (gloriæ ejus).
14.
15.
17. Qui sanctificamini et lustramini in hortis alter post alterum inter eos qui comedunt carnem

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
דחזיר השפך העכבר יחד ימפי נאם - ירה		
19 ולד	19.	19.
משכי קשת		
20 במסיים וברנב ובצבים ובפרדים ובנרכות	20.	20. Ἐν ἡμιόνοις.
בכלי סוחר		
24 בפגרי האנשים	24.	24.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
et abominationem, et murem : simul finientur, dixit Dominus.	bant carnem suillam, et abominationem et murem : simul consummentur, dicit Dominus.	
19. Et Lud.	19. Et Lydiam.	19.
Trahentes arcum.		
20. In equis, et in curru, et in lecticis, et in mulis, et in veliculis.	20. In equis, et in quadrigis, et in lecticis, et in mulis, et in carucis.	20. In mulis.
In vase mundo.	In vase mundo.	
24. In cadavera virorum.	Cadavera virorum.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXVI Hesaiæ.

V. 4. Θ., ✕ τοῦτον. Curterius ex ms. Jes.

V. 5. *Οἱ λοιποὶ, ὁ δὲ* etc. Lectio Reliquorum quæ fugit Drusium, et consequenter Monifauconium, cui ille Procopianas præbebat lectiones, nosque adjecimus, prodit ex Procopio, qui ita : *Ὁὐ κεῖται κατὰ τοὺς λοιποὺς, ὁ δὲ ἀνομος, ἀλλ', ὁ δὲ σφαδάζων μύσχορ.* I. e., Non jacet apud Reliquos, ὁ δὲ ἀνομος, sed ὁ δὲ σ. μ.

An pro σφαδάζων rescribendum sit σφάζων, nihil audeamus decernere, siquidem Schneiderus dicit ab eadem radice φάω, φάζω, φάνω una derivare σφάζω et σφαδάζω; et forsitan Reliqui verbum σφαδάζω usurparunt sensu verbi σφάζω. Cf. quæ ad LXIII, 8 adnotata sunt. DRACH.

Ibid. Σ., Θ., ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα. Curter.

Ibid. Ἄλλος, ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα, et mox, θυσιάζων. Ex notis Polyglotten-Bibel. DRACH.

V. 5. Σ., καὶ ὀφόμεθα ἐν τῇ εὐφρ-. Procopius.

V. 7. Σ., πρὶν ἢ ὠδινῆσαι etc. Curterius ex ms. Jes.

V. 8. Ms. Jes. sic habet in textu, εἰ καὶ ἐτέχθη ἔθνος εἰσάπαξ. In hæc autem verba notam manuscriptorum apponit in margine Curterius sic, ΟΜΩΣ ΟΙ Γ', ΟΙ Ο', Η, ΟΜΩΣ ΤΕ Α., Θ., quæ sunt ἀσύστατα, sic quippe legendum, ὁμοίως οἱ Γ', οἱ Ο', ἡ, ὁμοίως;

τοῖς Ἀ., Θ. Hæc vero significant tres Interpretes hic similem τοῖς Ο' interpretationem habere; ita tamen ut Ο' perinde atque Ἀ. et Θ., ἢ pro εἰ legerint. Drusius putavit vocem etiam εἰσάπαξ trium Interpretum esse. Illum vero non sine scrupulo sequimur: Aquila enim vocem ΟΥΣ χάθοδον vertere solet. Lectorem monuisse satis erit. [Ad hæc, εἰ καὶ (sic Marchal. et Complut.) ἐτέχθη ἔθνος, Marchal. cod. eandem habet notam: ὁμοίως (sic, et paroxyt.) οἱ Γ', οἱ Ο', ἡ, ὁμοίως τε Ἀ., Θ. — Pro εἰσάπαξ ut edidit Montf., omnes scribunt εἰς ἅπαξ. DRACH.]

V. 9. Σ., μὴ ἐγὼ ὁ καθίζων etc. Procop. Hunc vero locum sic exprimit Hieronymus: «In Hebraico, cui reliqui interpretes congruunt: *Numquid ego qui alios parere facio, ipse non pariam, dicit Dominus.*» [Afferamus ipsa Procopii verba: Τὸ δὲ, οὐκ ἐμνήσθησθαι μου etc. Οὐ κεῖται παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐμνησθησθαι κατὰ δὲ Σύμ. οὕτως εἴρηται: μὴ ἐγὼ ὁ κ. ε. τ. τ. ο. ἔ., ε. Κ., ἢ ἔ. ὁ (Montf. omisit) συνεκτ., κ. σ., ε. ὁ Θ. σ. I. e., Illud autem, οὐκ ἔ. μ. etc. non jacet apud alios interpretes, sed secundum Sym. ita dictum est: *Numquid ego* etc. DRACH.]

V. 10. Ἀ., Σ., εὐφράνητης σὺν Ἱερουσαλήμ. Curterius sic habet ad marg., Ἀ., Σ., εὐφράνητης.

IN JEREMIAM MONITUM.

In Jeremiam prophetam multa decerpimus ex manuscripto illo antiquissimo RR. Patrum Jesuitarum collegii Ludovici Magni. Et quidem viginti quinque priorum capitum lectiones ad usum nostrum ex eodem codice prius collegerat vir doctissimus, mihi que necessitudine conjunctissimus Michael Lequien ex ordine Dominicanorum; cætera ego quam diligentissime pro temporis brevitate potui, perfeci. Drusius, nescio qua conjectura ductus, lacunas bene multas, quæ jam ante Origenianum sæculum in editione τῶν Ο' observabantur, quasque Origenes ex aliis editionibus sarciverat, ex editione Complutensi se supplere posse putavit, ratus videlicet illos in Jeremia versus in editione illa Hexaplari ex Theodotionis editione desumptos fuisse, et postea in Complutensem manasse quales efferebantur etiam in notis editi. Romanæ. Verum codex ille vetustissimus ad Hexaplorum fidem concinnatus, supplementa illa ex Theodotione desumpta, a Complutensibus longe diversa repræsentat. Cui haud dubie standum videtur. Horum magnam suppellectilem hic animadvertias. Quæ major fortassis accessisset, si majorem quatruiduanu huic rei operam navare potuissemus. Præter

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

	καὶ τὰ βδελύγματα, καὶ τὸν μῦν, ἐπιτοαυτὸ ἀναλοθῆσονται, εἴτε Κύ- ριος.	
19. Καὶ Λύδους.	19. Καὶ Λούδ. Καὶ Μοσόχ. Πάντες, ... τόξον.	19.
20. Ἐφ' ἵπποις, καὶ ἐν ἄρμασι, καὶ ἐν λεκτίσι, καὶ ἐν καρούχαις, καὶ ἐν φορείοις.	20. Μεθ' ἵππων καὶ ἄρμάτων ἐν λαμπήναις ἡμιόνων μετὰ σχιαδίων.	20. Ἐν ἡμιόνοις.
Ἐν σκεύει καθαροῦ.	Μετὰ ψαλμῶν.	
21. Τὰ ἔσχατα....	21. Τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων.	21.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
suillam, et abominationem, et mu- rem : simul deficient, dicit Domi- nus.	abominationem, et murem, simul consumuntur, dixit Dominus.	suillam, et abominationem, et murem : simul deficient, dicit Do- minus.
19. Et Lydos.	19. Et Lud. Et Mosoch. <i>Omnes, tendentes arcum.</i>	19.
20. In equis, et in curribus, et in lecticis, et in carrucis, et in vehiculis.	20. Cum equis et curribus, in lampenis malorum cum umbra- culis.	20. In multis.
In vase mundo.	Cum psalmis.	
21. Novissima...	21. Membra hominum.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXVI Hesaiæ.

'A., σὺν Ἱερουσαλήμ. [Theodotionis versionem ad-
jerimus ex Procopio et cod. Marchal. DRACH.]

Ibid. Θ., καὶ ἅμα αὐτῇ. Curterius ex ms. Jes.

V. 11. 'A., Θ., μαστοῦ. Σ., μαστῶ. Idem.

Ibid. Θὶ Γ', αὐτῆς. Idem.

Ibid. Curterius sic habet, 'A., παντοδαπὰς. Σ.,
πλήθους. Ubi Σ. pro Θ. positum esse, suadere vi-
detur Hieronymus, qui sic habet : « Hebraice di-
citur ZIZ, pro qua LXX introitum, Symm. pin-
guedinem, Theodotio multitudinem interpretati sunt.
Hoc diximus, ut psalmi LXXIX verbum panderemus
ambiguum, in quo scriptum est : *Vastavit eam aper-
de sylva, et singularis ferus depastus est eam.* Pro
eo enim ubi in nostris codicibus Græcis legitur
μόνιος ἄγριος, id est, *singularis ferus*, in Hebraico
scriptum est, ZIZ SADAI, quod Aquila transtulit
παντοδαπὴν χώρας, hoc est, *omnimodum regionis.* »
[Aliam Symmachii versionem dat L. Bos e cod.
Marchal., ἀπὸ πίστεως, a *pinguedine*, eamque legit
S. Hieron. ut videtur. DRACH.]

V. 14. Σ., *forebunt.* Hieron.

V. 15. Οὐ λοιπ., ἐν πορτ. Sic ms.

V. 17. Versionem Symmachii et Theodotionis
longe pleniorē hic Latine adfert Hieronymus,
quam Græce Procopius.

V. 19. Σ., Λύδους. Curterius ex ms. Jes. [March.
cod., Σ., Λούδους. Textus Complut., Φοβίλ. DRACH.]

Ibid. Hieronymus : « Pro quo in Hebraico legi-
tur, MOSCHE CESETH, quod absque LXX omnes
similiter transtulerunt, *tendentes arcum.* Et LXX
posuerunt Μοσόχ, nomen pro verbo interpretantes. »

V. 20. Σ., ἐφ' ἵπποις etc. Procopius. Hieronymi.
vero : Pro *carrucis*, quas solus interpretatus est
Symmachus, quem nos in hoc loco secuti sumus,
Aquila, LXX et Theodotio mulos transtulerunt. Et
ubi posuere LXX cum *umbraculis*, quæ nos *dormi-
toria* interpretari possumus, vel *basternas*, alii
voce consona transtulerunt φορτῖα, quæ nos *varii
generis* interpretamur *vehicula* : ubi autem LXX et
Theodotio dixerunt, *lampenas*, pro quibus Symma-
chus *lecticis* interpretatus est, Aquila *σχεπαστά*
posuit, quod et ipsum *lecticis opertas pellibus* si-
gnificat. » [Pro λαμπήναις, Λη. σχεπαστοῖς, al.
κλιτῆροι, καὶ ἀμάξαις. Sic Lamb. Bos. Sed pro
σχεπαστοῖς reponendam censemus σχεπασταῖς; scil.
ἀμάξαις. Cf. verba S. Hieron. modo allata, ubi
malimus legere *σχεπαστάς*. DRACH.]

Ibid. Σ., ἐν σκεύει καθαροῦ. Procopius.

V. 24. Σ., τὰ ἔσχατα. Idem.

IN JEREMIAM MONITUM.

hunc codicem subsequentes etiam libros tum manuscriptos, tum editos adhibuimus.

*Codicem Regium num. 1892 bombycinum XIII circiter sæculi, qui est Cutena in Prophetas omnes, inci-
pendo a duodecim minoribus Prophetis.*

Codicem Colbert. X sæculi, qui continet commentarios Theodoretii.

Origenem in Jeremiam.

Hieronymum in Jeremiam ex postrema editione.

Theodoretum in Jeremiam.

Victorem Antiochenum ex manuscriptis.

Olympiodorum, cujus item loca ex manuscriptis desumpta fuerunt.

Augustini Quæstiones in Genesim semel.

Procopium in Leviticum.

[E codice Syriaco-Hexaplari Ambrasiano-Mediolanensi, a Matth. Norberg publici juris facta, adiecimus
textus LXX vitalis, necnon interpretum lectionum variantium, versionem latinam, quam sedulo cum textu
Syriaco contulimus, et pluribus in locis emendavimus. DRACH.]

JEREMIÆ CAPUT PRIMUM.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΤΑΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

דברי ירמיהו בן-חלקי 1 Ἐβρ.,
λόγοι Ἰερεμίου υἱοῦ Χελκίου.

1.

1.

עַד-תְּלַגְתִּי יְרוּשָׁלַם 3

3.

3. Ἔως τῆς μετακείσεως Ἱερουσαλήμ.

וְהָיָה 10

10.

10. ✕ Καὶ κατασπῆν.

מִן רָאִי אֲנִי רָאִי 11 Ὁ Σύρος
καὶ Ἑβραῖος, ἀμυγδαλίην.

11.

11. Ῥάβδον γρηγοροῦσαν ✕ ἐγὼ ὄρω.

וְאֵי רָאִי 13

13.

13. ✕ Ἐγὼ ὄρω.

מִמְלַחְתּוֹ עֲפֹתָה 15

15.

15.

בְּ-פֶן אֶחָדָה 17

17.

17.

וְאֵי הִנֵּה נִתְּנָה 18

18.

18.

וְלַעֲבוֹד בְּרוֹזַל

לְכַהֲנָיָה

✕ Καὶ εἰς στύλον σιδηροῦν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Verba Jeremiæ filii Helciae.
Hebr. int., id.

1. Verba Jeremiæ filii Helciae.

1-

3. Usque ad transmirationem
Jerusalem.

3. Usque ad transmirationem
Jerusalem.

3. Usque ad transmirationem
Jerusalem.

10. Et ad destruendum.

10. Et dissipes.

10. Et demoliendum

11. Virgam amygdali ego vi-
dens. *Syrus et Hebraeus, amygdal-*
linam.

11. Virgam vigilantem ego vi-
deo.

11. Virgam vigilantem ego vi-
deo.

13. Ego videns.

13. Ego video.

13. Ego video.

15. Regnorum aquilonis.

15. Regnorum aquilonis.

15.

17. Ne forte timere te faciam.

17. Nec enim timere te faciam.

17.

18. Et ego ecce dedi te.

18. Ego quippe dedi te.

18.

Et in columnam ferri.

Et in columnam ferream.

Et in columnam ferream.

Sacerdotibus ejus.

Et sacerdotibus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Jeremiæ.

V. 1. Ἐβρ. καὶ οἱ λοιπ., λόγοι Ἰερεμίου υἱοῦ Χελκίου. Origen. Hom. 49 in Jeremiam.

V. 3. Ἀ., Σ., Θ., ἕως τῆς μετακείσεως etc. Sic Drusus ex Hieronymo, qui ait alios omnes vertisse, transmirationem.

V. 10. Ἀ., Θ., καὶ κατασπῆν. Ms. Jes. Hieronymus vero : « Hoc quod nos de Hebraico addidimus, dissipes, sive deponas, in LXX non habetur. » [Quidam mss. in textu, καὶ καταλύειν. Polygl. Bibel. Et sic edidit Breitinger. DRACH.]

V. 11. Hieronymus : « Aquila et Symmachus virgam vigilantem, Theodotio vero amygdalinam

transulerunt. Et infra : SACED nux dicitur : vigilia autem, vel vigil, sive vigilans, SOCED : unde in posterioribus pardus vigilans hoc nomine appellatur. » Ms. vero Jes., Ἀ., Σ., Θ., ✕ ἐγὼ ὄρω, quod desideratur in LXX. Theodoretus vero ait : κατὰ τὸν Σύρον καὶ Ἑβραῖον, ἀμυγδαλίην. [Ῥάβδον γρ. addidimus Græce ex Lamberto Bos. DRACH.]

V. 13. Ἀ., Θ., ἐγὼ ὄρω. Ms. Jes. [Habet in textu Ald. ed. DRACH.]

V. 15. Θ., βασιλειῶν ἀπὸ Βορῶν. Idem.

V. 17. Hieronymus : « Ne timeas a facie eorum,

TO EBPAIKON.

JEREMIÆ CAPUT II.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΤΑΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

וְהָיָה דְבַר-יְהוָה אֵלַי לְאָמַר : 1, 2
וְהָיָה דְבַר-יְהוָה אֵלַי לְאָמַר :
וְהָיָה דְבַר-יְהוָה אֵלַי לְאָמַר :

1, 2.

1, 2.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1, 2. Et fuit verbum Domini ad me dicendo : Vade et clamabis in auribus Jerusalem, dicens.

1, 2. Et factum est verbum Domini ad me dicens : Vade et clama in auribus Jerusalem, dicens.

1, 2.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	1. Το ῥῆμα τοῦ Θεοῦ ὃ ἐγένετο ἐπὶ Ἰερემίαν τὸν τοῦ Χελκίου. Οἱ λοιποὶ, λόγοι Ἰερემίου υἱοῦ Χελκίου.	1.
3. Ἔως τῆς μετοικεσίας Ἰερουσαλήμ.	3. Ἔως τῆς αἰχμαλωσίας Ἰερουσαλήμ.	3. Ἔως τῆς μετοικεσίας Ἰερουσαλήμ.
10.	10. <i>Vacat.</i>	10. ✕ Καὶ κατασπᾶν.
11. Ῥάβδον γρηγοροῦσαν ✕ ἐγὼ ὄρω.	11. Βακτηρίαν καρυτῆν.	11. Ἀμυγδαλίην ἐγὼ ὄρω.
15.	13. <i>Vacat.</i>	13. ✕ Ἐγὼ ὄρω.
15.	15. Βασιλείας τῆς γῆς ἀπὸ Βορρᾶ.	15. Βασιλειῶν ἀπὸ Βορρᾶ.
17.	17. Μηδὲ πτοηθῆς. Οἱ λοιποὶ, μήποτε πτοηθῆναι σε ποιήσω.	17.
18. ✕ Ἐγὼ δέ :	18. Ἴδου τέθεικά σε. <i>Vacat.</i> <i>Vacat.</i>	18. ✕ Καὶ εἰς στύλον σιδηροῦν. Καὶ τοῖς ἱερεῦσιν αὐτῶν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	1. Verbum Dei quod factum est super Jeremiam filium Chelciae. <i>Reliqui</i> , verba Jeremiae filii Chelciae.	1.
3. Usque ad transmigracionem Jerusalem.	3. Usque ad captivitatem Jerusalem.	3. Usque ad transmigracionem Jerusalem.
10.	10. <i>Vacat.</i>	10. Et demoliendum.
11. Virgam vigilantem ego video.	11. Baculum nucum.	11. (Virgam) amygdalinam ego video.
15.	13. <i>Vacat.</i>	13. Ego video.
15.	15. Regna terrae ab aquilone.	15. Regnorum ab aquilone.
17.	17. Neque exterraris. <i>Reliqui</i> , ne forte timere te faciam.	17.
18. Ego autem.	18. Ecce posui te. <i>Vacat.</i> <i>Vacat.</i>	18. Et in columnam ferream. Et sacerdotibus eorum.

Notae et variae lectiones ad cap. I Jeremiae.

sive ut LXX et caeteri habent interpretes, *ne forte timere te faciam*. Et est sensus juxta translationem nostram: *Noli timere a facie eorum* etc. In notis edit. Rom. ex aliquot exemplaribus adfertur haec τῶν Ο' lectio, μηδὲ πτοηθῆναι σε ποιήσω. Hieronymus legit haud dubie μήποτε, et sic interpretari voluit τὸ ρ. In editione τῶν Ο' hodierna, μηδὲ πτοηθῆς. [Testatur Martianay unum Catalaeg. exemplar expresse habere, μήποτε π. σ. π. Ita etiam Complut. Edit. Rom.: «S. Hieron. videtur legisse, μήποτε. Ita enim inquit, Sive ut LXX etc. et paucerrimam elicit sententiam.» — Post καὶ

εἰπόν, Alii addunt juxta Hebr., πρὸς αὐτούς.—Quod legitur in LXX post ἐναντίον αὐτῶν usque ad finem commatis, non habetur in Hebr. textu, et repetitum est ex ultimo sticho versus 19. In utroque autem loco addiderunt senes de suo, λέγει, vel εἶπα, Κύριος. DRACH.]

V. 18. Σ., ✕ ἐγὼ δέ : Ms. Jes., quia haec cum deessent in LXX, ex Symmacho in editionem Hexaplaem cum asterisco translata sunt.

Ibid. Ἀ., Θ., καὶ εἰς στύλον σιδηροῦν. Idem. Ibid. Θ., καὶ τοῖς ἱερ-. Ms. Jes.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1, 2.	1, 2. <i>Vacat.</i>	1, 2. ✕ Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς με λέγων, Πορεύθητι καὶ ἀνάγνωθι ἐν τοῖς ὡσὶ Ἰερουσαλήμ, λέγων.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1, 2.	1, 2. <i>Vacat.</i>	1, 2. Et factum est verbum Domini ad me dicens: Vade et lego in auribus Jerusalem, dicens.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ 'Ελληνικαῖς γραμμασσι.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
במדבר בארץ לא זרעה		✕ 'Εν τῇ ἐρήμῳ, ἐν γῆ μὴ σπειρομένη.
6 זלמח	6.	6. ✕ Καὶ σκιᾶ θανάτου.
12 שמים	12.	12. Οὐρανοί.
15 וישתו ארצו לשכח	15.	15.
17 בעת מולך בדרך	17.	17.
18 שחר 'Εβρ., Σιώρ.	18.	18.
23 בגיא	23.	23. 'Εν τῇ φάραγγι.
בכרה קלה		Δρομάς κούφη.
משרכת דרכיה		'Ασελγῶς ἐλάλησαν.
24 שאפה רוח	24. . . .	24.
בדשה		('Εν νεομηνία αὐτῆς.)
25 נואש	25.	25. 'Απέγων σου.
31 אבינים	34.	34. ✕ Πενήτων.
35 כי נקיטי	35.	35.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
In deserto, in terra non sata.	In deserto, in terra quæ non seminatur.	In deserto, in terra non sata.
6. Et umbræ mortis.	6. Et imaginem mortis.	6. Et umbra mortis.
12. Cœli.	12. Cœli.	12. Cœli.
15. Et posuerunt terram ejus in solitudinem.	15. Posuerunt terram ejus in solitudinem.	15.
17. In tempore deducentis te per viam.	17. Eo tempore quo ducebat te per viam.	17.
18. Sior. <i>Hebr. int., id.</i>	18. Turbidam.	18.
23. In convalle.	23. In convalle.	23. In convalle.
Dromedaria levis.	Cursor levis.	Dromas levis.
Implicans vias suas.	Explicans vias suas.	Lascive loquutæ sunt.
24. Hausit ventum.	24. Attraxit ventum.	24.
In mensæ suo.	In menstruis ejus.	In neomenia sua.
25. Desperatum est.	25. Desperavi.	25. Desperavi de te.
34. Pauperum.	34. Pauperum.	34. Pauperum.
35. Quia innocens sum.	35. Absque peccato et innocens ego sum.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Jeremiæ.

V. 1 et 2. Θ., ✕ καὶ ἐγένετο etc. Ex ms. Jes. Hieronymus vero in hæc verba: « *Et factum est verbum Domini ad me, dicens: Vade et clama in auribus Jerusalem, dicens. Hoc in LXX non habetur; sed sub asteriscis de Theodotionis editione additum est, qui verbum Hebraicum CARATH, pro quo nos diximus, clama, sive prædica, interpretatus est, lege. Et lectionem eum, et clamorem, et prædicationem pro sui ambiguitate significat.* » Drusius ex editione Complutensi verba Theodotionis sic adfert: Καὶ ἐγένετο ῥῆμα Κυρίου πρὸς με λέγων. Πορεύου καὶ βόα εἰς τὰ ὄρη Ἱερουσαλήμ λέγων. Sed hæc non sunt germana Theodotionis verba, ut liquet ex supradictis, et ex allata tum ab Hieronymo, tum a codice Jes. Theodotionis lectione.

Ibid. 'A., Θ., ἐν τῇ ἐρήμῳ etc. Ms. Jes. Hieronymus: « *Hoc quoque quod posuimus, in deserto, in terra, quæ non seminatur, in LXX non habetur.* » [Alius, ἐν γῆ μὴ σπασίσση. DRACH.]

V. 6. 'A., Σ., Θ., καὶ σκιᾶ θανάτου. Item ms. Jes. Hieronymus: « *Pro imagine mortis, de Theodotione additum est, umbra mortis.* » [Apud Lamber-

tum Bos, Theodor., σκιᾶς θ.— Ed. Rom. « *In uno codice est (atque ita fere Complut.) οὐδὲ κατώκησεν ἐκεῖ υἱὸς ἀνθρώπου, neque habitavit ibi filius hominis: quam lectionem agnoscit S. Hieron. ex LXX.* » Quos vide.—Mox, οὐθέν, deest apud alios, nec habet Hebr. DRACH.]

V. 9. Hebr., Vulg., ait Dominus. Ο' vacat. Alii, λέγει Κύριος. DRACH.

V. 12. Hieronymus: « *Quod Aquila et Symmachus cælos, LXX vero et Theodotio cælum interpretati sunt, nullum moveat. Hebraicum enim SAMAIM communis est numeri, et tam cælum quam cæli eodem appellantur nomine, ut Athenæ, Thebæ, Salonæ.* » [Hebr. שָׁמַיִם, obstupescite, cæli. LXX, ἐξέστη ὁ οὐρανός, obstupuit cælum. Aq. et Sym., ἐκστήτε, οὐρανοί, obstupescite, cæli. Ex L. Bos. DRACH.]

V. 15. Ἄλλος, εἰς ἀφανισμὸν. Ms. Jes., sine interpretis nomine. [Ald., εἰς ἀφανισμούς. Complut., εἰς ἀφανισμὸν. Mox, LXX, Τάφνας, aliter, τάφνης. DRACH.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	<i>Vacat.</i>	✕ 'Εν τῇ ἐρήμῳ, ἐν γῆ μὴ σπειρομένη.
6. ✕ Καὶ σκιὰ θανάτου.	6.	6. ✕ Καὶ σκιὰ θανάτου
12. Οὐρανοί.	12. Οὐρανός.	12. Οὐρανός.
15.	15. Οἱ ἔταξαν τὴν γῆν αὐτοῦ εἰς ἔρημον. Ἄλλος, εἰς ἀφανισμόν.	15.
17.	17. ✕ 'Εν τῷ καιρῷ τοῦ ἀπαγοντός σε ἐν τῇ ὁδῷ.	17.
18.	18. Γηῶν.	18.
23. 'Εν τῇ φάραγγι.	23. 'Εν τῷ πολυανδρίῳ.	23.
Δρομάς κούφη.	'Οψὲ φωνῆ αὐτῆς.	Δρομάς κούφη.
'Ἀσελγῶς ἐλάλησαν.	'Ὠλόλυξε, τὰς ὁδοὺς αὐτῆς.	
24.	24. 'Ἐπνευματοφορεῖτο. Οἱ λοιποὶ, ἐλκυσεν ἄνεμον.	24.
('Εν τῷ μηνὶ αὐτῆς.)	'Εν σῆ ταπεινώσει αὐτῆς.	'Εν τῇ ταπεινώσει αὐτῆς.
25.	25. Ἄνδριούμαι.	25.
34. ✕ Πενήτων.	34. <i>Vacat.</i>	34. ✕ Πενήτων.
35.	35. ✕ Ὅτι ; ἀθῶός εἰμι.	35.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	<i>Vacat.</i>	In deserto, in terra non sata.
6. Et umbra mortis.	6.	6. Et umbra mortis.
12. Cœli.	12. Cœlum.	12. Cœlum.
15.	15. Qui posuerunt terram ejus in solitudinem. <i>Alius</i> , in destructionem.	15.
17.	17. In tempore abducentis te in via.	17.
18.	18. Geon.	18.
23. In convalle.	23. In sepulcro multitudinis.	23.
Dromas levis.	Ad vesperam vox ejus.	Dromas levis.
Lascive loquutæ sunt.	Uluvavit, vias ejus.	
24.	24. Spiritu portabatur. <i>Reliqui</i> , attraxit ventum.	24.
In mense suo.	In humilitate sua.	In humilitate sua.
25.	25. Viriliter agam.	25.
34. Pauperum.	34. <i>Vacat.</i>	34. Pauperum.
35.	35. Quia innocens sum.	35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Jeremiæ.

V. 17. ✕ 'Εν τῷ καιρῷ etc. Ms. Jes. Hieronym. : 'Hoc quod nos diximus, eo tempore quo ducebat te per viam, in LXX non habetur. '

V. 18. Hieronymus : ' Pro *Sior*, nos *turbidam* interpretati sumus : pro quo communis editio habet, *Geon*. ' Origen. Huet. in Joan. p. 137, τὸ 'Εδραϊκὸν, πικρὸν ὕδωρ Σιών, male pro Σιών. [Aperte mendum typographicum; Latine enim vertit Hebraice doctissimus Huetius : ' Vel ut Hebraicum habet, *bibere aquam Seor*. ' Antiqui, vocalibus massorethicis carentes, γῆτω efferebant σιών et σιών aut σιών, quod idem; et enim i sonat. Lamb. Bos in Γηῶν τῶν Ὁ adnotat, *aliter*, Σιών. DRACH.]

V. 23. 'A., Σ., ἐν τῇ φάραγγι. Sic Colbertinus et Drusius. Ibid. LXX, πολυάνδριον, *sepulcrum multitudinis*. Sic vertit Hieronymus.

Ibid. 'A., Σ., Θ., δρομάς κούφη. Hieronymus. Sic legitur in codice nostro antiquissimo, et quidem

optime. In editis vero, δρομὸς κούφη, non ita recte.

Ibid. 'A., Σ., ἀσελγῶς ἐλάλησαν. Sic Colbert. Sed videtur aut scholion esse, aut ad alium locum pertinere : nisi fortasse Aquila et Symmachus aliud legerint. [Perspicuum est eos legisse יִרְדְּבִי, *verba ejus*, pro יִרְדְּבִי. DRACH.]

V. 24. Οἱ λοιποὶ, ἐλκυσεν ἄνεμον. Edit. Rom. ex Chrysostomo.

Ibid. Hieronymus : ' In *menstruis* et in *immunditia ejus* invenient eam. Pro quo Aquila νεομηνίαν, hoc est, *kalendas*; Symmachus *mensam*; LXX et Theodotio *humilitatem* interpretati sunt. ' [Lamb. Bos : Ἀρ., ἐν τῇ νεομ. α. cum articulo. DRACH.]

V. 25. Colbert. et Drusius ex Victore Antiocheno, 'Ακ., ἀπέγγων σου, ἡγουν, ἀπήλπισα.

V. 34. 'A., Σ., Θ., πινήτων. Ms. Jes. nempe de-
cerat in LXX.

V. 35. ✕ Ὅτι ; ἀθῶός. Idem.

JEREMIAE CAPUT III.

TO EBPAIKON.

1	לֹאֲמַר רְעִים וַיְחַנְּפוּ
2	אִשָּׁה זֹנָה
3	הֲלֹכָה הִיא עַל-כָּל-הָאָרֶץ
4	אִשָּׁה זֹנָה
5	נָאִם-יְהוָה
6	וְקָרָאתָ נָאִם-יְהוָה
7	נָאִם-יְהוָה
8	נָאִם-יְהוָה
9	נָאִם-יְהוָה
10	נָאִם-יְהוָה
11	נָאִם-יְהוָה
12	נָאִם-יְהוָה
13	נָאִם-יְהוָה
14	נָאִם-יְהוָה
15	נָאִם-יְהוָה
16	נָאִם-יְהוָה
17	נָאִם-יְהוָה
18	נָאִם-יְהוָה
19	נָאִם-יְהוָה
20	נָאִם-יְהוָה
21	נָאִם-יְהוָה
22	נָאִם-יְהוָה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1.	Dicendo.
	Sociis.
2.	Et profanasti.
3.	Mulieris meretricis.
6.	Vadens ipsa super omnem montem.
7.	Soror ejus.
9.	Et profanavit terram.
10.	Soror ejus.
	Dixit Dominus.
12.	Et clamabis.
16.	Dixit Dominus.
19.	Hæreditatem præclaram exercituum gentium.
21.	Dei sui.
22.	Aversiones vestras.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

1.
2.
3.
6.
7.
9.
10.
12.
16.
19.
21.
22.

VULGATA LATINA.

1.	Vulgo dicitur.
	Amatoribus.
2.	Polluisti.
3.	Mulieris meretricis.
6.	Abiit sibi met super omnem montem.
7.	Soror ejus.
9.	Contaminavit terram.
10.	Soror ejus.
	Ait Dominus.
12.	Clama.
16.	Ait Dominus.
19.	Hæreditatem præclaram exercituum gentium.
21.	Dei sui.
22.	Aversiones vestras.

ΑΚΥΛΑΣ.

1.	✕ Λέγων :
2.	
3.	✕ Γυναικὸς : πόρνης.
6.	✕ Ἐπορεύθησθε ✕ ἔαυτῆ : ἐπὶ πάντων ὄρους.
7.	✕ Ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς.
9.	✕ Καὶ ἐφονοκτόνει τὴν γῆν.
10.	✕ Ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς.
	Φησὶ Κύριος.
12.	Βόησον.
16.	Φησὶ Κύριος.
19.	✕ Ὀνομαστήν.
21.	✕ Τοῦ : Θεοῦ αὐτῶν.
22.	

AQUILA.

1.	Dicens.
2.	
3.	Mulieris meretricis.
6.	Ivisti tibimetipsi super omnem montem.
7.	Soror ejus.
9.	Et cruentabat terram.
10.	Soror ejus.
	Dicit Dominus.
12.	Clamita.
16.	Dicit Dominus.
19.	Inclytam.
21.	Dei sui.
22.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Jeremiæ.

V. 1. 'A., λέγων. Ms. Jes. Hieronymus vero : « Vulgo dicitur, pro quo LXX tantum dicitur transtulerunt. » Hæc tripliciter intelligi possunt. Primo ita ut illud, tantum dicitur, sit interpretatio τῶν Ὁ qui tantum posuerint ante dicitur : verum hic intelligendi modus nullatenus arridet, licet sic intellexerint ii qui Hieronymum ediderunt. Alter modus est, ut LXX tantum, secus quam alii interpretes, verterint dicitur : quod quidem verum est, atque ita non inepte explicari potest. Tertius explicandi modus, qui magis mihi probatur, est : ubi Hieronymus, vulgo dicitur, transtulit, LXX tantum, dicitur, vertisse ; ita ut solam vocem, dicitur, usurparint : exemplaria igitur Hieronymi τῶν Ὁ λέγεται habuisse videntur. Sed nihil in hodiernis LXX legitur, quod respondeat voci לאֲמַר.

Ibid. Hieronymus : « Et tu fornicata es cum amatoribus multis, sive pastoribus. Verbum enim REIM, quod quatuor litteris scribitur, RES, AIN, IOD, MEM, et amatores, et pastores utrumque significat. Et si legamus REIM, amatores significat : si ROIM, pastores. » Ms. noster antiquissimus bis habet REIM, et semel ROIM cum H. Sed infra cap. vi, vers. 2, idem codex habet REIM et ROIM. Verisimile est Aquilam et Symmachum vertisse, ἐραστάς, vel ἑταίρους, vel φίλους.

V. 2. Hebr. chetib, חֶתִיב, compressa fueris. Sed pro eo verbo, tanquam obscuro, substituitur Keri, חֶתִיב, concubitum passa fueris. LXX, ἐξεφύρθησθε, permista fueris. Alius, ἐξεφύρθησθε, id. Syrus, ἐμιάνησθε, polluta fueris. Partim ex Schlcusnero DRACH.

JEREMIAE CAPUT IV.

TO EBPAIKON.

4	דַּבְּרוּ לַיהוָה וְהִסֵּרוּ עֵלְמָלְךָ לְבַבְכֶם
---	---

VERSIO HEBRAICI TEXT.

4.	Circumcidite vos Domino, et auferte præputia cordis vestri.
----	---

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

4.

VULGATA LATINA.

4.	Circumcidimini Domino, et auferte præputia cordium vestrorum.
----	---

ΑΚΥΛΑΣ.

4.

AQUILA.

4.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	JEREMIAE CAPUT III. Ϛ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. <i>Vacat.</i>	1.
2.	Ποιμέσι. Ἄλλοι, [ἱρασταίς].	2.
3. ✕ Γυναικός : πόρνης.	2. Ἐμίανας. Ἄλλος, ἐφονοκτόνεις.	3. ✕ Γυναικός : πόρνης.
6.	3. Πόρνης.	6.
7. ✕ Ἡ ἀδελφή αὐτῆς.	6. Ἐπορεύθησαν ἐπὶ πᾶν ἕρος.	7.
9.	7. <i>Vacat.</i>	9. ✕ Καὶ ἐφονοκτόνει τὴν γῆν.
10.	9. <i>Vacat.</i>	10. ✕ Ἡ ἀδελφή αὐτῆς.
Φησὶ Κύριος.	10. <i>Vacat.</i>	Φησὶ Κύριος.
12. Βόησον.	12. Ἀνάγνωθι.	12. Ἀνάγνωθι.
16. Λέγει Κύριος.	16. Λέγει Κύριος.	16. Φησὶ Κύριος.
19.	19. Κληρονομίαν Θεοῦ παντοκράτορος ἐθνῶν.	19. Κληρονομίαν ✕ ὀνομαστήν...
21.	21. Θεοῦ ἀγίου αὐτῶν.	21.
22. Τὰς ἐπιστρέψεις ὑμῶν.	22. Συντρίμματα ὑμῶν.	22.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. <i>Vacat.</i>	1.
2.	Pastoribus. <i>Alii</i> , amatoribus.	2.
3. Mulieris meretricis.	2. Polluisti. <i>Alius</i> , interficibas.	3. Mulieris meretricis.
6.	3. Meretricis.	6.
7. Soror ejus.	6. Iverunt super omnem montem.	7.
9.	7. <i>Vacat.</i>	9. Et cruentabat terram.
10.	9. <i>Vacat.</i>	10. Soror ejus.
Dicit Dominus.	10. <i>Vacat.</i>	Dicit Dominus.
12. Clamita.	12. Lege.	12. Lege
16. Dicit Dominus.	16. Dicit Dominus.	16. Dicit Dominus.
19.	19. Hæreditatem Dei omnipotentis gentium.	19. Hæreditatem inclytam fortitudinis robustissimi gentium.
21.	21. Dei sancti sui.	21.
22. Conversiones vestras.	22. Contritiones vestras.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Jeremiæ.

Ibid. Ἄλλος, ἐφονοκτόνεις. Sic Drusus ex Victoris, qui ait, ἄλλος ἀντὶ τοῦ ἐμίανας, ἐφονοκτόνεις ἐξέδωκεν.

V. 3. Ἄ., Σ., Θ., γυναικός. Ms. Jes.

V. 6. Ms. Jes., ἐπορεύθης. Ἄ., ✕ αὐτῆ : ἐπὶ πᾶν ἕρος. Vox autem αὐτῆ, notatur asterisco, quia deerat in editis. Vox ἐπορεύθης, in textu ms. Jes. legitur : an vero sit Aquilæ, incertum.

V. 7. Ἄ., Σ., ἡ ἀδελφή αὐτῆς. Idem. Deest in Θ, ut et aliz asterisco notatæ voces.

V. 9. Ἄ., Θ., καὶ ἐφονοκτόνει τὴν γῆν. Idem.

V. 10. Ἄ., Σ., Θ., φησὶ Κύριος. Idem.

V. 12. Hieronymus : « Verbum Hebraicum CARRATI et voca, et clama, et lege, significat. Unde Aquila et Symmachus, clamita; LXX et Theodotio, lege, interpretati sunt. » [Aquilæ et Symmachi

Græcum adjecimus ex L. Bos. DRACH.]

V. 16. Ms. Jes., φησὶ Κύριος. Σ., λέγει. Putamus autem, φησὶ Κύριος, esse Aquilæ et Theodotionis, ut supra v. 10, nam LXX habent λέγει, ut Σ.

V. 19. Ἄ., Θ., ὀνομαστήν. Sic idem sub asterisco.

Ibid. Hieronymus : « Pro hæreditate præclara exercituum gentium, quam LXX transtulerunt hæreditatem nominatam Dei omnipotentis gentium, Theodotio significantius transtulit, hæreditatem inclytam fortitudinis robustissimi gentium. » Legisse videtur Hieronymus in LXX, ὀνομαστήν, quæ vox hodie ibi desideratur.

V. 21. In ms. Jes., Ἄ., τοῦ, præfixo asterisco.

V. 22. Sym., conversiones. Hieronymus. [Græcum adjecimus ex Lamb. Bos. DRACH.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

JEREMIAE CAPUT IV.

Ϛ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4. Καθαρίσθητε Κυρίω, καὶ ἀφέλασθε πονηρίας τῶν καρδιῶν ὑμῶν.	4. Περιτμήθητε τῷ Θεῷ ὑμῶν, καὶ περιτέμεσθε τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν.	4.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Purificamini Domino, et auferite malitias cordium vestrorum.	4. Circumcidimini Deo vestro, et circumcidite duritiam cordis vestri.	4.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΛΑΣ.
9 יתבדד	9.	9. Ἄφρονες ἔσονται.
12 רח כלל כאלה	12.	12. (Πνεῦμα πληρώσεως) ✕ ἀπὸ τούτων.
14 ארך	14.	14. Ἄνωφελείας σου.
19 רחוקה	19.	19. Ὀχλάζει.
20 על-שבד	20.	20.
22 לל נבנים רחוקה	22.	22. ✕ Εἰσὶ.
23 רחוקה ורחוקה	23.	23. ✕ Κενὴ καὶ ὄθεν.
30 רחוקה	30.	30. ✕ Ταλαίπωρος. Ἄλλως, ὀλοθρευθεῖσα.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Mirabuntur.	9. Consternabuntur.	9. Amentes erunt.
12. Ventus plenus ab illis.	12. Spiritus plenus ex his.	12. [Spiritus repletionis] ab his.
14. Nequitiae tuae.	14. [Cogitationes] noxiae.	14. Inutilitatis tuae.
19. Tumultuans.	19. Turbati sunt.	19. Tumultum agit.
20. Super contritionem.	20. Super contritionem.	20.
22. Et non intelligentes ipsi.	22. Et vecordes.	22. Sunt.
23. Inanis et vacua.	23. Vacua erat et nihil.	23. Vacua et nihil.
30. Vastata.	30. Vastata.	30. Misera. <i>Aliter</i> , vastata.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Jeremiæ.

V. 4. Symm., *Purificamini* etc. Hieronymus in Commentario. [Symmachi Græca apposuimus ex Lamb. Bos. Ejusdem lectionis Græcæ singula verba in Trommii concordantiis inserta sunt tanquam ex Sym. versione nostri commatis. DRACH.]

V. 7. Aliqui mss. et Complut. addunt σου post γῆν et post πόλεις, secundum quod legitur in Hebr. et in Vulg. DRACH.

V. 8. Hebr. et Vulg., ira furoris (Domini). Ο, ὁ θυμός. Mss., Ald., Complut., θυμὸς ὀργῆς. Al., τῆς ὀργῆς. IDEM.

V. 9. Hieronymus: « *Et prophetæ consternabuntur*; sive, ut Aquila transtulit verbum Hebraicum ΙΞΗΜΑΥ, *amentes erunt*. » [Aquilæ textum Græ-

cum adjecimus ex L. Bos. DRACH.]

V. 10. Hebr., (pax) erit vobis; et tanget, *vel* pertinget (gladius). Mss., Ald. et Complut., ἔσται ὑμῖν, καὶ ἔψεται. Ed. Rom. autem, ἔσται, καὶ ἰδοὺ ἔψατο. DRACH.

V. 12. 'A., Σ., Θ., ἀπὸ τούτων. Ms. Jes.

V. 14. 'A., ἀνωφελείας etc. Sic Colbertinus et Drusius.

V. 16. Ο, ἤκασιν. Deest in Complut., neque habent Hebr. et Vulg. DRACH.

V. 19. Hieronymus: « *Ubi nos juxta Symmachum posuimus, turbati sunt*, et in Hebræo scriptum est, HOMA, LXX et Theodotio posuerunt, *μαϊμάσσει*,

JEREMIÆ CAPUT V.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΛΑΣ.
1 נא-רחוקה	1.	1. ✕ Δῆ.
5 רחוקה	5.	5. ✕ Αὐτοί.
8 מושבים	8.	8. Ἐλχοντες.
11 נא-רחוקה	11.	11. ✕ Φησὶ Κύριος.
15 גוי און גוי בעולם רחוקה	15.	15.
לשד		Τῆς γλώσσης αὐτοῦ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et videte nunc. Veritatem.	1. Et aspiciate. Fidem.	1. Utique.
5. Ipsi.	5. Hi.	5. Ipsi.
8. Trahentes.	8. Emissarii.	8. Trahentes.
11. Dixit Dominus.	11. Ait Dominus.	11. Dicit Dominus.
15. Gens robusta ipsa, gens a saculo ipsa.	15. Gentem robustam, gentem antiquam.	15.
Linguam ejus.	Cujus linguam.	Linguam ejus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9.	9. Θαυμάσσονται.	9.
12. (Πνεῦμα πληρώσεως) ✕ ἀπὸ τούτων.	12. Πνεῦμα πληρώσεως.	12. (Πνεῦμα πληρώσεως) ✕ ἀπὸ τούτων.
14. Ἄδικίας σου.	14. Πόνων σου.	14.
19. (Ἐταράχθησαν.)	19. Μαιμάσσει.	19. Μαιμάσσει.
20.	20. Συντριμμόν. Ἄλλος, ἐπὶ συντρίβον (al. συντριβήν).	20.
22.	22. Καὶ οὐ συνετοί.	22.
23. ✕ Κενὴ καὶ ὄυθέν.	23. Οὐθέν.	23. ✕ Κενὴ καὶ ὄυθέν.
30.	30.	30. Ταλαίπωρος.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9.	9. Mirabuntur.	9.
12. [Spiritus repletionis] ab his.	12. Spiritus repletionis.	12. [Spiritus repletionis] ab his.
14. Injustitiæ tuæ.	14. Laborum tuorum.	14.
19. Turbati sunt.	19. Fluctuat.	19. Fluctuat.
20.	20. Contritionem. <i>Alius, super contritionem.</i>	20.
22.	22. Et non intelligentes.	22.
23. Vacua et nihil.	23. Nihil.	23. Vacua et nihil.
30.	30.	30. Misera.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Jeremiæ.

quod verbum in præsentiarum quid significet ignoro; Aquila autem posuit, ὀκλάζει, quod et ipsum *impulsum* significat. » [L. Bos: « Th., μαίμασσει. S., ἐταράχθη (sic). Aq., ὀκλάζει (sed melius ὀκλ.). Al. interp., σπαράσσεται, dilaceratur. » DRACH.]

V. 20. Ἄλλος, ἐπὶ συντρίβον. Sic in margine cod. Jes. notatur, estque fortasse varia lectio tantum.

V. 22. Ἄ., εἰσf. Idem.

V. 23. Ἄ., Σ., Θ., κενὴ καὶ οὐθέν. Sic ms. Jes. cum asterisco præmisso pro voce κενή, quæ in τοῖς Ο΄ desideratur. In editione Romana legitur, Ἄ.,

κενή. Σ., συγκεχυμένη, *confusa*, quam posteriorem Symmachi lectionem germanam puto: nam multo facilius est ut littera Σ. cum Ἄ., Θ. incogitanter irrepserit, quam ut versio συγκεχυμένη Symmacho efflicta fuerit. [Edit. Rom.: Aq., κενή. S., συγκεχυμένη. DRACH.]

V. 30. Ἄ., Θ., ταλαίπωρος. Ms. Jes. Sed magis probatur mihi lectio Hieronymi: « Pro *vastata*, quod Hebraice dicitur SADUD, quod solus interpretatus est Aquila, alii transtulerunt, *miseram* atque *miserabilem* culpa sui. » Forte pro Ἄ., Θ. legendum Σ., Θ. [Ἄ. ἄλλως Græce addidimus ex L. Bos. DRACH.]

JEREMIAE CAPUT V.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ ἴδετε.	1.
Ἄλήθειαν.	Ἦσιν.	
5.	5. Vacat.	5. ✕ Αὐτοί.
8. Ἐκόμενοι.	8. Θηλυμανεῖς.	8. Ἐλκοντες.
11. ✕ Φησὶ Κύριος.	11. Vacat.	11. ✕ Φησὶ Κύριος.
15.	15. Vacat. Ἄλλος, ✕ ἔθνος ἀρχαῖόν ἐστιν, ἔθνος ἀπ' αἰώνος ἐστιν.	15.
Τῆς γλώσσης αὐτοῦ.	Τῆς φωνῆς αὐτοῦ.	Τῆς γλώσσης αὐτοῦ.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Et videte.	1.
Veritatem.	Fidem.	
5.	5. Vacat.	5. Ipsi.
8. Attracti.	8. Furentes in feminas.	8. Trahentes.
11. Dicit Dominus.	11. Vacat.	11. Dicit Dominus.
15.	15. Vacat. <i>Alius, gens antiqua est, gens a sæculo est.</i>	15.
Linguam ejus.	Vocem ejus.	Linguam ejus.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ולא תשמע מה - דבר

16 אשפתו כקבר פתוח

21 עינים להם

24 שבועות

26 ישור כשך יקושים

28 שכנו עשו

עבר דברי-רע

ויצליח

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Et non audies quod loquetur.

16. Pharetra ejus quasi sepulcrum patens.

21. Oculi ipsis.

24. Septimanas.

26. Intuebitur secundum expositionem laqueorum.

28. Impinguati sunt, nituere.

Præterierunt verba mali.

Et prosperaverunt.

V. 1. 'A., δὴ. Ms. Jes.

Ibid. Hieronymus : Sym., *veritatem*.

V. 5. 'A., Θ., αὐτοί. Ms. Jes. Deest in LXX.

V. 7. Θ., ποίη. Euseb. *Demonstr.* lib. II, ποίη.

Ita etiam Complut. Mss., ποίη. DRACH.

V. 8. Hieronymus : « Pro *emissariis*, in Hebraico scriptum est MOSECHIM, quod omnes voce consona ἔλκοντες, id est, *trahentes*, transtulerunt. » Ms. Jes. habet tamen, Σ., ἔλκόμενοι. Verum Hieronymus parvum discrimen neglexit, ut omnes simul referret.V. 10. Θ., (ὅτι τοῦ Κυρίου) εἰσίν. Complut., οὐκ εἰσίν. Vulg., non sunt. Particula Hebr., מל, hic plene scripta, et *ipsi* et *non* verti potest. Maxima tamen pars interpretum, omnesque Hebraei, necnon Chaldaei, negative vertunt. DRACH.

V. 11. 'A., Σ., Θ., φησὶ Κύριος. Ms. Jes. Deest in LXX.

V. 12. Θ., ἐψεύσατο. Complut. et mss., ἐψεύσαντο, in pl. num., ut Hebr. et Vulg. DRACH.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

2 דנה והבענה

7 בוד

8 לוא נשבה

12 והסבר

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Venustæ et delicatæ.

7. Lacus.

8. Non habitatam.

12. Et vertentur.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

'Ελληνικοὶς γράμμασι.

16.

21.

24.

26.

28.

VULGATA LATINA.

Nec intelliges quid loquatur.

16. Pharetra ejus quasi sepulcrum patens.

21. Qui habentes oculos.

21. Plenitudinem.

26. Insidiantes quasi aucupes.

28. Incrassati sunt et impinguati.

Et præterierunt sermones meos pessime.

Non direxerunt.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Jeremiæ.

V. 13. In fine versiculi. Hebr., ita fiet illis. Θ' vacat. Ald., Complut. et codex Vaticanus, οὕτως ἔσται αὐτοῖς. Idem.

V. 15. Ἄλλος, ἔθνος ἀρχαῖον etc. Ms. Jes. in quo sic legitur, ✕ ΕΘΝΟΣ ΑΡΧΥΩΝ ΕΣΤΙΝ, ΕΘΝΟΣ ΑΙΠΥΩΝΟΣ ΕΣΤΙΝ. Restitue, ἔθνος ἀρχαῖον ἔστιν, ἔθνος ἀπ' αἰώνος ἔστιν, quæ desunt in LXX. Ibid. 'A., Σ., Θ., τῆς γλώσσης αὐτοῦ. Idem. [Complut. habet, ἔθνος ισχυρὸν. ἔθνος ἀπ' αἰώνος, *gentem robustam, gentem antiquam*. Ad quæ edit. Rom. : « Theodoretus hoc secundum tantum agnoscit. S. Hieron. habet utrumque. » DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, οὐδὲ μὴ ἀκ-. Idem.

V. 16. Ἄλλος, ἡ φαρέτρα etc. Idem. [Complut. φαρέτρα αὐτοῦ ὡς τάφος ἀνεωγμένος. « Quæ agnoscuntur, sic ed. Rom., etiam a Theodoro. » DRACH.]

V. 19. Hebr. et Vulg., (sicut) dereliquistis me et etc. Θ' vacat. Apud Theodor., (ἀνθ' ὧν) ἐγκατελίπετέ με καὶ. Sic etiam Ald. et Complut. Alii, ἐγκατελείπατε. DRACH.

JEREMIÆ CAPUT VI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

2 דנה והבענה

7 בוד

8 לוא נשבה

12 והסבר

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Venustæ et delicatæ.

7. Lacus.

8. Non habitatam.

12. Et vertentur.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

'Ελληνικοὶς γράμμασι.

2.

7.

8.

12.

VULGATA LATINA.

2. Speciosæ et delicatæ.

7. Cisterna.

8. Inhabitabilem.

12. Et transibunt.

ΑΚΥΛΑΣ.

16.

21.

24. Ἑβδομάδας.

26. Ἰασίρ ✕ ὡς δίχτυον Ἰεζουτοῦ.

28. ✕ Ἐλιπάνθησαν, ἑστεραώθησαν.

✕ Κατεύθουναν.

AQUILA.

16.

21.

24. Hebdomadas.

26. Iasir quasi rete aucupis.

28. Impinguati sunt, corroborati sunt.

Prosperere egerunt.

ΑΚΥΛΑΣ.

2. ✕ Τὴν ὠραῖαν καὶ τὴν φανεράν.

7. Λάκκος.

8.

12. ✕ Καὶ συλληφθήσονται.

AQUILA.

2. Speciosam et conspicuam.

7. Lacus.

8.

12. Et comprehendentur.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	<i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ οὐ δὲ μὴ ἀκούσης ἢ λαλεῖ.	
16.	16. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ ἡ φαρέτρα αὐτοῦ ὡς τάφος ἀνεργμένος.	16.
21.	21. Ὀφθαλμοὶ αὐτοῖς.	21. ✕ Οἷς : ὀφθαλμοί.
24. Ἑβδομάδας.	24. Πληρώσως.	24.
26. Ἰασίρ ✕ ὡς δίκτυον Ἰεζουτοῦ.	26. Παγίδας ἔστησαν. Ἄλλος, παγίδα.	26.
28. ✕ Ἐλιπάνθησαν, ἑστειρώθησαν.	28. <i>Vacat.</i>	28. ✕ Ἐλιπάνθησαν, ἑστειρώθησαν.
Καὶ παρέβησαν ✕ τοὺς λόγους μου εἰς πονηρόν.	Καὶ παρέβησαν.	Καὶ παρέβησαν ✕ τοὺς λόγους μου εἰς πονηρόν.
✕ Κατεύθυναν.		✕ Κατεύθυναν.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	<i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , neque audies quæ loquitur.	
16.	16. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , pharetra ejus quasi sepulcrum patens.	16.
21.	21. Oculi ipsis.	21. Quibus oculus.
24. Hebdomadas.	24. Plenitudinis.	24.
26. Iasir quasi rete aucupis.	26. Laqueos statuerunt. <i>Alius</i> , laqueum.	26.
28. Impinguati sunt, corroborati sunt.	28. <i>Vacat.</i>	28. Impinguati sunt, corroborati sunt.
Et transgressi sunt sermones meos in malum.	Et transgressi sunt.	Et transgressi sunt sermones meos in malum.
Prosperere egerunt.		Prosperere egerunt.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Jeremiæ.

V. 20. H. et V., in Juda. Ο΄, ἐν τῷ οἴκῳ Ἰούδα. Istud autem οἴκῳ deest in Alex. et Complut. ΙΩΚΜ.

V. 21. Θ., οἷς ὀφθαλμοί. Ms. Jes.

V. 24. Hieronymus : « Aquila prima editio et Symmachus *hebdomadas* interpretati sunt. In Hebræo enim scriptum est SABAOTH [ἡπταθ] quod pro ambiguitate verbi et *septimanas* significat, et *plenitudinem*. »

V. 26. Hieronymus : « Quodque nos diximus, *insidiantes quasi aucupes*, et in LXX non habetur, Aquila et Symmachus transtulerunt, IASIR, quasi *rete aucupis*. Quod etiam qui bonus inter eos videtur et rectus, instar aucupis tendat insidias. » Ita legit Martianæus. In prius editis vero legebatur : « Aquila et Symmachus transtulerunt verbum IASUR, quasi rete aucupis. » Hanc vero lectionem haud dubie vitiatam sic conjectura restituit Drusius : « A. et S. transtulerunt, *rectus*, quasi rete aucupis : quod, ait ille, iudicare videntur tum sequentia verba, quod etiam qui bonus inter eos vi-

detur et *rectus*; tum vox ἰασίρ et ἰασίρ *rectus*. Codex Sangermanensis sic habet : « Aquila et Symmachus transtulerunt verbum IASIR, quasi *rete aucupis*, quod etiam qui bonus inter eos videtur et rectus, instar aucupis tendat insidias. » Affirmat Martianæus noster vocem, *verbum*, ante IASIR non legi in codice Sacygiritano, neque legendam esse. Ut ut vero sit, non spernenda est Drusii conjectura : nam, ut ait ille, verba sequentia, quod etiam qui bonus inter eos videtur et *rectus*, instar aucupis tendat insidias, indicare videntur in ante posita versione vocem, *rectus*, inveniri : quæ vox apte respondet τῷ ἰασίρ. [Lectionem incerti addidimus ex L. Bos. DRACH.]

Ibid. 'A., Σ., ὡς δίκτυον Ἰεζουτοῦ. Ms. Jes.

V. 28. 'A., Σ., Θ., ἐλιπάνθησαν, ἑστειρώθησαν. Ms. Jes. [Complut., ἐπαχύνθησαν. Alii, ἐλιπάνθησαν, ἑστειρώθησαν, DRACH.]

Ibid. Σ., Θ., τοὺς λόγους μου εἰς πονηρόν. Idem.

Ibid. 'A., Σ., Θ., κατεύθυναν. Idem.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2.	2. ✕ Τὴν ὥραϊαν καὶ τὴν φανεράν.
7. Λάκκος.	7. Λάκκος.	7. Λάκκος.
8.	8. Οὐ κατοικισθῆ. Ἄλλος, οὐ κατοικηθήσεται. Ἄλλ., οὐ κατέκτισαν.	8.
12.	12. Καὶ μεταστραφήσονται.	12.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2.	2. Speciosam et conspicuam.
7. Lacus.	7. Lacus.	7. Lacus.
8.	8. Non habitata est. <i>Alius</i> , non habitabitur. <i>Alius</i> , non habitant.	8.
12.	12. Et convertentur.	12.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΞ.
עמי 14	14.	14.
עשו 15	15.	15. ✕ Ἐποίησαν.
ודעו עדה את-אשר-בם 18	18.	18.
למה-זה לי 20	20.	20. Ἰνατί ✕ τοῦτό : μοι;
וקנה 22	22.	22.
וגוי גדול 22	22.	22.
בבצר 27	27.	27.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Populi mei.	14. Populi mei.	14.
15. Fecerunt.	15. Fecerunt.	15. Fecerunt.
18. Et cognosce, cœtus quæ in eis.	18. Et cognosce, congregatio, quanta ego faciam eis.	18.
20. Ut quid hoc mihi? Et calamus.	20. Ut quid mihi? Et calamum.	20. Ut quid hoc mihi?
22 Et gens magna.	22. Et gens magna.	22.
27. Munitionem.	27. Robustum.	27. Munitum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Jeremiæ.

V. 2. Ἄ., Θ., τὴν ὕδαταν καὶ τὴν φανεράν. Ms. Jes. Sic exscripsit vir cl. Michael Lequien. Suspicio autem, et ipse quoque suspicatur, legendum esse *τροφεράν*, *delicatam*, pro *φανεράν*, ut quadret ad כמענה. [LXX, καὶ ἀφαιρεθήσεται τὸ ὕψος (Alex. et Ald. addunt σου), et auferetur *celsitudo tua*. Perspicuum est locum non desiderari apud senes, sed eos aliter legisse textum Hebr. DRACH.]

V. 5. Ο, (ἀναβῶμεν) ἐπ' αὐτήν. In aliis deest, nec habent Hebr. et Vulg. DRACH.

V. 6. Hebr., dicit Jehova exercituum: Cædite ligna. Ο, λέγει Κύριος, Ἐκκοψον τὰ ξύλα αὐτῆς. Mss., Ald., Complut., λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων (sic etiam γ 9 sq.). Ἐκκόψατε τὰ ξ. α. Et pro ξύλα, Complut., θεμέλια sine articulo. Porro, αὐτῆς dubium est an habeat textus Hebr., ubi litera η mæssoretice scripta est absque puncto *dagesch*. IDEX.

V. 7. Hieronymus: Hoc autem Latinus lector intelligat, ut semel dixisse sufficiat, *lacum* non *stagnum* sonare juxta Græcos, sed *cisternam*, quæ

sermone Syro et Hebraico GUBBA appellatur. In præsentem autem loco pro *lacu*, quem omnes similiter transtulerunt, in Hebraico BOR dicitur. [Hebr. Chetib בור (bór), *cisterna, lacus*. Keri autem בַּיַר (bayir), *puteus, fons*. GUBBA, a radice גבב, non est Hebraicum, sed Chaldaicum et Syriacum. DRACH.]

V. 8. Ἄλλος, οὐ κατοικηθήσεται etc. Hæ lectiones in ms. Jes. et in aliis codicibus reperiuntur. [Alex., κατοικηθήσεται. Ald. et Complut., κατοικισθήσεται. DRACH.]

V. 10. Ο, εἰσακούσεται. Cod. Vatic., ἀκούσεται. Sic etiam Alex. et Complut. DRACH.

V. 12. Ἄ., καὶ συλληφθήσονται. Ms. Jes. Suspicio hanc Aquilæ versionem pertinere ad illud præcedentis versus ילכיל.

V. 14. Σ., τῆς θυγατρὸς. Ms. Jes. Addas haud dubie, τοῦ λαοῦ. Illud autem, τῆς θυγατρὸς, mirum ex Symmacho poni cum asterisco, ac si in LXX deficiens restitueretur ex Hebræo, ubi tamen non reperitur.

JEREMIÆ CAPUT VII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΞ.
1 הדבר אשר-היה אל-ירמיהו מאת יהוה לאמר	1.	1.
2 עמד בשער בית יהוה וקראת שם את-הדבר הזה ואמרת שמעו דברי-יהוה כל-יהודה הבאים בשערים האלה להשפוח ליהוה	2.	2.
3 ואשכנה אתכם במקום הזה	3.	3.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Verbum quod fuit ad Jeremiam a Domino dicendo.	1. Verbum quod factum est ad Jeremiam a Domino, dicens.	1.
2. Sta in porta domus Domini: et prædicabis ibi verbum istud, et dices, Audite verbum Domini, omnis Juda, ingredientibus per portas illas ad incurvandam vos Domino.	2. Sta in porta domus Domini, et prædica ibi verbum istud: Audite verbum Domini, omnis Juda, qui ingredimini per portas has, ut adoratis Dominum.	2.
3. Et habitare faciam vos in loco isto.	3. Et habitabo vobiscum in loco isto.	3.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14. ✕ Τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου.	14. Λαοῦ μου.	14.
15. ✕ Ἐποίησαν.	15.	15. ✕ Ἐποίησαν.
18. (Καὶ γινώθι τὸ μαρτύριον τὸ ἐν αὐτοῖς.)	18. Καὶ οἱ ποιμαίνοντες τὰ ποίμνια αὐτῶν.	18.
20. Ἴνατί ✕ τοῦτό : μοι ;	20. Ἴνατί μοι ; Καὶ κινάμμωμον.	20. Ἴνατί ✕ τοῦτο : μοι ; Καὶ κινάμμωμον.
22.	22. Καὶ ἔθνη. Ἄλλος, καὶ ἔθνος ✕ μέγα.	22.
27.	27. . . . Ἄλλως, δεδοκίμασμένοις.	27.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
14. Filiae populi mei.	14. Populi mei.	14.
15. Fecerunt.	15.	15. Fecerunt.
18. Et cognosce testimonium quod in eis est.	18. Et qui pascitis greges ipsorum.	18.
20. Ut quid hoc mihi ?	20. Ut quid mihi ? Et cinnamomum.	20. Ut quid ✕ hoc : mihi ? Et cinnamomum.
22.	22. Et gentes. <i>Alius</i> , et gens magna.	22.
27. Clausum atque circumdatum.	27. Clausum atque circumdatum. <i>Aliter</i> , probatis.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Jeremiæ.

V. 15. 'A., Σ., Θ., ἐποίησαν. Idem. [LXX, δτι ἐξέλιπον, quia defecerunt. Nihil vacat, sed aliter interpretati sunt hæc verba נַחֲמָנִים, quæ ad verbum sonant, quoniam abominationem fecerunt, et alio quoque modo verti possunt. — Mox, ἐπισκοπῆς. Alex., Ald., Complut. addunt, juxta Hebr., αὐτῶν. — Pro ἀπολοῦνται, nonnulli mss., ἀσθενήσουσιν. DRACH.]

V. 18. S., et cognosce testimonium, quod in eis est. Hieronymus.

V. 20. 'A., Σ., Θ., τοῦτο. Ms. Jes.

Ibid. Hieronymus : « Calamum autem, quod Hebraice dicitur CANE, pro quo LXX et Theodotio cinnamomum transtulerunt, de terra venire longinqua propheticus sermo testatur : ut intelligamus Indiam, de qua per mare Rubrum plura veniunt aromata. Hoc genus pigmenti medici κασσίαν σφριγγος appellant. » [Alex., κινάμμωμον. Al., κίναμον. Aq. et Sym., κάλαμον. Ex L. Bos. DRACH.]

V. 21. Hebr., et offendent in iis. O', καὶ ἀσθενή-

σουσι. Alex., Ald., Complut. addunt, ἐν αὐτῆ. DRACH.

V. 22. Ἄλλος, ἔθνος μέγα. Ms. Jes.

V. 26. H-br. et Vulg., (luctum) unigeniti. O', ἀγαπητοῦ. Al., μονογενοῦς. DRACH.

V. 27. Hieronymus : « Datur Propheta populo incredulo probator robustus, quod Hebraice dicitur MABSAR, quod vel *munium* juxta Aquilam, vel *clausum* atque *circumdatum* juxta Symmachum et LXX sonat. » Et tamen LXX habent hodie, ἐν λαοῖς δεδοκίμασμένοις, quod non potest ad Hieronymi verba quadrare. [Lectionem τῶν O' profert Polyglotten-Bibel ex mss., λαῶ συγκλεισμένοι. Aliter, λαοῖς συγκλεισμένοις. Versionem autem duorum interpretum exhibet Lamb. Bos : Aq., ὄχυρον. Sym., περίφρακτον. DRACH.]

V. 29. Hebr., et mali non avulsi sunt. Vulg., malitia eorum non sunt consumptæ. O', πονηρία αὐτῶν οὐκ ἐτάκη. Mss. autem et Ald. cum Complut., πονηρία... ἐτάκησαν. DRACH.

JEREMIAE CAPUT VII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1.	1. ✕ Ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς Ἱερεμίαν παρὰ Κυρίου, λέγων.
2.	2. Ἀκούσατε λόγον Κυρίου, πᾶσα Ἰουδαία.	2. ✕ Στήθι ἐν πύλῃ οἴκου Κυρίου, καὶ ἀνάγνωθι ἀκαὶ τὸν λόγον τοῦτον, καὶ ἐρεῖς : Ἀκούσατε τὸν λόγον Κυρίου, πᾶσα Ἰουδαία, οἱ εἰσπορευόμενοι διὰ τῶν πυλῶν τούτων προσκυνεῖν τῷ Κυρίῳ.
3. Καὶ στηρίξω ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.	3. Καὶ κατοικίῳ ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.	3.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1.	1. Verbum quod factum est ad Jeremiam a Domino, dicens.
2.	2. Audite verbum Domini, omnis Judæa.	2. Sta in porta domus Domini, et lege ibi sermonem hunc, et dices : Audite verbum Domini omnis Judæa, qui ingredimini per portas, has ad adorandum Dominum.
3. Et confirmabo vos in loco isto.	3. Et habitare faciam vos in loco isto.	3.

TO EBPAIKON.

אם-עשה תעשה 5

היה 11

נאם-יהוה 13

אליכם השכם דבר

על-דברי עולה 22

ולוא שמעו 24

את-אזנם

27, 28 ולא ישמעו אליך וקראת אליהם ולא יעסו : ואמרת אליהם

ונכרתה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

5. Si faciendo feceritis.

11. Fuit.

13. Dixit Dominus.

Ad vos mane surgendo et loquendo.

22. Super verbis holocausti.

24. Et non audierunt.

Aurem suam.

27, 28. Et non audient ad te : et vocabis ad eos, et non respondebunt tibi : et dices ad eos.

Et abscissa est.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

5.

11.

13.

22.

24.

27, 28.

VULGATA LATINA.

5. Si feceritis.

11. Facta est.

13. Dicit Dominus.

Ad vos, mane consurgens et loquens.

22. De verbo holocaustatum.

24. Et non audierunt.

Aurem suam.

27, 28. Et non audient te : et vocabis eos, et non respondebunt tibi : et dices ad eos.

Et ablata est.

ΑΚΥΛΑΣ.

5. Ἐάν καὶ ποιῶντες ποιήσῃτε.

11.

13. ✕ Φησὶ Κύριος.

Πρὸς ὑμᾶς ✕ ὀρθροῦζων καὶ λαλῶν.

22. Περὶ ✕ λόγου.

24.

27, 28. ✕ Καὶ οὐ μὴ ἀκούσῃς σου : καὶ καλέσεις αὐτούς, καὶ οὐ μὴ ἀποκριθῶσί σοι, καὶ ἔρεις πρὸς αὐτούς.

✕ Καὶ ἐξήρται.

AQUILA.

5. Si et facientes feceritis.

11.

13. Dicit Dominus.

Ad vos mane consurgens et loquens.

22. De verbo.

24.

27, 28. Et non audient te : et vocabis eos, et non respondebunt tibi : et dices ad eos.

Et ablata est.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Jeremiæ.

V. 1. Θ., ὁ λόγος ὁ γενόμενος etc. Primi et secundi versus lectionem ex Theodotione sic adfert ms. Jes. Hieronymus vero : « *Verbum quod factum est ad Jeremiam a Domino, dicens : Sta in porta domus Domini, et lege tibi verbum istud, et dic : Audite verbum Domini, omnis Juda, qui ingredimini per portas has, ut adoretis Dominum. Hoc in editione LXX non habetur, sed de Theodotione ex Hebraico additum est.* » Drusius vero ex editione Complutensi verba Theodotionis referre se putat

hoc modo : *Th., ῥῆμα ὁ ἐγένετο πρὸς Ἱερεμίαν παρὰ Κυρίου λέγον· Ἴστα ἐπὶ τὴν πύλην τοῦ οἴκου Κυρίου, καὶ ἀνάγνωθι ἐκεῖ τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ εἰπέ. Sed germana Theodotionis lectio habetur in ms. Jes. licet ibi legatur πᾶσα Ἰουδαία, ubi Hieronymus habet, omnis Juda. In utro autem textu sit mendam, judicent eruditi.*

V. 3. S., et confirmabo vos in loco isto. Hieron. [Symmachi Græca adjecimus ex Lamb. Bos, qui

TO EBPAIKON.

וּנְבַד כּוֹחַ כּוֹחַיִם 3

דָרַעַה

נאם יהוה צבאות

ואמרת אליהם 4

יירושלם 5

כלה שב במרצתם כסס ששם 6

ἐν τῷ πόλει Σύρος, πάντες τῆ γυνάμη αὐτῶν πορεύονται, ὡς ἔππος ὀρμῶν εἰς πόλεμον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

3. Et eligetur mors præ vita.

Mala.

Dicit Dominus exercituum.

4. Et dices ad eos.

5. Jerusalem.

6. Omnis ipse conversus est in cursum suum tanquam equus irruens in prælium. Syrus, omnes arbitrato suo ibunt, tanquam equus irruens in prælium.

JEREMIAE CAPUT VIII.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

3.

4.

5.

6.

VULGATA LATINA.

3. Et eligent magis mortem quam vitam.

Pessima.

Dicit Dominus exercituum.

4. Et dices ad eos.

5. In Jerusalem.

6. Omnes conversi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens ad prælium.

ΑΚΥΛΑΣ.

3. ✕ Καὶ αἰρεθήσεται θάνατος ὑπὲρ τὴν ζωὴν.

✕ Πονηρᾶς.

✕ Λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων.

4.

5.

6.

AQUILA.

3. Et eligetur mors præ vita.

Mala.

Dicit Dominus virtutum.

4.

5.

6.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

5. ✕ Ἐν ; καὶ ποιῶντες ποιήσητε.
 11. ✕ Ἐγένετο.
 13. ✕ Φησὶ Κύριος.
 Πρὸς ὑμᾶς ✕ ὀρθρίζων καὶ λαλῶν.
 22. Περὶ ✕ λόγου.
 24.
 ✕ Πονηρᾶς.
 27, 28.

SYMMACHIUS.

5. Si et facientes feceritis.
 11. Facta est.
 13. Dicit Dominus.
 Ad vos mane consurgens et loquens.
 22. De verbo.
 24.
 Mala.
 27, 28.

Ο΄.

5. Καὶ ποιῶντες ποιήσητε.
 11. Vacat.
 13. Vacat.
 Πρὸς ὑμᾶς.
 22. Περὶ ὀλοκαυτωμάτων.
 24. Καὶ οὐκ ἤκουσαν. Ἄλλος, καὶ οὐκ εἰσηκούσαθε.
 Τὸ οὖς αὐτῶν. Ἄλλ., τὰ ὦτα.
 27, 28. Vacat.

Vacat.

LXX INTERPRETES.

5. Et facientes feceritis.
 11. Vacat.
 13. Vacat.
 Ad vos.
 22. De holocaustis.
 24. Et non audierunt. *Alius*, et non audistis.
 Aures suam. *Alius*, aures.
 27, 28. Vacat.

Vacat.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5. ✕ Ἐν ; καὶ ποιῶντες ποιήσητε.
 11.
 13. ✕ Φησὶ Κύριος.
 22.
 24.
 27, 28.

Καὶ ἐξήρται.

THEODOTIO.

5. Si et facientes feceritis.
 11.
 13. Dicit Dominus.
 22.
 24.
 27, 28.

Et ablata est.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Jeremiæ.

dat στηρίξω. Reliqua supplevimus periculo nostro.
 —Ο΄, Κύριος. *Mss.* aliquot autem, *Ald.* et *Complut.*,
 Κ. τῶν δυνάμεων, ut *Hebr.* et *Vulg. DRACH.*]
 V. 5. Ἄ., Σ., Θ., ἐάν. *Ms. Jes.*
 V. 11. Σ., ἐγένετο. *Idem.*
 V. 13. Ἄ., Σ., Θ., φησὶ Κύριος. *Idem.*
Ibid. Ἄ., Σ., ὀρθρίζων καὶ λαλῶν. *Idem.*
 V. 18. Ο΄, καυῶνας. *Alex.*, χαυῶνας. *Sic etiam*
S. Chrys. Ald., χαμῶνας, ut etiam legit *Olympio-*

dorus. *DRACH.*
 V. 22. Ἄ., Σ., λόγου. *Idem.*
 V. 24. Ἄλλος, καὶ οὐκ εἰσηκούσαθε. *Idem.*
Ibid. Ἄλλος, τὰ ὦτα. *Idem.*
 V. 27. Ἄ., καὶ οὐ μὴ ἀκούσωσι etc. *Idem.*
 [*Complut.*, καὶ οὐκ ἀκούσονται σε, καὶ καλέσεις αὐ-
 τοὺς, καὶ οὐκ ἀποκρινοῦσί σοι. Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐ-
 τοὺς. *DRACH.*]
 V. 28. Ἄ., Θ., καὶ ἐξήρται. *Ms. Jes.*

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

3.
 ✕ Πονηρᾶς.

4.
 5.
 6.

SYMMACHUS.

3.
 Mala.

4.
 5.
 6.

JEREMIAE CAPUT VIII.

Ο΄.

3. Ὅτι ἐπλοντο τὸν θάνατον, ἢ τὴν ζωὴν.
 Vacat.
 Vacat.
 4. ✕ Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς.
 5. ✕ Καὶ Ἱερουσαλήμ.
 6. Διέλιπεν ὁ τρέχων ἀπὸ τοῦ δρόμου αὐτοῦ, ὡς ἵππος κάθιδρος ἐν χρεμετισμῷ αὐτοῦ.

LXX INTERPRETES.

3. Quia elegerunt mortem magis quam vitam.
 Vacat.
 Vacat.
 4. Et dices ad eos.
 5. Et Jerusalem.
 6. Defecit currens a cursu suo, quasi equus defensus in hinnitu suo.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.
 4.
 5.
 6.

THEODOTIO.

3.
 4.
 5.
 6.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

7 חסידה
וסים
ועגור
8 אכן
10 כי מוספן ועד גדול כלה בעצ
בעצ מבניא ועד כהן כלה עשה שקר

7.
8.
10.

7. Ὁ ἐρωδιός.
Καὶ ἀγὼρ (al. ἀγούρ).
8.
10.

11 וירפי את שבר בת עמיו עי-
נקלה לאכר שלום ו שלום ואין עלום

11.

11.

12 הבשו כי תדענה עשו גם-ברש
לא יבשו והכלם לא ידעו לק יפלו
בנפלים בעת פקדום יכשלו אמר
יהוה

12.

12.

13 ואתן להם יעברום

13.

13. ✕ Καὶ ἔδωκα αὐτοῖς, καὶ
παρῆλθεν αὐτούς.

17 צפענים
אשר אין להם
נאם יהוה

17.

17. [Βασιλισκούς.] Ἄλλως,
Οὗς οὐκ ἔστιν ✕ αὐτοῖς.
✕ Φησὶ Κύριος.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

7. Ciconia.
Et grus.
Et hirundo.
8. Vere.
10. Quia a parvo usque ad ma-
gnum totus ipse concupiscens cu-
piditatem; a propheta et usque ad
sacerdotem totus ipse faciens men-
dacium.
11. Et curabant contritionem fi-
liae populi mei super levi, dicen-
do, Pax, pax, et non pax.
12. Pudore affecti sunt, quo-
niam abominationem fecerunt :
etiam pudendo non pudore affecti
sunt, et erubescere nescierunt :
idcirco ceciderunt in cadentes, in
tempore visitationis suæ corruent,
dixit Dominus.
13. Et dedi eis, transibunt eis.
17. Regulos.
Quibus non est eis.
Dixit Dominus.

7. Milvus.
Et hirundo.
Et ciconia.
8. Vere.
10. Quia a minimo usque ad
maximum omnes avaritiam se-
quuntur : a propheta usque ad
sacerdotem cuncti faciunt menda-
cium.
11. Et sanabant contritionem fi-
liae populi mei ad ignominiam,
dicentes : Pax, pax, cum non es-
set pax.
12. Confusi sunt, quia abomi-
nationem fecerunt : quinimo con-
fusione non sunt confusi, et eru-
bescere nescierunt : idcirco ca-
dent inter corruentes, in tempore
visitationis suæ corruent, dicit
Dominus.
13. Et dedi eis quæ prætergres-
sa sunt.
17. Regulos.
Quibus non est.
Ait Dominus.

7. Erodium.
Et agor (aliter, agur).
8.
10.
11.
12.
13. Et dedi eis, et transivit
eos.
17. Regulos. Aliter, speculato-
res.
Quibus non est eis.
Dicit Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Jeremiæ.

V. 3. 'A., καὶ αἰρεθήσεται etc. Ms. Jes. cum
asterisco, quia desunt in LXX, ut et cætera aste-
risco notata in textu.
Ibid. 'A., Σ., ποιηθῆς. Ibid.
Ibid. 'A., λέγει Κύριος etc. Idem.
V. 5. Καὶ Ἱερουσαλήμ. Idem.
V. 6. Σύρος, πάντες τῆ γνώμη etc. Theodor.
V. 7. 'A., ὁ ἐρωδιός. Colbert. et ms. Jes. itemque
Victor Antiochenus, ἦν Ἀκύλας ἐρωδιὸν ἐξέδωκεν.
Olympiodorus vero, Ἰνδιχόν ἐστι γένος ἀσίδα. Idem
Joi xxxix, 13, Ἀσίδα ὁ ἐρωδιός ἐστι κατὰ Ἀκύλαν,
ἡ πελαργός, ὡς τινες ἔφασαν, οὐ καλῶς νοήσαντες.
Hieronymus : « Pro milro, quem interpretatus est

Symmachus, LXX et Theodotio ipsum verbum
Hebraicum posuere, ASIDA; Aquila, herodiam
(al. herodiana). » Manuscriptus noster Sangerma-
nensis habet, erodion.
Ibid. Hieronymus : « Rursum pro hirundine, Sym-
machus cicadam transtulit, quæ Hebraice dicitur
SIS. Pro eo autem quod nos posuimus ciconiam,
et Aquila et Symmachus, ita ut in Hebræo scri-
ptum est, AGUR transtulerunt : pro quo LXX agri
passeres interpretati sunt. » [Omnia quæ vobis
consulere contigit exemplaria copulant ἀγροῦ cum
χελιδῶν, hirundo agri. Sed quid sibi vult hoc

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

7. Ίκτις.
Καὶ τέττιξ.
Καὶ ἀγὼρ (al. ἀγούρ).
8.
10.

11.

12.

13.

17.

SYMMACHUS.

7. Milvus.
Et cicada.
Et agor (aliter, agur).
8.
10.

11.

12.

13.

17.

Ο'.

7. Ἀσίδα.
Καὶ χελιδόν.
Ἄγρου στρουθία.
8. ✕ Διὰ τοῦτο.
10. Vacat.

11. Vacat.

12. Vacat.

13. Vacat.

17. (Ὅφεις) θανατοῦντας.
Οἶς οὐκ ἔστιν.
Vacat.

LXX INTERPRETES.

7. Asida.
Et hirundo.
Agri passeret.
8. Propterea.
10. Vacat.

11. Vacat.

12. Vacat.

13. Vacat.

17. (Serpentes) mortiferos.

Quibus non est.

Vacat.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

7. Ἀσίδα.

8.

10. ✕ Ὅτι ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν καὶ ἕως μεγάλου αὐτῶν πᾶς τις πλεονεκτεῖ πλεονεξίαν· ἀπὸ προφήτου ἕως ἱερέως πᾶς τις ποιεῖ ἄδικα.

11. ✕ Κατέϊσαντο τὸ σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου, ἐπ' ἀτιμία, λέγοντες, Εἰρήνη, εἰρήνη, καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη.

12. ✕ Κατησχύνθησαν, ὅτι βδέλυγμα ἐποίησαν· καί γε αἰσχύνη οὐκ ἠσχύνθησαν, καί γε ἐντραπήναι οὐκ ἔγνωσαν· διὰ τοῦτο πεισούνται σὺν τοῖς πίπτουσιν· ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀσθενήσουσιν, εἶπεν Κύριος.

13. ✕ Καὶ ἔδωκα αὐτοῖς, καὶ παρήλθεν αὐτοῦς.

17.

✕ Φησὶ Κύριος.

THEODOTIO.

7. Asida.

8.

10. Quia a parvo eorum et usque ad magnum eorum quivis avaritiæ studet; a propheta usque ad sacerdotem quivis facit injusta.

11. Et curaverunt contritionem filiae populi mei super ignominia, dicentes, Pax, pax, et non est pax.

12. Pudefacti sunt, quia abominationem fecerunt; et quidem non pudore affecti sunt, quippe qui erubescere nescierunt: propterea cadent cum cadentibus: in tempore visitationis suæ infirmabuntur, dixit Dominus.

13. Et dedi eis, et transivit eos.

17.

Dicit Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Jeremiæ.

ἀγροῦ, quod minime comparat in textu originali? Apposite Trommius, in Concordantiis, conjectat fluxisse per errorem a voce ἀγούρ, quam aliqui interpretes retinuerunt ex Hebraico צִפְרָא. DRACH.]

V. 8. Διὰ τοῦτο. Ms. Jes.

V. 10. Θ., ὅτι ἀπὸ μικροῦ etc. Hujus versus, necnon 11 et 12 versionem ex Theodotione cum asterisco adfert ms. Jes. quia hæc deerant, holiæque desunt in LXX. [Complut., ὅτι ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου πάντες φιλαργυρίαν ἀποδύωκουσι, καὶ ἐκ προφήτου ἕως ἱερέως πάντες ποιοῦσι ψεῦδος. Καὶ καταρεύοντο σύντριμμα θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου πρὸς ἀτιμίαν, λέγοντες, Εἰρήνη, εἰρήνη, καὶ οὐκ ἦν εἰ-

ρήνη. Ἠσχύνθησαν, ὅτι βδέλυγμα ἐποίησαν καὶ αἰσχύνη οὐκ ἠσχύνθησαν, καὶ αἰσχυνθῆναι οὐκ οἶδασι, διὰ τοῦτο πεισούνται πίπτοντες, ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτοῦ πεισούνται, λέγει Κύριος. DRACH.]

V. 13. Ἀ., Θ., καὶ ἔδωκα αὐτοῖς etc. Ms. Jes.

V. 17. Hieronymus: « Aquila transtulit regnolos, qui appellantur Hebraice SAPHIPHONIM. Pro quo quid sibi voluerit secunda ejus editio, ut speculatores diceret, non intelligo, nisi forte ob verbi similitudinem. » [Nimirum verbi Hebraici צִפְרָא. DRACH.]

Ibid. Ἀ., ✕ αὐτοῖς. Ms. Jes.

Ibid. Ἀ., Θ., φησὶ Κύριος. Idem.

TO EBPAIKON.

2 מלך
10 עבד
13 ולא הלכ בה

15 מאכלם את-העם הזה
17 יהיה צבאת

18 וחמהרנה
22 דבר

כה אמר-יהיה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Diversorium.
10. Transeunte.
13. Et non ambulaverunt in ea.

15. Cibans eos populum hunc.
17. Dominus exercituum.

18. Et festinent.

22. Loquere.

Sic dicit Dominus.

JEREMIÆ CAPUT IX.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

2.
10.
13.

15.
17.

18.
22.

VULGATA LATINA.

2. Diversorium.
10. Pertransiens.
13. Et non ambulaverunt in ea.

15. Cibabo populum istum.
17. Dominus exercituum.

18. Festinent.

22. Loquere.

Hæc dicit Dominus.

ΑΚΥΛΑΣ.

2. Κατάλυμα.
10. ✕ Παραπορευομένου.
13.

15. ✕ Τὸν λαὸν τοῦτον.
17.

18. ✕ Καὶ ταχυνάτωσαν.
22. Ἀάλησον.

AQUILA.

2. Diversorium.
10. Pertranseunte.
13.

15. Populum hunc.
17.

18. Et festinent.

22. Loquere.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Jeremiæ.

V. 2. 'A., κατάλυμα. Σ., αὐλισμόν. Ms. Jes.

V. 10. 'A., Θ., παραπορευομένου. Idem.

V. 13. Καὶ [οὐκ] ἐπορεύθησαν ἐν αὐτῇ. Ms. Jes.

in quo deest οὐκ.

Ibid. Ἄλλος, καὶ οὐχ ὤδ-. Addidimus ex Polygl.-
Bibel. DRACH.

V. 15. 'A., Σ., Θ., τὸν λαὸν τοῦτον. Curter.

V. 17. Ἄλλοι, Κύριος τῶν δυνάμεων. Idem.

V. 18. 'A., Θ., καὶ ταχυνάτωσαν. Idem.

V. 22. Hieronymus : ε Verbum Hebraicum, quod
tribus litteris scribitur, Daleth, Beth, Res. (vocales
enim in medio non habet) pro consequentia legen-

JEREMIÆ CAPUT X.

TO EBPAIKON.

3 מעשה ידי
6 מאין כבוד יהיה גדול אתה וגדול
שמך בגבורה

7 מי לא יראך מלך הגוים כי לך
יאתה כי בכל-חבמי הגוים ובכל-
מלכותם מאין כמדך

8 ובארת יבער ויכסל מוסר
הבלים עץ הוא

VERSIO HEBRAICI TEXT.

3. Opus manuum.
6. Non sicut tu, Domine : ma-
gnus tu, et magnum nomen tuum
in fortitudine.
7. Quis non timebit te, rex
gentium? quia tibi convenit :
quia in omnibus sapientibus gen-
tium, et in omnibus regnis eorum
non sicut tu.
8. Et in uno desipient et stulte
agent. Eruditio vanitatum lignum
ipsum.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

3.
6.
7.

8.

VULGATA LATINA.

3. Opus manus.
6. Non est similis tui, Domine :
magnus es tu, et magnum nomen
tuum in fortitudine.
7. Quis non timebit te, o rex
gentium? tuum est enim decus :
inter cunctos sapientes gentium,
et in universis regnis eorum nul-
lus est similis tui.
8. Pariter insipientes et fatui
probabuntur : doctrina vanitatis
eorum lignum est.

ΑΚΥΛΑΣ.

3. Ἔργον ✕ χειρῶν.
6.

7. Συνετοῖς.

8.

AQUILA.

3. Opus manuum.
6.
7. Prudentibus.
8.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Αύλισμόν.	2. Σταθμόν.	2.
10.	10. <i>Vacat.</i>	10. ✕ Παραπορευομένου.
13.	13. ✕ Καὶ [οὐκ] ἐπορεύθησαν ἐν αὐτῇ. Ἄλλος, καὶ οὐχ ὤδυσαν ἐν αὐτῇ.	13.
15. ✕ Τὸν λαὸν τοῦτον.	15. Ψωμιῶ αὐτούς.	15. ✕ Τὸν λαὸν τοῦτον.
17.	17. Κύριος. Ἄλλοι, Κύριος τῶν δυνάμεων.	17.
18.	18. <i>Vacat.</i>	18. ✕ Καὶ ταχυνάτωσαν.
22. Λάλησον.	22. (Θανάτω.) <i>Vacat.</i>	22. (Θανάτω.) ✕ Τάδε λέγει Κύριος.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Mansionem.	2. Stationem.	2.
10.	10. <i>Vacat.</i>	10. Pertranseunte.
13.	13. Et non ambulaverunt in ea. <i>Alius, id.</i>	13.
15. Populum hunc.	15. Cibabo eos.	15. Populum hunc.
17.	17. Dominus. <i>Alii, Dominus virtutum.</i>	17.
18.	18. <i>Vacat.</i>	18. Et festinent.
22. Loquere.	22. Morte. <i>Vacat.</i>	22. Morte. Hæc dicit Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Jeremiæ.

tis et arbitrio, si legatur *Dabar, sermonem* significat; si *Deber, mortem*; si *Daber*, (ms. noster, *Dabber*, optime,) *loquere*. Unde et LXX et Theodotio junxerunt illud præterito capitulo, ut dicerent: *Disperdent parvulos de foris, juvenes de plateis morte*. Aquila vero et Symmachus transtulerunt,

λάλησον, i. e. *loquere*. Ἡodie vox θανάτω, i. e. *morte*, non est in editis τῶν Ο', unde suspicor ex Theodotione in editionem Hexapla rem inductam fuisse.

Ibid. Θ., τάδε λέγει Κύριος. Ms. Jes.

JEREMIAE CAPUT X.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Ἔργον ✕ χειρῶν.	3. Ἔργον. Ἄλλως, κενὸν ἔργον.	3.
6.	6.	6. ✕ Πόθεν ὡσπερ σὺ, Κύριε; Μέγας εἶ σὺ, καὶ μέγα τὸ ὄνομά σοι ἐν δυνάμει.
7.	7.	7. ✕ Τίς οὐ μὴ φοβηθήσεται σε, βασιλεῦ τῶν ἐθνῶν; ὅτι σοὶ ἀνήκεν, ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σοφοῖς τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς βασιλεῦσιν αὐτῶν πόθεν ὡσπερ σὺ, Κύριε;
8.	8. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ... νοσηθήσονται (sic), καὶ παιδεία ματαιότητων ἐν αὐτοῖς.	8. ✕ Καὶ εἰς ἀπαξ ἐκκαήσονται καὶ ἀσθενήσουσι καρδίαι ματαίων, ξύλον ἐστίν.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5. Opus manuum.	3. Opus. <i>Alii, vanum opus.</i>	3.
6.	6.	6. Unde sicut tu, Domine? Magnus es tu, et magnum nomen tuum in fortitudine.
7.	7.	7. Quis non timebit te, rex gentium? quia tibi convenit: quia in omnibus sapientibus gentium, et in omnibus regnis eorum vult sicut tu, Domine?
8.	8. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> reputabuntur, et disciplina vanitatum in ipsis.	8. Et semel exurentur et infirmabuntur corda futillum: lignum est.

TO EBPAIKON.

9, 10 כסף מרקע מתושיש זיבא
 ויהב מאופו מעשה חש וידי צדף
 תכלת וארומן לרשם מעשה חכמים
 כלם : ויזהו אלהים אבות דוא -
 אלהים חיים ימלך עלכם מקצפי
 הרעש הארץ ולא יכלו גוים ועמו

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

9, 10.

ΑΚΥΛΑΣ.

9, 10.

13 לקול תתו . 13.
 16 כי- יוצר הכל הוא וישאל 16.
 שבט נחלתו
 18 הבני קולע 18.
 22 חנים 22.
 25 ויכלדו 25.

13.
 16. Ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα αὐ-
 τός ✕ ἐστίν, καὶ Ἰσραὴλ βάρβδος
 κληρονομίας αὐτοῦ.
 18. (Ἰδοὺ ἐγὼ) σφενδονήσω.
 22.
 25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

9, 10. Argentum extensum de Tharsis afferetur, et aurum de Uphaz, opus artificis, et manus confectantis : hyacinthus et purpura indumentum eorum, opus sapientium universa ipsa. Et Dominus Deus veritas; ipse Deus vivens, et rex sæculi : ab ira ejus contremiscet terra, et non sustinebunt gentes indignationem ejus.

13. Ad vocem dare eum.

16. Quia plasmator omnium ipse, et Israel virga hæreditatis ejus.

18. Ecce ego funda jiciam.

22. Draconum.

25. Et consumpserunt eum.

VULGATA LATINA.

9, 10. Argentum involutum de Tharsis affertur, et aurum de Ophaz, opus artificis, et manus ærarii : hyacinthus et purpura indumentum eorum : opus artificum universa hæc. Dominus autem Deus verus est : ipse Deus vivens, et rex sempiternus : ab indignatione ejus commovebitur terra, et non sustinebunt gentes comminationem ejus.

13. Ad vocem suam dat.

16. Qui enim formavit omnia ipse est : et Israel virga hæreditatis ejus.

18. Ecce ego longe projiciam.

22. Draconum.

25. Consumpserunt illum.

AQUILA.

9, 10.

13. Ad vocem suam dat.

16. Quia qui formavit omnia ipse est, et Israel virga hæreditatis ejus.

18. Ecce ego funda jiciam.

22.

25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Jeremiæ.

V. 3. 'A., Σ., ✕ χειρῶν. Ms. Jes.

V. 6. Θ., πόθεν ὡσπερ σὺ, Κύριε, etc. Sic extremam partem versus 6 necnon versuum 7, 8, 9 et 10 ex versione Theodotionis præmissis æsterisco refert ms. Jes. Drusius vero alteram Theodotionis lectionem ex edit. Complutensi et ex Theodoro (ut ille ait) attulit : quæ sic habet,

6. Th., οὐκ ἐστίν ὁμοίός σου, Κύριε, μέγας εἶ σὺ, καὶ μέγα τὸ ὄνομά σου ἐν τῇ ἰσχύϊ.

7. Th., τίς οὐ φοβηθήσεται σε, βασιλεῦ ἐθνῶν; σοὶ γὰρ πρόκειται ὅτι ἐν πάσι τοῖς σοφοῖς τῶν ἐθνῶν καὶ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις αὐτῶν οὐκ ἐστίν ὁμοίός σοι.

8. Th., ἄμα ἄφρονες καὶ ἀνόητοί εἰσι, διδασκαλίαις ματαίων αὐτῶν ξύλον ἐστίν.

Vides hic Theodotionis versionem adferri omnino diversam ab ea quæ ex ms. Jes. eruitur, quæque haud dubie germana est : nam Complutensem lectionem suo Marte Drusius Theodotioni adscribit. Theodoretus vero cum neutra lectione penitus consentit, et diversam interpretationem adfert sic,

6. Πόθεν ὁμοίός σοι, Κύριε; μέγας εἶ σὺ, καὶ μέγα τὸ ὄνομά σου ἐν δυνάμει.

7. Τίς οὐ φοβηθήσεται σε βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν; ὅτι ἐν πάσι τοῖς σοφοῖς τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις αὐτῶν, πόθεν ὁμοίός σοι, Κύριε;

10. Ὁ δὲ Κύριος ἀληθινὸς Θεὸς ἐστίν, Θεὸς ζώντων, καὶ βασιλεὺς αἰώνιος· ἀπὸ παροξυσμοῦ αὐτοῦ σεισθήσεται ἡ γῆ, καὶ οὐχ ὑποίσουσιν ἐθνη ἐμβρόμησιν αὐτοῦ.

JEREMIÆ CAPUT XI.

TO EBPAIKON.

2 הברית
 6 א-תכל-הדברים

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Pacti.

6. Omnia verba.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

2.

6.

VULGATA LATINA.

2. Pacti.

6. Omnia verba.

ΑΚΥΛΑΣ.

2. Συνθήκης.

6. ✕ Σύμπαντας :

AQUILA.

2. Pacti.

6. Universa.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

9, 10.

9, 10.

9, 10. ✕ Ἀργύριον ἐλατὸν, ἐκ θαρσείας φερόμενον, καὶ χρυσίον ἐξ Ὀφείρ, ἔργα τέκτονος καὶ χειρῶν χρυσοῦ, ὑάκινθος καὶ πορφύρα τὸ ἐνδύμα αὐτῶν, ἔργα σοφῶν πάντα. Ὁ δὲ Κύριος Θεὸς ἀληθινὸς ἐστίν, Θεὸς ζῶν καὶ βασιλεὺς αἰώνιος· ἀπὸ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ σαλευθήσεται ἡ γῆ, καὶ οὐχ ὑποίσουσιν ἔθνη τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.

13.

13.

13. ✕ Εἰς φωνὴν δόντος αὐτοῦ.

16.

16. Ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα, αὐτὸς κληρονομία αὐτοῦ.

16. Ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα αὐτὸς ✕ ἐστίν, καὶ Ἰσραὴλ ῥάβδος κληρονομίας αὐτοῦ.

18. (Ἰδοὺ ἐγὼ) σφενδονήσω.

18. Ἰδοὺ ἐγὼ σκελίζω.

18.

22. Σειρηῶν.

22. Στρουθῶν.

22.

25.

25. Καὶ ἐξανήλωσαν αὐτόν. Ἄλλος, ✕ καὶ συνετέλεσαν αὐτόν.

25.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

9, 10.

9, 10.

9, 10. Argentum ductile de Tharsis allatum, et aurum ex Ophir, opera artificis, et manuum aurificis; hyacinthus et purpura indumentum eorum: opera sapientum omnia. Dominus autem Deus verus est, Deus vivens et rex æternus: a furore ejus concutietur terra, et non sustinebunt gentes iram ejus.

13.

13.

13. In vocem dante eo.

16.

16. Qui enim formavit omnia, ipse hæreditas ejus.

16. Quia qui formavit omnia ipse est, et Israel virga hæreditatis ejus.

18. Ecce ego funda jaciám.

18. Ecce ego supplantabo.

18.

22. Sirenarum.

22. Struthionum.

22.

25.

25. Et consumpserunt eum. Alius, idem.

25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Jeremiæ.

Sic mutilam interpretationem adfert Theodoretus, et quidem diversam a præmissis, et ab Aquila vel Symmacho, vel ab utroque fortasse decerptam. Hieronymus vero ait: *Hæc in LXX non habentur, sed de Theodotionis editione in plerisque addita sunt.*

V. 7. Ἄ., συνετοίς etc. Ms. Jes.

V. 8. Ἄλλος, βοηθήσονται etc. Idem.

V. 9 et 10. Θ., ἀργύριον ἐλατὸν etc. Idem. Ad vocem Ophaz hæc annotat Hieronymus: « Septem nominibus apud Hebræos appellatur aurum, quorum unum OPHAZ dicitur, quod nos dicere possumus *obrizum.* »

V. 13. Θ., εἰς φωνὴν δόντος αὐτοῦ. Idem.

V. 16. Ἄ., Θ., ὅτι ὁ πλάσας etc. Sic Drusius ex Origene. Hæc porro, ἐστίν καὶ Ἰσραὴλ ῥάβδος, in

ms. Jes. notantur asterisco.

V. 18. Ἄ., Σ., σφενδονήσω. Hieronymus: « Pro quo verbo Hebraico COLĒA, Aquila et Symmachus interpretati sunt, σφενδονήσω. »

V. 22. Hieronymus: « *Et habitaculum draconum, sive, cubile struthionum:* pro quo in Hebraico THANNIM positum est. »

V. 25. Ἄ., καὶ συνετέλεσαν αὐτόν. Ms. Jes. [Montf. sic edidit hunc versum: « *ἡ γῆ ✕ καὶ συνετ. α.* » Quasi vacasset in LXX. Non autem hujus verbi sed proxime præcedentis *ἡ γῆ*, et *comederunt eum*, desideratur versio senum. Forte non interpretati sunt *ἡ γῆ* quia in ipso Hebr. textu redundat post *ἡ γῆ*. DRACH.]

JEREMIAE CAPUT XI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ω.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Συνθήκης.

2. Διαθήκης.

2. Διαθήκης.

6.

6. Τοὺς λόγους.

6.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. Pacti.

2. Testamenti.

2. Testamenti.

6.

6. Verba.

6.

TO EBPAIKON

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῦ γραμματι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

7 כי העד העדתי באבותיכם ביום
העלותי אותם מארץ מצרים עד-
היום הזה השכם והעד לאמר שמעו
בקולי

7.

7.

8 ולא שמעו ולא-הומו את-אונם
וילכו איש בש-יירות לבם הרע ואביא
עליהם את-כל-דברי הברית-הזאת
אשר-צויתי לעשות ולא-ישו

8.

8.

9 קשר

12 והיטע לא-וישיע

9.

9. Σύνδεσμος.

12.

12. ✕ Καὶ σωτηρία [οὐ σώσου-
σιν].

13 הגות

לבשת

מזבחת

כי

22 לכן כה אמר יהוה צבאות

13.

13. Ἐξόδων.

✕ Τῆ ἀσχύνη.

✕ Θυσιαστήρια.

19.

19.

22.

22.

יבדת

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

7. Quia contestando contestatus
sum patres vestros in die qua as-
cendere feci eos de terra Ægypti
usque ad diem hanc, mane surgen-
do, et contestando, dicendo :
Audite vocem meam.

7. Quia contestans contestatus
sum patres vestros, in die qua
eduxi eos de terra Ægypti usque
ad diem hanc : mane consurgens
contestatus sum, et dixi : Audite
vocem meam.

7.

8. Et non audierunt, et non in-
clinaverunt aurem suam : et abie-
runt unusquisque in pertinacia
cordis sui mali : et induxi super
eos omnia verba pacti hujus, quæ
præcepi ad faciendum, et non fe-
cerunt.

8. Et non audierunt, nec incli-
naverunt aurem suam : sed abie-
runt unusquisque in pravitate cor-
dis sui mali : et induxi super eos
omnia verba pacti hujus, quod
præcepi ut facerent, et non fece-
runt.

8.

9. Conjuratio.

9. Conjuratio.

9. Colligatio.

12. Et servando non serva-
bunt.

12. Et non salvabunt.

12. Et salvatione (non salva-
bunt).

13. Platearum.

13. Viarum.

13. Exituum.

Confusioni.

Confusioni.

Probrio.

Altaria.

Aras.

Altaria.

19. Quia.

19. Quod.

19.

22. Propterea hæc dicit Domi-
nus exercituum.22. Propterea hæc dicit Domi-
nus exercituum.

22.

Morientur.

Morientur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Jeremiæ.

V. 2. Ἄ., Σ., συνθήκης. Ὁ, Θ., διαθήκης. Hiero-
nymus : « Notandum est autem quod verbum BE-
RITH Aquila et Symmachus semper *pactum*, LXX
et Theodotio *testamentum* interpretati sunt. »

V. 6. Hebr. קרא, lege. LXX, ἀνάγνωθι, lege. Aquila
et Symm., βόησον, clama. Ex Lamberto Bus. Quod
addendum. DRACH.

Ibid. Ἄ., συμπαντας. Ms. Jes. [Notum est Aquila
reddere per σύν particulam Hebr. accusativi
casus, ΠΑ. Nihil igitur dubitamus eum hic scripsisse,
σύν πάντας, אידכל; ex quo amanuenses fecerunt
σμπαντας, emendantes quod non intelligebant, ut
persepe accidit. Cf. infr. Aq., xiv, 22. DRACH.]

V. 7. Θ., ὅτι ἐπιμαρτυρίας etc. Hunc et se-
quentem verum ex Theodotionis interpretatione

cum asterisco adfert ms. Jes. Drusius vero ex edit.
Complutensi duos hosce versus sic adfert, putans
esse Theodotionis versionem :

7. Ὅτι συμμαρτυρούμενος συνεμαρτυρόμην τοῖς
πατέρασιν ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ ἣ ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐκ
γῆς Αἰγύπτου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ὀρθοῖζων
συνεμαρτυρόμην λέγων· Ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου

8. Καὶ οὐκ ἤκουσαν, οὐδὲ ἐκλιναν τὸ οὖς αὐτῶν·
ἀλλ' ἐπορεύοντο ἕκαστος ἐν σχολιότητι τῆς καρδίας
αὐτοῦ τῆς πονηρίας, καὶ εἰσήγαγον ἐπ' αὐτοὺς πάντα
τὰ ῥήματα τῆς διαθήκης ταύτης, ἧς συνετελεύτησεν
τοῦ ποιῆσαι. [Omnia ista Latine redduntur in Vul-
gata nostra. Complut. in versu 8 habet, ἐνετελεύ-
τησεν, non συνετελεύτησεν ut dedit Monf. DRACH.]

Theodotionis lectionem, qualem nos ex ms. Jes.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Θ.	ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.
7.	7. <i>Vacat.</i>	7. ✕ Ὅτι ἐπιμαρτυρίας ἐπιμαρτυράμην τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ ἀναγαγόντος μου αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὀρθρίζων καὶ ἐπιμαρτυρόμενος, λέγων, Ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου.
8.	8. <i>Vacat.</i>	8. ✕ Καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐξεκλίναντο τοὺς αὐτῶν, καὶ ἐπορεύθησαν ἀνὴρ ἐν τῇ εὐθύτητι τῆς καρδίας αὐτοῦ τῆς πονηρίας, καὶ ἐπήγαγον ἐπ' αὐτοὺς πάντας τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης, ἧς ἐνετειλάμην ποιῆν αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐποίησαν.
9. (Ἄνταρσις.)	9. Σύνδεσμος.	9. Σύνδεσμος.
12.	12. Οἱ μὴ σώσουσιν.	12. ✕ Καὶ σωτηρίᾳ [οὐ σώσουσιν].
13. Ἐξόδων.	13. Ἐξόδων. Ἄλλος, δίδων.	13. Ἀμφόδων.
✕ Θυσιαστήρια.	Βωμούς.	✕ Τῇ αἰσχύνῃ.
19.	19. ✕ Ὅτι.	✕ Θυσιαστήρια.
22. ✕ Διὰ τοῦτο τάδε λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων.	22. Ἄποθανοῦνται. Ἄλλ., ἀπολοῦνται.	19.
		22. ✕ Διὰ τοῦτο τάδε λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7. <i>Vacat.</i>	7. Quia testimonio contestatus sum patres vestros in die qua adduxi eos de terra Ægypti, et usque ad diem hanc, mane surgens et contestans, dicens: Audite vocem meam.
8.	8. <i>Vacat.</i>	8. Et non audierunt, et declinaverunt aurem suam, et abierunt vir in directione cordis sui mali: et induxi super eos omnia verba testamenti hujus, quod precepi eis ut facerent, et non fecerunt.
9. Conjuratio.	9. Colligatio.	9. Colligatio.
12.	12. Qui non salvabunt.	12. Et salvatione (non salvabunt).
13. Exituum.	13. Exituum. <i>Alius</i> , transituum.	13. Biviorum.
Altaria.	Aras.	Probro.
19.	19. Quia.	Altaria.
22. Ideo hæc dicit Dominus virtutum.	22. Morientur. <i>Alius</i> , peribunt.	19.
		22. Ideo hæc dicit Dominus virtutum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Jeremiæ.

edidimus, secutus est Theodoretus, qui etiam ad v. 8 legit εὐθύτητι, quæ vox suspecta Drusio erat. Hosce porro duos versus in edit. LXX deficere monet Drusius: quod verum utique est.

V. 9. Hieronymus: « Pro *conjuratio*, quam nos juxta Symmachum interpretati sumus, Aquila et Theodotio σύνδεσμον translulerunt, quam nos *colligationem* possumus dicere. » Symmachus autem vocem ἄνταρσιν vertit alibi. [Parum feliciter divinarit bonus Monf. Symmachi enim germana lectio, quam exhibet L. Bos, est, συνομοσία, eamque ad litteram reddidit S. Hieron. *conjuratio*. DRACH.]

V. 12. Ἄ., Θ., καὶ σωτηρίᾳ. Ms. Jes.

V. 13. Ἄ., Σ., ἐξόδων. Θ., ἀμφόδων. Idem, qui in

textu habet, δίδων, cum in edit. Romana LXX habeant, ἐξόδων.

Ibid. Ἄ., Θ., ✕ τῇ αἰσχύνῃ. Idem.

Ibid. Ἄ., Σ., Θ., θυσιαστήρια. Id. [Textus Hebr. פְּחָדֵי כַפֹּרֶת פְּחָדֵי כַפֹּרֶת, *altaria pudori, altaria* etc. Duo priora verba non reddiderunt LXX. Sym. autem et Th. interpretati sunt, θυσιαστήρια τῇ αἰσχύνῃ. De Aquilæ versione invenitur tantummodo θυσιαστήρια. Alterum vero פְּחָדֵי כַפֹּרֶת verterunt senes, βωμούς. Et secundum hoc omnia restitue. DR.]

V. 19. ✕ ὅτι. Idem.

V. 22. Σ., Θ., διὰ τοῦτο etc. Idem. [Et sic habet Complut. in textu. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, ἀπολοῦνται. Idem.

TO EBPAIKON.

3 ותאמי
הקמ כנאן לשבחה

עשקתה 'O Σύρος, καὶ εὐτρέπισον αὐτούς.

5 ותאמי רגלים ו רעותה ותאמי
'O Σύρος, μετὰ πεζῶν τρέχουσα ἡττήθης.

'O Σύρος, ותאמי ותערה את-הסוסים, καὶ πῶς ἀναστήναι ἰππεῦσι δυνήση;

'O Σύρος, ותאמי תעשה בגאון הירדן, πῶς περάσεις τὸν Ἰορδάνην πλημμυρῶντα;

9 העיז צבוע

12 שפיו 'O Σύρος, ἀτραπόν.

13 ורעך

14 את-שראל

17 באם-יהה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

3. Vidisti me.

Evelle eos sicut pecus ad jugulationem.

Et sanctifica eos. *Syrus*, et bene præpara eos.

5. Cum peditibus cucurristi, et laborare fecerunt te. *Syrus*, cum peditibus currens victa es.

Et quomodo contendes cum equis? *Syrus*, et quomodo consurgere contra equites poteris?

Et quomodo facies in altitudine Jordanis? *Syrus*, quomodo trajicies Jordanem exundantem?

9. Numquid avis tincta?

12. Edita loca. *Syrus*, semitam.

13. Seminaverunt.

14. Israel.

17. Dixit Dominus.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

3.

5.

9.

12.

13.

14.

17.

VULGATA LATINA.

3. Vidisti me.

Congrega eos quasi gregem ad victimam.

Et sanctifica eos.

5. Si cum peditibus currens laborasti.

Quomodo contendere poteris cum equis?

Quid facies in superbia Jordanis?

9. Numquid avis discolor?

12. Vias.

13. Seminaverunt.

14. Israel.

17. Ait Dominus.

ΑΚΥΛΑΣ.

3.

5. Σὺν δρομαὶ τε ἔδραμες, καὶ ἐμόχθησέ σε.

9.

12.

13.

14.

17. ✕ Φησὶ Κύριος.

AQUILA.

3.

5. Cum cursoreque cucurristi, et fatigavit te.

9.

12.

13.

14.

17. Ait Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Jeremiæ.

V. 3. ✕ Ἴδεσ με. Ms. Jes.

Ibid. Θ., ἀθρόστον αὐτούς etc. Idem. [Aldina habet hæc in fine, post αὐτῶν. DRACH.]

V. 5. 'A., σὺν δρομαὶ τε ἔδραμες etc. Sic Drusius, qui suspicatur legendum σὺν δρομεῦσι, quam lectionem libentius sequeretur, si adesset vetustiorum

librorum auctoritas. [S. Joan. Chrys., qui certe vetus auctoritas, sic avertit Aquilæ versionem: σὺν δρομαὶ τε ἔδρ. κ. ε. σε. DRACH.]

Ibid. Σύρος, μετὰ πεζῶν etc. Theodoretus.

Ibid. Σύρος, καὶ πῶς ἀναστήναι etc. Theodorct.

Ibid. Σύρος, πῶς περάσεις etc. Theodoretus.

JEREMIÆ CAPUT XIII.

TO EBPAIKON.

1 כה-אמר יהה אלי
וקפית
3 שגנית

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Sic dixit Dominus ad me.

Et emes.

3. Secundo.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

1.

3.

VULGATA LATINA.

1. Hæc dicit Dominus ad me.

Et posside.

3. Secundo.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. Τάδε λέγει Κύριος ✕ πρὸς με.
"Ὁ ἐκτήσω.

3. ✕ Δεύτερον.

AQUILA.

1. Hæc dicit Dominus ad me.

Quod possedisti.

Secundo.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. ✕ Ἴδες με. <i>Vacat.</i> Ἄγνισον αὐτούς.	3. ✕ Ἀθρόισον αὐτούς ὡς πρόβατα εἰς σφαγὴν.
5.	5. Σοῦ οἱ πόδες τρέχουσι, καὶ ἐκλύουσί σε. Πῶς παρασκευάση ἐφ' ἑπτοίς· Πῶς ποιήσεις ἐν φρυάγματι τοῦ Ἰορδάνου;	5.
9.	9. Μὴ σπήλαιον ὑαίνης; Ἄλλος, μὴ σπήλαιον ἀδικίας; Ἄλλος, ληστῶν.	9.
12.	12. Διεκβολήν.	12.
13.	13. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ἐσπείρατε.	13.
14. ✕ Τῷ ; Ἰσραήλ.	14. Ἰσραήλ.	14.
17. ✕ Φησὶ Κύριος.	17.	17. ✕ Φησὶ Κύριος.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Vidisti me. <i>Vacat.</i> Purifica eos.	3. Congrega eos sicut oves ad mactationem.
5.	5. Tui pedes currunt, et dissolvunt te. Quomodo praepraberis in equos? Quomodo facies in fremitu Jordanis?	5.
9.	9. Num spelunca hyaenae? <i>Alius</i> , numquid spelunca iniquitatis? <i>Al.</i> , latronum.	9.
12.	12. Diverticulum.	12.
13.	13. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , seminastis.	13.
14. Israel.	14. Israel.	14.
17. Ait Dominus.	17.	17. Ait Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Jeremiæ.

V. 9. ——— ἀδικίας. et alteram lectionem, ληστῶν, adfert ms. Jes. Sunt fortassæ scholia.

V. 12. *Σύρος, ἀτραπὸν.* Theodoretus.

V. 13. Ἄλλος, ἐσπείρατε. Sic ms. Jes., ἐν τισὶν ἀντιγράφοις καίται, ἐσπείρατε, καὶ ἐθερίσατε. [Mox, γ' ὑρ Ed. Rom., θερίζετε. Ald. et Complut., ἐθε-

ρίσατε, ut habet ms. Jes. Alii, θερίετε. Cod. Friderico-Augustanus, apud Tischendorf, θερίεσται. DRACH.]

V. 14. Σ., ✕ τῷ. Idem.

V. 17. Ἀ., Σ., Θ., φησὶ Κύριος. Idem. [Complut., λέγει Κύριος. DRACH.]

JEREMIAE CAPUT XIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Τάδε λέγει Κύριος ✕ πρὸς μέ. Ὁ ἐκτῆσω.	1. Τάδε λέγει Κύριος. Καὶ ἐκτησάμην.	1. Τάδε λέγει Κύριος ✕ πρὸς μέ. Ὁ ἐκτῆσω.
3. ✕ Δεύτερον.	3. <i>Vacat.</i>	3. ✕ Δεύτερον.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Hæc dicit Dominus ad me. Quod possedisti.	1. Hæc dicit Dominus. Et possedi.	1. Hæc dicit Dominus ad me. Quod possedisti.
3. Secundo.	3. <i>Vacat.</i>	3. Secundo.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	AKYAAΣ.
5 ואֲבִי וְאֶבְסוֹנְדוּ בְּפֶתֶת פְּאֶשֶׁר צוּחַ יְהוָה אִתִּי	5.	5. ✕ Καὶ ἐπορεύθη καὶ ἔκρυψεν αὐτὸν ἐν τῷ Εὐφράτῃ, καθὼς ἐνετείλατό μοι Κύριος.
7 האָדער	7.	7. ✕ Τὸ περίζωμα.
10 העם הזה הרע	10.	10
הַלְכִים בְּשִׂרְדוֹת לְבָם		Οἱ πορευόμενοι ἐν τῇ εὐθύτῃ τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς.
11 אֶת-כָּל-בַּיִת נָאם-יְהוָה	11.	11. ✕ Πάντα τὸν οἶκον.
12 כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	12.	✕ Φησὶ Κύριος. 12. ✕ Τάδε λέγει Κύριος Θεὸς Ἰσραὴλ.
נָבַל		1. Λαγύνιον. 2. Νέβελ.
17 תִּשְׁמַעְהָ בְּמִסְתָּיִם	17.	17. Ἀκούσῃτε ✕ αὐτοῦ. (Ἐν σκότει.)
וְדָבַע תְּדַבֵּעַ וְלִגְבִירָהּ	18.	✕ Καὶ δακρύουσα δακρύσει. 18. Καὶ τῇ κυριεύουσῃ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Et abii, et abscondi illud in Euphrate, sicut præceperat mihi Dominus.	5. Et abii, et abscondi illud in Euphrate, sicut præceperat mihi Dominus.	5. Et abii, et abscondi illud in Euphrate, sicut præceperat mihi Dominus.
7. Cingulum.	7. Lumbare.	7. Cinctorium.
10. Populum istum pessimum.	10. Populum istum pessimum.	10.
Ambulantes in pertinacia cordis sui.	Et ambulant in pravitate cordis sui.	Ambulantes in directione cordis sui mali.
11. Omnem domum.	11. Omnem domum.	11. Omnem domum.
Dixit Dominus.	Dicit Dominus.	Dicit Dominus.
12. Sic dicit Dominus Deus Israel.	12. Hæc dicit Dominus Deus Israel.	12. Hæc dicit Dominus Deus Israel.
Uter.	Laguncula.	1. Laguncula. 2. Nebel.
17. Audieritis hoc.	17. Audieritis.	17. Audieritis eum.
In occultis.	In abscondito.	In tenebris.
Et lacrymando lacrymabitur.	Plorans plorabit.	Et lacrymans lacrymabitur.
18. Et heræ.	18. Et dominatrici.	18. Et dominatrici.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Jeremiæ.

V. 4. 'A., Σ., Θ., ✕ πρὸς μέ. Ms. Jes. Præcedentia quoque verba eorumdem sunt, ut infra v. 12.

Ibid. 'A., Σ., Θ., δ' ἐκτίσω. Idem. Suspicionem.

V. 3. 'A., Σ., Θ., δεύτερον. Idem.

V. 5. 'A., Θ., καὶ ἐπορεύθη etc. Idem. Hæc habentur etiam in τοὺς Ο', sed ex 'A., Θ. desumpta, ut notat asteriscus.

V. 7. 'A., Σ., Θ., τὸ περίζωμα. Idem.

V. 10. Ἄλλοι, τὸν λαὸν etc. Idem.

Ibid. 'A., Θ., οἱ πορευόμενοι etc. Sic legitur in ms. Jes. cum asterisco ad secundam lectionem.

V. 11. 'A., Θ., ✕ πάντα. Idem.

Ibid. 'A., Σ., Θ., φησὶ Κύριος. Idem.

V. 12. 'A., Σ., Θ., τάδε λέγει Κύριος etc. IJ.

[Etiam illud quod proxime præcedit, הַהָרְרָה הַזֶּה, verbum hoc, desideratur in Rom. edit. et Alex. Sed

JEREMIÆ CAPUT XIV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	AKYAAΣ.
3 בשׁוֹ וְהִכְלַמְדוּ חֲפִי רֹאשׁוֹ	3.	3.
4 יְכִי לֹא-הָיָה גֶשֶׁם בְּאֶרֶץ בְּשׂוֹ אֲכָרִים חֲפִי רֹאשׁוֹ	4.	4.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Pudore affecti sunt et erubuerunt, et operuerunt caput suum.	3. Confusi sunt et afflicti, et operuerunt capita sua.	3.
4. Quia non fuit pluvia in terra, pudore affecti sunt agricolæ, operuerunt caput suum.	4. Quia non venit pluvia in terram, confusi sunt agricolæ, operuerunt capita sua.	4.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ω.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5.
7. ✕ Τὸ περιζῶμα.
10.
11.
✕ Φησὶ Κύριος.
12. ✕ Τάδε λέγει Κύριος Θεὸς Ἰσραὴλ.
Κρατήρ.
17.
18. Καὶ τῆ κυρίῳ.
SYMMACHUS.
5.
7. Cinctorium.
10.
11.
Dicit Dominus.
12. Hæc dicit Dominus Deus Israel.
Crater.
17.
18. Et dominæ.

5. ✕ Καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐκρυψα αὐτὸν ἐν τῷ Εὐφράτῃ, καθὼς ἐνετείλατό μοι Κύριος.
7. *Vacat.*
10. *Vacat.* Ἄλλοι, τὸν λαὸν τοῦτον τὸν πονηρὸν.
✕ Οἱ πορεύονται ἐν τῇ σκολιότητι τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρίας.
11. Τὸν οἶκον.
Vacat.
12. *Vacat.*
Ἄσχος.
17. Ἀκούσητε.
Κεκρυμμένως. Ἄλλοι, ἐν κρυφαίῳ.
Vacat.
18. Καὶ τοῖς δυναστεύουσι.
LXX INTERPRETES.
5. Et abii, et abscondi illud in Euphrate, sicut præceperat mihi Dominus.
7. *Vacat.*
10. *Vacat.* *Alii*, populum istum malum.
Qui ambulant in perversitate cordis sui mali.
11. Domum.
Vacat.
12. *Vacat.*
Uter.
17. Audieritis.
In abscondito. *Alii*, in occulto.
Vacat.
18. Et potentibus.

5. ✕ Καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐκρυψα αὐτὸν ἐν τῷ Εὐφράτῃ, καθὼς ἐνετείλατό μοι Κύριος.
7. ✕ Τὸ περιζῶμα.
10.
Οἱ πορευόμενοι ἐν τῇ εὐθύτητι τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρίας.
11. ✕ Πάντα ; τὸν οἶκον.
✕ Φησὶ Κύριος.
12. ✕ Τάδε λέγει Κύριος Θεὸς Ἰσραὴλ.
Σκεῦος.
17. Ἀκούσητε ✕ αὐτοῦ.
✕ Καὶ δακρύουσα δακρύσει.
18.
THEODOTIO.
5. Et abii, et abscondi illud in Euphrate, sicut præceperat mihi Dominus.
7. Cinctorium.
10.
Ambulantes in directione cordis sui mali.
11. Omnem domum.
Dicit Dominus.
12. Hæc dicit Dominus Deus Israel.
Vas.
17. Audieritis eum.
Et lacrymans lacrymabitur.
18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Jeremiæ.

totum habet locum Complut., τὸν λόγον τοῦτον· τάδε λ. Κ. ὁ Θ. Ἰ. DRACH.]

Ibid. Hieronymus : « Verbum Hebraicum NEBEL Aquilæ prima editio *lagunculam*; secunda ipsum *nebel*; Symmachus *craterem*; LXX *utrem*; Theodotio *vas* interpretati sunt. » [Græca Aquilæ i. et Theodotionis supplevimus ex L. Bos. DRACH.]

V. 17. Ἄ., Θ., ✕ αὐτοῦ. Ms. Jes.

Ibid. *Aquila*, in tenebris. Hieronymus.

Ibid. Ἄλλοι, ἐν κρ. Addidimus ex Lamb. Bos. DRACH.

Ibid. Ἄ., Θ., καὶ δακρύουσα δακρύσει. Ms. Jes. V. 18. Hieronymus : « Verbum Hebraicum GEBIRA, Aquila et Symm. *dominatricem* et *dominam* interpretati sunt; quod LXX putaverunt GEBURTH, *potentesque* dixerunt. » [Aq. et Sym. Græca supplevimus ex Lamb. Bos. DRACH.]

JEREMIAE CAPUT XIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ω.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.
4.
SYMMACHUS.
3.
4.

3. *Vacat.*
4. Ὅτι οὐκ ἦν ὕετος, ἤσχύνθησαν οἱ γεωργοί, ἐπεκάλυψαν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν.
LXX INTERPRETES.
3. *Vacat.*
4. Quia non erat pluvia, confusi sunt agricolæ, operuerunt capita sua.

3. ✕ Ἠσχύνθησαν καὶ ἐνετρέπησαν, καὶ ἐπεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν.
4. (Ὅτι οὐκ ἦν ὕετος) ✕ ἐπὶ τῆς γῆς ἤσχύνθησαν γεωργοί, καὶ ἐπεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν.
THEODOTIO.
3. Pudore affecti sunt et erubuerunt, et operuerunt caput suum.
4. Quia non erat pluvia super terram, confusi sunt agricolæ, et operuerunt caput suum.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
5 כי גם - אילת בשדה ילדה תשוב כי לא - היה דשא	5.	5.
6 כתבים	6.	6. ✕ Ὡς δράκων.
8 'O Σύρος, και φς ὀδύτης.	8.	8.
10 כן אהבו	10.	10. ✕ Οὕτως : ἠγάπησαν.
ויפקד חמאתם		✕ Καὶ ἐπισκέπεται ἁμαρτίας αὐτῶν.
15 בחרב וברעב יחמד	15.	15. ✕ Ἐν ῥομφαίᾳ καὶ λιμῶν τελευτήσουσι.
הנביאים הדבחו		Προφητῆται ✕ ἐκείνοι.
17 שבר גדול	17.	17. ✕ Μεγάλω.
בזלת		✕ Παρθένος.
22 ה'יש בבלי הג'ים מגשמים	22.	22. Μὴ ἔστιν ἐν τοῖς ματαλοῖς τῶν ἐθνῶν ὑετίζων;
יהוה אלהינו		✕ Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν.
את כל - אלה		✕ Σὺν : πάντα ταῦτα!
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Quin etiam cerva in agro peperit, et reliquit, quia non erat herba.	5. Et cerva in agro peperit, et reliquit; quia non erat herba.	5.
6. Quasi dracones.	6. Quasi dracones.	6. Quasi draco.
8. Et quasi viator. <i>Syrus, idem.</i>	8. Et quasi viator.	8.
10. Sic dilexerunt.	10. Qui dilexit.	10. Sic dilexerunt.
Et visitabit peccata eorum.	Et visitabit peccata eorum.	Et visitabit peccata eorum.
15. In gladio et in fame consumentur.	15. In gladio et fame consumentur.	15. In gladio et fame morientur.
Prophetæ illi.	Prophetæ illi.	Prophetæ illi.
17. Contritione magna.	17. Contritione magna.	17. Magna.
Virgo.	Virgo.	Virgo.
22. An sunt in vanitatibus gentium pluere facientes?	22. Numquid sunt in sculptilibus gentium qui pluant?	22. Num est in vanitatibus gentium qui pluat?
Dominus Deus noster.	Dominus Deus noster.	Domine, Deus noster.
Omnia hæc.	Omnia hæc.	Omnia hæc.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Jeremiæ.

V. 3. Θ., ἠσχύνθησαν etc. Ms. Jes. [Complut., ἠσχύνθησαν καὶ ἠρυσθρίσσαν, καὶ ἐκάλυψαν τὰς κεφαλὰς α. DRACH.]

V. 4. Θ., ἐπὶ τῆς γῆς etc. Hunc et sequentem versum ex Theodotione cum asterisco adfert ms. Jes., et habentur etiam ambo in τοῖς Θ' cum parvo

discrimine.

V. 6. 'A., Θ., ὡς δράκων. Idem. [Complut., ὡς δράκοντες, ut dracones, quæ lectio melius quadrat ad Hebr. DRACH.]

V. 8. 'O Σύρος, ὡς ὀδύτης. Theodoretus.

V. 10. 'A., Θ., ✕ οὕτως. Idem. [Complut., καὶ

JEREMIAE CAPUT XV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 מעל - פני	1.	1.
5 לשא	5.	5.
7 לרא שב	7.	7.
8 לי	8.	8.
הבאתי ליהם		✕ Αὐτοῖς.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Desuper facie mea.	1. A facie mea.	1.
5. Ad rogandum.	5. Ad rogandum.	5.
7. Non reversi sunt.	7. Non sunt reversi.	7.
8. Mihi.	8. Mihi.	8.
Inluxi eis.	Inluxi eis.	Eis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
5.	5. Καὶ Ἐλαφοὶ ἐν ἀγρῷ ἔτεκον, καὶ ἐγκατέλιπον, ὅτι οὐκ ἦν βοτάνη.	5. ✕ Καὶ Ἐλαφοὶ ἐν ἀγρῷ ἔτεκον, καὶ ἐγκατέλιπον, ὅτι οὐκ ἦν βοτάνη.
6.	6. <i>Vacat.</i>	6. ✕ Ὡς δράκων.
8.	8. Ὡς αὐτόχθων.	8.
10.	10. Ἠγάπησαν. <i>Vacat.</i>	10. ✕ Οὕτως : ἠγάπησαν. ✕ Καὶ ἐπισκέπεται ἀμαρτίας αὐτῶν.
15.	15. Ἐν θανάτῳ νοσερῶ ἀποθάνουσι, καὶ ἐν λιμῷ συντελεσθήσονται.	15. ✕ Ἐν βομφαίᾳ καὶ λιμῷ τελευτήσουσι.
Προφήται ✕ ἐκεῖνοι.	Οἱ προφῆται.	Προφῆται ✕ ἐκεῖνοι.
17. ✕ Μεγάλῃ.	17. Συντρίμματι.	17.
✕ Παρθένος.	<i>Vacat.</i>	
22.	22. Μὴ ἔστιν ἐν τοῖς εἰδώλοις τῶν ἐθνῶν ὑπετίζων ;	22.
✕ Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν.	Πάντα ταῦτα.	

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5.	5. Et cervæ in agro pepererunt et reliquerunt, quia non erat herba.	5. Et cervæ in agro pepererunt et reliquerunt, quia non erat herba.
6.	6. <i>Vacat.</i>	6. Quasi draco.
8.	8. Sicut indigena.	8.
10.	10. Dillexerunt. <i>Vacat.</i>	10. Sic dillexerunt. Et visitabit peccata eorum.
15.	15. In morte morbosa morientur, et in fame consumentur.	15. In gladio et fame morientur.
Prophetæ illi.	Prophetæ.	Prophetæ illi.
17. Magna.	17. Contributione.	17.
Virgo.	<i>Vacat.</i>	
22.	22. Numquid est in idolis gentium, qui pluat ?	22.
Domine, Deus noster.	Omnia hæc.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Jeremiæ.

ἐπισκέφατο τὰς ἀνομίας αὐτῶν. DRACH.
Ibid. 'A., Θ., καὶ ἐπισκέπεται etc. Idem.
V. 15. 'A., Θ., ἐν βομφαίᾳ etc. Idem.
Ibid. 'A., Σ., Θ., ✕ ἐκεῖνοι. Idem.
V. 17. 'A., Σ., μεγάλῃ. Idem.
Ibid. 'A., Σ., παρθένος. Idem.

V. 22. 'A., μὴ ἔστιν etc. Drusus.
Ibid. 'A., Σ., Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ms. Jes. [Habet Complut. Dn.]
Ibid. 'A., ✕ σὺν : πάντα. Idem. [Complut., σύμπαντα τ. Ad notam ad xi, 2. Dn.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. ✕ Ἀπὸ προσώπου μου.	1.
5. ✕ Ἐρωτήσαι.	5. <i>Vacat.</i>	5. ✕ Ἐρωτήσαι.
7.	7. ✕ Καὶ οὐκ ἐπιστράφησαν.	7.
8. ✕ Ἐπ' ἐμέ.	8. <i>Vacat.</i>	8.
✕ Αὐτοῖς.	Ἐπήγαγον.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. A facie mea.	1.
5. Ad rogandum.	5. <i>Vacat.</i>	5. Ad rogandum.
7.	7. Et non reversi sunt.	7.
8. Super me.	8. <i>Vacat.</i>	8.
Eis.	Induxi.	

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
9 השבעה	9.	9. Ἐπτὰ.
10 ואיש בחך	10.	10. ✕ Ἄνδρα ; διακρινόμενον.
בי-נש-נל-נשיחי ו'ל-א' סύρος, ούκ ὠφλησα.		
11 למדב	11.	11. ✕ Εἰς ἀγαθόν.
12 הירע בזל ו בזל כענף רנש	12.	12.
13 לא במדור	13.	13.
15 אותה ידעת	15.	15. ✕ Σὺ ἔγνων.
אל-לארך אפך תקדחי		
16 ואכלם	16.	16.
ידה אלהי		
20 נאם-ידה	20.	20. ✕ Φησι Κύριος.
21 והצלתיך	21.	21. ✕ Καὶ λύσωμαι σε.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Septem.	9. Septem.	9. Septem.
10. Et virum contentionis.	10. Virum discordiæ.	10. Virum dijudicantem.
Non sceneratus sum, nec scenerati sunt in me. Syrus, uon debui.	Non sceneravi, nec sceneravit mihi quisquam.	
11. In bonum.	11. In bonum.	11. In bonum.
12. Numquid conteret ferrum ferrum ab Aquilone, et æs?	12. Numquid scederabitur ferrum ferro ab Aquilone, et æs?	12.
13. Non in pretio.	13. Gratis.	13.
15. Tu nosti.	15. Tu scis.	15. Tu nosti.
Ne in longanimitate furoris tui suscipias me.	Noli in patientia tua suscipere me.	
16. Et comedi eos.	16. Et comedi eos.	16.
Domine Deus.	Domine Deus.	
20. Dixit Dominus.	20. Dicit Dominus.	20. Dicit Dominus.
21. Et eruam te.	21. Et liberabo te.	21. Et eruam te.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Jeremiæ.

V. 4. Ἄπὸ προσ-. Ms. Jes. [Habet Complut. DRACH.]

V. 5. Σ., Θ., ἐρωτῆσαι. Idem.

V. 7. Καὶ οὐκ ἐπειστράφησαν. Idem.

V. 8. Σ., ἐπ' ἐμέ. Idem.

Ibid. Ἄ., Σ., αὐτοῖς. Idem.

V. 9. Hieronymus : « Sæpe diximus verbum Hebraicum SABA, vel septem, vel juramentum sonare, vel plurimos. Unde et diversa est interpretatio; Aquila, LXX et Theodotione, septem, transferentibus; Symmacho, plurimos. [Symmachus germanam exhibet lectionem Lamb. Bos, πλείστους. DRACH.]

V. 10. Ἄ., Θ., ✕ ἄνδρα. Ms. Jes.

Ibid. Theod., non debui etc. Hieronymus. Syri versionem adfert Theodoretus.

V. 11. Ἄ., Σι, εἰς ἀγαθόν. Ms. Jes. [In LXX non vacat; sed extra locum positum est in fine commatis, εἰς ἀγαθόν. DRACH.]

V. 12. Symmachi et Theodotionis lectiones adfert Hieronymus. Varietas autem versionum inde provenit, quod LXX et Theod. legerint γῆ, Symmachus vero γῆ. Id vero, notat Hieronymus his verbis : « Numquid scederabitur ferrum ferro ab Aquilone, et æs? Symmachus, Numquid nocebit ferrum ferro ab Aquilone, et æs? LXX et Theodotio, si cognoscat ferrum et operimentum æneum. Varietatis causa perspicua est. Verbum enim IARE, quod in præsentis loco scriptum est, pro ambiguitate enuntiatio-

JEREMIE CAPUT XVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
1 לא-תקח לך	1.	1. ✕ Σεαυτῷ.
5 את-הודס ואת-הרחמים	5.	5.
6 וחדו גדלים וקטנים בארץ האז	6.	6.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Non accipias tibi.	1. Non accipies.	1. Tibimetipsi.
5. Misericordiam et miserationes.	5. Misericordiam et miserationes.	5.
6. Et morientur magni et parvi in terra ista.	6. Et morientur magni et parvi in terra ista.	6.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Υ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9. [Πολλούς.]	9. Ἑπτά.	9. Ἑπτά.
10.	10. Διακρινόμενον. Ὅτε ὠφέλησα, οὐτε ὠφέλησέ με οὐδεὶς.	10. ✕ Ἄνδρα ; διακρινόμενον.
11. ✕ Εἰς ἀγαθόν.	11.	11.
12. Μήτι βλάπτει σίδηρος σίδηρον ἀπὸ βορρᾶ, καὶ χαλκὸν ;	12. Εἰ γνωσθήσεται σίδηρον, καὶ περιβάλαιον χαλκοῦν ;	12. Εἰ γνώσεται σίδηρον, καὶ περιβάλαιον χαλκοῦν ;
13.	13. Ἀντάλλαγμα. Ἄλλος,	13.
15. ✕ Σὺ ἔγνων.	15. Vacat. Μὴ εἰς μακροθυμίαν.	15. ✕ Σὺ ἔγνων. Μὴ εἰς μακροθυμίαν ✕ σου λάθης με.
16. Ὑπεδεχόμεν αὐτούς. Κύριε, ✕ ὁ Θεός.	16. Συντέλεισον αὐτούς. Κύριε.	16.
20. ✕ Φησὶ Κύριος.	20. Vacat.	20. ✕ Φησὶ Κύριος.
21. ✕ Καὶ ῥύσσομαι σε. SYMMACHUS.	21. Καὶ τοῦ ἐξαιρεῖσθαί σε. LXX INTERPRETES.	21. ✕ Καὶ ῥύσσομαι σε. THEODOTIO.
9. Plurimos.	9. Septem.	9. Septem.
10.	10. Dijudicantem. Non profui, nec profuit mihi quispiam.	10. Virum dijudicantem. Non debui, nec debuit mihi quispiam.
11. In bonum.	11.	11.
12. Numquid nocebit ferrum ab Aquilone, et æs ?	12. Si cognoscetur ferrum, et operimentum æneum ?	12. Si cognoscet ferrum, et operimentum æneum ?
13.	13. Commutationem. <i>Alius</i> , absque pretio.	13.
15. Tu nosti.	15. Vacat. Ne in longanimitate.	15. Tu nosti. Ne in longanimitate tua suscipias me.
16. Suscipiebam eos. Domine Deus.	16. Consumma eos. Domine.	16.
20. Dicit Dominus.	20. Vacat.	20. Dicit Dominus.
21. Et eruam te.	21. Et ut eruam te.	21. Et eruam te.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Jeremiæ.

nis, et amicitiam sonat, et malitiam ('): quod si pro RES littera, quæ DALETH litteræ similis est, legatur DALETH, scientiam cognitionemque significat. Unam hic LXX et Theodotionis lectionem esse ait, Si cognoscet ferrum et operimentum æneum, et tamen LXX habent, si γνωσθήσεται, si cognoscetur. Sed jam sæpe diximus Hieronymum, aliosque veteres, qui hexaplis sunt usi, cum interpretum lectiones referunt, parva, si qua intercedant, discrimina negligere. [Symmachi Theodotionisque Græca adjecimus ex L. Bos. DRACH.]

V. 15. Variam lectionem, absque pretio, adfert item Hieronymus.

V. 15. 'A., Σ., Θ., σὺ ἔγνων. Ms. Jes. [Quidam mss.]

(') Primitivum ὄρ, si roa vel ra efferas, malitiam notat; si autem rea, amicum. DRACH.

in textu τῶν Ὁ, σὺ ἔγνων. Ex Polygl.-Bibel. DRACH.]

Ibid. Ms. Jes., Θ., ✕ σου λάθης με.

V. 16. S., suscipiebam eos. Hieronymus. Ita Symmachus, qui plus sensum exprimere solet, quam verba. [Symmachi Græcum, quod addidimus, prodit ex L. Bos. DRACH.]

Ibid. Σ., ✕ ὁ Θεός. Ms. Jes.

V. 20. 'A., Σ., Θ., φησὶ Κύριος. Idem.

V. 21. 'A., Σ., Θ., καὶ β-. Idem. [Hunc et præcedentem stichum aliter dedimus quam Montfauc., qui omnia susque deque invertit, et in LXX vacare fecit ubi nihil vacat.—Complut., λέγει Κύριος. Καὶ σώσω σε. DRACH.]

JEREMIAE CAPUT XVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Υ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. ✕ Ἐσαυτῷ.	1. Μὴ λάθης.	1.
5.	5. ✕ Τὸν ἔλεον καὶ τοὺς οἰκτιρμούς;	5.
6.	6. ✕ Καὶ ἀποθάνουσι μεγάλοι καὶ μικροὶ ἐν τῇ γῇ ταύτῃ. LXX INTERPRETES.	6.
1. Tibimetipsi. SYMMACHUS.	1. Ne accipias.	1.
5.	5. Misericordiam et miserationes.	5.
6.	6. Et morientur magni et parvi in terra ista.	6.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	AKYAAΣ.
לֹא יִסְפֹּד - לָהֶם וְלֹא יִתְגַדַּד		
10 את כל-הדעה הגדולה	10.	10. ✕ Τὰ μεγάλα.
12 הדעום לעשות	12.	12.
13 את-אלהים אחרים יומם ולילה	13.	13. (θεοὺς ἄλλοτριούς) ✕ ἡμέρας καὶ νυκτός.
17 לא נסתר מלפני	17.	17. ✕ Οὐκ ἐκρύθησαν ἀπὸ τοῦ προσώπου μου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Nec plangent eos, nec incidetur.	Neque plangentur, et non se incidet.	
10. Omne malum grande.	10. Omne malum grande.	10. Magna.
12. Malefecistis faciendo.	12. Pejus operati estis.	12.
13. Diis alienis die ac nocte.	13. Diis alienis die ac nocte.	13. Diis alienis die ac nocte.
17. Non sunt absconditæ a facie mea.	17. Non sunt absconditæ a facie mea.	17. Non sunt absconditæ a facie mea.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Jeremiæ.

V. 1. Ἄ., Σ., ✕ σεαυτῶ. Ms. Jes.	V. 5. Τὸν ἔλεον etc. Hæc in τοῖς Ο' deerrant, et ex Theodotionis, ut videtur, editione supplentur in ms. Jes. [Complut., ἔλεος καὶ ἐλεημοσύνας. Dn.]
V. 4. Vide edit. Rom. Complut., ἐν μαχαίρᾳ καὶ λιμῶ συντελεσθήσονται, καὶ ἔσονται τὰ πτώματα αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ. Alius, καὶ ἐν μαχαίρᾳ πεσοῦνται, καὶ ἐν λιμῶ συντελεσθήσονται, καὶ ἔσται τὰ θνησιμαία αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, atque ita propemodum in Hebr. et in Vulg. Lat. Incerti lectionem præfert L. Bos. DRACH.	V. 6. Καὶ ἀποθ-. Ut versu 5. Ibid. Hebr., וְיִקְבְּדוּ לֹא, nec sepeliantur. Doest in LXX. Complut., οὐ ταφήσονται. Al., οὐ μὴ ταφῶσιν. Ex Polygl.-Bibel addendum. DRACH. Ibid. Οὐδ' οὐ μὴ κλαύσουσιν etc. Sic cum asterisco ms. Jes. Quamobrem in LXX editione Hexa-

JEREMIÆ CAPUT XVII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 חֲסֹאת יְהוָה כְּתוּבָה בְּעֵשׂ בְּרִיל בְּצֶרֶךְ שְׂמִיר חֲדִישָׁה עַל-לֶחֶם לֶבֶם וְלִקְרִנַת מוֹבְחֹתֵיהֶם	1.	1.
2 כֹּזֵר בְּנֵיהֶם מוֹבְחֹתָם וְאֲשֵׁרֵיהֶם עַל-עֵץ רַעֲנָן עַל גְּבֻעַת הַגְּבוּהֹת : וְדָרִי בַשּׂוּהָ	2.	2.
3 חֵילֶךְ כָּל-אֲצִיחֹתֶיךָ לֵב אֶתָּן בְּמֹחֶתֶיךָ בַחֲסֹאת כָּל-גְּבוּלֶיךָ	3.	3.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Peccatum Juda scriptum in stylo ferri in ungue adamantis, sculptum in tabula cordis eorum, et in cornibus ararum vestrarum.	1. Peccatum Juda scriptum est stylo ferreo in ungue adamantino, exaratum super latitudinem cordis eorum, et in cornibus ararum eorum.	1.
2. Cum recordati fuerint filii eorum ararum suarum et lucorum suorum juxta lignum frondosum, juxta colles excelsos : montium in agro.	2. Cum recordati fuerint filii eorum ararum suarum, et lucorum suorum lignorumque frondentium in montibus excelsis, sacrificantes in agro.	2.
3. Facultatem tuam, omnes thesauros tuos in direptionem dabo : excelsa tua in peccato in universis confluibus tuis.	3. Fortitudinem tuam et omnes thesauros tuos in direptionem dabo : excelsa tua propter peccata in universis fluibus tuis.	3.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ὁὐ μὴ κλύονται αὐτοὺς, οὐδὲ ἐν- τομίδας οὐ μὴ ποιήσουσι. Ἄλλιος, ✕ οὐδ' οὐ μὴ κλαύσουσιν αὐτοὺς, οὐκ ἀπορυγήσονται.	
10. ✕ Τὰ μεγάλα.	10. Πάντα τὰ κακά.	10. ✕ Τὰ μεγάλα.
12.	12. Ἐπονηρεύσαθε ✕ τοῦ ποι- ῆται.	12.
13. (Θεοὶς ἀλλοτρίοις) ✕ ἡμέρας καὶ νυκτός.	13. Θεοὶς ἐτέροις.	13. (Θεοὶς ἀλλοτρίοις) ✕ ἡμέρας καὶ νυκτός.
17.	17. ✕ Οὐκ ἐκρύβησαν ἀπὸ τοῦ προσώπου μου.	17. ✕ Οὐκ ἐκρύβησαν ἀπὸ τοῦ προσώπου μου.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Non plangent eos, neque incisio- nes facient. <i>Alius</i> , neque plora- bunt eos, neque incidentur.	
10. Magna.	10. Omnia mala.	10. Magna.
12.	12. Malefecistis ad faciendum.	12.
13. Diis alienis dic ac nocte.	13. Diis aliis.	13. Diis alienis dic ac nocte.
17.	17. Non sunt absconditæ a facie mea.	17. Non sunt absconditæ a facie mea.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Jeremiæ.

plari, vel amota ea quæ nunc in edit. Rom. habetur lectio, hæc cum asterisco substituta fuerant, vel relicta veteri versione, hæc etiam adjecta fuerat, ut sæpe contigit.

V. 10. Ἀ., Σ., Θ., ✕ τὰ μεγάλα. Idem.

V. 12. ✕ τοῦ ποιῆσαι. Idem.

V. 13. Ἀ., Σ., Θ., θεοὶς ἀλλοτρίοις. Ita legitur in textu ms. Jes., ad marg. vero, ἐτέροις. Ibid. Ἀ., Θ., ἡμέρας καὶ νυκτός. Illud autem, θεοὶς ἀλλοτρίοις, est haud dubie trium interpretum: nam

sic vertere solent.

V. 17. Ἀ., Θ., ✕ οὐκ ἐκρύβησαν ἀπὸ τοῦ προσώπου μου. Ms. Jes. Apud Theodoretum legitur, οὐκ ἀπεκρύβησαν. Hieronymus vero ait: « Quod hic de Hebraico posuimus, non sunt abscondita ea a facie mea, in LXX non habetur. »

V. 18. Hebr., נָתַתּוּ , impleverunt. LXX, ἐπλημύλησαν, delinquere fecerunt. Complut. et alii, ἐπλησαν, impleverunt. Vulg., impleverunt. Quod addendum. DRACH.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. <i>Vacat.</i> Οι λοιποὶ, ἁμαρτία Ἰούδα γέγραπται ἐν γραφῆναι σιδηρῶν, ἐν ἄνυχι ἀδαμαντίνῳ, ἐγκολλημένη ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς καρδίας αὐτῶν, καὶ τοῖς κέρασι τῶν θυσιαστηρίων αὐτῶν.	1.
2.	2. <i>Vacat.</i> Οι λοιποὶ, ἤνιχα ἀναμνησθῶσιν οἱ υἱοὶ αὐτῶν τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν ἐπὶ ξύλου δασέος ἐπὶ βουνῶν μετεώρων ὁρέων ἐν ἀγρῶν.	2.
3.	3. <i>Vacat.</i> Οι λοιποὶ, ἰσχὺν σου καὶ πάντα θησαυροὺς σου εἰς προνομήν δώσω, καὶ ὑψηλά σου ἐν ἁμαρτίᾳ ἐν πᾶσι τοῖς ὅροις σου.	3.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. <i>Vacat.</i> Reliqui, peccatum Juda scriptum est in stylo ferreo, in ungue adamantino, insculptum in pectore cordis eorum, et in cornibus altarium eorum.	1.
2.	2. <i>Vacat.</i> Reliqui, cum recordati fuerint filii eorum altarium suorum et lucorum suorum super lignum condensum, super colles sublimes montium in agro.	2.
3.	3. <i>Vacat.</i> Reliqui, fortitudinem tuam, et universos thesauros tuos in direptionem dabo, excelsa tua in peccato in omnibus finibus tuis.	3.

TO EBPAIKON

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

4, 5. וְשָׂמַח בְּךָ מִנְחִיךָ : שָׂר
נָתַתִּי לְךָ וְהַעֲבַדְתָּ אֶת־אֲבִיךָ בְּאֶרֶץ
אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ כִּי־אֵשׁ קָדְחָהּ בְּאֶפְרַיִם
עַד־נֹלַם תִּקְרָה : כִּה אֲמַר יְהוָה

4, 5.

4, 5.

5 כְּעֵדֶךָ

6.

6.

9 עֵקֶב הַלֵּב מִלֵּל וְאִנְשׁ הָדָא מִי
יִשְׂרָאֵל

9.

9.

11 בְּחֶצְיֵי יוֹם יַעֲבֹדֶנּוּ

11.

11. Ὡς ἐν ἡμίσει ἡμερῶν ἐγκαταλείψει αὐτούς.

12 מִרְאֵשׁן מִקּוֹם מִקְדָּשָׁהּ

12.

12. Ἐξ ἀρχῆς τόπος ἀγίασμα.

15 יָבֹא נָא

15.

15. ✕ Δή.

19 יְהוָה אֱלֹהֵי

19.

19.

27 אֲרֻמֹתַי

27.

27. Βάρεις.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

4, 5. Et remissionem facies etiam in te ab hæreditate tua, quam dedi tibi : et servire faciam inimicis tuis in terra quam non nosti, quia ignem succendistis in furore meo, usque in sæculum ardebit. Sic dixit Dominus.

4, 5. Et relinqueris sola ab hæreditate tua, quam dedi tibi : et servire te faciam inimicis tuis in terra quam ignoras : quoniam ignem succendisti in furore meo, usque in æternum ardebit. Hæc dicit Dominus.

4, 5.

6. Sicut juniperus.

6. Quasi myricæ.

6.

Exusta loca. Syrus, in aëtris.

In siccitate.

9. Supplantativum cor præ omnibus, et anxium ipsum, quis cognoscet illud ?

9. Pravum est cor omnium et inscrutabile : quis cognoscet illud ?

9.

11. In dimidio dierum suorum derelinquet eum.

11. In dimidio dierum suorum derelinquet eas.

11. Quasi in dimidio dierum derelinquet eos.

12. Ab initio locus sanctuarii nostri.

12. A principio, locus sanctificationis nostræ.

12. Ab initio locus sanctificatio.

15. Veniat utique.

15. Veniat.

15. Utique.

19. Dominus ad me.

19. Dominus ad me.

19.

27. Palatia.

27. Domos.

27. Domos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Jeremiæ.

V. 1. Hi quatuor primi versus jam olim desiderabantur in LXX et ex aliis editionibus cum asteriscis adjecti fuerant in Hexaplis. Habentur autem apud Eusebium in *Demonstr. evang.*, Theodoretum in *Commentariis*, et in ms. Jes. Ea vero de re hæc Hieronymus : « Quod cur a LXX prætermissum sit, nescio : nisi forsitan pepercerunt populo suo, sicut et in Hesaia eos lecisse manifestum est. » Et infra ad versum 2, idem : « Et hæc in LXX non habentur : eadem, ut reor, causa, quam supra diximus ; ne scilicet æterna in eos sententia permaneret. » Eusebius vero *Demonstr. evang.* lib. x, et καὶ μὴ παρὰ τοῖς Ὁ ἀλλ' οὖν ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ ταῦτα εὐρόντες, καὶ ἐν ταῖς τῶν λοιπῶν ἐρμηνευτῶν ἐκδόσεσι, ἔτι μετὰ παραθέσεως ἀστερίσκων ἐν τοῖς ἀκριβοῦσι τῶν παρὰ τοῖς Ὁ ἀντιγράφοις. I. e., *Etiamsi non apud LXX sed in Hebraico hæc invenerimus, necnon in aliis reliquorum interpretum editionibus, insuper cum additione asteriscorum in accuratioribus LXX Interpretum exemplaribus.* In vocem autem Samir hæc habet Hieronymus : « *Scriptum est stylo ferreo, in ungue adamantino* : qui Hebraice dicitur SAMIR ; non quo ullus unguis sit qui appelletur samir, sed quo lapis adamantinus (qui ex eo quod indomitus sit et infrangibilis, hoc nomen accepit) tantum ni-

torem habeat et lævitate, ut absque ullo impedimento in eo scribi possit stylo ferreo : ut dura ferri materies scribat in duriori tabula adamantina, et duret quod scriptum est in perpetuum. » Pro ἀφαιρεθήσεται καὶ ταπεινωθήσεται, al., et quidem melius, ἀφαιρεθῆσθαι καὶ ταπεινωθῆσθαι, *aufereris et humiliaberis.* [In textu Hebr. duo ista verba פָּרַשׁ וַיִּרְדּוּ principium sunt sequentis versiculi 3. Complut., Τάδε λέγει Κύριος Ἄμαρτία Ἰουδα γεγραμμένη ἐστὶν ἐν γραφίδι σιδηρῇ, ἐν θυγί ἀδαμαντίνῳ γεγλυμμένη ἐπὶ πλακῆς τῆς καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων τῶν βωμῶν αὐτῶν. Ἐν τῷ μνημονεύειν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν τῶν βωμῶν, καὶ τῶν ἀλῶν (sic Vide Schleusneri Thes. in LXX.) αὐτῶν ἐπὶ ἔθλῳ ἀλῶσθαι, ἐπὶ τῶν βουνῶν τῶν ὕψηλων. Ὡ ὀρεινὴ ἐν τῷ πεδίῳ, τὸν πλοῦτόν σου, καὶ πάντα τοὺς θησαυροὺς σου τῇ προνομῇ δώσω· τὰ ὕψηλά σου ἐν ἀμαρτίᾳ ἐν πᾶσι τοῖς ὄρεσι σου. Καὶ καταλειφθήσῃ ἀπὸ τῆς κληρονομίας ἣν ἔδωκά σοι, καὶ δουλεύειν σε ποιήσω τοῖς ἐχθροῖς σου ἐν τῇ γῆ ἣν οὐκ οἶδας, ὅτι πῦρ ἀνήψατε ἐν τῷ θυμῷ μου· ἕως τοῦ αἵωνος φλέξει. Τάδε λέγει Κύριος Ἐπ-. In quibusdam vero aliis exemplaribus fere ut *οἱ λοιποὶ* quos dedit Montl., sed aliquanto aliter. Vers. 1. Ἄ. Ἰ. γ. ἔ. γεγραφή, ἔ. ὁ. ἔ. ἔ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4, 5.	4, 5. <i>Vacat. Οι λοιποί, και ἀφαιρεθήσεται και ταπεινωθήσεται ἀπὸ τῆς κληρονομίας σου, ἧς ἔδωκά σοι, και ἀναβιάσω σε ἐν τοῖς ἐχθροῖς σου, ἐν τῇ γῆ ἣ οὐκ ἔγνωσ· δει πῦρ ἐκκέκαυται ἐν τῷ θυμῷ μου, ἕως αἰῶνος καυθήσεται. Τάδε λέγει Κύριος.</i>	4, 5.
6. Ὡς ξύλον ἀκαρπον.	6. Ὡς ἡ ἀγριομυρική. Ἐν ἀλίμοις.	6.
9. Ἀνεξερευνητος ἡ καρδία πάντων, και τίς ἀνήρ ὅς εὐρήσει αὐτήν;	9. Βαθεῖα ἡ καρδία παρὰ πάντα, και ἀνθρωπός ἐστι, και τίς γνώσεται αὐτόν;	9.
11.	11. Ἐν ἡμίσει ἡμερῶν αὐτοῦ ἐγκαταλείψουσιν αὐτόν.	11.
12. Ἐξ ἀρχῆς τόπος ἀγίασμα.	12. Ἀγίασμα ἡμῶν.	12.
15.	15. Ἐλθέτω.	15. ✕ Δψ.
19.	19. Κύριος. Ἄλλος, Κύριος ✕ πρὸς μέ.	19.
27. Βάρεις.	27. Ἄμφοδα.	27.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

4, 5.	4, 5. <i>Vacat. Reliqui, et aufertur, et humiliabitur ab hereditate tua, quam dedi tibi : et inducam te ad inimicos tuos, in terram quam non nosti : quoniam ignis succensus est in furore meo, usque in sæculum ardebit. Hæc dicit Dominus.</i>	4, 5.
6. Sicut lignum infructuosum.	6. Sicut myrica sylvestris. In salsis.	6.
9. Inscrutabile cor omnium, vir autem quis est qui inveniat illud?	9. Profundum est cor super omnia : et homo est, et quis cognoscet eum?	9.
11.	11. In dimidio dierum ejus delinquent eum.	11.
12. Ab initio locus sanctificatio.	12. Sanctificatio nostra.	12.
15.	15. Veniat.	5. Utique.
19.	19. Dominus. <i>Alius, Dominus ad me.</i>	19.
27. Domos.	27. Bivia.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Jeremiæ.

δ. τ. σ. τ. κ. αὐτῶν (al. αὐτῶ) κ. ε. τ. κ. τ. θ. α. V. 2. Ὅπως ἦν/κα δὴ μνησθῶσιν οἱ υ. α. τῶν θουσιαστηρίων αὐτῶν, και ἀλσιῶν ε. ξ. δασέως (sic casus genit. ubique in V. T.) και ε. β. μ. V. 3. Καὶ ὁ. ε. ἀ. τὴν I. σ., κ. τοὺς θ. σ. ε. π. δ., και τ. ὁ. σ. διὰ τὰς ἀμαρτίας σου τὰς ἐν πᾶσιν τ. ὁ. σ. V. 4. K. ἀφείθη μόνη, κ. ταπεινωθήσῃ ἀ. τ. κ. σ., ἡ. ε. σ., κ. καταδουλώσω σε τοῖς ε. σ. ε. τ. γ. ἡ ο. ε. δ. π. ε. τ. θ. μ., ε. α. κ. Hæc in quodam cod. Vatic. leguntur sub asteriscis.

Schleusnerus : « Quatuor priores hujus capituli versiculos deesse apud Alexandrinos, testis est Hieron. in Comment. ad h. l., qui cur a LXX Int. præmissi fuerint, se ignorare ingenue fateatur. Non habentur etiam apud Augustinum lib. xiii. C. Faust. cap. 7, et in omnibus codd. hucusque collatis (in hoc fallitur Schl. ut patet supra) uno codice Vatic. excepto, in quo verbum : τάδε λ. K. usque ad ἕως α. φ. (quæ in edit. Complut., Theodoro et cod. Syriaco-Hexaplatari non sine lectionis varietate leguntur) sub asteriscis posita reperiuntur. Hanc omissionem tribuendam esse Judæis, textum Græcum versionis Alexandrinæ in locis nonnullis populo Judaico minime honorificis mutilantibus, statuit Owenius in *Tractatu de versione LXX Int. Sect.*

V. cf. *Britisches theologisches Magazin*. P. III, fasc. 1, p. 98. » DRACH.]

V. 6. Symm., *sicut lignum infructuosum* Hieronymus : « *Et erit quasi myrica, quæ Hebraice dicitur AROER, sive ut interpretatus est Symmachus, lignum infructuosum, in solitudine.* »

Ibid. Σύρος, ἐν φωλεῖς. Theodoretus. [Legit, ut videtur, Ⲡⲓⲧⲓ. DRACH.]

V. 9. Hieronymus : « Verbum Hebraicum ENOS quatuor litteris scribitur, ALEPH et NUN, et VAU, et SIN. Si igitur legatur ENOS, homo dicitur : si autem ANUS, *incructabile*, sive *desperabile* : eo quod nullus cor hominum valeat invenire. Symm. vero hunc locum ita interpretatus est, *Inscrutabile* etc. » [Symmachi Græca addidimus ex Lamb. Bos. DRACH.]

V. 11. 'A., ὡς ἐν ἡμίσει etc. Drusius ex edit. Rom. [Hebr. Chetib Ⲡⲏ, Keri vero Ⲡⲏⲧ. DRACH.]

V. 12. 'A., Σ., ἐξ ἀρχῆς etc. Ms. Jes.

V. 15. 'A., Θ., ✕ δψ. Item.

V. 19. ✕ πρὸς μέ. Idem. [Habet Complut. Da.]

V. 26. Hebr., Ⲡⲏⲛⲏⲧ, et oblationem. Vulg., et sacrificium. LXX, και μάννα, et manna. Apposita S. Hieron. « LXX ipsam verbum Hebraicum possessore MANAA, quod pessima consuetudine, immo

scriptorum negligentia, manna in nostris legitur. Drusius in *Miscellaneis locutionum sacræ*, cent. 1, cap. 9: « Atque adeo fuere stupidi (librarii) ut non animadverterint hic sermonem esse de sacrificiis, et non de pane cœlesti, quem proprie *μαννά* (sic, *oxyt.*) vocamus. » Ideo *μαννά* rescribendum. Vide

quæ de *manaa* S. Hieron., Comment. in *Ezech.* capp. XLV et XLVI. DRACH.

V. 27. 'A., Σ., βάρεις. Hieronymus in Commentario: « *Domos sive vicus Jerusalem, LXX, Aquila et Sym. βάρεις, turritas domos, interpretati sunt: appellanturque Hebraice ARMENOTH.* » In hunc

TO EBPAIKON.	JEREMIE CAPUT XVIII. TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
כחמר 4	4.	4. ✕ Ἐν τῷ πηλῷ.
היוצר כן 6	6.	6. ✕ Οὕτως.
ולתנש 7	7.	7.
לאמר כה אמר יהוה 11	11.	11.
דרכים		
נאש 12	12.	12. Ἀπηπίσμεν.
ערף ולא-פנים 17	17.	17.
ואל-נקשבה אל-כל 18	18.	18.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Quasi lutum.	4. E luto.	4. In luto.
6. Figuli, sic.	6. Figuli, sic.	6. Sic.
7. Et ad evellendum.	7. Et destruam.	7.
11. Dicens, sic dixit Dominus.	11. Dicens, hæc dicit Dominus.	11.
Vias vestras.	Vias vestras.	
12. Desperatum est.	12. Desperavimus.	12. Desperavimus.
17. Cervicem, et non facies.	17. Dorsum et non faciem.	17.
18. Et non attendemus ad omnia.	18. Non attendamus ad universos.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Jeremiæ.

V. 4. 'A., Θ., ἐν τῷ πηλῷ. Ms. Jes. exstant.
 V. 5. ✕ Εἶπε αὐτοῖς. Sic ms. Jes. notat post hæc τῶν Ὁ verba ἑαυτοῦ με λέγων, et quidem cum asterisco, ac si in Hebræo essent, atque a LXX Interpretibus omissa fuissent: verum in Hebræo non
 V. 6. 'A., Σ., Θ., ✕ οὕτως. Idem.
 V. 7. Σ., ✕ καὶ καθελεῖν. Idem.
 V. 11. ✕ λέγων etc. Idem. [Habet Complut.,

TO EBPAIKON.	JEREMIE CAPUT XIX. TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
בני 2	2.	2.
החרסות		(Ἀρσίθ.)
יהוה צבאות אלהי ישראל 3	3.	3. Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ.
וען אשר עזבני 4	4.	4. ✕ Ὅσα: ἐγκατέλιπόν με.
את-דובוקים		✕ Σὺν: τὸν τόπον.
את-במות הבצל 5	5.	5.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Vallem.	2. Vallem.	2.
Solaris.	Fictilis.	Harsith.
3. Dominus exercituum Deus Israel.	3. Dominus exercituum Deus Israel.	3. Dominus virtutum, Deus Israel.
4. Eo quod dereliquerunt me.	4. Eo quod dereliquerunt me.	4. In quantum dereliquerunt me.
Locum.	Locum.	Locum.
5. Excelsa Baal.	5. Excelsa Baalim.	5.

autem locum Drusius : « Alibi dicit esse verbum ἐπιχώριον Palæstinæ, quo domus ab omni parte conclusæ, et in modum ædificatæ turrium et mænium publicorum, significantur. Psalmo cxxii, 17, ἐν πυργωδάρσει σου. Euthymius : *Hæc dictione mænia turribus circumseptæ ac munita intelligimus. Scho-*

lion, βάρις, ἐπιχώριως λέγονται παρὰ Σύροις αἱ μεγάλαι οἰκίαι. Psalm. xlii, ἀπὸ βάρων ἐλεφαντινῶν, ex hoc loco intelligentiam habet. Nam male interpretantur, a gravidus eburneis, tanquam a βαρύς, cum sit α βάρης. » [Cf. supra Prov. xviii, 19, notam. DRACH.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	JEREMIAE CAPUT XVIII. σ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ. ?
4.	4. <i>Vacat.</i>	4. ✕ Ἐν τῷ πληρῷ.
6. ✕ Οὕτως.	6. Κεραμέως.	6. ✕ Οὕτως.
7. ✕ Καὶ καθελεῖν.	7. <i>Vacat.</i>	7.
11.	11. ✕ Λέγων, Οὕτως λέγει Κύριος. <i>Vacat. Ἄλλος, ✕ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν.</i>	11.
12. Ἐξελίπομεν.	12. Ἄνδριούμεθα.	12.
17.	17. ✕ Ἀρχένα καὶ οὐ πρόσωπον.	17.
18.	18. ✕ Οὐκ ἄκουσόμεθα πάντας.	18.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. <i>Vacat.</i>	4. In luto.
6. Sic.	6. Figuli.	6. Sic.
7. Et ad destruendum.	7. <i>Vacat.</i>	7.
11.	11. Dicens, Sic dicit Dominus.	11.
12. Defecimus.	<i>Vacat. Alius, vias vestras.</i> 12. Confortabimur.	12.
17.	17. Cervicem et non faciem.	17.
18.	18. Non audiemus omnes.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Jeremiæ.

sed absque λέγων. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, τὰς ὁδοὺς ὑμῶν. Idem.

V. 12. A., *desperavimus. S., defecimus. Hieronymus. [Duor. Græca apposuimus ex L. Bos. DRACH.]*

V. 17. ✕ Ἀρχένα καὶ οὐ πρόσωπον. Ms. Jes. [Complut., νῶτον καὶ μὴ πρ. DRACH.]

V. 18. ✕ οὐκ ἄκουσόμεθα πάντας. Idem. Hæc vero particula negativa etiam hodie deest in LXX:

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	JEREMIAE CAPUT XIX. σ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Πολυάνδριον. <i>Oi λοιποὶ, φάρραγα.</i>	2.
(Ἄρσιθ.)	Τῆς Χαρσιθ.	(Ἄρσιθ.)
3. Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων : ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.	3. Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.	3. Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων : ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.
4.	4. Ἄνθ' ὧν ἐγκατέλιπόν με. Τὸν τόπον.	4.
5.	5. Ὑψηλὰ τῆ Βαάλ. Ἄλλος, ✕ τὰ ὑψηλὰ.	5.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Polyandriion. <i>Reliqui, vallem.</i>	2.
Harsith.	Ipsius Charsith.	Harsith.
3. Dominus virtutum, Deus Israel.	3. Dominus Deus Israel.	3. Dominus virtutum, Deus Israel.
4.	4. Pro eo quod dereliquerunt me. Locum.	4.
5.	5. Excelsa ipsi Baal. <i>Altus, ipsa excelsa.</i>	5.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
עלה לבבל והצפתו 6	6.	6.
ושבותי את העיר	8.	8. ✕ Σὺν : τὴν πόλιν.
והבקשי נפש	9.	9. ✕ Καὶ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυ- χὴν αὐτῶν.
אשר את העם והצפתו יקברו מאן מקום לקבר	11.	11. ✕ Σὺν : τὸν λαόν. Καὶ ἐν τῷ Θαφῆθ θάψουσι , ὅτι οὐκ ἔστι τόπος τοῦ ταφῆναι.
ובתי מלכי יהודה במקום ההצפת	13.	13.
14 מדהצפת	14.	14.
VERSIO HEBRAICI TEXT. Ascensiones ipsi Baal. 6. Topheth et vallis.	VULGATA LATINA. In holocaustum Baalim. 6. Topheth et vallis.	AQUILA. 6.
8. Et ponam civitatem.	8. Et ponam civitatem.	8. Civitatem.
9. Et quærentes animam eorum.	9. Et qui quærunct animas eorum.	9. Et quærentes animam eorum.
11. Conteram populum. Et in Thopheth sepelientur, eo quod non locus ad sepeliendum.	11. Conteram populum. Et in Topheth sepelientur, eo quod non sit alius locus ad sepeliendum.	11. (Conteram) populum. Et in Thapheth sepelient, quia non est locus ad sepeliendum.
13. Et domus regum Juda sicut locus Topheth.	13. Et domus regum Juda sicut locus Thopheth.	13.
14. Ex ipsa Topheth.	14. De Topheth.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Jeremiæ.

V. 2. *Oi λοιποὶ, φάραγγα.* Drusius, qui hanc notam adjicit : « Sumptum ex scholio quodam Græco. In textu est, *גיא בן הדב*, *vallis filii Hinnom*, quod brevius dicitur *Gehinnom*, et ἀρχαϊκῶς *Gehennam*, *O* ex dialecto Syriaca in *A* versa, unde *Gehennæ* nomen; *Gehennam*, *Gehenna*, ut *Mariam*, *Maria*. »
Ibid. Hieronymus : « Pro *laguncula figuli*, quæ Hebraice dicitur, *BOCBOC*, *LXX* *doliolum* transtulerunt; et pro *porta fictili*, *Aquila*, *Symmachus* et *Theodotio* ipsum verbum posuerunt Hebraicum *HARSITH*: pro quo *LXX* juxta morem suum, pro aspiratione *HETH*, addiderunt *CHI* Græcum, ut dicerent *Charsith* pro *Arsith*: sicut illud est, pro *Hebron*, *Chebron*, et pro *Jeriho*, *Jericho*. » [Hebr.

Chetib, *קֶרִי*, *Keri*, *קֶרֶי*. Lamb. Bos : « *Aq.*, *S.*, *Th.*, τῆς ἀρσείθ. » [DRACH.]
V. 3. 'A., Σ., Θ., ✕ τῶν δυνάμεων. *Ms. Jes.*
V. 4. 'A., ✕ ὄσα. Idem; ἐγκατέλιπον adjicitur ex conjectura, et quidem, ut videtur, non dubia.
Ibid. 'A., ✕ σὺν. Idem. De hac particula pro *πᾶν* Hebraico posita, sæpius actum est.
V. 5. ✕ τὰ. Idem.
Ibid. ✕ Σ., *δολοκαυτώματα* etc. Idem.
V. 6. Ἄλλος, *Θαφῆθ καὶ φάραγγ*. Idem, sine interpretum nomine.
V. 8. *Καὶ τάζω*, 'A., ✕ σὺν : τὴν πόλιν. Idem. Illud, *καὶ τάζω τὴν πόλιν*, in ipso textu legitur. Edit. Rom., *καὶ κατάζω*. In margine vero cod. *Jes.*,

TO EBPAIKON.	JEREMIE CAPUT XX. TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
קרי 2	2.	2.
החפצת		
ויהי כמחרת כגד		
VERSIO HEBRAICI TEXT. 2. Et dedit. Cryptam.	VULGATA LATINA. 2. Et misit. Nervum.	AQUILA. 3. ✕ Καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον 4. Περιορῶντα. 2. Ξένον.
3. Et fuit a crastino. Pavorem.	3. Cumque illuxisset in crastinum. Pavorem.	2. « 5. Et factum est crastino. 1. Circumspicientem. 2. Peregrinum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

✕ Ὅλοκαυτώματα τῶν Βαβυλ.	<i>Deest.</i>	
6.	6. Διάπτωσις καὶ πολυάνδριον Ἄλλος, Θαφῆθ καὶ φάραξ.	6
8.	8. Καὶ κατὰξω τὴν πόλιν. Ἄλλως, καὶ τάξω.	8.
9. ✕ Καὶ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν αὐτῶν.	9. <i>Vacat.</i>	9. ✕ Καὶ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν αὐτῶν.
11.	11. Συντριψώ.	11.
Καὶ ἐν τῷ Θαφῆθ θάψουσι, παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν τόπον τοῦ θάψαι.	<i>Vacat.</i>	Καὶ ἐν τῷ Θαφῆθ θάψουσι, ὅτι οὐκ ἔστι τόπος τοῦ ταφῆναι.
13.	13. Καὶ οἱ βασιλέων Ἰούδα ἔσονται καθὼς ὁ τόπος ὁ διαπίπτων. Πάντες, καὶ οἱ βασιλέων Ἰούδα ὡς τόπος τοῦ Θαφῆθ.	13.
14.	14. Ἀπὸ τῆς διαπτώσεως.	14.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Holocausta ipsi Bual	<i>Deest.</i>	
6.	6. Ruina et polyantrion. <i>Aliter</i> Thapheth et vallis.	6.
8.	8. Et deducam urbem. <i>Aliter</i> et statnam.	8.
9. Et quærentes animam eorum.	9. <i>Vacat.</i>	9. Et quærentes animam eorum.
11.	11. Conteram (populum).	11.
Et in Thapheth sepelient, quod non existat locus ad sepeliendum	<i>Vacat.</i>	Et in Thapheth sepelient., quia non est locus ad sepeliendum.
13.	13. Et domus regum Juda erunt sicut locus corruens. <i>Omissis</i> , et domus regum Juda sicut locus Thapheth.	13.
14.	14. De ruina.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Jeremiæ.

Ἄ., ✕ σύν :

V. 9. Ἄ., Σ., Θ., καὶ οἱ ζητοῦντες etc. Idem.

V. 11. Ἄ., ✕ σύν : τὸν λαόν. Idem.

Ibid. Ἄ., Θ., καὶ ἐν τῷ Θαφῆθ etc. Trium lectionem eruiimus partim ex Drusio et Theodoro, partim ex ms. Jes., sed non sine scrupulo. Theodoro legit, διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν τοῦ θάψαι. [Complut. habet ut Ἄ. et Θ., sed scribit Ταφῆθ. Alii, ut Σ., habent autem παρὰ τοῦ μῆ. Polyglotten-Bibel. DRACH.]

V. 13. Πάντες, καὶ οἱ βασιλ. Ms. Jes.

V. 14. Idem habet hoc scholion. Θαφῆθ ἐρμηνεύεται διάπτωσις. Thapheth vertitur ruina. Qua de re Hieronymus ad caput sequens : « Quæ sit vallis fi-

lii Ennom, quæ Hebraice dicitur GE ENNOM, unde et gehennam appellatam putant, supra diximus. Miser autem quid sibi voluerint LXX pro THOPHETII διάπτωσιν, hoc est, ruinam, ponere, et pro valle, πολυάνδριον, quod significat virorum multitudinem; nisi forte ex eo quod ibi populus corruperit, et cæsa sit hominum multitudo; vel spiritualiter, in errore idololatriæ; vel juxta litteram, a Babylonio exercitu: quod in consequentibus manifestius legitur. » [Hunc stichum prorsus aliter edidimus quam Montf., qui nihil aliud apposuit ab Hebr. (quod sic dedit ΓΑΡΤ) quam scholion colicis Jesuit., cum non desit versio LXX et Vulgatæ. Alex. sic habet, ἀπὸ τῆς διαπτώσεως τόπου Ταφῆθ, de ruina loci Thapheth. DRACH.]

JEREMIAE CAPUT XX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.	2. Καὶ ἀνέβαλιν. Ἄλλος, καὶ ἔδωκεν.	2.
Βασανιστήριον, ἢ στρεβλωτήριον.	Τὸν καταβράκτην. Ἄλλως, καταράκτην.	Τὸν καταβράκτην.
3.	3. <i>Vacat.</i>	3. ✕ Καὶ ἐγένετο τῇ ἑπαύριον
Ἄφρημένον, ἢ συνθροισμένον.	Μέτοιχον.	Μέτοιχον.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Et iniecit. <i>Aliter</i> , et dedit.	2.
Basanisterium, vel strebloterium (tormenti locum).	Catarractem. <i>Aliter</i> , catarractem.	Catarractem.
3.	3. <i>Vacat.</i>	3. Et factum est crastinæ
Ablatum, sive congregatum.	Migrantem.	Migrantem.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
מסביב		✕ Κυκλόθεν
4 בבלה	4.	4.
5 ואת-כל-וקרה	5.	5.
ובחום ולקחם		✕ Καὶ διαρπάσσονται αὐτούς, καὶ λήψονται αὐτούς.
9 בלבי	9.	9.
12 ויהוה צבאות	12.	12.
13 את-נפש	13.	13. ✕ Τὴν : ψυχὴν.
15 בן זכר	15.	15. ✕ Υἱὸς : ἀρσεν.
שכוחו		
16 בעת צהרים	16.	16.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA	AQUILA.
Undique.	Undique.	Undique.
4. In Babel.	4. In Babylonem.	4.
5. Et omne pretiosum ejus.	5. Omneque pretium.	5.
Et diripient eos, et tollent eos.	Et diripient eos, et tollent.	Et diripient eos, et capient eos.
9. In corde meo.	9. In corde meo.	9.
12. Et Dominus exercituum.	12. Et tu, Domine exercituum.	12.
13. Animam.	13. Animam.	13. Animam.
15. Filius masculus.	15. Puer masculus.	15. Filius masculus.
Lætificavit eum.	Lætificavit eum.	
16. In tempore meridiei.	16. In tempore meridiano.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Jeremiæ.

V. 2. Ἄλλος, καὶ ἔδωκεν. Ms. Jes.

Ibid Hieronymus : « Pro *neruo*, quem nos diximus, *LXX* et Theodotio vertere *cataractem*, Symmachus βασιανιστήριον, sive σπρεβλωτήριον, quod utrumque *tormenta* significat. Nos autem *neruo* diximus. » Hic vero duas Symmachi editiones indicare videtur, quæ in libris Regum sæpe memoratas vidimus.

Ibid. Ἄλλως, καταράκτην. Ita Rom. et Alex. DRACH.

V. 3. Ἄ., Θ., καὶ ἐγένετο etc. Ms. Jes.

Ibid. Hieronymus : Pro *pavore*, quod in Hebraico scriptum *MAGOR*, *LXX* et Theodotio μέτοικον, id est, *migrantem*; Aquilæ secunda editio, *peregrinum*; prima, *circumspicientem*; Symm. *ablatum*, sive *congregatum* et *coactum*, interpretati sunt. » Et paulo post : « Juxta superiorem interpretationem, qua *Phaschor* nomen fuerat immutatum, ut appellaretur *Magor*, omnes similiter transtulerunt,

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
2 כי נבוכדראצר מלך	2.	2. Ὅτι ✕ Ναβουχοδονόσορ : βασιλεύς.
יהוה איתנו		
4 יהוה אלהי ישראל	4.	4. Κύριος ✕ ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ.
אשר בידכם		
את-מלך בבל		✕ Τὸν βασιλέα Βαβυλώνος.
ואספתיו איתנו		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Quia Nabuchadretsar rex.	2. Quia Nabuchodonosor rex.	2. Quia Nabuchodonosor rex.
Dominus nobiscum.	Dominus nobiscum.	
4. Dominus Deus Israel.	4. Dominus Deus Israel.	4. Dominus Deus Israel.
Quæ in manibus vestris.	Quæ in manibus vestris sunt.	
Regem Babel.	Regem Babylonis.	Regem Babylonis.
Et congregabo ea.	Et congregabo ea.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

✕ Κυκλόθεν.

4.

5.

9.

12.

13. ✕ Την : ψυχὴν.

15. ✕ Υἱὸς : ἄρσην.

16.

SYMMACHUS.

Undique.

4.

5.

9.

12.

13. Animam.

15. Filius masculus.

16.

Vacat.

4. ✕ Εἰς Βαβυλῶνα.

5. ✕ Καὶ πᾶσαν τὴν τιμὴν αὐτῆς.

Vacat.

9. ✕ Ἐν τῇ καρδίᾳ σου (l. μου).

12. Κύριε.

13. Ψυχὴν.

15. Ἄρσην.

Εὐφραινόμενος.

16. Μεσημβρίας. Ἄλλος, ✕ ἐν καιρῷ : μεσημβρίας.

LXX INTERPRETES.

Vacat.

4. In Babylonem.

5. Et omne pretium ejus.

Vacat.

9. In corde meo.

12. Domine.

13. Animam.

15. Masculus.

Lætans.

16. Meridie. Alius, in tempore meridiei.

✕ Κυκλόθεν.

4.

5.

9.

12. Κύριε ✕ τῶν δυνάμεων.

13.

15. ✕ Υἱὸς : ἄρσιν.

✕ Εὐφρανὸν αὐτόν.

16.

THEODOTIO.

Undique.

4.

5.

9.

12. Domine virtutum.

13.

15. Filius masculus.

Lætifica eum.

16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Jeremiæ.

ut significaret vel *pavorem*, vel *peregrinationem*, vel *sublationem*, et *translationem*, et *congregationem*. » [Aquilæ 1 et Symmachi Græca apposuimus ex Lamberto Bos. S. Hieron. vertit unum συνθροισμένον, *congregatum et coactum*. Hoc monemus ne tibi in mentem veniat tres Symmachum dedisse diversas interpretationes. Dnacc.]

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., ✕ κυκλόθεν. Ms. Jes.

V. 4. ✕ Εἰς Βαβυλῶνα. Idem.

V. 5. ✕ Καὶ πᾶσαν etc. Idem. In LXX vacat.

Ibid. Ἀ., Θ., καὶ διαρπάσσονται. Idem. Illud vero, *διαρπάσσονται*, in schedis nostris dubie scriptum est : melius, *διαρπάσουσιν*.

V. 9. ✕ Ἐν τῇ καρδίᾳ σου. Idem.

V. 12. Θ., ✕ τῶν δυνάμεων. Idem.

V. 13. Ἀ., Σ., ✕ τὴν : ψυχὴν. Idem.

V. 15. Ἀ., Σ., Θ., ✕ υἱὸς : Idem.

Ibid. Θ., εὐφρανὸν αὐτόν. Idem.

V. 16. Ἄλλος, ✕ ἐν καιρῷ. Idem.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

JEREMIAE CAPUT XXI.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.

4. Κύριος ✕ ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ.

✕ Τὰ ἐν χερσὶν ὑμῶν.

✕ Τὸν βασιλεῖα Βαβυλῶνος.

✕ Καὶ συνάξω αὐτούς.

SYMMACHUS.

2.

4. Dominus Deus Israel.

Quæ in manibus vestris

Regem Babykuis.

Et congregabo eos.

2. Ὅτι βασιλεύς.

Κύριος. Ἄλλος, Κύριος ✕ μεθ' ἡμῶν.

4. Κύριος.

Vacat.

Vacat.

✕ Καὶ συνάξω αὐτούς.

LXX INTERPRETES.

2. Quia rex.

Dominus. Alius, Dominus nobiscum.

4. Dominus.

Vacat.

Vacat.

Et congregabo eos.

2. Ὅτι ✕ Ναβουχοδονόσορ : βασιλεύς.

4.

✕ Τὸν βασιλεῖα Βαβυλῶνος.

THEODOTIO.

2. Quia Nabuchodonosor rex.

4.

Regem Babylois.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γραμμασι.	AKYAAΣ.
7 ביד נבוכדאצר מלך	7.	7. * Ἐν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλέω; Βαβυλώνω.
ולא ירחם		
9 יבדב	9.	9.
היתה-לך		Καὶ ἔσται * αὐτῷ.
10 נאם-יהוה	10.	10. * Φησὶ Κύριος.
12 מפני רע מעלליהם	12.	12.
13 ו' ישבת העמק צר המישר	13.	13. 1. (Στερεᾶς.) 2. Τύρῳ.
Σύρος, τὴν μεταξὺ ὄρων (sic) και- μένην, ἐν κοίλῳ τόπῳ.		
14 ופקדתי עליכם כפרי מעלליכם	14.	14. * Καὶ ἐπισκέψομαι ἐφ' ὑμᾶς κατὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν, φησὶ Κύριος.
נאם-יהוה		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. In manu Nabuchadretsar regis Babel. Et non miserebitur.	7. In manu Nabuchodonosor regis Babylonis. Nec miserebitur.	7. In manu Nabuchodonosor regis Babylonis.
9. Et in peste. Et erit ei.	9. Et in peste. Et erit ei.	9. Et erit ei.
10. Dixit Dominus.	10. Ait Dominus.	10. Dicit Dominus.
12. A facie malitiæ studiorum eorum.	12. Propter malitiam studiorum vestrorum.	12.
13. Habitatrix vallis petra planitici. <i>Syrus</i> , quæ inter montes sita est, in cavo loco.	13. Habitatricem vallis solidæ atque campestris.	13. 1. Solidæ. 2. Tyri.
14. Et visitabo super vos juxta fructum studiorum vestrorum, dicit Dominus.	14. Et visitabo super vos juxta fructum studiorum vestrorum, dicit Dominus.	14. Et visitabo super vos secundum mala studia eorum, dicit Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Jeremiæ.

<p>V. 2. 'A., θ., * Ναβουχοδονόσορ. Ms. Jes. Ibid. ἄλλος, * μεθ' ὁμῶν. Idem. V. 4. 'A., Σ., * ὁ θεὸς Ἰσραήλ. Idem. Ibid. Σ., τὰ ἐν χειρὶν ὁμῶν. Idem. Ibid. 'A., Σ., θ., τὴν βασιλέα Βαβ-. Idem. Ibid. Σ., καὶ συνάξω αὐτούς. Idem. Olim deerat in LXX, sed in exemplaribus hodiernis legitur. V. 7. 'A., Σ., θ., ἐν χειρὶ Ναβ-</p>	<p>Ibid. ἄλλος, * καὶ οὐκ ἐλεήσω etc. Idem. V. 9. ἄλλος, * καὶ ἐν θανάτῳ. Idem. Ibid. 'A., Σ., θ., καὶ ἔσται * αὐτῷ. Idem. V. 10. 'A., Σ., θ., * φησὶ Κύριος. Idem. V. 12. θ., ἀπὸ προσώπου etc. Idem. V. 13. Hieron. : c In valle SOR, pro quo Syni. <i>pe-tram</i>; Theod. <i>obsessam</i> interpretati sunt; Aquilæ prima editio, <i>solidam</i>; secunda, <i>Tyrum</i>. Sor enim,</p>
---	---

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γραμμασι.	AKYAAΣ.
1 את-הדבר	1.	1. * Σὺν : τὸν λόγον.
5 את-הדברים	5.	5. * Σὺν : τοὺς λόγους.
14 האמר	14.	14. * Ὁ λόγων.
15 ותמלך כי אתה מתחזה בארץ	15.	15. Μὴ βασιλεύσεις ὅτι ἀμιλλᾶσαι πρὸς τὴν κέδρον; Ὁ πατήρ σου οὐκ ἔφαγε καὶ ἔπιε, καὶ ἐποίησε κρίμα καὶ δικαιοσύνην; * τότε ἀγαθὸν αὐτῷ.
אבך הלא אמל ושנה ועשה משפט		
וידקה או טוב לך		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Verbum.	1. Verbum.	1. Verbum.
5. Verba.	5. Verba.	5. Verba.
14. Dicens.	14. Qui dicit.	14. Dicens.
15. Numquid regnabis, quia tu concitas te in cedro? Pater tuus nomine comedit et bibit, et fecit iudicium et justitiam, tunc bonum ei.	15. Numquid regnabis, quoniam confers te cedro? Pater tuus numquid non comedit et bibit, et fecit iudicium et justitiam, tunc cum bene erat ei?	15. Numquid regnabis quia certas cum cedro? Pater tuus nonne comedit et bibit, et fecit iudicium et justitiam? tunc bonum ei.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

7. ✕ 'Εν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλώνας.

7. *Vacat.*

7. ✕ 'Εν χειρὶ Ναβουχοδονόσ βασιλέως Βαβυλώνας.

9.

Καὶ οὐ μὴ οἰκτιρήσω αὐτούς. Ἄλλος, ✕ καὶ οὐκ ἐλεήσω αὐτούς.

9.

Καὶ ἔσται ✕ αὐτῶ.

9. *Vacat.* Ἄλλος, ✕ καὶ ἐν θανάτῳ.

Καὶ ἔσται ✕ αὐτῶ.

10. ✕ Φησὶ Κύριος.

Καὶ ἔσται.

10. ✕ Φησὶ Κύριος.

12.

10. *Vacat.*

12. ✕ Ἀπὸ προσώπου ἀδικίας ἐπιτηδεύματων αὐτῶν.

13. Πέτρας.

12. *Vacat.*

13. Πολιορκουμένην.

14. ✕ Ὁ λέγων.

13. Τὸν κατοικοῦντα τὴν κοιλάδα Σόρ.

14. ✕ Καὶ ἐπισκέψομαι ἐφ' ὑμᾶς κατὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν, φησὶ Κύριος.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

7. In manu Nabuchodonosor regis Babylonis.

7. *Vacat.*

7. In manu Nabuchodonosor regis Babylonis.

9.

Et non mi-erabor eos. *Alius,* et non miserebor eorum.

9.

Et erit ei.

9. *Vacat.* *Alius,* et in morte.

Et erit ei.

10. Dicit Dominus.

Et erit.

10. Dicit Dominus.

12.

10. *Vacat.*

12. A facie iniquitatis studiorum eorum.

13. Petrae.

12. *Vacat.*

13. Obsessa.

14. Dicens.

13. Inhabitantem vallem Sor.

14. Et visitabo super vos secundum mala studia eorum, dicit Dominus.

Notae et variae lectiones ad cap. XXI Jeremiae.

sive *Sur*, lingua Hebraea, et *Tyrum*, et *silicem*, et *coarctatam* sonat. » [Theodotionis lectionem Graecam supplēvimus ex L. Bos, qui ita (nota 23): « S., πέτρας. Th., πολιορκουμένην. Aq., priore edit. στερεάν, posteriore, Τύρου. » Facile crediderimus Aquilam scripsisse στερεάν, non στερεάς, Hebr. enim in accusativo casu est. Nimirum, accentus tonicus separat, טַר a nomine praecedente, et hoc

articulum habet praepositivum ה ; non igitur potest esse in statu constructo. DRACH.]

Ibid. Ὁ Σύρος, τῶν μεταξύ ὄρων etc. Theodor. V. 14. Ἄ. Θ. καὶ ἐπισκέψομαι etc. Ms. Jes. [Complut. habet, καὶ σκέψομαι ἐφ' ὑμᾶς. *Alius,* καὶ σκ. ἐφ' ὑ., κατὰ τὸν καρπὸν τῶν ἔργων ὑμῶν, λέγει Κύριος, accurate ut Hebr. In Aq. et Th. pro αὐτῶν, lege ὑμῶν, *vestra.* DRACH.]

JEREMIE CAPUT XXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

1. Τὸν λόγον.

1.

5.

5. Τοὺς λόγους.

5.

14. ✕ Ὁ λέγων.

14. *Vacat.*

14. ✕ Ὁ λέγων.

15.

15. Μὴ βασιλεύετε, οὗ οὐκ ἐροῦσιν ἐν ἄλλῳ πατρὶ σωτηροῦ φάγονται καὶ οὐ πίνονται, ἠλλοθεν οὐ ποιεῖν κρίμα καὶ δικαιοσύνην.

✕ Τότε ἐγαθὸν αὐτῶ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.

1. Verbum.

1.

5.

5. Verba.

5.

14. Dicens.

14. *Vacat.*

14. Dicens.

15.

15. Numquid regnabis, quia tu comedis cum Achaz patre tuo? non comedent et non bibent. Melius tibi erat facere iudicium et justitiam.

15. Tunc bonum est.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ
אחי 18	18.	18.
סדב 19	19.	19.
מעבדים 20	20.	20.
כי 21	21.	21.
כי 22	22.	22.
(prius) כי 24	24.	24. ✕ Ὅτι.
דחם		
ובד נטכדראצר מלך-בבל 25	25.	25. ✕ Καὶ ἐν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλωνός.
על הארץ אחרת 26	26.	26. Εἰς γῆν ✕ ἑτέραν.
לשב 27	27.	27. ✕ Τοῦ ἐπιστρέψαι.
העצב נבזה נפרץ האיש הזה 28	28.	28. Τὸ στόμα ἐξουδενωμένον, ἐκτετιναγμένον ὁ ἀνὴρ οὗτος.
דא וירעד		
סה ו אמר ידה 30	30.	30. ✕ Τάδε λέγει Κύριος.
עירי		1. 2. Ἀναύξητον.
נבר לא יצלה בימיו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
18. Frater mi.	18. Frater.	18.
19. Trahendo.	19. Putrefactus.	19.
20. E transitibus.	20. Ad transeuntes.	20.
21. Quia.	21. Quia.	21.
22. Quia.	22. . . . et.	22.
24. Quia.	24. Quia.	24. Quia.
Annulus.	Annulus.	
25. Et in manum Nabuchadretsar regis Babel.	25. Et in manu Nabuchodnosor regis Babylonis.	25. Et in manu Nabuchodnosor regis Babylonis.
26. In terram alienam.	26. In terram alienam.	26. In terram aliam.
27. Ad revertendum.	27. Ut revertantur.	27. Ad revertendum.
28. Num dolor vilis minutim dispersus est vir iste?	28. Numquid vas fictile atque contritum vir iste?	28. Os despectum, abjectum vir hic.
Ipsa et semen ejus.	Ipsa et semen ejus.	
30. Sic dicit Dominus.	30. Hæc dicit Dominus.	30. Hæc dicit Dominus.
Orbum.	Sterilem.	1. Sterilem. 2. Non augendum (prole).
Virum (qui) non prosperabitur in diebus suis.	Virum qui in diebus suis non prosperabitur.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII.

V. 1. 'A., ✕ σύν; de more ms. Jes., ut et v. 5, quæ particula, sane supervacanea, in Aquila in editionem τῶν Ὁ Hexaplaem inducta fuerat. [Sane supervacanea. Lege, amabo, minime supervacanea. Hebraicum enim idioma separat particulam quæ casum denotat accusativum, הָא, ab articulo הַ (pro הַ), non confundit ut Græcum. Ergo, σύν respondet τῷ הָא, τὸν autem τῷ הַ, et σύν signatur asterisco, quia reipsa habetur in Hebraico. Cf. quæ annotavimus ad Gen. 1, 1, et passim præmitti in libro. DRACH.]

V. 14. 'A., Σ., Θ., ✕ ὁ λέγων. Ms. Jes.

V. 15. 'A., μὴ βασιλεύσεις etc. Ex Drusio et ex Theodoretis. In hunc vero locum hæc notat Hieronymus: « Juxta LXX vero, quem sensum habeant intelligere non possum. Cum enim cætera sibi aliqua ex parte consentiant, illud quod infertur:

Numquid regnabis quoniam tu contendis in Achaia? pro quo in Hebræo scriptum est ΑΡΑΖ; et hic sermo cedrum significet, manifestum est quod nullum sensum habeat. Illud quoque quod sequitur: Non comedent et non bibent, et cætera, quæ ita inter se dissipata sunt, atque confusa, ut absque veritate Hebraicæ lectionis, nullum sensum habeant. » [Scholion Græcum: ἐν Ἀχαζ τῷ καταρσον ἔστι ψευδής, ὡς ἐκ τῶν ἄλλων ἐρμηνευτῶν δηλον. I. e., ἐν etc. est spurium, ut ex aliis interpretibus manifestum. DRACH.]

Ibid. 'A., Θ., ✕ τότε ἀγαθὸν αὐτῷ. Ms. Jes.

V. 18. Ἄλλος, ἀγαπητέ. Idem.

V. 19. ✕ ὡς κέριον συλληφθείς. Drusius ex editione Romana. Ms. vero Jes., ὡς κοπρία, sine interpretis nomine.

V. 20. Hieronymus: « Quod autem nōs diximus,

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.
18.	18. Ἀδελφε. Ἄλλος, ἀγαπητέ.	18.
19. Ὡς κόπριον συλληφθεὶς.	19. Συμψησθεὶς. Ἄλλος, ὡς κοπρία.	19.
20.	20. Εἰς τὸ πέρασ τῆς θαλάσσης	20.
21. ✕ Ὅτι.	21. <i>Vacat.</i>	21.
22. ✕ Ὅτι.	22. ✕ Ὅτι.	22.
23.	24. <i>Vacat.</i> Ἄποσφράγισμα. Οἱ λοιποί, σφραγίς.	24.
25.	25. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ καὶ εἰς χεῖρα.	25. ✕ Καὶ ἐν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλώνος.
26.	26. Εἰς γῆν.	26. Εἰς γῆν ✕ ἐτέραν.
27.	27. <i>Vacat.</i>	27. ✕ Τοῦ ἐπιστρέψαι.
28.	28. Ἠτιμώθη (al. ἡτιμάσθη) Ἰεχονίας ὡς σκεῦος, οὐ οὐκ ἐστὶ γρεῖα αὐτοῦ. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ αὐτὸς, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ.	28.
30. ✕ Τάδε λέγει Κύριος. Κενόν.	30. <i>Vacat.</i> Ἐκκήρυκτον. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ἀνευδῶτον ἄνθρωπον ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ.	30. ✕ Τάδε λέγει Κύριος. Ἐκκήρυκτον.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
18.	18. <i>Frater. Alius, dilecte.</i>	18.
19. Quasi stercus collectus.	19. <i>Raptatus. Alius, quasi ster- cus.</i>	19.
20. De contra.	20. <i>Trans mare.</i>	20. <i>Trans mare.</i>
21. Quia.	21. <i>Vacat.</i>	21.
22. Quia.	22. <i>Quia.</i>	22.
24.	24. <i>Vacat.</i> <i>Obsignatio. Reliqui, sigillum.</i>	24.
25.	25. <i>Vacat. Alius, et in ma- num.</i>	25. <i>Et in manu Nabuchod- nosor regis Babylonis.</i>
26.	26. <i>In terram.</i>	26. <i>In terram aliam.</i>
27.	27. <i>Vacat.</i>	27. <i>Ad revertendum.</i>
28. Numquid purgamentum sive quisquiliae viles atque projectae?	28. <i>Inhonoratus est Jechonias quasi vas cujus non est utilitas ejus.</i> <i>Vacat. Alius, ipse et semen ejus.</i>	28.
30. Haec dicit Dominus. Vacuum.	30. <i>Vacat.</i> <i>Abdicatum.</i> <i>Vacat. Alius, hominem qui non prospere ager in diebus suis.</i>	30. <i>Haec dicit Dominus. Abdicatum.</i>

Notæ et variae lectiones ad cap. XXII.

clama ad transeuntes, et in Hebraico scriptum est, MEABARIM, LXX Theodotioque verterunt, *trans mare*; Symmachus, *de contra*: ut significent quod vox prophetae de Jerusalem usque ad montem Libanum et Basan debeat pervenire. [Drusius: « Legerunt מִן דְּבָרָם, divisim et duabus dictionibus. » DRACH.]

V. 21. Σ., ✕ ὅτι. Ms. Jes. et in sequentibus.

V. 24. Οἱ λοιποί, σφραγίς. Drusius ex Origene. [Orig.: σφραγίς ἐξέδωκαν οἱ λοιποί. Nimirum et pro i, quod solum apud antiquos. Non autem legendum σφραγίς cum Drusio. DRACH.]

V. 25. Ἄλλος, ✕ καὶ εἰς χεῖρα. Ms. Jes.

Ibid. Ἄ., Θ., καὶ ἐν χειρὶ etc. Idem.

V. 26. Ἄ., Θ., ✕ ἐτέραν. Idem.

V. 27. Ἄ., Θ., τοῦ ἐπιστρέψαι. Idem.

V. 28. Ἄ., τὸ στόμα ἐξουδ- etc. Ms. Jes. atque

ita legit Theodoretus. Symmachi lectionem, *Numquid vas*, adfert Hieronymus his verbis: « Pro eo quod nos diximus, *Numquid vas fictile atque contritum*, Symmach. transtulit, *Numquid purgamentum*, sive, *quisquiliae viles atque projectae*? Pro quo in LXX nihil habetur; sed hoc tantum interpretati sunt: *Inhonoratus est Jechonias, quasi vas in quo nulla est utilitas.* »

Ibid. Ἄλλος, ✕ αὐτὸς etc. Ms. Jes.

V. 30. Ἄ., Σ., Θ., τάδε λέγει Κύριος. Ms. Jes.

Ibid. Hieronymus: « Pro *sterili*, in Hebraeo scriptum est ARIKI, quod Aquilae prima editio *sterilem* etc., » ut supra. [Edit. Rom.: « Ex quo Sym. scholion, κενὸν ἀππλοτριωμένον, *tacuum abulienatum.* » DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, ἀνευδῶτον etc. Drusius.

TO EBPAIKON.

- 1 מרעיתי
 2 יהוה אלהי ישראל
 על-הרעים
 נאם יהוה
 4 ולא יפקדו
 5 צמח צדיק
 6 יהוה ו צדקו
 7, 8 לכן הנה-ימים באים נאם
 יהוה ולא-יאמד עד-חי יהוה אשר
 העלה את-בני ישראל מארץ
 מצרים : כי אם-חי יהוה אשר
 העלה ואשר הביא את-זרע בית
 ישראל מארץ צפנה ומכל הארצות
 אשר הודתים שם וישבו על-אדמהם
 10 כי מטפים מלאה הארץ
 11 נאם יהוה
 15 יהוה צבאות על-הנבאים
 לענה
 16 צבאות
 אל-תשמעו על-דברי הנבאים
 הנבאים לכם מהבלים רבה אתכם

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Pascuæ meæ.
 2. Dominus Deus Israel.
 Ad pastores.
 Dixit Dominus.
 4. Neque deficiet.
 5. Germen justum.
 6. Dominus justitia nostra.
 7, 8. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et non dicent ultra : Vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra Ægypti ; sed, Vivit Dominus, qui eduxit et adduxit semen domus Israel de terra Aquilonis, et de cunctis terris, ad quas eieceram eos illuc, et habitabunt in terra sua.
 10. Quoniam adulteris repleta est terra.
 11. Dixit Dominus.
 15. Dominus exercituum^{צבאות} ad prophetas.
 Absinthio.
 16. Exercituum.
 Ne audiat super verba prophetarum prophetantium vobis, decipientes ipsi vos.

JEREMIE CAPUT XXIII.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
 2.
 4.
 5.
 6.
 7, 8.

VULGATA LATINA.

1. Pascuæ meæ.
 2. Dominus Deus Israel.
 Ad pastores.
 Ait Dominus.
 4. Et nullus quaeretur ex numero.
 5. Germen justum.
 6. Dominus justus noster.
 7, 8. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et non dicent ultra : Vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra Ægypti ; sed, vivit Dominus, qui eduxit et adduxit semen domus Israel de terra Aquilonis, et de cunctis terris, ad quas eieceram eos illuc, et habitabunt in terra sua.
 10. Quoniam adulteris repleta est terra.
 11. Ait Dominus.
 15. Dominus exercituum ad prophetas.
 Absinthio.
 16. Exercituum.
 Nolite audire verba prophetarum, qui prophetant vobis, et decipiunt vos.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

1.
 2. Κύριος ἃ ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ.
 Ἐπὶ τοὺς ποιμένας.
 ἃ Φησὶ Κύριος.
 4. ἃ Οὐδὲ μὴ ἐπισκεπῶσιν.
 5.
 6.
 7, 8.
 10. ἃ Ὅτι μοιχῶν ἐνεπλήσθη ἡ γῆ.
 11. ἃ Φησὶ Κύριος.
 15. Κύριος ἃ τῶν δυνάμεων : ἐπὶ τοὺς προφήτας.
 16. ἃ Τῶν δυνάμεων.

AQUILA.

1.
 2. Dominus Deus Israel.
 Ad pastores.
 Dicit Dominus.
 4. Neque visitabuntur.
 5.
 6.
 7, 8.
 10. Quoniam adulteris repleta est terra.
 11. Ait Dominus.
 15. Dominus virtutum super prophetas.
 16. Virtutum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.
2. Κύριος ✕ ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ.
Ἐπὶ τοὺς ποιμένας.
4.
5. Βλάστημα δίκαιον.
6. Κύριε, δικαίωσον ἡμᾶς.
7, 8.

10.
11. ✕ Φησὶ Κύριος.
15.

(Πικρῶν.)

16.
✕ Ὑμᾶς.

SYMMACHUS.

1.
2. Dominus Deus Israel.
Ad pastores.
4
5. Germen justum.
6. Domine, justifica nos.
7, 8.

10.
11. Ait Dominus.
15.

Amaritudine
16.
Vos.

PATROL. GR. XVI.

JEREMIAE CAPUT XXIII.
O.

1. Τῆς νομῆς μου. Ἄλλος, τῆς ποιμνῆς μου.
2. Κύριος.
Ἐπὶ τοὺς ποιμαίνοντας.
Vacat.
4. Vacat.

5. Ἀνατολὴν δικαίων.
6. Κύριος Ἰωσεδέκ.
7, 8. ✕ Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος· καὶ οὐκ ἔρουσιν ἔτι, Ζῆ Κύριος, ὃς ἀνήγαγεν τὸν οἶκον Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ἀλλὰ, Ζῆ Κύριος, ὃς ἀνήγαγεν καὶ συνήγαγεν πᾶν τὸ σπέρμα Ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς Βορρᾶ, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν, οὓς ἐξώσθησαν ἐκεῖ, καὶ ἀπεκατέστησεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον αὐτῶν, εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ἐκεῖ.

10. Vacat.

11. Vacat.
15. Κύριος.

Ὀδύνην.

16. Παντοκράτωρ.
Μὴ ἀκούετε τῶν λόγων τῶν προφητῶν τῶν προφητευόντων ὑμῖν, ὅτι ματαιοῦσιν αὐτοί. Ἄλλως, μὴ ἀκούετε τοὺς λόγους τῶν προφητῶν, ὅτι ματαιοῦσιν ἑαυτοὺς δρασί.

LXX INTERPRETES.

1. Pascuae mex. Alius, ovilis mei.
2. Dominus.
Ad pascentes.
Vacat.
4. Vacat.

5. Orientem justum.
6. Dominus Josedec.
7, 8. Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus, et non dicent ultra : Vivit Dominus, qui eduxit domum Israel de terra Aegypti; sed, Vivit Dominus, qui reduxit et congregavit omne semen Israel de terra Aquilonis, et de omnibus regionibus quo expulsi fuerant, et restituit eos in locum suum, in terram suam illuc.

10. Vacat.

11. Vacat.
15. Domiuus.

Dolore.

16. Omnipotens.
Ne audiat verba prophetarum prophetantium vobis, quia decipiunt ipsi. *Aliter*, ne audiat vo-

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
2. Κύριος ✕ ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ.
✕ Φησὶ Κύριος.
4.

- 5
6.
7, 8. ✕ Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος· καὶ οὐκ ἔρουσιν ἔτι, Ζῆ Κύριος, ὃς ἀνήγαγεν τὸν οἶκον Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ἀλλὰ, Ζῆ Κύριος, ὃς ἀνήγαγεν καὶ συνήγαγεν πᾶν τὸ σπέρμα Ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς Βορρᾶ, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν, οὓς ἐξώσθησαν ἐκεῖ, καὶ ἀπεκατέστησεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον αὐτῶν, εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ἐκεῖ.

10. ✕ Ὅτι μοιχῶν ἐνεπλήσθη ἡ γῆ.

11. ✕ Φησὶ Κύριος.
15. Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων ; ἐπὶ τοὺς προφήτας.

16. ✕ Τῶν δυνάμεων.

THEODOTIO.

1.
2. Dominus Deus Israel.
Dicit Dominus.
4.

5.
6.
7, 8. Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus, et non dicent ultra : Vivit Dominus, qui eduxit domum Israel de terra Aegypti; sed, Vivit Dominus, qui reduxit et congregavit omne semen Israel de terra Aquilonis, et de omnibus regionibus quo expulsi fuerant, et restituit eos in locum suum, in terram suam illuc.

10. Quoniam adulteris repleta est terra.

11. Ait Dominus.
15. Dominus virtutum super prophetas.

16. Virtutum.

SS

TO EBPAIKON.

17. אבירים
18. כי מי עמד בסוד יהוה

וישבוע
20. בינה
21. את-הנבאים
22. בסודי
וישובם מדרכם הרע

23. האלוי מקרב אני נאם-יהוה
ולא אלהי ברוחק
24. נאם-יהוה
25. שבעתי את אשר
27. את-עמי

28. נאם-יהוה
32. נאם-יהוה
נאם-יהוה
33. משא
34. על-האיש הדוא

36. והפכתם את-דברי אלהים היום
יהוה צבאות

37. כה תאמר אל-הנביא מה-ענק
יהוה

38. ואם משא יהוה תאמר

VERSIO HEBRAICI TEXT.

17. Dicentes.
18. Etenim quis stetit in secreto Domini?
Et audivit.
20. Intelligentia.
21. Prophetas.
22. In secreto meo.
Et averti fecissent eos a via sua mala.

23. Numquid Deus de propinquo ego, ait Dominus, et non Deus de longinquo?

24. Dixit Dominus.
25. Audivi quæ.
27. Populum meum.
28. Dicit Dominus.
32. Dicit Dominus.
Dicit Dominus.
33. Onus.
34. Super virum illum.
36. Et pervertistis verba Dei viventis, Domini exercituum.
37. Sic dices ad prophetam, Quid respondit tibi Dominus?
38. Si autem onus Domini dixeritis.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοῖς γράμμασι.

17.
18.

20.
21.
22.

23.

24.
25.
27.

28.
32.

33.
34.

36.

37.

38.

VULGATA LATINA.

17. Dicunt.
18. Quis enim adfuit in consilio Domini?
Et audivit.
20. Consilium ejus.
21. Prophetas.
22. In consilio meo.
Avertissem utique eos a via sua mala.

23. Putasne Deus e vicino ego sum, dicit Dominus, et non Deus de longe?

24. Dicit Dominus.
25. Audivi quæ.
27. Populus meus.
28. Dicit Dominus.
32. Ait Dominus.
Dicit Dominus.
33. Onus.
34. Super virum illum.
36. Et pervertistis verba Dei viventis, Domini exercituum.
37. Hæc dices ad prophetam, Quid respondit tibi Dominus?
38. Si autem onus Domini dixeritis.

ΑΚΥΛΑΣ.

17. Λέγοντες.
18. Ἐν ὑποστήματι Κυρίου;

✕ Καὶ ἤκουσεν.
20.
21. ✕ Σὺν ἰσοπρόφητας.
22. . . .

23. Μὴ Θεὸς ἐγγύθεν ἐγὼ εἰμι, λέγει Κύριος, καὶ οὐ Θεὸς πόρρωθεν;

24. ✕ Φησὶ Κύριος.
25. Ἦκουσα ✕ σὺν ἰσοπ.
27. ✕ Τὸν λαὸν μου.

28. ✕ Φησὶ Κύριος.
32. ✕ Φησὶ Κύριος.
✕ Φησὶ Κύριος.
33. Ἄρμα.
34. ✕ Ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκείνον.

36.

37.

38.

AQUILA.

17. Dicentes.
18. In subsistentia Domini?
Et audivit.
20.
21. Prophetas.
22. In secreto meo.

23. Numquid Deus de propinquo ego sum, dicit Dominus, et non Deus de longe?

24. Dicit Dominus.
25. Audivi quæ.
27. Populum meum.
28. Dicit Dominus.
32. Dicit Dominus.
Dicit Dominus.
33. Onus.
34. Super virum illum.

36.

37.

38.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

17.
18. Τίς γὰρ παρῆν ἐν ὀμίλῃ;
✕ Καὶ ἤκουσεν.
20.
21.
22. Ἐν ὀμίλῃ μου.

25. Μὴ Θεὸς ἐγγύθεν ἐγὼ εἰμι,
λέγει Κύριος, καὶ οὐ Θεὸς πόρρωθεν;
24. ✕ Φησὶ Κύριος.
25.
27. ✕ Τὸν λαόν μου.

28. ✕ Φησὶ Κύριος.
32. ✕ Φησὶ Κύριος.
✕ Φησὶ Κύριος.
33. Λῆμμα.
34. ✕ Ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκείνον.
36.

37.

38.

SYMMACHUS.

17.
18. Quis enim adfuit in colloquio?
Et audivit.
20.
21.
22. In colloquio meo.

23. Numquid Deus de propinquo, ego sum, dicit Dominus, et non Deus de longe?
24. Dicit Dominus.
25.
27. Populum meum.
28. Dicit Dominus.
32. Dicit Dominus.
Dicit Dominus.
33. Assumptio.
34. Super virum illum
36.

37.

38.

17. Λέγοντες. Ἄλλως, λέγουσι.
18. Ὅτι τίς ἔστι ἐν ὑποστήματι Κυρίου;
Vacat.
20. Vacat.
21. Τοὺς προφήτας.
22. Ἐν τῇ ὑποστάσει μου.
Ἄπιστροφον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἐπιτελευμάτων αὐτῶν.
Ἄλλος, ἀπίστροφον ✕ αὐτοὺς ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς.
23. Θεὸς ἐγγίζων ἐγὼ εἰμι, λέγει Κύριος, καὶ οὐχὶ Θεὸς πόρρωθεν.
24. Vacat.
25. Ἦκουσα ἄ.
27. (Ἐπιλαθέσθαι) τοῦ νόμου μου.
28. Vacat.
32. Vacat.
Vacat.
33. Λῆμμα.
34. Τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον.
36. Vacat.

37. Vacat.

38. Vacat. Ἄλλος, ✕ καὶ λῆμμα Κυρίου.

LXX INTERPRETES.

- ces prophetarum, quia vane fingunt sibi ipsis visionem.
17. Dicentes. *Aliter*, dicunt.
18. Quoniam quis stetit in subsistentia Domini?
Vacat.
20. Vacat.
21. Prophetas.
22. In substantia mea.
Avertabant eos a malis studiis suis. *Alius*, avertabant eos a via sua mala.
23. Deus appropinquans ego sum, dicit Dominus, et non Deus de longe.
24. Vacat.
25. Audivi quæ.
27. (Ut oblivio fiat) legis meæ.
28. Vacat.
32. Vacat.
Vacat.
33. Assumptio.
34. Hominem illum.
36. Vacat.

37. Vacat.

38. Vacat. *Alius*, et assumptio Domini.

17.
18. Ἐν ὑποστήματι Κυρίου;
✕ Καὶ ἤκουσεν.
20. ✕ Νοῆσαι.
21.
22. Ἐν ὑποστήματί μου.

23. Θεὸς ἐγγίζων ἐγὼ εἰμι, λέγει Κύριος, καὶ οὐ Θεὸς πόρρωθεν.
24. ✕ Φησὶ Κύριος.
25.
27.

28. ✕ Φησὶ Κύριος.
32. ✕ Φησὶ Κύριος.
✕ Φησὶ Κύριος.
33. Λῆμμα.
34. ✕ Ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον.
36. ✕ Καὶ ἐξετρόφαστε τοὺς λόγους Θεοῦ ζῶντος, Κυρίου τῶν δυνάμεων.
37. ✕ Οὕτως ἐρεῖτε πρὸς τὸν προφήτην, Τί ἀπακρίθη σοι Κύριος;
38.

THEODOTIO.

17.
18. In subsistentia Domini?
Et audivit.
20. Intelliget.
21.
22. In subsistentia mea.

23. Deus appropinquans ego sum, dicit Dominus, et non Deus de longe?
24. Dicit Dominus.
25.
27.
28. Dicit Dominus.
32. Dicit Dominus.
Dicit Dominus.
33. Assumptio.
34. Super virum illum.
36. Et avertistis verba Dei viventis, Domini virtutum.
37. Sic dicetis ad prophetam: Quid respondit tibi Dominus?
38.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
תאמר לו נשח ונשחתי ונחם נשח כעל פני	39.	39. ✕ Ὑμᾶς ἰλήμματα. ✕ Ἀπὸ τοῦ προσώπου μου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Ne dicatis. 39. Et obliviscar vos obliviscendo.	Ne dicatis. 39. Ego tollam vos portans.	39. Vos assumptione.
Desuper facie mea.	A facie mea,	A facie mea.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Jeremiæ.

V. 1. Ἄλλος, τῆς ποιμνῆς μου. Sic codex unus.

V. 2. Ἀ., Σ., Θ., ✕ ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ. Ms. Jes.

Ibid. Ἀ., Σ., ἐπὶ τοὺς ποιμένας. Idem.

Ibid. Ἀ., Θ., φησὶ Κύριος. Idem, similiter v. 11, 24, 28 et 32, modo secundum duos, sæpius secundum tres interpretes. Hæc porro verba libenter omittebant LXX.

V. 4. Ἀ., οὐδὲ μὴ ἐπισκεπῶσιν. Idem.

V. 5. Σ., βλάστημα δικαίων. Drusius.

V. 6. Σ., Κύριε, δικαιοῦσον ἡμᾶς. Ex Drusio. Latina versio ex Hieronymo, qui sic habet : « Hoc enim significat ADONAI SADECENU : pro quo Symmachus vertit, Domine, justifica nos. » [Alex., Κύριος, Ἰωσαδὲξ. Dr.]

V. 7, 8. Horum versuum interpretatio Græca Theodotio, ut videtur, adfertur in codice Jes. cum asteriscis a latere, et ad calcem capitis ponitur, ut habetur etiam hodie in editione Romana.

V. 10. Ἀ., Θ., ὅτι μοιγῶν etc. Idem. [Complut., ὅτι μ. ἐπλήσθη ἡ γῆ. DRACU.]

V. 15. Ἀ., Θ., τῶν δυνάμεων ἐπὶ τοὺς προφήτας. Idem.

Ibid. Symm., amaritudine. Hieronymus.

V. 16. Ἀ., Θ., τῶν δυνάμεων. Ms. Jes. Supra v. 15 hæc, ἐπὶ τοὺς προφήτας, in edit. τῶν Ὁρμανῶν non habentur; sed in ms. Jes. et in aliquot exemplaribus leguntur, et ad Ἀ., Θ. imo etiam ad Σ. pertinere creduntur.

Ibid. Ὅ, μὴ ἀκούετε etc. Hæc habentur in ms. Jes. et cum LXX consonant, exceptis quibusdam interjectis vocibus. In editione Romana, cujus lectio hic ut aliter ponitur, vox וְהַבְּלִי מִן, prætermisissis aliis, copulatur cum וְהַבְּלִי sequenti.

V. 17. Ἀ., Ὅ, λέγοντες. Idem.

V. 18. Σ., τίς γὰρ παρήν etc. Drusius. Hieronymus in hunc locum : « Ubi nos interpretati sumus, in consilio, et in Hebraico scriptum est BASOD, Aquila, secretum; Symmachus, sermonem : LXX et Theodotio, substantiam, sive subsistentiam interpretati sunt. [Edit. Rom. : « ὑποστήματα et paulo post ὑποστάσει. Quare S. Hieron. inquit LXX et Theodotionem interpretatos esse verbum Hebraicum, substantiam sive subsistentiam. » Scil., sub-

JEREMIÆ CAPUT XXIV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
דודאי תאנים ואת - שרי יהודה דודאנים את הרעב ולאבותיהם	1. 3. 40.	1. Καὶ τοὺς ἀρχοντας ✕ Ἰούδα. 3. ✕ Τὰ ἰσῦα. 10. ✕ Ἐὺν ἰτόν λιμόν.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Canistra sicuum. Et principes Juda. 3. Ficus. 10. Famem. Et patribus eorum.	1. Calathi pleni ficis. Et principes ejus. 3. Ficus. 10. Famem. Et patribus eorum.	1. Et principes Juda. 3. Ficus. 10. Famem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Jeremiæ.

V. 1. Σ., κοφίνους σύκων. Drusius ex Hieronymo. Nam Commentario in Jeremiam sic legitur in codice nostro antiquissimo, et in aliquot editis : Ostendit mihi Dominus, et ecce duo calathi, sive

juxta Symmachum, cophini. [LXX, δύο καλάθους. Symm., καὶ ἰδοὺ κοφίνους δύο. Ita L. Bos. DRACU.]

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., ✕ Ἰούδα. Ms. Jes.

JEREMIÆ CAPUT XXV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
הוא השנה הראשונה לנבוכדנצר מלך בבל	1.	1. Αὐτὸς ἐνιαυτὸς πρῶτος τῆ Ναβουχοδονόσορ βασιλείᾳ Βαβυλωνῶν.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Hic annus primus ipsi Nabuchadretsar regi Babel.	1. Ipse est annus primus Nabuchodonosor regis Babylonis.	1. Ipse annus primus ipsi Nabuchodonosor regi Babylonis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Οὐκ ἐρεῖτε. Ἄλλος, ✕ μὴ λέγετε.	
39. ✕ Ὑμᾶς ; λῆμματι. ✕ Ἀπὸ τοῦ προσώπου μου.	39. Ἐγὼ λαμβάνω. <i>Vacat.</i>	39. ✕ Ἀπὸ τοῦ προσώπου μου.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
39. Vos assumptione.	Non dicetis. <i>Alius</i> , ne dicatis.	39.
A facie mea.	<i>Vacat.</i>	A facie mea.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Jeremiæ.

sistentia pro ὑπόστυμα, et *substantia* pro ὑπόστασις. Lectionem Aq. et Sym. interpretatus est Montf., in colloquio Domini, pro quo aliam dedimus versionem. DRACH.]

V. 20. Ἄ., Σ., Θ., καὶ ἤκουσεν. Ms. Jes. [Habet Complut. Lamb. Bos : « Sym., καὶ τίς δὲ ἤκουσε ; DRACH.]

V. 20. Θ., νοῆσαι. Idem.

V. 21. Ἄ., ✕ σύν. Idem et versu 15. [Vide supra xiii, 4. DR.]

V. 22. Vide Hieronymum supra v. 18.

Ibid. Ἄλλος, ἀπέστρεψον ✕ αὐτούς etc. Ms. Jes. V. 23. Hieronymus : « Aquila et Symmachus similiter interpretati sunt, Numquid Deus etc. » [Duum Græca addidimus ex Lamb. Bos. DRACH.]

V. 25. Adjecimus versionem τῶν Ο', quam omisit Montf. nescimus quare. DRACH.

V. 27. Ἄ., Σ., τὸν λαόν μου. Ms. Jes. [LXX, ut videtur, legerunt, Ἰσραὴλ. Hic et ad versiculos 34, 38 adnotavit Montf. « in LXX vacat. » Itaque adscribere debuimus versionem eorundem senum. DRACH.]

V. 33. Ἄ., ἄρμα. Σ., Θ., λῆμμα. Ex Hieronymo qui ait : « Verbum Hebraicum, MASSA, Aquila, ἄρμα, id est, onus et pondus, interpretatur, Symmachus, LXX et Theodotio, assumptionem : ubicumque ergo grave est quod Dominus comminatur, et plenum ponderis ac laboris, et importabile, in titulo quoque ἄρμα, hoc est, pondus, dicitur. » Hinc vero confirmatur lectio nostra Hebraicæ cap. xix, 4. [Lamb. Bos : « Aq. habet, ἄρμα. S. et Th., ἀνάλημμα. » Nota ἄρμα scribendum, ab ἀρῶ, non autem ἄρμα, ut ediderunt in lexicis suis Montf. et Bielius. DRACH.]

V. 34. Ἄ., Σ., Θ., ἐπὶ τὸν ἀνθρώπον ἐκ-. Ms. Jes. V. 36. Hanc et sequentem versum cum asteriscis ex Theodotione adfert idem.

V. 38. ✕ καὶ λῆμμα Κυρίου. Idem.

Ibid. ✕ μὴ λέγετε. Idem.

V. 39. Ἄ., Σ., ὑμᾶς λῆμματι. Idem. Verisimile est vocem, λῆμματι, esse Symmachi, non Aquilæ : nam Symmachus λῆμμα solet vertere; Aquila, ἄρμα.

Ibid. Ἄ., Σ., Θ., ἀπὸ προσώπου μου. Idem.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	JEREMIAE CAPUT XXIV. Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Κοφίνους σύκων. Καὶ τοὺς ἀρχοντας ✕ Ἰούδα.	1. Καλάθους σύκων. Καὶ τοὺς ἀρχοντας.	1. Καὶ τοὺς ἀρχοντας ✕ Ἰούδα.
3. ✕ Τὰ ; σύκα.	3. Σύκα.	3. ✕ Τὰ ; σύκα.
10.	10. Τὸν λιμόν. <i>Deest.</i> Ἄλλος, ✕ καὶ τοῖς πατράσιν αὐτῶν.	10.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Cophinos sicuum. Et principes Juda.	1. Calathos sicuum. Et principes.	1. Et principes Juda,
3. Ficus.	3. Ficus.	3. Ficus.
10.	10. Famem. <i>Deest.</i> <i>Alius</i> , et patribus eorum.	10.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Jeremiæ.

V. 3. Ἄ., Σ., Θ., ✕ τὰ. Idem. [Adscripsit Montf. Hebr. כִּפְתִּי, sed manifeste indicat asteriscus trium lectionem referri ad subsequentem vocem כִּפְתִּי, cuius articulus, ה, desideratur in LXX, edit. Rom.

Veruntamen Alex. habet, καὶ τὰ σύκα. DRACH.]

V. 10. Ἄ., ✕ σύν. Idem.

Ibid. ✕ καὶ τοῖς πατράσιν αὐτῶν. Idem. [Habet Complut. DRACH.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	JEREMIAE CAPUT XXV. Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. <i>Vacat.</i>	1.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. <i>Vacat.</i>	1.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

2 ירמיהו הנביא	2.	2.
3 היה דבר- יהוה אלי	3.	3. ✕ 'Εγενήθη λόγος Κυρίου πρὸς μέ. Καὶ οὐκ ἠκούσατε.
4 את- אזנכם לשמוע	4.	4. Ὡσὶν ὑμῶν ✕ ἀκοῦσαι.
7 נאם- יהוה	7.	7. ✕ Φησὶ Κύριος.
8 יהוה צבאות	8.	8. ✕ Τῶν δυνάμεων.
9 את- כל- משפחת צפון	9.	9.
נאם- יהוה ואל- נבוכדנאצר מלך- בבל עבדי		
10 קול רחים	10.	10.
11 הארץ הזאת לחרבה הגוים האלה את- מלך בבל	11.	11. Ἡ γῆ ✕ αὕτη εἰς ἐρήμωσιν.
12 אפקד על- מ'ך- בבל ועל הגוי ודדא	12.	12. ✕ Ἐπὶ τὸν βασιλέα Βαβυ- λώνος, καὶ ἐπὶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο.
13 את כל- הכוזב	13.	13. ✕ Σὺν : πάντα τὰ γεγραμ- μένα.
14 כי עבדו- בם גוים רבים ומלכים גדולים ושלמתי להם להם כפעלם וכבעשה ידיהם	14.	14. ✕ Ὅτι ἐδούλευσαν ἐν αὐτοῖς καὶ γε αὐτοῖς ἔθνη πολλὰ καὶ βα- σιλεῖς μεγάλοι, καὶ ἀνταποδύσω αὐτοῖς κατὰ τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν.
15 והשקיתה אחתי את- כל- הגוים	15.	15. Ποτισεῖς ✕ αὐτοὺς σὺν : πάν- τα τὰ ἔθνη.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. Irmiahu propheta.	2. Jeremias propheta.	2.
3. Fuit verbum Domini ad me.	3. Factum est verbum Domini ad me.	3. Factum est verbum Domini ad me.
Et non audistis.	Et non audistis.	Et non audistis.
4. Aurem vestram ad audien- dum.	4. Aures vestras ut audiretis.	4. Auribus vestris ad audien- dum.
7. Dixit Dominus.	7. Dicit Dominus.	7. Dicit Dominus.
8. Dominus exercituum.	8. Dominus exercituum.	8. Virtutum.
9. Omnes familias Aquilonis.	9. Universas cognationes Aquil- onis.	9.
Dixit Dominus, et ad Nabuca- dresar regem Babel servum meum.	Ait Dominus, et Nabuchodono- sor regem Babylonis servum meum.	
10. Vocem molarum.	10. Vocem molæ.	10.
11. Terra hæc in solitudinem. Gentes istæ regi Babylonis.	11. Terra hæc in solitudinem. Omnes gentes istæ regi Baby- lonis.	11. Terra hæc in desolationem.
12. Visitabo super regem Babel et super gentem illam.	12. Visitabo super regem Baby- lonis, et super gentem illam.	12. Super regem Babylonis, et super gentem illam.
15. Omne scriptum.	15. Omne quod scriptum est.	15. Omnia quæ scripta sunt.
14. Quia servierunt in eis etiam ipsi, gentes multæ et reges magni, et reddam eis secundum opus eorum, et secundum opus manuum eorum.	14. Quia servierunt eis, cum essent gentes multæ, et reges magni : et reddam eis secundum opera eorum, et secundum facta manuum suarum.	14. Quia servierunt in eis, uti- que ipsis gentes multæ et reges magni, et retribuam eis secundum operationem eorum, et secundum opera manuum eorum.
15. Et propinare facies illum omnibus gentibus.	15. Et propinabis de illo cun- ctis gentibus.	15. Potabis illos omnes gentes.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.
3.
Καὶ οὐκ ἤκούσατε.
4.
7.
8. ✕ Τῶν δυνάμεων.
9.
10.
11. Ἡ γῆ ✕ αὐτὴ εἰς ἐρήμωσιν.
12.
13.
14.
15.

SYMMACHIUS.

2.
3.
Et non audistis.
4.
7.
8. Virtutum.
9.
10.
11. Terra hæc in desolationem.
12.
13.
14.
15.

2. *Vacat.* Ἄλλος, ✕ Ἰερεμίας ὁ προφήτης.
3. *Vacat.*
Vacat.
4. Τοῖς ὡσὶν ὑμῶν.
7. *Vacat.*
8. Κύριος.
9. Πατριὰν ἀπὸ Βορῆα.
Vacat. Ἄλλος, ✕ φησὶ Κύριος, καὶ πρὸς Ναβουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλῶνος τὸν δούλόν μου.
10. *Vacat.* Ἄλλος, φωνὴν μύλου.
11. Ἡ γῆ.
Τοῖς ἔθνεσι. Ἄλλος, τοῖς ἔθνεσι ✕ τούτοις, τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος.
12. Ἐδικήσω τὸ ἔθνος ἐκεῖνο.
13. Πάντα γεγραμμένα.
14. *Vacat.* Ἄλλος, ὅτι ἐδούλευσαν αὐτοῖς. Ἄλλ., ἐν αὐτοῖς. Ἄλλος, καταδουλεύονται γὰρ αὐτούς. Ἄλλος, ἔθνη πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι. Ἄλλος, καὶ ἀποδώσω (Ἄλλως, ἀναποδώσω) αὐτοῖς κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ κατὰ τὰ ποιήματα τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ἄλλος, . . . κατὰ τὴν πονηρίαν τῶν ἐπιτηδεύματων αὐτῶν.
15. Ποτιεῖς πάντα τὰ ἔθνη.

LXX INTERPRETES.

2. *Vacat.* *Alius*, Jeremias propheta.
3. *Vacat.*
Vacat.
4. Auribus vestris.
7. *Vacat.*
8. Dominus.
9. Cognationem ab Aquilone.
Vacat. *Alius*, ait Dominus, et ad Nabuchodonosor regem Babylonis servum meum.
10. *Vacat.* *Alius*, vocem molæ.
11. Terra.
Gentibus. *Alius*, gentibus istis, regi Babylonis.
12. Ulciscar gentem illam.
13. Omnia quæ scripta sunt.
14. *Vacat.* *Alius*, quia serviunt eis. *Alius*, in eis. *Alius*, subjicient enim eos. *Alius*, gentes multas, et reges magni. *Alius*, et reddam eis secundum opera eorum, et secundum gesta manuum eorum. *Alius*, . . . secundum malitiam studiorum eorum.
15. Potabis omnes gentes.

2.
3. ✕ Ἐγενήθη λόγος Κυρίου πρὸς μέ.
Καὶ οὐκ ἤκούσατε.
4. Ὅσιν ὑμῶν ✕ ἀκούσαι.
7. ✕ Φησὶ Κύριος.
8. ✕ Τῶν δυνάμεων.
9. ✕ Πῆσαν τὴν πατριάν τοῦ Βορῆα.
10.
11. Ἡ γῆ ✕ αὐτὴ εἰς ἐρήμωσιν.
12. ✕ Ἐπὶ τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος, καὶ ἐπὶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο.
13.

14. ✕ Ὅτι ἐδούλευσαν ἐν αὐτοῖς καί γε αὐτὰς ἔθνη πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι, καὶ ἀναποδώσω αὐτοῖς κατὰ τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν.
15.

THEODOTIO.

2.
3. Factum est verbum Domini ad me.
Et non audistis.
4. Auribus vestris ad audiendum.
7. Dicit Dominus.
8. Virtutum.
9. Universam cognationem Aquilonis.
10.
11. Terra hæc in desolationem.
12. Super regem Babylonis et super gentem illam.
13.
14. Quia serviunt in eis, utique ipsis gentes multæ et reges magni, et retribuam eis secundum operationem eorum, et secundum opera manuum eorum.
15.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
17 את-הכוס	17.	17. ✕ Σὺν : τὸ ποτήριον.
את-כל-הגוים		✕ Σὺν πάντα : τὰ ἔθνη.
אליהם		Ἐπ' αὐτά.
18 ולקללה כיום הזה	18.	18. ✕ Καὶ εἰς κατάραν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην.
20 ואת כל-מלכי ארץ הערץ ואת	20.	20. Καὶ ✕ σὺν : πάντας τοὺς βασιλεῖς ✕ τῆς γῆς οὗς καὶ σὺν πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς...
כל-מלכי		22. Καὶ ✕ σὺν πάντας τοὺς : βασιλεῖς Τύρου, καὶ ✕ σὺν πάντας τοὺς : βασιλεῖς Σιδῶνος.
22 ואת כל-מלכי צדד ואת כל-	22.	Καὶ βασιλεῖς τῆς νήσου.
מלכי צידון		25.
ואת מלכי האי		✕ Σὺν : πάντα κεκαρμένον.
23 בוז	23.	
כל-קצוצי פאה		
24 ואת כל-מלכי ערב ואת כל-	24. . . .	24. ✕ Καὶ σὺν πάντας βασιλεῖς τῆς Ἀραβίας, : καὶ πάντας ✕ βα- σιλεῖς : τοὺς συμμίχτους.
מלכי הערב		25. Καὶ σύμπαντας βασιλεῖς Ζαμ- ρὶ, καὶ σὺν πάντας βασιλεῖς ἈΔαν.
25 ואת כל-מלכי זמרי ואת כל-	25.	
מלכי צילם		26. Ἀπηλιώτου.
Σύρος, Ζαμράν, ἄλλως, Ζαμβράν.		Καὶ ✕ σὺν : πάσας βασιλείας.
בדי		
26 הצפון	26.	
ואת כל-דומלכות		
ובלד ששך ישותה אחריהם		
27 כה אמר יהוה צבאות אלהי	27.	27.
ישראל		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

17. Calicem. Cunctis gentibus. Ad eas.	17. Calicem. Cunctis gentibus. Ad quas.	17. Calicem. Omnes gentes. In eas.
18. Et in maledictionem secundum diem hanc.	18. Et in maledictionem sicut est dies ista.	18. Et in maledictionem secundum diem hanc.
20 Et omnes reges terræ Hus, et omnes reges.	20. Et cunctis regibus terræ Ausitidis, et cunctis regibus (terræ Philistiim).	20. Et omnes reges terræ Us, et omnes reges...
22. Et omnibus regibus Sor, et omnibus regibus Sidon. Et regibus insulæ.	22. Et cunctis regibus Tyri et universis regibus Sidonis. Et regibus terræ insularum.	22. Et omnes reges Tyri, et omnes reges Sidonis. Et reges insulæ.
23. Buz. Universis extremitatibus anguli.	23. Buz. Universis qui attonsi sunt in comam.	23. Omnem attonsum.
24. Et cunctis regibus Arabiæ, et cunctis regibus Occidentis.	24. Et cunctis regibus Arabiæ, et cunctis regibus Occidentis.	24. Et omnes reges Arabiæ, et omnes reges commixtos.
25. Et cunctis regibus Zanri, et cunctis regibus Elam. Syrus, Zamran. Aliter, Zambran.	25. Et cunctis regibus Zambre, et cunctis regibus Elam.	25. Et universos reges Zamri, et cunctos reges Ælan.
Madai.	Medorum.	
26. Aquilonis. Et omnibus regnis. Et rex Sesach bibet post eos.	26. Aquilonis. Et omnibus regnis. Et rex Sesach bibet post eos.	26. Subsolani. Et omnia regna.
27. Sic dixit Dominus exercituum, Deus Israel.	27. Hæc dixit Dominus exercituum, Deus Israel.	27.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

17. Τὸ ποτήριον.
Τὰ ἔθνη.
Πρὸς αὐτά.
18. *Vacat.*
20. . . . καὶ πάντας τοὺς βασι-
λεῖς ἀλλοφύλων.
22. Καὶ βασιλεῖς Τύρου καὶ βασι-
λεῖς Σιδῶνος.
- Vacat.*
23. Ῥώζ. Ἄλλος, Βώζ. Ἄλλος,
Βούζ.
Καὶ πᾶν περικεκαρμένον κατὰ
πρόσωπον αὐτοῦ. Ἄλλος, περικεί-
μενον.
24. Καὶ πάντας τοὺς συμμίχτους.
25. . . . καὶ πάντας βασιλεῖς
Αἰλάμ.
- Περσῶν. Ἄλλος, Μήδων.
26. Ἀπηλιώτου. Ἄλλος, τοῦ
Βορρά.
- Καὶ πάσας βασιλείας.
- Vacat.* Ἄλλος, * καὶ βασιλεὺς
Σησάχ πίεται ἔσχατος αὐτῶν.
27. Οὕτως εἶπε Κύριος. Ἄλλος,
* ἰδοὺ : οὕτως εἶπεν Κύριος *
τῶν δυνάμεων, ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.

- 17.
- Ἐπ' αὐτά.
18. * Καὶ εἰς κατάραν κατὰ τὴν
ἡμέραν ταύτην.
20. Καὶ * σὺν : πάντας τοὺς
βασιλεῖς * τῆς νήσου καὶ σὺν πάν-
τας τοὺς βασιλεῖς τῆς...
- 22.
- Καὶ βασιλεῖς τῆς νήσου.
- 23.
24. * Καὶ σὺν πάντας βασιλεῖς
τῆς Ἀραβίας, : καὶ πάντας * βα-
σιλεῖς : τοὺς συμμίχτους.
- 25.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

17. Calicem.
Gentes.
Ad eas.
18. *Vacat.*
20. . . . Et omnes reges alieni-
genarum.
22. Et reges Tyri, et reges Si-
donis.
- Vacat.*
23. Roz. *Alius*, Boz. *Alius*,
Buz.
Et omne attonsum in vultu suo.
Alius, circumpositum.
24. Et omnes commixtos.
25. ... et omnes reges Ælam.
- Persarum. *Alius*, Medorum.
26. Subsolani. *Alius*, Aquilonis.
Et omnia regna.
- Vacat.* *Alius*, et rex Sesach
bibet ultimus eorum.
27. Sic dixit Dominus. *Alius*,
ecce sic dixit Dominus exerci-
tuum, Deus Israel.

- 17.
- In eas.
18. Et in maledictionem secun-
dum diem hanc.
20. Et omnes reges insulæ, et
omnes reges.
- 22.
- Et reges insulæ.
- 23.
24. Et omnes reges Arabiæ, et
omnes reges commistos.
- 25.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ
29. לא תנקך	29.	29. Καθαρισμῶ οὐ μὴ καθαρισθῆσθε.
30. היד נדרכים	50.	50. Ἰαζμόν.
52. כה אמר יהוה צבאות	52.	52. ✕ Τῶν δυνάμεων.
53. לא יספד ולא יאסף	53.	53. ✕ Καὶ οὐ μὴ κοπῶσιν, οὐδ' οὐ μὴ συναχθῶσιν.
34. הרעים	34.	34.
וחפציתיהם		✕ Καὶ οἱ σκορπισμοὶ ὑμῶν.
38. מפני הרון היונה ומפני הרון אפי	38.	38. Ἀπὸ προσώπου ὄρνιθς τῆς μεγάλης, καὶ ἀπὸ προσώπου ὄρνιθς Κυρίου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
29. Non innocii eritis.	29. Non eritis immunes.	29. Purgatione non purgabimini.
50. Celensma. Quasi calcantium.	50. Celensma. Quasi calcantium.	50. Iasumum.
52. Sic dixit Dominus exercituum.	52. Hæc dicit Dominus exercituum.	52. Virtutum.
53. Non plangentur neque colligentur.	53. Non plangentur neque colligentur.	53. Et non plangentur neque colligentur.
54. Pastores.	54. Pastores.	54.
Et dissipationes vestræ.	Et dissipationes vestræ.	Et dissipationes vestræ.
38. A facie iræ columbæ, et a facie iræ furoris ejus.	38. A facie iræ columbæ, et a facie iræ furoris Domini.	38. A facie iræ magnæ, et a facie iræ furoris Domini.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Jeremiæ.

V. 1. 'A., αὐτὸς ἐναυτὸς etc. Ms. Jes. itemque Drusius, sine interpretis nomine.

V. 2. ✕ Ἱερεμίας ὁ προφ-. Ms. Jes. [Ita Complut. Dr.]

V. 3. 'A., Θ., ✕ ἐγενήθη λόγος Κυρίου etc. Idem. [Complut., καὶ ἐγένετο ῥῆμα Κ. π. μέ. Præterea nonnulli codd. habent, ἀπὸ τρισκαίδεκάτου ἔτους. ut Hebr. et Vulg. DRACH.]

Ibid. 'A., Σ., Θ., καὶ οὐκ ἔχουσατε. Idem. [Perperam retulit Montfauc. hanc trium lectionem ad עתה וְלֵאמֹר versiculi 4; pertinet enim ad eadem verba tertii vers. ubi desunt in LXX. DRACH.]

V. 4. 'A., Θ., ✕ ἀκούσατε. Idem.

V. 7. 'A., Θ., ✕ φησὶ Κύριος. Idem.

Ibid. H. et V., ut me ad iracundiam provocaretis in operibus manuum vestrarum, in malum vestrum. In LXX nostris vacat. Alia exemplaria, ὅπως παροργιστέ μου ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ὑμῶν, εἰς κακὸν ὑμῶν. DRACH.

V. 8. 'A., Σ., Θ., ✕ τῶν δυνάμεων. Idem.

V. 9. Θ., πᾶσαν τὴν πατριάν etc. Idem.

Ibid. ✕ φησὶ Κύριος etc. Idem.

V. 10. Ἄλλος, φωνὴν μύλου. Drusius. [Alex., ὄσμην μύρου, odorem unguentis. Verumtamen, ut liquet, pro φωνὴν μύλου, a librariis per inscitiam Hebraicæ veritatis deformatum et in ὄσμ. μύρ. mutatum. DRACH.]

V. 11. 'A., Σ., Θ., ✕ αὐτὴ εἰς ἐρήμωσιν. Drus.

Ibid. ✕ τούτοις τῷ βασιλεῖ etc. Idem.

V. 12. 'A., Θ., ✕ ἐπὶ τὸν βασιλέα etc. Idem.

Ibid. H. et Vulg., dicit Dominus, iniquitatem eorum et super terram Chaldaeorum. In LXX nostris vacat. Complut., τὴν ἀδικίαν αὐτῶν, φησὶν ὁ Κύριος, καὶ ἐπὶ τὴν γῆν Χαλδαίων. DRACH.

V. 13. 'A., ✕ σὺν; Idem.

Ibid. Hebr., quæ prophetavit Jeremias super omnes gentes. In LXX nostris vacat. Complut., ὅσα προεφήτευσεν Ἱερεμίας ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη. Codices nonnulli, & ἐπροφήτευσεν Ἱερεμίας (quidam addunt, προφήτης) κατὰ πάντων τῶν ἔθνῶν. Quod autem

huc referunt e cod. Vaticano, pertinet ad XLIX, 54, sec. Hebr. DRACH.

Ab hoc commate 13, post vocem πη usque ad finem capituli LI, magna textus Hebræi et LXX versionis Græcæ, in capitulum, partim etiam versiculorum, ordine, deprehenditur discrepantia. Eam exhibent ambæ sequentes tabulæ, quarum priorem mutuati sumus ex Prolegomenis Lamberti Bos, sed emendavimus et auximus, alteram vero collegimus ex ipso senum textu Græco. DRACH.

TABULA I.

TEXTUS HEBR.	LXX INTT.
XXV, 15-58.	XXXII.
XXVI.	XXXIII.
XXVII, 9-29.	XXXIV.
— 1, 7, 13.	desunt.
— 14, 17, 18-22.	desunt partim.
XXXVIII	XXXV.
XXXIX.	XXXVI.
— 16-20.	desunt.
— 14, 25.	desunt partim.
XXX.	XXXVII.
— 10, 11, 15, 22.	desunt.
XXXI.	XXXVIII.
— 35, 36, 37.	XXXIX.
— 17.	37, 35, 36.
XXXII.	deest stichus.
— 5.	XXXIX.
XXXIII, 1-13.	deest stichus posterior.
— 14-26.	XL.
XXXIV.	desunt.
— 10, 11.	XLI.
XXXV.	desunt partim.
XXXVI.	XLII.
XXXVII.	XLIII.
XXXVIII.	XLIV.
XXXIX, 1-3, 14-18.	XLV.
— 4 13.	XLVI.
XL.	desunt.
XLI.	XLVII.
	XLVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ω.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
29. Καθαρισμῶ οὐ μὴ καθαρισθήσεσθε.	29. Καθάρσει οὐ μὴ καθαρισθῆτε.	29. Καθαρισμῶ οὐ μὴ καθαρισθήσεσθε.
30. Κατάληγμα.	30. <i>Vacat.</i>	30.
Ὡσπερ οἱ ληνοβατοῦντες.	Ὡς τρυγῶντες.	
32. ✕ Τῶν δυνάμεων.	32. Οὕτως εἶπε Κύριος.	32. ✕ Τῶν δυνάμεων.
33.	33. <i>Vacat.</i>	33. ✕ Καὶ οὐ μὴ κοπῶσιν, οὐδ' οὐ μὴ συναχθῶσιν.
34.	34. Ποιμένες. Ἄλλος, ✕ οἱ ποιμένες.	34.
✕ Καὶ οἱ σκληροκαρδιοὶ ὑμῶν.	<i>Vacat.</i>	✕ Καὶ οἱ σκληροκαρδιοὶ ὑμῶν.
38. ✕ Ἀπὸ προσώπου ὀργῆς τῆς μεγάλης, καὶ ἀπὸ προσώπου ὀργῆς Κυρίου.	38. Ἀπὸ προσώπου τῆς μαχαίρας τῆς μεγάλης.	38. ✕ Ἀπὸ προσώπου ὀργῆς τῆς μεγάλης, καὶ ἀπὸ προσώπου ὀργῆς Κυρίου.
SYMMACHIUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
29. Purgatione non purgabimini.	29. Purificatione non purificatione.	29. Purgatione non purgabimini.
30. Catalegma.	30. <i>Vacat.</i>	30.
Quasi calcantes in torculari.	Quasi vindemiantes.	
32. Virtutum.	32. Sic dixit Dominus.	32. Virtutum.
33.	33. <i>Vacat.</i>	33. Et non plangentur neque colligentur.
34.	34. Pastores. <i>Alius</i> , ipsi pastores.	34.
Et dissipationes vestrae.	<i>Vacat.</i>	Et dissipationes vestrae.
38. A facie irae magnae, et a facie irae furoris Domini.	38. A facie gladii magni.	38. A facie irae magnae, et a facie irae furoris Domini.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Jeremiæ.

XLII.	XLIX.	XXXIX.	XXXII.
XLIII.	L.	XL.	XXXIII.
XLIV.	LI, 1-30.	XLI.	XXXIV.
XLV.	— 31 ad finem.	XLII.	XXXV.
XLVI.	XXVI.	XLIII.	XXXVI.
— 26.	deest.	XLIV.	XXXVII.
XLVII.	XXIX, 1-7 ad vocem ἐπεγερθῆναι.	XLV.	XXXVIII.
	XXI.	XLVI.	XXXIX.
XLVIII, 1-44.	desunt.	XLVII.	XL.
— 45-47.	deest partim.	XLVIII.	XLI.
— 40.	xxx, 1-5.	XLIX.	XLII.
XLIX, 1-5.	deest.	L.	XLIII.
— 6.	XXIX, 7 (a voce τῆ) -22.	LI, 1-30.	XLIV.
— 7-22.	xxx, postremi 5 versus.	— 31 ad finem.	XLV.
— 23-27.	xxv, post v. 13 ad finem.		
— 28-33.	xxviii.	V. 14. Ἄλλος, ὅτι ἐδοῦλευσαν etc. Drusius. Illud vero, καταδουλεύουσιν γὰρ αὐτόν, videtur esse Symmachi, ut infra cap. xxvii, v. 7. Monet autem Hieronymus hæc non esse in LXX.	
— 34 ad finem.	xxviii.	Ibid. Ἄλλος, εἶδη πολλά etc. Idem.	
L.	desunt.	Ibid. Ἄλλος, καὶ ἀποδώσω etc. Drusius. Quæ sequuntur autem Ἀ., Θ., ✕ ὅτι ἐδοῦλευσαν etc. Ms. Jes.	
LI.	deest stichus ultimus.	V. 15. Ἀ., ✕ αὐτοὺς σὺν ; Idem, similiterque duo sequentes σὺν. Videtur legendum αὐτόν, ut quadret cum ΠΤΩ.	
— 45-48.		Mox Ἀ., Θ., ἐπ' αὐτά. Idem. [Pertinet ad v. 17. Ibi Complut. habet ἐπ' αὐτά, eamque lectionem tribuit cod. Marchal. Aquilæ et Symmacho. Da.]	
— 44.		V. 18. Ἀ., Θ., καὶ εἰς κατάραν etc. Idem. [Complut., καὶ εἰς κατάραν, ὡς ἡμέρα αὐτῆ. Da.]	
		V. 20. Ἀ., Θ., καὶ ✕ σὺν ; πάντας etc. Sic ms. Jes. In quo legitur, τῆς νῆσου, ex Theodotione, pro τῆς γῆς Οὐς. Hieronymus : « Et tamen sciendum hunc versiculum in LXX non haberi; Theodotionemque pro <i>Us</i> , interpretatum esse, <i>insulam</i> . » [Ita tamen, nisi fallimur, ut σὺν uni adscribendum Aquilæ. Sic etiam versu 24. DRACM.]	
		V. 22. Ἀ., καὶ ✕ σὺν ; πάντας etc. Ms. Jes.	
		Ibid. Ἀ., Θ., καὶ βασιλεὺς τῆς νῆσου. Idem. [L. Bos : « Victor., οἱ λοιποὶ τῶν ἐρμηνευτῶν, τῆς	

TABULA II.

LXX INTT.

TEXTUS HEBR.

xxv, 14 ad finem.	XLIX, 34-39.
xxvi.	XLVI.
xxvii.	L.
xxviii.	LI.
xxix, 1-7 ἐπεγερθῆναι.	XLVIII, 1-7.
— 7 τῆ -22.	XLIX, 7-22.
xxx, 1-5.	— 1-5.
— 6-11.	— 28-33.
— 12 ad finem.	— 23-27.
xxxI.	XLVIII.
xxxII.	xxv, 15-38.
xxxIII.	xxvi.
xxxIV.	xxvii, 2-22.
xxxV.	xxviii.
xxxVI.	xxxix.
xxxVII.	xxx.
xxxVIII.	xxxI.

νήσου, ἐξέδωκαν. Theodor., τῶν νήσων. a DRACH.]

V. 23. Ἄλλος, Βούζ. Sic ms. Jes. At Drusius ex Victore Antiocheno, Βούζ. [Sic etiam Complut., Βούζ. DRACH.]

Ibid. Ἄ., ✕ σὺν : πάντα κεκ-. Ms. Jes.

V. 24. Ἄ., Θ., καὶ σὺν πάντας etc. Utrum autem vox συμμίχτους sit eorumdem, incertum. Quod item dicas de voce κεκαρμένον in præcedenti loco.

V. 25. Ἄ., καὶ σύμπαντας, lege, ✕ σὺν : πάντας. Ibid. Syrus legit, Ζαμράν, sive secundum Theodoretum, Ζαμβράν.

Ibid. Ἄλλος, Μήδων. Ms. Jes. [Quidam codd., Μήδων καὶ Περσῶν. Polyglotten-Bibel. DRACH.]

V. 26. Ἄ., Ο, ἀπηλύτου. Ms. Jes.

Ibid. Ἄ., ✕ σὺν : Idem.

Ibid. ✕ καὶ βασλεύς etc. Idem. [Complut., πίσται μετ' αὐτούς. DR.]

V. 27. ✕ ἰδοὺ : etc. Idem. [Etiam Ald. addit, δ Θ. Ἰ. DR.]

V. 29. Ἄ., Σ., Θ., καθαρισμῶ οὐ μὴ καταρισθῆσθε. Ms. Jes. voci καθαρισμῶ asteriscum prae-mittit : deinde habet, Ἄ., Σ., Θ., ✕ καθαρισθῆσθε.

V. 30. Hieronymus : « Cumque ille rugierit, instar calcantium in torcularibus celeuma cantabitur, et in effusione sanguinis mutuo carmen lugubre concinetur : quod Symmachus κατάλλημα, Aquila λασμὸν vocat : cujus celeumatis et carminis sonitus usque ad terræ extrema perveniet. » Quid sit λασμὸς, explicatur ex interpretatione Syri infra cap. XLVIII, versu 33, ubi hæc Hebraica verba, דדיה לל דדיה דדיה דדיה דדיה לל sic a Syro interprete redduntur, οὐκέτι οἱ ἠνοβατοῦντες κελεύουσι λέγοντες Ια, Ια. I. e., non amplius calcantes in tor-

JEREMIÆ CAPUT XXVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶ γράμμασι.	AKYΛAΣ.
ואמרת אליהם 4 עבדי 5	4. 5.	4. ✕ Πρὸς αὐτούς. 5.
ואת-העיר 6 שער יהוה החדש 10	6. 10.	6. Καὶ ✕ σὺν : τὴν πόλιν. 10.
ואל-כל-העם לאמר 11	11.	11.
וינבא על-העיר הזאת 20 וכל-גבדיו 21	20. 21.	20. ✕ Ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην. 21.
וירא ויברח 22 ויצח המלך יהויקים את-אלטן בקענבור ואנשים אחד אל-מצרים	22. 23.	✕ Καὶ ἐφοβήθη καὶ ἔφυγεν. 22.
אל-המלך יהויקים 23	23.	23.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Et dices ad eos.	4. Et dices ad eos.	4. Ad eos.
5. Servorum meorum.	5. Servorum meorum.	5.
6. Et urbem.	6. Et urbem.	6. Et urbem.
10. Portæ Domini novæ.	10. Portæ domus Domini novæ.	10.
11. Et ad omnem populum, dicentes.	11. Et ad omnem populum, dicentes.	11.
20. Et prophetavit adversus civitatem istam.	20. Et prophetavit adversus civitatem istam.	20. Super civitatem istam.
21. Et omnes potentes ejus.	21. Et omnes potentes.	21.
Et timuit fugitque.	Et timuit fugitque.	Et timuit fugitque.
22. Et misit rex Joakim.	22. Et misit rex Joakim.	22.
Elnathan filium Achobor, et viros cum eo in Ægyptum.	Elnathan filium Achobor et viros cum eo in Ægyptum.	
23. Ad regem Joakim.	23. Ad regem Joakim.	23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Jeremiæ.

V. 4. Ἄ., Σ., Θ., πρὸς αὐτούς. Ms. Jes.

V. 5. Ms. Jes. in textu habet τῶν δούλων, in margine vero, τῶν παιδων.

V. 6. Ἄ., ✕ σὺν. Idem.

V. 10. Οἱ λοιποὶ, πύλης Κυρίου τῆς καινῆς. Drusius. [Ed. Rom. Da.]

V. 11. ✕ λέγοντες. Ms. Jes. Deest in LXX ut et

sequentia, quæ asterisco notantur.

V. 18. Hebr., דייג, acervi. LXX, εἰς ἄβατον, in inviam. Reliqui, ὧς (aut εἰς) ὄπωροφυλάκιον, quasi (aut, in) pomorum custodia (ut Mich. III, 12). Vulg., in accervum lapidum. Addendum. Reliquorum lectionem, quæ prodit ex ed. Rom., habent etiam Alex.

culari jubent dicentes ia, ia. Ἰαυός itaque est cantus jubilationis, ia, ia, quo utebantur ii qui calcabant in torcularibus. [Lamb. Bos : « Αἱ., ἰαυόν ὡσπερ τρυγῶντες ἕσονται. »—Ad hæc verba, ἰαυόν et κατάλεγμα, Drusius : « Hæc duo vocabula mihi suspecta sunt de mendo, neque tamen occurrit qui ea emendem. Juvari cuperem ab iis qui habent Hieron. manuscriptum. » Eadem verba satis erudite emendat Lambertus Bos ex ingenio in Prolegomenis suis : « Quod ad prius vocabulum attinet, sic ille, κατάλεγμα, pro eo legendum κατάλεγμα, per ε, quod *carmen lugubre* significat, ἀπὸ τοῦ κατάλεγεσθαι, quod Hesych. exponit, ὀδύρεσθαι τὸν τεθναῶντα, atque ita recte legitur hæc vox apud Origenem ad Ezech. ii, 10, ubi LXX, θρήνος καὶ μέλος καὶ οὐαί, docet Symmachum transtulisse, θρήνοι καὶ κατάλεγμα καὶ μέλος πενθιόν. Pro po-

steriore vero, ἰαυός, legendum est ἰαυός, quod etiam *lamentationem et lugubrem cantum* significat, ἀπὸ τοῦ αἰάζειν, *lamentari*, quod ab αἰ, *heu*. Sic jam videmur nobis duas hæc voces vitiosas, quæ etiam in lexicis Græcis conspiciuntur, receptæ ex solo hoc corrupto Hieronymi loco, integritati restituisse etiam sine Hieronymi manuscripto, quod desiderabat Drusius. » — In S. Hieronymi loco, *celeuma* recte, non *celeusma* ut malunt aliqui. Vide Vallarsii notam. DRACM.]

Ibid. Σ., ὡσπερ οἱ ληνοδατοῦντες. Ms. Jes., Σ., οἱ ληνοδατοῦντες.

V. 32. 'Α., Σ., Θ., τῶν δυνάμεων. Idem.

V. 33. 'Α., Θ., καὶ οὐ μὴ κοπῶσιν. Idem.

V. 34. ✕ οἱ. Idem.

Ibid. 'Α., Σ., Θ., καὶ οἱ σκορπισμοὶ ὑμῶν. Idem.

V. 38. 'Α., Σ., Θ., ✕ ἀπὸ προσώπου εἰς. Idem.

JEREMIAE CAPUT XXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. ✕ Πρὸς αὐτούς.	4. Καὶ ἐρεῖς.	4. ✕ Πρὸς αὐτούς.
5.	5. Τῶν παίδων μου. Ἄλλος, τῶν δούλων μου.	5.
6.	6. Καὶ τὴν πόλιν.	6.
10.	10. Πύλης τῆς καινῆς. Οἱ λοιποὶ, πύλης Κυρίου τῆς καινῆς.	10.
11.	11. Καὶ παντὶ τῷ λαῷ ✕ λέγοντες.	11.
20.	20. Καὶ ἐπροφήτευσεν.	20. ✕ Ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην.
21.	21. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ καὶ πάντες οἱ δυνατοὶ αὐτοῦ.	21.
22.	<i>Vacat.</i> 22. Καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ βασιλεὺς. <i>Vacat.</i>	✕ Καὶ ἐφοβήθη καὶ ἐφυγεν. 22. ✕ Ἰωακείμ. ✕ Ἐλνάθαν υἱὸν Ἀχοβὼρ καὶ ἀνδράς μετ' αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον.
23.	23. Πρὸς τὸν βασιλέα ✕ Ἰωακείμ.	23.

SYMMACHIUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Ad eos.	4. Et dices.	4. Ad eos.
5.	5. Puerorum meorum. Ἄλιος, servorum meorum.	5.
6.	6. Et urbem.	6.
10.	10. Portæ novæ. <i>Reliqui</i> , portæ Domini novæ.	10.
11.	11. Et omni populo dicentes.	11.
20.	20. Et prophetavit.	20. Super civitatem istam.
21.	21. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , et omnes potentibus ejus. <i>Vacat.</i>	21. Et timuit fugitque.
22.	22. Et misit rex. <i>Vacat.</i>	22. Joachim. Elnathan filium Achobor et viros cum eo in Ægyptum.
23.	23. Ad regem Joachim.	23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Jeremiæ.

(ὡς) et Complut. (εἰς). DRACM.

V. 20. 'Α., Θ., ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην. Ms. Jes.

V. 21. ✕ καὶ πάντες etc. Idem.

Ibid. 'Α., Θ., καὶ ἐφοβ-. Idem. [Sic etiam Complut. DR.]

V. 22. Θ., Ἰωακείμ. Idem.

Ibid. Θ., Ἐλνάθαν etc. Sic ms. Jes. Drusius

item id adfert, sed sine interpretis nomine. [Edit. Rom., ἀνδράς εἰς Αἴγυπτον, viros in Æg. Complut., Ἐλιακείμ υἱὸν Ἀχοβὼρ, *Eliacim s. Ach.* Breitingerus supplet, Ἐλνάθαν υἱὸν Ἀχοβὼρ, *Elnathan s. Ach.* Sed non indicat unde expiscatus. DRACM.]

V. 23. ✕ Ἰωακείμ. Ms. Jes.

TO EBPAIKON.

- 1 בראשית ממלכת יהויקים בן-
יאשיהו מלך יהודה היה הדבר הזה
אל- ירמיה כאת יהיה לאמר
2 אמר יהוה אלי
4 אמר יהוה צבאות
5 את- האדם ואת- הבחמה אשר
על-פני הארץ
6 ועהה אנכי
עמי
נתתי לו לעבד
7 ועבדו אתו כל- הגוים ואת- בני
ואת- בן- בני עד בא- עת ארצו

ועבדו בו גוים רבים ומלכים גדולים

- 8 והיה הגוי הממלכה אשר לא-
יעבדו אתו את- נבוכדנאצר מלך-
בבל ואת אשר לא- יתן
ובדבר
9 ואל- ענניכם
אליכם לאמר
10 והודתני אתכם ואבותם
11 נאם- יהוה
12 בעל מלך בבל ועבדו אתו
ועמו חזיו

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. In principio regni Joakim filii Josiæ regis Juda, fuit verbum hoc ad Jeremiam a Domino dicens.
2. Dixit Dominus ad me.
4. Dixit Dominus exercituum.
5. Hominem et bestias quæ super faciem terræ.
6. Et nunc ego.
Servi mei.
Dedi ei ad serviendum ei.
7. Et serviant ei omnes gentes, et filio ejus et filio filii ejus, donec veniat tempus terræ ejus.
Et servient in eo gentes multæ, et reges magni.
8. Et erit, gens et regnum, quæ non servient ei, Nabuchadnetsar regi Babel, et quæ non dabit.
Et in peste.
9. Et ad augures vestros.
Ad vos dicendo.
10. Et ejiciam vos, et pereatis.
11. Dixit Dominus.
12. In jugum regis Babel, et

JEREMIE CAPUT XXVII.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
2.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. ✕ Ἐν ἀρχῇ βασιλείας Ἰωακείμ υἱοῦ Ἰωσίου βασιλέως Ἰουδα, ἐγενήθη ὁ λόγος οὗτος πρὸς Ἰερεμίαν παρὰ Κυρίου λέγων.
2.
4. ✕ Τῶν δυνάμεων.
5. ✕ Τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ κτήνη ὅσα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς.
6. ✕ Καὶ νῦν ἐγὼ εἰμι.

7.

8. ✕ Καὶ ἔσται ὁ εὐνοῦ καὶ ἡ βασιλεία ὅσοι ἐάν.

9. ✕ Καὶ τῶν κληθόνων ὑμῶν.

10. ✕ Καὶ διασπερῶ ὑμᾶς καὶ ἀπολείσθε.

11. ✕ Φησὶ Κύριος.

12.

VULGATA LATINA.

1. In principio regni Joakim filii Josiæ regis Juda factum est verbum istud ad Jeremiam a Domino dicens.
2. Dicit Dominus ad me.
4. Dicit Dominus exercituum.
5. Homines et jumenta, quæ sunt super faciem terræ.
6. Et nunc itaque ego.
Servi mei.
Dedi ei ut serviant illi.
7. Et serviant ei omnes gentes, et filio ejus et filio filii ejus, donec veniat tempus terræ ejus.
Et servient ei gentes multæ et reges magni.
8. Gens autem et regnum quod non servierit Nabuchodonosor regi Babylonis, et quicumque non curaverit.
Et in peste.
9. Et augures (vestros).
Qui dicunt vobis.
10. Et ejiciant vos, et pereatis.
11. Dicit Dominus.
12. Sub jugo regis Babylonis,

AQUILA.

1. In principio regis Joakim filii Josiæ regis Juda, factum est verbum hoc ad Jeremiam a Domino, dicens.
2.
4. Virtutum.
5. Homines et jumenta quæ super faciem terræ.
6. Et nunc ego sum.
7.
8. Et erit gens et regnum quæcumque.
9. Et divinationum vestrarum.
10. Et dispergam vos, et peribitis.
11. Dicit Dominus.
12.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

1. *Vacat.*

1.

2.

2. Εἶπε Κύριος. Π., ✕ πρὸς μέ.

2.

4.

4. Εἶπε Κύριος.

4. ✕ Τῶν δυνάμεων.

5.

5. *Vacat.*5. ✕ Τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ
κτῆνη ὅσα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς.

6.

6. *Vacat.*

6. ✕ Καὶ νῦν ἐγὼ εἰμι.

✕ Τῷ δούλῳ μου.

7.

Ἐργάζεσθαι αὐτῷ. Ἄλλος,
✕ δέδωκα δουλεύειν αὐτῷ.7. *Vacat.* Ἄλλος, ✕ καὶ δου-
λεύουσιν αὐτῷ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ
τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ τῷ υἱῷ τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ, ἕως ἔλθῃ ὁ καιρὸς τῆς γῆς
αὐτοῦ.

7.

Καὶ καταδουλεύονται αὐτὸν ἔθνη
πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι.*Vacat.* Ἄλλος, ✕ καὶ δουλεύ-
ουσιν αὐτῷ ἔθνη καὶ βασιλεῖς με-
γάλοι.

8.

8. ✕ Μὴ δουλεύσουσι τῷ Ναβου-
χοδονόσορ βασιλεῖ Βαβυλῶνος, καὶ
ἔσοι ἐάν ᾖ μὴ ἐμβάλωσιν.8. ✕ Καὶ ἔσται ἡ τὸ ἔθνος καὶ ἡ
βασιλεία ἔσοι ἐάν.

9.

Vacat. Π., ✕ καὶ ἐν θανάτῳ.9. Καὶ τῶν οἰωνισμάτων ὑμῶν.
Τῶν λεγόντων. Ἄλλος, ✕ πρὸς
ὑμᾶς ἐν τῷ λέγειν.

9. ✕ Καὶ τῶν κληθόνων ἱμῶν.

10.

10. *Vacat.*10. ✕ Καὶ διασπερῶ ὑμᾶς καὶ
ἀπολείσθε.

11.

11. *Vacat.*

11. ✕ Φησὶ Κύριος.

12.

12. Καὶ ἐργάσασθε τῷ βασιλεῖ
Βαβυλῶνος. Ἄλλος, ✕ ὑπὸ τὸν
ζυγὸν βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ

12.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.

1. *Vacat.*

1.

2.

2. Dixit Dominus. *Omnes*, ad me.

2.

4.

4. Dixit Dominus.

4. Virtutum.

5.

5. *Vacat.*5. Homines et jumenta quæ su-
per faciem terræ.

6.

6. *Vacat.*

6. Et nunc ego sum.

Servo meo.

7.

Ad operandum ipsi. *Alius*, dedi
(ei) ad serviendum ei.7. *Vacat.* *Alius*, et servient ei
omnes gentes et filio ejus, et filio
filii ejus, donec veniat tempus
terræ ejus.

7.

Et subjicient eum servituti gen-
tes multe et reges magni.*Vacat.* *Alius*, et servient ei
gentes, et reges magni.

8

8. Non servient Nabuchodonosor
regi Babylonis, et quæcumque
non injecerint.8. Et crit gens et regnum qua-
cumque.

9.

Vacat. *Omnes*, et in morte.

9. Et auguria vestra.

Dicentes. *Alius*, ad vos in di-
cendo.

9. Et divinationum vestrarum.

10.

10. *Vacat.*10. Et dispergam vos, et pe-
ribitis.

11.

11. *Vacat.*

11. Dicit Dominus.

12.

12. Et operamini regi Babylo-

12.

T) EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

13	למה תמותו אתה ועמך ביד ברעב ובדבר כאשר דבר יהוה אל- הנז אשר לא יעבד את- מלך בבל	13.	13.
14	ואל-תשמעו אל-דברי הנבאים האמרים אליכם לאמר לא תעבדו את- מלך בבל	14.	14.
16	עשה מודה	16.	16.
17	אל-תשמעו אליהם עבדו את- מלך בבל וחיו למה שהיה העיר הוא חרבה	17.	17.
18	ויפגעו- נא ביהודה צבאות לבית-בא הכלים והתתרים בבית- יהוה ובית מלך יהודה ובירושלם בבלה	18.	18.
19	כי כה אמר יהוה צבאות אל- העמלים ועל- הים ועל-המכונות ועל יתר הכלים התתרים בעיר הזאת	19.	19.
20	אשר לא- לקחם נבוכדנאצר מלך בבל בגלותו את- יכניה בן- יהויקים מלך- יהודה מירושלם בבלה ואז כל- תרי יהודה וירושלם	20	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

servite ei et populo ejus, et vive-
tis.

13. Ut quid moriemini tu et po-
pulus tuus in gladio, in fame et
in peste, sicut locutus est Domi-
nus ad gentem, quæ non servierit
regi Babel?

14. Et ne audiatís ad verba pro-
phetarum loquentium ad vos, di-
cendo, Non servietis regi Babel.

16. Nunc cito.

17. Ne audiatís eos : servite re-
gi Babel et vivetis. Ut quid erit
civitas hæc, solitudo ?

18. Occurrent nunc in Domino
exercituum, ut non eant vasa re-
manentia in domo Domini, et do-
mo regis Juda, et in Jerusalem, in
Babylonem.

19. Quia sic dicit Domīnus
exercituum ad columnas, et super
mare, et super bases, et ad reliqua
vasorum remanentium
in urbe hac.

20. Quæ non tulit ea Nabuchad-
nezar rex Babel, cum transferret
Jechoniam filium Joachim regem
Juda ex Jerusalem in Babylonem,

VULGATA LATINA.

et servite ei et populo ejus, et
vivetis.

13. Quare moriemini tu et po-
pulus tuus gladio, et fame, et
peste, sicut locutus est Dominus
ad gentem, quæ servire voluerit
regi Babylonis ?

14. Nolite audire verba prophe-
tarum dicentium vobis : Non ser-
vietis regi Babylonis.

16. Nunc cito.

17. Nolite ergo audire eos, sed
servite regi Babylonis, ut vivatis :
quare datur hæc civitas in solitu-
dinem ?

18. Occurrant Domino exerci-
tuum, ut non veniant vasa, quæ
derelicta fuerant in domo Domini,
et in domo regis Juda, et in Jeru-
salem, in Babylonem.

19. Quia hæc dicit Dominus
exercituum ad columnas, et ad
mare, et ad bases, et ad reliqua
vasorum, quæ remanserunt in ci-
vitate hac.

20. Quæ non tulit Nabuchodo-
nosor rex Babylonis, cum trans-
ferret Jechoniam filium Joakim
regem Juda de Jerusalem in Ba-

AQUILA.

ΣΥΜΒΙΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

δουλεύσατε αὐτῷ καὶ τῷ λαῷ αὐ-
του, καὶ ζῆτε.

13.	13. <i>Vocat.</i> Ἄλλος, ✕ καὶ ἵνατι ἀποθήσκατε, σὺ καὶ ὁ λαός σου, ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καθὼς ἐλάλησε Κύριος πρὸς τὸ ἔθνος ὃ ἐὰν μὴ δουλεύσῃ τῷ βασιλεὶ Βαβυλώνας?	13.
14.	14. <i>Vocat.</i> Ἄλλος, ✕ καὶ μὴ ἀκούσητε τῶν λόγων τῶν προφητῶν τῶν λεγόντων πρὸς ὑμᾶς, Οὐ μὴ δουλεύσητε τῷ βασιλεὶ Βαβυλώνας.	14.
16.	16. <i>Vocat. II.</i> , ✕ νῦν ταχύ.	16.
17.	17. ✕ Μὴ ἀκούετε αὐτῶν, δουλεύσατε τῷ βασιλεὶ Βαβυλώνας, καὶ ζῆτε, καὶ ἵνατι γίνεται ἡ πόλις αὕτη ἔρημος;	17.
18.	18.	18. ✕ Ἄπαντες ἠτάωσαν ὅτι Κύριον τῶν δυνάμεων πρὸς τὸ μὴ πορευθῆναι τὰ σκεύη τὰ ὑπολειμμένα ἐν οἴκῳ Κυρίου, καὶ ἐν οἴκῳ βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ, εἰς Βαβυλώνα.
19.	19.	19. ✕ Ὅτι τάδε λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων περὶ τῶν στύλων καὶ περὶ τῆς θαλάσσης καὶ περὶ τῶν μηχανῶν, καὶ ἐπὶ τὸ λίμμα τῶν σκευῶν τῶν ὑπολειμμένων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.
20.	20.	20. ✕ Ἄ οὐκ ἔλαβεν αὐτὰ Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλώνας ἀποικίζοντας αὐτοῦ τὸν Ἰεχονίαν υἱὸν Ἰωακείμ βασιλέως Ἰούδα ἐξ Ἱερουσαλήμ εἰς Βαβυλώνα, καὶ πάντας τοὺς ἐλευθέρους Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλήμ.

SYMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

nis. *Alius*, sub jugum regis Babylonis, et servite ei et populo ejus, et vivite.

13.	13. <i>Vocat. Alius</i> , et ut quid moriemini, tu et populus tuus, in gladio, et in fame et in morte, sicut locutus est Dominus ad gentem quæcumque non servierit regi Babylonis?	13.
14.	14. <i>Vocat. Alius</i> , et ne audieritis verba prophetarum dicentium ad vos, Non servietis regi Babylonis.	14.
16.	16. <i>Vocat. Omnes</i> , nunc cito.	16.
17.	17. Ne audiat is eos, servite regi Babylonis et vivite, et cur efficitur urbs hæc desertum?	17.
18.	18.	18. Occurrant utique Domino virtutum, ut non eant vasa relicta in domo Domini, et in domo regis Juda, et in Jerusalem, in Babylonem.
19.	19.	19. Quia hæc dicit Dominus virtutum de columnis, et de mari et de mechoth, et super residuum vasorum relictorum in urbe hæc.
20.	20.	20. Quæ non assumpsit ea Nabuchodonosor rex Babylonis, transferente ipso Jechoniam filium Jochim regem Juda ex Jerusalem in

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶ γράμματα.	AKYAAΣ.
21 כי כהאמר יהוה צבאות אלהי ישראל על-הנלים הביתרים בית יהוה ובית מלך-יהוה וירושלם	21.	21.
22 בבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי אחם נאם-יהוה והעליתים והשבחים אל-המקום הזה	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
et omnes ingenuos Juda et Jerusalem.	bylonem, et omnes optimates Juda et Jerusalem.	
21. Quia sic dicit Dominus exercituum, Deus Israel super vasa residua domus Domini, et domus regis Juda, et Jerusalem.	21. Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel ad vasa, quæ derelicta sunt in domo Domini, et in domo regis Juda et Jerusalem.	21.
22. In Babylonem adducentur, et ibi erunt usque ad diem qua visitabo eos, dixit Dominus : et ascendere faciam ea, et redire faciam ea ad locum hunc.	22. In Babylonem transferentur, et ibi erunt usque ad diem visitationis suæ, dicit Dominus, et afferri faciam ea, et restitui in loco isto.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Jeremiæ.

V. 1. 'A., ἐν ἀρχῇ etc. Ms. Jes. quemadmodum et aliæ omnes hujus capituli lectiones. Multi hujus capituli versus in edit. τῶν O' desiderantur, quos adfert Drusius ex Complutensi editione, ab ea quam nos sequimur aliquatenus discrepante. Hic verbi causa loco illius, ὁ λόγος οὗτος, legitur in illa, τὸ ρῆμα τοῦτο. De hujus capituli principio hæc habet Hieronymus : « In principio regni Joacim, filii Josiæ regis Juda, factum est verbum hoc ad Jeremiam a Domino dicens. Hoc in editione LXX non habetur. Et multi putant sequentis capituli esse principium, quod nequaquam ita est, sed jungendum superiori : ut quicquid dictum refertur et factum, in principio regni Joacim factum esse credamus. Unde et mittendi in Ægyptum, quasi ad amicum regem, habuit potestatem. Videntur autem mihi LXX titulum istum hac ratione siluisse, ne secundo dicere viderentur. Jam enim in principio posuerant : In principio regis Joacim filii Josiæ regis Juda, factum est verbum istud ad Jeremiam a Domino dicens. » [Complut. et Theodor., ἐν ἀ. τῆς βασιλείας 'I. υ. 'I. β. 'I., ἐγένετο τὸ ρῆμα τοῦτο etc. DRACH.]

V. 2. II., πρὸς μέ. Ms. Jes. ut et sequentes usque ad versum 7.

V. 5. Eamd. habet lectionem Complut. Sed τὰ

pro ὄσα. DRACH.

V. 6. Pro τῷ δούλῳ μου (alii melius τοῦ δούλου μου, Hebr. enim fert, in manum Nebuchadnetsaris regis B. servi mei) Vulgata Græca, Rom. et Alex., habet, δουλεύειν αὐτῷ, ad serviendum ei. Nimirum, legerunt senes תבצל, ut mox in eod. commate. ID.

V. 7. ✕ καὶ δουλεύουσιν αὐτῷ etc. Ms. Jes. ubi mendose legitur, ὁ καιρὸς τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, pro ὁ καιρὸς τῆς γῆς αὐτοῦ. Drusius hoc modo legit, ἕως τοῦ ἐλθεῖν καιρὸν τῆς γῆς αὐτοῦ. [Et ita Complut. DR.]

Ibid. ✕ καὶ δουλεύουσιν αὐτῷ etc. Ms. Jes. et Drusius. Hieronymus vero ait Symmachum vertisse : Subjiciant eum servituti gentes multæ etc. Vide supra xxv, 14.

V. 8. Drusius cum edit. Complutensi legit, ὄσαι ἂν μὴ ἐδούλευσαν, et infra, ὄσαι ἂν μὴ ἐμδ-. In eod. Jes. quem referimus, hæc additamenta cum asteriscis habentur intermixta cum textu τῶν O' hodierno, qui plerumque deficit. [Vulg. Gr., καὶ τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία, ὄσαι ἂν μὴ ἐμδάλωσι, et gens et regnum, quicumque non injecerint. DRACH.]

V. 9. In utroque sticho addidimus versionem τῶν LXX. DRACH.

V. 11. Complut., λέγει K. ID.

V. 12. Drusius, ὑπὸ ζυγῷ τοῦ βασιλέως Βαβυλῶ-

CAPUT XXVIII JEREMIE.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶ γράμματα.	AKYAAΣ.
1 בשנה הזיא ברמשית	1.	1.
2 אמר יהוה צבאות אלהי ישראל לאמר	2.	2. ✕ Τῶν δυνάμεων Θεὸς Ἰσραὴλ λέγων.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In anno illo, in principio.	1. In anno illo, in principio.	1.
2. Dixit Dominus exercituum Deus Israel dicendo.	2. Dicit Dominus exercituum Deus Israel.	2. Virtutum Deus Israel dicens.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

21.

21.

21. ✕ "Οτι τάδε λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων Θεός Ἰσραὴλ, ἐπὶ τὰ σκευῆ τὰ καταλειφθέντα ἐν οἴκῳ Κυρίου καὶ ἐν οἴκῳ βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ.

22.

22.

22. ✕ Εἰς Βαβυλῶνα ἀγθῆσονται, καὶ ἐκεῖ ἔσονται ἕως ἡμέρας, ἧς ἐπισκέψομαι αὐτά, τάδε λέγει Κύριος, καὶ ἀναβιδῶ αὐτά, ἐπιστρέψω αὐτὰ εἰς τὸν τόπον τοῦτον.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Babylonem, et omnes liberos Juda et Jerusalem.

21.

21.

21. Quia hæc dicit Dominus virtutum Deus Israel, super vasa relicta in domo Domini, et in domo regis Juda, et in Jerusalem.

22.

22.

22. In Babylonem adducentur, et ibi erunt usque ad diem qua visitabo ea, hæc dicit Dominus, et ascendere faciam ea, reducam ea in locum hunc.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Jeremiæ.

νος, καὶ ἐργάσαθε αὐτῶ καὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ ζῆτε. [Lectionem Vulg. Gr. adscripsimus in textu. DRACH.]

V. 13. Drusius, Ἰνατί ἀποθνήξεσθε σὺ καὶ ὁ λαός σου ἐν μαχαίρᾳ, καὶ ἐν λιμῷ, καὶ ἐν λοιμῷ, ὡς ἐλάλησε Κύριος κατὰ ἔθνους, ὃ οὐκ ἐδούλευσεν τῷ βασιλεὶ Βαβυλῶνος.

V. 14. Drusius, μὴ ἀκούσητε τὰ ῥήματα τῶν προφητῶν, λεγόντων ὑμῖν, μὴ δουλεύσητε εἰς.

V. 16. Drusius, νῦν ταχέως.

V. 17. Drusius, μὴ ἀκούετε αὐτῶν, ἀλλὰ δουλεύετε τῷ βασιλεὶ τῆς Βαβυλῶνος, καὶ ζῆτε. Ἰνατί ἔσται αὕτη ἡ πόλις εἰς ἐρήμωσιν. Quæ omnia ex editione Complutensi desumpta sunt. [Pro toto hoc versiculo, Vulg. Gr. habet, οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς, non misi eos. DRACH.]

V. 18. Hunc et reliquos hujus capituli versus, qui in τοὶς Θ' desiderantur (*), non adfert Drusius; sed ex ms. Jes. exscripsimus. Hac autem de re Hieronymus: « Hæc, ut diximus, in LXX non habentur, sed de Hebraica veritate translata sunt: pro quo aliud, quod scriptum non erat, posuere dicentes: *Mihi quia sic dixit Dominus: Et reliqua vasa, quæ non tulit rex Babylonis, quando transtulit Jeconiam de Jerusalem, in Babylonem intrabunt, dicit Dominus* (**); sensum magis quam verba ponentes; forsitan irrationabile arbitrati, ut Deus loqueretur ad columnas, et ad mare, et ad bases, et ad reliqua vasa, quæ remanserant in Jerusalem; quasi non legamus, et vermi matutino increpuisse Dominum, et mari locutum: *Tace, obmutesce.* » (***)

(*) Non desiderantur, sed compendiose versi habentur. Hoc versu 8, כַּדְּרִיבֵי רֵדְדוּ לִי לִי, ἀπαντησάτωσάν μοι, *occurrant mihi*. Quæ sequuntur in Hebr. desunt. DRACH.

(**) Græce: 18, μοι, 19, ὅτι οὕτως εἶπε Κύριος. Καὶ τῶν ἐπιλοίπων σκευῶν, 20, ἧν οὐκ ἔλαβε βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ὅτε ἀπέκτισε τὸν Ἰεχονίαν ἐξ Ἱερουσαλήμ (21 deest), 22, εἰς Βαβυλῶνα εἰσελεύσεται, λέγει Κύριος. ἸΔΕΝ.

(***) Ps. cv, 9, *Et increpuit rubrum mare*. Nahum 1, 4, *Increpans mare*. Sed potius alludat ad Luc. viii, 24. Nullus autem occurrit in tota S. Scriptura alius *vermi matutinus* quam ille de quo dicitur Jonæ iv, *Et paravit Deus vermem ascensu diluculi*. S. Stridonensis presbyter in mente habuit, et præcepit Deus vermi etc. Præterea suspicamur eum scripsisse, *vermi mat. locutam, et mari increpuisse*. ἸΔΕΝ.

JEREMIAE CAPUT XXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

1. Vacat. "Αλλος, ✕ ἐν ἔτει ἐκείνῳ ἐν ἀρχῇ.

1.

2.

2. Εἶπε Κύριος.

2. ✕ Τῶν δυνάμεων Θεός Ἰσραὴλ λέγων.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.

1. Vacat. *Alius*, in anno illo, in principio.

1.

2.

2. Dixit Dominus.

2. Virtutum Deus Israel dicens.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

3 אשר לקח נבוכדנאצר מלך-בבל מן-המקום הזה ויביאם בבל	3. 3.	3.
4 ואת-יכניה בן-יהויקים-מלך יהודה ואת-כל-גלות יהודה הנאים בבלה אני משיב אל-המקום הזה נאם-יהוה	4. 4.	4.
5 ירמיה הנביא	5. 5.	5.
7 שמע-נא	7. 7.	7.
8 ולרעה ולדבר	8. 8.	8.
9 הנביא	9. 9.	9.
10 הנביא	10. 10.	10.
11 אשר את-על ו נבוכדנאצר מלך-בבל בעד שנתים ימים וילך ירמיה הנביא	11. 11.	11. * Ἐν δυοῖν ἔτεσιν ἡμερῶν.
12 אחדי שבד-חנניה הנביא את- המזכרה	12. 12.	12.
14 כה-אמר יהוה צבאות אלהי ישראל	14. 14.	14.
על ברזל נתתי על-צוואר כל- הנשים האלה לעבד את-נבוכדנאצר מלך-בבל		* Τούτων, τοῦ : ἐργάζεσθαι τῷ * Nabuchodonosor : βασιλεὶ Βαβυ- λώνος.
ועבדו וגם את-חית השדה נתתי לו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

3. Quæ tulit Nabuchadnetsar rex Babel de loco isto, et adduxit ea Babel.	3. Quæ tulit Nabuchodonosor rex Babylonis de loco isto, et traustulit ea in Babylonem.	3.
4. Et Jechoniam filium Joakim regem Juda, et omnem transmi- grationem Juda, qui ingressi sunt in Babel, ego reducens ad locum hunc, dicit Dominus.	4. Et Jechoniam filium Joakim regem Juda, et omnem transmi- grationem Juda, qui ingressi sunt in Babylonem, ego convertam ad locum istum, ait Dominus.	4.
5. Jeremias propheta.	5. Jeremias propheta.	5.
7. Audi nunc.	7. Audi.	7.
8. Et malo et poste.	8. Et de afflictione et de fame.	8.
9. Prophetæ.	9. Ejus.	9.
10. Prophetæ.	10. Prophetæ.	10.
Prophetæ.	Prophetæ.	
11. Confringam jugum Nabu- chadnetsar regis Babel post duos annos dierum. Et abiit Jeremias propheta.	11. Confringam jugum Nabu- chodonosor regis Babylonis post duos annos dierum. Et abiit Jeremias propheta.	11. In duobus annis dierum.
12. Postquam confregit Hana- nia propheta vectem.	12. Postquam confregit Hana- nias propheta catenam.	12.
14. Sic dicit Dominus exerci- tuum Deus Israel. Jugum ferri dedi super collum cunctorum gentium illarum, ad serviendum Nabuchadnetsar regi Babel. Et servient ei, et insuper be- stias agri dedi ei.	14. Hæc dicit Dominus Deus Israel. Jugum ferreum posui super collum cunctorum gentium ista- rum, ut serviant Nabuchodonosor regi Babylonis. Et servient ei : insuper bestias terræ dedi ei.	14. Harum ad operandum Nabu- chodonosor regi Babylonis.

3.	3. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ ὅσα εἶπε Ναβουχοδόνσορ βασιλεὺς Βαβυλώνας ἐκ τοῦ τόπου τούτου, καὶ εἰσῆγαγεν αὐτὰ εἰς Βαβυλώνα.	3.
4.	4. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ καὶ τὸν Ἰεχονίαν υἱὸν Ἰωακείμ βασιλέα Ἰούδα, καὶ πᾶσαν ἀποικίαν Ἰούδα τοὺς εἰσελθόντας εἰς Βαβυλώνα, ἐγὼ ἐπιστρέψω ἐπὶ τὸν τόπον τούτον, φησὶ Κύριος.	4.
5.	5. Ἰερεμίας. Π., ✕ ὁ προφήτης.	5.
7.	7. Ἀκούσατε. Ἄλλος, ✕ ἀκουσον δὲ.	7.
8.	8. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ καὶ εἰ; κακὰ καὶ εἰς θάνατον.	8.
9.	9. <i>Vacat.</i> Π., ✕ τοῦ προφήτου.	9.
10.	10. <i>Vacat.</i> Π., ✕ ὁ ψευδοπροφήτης.	10.
11.	<i>Vacat.</i> Π., ✕ τοῦ προφήτου. 11. Συντρέψω τὸν ζυγὸν βασιλέως Βαβυλώνας. Π., ✕ Ναβουχοδόνσορ βασιλέως Βαβυλώνας. Καὶ ἔρχετο Ἰερεμίας. Π., ✕ ὁ προφήτης.	11. ✕ Ἐν δυοῖν ἔτεσιν ἡμερῶν :
12. ✕ Τὸν προφήτην : τοὺς κλειούς.	12. Μετὰ τὸ συντρέψαι Ἀνανίαν τοὺς κλειούς.	12. ✕ Αὐτοῦ.
14.	14. Οὕτως εἶπε Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ : Ζυγὸν σιδηροῦν ἔθηκα ἐπὶ τὸν τράχηλον πάντων τῶν ἐθνῶν ἐργάζεσθαι τῷ βασιλεῖ Βαβυλώνας. <i>Vacat.</i> Π., ✕ καὶ δουλεύουσιν αὐτῷ, καί γε τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ δέδωκα αὐτῷ.	14. ✕ Τούτων, τοῦ : ἐργάζεσθαι τῷ ✕ Ναβουχοδόνσορ : βασιλεῖ Βαβυλώνας.

3.	3. <i>Vacat.</i> <i>Alius.</i> quæcumque accepit Nabuchodonosor rex Babylonis de loco hoc, et adduxit ea in Babylonem.	3.
4.	4. <i>Vacat.</i> <i>Alius,</i> et Jechoniam filium Joakim regem Juda, et omnem transmigrationem Juda, qui ingressi sunt in Babylonem, ego reducam in locum hunc, dicit Dominus.	4.
5.	5. <i>Jeremias.</i> <i>Omnes,</i> propheta.	5.
7.	7. <i>Audite.</i> <i>Alius,</i> audi utique.	7.
8.	8. <i>Vacat.</i> <i>Alius,</i> et in mala et in mortem.	8.
9.	9. <i>Vacat.</i> <i>Omnes,</i> prophetae.	9.
10.	10. <i>Vacat.</i> <i>Omnes,</i> pseudopropheta.	10.
11.	<i>Vacat.</i> <i>Omnes,</i> prophetæ. 11. <i>Conteram</i> jugum regis Babylonis. <i>Omnes,</i> Nabuchodonosor regis Babylonis. Et discessit Jeremias. <i>Omnes,</i> propheta.	11. In duobus annis dierum.
12. Propheta vectes.	12. Postquam contrivisset Ananias vectes.	12. Suos.
14.	14. Sic dixit Dominus virtutum Deus Israel. Jugum ferreum posui super collum omnium gentium ad operandum regi Babylonis. <i>Vacat.</i> <i>Omnes,</i> et servient ei, et quidem feras agri dedi ei.	14. Harum ad operandum Nabuchodonosor regi Babylonis.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	AKYAAΣ.
15 ויאמר ירמיה הנביא אל־חנניה הנביא שמע - נא חנניה	15.	15.
§		
16 השנה אתה מת כי־סרה דמית אל־יודה	16.	16.
17 וימת חנניה הנביא בשנה הזאת בחדש השביעי	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. Et dixit Jeremia propheta ad Hananiam prophetam, Audi nunc, Hanania.	15. Et dixit Jeremias propheta ad Hananiam prophetam: Audi, Hanania.	15.
16. Hoc anno tu moriens eris, quia defectionem locutus es ad Dominum.	16. Hoc anno morieris; adversum enim Dominum locutus es.	16.
17. Et mortuus est Hananias propheta in anno illo, mense septimo.	17. Et mortuus est Hananias propheta in anno illo, mense septimo.	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Jeremiæ.

V. 1. ✕ ἐν ἔτει ἐξέλθῃ etc. Ms. Jes. [Complut. et Theodor., ἐν ἀρχῇ. DRACH.] V. 2. Ἀ., Θ., ✕ τῶν δυνάμεων etc. Idem. V. 3. ✕ ὅσα ἔλαβε etc. Idem. In hunc et duos sequentes versus, Hieronymus: « Pro quibus LXX transtulerunt: <i>Jecheoniam, et transmirationem Judæ, quia conteram jugum regis Babylonis, breviter Hebraicæ veritatis sensum magis quam verba ponentes.</i> » V. 4. ✕ καὶ τὸν Ἰεχονίαν etc. Idem. V. 5. Π., ✕ ὁ προφήτης. Idem.	V. 7. ✕ ἀκουσον δὲ. Idem. V. 8. ✕ καὶ εἰς κακὰ etc. Idem. [Melius Complut. ad Hebr., καὶ περὶ θλίψεως καὶ περὶ λοιμοῦ. DRACH.] V. 9. Π., ✕ τοῦ προφήτου. Idem. [Ἰερ. stichi nostri est secundum versiculi, ubi Ier occurrit. DRACH.] Ibid. Π., ✕ ὁ ψευδοπροφήτης. Ms. Jes., et mox ✕ τοῦ προφήτου. V. 11. Hæc item cum hiatibus τῶν Ο' ac cum supplementis et notis sic effert idem ms. Jes.

JEREMIÆ CAPUT XXIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικαῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 ירמיה הנביא	1.	1.
2 כל־העם אשר הגלה נבוכדנאצר מירושלם בבלה שרי יהודה וירושלם	2.	2. ✕ Οὓς ἀπέκτισε Ναβουχοδονόσορ εἰς Βαβυλῶνα.
3 אל־נבוכדנאצר מלך	3.	3.
4 כה אמר יהוה צבאות מירושלם בבלה	4.	4. ✕ Τῶν δυνάμεων.
6 ורבי־שם	6.	6.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Jeremia propheta.	1. Jeremias propheta.	1.
Omnis populus quem transmigrare fecerat Nabuchadnetsar de Jerusalem in Babel.	Omnem populum, quem traduxerat Nabuchodonosor de Jerusalem in Babylonem.	Quos transmigrare fecerat Nabuchodonosor in Babylonem.
2. Principes Juda et Jerusalem.	2. Et principes Juda et Jerusalem.	2.
3. Ad Nabuchadnetsar regem.	3. Ad Nabuchodonosor regem.	3.
Sic dicit Dominus exercituum.	4. Hæc dicit Dominus exercituum.	4. Virtutum.
De Jerusalem in Babel.	De Jerusalem in Babylonem.	
6. Et multiplicamini ibi.	6. Et multiplicamini ibi.	6.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
15.	15. Καὶ εἶπεν Ἰερεμίας τῷ Ἀνανία. Ἄλλος, καὶ ὁ προφήτης : τῷ Ἀνανία καὶ τῷ προφήτῃ, Ἄκουσον δὴ, Ἀνανία.	15.
16.	16. Τοῦτῳ τῷ ἐνιαυτῷ ἀποθανῆ.	16. καὶ Ὅτι ἐκκλιτεν ἐλάλησας πρὸς τὸν Κύριον.
17.	17. Καὶ ἀπέθανεν ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ. <i>Π.</i> , καὶ ἀπέθανεν Ἀνανίας ὁ προφήτης ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ, ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ.	17.
SYMMACHIUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
15.	15. Et dixit Jeremias Ananiae. <i>Alius</i> , propheta Ananiae prophetae, Audi utique, Anania.	15.
16.	16. Hoc anno morieris.	16. Quia declinationem locutus es adversus Dominum.
17.	17. Et mortuus est in mense septimo. <i>Omnes</i> , et mortuus est Ananias propheta in anno illo, in mense septimo.	17.

Notae et variæ lectiones ad cap. XXVIII Jeremiæ.

Drusius legit, δύο ἔτη ἡμερῶν, ut editio Complutensis.

V. 12. Ex ms. Jes. ut supra.

V. 14. Ex ms. Jes. ut supra. Postremam autem versus partem sic effert Drusius ut editio Complutensis : τοῦ δουλεύειν αὐτῷ, καί γε τὰ κτήνη τῆς γῆς ἔδωκα αὐτῷ.

V. 15. Sic hiatus τῶν Ο΄ supplementa adfert Drusius. [Alii, τῷ ψευδοπροφήτῃ. Polygl.-Bibel. DRACH.]

V. 16. Θ., ~~καὶ~~ ὅτι ἐκκλιτεν ἐλάλησας πρὸς τὸν Κύριον.

Ita ms. Jes. Et sic etiam Drusius sine interpretis nomine. Hieronymus vero : « Quodque sequitur : Quia adversus Dominum locutus es. Et mortuus est Ananias propheta in anno illo, in mense septimo, in LXX non habetur. Pro quo tantum posuerunt, et mortuus est mense septimo. » Hæc et alia non pauca hujus capituli omiserunt LXX, ubi scilicet de Anania propheta sermo erat : Ne pseudo-prophetam, inquit Hieronymus, viderentur appellare prophetam.

V. 17. *Π.*, ~~καὶ~~ ἀπέθανεν etc. Ms. Jes.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἰερεμίας. Ἄλλος προστιθῆσι, καὶ ὁ προφήτης. Πάντα τὸν λαόν.	1. καὶ Ὅς ἀπέκτισε Ναβουχοδονόσορ εἰς Βαβυλώνα.
2.	2. Vacat.	2. καὶ Καὶ ἀρχόντων Ἰούδα ἐξ Ἱερουσαλήμ.
3.	3. Πρὸς βασιλέα. <i>Π.</i> , καὶ Ναβουχοδονόσορ : βασιλέα.	3.
4.	4. Οὕτως εἶπε Κύριος. Ἀπὸ Ἱερουσαλήμ καὶ εἰς Βαβυλώνα.	4. καὶ Τῶν δυνάμεων.
6.	6. Καὶ πληθύνεσθε. <i>Π.</i> , καὶ ἐκεῖ.	6.
SYMMACHIUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Jeremias. <i>Alius addit</i> , propheta. Omnem populum.	1. Quos transmigrare fecerat Nabuchodonosor in Babylonem.
2.	2. Vacat.	2. Et principum Juda ex Jerusalem.
3.	3. Ad regem. <i>Omnes</i> , Nabuchodonosor regem.	3.
4.	4. Sic dixit Dominus. A Jerusalem in Babylonem.	4. Virtutum.
6.	6. Et multiplicamini. <i>Omnes</i> , ibi.	6.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 צבאות אלהי ישראל	8.	8. ✕ Τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.
10 את-דברי הטוב	10.	10.
11 כי אנכי ידעתי את-דמיון-הלב אשר-אנכי השב עליכם נאם-יהוה כחשבות שלום	11.	11. ✕ Ὅτι ἐγὼ οἶδα τὸν λογισμὸν, ὃν ἐγὼ εἶμι (λογίζων).
12 תקרה וקראתם ארץ והלכתם	12.	✕ Καὶ ἐλπῖδα. 12. ✕ Καὶ ἐπικαλέσασθέ με, καὶ πορεύεσθε.
13 ובמצאתם	13.	13.
14 ובמצאתי לכם נאם-יהוה ושבת את-שביתכם וקבעתי אתכם כנל- הגוים ומנל-דמקומות אשר הודחתי אתכם שם נאם-יהוה והשבתי אתכם אל-המקום אשר-הגלית אתכם משם	14.	14.
15 כי אברחם הקים לנו ירח נבאים בבליה	15.	15.
16 כי-נה אמר יהוה אל-דמלך החשב אל-כסא דוד ואל-כל-העם החשב בעיר הזאת אחיכם אשר לא יצאי אתכם בגולה	16.	16.
17 כה אמר יהוה צבאות הגוים משלח בם את-הדבר את-הרע ואת-הדבר ותתני אתם כנאנים השערים אשר לא-תאכלנה מרע	17.	17. 2...

VERSIO HEBRAICI TEXT.

8. Exercituum Deus Israel.
10. Verbum meum bonum.
11. Nam ego novi cogitationes, quas ego cogito super vos, dixit Dominus : cogitationes pacis.
Et spem.
12. Et invocabitis me, et ibitis.
13. Et invenietis.
14. Et inveniar a vobis, ait Dominus, et reducam captivitatem vestram, et congregabo vos de universis gentibus, et de cunctis locis, ad quæ expulsi vos, dicit Dominus : et reverti vos faciam ad locum unde migrare vos feci.
15. Quia dixistis, Suscitavit nobis Dominus prophetas in Babelonem.
16. Quia sic dicit Dominus ad regem sedentem super solium David, et ad omnem populum sedentem in urbe hac, fratres vestros, qui non egressi sunt vobiscum in transmigrationem.
17. Sic dixit Dominus exercituum : Ecce ego mittens in eos gladium, famem, et pestem, et dabo eos sicut ficius turpes, quæ non comedentur præ malitia.

VULGATA LATINA.

8. Exercituum Deus Israel.
10. Verbum meum bonum.
11. Ego enim scio cogitationes, quas ego cogito super vos, ait Dominus, cogitationes pacis.
Et patientiam.
12. Et invocabitis me, et ibitis.
13. Et invenietis.
14. Et inveniar a vobis, ait Dominus, et reducam captivitatem vestram, et congregabo vos de universis gentibus, et de cunctis locis, ad quæ expulsi vos, dicit Dominus : et reverti vos faciam de loco, ad quem transmigrare vos feci.
15. Quia dixistis, Suscitavit nobis Dominus prophetas in Babilone.
16. Quia hæc dicit Dominus ad regem, qui sedet super solium David, et ad omnem populum habitatorem urbis hujus, ad fratres vestros, qui non sunt egressi vobiscum in transmigrationem.
17. Hæc dicit Dominus exercituum : Ecce mittam in eos gladium, et famem, et pestem : et ponam eos quasi ficius malas, quæ comedi non possunt, eo quod pessimæ sint.

AQUILA.

8. Virtutum Deus Israel.
10.
11. Quia ego novi cogitationem, quam ego sum (cogitans).
Et spem.
12. Et invoke me, et ite.
13.
14.
15.
16.
17. 2. Pessimæ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΟΝ.

8. 8. *Vacat.*
10. 10. *Vacat.* Ἄλλος, ✕ τοὺς λό-
γους μου τοὺς ἀγαθοὺς.
11. 11. Καὶ λογιῶμαι ἐφ' ὑμᾶς λο-
γισμὸν εἰρήνης. *II.*, ✕ φησὶ Κύ-
ριος ὁ, λογισμὸν εἰρήνης.
Ταῦτα.
12. 12. *Vacat.*
13. 13.
14. 14. Καὶ ἐπιφανοῦμαι ὑμῖν.
15. 15. ✕ Ὅτι εἶπατε, Κατέστησεν
ἡμῖν Κύριος προφήτας ἐν Βαβυ-
λωνί.
16. 16. *Vacat.*
17. Τὰ ἔσχατα. 17. *Vacat.*

8. ✕ Τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσ-
ραήλ.
- 10.
11. ✕ Ὅτι ἐγὼ οἶδα τὸν λογι-
σμὸν, ὃν ἐγὼ εἶμι (λογίζων).
- ✕ Καὶ ἐλπίδα.
12. ✕ Καὶ ἐπικαλέσασθέ με, καὶ
πορεύεσθε.
- 13.
14. ✕ Καὶ ἐπιφανοῦμαι ὑμῖν,
φησὶ Κύριος, καὶ ἐπιστρέψω τὴν
αἰχμαλωσίαν ὑμῶν, καὶ ἀθροίσω
ὑμᾶς ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ
ἐκ πάντων τῶν τόπων, οὗ διέ-
σπειρα ὑμᾶς ἐκεῖ, φησὶ Κύριος, καὶ
ἐπιστρέψω ὑμᾶς, εἰς τὸν τόπον, ὅθεν
ἀπέκτισα ὑμᾶς ἐκεῖ.
15. ✕ Ὅτι εἶπατε, Κατέστησεν
ἡμῖν Κύριος προφήτας ἐν Βαβυ-
λωνί.
16. ✕ Ὅτι τάδε λέγει Κύριος
πρὸς τὸν βασιλέα τὸν καθήμενον ἐπὶ
θρόνου Δαυὶδ, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς
λαοὺς τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ
πόλει ταύτῃ, ἀδελφοὺς ὑμῶν, μὴ
ἐξελεθόντας μεθ' ὑμῶν ἐν τῇ ἀποικίᾳ.
17. ✕ Τάδε λέγει Κύριος τῶν
δυνάμεων, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστελῶ εἰς
αὐτοὺς τὴν μάγισσαν τὴν λιμὴν καὶ
τὸν θάνατον, καὶ δώσω αὐτοὺς ὡσπερ
τὰ σῦκα τὰ σουαρεῖμ, ἃ οὐ βρωθῶ-
σιν ὑπὸ πονηρίας.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

8. 8. *Vacat.*
10. 10. *Vacat.* *Al.*, verba mea bona.
11. 11. Et cogitabo semper vos cogi-
tationem pacis. *Omnes*, dicit Do-
minus, cogitationem pacis.
Hæc.
12. 12. *Vacat.*
13. 13.
14. 14. Et apparebo vobis.
15. 15. Quia dixistis, Constituit no-
bis Dominus prophetas in Baby-
lone.
16. 16. *Vacat.*
17. Novissimas. 17. *Vacat.*
8. Virtutum Deus Israel.
- 10.
11. Quia ego novi cogitationem,
quam ego sum (cogitans).
- Et semper.
12. Et invoke me, et ite.
- 13.
14. Et apparebo vobis, dicit Do-
minus, et reducam captivitatem
vestram, et congregabo vos de
universis gentibus, et de univer-
sis locis, ubi dispersi vos illic, di-
cit Dominus, et reducam vos in
locum, unde transmigrare vos
feci illic.
15. Quia dixistis, Constituit no-
bis Dominus prophetas in Baby-
lone.
16. Quia hæc dicit Dominus ad
regem sedentem super thronum
David, et de omnibus populis ha-
bitantibus in urbe hac, fratribus
vestris, qui non egressi sunt vo-
biscum in transmigratione.
17. Hæc dicit Dominus virtu-
tum : Ecce ego mittam in eos gla-
dium, famem, et mortem, et dabo
eos sicut ficus suarim, quæ non
comedentur præ malitia.

TO EBPAIKON.

18 ודפתי אוריהם בהרב ברעב
ובדבר ונתתים לזועה לכל ו ממלכות
הארץ לאלה ולשמה ולשקה ולחרפה
בכל-הגנים אשר-החדתים שם

19 תחת אש--לא-שמעו אל-
דברי נאם-יהוה אשר שלחתי
אליהם את-עבדי הנביאים השגם
ושלה ולא שבעתם נאם-יהוה

20 ואתם שמעו דבר-יהוה כל-
הגולה אשר-שלחתי מירושלם בגלה

21 כה אמר יהוה צבאות אלהי
ישראל
אחאב בן-קליה
בן-מעשיה הנבאים לכם בשמי
שקר

25 וידברו דבר בשמי שקר

ואנכי הידע ועד
24, 25 לאמר : כה-אמר יהוה
צבאות אלהי ישראל לאמר יען אשר
אתה שלחת בשכנה ספרים אל-כל
הגם אש-בירושלם ואל-צפניה בן
מעשיה הכהן ואל-כל-הכרבים לאמר

26 Ὁ Σύρος, εἰρατήν.
VERSIO HEBRAICI TEXT.

18. Et persequar post eos in gladio, in fame et in peste, et dabo eos in commotionem universis regnis terræ, in execrationem, et in stuporem, et in sibilum et in opprobrium in cunctis gentibus, quo expuli eos illuc.

19. Pro eo quod non audierunt ad verba mea, dixit Dominus, quod misi ad eos, servos meos prophetas, mane surgendo et mittendo, neque audistis dictum Domini.

20. Et vos, audite verbum Domini, omnis transigratio, quam misi de Jerusalem in Babylonem.

21. Sic dixit Dominus exercituum, Deus Israel.

Achab filium Culiah.

Filium Maasiah prophetantes vobis in nomine meo mendaciter.

23. Et locuti sunt verbum in nomine meo mendaciter.

Et ego cognoscens et testis.

24, 25. Dicendo: Sic dixit Dominus exercituum Deus Israel, dicendo: Pro eo quod tu misisti in nomine tuo literas ad omnem populum, qui in Jerusalem, et ad Sophoniam filium Maasiah sacerdotem, et ad omnes sacerdotes, dicendo.

26. Nervum. Syrus, carcereum.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

18.

19.

20.

21.

23.

24, 25.

26.

VULGATA LATINA.

18. Et persequar eos in gladio, et in fame, et in pestilentia: et dabo eos in vexationem universis regnis terræ, in maledictionem, et in stuporem, et in sibilum, et in opprobrium cunctis gentibus, ad quas ego eieci eos.

19. Eo quod non audierint verba mea, dicit Dominus, quæ misi ad eos per servos meos prophetas, de nocte consurgens et mittens: et non audistis, dicit Dominus.

20. Vos ergo audite verbum Domini, omnis transmigratio, quam misi de Jerusalem in Babylonem.

21. Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel.

Achab filium Coliæ.

Filium Maasix, qui prophetant vobis in nomine meo mendaciter.

23. Et locuti sunt verbum in nomine meo mendaciter.

Ego sum iudex et testis.

24, 25. Dicens: Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Pro eo quod misisti in nomine tuo libros ad omnem populum, qui est in Jerusalem, et ad Sophoniam filium Maasix sacerdotem, et ad universos sacerdotes, dicens.

26. Carcereum.

ΑΚΥΛΑΣ.

18.

19.

20.

21. ✕ Τῶν δυνάμεων Θεοῦ Ἰσραήλ.
✕ Υἱὸν Κουλλίου.

23. ✕ Ἄδικον.

✕ Εἶμι ὁ γνώστης καὶ : μάρτυς.
24, 25.

26. Σινώχ.

AQUILA.

18.

19.

20.

21. Virtutum Deus Israel.

Filium Culix.

23. Iniquum.

Sum cognitor et testis.

24, 25.

26. Sinoch.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

V.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

18.	18. <i>Vacat.</i>	18. ✕ Καὶ διώξω ὀπίσω αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς σάλον πάσαις βασιλείαις τῆς γῆς, εἰς ὄρκον καὶ εἰς ἀφανισμόν, καὶ εἰς συρισμόν καὶ εἰς θνεῖδος ἐν πάσι τοῖς ἔθνεσιν, οὐ διέσπειρα αὐτοὺς ἐκεῖ.
19.	19. <i>Vacat.</i>	19. ✕ Ἄνθ' ὧν ὅτι οὐκ ἤκουσαν τῶν λόγων μου, φησὶ Κύριος, ὅτι ἀπέστειλα πρὸς αὐτοὺς τοὺς δούλους μου τοὺς προφήτας, ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων, καὶ οὐκ ἤκούσατε, φησὶ Κύριος.
20.	20. <i>Vacat.</i>	20. ✕ Καὶ ὑμεῖς ἀκούσατε λόγον Κυρίου, πᾶσα ἀποικία ἣν ἐξαπέστειλα ἐξ Ἱερουσαλήμ εἰς Βαβυλῶνα.
21.	21. Οὕτως εἶπε Κύριος. Ἄχάδ.	21. ✕ Τῶν δυνάμεων Θεοῦ Ἰσραὴλ. ✕ Υἱὸν Κουλιού. ✕ Υἱὸν Μασαίου τοὺς προφητεύοντας ὑμῖν τῷ ὀνόματί μου ἐπ' ἀδίκῳ.
23.	23. Καὶ λόγον ἐχρημάτισαν ἐν τῷ ὀνόματί μου. Καὶ ἐγὼ μάρτυς.	23. ✕ Ἄδικον.
24, 25.	24, 25. ✕ Λέγων, Τάδε λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, Ἄνθ' ὧν ὅτι σὺ ἀπέστειλας ἐν τῷ ὀνόματί σου τὰ βιβλία πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν ἐν Ἱερουσαλήμ ; καὶ πρὸς Σοφονίαν υἱὸν Μασαίου.	✕ Εἶμι ὁ γνώστης καὶ ὁ μάρτυς. 24, 25. ✕ Καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἱερεῖς, λέγων.
26. Μόχλον. SYMMACHUS.	26. Καταβράκτην. LXX INTERPRETES.	26. Καταβράκτην. THEODOTIO.
18.	18. <i>Vacat.</i>	18. Et persequar post eos in gladio, et in fame, et in morte; et dabo eos in commotionem omnibus regnis terræ, in juramentum, et in destructionem, et in sibilum, et in opprobrium in omnibus gentibus, ubi dispersi eos illic.
19.	19. <i>Vacat.</i>	19. Eo quod non audierunt verba mea, dicit Dominus: quia misi ad eos servos meos prophetas, mane surgens et mittens: et non audistis, dicit Dominus.
20.	20. <i>Vacat.</i>	20. Et vos audite verbum Domini, omnis transmigratio, quam misi de Jerusalem in Babylonem.
21.	21. Sic dixit Dominus. Achab.	21. Virtutum Deus Israel. Filius Culiæ. Filius Maasiæ prophetantes vobis nomine meo in iniquitate.
23.	23. Et verbum protulerunt in nomine meo. Et ego testis.	23. Iniquum.
24, 25.	24, 25. Dicens, Hæc dicit Dominus virtutum Deus Israel: Pro eo quod tu misisti in nomine tuo libros ad omnem populum, qui in Jerusalem et ad Sophoniam filium Maasiæ.	24, 25. Et ad omnes sacerdotes, dicendo.
26. Vectem.	26. Cataracten.	26. Cataracten.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΛΑΣ.
על-כל-דבר 31	31.	31. ✕ Ἄπασαν ; τὴν ἀποκρίαν.
52 מיש + ישב	32.	32. ✕ Ὁ καθήμενος.
נאם-יהוה כי-סיה דבר על יהוה		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
51. Ad omnem transmigrati- onem.	31. Ad omnem transmigrati- onem.	31. Universam transmigratio- nem.
52. Vir sedens.	32. Vir sedens.	32. Sedens.
Dixit Dominus, quia defectio- nem locutus est adversus Domi- num.	Ait Dominus : quia prævarica- tionem locutus est adversus Do- minum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Jeremiæ.

V. 1. ✕ ὁ προφήτης. Ms. Jes.
Ibid. Ἀ., Θ., ✕ οὐ; ἀπόκρισε etc. Idem.
V. 2. Θ., ✕ καὶ ἀρχόντων Ἰούδα etc. Idem.
V. 3. II., ✕ Ναβουχοδονόσορ. Idem.
V. 4. Ἀ., Θ., ✕ τῶν δυνάμεων. Idem.
Ibid. ✕ εἰς Βαβυλῶνα. Idem.
V. 6. II., ✕ ἐκεῖ. Idem.
V. 8. Ἀ., Θ., ✕ τῶν δυνάμεων etc. Idem.
V. 10. ✕ τοὺς λόγους μου τοὺς ἀγαθοὺς. Idem.
[Non τοὺς λόγους μου desideratur in LXX, sed τοὺς ἀγαθοὺς. DRACH.]
V. 11. Ἀ., Θ., ✕ ὅτι ἐγὼ οἶδα etc. Idem.
Ibid. Ἀ., Θ., ✕ καὶ ἐλπίδα etc. Idem.
V. 13. Hieronymus : « *Et ibitis*; sive juxta Symmachum, *et inveniatis*. » Sed ut recte annotat Drusius, hæc Symmachi lectio non respicit hæc verba, *et ibitis*, versus 12, sed versus 13, ubi in Hebræo legitur *וּבְיָמֵינוּ*, *et inveniatis*.
V. 14. Θ., ✕ καὶ ἐπιφανοῦμαι ὑμῖν, φησὶ Κύριος, καὶ ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν ὑμῶν etc. Hos et sequentes versus in LXX non haberi notat Hieronymus, qui hanc versionem cum asteriscis adfert : ✕ Et reducam captivitatē vestram, et congregabo vos de universis gentibus, et de cunctis locis ad quæ expuli vos, dicit Dominus. Et reverti vos faciam de loco ad quem transmigrare vos feci. Quia dixit : Suscitabit nobis Dominus prophetas in Babylone. Hæc enim dicit Dominus ad regem, qui sedet super solium David, et ad omnem populum habitatorem urbis hujus, et ad fratres vestros, qui non sunt egressi vobiscum in transmigratiōnem. Hæc dicit Dominus exercituum : Ecce ego mittam in eos gladium, famem, et pestem : et ponam eos quasi ficus malas, quæ comedi non possunt : eo quod pessimæ sint. Et persequar eos in gladio, et in fame et in pestilentia : et dabo eos

in vexationem universis regnis terræ, in maledictionem, et in stuporem, et in sibilum, et in opprobrium cunctis gentibus, ad quas ego ejiciam eos : eo quod non audierunt verba mea, dicit Dominus, quæ nisi ad eos per servos meos prophetas, de nocte consurgens, et mittens, et non audistis, dicit Dominus. Vos ergo audite verbum Domini, omnis transmigratio, quam emisit de Jerusalem in Babylonem.

Deinde sic subsequitur Hieronymus : « Hucusque in LXX non habetur, (sic) quæ asteriscis prænotavi. Cætera enim in quibus vel singuli versus, vel pauca ab eis prætermissa sunt verba, victus tædio annotare nolui, ne fastidium legentibus facerem. » [Hebr. chetib, כְּחֵתִיב, Keri autem, כְּכֵתִיב. Da.]

V. 15. Θ., ✕ ὅτι εἴπατε etc. Ms. Jes., atque ita legitur hodie in τοῖς Θ'.

V. 16. Θ., ✕ ὅτι τάδε λέγει Κύριος etc. Idem. Drusius vero ex edit. Complut., οὕτω λέγει Κύριος πρὸς τὸν βασιλέα τὸν καθήμενον ἐπὶ θρόνου Δαυὶδ, καὶ πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν κατοικοῦντα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν, οἱ οὐκ ἐξεπορεύθησαν μεθ' ὑμῶν εἰς αἰχμαλωσίαν.

V. 17. Θ., ✕ τάδε λέγει etc. Drusius vero ex editione Complutensi, οὕτω λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς μάγιστρον, καὶ λιμὸν, καὶ λοιμὸν, καὶ θήσω αὐτοὺς ὡς σύκα πονηρὰ, ἃ οὐκ ἐδῆσθαι δύνανται ὑπὸ τῆς πονηρίας. In Theodotione legitur, τὰ σύκα τὰ σουαρήμ. Lectionem Theodotionis in hoc LXX Interpretum defectu sequi videtur Theodoretus, qui habet : καὶ δώσω αὐτοὺς ὡς περ τὰ σύκα σουαρήμ, ἃ μὴ βρωθήσεται ὑπὸ πονηρίας. Deinde vero sic pergit : ἀπερ εἶπεν Ἰωὴ ἀνταρῶν, ἐν ταῦθα σουαρήμ ὠνόμασε. Σουαρήμ δὲ ἐστὶ τῇ Ἑβραϊκῇ φωνῇ τὰ ἐν ταῖς ὕλαις φυόμενα, τούτ' ἐστὶ τὰ ἀγρία, τὰ ἀνεπιμέλητα, τὰ φυτουργίας οὐκ

JEREMIE CAPUT XXX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΛΑΣ.
2 עבד-י 2	2.	2.
6 דבר 6	6.	6.
כיהוה		
8 צבא 8	8.	8.
10 ואת-אל-חירך עבדי יעקב 10	10.	10.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Scribe tibi.	2. Scribe tibi.	2.
6. Masculus.	6. Masculus.	6.
Tanquam parturientem.	Quasi parturientis.	
8. Exercituum.	8. Exercituum.	8.
10. Et tu, ne timeas, serve mi Jacob, dixit Dominus, et ne formi-	10. Tu ergo, ne timeas, serve meus Jacob, ait Dominus, neque	10.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
31.	31. Πρὸς τὴν ἀποικίαν.	31. ✕ Ἄπασαν : τὴν ἀποικίαν.
32.	32. Ἄνθρωπος.	32. ✕ Ὁ καθήμενος. ✕ Λέγει Κύριος, ὅτι Ἐκκλίσιν ἐλάλησε κατὰ Κυρίου.
		THEODOTIO.
31.	31. Ad transmigrationem.	31. Universam transmigrationem.
32.	32. Homo.	32. Sedens. Dicit Dominus, quia declinationem locutus est contra Dominum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Jeremiæ.

ἀξιόμυνα, τὰ εἰς βρωσὶν ἔχρηστα. Hieronymus vero : « *Ei ponam vos quasi ficus malas, quas Theodotio interpretatus est, sudrinus*; Secunda, *pessimas*; Symmachus, *novissimas* : quæ Hebraice appellantur SUARIM; sed scriptorum vitio pro media syllaba, sive littera alpha, Græcum *della* inolevit, ut pro *suarim* legatur *sudrim*. » Postrema Hieronymi editio habet, *sudrinus*, scilicet *pessimas*. Sed aliæ editiones et unus codex Saengermaensis perantiquus habent, *sudrinus*; Secunda, *pessimas*; id est, ut recte putat Drusius, secunda Aquilæ editio. [Etiam Victorius addit, *editio*.—Lamb. Bos : « Aq., edit. 2, κάχιστα. Sym., νεώτατα. Th., σωδρινά. » Etiam Hebr. punctatur so... DRACH.]

V. 18. Sic ms. Jes., at Drusius ex Complut., καὶ διώξω αὐτοὺς ἐν μαχαίρᾳ, καὶ λιμῶ, καὶ λοιμῶ, καὶ δῶσω αὐτοὺς εἰς κίνησιν ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς, καὶ εἰς κατάραν, καὶ εἰς ἀπορίαν, καὶ εἰς συρισμὸν, καὶ εἰς ὀνειδισμὸν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, πρὸς ὅς ἐγὼ ἐκβάλω αὐτούς.

V. 19. Idem. Drusius vero ex edit. Complut., διότι οὐκ ἤκουσαν τὰ ῥήματά μου, λέγει Κύριος, ἃ ἀπέσταλα πρὸς αὐτοὺς διὰ τοὺς δούλους μου τοὺς προφῆτας, ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων, καὶ οὐκ ἤκουσατε, λέγει Κύριος.

V. 20. Idem. Drusius autem ex edit. Complut. : ὁμοίως οὖν ἀκούσατε τῶν λόγων Κυρίου πᾶσα ἡ μεταοικισία, ἣν ἀπέσταλα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Βαβυλῶνα.

V. 21. 'A., Θ., ✕ τῶν δυνάμεων, Θεὸς Ἰσραήλ. Idem ms.

Ibid. 'A., Θ., ✕ υἱὸν Κουρίου. Idem. [Alii, Κωλίου. Iterum alii, Κωλίου. Complut., Κωλίᾶ. Hebr. punctatum, Κολαία. DRACH.]

Ibid. Θ., ✕ υἱὸν Μασαίου etc. Idem. [Complut., υἱὸν Μασαία. DRACH.]

V. 23. 'A., Θ., ✕ ἄδικον. Idem.

Ibid. 'A., Θ., ✕ εἰμὶ ὁ γνώστης καὶ : Idem. [Hebr. chetib, שרתי, sed Keri, שרתי. DRACH.]

V. 25. ✕ λέγων, Τάδε λέγει etc. Eadem fere habet Drusius. [Vulg. Gr., quam non dedit Montf., sic habet : Οὐκ ἀπέστειλά σε τῷ ὀνόματι μου. Καὶ πρὸς Σοφονίαν υἱὸν Μασαίου (sic) τὸν ἱερέα εἶπέ. *Non nisi te nomine meo, et ad Sophoniam filium Maasai sacerdotem dic.* Sic etiam in aliis non paucis locis addere debuimus textum LXX senum, quem aut præteritit cel. restaurator Hexaplorum aut truncum dedit. Complut., Οὕτως λέγει Κ. ὁ Θεὸς τῶν δ. ὁ Θ. 'I., Ἄνθ' ὧν ἀπέστειλας ἐν ὀνόματι σου βιβλία π. π. τ. λ. τ. ε. 'I., οὐκ. Cætera ut in ed. Rom. Lamb. Bos : « In uno Vatic. libro hæc posita sunt, τάδε λέγει Κ. τ. δ. ὁ Θ. 'I., λέγων, Ἄνθ' ὧν ὅτι σὺ ἀπ. ἐν τῷ ὀν. μου τὰ β. π. π. τ. λαὸν μου τ. ε. 'I. (οὐκ ἀπέστειλά σε τ. δ. μ.) πρὸς Σ. υ. Μασαίου τὸν ἱερέα, καὶ πρὸς π. τ. λ., λέγων, Κύριος ἔδωκέ σε ἱερέα, etc., quæ fere respondent exemplar. Hebr., in quibus, post τὸν ἐν Ἱερουσαλήμ, sequitur, καὶ πρὸς Σοφονίαν υἱὸν. Hæc autem, σὺ ἀπέστειλας ἐν τῷ ὀν. μ., et οὐκ ἀπέστειλά σε ε. τ. δ. μ., gemina translatio videtur esse. Vide hoc loco Hieron. » DRACH.]

V. 26. Theodoretus legit, εἰς τὸ κατάκλεισμα σινώχ, καὶ εἰς τὸν καταράκτην. Hieronymus vero : « *Ei in cataracten*, quem Symmachus μόγλον, Aquila ipsum verbum Hebraicum posuit, SINAC. » Alii legunt, *Sinoc*. Ms. noster habet *Sinas*, haud dubie pro SINAC.

V. 31. 'A., Θ., ✕ ἄπασαν. Ms. Jes.

V. 52. 'A., Θ., ✕ ὁ καθήμενος. Idem.

Ibid. Θ., ✕ λέγει Κύριος etc. Idem. [Complut., λέγει Κύριος : ὅτι ἀποστασίαν ἐλάλησε κατὰ τοῦ Κυρίου. DRACH.]

JEREMIAE CAPUT XXX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Γράψον. II., ✕ σταντῶ.	2.
6. Ἄρσης.	6. Ἄρσεν. <i>Vocat. II., ✕ ὡς γυναϊκὸς τι- κτούσης.</i>	6.
8.	8. <i>Vocat. II., ✕ τῶν δυνάμεων.</i>	8.
10.	10. <i>Vocat.</i>	10. ✕ Σὺ ἐλ, μὴ φόβου, παῖς μου
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Scribe. Omnes, tibimetipsi.	2.
6. Masculus.	6. Masculum. <i>Vocat. Omnes, quasi mulieris parturientis.</i>	6.
8.	8. <i>Vocat. Omnes, virtutum.</i>	8.
10.	10. <i>Vocat.</i>	10. Tu autem, ne timeas, puer meus Jacob, dicit Dominus, ut

TO EBPAIKON.

נאם - יהוה ואל-תחת ישראל כי
הנני מושיעך מרחוק ואת-זרעך.
מארץ שבים ושב יעקב ושקפו ושאנן
ואין מחדיד

11 כי-אתך אני נאם-יהוה
לדושיעך כי אעשה כלה בנל-
הגוים | אשר הפיצתיך שם אך
אתך לא-אעשה כלה ויסתך
למשפט ונקח לא אנקך
15 מה-תועק על-שברך אנש
מכאך על ורב עונך עצמו הבאתך
עשיתי אלה לך
17 כי אעלה ארסה לך
קרא לך ציון
18 שבות אהלי יעקב
19 דרבתים ולא ימועז
20 'O Σύρος, συναγωγή
αὐτοῦ.
21, 22 לגשת אלי נאם-יהוה
הייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם
לאלהים

VERSIO HEBRAICI TEXT.

des Israel, quia ecce ego salvans
te de longe, et semen tuum de
terra captivitatis eorum : et re-
vertetur Jacob, et requiescet, et
pacatus erit, et non erit qui ex-
terreat.

11. Quia tecum ego, ait Domi-
nus, ad salvandum te : quia fa-
ciam consummationem in cunctis
gentibus, quo dispersi te illuc.
Verumtamen te non faciam con-
summationem, et castigabo te in
iudicio, et innocentem reddendo,
non reddam te.

15. Quid clamabis super contri-
tione tua? desperatus dolor tuus :
propter multitudinem iniquitatis
tuæ (et quia) invaluerunt peccata
tua, feci hæc tibi.

17. Quia inducam emplastrum
tibi.

Vocaverunt tibi Sion.

18. Captivitatem tentoriorum
Jacob.

19. Et multiplicare faciam eos,
et non minuentur.

20. Cætus ejus. *Syrus*, synago-
gæ ejus.

21, 22. Ad accedendum ad me?
dixit Dominus : et eritis mihi in
populum, et ego ero vobis in
Deum.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

11.
15.
17.
18.
19.
20.
21, 23.

AKYΛAΣ.

15. ✕ Τι βοᾷς ἐπὶ τὸ σύντριμμα
σου; βλαῖον τὸ ἄλγος σου· ἐκ
πλήθους ἀνομίας σου ἴσχυσαν αἱ
ἁμαρτίαι σου.

17.

18. Τὴν ἀποικίαν ✕ σκηνωμέ-
των Ἰακώβ.

19.

20.

21, 22.

VULGATA LATINA.

paveas Israel: quia ecce ego sal-
vabo te de terra longinqua, et
semen tuum de terra captivitatis
eorum : et revertetur Jacob, et
quiescet, et cunctis affluet bonis,
et non erit quem formidet.

11. Quoniam tecum ego sum,
ait Dominus, ut salvem te : faciam
enim consummationem in cunctis
gentibus, in quibus dispersi te :
te autem non faciam in consum-
mationem; sed castigabo te in
iudicio, ut non videaris tibi in-
noxius.

15. Quid clamas super contri-
tione tua? insanabilis est dolor
tuus : propter multitudinem ini-
quitate tuæ, et propter dura pec-
cata tua feci hæc tibi.

17. Obducam enim cicatricem
tibi.

Vocaverunt te Sion.

18. Conversionem tabernaculo-
rum Jacob.

19. Et multiplicabo eos, et non
minuentur.

20. Cætus ejus.

21, 22. Ut appropinquet mihi?
ait Dominus : et eritis mihi in
populum, et ego ero vobis in
Deum.

11.

15. Quid clamas super contri-
tione tuam? violentus dolor
tuus, propter multitudinem ini-
quitate tuæ invaluerunt peccata
tua.

17. Quia obducam vulnus tuum
cicatrice.

18. Transmigrationem taberna-
culorum Jacob.

19.

20.

21, 22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Jeremiæ.

V 2. II., ✕ σεαυτῷ. Ms. Jes.

V. 6. Σ., ἀρτης (sic). Idem.

Ibid. II., ✕ ὡς γυναῖκός etc. Idem.

V. 8. II., ✕ τῶν δυνάμεων. Idem. [Et Complut.
Dn.]

V. 10. Θ., ✕ σὺ δὲ μὴ φόβου etc. Idem. *Drusius*
vero ex Complut. Th., σὺ δὲ μὴ φοβοῦ, δοῦλέ μου
Ἰακώβ, λέγει Κύριος, οὐδὲ μὴ πτοηθῆς, Ἰσραὴλ, ὅτι
ἰδοὺ ἐγὼ σώσω σε ἐκ γῆς μακρόθεν, καὶ τὸ στήρμα
σου ἐκ γῆς τῆς ἀχμαλωσίας αὐτῶν· καὶ ἀποστραφή-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

11.	11. <i>Vacat.</i>
15.	15. <i>Vacat.</i>
17.	17. Ὅτι ἀνάξω τὸ Ἰσραὴλ σου. Ἐκκληθῆς. II., ✕ Σιών.
18.	18. Τὴν ἀποικίαν Ἰακώβ.
19.	19. Καὶ πλεονάσω αὐτούς, καὶ οὐ μὴ ἐλαττωθῶσι.
20.	20. Τὰ μαρτύρια αὐτῶν.
21, 22. ✕ Ἐπιστρέψαι πρὸς μέ; φησὶ Κύριος : καὶ ἔσεσθε ἔμοι εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς θεόν.	21, 22. Ἀποστρέψαι πρὸς μέ; φησὶ Κύριος.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

11.	11. <i>Vacat.</i>
15.	15. <i>Vacat.</i>
17. Quia obducam vulnus tuum cicatrica.	17. Quia reducam medelam tuam. Vocatus es. Omnes, Sion.
18.	18. Transmigrationem Jacob.
19.	19. Et multiplicabo eos et non minuentur.
20.	20. Testimonia eorum.
21, 22. Ad revertendum ad me ? dicit Dominus, et eritis mihi in populum, et ego ero vobis in Deum.	21, 22. Ad revertendum ad me ? dicit Dominus.

Ἰακώβ, λέγει Κύριος, μηδὲ δευ-
λιάσης, Ἰσραὴλ, ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ σώσω
σε μακρόθεν, καὶ τὸ σπέρμα σου
ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας αὐτῶν, καὶ
ἐπιστρέψει Ἰακώβ, καὶ ἠσυχάσει
ἐν εὐπαθῆσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφο-
βῶν.

11. ✕ Ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι, φησὶ
Κύριος, τοῦ σώζειν σε, ὅτι ποι-
ήσω ἐσλειψὶν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνε-
σιν, εἰς οὓς διεσκόρπισά σε ἐκεῖ.
Καὶ παιδεύσω σε εἰς κρίσιν, καὶ
ἀθῶν οὐκ ἀθώσω σε.

15. ✕ Τί βοᾷς ἐπὶ τὸ σύντριμμά
σου : βίαιον τὸ ἄλγος σου· διὰ
πλήθος ἀνομίας σου ἴσχυσαν αἱ
ἁμαρτίαι σου.

17.

18. Τὴν ἀποικίαν ✕ σκηνωμά-
των Ἰακώβ.

19. ✕ Καὶ χέω αὐτούς, καὶ οὐ
μὴ σμικρυνθῶσιν.

20.

21, 22. Ἐπιστρέψαι πρὸς μέ;
✕ φησὶ Κύριος : καὶ ἔσεσθε ἔμοι
εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς
θεόν.

THEODO TIO.

que formidet Israel : quia ecce
ego salvo te de longe, et semen
tuum de captivitate eorum, et re-
vertetur Jacob, et requiescet in
bono statu, et non erit qui exter-
reat.

11. Quia tecum sum, dicit Do-
minus, ad salvandum te, quia fa-
ciam consummationem in omni-
bus gentibus, in quas dispersi te
illuc. Et erudiam te in iudicium,
et innocentem faciendo non te fa-
ciam.

15. Quid clamas super contri-
tionem tuam ? violentus dolor tuus,
propter multitudinem iniquitatis
tuæ invaluerunt peccata tua.

17.

18. Transmigrationem taberna-
culorum Jacob.

19. Et effundo eos, et non mi-
nuentur.

20.

21, 22. Ad revertendum ad me ?
dicit Dominus : et eritis mihi in
populum, et ego ero vobis in
Deum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Jeremiæ.

σεται Ἰακώβ, καὶ ἀναπαύσει, καὶ περισσεύσει πᾶσι
τοῖς ἀγαθοῖς, καὶ οὐκ ἔσται ὁ φοβούμενος. Verba
Hieronymi sunt :

Tu ergo ne timeas, serve meus Jacob, ait Do-
minus, neque paveas, Israel. Quia ecce ego salvum te

faciam de terra longinqua, et semen tuum de terra
captivitatis eorum : et revertetur Jacob, et re-
quiescet, et cunctis affluent (sic) bonis, et non erit
quem formidet : quoniam tecum ego sum, ait Do-
minus, ut salvem te. Faciam enim consummatio-

nem in cunctis gentibus, in quibus dispersi te. Te autem non faciam in consummationem, sed castigabo (sive erudiam) te in iudicio : ut non tibi videaris innoxius (sive et mundans non mundabo te).

Pergit postea Hieronymus : « Hæc περικοπή in LXX non habetur; et in plerisque codicibus Vulgatae editionis sub asteriscis de Theodotione addita est. »

V. 11. Ex eodem ms. Jes. Drusius vero, ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι, λέγει Κύριος, τοῦ σώζειν σε. Ποιήσω γὰρ συντέλειαν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ἐν οἷς διέσπειρά σε. Σε δὲ οὐ μὴ ποιήσω εἰς συντέλειαν· ἀλλὰ παιδεύσω

σε ἐν κρίσει, καὶ καθαρῶν οὐ καθαρῶ ἔσ. [Quæ ex Complut. — Aquila, ὅταν παιδεύσω σε διὰ κρίσεως, ἀθῶον οὐ ποιήσω, quando castigabo te per iudicium, innocentem non faciam. Ex Lamberto Bos. Quod addendum. DRACH.]

V. 15. 'A., Θ., ✕ τί βοᾷς etc. Ex eodem ms. Jes. Drusius vero : τί βοᾷς ἐπὶ συντριμματί σου; ἀνατος ὁ πόνος σου διὰ τοῦ πλῆθους τῆς ἀδικίας σου. Sic ille hæc ex Complutensi editione desumpta Theodotioni tribuit : quæ tamen non est vera Theodotionis versio, ut ex ms. Jes. probatur.

JEREMIÆ CAPUT XXXI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
2 מִצַּח הָן בְּמִדְבַּר עִם שְׂדֵיךָ חֲדָב	2.	2. Χάριν.
וְהָלַךְ הַלֶּחֶם לְהַגִּיעוֹ וְשָׂרָא לְ		
καὶ Ἐβραῖος, οἰκτιρμὸν.		
8 בָּם עוֹר וּפְסָם הָיָה וַיּוֹלְדוּת יַחַד	8.	8.
קהל גדל		
12 וּרְנָנוּ	12.	12.
13 וּשְׂכַחְתִּים מִיָּגְתֶּם	13.	13. ✕ Ἀπὸ τῆς λύπης αὐτῶν.
15 לְהַנְחִים	15.	15. ✕ Παρακληθῆναι.
16 נָאִם - יְהוָה	16.	16.
17 וַיֵּשׁ תְּקֵה לְאַחֲרֵיךָ נָאִם - יְהוָה	17.	17.
וַיֵּשׁ בָּנִים לְגִבּוֹלִים		
20 אֲזַכְרֶנּוּ עַד	20.	20.
21 הַצִּיבִי לְךָ צִינִים, שְׁמַיָּא.	21.	21. [Ἐπισκόπους.]
שְׂמִי לְךָ		✕ σεμι σεαυτήν.
חֲבֵרִים		
22 עַד - מַתִּי תִזְכָּרְקִין	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Invenit gratiam in deserto populus, superstites gladii, eundo ad requiescere faciendum illum Israel. Syrus et Hebræus, miserationem.

8. Inter eos cæcus et claudus, prægnans et pariens simul, cœtus magnus.

12. Et exultabunt.

13. Et lætificabo eos a mœrore suo.

15. Consolari.

16. Dixit Dominus.

17. Et est spes novissimo tuo, dixit Dominus.

Et revertentur filii ad terminum suum.

20. Recordabor ejus adhuc.

21. Statue tibi titulos. Syrus, signa.

Pone tibi.

Cumulos altos.

22. Usquequo vertes te huc et illuc?

VULGATA LATINA.

2. Invenit gratiam in deserto populus, qui remanserat a gladio : vadet ad requiem suam Israel.

8. Inter quos erunt cæcus et claudus, prægnans et pariens simul : cœtus magnus.

12. Laudabunt.

13. Et lætificabo a dolore suo.

15. Consolari.

16. Ait Dominus.

17. Et est spes novissimis tuis, dicit Dominus.

Et revertentur filii ad terminos suos.

20. Adhuc recordabor ejus.

21. Statue tibi speculam.

Pone tibi.

Amaritudines.

22. Usquequo delicis dissolve-
ris?

AQUILA.

2. Gratiam.

8.

12.

13. A dolore suo.

15. Consolari.

16.

17.

20.

21. Speculatores.

Semi teipsam.

22.

Hieronymus vero in hunc locum sic habet : « Quodque sequitur : *Quid clamas super contritione tua? insanabilis est dolor tuus propter multitudinem iniquitatis tuæ; in LXX non habetur : videlicet quia secundo dicitur, propter multitudinem iniquitatis tuæ.* »

V. 17. Procopius in Leviticum : « Hæc novissima verba sic interpretatus est Aquila et Symmachus : *Quia obducam vulnus tuum cicatrice.* » [Ad Compl. hujus versiculi adde : καὶ διὰ τῶν ἀμαρτιῶν σου τῶν σκληρῶν ἐποίησά σοι ταῦτα. Verte : *Quid clamas super contritione tua? Insanabilis est dolor*

tuus propter multitudinem iniquitatis tuæ : et propter dura peccata tua hæc feci tibi. Complutensis versio magna ex parte apud Theodor. Vide edit. Rom. DRACH.]

Ibid. II., ✕ Σιών. Ms. Jes.

V. 18. Α., Θ., ✕ σκηνωμάτων ἱακώδ. Idem.

V. 19. Θ., ✕ καὶ χέω αὐτοὺς etc. Idem. [Addidimus LXX. DRACH.]

V. 20. Ὁ Σύρος, συναγωγὰ αὐτοῦ. Theodoret.

V. 21. Σ., Θ., ✕ φησὶ Κύριος : καὶ ἔσεσθε etc. Ms. Jes.

JEREMIAE CAPUT XXXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Θ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Εὐρίσκω χάριν ἐν ἐρήμῳ, λαὸν σεσωσμένον ἐκ μαχαίρας, πορευόμενον ἀναπαύσαι τὸν Ἰσραήλ.	2. Εὐρον θερμὸν ἐν ἐρήμῳ μετὰ ὀλωλότων ἐν μαχαίρα. Βαδίζατε καὶ μὴ ἐλείψατε τὸν Ἰσραήλ.	2. Χάριν.
8.	8. Ἐν ἑορτῇ φασέκ, καὶ τεκνοποιήσῃ ὄχλον πολύν. Ἄλλος, ✕ ἐν αὐτοῖς τυφλὸς καὶ χωλὸς, ἕγκυος καὶ τέκτουσα ὁμοθυμαδὸν, ἐκκλησία μεγάλη.	8.
12.	12. Καὶ εὐφρανθήσονται. Πάντες, ✕ καὶ ἀγαλλιάσονται.	12.
15.	15. Καὶ ποιήσω αὐτοὺς εὐφραϊνομένους.	15. ✕ Ἀπὸ τῆς λύπης αὐτῶν.
15.	15. Παύσασθαι.	15.
16.	16. Vacat. II., ✕ φησὶ Κύριος.	16.
17.	17. Vacat. II., ✕ καὶ ἔσται ἐλπὶς τῇ ἐσχάτῃ σου, φησὶ Κύριος. Μόνιμον τοῖς σοῖς τέκνοις. Ἄλλος, ✕ εἰς τὰ ὄρια αὐτῶν.	17.
20. ✕ Πάλιν.	20. Μνησθήσομαι αὐτοῦ.	20.
21. [Σκοπιὰς.]	21. Στήσον σεαυτὴν Σιών. Ἄλλος, στήσον σεαυτὴ ἐπισκόπους. Ποίησον. Τιμωρίαν.	21.
(Μεταβολάς.)	22. Ἔως πότε ἀποστρέψεις;	22.
22. Ἔως πότε καταβύθισθαι εἰς βυθόν;		
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Invenio gratiam in deserto, populum servatum ex gladio, euntem ut faciat requiescere ipsum Israel.	2. Inveni calidum in deserto, cum iis qui perierunt gladio. Ite et ne misereamini Israel.	2. Gratiam.
8.	8. In solemnitate Phasec, et pariet turbam multam. <i>Alius</i> , in ipsis cæcus et claudus, prægnans et pariens unanimiter, ecclesia magna.	8.
12.	12. Et lætæbuntur. <i>Omnes</i> , et exsultabunt.	12.
15.	15. Et faciam eos lætantes.	15. A dolore suo.
15.	15. Cessare.	15.
16.	16. Vacat. <i>Omnes</i> , dicit Dominus.	16.
17.	17. Vacat. <i>Omnes</i> , et erit spes novissimæ tuæ, dicit Dominus. Stabile filiis tuis. <i>Alius</i> , in terminos suos.	17.
20. Rursum.	20. Recordabor ejus.	20.
21. Speculas.	21. Statue te ipsam Sion. <i>Alius</i> , statue tibi ipsi speculatores. Fac. Castigationem.	21.
Transmutationes.	22. Usquequo avertes?	22.
22. Usquequo demergeris in profundum?		

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON. Ἑλληνικοῦ γραμματι.	AKYAAΣ.
כִּי-בָרָא יְהוָה חֲדָשָׁה בְּאָרֶץ נִקְבָּה תְּסִיבֵב גְּבֵר		Ὅτι ἔκτισε Κύριος καινὸν ἐν θη- λείᾳ.
23 כִּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	23.	23.
27 וְרַעֲתִי אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת- בֵּית יְהוּדָה	27.	27. Καὶ σπειρῶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ τὸν οἶκον Ἰούδα.
28 כֹּאשֶׁר שִׁקְדִּיתִי עֲלֵיהֶם לְנַחֵשׁ וּלְנַחֲוֹץ וּלְהָרִים וּלְהַאבִּיד	28.	28.
30 יָמוּת כָּל-הָאָדָם	30.	30. ✕ Πᾶς ἄνθρωπος.
33 וְעַל-לִבָּם	33.	33.
34 נָאֵם-יְהוָה	34.	34.
37 אֲמַאֵם	37.	37.
38 כִּימְבֹדֵל הַגְּבָאֵר ἀπὸ τοῦ πύργου γωνίας Ἀνανιῆλ.	38.	38.
39 עוֹד קוּה הַבֹּדֵד	39.	39.
40 וְכָל-הָעֵמֶק הַפְּגָרִים וְהַדְּשָׁן וְכָל-הַשְּׂרָמֹת	40.	40. Καὶ πάντα τὰ προαίτια.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Quia creavit Dominus novum in terra : femina circumdabit virum.

25. Sic dicit Dominus exercituum Deus Israel.

27. Et seminabo domum Israel et domum Juda.

28. Quemadmodum vigilavi super eos ad evellendum, et destruendum, et evertendum, et perdendum.

30. Moriatur omnis homo.

33. Et super corde eorum.

34. Dixit Dominus.

37. Reprobabo.

38. A turre Hananeel. Syrus, a turre anguli Ananiel.

39. Ultra linea mensurae.

40. Et omnem vallem cadaverum et cineris.

Et omnia arva.

VULGATA LATINA.

Quia creavit Dominus novum super terram : femina circumdabit virum.

25. Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel.

27. Et seminabo domum Israel et domum Juda.

28. Sicut vigilavi super eos ut evellerem, et demolirer, et dissiparem, et disperderem.

30. Moriatur : omnis homo.

33. Et in corde eorum.

34. Ait dominus.

37. Abjiciam.

38. A turre Hananeel.

39. Ultra norma mensurae.

40. Et omnem vallem cadaverum et cineris.

Et universam regionem mortis.

AQUILA.

Quia creavit Dominus novum in femina.

25.

27. Et seminabo domum Israel et domum Juda.

28.

30. Omnis homo.

33.

34.

37.

38.

39.

40.

Et omnia suburbana.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Jeremiæ.

V. 2. Σ., εὐφρανῶ χάριν etc. Drusius ex scholio quodam Græco. [Eam. Symmachi versionem affert Theodoretus, qui legit, ἐν τῇ ἐρήμῳ. DRACM.]

In hunc locum Hieronymus : « Ridicule Latini codices in hoc loco ambiguitate verbi Græci, pro calido, lupinus interpretati sunt : Græcum enim θερμὸν utrumque significat : quod et ipsum non habetur in Hebræo. Est enim scriptum, HEN, quod Aq., Symm. et Theod. χάριν, hoc est, gratiam, interpretati sunt. Soli LXX posuerunt calidum, putantes ultimam litteram MEM esse. Si enim legamus HEN per litteram NUN, gratia dicitur; si per MEM, calor interpretatur. » Ibid. Theodoretus, τὸ θερμὸν, ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος οὐκ ἐπιτρέφουσιν ἀβύσσον.

V. 8. Ἄλλος, ✕ ἐν αὐτοῖς τυφλὸς etc. Ms. Jes.

V. 12. Π., ✕ καὶ ἀγαλλιάτονται. Idem.

V. 13. Ἄ., θ., ✕ ἀπὸ τῆς λύπης αὐτῶν. Idem.

V. 15. Ἄ., ✕ παρακληθῆναι. Idem.

V. 16. Π., ✕ φησὶ Κύριος. Idem.

V. 17. Π., ✕ καὶ ἔσται ἐλπὶς etc. Idem. [Complut., καὶ ἔσται ἐλπὶς τοῖς ἐσχάτοις σου, λέγει Κ., quæ melius concinunt cum Hebr. DRACM.]

Ibid. Ἄλλος, ✕ εἰς τὰ ὄρια αὐτῶν. Idem. [Complut., καὶ ἐπιστρέψονται οἱ υἱοὶ εἰς τὰ ὄρια αὐτῶν. DRACM.]

V. 20. Σ., ✕ πάλιν. Idem. [Pro Symmachi πάλιν, alii melius ponunt, ἐτι. Polygl.-Bibel. DRACM.]

V. 21. Hieronymus : « Ubi nos diximus, usquequo delicias dissolueris? Symmachus posuit, usquequo demergeris in profundum? Utramque autem

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ἔτι ἐκτίσῃ Κύριος καινὸν ἐν θη-
λείῃ.

23.

27. Καὶ σπερῶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ
καὶ τὸν οἶκον Ἰούδα.

28.

30.

33.

34.

37.

38.

39. (τὸ σχοινίον) ἔτι ἐλπίζῃ.

40.

SYMMACHUS.

Quia creavit Dominus novum in
femina.

23.

27. Et seminabo domum Israel,
et domum Juda.

28.

30.

33.

34.

37.

38.

39. Funiculus, adhuc spes.

40.

Ἔτι ἐκτίσῃ Κύριος σωτηρίαν εἰς
καταφύτευσιν καινὴν, ἐν σωτηρίᾳ
περιελεύσονται ἄνθρωποι.

23. Οὕτως εἶπε Κύριος. Ἄλλος
προστίθησι, ἔκ τῶν δυνάμεων, ὁ
θεὸς Ἰσραὴλ.

27. Καὶ σπερῶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ
καὶ τὸν Ἰούδα.

28. Ὡς περ ἐγγηγόρου ἐπ' αὐ-
τοὺς καθαιρεῖν, καὶ κακοῦν. Ἄλ-
λοι, ἔκτιλλειν καὶ κατασπᾶν
καὶ ἀπολλύειν.

30. Ἀποθανεῖται.

33. Καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν.

34. *Vacat. Π.*, ἔφησι Κύριος.

37. Οὐχ ἀποδοκιμῶ. *Οἱ λοιποί*,
ἀποδοκιμῶ.

38. Ἀπὸ πύργου Ἀναμεήλ.

39. Ἡ διαμέτρησις αὐτοῦ. Ἄλλος,
ἔτι τὸ σχοινίον τῆς διαμετρήσεως.

40. *Vacat.*

Καὶ πάντες ἀσαρημῶθ. Ἄλλ.,
καὶ πᾶσαν ἀσαρημῶθ.

LXX INTERPRETES.

Quia creavit Dominus salutem
in plantationem novam, in salute
circuibunt homines.

23. Sic dixit Dominus. *Alius*
addit, virtutum, Deus Israel.

27. Et seminabo Israel et Juda.

28. Sicut vigilabam super eos ad
destruendum et affligendum. *Alii*,
ad extirpandum et evellendum et
perdendum.

30. Morietur.

33. Et super corde eorum.

34. *Vacat. Omnes*, dicit Dominus.

37. Non reprobabo. *Reliqui*, re-
probabo.

38. A turre Anameel.

39. Dimensio ejus. *Alius*, adhuc
funiculus dimensionis.

40. *Vacat.*

Et omnes asaremoth. *Alius*, et
omnem asademoth.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Jeremiæ.

editionem ex toto posui, ut caput obscurissimum,
et Ecclesiæ continens sacramentum, a LXX (sive
quis alius hunc prophetam interpretatus est) aut
ignoratam, aut omissam ostenderem. Verbum
Hebraicum SIONIM, vel in *speculatores*, vel in *specu-
las* vertitur, ut Aquila et Symmachus interpretati
sunt. Unde miror quid sibi voluerit Vulgata editio,
ut pro SIONIM, hoc est, pro *speculatoribus*, Sion
poneret, turbaretque lectoris intelligentiam etc. s
Drusius ex editione Complutensi hoc adfert, στήσον
σταυτή ἐπισκόπους, quod Aquilæ esse putat. Forte
verterit Aquila, σκοπούς, speculatores, vel κατα-
σκόπους. Ibid. post ὄρους, Ms. Jes. notat ἔσου.
Ibid. Ms. Jes. Ἄ., ἔσθη σταυτήν. Forte σμυ.
vel σμυ σταυτήν. Ita ut vocem Hebraicam יָצַו

Græcis litteris expresserit, ut non raro fecit.

Ibid. Symmachus, *transmutationes*. Hieronymus.
[Germanam Symmachi lectionem exhibet Lamb.
Bos, μεταλλάγας. DRACH.]

V. 23. Symmachi Græca, ἕως, etc., quæ addidi-
mus, prodeunt ex Lamberto Bos et ex concordantiis
Trommii Conradique Kircheri. DRACH.

Ibid. Lectionem Aquilæ et Symmachi Græce ad-
ferimus ex codice Colbertino, et ex Athanasio
p. 101. Eisdem et Theodotionis Latine exhibet
Hieronymus: quem vide in hunc locum. [L. Bos:
Al., ἔκτισέ σε K. σωτηρίᾳ εἰς κατ-. Theod., ἔκτισε:
K. σωτηρίαν καινήν, γυνή περιελεύσεται ἄνθρωπο,
(quæ Græca magis Hebraico quam S. Hieronymi
Latine versionis consentiunt). Aq. et S., γυναίκα

περιελεύσονται ἄνδρας. » DRACH.]

V. 23. ✕ τῶν δυνάμεων etc. Ms. Jes.

V. 27. Ἄ, Σ., ✕ οἶκον etc. Idem, et similiter sequentes versus 28, 30, 33, 34.

V. 37. Οἱ λοιπ., ἀποδοκιμῶ etc. Ex Drusio. [Origin., τὸ οὐκ, παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ παρὰ τοῖς Ο'. Illud οὐκ non habetur apud reliquos interpretes, habetur autem apud LXX. DRACH.]

V. 38. Ὁ Σύρος, ἀπὸ τοῦ πύργου etc. Drusius ex Theodoretō.

V. 39. Hieronymus : « Norma, sive juxta Symmachum, funiculus mensuræ. » Theodoretus legit, τὸ σχοινίον τῆς διαμετρήσεως, i. e., funiculus dimensionis. [Hebr. Chetib, קדק, et Keri, קד. Da.]

V. 40. In hunc versum sic habet Hieronymus : « Et omnem vallem ruinarum, (pro quibus Theodo-

JEREMIÆ CAPUT XXXII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
2 וְאָז חִיל יְרֵמְיָהוּ הַנְּבִיא מֶלֶךְ יְהוּדָה	2.	2.
3 מֶלֶךְ - יְהוּדָה	3.	3.
4 וְצִדְקִיהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה	4.	4.
5 עַד - פָּקְדוֹ אֵתוּ נָאִם - יְהוָה כִּי תִלְחֹצוּ אֶת - הַכְּשָׁדִים לֹא תִצְלִיחַ	5.	5.
6 וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ הֲיִהְיֶה דְבַר - יְהוָה אֵלַי	6.	6.
7 כִּי לֹךְ מִשְׁפַּחַת הַגְּאֻלָּה	7.	7.
8 בֶּן - דָּדִי כַדְבַר יְהוָה	8.	8.
9 קֵטָה נָא אֶת - הַשְּׂדֵה מֵאֵת חַנְבַּאֵל	9.	9.
בֶּן - דָּדִי אֲשֶׁר בַּעֲנַתְחַ		
וְאִשְׁקֹלָהּ - לִי אֶת - הַכֶּסֶף שִׁבְעָה שֶׁקֶלִים		
11 הַבְּצֵהָ וְהַחֲקִים וְאֵת - הַגְּלוּיִ	11.	11.
14 לִקְחָ אֶת - הַסְּפָרִים	14.	14.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et tunc virtus. Et Jeremihu propheta. Regis Juda.	2. Tunc exercitus. Et Jeremias propheta. Regis Juda.	2.
3. Rex Juda.	3. Rex Juda.	3.
4. Et Sedekihu rex Juda.	4. Et Sedecias rex Juda.	4.
5. Usquedum visitem eum, dixit Dominus : si dimicaveritis cum Chasdim, non prosperabimini.	5. Donec visitem eum, ait Dominus : si autem dimicaveritis adversus Chaldaeos, nihil prosperum habebitis.	5.
6. Et dixit Jeremihu, Fuit verbum Domini ad me.	6. Et dixit Jeremias, Factum est verbum Domini ad me.	6.
7. Quia tibi iudicium redemptionis.	7. Tibi enim competit ex propinquitate.	7.
8. Filius patru mei secundum verbum Domini. Eme, quæso.	8. Filius patru mei secundum verbum Domini. Posside.	8.
9. Agrum ab Hanameel.	9. Agrum ab Hanameel.	9.
Filio patru mei, qui in Anathoth. Et appendi ei argentum septem siclos.	Filio patru mei, qui est in Anathoth. Et appendi ei argentum septem stateras.	
11. Præcepti, et iurium, et patientem.	11. Et stipulationes, et rata, et signa forinsecus.	11.
14. Tollendo libros.	14. Sume libros.	14.

tio ipsum verbum Hebraicum PHAGARIM) et *cines* res et omnem *Asaremoth*, (quod melius legimus *ASADEMOTH*) pro quo Aquila *suburbana* interpretatus est. Vide item librum *De nominibus Hebraicis*. Idem Hieronymus in Commentario: « *Sademoth*, quod nos vertimus, in *regionem mortis*: unum nomen in duo verba dividentes; SADE, quod dicitur *regio*; et MOTH, quod interpretatur *mortis*:

pro quo Aquila vertit, *suburbana*, sive *arva* et *kurra*. » Colbertinus: Ἀσσαρημῶθ. Ἀκύλας, τὰ προσατεῖν ἐξέδωκεν-. Theodoretus vero legit, καὶ πᾶσαν φάραγγα φαγαρίμ, καὶ σποδοῦ, καὶ πᾶσαν ἄσσαρημῶθ. [Complut., καὶ πᾶσαν φάραγγα Φαγαρίμ καὶ σποδοῦ καὶ πᾶσαν Ἀσσαρημῶθ. Notandum in textu Hebr., Chetib, חַסְדֵּמוֹתַי, *hasseremoth*, Keri autem, חַסְדֵּמוֹתַי, *hassedemoth*. DRACH.]

	ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	JEREMIAE CAPUT XXXII. Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.		2. Καὶ ✕ τότε : δύναμις. Καὶ Ἰερεμίας. Π., ✕ ὁ προφήτης. Βασιλέως ✕ Ἰούδα.	2.
3.		3. Βασιλεὺς ✕ Ἰούδα.	3.
4.		4. Καὶ Σεδεκίας.	4. ✕ Βασιλεὺς Ἰούδα.
5.		5. <i>Vacat</i> .	5. ✕ Ἔως οὐ ἐπισκέψομαι αὐτὸν, φησὶ Κύριος. Ὅτι πολεμεῖ τοὺς Χαλδαίους, οὓς οὐ μὴ καταυθύνητε.
6.		6. Καὶ ✕ εἶπε Ἰερεμίας : Ὁ λόγος Κυρίου ἐγενήθη πρὸς ✕ μέ.	6.
7.		7. Ὅτι σοὶ κρίμα ✕ τῆς ἀγχιστείας.	7.
8.		8. Τοῦ πατρὸς μου ✕ κατὰ τὸν λόγον Κυρίου. Κτήσαι ✕ δῆ.	8.
9.		9. Τὸν ἀγρὸν Ἀναμεθλ. Πάντες, ✕ παρὰ : Ἀναμεθλ. Υἱοῦ ἀδελφοῦ πατρὸς μου. Πάντες, τὸν ἐν Ἀναθῶθ. Καὶ ἔστησα αὐτῷ ἐπὶ σίκλους.	9.
	✕ Τῷ ἀργυρίῳ : ἐπὶ σίκλους.		
11.		11. <i>Vacat</i> . Π., ✕ τὴν ἐντολὴν καὶ τὰ δικαιώματα, καὶ τὸ ἀποκαλυμμένον.	11.
14.		14. Λάβε ✕ σὺν : τὸ βιβλίον.	14.
	SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.		2. Et tunc virtus. Et Jeremias. Omnes, propheta. Regis Juda.	2.
3.		3. Rex Juda.	3.
4.		4. Et Sedekias.	4. Rex Juda.
5.		5. <i>Vacat</i> .	5. Donec visitem eum, dicit Dominus : quia oppugnat Chaldaeos, quos non superabitis.
6.		6. Et dixit Jeremias : Verbum Domini factum est ad me.	6.
7.		7. Quia tibi iudicium propinquitatis.	7.
8.		8. Patris mei juxta verbum Domini. Posside utique.	8.
9.		9. Agrum Anameelis. Omnes ab Anameel. Filio fratris patris mei. Omnes, qui in Anathoth. Et statui ei septem siclos.	9.
	Argento septem siclos.		
11.		11. <i>Vacat</i> . Omnes, praeceptum, et justificationes, et revelatum.	11.
14.		14. Accipe librum.	14.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	AKYAAΣ.
תגלוי הזה 15 יהוה צבאות אלהי ישראל עוד	15.	15.
17 אלה אדני יהוה הגה ו אלה עשית	17.	17.
18, 19 יהוה צבאות שמו : גדל העצה	18, 19.	18, 19.
אשר-עניך פקודות על-כל-דרכי וכפרי מעלליך		✕ Ἀνεφγμένωι.
20 ובאדם	20.	20.
23 צויתיה להם לעשות לא עשו	23.	23.
24 וזרעב וזדבר	24.	24.
היה והגך ראה 25 ואתה אמרת אלי אדני	25.	25.
27 הממני יפלא כל-דבר	27.	27.
28 את-העיר הזאת ביד הכשדים וביד נבוכדראצר	28.	28.
29 ובאו	29.	29. Καὶ εἰσελεύσονται.
30 אך	30.	30. Πλὴν.
כי בני-ישראל אך מכעסים אתי במעשה ידיהם נאם- יהוה		✕ Πλὴν υἱοὶ Ἰσραὴλ παρώργη- σάν με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν, φησὶ Κύριος.
31 היתה לי העיר הזאת	31.	31.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Apertum hunc.	Hunc qui apertus est.	
15. Dominus exercituum Deus Israel : adhuc.	15. Dominus exercituum Deus Israel : adhuc.	15.
17. Abah, Domine Deus : ecce tu fecisti.	17. Heu, heu, heu, Domine Deus : ecce tu fecisti.	17.
18, 19. Dominus exercituum nomen ejus, magnus consilio.	18, 19: Dominus exercituum nomen tibi. Magnus consilio.	18, 19.
Quia oculi tui aperti.	Cujus oculi aperti sunt.	Aperti.
Super omnes vias.	Super omnes vias.	
Et secundum fructum studiorum suorum.	Et secundum fructum adinventionum ejus.	
20. Et in homine.	20. Et in hominibus.	20.
23. Præcepisti eis ad faciendum, non fecerunt.	23. Mandasti eis ut facerent, non fecerunt.	23.
24. Et famis et pestis.	24. Et famis et pestilentiae.	24.
Fuit : et ecce tu vides.	Acciderunt, ut tu ipse cernis.	
25. Et tu dixisti ad me, Domine.	25. Et tu dicis mihi, Domine.	25.
27. Numquid a me mirificabitur omne verbum?	27. Numquid mihi difficile erit omne verbum?	27.
28. Urbem hanc in manu Chasdim, et in manu Nabuchadresar.	28. Civitatem istam in manus Chaldæorum, et in manu (regis Babylonis).	28.
29. Et venient.	29. Et venient.	29. Et ingredientur.
30. Profecto.	30. Jugiter.	30. Cæterum.
Quia filii Israel profecto irritantes me in opere manuum suarum, dixit Dominus.	Filii Israel, qui usque nunc exacerbat me in opere manuum suarum, dicit Dominus.	Cæterum filii Israel irritaverunt me in operibus manuum suarum, dicit Dominus.
31. Fuit mihi urbs hæc.	31. Facta est mihi civitas hæc.	31.

15.	Τὸ ἀνεγνωσμένον. Π., ✕ τοῦτο. 15. Κύριος · Ἔτι.	15. ✕ Παντοκράτωρ Θεὸς Ἰσραὴλ · Ἔτι.
17.	17. Ὁ ὢν Κύριε, Κύριε, (sic) ✕ ἰδοῦ · ἐποίησας.	17.
18, 19.	18, 19. Κύριος μεγάλης βουλήs. Οἱ ὀφθαλμοὶ σου. Εἰς τὰς ὁδοὺs. Π., ✕ πάσας · ὁδοὺs. Vacat.	18, 19. ✕ Τῶν δυνάμεων ἕνομα αὐτῶ · μεγάλης βουλήs. ✕ Ἀνεωγμένοι. ✕ Καὶ κατὰ τοὺs καρποὺs τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν.
20.	20. Καὶ ἐν τοῖs γηγενέσι. Οἱ λοιποὶ, καὶ ἐν τοῖs ἀνθρώποιs.	20.
23.	23. Ἐνετείλω αὐτοῖs οὐκ ἐποίη- σαν. Π., ✕ ποιεῖν · οὐκ ἐποίησαν.	23.
24.	24. Καὶ τοῦ λιμοῦ. Π., ✕ καὶ τοῦ θανάτου. Ἐγένετο. Π., ✕ καὶ ἰδοῦ σὺ ὄρῃs.	24.
25.	25. Καὶ σὺ λέγεις πρὸs μὲ, ✕ Κύριε.	25.
27. ✕ Πᾶs λόγος ;	27. Μὴ ἀπ' ἐμοῦ ἀποκρυβήσεται τι ;	27.
28.	28. Ἡ πόλις αὕτη εἰs χεῖρας.	28. ✕ Εἰs χεῖρας Χαλδαίων καὶ εἰs χεῖρας Ναβουχοδονόσορ.
29.	29. Καὶ ἤξουσιν.	29.
30. 1. Μόνοι. 2. Διάλον. ✕ Πλὴν υἱοὶ Ἰσραὴλ παρώργι- σάν με ἐν τοῖs ἔργοιs τῶν χειρῶν αὐτῶν, φησὶ Κύριος.	30. Μόνοι. Vacat.	30. Μόνοι.
31.	31. Ἦν ✕ μοι · ἡ πόλις αὕτη.	31.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
15.	Lectum. Omnes, hunc. 15. Dominus : Adhuc.	15. Omnipotens Deus Israel : Adhuc.
17.	17. Qui es, Domine, Domine, ecce fecisti.	17.
18, 19.	18, 19. Dominus magni consilii. Oculi tui. Ad vias. Omnes, omnes vias. Vacat.	18, 19. Virtutum nomen ipsi : magni consilii. Aperti. Et secundum fructus studiorum ipsorum.
20.	20. Et in terrigenis. Reliqui, et in hominibus.	20.
23.	23. Præcepisti eis non fecerunt. Omnes, facere non fecerunt.	23.
24.	24. Et famis. Omnes, et mortis. Factum est. Omnes, et ecce tu vides.	24.
25.	25. Et tu dicis ad me, Domine.	25.
27. Omne verbum ?	27. Num a me abscondetur quic- quam ?	27.
28.	28. Urbs hæc in manus.	28. In manus Chaldæorum, et in manus Nabuchodonosor.
29.	29. Et venient.	29.
30. 1. Soli. 2. Jugiter. Cæterum filii Israel irritaverunt me in operibus manuum suarum, dicit Dominus.	30. Soli. Vacat.	30. Soli.
31.	31. Erat mihi urbs hæc.	31.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
בני ישראל ובני יהודה 32	52.	52.
להעביר 35	55.	55. Τοῦ παράγειν.
העיר הזאת 36	56.	56. ✕ Ταύτην.
באחריהם להיטיב אותם 40	40.	40.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
32. Filiorum Israel et filiorum Juda.	32. Filiorum Israel et filiorum Juda.	32.
35. Ad transire faciendum.	55. Ut initiarent.	55. Ut transducerent.
36. Civitatem hanc.	56. Civitatem hanc.	56. Hanc.
40. A posterioribus eorum ad benefaciendum me eis.	40. Et non desinam eis benefacere.	40.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Jeremiæ.

V. 2. ✕ τότε. Ms. Jes. itemque sequentes lectiones vers. 3 et 4 cum asteriscis.

V. 5. Θ., ἕως οὗ etc. Drusius hunc locum, qui in LXX desideratur, sic adfert ex Complutensi: ἕως οὗ σκέψωμαι αὐτόν, λέγει Κύριος· ἐὰν δὲ πολεμήσῃτε κατὰ τῶν Χαλδαίων, οὐκ εὐδοθήσεσθε. Hieronymus vero: « Quodque sequitur, donec visitem eum, dicit Dominus, et si pugnaveritis adversus Chaldaeos, nihil prosperum habebitis, in LXX non habetur. » [Alii, ὅτι πολεμάτε τοὺς Χ., εἰς οὓς μὴ κατευθύνητε. Alii, εἰς οὓς οὐ μὴ κατευθύνηται. Alii, ...πολεμή τοὺς Χ. εἰς οὓς οὐ μὴ κατευθύνηται. Alii, ...ὅτι ἂν πολεμήτε τοὺς Χ. οὐ μὴ κατευθύνηται. Ex Polygl.-Bibel. DRACH.]

V. 6. ✕ εἶπε Ἰερεμίας etc., quæ asteriscis notantur usque ad versum 20 ex eodem ms. Jes.

V. 7. Ed. Rom., ὅτι σοὶ κρίσις παραλαβεῖν, quia tibi jnd. accipere. Sic etiam Alex., sed κρίμα. DRACH.

V. 8. ✕ δὴ. Alex., σεαυτῷ. IDEM.

V. 11. דבריו. Alex., ἀνεγνωσμένον, lectum. Et sic etiam ipsa Rom. ed. mox v. 14, ubi Lud. Capillus, in notis criticis, rescribendum suspicatur ἀνεγνωσμένον, ut respondeat voci Hebraicæ. Sed ingeniose defendit Schleusnerus receptam lectionem

gravibus his verbis: « Non animadvertit LXX sensum h. l. liberius quidem nec tamen male expressisse, exemplum enim instrumenti aperti, legere ac emtionis condiciones cognoscere cupientibus destinatum erat, et τὸ ἀνεγνωσμένον h. l. non tam significat, quod legitur, sive legebatur, quam quod legi et inspici poterat. » IDEM.

V. 19. Π., πάσας. Sic etiam Complut. IDEM.

Ibid. Θ., καὶ κατὰ etc. Complut., καὶ κ. τὸν καρπὸν τ. ἑ. α. IDEM.

V. 20. Οἱ λοιποὶ, ἐν τοῖς ἀνθρώποις. Ms. Jes.

V. 23. Π., ✕ ποιεῖν. Idem usque ad versum 29.

V. 24. Π., ✕ καὶ τοῦ θανάτου. Ms. Jes. ubi ait Drusius: alibi καὶ τοῦ λοιμοῦ legi, alibi vero, καὶ τοῦ θανάτου. [Ald., λοιμοῦ. Complut., λοιμοῦ καὶ λοιμοῦ. DRACH.]

Ibid. Π., καὶ ἰδοὺ etc. Complut., καὶ ἰδοὺ σὺ βλέπεις. DRACH.

V. 29. Hieronymus: « Melius Aquila, qui pro eo quod scriptum est venient, transtulit εἰσελεύσονται, hoc est, ingredientur civitatem. Neque enim absentes erant, ut venirent: quippe qui circumdederant Jerusalem, sicut Scriptura testatur. » Et infra: « Verbum enim BAU, ambiguitate sui, et venient,

JEREMIE CAPUT XXXIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
להבניה 2	2.	2.
על בחי 4	4.	4.
אשר אנכי עשה אותם 9	9.	9. ✕ Αὐτοῖς.
מבאים תודה 11	11.	11.
מאין - אדם 12	12.	12.
הנה ימים באים נאם - יהוה 14	14.	14.
הוקמתו ארץ - והדבר הפזוב אשר דברתי אל-בית ישראל ועל בית יהודה		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Ad stabiliendum illud.	2. Et paraturus.	2.
4. Super domos.	4. Ad domos.	4.
9. Quæ ego faciens eis.	9. Quæ ego facturus sum eis.	9. Eis.
11. Adducentium confessionem.	11. Et portantium vota.	11.
12. Absque homine.	12. Absque homine.	12.
14. Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et confirmabo verbum bo-	14. Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et suscitabo verbum bo-	14.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Θ.	ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.
32.	32. Υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ ✕ υἱῶν : Τούδα.	32.
35. Τοῦ παράγειν.	35. Τοῦ ἀναφέρειν.	35. Τοῦ ἀναφέρειν.
36. ✕ Ταύτην.	36. Τὴν πόλιν.	36.
40.	40. Ὅπισθεν αὐτῶν ✕ ὥστε ἀγαθοποιεῖν με αὐτούς.	40.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
32.	32. Filiorum Israel et filiorum Juda.	32.
35. Ut transducerent.	35. Ut offerrent.	35. Ut offerrent.
36. Hanc.	36. Civitatem.	36.
40.	40. Post eos ita ut benefaciam eis.	40.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Jeremiæ

et ingrediuntur sonat. »

V. 30. Hieronymus : « Verbum Hebraicum ACH, Aquila interpretatus est πλήν, quod conjunctionem significat, *verumtamen*. Symmachi prima editio, et LXX et Theodotio solos interpretati sunt. Secunda quippe Symmachi vertit διόλον, quem et nos in presentiarum secuti sumus, *jugiter*. » [Lamb. Bos : « Sym. , δι' ὄλου. Sic etiam scribit Polyglot.-Bibel. DRACH.]

Ibid. 'A., Σ., ✕ πλήν υἱοὶ Ἰσραὴλ etc. Ms. Jes. Drusius vero hanc lectionem adfert, deficientibus LXX, υἱοὶ Ἰσραὴλ οἱ παρακικραίνουσι με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ, λέγει Κύριος. [Lx Compl. Da.] Hieronymus vero : « Filii Israel qui usque nunc exacerbant me in opere manuum suarum, dicit Dominus. In LXX non habetur, et de Hebraico additum est. »

V. 31. ✕ μοι. Ms. Jes.

V. 32. ✕ υἱῶν. Idem.

V. 35. Hieronymus : « Pro initiarent, in Hebraico scriptum est EBIR, quod Aquila et Symmachus, *transducerent*; LXX et Theodotio interpretati sunt, *offerrent*. » [Aq. et Sym. lectionem Græcam addidimus ex Lamberto Bos. DRACH.]

V. 36. 'A., Σ., ✕ ταύτην. Ms. Jes.

Ibid. רבדב, et in pesti. LXX, καὶ ἐν ἀποστολῇ, et in missione. Immerito conjecit Lud. Cappellus legendum esse ἀπολωῆ; apposite autem observavit Sixtus Amama, in Anti-Barbaro biblico lib. IV, ad h. l., *pestem* in biblica dialecto, *missionem* nuncupari; quia a Deo *immittitur*. Sic ps. LXXVIII, *missionem*, מַלְאָכָה, *angelorum malorum*, quod LXX senes de pestilentia intelligentes reddiderunt, ἀποστολὴν δι' ἀγγέλων πονηρῶν. Et Baruch II, 25, ἐν λιμῶ καὶ ἐν βομφαίῃ καὶ ἐν ἀποστολῇ, in fame, in gladio et in missione, i. e. peste, ut exponunt Grotius et Calmetus. DRACH.

V. 40. ✕ ὥστε ἀγαθοποιεῖν με αὐτούς. Ms. Jes.

V. 41. ΠΙΣΤΗ, in veritate. Aq., ἐν ἀληθείᾳ, in veritate. LXX, ἐν πίστει, in fide. Vulg., in veritate. Ex L. Bos. Addendum. DRACH.

V. 44. ΠΡΩΤΗ ἸΡΒΗ, et in urbibus planitiei. Aq. et Sym., καὶ ἐν πόλεσιν τῶν πεδινῶν, et in urbibus planitierum. LXX, καὶ ἐν πόλεσι τῆς Σεφλά (aliter, Σεφλά, cod. Vatic.), et in civitatibus ipsius Sephela. Vulg., et in civitatibus campestribus. Addendum. Idem.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Θ.	ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.
2. Εἰς τὸ ἐπιτελεῖσαι αὐτό.	2. Τοῦ ἀνορθῶσαι αὐτήν.	2.
4.	4. Περὶ οἰκῶν. Ἄλλος, περὶ τῶν οἰκιῶν.	4.
9. ✕ Αὐτοῖς.	9. Ἄ ἐγὼ ποιήσω. Ἄλλος, ✕ εἰμι ποιῶν.	9.
11.	11. Καὶ εἰσοῖσουσι δῶρα ✕ αἰνέ- σεως.	11.
12.	12. ✕ Παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρω- πον. II., id.	12.
14.	14. Vacat.	14. ✕ Ἰηοῦ ἡμέραι ἔρχονται, φησὶ Κύριος, καὶ ἀναστήσω τὸν λόγον μου τὸν ἀγαθόν, ὃν ἐλάλησα ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Ad reparandum ipsum.	2. Ad reparandum illam.	2.
4.	4. Circa domos. Alius, idem.	4.
9. Eis.	9. Quæ ego faciam. Alius, sum faciens.	9.
11.	11. Et afferrent dona laudis.	11.
12.	12. Eo quod non sit homo. Omnes, id.	12.
14.	14. Vacat.	14. Ecce dies veniunt, dicit Do- minus, et suscitabo verbum meum

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΑΑΣ.

15 בימים ההם ובעת ההיא אצמיח
לחד צמח צדקה ועשה משפט
וצדקה בארץ

15.

15.

16 בימיכ הרים תושע יהודה
ויירשלים תשכון לבבוח וזה אשר-
יקרא-לה יהוה : צדקת

16.

16.

17 כי-נה אמר יהוה לא-יכרת
לחד איש ישב אל-נסא בית-ישראל

17.

17.

18 ולטהנים הלויים לא-יכרת איש
מלפני מעלה עלה ומקטיר מנחה
ועשה זבח כל-הימים

18.

18.

19 ויהי דבר-יהוה אל-ירמיהו
לאמור

19.

19.

20 כה אמר יהוה אם-תפרד את-
בריתי היום וארז-בריתי הלילה
ולבלתי היות יומם-ולילה בעתם

20.

20.

21 גם-בריתי תפר אדחוד עבדי
מהיות-לו בן בלך על-כסאו ואת-
הלויים הכהנים משרתי

21.

21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

num, quod locutus sum ad domum
Israel, et super domum Juda.

num quod locutus sum ad domum
Israel, et ad domum Juda.

15. In diebus illis et in tempore
illo germinare faciam ipsi David
germen justitiæ, et faciet iudicium
et justitiam in terra.

15. In diebus illis, et in tempore
illo, germinare faciam David ger-
men justitiæ: et faciet iudicium et
justitiam in terra.

15.

16. In diebus illis salvabitur
Juda, et Jerusalem habitabit in
fiducia: et iste qui vocabit eam,
Dominus justitia nostra.

16. In diebus illis salvabitur
Juda, et Jerusalem habitabit con-
fidenter: et hoc est nomen, quod
vocabunt eum: Dominus justus
noster.

16.

17. Quia sic dixit Dominus: Non
excidetur ipsi David vir, sedens
super solium domus Israel.

17. Quia hæc dicit Dominus:
Non interibit de David vir, qui se-
deat super thronum domus Israel.

17.

18. Et sacerdotibus levitis non
excidetur vir a facie mea, ascen-
dere faciens holocaustum, et ado-
lens munus, et faciens sacrificium
omnibus diebus.

18. Et de sacerdotibus et de le-
vitis non interibit vir a facie mea,
qui offerat holocaustum, et in-
cendat sacrificium, et cædat victi-
mas omnibus diebus.

18.

19. Et fuit verbum Domini ad
Jeremihu, dicens.

19. Et factum est verbum Do-
mini ad Jeremiam, dicens.

19.

20. Sic dixit Dominus: Si in-
fringatis pactum meum diei, et
pactum meum noctis, ut non sit
dies et nox in tempore suo.

20. Hæc dicit Dominus: Si irri-
tum potest fieri pactum meum cum
die, et pactum meum cum nocte,
ut non sit dies, et nox in tempore
suo.

20.

21. Etiam pactum meum dissi-
pabitur cum David servo meo: ut
non sit ei filius rex super solium
ejus, et cum levitis sacerdotibus
ministri mei.

21. Et pactum meum irritum
esse poterit cum servo meo, ut non
sit ex eo filius qui regnet in throno
ejus, et levitæ et sacerdotes mini-
stri mei.

21.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ·

Ο·

ΘΕΟΔΟΤΙΑΝ.

15.

15. *Vacat.*

15. ✕ Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἀνατε-
λιῶ τῷ Δαυὶδ ἀνατολήν δικαίαν,
ποιῶν κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐν τῇ
γῆ.

16.

16. *Vacat.*

16. ✕ Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις
σωθήσεται ἡ Ἰουδαία, καὶ Ἱε-
ρουσαλὴμ κατασκηνώσει πεποι-
θυῖα· καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα ὃ κα-
λέσει αὐτήν, Κύριος δικαίος σὺν
ἡμῖν.

17.

17. *Vacat.*

17. ✕ Ὅτι τάδε λέγει Κύριος,
ὅτι ἐξολοθρευθήσεται τῷ Δαυὶδ
ἄνθρωπος καθήμενος ἐπὶ θρόνου οἴκου
Ἰσραὴλ.

18.

18. *Vacat.*

18. ✕ Καὶ τοῖς ἱερεῦσι τοῖς λευί-
ταις οὐκ ἐξολοθρευθήσεται ἄνθρω-
πὸς ἐκ προσώπου μου ἀναφέρων ὀλο-
καυτώματα, καὶ θύων θυσίαν, καὶ
ποιῶν θυμίαμα πάσας τὰς ἡμέ-
ρας.

19.

19. *Vacat.*

19. ✕ Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου
πρὸς Ἱερεμίαν λέγων.

20. ✕ (Ἐὰν διασκεδάσῃτε.)

20. *Vacat.*

20. ✕ Τάδε λέγει Κύριος· Εἰ
διασκεδάσετε διαθήκην μου τὴν
ἡμέραν, καὶ τὴν διαθήκην μου
τὴν νύκτα, τοῦ μὴ εἶναι ἡμέραν
καὶ νύκτα ἐν καιρῷ αὐτῶν.

21.

21. *Vacat.*

21. ✕ Καὶ γὰρ ἡ διαθήκη μου
διασκεδασθήσεται μετὰ Δαυὶδ τοῦ
δούλου μου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτῷ υἱὸν
βασιλεύοντα ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ,
καὶ ἡ πρὸς τοὺς λευίτας τοὺς ἱερεῖς
λειτουροῦντάς μοι.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

bonum, quod locutus sum super
domum Israel, et super domum
Juda.

15.

15. *Vacat.*

15. In diebus illis et in tempore
illo oriri faciam ipsi David ortum
justum, faciens judicium et justitiam
in terra.

16.

16. *Vacat.*

16. In diebus illis salvabitur
Judæa, et Jerusalem habitabit con-
fidens : et hoc est nomen quod vo-
cabit eam, Dominus justus nobis-
cum.

17.

17. *Vacat.*

17. Quia hæc dicit Dominus,
Non exterminabitur ipsi David vir
sedens super thronum domus
Israel.

18.

18. *Vacat.*

18. Et sacerdotibus levitis non
exterminabitur vir a facie mea,
offerens holocausta, et sacrificans
sacrificium, et faciens incensum
omnibus diebus.

19.

19. *Vacat.*

19. Et factum est verbum Do-
mini ad Jeremiam, dicens.

20. Si dissipaveritis.

20. *Vacat.*

20. Hæc dicit Dominus : Si dis-
sipaveritis testamentum meum die,
et testamentum meum nocte, ut
non sit dies et nox in tempore suo.

21.

21. *Vacat.*

21. Etiam testamentum meum
dissipabitur cum David servo meo ;
ut non sit ipsi filius regnans super
throno ipsius, et quod cum levitis
sacerdotibus ministrantibus mihi.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοί; γράμματα.	AKYAAΣ.
22 אשר לא- יספר צבא השמים ולא יכד חל הים כן ארבה את-זרע חד עבדי ואת- וגלים משרתי אתי	22.	22.
23 ויהי דבר- יהוה אל- ירמיהו לאמר	23.	23.
24 הלא ראית מה- העם הזה דברו לאמר שתי המשפחות אשר בחר יהוה בהם וימאסם ואת- עמי ינאצון מהיות עוד גוי לפניהם	24.	24.
25 כה אמר יהוה אם- לא בריתי יובם תלילה חקת שמים וארץ לא שמתי	25.	25.
26 גם- זרע יעקב חדד עבדי אמאם מקחת מזרעו משלים אל-זרע אברהם ישחק ויעקב כי- אשוב את- שבותם ורחבותים	26.	26.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

22. Quia non numerabitur exercitus cœlorum, nec mensurabitur arena maris : sic multiplicabo semen David servi mei, et levitas ministrantes mihi.

23. Et fuit verbum Domini ad Jeremihu dicendo.

24. Nonne vidisti quid populus iste locuti sint? dicendo : Duæ familiæ quas elegerat Dominus in eis, eas reprobavit, et populum meum irritant, ut non sit amplius gens coram iis.

25. Sic dixit Dominus, Si pactum meum inter diem et noctem, statuta cœlorum et terræ non posui.

26. Etiam semen Jacob et David servi mei reprobabo, ut non capiam de semine ejus dominantes in semen Abraham, Isaac, et Jacob : nam reducam captivitatem eorum, et miserebor eorum.

VULGATA LATINA.

22. Sicuti enumerari non possunt stellæ cœli, et metiri arena maris : sic multiplicabo semen David servi mei, et levitas ministros meos.

23. Et factum est verbum Domini ad Jeremiâ, dicens.

24. Numquid non vidisti quid populus hic locutus sit? dicens : Duæ cognationes, quas elegerat Dominus, abjectæ sunt : et populum meum despexerunt, eo quod non sit ultra gens coram eis.

25. Hæc dicit Dominus : Si pactum meum inter diem et noctem, et leges cœlo et terræ non posui.

26. Equidem et semen Jacob et David servi mei projiciam, ut non assumam de semine ejus principes seminis Abraham, Isaac, et Jacob ; reducam enim conversionem eorum et miserebor eis.

AQUILA.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Jeremiæ.

V. 2. Σ., εις τὸ ἐπιτελέσαι. Ms. Jes. Idem vero ad v. 4. in textu habet, περὶ τῶν οἰκιῶν, ad marg., περὶ οἰκίας. (') Et v. 5. ✕ τοῦ : πληρῶσαι, et ✕ τῆ : ὀργῆ, et ✕ τῶ : θυμῶ. (") Et v. 9. ✕ μοι : εις εὐφροσύνην. (""') Ibid. ✕ εἰμι ποιῶν : Ἀ., Σ., ✕ αὐτοῖς : V. 11. δῶρα ✕ αἰνέσεως. V. 12. Π., ✕ παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπων. Quæ compendii causa licet semel notasse satis erit.

Versu 14. Θ., ✕ Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται etc. Hæc ms. Jes. usque ad finem capituli ex Theodotione

(') Hoc in versu primum occurrit, על בני בתי העיר, super domos urbis. LXX, περὶ οἰκων τῆς πόλεως. Complut., οἰκιῶν. Secundo, בני בתי העיר, et super domos regum. Editi. Rom., καὶ περὶ οἰκων βασιλείας. Alex. et Complut., x. π. οἰκίας β., et circa domum regis. DRACH.

(") Græca Vulg. : τοῦ μάχεσθαι πρὸς τοὺς Χαλδαίους, καὶ πληρῶσαι αὐτὴν τῶν νεκρῶν τῶν ἀνθρώπων, οὗς ἐπάταξα ἐν ὀργῆ μου καὶ ἐν θυμῶ μου. IDEM.

(""') Vulg. : καὶ ἔσται εις εὐφροσύνην. Hoc μοι addunt etiam Complut. aliaque exemplaria. IDEM.

supplet, quia in LXX desiderabantur. Drusius vero alteram ex editione Complutensi versionem adfert [quam descripsit, ut ipse fatetur, ex edit. Rom. Dr.] : nempe,

14. Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ ἀναστήσω τὸ ῥῆμα τὸ ἀγαθόν, ὃ ἐλάλησα ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα.

15. Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, βλαστήσαι ποιήσω τῷ Δαυὶδ βλαστὸν δικαιοσύνης [apud Theodor. pro his legitur, ἀνατελῶ κέ-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

22.

22. *Vacat.*

22. ✕ Ὡς οὐκ ἐξαριθμηθήσεται ἡ δύναμις τοῦ οὐρανοῦ, οὐδὲ ἐκμετρηθήσεται ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης· οὕτως πληθυνῶ τὸ σπέρμα Δαυὶδ τοῦ δούλου μου, καὶ τοὺς λευίτας τοὺς λειτουργοῦντάς μοι.

23.

23. *Vacat.*

23. ✕ Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν λέγων.

24.

24. *Vacat.*

24. ✕ Ἄρα γε οὐκ ἔδες τί ὁ λαὸς οὗτος ἐλάλησεν; λέγοντες, Αἱ δύο πατριαὶ ἃς ἐξελέξατο Κύριος ἐν αὐταῖς, καὶ ἰδοὺ ἀπώσατο αὐτούς, καὶ τὸν λαὸν μου παρώξυνεν τοῦ μὴ εἶναι ἐτι ἐνώπιόν μου.

25.

25. *Vacat.*

25. ✕ Τάδε λέγει Κύριος, Εἰ μὴ τὴν διαθήκην μου ἡμέρας καὶ νυκτὸς, ἀκριβάσματα οὐρανοῦ καὶ γῆς οὐκ ἔταξα.

26.

26. *Vacat.*

26. ✕ Καί γε τὸ σπέρμα Ἰακώβ καὶ Δαυὶδ τῶν δούλων μου ἀποδοκιμῶ τοῦ μὴ λαβεῖν ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἄρχοντα πρὸς τὸ σπέρμα Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὅτι ἐπιστρέψω τὴν ἐπιτροπὴν αὐτῶν, καὶ οἰκτερήσω αὐτούς.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

22.

22. *Vacat.*

22. Sicut non numerabitur virtus caeli, nec mensurabitur arena maris: sic multiplicabo semen David servi mei, et levitas ministrantes mihi.

23.

23. *Vacat.*

23. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens.

24.

24. *Vacat.*

24. Annon vidisti quid populus hic locuti sunt? dicentes, Duæ familiae quas elegit Dominus in eis: et ecce expulit eos: et populum meum irritaverunt, ut non sit ultra in conspectu meo.

25.

25. *Vacat.*

25. Hæc dicit Dominus, Si non testamentum meum die ac nocte, accurata statuta caeli et terræ non posui.

26.

26. *Vacat.*

26. Etiam semen Jacob et David servorum meorum reprobabo, ut non accipiam de semine ejus principem ad semen Abraham et Isaac et Jacob, quia reverti faciam reversionem eorum, et miserabor eos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Jeremiæ.

ρας τῷ Δαυίδ. Dn.], καὶ βασιλεύσει βασιλεὺς, καὶ συνήσεται, καὶ ποιήσει κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐν τῇ γῆ.

16. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις σωθήσεται Ἰούδας, καὶ Ἱερουσαλήμ κατοικήσει πεποιθότως, καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ ὄνομα ὃ καλέσουσιν (Theodoret., ὃ κληθήσεται) αὐτῷ, Κύριος δίκαιος ἡμῶν (Theodoret., Κύριος δικαιοσύνη ἡμῶν).

17. Ὅτι οὕτω λέγει Κύριος, Οὐκ ἐπιλείψει τῷ Δαυίδ ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου Ἰσραὴλ.

18. Καὶ ἐκ τῶν ἱερέων καὶ λευιτῶν οὐκ ἐκλείψει [Theodor., οὐκ ἐξολοθρευθήσεται. Dn.] ἀνὴρ ἐνώπιόν μου, προσφέρων ὀλοκαύτωμα, καὶ θυμιῶν δῶρον, καὶ ποιῶν θυσίαν πάσας τὰς ἡμέρας.

19. Καὶ ἐγένετο ῥῆμα Κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν λέγων.

20. Οὕτω λέγει Κύριος, Ἐὰν ἠθετημένην ποιήσῃς τὴν διαθήκην μου τὴν κατὰ τῆς ἡμέρας, καὶ τὴν διαθήκην μου τὴν κατὰ τῆς νυκτὸς, ὥστε μὴ εἶναι ἡμέραν καὶ νύκτα ἐν τῷ καιρῷ αὐτῶν,

21. Καὶ ἡ διαθήκη μου ἠθετημένη ἔσται μετὰ τοῦ Δαυίδ τοῦ δούλου μου, ὥστε μὴ εἶναι ἐξ αὐτοῦ υἱὸς βασιλέων ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ μετὰ τῶν λευιτῶν, καὶ ἱσραῖων λειτουργῶν μου.

22. Ὡσπερ οὐκ ἀριθμηθήσεται ἡ στρατιὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐ μετρηθήσεται ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, οὕτως πληθυνῶ τὸ σπέρμα τοῦ Δαυίδ τοῦ δούλου μου, καὶ τοὺς λευίτας λειτουργοὺς μου.

23. Καὶ ἐγένετο ῥῆμα Κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων.

24. Οὐκ εἶδες εἰ ὁ λαὸς οὗτος ἐλάλησεν, λέγων, Δύο συγγενείας ἃς ἐξελέξατο ὁ Κύριος, ἐξώσεν αὐτάς· καὶ

τὸν λαὸν μου παρώξυναν, ἵνα μὴ ᾗ ἔθνος ἐνώπιον μου τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς, καὶ νόμους τοῦ οὐρανοῦ αὐτῶν.
 25. Οὕτως λέγει Κύριος, Ἐὰν μὴ εἶεν ἡ διαθήκη 26. Οὕτως τὸ σπέρμα τοῦ Ἰακώβ καὶ Δαυὶδ τοῦ

JEREMIAE CAPUT XXXIV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμματα.	AKYΛAΣ.
1 וכל-ממלכות ארץ ממשלת יד וכל-העמים נלחמים	1.	1.
5 הני	5.	5.
6 ירמיהו הנביא	6.	6.
8 את-כל-העם אשר בירושלם לקרא להם דהור	8.	8.
9 ביהודי אחיה איש	9.	9.
10, 11 לבלתי עבד-בם עוד וישבעו וישלחו : וישבו אחרי-כן וישיבו את-העבדים ואת-השפלות אשר שלחו הפשים	10, 11.	10, 11.
17 לכם דהור נאם-יהוה	17.	17.
18 את-דברי הבית אשר כרתו לשנים ויעברו	18.	18.
19 ושירי ירושלם	19.	19.
הסרים		
וכל עם הארץ		
העבדים בין בתרי העגל		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Et omnia regna terræ potestatis manus ejus, et omnes populi bellabant.	1. Universaque regna terræ, quæ erant sub potestate manus ejus, et omnes populi bellabant.	1.
5. Et væ.	5. Et væ.	5.
6. Jeremihu propheta.	6. Jeremias propheta.	6.
8. Cum omni populo, qui in Jerusalem prædicando eis libertatem.	8. Cum omni populo in Jerusalem : ut dimitteret.	8.
9. In Judæo fratre suo virum.	9. In Judæo et fratre suo.	9.
10, 11. Ut non servirent eis amplius : et audierunt, et miserunt : et conversi sunt postea, et reduxerunt servos et ancillas, quos dimiserunt liberos.	10, 11. Et ultra non dominarentur eis : audierunt igitur, et dimiserunt, et conversi sunt deinceps, et extraxerunt servos et ancillas, quos dimiserunt liberos.	10, 11.
17. Vobis libertatem, dixit Dominus.	17. Vobis libertatem, ait Dominus.	17.
18. Verba pacti. Quod conciderunt in duo, et transierunt.	18. Verba fœderis. Quem conciderunt in duas partes, et transierunt.	18.
19. Et principes Jerusalem.	19. Et principes Jerusalem.	19.
Eunuchos. Et omnem populum terræ. Transeuntes inter frusta vituli.	Eunuchi. Et omnis populus terræ. Qui transierunt inter divisiones vituli.	

λοῦλν μου ἔφασα ἄν, ὥστε μὴ λαθεῖν ἐμεῖ ἀπὸ τοῦ ἀναστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν, καὶ ἐλεήσω σπέρματος αὐτοῦ, ἄρχοντας ἐν τῷ σπέρματι τοῦ αὐτοῦς.
 Ἄβραάμ, καὶ τοῦ Ἰσαὰκ, καὶ τοῦ Ἰακώβ· ὅτι

JEREMIE CAPUT XXXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἀρχῆς αὐτοῦ ἐπολέμουν. Ἄλλως, καὶ πᾶν τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ ἐπολέμουν. Ἄλλος, ✕ καὶ πᾶσαι αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ λαοὶ ἐπολέμουν.	1.
5.	5. Καὶ οἳαὶ (ἄλλ., καὶ ὦ).	5.
6.	6. Ἰερεμίας ✕ ὁ προφήτης.	6.
8.	8. Πρὸς ✕ πάντα ἃ τὸν λαὸν, τοῦ καλεῖσαι ✕ αὐτοῖς ἄφρασι.	8.
9.	9. Ἐξ Ἰούδα ✕ ἀδελφῶν αὐτοῦ μηδένα.	9.
10, 11.	10, 11. ✕ Πρὸς τὸ μὴ δουλεύειν αὐτοὺς ἐτι, καὶ ἐπήκουσαν· καὶ ἐξεστράφησαν μετὰ ταῦτα, καὶ ἐπέστρεψαν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας οὓς ἐξαπέστειλαν ἐλευθέρους.	10, 11.
17.	17. Ἄφρασι ὑμῖν ✕ φησὶ Κύριος.	17.
18. ✕ Τοὺς λόγους μου.	18. Τὴν διαθήκην μου. Ὅν ἐποίησαν ✕ εἰς δύο ἃ ἐργάζεσθαι.	18.
19.	19. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ καὶ τοὺς ἄρχοντας Ἱερουσαλήμ. Καὶ τοὺς δυνάστας. Ἄλλος, εὐνοῦχος. Καὶ ✕ πάντα ἃ τὸν λαὸν ✕ τῆς γῆς. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ τοὺς διελθόντας ἀναμέσον τῶν διχοτομημάτων τοῦ μόσχου.	19.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO

1.	1. Et omnis terra principatus ejus bellabant. <i>Aliter</i> , et omnis exercitus ejus bellabant. <i>Alius</i> , et omnia regna terræ principatus ejus, et omnes populi bellabant.	1.
5.	5. Et væ. <i>Alius</i> , et o.	5.
6.	6. Jeremias propheta.	6.
8.	8. Ad omnem populum, ad vocandum ipsis libertatem.	8.
9.	9. Ex Juda fratrem suum neminem.	9.
10, 11.	10, 11. Ut non servirent eis amplius, et audierunt: et conversi sunt postea, et reverti fecerunt pueros et puellas, quos dimiserunt liberos.	10, 11.
17.	17. Dimissionem vobis, dicit Dominus.	17.
18. Verba mea.	18. Testamentum meum. Quod fecerunt in duo ad operandum.	18.
19.	19. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , et principes Jerusalem Et potentes. <i>Alius</i> , eunuchos. Et omnem populum terræ. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , transeuntes inter frusta vituli.	19.

TO EBPAIKON.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
21 וביד מבקשי נפשם וביד חן מלך בבל	21.	21.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Et in manum quærentium animas eorum, et in manum virtutis regis Babel.	21. In manus quærentium animas eorum, et in manum exercituum regis Babylonis.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Jeremiæ.

V. 4. Καὶ πᾶσαι etc. Ms. Jes. ubi asteriscus non præmittitur; sed hic ponendus quia deficient LXX. Ibid. in textu legitur, πᾶν τὸ στρατόπεδον etc. Drusus vero sic ex Complut., καὶ πᾶσαι αἱ βασιλείαι τῆς γῆς αἱ ὑπὸ τῆν δυναστείαν τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ λαοὶ ἐπολέμουν.

V. 3. In hæc verba Hebraica פִּיךָ וְדַבֵּר דְרִיִּישׁ Drusus ex Complutensi: καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ μετὰ τοῦ στόματός σου λαλήσει. [Habet et Alex., sed absque articulo τὸ. DRACH.]

V. 4. עָלֶיךָ Drusus, πρὸς σέ. [Ita Complut. — Alii. περὶ σοῦ. Alii, περὶ σέ. DR.] Ibid. Drusus, וְדַבֵּר בְּדַבְרֵי הַחַוּוֹת בְּדַבְרֵי לֹא אוֹכְלוֹת אֶת הַבָּרֶמֶסֶת. [Compl. DR.]

V. 5. Ἄλλος, καὶ ὦ. Ms. Jes. ibid. Drusus in hæc verba, וְדַבֵּר בְּדַבְרֵי הַחַוּוֹת בְּדַבְרֵי לֹא אוֹכְלוֹת אֶת הַבָּרֶמֶסֶת σου, et יִשְׁרָף וְיִכָּאֶסְוּ. [Ex Complut. Rom. autem ed. et Alex., ἐκλαύσαν et κλαύσονται, quæ, ut

recte observat Drusus, imperite adscribenda manui. DRACH.]

V. 6. ✕ ὁ προφήτης. Ms. Jes.

V. 7. ἡπ-ἡπ-ἡπ τὰς καταλειμμένας. Drusus ex Complutensi. [Habet et Alex. DR.]

V. 8. Ο', πρὸς ✕ πάντα etc. Ms. Jes. Drusus vero adjicit ex Complut., τὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ, quod in editis τῶν Ο' desideratur. [Habet Alex. DR.]

V. 9. ✕ ἀδελφὸν αὐτοῦ etc. Ms. Jes.

V. 10. Drusus, ἡπ-ἡπ-ἡπ καὶ ἡπ-ἡπ-ἡπ. Ibidem, ἡπ-ἡπ-ἡπ καὶ ἡπ-ἡπ-ἡπ καὶ ἡπ-ἡπ-ἡπ. [Ex Compl. DR.]

V. 10 et 11. ✕ πρὸς τὸ μὴ δουλεύειν αὐτοὺς etc. Drusus ista sic refert ex Complut., καὶ ἐπεστράφησαν μετὰ ταῦτα, καὶ ἀνήγαγον τοὺς δούλους, καὶ τὰς παιδίσκας, οὓς ἀπέστειλαν ἐλευθέρους, καὶ ὑπέταξαν αὐτοὺς εἰς δούλους καὶ παιδίσκας. In LXX legitur solum, αὐτοὺς εἰς παῖδας καὶ παιδίσκας.

JEREMIE CAPUT XXXV.

TO EBPAIKON.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 הָלַךְ אֶל-בֵּית	2.	2.
3 וְאֵת כָּל-בֵּית הַרְחָבִים	3.	3.
4 שָׂרַר הַקֶּף	4.	4.
5 וְאֵת לִפְנֵי בְנֵי בֵּית-הַרְחָבִים	5.	5.
8 וְאָמַר אֲלֵיהֶם 8 יְהוֹנָדָב בֶּן-רַחָב	8.	8.
11 וְנִשְׁבַּע	11.	11.
14 אֶת-בְּנֵי	14.	14.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Vade ad domum.	2. Vade ad domum.	2.
3. Et universam domum Rechabitarum.	3. Et universam domum Rechabitarum.	3.
4. Custodis liminis.	4. Qui erat custos vestibuli.	4.
5. Et dedi in conspectu filiorum domus Rechabitarum	5. Et posui coram filiis domus Rechabitarum.	5.
Et dixi ad eos.	Et dixi ad eos.	
8. Jonadab filii Rechab.	8. Jonadab filii Rechab.	8.
11. Mansimus.	11. Mansimus.	11.
14. Filiis suis.	14. Filiis suis.	14.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

21.

21. ✕ Καὶ εἰς χεῖρας ζητούντων
τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρας
δυνάμει βασιλέως Βαβυλώνας.

21.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

21.

21. Et in manus quaerentium
animas eorum, et in manus virtutis
regis Babylonis.

21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Jeremiæ.

V. 17. ✕ φησὶ Κύριος. Ms. Jes.

V. 18. Σ., ✕ τοὺς λόγους μου. Ms. Jes. Melius
legas, τοὺς λόγους τῆς διαθήκης.

Ibid. ✕ εἰς δύο : Ms. Jes. Hanc versionem adfert
Drusius ex Complut., ὃν ἔκοψαν εἰς δύο μέρη, καὶ
διήλθον ἐν μέσῳ τῶν μερῶν (αἰ. διχοτομημάτων) αὐ-
τοῦ. [Ibid. LXX (Rom. et Alex.), ἐργάζεσθαι, *ad
operandum*. Legerunt nimirum, ἴπρωγῃ, ἡ pro ἡ.
Melius Ald. aliaque exemplaria, καὶ διήλθον. Dr.]

V. 19. ✕ καὶ τοὺς ἀρχοντας Ἱερουσαλήμ. Drusius,
καὶ ἀρχοντες Ἱερουσαλήμ. [Complut. Dr.]

Ibid. Ἄλλος, ἀνούχους. Ms. Jes.

Ibid. ✕ πάντα τὸν λαόν. Locus plenus sic apud

Drusium ex Complut., καὶ πᾶς ὁ λαός (alias, πάντα
τὸν λαόν) τῆς γῆς, οἱ διήλθον ἐν μέσῳ τῶν μερῶν
τοῦ μόσχου. [Non dicit Drusius se hæc descripsisse
ex ed. Complut., quæ cæteroqui non habet οἱ διήλ-
θον et quæ sequuntur. Prodeunt autem ex nota
editionis Rom. DRACH.]

Ibid. ✕ τοὺς διελλόντας etc. Ms. Jes. In LXX
deest.

V. 21. ✕ καὶ εἰς χεῖρας ζητούντων etc. Idem. (*)
Locus plenus sic est apud Drusium ex Complut.,
δώσω εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρας ζη-
τούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρας δυνάμει
βασιλέως Βαβυλώνας τοῖς ἀποτρέγουσιν ἀπ' αὐτῶν.

(*) Pro quibus ed. Rom., καὶ δυνάμεις βασιλέως Βαβυλώνας τοῖς ἀποτρέγουσιν ἀπ' αὐτῶν. *Et virtus regis
Babylonis recedentibus ab eis*. Alex. vero, καὶ δυνάμεις βασιλέως Β., οἱ ἀποτρέγοντες ἀπ' αὐτῶν. *Cum sententi-
dura sint hæc verba Alex. codicis, et manifeste aliquid passa sint a scribis, ita correctæ leguntur in Brei-
tingeri editione* : καὶ ἐν χειρὶ δυνάμει βασιλέως Β., τῶν ἀποτρεχόντων ἀπ' αὐτῶν. DRACH.

JEREMIAE CAPUT XXXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.

2. Βάδισον εἰς ✕ τὸν : οἶκον.
Ἄλλος, πορεύθητι εἰς τὸν οἶκον.
Ἄλλως, οἰκίαν.

2.

3. Καὶ πάντα τὸν οἶκον...

3. Καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν Ἀρχα-
βείμ.

3.

4.

4. Φυλάσσοντος τὴν αὐλήν. Ἄλλ-
λος, τὸν ὀδόν. *Oi I'*, φυλάττοντος
τὸν σταθμόν.

4.

5.

5. Καὶ ἔδωκα κατὰ πρόσωπον
αὐτῶν. Ἄλλος, ✕ καὶ ἔστησα κα-
τὰ πρόσωπον τῶν υἱῶν οἴκου τῶν
Ῥαχαβείν.

5.

Καὶ εἶπα ✕ πρὸς αὐτούς.

8.

8. Ἰωνὰδὰβ ✕ υἱοῦ Ῥηχάβ.

8.

11.

11. Ὀχοῦμεν. Ἄλλος, οἰκήσω-
μεν. Ἄλλος, ψήκησαμεν.

11.

14.

14. Τοῖς τέκνοις αὐτοῦ. Ἄλλος,
τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ.

14.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.

2. Vade in domum. *Alius*, am-
bula in domum.

2.

3. Et universam domum...

3. Et universam domum Archabim.

3.

4.

4. Custodientis atrium. *Alius*,
limen. *Tres Int.*, custodientis sta-
tionem.

4.

5.

5. Et dedi in conspectu eorum.
Alius, et statui in conspectu filio-
rum domus Rachabin.

5.

Et dixi ad eos.

8.

8. Jonadab filii Rechab.

8.

11.

11. Habitabamus. *Alius*, habi-
temus. *Alius*, habitavimus.

11.

14.

14. Filiis suis. *Alius*, id.

14.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΑΣ.

עד היום הזה כי שמעו את מצות
אביהם

15 השכם ושלח 15.

17-19 יען דברתי אליהם ולא
שמעו ואקרא להם ולא ענו : ולבית
הרכבים אמר ירמיהו

17-19.

* Ἔως τῆς ἡμέρας ταυτης, οὐ
ἤκουσαν τῆς ἐντολῆς τοῦ πατρὸς
αὐτῶν.

15.

17-19.

סה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל

והשכור את-כל-מצותי והעשו
ככל אשר-צוה אתכם : לכן סה אמר
יהוה צבאות אלהי ישראל

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Usque ad diem hanc, quia au-
dierunt præceptum patris sui.

15. Mane surgendo, et mittendo.

17-19. Pro eo quod locutus sum
ad eos, et non audierunt, et vo-
cavi eos, et non responderunt. Et
domui Rechabitarum dixit Jere-
mibu.Sic dixit Dominus exercituum
Deus Israel.Et custodivistis omnia præcepta
ejus, et fecistis juxta omnia quæ
præcepit vobis; propterea sic dixit
Dominus exercituum Deus Israel.

VULGATA LATINA.

Usque ad diem hanc, quia obe-
dierunt præcepto patris sui.15. Consurgens diluculo, mit-
tensque.17-19. Eo quod locutus sum ad
illos, et non audierunt : vocavi
illos, et non responderunt mihi.
Domui autem Rechabitarum dixit
Jeremias.Hæc dicit Dominus exercituum
Deus Israel.Et custodistis omnia mandata
ejus, et fecistis universa, quæ præ-
cepit vobis : propterea hæc dicit
Dominus exercituum Deus Israel.

AQUILA.

Usque ad diem hanc, quia au-
dierunt præceptum patris sui.

15.

17-19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Jeremiæ.

V. 2. *U*, βάδισον εἰς * τὸν : οἶκον etc. Hæ lectio-
nes prodeunt ex ms. Jes.Ibid. Heb. et Vulg., et loquere eis. In LIX nostris
vacat. Alex. autem, Complut. et Cod. Friderico-
Augustanus apud Tischendorfium, habent καὶ κάλε-
σον αὐτούς, et voca eos. DRACH.V. 3. *E*, καὶ πάντα τὸν οἶκον. Sequitur vox dubia
quasi σούλον. Sed non clare legitur. [Edit. Rom.,
'Αρχαβείν. Alex., Χαραβείν. Complut., 'Ρηχαβείν.
Ald., 'Ραχαβείν. Unde autem Montf. expiscatus sit
'Αρχαβείν (Latine enim reddit, *Archabim*) frustra
investigavimus. DRACH.]V. 4. Ms. Jes. habet, οἱ Γ', τὸν σταθμόν. Reliquæ
hujus versus et sequentis confusa sunt in eodem
ms. [Edidit Montf., τὴν ὁδόν, et Latine, *viam*, et
hanc subjecit notam : « Al., ὁδόν, forte οὐδόν, »
quam delevimus ut indignam tanto viro. Habent
quoque Ald. et Complut., τὴν ὁδόν. Nos tamen
non dubitavimus rescribere τὸν ὁδόν, *limen*. Infra,
Ezech. XL, 7, bis conspicies οὐδόν Ionicum, p: o Alt.
ὁδ. DRACH.]V. 5. * καὶ ἔστησα etc. Idem. Ibid. * πρὸς αὐ-
τούς. Idem.

V. 8. * Ἰηοῦ 'Ρηχάβ. Idem.

JEREMIE CAPUT XXXVI.

TO EBPAIKON.

1 ויהי בשנה
2 כגלת
דברתי1.
2.

ΑΚΥΛΑΑΣ.

1. * Ἐγενήθη : ἐν τῷ ἐνιαυτῷ.
2. Κεφαλίδα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Et fuit in anno.
2. Volumen.
Locutus sum.

VULGATA LATINA.

1. Et factum est in anno.
2. Volumen.
Locutus sum.

AQUILA.

1. Factum est in anno.
2. Capitulum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

Vacat.

✕ Ἔως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὅτι ἤκουσαν τῆς ἐντολῆς τοῦ πατρὸς αὐτῶν.

15.

15. Vacat. Ἄλλος, ✕ ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων.

15.

17-19. ✕ Ἄνθ' ὧν ἐλάλησα ἐπ' αὐτούς, καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐκάλεσα αὐτούς, καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν. Καὶ τῷ οἴκῳ Ῥηχάβ εἶπεν Ἰερεμίας.

17-19. Vacat.

17-19. ✕ Ἄνθ' ὧν ἐλάλησα ἐπ' αὐτούς καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐκάλεσα αὐτούς, καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν. Καὶ τῷ οἴκῳ Ῥηχάβ εἶπεν Ἰερεμίας.

Διὰ τοῦτο οὕτως εἶπε Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων Θεὸς Ἰσραὴλ.

(Ἐπειδὴ ἤκουσαν υἱοὶ Ἰωνάδάβ υἱοῦ Ῥηχάβ τὴν ἐντολὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν,) ποιεῖν καθότι ἐνετειλάτο αὐτοῖς ὁ πατήρ αὐτῶν. Ἄλλος, ✕ καὶ ἐφύλαξαν σὺν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ κατὰ πάντα ὅσα ἐνετειλάτο αὐτοῖς ὁ πατήρ αὐτῶν. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων Θεὸς Ἰσραὴλ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Vacat.

Usque ad diem hanc, quia audierunt præceptum patris sui.

15.

15. Vacat. Alius, mane surgens et mittens.

15.

17-19. Quia locutus sum ad eos, et non audierunt, et vocavi eos, et non responderunt. Et domui Rechab dixit Jeremias.

17-19. Vacat.

17-19. Quia locutus sum ad eos, et non audierunt, et vocavi eos et non responderunt. Et domui Rechab dixit Jeremias.

Idcirco sic dixit Dominus virtutum, Deus Israel.

(Quoniam audierunt filii Jonadab filii Rechab mandatum patris sui,) facere quemadmodum præcepit eis pater eorum. Alius, et custodierunt omnia præcepta ejus, juxta omnia quæcumque præcepit ipsis pater eorum; ideo hæc dicit Dominus virtutum Deus Israel.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Jeremiæ.

V. 11. Ms. Jes. in textu habet, οἰκήσωμεν, ad marg., φκήσωμεν.

V. 14. Ἄλλος, τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ. Idem.

Ibid. Ἄ., Θ., ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὅτι ἤκουσαν τῆς ἐντολῆς etc. Drusius, τὴν ἐντολὴν. Hæc porro et quæ sequuntur asteriscis notata, deerant in LXX.

V. 15. Ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων. Ms. Jes. Drusius vero, ὀρθρίζων τὸ πρῶτ' καὶ ἀποστέλλων. [Ex Complut. Bn.]

V. 17-19. Σ., Θ., ἀνθ' ὧν ἐλάλησα etc. Idem ms. Jes. In schedis meis habetur, Σ., Θ. Prior littera,

hac forma S. an Symmachum significet, non sat exploratum mihi. Posset enim esse notula, qua remittatur ad textum. Et vero in ipso textu ea ipsa vel littera, vel notula ponitur sic, ἐλάλησα ἐπ' αὐτούς ✕ S. qua fortasse remittitur ad aliam similem in margine positam ut supra. Drusius hunc locum sic exprimit ex Complut., ὁμοίως ἐλάλησα αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐκάλεσα αὐτούς, καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν· καὶ τῷ οἴκῳ τῶν Ῥαχαβίμ εἶπεν Ἰερεμίας, οὕτως εἶπεν Κύριος.

Ibid. Τῶν δυνάμεων etc. Ms. Jes.

Ibid. Καὶ ἐφύλαξαν σὺν πάσαις etc. Idem.

JEREMIAE CAPUT XXXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

1.

1. Ἐν τῷ ἐνιαυτῷ.

1. ✕ Ἐγενήθη ἰν τῷ ἐνιαυτῷ.

2. Τόμον.

2. Χαρτίον.

2.

Ἐλάλησα. Ἄλλος, ἐχρημάτισα.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.

1. In anno.

1. Factum est in anno.

2. Tomum.

2. Chartam.

2.

Locutus sum. Alius, prædixi.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
3 את כל ישׁוב אישׁ	3.	3.
7 וישׁבו אישׁ	7.	7.
8 ברוך בן-נריה	8.	8. ἄ υἱὸς Νηριου.
9 וכל-העם הבאים. כעצרו יהודה בירושלם	9.	9.
10 באדני	10.	10.
12 ואלנתן	12.	12.
14 המגלה אשר	14.	14.
15 באדניקם	15.	15.
20 ויבאו אל-מלך	20.	20. Καὶ ἀπήντησαν τῷ βασιλεῖ.
23 בתער עד-תום כל-המגלה על-ואשׁ אשר על-האח	23.	23.
24 ולא פחדו	24.	24.
25 לבלתי שרף את המגלה ולא שמוע אליהם	25.	25.
31 את עינם	31.	31.
32 מגלה אחרת ויתנה אל ברוך בן-נריה הספר	32.	32.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

3. Omnia. Revertantur vir.	3. Omnia. Revertatur unusquisque.	3.
7. Et revertentur vir.	7. Et revertatur unusquisque.	7.
8. Baruch filius Neriah.	8. Baruch filius Neriae.	8. Filius Neriae.
9. Et universus populus venien- tes de urbibus Juda in Jerusalem.	9. Et universae multitudini, quae confluxerat de civitatibus Juda in Jerusalem.	9.
10. In auribus.	10. Audiente.	10.
12. Et Elnathan.	12. Et Elnathan.	12.
14. Volumen quo.	14. Volumen ex quo.	14.
15. In auribus eorum.	15. In auribus eorum.	15.
20. Et ingressi sunt ad regem.	20. Et ingressi sunt ad regem.	20. Et occurrerunt regi.
23. In scalpello. Donec consumeretur omne vo- lumen in igne qui super rogum.	23. Scalpello. Donec consumeretur omne vo- lumen igni, qui erat in arula.	23.
24. Et non timuerunt.	24. Et non timuerunt.	24.
25. De non comburendo volu- mine, et non audivit ad eos.	25. Ne comburet librum, et non audivit eos.	25.
31. Iniquitatem eorum.	31. Iniquitates suas.	31.
32. Volumen aliud, et dedit ip- sum ad Baruch filium Neribu scri- bam.	32. Volumen aliud, et dedit illud Baruch filio Neriae scri- bam.	32.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Θ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Πάντα. Ἄλλ., ✕ σύν; πάντα. Ἀποστραφῶσιν ✕ ἕκαστος. Ἄλλος, ἀποστρέψωσιν.	3.
7.	7. Καὶ ἀποστρέψουσιν.	7. ✕ ἕκαστος.
8. ✕ Υἱὸς Νηριου.	8. Βαρούχ.	8.
9.	9. Πᾶς ὁ λαὸς ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἄλλοι, καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ ἐρχόμενοι ἐκ πόλεων Ἰούδα εἰς Ἱερουσαλήμ.	9.
10.	10. Ἐν ὧσι. Ἄλλος, εἰς τὰ ὦτα.	10.
12.	12. Καὶ Ἰωνάθαν. Ἄλλος, καὶ Νάθαν. Ἄλλος, καὶ Ἐλνάθαν.	12.
14.	14. Τὸ χαρτίον ἐν ᾧ σύ. Ἄλλως, τὸ βιβλίον ἐν ᾧ ✕ σύ.	14.
15. ✕ Εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν.	15. <i>Vacat.</i>	15.
20.	20. Καὶ εἰσῆλθον πρὸς τὸν βασιλέα.	20.
23. Σμῶθ.	23. Εὐρῶ. Ἔως ἐξέλιπε πᾶς ὁ χάρτης εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐπὶ τῆς ἐσχάρας. Ἄλλος, ✕ ἕως οὐ ἐξέλιπεν πᾶς ὁ χάρτης εἰς τὸ πῦρ τῆς ἐσχάρας.	23.
24.	24. Καὶ οὐκ ἐζήτησαν. Ἄλλος, καὶ οὐκ ἐξέστησαν.	24.
25.	25. Πρὸς τὸ κατακαῦσαι τὸ χαρτίον. Ἄλλος, πρὸς τὸ μὴ κατακαῦσαι τὸ χαρτίον, καὶ οὐκ ἤκουσεν αὐτῶν.	25.
31.	31. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, τὰς ἀνομίας αὐτῶν.	31.
32.	32. Καὶ ἔλαβε Βαρούχ χαρτίον ἕτερον. Ἄλλος, χαρτίον ἕτερον, καὶ ἔδωκεν αὐτὸ τῷ Βαρούχ υἱῷ Νηριου τοῦ γραμματέως.	32.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Omnia. <i>Alius, idem.</i> <i>Revertantur unusquisque. Alius, revertantur.</i>	3.
7.	7. Et revertentur.	7. Unusquisque.
8. Filius Neriae.	8. Baruch.	8.
9.	9. Omnis populus in Jerusalem. <i>Alii, et omnis populus qui veniebant ex urbibus Juda in Jerusalem.</i>	9.
10.	10. In auribus. <i>Alius, in aures.</i>	10.
12.	12. Et Jonathan. <i>Alius, et Nathan. Alius, et Elnathan.</i>	12.
14.	14. Charta in qua tu. <i>Aliter, liber, in quo tu.</i>	14.
15. In aures eorum.	15. <i>Vacat.</i>	15.
20.	20. Et ingressi sunt ad regem.	20.
23. Scalpello.	23. Novacula.	23.
24.	24. Donec defecit totum volumen in igne qui super arulam. <i>Alius, donec defecit omnis charta in igne foci.</i> 24. Et non quæsierunt. <i>Alius, et non exterriti sunt.</i>	24.
25.	25. De comburendo volumine. <i>Alius, de non comburenda charta, et non audivit eos.</i>	25.
31.	31. <i>Vacat.</i> <i>Alius, iniquitates eorum.</i>	31.
32.	32. Et sumsit Baruch volumen aliud. <i>Alius, chartam aliam, et dedit eam Baruch filio Neriae scribæ.</i>	32.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Jeremiæ.

- V. 1. ✕ 'A., Θ., ἐγενήθη. Ms. Jes.
- V. 2. 'A., κεφαλίδα. Σ., τόμον. Idem. [Alex. et Complut., χάρτην. DRACH.]
- Ibid. 'Aλλος, ἐχρημάτισα. Idem. [Ita et Alex. Sic etiam mox v. 4. DRACH.]
- V. 3. ✕ Σὺν ; Ibid. ✕ ἕκαστος. 7. Θ., ✕ ἕκαστος. [Rom. et Ald., ἀποστρέψωσιν. Alex. et Complut., ἀποστραφῶσιν. DRACH.] 8. 'A., Θ., ✕ υἱὸς Νηρίου. Ms. Jes. [Habet Complut. Dr.]
- V. 9. Πᾶς ὁ λαὸς οἱ ἐρχόμενοι. Ms. Jes. sine interpretis nomine.
- V. 10. 'Aλλος, εἰς τὰ ὄτα. Idem. [Alex. hic et v. 15. DRACH.]
- V. 12. LXX. Edit. Rom. habet Ἰωνάθαν. Ms. Jes. in textu, Νάθαν, ad marg., Ἐλνάθαν.
- V. 14. Ο', τὸ βέβηλον ἐν ψ ✕ σὺ. Idem. Aliæ editiones, τὸ χαρτίον. [Ed. Rom., χαρτίον. Alex., βέβηλον. — Immerito ponitur asteriscus ante σὺ, non

JEREMIÆ CAPUT XXXVII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
3 ירמיה הנביא	3.	3.
9 ולך	9.	9.
15 ותנני אותך בית האסור בית יהונתן	15.	15. ✕ Εἰς οἶκον φυλακῆς : εἰς τὴν οἰκίαν Ἰωνάθαν.
16 כי בא ירמיה אל-בית המדר אל-הוֹנִיחַ	16.	16. Εἰς τὰ ἐργαστήρια..
17 המלך בביתו בסתר	17.	17.
18 אל-המלך צוקיה	18.	18.
19 מלך-בבל עליכם ועל הארץ הואת	19.	19.
20 ועתה שמע-נא אדני המלך חפ-נא	20.	20.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Jeremihu prophetam.	3. Jeremiam prophetam.	3.
9. Ibunt.	9. Abibunt.	9.
15. Et sederunt eum domum carceris, domum Jonathan.	15. Eum miserunt in carcerem, qui erat in domo Jonathan.	15. In domum custodiæ, in domum Jonathan.
16. Nam ingressus est Jeremihu ad domum laci, et ad ergastula.	16. Itaque ingressus est Jeremias in domum laci, et in ergastulum.	16. In officinas (vel, tabernas).
17. Rex in domo sua in abscondito.	17. In domo sua abscondite.	17.
18. Ad regem Sedekihu.	18. Ad regem Sedeciam.	18.
19. Rex Babel super vos et super terram hanc.	19. Rex Babylonis super vos, et super terram hanc.	19.
20. Et nunc audi, quæso, domine mi rex.	20. Nunc ergo audi, obsecro, domine mi rex.	20.
Cadat, obsecro.	Valeat.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Jeremiæ.

- V. 3. Π., ✕ τὸν προφήτην. Ms. Jes. εἰς τὸν ο. φ. DRACH.]
- V. 9. 'Aλλος, πορεύσονται. Idem.
- V. 15. 'A., Θ., ✕ εἰς οἶκον φυλακῆς. Idem. [Compl., V. 16. Καὶ εἰσῆλθεν Ἰερεμίας etc. Idem. 'A., τὰ

JEREMIÆ CAPUT XXXVIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 שפסיה בן-מתן	1.	1.
וּפְשֻׁחַר בֶּן-מֶלְכִיָּה		✕ Καὶ Πασχώρ υἱὸς Μελχίου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Saphatia filius Mathan.	1. Saphatias filius Mathan.	1.
<i>Et Paschur filius Melchia.</i>	<i>Et Phassur filius Melchiaz.</i>	<i>Et Paschor filius Melchiaz.</i>

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Jeremiæ.

enim exstat in Hebr. DRACH.]

V. 15. Σ., εἰς τὰ ὦτα. Ms. Jes.

V. 20. Ἀ., καὶ ἀπήνησαν τῷ βασιλεῖ. Drusius, qui dicit hanc lectionem suspectam esse.

V. 23. Σ., σμῆλη. Ms. Jes.

Ibid. ✕ Ἔως οὐ ἐξέλιπεν etc. Idem. In LXX legitur, ἕως ἐξέλιπε, etc., ut supra, quod olim defuisse videtur, et cum asterisco in Hexaplis positum postea remansisse.

V. 24. Ἀλλ., καὶ οὐκ ἐξέστησαν. Drusius. [Rom., ἐξήτησαν. Alex., ἐξεζήτησαν. Ald., ἐξέζησαν. Complut., ἐξέστησαν. DRACH.]

V. 25. Hujus et sequentium versuum lectiones adfert Drusius ipsis verbis ex editione Complutensi. Ibid. Χαρτίον. Alex., βιβλίον. DRACH.

V. 31. Τὰς ἀνομίας αὐτοῦ. Ita Complut. Idem.

V. 32. Alex., Β. οὐκ Ν. τῷ γραμματεῖ. Idem.

JEREMIAE CAPUT XXXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.	3. Ἰερεμίας Π., ✕ τὸν προφήτην.	3.
9.	9. Ἀπελεύσονται. Ἄλλος, πορεύσονται.	9.
15.	15. Καὶ ἀπίστειλαν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν Ἰωνάθαν.	15. ✕ Εἰς οἶκον φυλακῆς : εἰς τὴν οἰκίαν Ἰωνάθαν.
16.	16. Καὶ ἦλθεν Ἰερεμίας εἰς οἰκίαν τοῦ λάκκου, καὶ εἰς τὸν χειρῆθ. Ἄλλος, ✕ καὶ εἰσῆλθεν Ἰερεμίας εἰς τὸν οἶκον τοῦ λάκκου, καὶ εἰς τὸν συγκλεισμόν.	16.
17.	17. Ὁ βασιλεὺς ✕ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ : κρυφαίως.	17.
18.	18. Τῷ βασιλεῖ ✕ Σεδεκία.	18.
19.	19. Βασιλεὺς Βαβυλώνος ✕ ἐφ' ὑμᾶς καὶ : ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην.	19.
20.	20. Καὶ νῦν ✕ ἀξιώ ἀκουσον : κύριε βασιλεῦ. Πεσέτω ✕ δὴ.	20.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3.	3. Jeremiam. Omnes, prophetam.	3.
9.	9. Abibunt. Alius, ibunt.	9.
15.	15. Et miserunt eum in domum Jonathan.	15. In domum custodiæ, in domum Jonathan.
16.	16. Et venit Jeremias in domum laci, et in chereth. Alius, et ingressus est Jeremias in domum laci, et in clausuram.	16.
17.	17. Rex in domo sua clam.	17.
18.	18. Regi Sedectæ.	18.
19.	19. Rex Babylonis super vos, et super terram hanc.	19.
20.	20. Et nunc quæso audi domine rex. Cadat, utique.	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Jeremiæ.

ἐργαστήριον. Eusebius et Hieronymus *De locis Hebraicis*.

V. 17. Ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Ms. Jes., ut et sequentes omnes cum asteriscis lectiones.

JEREMIAE CAPUT XXXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. Σαφανίας υἱὸς Νάθαν. Ἄλλος, Σαφατίας υἱὸς Μάθθαν. Vacat.	1. ✕ Καὶ Πασχώρ υἱὸς Μελχίου.
		THEODOTIO.
1.	1. Saphanias filius Nathan. Alius, Saphatias filius Mathithau. Vacat.	1. Et Paschor filius Melchior.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικαὶς γράμμασι.	AKYTAAS.
2 היושב	2.	2.
ברעב ובדבר 4 ויאמרו השדים	4.	✘ Καὶ ἐν θανάτῳ. 4.
6 ויקחו את - ירמיהו	6.	6. ✘ Καὶ ἔλαβον τὸν Ἰερεμίαν.
7 הגישי איש סרים	7.	7.
יהבולך יושב בשער		
9 אדני המלך הרעז האנשים האלה את כל-אשר עשו לירמיהו הנביא את אשר- השליכו אל-הבור ויבות החתי	9.	9.
10 את עבד-מלך הגישי	10.	10.
11 ויקח עבד-מלך את-האנשים ביד אל-תחת האוצר בחבלים	11.	11.
12 ויאמרו עבד-מלך הגישי אל- ירמיהו שים נא בלואי וסחבת הבולאים תחת אצילות ידך	12.	12.
14 אל-מבוא השלישי Ἔσω τῆς πύλης τῆς τρίτης.	14.	14. Ἀσισιῆλ.
16 האנשים האלה אשר בבקשים את-נפשך	16.	16. . . . ✘ τῶν ζητούντων τὴν ψυχὴν σου.
18 ואם אל-שרי מלך בבל	18.	18. ✘ Πρὸς τοὺς ἀρχοντας βασιλέως Βαβυλῶνος. . . . ✘ ἐκ χειρὸς αὐτῶν.
ואתה לא-תמלט מידם VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Sedens.	2. Quicumque manserit.	2.
In fame, et in peste.	Et fame, et peste.	Et in morte.
4. Et dixerunt principes.	4. Et dixerunt principes.	4.
6. Et acceperunt Jeremihu.	6. Tulerunt ergo Jeremiam.	6. Et acceperunt Jeremiam.
7. Æthiops vir eunuchus.	7. Æthiops vir eunuchus.	7.
Et rex sedens in porta.	Porro rex sedebat in porta.	
9. Domine mi rex, male fecerunt homines isti omnia quæ fecerunt Jeremihu prophetae, quem projecerunt in lacum, et morietur sub eo.	9. Domine mi rex, male fecerunt viri isti omnia quaecumque perpetrarunt contra Jeremiam prophetam, mittentes eum in lacum, ut moriatur ibi.	9.
10. Abedmelech Æthiopi.	10. Abdemelech Æthiopi.	10.
11. Et assumpsit Abedmelech viros in manu sua.	11. Assumptis ergo Abdemelech secum viris.	11.
Ad sub thesaurum.	Quæ erat sub cellarario.	
In funibus.	Per funiculos.	
12. Et dixit Abedmelech Æthiops ad Jeremihu: Pone nunc vetera tractionum et corruptionum sub axillis manuum tuarum.	12. Dixitque Abdemelech Æthiops ad Jeremiam: Pone veteres pannos, et hæc scissa et putrida, sub cubito manuum tuarum.	12.
14. Ad introitum tertium. Syrus, intra tertiam portam.	14. Ad ostium tertium.	14. Aslisci.
16. Hominum istorum, qui quaerunt animam tuam.	16. Virorum istorum, qui quaerunt animam tuam.	16. . . . quaerentium animam tuam.
18. Et si.	18. Si autem.	18.
Ad principes regis Babel.	Ad principes regis Babylonis.	Ad principes regis Babylonis.
Et tu non effugies de manu eorum.	Et tu non effugies de manu eorum.	. . . de manu eorum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2	2. Ὁ κατοικῶν. Ἄλλος, ὁ καθήμενος. Ἐν λιμῶ.	2. ✕ Καὶ ἐν θανάτῳ.
4.	4. Καὶ εἶπαν. Π., . . . ✕ οἱ ἄρχοντες.	4.
6.	6. <i>Vacat.</i>	6. ✕ Καὶ ἔλαβον τὸν Ἱερεμίαν.
7.	7. Αἰθίοψ. Π., . . . ✕ ἀνὴρ εὐνοῦχος. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἦν ἐν τῇ πύλῃ. Π., . . . ✕ ἐκάθητο ἐν τῇ πύλῃ.	7.
9.	9. ✕ Κύριε βασιλεῦ, ἐπονηρεύσαντο οἱ ἄνδρες οὗτοι ἅπαντα ὅσα ἐποίησαν Ἱερεμίᾳ τῷ προφῆτῃ, ὅτι ἐπέβλεπον αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον, καὶ ἀποθανεῖται ὑποκάτω αὐτοῦ.	9.
10.	10. Ἀβδεμέλεχ. Π., ✕ τῷ Αἰθίοπι.	10.
11.	11. Καὶ ἔλαβεν Ἀβδεμέλεχ πρὸς ἀνθρώπους ✕ μεθ' αὐτοῦ. Τὴν ὑπόγειον ✕ τοῦ θησαυροῦ. <i>Vacat.</i>	11. ✕ Ἐν τοῖς σχοινοῖς.
12.	12. Καὶ εἶπε· Ταῦτα θές ὑποκάτω τῶν σχοινίων.	12. ✕ Καὶ εἶπεν Ἀβδεμέλεχ ὁ Αἰθίοψ πρὸς Ἱερεμίαν, θές τὰ παλαιὰ ῥάκη κατὰ μαλεεῖν ὑπὸ τοὺς ἀγκῶνας τῶν χειρῶν σου.
14.	14. Ἀσλισιήλ. <i>Oi λοιποί</i> , τὴν τρίτην.	14.
16. . . . ✕ τῶν ζητοσύντων τὴν ψυχὴν σου.	16. Ἀνθρώπων τούτων.	16.
18. ✕ Πρὸς τοὺς ἄρχοντας βασιλέως Βαβυλῶνος.	18. Καὶ εἰάν. Ἄλλος, εἰάν δέ. <i>Vacat.</i> Καὶ σὺ οὐ μὴ σωθῆς. LXX INTERPRETES.	18.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIUS.
2.	2. <i>Habitans. Alius, sedens.</i> <i>In fame.</i>	2. <i>Et in morte.</i>
4.	4. <i>Et dixerunt. Omnes, . . . principes.</i>	4.
6.	6. <i>Vacat.</i>	6. <i>Et acceperunt Jeremiam.</i>
7.	7. <i>Æthiops. Omnes, . . . vireunuchus.</i> <i>Et rex erat in porta. Omnes, . . . sedebat in porta.</i>	7.
9.	9. <i>Domine rex, male fecerunt viri isti quæcumque fecerunt Jeremiæ prophetæ, quia injecerunt eum in lacum, et morietur sub eo.</i>	9.
10.	10. <i>Abdemelech. Omnes, Æthiopi.</i>	10.
11.	11. <i>Et accepit Abdemelech viros secum.</i> <i>Subterrancum thesauri.</i> <i>Vacat.</i>	11. <i>In funiculis.</i>
12.	12. <i>Et dixit : Ista pone sub funiculis.</i>	12. <i>Et dixit Abdemelech Æthiops ad Jeremiam : Pono veteres pannos ad malein, sub cubitiis manuum tuarum,</i>
14.	14. <i>Aslisci. Reliqui, tertiam.</i>	14.
16. . . . querentium animam tuam.	16. <i>Hominum istorum.</i>	16.
18. Ad principes regis Babylonis.	18. <i>Et si. Alius, si autem.</i> <i>Vacat.</i> <i>Et tu non salvaberis.</i>	18.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
נא - שבע 20	20.	20.
ויכלך 22	22.	22.
בבץ רגלך		
ואתה לא-כל-נשיך 23	23.	23.
ואתה לא-חבלט מידם		
השרף באש		
ואתה דבר-אליך חבלך 25	25.	25.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Audi, quæso.	20. Audi, quæso.	20.
22. Et prævaluerunt.	22. Et prævaluerunt.	22.
In cæno pes tuus.	In lubrico pedem tuum.	
23. Et omnes uxores tuas.	23. Et omnes uxores tuas.	25.
Et tu non evades de manu eorum.	Et tu non effugies manus eorum.	
Cremabis in igne.	Comburet igni.	
25. Et quid locutus est ad te rex?	25. Et quid locutus est tecum rex?	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Jeremiæ.

V. 1. Ἄλλος, Σαφατίας υἱὸς Μαθθάν. Ms. Jes. habet ΜΑΘΘΑ.

Ibid. Ἀ., Θ., καὶ Πασγῶρ etc. Ms. Jes.

V. 2. Ὁ καθήμενος. Ἄλλος, ὁ κατοικῶν. Drusius. [Ὁ κατοικῶν, habet textus τῶν LXX omnium editionum, si excipias Complutensem, quæ præfert, ὁ καθήμενος. Plures sunt emendationes et additiones quas nobis obtigit facere hoc in capitulo, quas tædet ut singulas indicemus. DRACH.]

Ibid. Ἀ., Θ., καὶ ἐν θανάτῳ. Ms. Jes. Drusius vero sine interpretis nomine, καὶ ἐν λοιμῷ, ex ed. Complut. ut et alia.

V. 4. II., ✕ οἱ ἄρχοντες. Idem.

V. 6. Ἀ., Θ., καὶ ἔλαβον τὴν Ἱερεμίαν. Idem, et Drusius sine interpretis nomine, καὶ ἔλαβον τὴν Ἱερεμίαν, καὶ ἔρριψαν.

V. 7. II., ✕ ἀνὴρ εὐνοῦχος. Idem, et Drusius sine interpretis nomine.

Ibid. II., ✕ ἐκάθητο. Idem.

V. 9. ✕ Κύριε βασιλεῦ etc. Drusius vero sic ex Complutensi: Κύριέ μου βασιλεῦ, ἐπονήρυσαν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι πάντα ἃ ἐποίησαν κατὰ τοῦ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, ῥίψαντες αὐτὸν εἰς λάκκον, ἵνα ἀπαθάνῃ ἐν αὐτῷ ἀπὸ προσώπου.

V. 10. II., ✕ τῷ Αἰθίοπι. Ms. Jes. Et v. 11, ✕ μὲν αὐτοῦ. Ibid. ✕ τοῦ θησαυροῦ.

V. 12. Θ., ἐν τοῖς σχοινοῖς etc. Idem.

Ibid. Θ., καὶ εἶπεν etc. Idem.

V. 14. Ἀ., Ἀσλεισὴλ. Sic ms. Jes. quod sane suspectum. Pergit idem, ut et Apollinarius, οἱ λοιπ., τὴν τρίτην. Syrus ex Drusio, ἔσω τὴν τρίτην θύραν. [LXX edit. Rom., εἰς οἰκίαν Ἀσλεισὴλ, in domum

JEREMIÆ CAPUT XXXIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
והיה כאשר נלכדה ירושלים	1.	1.
בשנה דרשעית לצדקיהו מלך-יהודה בחדש העשירי		
3 נרגל ש-אצר 3	3.	3.
סגרי-נב שרככים		
וכל-שמות שרי מלך-בבל		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et factum est ut caperetur Jerusalem in anno nono Sedekihū regis Juda in mense decimo.	1. Et factum est ut caperetur Jerusalem anno nono Sedeciae regis Juda, mense decimo.	1.
3. Nergel Sarasar.	3. Neregel, Sereser.	3.
Samgar-Nabu Sarsachim.	Semegarnabu, Sarsachim.	
Et omne reliquum principum regis Babel.	Et omnes reliqui principes regis Babylonis.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ	Θ.	ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.
20.	20. Ἄκουσον ἄδ.	20.
22.	22. Καὶ δυνήσονται. Ἄλλος, καὶ ἠδυνάσθησαν. Ἐν ὀλισθήματι πόδα σου. Ἄλλος, ἐν ὀλισθήματι ποδός σου.	22.
23.	23. Καὶ ἄ πάσας : τὰς γυναῖκας σου. Καὶ σὺ οὐ μὴ σωθῆς.	23. ... ἄ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ [1. αὐτῶν].
25.	25. Τί ἐλάλησέ σοι ὁ βασιλεὺς ; Ἄλλ., τί ἐλάλησας πρὸς τὸν βασιλέα ;	25.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20.	20. Audi utique.	20.
22.	22. Et prævalebunt. <i>Alius</i> , et prævauerunt. In lubricis pedem tuum. <i>Alius</i> , in lapsu pedis tui.	22.
23.	23. Et omnes mulieres tuas. Et tu non salvaberis. Comburetur in igne.	23. ... de manu eorum.
25.	25. Quid locutus est tibi rex ? <i>Alius</i> , quid locutus es ad regem ?	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Jeremiæ.

Aselisel. Alex., Σαλαθιήλ. Ald. et Complut., Ἀσαλισαήλ. DRACH.]

V. 16. Ἄ., Σ., ἄ τῶν ζητούντων etc. Ms. Jes.

V. 18. Ἄλλος, ἐὰν δέ. Idem, et ibid. Ἄ., Σ., πρὸς τοὺς ἄρχοντας. Ibid. Ἄ., ἄ ἐκ χειρὸς αὐτῶν. Et 20. ἄ δέ.

V. 22. Ἄλλος, καὶ ἠδυνάσθησαν. Drusius. [Sic etiam Complut., ἠδυνάσθησαν, quod noster vertit, post Drusium, prævauerunt. Sed verbum ἀδύναμαι (vox alioquin barbara. Consule Lobeck. ad Phryn., p. 566) plane palamque contrarium significat, non possum. Melior lectio editionis Rom. et Alex., quam addidimus in textu. DRACH.]

Ibid. Ἐν ὀλισθήματι ποδός σου. Idem, qui adjicit, *Alit*, πόδας σου, quod interpretantur, contra pedes tuos. [Scil. pro πόδα Rom. editionis, cujus versio-

nem addidimus in textu. Alex. et Complut. habent, πόδας. Diversitas hæc emergit ex ipso textu Hebr. Chetib enim est, כְּתִיב, pedem tuum, Keri autem, כְּרִיב, pedes tuos. Porro, πόδα vel πόδας regitur a præcedenti verbo καταλύσουσι (ἐν ὀλισθήμασι). Dimittent, vel deponent, in cænis, vel locis lubricis, pedem tuum, vel pedes tuos. Nescimus ergo quare doctissimus Montf. pronunciet : « quod interpretantur, contra pedes tuos. » Sed altiora te ne quæsieris, et fortiora te ne scrutatus fueris, dicit Sapiens. DRACH.]

V. 23. ἄ Πάσας. Ms. Jes. et ibid. Θ., ἄ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ. Ibid. ἄ ἐν πυρὶ. V. 25. Idem in textu, Ἄλλος, τί ἐλάλησας πρὸς τὸν βασιλέα ;

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

JEREMIAE CAPUT XXXIX.

Θ.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

1.	1. Καὶ ἐγένετο τῷ μηνὶ τῷ ἐνάτῳ τοῦ Σεδεκίᾳ βασιλέως Ἰούδα.	1. ἄ Ἡνίκα κατελήφθη Ἱερουσαλήμ, ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ τοῦ Σεδεκίου βασιλέως Ἰούδα : ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ.
3.	3. Μαργαναςάρ. Ἄλλος, Νηργιλ Σαράσαρ. Σαμαγάδ καὶ Ναβουσαράχ. Ἄλλος, Ράβσαρις καὶ Ναγάργας Σαρσαχίμ. Καὶ οἱ κατάλοιποι ἡγεμόνες βασιλέως Βαβυλώνος. Ἄλλος, μεγιστάνες.	3. ἄ Καὶ πάντες οἱ ἐπίλοιποι ἄρχοντες βασιλέως Βαβυλώνος.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Et factum est mense nono Sedeciae regis Juda.	1. Cum capta est Jerusalem, in anno nono Sedeciae regis Juda, in mense decimo.
3.	3. Marganasar. <i>Alius</i> , Nergel Sarsar. Samagad et Nabusarach. <i>Alius</i> , Rabsaris et Nagargas Sarsachim. Et reliqui principes regis Babylonis. <i>Alius</i> , magnates.	3. Et omnes reliqui principes regis Babylonis.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γραμμασι.	AKYAAΣ.
4 והיו כאשר ראם צדקיהו מלך- יהודה וגל אנשי המלחמה ויברחו ויצאו לילה בין-העיר ודרך גן המלך בשער בין החמתיים ויצא דרך הערבה	4.	4.
5 וירדבו היל-כשדים אחריהם וישגו את-צדקיהו בערבות ירדו ויקחו אתו ויעלו אל-נבוכדנאצר מלך-בבל רבלתה בארץ חמרת וידבר אתו כשפטים	5.	5.
6 וישחטו מלך בבל את-בני צדקיהו ברבלה לעיניו ואת כל-חיי יהודה שחטו	6.	6.
7 ואת-עיני צדקיהו עור ויאסרו בנחשתים לביא אתו בבלה	7.	7.
8 ואת-בית המלך ואת-בית העם שרפו הכשדים באש ואת-חומת ירושלם נהצו	8.	8.
9 ואת יתר העם הנשארים בעיר ואת-הגבלים אשר נפלו עליו ואת	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

4. Et fuit cum vidisset eos Sedekihu rex Juda, et omnes viri belli, et fugerunt, et egressi sunt nocte de civitate, via horti regis per portam inter duos muros: et egressus est via planitiei.	4. Cumque vidisset eos Sedecias rex Juda, et omnes viri bellatores, fugerunt, et egressi sunt nocte de civitate per viam horti regis, et per portam, quæ erat inter duos muros, et egressi sunt ad viam deserti.	4.
5. Et persecuti sunt exercitus Chasdim post eos, et comprehenderunt Sedekihu in campestribus Jeriho, et ceperunt eum, et ascendere fecerunt eum ad Nabuchadnesar regem Babel in Rebla in terra Hamath, et locutus est cum eo judicia.	5. Persecutus est autem eos exercitus Chaldæorum: et comprehenderunt Sedeciam in campo solitudinis Jerichontinæ, et captum adduxerunt ad Nabuchodonosor regem Babylonis in Reblatha, quæ est in terra Emath: et locutus est ad eum judicia.	5.
6. Et jugulavit rex Babel filios Sedekihu in Rebla in oculis ejus, et omnes nobiles Juda jugulavit.	6. Et occidit rex Babylonis filios Sedeciæ in Reblatha, in oculis ejus: et omnes nobiles Juda occidit.	6.
7. Et oculos Sedekihu excæcavit, et vinxit eum in compedibus ad ducendum eum in Babel.	7. Oculos quoque Sedeciæ eruit: et vinxit eum compedibus ut duceretur in Babylonem.	7.
8. Domumque regis et domum populi combusserunt Chasdim in igni, et muros Jerusalem diruerunt.	8. Domum quoque regis, et domum vulgi succenderunt Chaldæi, et murum Jerusalem subverterunt.	8.
9. Et residuum populi remanentium in civitate, et dilabentes qui dilapsi sunt super eum, et resi-	9. Et reliquias populi qui remanserant in civitate, et perfugas qui transfugerant ad eum, et super-	9.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. <i>Vacat.</i>	4. ✕ Ἐγένετο ἐξ ἡνίκα ἶδεν αὐτοὺς Σεδεκίας βασιλεὺς Ἰούδα καὶ πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πολέμου, καὶ ἔφυγον καὶ ἐξῆλθον νυκτὸς ἐκ τῆς πόλεως ὁδὸν κήπου τοῦ βασιλέως τῆς πύλης ἀναμέσον τῶν τειχέων, καὶ ἐξῆλθον ὁδὸν τὴν ἀραβά.
5.	5. <i>Vacat.</i>	5. ✕ Καὶ κατεδίωξεν δύναμις Χαλδαίων κατόπισθεν αὐτῶν, καὶ κατέλαβον τὴν Σεδεκίαν ἐν ἀρβούθ Ἱεριχώ, καὶ ἔλαθον αὐτὸν, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν πρὸς Ναβουχοδονόσορ πρὸς βασιλέα Βαβυλώνας ἐν Ῥεβλάθα ἐν γῆ Αἰμάθ, καὶ ἐλάλησε μετ' αὐτοῦ κρίματα.
6.	6. <i>Vacat.</i>	6. ✕ Καὶ ἔσφαξεν βασιλεὺς Βαβυλώνας τοὺς υἱοὺς Σεδεκίου ἐν Δεβλαθὲ κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς ἐλευθέρους Ἰούδα ἔσφαξεν.
7.	7. <i>Vacat.</i>	7. ✕ Καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς Σεδεκίου ἐξετύφλωσεν, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν πέδαις γαλκαῖς, τοῦ ἀγαγεῖν αὐτὸν εἰς Βαβυλώνα, καὶ δοῦναι αὐτὸν εἰς οἶκον τοῦ μυλωνῶς.
8.	8. <i>Vacat.</i>	8. ✕ Καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ τὸν οἶκον τοῦ λαοῦ ἐνέπρησαν οἱ Χαλδαῖοι ἐν πυρὶ, καὶ τὸ τεῖχος τῆς Ἱερουσαλήμ καθεῖλαν.
9.	9. <i>Vacat.</i>	9. ✕ Καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ, τοὺς ὑπολειφθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς ἐμπεσόντας οἱ ἐνέπρησαν αὐτῶν, καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ τῶν καταλειμμένων ἀπέκτισε Ναβου-

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

4.	4. <i>Vacat.</i>	4. Factum est autem cum vidit eos Sedecias rex Juda et omnes viri belli, et fugerunt, et egressi sunt nocte de civitate, viam horti regis portæ inter muros: et egressi sunt viam araba.
5.	5. <i>Vacat.</i>	5. Et persecuta est virtus Chaldaeorum post eos, et comprehenderunt Sedeciam in araboth Jericho: et ceperunt eum, et sursum duxerunt eum ad Nabuchodonosor ad regem Babylonis in Reblatha in terra Æmath: et locutus est cum eo judicia.
6.	6. <i>Vacat.</i>	6. Et jugulavit rex Babylonis filios Sedeciae in Deblatha ad oculos ejus, et omnes liberos Juda jugulavit.
7.	7. <i>Vacat.</i>	7. Et oculos Sedeciae excæcavit, et ligavit eum in compedibus æneis, ut duceret eum in Babylonem, et daret eum in domum pistrini.
8.	8. <i>Vacat.</i>	8. Et domum regis et domum populi incenderunt Chaldaei in igne, et murum Jerusalem diruerunt.
9.	9. <i>Vacat.</i>	9. Et residuum populi relictos in urbe, et incidentes qui incidunt ipsi, et residuum populi reli-

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικὸς γράμμασι.	AKYAAE.
יתר העם הנשארים הגלה נבזראקן רב-טבחים בכל 10 ומן-העם הדלים אשר אין להם מאומה השאיר נבזראקן רב- טבחים בארץ יהודה ויתן להם טרמים ויגבים ביום ההוא	10.	10.
11 ויצו נבזראקן-מלך-בבל על- ירמיהו ביד נבזראקן רב-טבחים לאמר-	11.	11.
12 קחנו ועיניך שים עליה ואל- תעש לו מאומה רע כי אם כאשר ידבר אליך קן עשה עמו	12.	12.
13 וישלח נבזראקן רב-טבחים הבשוזן רב-סרים ותרנגל שראקן רב-מג	13.	13.
15 דבר-יהודה בהחזק עמוד	15.	15. . . . ✕ ὄντος αὐτοῦ συνεχο- μένου.
16 והיו לפניך ביום ההוא	16.	16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

dum populi remanentium tran-
stulit Nabuzaradan magister lanio-
rum Babel.

10. Et de plebe pauperes, qui-
bus non eis quicquam, remanere
fecit Nabuzaradan magister lanio-
rum in terra Juda : et dedit eis
vineas et agros in die illa.

11. Et præcepit Nabuchadresar
rex Babel super Jeremihu in manu
Nabuzaradan principis laniorum,
dicens.

12. Tolle illum, et oculos tuos
pone super eum, et ne facias ipsi
quidquam mali : sed secundum
quod loquetur ad te, sic facias
cum eo.

13. Et misit Nabuzaradan ma-
gister laniorum et Nabusazban
Rabsaris et Nergel Sereser pri-
nceps magorum.

15. Verbum Domini, cum esset
clausus.

16. Et erunt in conspectu tuo
in die illa.

fluos vulgi, qui remanserant, tran-
stulit Nabuzardan magister militum
in Babylonem.

10. Et de plebe pauperum, qui
nihil penitus habebant, dimisit
Nabuzardan magister militum in
terra Juda : et dedit eis vineas et
cisternas in die illa.

11. Præceperat autem Nabucho-
donosor rex Babylonis de Jeremia
Nabuzardan magistro militum,
dicens.

12. Tolle illum, et pone super
eum oculos tuos, nihilque ei mali
facias : sed ut voluerit, sic facias ei.

13. Misitergo Nabuzardan prin-
ceps militiæ, et Nabusezban et
Rabsares, et Neregel, et Sereser,
et Rebmag.

15. Sermo Domini, cum clausus
esset.

16. Et erunt in conspectu tuo
in die illa.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Jeremiæ.

V. 1. Θ., ἡνίκα κατελήφθη Ἱερουσαλήμ etc. Ms. Jes. Hæc porro verba, *Et factum est cum caperetur Jerusalem*, in Hebræo et in Vulgata sunt capitis 38, sequentia vero capitis 39.

V. 3. Ἄλλος, Νηρηὲλ Σαρὰσαρ. Hæc nominum propriorum varietates ex ms. Jes.

Ibid. Καὶ πάντες οἱ ἐπίλοιποι etc. Hujus et sequentium versuum, qui in τοῖς Θ' desiderantur, versionem ex Theodotione adfert ms. Jes. Aliam de more exhibet Drusius, qualem mox proferemus.

Ibid. Ἄλλος, μεγαστᾶνες. Ms. Jes.

V. 4. Drusius ex Complut. : Καὶ ἐγένετο, ὡς ὄ-
δεν αὐτοὺς Σεδεκίας βασιλεὺς Ἰουδα, καὶ πάντες οἱ
ἄνδρες πολεμιστᾶι, καὶ ἔφυγον, καὶ ἐξῆλθον νυκτὸς
ἐκ τῆς πόλεως κατὰ τὴν ὄθνην κήπου τοῦ βασιλέως
διὰ τὴν πύλην ἀναμύσον τοῦ τείχους καὶ προτείχ-

ματος, καὶ ἐξῆλθον διὰ τὴν ὄθνην Ἀραβᾶ. הערה Θ.,
τὴν Ἀραβᾶ. Drusius : Araba, i. e. deserti. *Vox
Hebraica, Jonathan sere reddit, planitie. Sane
הערה י' idem interpretatur, mare planitie. Sym.
τῆς ἀσιχῆτου, i. e. solitudinis. Aquila vocem Araba
retinuit. Vide Masium in Josuam, p. 66 et 219. Ku-
sebius De locis, Araba, Aquila planam, Sym-
machus campestram interpretantur. Amos, vi, 14,
נדה הערבה. Hieron. torrens deserti. Sym. vallis
campestris. Aquila : torrens qui est in planitie.
Th. torrens Arabiæ; forte legendum Arabæ. Jesai.
xl, 3, בערבה. Hieron. in solitudine : Jonathan
מבוישרא in planitie. Jos. xi, 2, ערבה. Aq. τὴν ὄμαλήν.
Sym. πεδινήν. Hoc campestram, illud planam signi-
ficat. Job, xxxix, 6. Aq. ὄμαλήν. Sym. ἀσιχῆτον. Th.
Ἀραβᾶ. Hieron. in solitudine. LXX, ἐρημον. Rur-*

ΣΥΜΜΑΧΟΣ

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

10.

10. *Vacat.*

ζάρδαν ὁ ἀρχιμάγειρος εἰς Βαβυλῶνα.

11.

11. *vacat.*

10. ✕ Ἀπὸ δὲ τοῦ λαοῦ τῶν πενήτων, οἷς οὐχ ὑπῆρχεν οὐδὲν, κατέλειπεν Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος ἐν γῆ Ἰούδα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀμπελώνας καὶ ὑδρεύματα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

12.

12. *vacat.*

11. ✕ Καὶ ἐνετείλατο Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλώνας πρὸς Ἰερεμίαν ἐν χειρὶ Ναβουζαρδάν τοῦ ἀρχιμαγείρου λέγων.

13.

13. *'acat.*

12. ✕ Λάθε αὐτὸν, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου θές ἐπ' αὐτὸν, καὶ μὴ ποιήσης αὐτῷ μηδὲν κακόν· ὅτι ἄλλ' ἢ καθότι ἐάν λαλήσῃ πρὸς σέ, οὕτως ποιήσον μετ' αὐτοῦ.

15.

15. Λόγος Κυρίου.

13. ✕ Καὶ ἀπέστειλεν Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος, καὶ Ναβουσαζαδάν Ῥάβσαρις, καὶ Νηργέλ Σαρσάρ Ῥοβοασοί.

16.

16. ✕ Καὶ ἔσονται κατὰ πρόσωπόν σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

15. . . . ✕ ὄντο; αὐτοῦ συνεχόμενου.

16.

SYMMACHIUS.

XX INTERPRETES.

THEODOTIO.

ctorum transtulit Nabuzardan princeps coquorum in Babyloneim.

10.

10. *Vacat.*

10. De populo autem pauperum, quibus nihil erat, reliquit Nabuzardan princeps coquorum in terra Judæ, et dedit eis vineas et aquationes in die illa.

11.

11. *Vacat.*

11. Et præcepit Nabuchodonosor rex Babylonis de Jeremia in manu Nabuzardan principis coquorum, dicens.

12.

12. *Vacat.*

12. Assume ipsum, et oculos tuos pone super eum, et ne facias ipsi quidquam malum; quin immo secundum quod loquetur ad te, sic facias cum eo.

13.

13. *Vacat.*

13. Et misit Nabuzardan princeps coquorum, et Nabusazaban Rabsaris et Nergel Sarasar Roboasoi.

15.

15. Verbum Domini.

15. . . . cum esset detentus.

16.

16. Et erunt in conspectu tuo in quilla.

16.

Notæ et varietates ad cap. XXXIX Jeremiæ.

sam Mastus in Josuam, p. 144. Non solum significat idem quod ַדְּרִי desertum, sed etiam locum æquabilem, planum, campestrem: unde Symmacho nunc πεδινή, nunc ἀοικήτος redditus Aquila vero plerumque ὀμαλή. *Mercerus in Amc* Nomine Araba significatur locus planus, non fertus omnino, nec plane fertilis: sed mediæ cuiusdam naturæ, ubi tantum pabulum jumentis arri crescat, quod μίγμα appellatur. Nam ַרְיָ אַרְיָ misceo. Hæcienus Drusius. [Cod. Reg. Angl. γένετο δὲ, ἦν ἵνα εἶδεν αὐτοὺς Σεδ. ὁ β. ἴ. κ. π. φ. τοῦ πολέμου, ἐφ. καὶ ἐξ. ν. ἐκ τ. π. ὄδιν κ. τφ., διὰ τῆς πύλης τῆς ἀναμέσον τῶν δύο τειχῶν, ἢ ἐξῆλθον καθ' ὄδον τῆς ἐρήμου. DRACH.]

V. 5. Καὶ κατεδίωξεν ἡ δύναμις τῶν Χαλδαίων ὀπίσω αὐτῶν, καὶ συνέλαβον τὸν Σεδεκίαν ἐν τῷ πέ-

ραν Ἰεριχώ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς Ναβουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλώνας εἰς Ῥεβλάθα τὴν ἐν τῇ γῆ Αἰμάθ, καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ μετὰ κρίσεως. [In Compl. legitur, Ναβουχοδονόσορ. Alii scribunt Ῥεβλάθα. Cod. R. A., καὶ κατεδίωξε etc. ut Theod. Sed habet ἀνήγαγον πρὸς N. βασιλέα... Δεβλαθα... Ἐμάθ. DRACH.]

V. 6. Καὶ ἔσφαξεν ὁ βασιλεὺς Βαβυλώνας τοὺς υἱοὺς Σεδεκίου ἐν Ῥεβλάθα κατ' ὀφθαλμούς αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς ἀρχοντας Ἰούδα ἔσφαξεν. [C. R. A. ut Th. Post alterum ἔσφαξε addit: βασιλεὺς Βαβυλώνας. DR.]

V. 7. Καὶ τοὺς ὀφθαλμούς Σεδεκίου ἐτύφλωσεν, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν πέδαις, καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνα. Quod autem ex Theodotione adjicitur in ms. Jes., καὶ θύνα: αὐτὸν εἰς οἶκον τοῦ μυλωνῆος.

in Hebræo non legitur. [In Complut. legitur ἐξετύφλωσεν, non ἐτύφλ. — C. R. A. ut Th. absque καὶ δοῦναι etc. Dr.]

V. 8. Ut ms. Jes. Sed habet Drusius, καὶ τὰς οικίας τοῦ λαοῦ. [Et omittit τῆς ante Ἱερουσ.—C. R. A. in duobus solummodo dissentit a Th. Habet τοὺς οἴκους τοῦ λαοῦ et καθεῖλον. Dr.]

V. 9. Drusius : καὶ τὸ περισσὸν τοῦ λαοῦ, καὶ τοὺς καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς ἐμπεπτωκότας, οἱ ἐνέπεσαν πρὸς τὸν βασιλέα Βαβυλωνος, καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ, καὶ τοὺς καταλειφθέντας μετῆρην Ναβουζαρδάν εἰς Βαβυλώνα.

Hic notat Drusius : *Princeps coquorum, vel, Magister exercitus.* Hieronymus in Quæst. In plerisque loci Archimagiros, i. e. coquorum principes, pro magstris exercitus Scriptura commemorat. Μαγιστρεύων quippe Græce interpretatur, occidere. Augustinus in Quæst. super Genesim. Nolunt quidam præpositum; coquorum interpretari, qui Græce ἀρχιμάγιστρος dicitur; sed præpositum militiæ, cui esset potestas occidendi. Nam sic appellatus est etiam ille rex Nabuchodonosor misit, penes quem potius invenitur primatus fuisse militiæ. [C. R. A., et ἐνέπεσον αὐτῷ. Cætera ut Th. Dr.]

V. 0. Drusius ex Complut. : καὶ ἐκ τῶν πτω-

JEREMIÆ CAPUT XL.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
הרכה 1 בקחתי אותי	1.	1.
והוא-אסור דבר 2	2.	✕ Δεδεμένον. 2.
והיה לכם דבר הוה ועתה 3	3.	3. ✕ Καὶ ἐγενήθη ὑμῖν τὸ ὄμμα τοῦτο ; καὶ νῦν.
5 , 4 ואם-רע בעיניך לבוא אתי בבל חדל ראה כל-הארץ לפניך אל-טוב ואל-הישר בעיניך ללכת שמה לך : ועדתי לא-ישׁוב	4, 5.	4, 5.
ארהה 7 וטף ומדלת הארץ	7.	7.
8 גדליה 12 וישׁבו כל-היהודים מכל- המקומות אשר בודו-שם	8. 12.	8. 12.
14 בעלים	14.	14.
ישׁבאל בן-נתניה		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA	AQUILA.
1. Rama. In accipiendo ipsum. Et ipse vincitus.	1. Rama. Quando tulit eum. Vinctum.	1. Vinctum.
2. Locutus est.	2. Locutus est.	2.
3. Et fuit vobis verbum hoc : et nunc.	3. Et factus est vobis sero hic. Nunc ergo.	3. Et factum est vobis verbum hoc, et nunc.
4, 5. Et si malum in oculis tuis venire mecum in Babel. cessa, vide, omnis terra in conspectu tuo ad bonum et ad rectum in oculis tuis ad eundem illuc : vade, et adhuc ipse non revertetur.	4, 5. Si autem displicet tibi venire mecum in Babylonem, cessa : ecce omnis terra in conspectu tuo est : quod elegeris, et quo perierit tibi ut vadas, illuc perge. et mecum noli venire.	4, 5.
Viaticum.	Cibaria.	
7. Et pubem et de tenuitate terræ.	7. Et parvulos et de pauperibus terræ.	7.
8. Godolia.	8. Godoliam.	8.
12. Et reversi sunt omnes Judæi de universis locis, quo expulsi fuerant illuc.	12. Reversi sunt, inquam omnes Judæi de universis locis, a quæ profugerant.	12.
14. Baalis.	14. Baalis.	14.
Ismael filium Nathanie.	Ismahel filium Nathanie.	

χῶν τοῦ λαοῦ, οἷς οὐκ ἦν οὐδὲν, κατέλειπεν Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος ἐν γῆ Ἰουδα, καὶ ἔθηκεν αὐτοῖς ἀμπέλωνας, καὶ ἀγρούς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. [C. R. A., Ἀπὸ τοῦ λαοῦ... κατέλειπε... ἐν τῇ γῆ Ἰουδα. *Cetera ut Th. Da.*]

V. 11. Καὶ ἐνετίλωτο Ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς Βαβυλῶνος ὅπῃ τοῦ Ἰερεμίου ἐν χειρὶ Ναβουζαρδάν τοῦ ἀρχιμαγείρου, λέγων. [C. R. A., Καὶ ἐνετ. N. ὁ βασιλ. Βαβ. περὶ Ἰερεμίου Ναβουζαρδάν τῷ ἀρχιμαγείρῳ, λέγων. *Da.*]

V. 12. Λάβε αὐτόν, καὶ θές τοὺς ὀφθαλμούς σου ἐπ' αὐτόν, καὶ μὴ ποιήσεις αὐτῷ οὐδὲν κακόν, ἀλλὰ καθὼς λαλήσῃ πρὸς σέ, οὕτω ποιήσεις αὐτῷ. [C. R.

A., ἀλλ' ἢ καθὼς. *Cetera ut Th. Da.*]

V. 13. Καὶ ἀπίστειλε Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος, καὶ Ναβουσαζδάν, καὶ Ῥαβσαρῆς, καὶ Νηργιλ, καὶ Σαρασάρ, καὶ Ῥαβμάχ, καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες βασιλείας Βαβυλῶνος. [*Legitur Ραβσαρῆς in Complut. qui non habet καὶ αὐτὸ ἀπίστειλε.*—C. R. A., ἀπίστειλε δὲ Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος, καὶ Ναβουζάρ Σελχιμ Ῥαβσαρῆς, Νηργιλ Σαρασάρ, Ῥαβμάχ, καὶ πάντες οἱ μεγιστάνες βασιλείας Βαβυλῶνος. *Da.*]

V. 15. Ἄ., θ., καὶ ὄντος αὐτοῦ συνέχομένου. *Ms. Jes.*

V. 16. καὶ Καὶ ἔσονται etc. *Idem.*

JEREMIAE CAPUT XL.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ῥαμά. Ἄλλος, Ῥεμάθ. Ἐν τῷ λαβεῖν αὐτόν. Ἄλλος, ὅτε ἔλαβεν.	1.
✕ Δεδεμένον :	<i>Vacat.</i>	
2.	2. Ἐδάλησεν. Ἄλλως, ἐχρημάτισεν.	2.
3.	3. <i>Vacat.</i>	3. ✕ Καὶ ἐγενήθη ὑμῖν τὸ βῆμα τοῦτο, καὶ νῦν.
4, 5.	4, 5. Εἰ δὲ μὴ, ἀπότρεχε. Ἄλλος, καὶ εἰ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου ἔλθειν μετ' ἐμοῦ εἰς Βαβυλῶνα, παῦσαι. Ἴδου πᾶσα ἡ γῆ ἐναντίον σου εἰς ἀγαθὸν καὶ εἰς τὸ εὐθὲς πορευθῆναι ἐκεῖ πορεύου, καὶ πρὶν ἢ ἀπαλλαγῶ ἐγώ, ἐτι ἐμοῦ οὐκ ἐπιτρέψεις ἀποτρέχειν.	4, 5.
	<i>Vacat.</i> Ἄλλος, ἐστιατορίαν.	
7.	7. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, καὶ τὰ νήπια, καὶ περὶ τῶν πενήτων τῆς γῆς.	7.
8.	8. Γοδολίαν. Ἄλλος, Γαλαδίαν.	8.
12.	12. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, καὶ ἐστράφησαν πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἀπὸ παντὸς τόπου εἰς ὃν διεσπάρησαν.	12.
14.	14. Βελισσά. Ἄλλος, Βελισά. Ἄλλος, Βααλίς. Τὸν Ἰσμαήλ καὶ υἱὸν Ναθανίου.	14.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Rama. <i>Alius</i> , Remath. Quando tulit eum. <i>Alius</i> , cum accepit.	1.
Vinctum.	<i>Vacat.</i>	
2.	2. Locutus est. <i>Aliter</i> , praedixit.	2.
3.	3. <i>Vacat.</i>	3. Et factum est vobis verbum hoc, et nunc.
4, 5.	4, 5. Sin minus, aufuge. <i>Alius</i> , et si malum in oculis tuis venire mecum in Babylonem, cessa : ecce omnis terra coram te in bonum et in rectum ad eundem illuc : vade, et antequam discedam ego, ultra me non permittes abscedere.	4, 5.
	<i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , viaticum.	
7.	7. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , et parvulos et de pauperibus terrae.	7.
8.	8. Godoliam. <i>Alius</i> , Galadiam.	8.
12.	12. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , et reversi sunt omnes Judaei de omni loco ad quem dispersi fuerant.	12.
14.	14. Belissa. <i>Alius</i> , Belisa. <i>Alius</i> , Baalis. Ismael filium Nathanis.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI. Jeremiæ.

V. 1. Ἄλλος, Παράθ. Ms. Jes. autem sine interpretis nomine, καὶ ἔγνετο ὑμῶν ὁ λόγος αὗτος. [Etiam ista in Complut., et apud Theodoretum. Dr.]
 Ibid. Ἄλλος, ὅτε ἔλαθεν. Idem, et ibid. Ἄ. Σ., δεδεμένον. Et v. 2. Ἄλλος, ἐξαπατάσων.
 V. 3. Drusius, ἵνα καθὼς ἐλάλησα. [Sic in Complut. et apud Theodoretum. Daac.]
 Ibid. Ἄ., θ., καὶ ἐγενήθη etc. Ms. Jes. Drusius Postea vere partem hujus versus sic adfert: ἵνα (*) Drusius apponit ἵνα (quod legitur in Alex. et Complut.) ad ἄν, ἄνι, quod habetur in priori sticho hujus versiculi, hic non adscriptu; πορεύου autem respondet τῷ ἵ, vade, quæ ultima est vox nostri versiculi 4. Falso ergo et inconsiderate pronunciat Μονί. ἵνα pro πορεύου substituit. Daac.

JEREMIAE CAPUT XLII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYAAE.

1 גדליהו בן אחיקם יחדו במצפה	1.	1.
2 ישמעאל בן נתניה	2.	2.
את גדליהו בן אחיקם בן שפן בחרב וימת אתו		
3 את אנשי המלחמה הבה ושמעאל	3.	3.
5 ומנחה	5.	5. Καὶ δῶρα.
7 וישחטם ישמעאל בך נתניה אל תוך הבדר הוא והאנשים אשר אתו	7.	7.
10 הפקיד נבזראחן רב מבחים את גדליהו בן אחיקם וישבם ישמעאל בן נתניה	10.	10.
12 וילכו להלחם עם ישמעאל	12.	12.
14, 13 את יוחנן בן קרח ואת כל וישחזו: ויסבו כל העם אשר שבה ושמעאל מן המצפה וישבו וילכו אל יוחנן בן קרח	13, 14.	13, 14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Godoliahu filium Ahicam. Simul in Maspha.	1. Godoliam filium Ahicam. Simul in Maspeth.	1.
2. Ismael filius Nathania. Godoliahu filium Ahicam, filium Saphan in gladio, et interfecit eum.	2. Ismahel filius Nathaniae. Godoliam filium Ahicam, filii Saphan gladio, et interfecerunt eum.	2.
3. Viros belli percussit Ismael.	3. Et viros bellatores percussit Ismahel.	3.
5. Et munus.	5. Et munera.	5. Et dona.
7. Et jugulavit eos Ismael filius Nathania ad medium cisternæ, ipse et viri qui cum eo.	7. Interfecit eos Ismahel filius Nathaniae circa medium lacu, ipse, et viri qui erant cum eo.	7.
10. Commendaverat Nabuzardan magister laniorum Godoliahu filio Ahicam: et captivos adduxit eos Ismael filius Nathaniae.	10. Commendaverat Nabuzardan princeps militiae Godoliae filio Ahicam. Et cepit eos Ismahel filius Nathaniae.	10.
12. Et abierunt ad bellandum cum Ismael.	12. Profecti sunt ut bellarent adversus Ismahel.	12.
13, 14. Johanan filium Caree et universos. Et gavisus sunt, et verterunt se omnis populus, quem captivum	13, 14. Johanan filium Caree, et universos. Lætati sunt, et reversus est omnis populus, quem ceperat Ismahel,	13, 14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Hesaiæ.

πᾶσα ἡ γῆ ἐνώπιόν σου εἰς καλὸν καὶ εἰς ἀρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου τοῦ πορευθῆναι ἐκεῖ. πορεύου. Subjungit Drusius: *Sequitur in eisdem libris, καὶ ἀνάστραψον, et revertere, 271.*

V. 5. Ἄλλος, ἐστιατορίαν. Drusius. [Ed. Rom.: « Nonnulli, ἐστιατορίαν καὶ δῶρα. » (ΓΝΩΣΤ.) Sic etiam Complut. DRACB.]

V. 7 et 12. Lectiones ex Drusio, Drusius autem ex editione Complutensi. [V. 7. Complut., καὶ τὰ

ν., καὶ π. τ. π. τ. γ., οὗς οὐκ ἀπόκισεν. 77777 77777 - 777. DRACB.]

V. 14. Ἄλλος, Βελισά. Ἄλλος, Βααλίς. Ms. Jes. Drusius. Βασιλᾶ βασιλεὺς Ἀμμών. [Complut., βασιλισσα βασιλέως υἱὸν Ἀμμών, *regina regis ammonis*. DRACB.]

Ibid. καὶ υἱὸν Ναθανίου. Ms. Jes.

V. 16. Ο', τὸ ῥῆμα. Alii habent, κατὰ τὸ ῥῆμα σου. Ex ed. Romi. DRACB.

JEREMIE CAPUT XLII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

1.	1. Γοδολίαν καὶ υἱὸν Ἀχικάμ. Ἄμα καὶ εἰς Μασσηφάθ.	1.
2.	2. Ἰσμαήλ καὶ υἱὸς Ναθανίου. καὶ Γοδολίαν υἱὸν Ἀχικάμ υἱοῦ Σαφάν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἀπέκτειναν αὐτόν.	2.
3.	3. καὶ τοὺς ἀνδρας τοῦ πολέμου ἐπάταξεν Ἰσμαήλ.	3.
5. Καὶ θυσίαν.	5. Καὶ μάννα.	5.
7.	7. καὶ ἐβρίβεν αὐτοὺς Ἰσμαήλ ὁ υἱὸς Ναθανίου εἰς τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ.	7.
10.	10. Παρεκτέθειτο καὶ Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος τῷ Γοδολίᾳ υἱῷ Ἀχικάμ, καὶ ἐβόρυσεν Ἰσμαήλ υἱὸς Ναθανίου.	10.
12.	12. Καὶ ἔρχοντο πολεμεῖν αὐτόν. Ἄλλος, ἐπορεύθησαν πολεμήσαι πρὸς Ἰσμαήλ.	12.
13, 14.	13, 14. Τὸν Ἰωάναν καὶ υἱὸν Καρῆς καὶ μετ' αὐτοῦ πάντας.	13, 14.

καὶ ἀνέστρεψαν πρὸς Ἰωάναν. Ἄλλος, καὶ ἐχάρησαν, καὶ ἀπέστρεψεν πᾶς ὁ λαὸς, ὃν ἠχμαλώτευσεν Ἰσμαήλ ἐκ τῆς Μασσηφά, καὶ ἀναστρέψαντες ἦλθον πρὸς Ἰωάναν υἱὸν Καρῆς.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.	1. Godoliam filium Achicam. Simul in Massephath.	1.
2.	2. Ismael filius Nathanie. Godoliam filium Achicam filii Saphan in gladio, et interfecerunt eum.	2.
3.	3. Et viros belli percussit Ismael.	3.
5. Et sacrificium.	5. Et manna.	5.
7.	7. Et projecit eos Ismael filius Nathanie in puteum, ipse et viri qui cum eo.	7.
10.	10. Commendaverat Nabuzardan princeps coquoꝝ Godoliam filio Achicam, et dilaculo surrexit Ismael filius Nathanie.	10.
12.	12. Et discesserunt ad bellandum cum eo. Alius, abierunt pugnatum adversus Ismael.	12.
13, 14.	13, 14. Joanan filium Caree et cum eo universos. Et reversi sunt ad Joanan. Alius, et lætati sunt, et reversus est om-	13, 14.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
15 מפני יחזק	15.	15.
16 מאת ישמעאל בן-נתניה בן-	16.	16.
הכופה אתר הכה את-גוליה בן- אחיקם	17.	17.
17 בגדת כמדם	17.	17.
18 גוליה בן-אחיקם	18.	18.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
duxerat Ismael de Maspha : et re- versi sunt et iverunt ad Johanan filium Caree.	in Masphath : reversusque abiit ad Johanan filium Caree.	
15. A facie Johanan.	15. A facie Johanan.	15.
16. Ab Ismael filio Nathania de Maspha, postquam percussit Go- dolia filium Ahicam.	16. Ab Ismael filio Nathaniae de Masphath, postquam percussit Go- dolia filium Ahicam.	16.
17. In peregrinatione Cha- moham.	17. Peregrinantes in Chamaam.	17.
18. Godoliahu filium Ahicam.	18. Godoliam filium Ahicam.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLI Jeremiæ.

V. 1. וְרֵבֵי הַמֶּלֶךְ, *et magnates regis*. LXX, *vacat*.
Alius (in Complut.), *καὶ ἡγούμενοι τοῦ βασιλέως,*
et principes regis. Vulg., *et optimates regis*. DRACM.
Ibid. ✕ οὐδὲν Ἀγικὰμ. Ms. Jes. Ibid. ✕ εἰς Μασ-
σηφάθ. Et v. 2, ✕ οὐδὲς Ναθανίου. Ex eodem ms.
Ibid. ✕ Γοδολίαν etc. Idem. Ibi vero loco τοῦ, *ἐν*
ρομφαίᾳ, Drusius ex Complut., *μαχαίρα*. Ibid.
Drusius, *ἔθρονον καὶ ἐθανάτωσαν αὐτόν*. Forte
ἐθανάτωσαν.
V. 3. Καὶ τοὺς ἀνδρας πολέμου etc. Ms. Jes.

Drusius, *πολεμιστὰς*, ex Complut. de more.
V. 5. Ἄ., *καὶ δῶρα*. Σ., *καὶ θυσιαν*. Sic Drusius
ex ms. Jes. Ο', *μαννά*, *melius manad*, ut alibi. [Cf.
quæ adnotavimus supra ad xvii, 26. DRACM.]
V. 7. Καὶ ἐβρίψεν αὐτοὺς etc. Idem. Drusius *ντρο*
ex Complut. sic, *ἔσφαξεν αὐτοὺς*, *καὶ ἐνέβαλεν εἰς*
τὸ φρέαρ.
V. 10. Ο', *παρακατέθετο ✕ Ναβουζαρδάν etc.*
Ms. Jes. [Ed. Rom. *παρακατέθετο*. DRACM.]

TO EBPAIKON.	JEREMIÆ CAPUT XLII. TO EBPAIKON Ἑλληνικαῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 יזניה	1.	1.
4 ירמיהו הנביא	4.	4.
9 אלהי ישראל אשר שלחתם אתי אליו להפיל חומתכם לפניו	9.	9.
15 שארפת יהודה כה-אמר יהודה צבאות אלהי ישראל	15.	15. ✕ Οἱ κατάλοιποι τῆς Ἰου- δαίας : οὕτως εἶπεν Κύριος τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.
17 ברעב ובדבר	17.	17.
18 יהודה צבאות אלהי ישראל	18.	18.
אפי חבותי		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et Jezonia.	1. Et Jezonias.	1.
4. Jeremihu propheta.	4. Jeremias propheta.	4.
9. Deus Israel ad quem misistis me, ut prosternerem preces vestras ante eum.	9. Deus Israel ad quem misistis me, ut prosternerem preces vestras ante eum.	9.
15. Residuum Juda. Sic dixit Dominus exercituum Deus Israel.	15. Reliquiæ Juda. Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel.	15. Residui Judææ : sic dixit Dominus virtutum, Deus Israel.
17. In fame et in peste.	17. Et fame et peste.	17.
18. Dominus exercituum, Deus Israel.	18. Dominus exercituum, Deus Israel.	18.
Furor meus et indignatio mea.	Furor meus et indignatio mea.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
15.	15. ✕ Ἀπὸ προσώπου Ἰωάναν.	15.
16.	16. ✕ Ἀπὸ Ἰσμαήλ υιοῦ Ναθανίου ἐκ τῆς Μασσηφά, μετὰ τὸ πατάξαι Γοδολίαν υἱὸν Ἀχιζάμ.	16.
17.	17. Ἐν Γαθηρῶ Χαμάα. Ἄλλ., ἐν Γηρῶθ Χαμαάμ.	17.
18.	18. Γοδολίαν ✕ υἱὸν Ἀχιζάμ.	18.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	nis populus, quem captivum adduxit Ismael de Massepha, et revertentes venerunt ad Joanan filium Carce.	
15.	15. A facie Joanan.	15.
16.	16. Ab Ismael filio Nathaniae de Massepha, postquam percusserat Godoliam filium Achicam.	16.
17.	17. In Gabero Chamaa. Alius, in Geroth Chanaam.	17.
18.	18. Godoliam filium Achicam.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLI Jeremiæ.

V. 12. Ἄλλος, ἐπορεύθησαν πολ-. Idem, ut et sequentem versum 13.

V. 14. Ἄλλος, καὶ ἐχάρησαν etc. Ms. Jes. Drusius habet, καὶ εὐφράνθησαν, et nihil amplius.

V. 16. Ἀπὸ Ἰσμαήλ etc. Ms. Jes. et Drusius.

V. 17. Ἄλλ., ἐν Γηρῶθ Χαμαάμ. Drusius. Idem: *Legendum in Græca editione ἐν γηρῶθ χαμαάμ, pro eo quod vulgo legitur ἐν γαθηρωχαμάα. Nam est vox mere Hebraica. Sunt editiones quæ habent, ἐν γῆ βηρῶθ χαάμ, quod magis corruptum, cum ex unica*

voce factæ sint duæ, et quod absurdissimum, syllaba Hebraica in Græcam degeneravit. Sed imperitia quid non audeat? [Chetib, חתוב, Keri autem, חתוב, chimham. Ed. Rom.: (Gaberochamaa. Sunt dictiones Hebraicæ paululum depravatæ, quæ significant, in peregrinatione Chamaam. In quibusdam facta est mixtio ex Græco et Hebraico, ἐν γῆ Βερῶθ Χαάμ, in terra Beroth Chaaam.] Drusch.]

V. 18. Ἰδὸν Ἀχιζάμ. Ms. Jes.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ Ἀζαρίας. Ἄλλος, καὶ Ἰεζονίας.	1.
4.	4. Ἰερεμίας ✕ ὁ προφήτης.	4.
9.	9. Vacat.	9. ✕ Θεὸς Ἰσραὴλ, πρὸς ὃν ἀπεσπειλάτε με βίβαι ἑλεος ὑμῶν ἐναντίον αὐτοῦ.
15.	15. Οὕτως εἶπε Κύριος.	15. ✕ Οἱ κατάλοιποι τῆς Ἰουδαίας, οὕτως εἶπεν Κύριος τῶν δυνάμεων, ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ.
17.	17. Καὶ ἐν λιμῷ.	17. . . . ✕ καὶ ἐν θανάτῳ.
18.	18. Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων, ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ. Ὁ θυμὸς μου. Π., . . . ✕ καὶ ἡ ὀργή μου.	18.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Et Azarias. Alius, et Jezonias.	1.
4.	4. Jeremias propheta.	4.
9.	9. Vacat.	9. Deus Israel, ad quem misistis me, ad prosternendum misericordiam vestram ante eum.
15.	15. Sic dixit Dominus.	15. Residui Judææ, sic dixit Dominus virtutum, Deus Israel.
17.	17. Et in fame.	17. ...et in morte.
18.	18. Dominus virtutum, Deus Israel. Furor meus. Omnes,.... et ira mea.	18.

TO EBPAIKON.

יהוה 20 , 19 דבר יהוה

כי- העידתי בכם היום : כי

אתם שלחתם

יהוה אלהיכם כן הגדלתי ועשיתי

21 ואגד לכם היום

22 ועתה ידעו הדעו כי בדרב
ב-עב ובדבר

VERSIO HEBRAICI TEXT.

19, 20. Locutus est Dominus.

Quod contestatus sum in vobis hodie, quia.

Vos misistis.

Dominus Deus noster, sic annuntia nobis, et faciemus.

21. Et annuntiavi vobis hodie.

22. Et nunc sciendo sciatis quia in gladio, in fame, et in peste.

V. 1. Ἄλλος, καὶ Ἰαζονίας. Ms. Jes.
V. 4. * ὁ προφήτης. Idem.
V. 9. Θ., Θεὸς Ἰσραὴλ etc. Drusus vero sic. ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, οὗ ἀπεστάλακτέ με πρὸς αὐτόν, ἵνα κρίσῃ ἡ δέησις ὑμῶν ἔμπροσθεν αὐτοῦ. [Textus est Complutensis. Latine sonat : Deus Israel, ad quem misistis me ad eum, ut cadat deprecatio vestra ante eum. DRACH.]
V. 14. לא כן אבצר לא. Complut., λέγοντες, Μηδα-

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

19, 20.

21.

22.

VULGATA LATINA.

19, 20. Verbum Domini.

Quia obtestatus sum vos hodie; quia.

Vos enim misistis.

Dominus Deus noster, sic annuntia nobis, et faciemus.

21. Et annuntiavi vobis hodie.

22. Nunc ergo scientes sciatis, quia gladio, et fame, et peste.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLII Jeremiæ.

μῶς, Ὅτι. Dicentes, Nequaquam, Quia. Alius, λέγοντας. Οὐχί, Ὅτι. Ed. Rom. solummodo, ἔτι.
DRACH.
V. 15. Ἄ., Θ., οἱ κατάλοιποι etc. Drusus item.
V. 17. Θ., * καὶ ἐν θανάτῳ. Idem Drusus, καὶ ἐν λοιμῷ.
V. 18. * τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ. Ms. Jes. Ibid. II., * καὶ ἡ ὀργή μου. Idem.

AKYAAΣ.

19, 20.

* Ὅτι διεμαρτυράμεν ὑμῖν σήμερον, ὅτι.

21.

22. . . . * καὶ ἐν θανάτῳ.

AQUILA.

19, 20.

Quod contestatus sum vobis hodie, quia.

21.

22. ... Et in morte.

JEREMIE CAPUT XLII.

TO EBPAIKON.

1 לדבר אל- כל- העם את- כל-

דברי יהוה אלהים אשר- שלחו יהוה

אלהים אלהים את כל- הדברים

האלה

2 וכל- האנשים הדיים אברים

5 יחזן בן- קרה 5.

אשר- שב מכל- הגוים אשר

נודע- שם

6 ואת- הנשים ואת- הדבך... ואת-

כל- הגבש

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Loqui ad omnem populum universa verba Domini Dei eorum, quibus miserat eum Dominus Deus eorum ad eos, omnia verba ista.

2. Et omnes viri superbi, dicentes.

5. Johanan filium Caree.

Qui reversi fuerant de cunctis gentibus, quo repulsi fuerant illuc.

6. Et mulieres et parvulos... et omnem animam.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

2.

5.

6.

VULGATA LATINA.

1. Loquens ad populum universos sermones Domini Dei eorum, pro quibus miserat Dominus Deus eorum ad illos, omnia verba hæc.

2. Et omnes viri superbi, dicentes.

5. Johanan filium Caree.

Qui reversi fuerant de cunctis gentibus, ad quas fuerant ante dispersi.

6. Et mulieres et parvulos... et omnem animam.

AKYAAΣ.

1. . . . * πάντα : τὸν λαὸν πάντας τοὺς λόγους, οὓς ἀπέστειλεν * ὁ Κύριος αὐτῶν : πρὸς αὐτοὺς * σὺν : πάντας τοὺς λόγους τούτους.

2.

5.

* Τοὺς ἀποστραφέντας ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, οὓς διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ.

6.

AQUILA.

1. ... omnem populum omnia verba quæ misit Dominus eorum ad eos, omnia verba hæc.

2.

5.

Qui reversi fuerant de cunctis gentibus, quo dispersi fuerant illuc.

6.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Υ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
19, 20.	19, 20. Ἄ ἐλάλησε Κύριος. Ἄλ- λος, οὕτως ἐλάλησε Κύριος. <i>Vacat.</i>	19, 20.
	Ἀποστειλαντες. Π., ✕ ὑμεῖς : ἀποστειλαντες. Κύριος ✕ ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὕτως ἀπέγγειλον ἡμῖν, καὶ ποιήσομεν.	
21.	21. ✕ Καὶ ἀπήγγειλα ὑμῖν σή- μερον.	21.
22.	22. Καὶ νῦν ✕ ἴσατε γινώσκοντες ὅτι : ἐν βομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ.	22. . . . ✕ καὶ ἐν θανάτῳ.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
19, 20.	19, 20. Quae locutus est Domi- nus. <i>Alius, sic locutus est Domi- nus.</i> <i>Vacat.</i>	19, 20.
	Mittentes. <i>Omnes, vos mittentes.</i> Dominus Deus noster, sic an- nuntiā nobis, et faciemus.	
21.	21. Et annuntiavi vobis hodie.	21.
22.	22. Et nunc scitote cognoscen- tes quia in gladio, et in fame.	22. ... et in morte.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLII Jeremiæ.

V. 19, 20. Ἄλλος, οὕτως ἐλάλ. Idem.
Ibid. Ἄ., ὅτι διεμαρτυράμην etc. Drusius vero
ex Complutensi edit., ὅτι ἐμαρτυρησάμην ὑμῖν σή-
μερον.
Ibid. Π., ✕ ὑμεῖς. Ms. Jes.
Ibid. ✕ ὁ Θεὸς ἡμῶν etc. Idem.
V. 21. ✕ Καὶ ἀπήγγειλα ὑμῖν σήμερον. Idem.
Itemque Drusius, qui adjicit, καὶ οὐκ εἰσηκούσατε.
[Quæ est lectio Alex. Dn.]

V. 22. Καὶ νῦν ✕ ἴσατε etc. Ms. Jes. Ibidem Dru-
sius, דבר ואלים καὶ ἐν λοιμῷ, *aliam*, θανάτῳ. [Ed. Rom.:
« In Complut. additur, καὶ ἐν λοιμῷ, et in peste :
pro quo Theodoretus videtur habuisse, θανάτῳ,
morte. Sic enim sæpe nominatur pestis. » H. c.
verbum Hebr. דבר. In LXX tricies et quinquies, ut
apprime indicat Kircherus in Concordantiis. In li-
bro enim Hesaiæ, ix, 8 (quem locum omittit Trom-
mius) legerunt *deber* pro *dabar*. DRACH.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Υ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. . . . ✕ πάντα : τὸν λαὸν πάν- τας τοὺς λόγους, οὓς ἀπέστειλεν ✕ ὁ Κύριος αὐτῶν : πρὸς αὐτοὺς, ✕ σὺν : πάντας τοὺς λόγους τού- τους.	1. Λέγων (Ἄλλως, λαλῶν) πρὸς τὸν λαὸν πάντας τοὺς λόγους Κυ- ρίου, οὓς ἀπέστειλεν αὐτὸν Κύριος πρὸς αὐτοὺς, πάντας τοὺς λόγους τούτους.	1.
2.	2. Καὶ πάντες οἱ ἄνδρες ✕ ὑπερ- ῆφανοι : οἱ εἶπαν. Ἄλλως, εἰπόν- τες.	2.
3.	3. Ἰωάναν ✕ υἱὸς Καρῆε. Τοὺς ἀποστρέψαντα; κατοικεῖν ἐν τῇ γῆ.	3. ✕ Τοὺς ἀποστραφέντας ἐκ πάν- των τῶν ἰθυῶν, οὓς διεσκορπίσθη- σαν ἐξῆ.
4.	4. Καὶ ✕ σὺν : τὰς γυναῖκας, καὶ ✕ σὺν : τὰ νήπια καὶ ✕ σὺν : τὰς ψυχὰς.	4.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. ... omnem populum omnia verba quæ misit Dominus eorum ad eos, omnia verba hæc.	1. Dicens (<i>aliter</i> , loquens) ad populum omnes sermones Domini, quibus miserat eum Dominus ad eos, omnia verba hæc.	1.
2.	2. Et omnes viri superbi qui dixerant. <i>Aliter</i> , dicentes.	2.
3.	3. Joanan filius Caree. Qui reversi fuerant ad habitan- dum in terra.	3. Qui reversi fuerant de cunctis gentibus, quo dispersi fuerant illuc.
4.	4. Et mulieres et parvulos... et animas.	4.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
9 במלם במלך 9	9.	9.
10 ואמרת אליהם קח-אשר ידעו צבאות אלהי ישראל	10.	10.
מלך-בבל עבד		
13 אשר בארץ מצרים	13.	13.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. In intrito, in lateraria.	9. In crypta, quæ est sub muro latericio.	9.
10. Et dices ad eos : Sic dixit Dominus exercituum, Deus Israel. Regem Babel servum meum.	10. Et dices ad eos : Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel. Regem Babylonis servum meum.	10.
13. Quæ in terra Ægypti.	13. Quæ sunt in terra Ægypti.	13.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIII Jeremiæ.

V. 1. Ο, λέγων (Ἄλλως, λαλῶν) πρὸς Ἀ., Σ.,
 * πάντα : Ms. Jes.
 V. 2. Ὑπερφανοί. Ms. Jes. et Drusius. [Ald. et Complut., οἱ ἄνδρες οἱ ὄπ. ἡρ.]
 Ibid. Ἄλλως, εὐφρόνας. Ita Vulg. Græca. DRACH,
 Ibid. שקר ידעו עבדך. LXX, ψεύδη, mendacia.
 Aldi (Ald. et Complut.), ψευδῆ σὺ λαλεῖς, falsa tu loqueris. Hebr. et Vulg., mendacium tu loqueris.
 DRACH.
 V. * 5. οὐδὲ Καρῆε. Ms. Jes.
 Ibid. Ἀ., Θ., * τοὺς ἀποστραφέντας etc. Idem.
 Drusius quoque, sine interpretum nomine.
 V. 6. * σὺν : τὰς γυν-. Ms. Jes.
 V. 9. Οἱ λοιποὶ, ἐν τῷ κρυφίῳ etc. Sic ms. Jes. et Drusius, qui legit, ἐν κρυφαίῳ, et Colbertinus.

JEREMIÆ CAPUT XLIV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
1 אל כל-היהודים השבים ובני	1.	1. Ἐπὶ πάντας τοὺς Ἰουδαίους τοὺς οἰκούντας.
2 ידעה צבאות חרבה היום הזה	2.	2.
3 לא ידעום הקה אתם ואבותיכם	3.	3.
4 אליכם את-כל-עבדי הנביאים	4.	4.
10 היום הזה ולא יראו	10.	10.
ולא-הלטו בחדתי ובקדתי		
לפניכם ולפני אבותיכם		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ad omnes Judæos, habitantes. Et in Noph.	1. Ad omnes Judæos, qui habitabant. Et in Memphis.	1. Ad omnes Judæos, habitantes.
2. Dominus exercituum. Desertæ die hac.	2. Dominus exercituum. Desertæ sunt hodie.	2.
3. Nec sciebant eos ipsi, vos, et patres vestri.	3. Quos nesciebant et illi, et vos, et patres vestri.	3.
4. Ad vos omnes servos meos prophetas.	4. Ad vos omnes servos meos prophetas.	4.
10. Diem hanc, et non timerunt. Et non iverunt in lege mea et in præceptis meis.	10. Diem hanc, et non timerunt. Et non ambulaverunt in lege Domini et in præceptis meis.	10.
Coram vobis, et coram patribus vestris.	Coram vobis, et coram patribus vestris.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ϛ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9.	9. Ἐν προθύροις. <i>Οἱ λοιποὶ</i> , ✕ ἐν τῷ κρυφίῳ ἐν τῷ πλινθίῳ.	9.
10.	10. Καὶ ἐρεῖς ✕ πρὸς αὐτοὺς : Οὕτως εἶπεν Κύριος ✕ τῶν δυνά- μεων, Θεὸς Ἰσραὴλ. Βασιλεὺς Βαβυλῶνος ✕ τὸν δοῦ- λόν μου.	10.
13.	13. Τοὺς ἐν Ἦν. Ἄλλος, τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ.	13.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
9.	9. In vestibulis. <i>Reliqui</i> , in oc- culto, in latericio.	9.
10.	10. Et dices ad eos, Sic dixit Do- minus virtutum, Deus Israel. Regem Babylonisservum meum.	10.
13.	13 Quæ in On. <i>Alius</i> , quæ in terra Ægypti.	13.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIII Jeremiæ.

In ms. Jes., <i>οἱ λοιποὶ</i> , non habetur. [Lamb. Bos : Scholion, <i>οἱ λοιποὶ</i> , ἐν κρυφαίῳ. Dr.]	[Ϛ, τοὺς ἐν Ἦν. Ita etiam Theodoretus, qui putat idem esse On et <i>Heliopolin</i> . Ib.]
V. 10. ✕ πρὸς αὐτοὺς etc. Ms. Jes.	Ibid. <i>עַל-פְּנֵי הַבַּיִת</i> וְעַל-פְּנֵי הַבַּיִת, et <i>domos deorum</i> <i>Ægypti</i> . LXX, καὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν. Theodor., καὶ τὰς οἰκίας τῶν θεῶν αὐτῶν. Alius (Complut.), καὶ τὰς οἰκ. τῶν θ. ἐν Αἰγύπτῳ. Vulg., et delabra deor. <i>Ægypti</i> . DRACH.
Ibid. ✕ τὸν δοῦλόν μου. Idem et Drusius. [Theo- doretus et Complut. Dr.]	
V. 13. Ἄλλος, τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ. Drusius. [Est le- ctio Complut. Dr.] Melius, τοὺς ἐν γῆ Αἰγύπτου.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	JEREMIAE CAPUT XLIV.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Ϛ.	
1. Ἐπὶ πάντας τοὺς Ἰουδαίους τοὺς οἰκοῦντας.	1. Πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατ- οικοῦσιν. <i>Vacat</i> . Ἄλλος, καὶ ἐν Μέμφοις.	1.
2.	2. Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων. Ἐρημοὶ ✕ τῆ ἡμέρα ταύτη.	2.
3.	3. Οὐκ ἔγνωτε. Π., . . . ✕ ὅμαίς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν.	3.
4.	4. Πρὸς ὅμας ✕ σὺν πάντας : τοὺς παῖδάς μου τοὺς προφήτας.	4.
10.	10. Ἡμέρας ταύτης ✕ καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν. Καὶ οὐκ ἀντείχοντο ✕ τῶν νόμων μου καὶ : τῶν προσταγμάτων μου. Κατὰ πρόσωπον ✕ ὁμῶν καὶ κα- τὰ πρόσωπον : τῶν πατέρων αὐ- τῶν.	10.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Ad omnes Judæos, habitan- tes.	1. Omnibus Judæis habitanti- bus. <i>Vacat</i> . <i>Alius</i> , et in Memphis.	1.
2.	2. Dominus virtutum. Deserta die hac.	2.
3.	3. Nesciebatis. <i>Omnes</i> , . . . vos et patres vestri.	3.
4.	4. Ad vos omnes servos meos prophetas.	4.
10.	10. Die hac et non timuerunt. Et non adhererunt legibus meis et præceptis meis. In conspectu vestro, et in con- spectu patrum vestrorum.	10.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

11, 12 יהוה צבאות אלהי ישראל
 פני בכם לרעה ולהכרית את כל-
 יהודה : ולקחתי את שארית יהודה
 אשר שבו פניהם לבוא ארץ מצרים
 לגור שם

בחרב ובדעב ימותו

13 ובדבר

14 ולא יהיה

18 והכך לה נסכים

19 סנים להעצבה

22 מאין יושב

23 כיום הזה

24 ירמיהו אל כל חכם
 שבע דברי יהוה כל יהודה אשר
 כארץ מצרים

25 יהוה צבאות

אתם ונשיכם

ועשה תעשינה את נדריכם

26 הנני

שמי נקרא

VERSIO HEBRAICI TEXT.

11, 12. Dominus exercituum, Deus Israel.

Facies meæ in vos in malum, et ad succidendum omnem Judam. Et tollam reliquias Juda, quæ posuerunt facies suas ad eundem in Ægyptum ad peregrinandum ibi.

In gladio et in fame morientur.

13. Et in peste.

14. Et non erit.

18. Et libare ei libamina.

19. Effigies ad effingendum eam.

22. Eo quod non sit habitator.

23. Sicut die hoc.

24. Jeremihu ad omnem populum.

Audite verbum Domini, omnis Juda, qui in terra Ægypti.

25. Dominus exercituum.

Vos et uxores vestræ.

Et faciendo fecistis vota vestra.

26. Ecce ego.

Nomen meum vocatum.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
 11, 12.

13.

14.

18.

19.

22.

23.

24.

25.

26.

VULGATA LATINA.

11, 12. Dominus exercituum, Deus Israel.

Faciem meam in vobis in malum : et disperdam omnem Judam. Et assumam reliquias Judæ, qui posuerunt facies suas ut ingrederentur terram Ægypti, et habitarent ibi.

In gladio et in fame morientur.

13. Et peste.

14. Et non erit.

18. Et libare ei libamina.

19. Placentas ad colendum eam.

22. Eo quod non sit habitator.

23. Sicut est dies hæc.

24. Jeremias ad omnem populum.

Audite verbum Domini, omnis Juda, qui estis in terra Ægypti.

25. Dominus exercituum.

Vos et uxores vestræ.

Impletis vota vestra, et opere perpetrastis ea.

26. Ecce ego.

Vocabitur nomen meum.

ΑΚΥΛΑΣ.

11, 12.

✕ Ἐν βομπαίῃ καὶ λιμῶ ἀποθα-
 νούσονται.

13.

14.

18.

19.

22. ✕ Παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν
 ἐνοικούντα.

23.

24.

25.

26.

AQUILA.

11, 12.

In gladio et fame morientur.

13.

14.

18.

19.

22. Eo quod non sit inhabitans.

23.

24.

25.

26.

11, 12.

13.

14.

18.

19. ✕ Καὶ σόββα.

21.

23.

24.

25.

26.

11, 12.

13.

14.

18.

19. Et sobba.

22.

23.

24.

25.

26.

11, 12. Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων,
ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ.

Vacat.

Vacat.

13. Vacat. Ἄλλος, καὶ ἐν θανάτῳ.

14. Καὶ οὐκ ἔσται. Ἄλλος, οὐ συνθήσεται.

18. ✕ Καὶ σπένδουσιν αὐτῇ σπονδάς :

19. Χαυᾶνας. Ἄλλος, καὶ τῶν γλυπτῶν αὐτῆς.

22. Vacat.

23. Vacat. Π., ✕ καθὼς ἡ ἡμέρα αὕτη.

24. Ἰερεμίης ✕ παντὶ : τῷ λαῷ.

Ἀκούσατε λόγον Κυρίου ✕ πάσα ἡ Ἰουδαία, οἱ ἐν γῆ Αἰγύπτου.

25. Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων.

Ἔμεῖς γυναῖκες. Ἄλλ., ✕ ὁμεῖς καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν.

Καὶ ποιῶσιν ἐπιθήτατε ✕ τὰς εὐχὰς ὑμῶν.

26. Ἰδοὺ ✕ ἐγώ.

Ὄνομά μου. Π., . . . ✕ καλούμενον.

11, 12. Dominus virtutum, Deus Israel.

Vacat.

Vacat.

13. Vacat. Alius, et in morte.

14. Et non erit. Alius, non addetur.

18. Et libare ei libamina.

19. Chavanas. Alius, et sculptilium ejus.

22. Vacat.

23. Vacat. Omnes, sicut dies hæc.

24. Jeremias omni populo.

Audite verbum Domini, omnis Judæa, qui in terra Ægypti.

25. Dominus virtutum.

Vos uxores. Alius, vos et uxores vestræ.

Et facientes fecistis vota vestra.

26. Ecce ego.

Nomen meum. Omnes, ... vocatum.

11, 12.

✕ Τὸ πρόσωπόν μου ἐφ' ὑμῖν εἰς κακὰ, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι τὴν πάντα Ἰουδαίαν. Καὶ λήψονται τοὺς καταλοίπους Ἰουδαίους τοὺς θύοντας τὸ πρόσωπον αὐτῶν εἰσελθεῖν εἰς γῆν Αἰγύπτου, παροικεῖν ἐκεῖ.

✕ Ἐν βομφαίᾳ καὶ λιμῷ ἀποθάνονται.

13.

14.

18.

19.

22. ✕ Παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν ἐνοικούντα.

23.

24.

25.

26.

11, 12.

Faciem meam super vos in mala, ad exterminandum omnem Judæam. Et accipient residuos Judæa, qui posuerunt faciem suam ingredi in terram Ægypti, ad peregrinandum ibi.

In gladio et fame morientur.

13.

14.

18.

19.

22. Eo quod non sit inhabitans.

23.

24.

25.

26.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
כל - איש יהודה 28 יקום מבני יהודה 29 לכם האחת נאם - יהודה	28. 29.	28. 29.
אני עליכם במקום הזה להסוך הדעה כי קום יקומד דברי עליכם לרעה 30 חפרע מלך-מצרים ביד	30.	30. Φρήν. Ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ εἰς κακά· ὅπως γινώσκετε ὅτι στάσει στήσονται οἱ λόγοι μου ἐφ' ὑμᾶς εἰς κακά.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Omnis vir Juda. 28. Stabit a me an ab ipsis. 29. Vobis signum, ait Dominus. Ego super vos in loco isto, ut sciatis quia surgendo surgent verba mea super vos in malum.	Omnes viri Judæi. 28. Compleatur meus, an illorum. 29. Vobis signum, ait Dominus. Ego super vos in loco isto: ut sciatis quia vere complebuntur sermone mei super vos in malum.	Ego super vos in loco isto in mala, ut sciatis quoniam statione stabunt verba mea super vos in mala. 30. Phreu.
30. Hophra. Regem Ægypti in manum.	30. Ephree. Regem Ægypti in manu.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIV Jeremiæ.

V. 1. Post ἱερειῶν ms. Jes. addit ἄ παρὰ Κυρίου. Ibid. Ἀ., Σ., ἐπὶ πάντας τοὺς Ἰουδαίους etc. Idem. Ibid. Ἀλλος, καὶ ἐν Μέμφοις. Drusius. [Alius, ἐν Μέμφοι. Breitingerus. Complut., ἐν Τάφναις, καὶ ἐν Μέμφοις. DRACH.]
V. 2. ἄ τῶν δυνάμεων. Idem. [Ita habent Ald., Complut. et (juxta Polygl.-Bibel) aliquot mss. Sed de hujusmodi lectione nihil apud Drusium. Putamus ergo Idem hic esse pro, ms. Jes. DRACH.]
Ibid. ἄ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. Ms. Jes. Drusius vero, σήμερον. [Ex Complut. Dr.]
V. 3. ἄ ὑμεῖς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν. Ms. Jes. et v. 4, ἄ σὺν πάντας. [V. 3. Compl., οὐκ ἔγνωσαν αὐτοὶ, καὶ ὑμεῖς, καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν. Ad amussim consonat Hebraicæ veritati. DRACH.]
V. 10. ἄ καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν. Ms. Jes. et Drusius. [Ex Complut. Dr.]
Ibid. ἄ τῶν νόμων μου. Idem. ms.
Ibid. ἄ ὑμῶν, καὶ κατὰ πρόσωπον. Idem. [Ead. additio legitur in Complut. Sed αὐτῶν pro ὑμῶν. Dr.]
V. 11. 12. Θ., ἄ τῶν δυνάμεων, ὁ Θεὸς Ἰσραήλ. Idem et Drusius. [Ex Complut. Dr.]
Ibid. Θ., τὸ πρόσωπόν μου ἐφ' ὑμῖν εἰς κακά etc. Idem. [Edit. Rom. et Alex., τὸ πρόσωπόν μου τοῦ ἀπολέσαι πάντας τοὺς καταλοίπους τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ. Faciem meam ad disperdendum omnes residuos qui in Ægypto. DRACH.]
V. 12. ὁμοῖον ἔσται ἡ καταστροφή ἡ ἐν τῇ γῆ Αἰγύπτου. Drusius ex Complut.
Ibid. Ἀ., Θ., ἐν βουφαία etc. Ms. Jes. [Alii, ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἀπ. Dr.]
Ibid. ἡ ἀνά, in execrationem. LXX, vacat. Alius (Breitingerus), εἰς ὄρκον, in execr. Vulg., in jusjurandum. DRACH.
V. 13. Καὶ ἐν θανάτῳ. Drusius ex Complut. [Ita etiam Alex. Dr.]

JEREMIE CAPUT XLV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
1 מלך יהודה לאמר 2 יהודה אלהי ישראל 4 אני נחש ואת כל-הארץ היא	1. 2. 4.	1. 2. 4.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Regis Juda, dicendo. 2. Dominus Deus Israel. 4. Ego destruo, et universam terram hanc.	1. Regis Juda dicens. 2. Dominus Deus Israel. 4. Ego evello, et universam terram hanc.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLV Jeremiæ.

V. 1. ἄ λέγων. Ms. Jes. [Ita quoque Complut. qui habet etiam sequentem lectionem commatis 2. Dr.]
V. 2. ἄ ὁ Θεὸς Ἰσραήλ. Ms. Jes.
V. 4. ἄ καὶ σὺν πάσαν τὴν γῆν ἐκείνην. Ms. Jes.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
	Πᾶς ✕ ἀνὴρ : Ἰούδα.	
28.	28. Ἐμμανεὶ.	28. . . . ✕ ὁ ἐμὸς, ἢ ὁ αὐτῶν.
29.	29. Ὑμῖν τὸ σημεῖον ✕ φησὶ Κύριος. Ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς εἰς πονηρά.	29. ✕ Ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ εἰς κακά· ὅπως γινώτε ὅτι στάσει στήσονται οἱ λόγοι μου ἐφ' ὑμᾶς εἰς κακά.
30.	30. Οὐαφρῆ. Βασιλέα Αἰγύπτου ✕ ἐκδοτον.	30. Φρήν.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Omnis vir Juda.	
28.	28. Immanebit.	28. ...meus aut ipsorum.
29.	29. Vobis signum, dicit Domi- nus. Ego super vos in mala.	29. Ego super vos in loco isto in mala; ut sciatis quoniam statione stabunt verba mea super vos in mala.
30.	30. Uaphre. Regem Ægypti dedititium.	30. Phren.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIV Jeremiæ.

V. 14. Ἄλλος, οὐ συνθήσεται. Ms. Jes. [Nonnulli cod. addunt αὐτοῖς post ἔσται. Ex Polygl.-Bibel. DRACH.]

V. 17. Hebr. et Vulg., et in plateis Jerusalem. LXX, καὶ ἐξῶθεν Ἱερουσαλήμ, et extra Jerusalem. Alius, καὶ ἐν πλατείαις Ἰ., et in plateis J. Drusius. Quidam codd., καὶ ἐν δίοδοις Ἰ., et in viis J. Polygl.-Bibel. DRACH.

V. 18. ✕ καὶ σπένδειν αὐτῇ σπονδάς. Ms. Jes.

V. 19. Σ., ✕ καὶ σόβδα. Ἄλλος, καὶ τῶν γλυπτῶν αὐτῆς. Idem. [O in nostris exemplaribus, χαυῶνας, placentias. Sic recte legitur in codd. bonæ notæ. Consule Suidam et præsertim Schleusnerum ad hanc vocem. DRACH.]

V. 22. Ἀ., Θ., παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν ἐνοικεῖντα. Ms. Jes.

V. 23. Π., ✕ καθὼς ἡ ἡμέρα αὕτη. Idem. [Complut., ὡς ἡ ἡμ. αὕτη. DR.]

V. 24. ✕ παντί. Ms. Jes.

Ibid. ✕ πᾶσα ἡ Ἰουδαία, οἱ ἐν γῆ Αἰγύπτου. Idem. Drusius vero, πᾶσα Ἰούδα, οἱ ἐν γῆ Αἰγ- [Ex Com-

plut. DR.]

V. 25. ✕ τῶν δυνάμεων. Ms. Jes.

Ibid. ✕ ὁμεῖς καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν. Idem et Drusius. [Ex Complut. DR.]

Ibid. ✕ τὰς εὐχὰς ὑμῶν. Ms. Jes.

V. 26. ✕ ἐγὼ. Idem.

Ibid. Π., ✕ καλούμενον. Idem.

Ibid. ✕ ἀνὴρ. Idem.

V. 28. Θ., ✕ ὁ ἐμὸς, ἢ ὁ αὐτῶν. Idem, et Drusius, sine interpretis nomine. [Est lectio Complutensis. DR.]

V. 29. ✕ φησὶ Κύριος. Ms. Jes.

Ibid. Ἀ., Θ., ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ etc. Ms. Jes. Drusius vero hunc locum sic adfert: ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ἵνα γινώτε, ὅτι ἐμμανεύσιν οἱ λόγοι μου ἐφ' ὑμᾶς εἰς κακά. [Ita Complut. DR.]

V. 30. Ἀ., Θ., Φρήν. Ms. Jes. Sed suspicor mendum. [Alex., Φαραὼ Οὐαφρῆ. Sic etiam Theodoretus. Hic Drusius: εὐαφρῆ, Vafre, ut Oύεσπασσιανός, Vespasianus, Οὐαλέριος, Valerius. DRACH.]

Ibid. ✕ ἐκδοτον. Ms. Jes.

JEREMIAE CAPUT XLV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Βασιλέως Ἰούδα ✕ λέγων.	1.
2.	2. Κύριος ✕ ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.	2.
4.	4. Ἐγὼ ἐκτίλλω ✕ καὶ σὺν πᾶ- σαν τὴν γῆν ἐκείνην.	4.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Regis Juda dicens.	1.
2.	2. Dominus Deus Israel.	2.
4.	4. Ego evello, et universam ter- ram illam.	4.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLV Jeremiæ.

Drusius vero, κατέγε πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην, ex Complut. [Male divinavit Montf. Quam enim affert Dru-

sus lectionem Theodoretii est. Complut. autem sic habet, καὶ πᾶσαν γῆν τὴν ἐμοῦ. DRACH.]

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1, 2. על-הגנים : למצרים על-החיל פרעה נבו	1, 2.	1, 2.
8 ובהרדת ותגעטו מים	8.	8.
13 הדבר אשר דבר	13.	13. Ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε.
14 והכן לך	14.	14.
20 סביבך Ὁ Σύρος, τὰ κύκλῳ σου.		
17 Ὁ Σύρος, ὡς ἡμεῖς ἐπιβουλεύομεν καὶ τοὺς καιροὺς παραφέρων.	17.	17. . . παρήγαγεν ὁ καιρὸς.
25 אביר יהוה צבאות אלהי ישראל	25.	25. ✕ Εἶπε Κύριος τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.
ועל-מצרים ועל-אלהיה ועל-מלכה		
26 ותתים ביד מבקשי נפשם וביד נבוכדנאצר מלך-בבל וביד עבדיו ואחרי-כן תשן כימי-קדם נאם-יהוה	26.	26.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1, 2. Super gentes : ad Ægyptum super exercitum Pharao Necho.	1, 2. Contra gentes. Ad Ægyptum adversum exercitum Pharaonis Necho.	1, 2.
8. Et veluti flumina movebuntur aquæ.	8. Et velut flumina movebuntur fluctus ejus.	8.
13. Verbum quod locutus est.	13. Verbum quod locutus est.	13. Verbum quod locutus est.
14. Et præpara tibi.	14. Et præpara te.	14.
Circuitus tuos. Syrus, quæ in circuitu tuo.	Quæ per circuitum tuum sunt.	
17. Devastatio factus, quia transire fecit eum tempus statum. Syrus, urbans et tempora transferens.	17.	17.transivit tempus.
25. Dixit Dominus exercituum Deus Israel.	25. Dixit Dominus exercituum Deus Israel.	25. Dixit Dominus virtutum Deus Israel.
Et super Ægyptum, et super deos ejus, et super reges ejus.	Et super Ægyptum, et super deos ejus, et super reges ejus.	
26. Et dabo eos in manum quærentium animam eorum, et in manum Nabuchadnesar regis Babel, et in manum servorum ejus : et post hæc habitabitur secundum dies pristinos, dixit Dominus.	26. Et dabo eos in manus quærentium animam eorum, et in manus Nabuchodonosor regis Babylonis, et in manus servorum ejus : et post hæc habitabitur sicut diebus pristinis, ait Dominus.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVI Jeremiæ.

V. 1. Ἄλλος, ἐν ἀρχῇ βασιλεύοντος etc. Sic primum versum exhibet ms. Jes. [LXX idipsum habent, et lectio ex ms. Marchal. hausta, nihil aliud præfert quam τοῦ ante βασιλεύως. Caterum locus iste perperam huc translatus est ex cap. xlix, v. 34. Complut., καὶ ἐγένετο ῥῆμα Κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην ἐπὶ πάντα ἔθνη. Vere ut textus Hebr., qui ita sonat : *Quod factum est verbum Domini ad Jeremiam prophetam contra gentes.* Nec multo aliter apud Theodoretum : *λόγος ὁ γενόμενος παρὰ Κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην ἐπὶ πάντα ἔθνη.* In Complutiensi sequitur, εἰς Αἴγυπτον ἐπὶ δυνάμει Φαραὼ Νεχαὼ, *ad Ægyptum super virtutem Pharaonis Necho.* DRACH.]

V. 8. ✕ Καὶ ὡς ποταμὸς etc. Ms. Jes. In LXX deest. Edit. Rom. : « In uno pervetusto est, ὡς ποταμὸν κυμαίνουσι τὰ ὕδατα (Theodoretus addit, αὐτοῦ), *velut fluviorum intumescunt aquæ ejus.* Αἴγυπτος ὡς ποταμὸς ἀναθήσεται. » Hæc ultima respondeat ad verbum tribus prioribus verbis Hebr. versicali. DRACH.]

Ibid. Ὁ, κατοικούντας. Plerique, πόλιν καὶ τοὺς κατ. Ex ead. IDEM.

V. 13. Ἄ., ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε. Ms. Jes.

V. 14. ἡγοῦνται ἡμεῖς ἡμεῖς ἡμεῖς ἀναγγεῖλαι εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἀκουστὸν ποιήσατε εἰς Μαγδωλόν. Drusius. Et mox, ἐπιβουλεύομεν καὶ ἐν Τάφναις εἶπατε, ἐπίστηθι. Sic ille ex Complutiensi editione. [Ad hæc edit. Rom. : « Quæ videntur etiam agnoscī a Theodoretō. » Post Μαγδωλὸν adde, καὶ παραγγεῖλαι

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Υ.	ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.
1, 2.	1, 2. Τῇ Αἰγύπτῳ ἐπὶ δυνάμιν Φαραὼ Νεχαῖ. Ἄλλος, ἐν ἀρχῇ βασιλεύοντος Σεδεκίου τοῦ βασιλέως ἐγένετο ὁ λόγος οὗτος περὶ Αἴλαμ τῇ Αἰγύπτῳ ἐπὶ δυνάμιν Φαραὼ Νεχαῖ.	1, 2.
8.	8. ✕ Καὶ ὡς ποταμὸς ἐκταράσσεται κύματα αὐτῆς.	8.
13.	13. Ἄ ἐλάλησε.	13.
14. Καὶ ἐτοίμασόν σοι.	14. Καὶ ἐτοίμασον. Τὴν σμίλακά σου. <i>Oi λοιποί,</i> τὰ κύκλω σου.	14.
17. . . . καιρὸς παρεγένετο.	17. Σαῶν ἐβίη (1. ἐθίρ) μωῆδ.	17.
25.	25. <i>Vacat.</i> ✕ Καὶ ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς αὐτῆς καὶ ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῆς.	25. ✕ Εἶπε Κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ.
26.	26. <i>Vacat.</i>	26. ✕ Καὶ παραδώσω αὐτοὺς ἐν χειρὶ ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ ἐν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλώνος, καὶ ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα κατασκηνώσει καθὼς ἐμπροσθεν, λέγει Κύριος.
SYMMACHIUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1, 2.	1, 2. <i>Ægypto super virtutem Pharae Nechao. Alms, in principio regnantis Sedeciae regis, factum est verbum hoc circa Aelam Ægypto super virtutem Pharae Nechao.</i>	1, 2.
8.	8. Et veluti fluvius conturbatur fluctus ejus.	8.
13.	13. Quæ loentis est.	13.
14. Et præpara tibi.	14. Et præpara. Smilacem tuam. <i>Reliqui, quæ in circuitu tuo.</i>	14.
17. tempus pertransiit.	17. Saon Ebir Moed.	17.
25.	25. <i>Vacat.</i> Et super Ægyptum, et super deos ejus, et super reges ejus.	25. Dixit Dominus virtutum Deus Israel.
26.	26. <i>Vacat.</i>	26. Et tradam eos in manu quærentium animam eorum, et in manu Nabuchodonosor regis Babylonis, et in manu servorum ejus : et postea habitabit sicut prius, dicit Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVI Jeremiæ.

εἰς Μεμφίν. DRACH.]

Ibid. Σ., καὶ ἐτοίμασόν σοι. Ms. Jes.

Ibid. *Oi λοιποί καὶ ὁ Σῦρος, τὰ κύκλω σου.* Reliquis interpretibus adscribunt notæ editionis Romanæ, Colbertinus et ms. Jes., Syro Theodoretus.

V. 17. Υ., σαῶν ἐβίη μωῆδ. Ἀ., παρήγαγεν etc. Hæc lectiones adfert Colbertinus. In edit. Romana legitur ἐσβετέ.

V. 18. LXX, ὡς τὸ Ἰταθύριον. Apud Theodor. est, Κύριος τῶν δυνάμεων ἕνομα αὐτῶ, ὅτι ὡς τὸ Θαβὼρ, sicut Thabor. Ex edit. Rom. Osee v, 1. Pro Thabor LXX ponunt Ἰταθύριον. Ubi vide S. Hieron. Comment. DRACH.

V. 25. Ἀ., Θ., εἶπε Κύριος etc. Ms. Jes. [Complut., λέγει... Ἰσραὴλ, ἐγώ. DRACH.]

Ibid. ✕ Καὶ ἐπ' Αἴγυπτον etc. Idem. [Ita etiam Ald. et Complut. Dr.]

V. 26. Θ., καὶ δώσω αὐτοὺς etc. Idem. Drusus vero sic ex Complut. : Καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς χεῖρα τῶν ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρα Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλώνος, καὶ εἰς χεῖρα τῶν δούλων αὐτοῦ. Καὶ μετὰ ταῦτα κατοικισθήσεται ὡσπερ ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς ἀρχαῖαις, λέγει Κύριος. [Quæ etiam a Theodoretto partim exprimuntur, partim significantur.] Ita edit. Rom. — Breitingerus : Καὶ παραδώσω αὐτοὺς εἰς χεῖρας ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ ἐν χειρὶ Ναβ. βασιλ. Βαβ., καὶ ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα ἔρεμήσει κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἐμπροσθεν, φησὶ Κύριος. DRACH.]

JEREMIE CAPUT XLVII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικαῖς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

1 אִשׁוּר הָיָה דְבַר-יְהוָה אֵל
יְרֵמוֹיָהּ נְבִיא
בְּבָרִים יָכָה פִּרְעֹה אֶת-עַוְוֹתָיו

1.

1. ✕ Ὡς ἐγενήθη λόγος Κυρίου
πρὸς Ἰερεμίαν τὸν προφήτην.

3 פִּרְסוֹת אֲבִירָיו

3.

3.

4 שָׂדֵד יְהוָה אֶת-פְּלִשְׁתִּים שְׂאֵרֵיהֶם

4.

4.

כַּפְזָר

✕ Καὶ Καππαδοκίας.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Quod fuit verbum Domini ad
Jeremihu prophetam.

1. Quod factum est verbum Do-
mini ad Jeremiam prophetam.

1. Quod factum est verbum Do-
mini ad Jeremiam prophetam.

Antequam percuteret Pharao
Gazam.

Antequam percuteret Pharao
Gazam.

3. Ungularum fortium ejus.

3. Armorum et bellatorum ejus.

3.

4. Vastans Dominus Philistiim,
residuum.

4. Depopulatus est enim Domi-
nus Palaesthinos, reliquias.

4.

Chaphthor.

Cappadociae.

Et Cappadociae.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVII Jeremiæ.

V. 1. 'A., Σ., δε ἐγενήθη etc. Ms. Jes. et mox
idem, ✕ πρὸ τοῦ πατάξει etc. Totum vero locum
sic exprimit Drusius ex Complut., καὶ ἐγένετο ῥῆμα
Κυρίου πρὸς Ἰερεμίαν τὸν προφήτην ἐπὶ τοὺς ἄλλο-

φύλους, πρὸ τοῦ πατάξει Φαραὼ τὴν Γάζαν.
V. 3. Θ., ἀπὸ τῶν ὀπλῶν etc. Ms. Jes. [Melius
legas ὀπλῶν, *ungulis*, ut sonat Hebr. *DRACH.*]
V. 4. Σ., Θ., ✕ τοὺς ἄλλοφύλους. Ms. Jes.

JEREMIE CAPUT XLVIII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικαῖς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

1 אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
נְלֹכָה

1.

1.

הַמְשַׁבֵּב
3 צַעֲקָה מִוְּרְנַיִם

3.

Κραταίωμα, ἢ Μασογά.
3.

9 צִיץ

9.

9. Ἄνθος.

10 וְאֵיךְ מִנַּע

10.

10.

12 וְצַעַר וְכִלְיוֹ יִרְיָק

12.

12.

וְנִבְלִיהֶם

19 וְצַפִּי וְשֹׁבֵת עֲדֹעַר

19.

Καὶ τὰ χίρατα αὐτοῦ.
19. Καὶ σκόπευσον, κατοικοῦσα
Ἄροηρ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Dixit Dominus exercituum.
Capta est.

1. Dicit Dominus exercituum.
Capta est.

1.

Masgab.

Fortis.

Fortitudo, vel Masoga.

3. Clamores de Horonaim.

3. Clamoris de Oronaim.

3.

9. Alam.

9. Florem.

9. Florem.

10. Et maledictus prohibens.

10. Et maledictus qui prohibet.

10.

12. Et transmigrare facient
eum, et vasa ejus exinanient.

12. Et sternent eum, et vasa
ejus exhaurient.

12.

Et utres eorum.

Et lagunculas eorum.

Et cornua ejus.

19. Et prospice, habitatrix Aroer.

19. Et prospice, habitatio Aroer.

19. Et speculari, habitatrix A-
roer.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.
1. ✕ Ὃς ἐγενήθη λόγος Κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην.
3.
4. . . . ✕ τοὺς ἀλλοφύλους : τοὺς καταλοίπους.

SYMMACHIUS.

1. Quod factum est verbum Domini ad Jeremiam prophetam.

3.
4. . . . alienigenas residuos.

1. Vacat.
✕ Πρὸ τοῦ πατάξει Φαραὼ τὴν Γάζαν.
3. Ἀπὸ τῶν ὀπλων τῶν ποδῶν.
4. Ἐξολοθρεύσει Κύριος τοὺς καταλοίπους.
Vacat.

LXX INTERPRETES.

1. Vacat.

Antequam percuteret Pharaon Gazam.
3. Ab armis pedum.
4. Exterminabit Dominus residuos.
Vacat.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

3. Ἀπὸ τῶν ὀπλων αὐτοῦ τῶν δυνατῶν.
4. . . . ✕ τοὺς ἀλλοφύλους : τοὺς καταλοίπους.
✕ Καὶ Καππαδοκίας.

THEODOTIO.

1.

3. Ab armis ejus potentium.
4. . . . alienigenas residuos.
Et Cappadociae.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVII Jeremiæ.

Ibid. Ἄ., Θ., καὶ Καππαδοκίας. Drusius vero sic habet : « 𐤒𐤓𐤁𐤃 𐤓𐤍 τῶν νήσων τῆς Καππαδοκίας, et postea hæc adnotat : *Id est, 𐤓𐤍. Malim ergo, insulæ Cappadociae : si modo Chaphthor est Cappadocia. In*

Theodoreto, τῶν νήσων καὶ Καππαδοκίας, insularum et Cappadociae. Hieron. reliquias insulæ Cappadociae. »

JEREMIAE CAPUT XLVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.
1.
Κραταίωμα.
3.
9. Βλάστημα.
10.
12. Καὶ σειρώσουσιν αὐτὸν, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐκκενώσουσι.
Καὶ τὰ κέρασματα.
19. Καὶ εἰσβλεψὼν, κατοικοῦσα Ἀροήρ.

SYMMACHIUS.

1.
Fortitudo.
3.
9. Germen.
10.
12. Et concatenabunt eum, et vasa ejus evacuabunt.
Et cerasmata, sive mixturas.
19. Et inspicie, habitatrix Aroer.

Θ.

1. Εἶπε Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων.
Ἐλήφθη.
Ἀμάθ.
3. Κεκραγόντων ἐξ Ὀρωναίμ ✕ κραυγῆν.
9. Σημεῖα.
10. (Ἐπικατάρατος) ἐξαίρων. Π., καὶ ἐπικατάρατος ὁ ἐξαίρων.
12. Καὶ κλινούσιν αὐτὸν, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ λεπτυνοῦσι.
Καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ.
19. Καὶ ἐπίδε, ἡ καθημένη ἐν Ἀροήρ.

LXX INTERPRETES.

1. Dixit Dominus virtutum.
Capta est.
Amath.
3. Clamantium ex Oronaim clamorem.
9. Signa.
10. (Maledictus) auferens. Omnes, et maledictus qui aufert.
12. Et inclinabunt eum, et vasa ejus comminuent.
Et cornua ejus.
19. Et respice, sedens in Aroer.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
Ἐάλω...
✕ Μασογά.
3. . . . ✕ κίνδυνον.
9.
10.
12.
19. Καὶ ἐφίμε, κατοικοῦσα Ἀροήρ.

THEODOTIO.

1.
Capta est...
Masoga.
3. . . . periculum.
9.
10.
12.
19. Et intærec, habitatrix Aroer.

TO EBPAIKON.

27	בּוּ תַעֲבֹד	27.
29	גְּבוּד	29.
	וּגְאוּת	
30	נַאֲם-יְהוָה	30.
	וּלְאִי־כֶן בְּדִין	
31	אֵילֵיל וּלְמוֹאָב	31.
	קִיר-חֶרֶשׁ	
	יְהִגָּה	
33	לֹא- יִדְרֹךְ הַיְהוּדִים לֹא הִידֹד	33.
	<i>Ὁ Σύρος, οὐκέτι οἱ Ἀγροβατοῦντες</i>	
	<i>κελεύουσι λέγοντες, ἰά ἰά.</i>	
34	עֲגֹלַת שֵׁל שִׁיה	34.
40	הִנֵּה כְנֻשָׁר יִדְאָה וּפֶרֶשׁ כְּנַפָיו	40.
	אֶל-מוֹאָב	
41	הִיָּה לֵב גְבוּרֵי מוֹאָב בְּזֶם	41.
	וְהָאָה כָּל אִשָּׁה מְצַרָה	
44	פְּסֻחֹתָם נַאֲם-יְהוָה	44.
45	בְּעַל חֶשְׁבֵן עֲמוּד מִכָּן נִסִּים	45.
	כִּי-אֵשׁ יֵצֵא מִחֶשְׁבֵן וְלַהֲבֵה מִבֵּין	
	סִיחָן וְהֵאֵל פֶּאֶת מוֹאָב וְקָדַד בְּנֵי	
	שִׁאָר	
46	אֵי-יִךְ מוֹאָב אֲבָד עַם-כְּבִישׁ	46.
	כִּי-לָקַדּוּ בְּנֵיךְ בְּשָׂבִי וּבְנֻחָךְ בְּשִׁבְיָה	

VERSIO HEBRAICI TEXT.

27.	In eo te commovebis.
29.	Elationem ejus.
	Et arrogantiam ejus.
30.	Ait Dominus.
	Et non sic mendacia ejus.
31.	Ejulabo : et ad Moab.
	Chir-heres.
	Gemet.
33.	Non calcabit celeusmate, celeusma non celeusma. <i>Syrus,</i> non amplius calcantes torculari- clamabunt dicentes, Ia, ia.
34.	Vitulam triennem.
40.	Ecce quasi aquila volabit, et extendet alas suas ad Moab.
41.	Et erit cor fortium Moab in die illa sicut cor mulieris miseræ.
44.	Visitationis eorum, ait Dominus.
45.	In umbra Hesebon steterunt a vi fugientes : quia ignis egressus est de Hesebon, et flamma ab inter Sehon, et devoravit angulum Moab, et verticem filiorum sonitus.
46.	Væ tibi Moab, periit populus Chamos, quia capti sunt filii tui in captivitate, et filia tuæ in captivitate.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικὰς γράμμασι.

27.	27.
29.	29.
30.	30.
31.	31.
33.	33.
34.	34.
40.	40.
41.	41.
44.	44.
45.	45.
46.	46.
	VULGATA LATINA.
27.	Captivus duceris.
29.	Sublimitatem ejus.
	Et superbiam.
30.	Ait Dominus.
	Quod non sit juxta eam virtus ejus.
31.	Ejulabo : et ad Moab.
	Muri scitilis.
	Lamentantes.
33.	Nequaquam calcator uvæ solitum celeuma cantabit.
34.	Vitula conternante.
40.	Ecce quasi aquila volabit, et extendet alas suas ad Moab.
41.	Et erit cor fortium Moab in die illa sicut cor mulieris parturientis.
44.	Visitationis eorum, ait Dominus.
45.	In umbra Hesebon steterunt de laqueo fugientes : quia ignis egressus est de Hesebon, et flamma de medio Seon et devorabit partem Moab, et verticem filiorum tumultus.
46.	Væ tibi Moab, periisti, popule Chamos : quia comprehensi sunt filii tui, et filia tuæ in captivitate.

ΑΚΥΛΑΣ.

27.	✠ Ἐν αὐτῷ μεταναστεύεις.
29.	29.
30.	30.
31.	31.
	Τοίχου ὀστρακίνου.
	✠ Καὶ μελετήσει.
35.	35.
34.	... τριετη.
40.	40.
41.	✠ Καὶ ἔσται ἡ καρδία τῶν δυνατῶν Μωὰβ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡς καρδία γυναικὸς ὀδινούσης.
44.	44.
45.	45.
46.	46.
	AQUILA.
27.	In ipso transmigras.
29.	29.
30.	30.
31.	31.
	Muri scitilis.
	Et meditabitur.
33.	33.
34.	...triennem.
40.	40.
41.	Et erit cor potentium Moab in die illa sicut cor mulieris parturientis.
44.	44.
45.	45.
46.	46.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

D.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

27.	27. <i>Vacat.</i>	27. ✕ Ἐν αὐτῷ μεταναστεύεις,
29	29. <i>Vacat.</i> Π., ✕ τὸ ὕψος αὐ- τοῦ.	29.
	✕ Καὶ τὴν ἀλαζονίαν αὐτοῦ.	
30.	30. ✕ Φησὶ Κύριος.	30.
	✕ Οὐχ οὕτως οἱ βραχίονες αὐτοῦ.	
31.	31. Ὀλολύζετε ✕ ἐπὶ Μωάβ.	31.
Τοίχου ὀστρακίνου,	Κειράδας αὐχμοῦ.	
	<i>Vacat.</i>	✕ Καὶ μελετήσει.
33.	33. Πρωτὶ οὐκ ἐπάτησαν, οὐδὲ δεξι- λῆς οὐκ ἐποίησαν αἰδέ.	33.
34.	34. Ἀγγελίαν σελισία.	34.
40.	40. <i>Vacat.</i>	40. ✕ Ἴδοὺ ὡς ἀετὸς ὀρμήσει, καὶ ἐκπετάσει χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ Μωάβ.
41.	41. <i>Vacat.</i>	41. ✕ Καὶ ἔσται ἡ καρδία τῶν δυνατῶν Μωάβ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡς καρδία γυναικὸς ὀδινούσης.
44.	44. Ἐπισκέψωμαι αὐτῶν.	44. ✕ Ὁ ἐπισκεψάμενος αὐτοῦς, φησὶ Κύριος.
45.	45. <i>Vacat.</i>	45. ✕ Ἐν σκέπῃ Ἐσεβῶν ἔστη- σαν ἀπὸ παγίδος φεύγοντες, ὅτι πῦρ ἐξῆλθεν ἐξ Ἐσεβῶν, φλόξ ἐκ πόλεως Σηὼν, καὶ κατέφαγεν ἀρχη- γοὺς Μωάβ, καὶ ἐξερεύνησεν υἱοὺς Σαὼν.
46.	46. <i>Vacat.</i>	46. ✕ Οὐαὶ σοὶ Μωάβ, ἀπώλω- λας Χαμῶς, ὅτι ἐλήφθησαν υἱοὶ αὐτοῦ ἐν αἰγμάλωσι, καὶ θυγατέ- ρες αὐτοῦ αἰγμάλωτοι.

SYMMACHUS,

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

27.	27. <i>Vacat.</i>	27. In ipso transmigras.
29.	29. <i>Vacat.</i> Omnes, sublimitatem ejus.	29.
	Et arrogantium ejus.	
30.	30. Ait Dominus.	30.
	Non sic brachia ejus.	
31.	31. Ululate super Moab,	31.
Muri ſctilis.	Tonsos squaloris,	
	<i>Vacat.</i>	Et meditabitur.
33.	33. Mane non calcaverunt, neque vespere fecerunt hæde.	33.
34.	34. Aggelian selisis.	34.
40.	40. <i>Vacat.</i>	40. Ecce quasi aquila impetu feretur, et extendet manus suas super Moab.
41.	41. <i>Vacat.</i>	41. Et erit cor potentium Moab in die illa sicut cor mulieris par- turientis.
44.	44. Visitationis eorum.	44. Quo visitavi eos, dicit Do- minus.
45.	45. <i>Vacat.</i>	45. In umbra Esebon steterunt a laqueo fugientes; quia ignis egressus est ex Esebon, flamma ex urbe Seon, et devoravit duces Moab, et investigavit filios Saon.
46.	46. <i>Vacat.</i>	46. Væ tibi Moab, periisti, po- pulus Chamos, quia comprehensi sunt filii ejus in captivitatem, et filie ejus captivæ,

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
<p>47. וְהִמְנִיחַ מִיָּמַי שְׁבֻתַי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הַיּוֹמִים נָאִם יְהוָה עַד-הֵנָּה מִצְרַיִם מִדָּבָר</p>	<p>47. 47.</p>	<p>47.</p>
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
<p>47. Et convertam captivitatem Moab in novissimo dierum, ait Dominus : usque huc iudicium Moab.</p>	<p>47. Et convertam captivitatem Moab in novissimis diebus, ait Dominus. Hæc usque iudicia Moab.</p>	<p>47.</p>

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVIII Jeremiæ.

V. 1. ✕ τῶν δυνάμεων. Ms. Jes. [Ita in Complut. et apud Theodoretum. DRACH.]
Ibid. Θ., ἐάλω. Ms. Jes.
Ibid. Ἀ., Σ., κραταίωμα. Ἀ., Θ., μασογά. Idem. Drusius vero, μασογάδ, ὄχυρωμα, ἢ κραταίωμα. Ms. Jes. autem binas interpretationes Aquilæ tribuit ; ex prima, ut videtur, et secunda ejus editione.
Ibid. Drusius, וְהִמְנִיחַ וְהִתְחַיְתָּה. [Finis versus. Ald. et Theodor. nonnullique alii, Μασογάδ καὶ ἡττήθη. Alex., Ἀμάθ τὸ κραταίωμα, καὶ ἡττήθη. Complut., τὸ κραταίωμα ἡττήθη. Quidam habent, ἡσχύνθη ὄχυρωμα. Polygl.-Bibel, ex aliquibus niss., τὸ ὄχυρωμα Μωάβ καὶ ἡττήθη. Alia vero que attulimus, ex parte mutuati sumus ab edit. Rom. et Lamb. Bos. DRACH.]
V. 2. Drusius, וְהִמְנִיחַ ἔλογισαντο. Idem nox, וְהִמְנִיחַ לְכֹל דְּעִוְתֵי וְנִבְרִיתֵיהֶם. Ex Complut.
V. 3. ✕ κραυγήν. Θ., ✕ κίνδυνον. Ms. Jes. Dubium autem utrum illud Theodotionis ad ἡραγῆ referatur, an ad sequentem vocem τῶ φθοῆ significat vastitatem.
V. 7. ✕ ἤξουσι σοι θλίβοντες. Idem. Quod quo pertinet, assequi non potui.
V. 9. Ἀ., ἄθος. Σ., βλάστημα. Drusius.
V. 10. Η., καὶ ἐπικατάρατος etc. Ms. Jes. [Complut. et apud Theodoretum. DR.]
V. 12. Σ., καὶ σειρώσουσιν etc. Drusius ex edit. Rom. [Σειρώσουσιν vertit noster concatenabunt. Nobis autem, cum Nobilio, Bielio aliisque, contra vero Schlcusnerum, significat verbum σειρόω, eva-

uo, exhauriso. Phavorinus, in v. Σείρισι : σειροῦν τὸ κενόω. Et nox, κεράσματα nobis sunt, ποκία. DRACH]
Ibid. Ἀ., καὶ τὰ κέρατα etc. Ms. Jes. Hic vero notat Drusius : « Ἀ., τὰ κέρατα αὐτῶν, cornua eorum. Hic libri editionis LXX variant. Nam in aliis τὰ κέρατα αὐτοῦ συγκόψουσι, cornua ejus concident : et in aliis, τὰ κεράσματα αὐτοῦ συντρίψουσι, pocula ejus conterent. Origenes : τὰ κεράσματα ὡς ἐπ' οἴνου ρηθέντα, Ἀκύλας ἐξέθωκε κέρατα ὅπερ ἀρχαῖον ποτηρίου ἐτύγγανεν εἶδος· κέρασι γὰρ ἐπινον· ὄθεν καὶ τὸ κεράσαι λέγειν παρέμεινεν. Cerasmata tanquam in vino dicta, Aquila edidit cerata, i. e. cornua : quod antiquum poculi genus erat. Nam cornibus bibebant : unde mansit consuetudo dicendi κεράσαι, quasi scilicet e cornu miscere. » Crediderim illud, τὰ κεράσματα αὐτοῦ συντρίψουσι, esse versionem plenam Symmachii. [Scholion Olympiodori, τὴν δόξαν. Edit. Rom. DR.]
V. 17. LXX, κινήσατε αὐτῶ, movete ei. Edit. Rom. : « Est Hebraismus, et valet, compatimini ei. In aliis est, αὐτόν, movete eum. » DRACH.
Ibid. LXX, ἐκδοτε ὄνομα, edite nomen. Nonnulli, εἰδότες ὄνομα, qui scitis nomen. Et sic Hebr., וְהִמְנִיחַ.
V. 19. Ἀ., καὶ σκόπευσον etc. Has lectiones exhibet ms. Jes. Illa vero Theodotionis vitiosa ἐριμα, forte pro ἐπίδω posita est.
V. 26. LXX, ἐπικρούσει, pulsabit. Apud Theodor. et in Complut. est, ἐπιπροθήσει, applaudet. DRACH.
V. 27. Ἀ., Θ., ἐν αὐτῷ μεταναστεύεις. Ms. Jes.
V. 29. Η., ✕ τὸ ὕψος αὐτοῦ. Idem.

JEREMIE CAPUT XLIX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
<p>1. אִם-יִרְשׁ אִין דָּ</p> <p>2. אִמְרֵי יְהוָה</p> <p>3. הַתְּשׁוּמֵינָה בְּגִדְדָתָהּ</p> <p>4. כְּהִתְחַיְתָּה לְלִי בְעַמְּקֵים זֶב עַמְּקָה</p> <p>5, 6. וְאִין מִקְבֵּץ לִטְוּ : וְאִתְּרִי-כֵן אִשִּׁיב אֶת-שְׁבֻת בְּנֵי-עַמּוֹן נָאִם-יְהוָה</p>	<p>1. 1.</p> <p>2. 2.</p> <p>3. 3.</p> <p>4. 4.</p> <p>5, 6. 5, 6.</p>	<p>1. 1.</p> <p>2. 2.</p> <p>3. Ἐν φραγμοῖς.</p> <p>4. 4.</p> <p>5, 6. ✕ Συνάγων μετανάστην, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψω τῶν αἰχμαλωστῶν υἱῶν Ἀμμὼν, φησὶ Κύριος.</p>
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
<p>1. An hæres non ei?</p> <p>2. Dixit Dominus.</p> <p>3. Et oberrate in maceris.</p> <p>4. Quid gloriaberis in vallibus? fluxit vallis tua.</p> <p>5, 6. Et non est qui congreget</p>	<p>1. Aut hæres non est ei!</p> <p>2. Ait Dominus.</p> <p>3. Et circuite per sepes.</p> <p>4. Qui! gloriaris in vallibus? Defluxit vallis tua.</p> <p>5, 6. Nec erit qui congreget fu-</p>	<p>1. 1.</p> <p>2. 2.</p> <p>3. In sepibus.</p> <p>4. 4.</p> <p>5, 6. Congregans translatura</p>

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

V.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

47.

47. *Vacat.*

47. ✕ Καὶ ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν Μωάβ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, φησὶ Κύριος, ἕως ἐνταῦθα τὸ κρίμα Μωάβ.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

47.

47. *Vacat.*

47. Et convertam captivitatem Moab in novissimis diebus, dicit Dominus : usque huc iudicium Moab.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVIII Jeremiæ.

Ibid. ✕ Καὶ τὴν ἀλαζ-. Idem.

V. 30. ✕ Φησὶ Κύριος.

Ibid. ✕ Οὐχ οὕτως οἱ βραχίονες αὐτοῦ. Idem.

V. 31. ✕ ἐπὶ Μωάβ. Ms. Jes. ad marg. sed sine asterisco.

Ibid. 'A., Σ., τοῖχου ὀστρακίνου. Ms. Jes. In hunc vero locum Drusius : « *שׁוּרֵי חֶרֶב יְשׁוּבָה* hinc ad viros *Cir Heres* : quod in C. (Complutensi) Κεῖρ Ἀρῆς, vel Ἀράς, et est nomen loci. Syrus, κεφαλαὶ αὐτῶν κεκαρμέναι, καὶ οἱ πώγωνες αὐτῶν ἐξυρμέναι : *capita eorum rasa, et barbæ eorum rasæ*. Non est interpretatio, sed explicatio illius, ad viros *Cir Heres*. » [Ante χειράδας additur apud Theodoretum, τῶν τεχνέων, *murorum*. DRACH.]

Ibid. 'A., Θ., καὶ μελετήσεται. Ms. Jes.

V. 33. Ὁ Σύρος, οὐκέτι οἱ ληνοβ-. Drusius ex Theodoro adjicit : « Pro his postremis dictionibus in LXX est αἰδέ, et in quibusdam libris αἰδέδ, id est, Τῆ quod nunc legunt ἐδέδ, est vox mere Hebraica, quam Hieronymus *celeuma* reddere solet. » [Complut., αἰδέδ, cum aspero spiritu. Theodoretus habet, οὐδέν. DRACH.]

V. 34. LXX, ἕως Αἰθῶν αἱ πόλεις αὐτῶν, usque *Aetham civitates iporum*. Edit. Rom. : « In cæteris est, ἕως Ἐλεαλή, καὶ ἕως Ἰασσα, ἕως ἐτῆ αἱ πόλεις αὐτῶν. » Sed vide et Lambertini Bos. DRACH.

Ibid. 'A., τριετη. Euseb. *De locis Hebraicis*. Hieronymus vero *triennalem* habet ad vocem *Salsia*. [Alex., Ἀγγελία Σαλίσια. Complut., Ἐγγελά Σαλίσια. Edit. Rom. : « Quamvis illud Ἀγγελίαν videatur inflexum ad normam Græcam, atque ideo

significare possit, *nuncium*, sunt tamen vestigia dictionum Hebraicarum, quæ in Vulgata exponuntur, *vinulam contemnantem*. » Effer γγ ut gg, non ng. DRACH.]

V. 38. LXX, ἐπὶ ταῖς πλατείαις αὐτοῦ, in *plateis ejus*. In aliis sequitur, δλαις κοπετός, *universis planctus*. Theodoretus non habet, δλαις. Ex edit. Rom. DRACH.

V. 40. Θ., ἰδοὺ ὡς etc. Ms. Jes. [Alex. habet ut Th. Complut., ὡς ἀετὸς πατάσσεται, καὶ ἐκτενεῖ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ἐπὶ Μωάβ. Theodor. priorem partem habet ut Ald., posteriorem ut Complut. DRACH.]

V. 41. 'A., Θ., καὶ ἔσται ἡ καρδία etc. Ms. Jes. [Hæc agnoscuntur etiam a Theodoro, et sic habent Ald., sine τῶν δυνατῶν M., et Complut. quæ præferi vult loco ὡς. DRACH.]

V. 44. Θ., ᾧ ἐπισκεψ-. Ms. Jes.

V. 45. Θ., ἐν σκέπη etc. Idem. [Tres versus sequentes ita leguntur in Complutensi : 45. Ἐν σκέπῃ Ἐσεθῶν ἐστάθησαν ἀπὸ δυνάμειος φυγόντες, ὅτι πῦρ ἐξήλθεν ἀπὸ Ἐσεθῶν, καὶ φλόξ ἀπὸ μέσου Σεθῶν, καὶ κατέφαγε τὸ κλίτος Μωάβ καὶ τὴν κορυφὴν υἰῶν Σεθῶν. 46. Οὐαὶ σοι, Μωάβ, ἀπόλετο ὁ λαὸς Καμὺς, ὅτι ἔλαβον τοὺς υἰοὺς σου καὶ τὰς θυγατέρας σου εἰς αἰχμαλωσίαν. 47. Καὶ ἐπιστρέψω αἰχμαλωσίαν τοῦ Μωάβ ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει Κύριος. Ἔως τούτου τὸ κρίμα τοῦ Μωάβ. Hæc etiam magna ex parte a Theodoro allata sunt. DRACH.]

V. 46. Θ., οὐαὶ σοι etc. Ms. Jes.

V. 47. Θ., καὶ ἐπιστρέψω etc. Idem.

JEREMIAE CAPUT XLIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

V.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Καὶ κληρονόμος οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ;

2.

3.

4.

5, 6.

1. Ἡ παραληφόμενος οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ;

2. ✕ Φησὶ Κύριος.

3. ✕ Καὶ διαδράμετε ἐν τοῖς φραγμαῖς.

4. Τί ἀγαλλισθε ἐν τοῖς πεδίοις Ἐνακαίμ ; ✕ Διέρευσε (sic) τὰ πεδία σου πεδίνοις Ζήρ, πεδίοις σου.

5, 6. Καὶ οὐκ ἔστιν ὁ συνάγων.

1.

2

3.

4.

5, 6. ✕ Συνάγων μετανάστην, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν υἰῶν Ἀμμών, φησὶ Κύριος.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Et hæres non est ei ?

2.

3. In coloniis.

4.

5, 6.

1. An qui excipiat non est eis ?

2. Dicit Dominus.

3. Et discurrite in sepibus.

4. Quid exsultatis in campestribus Enacim ? Effugerunt campestris tua campestribus Zeph, campestribus tuis.

5, 6. Et non est congregans.

1.

2.

3.

4.

5, 6. Congregans translatum : et

TO EBPAIKON.

פָּה אָפּר יְהוָה צְבָאוֹת 7

שׁוֹת 12

רְצִיר 14

אִיחָן 19

בְּמִוֵּת בְּיָם 25

הַפְּתָה לָנוּס וְרִמְסָה 24

וְחַבְלֵיכֶם אֶחְזָקָה בְּיָדָהּ 24

בְּיוֹם הַדָּא 26

אֶת - בְּנֵי - קָדְשׁ 28

נָדָה 30

שְׁלִי 31

נָאֵם - יְהוָה 32

בְּרִיחַ 32

וּמְכַל - עֲבָדָיו 32

אִלֵּים 33

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

7.

12.

14.

19.

25.

24.

26.

28.

30.

31.

32.

33.

ΑΚΥΛΑΣ.

7.

12. * Πίνοντες.

14.

19. Στερέαν.

25.

24.

* Καὶ ὠδίνες κατέσχον αὐτῆς ὡς τικτούσης.

26.

28.

30.

31.

32. Καὶ ἐκ παντὸς μέρους αὐτῶν.

33.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

vagamem : et post hæc reverti faciam captivitatem filiorum Ammon, dixit Dominus.

7. Sic dixit Dominus exercituum.

12. Bibendb.

14. Et legatus.

19. Robusti.

25. Dissoluti sunt in mari.

24. Vertit se ad fugiendum, et tremor.

Et dolores tenuerunt eam sicut parturientis.

26. In die illa.

28. Filios Orientis.

30. Evagamini.

31. Pacificam.

Ait Dominus.

Vectis.

32. Et ex omnibus lateribus ejus.

33. Hominis.

VULGATA LATINA.

gienes. Et post hæc reverti faciam captivos filiorum Ammon, ait Dominus.

7. Hæc dicit Dominus exercituum.

12. Bibentes.

14. Et legatus.

19. Robustam.

25. Turbati sunt in mari.

24. Versa est in fugam, tremor.

Et dolores tenuerunt eam quasi parturientium.

26. In die illa.

28. Filios Orientis.

30. Abite.

31. Quietam.

Ait Dominus.

Vectes.

32. Et ex omni confinio eorum.

33. Hominis.

AQUILA.

et postea convertam captivitatem filiorum Ammon, dicit Dominus.

7.

12. Bibentes.

14.

19. Solidam.

25.

24.

Et dolores comprehenderunt eam sicut parturientis.

26.

28.

30.

31.

Ait Dominus.

Vectes.

32. Et ex omni parte eorum.

33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIX Jeremiæ.

V. 1. Σ., καὶ κληρονόμος etc. Drusius.

V. 2. * Φησι Κύριος. Nihil adnotat Montf. Sed hæc lectio exstat, ut testatur Polyglotten-Bibel, in nonnullis codd. Complut. autem habet, λέγει K. DRATH.

V. 3. Καὶ διαδράμετε ἐν τοῖς φραγμοῖς. Euseb. De locis Hebraicis, γημαρωθ, 'A., ἐν φραγμοῖς, Σ., γαρημωθ. Ubi γημαρωθ positum videtur pro γηδαμωθ. Symmachi lectio vitiosa est : nam Hieronymus sic habet, Gebarth : pro quo Aquila interpretatur, in sepibus ; Symmachus vero, in coloniis. [Quidam cod., καὶ δράμετε διὰ τῶν τριγῶν, et discurrite per septa. Ex Polygl.-Bibel. Τριγῶς idem est ac θριγῶς. DRACH.]

V. 4. * Διέρουσι etc. Ms. Jes. Sed hæc haud dubie vitiosa sunt. Drusius : Alibi est ἐν πιδίοις, et alibi ἐν Ἐμασίμ, i. e. in vallibus. Vox mere Hebraica. Mihi non dubium quin sint duæ interpretationes diversæ.

V. 5, 6. 'A., Θ., συνάγων μετανάστην etc. Ms. Jes. [Complut., συνάγων ἀλωμένους (errantes, a verbo ἀλάσμαι). Καὶ μετὰ τ. ἑ. τ. α. υ. 'A., λέγει K. Da.]

V. 7. * τῶν δυνάμεων. Ms. Jes.

V. 12. 'A., Θ., πίνοντες. Idem.

Ibid. πίνοντες, sed (vel, quia) bibendo bibes. In LXX nostris vacat ; sed Alex., ὅτι πίων πίεσαι, et Ald., ὅτι πίων πίεσαι, quia bibens bibes

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7.	7. Τάδε λέγει Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων.	7.
12.	12. <i>Vacat.</i>	12. ✕ Πίοντες.
14. Καὶ ἀγγελίαν.	14. Καὶ ἀγγέλου.	14.
19. Ἀρχαίαν.	19. Αἰθάμ.	19.
23.	23. Ἐξέστησαν. Π., ... ✕ ἐν θαλάσση.	23
24.	24. Ἀπεστράφη εἰς φυγὴν, τρόμος. Ἄλλος, καὶ ἐξεβρίφη, τρόμος. <i>Vacat.</i>	24. ✕ Καὶ ὠδίνες κατέσχον αὐτῆς ὡς τικτούσης.
26.	26. <i>Vacat. Π., ✕ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.</i>	26.
28.	28. Τοὺς υἱοὺς Κεδέμ. <i>Οἱ λοιποὶ, τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνατολῶν.</i>	28.
30.	30. ✕ Ἀναστατώθητε.	30.
31.	31. Εὐσταθοῦν. Ἄλλος, ἤσυχάζον. ✕ Φησὶ Κύριος. <i>Μοχλοί.</i>	31. <i>Βάλανοι.</i>
32. Καὶ ἐκ παντὸς μέρους αὐτῶν.	32. Ἐκ παντὸς πέραν αὐτῶν.	32. Καὶ ἐκ πάντων τῶν μερῶν αὐτῶν.
33.	33. Ἀνθρώπου. Ἄλλος, γηγενοῦς.	33.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

postea convertam captivitatem filiorum Ammon, dicit Dominus.

7.	7. Hæc dicit Dominus virtutum.	7.
12.	12. <i>Vacat.</i>	12. Bibentes
14. Et legationem.	14. Et nuntios.	14.
19. Antiquam.	19. Ætham.	19.
23.	23. Obstupefacti sunt. <i>Omnes, . . . in mari.</i>	23.
24.	24. Versa est in fugam, tremor. <i>Alius, et ejecta est, tremor. Vacat.</i>	24. Et dolores comprehenderunt eam sicut parturientis.
26.	26. <i>Vacat. Omnes, in die illa.</i>	26.
28.	28. Filios Kedem. <i>Reliqui, filios Orientis.</i>	28.
30.	30. Extorres efficiamini.	30.
31.	31. Tranquillam. <i>Alius, quietam. Ait Dominus. Vectes.</i>	31. Repagula.
32. Et ex omni parte eorum.	32. Ex omni quod trans eos est.	32. Et ex omnibus partibus eorum.
33.	33. Hominis. <i>Alius, terrigenæ.</i>	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIX Jeremiæ.

Vulg., sed bibens bibes. DRACH.

V. 14. Σ., καὶ ἀγγελίαν. Drusius. [Scholion ex Cyrillo, *περιοχὴν* εἶπεν, οὗς Ἰερεμίας ἀγγέλου· καὶ Σύμ. δὲ ἀγγελίαν ἐξέδωκε. DRACH.]

V. 17. LXX, *συριεῖ, sibilabit.* In nonnullis est, ut etiam in Complut. *ἐκστήσεται, καὶ συριεῖ ἐπὶ πάσῃ τῇ πληγῇ αὐτοῦ. Stupēbit, et sibilabit super omni plaga ejus.* DRACH.

V. 19. Eusebius *De locis Hebraicis* et Hieronymus ad vocem *Ætham.* [Alex., εἰς τὸν τόπον Ἡθάμ. Ald., εἰς τόπον Ἐμάθ. DR.]

V. 21. LXX, οὐκ ἤκούσθη, *non est auditus.* Edit. Rom. : εἰ ἐν quibusdam (scil. Alex. et Complut.)

est, ἐν θαλάσση ἐξηκούσθη, αὐτὴ ἤκούσθη. *In mari auditus est* : quam lectionem videtur etiam agnoscere Theodoretus. Eamque confirmat textus Hebr. DRACH.

V. 25. Π., ἐν θαλάσση. Ms. Jes.

V. 24. Ἄλλος, καὶ ἐξεβρίφη, τρόμος. Idem.

Hibid. Ἄ., Θ., καὶ ὠδίνες etc. Idem. [Complut., στένωσις καὶ ὀδύνη κατέσχον αὐτὴν ὡσεὶ ὠδίνουσαν. DR.]

V. 26. Π., ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Idem. [Sic et Complut. DR.]

V. 28. *Οἱ λοιποὶ, τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνατολῶν.* [Ex Theodoretis.]

V. 30. Ἀναστατώθητε. Ms. Jes. [Alii mss., ἀναστῶ-
θητε. Polygl.-Bibel. Dr.]
V. 31. Ἄλλος, ἤσυχάζον. Ms. Jes. [Complut.
Dr.]
Ibid. Φησὶ Κύριος. Ms. Jes.
Ibid. Θ., βέλαντοι. Sic unus codex. Utraque lectio
est in LXX.
V. 32. Ἄ., Σ., καὶ ἐκ παντὸς μέρους etc. Ms. Jes.

V. 33. Ἄλλος, γηγενοῦς. Idem. [Ald. et nonnulli
codd. Dr.]
V. 34 sqq. ad finem cap. Edit. Rom. : « Hæc
vero usque ad finem capituli in Vulgata nostra sunt
in cap. xliix in extremo. Cujus Vulgatæ ordini non-
nulli etiam codices Græci, ac Theodoretus. con-
veniunt : quos Hexapla secutos esse verisimile est
in quibus Græca Hebraicis altera ex parte respon-

JEREMIÆ CAPUT L.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικαῖς γράμμασι.

AKYΛAΣ.

1 מל-ארץ לשנים ביד ירמיהו
הנביא
2 ושאר-נם השביעי
הבישו עציבה חתו גלחיה
3 נדו הלכו
8 'O Σύρος, ὡσεὶ τράγοι.
לקני-צאן
9 תציו כגבור כושביל
12 חשרה וילדהכם
הנה אחרית גוים כדבר ציה וערבה
14 כי ליהדה חמאה
18 יהיה צבאות אלהי ישראל
21 על-הארץ מרתים עלה עליה
חזרום אחריהם
26 באו-לה
28 נקמת היכלו

1.
2.
3.
8.
9.
12.
14.
18.
21.
26.
28.

1. ✕ Πρὸς γῆν Χαλδαίων ἐν χειρὶ
Ἱερεμίου τοῦ προφήτου.
2.
3. ✕ Ἐσαλεύθησαν, ἀπ᾽ ἄλλοθεν.
8.
9. Τὰ βέλη αὐτοῦ ὡς γίγας ἀτε-
κνῶν.
12.
14.
18. ✕ Κύριος τῶν δυνάμεων ὁ
θεὸς Ἰσραὴλ.
21. Ἐπὶ γῆν παραπικραίνοντων
ἀνάβηθι: ἐπ' αὐτήν.
26.
28.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Ad terram Chasdim, in manu
Jeremiæ prophetæ.
2. Et levate vexillum, auditum
facite.
Pudæfacta sunt sculptilia ejus,
fracta sunt idola ejus.
3. Moti sunt, abierunt.
8. Sicut hirci. Syrus, idem.
Ante gregem.
9. Sagittæ ejus tanquam fortis
prosperantis.
12. Erubuit genitrix vestra.
Ecce novissimum gentium de-
sertum, vasitas et solitudo.
14. Quia contra Dominum pec-
cavit.
18. Dominus exercituum Deus
Israel.
21. Super terram dominantium
ascende super eam.
Et anathematiza post eos.
26. Venite ei.
28. Ultionem templi ejus.

1. Et de terra Chaldæorum in
manu Jeremiæ prophetæ.
2. Levate signum, prædicate.
Confusa sunt sculptilia ejus, sup-
perata sunt idola eorum.
3. Moti sunt et abierunt.
8. Quasi hœdi.
Ante gregem.
9. Sagittæ ejus quasi viri fortis
interfectoris.
12. Et adæquata putyeri quæ
genuit vos.
Ecce novissima erit in gentibus
deserta in via et arens.
14. Quia Domino peccavit.
18. Dominus exercituum Deus
Israel.
21. Super terram dominantium
ascende.
Et interfice quæ post eos sunt.
26. Venite ad eam.
28. Ultionem templi ejus.

1. Ad terram Chaldæorum in
manu Jeremiæ prophetæ.
2.
3. Commoti sunt, abierunt.
8.
9. Sagittæ ejus quasi gigas or-
bus.
12.
14.
18. Dominus virtutum Deus
Israel.
21. Super terram exacerbatium
ascende super eam.
26.
28.

dere necesse erat. Quare hic in iisdem ea sequuntur, quae in Vulgata de calice et cetera, quae deinceps, et quae in nostra, et plerisque Graecis sunt cap. LII. Continuo autem in iisdem codicibus (nam de Theodoro nihil affirmari potest) post illa, in libro isto, ponuntur haec, ὅσα προσήτευσεν Ἰερემίας ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη, ὅτι ἐδούλευσαν αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν (al., ἐν αὐτοῖς καταδουλώσονται γὰρ αὐτοῦς,

ubi videtur exstare quaedam coagmentatio variarum interpretationum) ἔθνη πολλὰ, καὶ βασιλεῖς μεγάλοι, καὶ ἀποδώσω (al., ἀνταποδώσω) αὐτοῖς κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ τὰ ποιήματα (al., τὴν πονηρίαν) τῶν χειρῶν (al., ἐπιτηδεύματων) αὐτῶν. Quorum magnam partem scribit S. Hieron. in LXX non haberi. » DRACU.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	JEREMIAE CAPUT L. σ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. <i>Vacat.</i>	1.
2.	2. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ ἐπάρατε σημεῖον, ἀκουστὸν ποιήσατε. <i>Vacat.</i>	2. ✕ Ἠσχύνθησαν τὰ εἶδωλα αὐτῆς, ἡσχύνθησαν τὰ βδελύγματα αὐτῆς.
3.	3. <i>Vacat.</i>	5.
8.	8. Ὅσπερ δράκοντες. Ἄλλος, ὡσπερ ἐρίφους. Κατὰ πρόσωπον προβάτων.	8.
Ἐμπροσθεν ποιμνίων. 9. Τὰ βέλη αὐτοῦ ὡς δυνατοῦ συνετοῦ.	9. Ὡς βολὴ μαχητοῦ συνετοῦ.	9.
12.	12. <i>Vacat.</i> Π., ✕ ἐνεπράτη ἡ τεκούσα ὑμᾶς, μήτηρ εἰς ἀγαθὰ. ✕ Ἰδοῦ ἑσχάτη ἔθνῶν, ἔρημος, ἀνὺδρος, ἄδατος ἰ.	12.
14.	14. <i>Vacat.</i> Π., ✕ ὅτι τῷ Κυρίῳ ἤμαρτεν.	14.
18.	18. Κύριος.	18. ✕ Κύριος τῶν δυνάμεων ὁ Θεός Ἰσραήλ.
21.	21. Ἐπὶ τῆς γῆς, λέγει Κύριος, πικρῶς ἐπίθῃ ἐπ' αὐτήν. Καὶ ἀφάνισον.	21. ✕ Ὅπισθ' αὐτῶν κακὰ.
26.	26. Ἐλελύθασιν ✕ αὐτῆ.	26.
28.	28. <i>Vacat.</i> Π., ✕ ἐκδικησιν νεοῦ αὐτοῦ.	28.
ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	1. <i>Vacat.</i>	1.
8.	2. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , erigite signum, auditum facite. <i>Vacat.</i>	2. Pudefacta sunt idola ejus, pudefactae sunt abominabiones ejus.
3.	3. <i>Vacat.</i>	5.
8.	8. Velut dracones. <i>Alius</i> , velut hircos.	8.
Ante greges. 9. Sagittae ejus tamquam potentis prudentis.	9. Ante faciem ovium. 9. Quasi jaculum pugnatoris prudentis.	9.
12.	12. <i>Vacat.</i> <i>Omnes</i> , erubuit quae peperit vos, mater in boua. Ecce novissima gentium, desertum, iniquosa, invia.	12.
14.	14. <i>Vacat.</i> <i>Omnes</i> , quia Domino peccavit.	14.
18.	18. Dominus.	18. Dominus virtutum Deus Israel.
21.	21. Super terram, dicit Dominus, acerbè ascende super eam. Et destrue.	21. Post eos mala.
26.	26. Venerunt ipsi.	26.
28.	28. <i>Vacat.</i> <i>Omnes</i> , vindictam templi ejus.	28.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
נדה ביום 50	30.	30.
היה אל - נדה 36	36.	36. Μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μαχητάς ✕ Ἐξαρθήσονται.
היה אל - כל - הערב 37	37.	37.
היה ערב עתה 39	39.	39.
אם - את 40	40.	40.
כונן הירדן 44	44.	44. ✕ Ἀπὸ φρυάγματος ἑ τοῦ Ιορδάνου. Στερεάν.
קח		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
30. In die illa.	30. In die illa.	30.
36. Gladius ad fortes illius. Et consternabuntur.	36. Gladius ad fortes illius. Qui timebunt.	36. Gladium ad bellatores. Auferentur.
37. Et ad omne promiscuum.	37. Et ad omne vulgus.	37.
39. Et non habitabitur ultra in aeternum.	39. Et non inhabitabitur ultra usque in sempiternum.	39.
40. Sodomam.	40. Sodomam.	40.
44. De tumore Jordanis. Robustum.	44. De superbia Jordanis. Robustam.	44. De fremitu Jordanis. Solidam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. L Jeremiæ.

- V. 1. 'A., πρὸς γῆν Χαλδαίων etc. Ms. Jes. [Complut., καὶ ἐπὶ γῆν X. etc. ut Aq. DRACH.]
- V. 2. ✕ Ἐπάρατέ etc. Ms. Jes. Drusius vero, ἀρατε. [Complut. et apud Theodoretum, ἀρατε σημεῖον, καὶ ἀκ. π. Alius, ἀκουτίσαστε. DRACH.]
- Ibid. Θ., ἠσχύνθησαν etc. Ms. Jes. [Complut., ἠσχύνθησαν τὰ γλυπτὰ αὐτῶν, παρεδόθη τὰ εἰδῶλα αὐτῶν. Alius, ἠσχύνθη εἰδ. αὐτῆς, ἠσχύνθη τὰ βδ. αὐτῆς. DRACH.]
- V. 3. 'A., ἐσαλεύθησαν, ἀπῆλθον. Ms. Jes. [Complut., ἐσαλεύθησαν καὶ ἐπορεύθησαν. Dr.]
- V. 8. Theodoretus, καὶ γένεσθε ὡσπερ ἔριφοι. Ex alia scilicet editione: nam LXX habent, δράκοντες. Notat postea Theodoretus, τοὺς ἐρίφους, τράγους ὁ Σούρος ἠρμήνευσε.
- Ibid. Σ., ἐμπροσθε ποιμνίων. Ms. Jes.
- V. 9. 'A., τὰ βέλη αὐτοῦ etc. Idem. [Aquila legit ליהויה cum schin dextro ut habent sex codd. a Michaeli inspecti, et Concordantiæ Hebr., secundum masoram. (Cf. J. H. Michaelis Biblia Heb., Fuerstii Concord. Hebr., necnon De Rossii varias lectiones V. T.) LXX vero et Sym. legerunt cum sinistro, ut habet maxima pars codicum, impressorumque bibliorum. — הַצִּי, et ascendere faciens. LXX vacat. Alius, καὶ ἀνάγω, et ascendere facio. Vulg., et adducam. — הַצִּי, tela ejus. LXX vacat. Alius, τὰ βέλη αὐτῆς. Vulg., sagitta ejus. DRACH.]
- V. 12. OI II., ἐνετράπη etc. Ms. Jes. Hæc vero paululum perplexa sunt in schedis nostris: illud-
- que, μήτηρ εἰς ἀγαθὰ, vitio inductum videtur. in LXX edit. Rom. legitur, ἐπ' ἀγαθὰ. [Theodoretus et quidam codices, ἀνετράπη, eversa est. — Ἐπ' ἀγαθὰ, notandum obelo, non enim legitur in Hebr. — Perperam adscripsit Montf. lectionem Vulgate, confusa est mater vestra, quæ respondet his verbis, כַּכְּמָה הַצִּי ab initio versiculi. DRACH.]
- Ibid. Ἰδού: etc. Ms. Jes., ✕ ἰδού, et II. (omnes), ἀνδρος, ἀδατος, similiterque ex eod. lectiones versus 14 et 18. [V. 12. Complut., ἐρημος καὶ ἀδατος. Dr.]
- V. 14. II., ἔτι etc. Ita etiam Complut. DRACH.
- V. 15. O', καὶ κατακρατήσατε αὐτήν, et subjicite eam. In Complut. pro his est, ἔτι τῷ Κυρίῳ ἤρασαν (quæ referuntur etiam a Theodoro), καὶ κατακρατήσατε ἐπ' αὐτήν. Quia Domino peccavit, et plaudite super eam. Ex ed. Rom. Idem.
- V. 18. Lectionem Aq. et Th. habet Complut. in textu. Idem.
- V. 19. O', ἐν τῷ Καρμήλῳ. In Complut. et apud Theodoretum additur, καὶ ἐν Βασάν. Quod legitur etiam in Hebr. et in Vulg. Lat. Idem.
- V. 21. 'A., ἐπὶ γῆν παραπικραίνόντων ἀνάβηθι. Sic ms. Jes. et alius. [Codex quidam, ἐπὶ τὴν γῆν παραπ. ἐπίβηθι ἐπ' αὐτήν πικρῶς. Polygl.-B. Theodoretus autem videtur habuisse, ἐπὶ τῆς γῆς παραπ. DRACH.]
- Ibid. Θ., ✕ ὀπίσω αὐτῶν καχά. Ms. Jes., similiterque lectiones versus 26, 28, 30. [V. 21. Alius, καὶ

JEREMIÆ CAPUT LI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
לב קחי 1	1.	1. ✕ Καρδίαν ἐπεγειρόντων.
היה ערב עתה 19	19.	19.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Cor surgentium in me.	1. Qui cor sublevaverunt contra me.	1. Cor suscitantium.
19. Et sceptrum hereditatis ejus.	19. Et Israel sceptrum hereditatis ejus.	19.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
30.	30. <i>Vacat.</i> II., ✕ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.	30.
36.	36. Μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μαχητάς. Καὶ παραλυθήσονται.	36.
37.	37. Καὶ ἐπὶ ✕ πάντα : τὸν σύμμικτον.	37.
39.	39. Οὐ μὴ κατοικηθῆ οὐκέτι εἰς τὸν αἰῶνα. Ἄλλος, ✕ καὶ οὐκ οἰκοδομηθήσεται ἔτι εἰς νίκος.	39.
40.	40. Σόδομα.	40. ✕ Τὴν Σόδομα.
44.	44. Ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου.	44. ✕ Ἀπὸ φρυάγματος : τοῦ Ἰορδάνου.
Ἀρχαίαν.	Αἰθάν.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
30.	30. <i>Vacat.</i> Omnes, in die illa.	50.
36.	36. Gladium ad bellatores. Et dissolventur.	56.
37.	37. Et super omne promiscuum.	37.
39.	39. Non habitabitur amplius in saeculum. Alius, et non habitabitur ultra in victoriam.	39.
40.	40. Sodomam.	40. Sodomam.
44.	44. De Jordane.	44. De fremitu Jordanis.
Antiquam.	Æthan.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. L Jeromiae.

ἀράνισον κατόπισθεν αὐτῶν. Polygl.-Bibel.—Lectio-nes versicolorum 28 et 30 habet etiam Complut. DRACH.]

V. 24. Ο΄, ἐπιθήσονται σοι, *ascendent in te.* Ald., Complut., et aliquot codices, ἐπιθήσονται, *invenerunt.* Sic etiam postea adscriptum fuit in cod. Vatic. Vulg., *illaqueavi te.* Hebr. textus sonat, *laqueos posui tibi.* Al., ἀνταξάμην σοι καὶ ἐπιθήσεται σοι. DRACH.

Ibid. Ο΄, καὶ οὐ γνώσῃ ὡς Βαβυλῶν, καὶ ἀλώσῃ, *et non cognosces quia Babylon, et capieris.* In aliis est, καὶ οὐ γνώσῃ, ὡς καὶ ἀλώσῃ B. In Complut., καὶ ἀλώσῃ B., καὶ οὐ γνώσῃ. Ita edit. Rom. IDEM.

V. 25. Ο΄, ὅτι ἔργον. Aq. addit ἔστι, in cod. Marchal., interpretans מ״ת, quod non exprimunt LXX. IDEM.

V. 30. חרב ׀ ׀ ׀ ׀ — לך ב״ת, *gladie, adversus mendaces et stultescent.* In LXX desideratur. Alii codid., μάχαιραν ἐπὶ τὰ μαντεῖα αὐτῆς, καὶ ἐξαρθήσεται. Complut., μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μάντις, καὶ ἄρρονος ἔσονται. Quæ etiam a Theodor. videntur agnoscī. Vulg., gladius ad divinos ejus, qui stulti erant. IDEM.

Ibid. Ἀ., μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μαχητάς. Ms. Jes.

Ibid. Ἀ., ✕ καὶ ἐξαρθήσονται. Idem. Hæc vero lectio suspecta videtur. [Lectio nem sentum adscriptimus nos. DR.]

V. 37. Ο΄, μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μαχητάς αὐτῶν, *gladius super pugnaiores eorum.* Hebr. non habet,

abest etiam a Vulg. Lat. et a Complut. DRACH.

Ibid. Διασκορπισθήσονται ἐπὶ τῷ ὕδατι αὐτῆς. Edit. Rom. : « In aliis et in Complut., διαρπαγήσονται. Ἐπὶ τῷ ὕδατι αὐτῆς ἐκσκορπισθῆσονται, diripientur. In aqua sua confidit. Theodor. habuit sine dubio sententiam similem Vulgatæ, *siccitas super aquas ejus erit, et arescent.* Ita enim inquit : Minatur item se aquam evacuaturum, multitudinem figurate vocans aquam. » IDEM.

Ibid. ✕ πάντα Ms. Jes.

V. 39. ✕ καὶ οὐκ οἰκοδομηθήσεται ἔτι εἰς νίκος. Idem. Videtur autem esse interpretatio Aquilæ, vel Theodotionis, vel utriusque, qui תבא vertunt alibi νίκος. Ex eodem similiter cod. lectiones versus 40 et 44.

Ibid. דן דן דן דן דן דן דן, *nec inhabitavit usque in generationem et generationem.* Desiderantur in LXX, Complut. et apud Theodoretum, οὐδὲ μὴ κατασκευασθήσεται ἕως γενεᾶς καὶ γενεᾶς. Breitingerus, καὶ οὐ κατοικηθήσεται ἔτι εἰς γενεᾶν καὶ γενεᾶν. Vulg., nec exstruetur usque ad generationem et generationem. DRACH.

V. 44. Ἀ., σταρεὶν etc. Ex Eusebio *De locis Hebraicis*, ut supra cap. XLIX, v. 19.

Ibid. אֶת, *habitaculum.* In LXX vacat. Alex. et Complut., τόπον. Alius, ναυή, quod est ipsum verbum Hebr. Vulg., pulcritudinem; quo sensu non abhorret nomen אֶת. DRACH.

JEREMIAE CAPUT LI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Αἰὶδ καμή.	1. <i>Vacat.</i>	1.
19.	19. Κληρονομία αὐτοῦ. Ἄλλος, μερὶς αὐτοῦ. Ἄλλ., ἴσθδος.	19.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Leb came.	1. <i>Vacat.</i>	1.
19.	19. Hereditas ejus. Alius, pars ejus. Alius, virga.	19.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῦ γραμματεῖ.	AKYAAΣ.
יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ		
20 מִפֶּן-אֵתָּה לִי כְלִי בְלֹחָבָה Ὁ Σίγρος, ἐτοιμασόν μοι σκεῦή πολέμου.	20.	20.
28 וְאֵת כָּל-אֶרֶץ כְּבוֹשֹׁתֶיהָ	28.	28.
35 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	35.	35.
41 אֵיךְ גִּלְכָדָה שִׁשְׁךְ	41.	41.
43 עָרִיהָ לְשֹׁמֵה	43.	43.
וְעָרְבָה אֶרֶץ 44, 45 גַּם-הִדְמַת בָּבֶל נִפְלָה : צָאוּ כְּתוּבָה עִמִּי וּמְלוֹכוֹ אִישׁ-אֶת-נַפְשׁוֹ מִחֶרֶץ אֶף יְהוָה	44, 45.	44, 45.
46 וּפְקִידֶיךָ לִבְנֵיכֶם וְתִירָאוּ בְשִׁמְרֹתֶיהָ הַגְּשַׁמְעֵת בְּאֶרֶץ וּבֵא בְשֵׁנָה הַשְּׂכֹרֶת וְאֶחָדֶיהָ בְשֵׁנָה הַשְּׂכֹרֶת וְהִסֵּם בְּאֶרֶץ מִשָּׁל עַל-מִשָּׁל	46.	46.
47 לֹכֵי הָהָר יָמִים בָּאִים וּפְקִדְתִּי עַל-פְּסִלֵי בָבֶל וְכָל-אֶרֶץ תְּבוּשׁ וְכָל-הַלְּלִיָּה יִפְלוּ בְתִיבָה	47.	47.
48 הֲרִגְוּ עַל-בָּבֶל שְׂמַיִם וְאֶרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם כִּי מִצְפֹּן יְבוֹא-לָהּ הַמַּחֲדִידִים נֶאֱמַר-יְהוָה	48.	48.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Dominus exercituum nomen ejus.	Dominus exercituum nomen ejus.	
20. Malleus spargens tu mihi, vasa belli. Syrus, praepara mihi vasa belli.	20. Collidis tu mihi vasa belli.	20.
28. Cunctamque terram potestatis ejus.	28. Cunctamque terram potestatis ejus.	28.
33. Sic dicit Dominus exercituum Deus Israel.	33. Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel.	33.
41. Quomodo capta est Sesach.	41. Quomodo capta est Sesach.	41.
43. Civitates ejus in desolationem.	43. Civitates ejus in stuporem.	43.
Et deserta terra.	Terra inhabitabilis.	
44, 45. Etiam murus Babel cecidit. Egredimini de medio ejus, popule mi, et servate unusquisque animam suam ab ira furoris Domini.	44, 45. Equidem: et murus Babylonis corruet: egredimini de medio ejus, populus meus: ut salvet unusquisque animam suam ab ira furoris Domini.	44, 45.
46. Et ne forte emolliatur cor vestrum, et timeatis in auditu quae audietur in terra: et veniet in anno auditus et post eum in anno auditus: et rapacitas in terra, dominator super dominatorem.	46. Et ne forte mollescat cor vestrum, et timeatis auditum, qui audietur in terra: et veniet in anno auditio, et post hunc annum auditio; et iniquitas in terra, et dominator super dominatorem.	46.
47. Propterea ecce dies veniunt, et visitabo super sculptilia Babel, et omnis terra pudore afficietur, et omnes interfecti ejus cadent in medio ejus.	47. Propterea ecce dies veniunt, et visitabo super sculptilia Babylonis: et omnis terra ejus confundetur, et universi interfecti ejus cadent in medio ejus.	47.
48. Et canent super Babel caeli et terra, et omnia quae in eis, quia	48. Et laudabunt super Babylonem caeli et terra, et omnia quae	48.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Θ.	ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.
	Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων ἡ ὄνομα αὐτοῦ.	
20.	20. Διασκορπίζεις σύ μοι σκευή πολέμου.	20.
28.	28. <i>Vocat.</i> Ἄλλος, ✕ καὶ πάσης τῆς γῆς τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ.	28.
33.	33. Τάδε λέγει Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ.	33.
41. Σητάχ.	41. Πῶς ἐάλω. Π., ✕ ὁ Εἰσαχ. (al. Σισάχ.)	41.
45.	45. Αἱ πόλεις αὐτῆς. Π., . . . ✕ εἰς ἀφανισμόν.	45.
44, 45.	Καὶ ἄβατος. 44, 45. <i>Vocat.</i> Ἄλλος, κατεγὼ τὸ τεῖχος Βαβυλώνας ἐπεσεν· ἐξέλιθετε ἐκ μέσου αὐτῆς, λαὸς μου, καὶ σώσατε ἕκαστος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπὸ θυμοῦ ὀργῆς Κυρίου.	. . . ✕ γῆ. 44, 45.
46. ✕ Καὶ ἐξουσιάστης ἐπ' ἐξουσιάστῃν ἡ παραβολὴ ἐπὶ παραβολῇν.	46. <i>Vocat.</i> Ἄλλος, μήποτε δειλιάση ἡ καρδία ὑμῶν, καὶ φοβηθήτε ἐν τῇ ἀκοῇ τῆ ἀκουσθησομένη ἐν τῇ γῆ, καὶ εἰσπελεύσεται ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἡ ἀκοή, καὶ ἡ ἀδικία ἐν τῇ γῆ.	46.
47.	47. <i>Vocat.</i> Ἄλλος, διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, φησὶ Κύριος, καὶ ἐπισκέψομαι ἐπὶ τὰ γλυπτὰ Βαβυλώνας, καὶ πᾶσα ἡ γῆ αὐτῆς κατασυνθῆσεται, καὶ πάντες τραυματῆται αὐτῆς.	47.
48.	48. <i>Vocat.</i> Ἄλλος, καὶ ἀγαλιάσονται ἐπὶ Βαβυλώνας οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ἔτι ἀπὸ Βηρβὰ ἤξουσι ταλαιπωροῦντες αὐτήν, λέγει Κύριος.	48.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Dominus virtutum nomen ipsi.	
20	20. Dispergis tu mihi vasa belli.	20.
28.	28. <i>Vocat. Alius, et</i> uniuersae terrae potestatis ejus.	28.
33.	33. Haec dicit Dominus virtutum Deus Israel.	33.
41. Σισαχ.	41. Quomodo captus est. Omnes, haec (al. Sisach).	41.
43. . . . terra.	43. Civitates ejus. Omnes, . . . in desolationem.	43.
44, 45.	Et inuia. 44, 45. <i>Vocat. Alius, et</i> quidem murus Babylonis cecidit : egredimini de medio ejus, popule mi, et seruate unusquisque animam suam ab ira furoris Domini.	. . . terra. 44, 45.
46. Et dominator super dominatorem, parabola super parabolant.	46. <i>Vocat. Alius, ne forte</i> timent cor vestrum, et paveatis in auditu audiendo in terra : et ingredietur in anno auditus, et iniustitia in terra.	46.
47.	47. <i>Vocat. Alius, propterea</i> ecce dies veniunt, dicit Dominus, et visitabo super sculpilia Babylonis, et uniuersa terra ejus confundetur, et omnes vulnerati ejus.	47.
48.	48. <i>Vocat. Alius, et</i> exsultabunt super Babylonem caeli et terra, et	48.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
49 גם- בבל לנפל חללי ישראל	49.	49.
57 וחבמיה פחותיה	57.	57. Ἄρχοντας.
ישבו שנת- עולם ולא יקוץ		✕ Καὶ ὑπνώσουσιν ὕπνον αἰώ- νιον, καὶ οὐ μὴ ἐξεγερθῶσιν.
8 : כה- אמר יהוה צבאות	58.	58.
60 ויכתב ירמיהו את כל- הרעה	60.	60.
אל- ספר אחד את כל		
61 וקראת את כל	61.	61.
64 ויעש עד-הנה דברו ירמיהו	64.	64. Καὶ ἐστάθησαν. Ἔως ἐνταῦθα οἱ λόγοι Ἰερεμίου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
ab Aquilone venient eis vastato- res, ait Dominus.	in eis sunt : quia ab Aquilone ve- nient ei prædones, ait Dominus.	
49. Etiam Babel ad cadendum confossi Israel.	49. Et quomodo fecit Babylon ut caderent occisi in Israel.	49.
57. Et sapientes ejus, duces ejus. Et dormient somnum sæculi, et non expergiscuntur.	57. Et sapientes ejus et duces ejus. Et dormient somnum sempiter- num, et non expergiscuntur.	57. Principes. Et dormient somnum æternum, et non expergiscuntur.
58. Sic dicit Dominus exerci- tuum.	58. Hæc dicit Dominus exerci- tuum.	58.
60. Et scripsit Jeremihu omne malum.	60. Et scripsit Jeremias omne malum.	60.
In libro uno, omnia.	In libro uno, omnia.	
61. Et leges omnia.	61. Et legeris omnia.	61.
64. Et deficient. Hucusque verba Jeremiæ.	64. Et dissolvetur. Hucusque verba Jeremiæ.	64. Et steterunt. Hucusque verba Jeremiæ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LI Jeremiæ.

V. 1. Scholion editionis Romanæ sic habet : ἀνεπί-
γραφος. Ὁ μὲν Σύμμαχος τὴν Ἑβραϊκὴν ἔθηκε λέ-
ξιν, ἀνεὶ τοῦ, ἀνεμὼν καύσωνα, λεκκιάβη (1. λέβ
καμή). Δηλοῖ δὲ κατομένην καὶ διεγρηγερμένην καρ-
δίαν. Ὁ δὲ Ἀκύλας καρδίαν ἐπεγειρόντων ἐξέδω-
κεν. Ms. vero Jes., Ἄ., καρδίαν ἐπεγειρόντων λέβ
καβή. Sic consequenter : lege, καμή.
V. 3. Ms. Jes. post καὶ habet ✕ ἐπ' αὐτῆ. Et
v. 12. Ἐπὶ ✕ τῶν τειχέων.
V. 11. תיכתי, *templi ejus*. LXX, λαοῦ αὐτοῦ, *po-
puli ejus*. Alii, et apud Theodoretum, ναοῦ, *templi*.
Vulg., templi sui. DRACH.
V. 19. Ms. Jes. ad marg., μερὶς αὐτοῦ, *ράβδος*.
Ἐβι duas interpretationes exhibet. [Apud Theodo-
retum, καὶ Ἰσραὴλ *ράβδος κληρονομίας αὐτοῦ*.
DRACH.]
Ibid. ✕ τῶν δυνάμεων. Ms. Jes. [Sic etiam Theo-
dor. et Complut. Da.]
V. 20. Ὁ Σύρος, *ἐτοίμασόν μοι σκευὴ πολέμου*.
Theodoretus.
V. 22. ונקן ונער, *et dispergam in te
senem et puerum*. Deest in LXX. Alii et Complut.,
καὶ διασκορπισῶ ἐν σοὶ πρεσβύτερον καὶ παιδίον. Vulg.,
et collidam in te senem et puerum. Præterea, Va-
tic. invertit ordinem hujus commatis. DRACH.
V. 27. כני מנמי כני מנמי, *regna Ararat Menni*.
In multis est, βασιλείαις, (annuntiate) *regnis* ; et in
quibusdam sequitur, Ἀραράτ, παρ' ἐμοῦ, sic red-
dentes כני quasi pronomen. Apud Theodor., Ἀρα-
ράτ, Μεννί, *regnis Ararat, Menni*; additque Ararat
esse Armeniam. In aliis legitur Ἀραράθ et Ἀρα-
ρέθ. Vulg., regibus Ararat, Menni. DRACH.
V. 28. ✕ Καὶ πάσης. Ms. Jes. similiterque sequen-
tes usque ad finem versus 49, ubi legitur nota, qua
dicitur hæc in quibusdam exemplaribus perperam
asteriscis notari : δεῖ εἶδέναι ὡς ἐν τισὶν ἀντιγρά-
φοις ταῦτα μετ' ἀστέρισκων κείνται οὐ καλῶς. Scilicet
ab his verbis versus 45, καὶ γὰρ τὸ τεῖχος Βα-
βυλῶνος ἔπισεν, usque ad hæc verba versus 49,
καὶ μὲν τοὶ ἐν Βαβυλῶνι τοῦ πεισέν Ἰσραὴλ ἐν
αὐτῆ. Posteaque sequitur nota ut supra. Hi porro
versus desiderantur in editione τῶν Ὁ. [Lectionem
v. 53 habet etiam Complut. Da.]
V. 57. כחיתיהם שם ושרקה, *habitatio draco-
num, stupor et sibilus*. Ita et Vulg. Hæc desunt in
LXX. Alius, καὶ εἰς κατοικίαν δρακόντων, καὶ εἰς
θῖνας, καὶ εἰς συριγγόν (Breit.) *Et in (scil., et)*

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 בן- עשרים ואחת שנה צדקיהו	1.	1.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Filius viginti et unius anni erat Sedekihu.	1. Filius viginti et unius anni erat Sedecias.	1.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
49	49. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, καὶ μέντοι ἐν Βαβυλῶνι τοῦ πεσεῖν Ἰσραὴλ ἐν αὐτῇ.	49.
57. Ἄρχοντας.	57. Καὶ τοὺς σοφοὺς αὐτῆς. <i>Vacat.</i>	57. ✕ Καὶ τοὺς ἡγουμένους αὐτῆς : ἄρχοντας. ✕ Καὶ ὑπώσουςιν ὑπὸν αἰῶνιον, καὶ οὐ μὴ ἐξεγερωθῶσιν.
58.	58. Τάδε λέγει Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων.	58.
60.	60. Καὶ ἔγραψεν Ἰερემίας ✕ σὺν : ἅπαντα τὰ κακά. Ἐν βιβλίῳ ✕ ἐνὶ σὺν : πάντα.	60.
61.	61. Καὶ ἀναγκάσῃ ✕ σὺν : πάντας.	61.
64.	64. <i>Vacat.</i>	64.
SYMMACHIUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	omnia quæ in eis; quia ab Aquilone venient affligentes eam, dicit Dominus.	
49.	49. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , et quidem in Babylone ad cadendum Israel in ea.	49.
57. Principes.	57. Et sapientes ejus. <i>Vacat.</i>	57. Et duces ejus, principes. Et dormient somnum æternum, et non expergiscuntur.
58.	58. Hæc dicit Dominus virtutum.	58.
60.	60. Et scripsit Jeremias omnia mala. In libro uno omnia.	60.
61.	61. Et legeris omnia.	61.
64.	64. <i>Vacat.</i>	64.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LI Jeremiæ.

habitaculum draconum, in acervos, et in sibilum. Complut., κατοίκησις δρακόντων, ἀφανισμός (solido), συριγμός. DRACM.

V. 41. *ששכ*, *Sesach*, ut reddit Vulg. In LXX deest. Alii, *Σισάχ* (Breit.). In Complut. et apud Theodoretum, *Σεσάχ*. Sed operæ pretium est legere quæ ea de re diligentius disserit S. Hieronymus in hujus prophetæ cap. xxv, v. 26. IDEM.

A versu 45, *ששכ*, adjunguntur in Complut. sequentia quæ manifesto agnoscuntur magna ex parte a Theodoro, et respondent Hebraico Vulgatiæque. 45. Ἐξέλθετε ἀπὸ μέσου αὐτοῦ, λαὸς ἐμὸς, καὶ σώσατε ἑαυτοὺς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ Κυρίου. 46. Μήποτε ἀπαλωθῇ ἡ καρδία ὑμῶν, καὶ φοβηθῆτε διὰ τὴν ἀκοήν, ἢ ἀκουσθήσεται ἐν τῇ γῆ, καὶ ἦξει ἐν ἐνιαυτῷ ἀκοή, καὶ μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἀκοή, τάλαιπορία (istiud tal. abest ab Hebr., a Theodor. ut et a Vulg.), καὶ ἀδικία ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ κυριεύων ἐπὶ κυριεύοντα. (Theodor. videtur addere, καὶ στράτευμα ἐπὶ στράτευμα, sed non habetur in Hebr. neque in Vulg.) 47. Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, καὶ ἐκτιθήσω ἐπὶ τὰ γλυπτὰ Βαβυλῶνος, καὶ πᾶσα ἡ γῆ αὐτῶν (Hebr., αὐτῆς) ἀισχυθήσεται, πάντες τραυματίαι αὐτῆς πεσοῦνται

ἐν μέσῳ αὐτῆς. 48. Καὶ εὐφρανθήσονται ἐπὶ Βαβυλῶνα οἱ οὐρανοί, καὶ ἡ γῆ, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ὅτι ἀπὸ βορρᾶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν ἐξολοθρευόντες, λέγει Κύριος. 49. Καὶ γὰρ Βαβυλῶν πεσεῖν ἐποίησε τοὺς τραυματίας Ἰσραὴλ. IDEM.

V. 50. *גלדי*, a *gladio*. LXX, ἐκ γῆς, de terra, et sic etiam Theodoretus. Quidam mss., ἐκ *μαχαίρας*. Complut., ἀπὸ *ρομφαίας*. Vulg., (fugistis) *gladium*. IDEM.

V. 57. Θ. ✕ καὶ τοὺς ἡγουμένους αὐτῆς : οἱ Γ', ἄρχοντας. Sic ms. Jes. Cur autem, postquam Theodotionis lectionem attulit, diversam trium Interpretum lectionem adferat, cum tamen Theodotio unus sit ex tribus, in Præliminibus disquiratur. [Sed hic nulla est difficultas. Lectio uniuscujusque est ut eam edidimus in textu; nihilque redundat in Symmacho, post enim, *et sapientes ejus*, Hebr. habet, *et duces ejus, antistites ejus*. DRACM.]

Ibid. 'A., Θ., καὶ δυνατὸς αὐτῆς. Ms. Jes. Similiterque omnes quæ sequuntur lectiones usque ad finem capituli. [Hanc duorum lectionem non adscripsit supra Montf. Refertur autem ad *ששכ*, Vulg., et fortis ejus. Cf. infra cod. Syro-Hexapl., qui ad eandem vocem habet : Aq., Sym., et principes ejus. Da.]

JEREMIAE CAPUT LII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ὀντος εἰκοστοῦ καὶ ἐνδς ἔτους Σεδεκίου.	1. Εἰκοκ καὶ ἐνδς ἔτους ἦν Σεδεκίας.
SYMMACHIUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Cum esset viginti et unius anni Sedecias.	1. Viginti et unius anni erat Sedecias.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 ויעש הרע בעיני יהוה ככל אשר- עשה יהויקים	2.	2.
5 כי על-אף יהוה היתה בירושלם ויהודה עד-השליכו אתם כעל פניו וימרו צדקיהו במלך בבל	5.	3.
8 ושיגו את-צדקיהו	8.	8.
12 היא שנת תשע-עשרה שנה למלך נבוכדנאצר מלך-בבל	12.	12.
15 ומדלות העם ואת-יתר העם ו הנשארים בעיר ואת-הנפלים אשר נפלו אל-מלך בבל	15.	15. ✕ Ἀπὸ δὲ τῶν πενήτων τοῦ λαοῦ, καὶ τὸ λείμμα τοῦ λαοῦ, καὶ τοῦ; καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς ἐμπίπτοντας καὶ τοὺς ἐμ- πεπτωκότας πρὸς βασιλέα Βαβυλω- νος.
16 ומדלות הארץ השאיר נבוכדנאצר רב-מבחים	16.	16.
17 אח-כל-נחשתם	17.	17.
18 ואת-הכרות ואת-היענים ואת- הכזמרות ואת-הכזרקת ואת-הגפית	18.	18. ✕ Καὶ τοὺς ποδιστήρας καὶ τοὺς ἀναλημπτήρας, καὶ τὰ θυ- μιατήρια, καὶ τὰ σπόνδια.
19 ואת-הספים	19.	19. Ὑδρίας.
דבזרקת		Λέβητας.
20 לנחשתם כל-הכלים האלה	20.	20. Τοῦ χαλκοῦ ✕ πάντων τῶν σχευῶν τούτων.
22 וכתרת	22.	22.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et fecit malum in oculis Do- mini secundum omne quod fecerat Joakim.	2. Et fecit malum in oculis Do- mini juxta omnia quæ fecerat Joakim.	2.
3. Quia super furore Domini fuit in Jerusalem et Juda, usque- quo projecit ipse eos a facie sua. Rebellavitque Sedekihu in regem Babel.	3. Quoniam furor Domini erat in Jerusalem et in Juda, usquequo projiceret eos a facie sua : et re- cessit Sedecias a rege Babylonis.	3.
8. Et attigerunt Sedekihu.	8. Et apprehenderunt Sedeciam.	8.
12. Ipse annus nonus decimus annus regi Nabuchadresar regis Babel.	12. Ipse est annus nonus deci- mus Nabuchodonosor regis Baby- lonis.	12.
15. Et de tenuitate populi, et residuum populi, relictorum in civitate, et defectores qui defecerant ad regem Babel.	15. De pauperibus autem po- puli, et de reliquo vulgo, quod remanserat in civitate, et de per- fugis, qui transfugerant ad regem Babylonis.	15. De pauperibus autem po- puli, et residuum populi, et reli- ctos in urbe, et eos qui incid- bant, et inciderant ad regem Baby- lonis.
16. Et de tenuitate terræ reli- quit Nabuzaradan magister lanio- rum.	16. De pauperibus vero terræ reliquit Nabuzardan princeps mi- litiæ.	16.
17. Omne æs eorum.	17. Omne æs eorum.	17.
18. Et lebetes, et scopas, et psal- teria, et pelves, et cochlearia.	18. Et lebetes, et creagras, et psalteria, et phialas, et mortariola.	18. Et cacabos et haustra, et acerras, et pateras.
19. Et hydrias. Pelves.	19. Hydrias. Urceos.	19. Hydrias. Lebetes.
20. Æris omnium vasorum isto- rum.	20. Æris omnium horum vaso- rum.	20. Æris omnium vasorum isto- rum.
22. Et coronamentum.	22. Et capitella.	22.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.	2. ✕ Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς Κυρίου, ὃν τρόπον ἐποίησεν Ἰωακείμ.	2.
3.	3. ✕ Ὅτι ἐπὶ τὸν θυμὸν Κυρίου ἦν Ἱερουσαλήμ καὶ Ἰούδα, ἕως ἀνέβριψεν αὐτοὺς ἐκ προσώπου αὐτοῦ. Καὶ ἀπίστη Σεδεκία τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος.	3.
8.	8. Καὶ κατέλαβον αὐτόν. Ἄλλος, καὶ κατέλαβον τὸν βασιλεῖα Σεδεκίαν.	8.
12.	12. ✕ Οὗτος ἐνιαυτὸς ἐννεακαίδεκατος τοῦ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος.	12.
15.	15. <i>Vacat.</i>	15.
16.	16. Καὶ τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ κατέλιπε ὁ ἀρχιμάντιρος. Ἄλλως, ✕ Ναβουζαρδάν.	16. ✕ Καὶ ἀπὸ τῶν πενήτων τῆς γῆς κατέλιπε Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάντιρος.
17.	17. Τὸν χαλκὸν ✕ πάντα.	17.
18.	18. Καὶ τὴν στεφάνην, καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰς κρεμάστρας.	18. ✕ Καὶ τοὺς ποδιστήρας καὶ τοὺς ἀναλημπτήρας, καὶ τὰ θυμιατήρια, καὶ τὰ σπόνδια.
19. Φιάλας.	19. Ἀφφῶθ. Οἱ λοιποὶ, θυμιατήρια. Ἵποχυτήρας. Ἄλλος, ἀποχυτήρας. Ἄλλος, ὀβελίσκους.	19.
20. Τοῦ χαλκοῦ ✕ πάντων τῶν σκευῶν τούτων.	20. Τοῦ χαλκοῦ αὐτῶν.	20.
22. Καὶ κεφαλίδες.	22. Καὶ γείσοις.	22.

ΣΥΜΜΑΧΙΟΥΣ.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.	2. Et fecit malum in oculis Domini, quemadmodum fecerat Joakim.	2.
3.	3. Quia super furorem Domini erat Jerusalem et Juda, donec projiceret eos a facie sua. Et defecit Sedecia a rege Babylonis.	3.
8.	8. Et comprehenderunt eum. <i>Alius</i> , et comprehenderunt regem Sedeciam.	8.
12.	12. Hic annus nonus et decimus Nabuchodonosor regis Babylonis.	12.
15.	15. <i>Vacat.</i>	15.
16.	16. Et residuos populi reliquit princeps coquorum. <i>Alius</i> , Nabuzardan.	16. Et de pauperibus terrae reliquit Nabuzardan princeps coquorum.
17.	17. <i>Æs omne.</i>	17.
18.	18. Et coronam, et phialas, et creagrās.	18. Et casabos et haustra, et acerras, et pateras.
19. Phialas.	19. Apphoth. <i>Reliqui</i> , acerras. Infusoria. <i>Alius</i> , id. <i>Alius</i> , obeliscos.	19.
20. <i>Æris omnium vasorum istorum.</i>	20. <i>Æris eorum.</i>	20.
22. Et capitella.	22. Et epistylum.	22.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΑΣ
25. ואת ספר שר הצבא ויהתם 27	25. 27.	25. ✕ Ἄρχοντα : τῶν δυνάμεων 27.
ויגל יהודה כנעל אדמתו		
28. זה העם אשר הגלה נבוכדראצר בשנת-שבע יהודים שלשת אלפים ועשרים ושש	28.	28.
29. בשנת שמונה עשר לנבוכדראצר מירושלם נפש שמסה מאות שלשים ושנים	29.	29.
30. בשנת שלש ועשרים לנבוכדראצר הגלה נבזראחן רב-טבחים יהודים נפש שבע מאות ארבעים וחמשה כל-נפש ארבעת אלפים ושש מאות	30.	30.
34. יום ביוקר עד-יום מותו כל ימי חייו	34.	34.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
25. Et scribam principem mi- litum.	25. Et scribam principem mi- litum.	25. Principem virtutum.
27. Et interfecit eos.	27. Et interfecit eos.	27.
Et translatus est Juda de terra sua.	Et translatus est Juda de terra sua.	
28. Iste est populus, quem mi- grare fecit Nabuchadresar in anno septimo, Judæos tria millia et vi- ginti tres.	28. Iste est populus, quem trans- tulit Nabuchodonosor : in anno septimo, Judæos tria millia et vi- ginti tres.	28.
29. In anno octavo decimo Na- buchadresar, de Jerusalem animas octingentas triginta duas.	29. In anno octavo decimo Na- buchodonosor, de Jerusalem ani- mas octingentas triginta duas.	29.
30. In anno tertio et vigesimo Nabuchadresar transtulit Nabuza- rardan magister laniorum Judæos, animas septingentas quadraginta et quinque : omnes animæ qua- tuor mille et sexcentæ.	30. In anno vigesimo tertio Na- buchodonosor, transtulit Nabu- zardan princeps militiæ animas Judæorum septingentas quadra- ginta quinque : omnes ergo animæ quatuor millia sexcentæ.	30.
34. Diei in die suo usque ad diem mortis suæ, omnibus diebus vitæ ejus.	34. Per singulos dies usque ad diem mortis suæ.	34.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LII Jeremiæ.

Ad initium hujus capituli LII editio Rom. exhibet sequens haud parvi momenti scholion : Ἡ προφητεία μέχρι τῶν ἐνταῦθα πεπληρωται. Μετὰ ταῦτα γὰρ ἱστορικώτερον περιέχει τὰ κατὰ Σεδεκίαν καὶ τὴν ἄλωσιν Ἱερουσαλήμ, καὶ τὰ σκευὴ τὰ ληφθέντα τοῦ ἱεροῦ, ἐν οἷς ποδιστήρας (cacabos) ὁ Σύρος, τοὺς νικητήρας τῶν ποδῶν (pelves lavaudis pedibus aprias) ἐξέδωκε, τοὺς δὲ ἐμψάθ (alias, ἀμφώθ et ἀρψώθ et ἀπφώθ et σαρψώθ et αεφώθ), οἱ μὲν τοὺς ὀβελάσκους φασίν, οἱ δὲ τοὺς ἀποχυτήρους (fusoria, hydrias. LXX, ὀποχυτήρας), μεσομεράθ (LXX, μασμαριώθ) δὲ τὰς λυχνίας, Ἰωακείμ δὲ τὸν Ἰεχορίαν καλεῖ. DRACH.

V. 6. θ., εἰσοσι καὶ ἐνός etc. Ms. Jes. Ejus simili-
liter sunt sequentes omnes lectiones usque ad
versum 17.

In Complutensi feruntur sequentia, quæ videntur
etiam agnosci a Theodoro : 2. Καὶ ἐποίησε πᾶν πο-
νηρὸν ἐνώπιον Κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησε Ἰωα-
κείμ. 3. Ὅτι ὄργη Κυρίου ἦν ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ ἐν
Ἰούδα, ἕως οὗ τοῦ ἀποβαλεῖν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου
αὐτοῦ, καὶ ἀφέστησε Σεδεκίας ἐπὶ τὸν βασιλεῖα Βα-

συλῶνος. Ita etiam Hebr. et Vulg. DRACH.

V. 4. וַיִּשְׁעוּ שְׂרָפָה, in mense decimo, ut habet
Vulg. O, ἐν μηνὶ τῷ ἐνάτῳ, in mense nono. Aliqui
et Complut., ἐν μηνὶ τῷ δεκάτῳ, ut Hebr. IDEM.

Ibid. קִיץ עָלְיָהּ וַיְבִנוּ עָלֶיהָ קְיָוִי, et castrametati
sunt contra eam, construxeruntque contra eam val-
lum. LXX, καὶ περιεχαράκωσαν αὐτήν, καὶ περιωρο-
δόμησαν αὐτήν τετραπέδοις λίθοις, et circumvallau-
erunt eam circumædificaveruntque eam quadratis lapi-
dibus. Aliter Complut., congruentiusque Hebræo,
παρενέβαλον αὐτήν, καὶ ὠκοδόμησαν ἐπ' αὐτήν περι-
τειχος (circummurale). Vulg., et obsederunt eam,
et ædificaverunt contra eam munitiones. IDEM.

V. 6. וַיְבִינֵנּוּ שְׂרָפָה, in mense quarto. Deficit in
LXX. Cæteri et Complut., ἐν μηνὶ τῷ τετάρτῳ.
Vulg., mense autem quarto. IDEM.

V. 7. וַיִּבְרְחוּ, fugerunt. In LXX vacat. Quidam
codd. et Complut., ἐφυγον. Vulg., fugerunt. IDEM.

V. 9. וַיָּבֹאוּ בְּאֶרֶץ חַוָּאִי, in terra Chauath. In LXX
desit. Compl., ἐν γῆ Αἰμάθ. Olympiodorus, Ἡμάθ,
ἢ νῦν καλούμενη Ἀντιόχεια. Δεδοκῶ δὲ τὸ ταῦτις

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

C.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

25. Καὶ τὸν γραμματεῖα.
27. *Vacat.* II., X καὶ ἐθανάτω-
σεν αὐτούς.
Vacat.
28. *Vacat.*
29. *Vacat.*
30. *Vacat.*
34. Ἐξ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ἕως
ἡμέρας ἧς ἀπέθανε. X Πέντε τὰς
ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

25. Et scribam.
27. *Vacat.* Omnes, et interfecit
eos.
Vacat.
28. *Vacat.*
29. *Vacat.*
30. *Vacat.*
34. De die in diem, usque in
diem qua mortuus est; omnibus
diebus vitæ suæ.

25.
27.
X Καὶ ἀπωκίσθη Ἰούδας ἐπάνω-
θεν τῆς γῆς αὐτοῦ.
28. X Καὶ οὗτος ὁ λαὸς ὃν ἀπώ-
κισε Ναβουχοδονόσορ ἐν τῷ ἔτει
τῷ ἑβδόμῳ, Ἰουδαίους τρισχιλίους
καὶ εἴκοσι τρεῖς.
29. X Ἐν τῷ ἔτει τῷ ὄγδωῳ
καὶ δεκάτῳ τοῦ Ναβουχοδονόσορ,
ἐξ Ἱερουσαλήμ ψυχὰς ὀκτακοσίας
τριακόντα δύο.
30. X Ἐν τῷ ἔτει τρίτῳ καὶ εἰ-
κοστῷ τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἀπώ-
κισε Ναβουζαρδάν ἀρχιμάγειρος,
Ἰουδαίων ψυχὰς ἑπτακοσίας τεσ-
σάρακοντα πέντε· πᾶσαι αἱ ψυχὰι
τετρακισχίλιαι ἑξακόσκιαι.

34.
25.
27.
Et translatus est Judas desuper
terrâ sua.
28. Et hic est populus quem
translavit Nabuchodonosor in anno
septimo, Judæos ter mille et vi-
ginti tres.
29. In anno octavo decimo Na-
buchodonosor, de Jerusalem ani-
mas octingentas triginta duas.
30. In anno tertio et vigesimo
Nabuchodonosor translavit Nabu-
zardan princeps coquorum, Judæo-
rum animas septingentas quadra-
ginta quinque: omnes animæ qua-
ter mille sexcentæ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LII Jeremiæ.

προάστειον ἢ Δάφνη. *Emath* est ea quæ nunc vocatur Antiochia: *Deblatha* autem, suburbanum ejus Daphne. Vulg., quæ est in terra Emath. *Idem.*

V. 15. Ita supplet Complut. juxta Hebr. textum: 15. Καὶ ἀπὸ τῶν πενήτων τοῦ λαοῦ, καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ, καὶ τοὺς καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς ἐμπροσθεν ὁ ἐνέπεσαν πρὸς τὸν βασιλεῖα τῆς Βαβυλωνίας, καὶ τὸ περισσὸν τοῦ ὄχλου μετήχεν (Hebr. addit, Ναβουζαρδάν) ὁ ἀρχιμάγειρος. L. quidam patet pro μετήχεν legendum esse μεθῆχεν, *transmisit, captivum abduxit*, ut interpretatur Schleusnerus hoc verbum. Pro τοῦ λαοῦ LXX senum in versu subsequenti ead. Complut. habet item juxta Hebr., τῆς γῆς. Vulg., De pauperibus autem populi, et de reliquo vulgo quod remanserat in civitate, et de perfugis qui transfugerant ad regem Babylonis, et cæteros de multitudine, translavit Nabuzardan princeps militiæ. 16. De pauperibus vero terræ etc. *Idem.*

V. 18. Colbertinus ex Victore Antiocheno: Προ-
στῆρας ὁ Σέρος τοὺς νεπηῆρας τῶν ποδῶν (vasa ab-
luendis pedibus apta) ἐξέδωκε· τοὺς δὲ σεφῶθ, οἱ
μὲν τοὺς ὀβελ(σκους)· οἱ δὲ, τοὺς ἀποχυτῆρας· μεσα-
μερῶθ δὲ τὰς λυχνίας. Ἰωακείμ δὲ τὸν Ἰεχονίαν
λέγει. [Hæc ipsa cum parvo tamen discrimine exscrip-
sinus supra e scholio editionis Romanæ. Drach.]

Ms. Jca. sic notat in margine post εἰς Βαβυλωνίαν,
'Α., Θ., καὶ τοὺς ποδιστῆρας, καὶ τοὺς ἀναλημπτή-
ρας, καὶ τὰ θυμιατήρια, καὶ τὰ σπόδια. Ἐν τισί,
καὶ τοὺς ἧλους. Postea vero subjicit: ἀντὶ κρεά-
γρας, θυτῆρας (mortariola) τινὲς ἠρμῆνευσαν. De-
inde v. 19 ad vocem ἀφφῶθ, 'Α., ὄβελ(ας), Σ., φιά-
λας, οἱ λοιποὶ, θυμιατήρια: ad ὑποχυτῆρας, ad
marg. λέθητας. Hæc vero variorum instrumento-
rum nomina ad quas pertineant voces Hebraicas,
dicere non sine periculo lapsus possumus. (*) [Ad
'Α., Θ., additur ἐν τισί, καὶ τοὺς ἧλους, in aliquibus,
et clavos. Vel potius, falces putatorias. Consule

(*) Pro ἀφφῶθ (edit. Rom., ἀφφῶθ), Complut. dat μαχθῶθ: ergo, Hebraice מַחְתָּוֹת. Pro ματμαρῶθ (alii, μεσαμερῶθ), Complut. præfert μιζρακῶθ, quod est iisdem literis Hebr. מִזְרָקוֹת. Drach.

Schlensnerum ad vocem ἦλος. DRACH.]

V. 20. Ἄ., Σ., ✕ πάντων τῶν σκευῶν τούτων. Ms. Jes. qui sequentes etiam omnes hujus capituli lectiones adfert

V. 21. וְשָׁשׁוּ שְׁשָׁנָה, octodecim. LXX, τριακονταπέντε, triginta quinque. Complut., ὀκτωκαίδεκα. Vulg., octo et decem. DRACH.

V. 22. Ο', καὶ γείσος. Scholion, κεφαλίδες, capitella. IDEM.

V. 24. וְשָׁשׁוּ שְׁשָׁנָה... Vulg., Sarajam...

et Sophoniam. In LXX desunt. In aliis et in Complut., τὸν Σαραίαν... καὶ τὸν Σοφονίαν. IDEM.

V. 25. וְהָיָה יְרֵחוֹ-רָחֵק. Vulg., Et de civitate tulli. In LXX desideratur. Alii (Alex., Ald., Compl.), καὶ ἐκ τῆς πόλεως Ἰλαβόν. IDEM.

V. 27. Π., ✕ καὶ ἐθανάτωσεν αὐτούς. Hæc desiderantur in τοῖς (V, necuon pars altera hujus versus, quæ cum asterisco suppletur, item versus 28, 29 et 30.

Versionem Th. habet in textu, cum parvo discri-

IN THRENOS SEU LAMENTATIONES JEREMIÆ MONITUM.

In Threnis Jeremiæ, teste Origene, nec Aquilæ, nec Theodotionis editiones ferebantur; sed tantum Symmachi et LXX. Ἐκδοσις Ἀκύλα (sic ille) καὶ Θεοδοτίωνος ἐν τοῖς Ἑβραίοις οὐ φέρεται, μόνου δὲ Συμμάχου καὶ τῶν Ο', quo significatur Aquilæ et Theodotionis editiones in Hexaplis non positas fuisse. Ne putes enim Aquilam et Theodotionem librum Threnorum Græce non interpretatos esse: id non dicit Origenes; sed solum, editionem Aquilæ et Theodotionis in Threnis non ferri, sed Symmachi dumtaxat et LXX Interpretum. Nam Aquilæ et Theodotionis versiones Threnorum separatim exstitisse probat nota codicis Marchaliani, cap. 1, v. 8, ubi ad hanc vocem τῶν Ο', εἰς σάλον in margine notatur C οἱ Γ' γος (i. γῶς, χωρὶς) ἀνάστατον; id est, Symmachus, tres Interpretes separatim ἀνάστατον habent: Notam quippe οἱ Γ' tres Interpretes Aquilam, Symmachum et Theodotionem significare liquido probatur in Præliminaribus. Vox γῶς vel χωρὶς frequentissime adhibetur hoc usu, ut videre est maxime in libris Josue et Judicum, qua de re item in Præliminaribus agitur in capite de Notis Hexaplorum. Ad hæc, cap. 111, v. 46, τῶν λοιπῶν locus adfertur. reliqui autem illi sunt pro more Aquila et Theodotio. Quodque clarius est, ipsius Aquilæ nominatim interpretatio in notis editionis Romanæ profertur cap. 1v, v. 2, cui subjungitur alia Symmachi, ne lapsu Aquilæ nomen irrepsisse quis dubitet. Alio item indicio arguitur Aquilam et Theodotionem Threnorum interpretationes edidisse, licet eæ in Hexaplis locatæ non fuerint; nimirum capite 11, versu 2, ubi in textu Hebræico legitur כָּל תַּאֲרָא in margine ms. Marchal. ponitur ✕ σύν, ut præcedat vocem πάντα: quod additamentum σύν asterisco prænotatum procul dubio ex Aquilæ editione sumptum est; nam quod C, quæ est nota Symmachi voci σύν superponatur, id certissime librorum lapsu contigit, qui cum viderent varias interpretationes hoc in libro semper Symmachi notam præferre, hic A. σύν commutarunt in C. σύν. Aquila enim nimis ἀκριβείας interpres, ne quid in versione sua prætermissum videretur, articulum תַּאֲרָא per particulam σύν pas-

THRENORUM JEREMIÆ CAPUT PRIMUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
רַחֵם עָם 1	1.	1.
אִין-לֵה מַנְחֵם 2	2.	2.
בֵּין הַמְצָרִים 3	3.	3.
כִּי-יִרְאֵשׁ 5	5.	5.
רַב-פְּשַׁעִיהָ		
לְנִידָה 8	8.	8.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Multa populo.	1. Plena populo.	1.
2. Non ei consolator.	2. Non est qui consoletur eam.	2.
3. Inter angustias.	3. Inter angustias.	3.
5. In capite.	5. In capite.	5.
Quia Dominus anxiarit eam.	Quia Dominus locutus est super eam.	
Multitudinem prævaricationum ejus.	Multitudinem iniquitatum ejus.	
8. In fluctuationem.	8. Instabilis.	8.

mine, cod. regius Angl. Complut. aliter explet lacunam. 27. Καὶ μετετέθη Ἰούδα ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ. 28. Οὗτός ἐστιν ὁ λαός, ὃν μετέθηκεν Ναβουχοδονόσορ ἐν ἔτει ἑβδόμῳ Ἰουδαίους τρεῖς χιλιάδας καὶ εἰκοστρεῖς. 29. Ἐν ἔτει ὄγδοῳ καὶ δεκάτῳ Ναβουχοδονόσορ, μετέθηκεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ ψυχὰς ὀκτακοσίας τριάκοντα δύο. 30. Ἐν ἔτει τρίτῳ καὶ εἰκοστῷ Ναβουχοδονόσορ, μετέθηκεν ὁ ἀρχιμάγειρος Ἰουδαίων ψυχὰς ἑπτακοσίας τεσσαρακονταπέντε. Πάντες αἱ ψυχὰς τέσσαρες χιλιάδας καὶ ἑξακόσαιοι. DRACH.

V. 31. ΠΑΡΕΣΤΗ, et quinto (die). LXX, ἐν τῇ τετάρτῃ, in quarta. Complut., ἐν τῇ πέμπτῃ. Vulg., quinta. IDEM.

Ibid. Ο', καὶ ἔκατρεν αὐτόν, et totondit eum. Hæc absunt a multis, neque habet Vulg. Obelo notanda, non enim exstant in Hebr. IDEM.

V. 32. ΜΕΩΣ, (super) thronum. Decet in LXX. Complut., (ἐπάνω) τῶν θρόνων. Vulg., (super) thronos. IDEM.

IN THRENOS SEU LAMENTATIONES JEREMIE

MONITUM.

sim exprimebat, cui jungebat accusativum: σύν τὸν οὐρανὸν, καὶ σύν τὴν γῆν, quam rem, nec sine ludibrio, κακοζήλιας arguit Hieronymus; contra vero Symmachus libriorem elegantioremq; vertendi morem sectatur, quæ res ipsi vitio vertitur a Theodoro Heraclota. Additamentum itaque σύν, capite secundo positum, ex Aquila desumptum fuit. Unde inseratur Origenem, licet solitas Aquilæ et Theodotionis columnas hic non possuerit, aliqua tamen additamenta ex eorum versionibus in editione τῶν Ο' Hexaplarum inseruisse pro mors. Cur autem in Threnis editiones Aquilæ et Theodotionis prætermiserit, non nisi ex conjectura dici potest. Nimirum cum hæc editiones a versione LXX vel parum vel nihil differrent, inutile fore putaverit, si eas apponeret, quæ causa fortasse est, ut paucissimos asteriscos in Threnis observemus, secus quam in libro Jeremie qui præcedit, et in Ezechiele qui sequitur, ubi innumeri pene asterisci observantur.

Hoc in libro usi sumus maxime codice Marchaliano, unde multa expiscati sumus. Interpretationes literarum Hebraicarum, de quarum formis in Preliminaribus, cap. 11, col. 40, nominumque quibus illæ exprimebantur, quas Origenes apposuerat, edendas duximus ut in eodem codice jacenti.

Vidimus præterea

Codicem unum Colbertinum qui non pauca suppeditavit.

Origenis loca multa.

Theodoretum in Threnos.

Hieronymum Epist. 2 ad Paulam.

Agellium in Threnos Homæ casum anno 1598.

Éditionis Romanæ et Drusii notas.

THRENORUM JEREMIE CAPUT PRIMUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Πληθύνουσα λαόν.	1. Πεπληθυμμένη λαῶν.	1.
2. Καὶ οὐχ ὑπήρχεν αὐτῇ παραγορῶν.	2. Καὶ οὐχ ὑπάρχει ὁ παρακαλῶν αὐτήν.	2.
3. Ἐντός τῶν θλιβόντων αὐτήν.	3. Ἐναντίον τῶν θλιβόντων.	3.
5. Εἰς ἀρχοντας.	5. Εἰς κεφαλῆν.	5.
	Ὅτι Κύριος ἐταπείνωσεν αὐτήν.	
	Ἄλλος, ὅτι Κύριος ἐπήγαγεν αὐτήν.	
	Τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν αὐτῆς.	
	Ἄλλος, τὸ πλῆθος τῆς ἀσυνθεσίας αὐτῆς.	
8.	8. Εἰς σάλον. Οἱ Γ', ἀνάστατον (al. ἀνάστατος).	8.
	LXX INTERPRETES.	
1. Multiplicans populum.	1. Quæ repleta fuit populis.	1.
2. Et non erat ei qui consolaretur.	2. Et non est qui consolaret eam.	2.
3. Inter tribulantes eam.	3. In medio tribulantium.	3.
5. In principes.	5. In caput.	5.
	Quia Dominus humiliavit eam.	
	Alius, quia Dominus induxit eam.	
	Multitudinem impietatum ejus.	
	Alius, multitudinem transgressionis ejus.	
8.	8. In fluctuationem. Tres Interpret., instabilis.	8.
	THEODOTIO.	

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΑΑΣ
הדילה		
9 במאזה בשוליה	9.	9.
11 בחסודיהם סאבל	11.	11.
12 לוא אליכם אשר עולל לי אשר הגה יהה	12.	12.
13 וירדנה	13.	13.
14 בידו ישתרג	14.	14.
קם 15 כל-אבירי ו אדני בקרבי	15.	15.
16 בשויב שחםבויים	16.	16.
17 זזה יזקה סביבי צרו	17.	17.
19 בעד	19.	19.
21 כבני	21.	21.
22 ושולל לבו כאשר עוללת לי	22.	22.

Ὁ Σύρος, θλίψον αὐτούς ὡς ἐθλιψάς με.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Spreverunt eam.	Spreverunt eam.	
9. Immunditia ejus in fimbriis ejus.	9. Sordes ejus in pedibus ejus.	9.
11. Desiderabilia sua in cibo.	11. Pretiosa quæque pro cibo.	11.
12. Non ad vos.	12. O vos.	12.
Qui factus est mihi, quia mœstitia affecit Dominus in die indignationis furoris sui. Syrus, tetigit me.	Quoniam vindemiavit me ut locutus est Dominus in die iræ furoris sui.	
13. Et dominatus est ei.	13. Erudivit me.	13.
14. In manu ejus perplexæ sunt.	14. In manu ejus convolutæ sunt (iniquitates).	14.
Surgere.	Surgere.	
15. Omnes validos meos Dominus in medio mei.	15. Omnes magnificos meos Dominus de medio mei.	15.
Conventum. Hebr. et Syrus int. tempus.	Tempus.	
16. Reducens.	16. Convertens.	16.
Desolati.	Perditi.	
17. Præcepit Dominus Jacob, circuitus ejus hostes ejus.	17. Mandavit Dominus adversum Jacob in circuitu ejus hostes ejus.	17.
19. In urbe.	19. In urbe.	19.
21. Sicut ego.	21. Similes mei.	21.
22. Et afflige illos sicut affixisti me. Syrus int., idem.	22. Et vindemia eos sicut vindemiasti me.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Threnorum Jeremiæ.

V. 1. Literarum Hebraicarum explanationes ex ms. Jes. hic referre libet : 1. α Διφα, ματαλωσις, ἡ τελειωσις. Alpha, inanitas, aut perfectio.—2. β Βηθ, οἰκουσα ἐν αὐτῷ. Beth, quæ habitat in ipso.—3. γ Γυμλ, πλήρωσις ἀνώτερον. Ghiml, impletio sursum.—4. δ Δελθ, δέλτοι ὑψηλότεροι. Deth, mbelhi excelsiores.—5. η Η, αὐτη. He, hæc.—6. ζ Ζωσ, ἐν αὐτῷ. Van, in ipso.—7. ζ Ζαι, ζῆ. Zai, vivit.—8. η Ηθ, ζών. Heth, vivens.—9. θ Τηθ, καλόν. Teth, pulchrum.—10. ι Ιωθ, ἀρχή. Ioth, princi-

plum.—11. ς Χαφ, ὄμως. Chaph, tamen, vel similiter.—12. λ Λαβδ, μάθε. Labd, discere.—13. μ Μημ, ἐπ' αὐτοῦ [f. ἀπ' αὐτοῦ]. Mem, super ipso (f. ab ipso).—14. ν Νουρ, αἰών. Nun, sæculum.—15. σ Σαμχ, βοήθεια. Samch, auxilium.—16. ς Αιρ, πηγῆ, ἡ θρασις, ἡ ὀφθαλμός. Ain, fons, aut visio, ant oculus.—17. φ Φη, στόμα. Phe, os.—18. ψ Σαδη. Sade.—19. ς Κοφ, κλήσις, ἀγιασμός. Coph, vocatio, sanctificatio.—20. ς Ρης, ὄρατὸς, ἀρχηγός, ἡ κεφαλὴ. Res, visibilis, princeps, aut capit-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ'.

ΘΕΟΔΩΤΩΝ.

9.	Ἐταπείνωσαν αὐτήν. Ἄλλος, ἠτίμασαν αὐτήν.	9.
11. . . . αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ φαγεῖν.	9. Ἀκαθαρσία αὐτῆς πρὸ ποδῶν αὐτῆς.	9.
12. Οὐ πρὸς ὑμᾶς.	11. Τὰ ἐπιθυμήματα αὐτῆς ἐν βρώσει.	11.
Ἵς ἐφραυλίσθη, ἀνεκάλασε Κύριος ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ.	12. Οἱ πρὸς ὑμᾶς.	12.
13. Κατεπαίδευσέ με.	Φθελγόμενος ἐν ἐμοὶ ἐταπείνωσέ με Κύριος ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ. Ἄλλος, ἐπέφύλλισέ μοι.	13.
14. Διὰ τῆς χειρὸς αὐτοῦ κατετρύβην.	13. Κατήγγαγεν αὐτό.	13.
Ἰποστήναι.	14. Ἐν χερσὶ μου συναπλάκησαν.	14.
15. (Πάντας) τοὺς μεγιστάνάς μου Κύριος, τοὺς μέγᾳ ἐν μοῦ.	Στῆναι.	
16. Ἀνακτώμενος.	15. Πάντας τοὺς ἰσχυροὺς μου ὁ Κύριος, ἐκ μέσου μου.	15.
Ἔρημοι.	Καιρὸν.	
17. Ἐνετείλατο Κύριος Ἰακώβ, κύκλω αὐτοῦ γενέσθαι τοὺς θλίβοντας αὐτοῦ.	16. Ἐπιστρέφων.	16.
19. Κατὰ πόλιν.	Ἠφαισμένοι.	
21. Ὅμοιοι ἐμοί.	17. Ἐνετείλατο Κύριος ἐπὶ Ἰακώβ, κύκλω αὐτοῦ οἱ θλίβοντες αὐτόν.	17.
22.	19. Ἐν τῇ πόλει.	19.
	21. Ὅμοιοι ἐμοί.	21.
	22. Καὶ ἐπιφύλλισον αὐτοὺς, ὃν τρόπον ἐποίησαν ἐπιφυλλίδα.	22.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

9.	Humiliaverunt eam. <i>Alius</i> , in-honoraverunt eam.	9.
11. ... sua ut manducarent.	9. Immunditia ejus ante pedes ejus.	9.
12. Non ad vos.	11. Desiderabilia ejus in cibum.	11.
Ut despectus est, revocavit Dominus in die iræ furoris sui.	12. Qui ad vos.	12.
13. Erudivit me.	Locutus in me humiliavit me Dominus in die iræ furoris sui. <i>Alius</i> , vindemlavit mihi.	
14. Per manum ejus contritus sum.	13. Dedit illi ignem.	13.
Subsistere.	14. In manibus meis complicatae sunt.	14.
15. Omnes magnates meos Dominus, qui in medio mei.	Stare.	
	15. Omnes fortes meos Dominus, ex medio mei.	15.
16. Recreans.	Tempus.	
Deserti.	16. Convertens.	16.
17. Præcepit Dominus Jacob, in circuitu ejus adesse eos qui tribulant eum.	Perillit.	
19. Per urbem.	17. Præcepit Dominus Jacob, in circuitu ejus qui tribulant eum.	17.
21. Similes mei.	19. In urbe.	19.
22.	21. Similes mei.	21.
	22. Et vindemia eos, quemadmodum fecerunt vindemiam.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Threnorum Jeremiæ.

— 21. *ψ Ser. Sen.* — 22. *η Tan*, σημεῖον, ἡ κλησις. *Thau*, signum, aut vocatio. Hebraicarum porro literarum, seu nominum earum, significationem sic exhibet Hieronymus Epist. xxx ad Paulam: *Aleph* interpretatur doctrina. *Beth*, domus. *Gemel*, plenitudo. *Deleth*, tabularum. *He*, ista. *Vau* et *Zain*, hæc. *Heth*, vita. *Tet*, bonum. *Iod*, principium. *Caph*, manus. *Lamed*, disciplinæ, sive cordis. *Mem*, ex ipsa. *Nun*, sempiternum. *Samech*, adjutorium. *Ain*, fons, sive

oculus. *Phe*, os, ab ore, non ab osse dionum intellege; ne literarum ambiguitate fallaris. *Sade*, justitia. *Coph*, vocatio. *Res*, capitis. *Sen*, dentium. *Thau*, signa. Postea vero Hieronymus his nominibus simul junctis pias interpretationes annectit quæ non pertinent ad institutum nostrum. Nec prætermittenda nota Origenis in Threnos, quæ habetur in edit. Rom.: "Εκδοσις Ἀκύλα καὶ Θεοδοτίωνος ἐν τοῖς Θρήνοις οὐ φέρεται· μένου δὲ Συμμάχου καὶ τῶν Θ'. I. c., Editio Aquilæ et Theodotianis in

Threnis non habetur, sed tantum Symmachi et LXX. Qua de re supra in Monito. [In textu τῶν Ὁ recepto aliquanto aliter habentur appellationes Hebraicarum literarum : Αλεφ. Βηθ. Γεμελ. Δαλεθ. Η. Ουαυ. Ζαιν. Ηθ. Τηθ. Ιωδ. Χαφ. Λαμεδ. Μημ. Νουν. Σαμεχ. Αιν. Φη. Τσαδη. Κωφ. Ρηχς. Χσεν. Θαυ. DRACH.]

Ibid. Σ., πληθύνουσα λαόν. Ms. Jes.

Ibid. Ο', πεπληθυσμένη. Alii, πεπληθυσμένη. Lamb. Bos. DRACH.

V. 2. Σ., καὶ οὐχ ὑπῆρχεν etc. Ms. Jes.

V. 3. Σ., ἐντός etc. Idem.

V. 4. פרח, (virgines ejus) *tristes*. Ο', ἀγόμεναι, *ductæ, abductæ*. Scilicet legerunt Alexandrini Interpretes, פרח. Complut., explicationis causa, addit ἀχιμάλωτοι ante ἀγόμεναι. Vulg., squalidæ : nimirum, præ luctu. DRACH.

V. 5. Σ., εἰς ἀρχοντας. Colbertinus et Drusius.

Ibid. Ἄλλος, ὅτι Κύριος etc. Ms. Jes. sine interpretis nomine. Est fortasse Symmachi.

Ibid. Ἄλλος, τὸ πλήθος etc. Idem. Videtur esse Symmachi.

V. 6. Hebr. et Vulg., נצח, et egressus est. Ο', καὶ ἐξῆρθη, et *ablatus est*. Alii (Alex. et Complut.), καὶ ἐξῆλθεν, et *exiit*. DRACH.

V. 7. עָלַי שָׁכַח, *super cessationibus ejus*. Ο', ἐπὶ κατοικεσία αὐτῆς, *super habitatione ejus*. Alii (Ald. et Complut.), ἐπὶ τῇ μετοικεσία αὐτῆς, *super transmigratione ejus*. Vulg., sabbata ejus. A nullo

horum sensuum aliena est vox Hebraica. DRACH.

V. 8. Αί., ἀνάστατος. Ms. Jes. sic habet, Σ., οὐ Γ', χω; ἀνάστατον. Quam notam in Monito explicavimus.

Ibid. Ἄλλος, ἰτίμασαν αὐτήν. Sic ms. Jes. sine interpretis nomine. Est, ut puto, Symmachi.

V. 9. Origenes, ἀκαθαρσία αὐτῆς ἐμπόδιον αὐτῆς. *Impianditia ejus ante pedes ejus*. Agellius.

V. 11. Σ., αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ φαγεῖν. Idem ms. [Keri, עֲרִיבְתָם. Dr.]

Ibid. Hebr. et Vulg., יִתְיַי, facta sum. Ο', ἰγενήθη, *facta est*. Theodoretus autem et Alex., ἰγενήθην, *facta sum*. In LXX haud dubie posterior litera v vitiose ommissa est. DRACH.

V. 12. Σ., οὐ πρὸς ὑμᾶς. Idem ms. [Ο', οὐ. Vulg., o vos. Et sic multi legunt in textu Hebr., נָתַן, modo adjurantis, quasi dicat, *adjuro vos*. Sixtus Amauia putat in LXX pro οὐ legendum esse οὐ, ut habet textum Hebr. masoreticus, נָתַן. DRACH.]

Ibid. Σ., ὡς ἐφασκίσθη etc. Ms. Jes.

Ibid. Ὁ Εὐρος, ἦψέ μοι. Sic Theodoretus, in cujus textu legitur, ἐπεφύλλισέ μοι, ac si τῶν Ὁ esset. [Edit. Rom., ἦψε (sic) μοι, et ridicule vertit, *coxit me*. Ἄπειν τινὶ πάλην proprie est, *luctam alieni annectere*, i. e. luctam inire cum aliquo. Sic in Χορηφόρις Æschyli, 864 sqq., legitimus: Τοιάνθε πάλην μόνος ὢν ἐφείδρος Δισσοῖς μίλλει θεῶς Ὀρέστης ἄπειν. Facile intelligitur quid significet nostrō

THRENORUM JEREMIE CAPUT II.

TO EBPAIKON.

כָּל אֶת כָּל 2
כָּל-אֶרְבַּת 5
חֹמֶת 8
חֹמֶת בַּת-צִיֹן 18
בְּפַלְמֵי 22

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Non pepercit, omnia.
5. Omnia palatia ejus.
8. Murum.
18. Murus filiae Sion.
22. Palmis obvinxi.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

2.
5.
8.
18.
22.

VULGATA LATINA.

2. Nec pepercit, omnia.
5. Omnia moenia ejus.
8. Murum.
18. Super muros filiae Sion.
22. Educavi.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

2.
5.
8.
18.
22.

AQUILA.

2.
5.
8.
18.
22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Threnorum Jeremiæ.

V. 2. Ο', ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς αὐτοῦ. Hæc in Hebr., Vulg., Alex. et Complut. ponuntur in primo versu literæ *aleph*. Κατεπόντισε autem, quod respondet τῷ בָּלַע, *absorpsit*, est principium v. 2 literæ *beth*. DRACH.

Ibid. Σ., σὺν πάντα. Ms. Jes. Mirum sane videatur etiam Symmachum particulam ΠΑ notam accusativi casus nimio scrupulo, quasi prætermissam a LXX, per σὺν exprimere, quod passim præstitit

Aquila, cujus esse credimus illud additamentum σὺν. Vide Monitum.

Ibid. Hebr. et Vulg., *regnum*. LXX, βασιλεία, *regem*. Alii, βασιλείαν, *regnum*. DRACH.

V. 5. Σ., τὰ βασίλεια αὐτῆς. Drusius. [Origenes, *βάσεις τὰς οἰκίας φησὶν ὡσπερ τὰ βασίλεια ἐξέδωκε Σύμμαχος*. DRACH.]

V. 8. Σ., τείχος βασιλείων. Hoc in schedis meis

THRENORUM JEREMIE CAPUT III.

TO EBPAIKON.

שָׁב יְהוָה 3
בְּנֵה עָלַי 5

VERSIO HEBRAICI TEXT.

3. Conversus est, vertit.
5. Ædificavit super me.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

3.
5.

VULGATA LATINA.

3. Vertit et couvertit.
5. Ædificavit in gyro meo.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

3.
5.

AQUILA.

3.
5.

in loco ἀπειν τινί. DRACH.]

V. 13. Σ., κατεπαίδευσέ με. Ms. Jes.

V. 14. Σ., διὰ τῆς χειρὸς etc. Idem. [Ed. Rom. : « Apud Theodoretum interpretem (nostri enim codices Græci hoc loco non habent verba textus) locus sic habet, *et manibus suis convolvit me : aggravavit jugum suum super collum meum : et infirmata etc.* » DRACH.]

Ibid. Σ., ὑποστῆναι. Ms. Jes.

V. 15. Σ., τοὺς μεγιστάνας etc. Idem.

Ibid. Theodoretus, τὴν συμφορὰν καὶ ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος καιρὸν καλεῖ. [Pro καιρὸν quod restitui- mus in textu, Montf. sic adscripserat : Ἑβρ. καὶ Σύρος, συμφορὰν. Sed misere lapsus est : omnibus enim qui Græcam linguam saltem a limine saluta- runt patet verba Theodoretum sic sonare. Syrus et Hebræus vocant καιρὸν illud συμφορὰν (quod Theodor. legit in textu senum). Ad magis confir- mandum talem fuisse intentionem auctoris, non piget afferre subsequentia verba quæ cursim legentes effugerunt Montfauconii oculos : καὶ ἡμεῖς δὲ, addit Theodoretus, πολλάκις εἰώθαμεν (consue- vimus) τῶν καιρῶν τὰς δυσκολίας δούρεσθαι. Præ- terea Hebr. et Syrus reapse habent *tempus*. Hebr., *תָּמַר*, *tempus*. Syrus (Hebraicis repræsentamus literis) *קְטִינָה*, quod proprie significat, *tempus constitutum*. DRACH.]

Ibid. Ο', ἐπὶ τούτοις ἐγὼ κλαίω, *super his ego ploro*. Pertinent ad initium commatis subsequentis

literæ *Ain*. תָּמַר וְנָח וְהָמָּה לְיָ, *propter hæc ego plorans*. Et ita posita sunt in Vulg. et in Complut. DRACH.

V. 16. Σ., ἀνακτώμενος. Drusius.

Ibid. Σ., ἔρημοι. Colbertinus atque Drusius.

V. 17. Σ., ἐνεταλατο Κύριος etc. Ita Drusius, et Colbertinus, qui habet, κατὰ Σύμμαχον, καὶ καθ' ἑτέραν ἔκδοσιν τῶν Ο', i. e., *secundum Symmachum et secundum aliam editionem LXX*. [Origenes, κατὰ δὲ Σύμ. καὶ καθ' ἑτέραν ἔκδοσιν (*seriem*. Nisi potius legendum sit, ut putamus, ἔκδοσιν, *editionem*) τῶν Ο', ἐνεταλατο Κύριος κύκλιω γενέσθαι αὐτοῦ τοὺς θλίβοντας αὐτόν. DRACH.]

V. 19. Σ., κατὰ πόλιν. Ms. Jes.

Ibid. Ο', καὶ οὐχ εὔρον, *et non invenerunt*. Obelo notanda, non enim exstant in Hebraica veritate. Desunt in Complut. Inque Vulg. DRACH.

V. 21. Σ., ὅμοιοι ἐμοί. Ms. Jes.

V. 22. Ὁ Σύρος, θλίβων αὐτούς etc. Theodoretus. [Ο', ἐποίησαν ἐπιφύλλιδα. Alii et Complut., ἐπιφύ- λισαν, *vindemiarunt*. Suspiciamus legendum esse ἐπιφύλλισας, *vindemiasti*, ut fert Hebraicus textus, תָּבַח. Et sic legit Theodoretus, ἐπιφύλλισας. DRACH.]

Ms. Jes. hanc habet notam : Ἔως ὧδε ἀνετελέθησαν πάλιν οἱ Θρήνοι ἀπὸ τῶν εἰς Θρήνους Ὀρι- γένους. I. e., Hactenus collati denuo sunt Threni ex Commentariis Origenis in Threnos.

THRENORUM JEREMIAE CAPUT II.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. ✕ Σὺν ὃ πάντα.	2 Οὐ φεισάμενος, πάντα.	2.
5. Τὰ βασίλεια αὐτῆς.	5. Τὰς βάρεις αὐτῆς.	5.
8. Τεῖχος βασιλείων.	8. Τεῖχος.	8.
18.	18. Τεῖχη Σιών. Ἄλλος, τεῖχος θυγατρὸς Σιών.	18.
22.	22. Ἐπακράτησα. Ἄλλος, ἀ- λαίω (i. παλαίω).	22.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Omnia.	2. Non parcens, omnia.	2.
5. Palatia regia ejus.	5. Palatia ejus.	5.
8. Murum regiae.	8. Murum.	8.
18.	18. Muri Sion. <i>Alius</i> , murus illius Sion.	18.
22.	22. Invalescere feci. <i>Alius</i> , lu- ctor.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Threnorum Jeremiae.

reperi : unde vero prodeat, ignoro. Illud autem, βασιλείων, suspectum est.

V. 18. Ἄλλος, τεῖχος θυγατρὸς Σιών. Ms. Jes. sine interpretis nomine.

V. 21. Hebr. et Vulg., in terra foris. LXX, εἰς τὴν ἐξόδον. Alii, εἰς γῆν ἐξόδων, in terra riarum. Et Hebr. תָּבַח commode verti potest, *platearum*, vel in *plateis*. DRACH.

Ibid. Pro ἐπορεύθησαν ἐν ἀγχαλωσίῃ, et eis quæ sequuntur, Symmachus vertit, ἔπεσον ἐν μαχαίρῃ, ἀπέκτεινας... Ἰουδα.

V. 22. Ms. Jes., ἀλαίω. Puto legendum παλαίω.

Ibid. Hebr., vocasti quasi diem. Vulg., vocasti quasi ad diem (et sic etiam est sensus textus Hebr.) LXX, ἐκάλεσεν ἡμέραν, *vocavit diem*. Alii, ἐκάλεσας ὡς εἰς ἡμέραν. Alii, ἐκάλεσας ὡς εἰς ἡμέραν. DRACH.

THRENORUM JEREMIAE CAPUT III.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ἐπέστρεψε ✕ καὶ ἔστρεψεν.	3.
5.	5. Ἀνιχοδόμησε κατ' ἐμοῦ ✕ ἐν μαρμάρῳ.	5.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Convertit et vertit.	5.
5.	5. Ædificavit contra me in mar- more.	5.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
7 נחשתי	7.	7.
15 במרדדים לענה	15.	15.
16 ויגרים בזאץ τῶν ἀστέροσφ με.	16.	16.
18 ואמר אבד	18.	18.
19, 20 וברדדי יענה ו-אש :	19, 20.	10, 20.
23 חדשיח עלי ודשים לבקרים רבה אמונתך	23.	23.
29 וקן בעפר פידו אולי יש חקה Ἵ Σῦρος, ἐν ἤν.	29.	29.
40 דרכינו	40.	40.
41 אל-כפים אל-אל בשכמים	41.	41.
46, 47 פצו עלינו פיהם כל- איבינו : פחד ושחת היה לנו השאת והשבר	46, 47.	46, 47.
49 עיני נגרה ולא חזמה מאין הפנות	49.	49.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Compedem meum.	7. Compedem meum.	7.
15. In amaritudinibus.	15. Amaritudinibus.	15.
Absinthio.	Absinthio.	
16. Et confregit in lapillo. Syrus, in petra privavit me.	16. Et frogit ad numerum.	16.
18. Et dixi, Periiit.	18. Et dixi, Periiit.	18.
19, 20. Et rebellionis meæ absinthii et fellis. Recordando recordabitur.	19, 20. Absinthii et fellis. Memoria memor ero.	19, 20.
Et incurvabitur super me.	Tabesceat in me.	
23. Novæ matutinis: multa fides tua.	23. Novi diluculo, multa est fides tua.	23.
29. Dabit in pulvere os suum, si forte sit spes. Syrus, in terra.	29. Ponet in pulvere os suum, si forte sit spes.	29.
40. Vias nostras.	40. Vias nostras.	40.
41. Ad volas ad Deum in cœlis.	41. Cum manibus ad Dominum in cœlos.	41.
46, 47. Patefecerunt super nos os suum omnes inimici nostri: formido et fovea fait nobis, vastatio et contritio.	46, 47. Aperuerunt super nos os suum omnes inimici. Formido et laqueus, facta est nobis vaticinatio et contritio.	46, 47.
49. Oculus meus defluxit, et non tacuit a non, intermissionibus.	49. Oculus meus afflictus est, nec tacuit, eo quod non esset requies.	49.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
7 Τὸν τοῦ τραχήλου μου ζυγόν.	7. Χαλκόν μου.	7.
15.	15. Πικρίας ἄλλος, ἄμμον. Χολῆς. ἄλλος, πικρίας.	15.
16.	16. Καὶ ἐξέβαλε φήφω.	16.
18	18. Καὶ ἀπόλετο. ἄλλος, καὶ εἶπα, ἄπόλετο.	18.
19, 20.	19, 20. Πικρία καὶ χολή μου μνησθήσεται. ἄλλος, πικρίας ✕ γάρ μου καὶ χολῆς μου ✕ μνησθή- σεται.	19, 20.
(Ἐαυτῇ προσλαλήσει.)	Καταδολεσχήσει ἐπ' ἐμέ.	
25.	25. Καινὰ (al. μῆνας) εἰς τὰς πρωίας πολλὴ ἡ πίστις σου. ἄλλος, εἰς τὰς πρωίας ἐπλήθυνεν ἡ πίστις σου.	25.
29.	29. Vacat. ἄλλος, δώσει ἐν χώματι στόμα αὐτοῦ, εἰ ἄρα ἐστὶν ἐλπίς. ἄλλος, ἐν κοινορῶ.	29.
40.	40. Ἡ ὁδὸς ἡμῶν. ἄλλος, τὰ διασθήματά μου.	40.
41.	41. Ἐπὶ χειρῶν πρὸς ὑψηλὸν ἐν οὐρανῷ. ἄλλος, πρὸς ὑψηλὸν ἐπὶ χείρας ἡμεῖς ἐν οὐρανῷ.	41.
46, 47. Ὅλα τῷ στόματι κατέ- πιον ἡμεῖς, καὶ εἰς βάθος κακῶν ἐπηρέθημεν, φόβος καὶ ταραχῆς ἐμπλησθέντες.	46, 47. Διήνοιξαν ἐφ' ἡμᾶς τὸ στόμα αὐτῶν πάντες οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν· φόβος καὶ θυμὸς ἐγενήθη ἡμῖν, ἔπαρσις καὶ συντριβή.	46, 47.
49. Ὁ ὀφθαλμὸς μου ἐπέμεινε, καὶ οὐκ ἐπαύσατο, τοῦ μὴ εἶναι ἄνευ.	49. Ὁ ὀφθαλμὸς μου κατεπόθη, καὶ οὐ σιγήσομαι, τοῦ μὴ εἶναι ἐκνηψίον.	49.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

7. Jugum colli mei.	7. Æs meum.	7.
15.	15. Amaritudine. <i>Alius</i> , are- nam.	15.
16.	Felle. <i>Alius</i> , amaritudine.	16.
18.	16. Et eiecit calculo.	16.
18.	18. Et perii. <i>Alius</i> , et dixi, Perii.	18.
19, 20.	19, 20. Amaritudo et fel meum in memoria erit. <i>Alius</i> , amaritu- dinis enim meæ, et fellis meæ re- cordatione recordabor.	19, 20.
Seipsam alloquetur.	Recolet super me.	
23.	23. Nova (al. menses) in matu- linis multa fides tua. <i>Alius</i> , in ma- tutinis multiplicabatur fides tua.	23.
29.	29. Vacat. <i>Alius</i> , dabit in pul- vere os suum, si forte sit spes. <i>Alius</i> , in pulvere.	29.
40.	40. Via nostra. <i>Alius</i> , gressus meos.	40.
41.	41. Cum manibus ad excelsam in cælo. <i>Alius</i> , ad altissima super manus nos in cælis.	41.
46, 47. Toto ore devorabant nos, et in profundum malorum sejecti sumus, timore et pertur- batione repleti.	46, 47. Aperuerunt super nos os suum omnes inimici nostri: timor et furor factus est nobis, timor et contritio.	46, 47.
49. Oculus meus immoratus est, et non cessavit, eo quod non esset remissio.	49. Oculus meus absorptus est, et non tacebo, eo quod non sit requies.	49.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ספגני כני 63

63.

63.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

63. Ego modulationes eorum.

63. Ego sum psalmus eorum.

63.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Threnorum Jeremiæ.

V. 3. ✕ καὶ ἑστρεψεν. Ms. Jes.

V. 5. ✕ ἐν μαρμάρῳ. Sic cum asterisco idem : quod unde prodeat, ignoro. In Hebræo nihil simile habetur. [Ideoque potius obelo prænotandum. Dr.]

V. 7. Σ., τὸν τοῦ τραχήλου μου ζυγόν. Drusius, qui hoc Origenis scholion adfert ex ed. Rom., λέγει δὲ ζυγὸν καὶ τοὺς κλοιοὺς τοὺς σιδηροὺς, οὓς ἀντὶ ξυλίνων Θεοῦ κελεύσει περιεβάλετο. Φέρσται γὰρ καὶ γραφῇ· ἐδάρυνε τὸν χαλκὸν τοῦ τραχήλου μου, i. e., *licu jugum, et ipsos rectes ferreos, quos pro lignis Dei jussu circumdederat. Fertur enim scriptura : Aggravavit æs colli mei.*

V. 8. Hebr., כִּי. Vulg., quum. In LXX vacat. Alii, ὅτι. DRACH.

V. 13. Hebr., filios (pharetræ suæ). Vulg., filias (femin. gen. ut Latine *sagittæ*). LXX, υἱούς. Valde suspicandum librarios temere υἱούς mutasse in λούς. IDEM.

V. 15. Ἄλλος, ἄμμον, et μοχ, Ἄλλος, πικρίας. Ex ms. Jes.

V. 16. Ὁ Σύρος, ἐν πέτρᾳ ἑστέρησέ με. Drusius.

V. 18. Ἄλλος, καὶ εἶπα, Ἀπόλωτο. Ms. Jes.

Ibid. Hebr., victoria mea, vel, sæculum meum.

Vulg., finis meus. LXX, νίκος μου. Edit. Rom. : « Notatum autem alibi est, nomine isto νίκος, interdum significari *finem*. Alii tamen vocem Hebr. interpretantur, *durationem, patientiam, fortitudinem.* » DRACH.

V. 19, 20. Ἄλλος, πικρίας γὰρ etc. In ms. Jes. ubi asteriscis notavimus, ut quid adjiciatur notum sit. Ibid. Σ., ἐαυτῇ προσαλήσει. Hanc Symmachii lectionem in schedis meis reperi, nec scio unde prodeat.

V. 22. Ο, ὅτι οὐ συνετέλεσθησαν οἱ οἶκτοι. usque ad Κύριε. Omnia ista absunt ab Hebr., a Vulg., a Theodoro, et S. Ambrosio, de obitu Valentiniiani; et videntur admista ex aliis interpretationibus. — Complut. reddit hujus versus Hebraicum textum de verbo ad verbum : ὅτι οὐκ ἐτελειώθησαν, ὅτι οὐκ ἐτέλειπον αἱ ἐλεημοσύναι αὐτοῦ. DRACH.

V. 25. Ἄλλος, εἰς τὰς πρώτας etc. Ms. Jes. [Diversitas versionum *nova vel menses*, variæ adscribenda est lectioni verbi hebraici textus, קָשַׁי. Si enim *kadasim* efferas, *nova* significat; si autem *kodasim*, significat *menses*. DRACH.]

V. 26. Ἀγαθόν quod LXX referunt ad præceden-

THRENORUM JEREMIÆ CAPUT IV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

כִּי־תִן 3

3.

3.

כַּעֲנַיִם

כבוד-רבע

6.

6.

ולא-תלך בה ימים

זוֹ נִזְרִיָּה מִשְׁלַג צֶדֶק מִחֶלֶב

7.

7.

אִדְכֵּךְ עֵצִים מִפְּנִינִים סִפִּיר גִּדְרָהִם

חָךְךָ מִשְׁחֹר תֹּאֲרֵךְ

8.

8.

14 נָעוּ עֵדִים בְּדַעַת נִגְאָלוּ בָדָם

14.

14.

בְּלֹא יוֹכֵל יָגַע בְּלִבְשֵׁיהֶם

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

3. Draco.

3. Lamiae.

3.

Veluti ululae.

Quasi struthio.

6. Quasi repente.

6. In momento.

6.

Et non resederunt in ea manus.

Et non ceperunt in ea manus.

7. Mundi fuerunt Nazaræi ejus præ nive, canduerunt præ lacte, rubuerunt corpore præ margaritis. Sapphir excisio eorum.

7. Candidiores Nazaræi ejus nive, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, sapphiro pulchrioribus.

7.

8. Obscurata est præ nigredine forma eorum.

8. Denigrata est super carbones facies eorum.

8.

14. Moverunt se cæci in plateis, polluerunt se sanguine, ut non possint tangere in vestimenta eorum.

14. Erraverunt cæci in plateis, polluti sunt in sanguine: cumque non possent, tenuerunt lacrimas suas.

14.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
63.	63. Ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν. Ἄλλος, ἐγὼ ἀπὸ τῶν ψαλμῶν αὐ- τῶν.	63.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
63.	63. In oculis eorum. <i>Alius</i> , ego a psalmis eorum.	63.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Threnorum Jeremiæ.

τῆς, in Hebr., in Vulg., apud Ambros. et Theodoretum interpretem, positum est quasi ex alio principio. Ideo Complut., ἀγαθὸν ἔστιν ὑπομένειν καὶ ἡσυχάζειν. DRACH.

V. 29. Ἄλλος, δώσει ἐν χώματι etc. Ms. Jes. [Complut. ita supplet hunc versiculum : Θήσει ἐν κονιορτῷ τὸ στόμα αὐτοῦ, εἶποτε ἢ ἐλπίς. DRACH.]

Idem. Ὁ Σύρος, ἐν γῆ. Theodoretus.

V. 40. Ἄλλος, τὰ διαθήματά μου. Idem.

V. 41. Ἄλλος, πρὸς ὑψηλὸν etc. Idem.

V. 46, 47. Colbertinus ex Origene, πτόησις διὰ τῷ στόματι etc., *formido toto ore* etc. Sed πτόησις respondet voci ἤθῃ ut et θάμβος, quod alius reliquorum esse dicit. Cætera autem Symmachi, quæ adfert Colbertinus, magis sensum quam verba ipsa Symmachi referunt.

V. 49. Σ., ὁ ὀφθαλμὸς μου etc. Sic Drusius. At Colbertinus ex Origene, κατὰ δὲ τὸν Σύμ. ἐπέμεινά τε δακρῶν, οὐδ' ἐξέλιπον. In notis vero editionis Romane sic legitur : *Origenes*, κατὰ Σύμ. ὅτι κατεπόντισάν με τὰ δάκρυα, τῆ τῶν ἐν ὕδατι πνιγομένων μεταφορᾷ. Κατὰ δὲ τοὺς Ὀ κατακόπτει με τὰ δάκρυα, καθάπερ ἀμπελὸν ἀκριθῆς τρυγητῆς.

V. 51. Hebr., oculus meus operatur. Vulg., oculus meus deprædatus est. LXX, ὁ ὀφθαλμὸς μου ἐπιφυλλισί (tacemabit). Origenes, κατὰ Σύμ. ὅτι κατεπόντισάν με τὰ δάκρυα, *quia demerserunt me lacrymæ*. Additque : τῆ τῶν ἐν ὕδατι πνιγομένων μεταφορᾷ, *trahatione ducta ab iis qui in aqua suffocantur*. Posteaque : κατὰ δὲ τοὺς Ὀ κατακόπτει με τὰ δάκρυα, καθάπερ ἀμπελὸν ἀκριθῆς τρυγητῆς, *concidunt me lacrymæ, sicut vitem diligens vindemiator*. DRACH.

V. 52. Ὀ, πάντες οἱ ἐχθροί. Illud πάντες obelo signandum, non enim fertur in Hebr. Neque habent Vulg. et alii, ut Alex., Complut. Idem.

V. 60. Ὀ, εἰς πάντας διαλογισμοὺς αὐτῶν. Alii, καὶ π. δ. α. Hebr. et Vulg., *universas cogitationes eorum*. Idem.

V. 63. Ἄλλος, ἐγὼ ἀπὸ τῶν ψαλμῶν αὐτῶν. Ms. Jes. [LXX sic habent, ἐπίβλεψον (inspice) ἐπὶ τ. δ. α. Istud ἐπίβλεψον conjungit Complut. cum antecedentibus, deinde habet, ἐγὼ ψαλμὸς αὐτῶν. Hebr., ...inspice. Ego cantus eorum. Vulg., ... vide. Ego sum psalmus eorum. DRACH.]

THRENORUM JEREMIAE CAPUT IV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Σειρήνες. Ὡς στρουθοκάμηλοι.	3. Δράκοντες. Ὡς στρουθίου.	3.
6. Ἐξαπίνης. Ἦν οὐκ ἔτριψαν χεῖρας.	6. Ὡσπερ σπουδῆ. Καὶ οὐκ ἐπόνεσαν ἐναυτῆ χειρᾶς.	6.
7. Ἀγραντοὶ ἀφωρισμένοι αὐτῆς ὑπὲρ γίβνα, λαμπρότεροι γάλακτος, πυρρότεροι τὴν ἔξιν ὑπὲρ τὰ περιβάσειπα· σάπφειρος τὰ μέλη αὐτῶν.	7. Ἐκαθαριώθησαν Ναζηραῖοι αὐτῆς ὑπὲρ γίβνα, λαμψαν ὑπὲρ γάλα, ἐπυρῶθησαν, ὑπὲρ λίθου σαπφείρου τὸ ἀπόσπασμα αὐτῶν.	7.
8. Σκοτεινότερον ἀσβόλης τὸ εἶδος αὐτῶν.	8. Ἐσκότασεν ὑπὲρ ἀσβόλην τὸ εἶδος αὐτῶν.	8.
14. Ἀκατάστατοι ἐγένοντο τυφλοὶ ἐν ταῖς ἐξόδοις, ἐφύρησαν ἐν αἵματι, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀψασθαι τῆς ἐσθῆτος αὐτῶν.	14. Ἐσαλεύθησαν ἐγρήγοροι αὐτῆς ἐν ταῖς ἐξόδοις, ἐμολύνθησαν ἐν αἵματι, ἐν τῷ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς, ἤψαντο ἐνδυμάτων αὐτῶν.	14.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Sirenes. Quasi struthocameli.	3. Dracones. Quasi struthio.	3.
6. Repente. Quam non vulneraverunt manus.	6. Quasi subito. Et non laboraverunt in ea manibus.	6.
7. Immaculati sunt segregati ejus supra nivem, splendiores lacte, rubicundiores corpore super conspicua : sapphirus membra eorum.	7. Mundati sunt Naziræi ejus super nivem, splenduerunt super lac, rubuerunt, super lapidem sapphiri excisio eorum.	7.
8. Obscurior fuligine species eorum.	8. Obtenebrata est super fuliginem species eorum.	8.
14. Instabiles facti sunt cæci in plateis, conspersi sunt sanguine, ut non posset tangi vestimentum eorum.	14. Commoti sunt vigilantes ejus in plateis : polluti sunt in sanguine, cum ipsi non possent, tetigerunt vestimenta sua.	14.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
ΠΤΥ 18 Ὁ Σύρος, ἐθήρευσαν.	18.	18.
בְּיָמַי 20	20.	20. Πνεῦμα μυχτῆρων ἡμῶν.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
18. Venati sunt. Syrus, idem.	18. Lubricaverunt.	18.
20. Spiritus narium nostrarum.	20. Spiritus oris nostri.	20. Spiritus narium nostrarum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Threnorum Jeremiæ.

V. 3. Σ., σειρήνες. Ex Drusio et ex edit. Rom., ut et aliæ pene omnes hujus capituli lectiones.

Ibid. Σ., ὡς στρουθοκάμηλοι. Editio Romana ex Olymptodoro, qui sic habet: ἀποπτήναι κατὰ τοὺς στρουθοκαμήλους μὴ θυνάμενοι, ἀλλὰ τὴν γῆν ἀεὶ διαθέοντες. Τὸ γὰρ στρουθλον οὕτως ἐξέδωκε Σύμμαχος. l. e., *Avolare enim more struthocamelorum non possunt, sed semper in terra discurrunt. Strouthlon enim ita edidit Symmachus.*

V. 6. Σ., ἐξαπίνης. Colbertinus ex Origene, itemque editio Romana.

Ibid. Σ., ἦν οὐκ ἔρωσαν χεῖρες. Ibidem.

V. 7. Σ., ἀχραντοὶ etc. Ibidem. Colbertinus autem sic habet: ἡγιασμένοι γὰρ τὸ Ναζιραῖοι, δηλοῦσὶ οὕτω γὰρ Σύμμ. καὶ Θεοδοσίω ἐν τῷ Ἀμῶς τοῖς

ἡγιασμένους ἐξέδωκαν.... (*) ἔχει δὲ τὰς χροσιζούσας φλέβας· αἷς δὲ τὴν ἐξιν αὐτῶνδὸ Σύμμ. ἀπέλασαν.

Ibid. Ο', ἐπουρώθησαν, *ruduerunt*. Apud Origenem, Nazianzenum, et alios, item in plerisque codicibus, Alex., Ald. et Complut., ἐπουρώθησαν, *coagulati sunt*. Unitur autem cum ὑπὲρ γάλα. *Breviarum Rom.* in comm. Martyr. temp. paschali, *et super lac coagulati sunt*. Aiqui in plerisque libris hoc modo interpungitur: *super lac coagulati sunt*. Hebr., candidi erant præ lacte. Vulg., *unidiorens lacte*. DRACH.

V. 8. Σ., σκοτεινότερον etc. Drusius.

V. 10. ἤψησαν, *coegerunt*. Origenes, τὸ δὲ ἤψησαν, ἀνάφα: καὶ ὀπτήσαι δηλοῖ. Videtur legisse ἤψαν. DRACH.

(*) Scholion est Origenis, qui post ἐξέδωκαν addit *Ναζιραῖους εἰπόντες*. DRACH.

THRENORUM JEREMIÆ CAPUT V.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
בְּיָמַי 4	4.	4.
עַל צוּר 5	5.	5.
עַל צוּר 6	6.	6.
עַל צוּר 6	6.	6.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Aquas nostras.	4. Aquam nostram.	4.
5. Super colla nostra.	5. Cervicibus nostris.	5.
6. Ægypto dedimus manum, Assyrio, ut saturaremur pane.	6. Ægypto dedimus manum, et Assyriis ut saturaremur pane.	6.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Threnorum Jeremiæ.

V. 4. Ἄλλος, ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν. Ms. Jes. Vox Hebraica utroque potest modo explicari, si varie legatur. [Scil. *memenu*, secundum massoreticam punctationem, *aquas nostras*. Alii autem (Alex. et codic.) legerunt, *miyamenu*, *ex diebus nostris*. Da.]

V. 5. Σ., ὁ ζυγὸς κατὰ τοῦ τραχήλου ἡμῶν. *cy* si varie legatur, utramque explicationem admittit, et ζυγὸς, et ἐπί, vel ὑπὲρ. [Scil., *al*, ut punctatur textus hodiernus, *super*; si autem efferas *ol*, *jugum*.—Editio Rom. post Symmachi lectionem quam hic habes in textu, addit: « Et in alio libro, ξύλα ἡμῶν ἐν ἀλλάγματι ἐλάβομεν ἐπὶ τὸν τραχήλον ἡμῶν, *ligna in commutatione tulimus super collum nostrum*. » Et scholion, ἀντὶ τοῦ ἐλάβομεν ἐπὶ τὸν

τραχήλον, Σύμμ. εἶπε, ζυγὸς κατὰ τὸν τραχήλον. DRACH.]

V. 6. Κατὰ δὲ Σύμμαχον, τοῖς Αἰγυπτίοις μὲν etc. Ubi putamus non verba Symmachi, sed sensum exprimi. LXX legisse videntur *ἐπὶ* pro *ἐπί*. [Scholion: Ἐξ ἀνεπιγράφων· προέτεινε τὰ πρὸς τὴν χεῖρα ἄνωμένους ἢ Αἰγυπτίους, ὁμοίως καὶ Ἀσσυρίων οἱ τὴν χώραν ἐλαμύσαν ἐυλάττοντες· οὐ γὰρ ἦν ἐτέρωθεν ἐμπλησθῆναι τροφῆς, ἢ, ὅτι Αἰγυπτίους μὲν ἔδωκεν ἡμῖν ἐπαμύναι. Ἀσσύριοι δὲ ἀλοῦσαν ἐχορήγουν τροφήν. Κατὰ δὲ Σύμμαχον, τοῖς μὲν Αἰγυπτίοις ἑαυτοῦς ἐξέδωκαμεν, προσδραμόντες ὡς φίλοις τοῖς ἀεὶ πολεμοῖς· τοῖς δὲ Ἀσσυρίοις τῷ λιμῷ πεζόμενοι προσεδράμομεν. l. e., Ex anony-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ	Ο΄	ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ
18.	18. Ἐθηρεύσαμεν.	18.
20. Πνοή μυχτήρων ἡμῶν.	20. Πνεῦμα προσώπου ἡμῶν.	20.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
18.	18. Venati sumus.	18.
20. Halitus narium nostrarum.	20. Spiritus faciei nostrae.	20.

Notae et variae lectiones ad cap. IV Threnorum Jeremiae.

V. 14. Σ., ἀκατάστατοι etc. Colbert. et ed. Rom. [Theodor. habet, ἤρξαν νεανίαι ἐν ταῖς ἐξόδοις, *reperunt adolescenties*, et illud ἐξόδοις interpretatur ταῖς ἀγυαῖς, ταῖς ῥύμαις, *pluicis, vicis*. Quidam codd. habent, εἶρξαν νεανίσκοι αὐτῆς. Scil. Theodor. alique pro םיריג, *cæci*, legerunt, םירג, *adolescentes*. LXX autem qui verterunt ἐγρήγοροι, *vigiles*, legerunt, םיריג, quæ vox potius Chaldaica est, in nom declinens, םיריג. Cf. Daniel iv, 14. Dr.]

V. 16. Hebr. et Vulg., neque senium (miserti sunt). LXX, προφήτας. Plerique, edit. et mss., *προσβύτας*. DRACH.

V. 18. Ὁ Σῦρος, ἐθηρευσαν. Theodoretus. Drusius legit, ἐθηρεύσαντο.

Ibid. Hebr. et Vulg., *quis noster*. LXX, ὁ καιρὸς ἡμῶν. Ald., Complut. et codd., τὸ πέρας ἡμῶν.

S. Ambr. in ps. cVIII, serm. 19, *advenit finis nostræ*. DRACH.

V. 19. Hebr. et Vulg., *persecuti sunt nos*. LXX, ἐξέπησαν, *evolaverunt*. Alex., Ald., Complut. et codd., ἐξήφθησαν, et S. Ambr., ubi supra, *accensi sunt*. Et etiam verbum Hebr. קלל aliquando sonat, *arsit, flagravit*. Sed hoc in loco non commode eo sensu verteretur. DRACH.

V. 20. Ἄ., πνεῦμα μυχτήρων ἡμῶν etc. Drusius ex edit. Romana. [Addit scholion : οἱ γὰρ θεοφιλεῖς διὰ παντὸς τὸν Χριστὸν ἀνακνεύουσι, *per oculos ipsam habentes*. DRACH.]

V. 21. Hebr. et Vulg., in terra Hus. LXX, ἐπὶ γῆς. Apud Theodor. et in Complut. additur Οὗς. Nonnulli codd., Οὐζ. DRACH.

THRENORUM JEREMIAE CAPUT V.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄	ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.
4.	4. Ὑδωρ ἡμῶν. Ἄλιος, ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν.	4.
5. Ὁ ζυγὸς κατὰ τοῦ τραχήλου ἡμῶν.	5. Ἐπὶ τὸν τράχηλον ἡμῶν.	5.
6. Τοῖς Αἰγυπτίοις μὲν ἑαυτοὺς ἐξεδόκαμεν· τοῖς δὲ Ἀσσυριοῖς λιμῆ πειζόμενοι προσεδράμομεν.	6. Αἰγυπτίος ἔδωκε χεῖρα, Ἀσσορ εἰς πλησμονὴν αὐτῶν.	6.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. Aquam nostram. <i>Alius, ex diebus nostris</i> .	4.
5. Jugum contra collum nostrum.	5. Super collum nostrum.	5.
6. Aegyptiis quidem nos ipsos dedimus; ad Assyrios autem fame compulsus accurrimus.	6. Aegyptus dedit manum, Assur ad satietatem eorum.	6.

Notae et variae lectiones ad cap. V Threnorum Jeremiae.

mis : Exhibuit ea, quae ad usum omentibus, Aegyptus. Similiter etiam ex Assyriis, qui captam regionem custodiebant. Non enim erat aliunde saturari alimento. Aut, quod Aegyptus quidem visa est nobis auxiliari, Assyrii autem captis praebant alimentum. Juxta Symmachum vero, Aegyptiis quidem nos ipsos tradidimus, accurrentes, tanquam ad amicos, ad eos qui semper hostes. Ad Assyrios autem fame oppressi accurrimus. DRACH.]

V. 10. Hebr., *incaluit*. Vulg., *exusta est*. LXX, ἐπελιώθη, *conversata est*, *convulsae sunt*. Editio Rom. : ἐπελιώθη visum est idem valere atque ἐφηλιώθη. *Convulsae sunt* videri potest alia

interpretatio. Recte; fons enim Hebr. unum tantummodo habet verbum. DRACH.

V. 16. Hebr. et Vulg., *corona capitis nostri*. LXX, ὁ στέφανος ἡμῶν τῆς κεφαλῆς. Aliter et quidem melius, ὁ στ. τῆς κεφ. ἡμῶν. Alex. et Complut. DRACH.

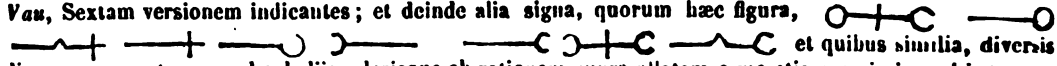
V. 17. Hebr., *factum est languidum cor nostrum*. Vulg., *inertum factum est cor nostrum*. LXX, ἐγενήθη ὀδύνη, *obdura est* ἡ καρδία ἡμῶν, *fuit inaror, inertum cor nostrum*. Illud ὀδύνη, quod alia videtur esse interpretatio, obelo praesignandum, et abest a variis codd. necnon ab Alex. et Complut. Caeterum ὀδύνηρὰ ad amissum respondet Hebraico קיט. DRACH.

CODEX SYRIACO-HEXAPLARIS

AMBROSIANO-MEDIOLANENSIS

Editus et latine versus a Matth. Norberg Londini Gothorum anno 1787.

EX PRÆFATIONE EDITORIS SYRIACI CODICIS.

Hexaplis Origenis restituendis non defuerunt decora ingenia magnaue studia, tamen fastigio propter inopiam materiæ, non facultatis, nondum imposito. Liberalis vero emendationis non fiduciam modo, sed ipsius etiam fiducie copiam nobis facit codex noster Syriaco-Hexaplaris, cujus partem canonicam, indulgentia cl. Bibliothecarii Ambrosiani Branca, septem ante annis in privatum commodum descripsi, et consilio amicorum in commune jam profero. Hic codex Mediolani in Ambrosiana Bibliotheca diligentissime servatur. Si formam ejus et argumentum spectes, non exiguam magnitudinem folio in duas columnas descripto, et venerandam speciem pergam. charta, antiquis Syrorum literis Estrangelis, et rubris titulis ac epilogis refert, suoque complexu et hoc ordine Psalmos, Jobum, Proverbia, Ecclesiastem, Canticum Cant., Sapientiam Salom., Syracidem, XII Prophetas Minores, Jeremiam, Baruchum, Threnos, Epistolam Jeremiæ, Danielelem, Historias Susannæ, Belis et Draconis, Hexochielem et Jesaiam continet. Plerique libri in fronte gerunt prologos (Psalmi longissimum, sed mutilum), qui argumento capitum, historie auctorum, aliisque, copiosius et melius alibi expositis, et a me pro temporis brevitate non descriptis, faciem præferunt, et ad finem epilogos, qui impressi declarabant, nostram versionem ex Græco codice, quem Eusebius, Pamphilo socio, ex Origenis Tetraplis vel Hexaplis, in Cæsareensi Bibliotheca reposita, depromsit, et ad hæc exempla collatum emendavit, factam esse, et Alexandriæ mense Cauun posteriori a. Alex. 928 i. e. mense Mart. a. Chr. 617 perfectam. Scilicet Jobus, Daniel et XII Prophetæ Minores ex Tetraplis, Proverbia vero, Canticum et Threni ex Hexaplis sumti dicuntur. Nec origo reliquorum, præter Jesaiam, qui ex codice Eusebii et Pamphili expressus memoratur, epilogis carentium, aliunde repetenda videtur, ipsa eorum indole hanc fidem inculcante. In ipso textu et aliquando in margine adsunt primum Asterisci, Obeli, Lemnisci, et Hypolemnisci; tum litteræ, *Ain*, textum Hebræum, *Aleph*, *Sameck* et *Thau*, Aquilam, Symmachum et Theodotionem seorsim, *Gimel*, hos interpretes conjunctim, *He*, Quintam, et *Vau*, Sextam versionem indicantes; et deinde alia signa, quorum hæc figura, et quibus similia, diversorum auctorum vel scholiis, plerisque ob rationem supra allatam a me etiam omissis, vel interpretationibus in margine præfixa, respondent, quorumque vicem litteræ alphabeti Latini in nostra editione commodius gerunt. Quo magis est in aperto, Libros Apocryphos, qui subinde voces Græcas, synonyma Syriaca et scholia longiora in margine quoque ostendunt, hæc critica signa non habere, eo curiosius videtur, non illa modo conspici, sed versionem etiam Theodotionis in Barucho et Cantico trium virorum in igne, quæ antiquitatis monumenta ideo etiam mihi describenda putavi, excitari, quam rem peritiorum judicio committo.

Ejusdem generis et pretii erat codex ille Syriacus, qui possessione et usu Masii æque famosus, post clarissimi hujus viri obitum vel in occulto jacet, vel tristi quodam fato periit, ambigua aut nulla ejus recuperandi spe relicta. Eadem enim utriusque forma, idem character, eadem versio, eadem signa, eadem notæ. Masianus, ipso possessore vera referente, sub finem dicebatur sumtus et ad verbum translatus ex Græco exemplari, quod Eusebius, Pamphilo adjutore, ad libros Origenis in Cæsareensi Bibliotheca obvius sua manu correxit: idem de nostro Ambrosiano dicitur. Et quoniam in Masiano li V. T. libri aderant, qui in Ambrosiano desunt, ille a. Alex. 927, Chr. 616 finitus, primum, hic vero a. Alex. 928, Chr. 617 absolutus secundum unius ejusdemque operis volumen constituisse videtur.

Sed de auctore hujus versionis nihil in nostro codice, nihil apud Masium ad ignoti nominis vel conjecturam reperio. In re tam veteri et incerta opinioni Cl. Eichhornii accedo, qui vero propiora colligens, veroque proxima sequens, arbitratur (1), Paullum Alexandriæ Episcopum, versionis Syriaco-Hexaplaris IV. Lib. Regum, in Bibliotheca Regia Parisiensi obviæ, et a me etiam descriptæ, auctorem (2), loco

(1) Reperit 7 Th. p. 225.

(2) Biuns Reperit. 8. Th. p. 85.

quidem sui muneris per errorem scriptorum, non vero persona ad fidem lectorum diversum fuisse a Paulo Telæ Episcopo, cui Assenau versionem LXX interpretum apud Syros ex certo tribuit, cuique et nos Masianam et Ambrosianam ex probabili tribuendam putamus. Æque ambigua est codicis nostri ætas, quæ tamen si ex litterarum specie et forma æstimanda erit, supra sæculum octavum repetenda videtur. Certius est illius nomen, qui hujus codicis ex Asia in Europam transferendi consilio et beneficio gratiam posteritatis inierit. Cardinalis est Borromæus, vir singularis exempli, qui, alia orientis præstantissima ut taceam, hoc exemplar, cœnobii Chaldaici, sacris St. Mariæ faciendis in solitudine Schittim dedicati, priscum thesaurum, ex Ægypto in Ambrosianæ Bibliothecæ ornamentum liberalissime comparavit.

Imaginem codicis nostri breviter expressa, sequitur, ut de Latina nostra versione paucis dicam, in qua componenda Syrus interpres mihi fuit exemplo. Quemadmodum ille Græcum vestigiis secutus est, a consuetudine sui sermonis longe recedens, ita ego Syrum, in eadem re, magis recte legendi, quam ornate vertendi rationem spectante, si minus Latine imitandum, tamen æmulandum mihi proposui. Si autem difficile est, rei proximæ, difficillimum mihi fuit, remotissimæ similitudinem ex vero effingere, et voces Syriacas, quæ licentia vestustatis obscuræ, copia significationum ambiguar, et pro orientali scribendi genere, inter nostrum et Hieroglyphicum medio, in notis præsertim et extra seriem orationis vario legendi et interpretandi arbitrio obnoxie sunt, totidem Latinis ejusdem vis et potestatis exprimere (1). Sic harum causarum errores meæ inscitie, reliquos vero, quos transcribendo commisi, et quos suspectos, manifestos, metu iterum errandi non correxi, meæ incuriæ tribues, et cum illos propter rei difficultatem, tum hos propter temporis in copia codicis facienda brevitatem excusabis. Profecto non tantum a me, qui ipsum codicem nec antea, urgente meo in orientem itinere, totum cum nostro exemplari conferendi tempus habui, nec jam ex parte consulendi occasionem habeo, postulabis, quantum ab eorum studiis et ingeniis, quibus hujus utriusque fortuna contigerit, expectabis.

Ad ultimum de codicis nostri usu, qui melius a suis rebus, quam nostris verbis cognoscendus, integritati Hebraici textus vetera testimonia, vitiis LXX interpretum nova remedia, et cum Montfauconis Hexaplis tum Syriacis Nomenclaturis magna incrementa in fronte promittit, et in recessu fovet, multa habeo, quæ dicerem, nisi proposita voluminis et pretii magnitudo mihi esset impedimento. Igitur cum ex innumeris nonnulla hujus versionis loca, quæ ab Hexaplari tum Montfauconis opere tum Grabii editione vocum et signorum numero, forma et loco differunt, affatim explicare non liceat, ea in opportuna collationis copiam et veri ac falsi discrimen nominatim citasse juvabit e solis duobus libris quos nunc edimus.

Jerem. I. 8. II. 17. 29. III. 3. IV. 1. V. 15. 16. 26. VI. 2. 13. 22. VII. 10. 11. VIII. 2. 7. 19. IX. 26. X. 9. 18. XIII. 10. XIV. 13. 15. XV. 11. XVI. 4. XVIII. 20. 23. XIX. 11. XXI. 3. XXII. 18. 29. 30. XXIII. 8. 10. XXIX. 15. XXXIII. 16. XXXV. 5. XXXVI. 1. XLI. 9. 15. XLVIII. 13. 30. 45. Hezech. V. 15. VI. 6. 9. 10. XVII. 20. 21. XVIII. 4. LI. 6.

(1) Græcum articulum præpositivum, quem Origenes textui LXXvirali aliquando præmisso asterisco addidit, noster per litteram *Lomad* expressit, quam Norberg per *ad*, vel *is*, *ea*, *id*, reddidit, nos litteris Græcis Latinæ versionis inseruimus; quod rectius esse ipse codicis editor ingenue fassus est se advertisse impresso jam opere suo. Drach.

PROPHETIA JEREMIÆ

SECUNDUM VERSIONEM LXX VIRALEM.

Cap. I.—1. (a) Verbum + Dei quod factum est ; ad Jeremiam filium Helciae, ex sacerdotibus, + qui habitabat ; in Anathoth in terra Benjamin : 2. quod factum est verbum (b) Domini ad eum in diebus Josiae filii Amon regis Judæ, anno tertio decimo in regno ejus. 3. Et factum est in diebus Joacim filii Josiae regis Judæ, usque ad finem anni undecimi Sedeciae filii Josiae regis Judæ, usque ad (c) captivitatem Jerusalem in mense quinto. 4. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 5. Priusquam fugerem te in utero, novi te, et antequam prodires e vulva, sanctificavi te, prophetam in gentibus constitui te. 6. Et dixi : (d) Ille qui est Dominus, Domine, ecce non instructus sum ad loquendum, quoniam puer ego sum. 7. Et dixit Dominus ad me : Ne dicas, quod puer ego sum ; quia ad omnes eos, ad quos misero te, ibis, et juxta omnia, quæ præcepero tibi, loqueris. 8. Ne timeas a facie eorum, — et ne commovearis coram eis ; quia tecum ego sum, ad eripiendum te, dicit Dominus. 9. Et extendit Dominus manum suam ad me, et appropinquavit ori meo, et dixit Dominus ad me : Ecce dedi verba mea in os tuum : 10. Ecce constitui te (e) hodie super gentes, et regna, ad extirpandum, et ad evertendum, ✕ et ad perdendum, et ad destruendum ;, et ad ædificandum, et ad plantandum. 11. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : Quid tu vides, Jeremia ? Et dixi : Baculum (f) nucis ✕ ego video ;. 12. Et dixit ad me Dominus : Bene vidisti ; quia (g) vigilavi ego super verba mea, ad faciendum ea. 13. Et factum est verbum Domini ad me secunda vice, dicens : Quid tu vides ? Et dixi : Ollam (h) succensam ✕ ego video ;, et faciem ejus a facie aquilonis. 14. Et dixit Dominus ad me : A facie aquilonis (i) exardescunt mala super omnes habitantes in terra. 15. Quoniam ecce ego convoco omnia (k) regna ✕ regum ; ab ✕ aquilone ; terræ, dicit Dominus. Et venient, et ponent unusquisque solium suum super vestibulis portarum Jerusalem, et super omnibus viris, qui circa eam, et super omnibus urbibus Judæ. 16. Et loquar cum (l) iudicio ad eos de omni malitia eorum, quod dereliquerunt me, et sacrificarunt Diis (m) alienis, et adoraverunt opera

manuum suarum. 17. Et tu præcinge latus tuum, et surge, et dic ad eos omnia, quæcumque ✕ ego ; præcepero tibi. (n) Ne timeas a facie eorum, (o) ne terrefaciam te coram eis ; quia tecum ego sum, ad eripiendum te, dicit Dominus. 18. ✕ Ego autem ; ecce posui te in die hodierno, ut urbem munitam, ✕ et in columnam ferri ;, et ut murum munitum æris (p) omnibus regibus Judæ, et principibus ejus, ✕ et sacerdotibus eorum ;, et populo terræ. 19. Et pugnabunt cum te, et non prævalent adversus te ; quia tecum sum ego, dicit Dominus, ad eripiendum te.

Cap. II.—1. ✕ Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Vade (q) et lege in auribus filiorum Jerusalem, et dic ;, Hæc dicit Dominus : Recordatus sum tibi misericordiam pueritiæ tuæ, et amorem (r) perfectionis tuæ, et adhæsisti Sancto + Israelis, dicit Dominus ;, in deserto, in terra non seminabili. 3. Sanctus ipse Israel Domino, (s) principium proventuum ejus : omnes, qui comedunt eum, injuste agent : mala venient super eos, dicit Dominus. 4. Audite verbum Domini, domus Jacob ; et omnes (t) paternitates domus Israelis. 5. Hæc dicit Dominus : Quod (u) delictum invenerunt in me patres vestri, quod transierunt procul a me, et ambulaverunt post vana, et vani facti sunt ? 6. Et non dixerunt : Ubi est Dominus, qui eduxit nos ex terra Ægypti, (x) qui duxit nos in deserto, in terra non tentata, nec trita, in terra sine aqua, + et sine fructibus ;, ✕ et umbra mortis ;, in terra, quæ non transivit in ea (y) vir, neque habitavit (y) filius hominis ibi ? 7. Et introduxi vos (z) in Carmelum, ad edendum (a) fructus ejus, et bona ejus. Et ingressi estis, et poluistis terram meam, et hæreditatem meam posuistis in abominationem. 8. Sacerdotes non dixerunt, Ubi est Dominus ? et tenentes legem meam non instructi fuerunt de me : et pastores impie egerunt in me, et prophetæ prophetarunt (b) Baali, et post non utile iverunt. 9. Propter hoc adhuc iudicio contendam adversus vos, dicit Dominus, et adversus filios filiorum vestrorum iudicio contendam. 10. Idcirco transite in insulas Chithæorum, et videte, et in Cedar mittite, et mentes utimini veh-

(a) *Reliqui*, sermones Jeremiæ filii Helciae. (b) *Heb.*, Dominus. (c) *A.*, transmigratio: n. (d) *O* Domine, Domine, o o o. *Heb.*, A A A. (e) *A.*, *S.*, die hor. (f) *A.*, *Th.*, amygdali. (g) *S.*, vigilo. (h) *A.*, *S.*, insufflatam. (i) *A.*, *S.*, aperientur. (k) *A.*, *S.*, pulchritudinem generis. (l) *A.*, *S.*, iudicia mea. (m) *S.*, falsis. (n) *A.*, ne paveas a facie eorum, ne percutiam te. (o) Nec paveas a fronte eorum. (p) *A.*, super omni terra. (q) *S.*, et prædica. (r) *A.*, *S.*, sponsorum tuorum. (s) *A.*, principium proventus ejus. (t) *A.*, *S.*, consanguinitates. (u) *A.*, injustitiam. (x) *A.*, ille, qui eduxit nos super desertum Arabiæ sine habitante. (y) *A.*, *S.*, homo. (z) *Hæc explicantes* : in terram Carmeli. (a) *A.*, *S.*, fructuum ejus. (b) *A.*, *S.*, in Baal.

menter, et videte, si facta sint similia : 11. Si mutant gentes deos suos, et hi non sunt Dii, Populus autem meus (c) mutavit gloriam suam in id, ex quo nihil sibi proderunt. 12. (d) Obstupuit cœlum super hoc, et horruit (e) vehementer abundantius, dicit Dominus. 13. Quia duo et mala fecit populus meus : me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, (f) et foderunt sibi cisternas, ✕ cisternas : contractas illas, quæ non possunt aquam + continere : 14. Num servus + est : Israel, aut filius familias est (g)? quare factus est (h) in prædam? 15. Super eum (i) ulularunt leones, et dederunt vocem suam, qui posuerunt terram ejus (k) in solitudinem : et urbes ejus (l) extirpatæ sunt, eo quod non habitentur (m). 16. Etiam filii Memphis et Tahphis (n) cognoverunt te, et illuserunt tibi. Nonne hæc fecit tibi illud, quod dereliquisti me, 17. dicit (o) Dominus Deus tuus, ✕ in tempore cum abduxi te in via ;? 18. Et nunc quid tibi, et viæ Ægypti, ut bibas aquam (p) Gihon? Et quid tibi, et viæ Assyriorum, ut bibas aquam fluminum? 19. Castigabit te (q) defectio, (r) et malitia tua arguet te. Et scito, et vide, ✕ quod malum : et amarum tibi illud, quod dereliqueris (s) me, dicit Dominus Deus tuus : (t) et non mihi complacui in te, dicit Dominus Deus tuus ; 20. quoniam a sacculo confregisti jugum tuum, et (u) disruptisti vincula tua, et dixisti : Non colam servitium tibi ~ ;, sed ibo super omnem collem excelsum, et subter omne lignum umbrosum, ibi (x) lasciviam in fornicatione ~ mea ;. 21. Ego autem plantavi te (y) vitem ferentem fructus omnem veram : quomodo conversa es ✕ mihi ; in amaritudinem vitis aliena? 22. Si laveris te nitro, et multiplicaveris tibi radicem purificantem, (z) maculata es in injustitiis tuis coram me, dicit ✕ Dominus Dominus ;. 23. Quomodo dicis : Non polluta sum, et post Baal non ambulavi? Vide vias tuas (a) in sepulcris, et cognosce, quid feceris (b). Vespero voce sua ululavit : 24. Vias suas dilatavit super aquas solitudinis : in cupiditatibus animæ suæ (c) respiravit : tradita est : quis convertet eam? Omnes, qui quærunt eam, non fatigabuntur : (d) in humilitate ejus reperient eam. 25. (e) Averte pedem tuum a (f) via dura, et guttur tuum a siti. Illa autem dixit, (g)

Viriliter agam : quia amavit alienos, et post eos ambulavit. 26. Ut pudor furis, cum captus fuerit, ita (h) erubescunt filii Israelis, ipsi, et reges eorum, et principes eorum, et sacerdotes eorum, et prophetae eorum. 27. Dixerunt ligno, Quod pater meus es tu : et lapidi, Tu peperisti me. Et converterunt ad me terga, et non facies suas. Et in tempore malorum suorum dicent : Surge et serva nos. 28. Et ubi sunt dii tui, quos fecisti tibi? si surgent, et liberabunt te in tempore humilitatis tuæ? Quia secundum numerum urbium tuarum erant dii tui, Juda : et secundum numerum viarum Jerusalem sacrificarunt Baali. 29. Quare (i) loquimini ad me? Omnes vos impie egistis, et omnes vos injuste egistis in me, dicit Dominus. 30. Frustra percussi filios vestros : (j) non recepistis. Devoravit (k) gladius prophetas vestros, ut leo delens, et non timuistis. 31. Audite verbum Domini : + hæc dicit Dominus ; : Num solitudo factus sum Israeli, aut terra (l) inculta? quoniam dixerunt populus meus : (m) Non subjecti erimus, neque veniemus amplius ad te. 32. Num obliviscetur (n) sponsa ornamenti sui, (o) et virgo ornatus, qui super pectore ejus? Populus autem meus oblitus est mei diebus, quibus non est numerus. 33. (p) Quod amplius bonum animo finges in visis tuis (q) ad quærendam dilectionem? Non factum est ita ; (r) sed etiam tu male fecisti, ut contaminares vias tuas : 34. (s) et in manibus tuis inventi sunt sanguines animarum ✕ pauperum ; innocentium. Non in perfossionibus inveni eos, sed super omni quercu. 35. Et dixisti, ✕ Quod ; innocens sum ; sed revertatur furor ejus a me. Ecce ego judicium faciam adversus te, super quod dixisti, Quod non peccavi ; 36. quoniam sprevisisti multum, ad iterandum vias tuas. Et ab Ægypto erubesces, ut erubuisti ab Assur ; quoniam et hinc exhibis, et manus tuæ super caput tuum : quia repulit Dominus spem tuam, et non prospere ages in ea.

Cap. III.—1. ✕ Dicendo ; : Si dimiserit vir uxorem suam, et discesserit ab eo, et facta fuerit viro alteri ; num + revertendo ; revertetur ad eum amplius? (t) Nonne sordes contrahendo pollueretur (u) terra hæc? Et tu scortata es in pastoribus multis, et revertetur ad me, dicit Dominus. 2. Attolle

(c) A., mutavit gloriam suam in non utile. (d) A., S., plaude, cœlum, super hoc, et porta ejus, desolamini vehementer. (e) Terra. (f) S., exciderunt. (g) Jacob. (h) A., in direptionem. (i) A., S., rugierunt. (k) A., S., in depravationem. (l) A., combastæ sunt. S., vastatæ sunt. (m) Rursus. (n) A., confringunt tibi cranium. S., super cranium. (o) A., S., Dominus Deus tuus. (p) Reliqui, Sihor. (q) Reliqui, malitia tua. (r) Et aversio tua. (s) A., S., Dominum Deum tuum. (t) A., et non timor mei apud te, dicit Dominus, Dominus militiarum (Reliqui, virtutum). S., et non est timor mei apud te. (u) A., Th., abscidisti. (x) A., Th., simul existens in strato meretrix. (y) A., Sorec, totum s-mem verum. (z) S., polluta iniquitatibus tuis. (a) A., S., in vallibus. (b) A., dromedaria levis, implicans vias suas. S., onager, edoctus desertum. (c) A., traxit ventum. S., odorata est ventum. (d) A., in novilunio ejus. (e) A., cohibe. (f) A., S., discalceatum. (g) Abscidi spem. S., ægrotavi. (h) A., pudescerunt domum Israelis. (i) A., S., litigatis. (j) Vox בְּרִידָתָא, disciplinam, hic vel meo, vel codicis vitio deesse videtur. (k) A., S., gladius vester. (l) A., serotina in genitura. S., serotina. (m) A., recessimus. S., migravimus. (n) A., S., virgo. (o) A., S., et sponsa. (p) A., cur benefacis viæ tuæ. (q) S., ad eam, qua quæris amari. (r) A., propter hoc etiam malas docuisti. (s) A., S., et in alis tuis. (t) A., nonne factum est occisione occideretur? (u) Mulier.

oculos tuos in rectitudinem, et vide, ubinam non
 (x) conspersa fueris. Super viis (y) sedebas, eis,
 (z) ut cornix, vastata. Et polluisti terram in scortationibus tuis, et in malis tuis : 3. (a) et possedisti pastores multos in offendiculum tibi (b) (b). Facies ✕ mulieris : meretricis facta est tibi : audax fuisti (c) adversus omnes. 4. (d) Nonne ut dominum vocasti me, et patrem, et principem (e) virginitatis tuæ? 5. Num permanebit in æternum, aut servabitur in victoriam? Ecce locuta es, et fecisti mala hæc, et potuisti. 6. Et dixit Dominus ad me in diebus Josiæ regis : Vidisti, quæ fecit mihi (f) habitatrix Israelis? Ivit ✕ sibi ipsi : super omnem montem excelsum, et subter omne lignum (g) umbrosum, et scortata est ibi. 7. Et dixi, postquam scortata erat hæc omnia : Ad me revertere. Et non reversa est. Et vidit prævaricationem ejus (h) prævaricatrix Judæ. 8. Et vidi, quod pro omnibus, quibus + deprehensa est : in quibus mœchata est (i) habitatrix Israelis, dimisi eam, et dedi ei libellum repudiij in manus ejus. Et non timuit prævaricatrix Judæ, ✕ soror ejus : , et ivit, et scortata est etiam ipsa : 9. et facta est in nihilum scortatio ejus, ✕ et occidit terram : : et mœchata est cum lapide, et cum ligno. 10. Et in omnibus his non reversa est ad me prævaricatrix Judæ, ✕ soror ejus : , ex toto corde suo, sed in mendacio, dicit Dominus. 11. Et dixit Dominus ad me : Justificavit animam suam ✕ revolutio : Israelis præ prævaricatrice Judæ : 12. abi, (k) et lege sermones istos ad aquilonem, et dices : Revertere ad me, habitatrix Israelis, dicit Dominus : et non (l) indurabo faciem meam super vos, quia (m) misericors ego sum, dicit Dominus, et non irascer vobis in æternum. 13. Verum agnosce injustitiam tuam, quia in Dominum Deum tuum impie egisti, et lascivas reddidisti vias tuas in alienos sub omni ligno umbroso : voci autem meæ non obedisti, dicit Dominus. 14. Convertimini, filii (n) remoti, dicit Dominus; quia ego (o) imperitabo vobis, et assumam vos, unum ex urbe, et duos ex (p) familia, et introducam vos in Sionem : 15. et dabo vobis pastores juxta cor meum, et pascent vos pascentes (q) cum scientia. 16. Et erit, si multiplicati fueritis, et creveritis super terra, dicit Dominus, in diebus illis non dicent amplius : Arca sceleris Domini (r) : non ascendet super cor, (s) ne-

que nominabitur ✕ in ea : , neque visitabitur. neque facietur amplius. 17. In diebus illis. + et in tempore illo : vocabunt Jerusalem solum Domini : et congregabuntur in eam omnes gentes ✕ in nomine Domini : in Jerusalem : non ambulant amplius post cogitationes cordis sui mali. 18. In diebus illis congregabuntur domus Judæ ad domum Israelis : et venient simul ex terra aquilonis, + et ex omnibus regionibus : ad terram, quam in hæreditatem dedi patribus eorum. 19. (t) Et ego dixi : + Fiat, Domine : ; quia disponam te in filios, et dabo tibi terram electam, (u) hæreditatem ✕ famosam : Dei omnipotentis gentium. Et dixi : Patrem vocabis me, et a me non retrocedes. 20. Verum ut prævaricatur mulier in eum, qui est cum ea, ita prævaricata est in me domus Israelis, dicit Dominus. 21. Vox (x) ex labijs audita est, fletus, et obsecrationis filiorum Israelis; quia injuste egerunt in viis suis, obliti sunt ✕ Dei : Sancti sui. 22. Revertimini, filii (y) revertentes : et sanabo (z) contritiones vestras. Ecce ipsi nos erimus tibi, quia tu Dominus Deus noster es. 23. Vere in mendacium erant colles, et (a) robur montium : tantummodo per Dominum Deum nostrum salus + domus : Israelis. 24. Pudor autem absolvit labores patrum nostrorum a pueritia eorum, oves eorum, et tauros eorum, filios eorum, et filias eorum. 25. Dormivimus in pudore nostro, et operuit nos contentus noster; quia coram Deo nostro peccavimus nos, et patres nostri, a pueritia nostra, et usque ad diem hunc, et non obedivimus voci Domini Dei nostri.

Cap. IV.—1. Si se converterit Israël, dicit Dominus, (b) ad me etiam se convertat : et si amoverit abominaciones suas de ore suo, + et : a facie mea ✕ etiam : (c) et eruberit, 2. et juraverit, vivit Dominus, cum veritate, et in judicio, et in justitia; etiam benedicent in eo gentes, et in eo laudabunt ✕ Deum : in Jerusalem. 3. Quoniam hæc dicit Dominus viris Judæ, et habitatoribus Jerusalem : Arate vobis arva, et ne seratis super spinis : 4. circumcidimini Deo vestro, et circumcidimini præputium cordis vestri, viri Judæ, et habitantes in Jerusalem, ne prodeat, ut ignis, furor meus, et exardeat, et non erit, qui exstinguat, a facie maiestatis studiorum vestrorum. 5. Annuntiate in Juda,

(x) A., fueris concubina. S., meretricem egeris. (y) S., exspectans eos, ut hospitium vespertinum, et ream fecisti terram. (z) A., sicut Arabs in deserto, et occidisti terram! — Ut cornix in deserto sola. (a) A., et ullionem sumserunt imbres. S., et prohibita fuerunt guttæ imbris. (b) A., S., et pluvia serotina non fuit. (c) Reliqui : frons. (d) A., erubescere. (e) Nonne ex nunc vocabis me, pater meus? (e) A., S., pueritiæ meæ. Cur servabis exandescitiam in æternum? (f) Habitatrix : Locus. (g) A., lætum. (h) Reliqui, prævaricatrix soror ejus. (i) A., S., revolutio Israelis. (k) S., et prædica. (l) A., mittam. S., effundam. (m) A., S., propitius. (n) S., evagantes. (o) A., S., possedi vos. (p) A., S., cognatione. (q) Reliqui, in scientia et intelligentia. (r) Sancti Israelis. (s) A., S., neque mentionem facient ejus. (t) A., et ego dixi : Quomodo ponam te in filios, et retribuam tibi terram desideratam, hæreditatem famosam fortitudinis robusti gentium?, S., et dixi : Quemadmodum disponam te in filios, et dabo tibi terram desideratam, cultum religiosum (OPHEKIAN) exempli gratium. (u) A., divisionem sortis pulchram, gloriam exercituum gentium. S., apprehensionem sortis exercituum gentium. (x) A., super plateis. S., super altis. (y) A., reversi, se avertentes. (z) A., S., aversiones vestras. (a) A., S., multitudo montium. (b) A., Th., ad me se convertat. (c) A., et non commoveberis.

et in Jerusalem audiatur: dicite, significate (d) tuba A super terra, et clamate voce magna, dicite: Congregamini, et ingrediamur in urbes, quibus sunt muri: 6. (e) attollite, et fugite in Sionem: festinate, ne stetis; quia mala ego adiuco ab aquilone, et contritionem magnam. 7. Ascendit leo ex habitaculo suo: et qui delet gentes, (f) abstulit, et exivit ex loco suo, ad ponendum terram tuam (g) in desertum: et urbes tuæ destruentur, eo quod non habitentur. 8. Super his cingite vos ciliciis, et plangite, et ululate; quia non reversus est furor iræ Domini a vobis. 9. Et erit in die illo, dicit Dominus, peribit (h) cor regis, et cor principum; et (i) obstupescunt sacerdotes, et prophetæ mirabuntur. 10. Et dixi: O Dominator Domine, an decipiente lo decepti populum hunc, in Jerusalem, dicens tu: Pax erit vobis, et (k) pertinget gladius usque ad animam eorum? 11. In tempore illo (l) dicent populo huic et Jerusalem: (m) Spiritus et error in deserto, (n) via filiarum populi mei non ad purum, neque ad sanetum. 12. Spiritus repletionis ✕ ex his: veniet mihi. Nunc autem ✕ et: ego loquar iudicia mea adversus eos. 13. Ecce, ut nubes, ascendet, et ut turbo, cursus ejus: leviores aquilis equi ejus. Væ nobis, quia afflicti sumus. 14. Ablue a malitia cor tuum, Jerusalem, ut salveris. Quousque reperientur in te cogitationes dolorum tuorum? 15. Quia vox annuntiantis ex Dan (o): (p) et audietur dolor ex monte Ephraim. 16. In memoriam revocate gentibus, (q) ecce venerunt: Hierosolymæ C annuntiate, turbæ veniunt ex terra longinqua, et dederunt super urbes Judæ vocem suam: 17. ut custodientes agrum, facti sunt super eam in circuitu; (r) quoniam me neglexisti, dicit Dominus. 18. Viæ tuæ, et studia tua fecerunt hæc tibi: hæc malitia tua, quod amara, quia pertigit usque ad cor tuum. 19. Venter meus, venter meus dolet mihi, et sensoria cordis mei: (s) discerpitur + anima mea, dilaniatur: etiam cor meum: non tacebo; quia vocem (t) tubæ audivit anima mea, (u) clamorem belli, 20. + et miseræ: : contritionem ✕ super contritionem: (x) advocat; quia vexata est omnis terra: repente vexatum est tabernaculum meum, dilacerata sunt aulæa mea. 21. Quousque videbo fugientes, audiam vocem tubarum? 22. (y) Quia principes populi mei D me non cognoverunt. Filii insipientes sunt, et non intelligentes ✕ sunt: sapientes sunt ad male faciendum, bene facere vero non cognoverunt. 23.

Aspexi in terram, et ecce ✕ (z) inane: et nihil, et in cælum, et non erant lucæ ejus. 24. Vidi montes, et erant trementes, et omnes colles turbatos. 25. Inspexi, et ecce non erat homo, et omnes volucres cœli (a) expavebant. 26. Vidi, et ecce Carmelus desertus, et omnes urbes ✕ ejus: (b) incensæ igne a facie Domini, et a facie iræ furoris ejus + abolitæ erant: . 27. Hæc dicit Dominus: (c) Deserta erit omnis terra, consummationem vero non faciam. 28. Super his lugeat terra, et caliget cælum desuper; (d) quia locutus sum, et non me pœnitebit: (e) tuli impetum, et non recedam ab ea. 29. A voce equitis, et (f) arcus intensi migravit omnis regio. Irrepererunt in speluncas, + et in silvas se abscondiderunt: , et sup-r ingentia saxa (g) ascenderunt: omnis urbs derelicta est, non habitat in eis homo. 30. Et tu ✕ misera: , quid facies? Si tibi circumdederis coccinum, et te ornaveris ornamento auri, et si obliuiveris (h) collyrio oculos tuos; in vanum (i) illud (k) decus tuum. Repulerunt te amatores tui: animam tuam quærent: 31. Quia vocem ut parturientis audivi, (l) gemitum tuum ut parientis primo. Vox filiarum Sionis refrigescet: et remittet manus suas. Væ mihi ego, quia deficit anima mea super interfectis.

Cap. V.—1. Currite, circumite in viis Jerusalem: videte ✕ igitur: , et cognoscite, et quærite in plateis ejus, si inveniatis virum, si sit facies iudicium, et quærens (m) fidem: et propitius ero eis, dicit Dominus. 2. (n) Vivit Dominus, dicunt: propter hoc nonne super mendaciis jurant? 3. Domine, oculi tui (o) in fidem: flagellasti eos, et non doluit eis: consumsisti eos, et non voluerunt accipere disciplinam: indurarunt facies suas plus quam petram, et non voluerunt se convertere. 4. Et ego dixi: Fortasse inopes sunt, quia (p) non potuerunt: quoniam non cognoverunt viam Domini, et iudicium Dei ✕ sui: 5. Ibo ad optimates, et loquar eis, quia ipsi cognoverunt viam Domini, et iudicium Dei ✕ sui: Et ecce ✕ ipsi: simul confregerunt jugum, diruperunt vincula. 6. Propter hoc percussit eos leo ex silva, et lupus (q) usque ad domos delevit eos: et pardus vigilavit super civitates eorum. Omnes, qui egrediuntur ex eis, capiuntur; quia multiplicaverunt impietates suas, invaluerunt D robore in aversionibus suis: 7. Propter quam ex his propitius sum tibi? Filii tui dereliquerunt me, et jurarunt in iis, + qui non sunt: , Dii: et satiavi eos, et adulterati sunt, et in domibus (r) me-

(d) A., S., in cornu. (e) A., tollite signum in Sionem. (f) A., S., extulit. (g) A., S., in corruptionem. (h) S., mens. (i) S., hæsitabunt. (k) A., Th., pertigit. (l) Reliqui, dicitur. (m) A., ventus fulgoris e speculis in deserto. S., ventus æstus. (n) S., ita viam filiarum populi mei non ad ventilandum, neque ad purgandum. (o) Veniet. (p) A., et votum facientis. (q) A., ecce audire facite super Jerusalem bellum. S., custodes veniunt ex terra longinqua, et dabunt super urbes. (r) Reliqui, quia me exacerbarunt. (s) A., strepunt. S., conturbata sunt. (t) A., S., cornu. (u) A., S., ululatum. (x) A., S., vocata est. (y) A., Th., quoniam desipuit populus meus. (z) A., inanitas, et nihil. S., non composita et commista. (a) A., demigraverunt. (b) A., destructæ erant. (c) A., corruptio. S., non ornata. (d) A., Th., propter hoc quod locutus sum. (e) A., S., instructus sum, et non acquievi, et non revertar. (f) A., S., arcus jacti. (g) S., ascendistis. (h) ΣΤΙΒΗΙ, stibio. (i) Factum est. (k) A., S., ornabis te. (l) A., periculum et angustiam. S., angustiam. (m) S., veritatem. (n) S., si autem, vivit Dominus, dicant, super mendacio jurant. (o) A., annon in fide? S., annon in veritate? (p) A., Th., desipuerunt. (q) A., vespertini. (r) A., S., meretricia-

reticum hospitali sunt : 8. equi transeuntes super
fœminas ✕ tracti : facti sunt : unusquisque super
uxorem proximi sui hinnivit. 9. Num super his non
visitabo, dicit Dominus? aut in gentem talem non
ulciscetur anima mea? 10. Ascendite (s) super turre
·jns, et demolimini : consummationem vero ne faci
ciatis : (t) relinquitte sustentacula ejus, quia (u)
Domini sunt ; 11. quoniam prævaricans prævaricata
est in me domus Israelis, et domus Judæ, ✕ dicit
Dominus :. 12. Me titi sunt in Dominum + suum
:, et dixerunt : (x) Non sunt hæc, non venient super
nos mala, et gladium et famem non videbimus : 13.
prophetae nostri erant in ventum, et verbum Do
mini non erat in eis : sic flet eis. 14. Propter hoc
hæc dicit Dominus ✕ Deus : omnipotens : Pro eo
quod locuti estis verbum hoc, ecce ego dedi verba
mea in os tuum ignem, et populum hunc ligna, et
devorabit eos. 15. Ecce ego adduco super vos gen
tem ex longinquo, domus Israelis, dicit Dominus,
✕ gens (y) vetus est, gens, quæ a sæculo est :,
gens, (z) cujus non audies linguam ejus, ✕ nec aud
ies, quæ loquatur : 16. pharetra ejus, ut sepul
crum apertum : : omnes fortes, et comedent mes
sem vestram, 17. et panes vestros, et comedent fil
ios vestros, et filias vestras, et comedent (a) oves
vestras, et boves vestros, et comedent vineas ves
tras, et ficeta vestra, et oliveta + vestra : (b) et
trihurabunt urbes munitas vestras, super quibus (c)
tu confidisti super eis, in gladio. 18. Et erit in die
bus illis, dicit Dominus + Deus tuus :, non faciam
vos in consummationem. 19. Et erit, quando dixe
ritis, Quæpropter fecit nobis Dominus Deus noster
hæc omnia? et dices eis : (d) Pro eo quod dereli
quistis me, et coluistis servitium diis (e) alienis in
terra vestra ; ita coletis servitium alienis in terra
non vestra. 20. Annuntiate hæc in Domum Jacobi,
et audiat in domo Judæ, ✕ dicens : : 21. Audite
igitur hæc, popule (f) fatue, et sine corde : ✕ ipsi
: qui oculi eis, et non vident, aures eis, et non au
diunt. 22. An me non timebitis, dicit Dominus? aut
a facie mea erubescetis? qui posuit arenam termi
num mari, (g) præceptum æternum, et non trans
greditur illud : et turbabitur et non poterit : et da
bunt sonum fluctus ejus, et non transgredientur
illud. 23. Populo autem huic factum est cor per
suaderi nescium, (h) et non obediens : deflexerunt,
et abierunt ; 24. nec dixerunt in corde suo : Timea
mus nunc Dominum Deum nostrum, qui dat +
nobis : pluviam tempestivam et serotinam, in tem

pore (i) impletionis præcepti messis ; et custodivit
nobis. 25. Iniquitates vestræ deflexerunt hæc ; et
peccata vestra transtulerunt bona a vobis. 26.
Quia inventæ sunt in populo meo impietates : et
laqueos ✕ ut rete venantis visco statuerunt : ad
corrumpendum viros, et conclusurunt. 27. Ut la
queus tensus, qui plenus avium, ita domus eorum
plenæ (k) doli. Propter hoc magni evaserunt, et di
tes evaserunt : 28. ✕ impinguati sunt, insolentes
facti ✕ sunt, et transgressi sunt (l) verba mea in
malum :. judicium non judicarunt, neque judicium
pupilli recte disposuerunt, et judicium (m) viduæ
non judicarunt. 29. Num super his non visitabo?
dicit Dominus : aut in gentem talem non ulciscetur
anima mea? 30. (n) Stupor, et horribilia facta sunt
super terra. 31. Prophetae prophetant (o) iniqua, et
sacerdotes applausuerunt manibus suis : et populus
meus amavit sic. Et quid facietis in iis, quæ post hæc?

Cap. VI. — 1. Corroboramini, filii Benjamin, (p)
de medio Jerusalem : et in Thecua significate tuba
(q) et super Bethelherem tollite signum : quia mala
prospexerunt ab aquilone, et contritio magna fiet.
2. ✕ (r) Venustam et delicatam :. Et transibit cel
situs + tua :, filia Sionis. 3. In eam venient pa
stores (s) et greges eorum : et figent super eam ta
bernacula in circuitu : et pascent unusquisque manu
sua. 4. Parate vos super eam ad bellum : surgite,
et ascendamus super eam meridie : vae nobis, quia
declinavit dies, quia deficiunt umbræ (t) vesperæ.
5. Surgite, et ascendamus in nocte, et corrupa
mus (u) fundamenta ejus. 6. Quia hæc dicit Domi
nus virtutum : Cædite ligna ejus, effunde super Je
rusalem (x) robur. ✕ Hæc : ipsa civitas utendax :
(y) omnis (z) oppressio in ea. 7. Ut frigidam facit
cisterna aquam suam, ita frigidam facit malitiam
suam. Impietas, et miseria audietur in ea
super faciem (a) ejus semper. Dolore et fla
gello 8. erudieris, Jeru-salem, ne recedat anima mea
a te, non faciam te terram non perviam, qualis non
habitabitur. 9. Quia hæc dicit Dominus virtutum :
Racemate, racemate, ut vineam, reliquias Israelis :
convertite vos, ut vindemiator super cistam suam.
10. Ad quem loquar, et contestabor, et audiet?
Ecce incircumcisæ aures eorum, et non possunt
audire. Ecce verbum Domini factum est eis in op
probrium : Non volent audire illud. 11. (b) Et furo
rem meum implevi, (c) et cohibui, et consumsi eos.
Effundam super pueros a foris, et super congrega
tionem (d) juvenum simul ; quia vir et uxor capieu

(s) A., super muros. (t) Portate comæatus. (u) A., non Domini, (x) A., non ipse. S., annon
ipse est? (y) A., robusta. S., fortis. (z) Reliqui, cujus non cognosces. (a) A., S., gregem tuum
et boves tuos. (b) Et scedabit. (c) Vos. (d) A., Th., quemadmodum. (e) Falsis. (f) S., stulte, et expert
mentis. (g) A., statutum. (h) A., S., et irritans. (i) A., S., septimæ statuti messis, qui custodit
nobis. (k) A., illusionis. S., insidiarum. (l) Judicium. (m) A., S., pauperum. (n) A., corruptio. S., commis
sio. (o) Falsa. (p) In medio. (q) A., et super domum Carmeli elevate facem. (r) S., venustæ et delicatæ
assimilavi filiam Sionis. (s) A., S., et stabula eorum. (t) Diei. (u) A., S., palatia. (x) Aggrerem. (y) S.,
ipsa, quæ tota plena est in medio suo. (z) S., oppressiones in medio ejus : ut servat puteus aquam frigi
dam in se, ita servavit frigus, malitiam ejus audiverunt. (a) A., meam. (b) A., Th., furoris autem Do
mini. S., et ex ira Domini repleta est, laboravit tolerare. (c) A., fatigatus sum tolerare. S., fatigatus sum
tolerans ego. (d) A., Th., concordantium.

tur, senior cum pleno dierum: 12. et evertentur, et **X** capientur: domus eorum (e) ad alios, agri et uxores eorum pariter; quia extendam manum meam super eos qui habitant in terra hac, dicit Dominus: 13. quonia a parvo eorum usque ad magnum (f) omnes expleverunt iniqua: a propheta mendaci usque ad sacerdotem (g) omnes fecerunt mendacia. 14. Et curarunt fractionem **X** fillæ: populi mei, (h) contemnentes, et dicentes, Pax, pax: et ubi est pax? 15. Erubuerunt, quia defecerunt **X** fecerunt: et non erant sicut erubescerent, erubuerunt, et contentionem suam non cognoverunt. Propter hoc cadent in ruina sua, et in tempore visitationis suæ exinanientur, dicit Dominus. 16. Hæc dicit Dominus: State super viis, et videte, et interrogate de semitis æternis Domini + et videte: qualis est via quæ bona, et ambulate in ea; et invenietis (i) puritatem animabus vestris. Et dixerunt: Non ibimus. 17. Constitui super vos speculatores: audite vocem (k) tubæ. Et dixerunt: Non audiemus. 18. Propter hoc audierunt gentes, (l) et qui pascunt greges in eis. 19. Audi, terra: Ecce ego adduco mala super populum hunc, fructum (m) aversionis eorum, quia in sermonem meum non attenderunt, et legem meam repulerunt. 20. Cur **X** hoc: mihi thus ex Saba affertis, et (n) cinanonum ex terra longinqua? Holocausta vestra non sunt accepta, et sacrificia vestra (*) non voluptatem attulerunt mihi. 21. Propter hoc hæc dicit Dominus: Ecce ego do super populum hunc (o) infirmitatem: et infirmabuntur in ea patres, et filii simul: vicinus et proximus ejus peribunt. 22. Hæc dicit Dominus: Ecce populus venit ab aquilone: et gens magna **X** et reges multi: excitabuntur ab extremitate terre: 23. arcum, et (p) hastam tenebunt. (q). Durus est, et non miserebitur: vox ejus, ut mare fluctuans: super equis et curribus se instruet, ut (r) ignis, ad bellum adversus te, filia Sionis. 24. Audivimus famam eorum, dissolutæ sunt manus nostræ; afflictio occupavit nos, dolores quasi parturientis. 25. Ne egrediamini in agrum, et in viis ne ambuletis; quia gladius inimicorum habitat in circuitu. 26. Filia populi mei, accinge te cilicio, et voluta te in cinere: luctum (s) dilecti fac tibi, planctum gemebundum: quia repente veniet (t) miseria super vos. 27. Exploratorum dedi te in populis (u) inclusis: et cognosces, cum probaveris viam eorum: 28. omnes (x) non obediens, ambulantes perverse. Æs, et ferrum, omnes (y) corrupti sunt. 29. Defecit follis ab igne: defecit plumbum. In vanum (z) constat argentum

A argentum constans: malitia eorum non (a) liquefactæ sunt, 30. Argentum reprobatur vocate eos; quia reprobovit eos Dominus.

CAP. VII. — 1. **X** Verbum, quod factum est ad Jeremiam a Domino, dicente: 2. Sta in porta domus Domini, et lege ibi verbum hoc, et dices: Audite verbum Domini, omnis Judæa, ingredientis per portas has, ad adorandum Dominum: + Audite verbum Domini, omnis Judæa: 3. Hæc dicit Dominus virtutum Deus Israelis: Dirigite vias vestras, et studia vestra: (b) et habitare faciam vos in loco hoc. 4. Ne confidatis vobis super verbis mendacibus; + quia omnino non proderunt vobis: cum dicitis: Templum Domini, templum Domini, templum Domini est. 5. Quoniam (c) si dirigendo direxeritis vias vestras, et studia vestra, **X** et si: faciendo feceritis iudicium inter virum, et inter proximum ejus, 6. et peregrinum, et pupillum, et viduam non (d) in servituti redegeritis, et sanguinem innocentem non effuderitis in loco hoc, et post deos alienos non ambulaveritis in malum vobis; 7. etiam habitare faciam vos in loco (e) vestro, in terra, quam dedi patribus vestris a sæculo, et usque in sæculum. 8. (f) Si autem vos confiditis vobis super verbis mendacibus, unde non proficietis, 9. (g) et furamini, et occiditis, et mœchamini, et juratis in injusto, et adolevistis Baali, et ambulastis post deos alienos, quos non novistis, 10. + ut male sit vobis: et venistis, et stetitistis coram me in domo **X** hac: ubi invocatum est nomen meum super ea, et dixistis: (h) Recessimus ab agendo omnes abominationes has. 11. Num spelunca latronum **X** fuit: domus mea, ubi invocatum est nomen meum super ea + ibi: coram vobis? Et ego ecce vidi, dicit Dominus. 12. (i) Quoniam ivistis in locum meum, qui in Silo, ubi collocavi nomen meum ibi (k) ex antiquo: et videte, quæ feci ei a facie malitiæ populi mei Israel. 13. Et nunc pro eo quod fecistis omnia opera hæc, **X** dicit Dominus, et locutus sum ad vos, præveniens et dicens: et non audistis me, et vocavi vos, et non respondistis: 14. etiam faciam domui huic, ubi invocatum est nomen meum super ea, super qua vos confiditis super ea; et loco, quem dedi vobis, et patribus vestris, ut feci Silo: 15. et projiciam vos a facie mea, ut projeci fratres vestros, omne semen Ephræm. 16. Et tu ne ores pro populo hoc, (l) neque supplices, ut sit misericordia eis: et ne ores, (m) neque appropinques mihi + pro eis: quia non exaudiam **X** te: 17. Aut nonne vides, quid ipsi

(e) A., alienos. (f) A., quicumque ipse defraudans. (g) S., quicumque faciens illusionem. (h) A., super contentione. S., cum mollitie. (i) A., Sanctitatem. A., respirationem. (k) S., cornu. (l) A., et cognoscite testimonium, quod est in eis. S., et innotescat congregatio in eis. (m) A., cogitationum. (n) A., S., calamus bonus. (*) Textus Syr. habet, et sacrificia eorum, וְזִבְחֵיהֶם. Haud dubie lapsus est vel graphicus vel typographicus. Text. Græc., ὕμνων. DRACH. (o) A., offendicula. (p) A., S., clypeus. (q) A., acerbus. (r) A., S., vir. (s) Sicut. (t) A., qui deportat super vos. (u) A., obvallatum a bello. (x) A., principes recedentes, euntes fraudulenter. (y) Reliqui, corruptores. (z) A., S., confiator. (a) S., exaruerunt. (b) A., et habitabo cum vobis. (c) A., si bene faciendo bene feceritis. (d) A., oppresseritis. (e) Hoc. (f) A., ecce vos. S., verum tamen vos. (g) A., fur, et occisor, et adulteri. (h) A., S., liberati fuimus. (i) A., quia ite. S., ite. (k) S., in principio. (l) A., et ne assumas pro eis precationem. (m) S., et ne stes coram me.

faciunt in urbibus Judæ, et in viis Jerusalem? **A** 18. Filii eorum colligunt ligna, et patres eorum succendunt ✕ ignem; et mulieres eorum (n) subligunt massam, ad faciendum placentas (o) militiæ cœli: et libarunt libamina diis alienis, ut ad iram provocent me. 19. Num me ipsi ad iram provocant, dicit Dominus? nonne semetipsos, ut erubescant facies eorum? 20. Propter hoc hæc dicit ✕ Dominus: Ecce ira et furor meus (p) effunditur super locum hunc, et super homines, et super jumenta, et super omne lignum agri, et super omnes (q) preventus terræ: et incendetur, et non exstinguetur. 21. Hæc dicit Dominus ✕ virtutum Deus Israelis: Holocausta vestra congregata cum sacrificiis vestris, et comedite carnem: 22. quia non locutus sum ad patres vestros, neque præcepi eis in die, quo eduxi eos ex terra Ægypti, de ✕ verbo holocaustorum, et sacrificii: 23. sed si verbum hoc præcepi eis, dicens: Audite vocem meam, et ero vobis in Deum, et vos eritis mihi in populum: et ambulabunt in omnibus viis meis, in iis quas præcepero vobis, ut bene sit vobis. 24. Et non audiverunt ✕ me; neque (r) attendit auris eorum; sed ambulaverunt in cogitationibus cordis sui mali, et facti sunt retrorsum, et non facti sunt antrorsum, 25. ex die quo egressi sunt patres eorum ex terra Ægypti, et usque in diem hunc. Et misi ad vos omnes servos meos prophetas, die (s) et mane: et misi, 26. et non audiverunt me, et non attenderunt aures eorum: et indurarunt (t) cervicem suam plus quam patres eorum. 27. Et dices eis sermonem hunc, ✕ et non audient te, et vocabis eos, et non respondebunt tibi, 28. et dices eis: Hæc gens, quæ non audivit vocem Domini Dei eorum, neque recepit disciplinam: defecit fides, ✕ et sublata est: exire eorum, 29. (u) Tonde caput tuum, et projice, et sume super labia tua lamentationem; quia reprobat Dominus, et repulit generationem (x), quæ facit hæc: 30. quia fecerunt filii Judæ quod malum (y) coram me, dicit Dominus, constituerunt abominaciones suas in domo, qua invocatum est nomen meum super ea, ut pollnerent eam: 31. et ædificaverunt (z) aram Thaphethis, quæ est in valle Filii Num, ad comburendum filios suos, et filias suas in igne: quod non præcepi eis, neque cogitavi in corde meo. **D** 32. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus; et non dicent amplius, Ara Thaphethis, et vallis

Filii Num, sed sed (*) vallis (a) occisorum: et sepelient in Thapheth, eo quod non sit locus: 33. et erunt mortui populi hujus cibus volucris cœli, et bestiis terræ: et non erit, qui obviam eat. 34. Et cessare faciam ex urbibus Judæ, et ex plateis Jerusalem (b) vocem lætantium, et vocem gaudentium, vocem sponsi, et vocem sponsæ; quia in vastationem erit terra.

CAP. VIII. — 1. In tempore illo, dicit Dominus, efferent ossa regum Judæ, et ossa principum ejus, et ossa sacerdotum et ossa prophetarum, et ossa eorum qui habitant in Jerusalem, ex sepulcris eorum, 2. et expandent ea (c) ad solem, + et ad lunam, et ad omnes stellas; et ad omnem militiam cœli, quæ amarunt, et quibus coluerunt servitium, et quos ambularunt post eos, et quibus (d) adhæserunt, et quæ adoraverunt ea. (e) Non plangentur, neque sepelientur: (f) in ludibrium super facie terræ erunt. 3. Quia (g) elegerunt mortem, quam vitam. Et omnibus residuis, qui relictii fuerint ex generatione ✕ mala: illa, (h) in omni loco, ✕ iis, qui relictii fuerint; (i) quocumque expulso eos illuc, ✕ dicit Dominus virtutum. 4. Et dices ✕ ad eos; quod hæc dicit Dominus: Num qui cecidit, non resurgit? 5. aut qui discessit, non se convertet? Quare aversus est populus hic, ✕ et Jerusalem: aversione (k) importuna, et victi fuerunt in arbitrio suo, et non voluerunt se convertere? 6. (l) Attendite nunc, et audite. Nonne sic loquuntur, non est homo, qui pœnitentiam agat a malitia sua, dicens: Quid feci? Cessavit currens a cursu suo, sicut equus (m) irruens (n) in hinnitu suo. 7. Et (n) avida in cœlo cognovit tempus suum, turtur, (c) et hirundo, + aviculæ agri: custodierunt ✕ tempora: ingressum suorum: populus autem meus non cognoverunt judicia Domini. 8. Quomodo dicitis: Quod sapientes sumus nos, et lex Domini est nobiscum? ✕ Propter hoc: in vanum factus est calamus mendax scribis. 9. Erubuerunt sapientes, expaverunt, et capti sunt; quia verbum Domini reprobarunt. (p) Sapientia (q) quæ est in eis? 10. Propter hoc dabo uxores eorum aliis, et agros eorum hæredibus: ✕ quia a parvo eorum et usque ad magnum eorum quicumque illudit fraude, **D** a propheta usque ad sacerdotem quicumque facit iniquitates: 11. et curarunt fractionem filiarum populi mei super ignominiam, dicentes, Pax, pax, et non

(n) S., deprecant. (o) Reliqui, reginæ cœli. Aliter, reginæ. (p) A., S., redundabit. (q) A., S., fructuum. (r) Reliqui, inclinarunt. (s) A., S., cum prævenio et mitto. (t) S., cervicem suam, male fecerunt plus quam patres eorum. (u) S., tonde comam sanctam nazireatus tui, et disperge, et sume super rectitudinem lamentationem. (x) A., iræ suæ. S., cui iratus est. (y) A., S., in oculis meis. (z) A., S., excelsa Thaphethis. (*) Ita bis in Syriaco textu. Quam iterationem non habent Hebr. et LXX nostri. **DRACH.** (a) A., S., mactationis. (b) A., vocem gaudii, et vocem lætantium. (c) A., in sole et in luna: (d) A., quæ quiesiverunt. (e) A., non colligentur. (f) A., S., in flumem. (g) A., Th., et eligetur mors plus, quam vita. (h) A., S., in omnibus locis. (i) A., S., quo dispersi eos. (k) A., S., litigiosa. (l) A., S., intuitus sum, et audivi. (m) A., effusus in bellum. (n) **צִמְצָמָא** legendum puto, pro צִמְצָמָא **Norberg.** (n) A., ciconia, S., milvus. (o) S., tettix [Verbum quod legitur in codice, **צִמְצָמָא**, non est Syriacum, sed Græcum **τέττιξ**, cicada. Pro tettix quod Latine edidit Norberg, reposuimus, **tettix**, **DRACH.**] et hirundo. (p) A., S., sapientia cujus eis. (q) Amplius.

est pax. 12. Erubuerunt, quia abominationem fecerunt, etiam erubescere non erubuerunt, etiam pudesceri non sciverunt : propter (*) cadent cum iis, qui cadunt, et in tempore visitationis suæ (r) infirmabuntur, dicit Dominus : 13. (s) Et congregabunt proventus eorum, dicit Dominus. Non sunt vine in vitibus, et non sunt in ficis ficus, et folia defluxerunt, ✕ et dedi eis, et transierunt eos : 14. Super quid nos sedemus? Congregamini, et ingrediamur in urbes istas munitas, (t) et nos prosternamus ibi; quoniam ✕ Dominus : Deus projecit nos, et bibendam dedit nobis aquam fellis; quoniam peccavimus coram eo. 15. Congregati sumus ad pacem, et non fuerunt bona : ad tempus curationis, et ecce festinatio. 16. (u) Ex Dan audiemus vocem velocitatis equorum ejus : a voce hinnitus (x) equorum ejus commota est omnis terra : et veniet, et devorabit terram, et plenitudinem ejus, urbem, et habitantes in ea. 17. Quia ecce ego mitto in vos (y) serpentes mortiferos, quos non est incantare ✕ eos : et mordebunt vos, ✕ dicit Dominus : (z) 18. absque medicina cum dolore cordis vestri hæsitantis. 19. Ecce vox ✕ clamoris : filie populi mei ex terra longinqua. Num Dominus non est in Sione? aut rex non est (a) ibi? Quare irritaverunt me in sculptilibus suis, et in vanis alienis. 20. Circuivit (b) æstas, transiit (c) messis, et nos non servati sumus. 21. Super fractione filie populi mei fractus sum : occuparunt me caligationes, in ambiguitate prævaluerunt super me + dolores ut parientis : 22. Num resina non est in Galaad, aut medicus non est ibi? Quare non ascendit (d) sanatio filie populi mei?

CAP. IX. — 1. Quis dabit (e) capiti meo aquam, et oculis meis fontem lacrimarum? et defleam + populum hunc : die et nocte, occisos filie populi mei. 2. Quis det mihi in deserto (f) habitaculum ultimum, et relinquam populum meum, et recedam ab eis? Quia omnes mœchantur : cœtus prævaricatorum : 3. et intenderunt linguam suam ut arcum, (g) mendacium, et non fides invaluit super terra : quia a malis in mala egressi sunt, et me non cognoverunt, dicit Dominus. 4. Unusquisque a proximo suo cavete, et super ✕ omnibus : fratribus vestris ne confundatis; quia omnis frater supplantando supplantabit, et omnis amicus dolose incedet : 5. unusquisque in fratrem suum (h) illudet : veritatem non

loquentur. (i) Didicit lingua eorum loqui mendacia : (k) injuste egerunt, et non cessarunt, ut se converterent. 6. Usura super usura, dolus super dolo, non voluerunt cognoscere me, dicit Dominus. 7. Et propter hoc hæc dicit Dominus (l) virtutum : Ecce ego explorabo eos, et probabo eos. Quia ✕ quomodo : faciam ab ante faciem ✕ malitiæ : filie populi mei? 8. Sagitta lacerans lingua eorum : dolosa verba oris eorum : pacifica proximo suo loquitur, et in eo est ei (m) inimicitia. 9. Num super his non visitabo, dicit Dominus? aut in populum talem non ulciscetur anima mea? 10. Super montes (n) sumite planctum, (o) et canticum (lugubrem), et super semitas deserti lamentationem, quia (p) defecerunt, eo quod non sint homines ✕ transcentes : Non audiverunt vocem (q) substantiæ : a volucris cœli, et usque ad jumenta (r) obstupuerunt, abierunt. 11. Et dabo Jerusalem in transmirationem, et (s) in habitacula draconum : et urbes Judæ ponam in exitium, (t) eo quod non habitentur. 12. Quis homo (u) sapiens, et intelligat hoc? et cui sermo oris Domini ad eum, annuntiet vobis, quare periiit terra, accensa est, ut desertum, eo quod non transeat in ea? 13. Et dixit Dominus + ad me : Propter id quod dereliquerunt legem meam, quam dedi ante faciem eorum, et non audiverunt vocem meam, (x) et ambulaverunt ✕ (y) in ea : 14. et ivērunt post ea, quæ placuerunt cordi eorum + malo, et post (z) idola, quæ docuerunt eos patres eorum. 15. Propter hoc hæc dicit Dominus virtutum Deus Israelis : Ecce ego cibabo eos ✕ populum hunc : angustiis, et bibendam dabo eis aquam (a) fellis : 16. et dispergam eos in gentibus, quas non noverunt ipsi, et patres eorum : et mittam super eos gladium, donec consumam eos in eo. 17. Hæc dicit Dominus ✕ virtutum : Intelligite, et vocate lamentatrices, et veniant : et ad (mulieres) sapientes mittite, (c) et loquantur : 18. ✕ et festinent : et sumant super vos lamentationem : et demittant oculi vestri lacrimas, et palpebræ vestræ fluant aqua ; 19. quia vox (d) gemitus audita est in Sione : Quomodo (e) miseri facti sumus, erubuimus valde, quia dereliquimus terram, (f) et projecit tabernacula nostra? 20. Audite nunc, mulieres, verbum Dei, et capiant aures vestræ verba oris ejus : et docete filias vestras gemitum, et mulier proximam suam lamentationem. 21. Quia ascendit mors per fenestras vo-

(*) Vox $\kappa\tau\tau$, hoc, post propter, omissum videtur in codice. Norberg. (r) A., impingent. S., rei flent. (s) A., consumptione consumam eos. (t) A., S., et quiescamus ibi, quia Dominus Deus noster s lere fecit nos. (u) A., Ex Dan audietur concitatus cursus equorum ejus. (x) A., S., fortium ejus. (y) A., serpentes speculantes. S., malos. (z) A., lætitia mea super me dolor : super me cor meum insanum. S., illudere mihi dolor super me, cor meum pressum. Th., quia non est contumelia super me, cor meum insanum. (a) Reliqui, in ea. (b) A., S., messis. (c) A., S., fructus. (d) A., S., cicutrix. (e) A., Th., caput meum. (f) A., diversorium viatorum. (g) S., in mendacio, et non in veritate. (h) A., Th., de cepit. (i) A., Th., docuerunt linguam suam. (k) Ad injuste agendum indicarunt amorem laboris. Sedes tua in medio doli : in dolo. (l) A., exercituum. (m) A., S., insidias. (n) A., S., atollam. (o) A., detum. (p) S., ut non comprehensibiles facti sint. (q) A., possessionis. (r) A., migrarunt. (s) A., in tumulos, habitaculum sirenum. (t) A., quod non sit habitator. (u) Intelligens. (x) A., et non ambulat. Th., neque. (y) In lege mea. (z) A., S., Baal. (a) A., absinthii. S., Th., amaritudinis. (c) A., et veniant. (d) S., cantici luctus. (e) Spoliati sumus. (f) Et abjecimus.

stras, ingressa est (g) in terram vestram ad per-
dendum parvulos a foris, et juvenes de plateis ✕
morte. 22. Hæc dicit Dominus : (h) Et erunt mor-
tui hominum ludibrium super facie campi + terræ ve-
stræ ; et ut sœnum post messorum, et non erit, qui
congregat. 23. Hæc dicit Dominus : Non gloriatur
sapiens in sapientia sua, et non gloriatur fortis in
fortitudine sua, et non gloriatur dives in divitiis
suis : 24. sed in hoc gloriatur qui gloriatur, intelli-
gere, et nosse me, quod ego sum Dominus qui facit
misericordiam, et iudicium, et justitiam super terra;
quia in his voluntas mea, dicit Dominus. 25. Ecce dies
veniunt, dicit Dominus, et visitabo (i) super omnes
circumcisos præputiis suis : 26. super Ægyptum,
et super Judæam, et super Idumæam, et super filios
Ammon, + et super filios : Moab, et super om-
nem tondentem quæ super faciem suam, qui habi-
tant in deserto; quia omnes gentes (k) non circumcisæ
+ carne ; et omnis domus Israelis (l) non cir-
cumcisi corde suo.

Cap. X.—1. Audite verbum, quod locutus est Do-
minus super vos, domus Israelis. 2. Hæc dicit Do-
minus : Juxta vias gentium ne discatis, et a signis
cœli ne metuatis (m) ; quia metuunt ab eis facies
eorum ; 3. quia legitima gentium vana sunt. Li-
gnum, quod ex silva cæsum, opus ✕ manuum ;
fabri lignarii, et conflatio, 4. argento, et auro de-
corata sunt : laminis ferreis et malleis firmarunt
ea, et non movebuntur : 9. (n) argentum (o) tractum
sunt, non ibunt + argentum disruptum ex Thar-
sis : veniet aurum (p) Mophaz : et manus conflan-
tium aurum : opera artificum omnia. hyacintho
et purpura induent ea : 5. portando portabuntur,
quia non incedent. Ne timeatis ea, quia non male-
facient, et bonum non sunt. 6. ✕ Unde (q) sicut
tu, Domine, magnus es tu, et magnum nomen tuum
in potentia. 7. Quis non timebit te, rex gentium,
quia tibi est (r) conveniens adorare; quia in omni-
bus sapientibus gentium, (s) et in omnibus regibus
eorum unde sicut tu, Domine? 8. (t) et in uno tem-
pore incendentur, et infirmabuntur, (u) cor vano-
rum lignum est : 9. argentum productum, quod ex
Tharsis venit, et aurum (x) ex Uphaz, opera fabri,
et manuum conflantis aurum, hyacinthus et pur-
pura vestimentum eorum, opus sapientium omnia : D
10. Dominus autem Deus verus est, Deus vivens,
et rex æternus : a furore ejus contremiscit terra, et
non sustinebunt gentes iram ejus : 11. Sic dice-

lis : dii, qui cœlum et terram non fecerunt, per-
eant ex terra, et ex sub cœlo hoc. 12. Dominus,
qui fecit terram in robore suo, qui (y) rectum fecit
orbem in sapientia sua, et in subtili intelligentia
sua extendit cœlum, 13. ✕ et qui (z) in vocem
dat : multitudinem aquæ in cœlo : et eduxit nubes
ab extremo terræ : fulgura pluvie fecit, et eduxit
ventos ex thesauris suis. 14. Insanivit omnis homo
a scientia : erubuit omnis confians aurum super
sculptilibus eorum, quia falsa conflagrant : non est
spiritus in eis. 15. Vana sunt opera, (a) infixa : in
tempore visitationis suæ peribunt. 16. Non est in-
star hujus pars Jacobo, quoniam qui formavit om-
nia, ipse ✕ est (b) et Israel : (c) virga hæreditatis
ejus : Dominus virtutum nomen (d) ei. 17. (e) Con-
gregavit a foris substantiam tuam, (f) quæ habitat
in electis. 18. Quia hæc dicit Dominus : Ecce ego
(g) projiciam eos qui habitant in terra hac in aff-
lictione, et affligam eos, ut (h) inveniatur. 19. (i)
Væ super fractione tua : dolore affecta est plaga
tua. Etiam ego dixi, Vere hoc vulnus meum, (k) et
apprehendit me. 20. Tabernaculum meum (l) mise-
rum factum est, + peritit ; et omnia aulae mea
discissa sunt. Filii mei, et oves meæ non sunt : (m)
non est locus amplius tabernaculi mei, locus au-
læorum meorum. 21. Quia desipuerunt pastores, et
Dominum non quæsierunt. Propter hoc non intel-
lexit omne pascuum : et dispersi sunt. 22. Vox
ramoris ecce venit, et commotio magna ex terra
aquilonis, ad ponendum urbes Judææ in exitium, +
et : in cubile (n) struthiocamelorum. 23. Scio, Do-
mine, quod non hominis via ejus, (o) neque vir
ibit (p), et dirigit ✕ iter suum : 24. Castiga nos,
Domine, verumtamen in iudicio, et non in furore
tuo; quia non paucos facies nos : 25. effunde fu-
rorem tuum super gentes illas, quæ non cogno-
scunt te, et super (q) generationes illas, quæ nomen
tuum non invocarunt; quia comederunt Jacob; et
pessum dederunt eum, ✕ et consumserunt eum ;
et (r) pascua eorum vastarunt.

Cap. XI.—1. Verbum, quod factum est ad Jere-
miam a Domino, dicens : 2. Audite verba fœderis
hujus : et loqueris ad viros Judææ, et ad eos qui
habitant in Jerusalem, 3. et dices ad eos : Hæc di-
cit Dominus Deus Israelis : Maledictus homo, qui
non audiet verba fœderis hujus, 4. Quod præcepi
patribus vestris in die, quo eduxi eos ex terra Æ-
gypti, ex fornace ferri, dicente me : Audite vo-

(g) A., in palatia vestra. (h) Reliqui, et cadent. (i) S., super omnes per manum per manum (i. e. sigillatim s. paulatim), qui sunt in præputio. (k) A., præputiata. (l) A., præputiati in corde. (m) A., expavescent gentes ab eis. (n) A., ut palma. S., rupes (*). (o) A., extensa sunt, et non loquentur. S., et extracta sunt, et non loquentur. Th., infixa sunt. (p) Ophiri. (q) A., qui similis tibi. (r) A., decens. (s) Et in omnibus regnis. (t) A., et uno tempore fient sine intelligentia, et sine ingenio. S., simul autem stulti videbuntur et desipientes. (u) A., eruditio. (x) Ex Ophir. (y) A., stabilis. S., qui confir-
mat. (z) A., in vocem dedit eis multitudinem aquæ. (a) A., derisionum. (b) Hæreditas ejus. (c) A., virga hæreditatis ejus : Dominus exercituum. ΣΚΗΙΤΡΟΝ. (d) Deus. (e) A., S., congrega. (f) A., quæ habitat in munimento. S., in oppido. (g) A., funda projiciam. (h) A., Th., et perferam eam. (i) A., direptum est, et omnes paxilli dispersi sunt, filii mei exierunt, et non sunt. (m) A., non est, qui extendit amplius tentorium meum, et erigit aulae mea. (n) A., S., sirenum. Th., draconum. (o) S., neque viri ambulare, et dirigat gressus suos. (p) Recte. (q) Regnum. (r) A., decus ejus depravarunt.

(*) [Huc translata sunt ista a versu 9 seq. Dracæ.]

cem meam, et facite secundum omnia, quæ præce-
pero vobis, et eritis mihi in populum, et ego ero
vobis in Deum : 5. ut statuam juramentum meum,
quod juravi patribus vestris, ad dandum eis terram
manantem lacte et melle, sicut dies hic. Et respon-
di, et dixi : (s) Fiat, Domine. 6. Et dixit Dominus
ad me : (t) Lege ✕ omnia : verba hæc in urbibus
Judæ, et (u) foris Jerusalem, dicens : Audite verba
(x) fœderis hujus, ✕ et facite ea. 7. Quia con-
testans ✕ contestatus sum patribus vestris in
die, quo eduxi eos ex terra Ægypti, et usque ad
diem hunc, præveniens et contestans, et dicens :
Auribus vocem meam. 8. Et non audiverunt, (y) et
deflexerunt aurem suam, et abierunt vir (z) in re-
ctitudine cordis sui mali : et adduxi super eos om-
nes sermones fœderis hujus, quod præcepi, ut fa-
cerent, et non fecerunt. 9. Et dixit Dominus ad
me : Inventa est (a) colligatio in viris Judæ, et in
iis qui habitant in Jerusalem : 10. reversi sunt su-
per iniquitates patrum suorum priorum, qui non
voluterunt audire verba mea : et ecce ipsi (b) abeunt
post deos alienos, ad colendum servitium eis. Et
irritum fecerunt domus Israelis, et domus Judæ
fœdus meum, (c) quod constitui ad patres eorum.
11. Propter hoc hæc dicit Dominus : Ecce ego in-
duco super eos mala, ex quibus non poterunt exire
ex eis : (d) et clamabunt ad me, et non exaudiam
eos, 12. et ibunt urbes Judæ, et ii qui habitant in
Jerusalem, et clamabunt ad deos, quibus ipsi ado-
lent eis, ✕ et salvando : non salvabunt eos in
tempore malorum eorum. 13. Quia juxta numerum
tribuum tuarum erant dii tui, Juda, et juxta nume-
rum (e) exituum Jerusalem posuisti (f) excelsa ✕
pudori altaria : ad adolendum Baali. 14. Et tu ne
ores pro populo hoc, neque (g) supplices pro eis in
petitione et oratione, quia non exaudiam in tem-
pore, quo invocant me, in tempore humilitatis suæ.
15. (h) Quare dilecta in domo mea fecit abomina-
tionem ? Num vota et caro sancta auferent a te ma-
litas tuas, aut per hæc effugies ? 16. Oleam deco-
ram, bene umbrosam aspectu vocavit Dominus no-
men tuum, (i) in vocem amputationis ejus : (k)
magna afflictio super te : (l) lætam raris ejus : 17.
et Dominus potens, qui plantavit te, locutus est su-

A per te mala, pro malitia domus Israelis, et domus
Judæ, (m) quia fecerunt illi sibi ad irritandum me,
adolentes Baali. 18. Domine, notum fac mihi, et
sciam. Tunc vidi studia eorum. 19. Ego quasi (n)
agnus innocens, ductus ad immolandum, non co-
gnoscebam : ✕ quia : super me cogitarunt cogita-
tionem, dicentes : Venite, et (o) mittamus lignum
in panem ejus, et perdamus eum ex terra viventium,
et nomen ejus non memorabitur amplius. 20. Do-
mine virtutum, judicans justa, (p) probans renes et
corda, videam ultionem quæ a te in eis, quia ad te
revelavi (q) jus meum. 21. Propter hoc hæc dicit
Dominus super viros Anathoth, qui quæerunt ani-
mam tuam, dicentes : Non prophetabis super no-
mine Domini, et si vero non, morieris in manibus
nostris. 22. ✕ Propter hoc : hæc + dicit Do-
minus (r) virtutum : Ecce ego visitabo super eos :
juvenes eorum morientur in gladio, et filii eorum,
et filia eorum consumeantur in fame : 23. et resi-
duum non erit eorum ; quia adducam mala super
eos qui habitant in Anathoth in anno visitationis
eorum.

Cap. XII. — 1. (s) Justus es, Domine ; quia profe-
ram spiritum (i. e. *contendam*) ad te : verumtamen
judicia loquar ad te. Quare via impiorum prospera-
tur ? ebulliverunt omnes, qui prævaricantur præva-
ricationes ? 2. Plantasti eos, et confirmata est ra-
dix eorum : (t) genuerunt filios, et fecerunt fruc-
tum. Propinquus tu ori eorum, remotus tu autem a
retribus eorum. 3. Et tu, Domine, (u) cognoscis me,
novisti me, ✕ et : probasti cor meum coram te :
✕ congrega eos ut oves ad mactationem, et : (x)
purifica eos in diem mactationis eorum. 4. Usque
quo lugebit terra, et herba omnis agri siccabitur a
malitia eorum qui habitant in ea ? Corrupta sunt ju-
menta, et volatilia, quia dixerunt : Non videbit
Deus (y) vias nostras. 5. (z) Pedes tui currunt, et
remissum reddunt te : quomodo præparaberis su-
per equis, et in terra pacis confidens tu ? quomodo
facies (a) in superbia Jordanis ? 6. Quia etiam fra-
tres tui, et domus patris tui, etiam ipsi perfide ag-
runt tecum, et ipsi clamaverunt : a tergo tuo congre-
gati sunt ~ super te : ne credas eis ; quia loquen-
tur ad te bona. 7. Reliqui domum meam, dimisi

(s) Heb., amen. A., vere. (t) S., prædica. (u) A., Th., in exitibus. (x) A., S., pacti hujus. (y) A., et non inclinarunt. (z) A., in perversitate. S., in beneplacito. (a) A., prævaricatio. S., juramenta invicem. (b) Ambulantes. (c) A., quod excidi. (d) A., S., et vociferabuntur. (e) S., platearum. (f) A., S., altaria. (g) S., leves tu pro eis precationem, neque ores. (h) A., quare dilecto meo in domo mea ad faciendum cogitata multa, et carnem sanctam amovi a te, quia malitia; quia tunc exultabis. (i) S., ad vocem multitudinis grandis. (k) Arsit ignis super eam. (l) A., S., infirmati sunt. (m) A., S., hi. (n) S., agnus pacificus, qui ducitur ad jugulationem. A., adsuetus. (o) S., corrumpamus ligno panem ejus, et deducamus eum. (p) S., investigans. (q) A., S., judicium meum. (r) A., exercituum. (s) A., justus tu, Domine, quando judicio contendam adversus te. S., plus justus tu, Domine, si loquar ego adversus te ; verumtamen judicia loquar coram te. (t) A., iverunt. S., se extendentes faciunt fructum. (u) A., S., cognovisti me. (x) A., Th., sanctifica. S., discerne. (y) A., S., novissima nostra. (z) A., quia cum pedibus dum currebas, defatigatus es, quomodo contendes cum equis, et in terra pacifica es si o sollicitudine ? (a) A., in elatione. S., quomodo visitabis in robore Jordanis ? quia adhuc et fratres tui, et domus patris tui rursus etiam ipsi ad expectandum te, quoque illi clamaverunt post te, additi sunt : ne credas eis, si loquantur ad te bona.

hæreditatem meam : dedi (b) animam meam dilectam in manus inimicorum ejus. 8. Facta est mihi hæreditas mea ut leo in silva, dedit super me vocem suam : propter hoc odi eam. 9. Nonne spelunca hyænæ hæreditas mea mihi? aut spelunca in circuitu ejus super eam? Ite, congregate omnes bestias agri, et veniant ad comedendum eam. 10. Pastores multi corrumperunt vineam meam, (c) polluerunt (d) partem meam, dederunt portionem desiderabilem meam in desertum non pervium. 11. Posita est in corruptionem (e) perditionis. Propter me eversa est pernicie tota terra, quia non est vir, qui ponat in corde suo. 12. Super omnem exitum in deserto venerunt (f) ii qui vexant : quia gladius Domini comedet a (g) principio terræ usque ad principium terræ : non est pax omni carni. 13. Seminastis triticum, et spinas messuistis : (h) sortes (i) eorum non proderunt eis. Erubescite a (k) gloria vestra, (l) ab opprobrio coram Domino. 14. Quia hæc dicit Dominus de omnibus vicinis malis, qui tangunt hæreditatem meam, quam (m) distribui populo meo ✕ Israel : : Ecce ego (n) evellam eos ex terra eorum, et domum Judæ ejiciam ex medio eorum. 15. Et erit, postquam (o) ejecero eos, revertar (p) et miserebor eorum, (q) et habitare faciam eos unumquemque in hæreditatem suam, et unumquemque in terram suam. 16. Et erit, si (r) discendo didicerint viam populi mei ad dicendum in nomine meo, vivit Dominus, sicut docuerunt populum meum ad dicendum in Baal, etiam habitabunt in medio populi mei. 17. Si autem non (s) se converterint, et tollam illam gentem sublatione, et perditione, ✕ dicit Dominus :

Cap. XIII.— I. Hæc dicit Dominus ✕ ad me : Vade, et posside tibi pallium lini, et pone illud super latus tuum, et per aquam non transibit. 2. Et possedi pallium juxta verbum Domini, et posui illud super latus meum. 3. Et factum est verbum Domini ad me ✕ repetitionis (i. e., iterum) : , dicens : 4. Sume pallium, ✕ quod possedisti : , quod super latus tuum, et surge, et vade ad Euphratem, et absconde illud ibi in foramine petreæ. 5. Et ivi, et abscondidi illud in Euphrate, sicut præceperat Dominus mihi. 6. Et factum est post dies multos, et dixit Dominus ad me : Surge, vade ad Euphratem, et sume inde pallium, quod præcepi tibi, ut absconderes ibi. 7. Et abii ad Euphratem, et effodi, et sumsi pallium ex loco, quo (t) obrui illud ibi. Et ecce corruptum erat

✕ pallium : illud, (u) ut non aptum esset ne quidem ad aliquid. 8. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : Hæc dicit Dominus : 9. Sic corrumptam (x) contumeliam Judæ, et (x) contumeliam Jerusalem. 10. multam, ✕ populum hunc malum : , eos, qui non querunt obedire verbis meis, ✕ (y) qui ambulant in rectitudine cordis ✕ sui mali : , et ambulant post deos alienos, ad colendum servitium eis, et ad adorandum eos : et erunt ut pallium hoc, quod non aptum erit ne quidem ad aliquid. 11. Quoniam sicut agglutinatum est pallium (z) ad latus hominis, ita agglutinaui ad me ✕ omnem domum Israelis : , et omnem domum Judæ, ✕ dicit Dominus : , ut esset mihi in populum nominatum, et in gloriationem, et in gloriam, et non exaudiverunt me. 12. Et dices ad populum verbum ✕ hoc : : Hæc dicit Dominus ✕ Deus Israelis : : (a) Omnis uter implebitur vino. Et erit, si dixerint ad te : Nonne cognoscendo non cognoscemus, quod omnis uter implebitur vino? 13. Etiam dices ad eos : Hæc dicit Dominus : Ecce ego repleturus sum omnes illos qui habitant in terra hac, et reges sedentes filios Davidis super throno + ejus : , et sacerdotes, et prophetas, + et Judam : , et omnes illos qui habitant in Jerusalem ebrietate : 14. Et dispergam eos, virum, (b) et fratrem ejus, et patres eorum, et filios eorum simul. Dicit Dominus : (c) Non concupiscam, et non parcam, et non miserebor a perditione eorum. 15. Audite, et auscultate, et non vos offeratis, quia Dominus locutus est. 16. Date Domino Deo nostro gloriam, antequam antequam (c) tenebrescat, et antequam offendant pedes vestri (d) super montes tenebrosos. Et expectabitis in lucem, (e) et ibi umbra mortis : et ponentur in tenebris. 17. Si autem non audieritis ✕ hoc : , (f) latenter flebit anima vestra coram facie (g) contumeliæ, ✕ et lacrimando lacrimabitur : , et deducunt oculi vestri lacrimas : quia contractus est grex Domini. 18. Dirite regi, et (h) potentibus : Humiliamini, et sedete : quia sublata est de capite vestro corona gloriæ vestræ. 19. (i) Urbes, quæ ad austrum, inclusæ sunt, et non erat, qui aperiat. Transmigravit Juda, perfecit transmigrationem (k) retributionis. 20. Leva oculos tuos, + Jerusalem : , et vide venientes ab aquilone. D Ubi est grex, qui datus est tibi, oves (l) gloriæ tuæ? 21. Quid dices, cum (m) visitaverint te? Et tu docuisti eos (n) contra te doctrinas (o) in principium? Nonne dolores comprehendent te, ut mulierem pa-

(b) A., S., dilecta animæ meæ. (c) Conculcaverunt. (d) Hæreditatem meam. (e) A., S., luxit contra me. (f) A., prædones. S., corruptores. (g) Extremo. (h) A., datæ sunt eis sortes, et non proderunt. S., et hæreditatis non fidelia. (i) Vestræ. (k) A., preventibus vestris. (l) Reliqui, ab ira furoris Domini. (m) A., S., quam dedi sortes. (n) A., S., excerpam. (o) A., S., excerpsero. (p) A., S., et gratiam faciam eis. (q) A., et restituam. (r) MAΘONTEΣ MAΘQEIN, *discentes didicerint*. (s) A., S., audierint. (t) Quod abscondi. (u) A., non prosperabatur ne quidem ad aliquid. (x) A., superbiam. (y) S., qui præcincti incidunt in beneplacito cordis sui, eos, qui adhærescunt diis mendacibus. (z) A., lumbi viri. (c) A., omnis hydria et omnis laguncula. S., omnis crater. (b) A., ad. (c) S., non miserebor. (c) Sic iteratur in textu Syr. DAACH. (d) A., super montes nocturnos. (e) A., et ponet eam in umbram mortis. (f) A., in tenebris. (g) A., superbiæ. (h) A., dominatrici. S., dominæ. (i) S., urbes meridiei clausæ sunt. (k) Perfectam. (l) S., celebratæ tuæ. (m) S., examinaverit te; tu enim docuisti. (n) S., illa super se adstufecit principatum. (o) A., in caput.

rientem? 22. Et si dixeris in corde tuo: Quare occurrerunt mihi hæc? propter multitudinem injustitiarum tuarum detecta sunt (p) posteriora tua, ut illudantur calcanei tui. 23. Si mutabit Æthiops pellem suam, et parvus varietates suas, etiam vos poteritis benefacere, cum didiceritis mala. 24. (q) Et disseminavi (r) eos, ut stipulas, quæ feruntur a vento in desertum. 25. Hæc sors tua, pars ejus, quod (s) rebellabis adversus me, dicit Dominus. (t) Quia oblita es mei, et sperasti super mendaciis, 26. etiam ego delegam (u) posteriora tua super faciem tuam, et videbitur ignominia tua, 27. adulterium, et hincinus tuus, et (x) alienatio fornicationis tuæ. Super collibus, et in agris vidi abominationes tuas. Væ tibi, Jerusalem; (y) quia non mundata es post me usquequo adhuc.

1. Cap. XIV.—1. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam de ✕ verbis; prohibitionis pluviarum. 2. Luxit Judæa, et portæ ejus (z) vacuæ factæ sunt, et obtenebratæ sunt super terra: et clamor Jerusalem ascendit. 3. (a) Et magnates (b) ejus miserunt juniores suos post aquam: venerunt (c) super puteos, et non invenerunt aquam, reportarunt lagenas suas vacuas, ✕ erubuerunt, et pudore affecti sunt, et operuerunt caput suum. 4. (d) Et opera terræ defecerunt, quia non erat pluvia ✕ super terra. Erubuerunt agricolæ, operuerunt caput suum. 5. Et cervæ in agro pepererunt, et reliquerunt; quia non erat herba. 6. Onagri steterunt (e) super juga, attraxerunt ventum, ✕ ut draco: defecerunt oculi eorum, quia non erat fœnum ab iniquitate populi. 7. Si peccata nostra steterunt contra nos, Domine, fac propter nomen tuum, quia multa (f) peccata nostra + coram te; tibi peccavimus. 8. (g) Expectatio Israelis, Domine, et salvabis in tempore malorum. Quare factus es, ut advena super terra, et ut (h) indigena divertens ad diversorium? 9. (i) Non eris, ut homo dormiens, (k) et ut vir, qui non potest salvare. Et tu in nobis es, Domine, et nomen tuum super nos invocatum est: (l) ne obliviscaris nostri. 10. Sic dicit Dominus populo huic: ✕ Ita; dilexerunt movere pedes suos, et non pepercuerunt, et Deus non sibi complacuit in eis: nunc recordabitur iniquitatum eorum, ✕ et visitabit peccata eorum. 11. Et dixit Dominus ad me: Ne D

A morte ego consummabo eos. 13. Et dixi: (n) Ille, qui est, Domine, Domine, ecce prophetæ dicunt eis: Non videbitis gladium, et fames non erit in vobis; quia pacem (o) et verum dabo + super terra, etiam; in loco hoc. 14. Et dixit Dominus ad me: Falsa prophetæ prophetant super nomine meo: non misi eos, et non præcepi eis, neque locutus sum ad eos. Quia visiones mendaces, et divinationes, et (r) auguria, et proposita cordis sui ipsi prophetant vobis. 15. Propter hoc hæc dicit Dominus de prophetis, qui prophetant super nomine meo, et ego non misi eos, qui dicunt: Gladius, et fames non erit super terra hæc: In morte vehementis cruciatus, ✕ in gladio et; in fame (q) consumerunt prophetæ ✕ illi; 16. et populus, quibus ipsi prophetant eis: B et erunt projecti in plateis Jerusalem a facie famis et gladii, et non est, qui sepeliat eos, ✕ ipsi; et uxores eorum, et filii eorum, et filiæ eorum, et effundam super eos mala sua. 17. Et dices ad eos verbum hoc: Deducite ab (r) oculis vestris lacrimas nocte et die, et non cessent; quia fractione magna fracta est ✕ virgo; filia populi mei, et plaga dolorosa valde. 18. Si exeam in campum, et ecce occisi gladio: et si ingrediar in urbem, et ecce (s) dolor famis: quia propheta et sacerdos (t) abierunt in terram, quam non cognoverunt. 19. (u) Num reprobando reprobasti Judam, et a Sione recessit anima tua? Quare percussisti nos, et non est nobis sanatio? Expectavimus pacem, et non fuerunt bona, tempus sanationis, et ecce turbatio. 20. Cognovimus, Domine, peccata nostra, + et; iniquitates patrum nostrorum; quia peccavimus coram te. 21. (x) Abstine propter nomen tuum, (y) ne perdas thronum gloriæ tuæ. Recordare: (z) ne irritum facias testamentum tuum, quod nobiscum. 22. Num est in idolis gentium, qui pluere faciat? Et si cælum dabit satietatem suam, nonne tu es ✕ ipse Dominus Deus noster? Et expectamus te, quia tu fecisti omnia hæc.

Cap. XV.—1. Et dixit Dominus ad me: Si steterit Moses, et Samuel ante faciem meam, non est anima mea + ad eos. Populum hunc emitte ✕ ab ante faciem meam; et exeat. 2. Et erit, si dixerint ad te: Quo egrediemur? etiam dices ad eos: Hæc dicit Dominus: Qui ad mortem, ad mortem, et qui ad gladium, ad gladium, et qui ad famem, ad famem, et qui ad captivitatem, ad captivitatem. 3. Et ulciscar super eos quatuor species, dicit Dominus, gladium ad jugulationem, et canes ad dilaceratio-

(p) A., S., fimbriæ tuæ, polluti sunt tali tui. (q) A., S., et dispergam eos velut stipulam. (r) Vos. (s) A., mensuræ tuæ a me. (t) Sicut. (u) A., S., fimbrias tuas. (x) A., cogitatio fornicationis tuæ. S., abominatio fornicationis tuæ. (y) A., non enim te mundasti post me unquam adhuc. (z) A., infirmatæ sunt, S., ceciderunt. (a) A., et maximi eorum miserunt minores. (b) Eorum. (c) Super colles. (d) S., propter terram victi sunt. (e) S., recte ad attrahendum ventum, sicut sirenes. (f) A., S., aversiones. (g) S., expectatio Israelis. (h) A., Th., proficiscens in via. (i) S., quare fuitis. (k) Aut. (l) A., S., ne dimittas nos. (m) A., oblationem. Hebr. munus. (n) Hebr. ahal Domine. S., o, Domine. (o) A. S., et veritatem. (p) A., delirium. S., vanitas. (q) Morientur. (r) A., oculi mei. (s) A., infirmi fame. (t) S., circumverunt. (u) A., num ejiciendo ejecisti Judam. (x) A., ne protrahas. S., ne irascaris. (y) A., S., ne contemnas. (z) A., ne irritum facias pactum tuum.

nem, et volucres cœli, et bestias terræ ad cibum, A Seorsim sedebam, quia (s) amaritudine repletus et ad corruptionem. 4. Et tradam eos (a) in angustias omnibus regnis terræ propter Manassem filium Hezechiæ regem Judæ, pro omnibus, quæ fecit in Jerusalem. 5. Quis parcat super te, Jerusalem? et quis contristabitur super te? aut quis revertetur, ✕ interrogabit; in pacem tuam? 6. Tu indignata es me, dicit Dominus: retrorsum ibis. Et extendam manum meam super te, et corrumpam te, (b) et non amplius dimittam eos: 7. (c) et dispergam eos in dispersione, in portis (d) populi mei stirpe succisi sunt: perdidit populum meum (e) propter malitias suas, ✕ et non reversi sunt: 8. multiplicatæ sunt ✕ super me: viduæ eorum plus quam arena maris: induxi ✕ eis: super matrem adolescentium (f) miseriam in meridie: injeci super eam repente (g) tremorem et festinationem. 9. Vacua facta est, quæ parit sptem: perturbata est anima ejus: occidit sol ei, cum adhuc medius dies; erubuit, et probum passa est: reliquos eorum in gladium dabo coram inimicis eorum, dicit Dominus. 10. Væ mihi ego, mater mea, qualem genuisti me virum (h) judicantem, ✕ et virum: (i) dicentem iudicium omni terræ? (k) Non profui, et non profuit mihi nec quisquam. (l) Robur meum defecit in iis, qui maledicunt mihi. 11. Fiat, Domine, cum (m) ipsi prospere agunt ✕ in bonum: Si non steti coram te in tempore malorum eorum, et in tempore afflictionis + eorum in bona: adversus inimicum. 12. (n) Si cognoscetur (o) ferrum, et operimentum ætis robur tuum? 13. Et thesauros tuos in direptionem dabo, commutationem propter omnia peccata tua, et in omnibus terminis tuis. 14. Et servire te faciam inter inimicos tuos, in terra, quam non novisti: quia ignis accensus ex furore meo, super vos ardebit. 15. ✕ Tu novisti, Domine: recordare mei, et visita me, (p) et impnem dimitte me ab his, qui persequuntur me: non in longanimitatem ✕ tuam suscipias me: Scito, quod accepi pro te opprobrium 16. ab his, (q) qui prævaricati sunt in sermones tuos: consumma eos. Et erit verbum tuum mihi in gaudium, et in lætitiâ cordis mei; quia invocatum est nomen tuum super me, Domine ✕ Deus: omnipotens. 17. Non sedi in consessu eorum, cum ludunt, sed (r) erubui a facie manus tuæ.

(a) A., in eribationem. S., in unum (errorem hic suspicor). (b) A., lassus sum consolationem accipere. Et dispergam eos. S., lassus sum eo quod transfero. (c) Et dispergam eos in desertum. (d) Terra. (e) A., S., a viis suis. (f) S., vastatores. (g) S., civitatem et festinationes. (h) A., litis. (i) A., sine utilitate. (k) Non fœneravi, nec fœnerarunt mihi. (l) Quisque maledicit mihi, dicit Dominus. (m) Si non: si residuum tuum erat mihi in bonum, si non occurri tibi in tempore malorum. (n) A., nunquid consociabitur. S., nunquid nocebit. (o) A., ferrum ferro ab aquilone, et æs? Robur tuum, et thesauros tuos in prædam dabo pro nihilo. (p) A., S., fac nobis vindictam. (q) A., inventi sunt sermones tui, et comedi eos, et factum est verbum tuum mihi in gaudium. S., inventi fuerunt sermones tui alimentum mihi, et factum est verbum tuum mihi in gaudium. (r) A., et superbivi a facie manus tuæ. S., et lætatus sum propter manum tuam. (s) A., S., robore. (t) S., quare fuit dolor meus constans, et plaga mea sine curatione, non passa est moram ad accipiendum curationem. (x) A., ab obscuro. S., a mendicio obscuro. (y) A., S., et factum est verbum Domini ad me, dicens. (z) A., Th., animalibus. (a) Reliqui, quoniam hæc. (b) A., ad domum epulationis eorum. (c) Repetitio textus Syriaci. DRACH. c) A., glabrabunt se.

sum. 18. (t) Quare qui affligunt me, invalescunt super me? Plaga mea dura: unde sanabor? dnm fit, facta mihi est, ut aqua mendax, cui non est fides. 19. Propter hoc hæc dicit Dominus: Si te convertas, et restituam te, ante faciem meam stabis. Et si educas pretiosum (x) ab eo, qui non dignus est, quasi os meum eris. Et revertentur ipsi ad te, et tu non reverteris ad eos. 20. Et dabo te populo huic, ut murum æris munitum, et bellabunt adversus te, et non poterunt adversus te, quia tecum sum ad salvandum te, 21. et ad eripiendum te. ✕ dicit Dominus, et eripiam te: ex manu malorum, ✕ et redimam te: ex manu (x) corruptorum.

Cap. XVI. — 1. Dicit Dominus Deus Israelis: (y) Et tu ✕ ne capias tibi uxorem, 2. et: non gignetur tibi filius, neque filia in loco hoc. 3. Quia hæc dicit Dominus de filiis et filiabus, qui nascuntur in loco hoc, et de matribus eorum, quæ pepererunt eos, et de patribus eorum, qui genuerunt eos in terra hac: 4. In morte vehementis cruciatus morientur: non plangentur, neque sepelientur: in ludibrium super facie terræ erunt: in gladio cadent, et in fame consumerentur: et erunt cadavera eorum in cibum volucribus cœli, et (z) bestiis terræ. 5. (a) Hæc dicit Dominus: Ne ingrediaris (b) in turmam eorum, neque abeas ad plaugendum, neque lugeas eos: quia removi pacem meam a populo hoc hoc (*), dicit Dominus, ✕ misericordiam, et commiserationem: 6. et morientur grandes et parvi in terra hac, non sepelientur: neque plangent super eis, neque facient incisuras, neque (c) radent, ✕ neque defleebunt eos, non sepelientur: 7. neque frangetur panis in luctu eorum in consolationem super mortuo: non potabunt eum calice consolationis super patre ejus, et matre ejus. 8. In domum convivii non ingredieris, ut sedeas cum eis ad edendum, et ad bibendum. 9. Quia hæc dicit Dominus virtutum Deus Israelis: Ecce ego irritam facio de loco hoc coram oculis vestris, et in diebus vestris, vocem gaudii, et vocem lætitiæ, vocem sponsi, et vocem sponsæ. 10. Et erit, quando annuntiaveris populo huic omnia verba hæc, et dixerint ad te: Quare locutus est Dominus super nos omnia mala magna hæc?

Quæ iniquitas nostra, et quod peccatum nostrum, quod peccavimus coram Domino Deo nostro? 11. Et dices ✕ ad eos : Pro eo quod dereliquerunt patres vestri me, dicit Dominus, et abierunt post deos alienos, et coluerunt servitium eis, et adoraverunt eos, et me dereliquerunt, et legem meam non custodiverunt : 12. et vos male egistis ✕ ad faciendum : plus quam patres vestri. Et ecce vos ambulatis unusquisque post (d) ea, quæ placent cordi vestro malo, ut ne obediatis mihi. 13. Et abjiciam vos ex terra hac in terram, quam non novistis vos, et patres vestri, et coletis servitium ibi diis aliis ✕ die et nocte : (e) qui non dabunt vobis misericordiam. 14. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus : et non dicent amplius, vivit Dominus, qui eduxit filios Israelis ex terra Ægypti; 15. sed vivit Dominus, qui eduxit ✕ et ducit : filios Israelis ex terra aquilonis, et ex omnibus regionibus, quo expulsi sunt ibi. Et revertar stare faciam eos in terra sua, quam dedi patribus eorum. 16. Ecce ego mitto pisces multos, dicit Dominus, et piscabuntur eos, et post hæc mittam venatores multos, et venabuntur eos desuper omni (f) monte, et desuper omni colle, et de cavernis petrarum : 17. quia oculi mei super omnes vias eorum, ✕ ubi se absconderunt a facie mea : et non sunt absconditæ iniquitates eorum ab ante oculos meos. 18. Et retribuam primum duplices injustitias eorum, et peccata eorum, in quibus polluerunt terram meam in cadaveribus abominationum suarum, et (f) in iniquitatibus suis, in quibus impleverunt hæreditatem meam. 19. Domine, robur meum, (g) et auxilium meum, et refugium meum in die malorum, ad te gentes venient ab extremo terra, et dicent, quod idola falsa possederunt patres nostri, et non est in eis utilitas. 20. Si faciet sibi homo deos, et ipsi non sunt Dii? 21. Propter hoc ecce ego ostendam eis (h) in tempore hoc manum meam, et robur meum notum faciam eis, et scient, quod nomen mihi Dominus.

Cap. XVII. — 1. ✕ Peccatum Judæ scriptum est (i) in ferro in onycha adamantina, sculptum (k) super pectore cordis eorum, et super cornibus altarium eorum. 2. Cum recordati fuerint illi eorum altarium suorum, et plantariorum suorum, super ligno frondoso, et super collibus excelsis. 3. Et montes in agro, robur tuum, et omnes thesauros tuos in direptionem dabo, et excelsa tua propter

A peccata tua in omnibus finibus tuis. 4. Et relinqueris (l), et deprimeris ab hæreditate tua, quam dedi tibi, (m) et ascendere faciam te in inimicis tuis in terra, quam non nosti : quia ignis ascensus in furore meo, usque in sæculum ardebit : 5. Hæc dicit Dominus : Maledictus homo, cui spes est super hominem, (n) et firmabit carnem brachii sui, et a Domino discedet cor ejus. 6. Et erit ut myrica agrestis (o) in deserto, et non videbit, cum venient bona : et habitabit (p) inter herbas salsas in deserto terræ salsæ, quod non habitatur. 7. Et benedictus homo, qui confidit super Domino, et erit Dominus spes ejus. 8. Et erit ut lignum (q) fertile super aquas, et super humorem mittet radices suas : et non timebit, cum venerit æstus, et erunt in eorum rami umbrosi in anno, qui sine pluvia, non timebit, et non cessabit faciens fructus. 9. (r) (s) Profundum cor plus quam omnia : et (t) homo est, et quis cognoscet eum? 10. Ego Dominus (u) numerans corda, et probans renes, ad dandum unicuique secundum vias ejus, et secundum fructus studiorum ejus. 11. Dedit vocem perdix, (x) congregavit, quæ non peperit, faciens divitias suas cum judicio : in dimidio dierum ejus relinquent eum, et in extremo suo erit (y) stultus. 12. Solium gloriæ elevatum ✕ a principio, locus : sanctuarii nostri, 13. expectatio Israelis, Domine, omnes, qui dereliquerint te, erubescant : (z) qui recesserint, super terra scribentur ; quia dereliquerunt (a) fontem ✕ aquarum : viventium, Dominum. 14. Sana me, Domine, et sanabor : salva me, et salvabor : quia (b) gloriatio mea es. 15. Ecce ipsi dicunt ad me : Ubi est verbum Domini, veniat ✕ nunc : 16. Ego autem (c) non defessus sum, adhærescens post te, et diem hominis non desideravi : tu scis. Quæ egrediuntur per labia mea, ante faciem tuam sunt. 17. Ne sis mihi (d) in alienationem, cum parcis ✕ tu : mihi in die malo. 18. Erubescant, qui persequuntur me, et non erubescam ego : paveant illi, et non paveam ego : induc super eos diem malum : fractione dupla frange eos. 19. Hæc dicit Dominus ad me : Vade, et sta in portis filiorum populi tui, in quibus ingrediuntur + in eis : reges Judæ, et in quibus egrediuntur in eis, et in omnibus portis Jerusalem : 20. et dices eis : Audite verbum Domini, reges Judæ, et omnis Judæa, et omnes ii qui habitant in Jerusalem, ii qui ingredientur in portis his. 21. Hæc dicit Dominus : Custodite animas vestras,

(d) A., perversitatem cordis sui. (e) A., ubi non dabo vobis gratis. (f) Ante vocem monte legitur in textu Syriaco *colla*, colle. Sed delendum haud dubitamus. Norberg vero vertit, *desuper omne colle monte*, non animadvertens mox sequi, *et desuper omni colle*. Cf. Textus Hebr. et LXX Græc. *Dei*. (f) A., S., abominationum suarum. (g) A., S., et fortitudo mea. (h) A., Th., una vice hac. (i) In stylo. (k) A., S., super tabula cordis eorum. (l) Sola. (m) S., et subjiciam te. (n) A., et ponet carnem brachii sui. (o) A., in æquo loco. S., in Arabia. (p) A., inter excisum. S., in siccitate. Th., in foveis. (q) A., plantatum super aquas. (r) Grave. (s) A., curvum. (t) S., vir autem quis est, qui cognoscat illud? (u) A., investigans. (x) A., coarctavit. (y) A., liquescens. Heb. Nabal *בבל* *desipiens*. (z) S., et increduli super terra scribentur. (a) S., scaturiginem aquæ viventis. (b) A., laus mea. (c) S., non detentus factus sum a malitia post te. (d) A., S., pavori : spes mea tu.

et ne gestetis sarcinas in die sabbatorum, neque egrediamini portis Jerusalem : 22. neque educatis sarcinas e domibus vestris in die sabbatorum, et omne opus non facitis : et sanctificate diem sabbatorum, sicut præcepi patribus vestris : et non audiverunt, nec inclinarunt (e) aures suas, 23. et obdurarunt collum suum + plus quam patres eorum ;, ne audirent me, et ne acciperent disciplinam. 24. Et erit, si audiendo audieritis me, dicit Dominus, ut non inferatis sarcinas per portas urbis hujus in die sabbatorum, et ad sanctificandum diem sabbatorum, ut non faciatis in eo omne opus ; 25. etiam ingredientur per portas urbis hujus reges, et principes sedentes super solio Davidis, et vecti super curribus et equis suis, et principes eorum, (f) viri Judæ, etiam illi qui habitant in Jerusalem, (g) et habitabitur urbs hæc in sæculum. 26. Et venient ex urbibus Judæ, et ex circuitibus Jerusalem, et ex terra Benjamin, et ex (h) planitie, et ex monte, et ex ea, quæ ad meridiem, ferentes holocausta, et (i) thymiamata, et (k) manna, et thus, et afferentes (l) laudem in domum Domini. 27. Et si non audieritis me, ad sanctificandum diem sabbatorum, ut ne gestetis sarcinas, et ingrediamini in portis Jerusalem in die sabbatorum, etiam accendam ignem in portis ejus, et devorabit (m) plateas Jerusalem, et non exstinguetur.

CAP. XVIII. — 1. Verbum, quod factum est ad Jeremiam a Domino, dicens : 2. Surge, et descende in domum (n) figuli, et ibi audies verba mea. 3. Et descendi in domum figuli, et ecce ipse faciebat opus (o) super lapidibus : 4. et cecidit lagena, quam ipse faciebat ✕ in luto : in manibus (p) suis : et rursus fecit eam lagenam alteram, ut placuit (q) coram eo facere. 5. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 6. Si, quemadmodum figulus hic, non potero facere vos, domus Israelis, ✕ dicit Dominus? Ecce sicut lutum ✕ in manibus figuli, ita : vos estis in manibus meis. ✕ domus Israelis : 7. (r) Ad summam loquar super gentem, aut super regnum (s) ad tollendum eos, ✕ et ad destruendum ;, et ad perdendum. 8. Et revertetur gens illa a malis eorum, quæ locutus sum super ea : etiam (t) agam poenitentiam pro malis, quæ cogitavi facere eis. 9. Et (u) ad summam loquar super gentem, et super regnum, ut ædificetur denuo, et ut plantetur : 10. et facient mala coram me, ut ne audiant vocem meam : etiam (x) agam poenitentiam

pro bonis, quæ locutus sum facere eis. 11. Et nunc dic ad viros Judæ, et ad eos, qui habitant in Jerusalem, ✕ dicens : Ita dicit Dominus : : Ecce ego creo super vos mala, et cogito super vos cogitationem. Revertatur igitur unusquisque a via sua mala, et pulchriora facite studia vestra, ✕ et vias vestras : 12. Et dixerunt : (y) Viriliter agemus; quia post aversiones nostras ibimus, et unusquisque ea, (z) quæ placent cordi ejus malo, faciemus. 13. Propter hoc hæc dicit Dominus : Interrogate nunc in gentibus, quis audivit talia horribilia, quæ fecit valde virgo Israelis? 14. (a) Num deficient a petra ubera, aut nix a Libano? aut declinabit aqua violenter abducta vento? 15. Quia obliti sunt mei populus meus : in vanum adoluerunt, (b) et infirmabuntur in viis suis funiculi sempiterni, ad incendendum in semitis, quibus non est via ad iter, 16. ad ponendum terram suam in exitium et sibi sibi sempiternum. Omnes ii qui transeunt super ea obstupescunt, et commovebunt caput suum. 17. (c) Sicut ventum æstus, dispergam eos ante faciem inimicorum suorum : ✕ (d) cervicem, et non faciem : ostendam eis in die perditionis eorum. 18. Et dixerunt : Venite, cogitemus super Jeremiam cogitationem ; quia non peribit lex a sacerdote, et consilium a (e) prudente, et sermo a propheta. Venite, et percutiamus eum in lingua, ✕ et non : audiemus omnes sermones ejus. 19. Exaudi me, Domine, et exaudi vocem (f) juris mei? 20. Si retribuantur mala pro bonis ; (g) quia locuti sunt simul (h) iudicium + super animam meam, et ponere in caput suum (i. e. punire semet ipsos), occularunt : Recordare mei, cum steti ante faciem tuam, ad loquendum pro eis bona ad averteendum furorem tuum ab eis. 21. Propter hoc da filios eorum in famem, et (i) congrega eos in manum gladii. Fiant uxores eorum siue liberis, et viduæ : et viri eorum sint occisi morte, (k) et juvenes eorum cadentes in gladio in bello. 22. Fiat clamor in domibus eorum; ✕ quia : adduces super eos latrones subito, quoniam (l) fuit eis verbum ad capiendum me, et laqueos abdidit super me. 23. Et tu, Domine, novisti omne consilium eorum, quod super me in mortem : (m) ne munda iniquitates eorum, et peccata eorum ab ante faciem tuam ne deleas. (n) Fiat infirmitas eorum coram te : in tempore furoris tui fac in eis.

CAP. XIX. — 1. Tunc dixit Dominus ad me : Vade,

(e) Aurem. (f) Principes. (g) A., et habitabit. (h) A., limite. S., profundo. (i) A., sacrificium et oblationem. (k) MANNA [Lege, manna. Videlicet quæ adnotavimus supra ad textum Græcum. Drach.] (l) S., pro laude. (m) ΑΜΦΟΔΑ, plateas. A., S., palatia. (n) A., figuli. (o) A., super rota. S., super organo. (p) A., figuli. (q) A., in oculis ejus. (r) A., S., subito. (s) Ad eradicandum. (t) A., acquiescam. (u) A., subito. S., statim. (x) A., acquiescam. (y) A., resecta spes, quia post cogitationes nostras. (z) A., perversitatem. (a) A., num derelinquetur a Libano forti suffectura nix? si deficient aquæ alienæ frigida, fluentes deorsum? S., num deficient a petra ubera nix Libani? aut tollentur rivi aquarum alienarum frigidarum? (b) S., et impingent in viis suis, in semitis sempiternis ad eundem. (c) A., sicut ventus orientalis. (d) A., dorsum. (e) A., S., sapiente. (f) A., adversariorum meorum. (g) A., et foderunt foveam animæ meæ. S., quia foderunt corruptionem. (h) Verba. (i) A., prosterne. (k) A., et electi. (l) A., foderunt foveam, subigent me. (m) A., ne expias iniquitatem eorum. (n) A., sicut coram facie tua.

et compara (o) lagunculam consertam testæ : et adduces ex senioribus populi, et ex senioribus sacerdotum : 2. et exhibis (p) ad sepulcrum filiorum illorum eorum, quod est ante portas portæ Harsith : et lege ibi omnia verba hæc, quæ locutus fuero ad te ; 3. et dices eis : Audite verbum Domini, reges Judæ + et viri Judæ, et ii qui habitant in Jerusalem. Hæc dicit Dominus ✕ virtutum : Deus Israelis : Ecce ego adduco mala super locum hunc, ut omnis, qui audierit ea, tinniat aures ejus : 4. ✕ his : quod dereliquerunt me, et alienum fecerunt locum hunc, et adoluerunt in eo diis alienis, quos non noverunt ipsi, et patres eorum : et reges Judæ impleverunt locum hunc sanguinibus innocentibus, 5. et ædificaverunt (q) excelsa Baali, ad comburendum filios suos in igne, ✕ holocaustum Baali : quæ non præcepi, neque dixi, nec (r) cogitavi in corde meo. 6. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et non vocabitur loco huic (s) amplius Thapheth, et vallis filii Nom, sed vallis mactationis. 7. (t) Et extirpabo consilium Judæ, + et consilium : Jerusalem in loco hoc : et prosternam eos in gladio eorum inimicis eorum, et in manu quærentium animas eorum : et dabo mortuos eorum in cibum volucribus cæli, et bestiis terræ : 8. et ponam urbem hæc (u) in exitium, et in sibilum : omnis, qui transit super ea, (x) contristabitur, et sibilabit pro omni plaga ejus. 9. Et (y) edent carnes filiorum suorum, et carnes filiarum suarum : et unusquisque carnem proximi sui comedent (z) in angustia, et in ambitu prælii (i. e. *obsidione*), quo circumdabant eos inimici eorum, ✕ et quærentes animam eorum : 10. Et conteres lagunculam coram oculis virorum egredientium tecum, 11. et dices ad eos : Hæc dicit Dominus virtutum : Sic conteram populum hunc, et urbem hanc, ut conteritur (a) lagena testæ, quæ non poterit sanari amplius, ✕ et in Thapheth sepelientur, eo quod non sit locus, ut sepellantur : 12. Sic faciam loco huic, dicit Dominus, et habitantibus in eo, ad dandum urbem hanc, (b) ut terram corruentem. 13. Et erunt domus Jerusalem, et domus regis Judæ, sicut locus, qui corrui, + omnes domus, domus regum Judæ, ut locus Thapheth, propter (c) immundities, quas fecerunt in omnibus domibus, in quibus adoluerunt super tectis eorum omni militiæ cæli, et libaverunt libamina diis alienis. 14. Et venit Jeremia ex (d) domo ruinæ, quo miserat eum Dominus illuc, ad prophetandum : et stetit in atrio domus Domini, et dixit ad omnem

populum : 15. Hæc dicit Dominus ✕ virtutum Deus Israelis : Ecce ego induco super (e) urbem hanc, super omnes urbes + et pagos ejus : omnia mala, quæ locutus sum super eam ; quia indurarunt cervicem suam, ne audirent verba mea.

CAP. XX. — 1. Et audivit Pashor sacerdos filius Amariæ, et hic erat constitutus præfectus domus Domini, Jeremiam prophetantem sermones hos. 2. Et percussit eum Pashor Jeremiam prophetam, (f) et conjecit eum (g) in cataractam, quæ erat in porta (h) Benjamin (i) superiori, quæ erat in domo Domini. 3. ✕ Et fuit in crastinum, et eduxit Pashor Jeremiam ex cataractis. Et dixit ei Jeremia : Non Pashor vocavit Dominus nomen tuum, sed Demigrantem ✕ a circuitu : 4. Quia hæc dicit Dominus : Ecce ego do te in migrationem cum omnibus amicis tuis : et cadent in gladio inimicorum suorum : et oculi tui videbunt : + et te : et omnem Judam dabo in manus regis Babylonis : et migrare facient eos ✕ in Babylonem, et discendent eos in gladio. 5. Et dabo fortitudinem urbis hujus, et omnes labores ejus, et omnem honorem ejus, et omnes thesauros regis Judæ dabo in manus inimicorum suorum, ✕ et diripient eos, et ducent eos in Babylonem. 6. Et tu Pashor, et omnes habitantes in domo tua, ibitis in captivitatem, et in Babylonem venies, et ibi morieris, et ibi sepelieris tu, et omnes amici tui, quibus prophetasti falsa. 7. (k) Decepisti me, Domine, et deceptus sum : apprehendisti, et potuisti : factus sum in derisionem, totum diem (l) consumsi illusus : 8. (m) quia verbo amaro meo ridebo, (n) prævaricationem et miseriam invocabo, quia factus est sermo Domini mihi in opprobrium, et in derisum toto die. 9. Et dixi : Non (o) nominabo (p), nec loquar amplius super nomine ejus. Et factus est ✕ in corde meo : quasi ignis ardens, (q) inflammatus in ossibus meis, (r) et dissolutus sum undique, et ferre non possum ; 10. quia audivi vituperium multorum congregatorum ex circuitu (s) : (t) Congregamini, et congregemur super eum omnes viri amici ejus : observate mentem ejus, si decipietur, et prævalebit ei, et sumemus vindictam nostram ab eo. 11. Et Dominus mecum, (u) ut bellator potens virtute. Propter hoc (x) persecuti sunt, et intelligere non potuerunt : erubuerunt admodum, quia non intellexerunt ignominias suas, quæ in sæculum non tradentur oblivioni. 12. Domine ✕ virtutum, (y) probans (z) justa, intelligens renes et corda, videam ultionem, quæ a te ex eis ; quia ad te revelavi (a)

(o) A., urnam intoreionis. (p) A., S., ad vallem filii Hinnom. (q) S., altaria. (r) A., S., ascenderunt. (s) Dicit Dominus. (t) A., et tabefaciam. S., et discindam. (u) In sterile. (x) S., hesitabit. (y) A., comedere faciam eos. (z) A., in afflictione. (a) A., vas figuli. (b) S., sicut Thapheth. (c) Pollutionem. (d) Thaphethi. (e) Jerusalem. (f) Et dedit eum. (g) S., in domum tormentorum. (h) Domus, quæ conjuncta. (i) S., ei, quæ superius. (k) A., pellexisti me, Domine, et pellectus sum. (l) A., quicumque irridet mihi. S., quicumque confringit me. (m) A., quia ex multitudine loquar, et vociferabor iniquitatem, et prædam vocavi. (n) Quia jam pridem promulgo, aut iniquitatem, aut miseriam clamo. (o) A., S., recordabor. (p) Nomen Domini. (q) A., S., arctatus. (r) Et fatigatus sum tolerare, nec potero. (s) Qui dicunt. (t) A., annuntiate, et annuntiabimus illud : Omnes homines pacifici mei, observantes latus meum. S., qui dicunt : Loquimini, et divulgabimus illud, viri, pacifice agentes erga me, observantes costas meas. (u) A., sicut fortis robuste agens. (x) S., persequentes me rei fient, et infirmabuntur. (y) S., scrutator justus. (z) A., justum. (a) A., S., causam meam.

defensionem meam. 13. Dicite Domino, laudate eum ✕ (b) Dominum ; quia liberavit animam pauperis ex manu maleficorum. 14. Maledictus dies, in quo natus sum; dies, in quo peperit me mater mea, non sit (c) (d) benedictus. 15. Maledictus homo, qui nuntiavit patri meo, dicens : Natus est tibi ✕ filius; masculus, (e) lætificando ✕ lætificans eum. 16. Et : sit homo ille, ut urbes, quas eradicavit Dominus + in furore ; et non (f) eum pœnituit : audiat clamorem in matutino, et ululatum ✕ in tempore meridiei ; 17. (g) quia non occidit me in utero, et facta est mihi mater mea sepulcrum meum, et uterus conceptionis æternæ. 18. Quare hoc ex utero egressus sum, ad videndum labores, et dolores, et facti sunt in pudore dies mei?

CAP. XXI. — 1. Verbum, quod factum est ad Jeremiam a Domino, cum misit ad eum rex Sedecia Pashor sacerdotem filium Melchizæ, et Sophoniam filium Maasizæ, dicens : 2. Interroga pro nobis Dominum; quia ✕ Nabuchodonosor rex Babylonis (h) surrexit super nos; si forte faciat Dominus nobiscum ; secundum omnia mirabilia sua, et abeat a nobis? 3. Et dixit Jeremia ad eos : Ita dicetis ad Sedeciam : 4. Hæc dicit Dominus ✕ Deus Israelis : Ecce ego avertō arma bellica, ✕ quæ in manibus vestris ; quibus vos eis pugnatis ✕ super regem Babylonis ; et cum Chaldæis, (i) qui concluderunt vos extra murum ; ✕ (k) et congregabo eos ; in medio urbis hujus, 5. et puguabo ego contra vos in manu extensa, et in brachio (l) excelso cum furore, et ira, et irritatione magna. 6. Et percussit omnes habitantes in urbe hac, homines et jumenta (m) in morte magna, et morientur. 7. Et post hæc, ita dicit Dominus, tradam Sedeciam regem Judæ, et servos ejus, et populum, (n) qui relictus fuerit in urbe hac a morte, et a gladio, et a fame ✕ in manum Nabuchodonosoris regis Babylonis, et : in manus inimicorum eorum, ✕ et in manus ; eorum, qui quærent animas eorum, (o) et concident eos in ore gladii. Non parcam super eis, ✕ neque miserebor eorum ; nec clementia utar in eos. 8. Et ad populum hunc dices : Hæc dicit Dominus : Ecce ego dedi ante faciem vestram viam vitæ, et viam mortis. 9. Qui sederit in urbe hac, morietur in gladio, et (p) in fame, ✕ et morte ; et qui egressus fuerit, ut se tradat Chaldæis, qui (q) circumdederunt vos, vivet, et erit ✕ ei : anima ejus (r) in spoliū, + et vivet ;. 10. Quia obfirmavi faciem meam super urbem hanc in mala, et non in bona, ✕ dicit Dominus ;. In manus regis Babylonis tradetur, et comburet eam in igne. 11. (s) Domus regis

Judæ, audite verbum Domini, 12. domus Davidis : hæc dicit Dominus : Judicate in matutino iudicium, + et dirigite ;, et liberate direptum e manu ejus, (t) qui injuria afficit eum, ut ne accendatur, ut ignis, ira mea, et ardebit, et non erit, qui exstinguat a facie injustitiæ studiorum ✕ vestrorum ;. 13. Ecce ego ad te habitantem in profundo (u) Sor, in planitie, dicit Dominus, qui dicitis : Quis terrebis nos, aut quis ingredietur in habitaculum nostrum? 14. ✕ Et visitabo super vos secundum studia mala vestra, dicit Dominus ;. Et accendat ignem in silva ejus, et devorabit omnia in circuitu ejus.

Cap. XXII. 1. Hæc dicit Dominus : + Vade, et : descende in domum regis Judæ, et loqueris ibi verbum hoc, 2. et dices : Audi verbum Domini, rex Judæ, qui sedes super solio Davidis, tu, et servi tui, et populus tuus, et ingredienties in portis his . 3. Hæc dicit Dominus : Facite iudicium, et justitiam: et liberate direptum ex manu afficientis injuria eum: et peregrinum, et pupillum, et viduam ne opprimatis: neque impie agatis: et sanguinem innocentem ne effundatis in loco hoc. 4. Quoniam si faciendo feceritis verbum hoc; etiam ingredientur in portis domus hujus reges sedentes Davidi super solio ejus, et vecti super curribus, et equis, ipse (x) et servi ejus, et populus ejus. 5. Si autem non feceritis verba hæc, per me juravi, dicit Dominus, quod in solitudinem erit domus hæc. 6. Quia hæc dicit Dominus super domo regis Judæ: Galaad, tu mihi principium Libani, nisi posuero te solitudinem, urbes, quæ non habitantur: 7. (y) et sanctificabo super te delentes virum, et securim ejus: et præcident selectas cedrorum tuarum, et projiciet in ignem. 8. Et transibunt gentes multæ super urbem hanc, et dicent unusquisque ad proximum suum: Quare fecit Dominus sic urbi magnæ huic? 9. Et dicent: Pro eo quod dereliquerunt fœdus Domini Dei sui, et adorarunt deos (z) alienos, et coluerunt servitium eis. 10. Ne defleatis mortuum, neque lamentemini eum: desinere in fletu eum, qui egreditur, quia non revertetur amplius, nec videbit terram patriæ suæ. 11. Quia hæc dicit Dominus super Salum filio Josiæ, regnante pro Josia patre ejus, qui egressus est ex loco hoc: non revertetur illuc amplius; 12. quia in loco, quo transtulerunt eum, ibi morietur, et terram hanc non videbit amplius. 13. O qui ædificat domum suam non cum justitia, et cœnacula sua non in iudicio: (a) apud proximum suum operatur gratis, et mercedem ejus non reddet ei. 14. ✕ Qui dicit ;: Ædificasti tibi et ipsi domum (b) commensuratam, et cœna-

(b) Eum. (c) A., S., benedicta. Heb. benedictus. (d) Dignus præcibus. ΕΠΕΥΚΤΗ, desiderabilis. (e) A., lætificando lætificavit eum. (f) A., acquievit. (g) A., qui non morte afficit me ab utero. (h) A., S., pugnat. (i) Qui circumdant vos bello. (k) Et introducam. (l) Forti. (m) A., in pestilentia. (n) A., et eos, qui relictus fuerint in urbe hac a pestilentia. (o) A., et percussit eos. (p) A., in pestilentia. (q) A., continentes super vos. (r) In lucrum. (s) A., S., et domui regis Judæ + dices: (t) A., S., opprimatis. (u) A., in arida (terra). S., petræ. Th., obsessæ. (x) S., cum. (y) Et educam. (z) S., falsos. (a) S., proximum suum subjiciet gratis, et operam ejus non dabit ei. (b) A., S., mensuratam, et cœnacula spatiosa.

cula refrigeratoria (c) distincta fenestris, et demensa in cedro, et linita sinopide. 15. Num regnabis, (d) quia tu iratus es in Ahaz super patre tuo? non comedent, neque bibent: et facere iudicium et justitiam ✕ (e) tunc: + bonum non novit: 16. Non iudicavit iudicium pauperis, nec iudicium egeni, ✕ tunc bonum ei: Nonne hoc est, quod cognoscet me, dicit Dominus? 17. Ecce non sunt oculi tui, neque cor tuum + bonum: sed in defraudationem tuam, et in sanguinem innocentem, ad effundendum eum, (f) et in iniquitatem, et in dolorem, ad faciendum. 18. Propter hoc hæc dicit Dominus super Joacim filium Josiæ regem Judæ: ✕ Non plangent (g) eum: Væ mihi, frater mi, etiam væ mihi, frater mi: Non plangent eum, Væ mihi, Domine, etiam væ mihi, (h) frater mi. 19. Sepulcro asini sepelietur: (i) confossus projicietur ultra portam Jerusalem. 20. Ascende in Libanum, et clama: et in Basan da vocem tuam, et exclama trans mare: quia contriti sunt omnes amatores tui. 21. Locutus sum ad te in (k) lapsibus tuis, et dixisti: Non audiam. Hæc via tua ab adolescentia tua, (l) non audisti vocem meam. 22. Omnes (m) pastores tuos pascet ventus: et amatores tui + omnes: in captivitatem (n) abibunt: quia tunc erubesces, et contemneris ab omnibus amantibus te. 23. Quæ habitas in Libano, quæ nidificas in cedris, ✕ quid: ingemisces, cum venerint tibi (o) dolores, dolores ut parentis. 24. Vivo ego, dicit Dominus: si ✕ factus: fuerit Jechonia filius Joacim rex Judæ annulus super manu dextra mea, ✕ quia: inde evellam te; 25. et tradam te in manus quærentium animam tuam, ✕ et in manus: eorum, quorum erubescis a facie eorum: ✕ et in manus Nabuchodonosoris regis Babylonis, et: in manus Chaldæorum: 26. et projiciam te, et matrem tuam, quæ peperit te, in terram ✕ alienam: ubi non natus es ibi: et ibi moriemini: 27. in terram vero, quam ipsi (p) precantur animabus suis ✕ ad revertendum: illuc, illuc non revertentur. 28. ✕ (q) Os reprobum, excussum: contemtus est hic Jechonia, ut vas, quod non ✕ utile est: quare effusus est ipse, et semen ejus: et extulerunt eum in terram, quam non novit. 29. Terra, terra, terra, audi verbum Domini. 30. ✕ Hæc dicit Dominus: D

Scribe (r) virum hunc, hominem proclamatum, + quia: ✕ non crescet: ex semine ejus vir, qui sedeat super solio Davidis, princeps amplius in Juda.

Cap. XXIII. — 1. O pastores, qui perditis, et dispergitis oves pascui mei, ✕ dicit Dominus: 2. Propter hoc hæc dicit Dominus ✕ Deus Israelis: super pastoribus, qui pascunt populum meum: Vos dispersistis oves meas, (s) et expulistis eas, et non visitastis eas. Ecce ego ulciscar super vos secundum studia vestra mala, ✕ dicit Dominus: 3. (t) et etiam ego recipiam residuos populi mei ex omni terra, (u) quo expuli eos illuc: et constituam eos (x) in pascuum eorum, et crescent, et multiplicabuntur. 4. Et constituam eis pastores, qui pascunt eos: et non timebunt amplius, neque pavebunt, ✕ neque (y) invisentur: dicit Dominus. 5. Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et excitabo Davidi (z) germen justum: et regnabit rex, et intelliget, et faciet iudicium, et justitiam super terra. 6. In diebus ejus salvabitur Juda, et Israel habitabit confidens. Et hoc nomen ejus, quod vocabit eum Dominus (a) Josedec. (b) + In prophetis: 7. ✕ Propter hoc ecce dies, dicit Dominus, et non dicent amplius, Vivit Dominus, qui eduxit domum Israelis ex terra Ægypti; 8. sed vivit Dominus, qui eduxit, (c) et congregavit: + omne: ✕ semen (d) domus Israelis ex terra aquilonis, et ex omnibus regionibus, quo expulerat eos illuc, (e) et restituit eos in terram eorum. (f) Super prophetis: 9. contritum est cor meum in me: commota sunt omnia ossa mea: factus sum sicut vir contritus, et (g) sicut homo captus a vino ab ante faciem Domini, et ab ante faciem (h) pulchri decoris gioræ ejus: 10. ✕ quod adulteris impleta est terra: quia ab ante faciem (i) juramentorum luxit terra, exaruerunt (k) pascua deserti: et factus est cursus eorum malus, et fortitudo eorum non sic. 11. Quia propheta et sacerdos (l) polluti sunt, et in domo mea (m) inveni malitias eorum, ✕ dicit Dominus: 12. Propter hoc sit via eorum eis in lubricum in caligine, et supplantabuntur, et cadent in ea: quia adducam super eos mala in anno visitationis eorum, dicit Dominus. 13. Et in prophetis Samariæ vidi (n) iniquitates, (o) prophetarunt per Baal, et seduxerunt populum meum Israel. 14. Et in prophetis Jerusalem vidi (p) hor-

(c) A., et qui perfodit ei fenestras, et tectum cedrum, et ungit sinopide. Num regnabis, quia tu litem moves cedro patris tui? Nonne edit, et bibit, et fecit iudicium? (d) S., quia vocas ad cedrum patris tui? Num non edit, et bibit, et fecit iudicium? (e) A., tunc bonum ei: iudicavit iudicium pauperis et egeni, tunc bonum erat ei. S., tunc bonum erat ei: iudicavit iudicium pauperis et egeni, tunc bonum erat ei. (f) A., S., et super oppressionem, et super cursum ad faciendum. (g) Virum hunc. (h) A., laudata. S., inclusa. (i) S., ut stercus, cum captus est, projicietur. (k) A., S., abundantia tua. (l) A., S., quia non audisti. (m) A., S., socios tuos. (n) Evibunt. (o) A., parturies dolores quasi parentis. (p) A., elevavit animam suam. (q) A., num colaphizatio despecta, dispersa, vir hic Jechonia? (r) A., virum sine progenie, non prospere agentem. S., inanem virum, non prospere agentem. (s) Et seduxistis. (t) A., etiam ego congregabo residuum gregis mei ex omnibus terris. (u) Iude quo dispersi eos. (x) A., ad decorem eorum. (y) S., dissentient. (z) A., germen justum. S., germen justum. (a) A., justitia nostra. S., iusticia nos. (b) Ille. (c) Et ascendere fecit. (d) Reliqui: filios. (e) A., et residebunt super terra sua. (f) Th., ab. (g) A., sicut fortis, quem superavit vinum. S., et sicut vir, quem superavit vinum. (h) A., S., verborum. (i) A., maledictionis. Horum. (k) A., decora. (l) A., murmurarunt. (m) Vidi. (n) A., insulsiatatem. S., stultitiam. (o) Ii. (p) A., exemplar, adulterium, et malitiam in mendacio.

ribilia, adulterantes, et ambulantes in mendaciis, A (q) et adjuvantes manus malas, ut ne reverteretur unusquisque a via sua mala. Facti sunt mihi omnes, ut Sodom, et habitantes in ea, ut Gomorra. 15. Propter hoc hæc dicit Dominus ✕ virtutum super prophetas : Ecce ego edendum dabo eis (r) dolorem, et potabo eos aqua (s) amara : quia ex prophetis Jerusalem egressa est (t) pollutio in omni terra. 16. Sic dicit Dominus (u) virtutum : Ne audiat verba prophetarum, qui prophetant vobis, quia vani ✕ vobis : illi, visionem cordis sui loquuntur, et non ex ore Domini : 17. dicendo ✕ dicunt : iis, qui repellunt verbum Domini : Pax erit vobis : et omnibus ambulanti in voluntatibus suis, omni ambulanti in errore + cordis : (x) eorum dixerunt : Non venient super te mala. 18. Quoniam quis stetit (y) in subsistentia Domini, ✕ et vidit : et audivit sermonem ejus? quis auscultavit ✕ verba (z) mea : et audivit? 19. Ecce (a) commotio a Domino, et (b) ira egrediatur, quæ in turbine circumiens super impios veniet, 20. non revertetur furor Domini, donec fecerit illud, et donec statuerit illud (c) ab apprehensione cordis sui. In fine dierum intelligent ea in eis ✕ in intelligentia : 21. Non mittentur prophetas, et illi currebant : non locutus sum ad eos, et illi prophetabant. 22. Et si stetissent (d) in subsistentia mea, et audire fecissent verba mea populum meum, et avertissent eos ✕ a via eorum mala, etiam : a studiis malis eorum. 23. (e) Deus propinquus ego, dicit Dominus, et non Deus de longe. 24. Si se abdat quis in abditis, et ego non videbo eum? ✕ dicit Dominus : numquid non cælum et terram ego impleo, dicit Dominus? 25. Audivi, quæ loquuntur prophetæ, quæ prophetant super nomine meo, mendacia dicentes : (f) somniavi somnium. 26. Usquequo erunt in corde prophetarum prophetantium falsa, et dum prophetant voluntates cordis sui, 27. cogitantium, ut obliviscatur ✕ populus meus : (g) legis meæ in somniis eorum, quæ narraret unusquisque proximo suo, ut obliti sunt patres eorum nominis mei in Baal? 28. Propheta, in quo est somnium, narret somnium suum, et qui sermo meus ad eum, narret sermonem meum in veritate. Quid palea ad triticum? ✕ dicit Dominus : 29. Nonne ecce verba mea, ut ignis, dicit Dominus, et ut (h) securis cædens petram? 30. Propter hoc ecce ego ad prophetas, dicit Dominus, qui furantur verba mea unicuique ex proximo suo. 31. Ecce ego ad prophetas, ✕ dicit Dominus : (i) qui

proferunt prophetias linguæ, et dormitant dormitionem suam. 32. Ecce ego ad prophetas, + qui prophetant : somnia falsa, ✕ dicit Dominus : et narrant ea, et seduxerunt populum meum in mendaciis suis, et (k) in erroribus suis, et ego non misi eos, nec præcepi eis, et utilitatem adferendo non utilitatem adferent populo huic, ✕ dicit Dominus : 33. Et si interrogaverit te populus hic, vel propheta, vel sacerdos, dicens : Quid (l) onus Domini? et dices eis : Vos estis onus, (m) et dilacerabo vos, dicit Dominus. 34. Et propheta, et sacerdos, et populus, quicumque dixerint : Onus Domini : et ulciscar ✕ super : hominem illum, ✕ et super : domum ejus. 35. Quia sic dicetis unusquisque ad proximum suum, et unusquisque ad fratrem suum : Quid respondit Dominus, et quid locutus est Dominus? 36. Et onus Domini ne nominetis amplius ; quia onus Domini erit homini sermo ✕ ejus : Et perturbastis ✕ verba Dei viventis, Domini virtutem, Dei nostri. 37. Sic dicetis ad prophetam : Quid respondit tibi Dominus, et quid locutus est Dominus? 38. (n) Et si onus Domini dixeritis : propter hoc hæc dicit Dominus : Pro eo quod dixistis sermonem hunc, onus Domini, et misi ad vos, dicens : Non dicetis, onus Domini. 39. Propter hoc ecce ego sumo ✕ vos onere : et dilacerabo vos, et urbem, quam dedi vobis, et patribus vestris, ✕ a facie mea : 40. Et dabo super vos opprobrium sempiternum, et ignominiam sempiternam, quæ non oblivioni tradetur.

Cap. XXIV. — 1. Ostendit mihi Dominus duos (o) calathos ficuum, positos ante faciem templi Domini, postquam transtulit Nabuchodonosor rex Babylonis Jechoniam filium Joacim regem Judæ, et principes ✕ Judæ : (p) et artifices, et viros et divites ex Jerusalem, et adduxit eos in Babylonem. 2. Calathus unus ficuum elegantium valde, ut ficus præcoces : et calathus alter ficuum malarum valde, quæ non comedentur præ malitia sua. 3. Et dixit Dominus ad me : Quid tu vides, Jeremia? Et dixi : Ficus, ✕ ficus : elegantes valde, ✕ et ficus : malas, quæ malæ sunt valde, quæ non comedentur præ malitia sua. 4. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 5. Hæc dicit Dominus Deus Israelis : Ut ficus hæc elegantes, ita recognoscam eos, qui transmigrarunt Judæ, quos misi ex loco hoc in terram Chaldæorum in bonam. 6. Et firmabo oculos meos super eos in bona : et restituam eos in terram hanc, et reedificabo eos, et non destruam (q) : et

(g) S., et extenderunt manus malis. (r) A., absinthium. S., amaritudinem. (s) A., capitis. Heb. capitis. (t) A., crassus. S., pollutus lapidibus. (u) Omnipotens. (x) Ejus. (y) A., in ineffabili. S., in confabulatione. (z) Ejus. (a) A., tempestas. Symmachi כִּיְרִיָּא vox ignota mihi notionis. [Non possumus non mirari hanc Norbergii confessionem. Notissima enim tritissimaque est vox כִּיְרִיָּא apud Syros auctores nec non apud rabbinos Syro utentes idioma. Significat, turbo. Boreas. Pluries insuper comparet in Syro textu V. T. Cf. Job xxi, 18; xxvii, 20; xxxvii, 9. Nahum i, 5. Radix est כִּיְרִיָּא.] (b) Ira egrediatur, et turbo super caput impiorum. (c) A., cogitationis. (d) A., in ineffabilibus meis. (e) A., S., numquid Deus de propinquo? (f) A., S., somniavi, somniavi. (g) Nominis. (h) A., malleus confringens petram. (i) A., qui assumunt linguam suam, et dicunt. S., et præparantes sermonem. (k) A., S., in miraculis suis. (l) A., currus. (m) A., et derelinquam vos. (n) Et onus Domini non dicetis. (o) A., S., scellæ. (p) A., S., et principem fabrorum. (q) Eos.

(*) Vox Hebr. שֶׁרָרָה hic potius *fellis* vertenda. Drach.

plantabo eos, et non extirpabo. 7. Et dabo eis cor, et cognoscendum me, quod ego sum Dominus : et erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum ; quia se convertent ex toto corde suo. 8. Et ut filius matris, quæ non comedentur præ malitia sua, hæc dicit Dominus, sic tradam Sedeciam regem Judæ, et (r) magnates ejus, et residuum Jerusalem, qui residui sunt in terra hac, eos, qui habitant in Ægypto. 9. Et dabo eos (s) in dispersionem in omnia regna terræ, et in opprobrium, et in fabulam, et (t) in oilium, et in maledictionem in omni loco, quo expellam eos illuc. 10. Et mittam in eos gladium, et famem, et (u) mortem, donec consumantur de terra, quam dedi eis, et patribus eorum :

Cap. XXV. — 1. (v) Verbum, quod factum est ad Jeremiam super omnem populum Judæ, in anno quarto Joacim filii Josiæ regis Judæ : is est annus primus Nabuchodonosoris regis Babylonis, verbum. 2. quod locutus est Jeremia propheta : ad omnem populum Judæ, et ad habitantes in Jerusalem, dicens : 3. (x) In anno tertio decimo Josiæ filii Amon regis Judæ, et usque ad diem hunc tres et viginti anni, factum est verbum Domini ad me : et locutus sum ad vos, antevertens et dicens, et non audivistis : 4. (y) et misi ad vos omnes servos meos prophetas, in matutino mittentem, et non audivistis, et (z) non attendistis auribus vestris ad audiendum ; 5. dicens : Revertimini nunc (a) unusquisque a via sua mala, et a studiis malis vestris, et habitabitis in terra, quam dedi vobis, et patribus vestris a sæculo, et usque in sæculum. 6. Ne ambulatis post deos alienos, ad colendum servitium eis, et ad adorandum eos, ut ne irritetis me in operibus manuum vestrarum, ad malefaciendum vobis, 7. et non audistis me, dicit Dominus, ut irritetis me in operibus manuum vestrarum, ad male faciendum vobis. 8. Propter hoc hæc dicit Dominus virtutum ; Quia (b) non credidistis verbis meis, 9. ecce ego mitto, et sumam (c) omnem tribum aquilonis, dicit Dominus, et ad Nabuchodonosorem regem Babylonis servum meum ; et adducam eos super terram hanc, et super habitantes in ea, et super omnes gentes, quæ in circuitu ejus, (d) et vastabo eos, et dabo eos in exitium, et in sibilum, (e) et in opprobrium sempiternum : 10. et perdam ex eis vocem gaudii, et vocem latitiæ, vocem sponsi, et vocem sponsæ, vocem molæ, et lumen lucernæ. 11. Et erit omnis terra hæc in desolationem, (f) et in exitium : et colent servitium in gentibus his : regi Babylonis septuaginta annis. 12. Et cum iu-

pleti fuerint hi septuaginta anni, et (g) ultiscar super regem Babylonis, et super gentem istam, dicit Dominus, iniquitates eorum, et super terram Chaldæorum, et ponam eos in exitium sempiternum ; 13. et inducam super terram omnia verba, quæ locutus sum super ea ; omnia, quæ scripta sunt in libro hoc, quæ prophetavit Jeremia super omnibus gentibus. 14. (h) Quia coluerunt servitium in eis item ipsis gentes multæ, et reges magni, et retribuam eis secundum opus eorum, et secundum facta manuum eorum. 15. Quia sic dixit Dominus Deus Israelis ad me : Sume calicem vini (i) non mixti hujus ex manu mea, et dabis bibendum cum omnibus gentibus, ad quas ego mitto te : 16. et bibent, (k) et evoment, et insanient ab ante faciem gladii, quem ego mitto in medium eorum. 17. Et sumsi calicem ex manu Domini, et dedi bibendum omnibus gentibus, ad quas misit me Dominus ad eas : 18. Jerusalem, et urbibus Judæ, et regibus ejus, et principibus ejus, ad ponendum eos in desolationem, et (m) in non pervium, et in sibilum, et in maledictionem in die hoc : 19. et Pharaoni regi Ægypti, et servis ejus, et (n) magnatibus ejus, 20. et omni populo ejus, et omnibus mixtis ejus, et omnibus regibus insularum, et omnibus regibus terræ (o) alienigenarum ; etianus Ascaloni, et Gazæ, et Accaron, et residuo Azoti, 21. et Idumææ, et Moabitidi, et filiis Ammon, 22. et omnibus regibus Tyri, et omnibus regibus Sidonis, et regibus insularum ; qui trans mare, 23. et Dadan, et Theman, et Boz, et omni tonso versus faciem suam, 24. et omnibus regibus Arabiæ ; et omnibus regibus : conmixtis, diversantibus in deserto, 25. et omnibus regibus Zamri ; et omnibus regibus Ælam, et omnibus regibus Persarum, 26. et omnibus regibus aquilonis, qui prope, et qui longe, unicuique ad fratrem suum, et omnibus regnis terræ, quæ super facie terræ, et regi Sisac ; bibet (p) unusquisque ex eis. 27. Et diceis ad eos : Sic dixit Dominus (q) omnipotens Deus Israelis : Bibite, et inebriamini, et vomite, et cadetis, et non resurgetis ab ante faciem gladii, quem mittam inter vos. 28. Et erit quando non voluerint accipere calicem a manu tua, ut bibant, etiam diceis eis : Sic dixit Dominus virtutum : Bibendo bibetis ; 29. quia ecce in urbe, quæ nominatum est nomen meum super eam, ego incipio malefacere : et vos mundando mundabimini ; non mundabimini ; quia gladium ego invoco super omnes habitantes super terra, dicit Dominus virtutum. 30. Et tu prophetabis super eos omnia verba hæc, et diceis ad eos : Dominus ex excelso (r) vaticina-

(r) A., S., principes. (s) A., S., commotionem in mala omnibus regnis. (t) A., in proverbium. S., in fabulam. (u) A., S., pestem. (v) Capita sequuntur ut in textu Hebraico. Drach. (x) A., S., ab anno tertio decimo. (y) Reliqui, et misit Dominus. (z) A., S., non inclinastis. (a) A., vir. (b) A., S., non audivistis me. (c) A., S., omnes consanguinitates. (d) A., S., et perditioni devovebo eos. (e) A., S., et in vastationem. (f) A., et in sterile. (g) A., S., visitabo. (h) S., in servitium redigent enim etiam eos gentes multæ. (i) A., iræ. S., Th., furoris. (k) A., et commovebuntur simul, et inique agent. S., et in deliciis vivent, et tumultuabuntur. (l) Super eas. (m) A., in sterile. S., in exitium. (n) A., S., principibus ejus. (o) A., S., Felestin. [i. e. Philistin.] (p) Ultimus eorum. (q) A., exercituum. S., virtutum. (r) A., S., rugiet

bitur : de sancto sub dabit vocem, et ex habitaculo sancto dabit vocem suam, rugiendo rugiet (s) super decore suo, vel cantilenam sicut verbum suum vaticinabitur super loco suo. Et illi, sicut (t) vindemiantes, respondebunt : Super omnes habitantes super terra (u) venit deletio, 31. super partem terræ ; quia iudicium Domino in gentibus : iudicium exercet ipse adversus omnem carnem : impii autem dati sunt in gladium, dicit Dominus. 32. (x) Sic dixit Dominus ✕ virtutum : : Ecce mala veniunt ex gente super gentem : et turbo magnus (y) egreditur ab extremo terræ : 33. et erunt occisi a Domino in die (z) Domini. (a) a parte terræ usque ad partem terræ : ✕ non plangentur, neque colligentur : : (b) non sepelientur : in sinum super facie terræ erunt. 34. Ululate, pastores, et clamate, et (c) plangite, arietes ovium ; quia completi sunt dies vestri ad mactationem, et ✕ dispersiones vestras : et cadetis, (d) ut arietes electi : 35. et peribit fuga a pastoribus, et salus (e) ab arietibus gregis. 36. Vox clamoris pastorum, et ululatus arietum gregis, quia delevit Dominus (f) pascua eorum : , 37. et cessabunt (g) pulchra pacis ab ante faciem iræ furoris Domini. 38. Reliquit (h), ut leo, diversorium suum ; quia facta est terra eorum (i) in non pervium, ab ante faciem ✕ (k) gladii magni : , et ab ante faciem iræ furoris ejus.

Cap. XXVI. — 1. In principio regis Joacim filii Josiæ regis Judæ factum est verbum hoc a Domino, ✕ dicens : : 2. Sic dixit Dominus : Sta in atrio domus Domini, (l) et revelabis omni Judæ, vententibus ad adorandum in domo Domini, omnia verba, quæ præcepti tibi (m) revelare eis : ne diminuas verbum. 3. Fortasse audient, et revertentur unusquisque a via mala : (n) et cessabo a malis, quæ ego cogito facere eis propter studia mala eorum. 4. Et dies ✕ ad eos : : Sic dixit Dominus : Si non audieritis me, ad ambulandum in legibus meis, quas dedi ante faciem vestram, 5. ad audiendum verba servorum meorum prophetarum, quos ego mitto ad vos (o) in matutino, et misi, et non audistis ; 6. et dabo domum hanc ut Silo ; et urbem hanc dabo in maledictionem omnibus gentibus terræ. 7. Et audierunt sacerdotes, et (p) pseudoprophetæ, et omnis populus Jeremiam loquentem verba hæc in domo Domini. 8. Et factum est, cum cessasset Jeremia loquens omnia, quæ præceperat ei Dominus loqui omni populo, et ceperunt eum sacerdotes, et

(q) pseudoprophetæ, et omnis populus, dicendo . Morte morieris ; 9. quia prophetasti nomine Domini, dicens : Sicut Silo, erit domus hæc, et urbs hæc vastabitur (r) ab habitatoribus. Et congregarunt se omnis populus super Jeremiam in domo Domini. 10. Et audierunt principes Judæ verba hæc, et ascenderunt ex domo regis in domum Domini, et sederunt in vestibulo portæ novæ Domini. 11. Et dixerunt sacerdotes, et (s) pseudoprophetæ ad principes, et omni populo, ✕ dicentes : : iudicium mortis homini huic, quia prophetavit adversus urbem hanc, sicut audistis in auribus vestris. 12. Et dixit Jeremia ad ✕ omnes : principes, et omni populo, dicens : Dominus misit me ad prophetandum super domum hanc, et super urbem hanc verba omnia, quæ audistis. 13. Et nunc meliores facite vias vestras, et opera vestra, et audite vocem Domini Dei vestri, (t) et cessabit Dominus a malis quæ locutus est super vos. 14. Et ego ecce in manibus vestris : facite mihi, (u) sicut expedit, et sicut melius vobis. 15. Sed cognoscendo cognoscetis, quod si occideritis me, sanguinem (x) innocentem vos datis super vos, et super urbem hanc, et super habitantes in ea : quia in veritate misit me Dominus ad vos, ad loquendum in aures vestras omnia verba hæc. 16. Et dixerunt principes, et omnis populus ad sacerdotes, et ad pseudoprophetas : Non est homini huic iudicium mortis, quia super nomine Domini Dei nostri locutus est ad nos. 17. Et surrexerunt viri (y) ex presbyteris terræ, et dixerunt ad omnem cœtum, omni conventui populi, dicentes : 18. Micha (z) Marathi erat ✕ prophetas : in diebus Hezecia regis Judæ, et dixit omni populo Judæ, dicens : Sic dixit Dominus ✕ virtutum : : Sion ut æger arabitur, et Jerusalem ut (a) tugurium erit, et mons domus + erit : (b) ut plantarium silvæ. 19. Num occidendo occidit eum Hezecia rex Judæ, et omnis Juda ? Nonne quia timuerunt Dominum, et quia petierunt a facie Domini, etiam cessavit Dominus a malis, quæ locutus est super eos ? Et nos (c) fecimus mala magna super animas nostras. 20. (d) Et homo erat prophetans in nomine Domini, Uria filius Samæ ex Curiathiarim, et prophetavit ✕ super urbem hanc, et : pro terra hac secundum omnia verba Jeremia : 21. et audivit rex Joacim, ✕ et omnes potentes ejus : , et omnes principes + omnia : verba ejus, et quærebant occidere eum. Et audivit Uria, ✕ et timuit, et fa-

(s) S., super placatione ejus. (t) A., calcantium, respondebit ad omnes habitatores terræ. S., torculariorum, respondebit. (u) A., venit usque ad sinem terræ. S., tempus usque ad extrema terræ. (z) Hæc. (y) A., Th., suscitabitur. (z) Reliqui, ipso terræ. (a) S., Th., a principio terræ usque ad principium terræ. (b) S., non plaudent super eis. (c) A., S., constringite vos. (d) A., ut vas expetium. (e) A., valde magnatum. (f) A., S., pascuum. (g) S., arva pacifica. A., decora pacis. (h) Unusquisque. (i) A., S., in exitium. (k) A., iræ solitariae. Th., iræ turba. (l) A., et loqueris super omnibus urbibus Judæ. (m) A., ad loquendum. (n) A., et acquiescam. (o) S., cum anteverto et mitto. (p) A., S., prophetæ. (q) A., S., prophetæ. (r) S., eo quod non sint habitantes : et aggressi sunt congregatim. (s) A., S., prophetæ. (t) A., S., et conquiescet. (u) A., ut bonum, et ut rectum in oculis vestris. S., ut pulchrum et ut videtur vobis justum. (x) S., non culpatum. (y) A., ex senioribus terræ. (z) A., filius Morathi. (a) A., acervus : in non pervium. (b) S., in tumulos silvæ. (c) A., S., facimus. (d) Sed et vir, homo.

git ; et ingressus est in Ægyptum. 22. ✕ Et misit rex Joacim viros in Ægyptum, Eliathan filium Abchor (*), et viros cum eo in Ægyptum : 23. et eduxerunt eum inde ;, (e) et introduxerunt eum ad regem Joacim, et percussit eum gladio, et projecit eum (f) in sepulchrum filiorum populi sui. 24. Verumtamen manus Ahicam filii Saphan erat cum Jeremia, ut ne traderetur in manus populi, ne interficerent eum.

Cap. XXVII. — 1. ✕ In principio regni Joacim filii Josiæ regis Judæ factum est verbum hoc ad Jeremiam a Domino, dicens : : 2. Sic dixit mihi Dominus ✕ ad me : : Fac tibi vincula collarium, et pone ea super collum tuum. 3. Et mitte ea ad regem Idumææ, et ad regem Moub, et ad regem filiorum Ammon, et ad regem Tyri, et ad regem Sidonis, in manibus nuntiorum eorum venientium + in occursum eorum ; in Jerusalem ad Sedeciam regem Judæ. 4. Et præcipies eis dicere ad dominos suos : Sic dicit Dominus ✕ virtutum : Deus Israelis : Sic dicetis ad Dominos vestros : 5. Ego feci terram, (g) et cælum, et animalia, quæ sunt super ✕ facie : terræ, in robore meo magno, et in brachio meo excelso, et dabo eam, (h) cuiuscumque placebit in oculis meis : 6. ✕ et nunc ego sum, qui : dedi (i) ✕ omnem : terram hanc ✕ in manu Nabuchodonosoris regis Babylonis servi mei, ✕ etiam : (k) bestias campi + ad colendum : ✕ dedi ei, ad colendum servitium ei : 7. et colent servitium ei omnes gentes, et filio ejus, et filio filii ejus, donec veniat tempus : + (l) iræ : ✕ ejus, etiam ejus : et colent servitium ei gentes multæ, et reges magni : : 8. et erit gens, et regnum, quicumque non ✕ coluerint servitium Nabuchodonosori regi Babylonis, et quicumque : non injecerint collum suum sub jugum regis Babylonis, in gladio, et in fame, ✕ et (m) in morte : visitabo (n) ✕ super : gentem illam, dicit Dominus, donec deficiant in manu ejus. 9. Et vos ne audiatis prophetas vestros, et divinantæ vestros, et somniantes vestros, ✕ et nuntios vestros : , et prestigiatos vestros, + et veneficos vestros : , ✕ qui : dicunt vobis ✕ dicendo : : Non operabimini regi Babylonis ; 10. quia mendacia illi prophetant vobis, ita ut removeant vos a terra vestra ✕ et dispergam vos, et peribitis : , D 11. et gens, quæcumque introduxerit collum suum sub jugum regis Babylonis, et operata fuerit ei, etiam relinquam eam super terra sua, ✕ dicit Dominus : , et operabitur in ea, et habitabit in ea. 12. Et ad Sedeciam regem Judæ locutus sum secundum

A omnia verba hæc, dicens : Introducite collum vestrum ✕ sub : jugum regis Babylonis, et colite servitium ei, et populo ejus, et vivite. 13. Quare moriemini, tu, et populus ✕ tuus in gladio, et in fame, et in morte, secundum id quod loquitur Dominus ad populum, quicumque non coluerit servitium regi Babylonis. 14. Et non audietis verba prophetarum, qui dicunt ad vos, dicendo : : (o) Non servietis regi Babylonis, 15. quia iniqua illi prophetant vobis, quoniam non misi eos, dicit Dominus. ✕ et illi : prophetant in nomine meo (p) in iniquo, ut periant vos. Et peribitis vos, et prophetæ, qui prophetant vobis + in iniquo mendacia : . 16. Vobis, et sacerdotibus, et omni populo huic locutus sum, dicens : Sic dixit Dominus : Ne audiatis verba prophetarum, qui prophetant vobis, dicentes : Ecce vasa domus Domini revertentur ex Babylone ✕ nunc confestim : , quia (q) iniqua prophetant + vobis, non misi eos : . 17. ✕ Ne audiatis eos : Colite servitium regi Babylonis, et vivite, et quare fiet urbs hæc deserta : ? 18. Si prophetæ sunt, (r) et si est verbum Domini in eis, occurrant nunc + mihi (s), quia sic dixit Dominus, et ex residuo vasorum, quæ non sumisit rex Babylonis, cum captivum abduxit Jechoniam a Jerusalem, in Babylonem ingredientur : (t) ✕ dicit Dominus Dominus virtutum, ut non abeant vasa, quæ derelicta sunt in domo Domini, et in domo regis Judæ, et in Jerusalem, in Babylonem. 19. Quia hæc dicit Dominus virtutum de columnis, et de mari, et de Machonoth, (u) et super residuo vasorum, quæ residua sunt in urbe hæc : 20. quæ non sumisit Nabuchodonosor rex Babylonis, quando deportavit Jechoniam filium Joacim regem Judæ ex Jerusalem in Babylonem, et omnes liberos Judæ, et Jerusalem. 21. Quia hæc dicit Dominus virtutum Deus Israelis super vasa, quæ residua sunt in domo Domini, et in domo regis Judæ, et in Jerusalem : 22. In Babylonem adducentur, et ibi erunt usque ad diem, quo visitabo ea, (x) hæc dicit Dominus, et ascendero faciam ea, et reducam ea in locum hunc : .

Cap. XXVIII. — 1. Et factum est in anno illo ✕ in principio, (y) cum regnaret Sedecia rex Judæ, in anno : quarto, in mense quinto dixit mihi Hanania filius Azor (z) pseudopropheta, qui ex Gabaon, in domo Domini ante oculos sacerdotum, et omnis populi, dicens : 2. Sic dixit Dominus ✕ virtutum Deus Israelis, dicendo : : Contrivi jugum regis Babylonis. 3. Adhuc duo anni dierum, ego reducam ad locum hunc omnia vasa domus Domini, (a) ✕

(*) Ita eod. Syr. *Abchoris*; sed lapsus scribæ, pro *Achboris*; Græcè, τοῦ Ἀχόβωρ. Drach. (e) Et adduxerunt eum. (f) Reliqui, calaver ejus. (g) Et homines. (h) Reliqui, cui placet. (i) A., S., omnes terras. (k) A., bestiam regionis. (l) S., terræ ejus. (m) A., S., in peste. (n) Eos. (o) Reliqui, non coletis servitium. (p) A., in mendacio. (q) S., mendacia. (r) A., et non est verbum Domini in eis. (s) A., in Domino exercituum. (t) Hæc, quibus sunt asterisci, pro superioribus, quibus sunt lennisci, addita sunt ex versione Theodotionis, æquiparantia vi iis, quæ Reliqui fecerunt (i. e. *transulerunt*). [Ita scholium codicis Syr. Drach.] (u) A., et super basibus. S., et pro basibus. (x) A., S., dicit Dominus. (y) Regis. (z) A., S., propheta. (a) Hæc, quibus sunt asterisci, pro iis sunt, quæ apud LXX interpretes fuerunt. [Hæc obscura ita vertenda putavi, verbis *אין דאין דאין* ad voces *אין דאין דאין* transferendis mihi visis.] [Pro intelligentia hujus Norbergii observatoni adponimus hic scholion sicut habetur in eod. Syr. *אין דאין דאין דאין* Drach.]

quæ sumsit Nabuchodonosor rex Babylonis ex loco hoc, et introduxit ea in Babylonem, 4. et Jechoniam filium Joacim regem Judæ, et omnem captivitatem Judæ, qui ingressi sunt in Babylonem, ego reducam in locum hunc, dicit Dominus ; et Jechoniam, et transmigracionem Judæ ; quia conteram jugum regis Babylonis. 5. Et dixit Jeremia propheta ; ad Hananiam pseudopphetam ; ante oculos sacerdotum, et ante oculos omnis populi, stantium in domo Domini, 6. et dixit Jeremia propheta ; : (b) Vere sic faciet Dominus : statuet Dominus verbum tuum, quod tu prophetas, ad reverti faciendum vasa domus Domini, et omnem transmigracionem ex Babylone ad locum hunc. 7. Verumtamen (c) audite nunc ; verbum hoc, quod ego dico in aures (d) vestras, et in aures omnis populi. 8. Prophetæ, qui fuerunt priores me, et priores (e) vobis a sæculo, et prophetarunt (f) super terra multa, et super regnis magnis in bellum, et in mala, et in mortem ;. 9. Propheta, qui prophetavit in pacem, quum venit verbum prophetæ ;, (g) cognoscent prophetam, quem misit eis ; Dominus (h) in fide. 10. Et sumsit Hanania propheta ; et in oculis omnis populi ; collaria ex collo Jeremiæ prophetæ ;, et confregit ea. 11. Et dixit Hanania ante oculos omnis populi, dicens : Sic dixit Dominus : Sic confringam jugum Nabuchodonosoris regis Babylonis (i) super duobus annis dierum (k) ex collis omnium gentium. Et abiit Jeremia propheta ; in viam suam. 12. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, postquam confregit Hanania propheta ; collaria ejus ex collo (l) ejus prophetæ ;, dicens : 13. Vade, et dic ad Hananiam, dicendo : Sic dixit Dominus : Collaria ligni confregisti, et faciam (m) pro his collaria ferri : 14. quia sic dixit Dominus virtutum ; Deus Israelis : jugum ferri posui super collum omnium gentium harum, ad serviendum Nabuchodonosori ; regi Babylonis, et colent servitium ei, et quoque (n) bestias agri dedi ei ;. 15. Et dixit Jeremia propheta Hananiæ prophetæ ; : Audi nunc, Hanania ; : Non misit te Dominus : et tu confidere fecisti populum hunc (o) super iniquis. 16. Propter hoc sic dixit Dominus : Ecce ego mitto te a facie terræ : hoc anno tu ; morieris ; quia obliquitatem ; tu locutus es ad Dominum. 17. Et mortuus est Hanania propheta in anno illo ; in mense septimo.

Cap. XXIX. 4. Et hæc verba libri, quæ misit Jeremia propheta ; ex Jerusalem ad seniores transmigracionis, et ad sacerdotes, et ad pseudopphetas, epistolam in Babylonem et demigra-

tioni ;, et ad omnem populum ; quos deportavit Nabuchodonosor a Jerusalem in Babylonem ; ; 2. (p) cum ad ultimum egressus est Jechonia rex, et regina, et eunuchi, et principes Judæ ex Jerusalem ;, et omnis liber, et (q) artifex, et vinculus ex Jerusalem, 3. in manu Eleasæ filii Saphan, et Gamariæ filii Helciæ, quem misit Sedecia rex Judæ ad Nabuchodonosorem ; regem Babylonis et in Babylonem ;, dicens : 4. Sic dixit Dominus virtutum ; Deus Israelis super demigracionem, quam demigrare fecit ex Jerusalem in Babylonem ; : 5. Edificate domos, et habitate, et plantate hortos, et edite fructus eorum, 6. et sumite uxores, et facite natos filios, et filias, et sumite filiis vestris uxores, et filias vestras date viris, et pariant filios et filias, et multiplicamini ibi ;, et ne diminuamini : 7. et vivite (r) in pacem terræ, in quam demigrare feci vos illuc : et orate pro eis ad Dominum ; quia in pace (s) eorum sit vobis pax. 8. Quoniam sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis ; : Non persuadeant vobis pseudopphetæ vestri ; et qui in vobis ;, et non (t) persuadeant vobis ; divinatores vestri : et ne audiat (u) in somniis vestris, quæ vos somnatis ; 9. quia iniquus illi prophetant vobis super nomine meo : non misi eos, dicit Dominus. 10. Quia sic dixit Dominus : (x) Cum futuri sunt impleri Babyloni septuaginta anni, visitabo vos, et imponam super vos verba mea bona ;, ad reducendum vos in locum hunc. 11. Quia ego scio cogitationem, quia ego sum ; et cogitans super vos, dicit Dominus ;, cogitationem pacis, et non mala, ad dandum vobis post hæc etiam spem : 12. et invocate me, et ibitis ;, et orate ad me, et exaudiam vos. 13. Et quæretis me, et invenientis me, quia quæretis me in toto corde vestro : 14. et apparebo vobis, dicit Dominus, et reducam captivitatem vestram, et congregabo vos ex omnibus gentibus, et ex omnibus locis, quo dispersi vos illuc, dicit Dominus : et reducam vos in locum, unde deportavi vos illuc ;. 15. Quia dixistis, quod constituit nobis Dominus prophetas in Babylone. 16. Quia hæc dicit Dominus ad regem sedentem super solio Davidis, et super omnem populum habitantem in urbe hæc, fratres vestros, qui non egressi sunt cum vobis in demigracione. 17. Hæc dicit Dominus virtutum : Ecce ego mitto in eos gladium, et famem, et mortem, et dabo id ut ficus (y) Suarim, quæ non comedentur præ malitia. 18. Et persequar post eos in gladio, et in fame, et in morte, et dabo eos in commotionem omnibus regnis terræ, in juramentum, et in exitium, et in sibilum, et in opprobrium in omnibus gentibus, quo dispersi eos illuc. 19. Pro

(b) A., fideliter te geres. Heb. amen. (c) An li. (d) Tuas. (e) Te. (f) A., super terris multis. (g) A., cognoscetur. (h) A., S., in veritate. (i) Rursus. (k) Ex collo. (l) Jeremiæ. (m) Pro eis. (n) A., bestiam regionis. (o) A., S., super mendacio. (p) A., postquam egressus est Jechonia rex, et quæ est regina. (q) S., principem fabricorum, et eum, qui includit. (r) A., S., in pacem urbis. (s) Ejus. (t) Reliqui : seducant vos prophetæ vestri. (u) Ad somnia. (x) A., in ore impletionis, Babyloni. (y) A., non comedendas. S., ultimas

eo quod non audiverunt verba mea, dicit Dominus, A quia nisi ad eos servos meos prophetas, antevertens et mittens, et non (z) audiverunt, dicit Dominus. 20. Et vos audite verbum Domini, omnis demigratio, quam misi ex Jerusalem in Babylonem ; (a). 21. Sic dixit Dominus ✕ virtutum ; Deus Israelis super Achiab ✕ filium Gulia ;, et super Sedeciam ✕ filium Maasia, prophetantes vobis super nomine meo (b) in iniquo ; : Ecce ego do eos in manus ✕ Nabuchodonosoris ; regis Babylonis : et occidet eos ante oculos vestros. 22. Et sument ex eis maledictionem in omni demigratione Judæ, quæ in Babylone, dicentes : Faciat te Dominus, sicut fecit Sedeciam, et sicut Achiab (c), quos (c) frigit rex Babylonis in igne, 23. propter (d) iniquitatem, quam fecerunt in Israele, et stuprarunt uxores (e) civium suorum, (f) et revelarunt verbum in nomine meo ✕ iniquum ;, quod non præcepi eis : et ego ✕ sum gnarus, etiam : testis, dicit Dominus. 24. Et ad Samæam Nehemalitam dices, ✕ dicens : 25. Hæc dicit Dominus virtutum Deus ✕ Israelis, dicens : : Pro eo quod tu misisti in nomine (g) tuo libros ad omnem populum, qui in Jerusalem, + quum non misi te in nomine meo ;, et ad Sophoniam filium Maasia, ✕ et ad omnes sacerdotes ; dicendo : 26. Dominus dedit te sacerdotem pro Jojada sacerdote, (h) ut esses præfectus in domo Domini omni homini, + (i) qui insanit, et omni homini ;. qui prophetat : et dabis eum in carcerem, et in cataractam. 27. Et nunc quare (k) non increpastis Jeremiam, qui ex Anathoth, qui prophetat vobis ? 28. Quod propter hoc misit (l) ad vos in Babylonem, dicens : Momentum est : ædificate domos, et habitate, et plantate hortos, et comedetis fructus eorum. 29. Et legit Sophonia ✕ sacerdos : librum ✕ hunc in aures Jeremiæ prophætæ ;. 30. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens : 31. Mitte ad ✕ omnem ; demigrationem, dicens : Sic dixit Dominus super Samæam Nehemalitam, quia prophetavit vobis Samæa, et ego non misi eum, et confidere fecit vos (m) super iniquo : 32. propter hoc sic dixit Dominus : Ecce ego visitabo super Samæam ✕ Nehemalitam ;, et super (n) genus ejus : et non erit ei ✕ homo sedens ; inter vos, ad vilendum bona, quæ ego faciam vobis, ✕ dicit D Dominus, quia machinationem locutus est super Domino ;.

Cap. XXX. — 1. Verbum, quod factum est ad Je-

remiam a Domino : 2. Sic dixit Dominus Deus Israelis, dicens : Scribe ✕ tibi ; omnia verba, (o) quæ revelavi tibi, in libro : 3. quia ecce dies veniunt, dicit Dominus, et reducam (p) demigrationem populi mei Israelis, et Judæ, dicit Dominus, (q) et reducam eos in terram, quam dedi patribus eorum, (r) et imperitabunt ei. 4. Et hæc verba, quæ locutus est Dominus super Israele, et ✕ super ; Juda. 5. Sic dixit Dominus : Vocem (s) timoris audietis : timor, et non est pax. 6. Interrogate ✕ nunc ;, et videte, si peperit masculus ? + et de timore, in quo detinebunt latus et salutem ; ? quare vidi omnem hominem, et manus ejus super latus ejus ? ✕ sicut illa ; quæ parit, versæ sunt ✕ omnes ; facies in auriginem : 7. + Facta sunt ;. ✕ væ ;, quia B magnus dies ille, et non est talis : et tempus angustum est Jacobo, 8. et ex hoc servabitur : ✕ et erit ; in die illo, dicit Dominus ✕ virtutum ;, confringam jugum ex collo eorum, et vincula eorum abscindam : (t) et non servient illi rursus alienis : 9. et servient Domino Deo suo, et Davidi regi suo, ✕ quem ; excitabo eis. 10. ✕ Tu autem ne timeas, serve mi, Jacob, dicit Dominus, neque paveas, Israel : quia ecce ego redimo te e longinquo, et semen tuum a captivitate eorum : et revertetur Jacob, et requiescet, et bene patietur, et non erit exterrens. 11. Quia tecum sum, dicit Dominus, ad redimendum te : quia faciam consummationem in omnibus gentibus, in quos dispersi te illuc : te autem non faciam te consummationem et erudiam te in iudicium, et impunem dimittendo non impunem dimittam te ;. 12. (u) Sic dixit Dominus : Excitavi ✕ contractionem tuam ; : dolorosa plaga tua : 13. non est, qui judicet iudicium : in dolorem sanata es : (z) utilitas non est tibi. 14. Omnes amici tui oblitiscunt tui, ✕ ipse ; (sic) non interrogabunt de te ; quia percussione inimici percussi te, disciplina dura super omnem iniquitatem tuam multiplicata sunt peccata tua. 15. ✕ Quare clamas super contractionem tuam ? violens dolor tuus propter multitudinem iniquitatum tuarum : quod invaluerunt peccata tua, fecerunt hæc tibi ;. 16. Propter hoc omnes, qui comedunt te, comedentur : et omnes (y) inimici tui carnem suam omnem comedent : + super multitudinem iniquitatum tuarum multiplicata sunt peccata tua, fecerunt hæc tibi ; : et erunt, qui illudant tibi in ludibrium, et omnes, (z) qui deprædati sunt te, dabo in prædam. 17.

(z) Audivistis. (a) Scholion cod. Syriaci : Allata hic verba quædam secundum Aquilam, uti quidem lis, quæ LXX interpretes postea posuerunt, congruentiora, ibi posita sunt. (b) A., in mendacio. (c) Effier, Achiab. Dr. (c) A., S., assavit. (d) A., nefas. (e) A., sociorum. S., proximi. (f) A., S., et locuti sunt. (g) Men. (h) S., ut esses speculator domus Domini apud omnem virum prædicentem et prophetantem, ut conjiceres eum in domum tormentorum, et sub æra. (i) A., insano. S., perditio. (k) Reliqui, non increpasti Jeremiam Anathothiten. Convitiali estis. (l) A., S., ad nos. (m) A., super mendacio. (n) A., semen ejus. (o) A., S., quæ locutus sum. (p) Aversionem. (q) A., et collocabo. (r) A., S., et possidebunt. (s) A., stuporis audivimus : pavor. (t) S., non in servitutem redigent eum amplius alieni, sed colent servitium Domino Deo suo, et Davidi regi suo. (u) A., quoniam hæc dicit Dominus : reserta spes contractionis tuæ : dura plaga tua : non est, qui judicet ad alligationem sanitarum tuarum. (v) S., sanitas. (y) A., S., oppressores tui omnes illi in captivitatem ibunt. S., deducuntur. (z) S., qui diripiunt te in direptionem.

(Quia adducam (a) sationem tuam : a plaga dol-rosa sanabo te, dicit Dominus; (b) quia dispersa vocata es. ✕ Sion hæc : + venatio vestra est ; quia qui quærat eam, non est. 18. (c) Sic dixit Dominus : Ecce ego redncam demigrationem ✕ tentiorum : Jacobi, et (d) captivitatis ejus miserebor. Et ædificabitur urbs super altitudinem ejus : et templum juxta judicium suum sedebit. 19. Et egredientur (e) ex eis celebrantes, et vox ludentium : et multiplicabo eos, et non minuentur, ✕ et esuriam eos, et non pauci reddentur :. 20. Et ingredientur filii eorum, ut antea : (f) et testimonia eorum ante faciem meam dirigentur : et visitabo ✕ super omnes :. qui affligunt eos : 21. (g) et erunt potentiores eo super eos : et princeps ejus ex eo egredietur. (h) Et congregabo eos, et se convertent ad me : quoniam quis hic est, qui dederit cor suum (i) converti ad me, ✕ dicit Dominus? 22. Et eritis mihi in populum, et ego ero vobis in Deum :. 23. (k) Quia ira Domini furibunda egressa est : egressa est ira, quæ versata super impios veniet. 24. Non revertetur ira furoris Domini, donec faciat, et donec constituat præparationem cordis sui. In fine dierum cognoscetis ea.

CAP. XXXI.—1. In tempore illo dixit Dominus, Ero in Deum (l) generi Israelis, et illi erunt mihi in populum. 2. Sic dixit Dominus : Inveni (m) calidum in deserto (n) cum iis, qui perierunt gladio. he, et ne perdati Israellem : 3. ex longinquo Dominus visus est ei. Dilectione, quæ in sæculum, dilexi te : propter hoc traxi te ad misericordiam adipiscendam. 4. Ædificabo te, et ædificaberis, virgo Israelis : (o) adhuc assumes tympanum tuum, et egredieris (p) eum turba ludentium. 5. Rursus plantabis vineas in monte Samariæ : plantate plantationes, (q) et laudate : 6. quia est dies (r) vocationis defendentis sermone in montibus Ephræm : surgite, (s) et ascendite in Sionem ad Dominum Deum nostrum. 7. (t) Sic dixit Dominus ✕ Jacobo : (u) Exsultate, lætamini, et hinnite super caput gentium : audita facite, et laudate, dicite : Salvavit Dominus populum suum, reliquias Israelis. 8. Ecce ego adducō eos ex aquilone, et congregabo eos (x) ab extremo terræ in solemnitate paschatis; ✕ et ad faciendum filios turbam multam : in eis cæcus, et

A claudus, gravida, et pariens simul : cœtus magnus ; et revertentur huc. 9. In fletu exierunt, et in consolatione adducam eos (y) confirmans (z) super rivos aquarum in via recta, et non errabunt in ea. Quia factus sum I-raeli in patrem : et Ephræm primogenitus meus est. 10. Audite verbum Domini, gentes, et annuntiate in insulas longinquas, dicite : Qui ventilavit Israellem, congregabit eum, et custodiet eum, ut qui pascit gregem suum. 11. Quia redemit Dominus Jacobum, (z) liberavit eum e manu durioris eo : 12. et venient, et lætabuntur, ✕ et exsultabunt : (a) in monte Sionis : et venient super bona Domini, super terram frumenti, et vini, (b) et fructum, et jumentorum, et ovium, et boum : et erit anima eorum, (c) ut lignum, quod dat fructus : et non esurient amplius. 13. Tunc gaudebunt virgines (d) in cœtu adolescentium, et senes + gaudebunt : et veritam luctum eorum in gaudium, (e) et faciam eos lætantes ✕ e mœroribus eorum :. 14. + Magnificabo :. et inebriabo animam sacerdotum + filiorum Levi :. ✕ pinguedine :. et populus meus bonis meis saturabuntur, ✕ dicit Dominus :. 15. Sic dixit Dominus : Vox in Rama audita est, (f) lamentatio, et fletus : Rachel deplorans super filiis suis : non voluit (g) requiescere ✕ super filiis suis :. quia non sunt. 16. Sic dixit Dominus : Desistat vox tua a fletu, et oculi tui a lacrimis ; quia est merces operi tuo, ✕ dicit Dominus :. et revertentur ex terra inimicorum : 17 ✕ et erit spes extremitati tuæ, dicit Dominus :. (h) permanentia filiis tuis in terminos eorum. 18. Audiendo audivi Ephræm (i) conquereutem : castigasti me, et castigatus sum : ut vitulus (k) non didici. Convertite me, et convertar, quia tu Dominus Deus meus : 19. quoniam (l) ad finem captivitatis meæ pœnituit me, (m) et ad finem ex quo cognovi, (n) ingemui præ die pudoris, et ostendi tibi, quod accepi opprobrium ab adolescentia mea. 20. Es filius (o) dilectus mihi Ephræm : ✕ es : parvulus delicatus ; quia (p) pro eo quod verba mea in eo (q), recordando recordabor ejus ✕ iterum : (r) propter hoc (s) festinavi super eo, miserando miserebor ejus, dicit Dominus. 21. Constitue teipsum, ✕ (t) speculatores fac tibi ipsi : (u) punitiōnem, da cor tuum (x) in humeros : (y) via, in qua

(a) A., S., sanitatem tibi. (b) S., quia remota vocata es. (c) Hæc. (d) S., diversoriis ejus gratiam faciam. (e) A., S., ex eis gratiarum actio. (f) A., S., et cœtus. (g) S., et erit fortis ejus ex eo. A., et erit fortior ejus ex eo. (h) A., S., et accedere faciam eum, et accedet ad me. (i) A., accedere ad me. (k) A., ecco turbo Domini, ira, quæ egredietur, procella evertens. S., ecce tempestas Domini. (l) A., omnibus cognationibus. (m) Reliqui, gratiam. (n) A., populus deletus gladio, qui abijt, ut requiem præstet Israeli. S., populum servatum a gladio, qui abijt, ut requiem præstet Israeli. (o) A., ornaberis. (p) A., in turba. (q) A., et profanate. (r) A., S., clamarunt custodes in monte Ephræm. (s) A., S., ascendamus. (t) Hæc. (u) A., laudate. (x) A., a foveis. (y) A., ducam eos ad fontes aquarum. (z) Pro כִּשְׁרֵי, confirmans, scribendum putem כִּשְׁרֵי, hospitari faciens. Norberg. (z) A., et roboravit eum. (a) S., in altitudine Sionis. (b) S., super oleum. (c) A., ut hortus irriguus. (d) A., in turba, et adolescentes, et senes simul. (e) A., et consolabor eos, et lætificabo eos. (f) A., S., canticum fletus amaritudinum. (g) A., consolationem accipere super filiis suis, quia non sunt. (h) A., et revertentur filii in terminos suos. Th., illi tui. (i) A., demigrantem. (k) Th., non edoctus. (l) A., postquam conversus fui, pœnituit me. (m) A., S., et postquam cognovi, plausi super latus meum. (n) Ingemui super diebus pudoris mei. (o) A., pretiosus. (p) S., ex. (q) Sunt. (r) A., commota sunt viscera mea ei : miserando miserabor. S., conturbata sunt vasa interiora (i. e. mediastinum) mea super eo. (s) Visitavi eum. (t) A., S., speculam. (u) A., amaritudines. S., semitam. (x) A., dum crucifixa es. (y) A., S., in via, qua abiisti, revertere.

abisti, ✕ revertere, virgo Israelis : revertere ad
urbes tuas lugens 22. Usquequo (z) reverteris, filia
despecta? quia creavit Dominus salutem + (a) in
plantationem : novam : in salute circuibunt homi-
nes. 23. Sic dixit Dominus ✕ virtutum Deus Isra-
elis : Atque dicent sermonem hunc in terra Judæ,
et in urbibus ejus, quando reduxero demigratio-
nem ejus : (b) Benedictus Dominus super montem
justum sanctum ejus : 24. (c) et qui habitant in Ju-
dæa, et in omni urbe ejus, cum agricola et ele-
vabitur in grege. 25. Quia inebriavi omnem
animam sitientem, et omnem animam esurientem
saturavi. 26. Propter hoc expergefactus sum, et
vidi : et somnus meus attulit voluptatem mihi.
27. Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et seminabo
✕ domum Israelis, et : domum Judæ, semen bon-
num, et semen junenti. 28. Et erit, sicut vigilans
sui super eos ✕ ad extirpandum, et ad destru-
endum, et : ad evertendum, ✕ et ad perdendum :
et ad male faciendum ; sic vigilabo super eos, ad
ædificandum, et ad plantandum, dicit Dominus. 29. In
diebus istis non dicent amplius : Patres comederunt
uvas acerbas, et dentes filiorum obstupuerunt.
30. Sed unusquisque in peccato suo morietur, ✕
(d) omnis homo : et qui comederit uvas acerbas,
obstupescant dentes ejus. 31. Ecce dies veniunt,
dicit Dominus, et (e) disponam domui Israelis, et
domui Judæ (f) fœdus novum, 32. non juxta fœdus,
quod disposui patribus eorum in die, cum appre-
hendi manum eorum, ad educendum eos ex terra
Ægypti; quia illi non manserunt in fœdere meo,
etiam ego neglexi eos, dicit Dominus. 33. Quia hoc
fœdus, quod disponam domui Israelis, (g) post dies
istos, dicit Dominus : (h) quod dabo leges meas in
mentem eorum, et ✕ super pectore : cordis eorum
scribam eas : et ero eis in Deum, et illi erunt mihi
in populum. 34. Et non docebunt ✕ iterum :
unusquisque fratrem suum, et unusquisque proxi-
mum suum, dicens : Nosce Dominum; quia omnes
cognoscent me a parvo eorum usque ad magnum
eorum, ✕ dicit Dominus : quoniam propitius ero
iniquitatibus eorum, et peccatorum eorum non re-
cordabor amplius. 35. Sic dixit Dominus, qui dedit
solem in lumen diei, ✕ (i) in statutum : lunam et
stellas in lumen noctis, (k) et clamorem in mare, et
obstupuerunt fluctus ejus : Dominus omnipotens
nomen ei. 36. Si cessaverint leges hæ ab ante faciem
meam, dicit Dominus; etiam genus Israelis cessabit

A esse gens ante faciem meam omnibus diebus. Hæc
dicit Dominus : 37. (l) Si elevatum fuerit cælum in
sublime et si depressum fuerit pavimentum terræ
deorsum; etiam ego non reprobabo ✕ omne : genus
Israelis, pro omnibus, quæ fecerunt, dicit Dominus.
38. Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et ædificabitur
urbis Domino a turre Pananael usque ad portam an-
guli, 39. et exhibit ✕ adhuc (m) spes : et dimensio
ejus coram eis usque ad collem Gareb : et cingetur
in circuitu ex lapidibus (n) electis ; 40. ✕ et omne
profundum (o) domus Fagadim : (*), (p) et cinerem,
et omnem Asarimoth usque ad torrentem Cedron,
usque ad angulum portæ equorum (q) orientis, san-
ctuarium Domino, et non amplius evelletur, neque
destruetur usque in sæculum.

B CAP. XXXII.— 1. Verbum, quod factum est ad
Jeremiam a Domino in anno decimo Sedecie regis
Judæ : hic annus octavus decimus ✕ annus : Na-
buchodonosoris, regi (sic) Babylonis. 2. Et ✕ tunc :
potestas regis Babylonis (r) fecit fossas super Jeru-
salem : et Jeremia ✕ propheta : custodiebatur in
atrio carceris, qui est in domo regis ✕ Judæ :
3. in quo cluserat eum Sedecia rex ✕ Judæ :
dicens : Quare tu propheta? dicens : Sic dixit Do-
minus : Ecce ego do ✕ thy : urbem hanc in manu
regis Babylonis, et capiet eam. 4. Et Sedecia ✕ rex
Judæ : non salvabitur a manu Chaldæorum; quia
tradendo tradetur in manus regis Babylonis, et lo-
quetur os ejus ad os illius, et oculi ejus oculos ejus
videbunt : 5. et in Babylonem (s) intravit Sedecia,
et ibi (t) sedebit, ✕ donec visitavero eum, dicit
Dominus; quia (u) si pugnaverit cum Chaldæis, (x)
non recte ageris. 6. Et dixit Jeremia : Factum est
verbum Domini ad me, dicens : 7. Ecce Nahmail
filius Salom fratris patris tui venit ad te, dicens :
Posside tibi agrum ✕ meum : qui in Anathoth,
quia (y) tibi jus ✕ propinquitas generis : ad acci-
piendum possessionem. 8. Et venit ad me + Nah-
mail filius Salom : fratris patris mei, ✕ juxta ver-
bum : in atrium carceris, et dixit mihi : Posside
✕ nunc : agrum meum, qui in Anathoth, qui in
terra Benjamin; quia tibi convenit possidere ✕ in
hæreditatem, et tu senior es, posside eum tu tibi :
Et cognovi, quod verbum Domini est : 9 et Possedi
D agrum ✕ a Nahmail : filio fratris patris mei, ✕ qui
in Anathoth : et appendi ei argentum septem (z)
siclos, et decem argenti : 10. et scripsi in librum,
et sigillavi, et testari feci testes, et appendi argentum

(z) A., deprimeris in profundum, dum aversa es. (a) Femina nova in terra in salute circumdabit virum.
S., in terra femina circumdabit masculum novum. (b) A., S., benedicat tibi, Domine, habitans in justitia.
(c) A., et habitabunt in ea Juda, et omnes urbes ejus. S., simul agricolæ et ductores gregum. (d) S., omnis
hominis, qui comederit uvas acerbas. (e) A., excidam. S., perficiam. (f) A., S., statutum. (g) Et domui.
(h) Dabo legem meam. (i) A., statutum lunæ et stellarum. (k) A., sedans mare. (l) A., si mensura-
buntur cælum sursum, et investigabuntur fundamenta terræ deorsum; etiam ego ubijiciam omne semen
Judæ. Israelis, propter omnia, quæ fecerunt, dicit Dominus. (m) A., regula dimensionis. S., funis mensuræ.
(n) A., bonis. (o) A., S., calcaverum. (*) Pro פגדים, Fagadim, forte legendum, פגרים Fagarim. [Haud
stobie, hebraica enim veritas habet פגרים. DRACON.] (p) adipem et omnia quæ ante urbem (i. e. suburbia).
(q) S., in orientem. (r) A., circumdederunt urbem. (s) A., S., deducet Scalciam. (t) A., S., erit.
(u) S., si enim pugnaveritis adversus Chaldæos, non recte ageris. (x) Non recte ager. (y) Quod tibi est
propinquitas. (z) A., S., stateres.

in trutina. 11. Et sumsi librum possessionis ✕ ob-
 signatum ;, præceptum, et (a) jura, et (b) prælec-
 tum; 12. et dedi ✕ librum possessionis : Barucho
 filio Nerizæ filii Maasizæ ante oculos Nahmail + (c) fi-
 llii fratris patris mei ;, et ante oculos (d) stantium,
 et scribentium in libro possessionis, et ante oculos
 omnium Judæorum, qui sedebant in atrio carceris.
 13. (e) Et præcepi Barucho ante oculos eorum, di-
 cens : 14. Sic dixit Dominus omnipotens ✕ Deus
 Israelis : Sume (f) librum hunc, et librum posses-
 sionis hunc signatum, et librum prælectum
 ✕ hunc ;, et pones (g) in vas testæ. (h) ut perman-
 eant dies plures. 15. Quia sic dixit Dominus
 ✕ omnipotens Deus Israelis : Adhuc (i) ædifica-
 buntur domus, et agri, et vineæ in terra hac. 16. Et
 oravi ad Dominum, postquam dedi librum posses-
 sionis ✕ τϕ̄ : Barucho filio Nerizæ, dicens :
 17. (k) Qui es, Domine, Domine, ✕ ecce : tu feci-
 sti cælum et terram potentia tua magna, et brachio
 tuo (l) excelsio : (m) et non abscondetur a te nec
 unum verbum : 18. qui facis misericordiam in mil-
 lia, et retribuis peccata patrum in sinu filiorum
 eorum post eos : 19. Deus (n) magnus et fortis,
 Dominus ✕ virtutum nomen ei ;, magus consilio,
 et fortis (o) operibus, + omnipotens, magni nomi-
 nis Dominus : oculi tui ✕ aperti super ; omnes
 vias filiorum hominum, ad dandum unicuique
 ✕ juxta viam ejus, et juxta fructus studiorum
 ejus : 20. qui fecisti signa et prodigia in terra
 Ægypti usque ad diem hunc, et in Israele, et (p) in
 terrigenis, et fecisti tibi nomen, sicut dies hic : 21. et
 eduxisti populum tuum ✕ Israellem : ex terra
 Ægypti in signis, et in prodigiis, et in manu po-
 tenti, et in brachio excelsio, 22. et (q) in visionibus
 magnis : et dedisti eis terram hanc, quam jurasti
 patribus eorum ✕ dare eis ;, terram fluere facien-
 tem lac et mel : 23. et ingressi sunt, et acceperunt
 eam; et non audiverunt vocem tuam, et (r) in præ-
 ceptis tuis non ambularunt : omnia, quæ præcepe-
 ras eis ✕ facere ;, non fecerunt : et fecerunt, ut
 contingerent eis omnia mala hæc. 24. (s) Si (t) tur-
 ba venit ad urbem hanc, ad capiendum eam; et urbs
 data est in manus Chaldæorum, qui pugnant adver-
 sus eam ab ante faciem gladii, et famis, ✕ et mor-
 tis : ut locutus es, ita factum est : ✕ ecce tu vi-
 des : 25. Et tu dicis ad me : ✕ Domine, Domine ;, D
 (u) posside tibi ipsi agrum argento : et scripsi librum,
 et obsignavi, et testari feci testes : et urbs data est

A in manus Chaldæorum. 26. Et factum est verbum
 Domini (x) ad Jeremiam, dicens : 27. Ecce ego Do-
 minus Deus omnis carnis : num a me abscondetur
 ✕ omne verbum ;? 28 Propter hoc sic dixit Domi-
 nus (y) : (z) Tradendo tradetur urbs hæc ✕ in ma-
 nus Chaldæorum, et ; in manus Nabuchodonosoris :
 regis Babylonis, (a) et capiet eam : 29. et venient
 Chaldæi pugnantes super urbem hanc, et accendent
 urbem hanc in igne, et comburent et domos, in
 quibus adoleverunt super tectis earum Baali, et
 libarunt libamina diis (b) alienis, ut exacerbarent
 me : 30. quia fuerunt filii Israelis, et filii Judæ, (c)
 soli facientes malum ante oculos meos ab adole-
 scentia eorum ; ✕ quia filii Israelis tantummodo
 irritarunt me in operibus ✕ manuum eorum, dicit
 B Dominus : 31. Quia super furorem meum, et
 super iram ✕ meam : erat ✕ mihi : urbs hæc,
 ex die, quo ædificarunt eam, et usque ad diem hunc,
 (d) ad recedere faciendum eam a facie mea,
 32. propter omnes malitias filiorum Israelis, et ✕
 filiorum : Judæ, quia fecerunt ad exacerbandum me,
 illi, et reges eorum, et magnates eorum, et sa-
 cerdotes eorum, et prophetæ eorum, viri Judæ, et
 habitantes in Jerusalem, 33. et verterunt ad me (e)
 dorsum, et non faciem. Et docui eos (f) diluculo,
 et docui, et non audierunt, ad accipiendum discipli-
 nam : 34. et posuerunt (g) pollutiones suas in domo,
 qua invocatum est nomen meum super ea, (h) in
 inquinamentis suis : 35. et ædificarunt (i) altaria
 Baalis, quæ in valle filii Hennom, (k) ad offerendum
 C filios suos, et filias suas Molocho : quæ non præ-
 cepti eis, neque ascenderunt super cor meum, ad fa-
 ciendum abominationem hanc, ut facerent peccare
 Judam. 36. (l) Et nunc sic dixit Dominus Deus
 Israelis super urbem ✕ hanc ;, quam (m) tu dicis,
 quod tradetur in manus regis Babylonis in gladio,
 et in fame, et (n) in emissionem : 37. Ecce ego con-
 grego eos ex omni terra, quo dispersi eos illuc in
 ira mea, et in furore meo, et in irritatione magna.
 Et convertam eos in locum hunc, et sedere faciam
 eos (o) confidenter : 38. et erunt mihi in populum,
 et ego ero eis in Deum. 39. Et dabo eis cor ✕
 (p) unum ;, et viam unam, ad timendum me omni-
 bus diebus, (q) et in bonum eis, et filiis eorum post
 eos. 40. Et disponam eis testamentum æternum, quod
 non avertam a-post eos, ✕ ut beneficiam eis ;, et
 timorem meum dabo in cor eorum, ut non recedant
 a me : 41. (r) et visitabo eos, ad benefaciendum

(a) A., statuta. (b) Revelatum. (c) Salom. (d) A., S., testium scriptorum. (e) Reliqui, præcepi.
 (f) A., libros hos, librum possessionis hunc, et librum ob signatum, et librum revelatum. (g) Eos. (h) A.,
 ut stent. (i) Possidebuntur. (k) A., S., o! Domine. Heb., Adonai. (l) A., S., extenso. (m) A., et non
 mirabile est præ te omne verbum. S., et non imbecillo est tibi. (n) A., Th., fortis, excelsus. S., potens.
 (o) A., machinatione. S., consilio. (p) A., S., in hominibus. (q) A., in tremefactione magna. (r) A., in
 lege tua. (s) Ecce. (t) S., illi autem admoverunt struem cæspitis ad urbem, ad subjugandum eam.
 (u) Et acquisivi. (x) Ad me. (y) Deus Israelis. (z) A., S., ecce ego do urbem hanc. (a) Et capient
 eam. (b) S., falsis. (c) A., tantummodo. (d) A., S., ad removendum eam. (e) A., S., cervicem.
 (f) Cum anteverterem et docerem, et non audierunt, et non voluerunt. (g) S., culpas suas. A., abo-
 minationes suas. (h) A., ut polluerent eam. (i) A., excelsa. (k) A., ad traducendum. (l) A., propter
 hoc. (m) Vos dicitis. (n) A., S., in peste. (o) S., sine sollicitudine. (p) Aliud. (q) A., S., ut bene fiat
 eis. (r) Reliqui : et gaudebo in eis.

cis : et plantabo eos in terra hac, (s) in fide, etiam in omni corde meo, et in omni anima mea. 42. Quia sic dixit Dominus (t) : Sicut induxi super populum hunc omnia mala magna hæc, sic ego inducam super eos omnia bona, quæ ego locutus sum super eos. 43. Et possidebuntur ✕ adhuc agri in terra hac, quam tu dicis : (u) non pervia est ab homine et bestiis, et traditi sunt in manus Chaldæorum. 44. (x) Agros in argento possidebunt. (y) Et scribes in libro, et obsignabis, (z) et testari facies testes in terra Benjamin, et in circuitu Jerusalem, et in urbibus Judæ, et in urbibus montis, et in urbibus (a) Saphilæ, et in urbibus (b) Nagib; quia convertam (c) demigrationes eorum, dicit Dominus.

Cap. XXXIII. — 1. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam secundo, et ille erat adhuc (d) vinctus in atrio carceris, dicens : 2. Sic dixit Dominus, qui fecit (e) terram, ✕ Dominus, et formavit eam, ut erigeret eam; Dominus nomen ei : 3. (f) Clama ad me, et respondebo tibi, et annuntiabo tibi magna et fortia, quæ non nosti ea. 4. Quia sic dixit Dominus Deus Israelis de domibus urbis hujus, et de domo regis Judæ, quæ destructæ sunt (g) ad fossam, et ad (') propugnacula 5. ✕ eorum, qui veniunt ad pugnandum adversus Chaldæos, et ad implendum eos (h) mortuis hominum, quos occidi in ira mea, et in furore meo : (i) et averti faciem meam ab eis pro omnibus malitiis eorum. 6. (k) Ecce ego ascendere faciam ei notam impressam (''), et curationem, et sanabo eos, et manifestum faciam eis ✕ (l) audire pacem; et fidem : 7. et reducam demigrationem Judæ, et demigrationem (m) Jerusalem, et ædificabo eos sicut antiquitus : 8. et mundabo eos ab omnibus iniquitatibus eorum, quibus peccarunt mihi, (n) et non recordabor peccatorum eorum, quibus peccarunt mihi, et recesserunt a me. 9. Et erit mihi (o) in lætitiā, et in laudem, (p) et in magnificentiam omni populo terræ, qui audient omnia bona, quæ ego faciam ✕ eis, (q) et timebunt, et amaritudine afficientur pro omnibus bonis, et pro omni pace, quam ego faciam eis. 10. Sic dixit Dominus : Adhuc audietur in loco hoc, de quo vos dicitis desertus est ab hominibus et jumentis in urbibus Judæ, (r) et foris Jerusalem,

A devastatis, ut non puer factus sit homo, ✕ et ut non sit habitans, et ut non sit ; bestia, 11. vox gaudii, et vox lætitiæ, vox sponsi, et vox sponsæ, vox dicentium : Confitemini Domino (s) omnipotenti, quia mitis Dominus, quia in sæculum misericordia ejus. (t) Inferent (u) laudis in domum Domini : quia reducam demigrationem terræ illius, juxta id quod antea, dixit Dominus. 12. Sic dixit Dominus virtutum (x) : Quia erunt ✕ in loco hoc deserto, ut non sit ✕ homo, et bestia, et in omnibus urbibus ejus habitacula pastorum accubare facientium greges. 13. In urbibus montanæ, et in urbibus (y) Saphilæ, et in urbibus (z) Nagib, et in terra Benjamin, et in iis, quæ in circuitu Jerusalem, et in urbibus Judæ. Adhuc transibunt (a) oves super manum numerantis, dixit Dominus. 14. ✕ Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et erigam verbum meum bonum, quod locutus sum super domum Israelis, et super domum Judæ. 15. In diebus illis, et in tempore illo (b) germinare faciam Davidi (c) germen justum, (d) cum facturum sum judicium et justitiam in terra. 16. In diebus illis salvabitur Judæa, et Jerusalem habitabit confidens, et hoc est (e), quod vocabit eum, Dominus justitia nostra. 17. Quia hæc dicit Dominus : Non delebitur Davidi vir sedens super throno domus Israelis. 18. Et sacerdotibus Levitis non delebitur vir ab ante faciem meam, offerens holocausta, (f) et sacrificans sacrificium, et faciens incensa omnibus diebus. 19. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens : 20. Hæc dicit Dominus : (g) Si irritum feceritis fœdus meum diei, et fœdus meum noctis, ut ne sit dies et nox in tempore suo, 21. etiam fœdus meum irritum fiet cum Davide, servo meo, ut non sit ei filius regnans super throno ejus, et Levitis sacerdotibus servientibus mihi. 22. Sicut non numerabitur (h) potestas cœli, nec mensurabitur arena maris; ita multiplicabo semen Davidis, servi mei, et Levitas servientes mihi. 23. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens : 24. Nonne vidisti, quid populus hic locuti sint? dicentes : duæ (i) familiæ, quas elegit Dominus, etiam repulit eas : et populum meum irritarunt, (k) ut non sit amplius gens eorum eis. 25. Hæc dicit Dominus :

(s) A., S., in veritate. (t) Virtutum, Deus Israelis. (u) A., S., depravata est, ut non sit homo, et bestia. (x) A., S., agri argento possidebuntur. (y) A., Th., et scribentur in libro, et obsignabuntur. (z) A., et adhibebuntur testes in testimoniis. (a) A., humilis. S., profundi. (b) A., S., meridiei. NATEB. (c) A., conversionem. (d) A., detentus. (e) A., eam. (f) A., voca ad me, et audiam te. (g) Ad malum, (') et omnem gladium. (') ΠΡΟΜΑΧΩΝΑΣ, propugnacula. (h) A., cadaveribus. (i) A., S., et occultavi. (k) Ecce ego tollam ab ea gladium. (') I. e., ex mea conjectura, cicatricem. Norberg. (l) A., sanationem pacis, et veritatis. Scholion : Est oratio pacis et veritatis. (m) A., S., Israelis. (n) A., Th., et condonabo omnia peccata eorum. (o) A., S., in nomen gaudii. (p) A., et in gloriationem. (q) A., et timebunt, et turbabuntur. (r) S., et in plateis. (s) A., exercituum, quia bonus. S., virtutum, quia bonus. (t) A., afferentium pro laude. S., inferentium gratiarum actiones. (u) Dona. Pro. (x) Deus Israelis. (y) A., humilis. S., profundi. (z) A., austri. (a) A., S., greges. (b) A., efflorescere faciam. (c) S., germen justitiam faciet. (d) Et faciet. (e) Nomen. (f) A., S., adolens dona. (g) A., si irritum feceritis fœdus meum diei, et fœdus meum noctis. (h) A., exercitus. S., acies. (i) A., consanguinitates. (k) S., ita ut non sit amplius gens.

(') Vox codicis כרדמא, non mulum, sed mulas significat. Textus vero Hebr. quem hæc nota, ut videtur, exhibere vult., fert., aggeres. Syriace כרדמא, cumulos, reponendum suspicamur. Hic enim quid sibi velint mulæ difficile dictu. Drach.

Si (l) fœdus meum diei et noctis, statuta cœli et terræ non ordinavi, 26. etiam semen Jacobi, et Davidis, servi mei, reprobo, et non sumam ex semine ejus principem ad semen Abrahami, et Isaaci, et Jacobi; quia convertam conversionem eorum, et miserebor eorum.

Cap. XXXIV.— 1. Verbum, quod factum est ad Jeremiam a Domino: et Nabuchodonosor rex Babylonis, et omnia castra ejus, et omnis (m) terra principatus ✕ manus: ejus, et omnes populi pugnabant super Jerusalem, et super omnes urbes Judæ, dicens: 2. Sic dixit Dominus Deus Israelis: Vade, ✕ dic: ad Sedeciam regem Judæ, et dices ei: Sic dixit Dominus: (n) Tradendo tradetur urbs hæc in manus regis Babylonis: (o) et capiet eam (p) in igne. 3. Et tu non evales e manu ejus, et capiendo capieris, et in manus ejus daberis: et oculi tui oculos (q) regis Babylonis videbunt, et os ejus cum ore tuo loquetur, et in Babylonem ingredieris. 4. Sed audi verbum Domini, Sedecia rex Judæ: sic dixit Dominus ✕ de te: Non morieris in gladio, 5. in pace morieris: (r) et sicut deploraverunt patres tuos, qui regnarunt ante ✕ qui fuerunt: te (*), sic deplorabunt etiam te, atque, væ Domine, plangent te, quia (s) magna ✕ ego: locutus sum, dicit Dominus. 6. Et locutus est Jeremia propheta ad Sedeciam regem Judæ omnia verba hæc in Jerusalem. 7. Et potestas regis Babylonis pugnabat super Jerusalem, et super ✕ omnes: urbes Judæ residuas, super Lachis, et super Azeca; quoniam hæc relictae fuerunt in urbibus Judæ urbes munitæ. 8. Verbum, quod factum est ad Jeremiam a Domino, postquam (t) consummavit rex Sedecia fœdus erga ✕ omnem: populum qui in Jerusalem, ad vocandum ✕ eis: (u) dimissionem, 9. ut amandaret unusquisque servum suum, et ✕ unusquisque: ancillam suam, Hebræum et Hebræam liberos, (x) ut non colant servitium vir ex Juda, frater ✕ ejus: 10. Et reversi sunt omnes magnates, et omnis populus, qui ingressi erant in fœdus, ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam, Hebræum et Hebræam liberos, ut non colerent servitium amplius; et audiverunt, et dimiserunt. 11. Et reversi sunt post hæc (y), et redire fecerunt servos et ancillas, quos (z) dimiserant liberos, (a) et reliquerunt eos in servos et in ancillas. 12. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam a Domino, dicens: 13. Sic dixit Dominus Deus Israelis: Ego disposui fœdus ad patres vestros in die, quo (b) eripui eos ex terra Ægypti, et domo servitutis, dicens: 14 (c) Cum completi fuerint sex anni, dimittes fratrem tuum Hebræum, qui venditus fuerit tibi, et operabitur tibi sex annos, et dimittes eum liberum a te. Et non audiverunt me patres vestri, et non inclinarunt aurem suam. 15 (d) Et conversi sunt hodie ad faciendum rectum ante oculos meos, ut vocaret (e) dimissionem unusquisque proximi sui: et consummaverunt fœdus ante faciem meam in domo, qua invocatum est nomen meum super ea. 16. Et reversi estis, et pollulistis nomen meum, ut redire faceret unusquisque servum suum, et unusquisque ancillam suam, quos dimiseratis liberos animæ suæ, et subegistis eos, ut sint vobis in servos, et in ancillas. 17. Propter hoc sic dixit Dominus: Vos non audivistis me, ut vocaret dimissionem unusquisque ad fratrem suum, et unusquisque ad proximum suum. Ecce ego voco vobis dimissionem, dicit Dominus, in gladium, et in mortem, et in famem: et dabo vos in dispersionem in omnibus regnis terræ: 18. et dabo eos homines, qui transgressi sunt fœdus meum, qui non stabiliverunt ✕ verba: fœderis mei, quod fecerunt ante faciem meam, vitulum, (f) quem fecerunt ✕ (g) in duo: et transierunt ✕ in medio segmentorum ejus: 19. (h) præfectos Judæ, et præfectos Jerusalem, eunuchos, et sacerdotes, et omnem populum terræ (i) ii, qui transierunt in medio segmentorum vituli, 20. et dabo eos in manu hostium eorum, et in manu quærentium animas eorum, et dabo cadavera eorum cibum volatilibus cœli, et bestiis terræ. 21. Et Sedeciam regem Judæ, et principes eorum dabo in manus inimicorum eorum, et in manum quærentium animas eorum, et in manum potestatis regis Babylonis, (k) fugientium ab eis. 22. Ecce ego præcipio, dicit Dominus, et reducam eos in urbem hanc, et pugnaturi ✕ super eam: capient eam, et comburent eam in igne, et urbes Judæ dabo eas in non pervium ab habitatoribus.

13. Sic dixit Dominus Deus Israelis: Ego disposui fœdus ad patres vestros in die, quo (b) eripui eos ex terra Ægypti, et domo servitutis, dicens: 14 (c) Cum completi fuerint sex anni, dimittes fratrem tuum Hebræum, qui venditus fuerit tibi, et operabitur tibi sex annos, et dimittes eum liberum a te. Et non audiverunt me patres vestri, et non inclinarunt aurem suam. 15 (d) Et conversi sunt hodie ad faciendum rectum ante oculos meos, ut vocaret (e) dimissionem unusquisque proximi sui: et consummaverunt fœdus ante faciem meam in domo, qua invocatum est nomen meum super ea. 16. Et reversi estis, et pollulistis nomen meum, ut redire faceret unusquisque servum suum, et unusquisque ancillam suam, quos dimiseratis liberos animæ suæ, et subegistis eos, ut sint vobis in servos, et in ancillas. 17. Propter hoc sic dixit Dominus: Vos non audivistis me, ut vocaret dimissionem unusquisque ad fratrem suum, et unusquisque ad proximum suum. Ecce ego voco vobis dimissionem, dicit Dominus, in gladium, et in mortem, et in famem: et dabo vos in dispersionem in omnibus regnis terræ: 18. et dabo eos homines, qui transgressi sunt fœdus meum, qui non stabiliverunt ✕ verba: fœderis mei, quod fecerunt ante faciem meam, vitulum, (f) quem fecerunt ✕ (g) in duo: et transierunt ✕ in medio segmentorum ejus: 19. (h) præfectos Judæ, et præfectos Jerusalem, eunuchos, et sacerdotes, et omnem populum terræ (i) ii, qui transierunt in medio segmentorum vituli, 20. et dabo eos in manu hostium eorum, et in manu quærentium animas eorum, et dabo cadavera eorum cibum volatilibus cœli, et bestiis terræ. 21. Et Sedeciam regem Judæ, et principes eorum dabo in manus inimicorum eorum, et in manum quærentium animas eorum, et in manum potestatis regis Babylonis, (k) fugientium ab eis. 22. Ecce ego præcipio, dicit Dominus, et reducam eos in urbem hanc, et pugnaturi ✕ super eam: capient eam, et comburent eam in igne, et urbes Judæ dabo eas in non pervium ab habitatoribus.

Cap. XXXV.— 1. Verbum, quod factum est ad Jeremiam a Domino in diebus Joacim filii Josiæ regis Judæ, dicens: 2. Vade in domum (l) Rechabim: (m) et voca eos, et introduce eos in domum Domini (n) in unum ex (o) atriiis, et bibendum

(l) S., fœlus meum. (m) A., copia ejus. S., potestas. (n) A., ecce ego daturus sum urbem hanc. (o) A., et comburet eam. (p) Et comburet eam. (q) Ejus. (r) A., et sicut combustiones patrum tuorum regum priorum, qui fuerunt in facie tua [Hebraismus רָחַבְתִּי לְפָנֶיךָ pro ante te. Dr.]; sic comburent te. (s) A., verbum. (t) A., exciuit. (u) A., facilitatem, ut dimitteret vir servum suum, et vir ancillam suam. (x) S., ut non servire facerent Judæum fratrem suum ne quidem unum. (y) Ex Israele. (z) Postquam dimiserant eos. (a) KAI ΕΘΣΑΝ, et missum fecerunt. Reliqui: et subegerunt. (b) A., S., et eduxi. (c) A., a consummatione septem annorum. S., cum præterlapsi fuerint septem anni. (d) A., et conversi fuistis hodie, et fecistis. (e) A., libertatem. (f) A., S., quem diviserunt. (g) Ad operandum eo. (h) Præfecti. (i) Eius, qui transierunt. (k) S., qui demigrarunt a vobis. (l) S., Rechabimontarum. (m) A., Th., et loqueris eis. (n) A., ad unum ex ærariis. (o) S., exedris.

(*) Syrus interpres duplicem hic inserit lectionem. Ex Lxx, qui regnarunt ante te (τοὺς βασιλεύσαντας πρὸτερόν σου), e vero Hebræo, sub asterisco, qui fuerunt ante te (רַחֲבֵתִי לְפָנֶיךָ). DRACH.

da eis vinum. 3. Et adduxi Jezoniam filium Jeremiae filii (p) Habasniae, et fratres ejus, et omnes filios ejus, et omnem domum Rechabim : 4. introduxi ✕ eos : in domum Domini in ærarium filiorum (q) Hanan filii Godalze, hominis Dei, (r) quod est a latere domus principum, ✕ quæ : supra domum Maasiae filii Selom, custodientis (s) viam. 5. Et constitui ante faciem eorum filiorum domus Rechabim (t) hydriam ✕ plenam : vini, et calices, et dixi ✕ ad eos : Bibite vinum. 6. Et dixerunt : Non bibemus vinum, quia Jonadab filius Rechab pater noster præcepit nobis, dicens : Non bibetis vinum, vos, et filii vestri, usque in sæculum : 7. et domos non ædificabitis, et semen non seminabitis, et vineam non plantabitis, neque erit vobis; quia in tentoriis habitabitis omnibus diebus vestris, ut vivatis diebus multis super ✕ facie : terræ, super qua (u) vos habitatis super ea. 8. Et audivimus vocem Jonadab ✕ filii Rechab : patris nostri, juxta omnia, quæ præcepit nobis, ut non bibamus vinum omnibus diebus nostris, nos, et uxores nostræ, et filii nostri, et filia nostræ, 9. et ut non ædificemus domos, ne habitemus ibi : et vinea, et ager, et semen non fuit nobis : 10. et habitavimus in tentoriis, et audivimus, et fecimus juxta omnia, quæ præcepit nobis Jonadab pater noster. 11. Factum est autem, cum ascendit Nabuchodonosor rex Babylonis super terram, et diximus : (x) Ascendamus, ingrediamur in Jerusalem ab ante faciem potestatis Chaldæorum, et ab ante faciem potestatis (y) Assyriorum, (z) et habitavimus ibi. 12. Et factum est C verbum Domini ad Jeremiam, dicens : 13. Sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis : Vade, et dic homini Judæ, et habitantibus in Jerusalem : (a) Non accipietis disciplinam ad audiendum verba mea? dicit Dominus. 14. Stabiliverunt ✕ τὸ : verbum + filii : Jonadab filii Rechab, quæ præcepit filiis ejus, ut non biberent vinum, et non biberunt ✕ usque ad diem hunc : quia audierunt præceptum ✕ patris eorum : ego autem locutus sum ad vos, (b) in matutino etiam locutus sum, et non audistis ✕ me :. 15. Et nisi ad vos omnes servos meos prophetas, antevertens et mittens, (c) dixi : Convertimini ✕ nunc : unusquisque a via sua mala, et meliora facite (d) præcepta vestra, et non abeatis post deos alios ad colendum servitium eis : et habitabitis super terra, quam dedi vobis, et patribus vestris. Et non inclinastis ✕ τὴν : aurem vestram, et non audivistis me. 16. Et stabiliverunt filii Jonadab filii Rechab præceptum patris eorum, quod

A præcepit eis; populus autem hic non audiverunt me. 17. Propter hoc sic dixit Dominus ✕ Deus : virtutum Deus Israelis : Ecce ✕ ego : adducam super Judam, et super ✕ omnes : habitantes ✕ in Jerusalem : omnia mala, quæ locutus sum super eos, ✕ pro eo quod locutus sum super eos, et non audiverunt, et vocavi eos, et non responderunt. 18. Et domui Rechabim : dixit Jeremia : Propter hoc sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis : (e) Quia audierunt + filii Jonadab filii Rechab : præceptum Jonadab patris (f) eorum, et servarunt omnia præcepta ejus, ad faciendum ✕ juxta omnia : quæ mandavit (g) eis + pater eorum :; 19. Propter hoc hæc dicit Dominus Deus Israelis : (h) Non deficiet vir ex filiis Jonadab filii Rechab, B stans ante faciem meam omnibus diebus terra.

Cap. XXXVI. — 1. Et ✕ factum est : in anno quarto Joacim filii Josiæ regis Judæ, factum est ✕ verbum : hoc (i) ad Jeremiam ✕ a Domino : dicens : 2. Sume tibi (k) chartam libri, et scribe super ea omnia verba, quæ (l) prophetavi ad te super Israel, et super Judam, et super omnes gentes, a die quo locutus sum ad te, a diebus Josiæ + regis Judæ : et usque ad diem hunc. 3. Fortasse audient domus Judæ omnia mala, quæ ego cogito facere eis; ut revertantur ✕ unusquisque : a via sua mala : et propitius ero iniquitatibus eorum, et peccatis eorum. 4. Et vocavit Jeremia Baruch filium Neræ : et scripsit Baruch ex ore Jeremiae omnia verba Domini, quæ (m) prophetavit ad eum, in chartam libri. 5. Et præcepit Jeremia Baruch, dicens : Ego (n) custoditus sum, et non possum ingredi in domum Domini : 6. et ingrediaris tu, et legas in charta + hac : , qua scripsisti ex ore meo verba Domini in aures populi, in domo Domini, in die jejunii; et in auribus omnis Judæ venientium ex urbibus eorum, leges eis. 7. Fortasse cadet deprecatio (*) eorum ante faciem Domini, et revertentur ✕ unusquisque : a via sua mala; quia magnus furor et ira + Domini : , quam locutus est Dominus super populum hunc. 8. Et fecit Baruch ✕ filius Neræ : juxta omnia, quæ præcepit ei Jeremia propheta, ad legendum in libro verba Domini in domo Domini. 9. Et factum est in anno (o) quinto Joacimi filii Josiæ regis Judæ, in mense novo (p) D congregavit jejunium ante faciem Domini omnis populus Israelis, et omnis populus venientes ex urbibus Judæ, in Jerusalem, + domus Judæ :. 10. Et legit Baruch in libro ✕ τὰ : verba Jeremiae in domo Domini, (q) in domo Gamariæ filii Saphan scribæ, in atrio superiori, in

(p) A., Abasnie. (q) A., Hanania. (r) S., quæ est apud exedram principum, quæ supra exedram Maasiae. (s) A., S., Th., atrium. (t) A., S., ΣΚΥΦΟΥΣ, scyphos. (u) A., qui vos super ea peregrini. S., sedem habetis. (x) A., S., venite, ingrediamur. (y) A., S., Syrorum. (z) A., Th., et sedimus. (a) S., nunon accipietis. (b) A., antevertens et dicens. (c) A., S., Th., dicens. (d) Reliqui : studia. (e) A., Th., pro eo quod audivistis. (f) Reliqui : vestri. (g) Reliqui : vobis. (h) A., Th., non delectabitur. (i) Ad me. (k) A., volumen. S., paginam. Th., capitulum. (l) Reliqui : locutus sum. EXPHMATISA, divinitus locutus sum. (m) EXPHMATISEN, divinitus locutus est. (n) A., S., inclusus sum. (o) Octavo. (p) A., proclamarunt. (q) A., in domo gazæ. S., in exedra.

(*) Syrus moster, אמתת, quod respondet τὸν ἄνθρωπον textus Hebraici. Perperam reddidit Norberg, misericordia, ut habet textus receptus τὸν ΛXX, ἔλεος. DRACM.

vestibulo portæ novæ domus Domini, in auribus ✕ A verba, quæ scripserat Baruch ex ore Jeremiæ, dicens : 28. Iterum sume tibi chartam aliam, et scribe ✕ super ea : omnia verba ✕ hæc priora hæc : quæ fuerunt super charta ✕ priori : , quam combussit Joacim rex ✕ Judæ : , 29. et ad Joacim regem Judæ dices : Sic dixit Dominus : Tu combussisti librum hunc, (k) cum dixisti : Quare scripsisti super eo, dicens : (l) Ingrediendo ingredietur rex Babylonis, (m) et delebit terram hanc, (n) et defecere faciet ab ea hominem, et jumentum ? 30. Propter hoc sic dixit Dominus super Joacim regem Judæ : Non erit ei sedens super solio Davidis : et cadaver ejus erit projectum in æstu diei, et in gelu noctis : 31. Et visitabo super eum, et super (o) genus ejus, et super servos ejus ✕ omnes : iniquitates ejus : et adducam super eos, et super habitantes in Jerusalem, et super (p) terram Judæ omnia mala, quæ locutus sum super eos, , et non audiverunt. 32. Et Jeremia sumsit chartam aliam, et dedit eam ad Baruch filium Nerix scribam, et scripsi super ea ex ore Jeremiæ omnia verba libri, quem combusserat Joacim rex Judæ in igne : et amplius addita sunt ei verba plura, sicut hæc.

Cap. XXXVII. — 1. Et regnavit rex Sedecia filius Josix pro Jechonia filio Joacim, quem constituit regem Nabuchodonosor rex Babylonis, ut regnaret (q) super Juda. 2. Et non audivit ipse, et servi ejus, et populus terræ, verba Domini, quæ locutus est in manu Jeremiæ prophetæ. 3. Et misit rex Sedecia (r) Jucham filium Selemix, et Sophoniam filium Maasæ sacerdotem ad Jeremiam ✕ prophetam : , dicens : Ora ✕ nunc : pro nobis ad Dominum Deum nostrum. 4. Et Jeremia (s) transiit per medium (t) turbæ : et non duxerunt eum (u) in domum custodiæ. 5. Et potentia Pharaonis exiit ex Ægypto : et audierunt Chaldæi, qui ✕ circumdabant bello : Jerusalem, famam eorum, ✕ et ascenderunt a Jerusalem : . 6. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam prophetam, dicens : 7. Sic dixit Deus Israelis : Sic dicetis ad regem Judæ, qui misit ✕ vos ad me : , ad exquirendum me : Ecce potentia Pharaonis, quæ exiit in auxilium vestrum, revertentur (x) in Ægyptum : 8. Et redibunt + illi : Chaldæi, et pugnabunt super urbem hanc, et capient eam, et comburent eam in igne. 9. Sic dixit Dominus : (y) Ne existimetis animabus vestris, dicentes : Abeundo abibunt a nobis Chaldæi ; quia non abibunt. 10. Et si percusseritis omnem potestatem Chaldæorum, eos, qui pugnant contra vos, et remanserint in iis quidam transfugi, (z) unusquisque in loco suo, + hi resurgent, et con-

11. Et audivit Micha filius Gamariæ filii Saphan omnia verba Domini ex libro : 12. et descendit in domum regis, in domum scribæ : et ecce ibi ex omnibus principibus sedebant, Elisama scriba, et Dalai filius Samæ, et Eliathim filius Abochor (*), et Gamaria filius Saphan, et Sedecia filius Hananiæ, et omnes principes. 13. Et annuntiavit eis Micha omnia verba, quæ audiverat, cum legeret Baruch in libro, in aures populi. 14. Et miserunt omnes principes ad Baruch, ad Jehudi filium Nathanix, filii Salamix, filii Chusi, dicentes : (r) Librum, quo legisti ✕ in eo : in auribus populi, sume eum in manum tuam, et veni. Et sumsit Baruch filius Nerix librum in manu sua, et descendit ad eos. 15. Et dixerunt ei (s) : (t) Iterum ✕ nunc : lege in aures nostras. Et legit Baruch ✕ in aures eorum : . 16. Et factum est, cum audirent omnia verba, (u) consultaverunt unusquisque ad proximum suum, et dixerunt ad Baruch : (x) Annuntiando annuntiabimus regi omnia verba hæc. 17. Et Baruchum interrogarunt, dicentes : Annuntia nobis igitur, unde scripsisti omnia verba hæc ✕ (y) ex ore ejus : ? 18. Et dixit ✕ eis : Baruch : Ex ore suo Jeremia annuntiavit mihi omnia verba hæc, et ego scripsi super libro in atramento. 19. Et dixerunt (z) principes ad Baruch : Vade, occulta te, tu et Jeremia : homo non sciat, ubi vos. 20. Et ingressi sunt ad regem in atrium : et librum (a) dederunt ad custodiendum (b) in domo Elisamæ scribæ. Et annuntiarunt (c) regi omnia hæc verba. 21. Et misit rex Jehudi ad sumendum librum. Et sumsit eum (d) ex domo Elisamæ scribæ, et legit eum Jehudi in aures regis, et in aures omnium principum stantium circa regem. 22. Et rex sedebat in domo hiemali, in mense nono, et focus (e) ignis ante faciem ejus. 23. Et factum est, cum legeret Jehudi tria folia et quatuor, discidit ea scalpro scribæ, et jecit in ignem, qui super foco, donec defecit tota charta in ignem, ✕ qui super : foco. 24. Et non quæsierunt (f), neque ruperunt vestimenta sua rex, et omnes servi ejus, qui audierunt omnia verba hæc. 25. (g) Et Eliathan, et Dalai, et Gamaria (h) consilium dederunt regi, ut non combureret chartam : et non audivit eos. 26. Et præcepit rex Jeremiel filio regis, et Saraix filio Ezriel, et Selemix filio Abdiel, ut comprehenderent Baruch scribam, et Jeremiam prophetam ; (i) et se absconderunt. 27. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, postquam combusserat rex chartam, et omnia

(r) A., volumen. S., capitulum. (s) Principes. (t) A., aede nunc. (u) A., S., obstupuerunt. (x) S., visne, ut annuntiemus ? (y) S., ex ore ejus dixit, sicut qui legit ad me. (z) Omne. (a) A., S., posuerunt. (b) A., domo gazæ. S., in exedra. (c) In auribus regis. (d) Jehudi. (e) A., ardens. (f) Dominum. (g) A., et quidem. S., et igitur. (h) S., dixerunt contra. (i) A., et abscondidit eos Dominus. S., abscondidit eos autem Dominus. (k) Reliqui : dicens. (l) A., S., veniendo veniet. (m) A., S., et corrumpet. (n) Et perdet. (o) A., semen ejus, et super servos ejus. (p) A., virum. (q) A., in terra Judæ. (r) IOYXAA, Juchal. A., S., Juchal, τὸν ἰουχάλ. (s) A., ingrediens fuit, et cadens (pro ἔστη et cadens legendum, mihi persuadeo, ἔστη et egrediens). (t) TOY OXAOY, turbæ. (u) A., S., in domum carceris. (x) A., in terram suam. (y) A., S., ne decipiat animas vestras. (z) A., vir in tentorio suo. (*) Lege Achobor. Cf. supra xxvi, 22.

burent urbem hanc in igne. 11. Et factum est, (a) cum A ascendit potestas Chaldæorum e Jerusalem ab ante faciem potestatis Pharaonis, 12. Exiit Jeremia ex Jerusalem, ut iret in terram Benjamin, (b) ut emeret (c) inde in medio populi. 13. Et fuit ipse in porta Benjamin, (d) et ibi homo, apud quem divertebat, ✕ cui nomen : (e) Jaruja filius Selemiæ filii Hananiæ : etprehendit Jeremiam prophetam, dicens : Ad Chaldæos (f) tu fugis. 14. Et dixit Jeremia : Mendacium, non fugio ad Chaldæos. Et non audivit eum : et comprehendit Jaruja Jeremiam, et introduxit eum ad principes. 15. Et exacerbati sunt principes super Jeremiam, et percusserunt eum, et tradiderunt eum ✕ in domum carceris : in domum Jonathanis scribæ ; quia domum ejus fecerant domum custodiæ. 16. (g) Quia (h) venit Jeremia in domum foveæ, et (i) in Anjuth : et sedit ibi Jeremia diebus multis. 17. Et misit rex Sedecia, (k) et vocavit eum, ✕ et interrogavit eum rex in domo sua : clam, et dixit ei : Si est verbum a Domino ? et dixit Jeremia : Est ; ✕ et dixit : In manus regis Babylonis traderis. 18. Et dixit Jeremia regi ✕ Sedecia : (l) Quid inique egi tibi, et servis tuis, et populo huic, (m) quia tu das me in domum carceris ? 19. Et ubi sunt prophetæ vestri, qui prophetarunt vobis, dicentes, quod non veniet rex Babylonis super vos, (n) super terram hanc ? 20. Et nunc audi, ✕ quæso, ; domine mi, rex : cadat ✕ nunc ; (o) deprecatio mea ante faciem tuam : (p) et quare reducis me in domum Jonathanis scribæ ? (q) et non moriar ibi. 21. Et præcepit rex Sedecia, et miserunt eum in domum carceris, et dederunt ei unum (r) panem die foris ex quo pinsebant, donec defecerunt ✕ omnes : panes ✕ ex : urbe. Et sedit Jeremia in atrio carceris.

Cap. XXXVIII. — 1. Et audivit Sephatia filius (s) Matthan, et Godolia filius Pashor, et Juchal filius Selemiæ, ✕ et Pashor filius Melchiæ ; verba, quæ Jeremia locutus est super ✕ omnem : populum, dicens : 2. Sic dixit Dominus : Qui habitaverit in urbe hac, morietur in gladio, et in fame, ✕ et in morte : et qui exierit ad Chaldæos, vivet, et erit anima ejus (t) in inventum, et vivet. 3. ✕ Quia : sic dixit Dominus : Tradendo tradetur urbs hæc in manus potestatis regis Babylonis, et capiet eam. D 4. Et dixerunt ✕ principes : regi : Occidatur ✕ nunc : homo ille, quia ✕ super hoc : ipse dissolvit manus hominum bellantium, (u) restantium in

urbe ✕ hac ;, et manus omnis populi, loquens ad eos juxta verba hæc. Quia homo hic (x) non vaticinatur pacem populo huic, sed mala. 5. Et dixit rex Sedecia : Ecce ille in manibus vestris : (y) quia rex adversus eos non poterat ✕ et non aliquid :. 6. Et sumserunt ✕ Jeremiam ;, et projecerunt eum in foveam Melchiæ filii regis, qui erat in atrio carceris : et demiserunt eum ✕ in funibus : + in foveam : et in fovea non erat aqua, sed (z) lutum, (a) et erat ✕ Jeremia : in luto. 7. Et audivit Abdemelech Æthiops ✕ vir eunuchus ;, et erat ipse in atrio regis, quod misissent Jeremiam in foveam : et rex sedebat in porta Benjamin : 8. Et exiit Abdemelech ✕ (b) e domo regis ;, et locutus est ad regem, et dixit : 9. Domine mi, rex, ✕ male fecerunt viri hi in omnibus, quæ fecerunt Jeremia prophetæ, quia miserunt eum in foveam, et morietur subter se ; ; male fecisti, quæ fecisti, + ad occidendum hominem Dei : ab ante faciem famis ; quia non sunt panes amplius in urbe. 10. Et præcepit rex Abdemelech ✕ Æthiopi ;, dicens : Sume (c) tecum hinc triginta viros, et ascendere fac eum ✕ prophetam ex fovea ;, (d) ut non moriatur. 11. Et sumsit Abdemelech homines ✕ secum ;, et venit in domum regis, (e) quæ subter ✕ thesaurum ;, et sumsit inde (f) obsoletos pannos inveteratos, et funiculos inveteratos, et projecit ea ad Jeremiam in foveam, + et dixit ad eum : Pone hæc : ✕ in funiculis. 12. Et dixit Abdemelech Æthiops ad Jeremiam : Pone nunc obsoletos pannos inveteratos, (g) et malaim (') sub cubitis manuum tuarum ; subter funiculos : et fecit Jeremia sic. 13. Et traxerunt eum (h) in funiculis, et eduxerunt eum ex fovea. Et sedit Jeremia in atrio carceris. 14. Et misit rex Sedecia, et vocavit eum ✕ prophetam : ad se in domum (i) in Assalisi, quæ in domo Domini. Et dixit rex (k) ei : Interrogabo ego te verbum : ne abscondas a me verbum. 15. Et dixit Jeremia regi : Si annuntiavero tibi, (l) nonne mori faciendo mori facies me ? et si consilium dederò tibi, non audies me. 16. Et juravit rex Sedecia (m) ei in occulto, dicens : Vivit Dominus, qui fecit nobis animam hanc, si interfecero te, et si tradidero te in manus hominum horum, ✕ quærentium animam tuam :. 17. Et dixit Jeremia (n) ei : Sic dixit Dominus ✕ Deus virtutum : Deus Israelis : Si exeundo exiveris ad (o) duces regis Babylonis, vivet anima tua, et urbs hæc non comburetur in igne, et vivea

(a) S., cum vero recessit. (b) A., *Ta.*, ut partem acciperet. (c) Panem. (d) A., et ibi quo sunt ei visitationes, et nomen ei Aria. S., erat ibi, quo sunt ei visitationes, nomen Uria. (e) ΙΑΡΟΥΙΑ, *Jaruja*. (f) A., tu dilaberis. S., dedis te. (g) ✕ Quia turba venit in domum foveæ, et in Chareth. (h) S., et ingressus est. (i) A., in diversoria. S., in domum claustrum. (k) A., et sumsit eum. (l) A., S., quid peccavi tibi, et servis tuis, et populo huic. (m) A., quia dedisti me. (n) A., S., et super terram. (o) A., precatio mea. (p) A., et ne reducas me. (q) S., ut non moriar. (r) A., mensuram panis. S., crustum panis. (s) ΜΑΘΘΑΝ, *Matthan*. (t) A., in ictum. S., in prædam. (u) Relictorum. (x) A., non est quærens pacem. S., non quærens ea quæ ad pacem. (y) S., rex enim adversus vos non poterit et non aliquid. (z) A., S., cœnum. (a) S., et mersus est Jeremia in cœno. (b) At eum. (c) A., in manum tuam. (d) S., antequam. (e) A., S., ad-sub thesauro. (f) A., veteramenta pannorum obsoletorum. (g) A., et quæ contorta. S., et inveterata. (') Vox fontis Hebr., מַלְאִים, et significat, *detrita*. DRACH. (h) A., S., Jeremiam. (i) S., in introitum tertium. (k) *Reliqui* : ad Jeremiam. (l) S., scio omnimodo, quod mori facies me. (m) A., S., Jeremias. (n) A., S., ad Sedeciam. (o) Principes

tu, et domus tua. 18. Si autem non exiveris ✕ tu ad principes regis Babylonis ;, dabitur urbs hæc in manus Chaldæorum, et comburent eam in igne, et tu non salvaberis ✕ a manibus eorum :. 19. Et dixit rex Sedecia Jeremiæ : (p) Ego ratio est mihi Judæorum, qui fugerunt ad Chaldæos, ne dent me in manus eorum, et illudant mihi. 20. Et dixit Jeremia : Non tradent te. Audi ✕ nunc : (q) verbum Domini, (r) quod ego loquor ad te, et melius erit tibi, et vivet anima tua. 21. Et si non volueris exire, hoc verbum, quod ostendit mihi Dominus. 22. Et ecce omnes mulieres, quæ relictae sunt in domo regis Judæ, (s) egressæ sunt ad principes regis Babylonis, (t) et hæc dixerunt : Seduxerunt te, et prævaluerunt tibi viri pacifici ✕ tui :. (u) Et corroborabuntur in lapsibus pedis tui : recesserunt a te, 23. Et ✕ omnes : uxores tuas, et filios tuos educant ad Chaldæos : et tu non salvaberis ✕ a manu ejus ; ; quia in manu regis Babylonis capieris : et urbs hæc comburetur in igne. 24. Et dixit rex ei : Homo ne sciat ex verbis his : et non morieris. 25. Et si audierint principes, quod locutus sum tibi, et venerint ad te, et dixerint tibi : Annuntia ✕ nunc : nobis, quid locutus sis regi : ne celes a nobis, et non occidemus te : et quid locutus sit tibi rex? 26. Etiam diceas eis : (x) Projicio ego deprecationem meam ante oculos regis ad hoc, ut ne reducat me in domum Jonathanis, ad moriendum tibi. 27. Et venerunt omnes principes ad Jeremiam, et interrogarunt eum. Et annuntiavit eis (y) omnia verba hæc, quæ præceperat ei rex. Et tacuerunt ✕ ab eo ; ; quia non auditum erat verbum. 28. Et sedit Jeremia in atrio carceris, usque ad (z) tempus, quo subjugata est Jerusalem.

Cap. XXXIX. — 1. ✕ Et factum est, cum subjugata est Jerusalem in anno (a) nono Sedeciae regis Judæ in mense decimo, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, et omnis potestas ejus super Jerusalem, et circumdederunt eam bello. 2. Et in anno undecimo Sedeciae, in mense quarto, nono mensis, disrupta fuit urbs ;, 3. et ingressi sunt omnes duces regis Babylonis, et sederunt in porta media Nargel Sarasar, Samgar, + et Nabusareschim, (b) Rabsaris, etiam : Nargel, Sarasarrabmag, ✕ et omnes reliqui principes regis Babylonis. 4. Factum est autem, cum vidit eos Sedecia rex Judæ, et omnes viri belli, etiam fugerunt, et exiverunt nocte ex urbe in via horti regis e porta, quæ in medio (c)

murorum : et egressi sunt in via (d) Araba. 5. Et persecuti sunt potestas Chaldæorum post eos, et apprehenderunt Sedeciam (e) in Araboth Jericho, et sumserunt eum, et duxerunt eum ad Nabuchodonosorem regem Babylonis in Reblath in terra Hamath : et locutus est (f) eum eo judicium. 6. (g) Et mactavit rex Babylonis filios ejus in Reblath coram oculis ejus, et omnes (h) nobiles Judæ (i) mactavit rex Babylonis. 7. Et oculos Sedeciae excæcavit, et vinxit eum (k) (l) in ære, ad ducendum eum in Babylonem. 8. Et domum regis, et domum populi combusserunt Chaldæi in igne, et murum Jerusalem destruxerunt. 9. Et residuum populi, qui relictus fuit in urbe, et eos qui se dediderunt, qui se dediderunt ei, et reliquum populi, quos B relictos deportavit Nabuzardan princeps coquorum in Babylonem. 10. Ex autem populo (m) pauperum, quibus non erat ne quidem aliquid, reliquit Nabuzardan princeps coquorum in terra Judæ, et dedit eis vineas et aquationes in die illo. 11. Et commendavit Nabuchodonosor rex Babylonis (n) Jeremiam in manu Nabuzardanis (o) principis coquorum, dicens : 12. Sume eum, et oculos tuos pone super eum, et non facies ei ne quidem aliquid mali quia sed sicut locutus fuerit ad te, sic facies cum eo. 13. Et misit Nabuzardan princeps coquorum, et Nabuzazaban (p) princeps eunuchorum, et Nargel Sarasarrabmag ;, et omnes (q) principes regis Babylonis. 14. Et miserunt, et ceperunt Jeremiam ex C atrio carceris, et dederunt eum ad Godoliam filium Ahicam filium Saphan, et eduxerunt eum in domum : et sedit in medio populi. 15. Et ad Jeremiam factum est verbum Domini, ✕ cum clausus esset : in atrio carceris, dicens : 16. Vade, et dic ad Abdemelech Æthiopem, dicens : Sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis : Ecce ego adduco verbum meum super urbem hanc in mala, et non in bona : ✕ et erunt coram facie tua in die illo : 17. et servabo te : in die illo, ✕ dixit Dominus ;, et non dabo te in manus hominum, quorum tu times ab ante faciem eorum ; 18. quia servando servabo te, et in gladio non cades : et erit ✕ tibi : anima tua (r) in inventum, quia confisus es super me, dicit Dominus.

D Cap. XL. — 1. Verbum, quod factum est ad Jeremiam a Domino, (s) posteaquam dimisit eum Nabuzardan princeps coquorum ex Rama, quia ceperunt eum ✕ vinctum ; in vinculo manuum in

(p) A., ego sollicitus sum de Judæis, qui dilapsi sunt ad Chaldæos, ne forte dent me in manus eorum, et calumnia afficiant me. S., in sollicitudine sum propter Judæos, qui se tradiderunt Chaldæis, ne forte tradant me in manus eorum, et ludibrio habeant me. (q) A., vocem Domini. (r) S., iis, quæ ego loquar ad te. (s) A., egrediebantur. (t) A., et ecce dicebant : Commoverunt te, prævaluerunt tibi. (u) S., et cum immersi sunt in cæno pedes tui, recesserunt post te. (x) A., jacio ego orationem meam. (y) Tres, juxta omnia. (z) A., Th., ad decem. (a) A., decimo. (Mirum, Hebr. enim habet nono פְּרָדִים. DRACH.) (b) PABEAPLZ, Rabsaris. (c) A., murorum. S., duorum murorum. (d) A., planitiæ. S., deserti. (e) S., in campo deserti, qui ex adverso Jericho. (f) ad eum, dicens judicium. (g) A., S., et immolavit. (h) A., conspiciens genere. (i) A., S., immolavit. (k) S., in catenis stringentibus. (l) in compedibus. EN XAAIKALZ, in xenis (pro XAAIKALZ legendum XAAKIALZ, quod pro XAAKEIALZ, videtur). (m) A., execrabilius. (n) S., pro Jeremia Nabuzardani principi coquorum. (o) A., magistri lanionum. (p) Rabsaris. (q) Hebræus : magister. A., doctores. (r) A., in prædam. (s) A., postquam dimisit eum Nabuzardan, cum cepisset eum, et is vinctus esset catenis.

medio omnis demigrationis Jerusalem, et Judæ, A eorum, qui deducti erant in Babylonem. 3. Et sumsisit eum (t) (u) princeps coquorum, et dixit ei : Dominus Deus tuus (x) prophetavit mala hæc super locam hunc : 3. et adduxit, et fecit Dominus, sicut locutus est ; quia peccastis Domino (y), et non audivistis vocem ejus : X et factum est vobis verbum hoc : — 4. Etiam X nunc : ecce solvi te X hodie : (z) a vinculis, quæ super manus tuas : (a) si pulchrum coram te venire cum me in Babylonem, veni, et ponam X te : oculos meos super te : (b) et si malum in oculis tuis venire cum me in Babylonem, (c) quiesce : X ecce omnis terra coram te : ubicumque bonum et rectum in oculis tuis ire, illuc ito : 5. (d) et usque ad me rursus non revertaris, curre tu : et revertere ad Godoliam filium Ahicam filii Saphan, quem constituit rex Babylonis in terra Judæ, et habita cum eo in medio populi ; si vero non, (e) in omnia quæ pulchra in oculis tuis ad eundum, ito. Et dedit ei princeps coquorum epulationem, et dona, et dimisit eum. 6. Et venit Jeremia ad Godoliam filium Ahicam in Masphiam, et sedit cum eo in medio populi, qui relictus fuit in terra. 7. Et audiverunt omnes principes potestatis, quæ in agro, ipsi, et (f) potestas eorum, quod constituisset rex Babylonis Godoliam filium Ahicam in terra, et quod commendasset ei viros, et mulieres eorum, (g) et turbam multam, et ex pauperibus terræ, quos non deportavit in Babylonem : 8. et venerunt ad Godoliam in Masphiam Ismael filius Nathaniz, et Johanan, et Jonathan filii Corah, et Saria filius Thanahmeth, et filii (h) Yphi, qui ex Netophath, et Jezonia filius Maachath, ipsi, et viri eorum. 9. Et juravit eis Godolia filius Ahicam filii Saphan, et viris eorum, dicens : Ne timeatis (i) a facie Chaldeorum : habitate in terra, (k) et operamini regi Babylonis, et melius erit vobis. 10. Et ego ecce sedeo in Masphia, ad standum coram facie Chaldeorum, quicumque venerint (l) super vos. Et vos colligite vinum, et (m) fructum, et oleum colligite in vasa vestra, et habitate in urbibus vestris, quas tenuistis. 11. Et omnes Judæi, qui + in terra : Moab, et in filiis Ammon, et qui in Idumæa, et in omni terra, audiverunt, quod dedisset rex Babylonis residuum in Judæa, et quod constituisset super eos Godoliam filium Ahicam filii Saphan. 12. Et reversi sunt X omnes : Judæi ex omnibus locis, quo dispersi fuerunt illuc, et venerunt in terram Judæ ad Godoliam in Masphiam, et collegerunt vinum, et (n) fructum multum

valde. 13. Et Johanan filius Corah, et omnes principes potestatis, qui in agro, venerunt ad Godoliam in Masphiam, 14. et dixerunt ei : Si cognoscendo cognoscis, quod Baalis rex filiorum Ammon miserit ad Ismaelem filium Nathaniz, ad occidendum animam tuam ? Et non credidit eis Godolia filius Ahicam. 15. Et Johanan filius Corah dixit Godoliz occulte in Masphia, dicens : Ibo nunc, et occidam Ismaelem filium Nathaniz, et (o) nemo sciet, ne occidat animam tuam, et disperguntur omnes Judæi, congregati ad te, et peribunt residui Judæ. 16. Et dixit Godolia filius Ahicam ad Johanan filium Corah : Ne facias juxta verbum hoc ; quia mendacia tu loqueris pro Ismaele.

Cap. XLII. — 1. Et factum est mense septimo venit Ismael filius Nathaniz filii Elisamæ (p) a genere regis, et servi regis, et decem viri cum eo ad Godoliam filium Ahicam in Masphiam, et comederunt ibi panem (q) in Masphia. 2. Et surrexit Ismael filius Nathaniz, et decem viri, qui X erant cum eo : et percusserunt Godoliam filium Ahicam filii Saphan in gladio, et occiderunt eum, quem constituerat rex Babylonis super terra, 3. Et omnes Judæos, qui erant cum eo cum Godolia in Masphia, et omnes Chaldeos, qui inventi fuerunt ibi, viros belli occidit Ismael. 4. Et factum est die secundo, ex quo occidit ibi (r) Godoliam, (s) et homo non movit. 5. Venerunt viri ex Sichem (t) ex Saljom, et ex Samaria, octoginta viri, rasi barbas eorum, et disrupti vestes eorum, et (u) plangentes : et dona, et thus in manibus eorum, ad inferendum in domum Domini. 6. Et exivit Ismael filius Nathaniz in occursum eorum ex Masphia, ibat iens, et flets. Factum est autem, cum appropinquasset eis, et dixit ad eos : Ingreddimini ad Godoliam filium Ahicam. 7. Et factum est, cum ingressi essent X in : medium urbis, et mactavit eos Ismael filius Nathaniz (x) in puteum, ipse, et viri, qui cum eo. 8. (y) Et decem viri inventi sunt ibi, et dixerunt Ismaeli : Ne occidas nos, quia sunt nobis acervi in agro, tritica et bordea, oleum et mel : (z) et transivit, et non occidit eos in medio fratrum eorum. 9. Puteus autem, in quem projecti X ibi : Ismael omnia corpora virorum, quos occidit per manum Godoliz : puteus magnus est hic quem fecit rex Asa ab ante faciem D Baasæ regis Israelis : hunc implevit Ismael filius Nathaniz occisis. 10. (a) Et reduxit Ismael omnem populum, qui relictus fuit, X eum : qui in Masphia, et filias regis, et omnem populum, qui relictus fuerunt in Masphia, quos commendavit Nabuzardan princeps coquorum Godoliz filio Ahicam, (b) et ma-

(t) Jeremiam. (u) A., magister lanionum. (x) Reliqui, locutus est. (y) Ei. (z) A., a catenis. S., catenis manuum. (a) S., placet tibi. (b) S., et si non placet tibi. (c) S., permansit. (d) S., et antequam recedam ego, revertere, habita apud Godoliam. (e) S., in omnem locum, quicumque placuerit tibi. (f) Tres, viri. (g) A., S., et infantes. (h) Jophi. (i) A., S., servire Chaldeis. (k) A., S., et servita. (l) A., S., ad vos. (m) A., fructum æstivum. (n) S., triticam. (o) S., dum nemo sciet, quare occidet animam tuam. (p) A., S., de semine regni. (q) Simul. (r) Ismael. (s) S., cum homo non noisset. (t) A., S., ex Salom. (u) A., S., in eis. (x) Et projecti eos. (y) S., decem autem viri inventi sunt ibi, qui dixerunt ad Ismaelem. (z) S., cohibitus fuit autem, et non mori fecit eos cum fratribus eorum. Fovea autem in quam projecti. (a) A., S., et captivum duxit. (b) A., et captivos duxit eos Ismael filius Nathaniz, et abiit ad transcendendum ad filios Ammon.

tutinavit Ismael filius Nathaniz, et abiit trans filios Ammon. 11. Et audivit Johanan filius Corah, et omnes principes potestatis, qui cum eo, omnia mala, quæ fecit Ismael filius Nathaniz : 12. et duxerunt omnia castra eorum, et iverunt ad pugnandum adversus eum ; cum Ismaele filio Nathaniz, et invenerunt eum super aqua multa, quæ in Gabaon. 13. Et factum est, cum videret omnis populus, qui cum Ismaele Johanan filium Corah, et omnes principes potestatis, quæ cum eo, 14. et gravisi sunt, et redierunt omnis populus, quem captivum duxit Ismael (c) ex Masphia : et cum rediissent, venerunt ad Johanan filium Corah. 15. Ismael autem filius Nathaniz evasit cum octo hominibus ab ante faciem Johanan, et abiit ad filios Ammon. 16. Et cepit Johanan filius Corah, et omnes principes potestatis, qui cum eo, omnes reliquias populi, quas reduxit ab Ismaele filio Nathaniz ex Masphia, postquam occidit Godoliam filium Ahicam ;, potentes viros in bello, et mulieres, et (d) reliquias, et eunuchos, quos reduxit ex Gabaon. 17. Et (e) abiit, et sedit in terra Beroth Chamaham, quæ ad Bethlehem, ut abiret ad ingrediendum in Ægyptum, 18. ab ante faciem Chaldæorum, quia timuerunt ab ante faciem eorum : quia occidit Ismael filius Nathaniz Godoliam filium Ahicam ;, quem constituit rex Babylonis in terra.

Cap. XLII. — 1. Et accesserunt omnes principes potestatis, et Johanan filius Corah, et Jezaniah filius (f) Hosæ, et omnis populus a parvo et usque ad magnum, 2. et dixerunt ad Jeremiam prophetam : Cadat nunc ; deprecatio nostra coram facie tua, et ora pro nobis ; ad Dominum Deum tuum, pro reliquiis his : quia relicti sumus pauci de multis, sicut oculi tui vident nos. 3. Et annuntiet nobis Dominus Deus tuus viam, qua eamus in ea, et verbum, quod faciamus. 4. Et dixit eis Jeremia propheta : Audivi, ecce ego orabo ad Dominum Deum nostrum, juxta verba vestra : et fiet, omne verbum, quod respondebit Dominus vobis ;, annuntiabo vobis, non celabo a vobis verbum. 5. Et ipsi dixerunt Jeremiz : Sit Dominus nobis in testem (g) justum et fidelem, si non, juxta omne verbum, quod miserit te Dominus Deus tuus : ad nos ita fecerimus. 6. Sive bonum, sive malum, vocem Domini Dei nostri, quem nos mittimus te ad eum ;, audiemus, ut melius fiat nobis, quia audiemus vocem Domini Dei nostri. 7. Et factum est post decem dies, factum est verbum Domini ad Jeremiam. 8. Et vocavit (h) Johanan filium Corah ;, et omnes principes potestatis, qui cum

eo, ; et omnem populum a parvo usque ad magnum, 9. et dixit eis : Sic dixit Dominus Deus Israelis, ad quem misistis me ad eum, ad effundendum deprecationem (i) coram eo : 10 Si sedendo sederitis in terra hac, etiam ædificabo vos, et non destruam, et plantabo vos, et non evellam ; (k) quia acquievi super malis, quæ dixi ad faciendum vobis. 11. Ne timeatis ab ante faciem regis Babylonis, cujus vos timetis ab ante faciem ejus : ne timeatis ab eo ;, dicit Dominus ; quia cum vobis ego sum, (l) ad eripiendum vos, et ad salvandum vos e manu (m) eorum. 12. Et dabo vobis misericordiam, et miserebor vestri, (n) et reducam vos in terram vestram. 13. Et si dicitis vos : Non sedebimus in terra hac, adeo ut non audiat vocem Domini Dei nostri, 14. dicentes : (c) Quod in terram Ægypti ingrediemur, et non videbimus bellum, et vocem (p) tubæ non audiemus, et panes non esurietis : et ibi habitabimus. 15. Et nunc ; propter hoc audite verba Domini, reliquias Judææ : (q) Sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis : Si vos dando ; dederitis faciem vestram ad ingrediendum ; in Ægyptum, et intraveritis (r) ad habitandum ibi, 16. et erit, quod gladius, quem vos timetis ab ante faciem ejus, ibi ; inveniet vos in terra ; Ægypti ; et fames, cujus vos ratio (s) est vobis (t) ab ante faciem ejus, ibi ; (u) apprehendet vos in Ægypto, et ibi morietur, 17. Et erunt omnes viri, qui posuerunt faciem suam ad ingrediendum ; in terram Ægypti, ad habitandum ibi, deficient in gladio, et in fame, et (x) in morte ;, et non erit ex eis ne quidem homo (y) et non qui evadet a malis, quæ ego induco super eos. 18. Quia sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis : Sicut (z) stillavit furor meus, et ira mea ; super habitantes in Jerusalem, sic stillabit furor meus super vos, cum ingressi estis in Ægyptum : et eritis (a) in deletionem, et subjecti, et in maledictionem, et in opprobrium, et non videbitis amplius locum hunc, 19. (b) quod locutus est Dominus super vos residuos Judæ, ne ingrediamini in Ægyptum : et nunc cognoscendo cognoscetis, quod contestatus sum vos hodie ; 20 quia ; (c) male fecistis in animis vestris, qui vos ; misistis me ad Dominum Deum vestrum, dicentes : Ora pro nobis ad Dominum Deum nostrum : et juxta omnia, quæ locutus fuerit tibi Dominus Deus noster, sic annuntia nobis, et faciemus. 21. Et annuntiavi vobis hodie, et non audivistis vocem Domini Dei vestri, et juxta omnia ;, quæ misit me ad vos (d). 22. Et nunc fuisitis cognoscentes, quod ; in gla-

(c) filius Nathaniz. (d) Infantes. (e) A., abierunt, et sederunt in maceris Chamoabi, quæ ex adverso Bethlehem. S., cum abissent, habitarunt in peregrinationibus, in ea, quæ Chamoab, quæ ex adverso Bethlehem. (f) Hanania, et Azaria filius. (g) A., S., verum. (h) Jeremia. (i) Vestram. (k) A., S., quia satisfactus sum. (l) A., ad servandum vos, et ad redimendum vos. (m) Ejus. (n) A., et sedere faciam vos. (o) A., S., non, sed in terram Ægypti. (p) A., S., cornu. (q) Hæc dicit. (r) A., ad ease peregrinos. S., ad commorandum. (s) A., S., solliciti estis. (t) Ad fugiendum. (u) S., agglutinabitur, adherescens vobis. (x) S., in peste. (y) A., residuus, et salvus. (z) A., effusus est (a) A., maledictionem, et in sterile, et in execrationem, et in opprobrium. (b) S., verbum. (c) A., seduxistis, (d) Ut poenitentiam agatis.

dio, et in fame, ✕ (e) et in morte : deficietis in A loco hoc, quo vos vultis ingredi ad habitandum ibi.

Cap. XLIII. — 1. Et factum est, cum (f) cessasset Jeremia loqui ad ✕ omnem : populum omnia verba Domini Dei eorum, quæ misit Dominus Deus eorum ad eos omnia verba hæc; 2. et dixit Azaria filius Hosæ, et Johanan filius Corah, et omnes viri superbi, (g) dicentes Jeremiæ : Mendacia tu loqueris : non misit te Dominus Deus noster ad nos, dicens : Ne ingrediamini in Ægyptum ad habitandum ibi. 3. Sed Barnab filius Neriz (h) provocat te adversus nos, ut des nos in manus Chaldæorum, ad mori faciendum nos, et ad deportandum nos in Babylonem. 4. Et non audivit Johanan filius Corah, et omnes principes potestatis, et ✕ omnis populus vocem Domini, ad habitandum in terra Judæ. 5. Et sumisit Johanan filius Corah, ✕ et omnes principes potestatis : omnes residuos Judæ, qui redierant ex ✕ omnibus gentibus, quo dispersi erant ibi : , ad habitandum in terra Judæ, 6. viros et mulieres, et infantes, et filias regis, (i) et animas, quas reliquit Nabuzardan princeps coquorum (k) cum Godolia filio Abicam filio Saphan, et ✕ τὸν : Jeremiam prophetam, et ✕ τὸν : Baruch filium Neriz : 7. (l) et venerunt in terram Ægypti, quia non audiverunt vocem Domini, et venerunt (m) in Taphnas. 8. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam in Taphnas, dicens : 9. Sume tibi ipsi (n) lapides magnos, et absconde eos ✕ (o) in officina lateritia ; , quæ ante portas domus Pharaonis in Taphnas, coram oculis virorum Judæ. 10. Et dices ✕ ad eos : : Sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis : Ecce ego mitto, et (p) ducam ✕ τὸν : Nabuchodonosorem regem Babylonis servum meum, et (q) ponet (r) solium ejus supra lapides hos, quos (s) abscondidisti, (t) et elevabit arma sua super eos : 11. et ingredietur, et percutiet ✕ τὴν : terram Ægypti, hos, qui in mortem, in mortem, et hos, qui in demigrationem, (u) in demigrationem, et hos, qui in gladium, in gladium. 12. Et (x) incendet ignem in domibus deorum (y) eorum, et comburet eos, (z) et deportabit eos, (a) et exquiret ✕ terram Ægypti : , sicut exquirat pastor vestem suam, et exhibit ✕ inde : in pace. 13. Et conteret (b) columnas Heliopolis, quæ ✕ in terra Ægypti : , et (c) domum deorum eorum comburet in igne.

Cap. XLIV. — 1. Verbum, quod factum est ad Jer-

miam (d) ad omnes Judæos habitantes ✕ in terra : Ægypti, et sedentes in Magdol, et in Thabphis, et in Memphis, et in terra Pathros, dicens : 2. Sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis : Vos vidistis omnia mala, quæ induxi super Jerusalem, et super ✕ omnes : urbes Judæ : et ecce sunt desertæ ✕ die hoc : ab inhabitantibus, 3. ab ante faciem malitiæ eorum, quam fecerunt ad exacerbandum me, cum iverunt ad adolendum, ✕ (e) et ad operandum : diis aliis, quos non cognovistis ✕ ipsi vos, et patres vestri : . 4. Et misi ad vos ✕ omnes : servos meos, prophetas in matutino, et nisi, dicens : Ne ✕ nunc : faciatis opus (f) contaminationis hujus, quam odi. 5. Et non audiverunt me, nec inclinarunt aurem suam, ad revertendum a malitia sua, ut non adolerent diis aliis. 6. Et stillavit ira mea, et furor meus, et exarsit in portis Judæ, (g) et extra Jerusalem : et factæ sunt in desolationem, et (h) in non pervium, sicut dies hic. 7. Et nunc sic dixit Dominus ✕ Deus : Sebaoth Deus Israelis : Quare vos facitis mala magna super animabus vestris ? (i) ad excidendum a vobis virum et mulierem, infantem et lactantem de medio Judæ, adeo ut non relinquatur ex vobis ne quidem homo, 8. (k) ad exacerbandum me in operibus manuum vestrarum, ad adolendum diis aliis in terra Ægypti, (l) quo ✕ vos : ingressi estis ad habitandum ibi ; ut excidamini, et ut fiat in maledictionem, et in opprobrium, ✕ in omnibus : gentibus terræ. 9. Num obliti estis vos malorum patrum vestrorum, et malorum regum Judæ, et malorum mulierum vestrarum, et malorum vestrorum et malorum mulierum vestrarum, quæ fecerunt in terra Judæ, et extra Jerusalem ? 10. Et non conquieverunt usque ad diem hunc, ✕ et non timuerunt (m) : , et non adhæserunt legibus meis, et præceptis meis, quæ dedi coram facie vestra, et coram facie vestrorum patrum. 11. Propter hoc sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis : Ecce ego statuo faciem meam ✕ super vos in mala, ad delendum omnem Judam : 12. et sument residuos Judæ qui posuerunt (n) a facie sua ad ingrediendum in terram Ægypti, ad commorandum ibi, et (o) ad perdendum omnes : + residuos : qui in Ægypto : et cadent in gladio, et in fame consumentur a parvo usque ad magnum, et ✕ in gladio, et in fame morientur : et erunt (p) in juramenta, et in perditionem, et in maledictionem, et in opprobrium. 13. Et visitabo

(e) S., et in peste. (f) A., absolvisset. (g) Qui dixerunt Jeremiæ : Supplica pro nobis ad Dominum, dixerunt. (h) A., S., incitat te. (i) A., S., et omnem animam. (k) S., apud Godoliam filium. (l) Et intrarunt. (m) S., usque ad Taphnas. (n) A., S., in manu tua. (o) S., in occultis. (p) A., S., sumam. (q) A., ponam. (r) S., solium. (s) A., S., abscondidi, et extendet scabellum. TO ΣΚΑΛΙΣΤΡΟΝ. (Vox Græca ΣΚΑΛΙΣΤΡΟΝ, hic posita, incertæ mihi est notiois, nisi eadem sit cum σκαλιστήριον, sarcolum (?). (t) et ponet etiam arma sua super eos. (u) Reliqui : in captivitate. (x) A., S., et captivos ducet. (x) A., S., inflammabo ignem. (y) A., S., Ægypti. (z) A., S., et captivos ducet. (a) A., S., et excutiet bolos Ægypti, quemadmodum versantur boli. (b) A., S., statuas Domus-Solis. (c) A., S., domos. (d) A., Domino super. (e) A., et ad faciendum. (f) S., abominationis. (g) S., et in plateis. (h) A., S., in exitium. (i) A., S., ad delendum. (k) S., quod ad iram provocatis me. (l) Ubi. (m) A., et non ambularunt in lege mea, et in statutis meis. (n) A., S., faciem. (o) A., Th., consumentur omnes. (p) A., in sterile, in maledictionem.

(†) Utrumque prorsus alienum est a textu hebraico qui habet תפארתו, tentorium splendidum, regium. Potius reponendum est cum Schleusnero, σκαλιστήριον, vel hujus syncope σκαλιστήριον. DRACH.

super habitantes ✕ in terra : Ægypti, sicut visitavi A super Jerusalem, in gladio, et in fame, et in morte : 14. (q) et non salvabitur ne quidem homo ex reliquis Judæ, qui commorantur ✕ ibi : in terra Ægypti, ad redeundum, in terram Judæ, super quam ipsi sperant animabus suis ad revertendum, ad ✕ habitandum : ibi : non revertentur, (r) nisi qui evaserint. 15. Et responderunt Jeremiæ omnes viri, qui moverunt, quod adolerent mulieres eorum diis aliis, et omnes mulieres ✕ stantes : , cœtus magnus, et omnis populus sedentes in terra Ægypti in Patros, dicentes : 16 Verbum, quod locutus es ad nos nomine Domini, non audiemus te ; 17. quoniam faciendo faciemus omne verbum, quod exhibit ex ore nostro, ad adolendum reginæ cœli, et ad libandum ei libamina, quod fecimus nos, et patres nostri, et reges nostri, et principes nostri, in urbibus Judæ, (s) et extra Jerusalem : et saturati sumus panibus, et facti sumus boni, et mala non vidimus. 18. Et cum ceasavimus adolentes reginæ cœli, ✕ et libare ei libamina : , imminuti sumus omnes, et in gladio, et in fame defecimus. 19. Et quod nos adolimus reginæ cœli, et libamus ei libamina, num sine viris nostris fecimus ei placentas, ✕ (t) et sobba (') : , et libavimus ei libamina ? 20. Et dixit Jeremia omni populo, (u) potentibus, et mulieribus, et omni populo, qui responderunt ei verba, dicens : 21 Nonne aromatatum, quæ adolevistis in urbibus Judæ, et extra Jerusalem, vos, et patres vestri, et reges vestri, et principes vestri, et populus terræ, ✕ eorum : re- C cordatus est Dominus, et ascendit super cor ejus ? (x) Et non potuit Dominus amplius ferre ab ante faciem malitiæ (y) operum vestrorum, et ab abominationibus, quas fecistis : et facta est terra vestra in vastationem, et in non tritum, et in maledictionem, ✕ eo quod non sit habitans : , sicut die hoc, 23. ab ante faciem eorum, quæ adolevistis, et eorum, quæ peccastis Domino. Et non audivistis vocem Domini. et in lege ejus, et in præceptis ejus et in testimoniis ejus non ambulastis : et propter hoc assecuta sunt vos mala hæc, ✕ sicut die hoc : . 24 Et dixit Jeremia omni populo, ✕ et omnibus : mulieribus : Audite verbum Domini, ✕ omnis Judæa, qui in terra Ægypti : . 25. Sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis, ✕ dicens : : Vos, et mulieres vestræ locutæ estis D in ore vestro, et in manibus vestris implevistis, dicentes : Faciendo faciemus (z) confessiones nostras, quas confessæ sumus, ad adolendum regi cœli, et

ad libandum ei libamina : (a) permanendo mansistis in confessionibus vestris, et faciendo fecistis vota vestra. 26. Propter hoc audite verbum Domini omnis Judæa, sedentes in terra Ægypti : Ecce Juravi in nomine meo magno, dicit Dominus → Deus : , si erit amplius nomen meum ✕ invocatum : in ore omnis ✕ viri : Judæ ad dicendum : Vivit Dominus Dominus in omni terra Ægypti. 27. Quoniam ecce ego vigilavi super eos, ad male faciendum eis, et non ad bene faciendum : et consumerentur omnis ✕ vir Judæ : , qui → habitantes : in terra Ægypti, in gladio, et in fame, donec defecerint. 28. Et qui evaserint a gladio, revertentur ex terra Ægypti, in terram Judæ, ✕ viri : pauci numero, et cognoscent omnes residui Judæ (b) qui commorantur in terra Ægypti, ad habitandum ibi, ✕ verbum cuius permanebit, a me, aut ab eis : , 29. Et hoc vobis signum, dicit Dominus, quia visitabo ego super vos ✕ in loco hoc (c), ut sciatis, quod consistendo consistant verba mea super vos : in mala. 30. Sic dixit Dominus : Ecce ego do Pharaonem (d) Ophram regem Ægypti in manus inimici ejus, et in manus quærentium animam ejus, sicut dedi Sedeciam regem Judæ in manum Nabuchodonosoris regis Babylonis inimici ejus, et quærentis animam ejus.

Cap. XLV. — 1. Verbum, quod locutus est Jeremia propheta ad Baruch filium Nerizæ, quando scripsit verba hæc in libro ex ore Jeremiæ (e) in anno quarto Joacim filii Josiæ regis Judæ, ✕ dicens : : 2. Sic dixit Dominus Deus Israelis super te, Baruch : 3. Dixisti : Væ mihi, væ mihi ; quia addidisti, Domine, (f) laborem super dolorem meum : dormivi in suspiriis, et requiem non inveni. 4. Sic die ei : Sic dixit Dominus : Ecce (g) hæc quæ ædificavi, ego destruam, et (h) hæc quæ plantavi, ego evellam, ✕ et omnem terram illam : : 5. et tu quæres tibi magnæ ? ne quæras ; quia ecce ego induco mala super omnem carnem, dicit Dominus : et dabo ✕ tibi : animam tuam (i) inventum in omni loco, quocumque iveris ibi.

Cap. XLVI. — 1. Verbum, quod factum est a Domino ad Jeremiam ✕ prophetam : (k) super omnes gentes. 2. Ægypto super potestatem Pharaonis Necho regis Ægypti, (l) qui erat super fluvium Euphratem in Charchemus, quem percussit Nabuchodonosor rex Babylonis in anno quarto Joacim filii Josiæ regis Judæ. 3. (m) Tollite arma, et scuta :

(g) A., et non erit salvus, et residuus in reliquiis Judæ, qui veniunt, ut sint peregrini ibi. (r) S., nisi homines, qui fugerunt. (s) S., et in plateis. Et mulieres dixerunt. (t) A., in mala affectione. S., sculpto ejus. (') Gr. σοββα apud Montf., vox ignotæ mihi notionis. [Σοββα desumptum est e versione Symmachi qui, ut non raro, ipsam transcripsit græcis elementis vocem Hebræi textus, להעצבה (absque *mappiq*), proprie, ad idololatrandum. A nomine עֲצָבִים, *idola*. Hæc ita auncupantur in scriptura a nomine עָצָב, *dolor, labor*, sive quod *dolorifica* sint cultoribus suis, sive, juxta nonnullos, quod *cum cura sint elaborata*. Et sic intelliges rationem Aquilæ et Symmachi lectionum hic allatarum. DRACH.] (u) S., super viros, et super mulieres. (x) S., et non se accommodavit amplius ad remittendum. (y) Reliqui : studiorum. (z) A., S., vota nostra, quæ vovimus. (a) A., constituendo constituistis. (b) A., qui veniunt in terram Ægypti, ad commorandum ibi. (c) In mala. (d) Super Ophram. ΟΥΑΦΡΗ, *Uaphre*. (e) In quarto anno Joacimi. (f) A., miseriam super dolorem meum. (g) A., bos. (h) A., hos. (i) A., in prædium. (k) Super omnes gentes. Ægypto Necho rex anno quarto Joacimi. (l) S., qui vicinus fuit. (m) A., ordinate vos in clypeo, et in scuto.

accedite in bellum : 4. (n) insternite equos : ascendite equites : disponite vos in galeis vestris : (o) emittite lanceas, et indulte loricas vestras. 5. (p) Quid quod ipsi pavent, et revertentur retrorsum? quia robusti eorum cædentur : fugiendo fugerunt, et non reversi sunt, comprehensi circumcirca, dicit Dominus. 6. Ne fugiat celer, neque evadat robustus super aquilonem : quæ ad Euphratem, infirmata sunt, ceciderunt. 7. Quis hic, qui ut fluvius ascendet, (q) et ut fluvii volventes aquam? 8. Aquæ Ægypti (r) sicut ✕ flumen ascendent, et sicut flumina commoventur aquæ ejus. Et dixit : Ascendam, et operiam terram, et perdam urbem, et habitantes in ea. 9. Ascendite + super : equos, et (s) præparate currus : exite, pugnatores (t) Æthiopum et Libyum, (u) armati armis, et Lydii, (x) ascendite, tendite arcum : 10. et dies ille Domino Deo nostro dies vindictæ, ad sumendum vindictam de inimicis suis : et comedet gladius, et saturabitur, et inebriabitur a sanguine eorum ; quia sacrificium Domino Domino Sebaoth a terra aquilonis super flumen Euphrat. 11. (y) Ascende Galaad, et sume resinam (z) virgini filix Ægypti : in vanum multiplicasti medelas tuas, utilitas non est tibi. 12. Audiverunt gentes (a) vocem tuam, et clamore tuo impleta est terra ; quia pugnator ad pugnatorem infirmatus est, simul ceciderunt ambo. 13. ✕ Verbum : quod locutus est Dominus in manu Jeremiæ prophetae, cum veniret Nabuchodonosor rex Babylonis, (b) ad excidendum terram Ægypti. 14. Annuntiate ✕ in Ægypto, et præcipite : in Magdol, et (c) præcipite in Memphis, et in Taphnas : dicite : Intelligite, et præpara te ipsam, quia comedit gladius (d) orbem tuum. 15. (e) Quare fugit vitulus electus tuus? non mansit, quia Dominus dissolvit eum. 16. (f) Et multitudo infirmata est, et cecidit, unusquisque ad proximum suam locuti sunt (g) : Surgamus, et revertamur ad populum nostrum, et (h) in regionem nostram ab ante faciem gladii (i) Græci. 17. Vocate nomen Pharaonis regis Ægypti, (k) Saon Æbir Moed. 18. Vivo ego, dicit rex Dominus virtutem nomen ei ; quia sicut (l) Itaburion in montibus, et sicut Carmel in mare veniet. 19. Vasa demigrationis fac tibi ipsi, habitatrix filia Ægypti, quia Memphis (m) in corruptionem erit, et vocabitur Væ, quia non sunt habitantes in ea. 20. Vitula (n) ornata ✕ pulchra :

Ægyptus, (o) extirpatio ab aquilone venit super eam : 21. et mercenarii ejus in ea sicut vituli saginati ; quia et ipsi reversi sunt, et fugerunt simul : non steterunt ; quia dies (p) perditionis venit super eos, et tempus (q) ultionis eorum. 22. Vox ejus, sicut serpentis (r) sibilantis ; quia (s) in arena ibunt, in securibus venient super eam. 23. Sicut cædentes ligna, excidite silvam ejus, dicit Dominus Deus, quia (t) non assimilabitur, quia copiosa plus quam locusta, et non est eis numerus. 24. Erubuit filia Ægypti, tradita est in manus populi ab aquilone. 25. ✕ Dixit Dominus virtutum Deus Israelis : Ecce ego (u) ulciscar Ammon filium ejus super Pharaonem, et super Ægyptum, et super deos ejus, et super reges ejus, et super Pharaonem, et super confidentes super eo. 26. ✕ Et tradam eos in manum quærentiam animam eorum, et in manu Nabuchodonosoris regis Babylonis, et in manu servorum ejus, et post hæc quiescet (x) sicut ab antiquo, dicit Dominus. Finis prophetiæ Ægypti. 27. Tu autem, ne timeas, serve mi Jacob, neque pascas, Israel ; quia ecce ego salvo te e longinquo, et semen tuum ex terra captivitatis eorum : et revertetur Jacob, et conquiescet, et (y) dormiet, et non erit (z) qui noceat ei. 28. Et tu, ne timeas, serve mi Jacob, dicit Dominus, quia tecum sum ego, quia faciam consummationem in omni populo, in quos depuli illuc ; te autem non faciam deficere, et castigabo te in iudicium, (a) et insontem dimittendo non insontem dimittam te.

Cap. XLVII. — 1. ✕ Super alienigenas : (*). ✕ Verbum Domini, quod factum est ad Jeremiam prophetam : (b) super alienigenas, ✕ antequam percuteret Pharaon Gazam : Hæc dicit Dominus : 2. Ecce aquæ ascendunt ab æquilone, et erunt in torrentem inundantem : et inundabit terram, et plenitudinem ejus, urbem, et inhabitantes in ea : et clamabunt homines, et ululabunt omnes habitantes in terra, s. a voce (c) impetus ejus, ab armis fortium ejus, et a concussione carruam ejus, (d) tumultus rotarum ejus : non se converterunt patres super filios eorum præ dissolutione manuum eorum, 4. in die, qui venit ad abolendum omnes alienigenas. Et perdam Tyrum, et Sidonem, et omnes reliquos auxilii eorum ; quia delebit Dominus ✕ alienigenas : reliquos insularum, et Cappadociæ. 5. Venit calvitias super Gazam : projecta

(n) A., alligate. S., jugo jungite. (o) A., expolite lanceas. (p) S., quare vidistis eos, quod viacentes, quod revertentes retrorsum, et robustos eorum quod cædentes, non se convertentes, turba circumcirca, dicit Dominus. (q) Et ut fluvii volventes aquas ejus. (r) A., sicut rivus. (s) S., trepidate. (t) A., S., Chus et Phut. (u) A., obtegentes vos scutis. (x) A., S., qui tollitis, qui-tenditis arcum. (y) S., ascende in Gilead. (z) A., S., virgo filia. (a) A., S., ignominiam tuam. (b) A., S., abpercutionem. (c) S., auditum facite. (d) A., S., circuitum tuum. (e) S., quare detrusus est simul robustus tuus. (f) A., multiplicavit impingentem. (g) Et dicentes. (h) A., in terram nativitatis nostræ. (i) A., S., inebriati. (k) A., tianktus transtulit promissionem. S., tempus venit. (l) Reliqui : Thabor. (m) In deletionem. (n) A., pulchra, et pulchra reddita. (o) Tres, pungens ab aquilone. (p) A., effusionis. S., corruptionis. (q) A., S., visitationis eorum. (r) A., S., ibit. (s) A., in robore. (t) A., non investigabitur. (u) A., S., visitabo. (x) A., S., sicut diebus qui ab antiquo. (y) A., multiplicabit opes. (z) A., S., qui torreat. (a) A., et insontem dimittendo. (b) A., ad Philisthæos, (c) A., cursus eorum. (d) A., S., multitudinis.

(*) I. e. Philisthæos, quos LXX græce, ἀλλοφύλους, alienigenas nuncupant. Βαασι.

est Ascalon, et residui (e) Anacim. 6. Quousque A cardes, gladius Domini? (f) Quousque non requiesces? Regredere in vaginam tuam, conquesce, et tollere. 7. Quomodo requiescet? et Dominus præcepit ei super Ascalon, et super ea, quæ ad mare, (g) et super reliquos insurget.

Cap. XLVIII. — 1. Ad Moab sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis: Væ super Nabu, quia (h) periit, ✕ erubuit; capta est Curiathim: erubuit Masogab, ✕ et victa est. 2. Non est amplius (i) arrogantia Moabo, in Hesbon egitarunt super eam mala: venite, et (k) excidamus eam de gente, (l) quiescendo quiescet: post te ibit gladius; 3. quia vox clamantium ex Hornim, (m) perditio, et confractio magna. 4. Confracta est Moab, (n) annuntiate (o) in Soar; 5. quia impleta est Alaoth in fletu: (p) ascendet flets (q) in via Hornim ✕ Cindunus ('): clamorem et confractionem audivi: 6. fugite, et salvate animas vestras, et eritis sicut (r) asinus silvestris in deserto; 7. quia confidens fuisti (s) in munitione tua, ✕ venient afflictiones tuæ; etiam ✕ quidem tu: capleris: et egredietur Chamos in demigratione, sacerdotes ejus, et principes ejus simul. 8. Et veniet (t) perditio super omnem urbem, et urbs non salvabitur, et peribit (u) vallis, et delebitur campestris, sicut dixit Dominus. 9. Date (x) signa Moabo, quia (y) inflammando inflammabitur, et omnes urbes ejus (z) in conculcatum erunt. Unde habitator ejus? 10. Maledictus, qui facit opera Domini (a) negligenter, ✕ et maledictus, qui tollit gladium suum a sanguine. 11. Quievit Moab a pueritia sua, (b) et confidens erat super gloria sua, et non effudit de vase in vas, et in demigrationem non abiverunt: propter hoc stetit gustus ejus in ipso, et odor ejus non defecit. 12. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et mittam ei (c) compositores, et component eum, et vasa ejus (d) comminuent, (e) et pocula ejus conterent. 13. Et erubescet Moab ab Chamos, ut erubuit domus Israelis a Bæthel (f) spe eorum. 14. Quomodo dicitis: Fortes sumus, (g) et

homo fortis ad bellum? 15. Periit Moab, (h) et urbes ejus, et electi juvenes ejus descendent in mactationem, dicit Rex, Dominus virtutum nomen ei. 16. Propinquus (i) dies Moabi ad veniendum, et mahitia ejus velox valde. 17. Commovete eum, omnes vos, qui in circuitu ejus, omnes cognoscentes nomen ejus, dicite: Quomodo contractus est scipio gloriosus, et virga magnificentiae? 18. Descende de gloria, et sede (k) in humilitate, habitatrix ✕ filia Adibon; quia periit Moab, ascendit in te et qui perdit munitionem tuam. 19. Super via sta, ✕ (l) inspicere, habitatrix: Aroer, et interroga fugientem, et evadentem, et dic: Quid factum est? 20. Erubuit Moab, quia contractus est: ulula, et clama: annuntia in Arnon, quia (m) periit Moab. 21. et judicium (n) venit in terram Mesor (o) super Helon, et super Jehas, et super Mephiath; 22. et super Diabon, et super Nabu, et super (p) domum Deblathæm, 23. et super Curiathæm, et super (q) domum Maon, 24. et super (r) Carioth, et super (s) Bosor, et super omnes urbes terræ Moab, remotas et propinquas. 25. Confractum est cornu Moabi, (t) et quod in manu ejus, confractum est, dicit Dominus. 26. Inebriate eum, quia super Dominum se magnificavit: et complodet Moab (u) in manu sua, et erit in risum etiam ipse: 27. et si non in derisum erat tibi Israel, si in furtis tuis inventi sunt, (x) quando pugnabas contra eum, ✕ in eo secedes, migrabis. 28. (y) Reliquerunt urbes, et habitaverunt in petris habitantes in Moab: (z) facti sunt quasi columbæ nidificantes in petris, in ore (a) foveæ. 29. Audivi (b) contumeliam Moabi, contumelia affecit valde ✕ celsitudinem ejus; et contumeliam ejus, (c) et superbiam ejus: (d) et se exultulit cor ejus; 30. (e) ego autem novi opera ejus (f): (g) nonne sufficientiam ejus ✕ nonne sic brachia ejus nonne sic fecerunt? 31. Propter hoc super Moab ululate, (h) super Moab ab omni loco: clamate super viros (i) Ciradas squaloris, et ✕ meditabitur. 32. Sicut fletum Jazer debebo te, vitis Sebmæ: (k) palmites tui transierunt mare: (l) urbes Jazer attigerunt: (m) super fructum tuum,

(e) A., S., vallium. Heb. valles. (f) Quousque tumultuabimini. (g) A., S., illuc igitur commendavit eum. (h) A., captiva ducta est, erubuit Curiathim, quæ admodum elata. S., Th., robur. (i) Tres, laus. (k) A., S., delemus eam. (l) S., amplius Madineno silebis. Et Madbo quiescendo quiescet. (m) A., direptio et confractio. (n) S., auditum facite clamorem, parvuli ejus; per enim ascensum incrustati bipennis in fletu ascendet ploratus, quia in ascensu Hornim inimici clamorem confractionis audiri fecerunt. (o) Parvuli ejus. (p) Super enim ascensu, qui est bipenniferorum. (q) In descensu. (') Vox Græca, κινδύνου, periculi. Est autem Theodotionis interpretatio nominis Hornim, Hebraice, חֲרֹנַיִם, effer, kharonayim. DRACH. (r) A., onager. (s) A., S., super operibus tuis. (t) A., qui captivum ducet. (u) A., S., profunditas. (x) A., florem. S., germen. (y) A., florens egredietur. (z) Eradicatio erunt, eo quod non sint habitantes. (a) A., in depositione. S., fraudulenter. (b) A., et siluit ipse super foraminibus suis. (c) A., stratores, et sternent eum. (d) Reliqui: evacuabunt. (e) Reliqui: et hydrias ejus concutient. ΚΕΡΑΣΜΑΤΑ, lagenas. (f) Reliqui: quibus confidentes. (g) S., et vir fortis. (h) S., et qui exuet eum, ascendit. (i) S., exitium Moabi et malum ejus festinat valde: tristamini cum eo. (k) A., S., in siti. (l) A., speculari. (m) A., captivus ductus est. (n) S., ivit in terram Misor et Malu. (o) A., S., in Ilon. (p) A., S., Beth. (q) A., S., Beth. (r) Domum. (s) A., S., Beth Buaron. (t) A., et brachium ejus. (u) A., Th., in vomitu suo. (x) S., quia jampridem locutus es super eum, rebellis fies. (y) A., S., reliquistis urbes, et habitastis in petra. (z) A., et facti sunt. (a) A., fosse umbrosæ. (b) A., superbiam Moabi, superbus valde. (c) Et arrogantiam ejus vidi. (d) A., et altitudinem cordis ejus. (e) Reliqui: ego novi, dicit Dominus. (f) Dicit Dominus. (h) A., exardescentiam ejus, et sic selecta ejus. S., nonne sicut ira ejus, ita brachium ejus. (i) S., et ob Moab omnino clamabo. (j) Reliqui: muri testacci. (k) S., comineatus tui transierunt mare. (l) A., S., usque ad mare Jazer. (m) S., super messem tuam.

(n) et super vindematores tuos perditio cecidit. A 33. Projecta est lætitia et gaudium ex Carmel, et ex Moabitide : (o) et vinum erat super torcularibus tuis : mane (p) non calcarunt, et in vespera tua non fecerunt. 34. ✕ Urbes autem eorum ; quæ a clamore Heshon usque ad Eleala, et usque ad Jahas dederunt vocem suam, a (q) Soar usque ad Hornim, (r) et nuntios ad Alas ; quia et aqua Nemrim (s) in combustionem erit. 35. Et perdam Moab, dicit Dominus, ascendentem super excelsum, et adolentem diis ejus. 36. (t) Propter hoc cor meum Moab, sicut tibiæ dabant vocem, + et cor meum super homines ; ✕ murum (u) Ciradas ; sicut tibia dabit vocem : propter hoc quæ liberavit, perierunt ab homine. 37. (x) Omne caput in omni loco radent, et omnis barba radetur, et omnes manus plangent, et super omni lumbis saccus. 38. Et super omnibus tectis Moabi, et super plateis ejus ✕ omnibus luctus ; (y) rursus confregi Moab, sicut vas, cujus non est usus ejus, dicit Dominus. 39. Quomodo (z) commutavit ! ✕ ululato : quomodo vertit dorsum Moab ? Erubuit, et factus est Moab in risum, et (a) indignationem omnibus, qui in circuitu ejus. 40. Quia sic dixit Dominus : ✕ Ecce sicut aquila veniet impetu, et expandet (b) manus suas super Moab ;. 41. (c) Capta est Carioth, et munitiones subjungatæ sunt : ✕ et erit cor potentium Moabi in die illo, sicut cor mulieris (d) parturientis ; : 42. et perlit Moab a turba ; quia super Dominum se magnificavit. 43. Metus, et fovea, et laqueus super te, habitator Moabi, dicit Dominus. 44. Qui fugerit ab ante faciem timoris, incidet in foveam : et qui ascenderit e fovea, capiatur in laqueo : quia adducam hæc super Moab in anno, quo visitaverim eos, dicit Dominus. 45. ✕ In latibulo Heshon steterunt (e) a laqueo fugientes ; quia ignis exivit ex Heshon, flamma ex urbe Sihon, et comedit (f) principes Moabi, (g) et investigavit filios Saon. 46. Væ tibi, Moab : perlit populus Chamos ; quia capti sunt filii ejus in captivitate, et filia ejus captivæ. 47. Et reducam captivitatem Moabi in extremitate dierum, dicit Dominus. Hucusque judicium Moabi ;.

Cap. XLIX. — 1. Filiis Ammon sic dixit Dominus : Num filii non sunt in Israete ? aut (h) qui assumit, non est eorum ? (i) Quare assumpsit Melchom Gad, et populus eorum in urbibus eorum habitat ? 2. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et audiri faciam super Rabbath filiorum Ammon (k) tumultum (l) urbis, et erunt in non pervium, in perditionem, et aræ ejus in igne comburentur, (m) et assumet Israel principatum suum, dicit Dominus. 3. Ulula (n) Heshon, quia perdita est Ai : clamate, filia Rabbath, vos cingite saccis, + et insanite ;, et plangite, + et transite per maccarias (o) ; quia Melchom in demigratione ibit, sacerdotes ejus, et principes ejus simul : 4. Quia exsultabis (p) in campis (q) Zib : campi tui, filia (r) duritiei, confidens super thesauris suis, dicens : Quis aggredietur me ? 5. Ecce ego fero super te timorem, dicit Dominus Dominus virtutum (s), ab omni accola circa te, et dispergemini unusquisque versus faciem suam, et non est, qui congregat ✕ et demigrantem. 6. Et post hæc reducam captivitatem filiorum Ammon, dicit Dominus ;. 7. Hæc dicit Dominus virtutum : (t) Non est amplius sapientia in Thæman : perit consilium ab intelligentibus : (u) abiit sapientia eorum : 8. (v) conculcatus est locus eorum : (x) profundum petite ad habitandum, habitantes in Dadan ; quia (y) aspera fecit. Adduxi super eum in tempore, quo visitavi eum ; 9. quia vindematores venerunt tibi, non relinquent tibi (z) racemationes : sicut fures in nocte, (a) ponent manum suam ; 10. quia ego abrasi Esau, (b) detexi abscondita ejus : abscondi non poterunt : ✕ (c) perit semen ejus ;, ob manum (d) fratris ejus, et vicini ejus, et non est 11. (e) relinqui pupillum tuum, ut (f) vivat : (g) et viduæ super me confidentes. 12. Quia hæc dicit Dominus : Ecce quibus non erat (h) lex bibere calicem, ✕ bibendo ; (i) biberunt : et tu impunis dimittendo ✕ impunis dimitteris ; ? non impunis dimitteris, quia bibendo bibes. 13. Quia per me juravi, dicit Dominus, (k) quod in exitium, et in opprobrium, (l) et in non conculcatum, et in maledictionem (m) eris D in medio portionis ejus, et omnes urbes ejus erunt

(n) S., et super vindemiam tuam raptos ceciderunt : et sublata est lætitia, et gaudium. (o) A., et vinum ex foveis torcularium dedecere feci : non non calcabit, sic, non, eja. A clamore Heshon. S., et vinum ex foveis torcularium cessare feci : non est, dicit. A clamore Heshon. (p) Non calcabit adad adad. S., non tenebit torcularius cantilenam. (q) A., Soar. (r) A., S., vitula triennis. (s) A., S., in exitium erunt, et cessare faciam Moabo offerentem super excelsu. (t) Propter hoc cor Moabi ut tibiæ dabit vocem. S., ob Moab. (u) KEIPAAAE, tonsos. A., S., testæ. (x) A., quia omni capiti calvitia, et omni barbæ rasura. S., super omnibus manibus incisuræ. (y) Quia. (z) A., S., victus est. (a) A., S., in timorem. (b) A., alas. (c) S., subjungata est Carioth, et refugia. (d) A., ab angustia, et pressus erit Moab a populo. (e) A., non valentes fugere. (f) A., plagam. S., faciem. (g) A., S., et verticem filiorum inæroris. (h) A., S., hæres. (i) A., quare itaque hæreditavit ? (k) A., ululatum belli, et erit in pulverem depravata, et filia ejus. (l) Bellatorum. (m) A., S., et hæreditabit Israel eos, qui hæreditarunt eum. (n) S., pro Heshon, quia vastatum est robur. (o) Vox Syriaca codicis nostri, סינא, quæ respondet תפ גדרת Hebraici textus, potius significat sepes. Trita est apud rabbinos, ut, סינא לתורה, sepes legi ; סינא לרובי, sepes sapientiæ silentium. Vaacu. (p) S., in vallibus, quæ in valle tua. (q) Difflexerunt. (r) A., in posterum se avertens. S., captiva ducenda. (s) A., S., ab omnibus circuitibus tuis. (t) A., numquid non est. S., annon est. (u) A., putrida facta est. (v) S., fugerunt : reversi sunt. (x) A., profundum petierunt ad habitandum. (y) A., perditionem super Esau adduxi. (z) A., S., botros. (a) Non corrumpebant. quæ sufficiebant eis. (b) A., S., detexi. (c) A., captivum ductum est. (d) Reliqui : et fratres ejus, et vicini ejus. (e) A., relinqui pupillos, ego vivere faciam te, et viduæ tuæ super me confident. (f) Servetur. (g) Et ego eos servabo. (h) Reliqui : judicium. (i) Reliqui : bibent. (k) A., quod in sterilitatem. (l) A., et in gladium. (m) Reliqui : erit Bosra

vastatæ in sæcula. 14. Famam audivi a Domino, A eos perditionem undique. 30. (t) Fugite valde, (u) et legatos in gentes misit : congregamini, et venite (o) ad eam, surgite in bellum. 15. ✕ Quia : ecce parvulum dedi te in gentibus et (p) contemibilem in hominibus. 16. (q) Lusus tuus dedit (r) tibi, (s) durities cordis tui destruxit (t) foramina petrarum, (u) apprehendit fortitudinem collis excelsi : quia si exaltaveris, sicut aquila, nidum tuum, inde dejiciam te, dicit Dominus. 17. Et erit Idumæa in non tritum : omnis qui transit super eam, obstupescet, et sibilabit super omni plaga ejus. 18. Sicut subversa est Sodoma et Gomorra, et adventæ ejus, dixit Dominus + omnipotens ; non sedebit ibi homo, neque habitabit (x) filius hominis. 19. Ecce sicut leo ascendet (y) e medio Jordanis (z) in locum Hamath ; quia (a) celeriter expellam eos ex ea. (b) Et quem electum ei prospiciam ? quia quis (c) sicut ego ? et quis stabit contra me ? et quis iste pastor, qui stabit ante faciem meam ? 20. Propter hoc audite consilium Domini, quod consultavit super Idumæam, et cogitationem ejus, quam cogitavit super habitantes in Thæman, nisi dissipaverint (d) minima ovium, nisi delebitur super eos septum eorum : 21. A voce (e) casus eorum commota est terra, clamor tuus in mari rubro, audita est vox (f) ejus. 22. Ecce sicut aquila (g) videbit, et ✕ volabit ;, et extendet alas suas (h) super munitiones ejus : et erit cor fortium Idumææ in die illo, ut cor mulieris parturientis. 23. Damasco. Erubuit Hamath, et Raphad, quia auditum malum audierunt, (i) obstupuerunt ✕ in mari ;, indignatæ sunt, requiescere non poterunt. 24. Dissoluta est Damascus, convertit se in fugam, et effusa est : apprehendit eam tremor, ✕ etiam ; dolores apprehenderunt eam, ✕ sicut parientis ;. 25. Quomodo non reliqui (k) urbem meam, pagum (l) dilexerunt ? 26. Propter hoc (m) cadent juvenes (n) in plateis tuis, et omnes viri bellatores tui cadent ✕ in die illo ;, dicit Dominus virtutum. 27. Et accendam ignem in muro Damasci, et comedet (o) plateas filii Hader. 28. Cedar reginæ atrii, quam percussit Nabuchodonosor rex Babylonis, sic dixit Dominus : Surgite, ascendite super Cedar, (q) et implete eos filios Cedem. 29. Tentoria eorum, et oves eorum sument : (r) vestimenta eorum, et omnia vasa eorum, D et camelos eorum sument sibi, (s) et vocabitis super

profundum petiistis ad sedentium, qui sedetis in atrio, dicit Dominus ; quia consultavit super vos Nabuchodonosor rex Babylonis consilium, et cogitavit super vos cogitationem. 31. (x) Surge, ascende super gentem quietam, sedentem in respiramine, di it Dominus, non portæ, et non seræ ✕ (y) ei ;, soli diversantur. 32. Eterunt cameli eorum in prædam, (z) et multitudo jumentorum eorum in perditionem, et ventilabo eos omni vento rasos ante (a) faciem eorum, et ab omni transitu eorum auferam victoriam eorum, dicit Dominus. 33. Et erit (b) atrium habitaculum (c) struthiocamelorum, et non tritum usque in sæculum : non habitabit ibi homo, et non habitabit ibi filius nati terræ. 34. Verbum B Domini, quod factum est ad Jeremiam prophetam ad Ælam, in principio (d) regis Judæ, dicens : 35. Hæc dicit Dominus virtutum : ✕ Ecce ; (e) contractus est arcus Ælami, principium potentia eorum. 36. Et adducam super Ælam quatuor ventos a quatuor extremis cœli, et dispergam eos in omnibus ventis his, et non erit gens (f), quæ non venient illuc : expulsi Ælami. 37. Et terrefaciam (g) eos coram inimicis eorum, quærentibus animam eorum, et adducam super eos secundum iram furoris mei, dicit Dominus : et mittam post eos gladium meum, donec absumserit eos. 38. Et ponam thronum meum in Ælam, et perdam inde regem, et magnates, dicit Dominus. 39. Et erit in extremo dierum, reducam captivitatem Ælami, dicit Dominus. In principio regnantis Sedecizæ regis factum est verbum hoc de Ælam.

Cap. L. — 1. Verbum, quod locutus est Dominus super Babylonem, ✕ ad terram Chalæeorum in manu Jeremizæ prophetæ ; : 2. Annuntiate in gentibus, et audita facite, et (h) tollite signum, auditum facite, et ne abscondatis. Dicite : Capta est Babel, erubuit Bel animosa, et delicata, (i) traditus est Mærodach : ✕ erubuerunt idola ejus, pudefacta sunt inquinamenta ejus ;. 3. Quia ascendit super eam gens ab aquilone : hic ponet terram ejus in exitium, et non erit habitans in ea ab homine usque ad jumentum : ✕ trepidarunt, abierunt ;. 4. In diebus istis, et in tempore illo, dicit Dominus, venient filii Israelis ipsi, et filii Judæ simul, ambulantes et flentes ibunt, Dominum Deum suum quæ-

(n) A., et legatus ad gentes missus est super eam. (o) Super eam. (p) A., S., contemtum. (q) A., Th., superbia. S., gloriatio tua superbiere fecit te. (r) Hæc. (s) A., afflicto. (t) A., Reliqui, in foraminibus. S., comprehendentes petram. Th., altitudinem collis. (u) Habitavit in foraminibus petrarum. (x) Ibi. (y) A., a l pulchritudinem robustam. S., a gloria. (z) S., superhabitaculum principatum. (a) S., subito eurrere faciam eum desuper ea : et hominem electum super eam constituam. (b) Et juvenes super eam constituam. (c) A., S., similis mihi, et quis sustinebit me ? (d) A., minores gregis. (e) A., commotionis. (f) Tua. (g) A., S., ascendet. (h) A., S., super Bosra. (i) S., perturbatæ sunt in mari ex sollicitudine. (k) A., S., Th., laudabilis, metropolis gaudii. (l) Dilexi. (m) S., conticescent. (n) Tui. (o) AMPOJA, bivia. A., S., palatia. (p) A., S., et regnis Hasor, quæ percussit. (q) S., et rapite filios orientis. (r) A., S., cortinas. (s) A., et vocabunt super eos turbinem undique. (t) A., fugite, exultantes vos valde. (u) S., in profundo sedete, habitatores Hasor. (x) A., surgite, ascendamus. (y) Eis. (z) A., et congregatio possessionis eorum eorum in saxetum. (a) Partem. (b) A., S., Hasor. (c) A., draconum. S., irenum. (d) Regni Sedecizæ. (e) A., S., conteram arcum Ælami, caput virtutis eorum. (f) S., in his, quæ non ingrediuntur. (g) A., S., Ælam. (h) A., tollite signum. (i) A., expavit Mærodach.

rentes. 5. Usque ad Sionem interrogabunt viam, **A** restitutam Israellem in pascuum suum, et pascet in Carmelo, et in Basan, et in monte Ephraem, et in Galaad, et saturabuntur animae eorum. 20. In diebus istis, et in tempore illo, dicit Dominus, **(i)** quærent injustitiam Israelis, et non erit, et peccata Judæ, et non invenientur; quia propitius ero relictis. 21. **(k)** super terra: amare **(l)** ascende super eam, et super habitantes super ea **(m)**: et ulciscere, gladii. **(n)** et abole **X** post eos mala; dicit Dominus, et fac secundum omnia, quæ præcepero tibi. 22. Vox belli in terra Chaldaeorum, et confractio magna. 23. Quomodo confractus est, et contritus est mallens omnis terræ? quomodo facta est in desolationem Babel in gentibus? 24. **(o)** Imponent tibi, et capieris, Babel, **(p)** et non cognosces: **B** inventa es, et capta es, quia adversus Dominum **(q)** stetisti. 25. Aperuit Dominus thesaurum suum, et protulit vasa iræ suæ, quia opus **X** est: Domino **(r)** Domino virtutum in terra Chaldaeorum. 26. **(s)** Quia venerunt **X** ei; tempora ejus: aperite horrea ejus, **(t)** scrutamini eam, sicut speluncam, et deleto eam: ne sit residuum ejus: 27. **(u)** exciccate omnes fructus ejus: et descendant in mactationem: vae eis, quia venit dies coram, tempus **(x)** ultionis eorum. 28. Vox fugientium et evadentium e terra Babylonis, ad annuntiandum in Sionem ultionem, quæ a Domino Deo nostro, **X** ultionem templi ejus. 29. Præcipite super Babylonem multis, omni tendenti arcum, castra metamini super eam circumcirca: ne sit evadens ejus, retribuite ei secundum opera ejus: secundum omnia, quæ fecit, facite ei, quia adversus Dominum **(y)** stetit, **(z)** Deum sanctum Israelis. 30. Propter hoc cadent juvenes ejus in plateis ejus, et omnes viri bellatores ejus **(a)** projicientur **X** in die illo; dicit Dominus. 31. Ecce ego super te **(b)** contumeliosam, dicit Dominus virtutum, quia venit dies **(c)** tuus, et tempus **(d)** ultionis tuæ, 32. et infirmabitur contumelia tua, et cadet, et non erit restituens eam: et accendam ignem **(e)** in silva ejus, et comedet omnes circuitus ejus. 33. Hæc dicit Dominus virtutum: Oppressi filii Israelis, et filii Judæ simul: omnes, qui captivos duxerunt eos, oppresserunt eos, qui non voluerunt dimittere eos. 34. **(f)** Et qui redimit eos fortis, Dominus omnipotens nomen ei: **(g)** iudicium judicabit adversus adversarios ejus, ut levet

(k) A., ecce facies eorum venient, et se adjungent Domino. **(l)** Commutabunt. **(m)** A., S., seduxerunt. **(n)** S., circumduxerunt. **(o)** A., Th., et qui circumagebant eos, dixerunt: Non delinquemus. **(p)** S., habitaculo justo. **(q)** A., S., commovete vos. **(r)** A., S., sicut basilisci. Th., sicut hæli. **(s)** Tela eorum. **(t)** A., hinnivistis. S., clamastis. **(u)** S., Th., pudefacta est, quæ genuit vos. **(x)** S., hæsitabit. **(y)** A., S., ululate. **(z)** A., dedit manum suam. **(a)** A., fundamenta ejus. **(b)** A., S., vindictam sumite de ea. **(c)** A., S., seminatorem. **(d)** A., S., ebrii. **(e)** Hæc vox hic omnia videtur, habent enim Hebr. et Lxx. **(f)** A., S., comminuit eum. **(g)** A., S., visito. **(h)** A., S., visitavi. **(i)** A., S., quæretur iniquitas. **(k)** S., super terram iracundorum. **(l)** Dicit Dominus super terram irritantium. **(m)** A., S., visita. **(n)** A., S., et perditioni devove. **(o)** Steti adversus te. **(p)** A., S., Th., tu autem non novisti. **(q)** A., S., litem movisti. **(r)** Deo. **(s)** A., venite ei a consummatione. S., intrate eam, omnes. **(t)** A., defigite eam, sicut accumulantes. S., tollite eam, sicut marsupium. **(u)** A., vastate omnem fructum ejus, et descendant ad mactationem. **(x)** A., visitationis. **(y)** A., S., superbe egit. **(z)** A., Deum sanctum Israelis. **(a)** S., obmutescunt. **(b)** A., S., superbia. **(c)** Casus. **(d)** A., visitationis tuæ. Et impinget superbia. **(e)** A., in urbibus ejus. **(f)** A., S., et qui propinquæ eis. **(g)** S., puniendo exiget iudicium eorum.

terram : (h) et irritabit inhabitantes Babylonem : A
 35. gladium super Chaldæos, dicit Dominus, et
 super habitantes in Babylone, et super magnates
 ejus, et super (i) intelligentes ejus : 36. ✕ gladium :
 (k) super vates ejus, et auferentur : ✕ gladium :
 super pugnatōres ejus, et dissolventur : gladium
 super (l) equos eorum, et super currus eorum,
 37. ✕ et super omnem : commixtum in medio
 ejus, et erunt sicut mulieres : gladium super the-
 sauros ejus, et diripientur : 38. gladium super aquam
 ejus (m), et erubescunt, quia terra sculptilium est, et
 (n) in insulis + non : gloriabantur. 39. Propter
 hoc habitabunt (o) spectra in insulis : et habitabunt
 super ea filie (p) sirenum : ✕ (q) et non : ædifi-
 cabitur amplius in victoriam, et non habitabitur in
 sæculum. 40. Sicut evertit Deus ✕ תְּהַן : Sodomam, B
 et Gomorram, et vicinas ejus, dicit Dominus, non
 habitabit ibi homo, neque commorabitur ibi filius
 hominis. 41. Ecce populus venit ab aquilone, et
 populus magnus, et reges multi excitabuntur ab
 extremo terræ, 42. arcus, et (r) pugio est eis :
 durus est, et non miscerebitur : vox eorum ut mare
 tumultuabitur, super equis equitabunt parati, sicut
 ignis, in bellum, ad te, filia Babylonis. 43. Audivit
 rex Babylonis famam eorum, et dissolutæ sunt manus
 ejus : afflictio obtinuit eum, dolores sicut parientis. 44.
 Ecce sicut leo ascendet a ✕ (s) jactantia : Jordanis
 (t) in locum Ætham ; quia celeriter expellam eos ab
 ea, et omnem juvenem super eam constituam : quia
 quis sicut ego, et quis stabit contra me ? Et quis hic
 pastor, qui stabit coram facie mea ? 45. Propter hoc
 audite consilium Domini, quod consultavit super
 Babylonem, et cogitationes ejus, quas cogitavit super
 habitantes (u) Chaldæos : si non (x) corruptatis
 agnos ovium eorum, si non aboleatur ab eis pascuum.
 46. Quia a voce subjectionis Babylonis commove-
 bitur terra, et clamor ejus in gentibus audietur.

Cap. LI. — 1. Hæc dicit Dominus : Ecce ego ex-
 cito super Babylonem, et super habitantes (y), cor
 erigentium, ventum æstus corrumpentem. 2. Et
 emittam in Babylonem (z) conviciatores, et contum-
 elia afficient eam, (a) et perdent terram ejus : ✕
 quia : væ super Babylonem circumcirca in die
 damni ejus. 3. Ne tendat, qui tendit arcum suum,
 neque alliget, cui sunt arma : ne parcatis super D
 juvenes ejus, et (b) abolete omnem (c) virtutem
 ejus. 4. Et cadent occisi in terra Chaldæorum, et

confossi (d) a foris ejus. 5. Quia non viduavit Israel
 et Juda a Deo suo, a Domino (e) omnipotente, quia
 terra eorum impleta est iniquitate a sanctis Israelis.
 6. Fugite e medio Babylonis, et salvate unusquisque
 animam suam, et ne (f) projiciamini in injustitia
 ejus ; quia tempus ultionis ejus est a Domino, re-
 tributionem ipse retribuet ei. 7. Calix auri Babel in
 manu Domini, inebrians omnem terram : de vino
 ejus biberunt gentes, propter hoc vacillarunt gen-
 tes. 8. Et subito cecidit Babel, et contracta est :
 (g) lamentamini eam, sumite resinam corruptioni
 ejus, forte sanabitur. 9. Sanavimus Babylonem, et
 non sanata est : derelinquamus eam, et abeamus
 unusquisque in terram suam ; quia appropinquavit
 in cælum judicium ejus, (h) sublatum est usque (i)
 ad astra. 10. Protulit Dominus (k) judicium suum :
 venite, et annuntiemus in Sione opera Domini Dei
 nostri. 11. Præparate tela, implete pharetras : ex-
 citavit Dominus spiritum regis Medorum ; quia in
 Babylonem (l) ira ejus, ad delendum eam, quia
 ultio Domini est, ultio templi ejus. 12. Super muris
 Babylonis elevate signum, (m) constituite excubias,
 ponite excubias, præparate (n) arma ; quia dedit
 in manus (i. e. aggressus est) Dominus, et faciet,
 quæ locutus est super habitantes in Babylone, 13. ha-
 bitantes super aquis multis, et super (o) multitu-
 dine thesaurorum ejus : venit finis tuus vere (p) in
 viscera intestina tua. 14. Quia juravit Dominus vir-
 tutum per brachium suum, quia implebo te homi-
 nibus, (q) sicut locustis, (r) et loquentur super te
 descendentes. 15. Qui facit terram in robore suo,
 qui parat orbem habitabilem in sapientia sua, in
 intelligentia sua extendit cælum, 16. in vocem po-
 suit multitudinem strepitus aquæ in cælo, et eduxit
 nubes ab extremo terræ, fulgura in pluviam fecit,
 et eduxit (s) lumen e thesauris suis. 17. Stultus
 factus est omnis homo a scientia, pudefactus est
 omnis confians aurum a sculptilibus suis, quia falsa
 confarunt, non est spiritus in eis, 18. vana sunt
 opera (t) ridicula, in tempore visitationis eorum
 peribunt. 19. Non talis pars Jacobi, quia ille, qui
 formavit omnia, ipse est (u) et haculus hæreditatis
 ejus, Dominus virtutum nomen ei. 20. (x) Disper-
 gis mihi vasa belli, (y) et dispergam in te gentes,
 et tollam (z) per te reges. 21. Et dispergam in te
 equum, et ascensorem ejus, 22. et dispergam in te
 currus, et ascensores eorum, et dispergam in te

(h) A., et perturbabit. (i) Reliqui : sapientes. (k) A., adversus electos, et insanient. S., super brachia
 ejus, et defatigabuntur. (l) Reliqui : fortes. (m) Qua confisa est, et exarescet. (n) A., in simula-
 cris. S., in fortibus. (o) A., Siniim. Heb., Siim. (p) A., struthiocamelorum. S., sirenum cum forti-
 bus. (q) S., et non habitabitur amplius in victoriam, nec habitabitur in ea usque in generationes et ge-
 nerationes. (r) A., S., scutum. (s) A., elatione. S., gloria. (t) S., super habitaculum anti-
 quum. (u) In terra. (x) A., invahentur. S., deridebunt eos minimi gregum. (y) Chaldæos. (z)
 A., S., ventilatores, et ventilabunt eam. (a) A., et humectabunt terram ejus, quia fuerunt super
 eam in circuitu. (b) Reliqui : devotioni date. (c) A., militiam ejus. (d) A., in exitibus. (e) A.,
 militiarum. (f) S., obmutescatis. (g) A., S., ululate super ea. (h) A., S., extulit se. (i) Ad conniven-
 tiam nubium. (k) A., justitias nostras. (l) A., S., cogitatio ejus ad perdendum eam. (m) A., S.,
 tenete custodiam. (n) A., S., insidias, quia cogitavit Dominus. (o) A., multitudo in thesauris ejus.
 (p) A., S., cubitus. S., decisi tui. (q) A., S., sicut brucho. (r) S., et respondebunt super te Haddad,
 Haddad. Scholion : est cantilena, ut eorum, qui calcant torcular. (s) Reliqui : ventum. (t) S., erroris.
 (u) Pars Israelis. (x) A., concutis. (y) A., et concutiam. (z) A te.

virum, et mulierem, et dispergam in te senem et juvenem, et dispergam in te electum et virginem, 23. et dispergam in te pastorem, et gregem ejus, et dispergam in te agricolam, (a) et agriculturam ejus, et dispergam in te duces et præfectos. 24. Et retribuam Babylo ni et habitatoribus (b) Chaldæis omnia mala eorum, quæ fecerunt in Sione coram oculis vestris, dicit Dominus. 25. Ecce ego ad te, montem (c) corruptum, dicit Dominus, corruptentem omnem terram, et extendam manum meam super te, et devolvam te de petris, et dabo te ut montem combustum: 26. et non capient de te lapidem in angulum, et lapidem in fundamentum, quia (d) in exitium in æternum eris, dicit Dominus. 27. Tollite signum super terra, clangite (e) tuba in gentibus, sanctificate super eam gentes, imperate super eam regna (f) Ararath a me, e (g) Canazæis: constituite super eam stationem jaculantium tela, ascendere facite + super eam: equos, sicut multitudinem (h) locustarum. 28. Sanctificate super eam gentes Medorum, (i) principes ejus, et omnes præfectos ejus, et omnis terræ dominii ejus. 29. (k) Commota est terra, et dolore affecta est; quia surrexit super Babylonem cogitatio Domini, ad ponendum terram Babylonis in exitium, et non habitabitur. 30. Defecit puguator Babylonis a bellando: sedebunt in claustro: percussa est potentia eorum: facti sunt, sicut mulieres: combusta sunt tabernacula ejus: contritæ sunt vestes ejus. 31. Persequens in occursum persequentis persequetur, et annuntians in occursum annuntians ad annuntiandum regi Babylonis, quod subjugata sit urbs ejus, 32. ab extremo (l) transituum ejus capti sint, et congregationes eorum incendantur in igne, et viri ejus bellatores (m) egrediantur. 33. Quia hæc dicit Dominus virtutum Deus Israelis: (n) Domus Babylonis sicut area (o) pinguis triturabuntur: adhuc parum, et veniet (p) messis ejus. 34. Comedit me, + apprehendit me: (q), (r) divisit me: Nabuchodonosor rex Babylonis constituit me sicut vas vacuum, deglutivit me, sicut draco, implevit ventrem suum deliciis meis: 35. expulerunt me labores mei et (s) calamitates meæ in Babylonem, dicit habitatrix Sionis: et sanguis meus super habitatores Chaldæos, dicit Jerusalem. 36. Propter hoc hæc dicit Dominus: Ecce ego judicabo (t) adversariam tuam, et ulciscar ultionem tuam, et desolabo mare ejus, et arefaciam fontem ejus: 37. et erit Babel fontis-

culi in habitaculum (u) draconum, in exitium, et in sibilum, non habitabitur. 38. (x) Simul sicut leones excitati sunt (*) servi eorum, et sicut catuli leonum. 39. In calore eorum dabo ✕ (y) τὸν: potum eis, et inebriabo eos, ut (z) re quasi cauponaria graventur, et dormiant somnum sempiternum, et non resurgant, dicit Dominus. 40. Descendere fac eos, sicut agnos ad mactationem, et sicut arietes (a) cum hædis. 41. Quomodo capta est ✕ Sisac: et per venationem occupata est gloriatio omnis terræ? Quomodo facta est in exitium Babel in omnibus gentibus? 42. Ascendit super Babylonem mare, in sonitu fluctuum ejus oblecta est. 43. Factæ sunt urbes ejus ✕ (b) in corruptionem: terra sine aqua, et non calcata, ✕ terra: qua non habitabit in ea ne unus quidem ✕ homo: neque divertet in eis filius hominis. 44. Et ulciscar super Bel in Babylone, et effram (c) quæ absorpsit ex ore ejus, et non (d) congregabuntur ad eam amplius gentes: et ✕ quidem murus Babylonis cadet. 45. Exite e medio ejus, popule mi, et salvate unusquisque animam suam a furore iræ Domini, 46. ne forte consterneretur cor vestrum, et timeatis ob famam, quæ audietur in terra: et ingreditur in anno fama, et post annum fama, et injustitia in terra, (e) parabola super parabolam. 47. Propter hoc ecce dies veniunt, ✕ dicit Dominus: et visitabo super sculptilia Babylonis: et omnis terra ejus pudore afficietur, et omnes occisi ejus cadent in medio ejus. 48. Et (f) lætabuntur super Babylonem cæli et terra, et omnia, quæ in eis; quia a septentrione venient ad eam (g) vexantes, dicit Dominus: et quidem in Babylone ad cadendum occisos Israelis: 49. etiam in Babylone cadent occisi omnis terræ. 50. Salvi a (h) gladio, ite, et ne consistatis: recordamini, qui de longinquo, Domini: et Jerusalem ascendat super cor vestrum. 51. Erubuimus, quia audivimus opprobrium nostrum: obtexit ignominia faciem nostram; quia intrarunt alienigenæ in sanctuaria nostra, in domum Domini. 52. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et ulciscar super sculptilia ejus, et in omni terra ejus (i) cadent occisi. 53. Quia si ascenderit Babel, sicut cælum, et si muniverit excelsum fortitudinis suæ; a me venient ei deletores, dicit Dominus. 54. Vox clamoris in Babylone, et confractio magna in terra Chaldæorum; 55. quia delevit Dominus Babylonem, et perdidit ex ea vocem magnam tumultuantem ✕ fluctus ejus: sicut aquæ multæ, dederunt (k) deletionem vocem

(a) A., S., et jugum ejus. (b) A., S., Chaldææ. (c) A., corruptorem. (d) A., S., in exitia, quæ in seculum eris. (e) A., S., in cornu. (f) A., Ararat, Minni, et Aschchenaz: prædicite super eam. (g) Taphsar. S., electos. (h) A., S., bruchum. (i) A., מַשְׁחָה vox mihi ignota, quam, si placet, conferas cum ἁερὸς, ἁερὸς, apud Castellum. [Liquidum patet Syrum librum mendose scripsisse Syris elementis Græcum Aquilæ verbum ἀριστῆς, optimates. In textu igitur codicis nostri repone, ἁερὸς, et omnia probe quadrabunt. DRACH.] S., commotionem. (k) S., et contremiscet terra, et parturiet. (l) A., et transitus occupati sint. S., paludes. (m) A., S., perturbati sunt. (n) A., S., filia. (o) A., tempus ad calcandum eam. (p) A., S., tempus messis. (q) A., erosit me. (r) Sicut tenebræ subtiles. (s) A., caro mea. (t) S., iudicium tuum. (u) A., S., sirenum. (x) A., se acuent, ut catuli, ruglenservi ejus. (*) מַשְׁחָה excitati sunt, pro מַשְׁחָה excitatus est, legendum puto. (y) A., flumina. (z) S., debilitentur. (a) A., S., cum pilosis. (b) A., in contemtionem. (c) A., S., absorptionem ejus. (d) A., confluent. S., profluct. ΠΟΤΑΜΟΘΕΟΝΤΑΙ, instar fluminis concurrent. (e) A., dominator super dominatorem. (f) A., cauent. (g) A., prædam agentes. (h) Terra. (i) A., gemet dum occiditur. (k) A., S., tumultus. Th., elatio.

ejus. 56. Quia venit super Babylonem (l) miseria : A inter murum et antemurale, quod erat ad hortum capti sunt pugnatōres ejus, tremunt arcus eorum ; (m) quia Deus retribuit. 57. Dominus retribuet ei retributionem , et inebriabit ebrietate sapientes ejus, (n) et duces ejus, ✕ et rectores ejus : , et p̄fectos ejus, et fortes ejus, ✕ et dormient somnum sempiternum, et non excitabuntur : , dicit rex Dominus, omnipotens nomen ei. 58. Hæc dixit Dominus : Murus Babylonis (o) dilatatus est, diruendo directur, et portæ ejus excelsæ ✕ in igne : comburentur : et laborabunt populi (p) in vanum, et gentes in principio deficient. 59. Verbum, quod p̄cepit ✕ Dominus : Jeremiæ prophetæ, ut diceret Sarzæ filio Nerizæ filio Maasizæ, cum abiret (q) a Sedecia rege Judæ in Babylonem in anno quarto regni ejus : et Sarzæ princeps (r) donorum. 60. Et scripsit Jeremia omnia mala, quæ venient super Babylonem, in libro uno, omnia verba hæc scripta super Babylonem. 61. Et dixit Jeremia ad Sarzæm : Cum veneris in Babylonem, et videris, et legeris omnia verba hæc, 62. et dices : Domine, tu locutus es super locum hunc, ad delendum eum, et ut non sit in eo habitans ab homine usque ad jumentum ; quia exitium in sæculum erit. 63. Et erit, cum cesaveris legere librum hunc, et ligabis super eum lapidem, et projicies eam in medium Euphratis, 64. et dices : Sic submergetur Babel, et non resurget ab ante faciem malorum, quæ ego induco super eam. ✕ (s) Et steterunt hucusque verba Jeremiæ : .

Cap. LII. — 1. Cum esset natus viginti et unum C annum Sedecia, regnum adiit, et undecim annis regnavit in Jerusalem : et nomen matri ejus Hamatul, filia Jeremiæ de Lobena. 2. ✕ Et fecit malum in oculis Domini, quemadmodum fecit Joacim. 3. Quia super furorem Domini erat Jerusalem, et Juda, usque dum projecit eos a facie sua, et elongavitæ Sedecia (t) a rege Babylonis : . 4. Et factum est in anno nono regni ejus, in mense decimo, decimo mensis, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, et omnis potentia ejus super Jerusalem, (u) et circumdedit eam fossa, et ædificavit cinxit eam oneribus lapidis circumcirca. 5. Et venit urbs (x) in angustiam usque ad annum undecimum regis Sedecizæ. 6. ✕ in mense quarto : in nono mensis, et invaluit fames in urbe, et non erant panes populo terræ. 7. Et D disrupta est urbs, et omnes viri bellatores fugerunt, et exiverunt ex urbe nocte per viam portæ (y)

inter murum et antemurale, quod erat ad hortum regis, et Chaldæi super urbe in circuitu, et iverunt viam, ad (z) Araba. 8. Et persecuta est potentia Chaldæorum post regem, et apprehenderunt eum ✕ regem Sedeciam : (a) trans Jericho, (b) et omnes servi ejus dispersi sunt ab eo. 9. Et ceperunt regem, et duxerunt eum ad regem Babylonis in Deblatha terram Hamath : et locutus est ei cum judicio. 10. (c) Et jugulavit rex Babylonis filios Sedecizæ coram oculis ejus : et omnes principes Judæ jugulavit in Deblatha. 11. Et oculos Sedecizæ excæcavit, et ligavit eum (d) in compedibus : (e) et dedit eum in domum (f) pistrini, usque in diem, quo mortuus est. 12. Et in mense quinto, decimo mensis, ✕ hic annus decimus nonus Nabuchodonosoris regis Babylonis : , venit Nabuzardan (g) princeps coquorum, stans ante faciem regis Babylonis, in Jerusalem : 13. et incendit domum Domini, et domum regis, (h) et omnes domos urbis, et omnem domum magnam incendit in igne : 14. et omnem murum Jerusalem circumcirca destruxit ✕ omnis : potentia Chaldæorum, quæ cum principe coquorum. 15. ✕ De autem pauperibus populi, qui relictii fuerunt in urbe, et (i) dedititios, qui se dederunt ad regem Babylonis : , et reliquos populi, reliquit Nabuzardan princeps coquorum : 16. ✕ et ex pauperibus terræ reliquit Nabuzardan princeps coquorum : in operatores vinearum, (k) et in agricolas. 17. Et columnas æris, quæ in domo Domini, (l) et bases, et mare æris, quod in domo Domini, fregerunt Chaldæi, et ceperunt ✕ omne : æs eorum in Babylonem : 18. ✕ (m) et cacabos, et (n) scopas : , et coronam, et (o) phialas, et fuscinas carnis, et omnia vasa æris, quibus ministrabant in eis, ✕ sumserunt : 19. et (p) Saphoth, ✕ et (q) Mazmeroth, et (r) Mazracoth, et suffusoria, et candelabra : , et paropsides, et pateras, quæ erant auri auri, et quæ erant argenti argenti, sumsit princeps coquorum. 20. Et columnæ duæ, et mare unum, et hoves duodecim æris, ✕ isti : qui erant (s) sub mari, quæ fecit rex Salomon in domum Domini, non erat pondus æris ✕ omnium vasorum horum : : 21. et columnæ (t) triginta et quinque cubitorum altitudo columnæ unius, et filum duodecim cubitorum cingebat eam, et crassities ejus quatuor digitorum (u) circumcirca : 22. (x) et epistylum super eis æris, et magnitudo epistylia unius quinque cubitorum :

(l) A., deprædans. (m) S., quia fortis remunerator Dominus. (n) A., S., et principes. (o) A., S., latus. (p) A., pro sufficientia vana, et familiæ pro sufficientia ignis. (q) A., S., cum. (r) S., super quiete. (s) A., S., et dissolventur. (t) S., a rege. (u) A., et castra metatus est super eam, et exstruxit super eam jugum pulveris circumcirca. (x) S., in inclusionem. (y) A., inter duos muros. (z) A., planities. S., non habitabilis. (a) A., in planities. S., in deserto. (b) A., S., et omnis potentia ejus. (c) A., S., Th., et immolavit. (d) A., S., æris. (e) et duxit eum rex Babylonis in Babylonem. (f) visitationis. S., carceris. (g) A., lanionum princeps. (h) A., et omnes domos Jerusalem. (i) S., dedititios sua sponte, qui dederunt semetipsos. (k) A., et in pasiores boum. Th., Gabin. (l) A., et fulcra. Heb., Macheroub. (m) A., S., et ollas. (n) A., forcipes, et scopas. S., forcipes et citharas. (o) A., S., paropsides. (p) ΣΑΦΘΘ. A., hydrias aquæ. S., phialas. (q) ΜΑΖΜΕΡΘΘ. A., S., et thuribula. (r) ΑΜΜΑΖΡΑΚΘΘ. A., S., et verucula, et palas. Th., et libatoria. (s) A., sub basibus. (t) A., S., octodecim. (u) A., S., cava : et capitella super ea æris, et altitudo capitelli unius quinque cubitorum : corona. ΚΡΟΥΓΨΑΝΤΩΝ. (x) S., caput columnæ super unaquaque ex eis. ΓΕΙΣΟΣ, epistylum.

et rete et malograna (y) super epistylis circumcirca omnia æris . et similiter his ea, quæ columnæ secundæ, + octo : malograna cubito duodecim cubitis. 23. Et erant malograna nonaginta et sex in uno (z) latere : et erant omnia malograna centum super (a) rete circumcirca. 24. Et sumisit princeps coquorum Saræam sacerdotem primum, et Sophoniam sacerdotem secundum, et tres custodientes (b) viam. 25. Et ex urbe sumisit eunuclium unum, qui erat (c) præfectus virorum bellatorum, et septem viros (d) nominatos, qui coram facie regis, qui inventi sunt in urbe, et scribam ✕ principem : (e) virtutum, scribentem populum terræ, et sexaginta homines ex populo terræ, qui inventi sunt in medio urbis. 26. Et sumisit eos Nabuzardan princeps coquorum, et duxit eos ad regem Babylonis in Deblatham. 27. Et percussit eos rex Babylonis, ✕ et morte affecit eos : in Deblatha in terra Hamath, in dentigravit Juda desuper terra sua. 28. Et hic populus, quem transportavit Nabuchodonosor in anno septimo : Judæos tria millia, et viginti et

A tres. 29. In anno octavo decimo Nabuchodonosoris ✕ duxerunt : ex Jerusalem animas octingentas et triginta et duas. 30. In anno tertio et vigesimo Nabuchodonosoris transportavit Nabuzardan, princeps coquorum, Judæorum animas septingentas, et quadraginta et quinque : omnes animæ quatuor millia et sexcentæ. 31. Et factum est in anno trigesimo et septimo, cum demigrasset (f) Joacim rex Judæ, in mense duodecimo, (g) in quarto et vigesimo mense, (h) (i) sumisit (k) Ulnierodach rex Babylonis, in anno, quo regnum adiit, caput (l) Joacim regis Judæ, et eduxit eum e domo, ubi custodiebatur : 32. et locutus est ei læta, et dedit solium ejus super solia regum, qui cum eo in Babilone : 33. et mutavit stolam carceris ejus : et comedebat panem ante faciem ejus semper omnibus diebus, quibus vixit. 34. (m) Et demensum ejus demensum semper dabatur ei a rege Babylonis de die in diem, usque ad diem, quo mortuus est, ✕ omnibus diebus vitæ ejus :

Finitus est Jeremia.

(y) A., super capitellis circumcirca. (z) A., S., posita. (a) A., corona. (b) A., S., portam. (c) A., stans. S., super viris. (d) S., ex iis, qui vident faciem regis. (e) A., militiæ. S., militariter exercentem. (f) A., Joacim. (g) A., in vigesimo et quinto. S., in quinto et vigesimo. (h) Reliqui, extulit. (i) Rasit. (k) A., Evilnedorach. (l) A., Joachim. (m) A., et cibus. TAIH, cibus ordinatus.

ORDO RERUM

QUÆ IN TOMI XVI PARTE SECUNDA CONTINENTUR.

—
ORIGENES.

HEXAPLORUM QUÆ SUPERSUNT.

Proverbia.	1379	Jeremias.	1985
Ecclesiastes.	1491	Threni.	2275
Canticum Canticorum.	1567	Jeremie propheta e codice Syriaco-Hexa-	
Hesais.	1611	plari.	2299

FINIS PARTIS SECUNDÆ TOMI DECIMI SEXTI.

Paris. — Imprimerie J.-P. MIGNÉ.